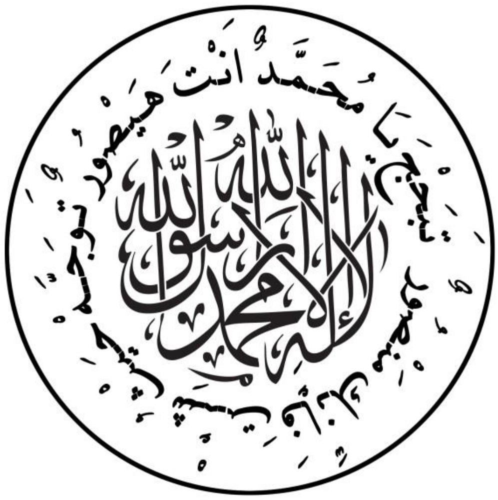
YAZILAR
16

2014

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2014

بِسْــمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

İnternetteki sitemiz **http://ismailhakkialtuntas.com/** da 2014 yılarında okuyucularımızla paylaştığım yazılardan bir kısmıdır.

Yazılarda sıra gözetilmedi. Değişik konular peş peşe yazıldı. Bu şekilde okuyan açısından fazla sıkıntı oluşturmayacağı düşünüldü.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

Başlangıç: 24. 04. 2014

Bitiş : 02. 06. 2014

Ne kadar çok şey bilir ya da biliyormuş izlenimi yaratırsanız,
O kadar güçlenirsiniz.
Bildiklerinizin doğru olup olmadığının bir önemi yoktur.
Asla unutulmamalıdır ki önemli olan bir sırra sahip olmaktır.

UMBERTO ECO

"Tüm gerçekler üç aşamadan geçer.
Önce alaya alınırlar; sonra kendilerine şiddetle karşı çıkılır; ve son olarak ise doğruluklarının çok açık olduğu ilan edilir."

ARTHUR SCHOPENHAUER

Sakin ve latif bir yurtta, Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve selleme kurban olsun diye doğmuş, dünyada kitap okumaktan başka bir iş yapamayan, vasıfsız bir kültür işçisidir.

Yalnızlığı kaderi olduğundan Rebeze çölü istikameti olmuş

Her kuyuya Hulusi kalb ile girdiği için Allah Teâlâ'nın izniyle çıkmayı başarmış;

Bir Allah kulu.

İHRAMCIZÂDE İSMAİL HAKKI

İÇİNDEKİLER

CÜNEYD-İ BAĞDÂDÎ Kaddesellâhü Sırrahu'l Azîzin Her Zaman Yaptığı DUÂSI

Ca'fer ibn Muhammed al-Huldi'nin rivâyetine göre ***Cüneyd,*** duâları arasında şu duâyı her zaman okurdu ki meali aşağıdadır:

"Allah'a dâima, kesintisiz, tükenmesiz hamdolsun. **Rabbim,** senin vech-i kerîmine, izz-ü celâline, büyük Rablığına azâmetine yaraşır şekilde sana hamd etmeye çaşırım. Her lisândan rızâna uygun tesbîh, takdis, temcîd, tehlil, tahmîd ve ta'zim ancak Sana mahsustur."

"Allah'ım, mahlûkatın arasından ayıklanmış, seçilmiş mübârek kulun, Efendimiz ve Mevlâmız **Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)'e,** onun **Ehl-i beyt** ine, **Ashâb** ve **Etbâ'ına, Ansâr'ına** ve **Peygamber** kardeşlerine salât ve selâm etmeni; gökler ve yerler halkından senin taâtinde olanlara da salât etmeni dilerim.

Cibrîl'e, Mîkâîl'e, İsrafil'e, Azraîl'e, Rıdvan'a ve **Mâlik'e**, **Kerubiyyun, Rûhaniyyun, Mukarrabun, Seyyahun, Hafaza, Sefere** ve **Hamele** meleklerine; diğer meleklerine, gökler ve yerler ehline, bütün kıt'alarında sence malûm olan bütün mahlûkatına; Senin râzı olduğun, sevdiğin ve onların da lâyık olduğu bir salât ile salât etmeni dilerim.

Yâ **Rabbî,** sehan, şerefin, keremin, fazlın, birr-ü ihsânın, iyiliğin, sana mahsus olan Arş'a sâhip Rablığın yüzü hürmetine! Yâ **Cevad,** yâ **Kerîm,** bildiğin bütün günâhlarımızı ve bizden sâdır olan her şeyimizi afveylemeni; yaptığımız zulüm ve haksızlıkları bizim yerimize sen ödeyivermeni; kereminle eğriliklerimizi düzeltmeni, bizden olan kötülükleri iyiliğe tebdil eylemeni diliyorum.

Ey dilediğini yok ve var eden, kitabın anası (aslı) yanında olan **Zat-î Kibriya!** Sen kendin gibisin, senin gibi bir şeyde yoktur. Geri kalan ömürlerimizde bizi tam ve kâmil olarak kötülüklerden korumanı, her kötü gördüğünü bize kötü göstermeni ve her sevdiğini bize de sevdirmeni, bizi sevdiğin şekilde kullanmanı ve bu hâlimizi bizi vefat ettireceğin zamana kadar devam ettirmeni niyaz ediyorum. Bu hususta irâdelerimizi kuvvetlendirmeni, niyyetlerimizi takviye etmeni, sırlarımızı bu iş için düzeltmeni, uzuvlarımızı bu işlere sevk eylemeni; zât'ının bizim başarımızın sâhibi ve idarecisi olmanı talep ediyoruz."

"Allah'ım, bize heybetini, seni büyültmeyi, sana ta'zim etmeyi, seni gözetmeyi, senden utanmayı, râzı olacağın her temiz söze koşmamızı bize nasîb eylemeni istiyoruz.

Yâ **Rabbî,** seçtiğin kullarına, velîlerine, taâtin ehline lütfettiğin zikr-i dâimi; sırf senin rızân için yapılan hâlis, devamlı, temiz ve sence sevimli ameli lûtf eyleyip ve ömrümüzün sonuna kadar bunu yapmak için bize yardım eylemeni diliyoruz.

"Allah'ım, ölüm bize geldiğinde bizi onda da hoş tutmanı; onu bize bağışlamanı, ikram, yaklaşma, sevinç ve gıpta zamanı eylemeni; pişmanlık, üzüntü zamanı olmaktan korumanı; bizi sevinç, ferah ve göz içinin gülmesi gibi bir neş'e içinde kabirlerimize götürmeni ve kabrimizi de Cennetin bahçelerinden bir bahçe; keremin, şefkat ve rahmetin buk'alarından bir buk'a (ülke) eylemeni talep ediyoruz.

Orada bize (suallere karşı) hüccetler vermeni; bizi korkulardan emîn eylemeni; bizi tekrar dirileceğimiz güne kadar eminlerden, huzûr içinde olanlardan eylemeni istiyoruz.

Ey insanları olacağından aslâ şüphe olmayan bir günde toplayacak olan **Zât-î Kibriya!**

Bizim o günden asla şüphemiz yoktur. O günün korkularından bizi emîn eylemeni; o günün şiddetlerinden bizi kurtarmanı, o günün büyük sıkıntısını bizden kaldırmanı; o günün susuzluğundan bizi sulamanı; bizi, **Muhammed Mustafa** sallallâhü aleyhi ve sellem'in zümresi arasında haşreylemeni istiyoruz ki; Sen Onu seçtin, ayırdın ve Onu bütün safîlerinin üstünde olan velîlerine şefâatçi eyledin ve onun zümresini korkulardan emîn eyledin.

Ey ilticâmız, barınmamız, yönelmemiz kendisine olan ve hesâbımızı gören **Zât-ı Kibriya!**

Senden niyâz ediyoruz ki ayıplama, azarlama, münâkaşa ve bekleme olmayan bir hesaba; bizi kolay bir hesâba çekmeni istiyoru.

Bize lûtfunla, kereminle muâmele etmeni; bizi kendilerine gıpta edilen o (Sırat'ı) çabuk geçenlerle beraber geçirmeni; Tartı gününde terâzîlerimizi ağır getirmeni; Cehennemin ne Hasîs ne de Zefîr sesini bize işittirmemeni; bizi Cehennemden ve Cehenneme yaklaştıracak her türlü amelden uzak tutmanı talep ediyoruz.
Onlarla arkadaş olmak ne güzel şeydir yâ **Rab!**
Cûd-ü kereminle bizi ikrâm evin olan Cennette in'am etmiş olduğun peygamberler, sıddîklar, şehîdler ve sâlihlerle beraber eylemeni, bizi dâr-ı kuds'ün ve dâr-ı hubur'unda babalarımız, annelerimiz, yakınlarımız ve çoluk çocuğumuzla beraber eylemeni; onları da bizden ayırmamanı ve en güzel bir hâlde onlarla beraber elmayı nasîbeylemeni; bizimle dünyâda ülfet eden kadın ve erkek kardeşlerimizi de bize katmanı; onları umduklarının üstünde makamlara ulaştırmanı; onlara arzu ettiklerinin fevkinde ni'metler ihsân eylemeni; onlarla bizi dâr-ı akdesinde ve dâr-ı huburunda en güzel bir hâlde birleştirmeni; bütün mü'min erkek ve kadınları şefkat ve rahmetinle kaplamanı istiyoruz.
O mü'minler ki dünyâda Seni tevhîd (birlemek) üzere ayrıldılar. Bize ve onlara velî, kâfî (koruyucu) ve kâfî olmanı diliyoruz.
Kalblerinin kurumasına, amellerinin durmasına, kendilerine gelen belâya ve ölülerine acımanı, Kötülüklerini affeyle, tevbelerini kabûl eylemeni, onlar arasında müsriflerin günâhlarını bağışlamanı, mazlûmlarma yardım eylemeni, hastalarına şifâ ihsân eylemeni, bize ve onlara râzı olduğun Nasûh Tevbesiyle tevbe etmek nasîbeylemeni istiyoruz. Çünkü sen cömertsin, yücesin, kadirsin.
"Allah'ım, mücâhidlere velî, koruyucu, kâfi ve yardımcı olur musun!
"Allah'ım düşmanlarımıza karşı şânına yakışır şekilde yardım eylersin; düşmanlarının başına kötü daireyi çevirirsin —**Allah** onların kanlarını akıtırsın— harâm olan mallarını mübâh kılarsın ve onları mü'min kardeşlerimize ganimet eylersin.
Çoban (idareci) olan kadın ve erkeği, ve müslümanların başına getirdiğin herkesi dâima ıslâh eylersin. Allah'ım, onları hem kendi nefislerinde düzeltmeni, hem de onları başına getirdiğin işlerde düzeltmeni; Onlara halka karşı şefkat, merhamet vermeni; dâima bizim onları, onların da bizi sevmelerini nasîbeylemeni istiyoruz.
"Allah'ım, sözümüzü birleştirmeni; aramızdan ihtilâfı kaldırmanı; kanlarımızı korumanı; bizden fitneyi izâle eylemeni; bizi kereminle bize söylediğin ve söylemeyip sadece senin bildiğin bütün belâlardan korumanı ve İslâm ehli arasında bize, karşı karşıya iki kılıç ve onlar arasında ihtilâf göstermemeni, onları taâtinde ve sana yaklaştıran amellerde birleştirmeni istiyoruz. Zîrâ sen buna lâyıksın ve kadirsin.
"Allah'ım, bizi aziz etmeni, zelil etmemeni; bizi yükseltmeni, alçaltmamanı; bizim lehimizde olmanı, aleyhimizde olmamanı; bizi Senin taâtine götüren Senin rızâna uygun bütün dünyâ işlerinde ve en çok sevdiğimiz âhiret işlerinde birleştirmeni diliyoruz. Çünkü biz oraya gideceğiz. Ve çünkü bütün işler ancak Seninle tamam olur ve ancak senin tevfikinle bize fayda verir.
"Allah'ım, bize senden korkmayı ve Seni tebcil, Sana ta'zim etmeyi nasîbeylemeni; Seçtiğin kullarına ihsân ettiğin ilmin hakikatini bize de lütfeylemeni; Onlara bahşettiğin âyat ve kerâmetleri bize de bahsetmeni dilerim.
Ey her şeyin hükümranlığı kendine âit ve her şeye kadir olan **Zât-ı Kibriya!**
Bize bu ihsânını dâim eylemeni çok istiyoruz.
"Allah'ım, bütün hâllerde her zaman vücutlarımıza, bütün kardeşlerimize, çoluk çocuğumuza, yakınlarımıza tam sıhhat ve âfiyet ihsân eylemeni; bu âfiyeti bütün mü'min erkek ve kadınlara teşmil eylemeni; sence en makbûl, en sevimli, sana yaklaşanlara en çok yardımı olan gerek kavli gerek fi'lî hükümlerini bizde yapmanı istiyoruz.
Ey sesleri işiten, ey gizlilikleri bilen, ey göklerin ve yerlerin hükümdarı, kulun **Muhammed'e** ve **Muhammed'in** âline **salat** eylemeni; evvel, âhir, zâhir ve bâtın (olarak salât eylemeni). Niyâzımızı işitmeni, (duâmızı) kabûl eylemeni ve Sana yaraşır olanı bize yapmanı, ey Kerîmlerin Kerîmi ve Ey merhametlilerin merhametlisi! Zâtından istiyoruz." ***[Ebû Nuaym, Hilye, c. 10, s. 284-287.]*** *sh:66-68*

ÖLÜNÜN ODASI

Bir oda, yerde bir mum, perdeler indirilmiş;
Yerde çıplak bir gömlek; korkusundan dirilmiş.

Sütbeyaz duvarlarda çivilerin gölgesi
Artık ne bir çıtırtı ne de bir ayak sesi…

Yatıyor yatağında dimdik, upuzun, ölü;
Üstü, boynuna kadar bir çarşafla örtülü.

Bezin üstünde ayak parmaklarının izi;
Mum alevinden sarı, baygın ve donuk benzi.

Son nefesle göğsü boş, eli uzanmış yana;
Gözleri renkli bir cam; mıhlı ahşap tavana.

Sarkık dudaklarının ucunda bir çizgi var;
Küçük bir çizgi, küçük, titreyen bir an kadar.

Sarkık dudaklarında asılı titrek bir an;
Belli ki, birdenbire gitmiş çırpınamadan.

Bu benim kendi ölüm, bu benim kendi ölüm;
Bana geldiği zaman, böyle gelecek ölüm

Necip Fazıl Kısakürek

N.V.GOGOL'ÜN HİKÂYE VE ROMANLARINDA HİCİV SANATI

Hazırlayan: Zeynep GÜNAL

ÖNSÖZ

19.yy. Rusya'sının en büyük yazarlarından biri olan N.V.Gogol'ün, Rus edebiyatında çok önemli bir yeri vardır. Gogol, yalnızca düzyazı alanında yeni bir dönem başlatmakla kalmamış, aynı zamanda özgün bir hiciv sanatının temellerini ortaya koymuştur. Yazarın yaşamı boyunca verdiği eserlerin en önemli Özelliklerinden birini hiciv sanatı oluşturmaktadır. Biz de tezimizde yazarın hikâye ve romanlarının en önemli özelliklerinden sayılan ve onu M.Y. Lermontov, L.S.Turgenev, L.N. Tolstoy ve F.M. Dostoyevski gibi 19.yy.ın ünlü yazarlarından ayıran, hiciv sanatı üzerinde durmayı amaçlıyoruz.

Yazımızın birinci bölümünde, Gogol'ün düzyazı alanında verdiği ilk eseri olan "Dikanka Yakınlarındaki Bir Çiftlikte Akşam Toplantıları" adlı toplu hikâyelerini incelemeye çalışacağız, Gogol'ün iki bölümden oluşan bu eserinin her cildinde dört hikâye ve birer önsöz yer almaktadır. "Dikanka Hikâyeleri"nde Gogol, Ukrayna yöresinin inanışlarını, efsane ve geleneklerini hicvetmektedir. Efsane ve inanışlar eserde ön planda tutulduğu için, konular büyük ölçüde fantaziye dayalı bir temel üzerinde gelişmektedir. Gogol, bu eserde kocaman masal dünyasını gözler önüne seren dâhi bir çocuk yazar gibidir. Romantik akımın etkisini taşıyan bu eserde trajik ve gülünç öğeler ayrı ayrı hikâyeler içinde yer almaktadır. Bölgesel bir özellik taşıyan bu eserinde Gogol, hiciv sanatının temellerini belirlemiştir.

İlk bölümde inceleyeceğimiz ikinci eser "Mirgorod" adı altında toplanmış hikâyelerden oluşmaktadır. Hiciv sanatı açısından kitabın en güzel örnekleri, "Eski Zaman Beyleri" ve "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'in Nasıl Küstüklerinin Hikâyesi" adlı iki eserde toplanmıştır. Hikâyelerin fonu yine Ukrayna yöresidir. Ancak bu kez yazar, hicivnin ağırlık merkezini bölge halkının günlük yaşamı üzerinde yoğunlaştırmıştır. Konular gerçeğe daha yakındır. "Dikanka Hikâyeleri"nde ayrı ayrı ele alman trajik ve gülünç öğeler, ilginç bir üslupla ve hicivsel bir anlayışla bir araya getirilmişlerdir. Yazarın Rus edebiyatında, "gözyaşları arasında gülme" olarak adlandırılan geleneksel üslup özelliği, ilk kez bu eserde kendini göstermiştir, Gogol, aynı zamanda "poşlost" **poshlust** yani bayağılık kavramının insan karakterinde kazandığı biçimi, yine ilk kez bu eserinde ortaya koymuştur.

Yazımızın ikinci bölümünü "Peterburg Hikâyeleri" oluşturmaktadır. "Peterburg Hikâyeleri"ni Gogol'ün 1827 yılında kısa bir süre yaptığı memurluk döneminin etkisiyle yazmış olduğunu düşünmek mümkündür, "Peterburg Hikâyelerinde büyük şehirlerin, özellikle, başkent Peterburg'un yaşantısı ele alınmaktadır. Ancak Gogol, bu yaşantıyı "zavallı, küçük adam"ın sembolü olan memurlar açısından incelemiştir, **BU** hikâyelerde yüksek rütbeye ve soyluluğa önem veren büyük şehir kurallarının küçük memurlar üzerindeki etkisi yansıtılmaktadır. Hikâyelerdeki memur tiplerinin bazıları şehir yaşamının haksızlıklarına ve zorluklarına karşı sessiz bir isyan halindeyken, bazıları içe kapanıp toplumdan uzaklaşmak zorunda kalmışlardır. Bazı memur tipleri ise topluma kabul edilmenin, saygı kazanmanın yolunu yüksek rütbede aramaktadır. Gogol, "Peterburg Hikâyeleri"nde "zavallı, küçük memur" un yaşam biçimini anlatırken, sadece çetin kuralların hâkim olduğu büyük şehir yaşantısını hicvetmekle kalmaz. Yazar, en acınacak durumdaki kahramanında bile gülünmesi, hicvedilmesi gereken bir yön bulabilmiştir. Gogol'ün "Peterburg Hikâyeleri "nde hicvinin odak noktasını büyük şehirde yaşayan küçük insan teması oluşturmaktadır.

Yazımızın üçüncü bölümünü/Gogol'ün son eseri olan "ölü Canlar" romanı oluşturmaktadır, "ölü Canlar"da Gogol, sanatsal olgunluğunun doruğuna ulaşmıştır. Bu romanda yazar bir yöreyi ya da bir şehri değil, tüm Rusya'nın bir tablosunu gözler önüne sermektedir. Çünkü Gogol daha önceki eser-lerinde ayrı ayrı ele aldığı kahramanları ve olayları, "ölü Canlar" da eşsiz bir biçimde biraraya getirilmiştir. Toprak sahipleri başta olmak üzere memurlar, yöneticiler, kasabanın soyluları ve köylüler aracılığıyla yazar, yaşadığı çağın Rusya'sını hicvetmektedir.

Dördüncü ve son bölümde ise Gogol'ün hiciv sanatının anlatım teknikleri üzerinde durulacaktır. Yazar, anlatım tekniğinin temellerini de ilk eseri olan "Dikanka Hikâyeleri "nde belirlemiştir. Gogol, daha

önceki dönemlerde yetişen yazarların kullandığı anlatım tekniklerini, tamamen kendine özgü bir biçimde ele almış ve geliştirmiştir.

Yazımızda N.V.Gogol'ün, bugüne kadar Türkiye'de inceleme konusu olarak ele alınmamış hiciv sanatı üzerinde durmaya ve eserlerinde ortaya koyduğu insan doğasına özgü kusurların, her çağda geçerliliğini koruduğunu göstermeye çalışacağız.

Zeynep Günal
Ankara 1988

GİRİŞ

N.V. GOGOL'ÜN YAŞAMI VE ESERLERİ (1809,1852)

NIkolay Vasilieviç Gogol 1809 yılında Poltava eyaletinin Soroçinets kasabasında dünyaya geldi. Çocukluk yılları babasının, Mirgorod'un Vasilyevka köyündeki çiftliğinde geçti, 1818 yılında öğrenimine Poltava eyaletinde başlayan Gogol, 1821'de ise Nejin Yüksek İlimler lisesine girdi. Lisede geçirdiği bu yıllar içinde Gogol'ün çok yönlü yetenekleri olduğu ortaya çıktı. Bu dönemde bir kaç şiir, "Haydutlar" (Razboyniki) adlı bir trajedi, tarihi bir hikâye olan "Tverdoslaviç Kardeşler"i (Bratya Tverdoslaviçi) ve "Nejin Hakkında Birkaç söz veya Delilere Kanun Yazılmamıştır. (Neçto o Nejine ili durakam zakon ne pisan)adlı bir hiciv eseri yazdı. Ancak bu eserler, günümüze kadar gelememişlerdir. Gogol Nejin lisesinde öğrenimine devam ederken, Rus edebiyatında çeşitli çalkantılar yaşanmaktaydı. Klâsizm yerini yavaş yavaş yeni ekollere bırakıyordu. Liseye, A.S. Puşkin'in "Evgeni Onegin" adlı manzum eserinin dergilerde yayınlanan bölümleri getirilmekteydi. Okuldaki Alman Öğretmenler ise, daha çok Goethe ve Jean Paul'ün eserlerini okutmaktaydılar. Tüm bu etkiler altında. Gogol'ün 1826 dan sonra yazdığı mektuplarda mizah anlayışı, güzel söz söyleme sanatının yerini almıştır.

Gogol'ün sanat anlayışı, Nejin Lisesindeyken oluşmaya başlamıştır. Edebiyatın yanısıra Gogol'ü çeken bir sanat türü daha vardı: tiyatro. Okulda verilen piyeslerde Gugol, büyük bir zevkle rol alıyordu ve genellikle l.A. Krılov, D.İ. Forvizin gibi 18.yy. m ünlü hiciv yazarlarının eserlerindeki tipleri canlandırmayı tercih etmekteydi.

Gogol, 182 9 da liseyi bitirdikten sonra hem edebiyat çalışmalarını sürdürmek, hem de topluma hizmet etmek amacıyla başkent Peterburg'a yerleşti. Bir kaç ay sonra da V. Alov adı altında ilk nazım eseri "Gants Kühelgartsen" yayınlandı.

Ancak genç yazar, bu eseriyle umduğu başarıyı elde edemedi. Eski romantik anlayış içinde yazılmış olan poem, eleştiri dünyasında çok sert karşılandı. Hem Gogol'ün yeteneği, nazım türü eserler yazmaya uygun değildi hem de eser Rus yaşantısından çok Alman yaşantısını yansıtıyordu. Büyük bir hayal kırıklığına uğrayan genç yazar "Gants Kühelgartsen 'in kitapçılardaki örneklerini topladı ve hepsini yaktı.

Gogol, Peterbug'ta yaşadığı bu yıllarda küçük bir memurluk görevine girdi. Aynı zamanda Gogol, güzel sanatlar Akademisine gidiyor ve resim sanatıyla ilgileniyordu. Peterburg'ta sürdürdüğü bu yaşantı, onun edebiyat dünyasına yeni tipler kazandırması bakımından hayli ilginç malzemeler sağlamıştır.

Kendisinden önce Ukrayna'yla ilgili eserler yazan sanatçıları örnek alarak, Ukrayna hakkında edindiği bilgilileri büyük bir ustalıkla kullandı, 1829 da "Veçera na hutore bliz Dikanki" (Dikanka Yakınlarındaki Bir çiftlikte Akşam Toplantıları) adını verdiği düzyazı eserini tamamladı. 1831 yılında eserin ilk bölümü, 1832 yılında ise ikinci bölümü yayınlandı. . “Dikanka Hikâyeleri" Gogol'ün Peterburg edebiyat çevresiyle yakınlaşmasını sağladı. V.A.Oukovski, P.A.Pletnev ve daha sonra kişiliğinde, arkadaş ve öğretmen bulduğu ünlü şair A.S.Puşkin'le tanıştı.

"Dikanka Hikâyeleri" eleştiri dünyasında büyük bir hayranlık uyandırdı, özellikle, Belinski ve çevresindekiler bu genç yeteneğin eserini göklere çıkardılar. "Dikanka"yı büyük bir heyecanla karşılayan Puşkin arkadaşı A.F. Voyevkov'a yazdığı mektupta (1832) şunları söylemekteydi.

"....Dikanka'yı şimdi bitirdim. Eser hayrete düşürdü beni. İşte gerçek, içten, yapmacıktan uzak neşe buna denir. Nasıl bir şiirdir bu, nasıl bir duygusallıktır? Bu hikâyeler şimdiki edebiyatımızın o kadar dışında ki halkı bu neşe dolu kitapla kutluyor, tüm içtenliğimle genç yazarın başarılarının devamını diliyorum...."

"Dikanka" hikâyeleri Gogol'ün sadece Rusya'da değil diğer Slav ülkelerinde de büyük bir ün kazanmasını sağladı.

1832 de Gogol M.P.Pogodin ve S.T. Aksakov'la, ünlü aktör M.S. Sçepkin'le, Ukrayna folklor uzmanı M.A Maksimoviç' le tanıştı. Edebiyat çalışmalarının yanısıra Gogol Ukrayna tarihi ve genel tarihle ilgilendi. 1834 yılında arkadaşı Pletnev'in aracılığıyla, Peterburg üniversitesinin Tarih bölümünde profesör oldu. Ancak öğretmenlikte başarı gösteremediği için, 1835 te Gogol üniversiteden ayrıldı. Gogol, bu sıralarda tarih üzerine yaptığı çalışmaları "Arabeski" adı altında toplayarak bir gazetede yayınladı. Bu makaleler arasında "Ortaçağ Hakkında" (O srednih vekah), "Genel Tarih Dersinin öğretimi" (O prepodavanii vseobşçey istorii) ve "Al-Mamun" gibileri sayılabilir Yazarın Ukrayna tarihi ile ilgili incelemeleri ve Ukrayna halk şarkıları derlemesi "Taras Bulba" adlı uzun hikâyesi için yeterli malzeme sağladı. 1835 yılının başında, "Taras Bulba"nın da içinde yer aldığı "Mirgorod" adlı bir hikâye kitabı yayınlandı. Gençlik döneminin başlangıcında yazdığı en üstün eser sayılan "Mirgorod"u Gogol; sanatının yeni bir dönemi olarak kabul etmiştir. "Mirgorod" hikâyelerinde tasvir edilen ortamın genişlemesi, her hikâyenin kendine özgü içeriği, karakterlerin netliği, işlenişlerindeki derinlik, olayların anlatım biçiminde göze çarpan açıklık ve bütünlük yazarın dilindeki nüansların çeşitliliği kısaca her şey Gogol'ün sanat gücündeki olağanüstü gelişmeyi göstermektedir. Eserin en Önemli yönlerinden bir tanesi de, Gogol'ü Rus edebiyatında yeni bir dönemin başına koyan ve en etkili edebiyat akımının kurucusu yapan özelliklerini büyük bir güçle yansıtmasıdır.

"Mirgorod" adlı kitabın içinde yer alan hikâyelerden "Taras Bulba" Rus eleştiri sanatında "Rus Homeri" şeklinde adlandırılırken, İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'in

Nasıl Küstüklerinin Hikâyesi" ve "Eski Zaman Beyleri" "göz yağları arasında gülme" deyimiyle karakterize edilmiştir. Kitaptaki son hikaye ise "Viy" dir. "Viy" fantastik bir atmosfer içinde geliştiği için, "Dikanka Hikâyeleri"yle "Mirgorod" hikâyeleri arasında bir geçiş niteliği taşımaktadır.

1836 yılında Puşkin[1]in etkisiyle " Sovremennik" gazetesinde çalışmaya başlayan Gogol, burada "Araba" (Kolyaska) ve "Burun" (Nos) hikâyeleriyle çeşitli makalelerini yayınlama olanağı buldu. Yazar, aynı yıl "Nevski Caddesi" (Nevski prospekt), "Portre" (Portret), "Palto" (Şinel) ve "Bir Delinin Notları" (Zapiski sumasşedşego) adlı hikâyelerini yazdı. "Burun" ve "Araba" dahil olmak üzere bu hikâyeler, "Peterburg Hikâyeleri" adı altında toplanmıştır.

Bu hikâyelerden bazılarında "zavallı, küçük adam"ın büyük şehirlerdeki dramı dile getirilmektedir. Bu tema özellikle, "Palto" ve "Bir Delinin Notları"nda büyük bir güçle yansıtılmıştır. Gogol'ün "zavallı, küçük adam" tipini, küçük rütbeli memurlar simgelemektedirler.

Küçüklükten itibaren tiyatroya duyduğu ilgi, Gogol' ün 1833 ve 1836 yılları arasında ortaya koyduğu eserlerinde kendini açıkça göstermektedir, "3. Derece Vladimir Nişanı", "Bir Evlenme" ve "Müfettiş" yazarın tiyatro eserlerinin en tanınmışlarıdır. Bu eserler insanoğlunun dramı, yaşamın tasviri ve sosyal hiciv üstüne kurulmaz Rus güldürü sanatının ileri dönemlerdeki gelişimine ilişkin ilk işaretler sayılmaktadır. Gogol'ün "3. Dereceden Vladimir Nişanı" adlı güldürüsü, yarım kalmıştır. 1835 te "Nişanlılar" olarak başladığı, daha sonra “Bir Evlenme” adını verdiği güldürüsü bittiğinde Gogol eserin kopyalarını, düşüncelerini söylemesi için Puşkin'e verdi. Gogol, ayrıca Puşkin'den yeni başlayacağı başka bir eseri için "saf Rus fıkrası" denebilecek bir konu vermesini istedi. Aynı yıl yazar, arkadaşı Pogodin'e "şimdi daha fazla güleceksiniz. Hazır olun yeni bir güldürü geliyor." diyordu. Konusunu büyük şair Puşkin'in verdiği ve Gogol'ün şaheserlerinden sayılan "Müfettiş" güldürüsü, böylece doğdu. "Müfettiş" 1836 yılında, önce Peterburg'un "Aleksandrinski Tiyatrosu"nda daha sonra ise Moskova'da sahnelendi. özellikle, bürokratik düzenin eleştirilmesi yönetimin ileri gelenleri tarafından büyük bir tepkiyle karşılandı, ünlü eleştirmen V.G. Belinski'yle çevresindekiler ise "Müfettiş" adlı bu

tiyatro eserini ve yazarını göklere çıkarıyorlardı. Onların övgülerine karşın Gogol, "Müfettiş"le umduğu başarıyı elde edemedi. Aktör M.S. Sçepkin'e "Oyunun etkisi büyük ve gürültülü oldu. Herkes bana karşı memurlar, yaşlılar ve saygın insanlar, çalışan kişiler hakkında böyle konuşmaya kalkıştığım için, dünyada bana göre kutsal bir şey kalmamış olduğunu söylemeye başladılar. Polisler, tüccarlar, edebiyatçılar herkes herkes bana karşı.... Artık komedi yazarı olmak ne demekmiş çok iyi anladım. En ufak bir gerçek sergilendiğinde, sadece bir kişi değil tüm kitle sana karşı çıkıyormuş" diyerek duygularını belirtmiştir.

"Müfettiş" le gelen hayal kırıklığını hafifletmek için Gogol 1836 da Rusya'dan ayrılarak İsviçre'ye gitti.

Konusunu yine Puşkin'in verdiği "ölü Canlar" (Mertvieduşi) adlı romanı üzerinde çalışmaya başladı. 1837 de Paris'e geçen Gogol, burada Puşkin'.in ölüm haberini aldı. En iyi dostunun, yol göstericisinin ölümü Gogol'ü derinden sarstı. Ancak "ölü Canlar"ı onun kendisine bıraktığı bir vasiyet olarak kabul ederek roman üzerinde azimle çalışmaya devam etti. Gogol aynı yıl Roma'ya gitti. İtalya Gogol'ün yeni yurdu olmuştu: "Burada doğdum. Rusya, Peterburg, kötü insanlar, Kürsü, tiyatro herşey artık benim için bir rüya oldu. Yurdumda yeniden doğmuş gibiyim. Ruhumda gökyüzü ve cennet var sanki... hiç bu kadar neşeli, yaşamımdan memnun hissetmemiştim kendimi. "Roma, Gogol için sadece güzel bir doğa parçasından ibaret değil, aynı zamanda bir müzeydi. Burada bulunan Rus ressamlarıyla tanıştı, kendisi de resim yapmaya başladı. Yurt dışında kaldığı bu ilk üç yıl Gogol'ün yaşantısında estetizmin hâkim olduğu bir devredir.[1]

1839 yılında Zaporojye kazaklarının yaşamını anla-* tan bir kitaba başladı ancak başarısız olduğunu düşünerek yaktı. Artık Gogol için tek amaç, "ölü Canlar" romanını yazmak olmuştu. 1839 Eylülünde Gogol, kısa bir süre için Moskova'ya geri döndü. Rusya'da kaldığı süre içinde izlenimleri daha da gelişti. 1840 ta tekrar İtalya'ya geçti ve "ölü Canlar"ın ilk cildini bitirdi. Eseri 1841 de Rusya'ya götürdüğünde Moskova'ya gelen Belinski'yle karşılaşınca, ondan el yazmalarını Peterburg komitesine götürmesini istedi. Mayıs 1842 de ilk cildi çıkan "ölü Canlar" romanı, ilerici görüşlere sahip edebiyatçılar arasında çok olumlu bir etki yarattı. Hem batılı hem de Slavist eleştirmenler romanı, gerçekçi ve acıklı şiddetliliğiyle değerlendirip kabul ettiler.

Subjektivizmin üstünlüğü ve yüksek lirik coşku, herkesten çok Belinski'yi etkilemişti. Romanda ön plânda tutulan tipler Gogol'ün deyişiyle, "birkaç çirkin toprak sahibi"dir.

"ölü Canlar" da, Gogol'ün sanatını oluşturan tüm özellikler biraraya getirilmişlerdir. Bu nedenle romanı Gogol'ün sanat yaşamının doruğu olarak nitelendirmek gerekir.

1842 yılında Gogol tekrar yurt dışına gitti, "ölü Canlar"ın ikinci cildi üzerindeki çalışması, yazarı memnun etmediği gibi yıpranmış moralinin daha da zayıflamasına neden oluyordu. Zaman zaman içinde büyük bir güç hissederek, çalışmaya tekrar tekrar başlıyor ve arkadaşlarına üstün bir eser ortaya koyacağına dair vaatte bulunuyordu. 1845 yılının sonunda ikinci cildin bir kaç bölümünü yaktı. Aynı yıl Gogol, "Dostlarla Yazışmalar" adlı eserini yayınladı. Daha önceki eserlerinde ortaya koyduğu düşüncelerinin, tam tersi bir tutum içinde olduğu gerekçesiyle, yazarın "Dostlarla Yazışmalar" kitabı büyük tepkiler aldı. Bu tepkiler Gogol'ü çok sarstı. Hemen hemen "Dostlarla Yazışmalar"da ortaya konan fikirlere paralel düşüncelere sahip Serebreyev ve Aksakov bile eseri "zararlı, görgü dışı" diye yorumluyorlardı. Gogol eserinin, içinde yarattığı üzüntüyü Jukovski'ye şöyle anlatmaktaydı: "Kitabın yayınlanması tam bir darbe oldu: halka, arkadaşlarıma inen bir darbe, benim içinse en büyük darbe...."

"Dostlarla Yazışmalar"! alaylı bir biçimde şeytan işi olarak nitelendiren Pavlov'un eleştirisini Gogol yine alayla geçiştirmişti. Ancak Gogol'ü en çok üzen Belinski'nin eleştirisiydi. 1847 de Gogol'e yazdığı mektupta Belinski yazara ağır suçlamalarda bulunuyordu:

"....Siz de açıkça görüyorsunuz ki, aynı fikirlere sahip olan insanlar bile kitabınız karşısında gerilediler. Eğer kitabı içten gelen,samimi bir fikir nedeniyle yazmış olsaydınız halka yapacağı etki değişmezdi. Eğer herkes kitabı, kurnaz ama saf dünya inançlarına İlâhi bir yolla ulaşmak için kullanılan bir oyun olarak algılamışsa bunun tek suçlusu sizsiniz. Bu hiç de şaşırtıcı bir şey değil.

20 Yazılar

Asıl sizin bunu şaşırtıcı bulmanız şaşırtıyor beni. Bunun nedeni sizin Rusya'yı sadece bir ressam gözüyle tanımanız, düşünce adamı olarak değil.,.."

Gogol, "Dostlarla Yazışmalar" adını verdiği eserinin kendisine karşı uyandırdığı tepkiyi hafifletmek için "ölü Canlar"ın ikinci cildine ağırlık vermeye başladı. Romanın ikinci cildinde Gogol'ün amacı, ciddi ve ahlâki bir eser ortaya koymaktı. Ancak böyle bir eser yaratmak Gogol'ün üslubuna ters düşüyordu. Çünkü yaşamı boyunca yazdığı eserlerinde Gogol,her zaman bayağılıkların ve karikatüristik tiplerin yaratıcısı olmuştu.

Rusya'ya dönmeden önce, 1848 de Kudüs'e uğradı. Bu ziyaret, yazarda beklediği olumlu etkiyi yapmadı. Hatta dinsel yaşamla, çalışma yaşamı öylesine içiçe girdi di ikisi birbirini yönlendirmeye başladı. İkinci cilt üzerindeki çalışmalar çok ağır ilerliyordu. Yaşamının sonuna doğru Gogol büyük bir bunalım geçirdi. 11 Şubat 1852 de hastalığının etkisiyle "ölü Canlar"m ikinci cildini bir kez daha yaktı. 21 Şubat 1852 de geçirdiği bunalıma dayanamayarak öldü.

İ.S.Turgenev Gogol'ün ölümünün ardından şunları yazıyordu: "Gogol öldü!,. Hem de hepimizin bu uzun süren suskunluğuna son vereceğini, sabırsız beklentilerimizi boşa çıkarmayacağını düşündüğümüz bir anda geldi bu acı haber. Evet o öldü, artık ölümünün bize verdiği acı hakka dayanamayarak büyük diyebileceğimiz bir insandı. Edebiyat tarihimizde adıyla devir yaratan bir insandı.."

Şüphesiz ki Gogol, edebiyatçıların ve eleştirmenlerin belirttikleri gibi "Rus nesir sanatının atası" kabul edilecek kadar üstün bir sanatçıydı. Edebiyat alanında ona Öncü olmuş başka Rus yazarlar bulunmasına rağmen Gogol'ün sanatını kullanmakta gösterdiği başarı eşsizdir. N.V. Çernişevski, Gogol'ün Rus düzyazı sanatının atası olarak kabul ettiğini şu sözleriyle dile getirmiştir:

"....Günümüze kadar bir takım nesir eserleri yazılmıştır ve yazılmaktadır. Hatta bir gün nesir, nazım sanatını geçecek ve üstün bir hale gelecektir. Ancak, edebiyatamızın bu dalına gerçek kimliğini kazandıran yazar Gogol'dür. o, bu güne kadar devam eden ve uzun bir süre daha devam edecek olan nesre kesin bir yön veren tek yazarımızdır...”

Gogol'ün sanatının kendinden sonra gelen pek çok ünlü Rus yazarı için de büyük bir önemi vardır. Hatta F.M. Dostoyevski'nin bu konuda, "biz hepimiz Gogol'ün "Palto" sundan çıktık" dediği ileri sürülmektedir. Gerçekten de bu dâhi yazarın, insanı kimi zaman ciddi düşüncelere sürükleyen eligmatik yönünü, Dostoyevski genişletip psikolojik bir boyut getirirken genç Anton Çehov ve Saltıkov Sçedrin gibi yazarlar ise onun hiciv sanatında ortaya koyduğu gelenekleri benimsemişlerdir.

Gogol'ün sanatının, 19.yy. Rus edebiyatının batı edebiyatıyla kıyaslanacak bir düzeye ulaşmasını sağladığı da bilinen bir gerçektir. Danimarkalı eleştirmen Georg Brandes Gogol'ün sanatını, yerini ve Rus edebiyatını getirdiği düzeyi: "Rus edebiyatında gerçekçi ekol'ün yaratıcısı olan Gogol sayesinde, Ruslar Avrupa'yı bile geçtiler..». Gogol, henüz yeni ortaya çıktığı sıralarda sadece bir yazardı. Ancak Gogol'ü kendinden önceki yazarlarla kıyaslarsak, onun ne kadar ayrı bir yeri olduğunu anlarız." diyerek belirtmiştir.

"DİKANKA YAKINLARINDAKİ BİR ÇİFTLİKTE AKSAM TOPLANTILARI"

"Dikanka Yakınlarındaki Bir çiftlikte Akşam Toplantıları", adlı sekiz hikâyeden oluşan bu eserin hem Gogol'ün edebiyat yaşamında hem de Rus edebiyat tarihinde büyük bir önemi vardır. Gogol, ilk nazım eseri "Gants Kühelgartsen" ile gelen başarısızlığı 1831 ve 1832 yıllarında yayınladığı "Dikanka Hikâyeleri" yle eşsiz bir başarıya dönüştürmüştür. Gogol bu eseri sayesinde yeteneğini eleştiri dünyasına kesin olarak kabul ettirmiştir. "Dikanka Hikâyeleri" nin Rus edebiyat tarihindeki önemi, o güne kadar yazılmış en mükemmel nesir eseri olmasından kaynaklanmaktadır.

Eserde yer alan hikâyelerin konuları Ukrayna halkının yaşam tarzını, inanışlarını ve efsanelerini anlatan bir temel üzerinde gelişmektedir. Gerçek büyük ölçüde güldürü, hiciv, romantizm ve fantazi özellikleriyle içiçe geçmiş bir durumdadır. "Dikanka Hikâyeleri"nin hemen hemen çoğunda olaylar ve kahramanlar son derece gülünç, hicivsel öğelerle kaynaştırılmıştır. Fantaziyle romantizm ise eserin bu iki özelliğini tamamlayıcı bir rol oynamaktadırlar. Hikâyelerin hepsinde şeytanlar, cadılar, büyücüler ve insan kılığına girmiş hayali yaratıklar vardır. Bu hayali yaratıklar insanların yaşantılarına karışarak trajik, komik ya da mutlu sonla biten olayların meydana gelmesine neden olurlar, örneğin,ayrı kalmış sevgililer onların sayesinde kavuşurlar, mutlu bir evliliği olan gençlerin şeytana kapılmaları onların ölümlerine yol açar, kaybolan bir yazının bulunmasına kâğıt meraklısı cadılar yardım eder, büyücü baba bir insanla evlenen kızından intikam almaya çalışır. Tüm bunlar, "Dikanka Hikâyeleri"nin romantik ve fantastik özelliklerini ortaya koymaktadır. Köylü genç kızların sarhoş kazağı kendi evi diye muhtarın evine sokmaları, sokağın ortasında gopak dansı nasıl yapılır konusunun tartışılması, şeytanın dinsel konulu resimler yapmasını engellemek için demircinin tuvaline boya dökmesi, kolunu ittirmesi, saf köylünün şeytan yüzünden korkuyla evden dışarı fırlarken kalpak yerine başına çömlek geçirmesi gibi olaylar ise hem komik hem de alaycı bir anlatım taşımaktadır.

Hiciv bakımından, eserin her iki bölümün başlangıç kısmını oluşturan önsözlerle birlikte şu hikâyeleri ele alacağız: "Soroçinsk Panayırı" (Soroçinskaya yarmarka), "Mayıs Gecesi veya Boğulan Kız" (Mayskaya noç ili utoplennitsa), "Noel Arifesi" (Noç pered rojdetsvom), İvan F. Sponka ve Teyzesi" (İvan F. Sponka i ego tetuşka). Bunların dışında kalan hikâyeler ciddi ve trajik bir yapı göstermek-tedirler.

Her iki bölümün girişini oluşturan önsözler, Ukraynalı bir çiftlik sahibi olan Arıcı Sarı Panko'nun ağzından aktarılmaktadır. Arıcı Sarı Panko'nun anlatımında çocuksu ve saf dilli bir hava vardır. Ancak bu anlatım biçimi yerini zaman zaman keskin ve alaycı bir tona bırakır. İlk önsözün başlangıcında Panko arıcılıkla uğraşan bir çiftlik sahibi olarak, yazarlık gibi iddialı bir işe nasıl kalkıştığından sözetmektedir. Bu bölümde Panko'nun anlatımı samimiyet ve saflıkla doludur. Ancak bu,sadece sonraki paragrafta esas konuya geçmek için kullanılan bir giriştir:

"Böyle güzel sözler söylemeyi bir ay önce öğrendim. Yani sizin bu çiftçi kardeşiniz burnunu kulübesinden dışarıya bir uzattı ki görmeyin. Bu tıpkı bir beyefendinin odasına girmeye benziyor. Kalabalık etrafınızı sarar, aptala dönersiniz. Bunların uşaktan farkı olsa neyse. Ama hepsi üstü başı yırtık çocuklar gibi kimseler, üstelik suratlarına bakarsanız arka avluda didinip dururken size dönüp, ayaklarını yere vura vura "Hey nereye gittiğini sanıyorsun sen!Defol git mujik" diye bağıran bir dilenciye benzetirsiniz..." (S.19)

Panko burada üstü kapalı bir biçimde edebiyat dünyasıyla alay etmektedir. Açıkça görüleceği gibi edebiyat dünyasına yeni adım atmış bir yazarın durunu, bir beyefendinin evine ilk kez giren mujiğinkiyle kıyaslanmaktadır.

Yeni bir yazarı zor kabul eden ve edebiyat ortamına hâkim olan kişiler ise,mujiği şaşkına döndüren uşaklara benzetilmektedirler. Gogol'ün Panko aracılığıyla ortaya koyduğu bu alayın amacını, "Gants Kühelgartsen" le kendisine yöneltilen ağır eleştirilerin intikamını almak olarak düşünebiliriz.

Panko bu ilk önsözünde, Ukrayna'ya özgü akşam toplantılarını lirik bir anlatımla resmederken bu toplantıları büyük şehirlerde verilen balolarla kıyaslamaktan da geri kalmaz : "Karanlık çöktüğü gibi, belki de bir sokağın sonunda ateş yakılır, uzaktan kahkaha ve şarkı sesleri duyulur. Derken onlara bir

balalayka katılır, hemen arkasından kemanlar başlar bir bağırış çağırıştır gider.... İşte bizde bu eğlencelere "akşam toplantıları" derler, izin verirseniz bizim toplantılarımızın sizin balolarınıza benzediğini söylemek cesaretini göstereceğim; gerçi farklılıklar mutlaka vardır ama...! Siz balolara ayaklarınızı sağa sola döndürmek, sonra da belli olmasın diye elinizle ağzınızı kapatarak gizli gizli esnemek için gidersiniz...."[1] (S.20)

Bu karşılaştırmada Panko, büyük şehirlerdekinin aksine köylerde ya da küçük yerleşim yerlerinde insanların içtenliklerini ve doğallıklarını kaybetmediklerini vurgulamaktadır. Onların toplantılarındaki neşenin kaynağı sadece keman, balalayka ve yakılan ateşler değil, davranışlarındaki içtenlikleridir. Oysa şehirlerde düzenlenen balolarda yapmacık davranışlar insanlara sıkıntıdan başka bir şey vermemektedir. Panko'nun ağzından yapılan bu yergide Gogol'ün, "Dikanka Hikâyeleri" ni yazdığı sıralarda büyük şehir insanlarıyla yeni tanışmış bir kişi olarak köy insanının duygularını yansıtmaya çalıştığını düşünebiliriz.

Panko önsözünü tanıdığı iki kişiyi anlatarak devam ettirir. Bunlardan biri köyün zangocu Foma Grigoryeviç'tir.

"....Foma Grigoryeviç pek çok köy zangocunda gördüğümüz alacalı bulacalı gömleklerden giymez, ne zaman uğrarsanız uğrayın ince çuhadan yapılmış, Poltava'da arşınını altı rubleden aldığı patates nişastası renginde bir cüppeyle karşılar sizi. Köydeki hiç kimse çizmesinden kötü kokular çıktığını iddia edemez. Ama herkes onları, sanırım, bir mujiğin lapasına seve seve koyacağı iyi cinsten bir yağla temizlediğini bilir. Çoğu meslekdaşının yaptığı gibi burnunu cüppesinin eteğine silmez. Dört bir kenarı kırmızı iplikle işlenmiş, büyük bir itinayla katlanmış beyaz mendilini çıkarır. Gerekeni yaptıktan sonra tekrar, herzamanki gibi onikiye katlar ve cebine tekrar koyar..."[1] (S.21)

Panko, Foma Grigoryeviç'ten saygı dolu bir hava içinde söz etmektedir. Anlaşılacağı gibi Panko için bir insana saygı göstermenin ölçüsü onun giyimidir, Foma Grigoryeviç 'in giyimine dikkat etmesi, onu toplum içinde saygı değer yapmaya yeterli bir nedendir. Bu tür bir değerlendirme sadece Panko'nun değil, aynı zamanda, onun temsil ettiği topluluğun da yargı biçimini ortaya koymaktadır. Dış görünüşü bu kadar ideal olan köy zangocunun kişiliğinden söz etmek yerine Panko tasvirini, onun burnunu temizledikten sonra özenle on ikiye katladığı süslü mendille bitirir.

Foma Grigoryeviç'ten sonra Panko Ukrayna dışında öğrenim yapıp tekrar evine geri dönen bir beyefendi'yi tanıtır. Bu "beyefendi" toplantılarda, gördüğü öğrenimin etkisiyle çevresindekilerden daha farklı konuşmaktadır.

Bu da Panko ve çevresindekileri öfkelendirir. Çünkü onun konuştuğundan pek bir şey anlayamamaktadırlar. Hatta Foma Grigoryeviç onu, Latince öğrenimi gören ve evine döndüğünde, sürekli her kelimenin sonuna "us" eki koyarak konuşmasını anlaşılmaz hale getiren bir köylü gencine benzemekle suçlar. Gerek Panko ve Foma Grigoryeviç[1]in gerekse diğerlerinin bu "beyefendi" ye böylesine sert çıkmalarının, konuşmasını "anlaşılması güç" şeklinde nitelemelerinin kökeninde biraz kıskançlık ve küçük bir yerde yaşayıp tam bir öğrenim görmemenin acısı yatmaktadır. Gogol burada aslında öğrenim görmüş "beyefendi" yerine, Panko ile çevresindeki diğer toprak sahiplerinin takındığı bu düşmanca tavrı göstererek, onlarla alay etmek istemiştir.

İkinci bölümdeki hikâyelerin önsözü ilkine göre daha kısadır. Burada da aralarında bağlantı bulunmayan iki sözcüğün saçma bir biçimde birleştirilerek "alogizm" elde edildiğini görüyoruz, örneğin Panko "biz öyle boş şeyler konuşmayız, kültürümüzü artıran, yararlı konulardan sözederiz." der. Böylece sözün kültür artırıcı konulara gelmesi beklenirken, Panko birden toplantıya katılanların saatlerca‘"elma salamurası nasıl yapılır?" gibi bir konu üzerinde tartıştıklarını anlatmaya başlar. Gogol'ün hicvinin odak noktası "kültür" le "elma salamurası" arasında kurulan saçma bağlantıdır. Bu saçmalık gerçekte, o toplantıda bulunanların kültür anlayışları konusunda bir fikir vermektedir.

Aynı önsözde, rütbe konusundaki hicivlere de rastlıyoruz. İlk önsözden tanıdığımız "beyefendi" elma salamurası yapımında değişik bir yöntemden söz edince diğerleri ona çok kızarlar. "Beyefendi" nin bu tavrını dayısının yüksek rütbeli bir kimse olmasına bağlarlar. Hatta bu konuda ait olduğu çevrenin

tipik bir temsilcisi olarak Panko şunları söyler:

"Size bir şey söyleyeyim mi sevgili okurlarım: Şu dünyada rütbeden kötüsü yoktur. Efendim, bir zamanlar beyimizin dayısı komisermiş. Komiserlik te diğer rütbeler gibi bir rütbe alt tarafı." (S.136)

Görüldüğü gibi konu iyice dağılmış kültürden elma salamurasına, oradan rütbe kıyaslamasına geçmiştir. Aslında Panko'nun esas itirazı rütbeye değildir. Komiserlik rütbesinin övünmeye değmeyecek, küçük bir rütbe olmasınadır. Yoksa o da hemen hemen herkes gibi, rütbenin kesin hâkimiyetine inanmaktadır. Ona göre yüksek rütbe sahibi bir insan her ortamda tartışmasız söz sahibidir. Bu konuyu "Tanrıya şükredelim ki komiserlikten yüksek daha bir çok rütbe var" sözleriyle bitirir. Rütbe tıpkı Foma Grogoryeviç'in giyimi gibi, kişinin toplumdaki değerini belirleyebilecek bir ölçü olarak düşünülmektedir.

Ayrıca Sarı Panko'nun ağzından aktarılan bu önsözlerde, sürekli toplantı düzenleyerek, saçma hikâyeler anlatıp dinlemekten başka bir şey yapmayan Ukraynalı toprak beyleri alaya alınmaktadır. Belki de bu çevrenin temsilcisi olan Arıcı Sarı Panko giyime ve rütbeye tartışmasız saygı göstermesi, kültür denince elma salamurası gibi konulardan söz etmeye başlaması nedeniyle yazarın ençok alaya aldığı tiptir. Tüm bunlara rağmen Arıcı Sarı Panko Gogol'ün yarattığı en sevimli ve unutulmaz kahramanlardan biridir.

Önsözler gibi hikayeler de Arıcı Sarı Panko tarafından aktarılmaktadır. Birinci ciltte yer alan ilk hikâye "Soroçinsk Panayırı” dır. Hikâyede karşımıza kazağından çingenesine, Rusuna, tüccarından papazına oğluna kadar pek çok tip çıkar. Bu nedenle olayın geçtiği yeri mal ya da yiyecek satışı yapılan bir panayırdan çok, insan panayırı olarak düşünebiliriz.

Hikâye saf bir köylü olan Solopi'nin karısı Hivriya ve kızı Paraska'yla panayıra gitmesiyle başlar. Gritsko adlı bir genç Paraska'ya âşık olur ve onunla evlenmeye karar verir. Solopi'nin bu işe razı olmasına karşılık üvey anne, delikanlı ona "Bu kadın tam bir şeytan" dediği için evlenmelerine izin vermek istemez. Bu arada panayırda domuz kılığına girerek kırmızı kaftanın tek kolunu arayan şeytanla ilgili bir söylenti çıkar. Solopi ve ailesi, dışarıda şeytanla karşılaşma korkusundan bir kaç satıcıyla birlikte bir tanıdıklarının evinde konaklamaya karar verirler. Evde toplananlar gece sürekli bu şeytanla ilgili hikayeler anlatırlar.

İçlerinden biri pencerede domuz suratı gördüğünü söyleyince herkes paniğe kapılır. Solopi kendini dışarı atar. Koşmaya başlar, arkasından takip eden kişiyle çarpışınca yere yuvarlanırlar. Solopi bunun şeytan olduğuna inandığından dehşet içinde kalmıştır. Ama büyük bir cesaretle gözlerini açınca bunun karısı olduğunu görür. Paraşka'ya âşık olan Gritsko ise onunla evlenmek için bu şeytan masalından yararlanmaya karar verir. Plânını bir çingenenin yardımıyla uygulamaya başlar. Zavallı Solopi sabah uyanınca arabasında kırmızı bir kaftan kolu bulur. Bu onun için felaketlerin başlangıcı demektir. Kendi kendine düşüncelere dalmışken bir kaç kişi onun üstüne atılır ve "at hırsızı" diye yakalar. Solopi'nin çaldığı idda edilen at, aslında, onun olduğu halde cezalandırılır. Ama Gritsko hemen onu kurtarmaya koşar. Böylece Solopi delikanlının kızıyla evlenmesine izin verir.

Hikâyede halkın, şeytanın etten kemikten bir yaratık olarak sağda solda koşuşturduğuna inanması, önce bununla ilgili masallar uydurmaları sonra bu masallara inanarak dehşete kapılmaları eğlenceli bir dille anlatılmaktadır. Bu söylentilere en fazla inanan kişi ise saf Solopi'dir. Arabasında kırmızı bir kaftan kolu bulduğunda, bunun şeytana ait olduğuna inanan Solopi şunları söyler:

"Görüyor musun aksiliği, nasıl satış yaparım şimdi diyordu atın ipini çözüp meydana sürüklemeye çalıştığı sırada panayıra gelirken içime çöken sıkıntı boşuna değilmiş meğerse, cılız inek ölüp gidecekti az kalsın, öküzler de iki kez yarı yolda eve dönmeye kalkmışlardı. Aah, şimdi hatırladım pazartesi günü çıkmadık ki yola! Bu yüzden herşey ters gidiyor yal Bu şeytan da amma gezme meraklısıymış,ne var sanki tek kollu kaftanla dolaşsa; ama aklı fikri iyi insanlara rahat vermemek te yal Tanrı korusun ama, eğer ben şeytan olsaydım gece yarıları lanet bir kumaş parçası için böyle koşturmazdım. " (S.54)

Hikâyeyi böyle aktaran Panko, Solopi'nin bu düşüncelerini "filozofça" diye değerlendirmektedir. Bu değerlendirmeden Panko'yla çevresindekilerin,şeytanla ilgili konular üzerinde konuşmayı ya da fikir

yürütmeyi felsefe yapmak olarak nitelendirdiklerini anlamak mümkündür. İkinci önsöz' de okuduğumuz "kültür" ve "elma salamurası" arasındaki bağ, bu kez şeytanla felsefe arasında kurulmuştur, örnek olarak verilen, yukarıdaki paragraf hem Solopi gibi sıradan halkın inançlarını hem de Panko gibi zengin toprak beylerinin felsefe konusundaki anlayışlarını göstermesi bakımından iki yönlü bir özellik taşımaktadır.

Panayırdaki halkın, düşüncesiyle bile dehşete düştüğü domuz kılığındaki şeytanın yanısıra, hikâyede değişik bir başka şeytan imajı daha vardır. Hırçınlığı, para hırsı ve kıskançlığıyla bu şeytan, saf Solopi'nin karısı Hivriya'dır. Onun bu özelliğini ilk farkeden Paraska'nın talibi Gritsko' dur. Delikanlı Paraşka'ya laf atarken üvey anneyi de iğnelemekten geri kalmaz:

"Beyaz kaftanlı delikanlı Ne güzel bir kız} diye gözlerini genç kızdan ayırmadan devam etti söze Bir kez öpebilmek için varımı yoğumu verirdim. Hemen önünde de bir şeytan oturuyor." (S.31)

Bunu izleyen "şeytan görsün yüzünü, şeytan sakalını yaksın" gibi laflarla dolu tartışmada, Hivriya'nın gerçek kişiliği iyice ortaya çıkar.

Pencerede görülen domuz yüzünden, sokaklarda korkudan yere yuvarlanan Solopi'yle Hivriya'nın halini gören çingeneler arasında geçen konuşma da Gritsko'nun fikrini doğrulamaktadır.

" -' Durun burada bir şey var, ışığı getirsenize.' Yanlarına bir kaç kişi daha gelmişti. 'Bu da ne Vlass?'

'Galibe iki insan biri üstte öteki ise altta kalmış, bunlardan hangisi şeytan anlaşılmıyor.' 'üstteki kimmiş bak bakalım. ' 'Bir kadın.' Şeytan o işte-' 'Kadın adamın tepesine çıkmış; bu kadın kesinlikle ata binmesini iyi biliyor.' dedi kalabalıktan birisi.... Gittikçe artan gürültü ve kahkahalar bizim ölüleri uyandırdı, bunlar Solopi ile karısıydı " (S.52)

Hivriya'nın şeytanlığı sadece herkesin bakarak karar verdiği gibi hareketleri ve konuşma tarzıyla sınırlı değildir. Genellikle şeytan insanları zayıf yerlerinden yakalayarak esiri haline getiren bir yaratık olarak düşünülür. Hivriya'da kocasının saflığından, pasif bir adam olmasından yararlanıp ona her istediğini yaptırmaktadır. Ayrıca geceleri gizlice buluştuğu papazın obur oğlunu yaptığı reçel, börek, çörek gibi yiyeceklerle cezbetmeye ve böylece kendi esiri yapmaya çalışmaktadır. Hivriya'nın esiri haline getirmeye çalıştığı bu kişinin, papazın oğlu olması onun şeytanla gösterdiği ortak özelliklerin en ilgincidir.

Hikâyede herkes, özellikle de Solopi etrafında domuz kılığına girmiş bir şeytan aramaktadır. Oysa Solopi bir değil bir kaç şeytanın arasına, hem de kendi isteğiyle düştüğünün farkında bile değildir. Daha önce de belirtildiği gibi karısı Hivriya herkesin tartışmasız kabul ettiği bir şeytandır. Solopi'nin kızı Paraska'yla evlenmek isteyen damat adayı Gritsko'nun, yaptığı kurnazca planla şeytandan aşağı kalır yanı yoktur. Kahramanın kendisine gelince, onun adının kökeninde gömlek ya da kaftan anlamındaki "salop" kelimesi yatmaktadır. Bu nedenle kaftanının tek kolunu arayan şeytanla aralarında dolaylı bir bağlantı olduğu düşünülebilir. Tüm bunların yanısıra panayırda dolaşıp, ortalığı karıştıran şeytanla ilgili hikâye zaten halkın uydurduğu bir şeydir. Kısaca söylemek gerekirse, hikâyede şeytanla insan içiçe geçmiş bir halde ele alınmıştır.

İlk ciltteki diğer hikâye ise,"Mayıs Gecesi veya Boğulan Kız"dır. Bu romantik hikâye yaşam sevinci ve gençlik coşkusuyla doludur. "Soroçinsk Panayırı"nın aksine, burada gözle görülen ve insanların hayatına doğrudan giren yaratıklar vardır. Bu hayali yaratıklar, dünyadaki olayların akışını etkileme yeteneğine de sahiptirler.

Hikâyenin konusu şöyledir. Köy muhtarı oğlu Levko' nun köyün en güzel kızı olan Ganna'yla evlenmesine izin vermez. Levko babasına kızarak köyün bütün delikanlılarını toplar ve evinde kargaşa çıkarır. Bu olaydan sonra kimsenin yaklaşmadığı büyülü evin bahçesine kaçar ve orada bir ağacın altında uykuya dalar. Büyülü evin kızı Levko'yu uyandırır. Eğer üvey annesini bulursa ona istediğini vereceğini vaad eder. Levko üvey anneyi bulur, büyülü evin kızı da onun Ganna'yla evlenmesini sağlar.

Hikâyenin en ilginç tipi köy muhtarıdır. Panko köy muhtarını şu paragrafta tanıtmaktadır:

"Hakkında pek de hoş sözler söylenmeyen bu muhtar kim peki? Oo, muhtar köydeki en önemli kişidir... Köyde herkes onu görünce şapkasını çıkarır, genç kızlar ve hatta küçücük çocuklar bile "iyi günler" dileğinde bulunur. Hangi delikanlı onun yerinde olmayı istemez kil Köydeki bütün evlerin kapısı muhtara açıktır. İri yarı bir mujik bile, muhtarın kaba ve kalın parmakları onun sigara tablasında gezinirken şapkasını çıkararak saygıyla bekler. Köy toplantılarında veya mecliste yetkisi bir kaç oyla sınırlı olmasına rağmen, sınırı her zaman aşar. Kimi isterse onu yolu düzeltmeye, çukurları doldurmaya ya da hendek kazmaya yollardı " (S.93)

Hikâye boyunca köy muhtarını bir insan değil, sadece devletin saygı duyulması gereken bir mevkii olarak görürüz. Köyde âdeta,muhtar yerine mevkii dolaşmaktadır. Ayrıca Panko'nun da onun adını hiç söylememesi ve hakkında sürekli köy muhtarı diye söz etmesi bu izlenimi kuvvetlendirmektedir. üst düzeyde görev yapan bir kişi olarak muhtar mevkiinin kendisine sağladığı fırsatları değerlendirmektedir. Hikâyeyi anlatan Panko, yüksek mevki sahibi kişilerin hakimiyetini tartışmasız kabul ettiği için onun fırsatları işine geldiği gibi kullanmasını çok doğal bir havada anlatmaktadır.

Köyün muhtarı hakkında verilen daha detaylı bilgiler, onun nasıl muhtar olduğunu ve bu mevkiinin onda ne gibi etkiler yaptığını açıkça göstermektedir.

"....Muhtar asık suratlı bir adamdır. Fazla konuşmayı sevmez. Anısı saygıdeğer çariçemiz, Büyük Katerina, Kırım'a geldiğinde muhtar refakatçi olarak seçilmişti. Tam iki gün ona hizmette bulunmuş ve çariçenin arabacısının yanında oturma şerefine erişmişti. Muhtar düşünceli bir tavırla baş eğip, ciddi ciddi başını sallamayı, uzun bıyıklarını burmayı ve kaşlarının altından kartal gibi bakmayı daha o zaman öğrenmişti. Yine o zamandan beri sözü döndürüp dolaştırıp, çariçeye nasıl refakat ettiğine getirmeye bayılır. Muhtar bazan, özellikle istemediği şeyleri duymamak için, sağır gibi davranmayı da pek sever. Muhtarın şıklıcra hiç tahammülü yoktur.... " (S. 94)

Burada belirtilen özelliklere göre düşünceli bir tavırla baş sallamak, bıyık burmak ve "tek gözü kör" olmasına rağmen kartallar gibi bakmayı başarabilmek hem muhtar olmak hem de muhtarlık görevini yerine getirmek için yeterlidir. Nasıl Panko için saygıdeğer bir kişi olmanın ölçütü giyimse, köy muhtarı için de bu tür tavırlar takınmak saygınlık kazanmanın ölçütü haline gelmiştir.

Ondaki bu izlenimin nedenini, hem bu tür tavırların halk üzerinde istenen etkiyi bırakması, hem de kendisiyle aynı mevkii ve karakterde bulunan kişilerden gördüğünü yerine getirmesi şeklinde düşünebiliriz.

Panko "Köy muhtarı fazla konuşmayı sevmez" der. Aslında bunun, muhtarın konuşmayı sevmemesiyle bir bağlantısı yoktur. Onun kişiliğinde birinin mantıklı ya da düzgün konuşma konusunda kendinden bekleneni vermeyeceği için susmayı ve ciddi, ağırbaşlı bir tavır arkasına gizlenmeyi tercih ettiğini söyleyebiliriz. Ayrıca muhtarın sözü döndürüp dolaştırıp çariçeye refakat etmeye getirmesinin nedeni ise açıkça ortadadır. Hayatı boyunca yaptığı doğru dürüst tek işin bu refakatten öteye geçmediği yukarıda verilen iki paragraftan anlaşılmaktadır.

Muhtar politika yapmanın yolunu, sağır gibi davranmakta bulmuştur. Gerçektende bu davranış biçimi, haklarını dilediğince kullanan muhtar için son derece uygundur. Panko onun şık giyimine tahammül edemediğinden söz ederken anlatım tonu, adeta onun insanların dış görünüşüne değilde kafa yapılarına önem verdiğini ima eden bir hava taşımaktadır. Muhtarın gerçek karakteri ve giyim konusundaki bu olumlu tutumu arasındaki zıtlık, yazarın onun üzerindeki alayını iyice belirginleştirmektedir.

Gogol, Panko'nun ağzıyla gösterişçi, yapmacık tavırlarıyla muhtarlık görevini yerine getirdiğini sanan, gerçekte ise, karakter bakımından alt düzeyde bir tipi canlandırmaktadır. Köy muhtarı, Gogol'ün daha sonraki dönemlerde yazdığı eserlerde ortaya koyduğu devlet mekanizmasının önemli mevkilerinde bulunan, ancak yer kaplamaktan başka bir işe yaramayan kişilerin ilk örneği olarak kabul edilebilir.

"Dikanka Hikâyeleri" nin ikinci bölümünde yer alan "Noel Arifesi", eserin hem en konik hem de en fantastik hikâyelerinden biridir.

Hikâye , şeytanın dinsel konulu resimler yapan demirci Vakula'dan intikam almak için Noel arifesinde yeryüzüne inmesiyle başlar. Vakula'nın Oksana adlı güzel bir kızı sevdiğini bilen şeytan, onların evlenmesine engel olarak intikam almayı plânlamıştır. O gece Oksana'nın babası, meyhaneye arkadaşlarıyla içki içmeye gitmek üzere yola çıkmıştır. Demirci onun yokluğundan faydalanarak plânını uygulamaya koyar: önce gökyüzündeki ayı çalıp etrafın kararmasını sağlar. Böylece kızın babası, karanlık bahanesiyle eve geri dönünce, demirciyi kızıyla yakalayacak ve bu saygısızlığından ötürü evlenmelerine izin vermeyecektir. Ancak şeytanın bu plânı gerçekleşmez. Etrafın karardığını gören ihtiyar baba, Vakula'nın annesinin evine gider. Vakula'nın gerçekte cadı olan annesi Soloha, köyün ileri gelen kişileriyle birbirlerinden haberleri olmaksızın dostluğunu sürdürmektedir. Aynı zamanda şeytan da Soloha'nun dostlarından biridir. Aynı gece tesadüfen hepsi biraraya gelirler. Ancak hepsi de görünmek korkusuyla aynı çuvala gizlenmeye kalkarlar. Karanlık olduğu için hiç kimse bir diğerini farketmez. Vakula eve döndüğünde, çuvalın içinde kömür var diyerek dışarı çıkarır. Çuvalın içindekiler hiçbir şey olmamışçasına kimseye görünmeden evlerine dağılırlar. Demirci Oksana'yla buluştuğunda Oksana eğer çariçenin ayakkabılarından birini kendisine getirirse cnunla evleneceğini söyler. Bu istek Vakula'yı üzüntü içinde bırakır. Şeytan onun bu durumundan faydalanarak kötü yola çekmek ister. Ancak demirci onun oyununa gelmez. Hatta şeytanı kendi isteklerini yapmaya zorlar. Şeytan demirciyi Peterburg'a, saraya, götürür ve çariçenin ayakkabılarından birini almasını sağlar. Vakula ayakkabıları Oksana'ya verdiğinde güzel kız onunla evlenmeye razı olur. Şeytan ise öfkeyle cehenneme döner.

Bu hikâyede, baş kahramanlardan olan şeytan diğer hikâyelerdekinden farklıdır. Çünkü Panko bu şeytanı tıpkı karikatürlerdeki gibi tasvir etmektedir:

"....Önden bakıldığında tam bir Almandı: dar, sürekli sağa sola dönüp duran, önüne çıkan herşeyi koklayan suratı, tıpkı bizim domuzlarınki gibi yuvarlak bir mantar şeklinde sona eriyordu. Bacakları o kadar inceydi ki, eğer bu bacaklar Yareskov muhtarının olsaydı daha ilk kazaskada

kırıverirdi. Ama arkadan bakınca üniformalı savcı yardımcısından farksızdı. Çünkü arkasında öyle uzun, öyle si^ri bir kuyruğu vardı ki, son moda üniformalara konan yırtmaçları andırıyordu. Oysa çenesinin altındaki keçi sakalına, kafasın da yükselen dimdik boynuzlara ve baca temizleyicisininki ka-dar kirli üstüne başına dikkat edilince bunun bir Alman ya da savcı yardımcısı değil yalnızca bir şeytan olduğunu anlamak mümkündü .... " (S. 140-141)

Şeytanın karikatüristik çizgilerle tasvir edilmesinin yanısıra, dikkati çeken bir başka özellik ise bu yara-tığın dış görünüşünün insanlarınkiyle kıyaslanmasıdır. Dış görünüşü şeytanla kıyaslanan tipleri Panko kasten seçmiştir. Yukarıda okuduğumuz gibi, Panko şeytanı ilk önce Alman'a benzetir. Bu benzetmenin temelinde, Panko ve çevresindekiler gibi, küçük yerlerde yaşayan kişilerin yabancılara karşı besledikleri düşmanlık duygusunun bulunduğu düşünülebilirAlman' dan sonra, Panko bu kıyaslamaya üniformalı savcı yardımcısını karıştırır. Ancak savcı yardımcısı ile devam eden bu kıyaslamada Panko bir genellemeye ulaşmaktadır. Şeytanın kuyruğu ile birlikte arkadan görünüşünü, o dönem memurlarının giydikleri son moda üniformaları hatırlattığı belirtilmektedir. Yani Gogol,Panko aracılığıyla, bürokrasi çarkını döndüren memurları küçük birer şeytancık olarak nitelendirmektedir.

Yazar daha sonraki dönemlerde yazdığı "Palto","Bir Delinin Günlüğü", "Burun" ve "ölü Canlar" gibi eserlerinde yarattığı açıkgöz, fırsatçı, para ve rütbe düşkünü memur tiplerinde, kendince ortaya koyduğu bu fikri kanıtlamaktadır.

Hikâyede şeytanın insanları hatırlatan bu gibi özelliklerinden başka, insanların da sahip oldukları bazı özelikleriyle ondan hiç aşağı kalmadığını gösteren örneklere rastlıyoruz. Hikâyenin hemen başlangıcında bu konuyla ilgili güzel bir bölüm vardır.

"Eğer tam o anda iyi cins atların çektiği troykasma binmiş başında Ulansk biçimli kalpağı ve astarı kara yünden mavi renk gocuğunu giymiş olan, Soroçinsk belediye başkanı genellikle arabacısının hızlandırmak için kullandığı, şeytansı bir zekâyla örülmüş kırbacı ile buradan geçseydi, bu cadı kadını kesinlikle farkederdi. çünkü bu dünyadaki hiç bir cadı kadın Soroçnisk belediye başkanının gözünden kaçmaz. 0 her kadının ahırında kaç domuz yuvrusu var, sandıklarda kaç metre keten bezi duruyor ve

özellikle de iyi bir adamın pazar günü meyhanede çiftliğinin kaçta kaçını rehin bıraktığını su gibi ezbere bilirdi...." (S.140)

Bu paragrafta tanıtılan Soroçinsk belediye başkanının şeytanlığı, sadece, şeytansı bir zekâyla örüldüğü söylenen kırbacıyla sınırlı değildir. Köyde olan biten herşeyi, köylünün ne kadar hayvanı ve malı olduğunu ya da malının kaçta kaçını rehine bıraktığını bilmesi onun şeytan gibi kurnaz bir tip olduğunu belirtmeye yeterlidir. Ayrıca Panko' nun onun hakkında, "dünyada hiçbir cadı kadın onun gözünden kaçmazdı" demesi, belediye başkanının kadınlara düşkünlüğünün bir işaretidir. Ancak belediye başkanının "gözünden kaçmayan" kadın tiplerinin cadılarla sınırlandırılması, sadece şeytana benzer bir kişinin, cadı kadınlara düşkün olabileceğini göstermektedir. Nitekim hikâyenin sonraki bölümlerinde belediye başkanının gözünden kaçırdığı cadı kadının, şeytanla flört ettiği sahneler, ister istemez, belediye başkanını hatırlatmaktadır. Tüm bu Özellikler Panko'nun "şeytansı zekâyla örülmüş" kırbaçla uyandırdığı izlenimi tamamlamaktadır.

İnsanla hayali yaratıkların içiçe geçtikleri bir başka örnek ise, Vakula’nın cadı annesi Soloha'dır. Soloha, aynı anda köyden dört adamla ve geceleri süpürgesiyle dolaşırken şeytanla flört edebilmektedir. Dört adamı hatta şeytanı bile peşinden koşturan Soloha mı gerçek şeytan yoksa demirciden intikam almak için cehennemden yeryüzüne inen beceriksiz yaratık mı şeytan, bu düşündürücü bir sorudur. Ancak,, şunu da belirtmek gerekir ki şeytanı, Soloha'yı aynı gece ziyaret eden bu dört adamın, zayıf yönlerinin bir araya gelerek oluşturdukları kusurun bir simgesi olarak kabul etmek mümkündür.

Görüldüğü gibi hikâyede, şeytana ve cadıya insan özellikleri, insana da bu iki varlığın özellikleri verilerek olağanüstü bir fizik ve metafizik karışım elde edilmektedir. Böylece zayıflıklarla insan arasındaki kopmaz bağ ve insanın kötülüğe duyduğu eğilim hayali varlıkların kişiliklerinde alaycı bir biçimde canlandırılmaktadır.

Eserde Panko'nun köy zangocu Grigoryeviç'le başlattığı giyime düşkünlük konusu bu hikâyede de karşımıza çıkmaktadır. Ancak, giyim konusu burada daha değişik bir amaçla ele alınmıştır:

"....Dünyanın düzeni ne gariptir! Herkes birbirini taklit etme sevdasına kapılmış gidiyor. Eskiden Mirgorod'da kış aylarında, bir yargıç bir de vali çuhayla kaplı, kuzu postundan kürkler giyerlerdi. Küçük memurlar ise çıplak deriden gocuk kullanırlardır. Ya şimdi hem yargıç yardımcısı hem de kadastro memuru kendilerine kuzu postundan çuhay-

la kaplı yeni kürkler diktirdiler. Kâtiple bölge yazıcısı üç yıl önce arşını altı grivennikten mavi çin ipeği aldılar. Papaz ise yazın giymek üzere kadife şalvarlar ve çizgili kumaştan bir yelek diktirdi. Kısacası herkes giyime kuşama düştül Şu insanoğlu ne zaman bırakacak böyle boş şeyleri I ..." (S.143)

Panko'nun burada kınadığı esas konu, insanların giyime düşkünlükleri değil, birbirlerinden aşağı kalmamak için giyimi kullanmaya çalışmalarıdır, üst mevkideki kişiler durumları gereği iyi giyinmek zorundadırlar. Oysa küçük memurlar rütbe bakımından üsttekilere yetişemeyecekleri için, en azından, giyimleri sayesinde onlarla eşit düzeye gelmek amacıyla giyime düştükleri anlaşılmaktadır. Dünya işlerinden elini eteğini çekmesi gereken papaz da bu sevdaya kendini kaptırınca Panko'nun öfkesi artmıştır. Sözlerini, sanki, papaza sitem edercesine "Bu insanlar ne zaman bırakacaklar böyle boş şeyleri!" gibi anlamlı bir cümleyle bitirir.

Hikâyeyle hiç ilgisi olmamasına rağmen Panko'nun beklenmedik bir anda bu konuya geçmesi, güldürü eserlerinde kullanılan "absürd" tekniğinin güzel bir örneğidir.

Eserde incelemeye çalışacağımız son hikâye " İvan P. Sponka ve Teyzesidir." Diğer hikâyelerden farklı olarak, "İvan P, Sponka ve TeyzesiMnde hayali yaratıklar yoktur ve konu gerçek yaşama daha yakındır.

Hikâyenin kahramanı İvan Sponka okul yıllarında, sivil yaşantıya ayak uydurmanın zor olduğunu görerek orduya katılmaya karar verir. Ailesinden kalan çiftliğinin yönetimiyle teyzesi uğraşmaktadır. Teyzesinden, bir süre sonra, çiftliğin işleriyle artık kendisinin uğraşması gerektiğini bildiren bir mektup alır. Ordudan ayrılır ve çiftliğe döner. Bu arada teyzesi, komşu çiftlik sahibinin kızkardeşlerinden

biriyle yeğenini evlendirmeye karar verir. Oysa bu girişim İvan Sponka için bir karabasandan farksızdır.

İvan Sponka'da saf, belirli sınırlar içinde yaşayan ve bu sınırlar dışına çıktığı zaman bocalayan bir insan kişiliği verilmiştir. Onun saflığının ilk örneğini okul yıllarında başına gelen şu olayda görüyoruz;

"Burada onun bütün hayatını etkileyen bir olayı anlatmadan geçemeyeceğiz: Ona verilmiş öğrencilerden biri, sınav kâğıdına "scit" yazması için, sınıfa kâğıda sarılmış bol yağlı böreklerden getirmişti. Çünkü dersine iyi çalışmamıştı. Adaletli not vermeye çalışmasına rağmen, İvan Şponka tam o sırada çok acıkmıştı ve bu nedenle iştah açıcı börekleri geri çevirmemişti: Böreği alarak, kitabın arasına gizlemiş ve yemeğe başlamıştı. Yemeğe öylesine dalmıştı ki sınıftaki derin sessizliğin farkına bile varmamıştı. Fakat

kalın kumaşlı paltodan uzanan bir el onu kulağından tutup sınıfın ortasına fılatıverdiğinde kendine geldi... "Böreği ver çabukl Böreği ver dedim sana alçakl" dedi öğretmen, yağlı böreği parmaklarıyla tuttuğu gibi pencereden dışarı attı. Avludaki çocuklara da dokunmamaları için sert bir çıkış yaptı. Sopayla eline canını yakacak gibi vurmuştu...(S.248)

Aslında İvan Sponka, kâğıda "scit" yani başarılı yazması karşılığı gelen börekleri rüşvet olarak kabul etmemiştir. çünkü onun için bu börekler, teyzesinin kendi eliyle yapıp getirdiği börek ve kurabiyelerden farksızdır. Küçükken herkesin kendisine, art niyet olmadan, bir şeyler verilmesine alışmıştır. Bu börekler de kahraman için aynı anlamdadır. Bu kötü olaylardan sonra İvan Şponka "suçların sivil yaşamda kolay kolay örtbas edilemediğini" anlayarak, orduya katılmaya karar verir. Oysa subay olarak katıldığı P...piyade alayı da onun kişiliğine çok ters bir ortam içindedir:

"P. piyade alayı, diğer piyade alaylarına hiç'ıbenzemezdi. Çoğunlukla köylerde konaklamasına rağmen, Süvari alayları ya da öteki alaylardan zerre kadar altta kalmazdı. Bir kere subayların çoğu sert içki içerdi, sonra yahudileri kulaklarından sürüklemekte hüsarları aratmazlardı. Subaylardan bir kaç tanesi mazurka bile yapardı. P. alayının engin kültürünü daha iyi kanıtlamak için, okuyuculara subaylardan ikisinin müthiş kumarbaz olduklarını üniforma, kasket, meç hatta süvari alayları arasında rastlanmayan çamaşırlarını bile kumarda kaybettiklerini belirtmek gerektiğine inanıyorum." (S249)

Kahramanımızın P.. piyade alayına da ayak uyduramadığını rütbesinin ancak onbirinci yılında asteğmenliğe yükseltilmiş olmasından anlıyoruz. Bunun yanınsa, öteki subaylarla hiç dostluk kurmaması, her gün "üniformasının düğmelerini temizlemesi, odasının boş bulunduğu bütün köşe-lerine fare kapanı koyması, fal kitabı okuması ve nihayet

yorgun düşerek yatması", onun ordu yaşamına ayak uydurabilecek yapıda olmadığını göstermektedir. P.. piyade alayının anlatıldığı bu bölümde Gogol Panko aracılığıyla askerlerin yaşantısını da hicvetmektedir. O dönemin toplum anlayışında iyi bir asker olmanın koşulu kâğıt oynamak, iyi dans etmek ve içki içmektir. Tüm bunların kahramanlık yapmakla eşdüzeyde tutulması askerlik için gereken esas özellikleri ikinci plâna bırakarak, P...alay komutanının "benim çocuklarımın hepsi iyi mazurka yaparlar" diye övünmesi abartılı ancak eğlenceli bir dille anlatılmaktadır. Gogol askerlerin yaşantısını 1835 te yazdığı "Araba" adlı hikâyesinde daha detaylı biçimde ele almıştır.

Askerlerin arasında ancak on bir yıl devam ettirdiği yaşamını bırakmaya karar vererek İvan Fyodoroviç, teyzesinin "geri gel" çağrısına hemen uyar:

"Sevgili yeğenim İvan Fyodoroviç, sana bir kaç parça eşya yolluyorum: beş çift çorap ve ince keten bezinden dört tane gömlek. Ayrıca seninle çiftlik konusunda konuşmak istediğim bir kaç şey var. Artık iyi bir rütben var ve sanırım sen de biliyorsun ki artık çiftlikle uğraşma zamanın geldi. Zaten orduda daha fazla yapabileceğin bir şey de kalmadı. Ben yaşlandım, çiftlik işlerine tek başıma yetişemiyorum; aslında sana anlatmak istediğim pek çok konu var. Artık gel Vanyuşa, uzun bir ayrılıktan sonra seni görmek beni memnun edecektir. Seni seven teyzen Vasilisa Tsupçevska.

Bahçemizde öyle güzel şalgam yetişiyor ki, şalgamdan çok patatese benziyor." (S.250).

Teyze, on bir sene sonra asteğmenlikten teğmenliğe yükselen yeğeninin, orduya daha fazla bir yararı

dokunmayacağını söylerken gerçekte, onun yeteneklerinin sınırlarını belirlemekfctedir.

İvan Sponka'nınteyzesine verdiği cevap ise şöyledir:

"Sevgili teyzeciğim Vasilisa Kasparovna, Gönderdiğiniz eşyalar için çok teşekkür ederim. Çoraplarım öyle eskimişti ki emir eri tam dört kez yamamak zorunda kaldı. Ancak bu kez de dar gelmeye başladılâr. Ordudaki işim konusundaki fikrinize katılıyorum, üç güne kadar istifa edeceğim. Terhis olduğum gibi bir araba kiralarım. İstediğiniz sibirya buğdayının tohumundan bulamadım. Mogilevsk eyaletinin hiç bir yerinde böyle bir tohum yok. Burada domuzlara şarap içiriyorlar. Şarabin içine biraz da bira katıyorlar.

Sevgili teyzeciğim sonsuz saygılarımla. Yeğeniniz

İvan Sponka" (S,251)

Bu mektuplarda, aynı zamanda teyzeyle yeğenin arasındaki kopmaz bağı oluşturan bir başka özellik ortaya çıkmaktadır, Sözü edilen çiftlik işleri, iri şalgamlar, Sibirya buğdayı ve şarapla beslenen domuzlar, dolayısıyla, yemek konusu onların duygu ve düşüncelerinin birleştiği ortak noktadır. Hikâyenin odak noktası da kahramanların yemek içmekle ilgili konulara gösterdiği düşkünlüktür. Çiftlik, onlar için, bir mal garantisinden çok, yiyeceklerini sağlayan bir kaynak garantisidir. Vasilisa Kasparovna yeğenini, aralarındaki toprak sorununu çözümlemesi için zorla komşu çiftliğe yollar, İvan Sponka eve dönünce önce bu toprak sorunundan konuşurlar. Ancak onlar için bu pek tatsız bir konudur.

Bu nedenle konuyu hemen İvan Sponka'nın orada ne yediğine getirirler:

"....Neyse şimdi bundan söz etmenin sırası değil. Sahi yemek iyi miydi? Çok iyiydi....evet evet gerçekten iyiydi.teyzeciğim. Anlat bakalım ne yediğinizi. Yaşlı kadının mutfak konusunda usta olduğunu iyi bilirim. -Meze olarak kaymakla peynir vardı teyze. Soslu güvercinle başladık yemeğe. -Erikli hindi var mıydı bari? -diye sordu teyze. Çünkü bu yemeği yapmakta üstüne kimse yoktu. Evet o da vardı...." (S.269-270)

Yukarıdaki konuşmada görüldüğü gibi yemekle ilgili konular ilk konuşulanlar arasında yer almaktadır. Toprak sorununun komşu çiftliğin sahibinin lehinde çözülmesi teyzeyle yeğeni pek fazla üzmeyecektir. Bu nedenle yemekten sözetmek onlar için toprak sorunundan daha zevklidir.

Hikâyede yaşamları belirli sınırlar ve eğilimler içinde geçen, bunların dışına çıktıklarında bocalayan, değişik ortama uyum sağlayamayan saf insanlar hicv edilmektedir. İvan Sponka, bu insanın tipik bir örneğidir. Onun içinde yaşadığı dünya en ufak bir değişikliğe izin vermeyecek kadar küçüktür. P... piyade alayındaki subayların hızlı, yaşamına ayak uydurmaktan kaçınmış, bunun yerine düğme temizlemek, fal kitabı okumak gibi uğraşları günlük alışkanlıkları haline getirmiştir. Böylesine kısıtlı bir dünya içinde yaşamaya alışan İvan Sponka için, evliliğin karabasana dönüşmesi oldukça doğal bir tepkidir. Teyzesi de saflığı ve yaşadığı dünya bakımından yeğeniyle aynı durumdadır. Bütün yaşamı çiftlik işleriyle uğraşıp, yemek ya da kurabiye pişirmekle geçmiştir. Zaten yıllarca ayrı kalmalarına rağmen bu insanların birbirlerinden kopmalarının nedeni görüp öğrendikleri, alıştıkları ve devam ettirdikleri yaşam tarzınırl aynı olmasıdır.

Hikâyedeki bu iki tipi Gogol, gerçekte, psikolojik açıdan ele almaya çalışmıştır. Ancak yaratıcı gücü bu tür psikolojik konuları işlemekten çok, insanların kusurlarını ortaya koyup, eğlenceli bir üslupla anlatmaya elverişlidir. Bu nedenle yazar konunun akışını hangi yönde belirleyeceğine karar verememiş ve hikâyeyi yarım bırakmıştır.

"Dikanka Hikâyeleri", büyük ölçüde hayal ürünü olarak kabul edilebilecek bir eserdir. Çünkü hikâyelerde hicvedilmek istenen konular gerçek yaşamdan alınmış olmalarına rağmen, masalsı bir ortam içinde gelişmektedir. Kahramanlar hem insancıl hem de insan üstü özellikler taşımaktadırlar. Bu da "gerçeğin masal ya da masalın gerçek" gibi anlatıldığı izlenimi vermektedir. Gogol "Dikanka Hikâyeleri"nde güldürü ve hicvin âdeta bir bütün oluşturduğu özgün bir anlatım biçimi ortaya koymuştur.

Eserde yer alan her hikâye ya tamamen trajik ya datamamen gülünç bir üslupla ele alınmıştır. Daha sonraki dönemlerde yazdığı eserlerde ise Gogol bu trajik ve gülünç öğeleri biraraya getirerek, Rus edebiyat tarihinde "gözyaşları arasında gülme" olarak adlandırılan, kendine özgü bir anlatım tekniği oluşturmuştur. Trajedi ve güldürü ayrı ayrı ele alındıkları için,"Dikanka Hikâyeleri"ndeki hiciv özel^likleri diğer eserlerindeki kadar, şiddetli ve acımasız değildir. Ancak yazarın daha sonraki dönemlerde verdiği eserlerinde hicvettiği konuların büyük bir kısmı "Dikanka Hikâyelerinde belirlenmiştir. Bunların başında da insanların zayıf ya da kusurlu yönleri gelmektedir. Gogol'e göre her insanın zayıf bir yanı vardır ve onu ortaya koymak gerekir. Yazar,"Dikanka Hikâyeleri"nde değişik bir bakış açısına göre, biraz çocuksu bir anlayış içinde, insanların zayıflıklarını şeytan ya da cadı gibi hayali yaratıklarla simgelemiş tir. örneğin saf Solopi'nin karısı Hivriya, damat adayı Gritsko, demircinin annesi cadı Soloha ve güzel Oksana gibi tipler kişiliklerindeki zayıf noktaları, kurnazlıkları ya da kusurlarıyla şeytandan farksızdırlar. Aynı yaklaşımı şeytan tasvirlerinde de gördük. Şeytanın bir Almana, savcıya ya da savcı yardımcısına benzetilmesi, köyün diğer erkekleri gibi cadı kadınla flört etmeye kalması gibi özelliklerle, yazar insanla şeytan arasında sıkı bir bağlantı kurmuştur. Sonuçta mükemmel bir fizik ve metafizik karışımı, yergi dolu bir eser elde edilmiştir.

"Dikanka Hikâyeleri"nde hiciv bakımından dikkati çeken oldukça ilginç bir başka özellik ise, yazarın renkleri kullanma biçimidir. Kahramanların kişilikleriyle giyisilerindeki renkler arasında yakın bir ilgi kurulmuştur. Kırmızı şeytanın simgesidir. Eğer kahramanın giydikleri arasında kırmızı renk varsa, bu mutlaka ondaki bir kusurun ya da kötü bir özelliğin varlığını göstermektedir. Koyu renk giyisiler kahramanların kötü,açık renkler neşeli ya da iyi karakterleri, silik ve belirsiz renkler ise olgunlaşmamış karakterleri simgelemektedir. Gogol giyime aşırı düşkün kişilerin bu zayıflıklarını, uyuşmayan ve tamamen zıt renkler kullanarak alaya almıştır. Renklerin bu zıtlığı ve uyuşmazlığı, aynı zamanda, Gogol'ün "abartma" tekniğinin bir parçasıdır.

Rus ve batı edebiyatında "giperbol" denilen "abartma" tekniği, Gogol'ün hicvinin temel özelliklerindendir. Gogol'ün "abartma” tekniğinin esası, abartmayı hak etmeyecek şeyleri bu teknikle anlatmasıdır. Bunun en güzel örneğini köy muhtarında ve Foma Grigoryeviç'in giyiminin tasvirinde görmüştük. Kişilikleri, dış görünüşleri ve tavırlarının aksine, mükemmel olmayan bu iki kahramanı Arıcı Sarı Panko beğeni dolu bir tonla anlatır.

Böyle mükemmel dış görünüşle bozuk karakter arasındaki zıtlık, yazarın onlar üzerindeki hicvini daha belirgin bir hale getirir. Gogol'ün üslubunda, rusçada "alogizim" denilen "mantıksızlık" tekniğinin ilk örneklerini yine "Dikanka Hikâyeleri"nde görüyoruz, özellikle bu açıdan

Arıcı Sarı Panko'nun "kültür"le "elma salamurası" ve batıl inançla "felsefe" arasında kurduğu ilişki eserdeki en çarpıcı örnekler arasında yer almaktadır. Gogol'ün kahramanlarının anlamsız ve saçma düşünce oyunları, anlatıcı durumundaki yazarın üslubu çerçevesinde oldukça ilginç ve kendine özgü bir nitelik kazanmıştır...

"Dikanka Hikâyeleri"nde rastlanan bu hiciv özelliklerinin, henüz Genç yazarın kaleminde tam bir olgunluğa erişmemiş olduğunu belirtmek gerekir. Yukarıda sözünü ettiğimiz anlatım tekniklerini, Gogol bu eserini izleyen hikâye ve romanlarında geliştirmiş, kendine özgü bir üslup ortaya koymuştur. Ancak yazar gerek konu gerekse teknik bakımdan yaşamı boyunca yazdığı tüm eserlerinde gördüğümüz üslup özelliklerinin temellerini "Dikanka Hikâyeleri"nde hazırlamıştır.

"MİRGOROD HİKÂYELERİ"

"Mirgorod" hikayeleri 3835 yılında Peterburg’da yazılmıştır. Eserde yer alan hikâyeler şunlardır: FEski Zaman Beyleri" (Starovetskie pomeşçiki***),*** "Taras Bulba", "Viy" ve "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'in Nasıl Küstük lerinin Hikâyesi" (Povest o tom kak possorilsya İvan İvanoviçs İvanom Nikiforoviçem). "Dikanka Hikâyeleri"nden farklı olarak, "Mirgorod"da ele alınan konular gerçeğe ve yaşadığımız dünyaya daha yakındır. Hikâyelerin fonu yine Ukrayna yöresidir. Ancak bu kez Gogol, Ukrayna halkının günlük yaşamını tanıtır. Hikâyelerin her biri değişik karakter taşımaktadır. "Eski Zaman Beyleri"nde yaşlı çiftlik sahiplerinin yaşam tarzı anlatılırken "Taras Bulba"da Zaporojye kazaklarının

vatan severİlk duyguları ele alınmaktadır.

"Viy"de felsefe öğrencisi Homa’nın doğa üstü yaratıklarla başından geçen olaylar, "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç" adlı hikâyede ise uzun yıllara dayanan arkadaşlıklarını, hiç yüzünden bir kenara bırakıp birbirlerine küsen ve hatta birbirlerine düşman olan iki çiftlik sahibinin öyküsü anlatılmaktadır.

"Mirgorod Hikâyeleri"nde Gogol'ün hiciv sanatı açısından dikkati çeken iki eserini ele alacağız: "Eski Zaman Beyleri" ve "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'in Nasıl Küstüklerinin Hikâyesi".

"ESKİ ZAMAN BEYLERİ"

"Eski Zaman Beyleri" sentim ental, trajik ve lirik bir eserdir. Hikâyenin konusu kısaca şöyledir: yaşlı çiftlik sahipleri Afanasi İvanoviç ve Pulheriya İvanovna, kendi köşelerine çekilmiş son derece sakin, hatta tek düze denebilecek bir yaşam sürdürmektedirler. Birbirlerine çok bağlı bu iki yaşlı insanın en büyük zevkleri yemek pişirmek ve yemektir . Yemekle ilgilenmekten çiftlik işlerine yeterince zaman ayıramayan bu yaşlıları köy muhtarı, kâhya ve hizmetçiler sürekli soymaktadırlar. Günün birinde, Pulheriya İvanovna’nın dizinin dibinden hiç ayrılmayan kedisi, evin arkasındaki ormanda barınan kedilerin hayatına özenip kaçar. Kedinin kaçışı, yaşlı çiftin âdeta bir idili andıran yaşam tarzlarının sonu olur. Pulheriya İvanovna bu olayı, kendi ölümünün bir habercisi olarak kabul eder. Gerçekten de yaşlı kadın ertesi gün yatağa düşer ve kısa bir süre sonra ölür. Pulheriya İvanovna'nın ölümünden sonra Afanasi İvanoviç hüzün dolu da olsa yine eskisi gibi yaşamaya devam eder. Bir süre sonra, her yemek yiyişinde ölen karısını hatırlamanın acısına dayanamayarak o da ölür, çiftlik uzak bir akrabalarının eline geçer. Çiftlikte başarılı yenilikler yapıp herşeyi iyi idare ettiklerini düşünürken çiftliğe haciz gelir. Böylece yaşlı çiftin arkasından çiftlikleri de yok olur gider.

Hikâyenin başlangıcında, hikâyeyi anlatan kişi bu yaşlı çiftin yaşadığı çiftliğin bir tasvirini yapar. Bu tasvir, hem yaşlıların yaşadıkları ortam hakkında fikirvermektedir hem de hikâyenin adını açıklayıcı bir nitelik taşımaktadır.

"Ukrayna'da, genellikle, eski zaman beyleri denen ücra köylerinin içine kapalı sahiplerinin alçak gönüllü yaşamını çok severim. Bu insanlar tıpkı eski zamandan kalma, sanat değeri olan evler gibidirler. Duvarları henüz yağmurla yıkanmamış, çatıları yeşil renkli küfle kaplanmış, sıvasız eşiği kırmızı kerpiçi örten, yeni ve düzgün bir binanın tamamen zıttı olan eski ve alacalı bulacalı görünümleriyle bu evler çok sevimlidirler. Zaman zaman, olağanüstü denecek kadar, içine kapalı yaşantınınsürdürüldüğü o ortama bir an için de olsa girivermeyi isterim. Bu tür bir yaşam tarzında küçük avluyu çevreleyen çitik, elma ve erik ağaçlarıyla dolu bahçenin sınırını, yana eğilmiş sonbahar söğütü, mürver ve armut ağaçlarının çepeçevre sardığı ahşap kulubeleri aşan tek bir istek yoktur. Bu alçakgönüllü insanların yaşamı öylesine ama öylesine sessizdir ki bir an için hırslar, istekler ve dünyaya huzur vermeyen kötü ruhun eziyetleri bile unutulur. Her şey kaybolur ve onıarxп sadece parlak, göz kamaştırıcı bir rüya olduğunu düşünürsünüz

Hikâyeyi anlatan kişi "alçakgönüllü, içine kapanık, hırs ve isteklerin unutulduğu" gibi sözlerle, gerçekte, eski zaman beylerinin tek düze bir yaşam sürdürdüklerini vurgular. Çiftliklerini çevreleyen çitin içinde, Pulheriya İvanovna ile Afanasi İvanoviç'in yaşadıklarını gösteren en büyük belirti, yemek konusundaki çabalarıdır. Pulheriya İvanovna bütün gücünü yiyecek bir şeyler pişirerek, Afanasi İvanoviç de bu yiyecekleri yiyerek geçirmektedirler. Pulberiya İvanovna’nın bir gününü nasıl **geçirdiği** şu şekilde anlatılmaktadır:

"Pulheriya İvanovna’nın işi kileri durmadan açıp kapamak, salamura yapmak, meyva kurutmak, çeşit çeşit yemiş ve otlar kaynatmaktan iberetti. Evi tıpkı bir kimya laboratuarına benziyordu. Elma ağacının altında her zaman bir ateş yanar dururdu. İçine bal, şeker ve adını bile hatırlamadığım bir sürü şey atılmış reçel, pestil veya marmelatla dolu bir kazan ya da büyük tencere sacayaktan hiç inmezdi,.. Bütün bu ıvır zıvırlardan o kadar çok pişirilir, salamura yapılır ve kurutulurdu ki, neredeyse,tüm avlu bir yiyecek seli altında kalırdı. Çünkü, Puheriya ivanovna kullanılmak için ayrılan miktar üzerine biraz fazlasını eklemekten çok hoşlanırdı.,," (S.24-25)

Görüldüğü gibi, tek düze bir yaşantı sürdüren Pulheriya İvanovna yemek pişirmeyi âdeta bir eğlence haline getirmiştir. Pulheriya İvanovna için, fazlaca yaptığı yemekleri kimin yediği önemli değildir, üstelik bu konuda bir iddiası da yoktur. Yemek yaparak eğlenmektedir. Bu da onun için yeterlidir.

Afanasi İvanoviç ise çiftlik işlerini tamamen boş vermiştir. Sadece yemek yediği zaman yaşadığını hissetmektedir. Afanasi İvanoviç'te yemek yemek bir tutku haline

gelmiştir. Her öğünden önce, Afanasi İvanoviç'in Pulheriya İvanovna'ya sorduğu sorular daima aynıdır:

"Bundan sonra Afanasi İvanoviç eve girer, Pulheriya İvanovna'ya yaklaşarak "Ne dersiniz Pulheriya ivanovna bir şeyler atıştırmanın zamanı gelmedi mi?"

-"Ne yemek istersiniz Afanasi İvanoviç? Yağda kızartılmış çörek mi, Haşhaşlı börek mi yoksa mantar salamurası mı?" Afanasi İvanoviç "-Eh mantar salamurası da olsun, börek tel" diye cevap verdi. Hemen bunun arkasından masanın üstüne börekler, mantarlar diziliverdi." (S.26)

Yemek yaşlı çiftin yaşamını o kadar doldurmuştur ki, sofrada otururken bile konuşturlan tek konudur. Lapada yanık kokusu var mı yok mu, eğer yemeğin üzerine soslu mantar konursa tadı daha mı iyi yoksa daha mı kötü olur üzerine yapılan benzeri tartışmalar her yemekte tekrarlanmaktadır.

Bir gününü altı yedi öğüne bölen Afanasi İvanoviç' teki yeme tutkusu öylesine bir düzeye ulaşmıştır ki, gece yarısı rahatsızlık duyduğunda bile, bu rahatsızlığın yemek yerse geçeceğine inanmıştır. Pulheriya İvanovna ise, hemen her gece karnının ağrısından yakınan kocasına yoğurt yemesini ya da armut şerbeti içmesini teklif etmektedir. Fazla yemek yüzünden rahatsızlık duyabileceğini akıllarına bile getirmeyen ihtiyarlar, her şeye rağmen çözümü yemek yemekte aramaktadırlar.

Pulheriya İvanovna ile Afanasi İvanoviç'in dışa kapalı yaşam tarzını ve saflıklarını, İvan Şponka ve teyzesininkine benzetebiliriz. Hatta ortak noktaları olan yemek konusu İvan Sponka'yla teyzesinin arasındaki bağın kopmamasına nasıl yardım etmişse, yaşlılarında böylesine tek düze bir yaşamı yıllarca sürdürmelerini sağlamıştır. İvan Şponka'nın uzun zaman görmediği teyzesiyle ilgili hatırladığı tek şey ona kurabiye ve börek getirmesidir. Pulheriya İvanovna öldükten sonra Afanasi İvanoviç sofra başına her oturuşunda, onu yaptığı yemekleriyle hatırlar,

Pulheriya İvanovna'yla Afanasi İvanoviç'in tek düze yaşamalarını canlandırıp, renklendiren anlar da vardır, örneğin evlerine misafir geldiği zaman bir koşuşturmacanın hareketlenmenin başlaması, Afanasi İvanoviç'in şakalar yapması onların yaşamalarını biraz olsun değiştirmektedir. Afanasi İvanoviç şakalar yaparak Pulherlye İvanovna'yı kızdırmaktan çok hoşlanmaktadır. Her zaman "evimiz yanarsa ne yaparız nereye gideriz?" gibi sorularına karşılık Pulheriya İvanovna nasıl böyle düşünebiliyorsunuz? tanrı başımıza böyle bir şey gelmesine izin vermez" ya da "o zaman kilerde otururuz, evimizi yeniden kurarız" diye hayret dolu, ciddi yanıtlar vermektedir. Ya da Afanasi İvanoviç "savaşa katılacağım", şeklinde şaka yapınca, Pulheriya ivanovna "ilk karşınıza çıkan asker sizi vurur" diyerek, sanki yaşlı adam hemen gidiverecekmişcesine telâşa kapılmaktadır. Afanasi İvanoviç için Pilheriya ivanovna'yı, yaptığı şakalarla kızdırmak büyük bir zevktir. Ancak belirtmek gerekir ki bu tür konuşmalar eğlendirici olmasına rağmen, onların yaşantısının ve alışkanlıklarının yönlendirdiği bir özellik taşımaktadır. Afanasi İvanoviç'in "ev yanarsa ne yaparız?" sorusuna Pulheriya ivanovna'nın verdiği karşılıklarda başka bir yere taşınma düşüncesi yoktur. Hatta, Afanasi İvanoviç*in savaşa katılmak düşüncesine karşı çıkması, onların kendi çiftliklerinin dışındaki yaşantı içinde yok olup gideceklerinin dolaylı bir anlatımı şeklinde düşünülebilir. Pulheriya İvanovna'ya göre yaşamlarındaki her türlü değişiklik ançak çiftlik sınırları içinde gerçekleşebilir.

Zaten Pulheriya İvanovna'nın kedisinin kaçması gibi, bazıları için basit görünen bir değişim, onların ya-şamlarını alt üst eder.

Sovyet eleştirmen T.G Morozov, yaşlı kadının bu değişimi "kendisinin ölüm haberi" olarak kabul etmesini ve arkasından yatağa düşerek ölmesini, sadece batıl inançtan kaynaklanan bir olay şeklinde yorumlamaktadır. Bu dü-

şünceye bağlı olarak eleştirmen, hikâyeyi anlatan kişinin, ömür boyu sürdürülmüş sınırlı bir yaşamın ne kadar hatalı olduğunu ortaya koymak istediğini bel itmektedir. Bize göre ise, olaya sadece batıl inancın getirdiği bir sonuç gözüyle bakmamak gerekir. Konuyu daha değişik açıdan yorumlamak mümkündür: Pulheriya İvanovna kedinin yaşamıyla kendi yaşamı arasında, farkında olmadan bir bağlantı kurmuştur. Çünkü Pulheriya İvanovna kedinin yaşam tarzında kendi yaşam tarzını görmektedir. Zamanla kedi, Pulheriya İvanovna için yaşamının bir simgesi haline gelmiştir. Gerçekte, simge niteliğindeki bu kedinin vahşi ormana kaçması, onların dış dünyaya açılmalarıyla aynı anlamdadır. Kedinin kaçmasının Pulheriya ivanovna'yir belki» görünüşte doğrudan ilgilendirmemesi gerekir. Ancak onu bir simge olarak gören ve hatta sürdürdükleri yaşamın benzerliği nedeniyle, içgüdüsel olarak bir yere kadar kediyle kendini özdeşleştiren Pulheriya ivanovna yapısındaki biri için bu bir felâket habercisi şeklinde yorumlanabilir. Kendi çiftliği dışında bir yaşam düşünmek bile istemeyen Pulheriya İvanovna için, kedinin alışmadığı acımasız dünyaya açılması kedinin dolayısıyla da kendi sonu demektir.

Önce Pulheriya İvanovna’nın, arkasından Afanasi İvanoviç'in ölmesi, çiftliğin mahvoluşunu hazırlar, çiftliğin, "nereden geldiği bilinmeyen" mirasçısı, hangi alayda hizmet ettiği de belirsiz bir emir eridir, çiftliği gördüğü gibi, ne kadar harap durumda olduğunu anlayan mirasçı, çeşitli yenilikler yapmaya girişir. Mirasçı sorunları tamamen ortadan kaldırmanın çözümünü” altı İngiliz orağıyla mujiklerin kulübelerini numaralamakta" bulmasına rağmen çiftlik iflas eder. Hikayeyi anlatan kişi iflâs eden çiftliği ve iflas ettireni şu sözlerle aktarmaktadır:

"... altı ay sonra çiftliğe haciz geldi. Haciz görevlisi yargıç ve soluk üniformalı yüzbaşı ise kısa sürede bütün tavuk ve yumurtaları silip süpürdüler. Zaten yıkılmak üzere olan kulübeler tamamen yıkıldılar, mujikler kendilerini iyiden iyiye içkiye verdiler ve büyük bir kısmı da çareyi kaçmakta buldu. Bununla beraber haciz görevlisiyle, oldukça sakin bir yaşam süren ve onunla içki içen gerçek sahibi köye seyrek gelip çok az kalıyordu. Ukrayna panayırlarında habire para harcıyordu; un, kenevir, bal vs. gibi toptan satılan ne varsa hepsinin fiyatını iyice araştırıyordu. Ama aldıkları, fiyatı bir rubleyi bile geçmeyen çakmak taşı, pipo temizleme çivisi gibi ufak tefek şeylerdi."(S.41)

Yenilikçi bir ruh taşıyan mirasçının başarılı çiftlik sahiplerine özenerek, deneyim sahibi olmadığı halde çiftlik işlerine el atması ve sonuçta iflasa sürüklenmesi alaylı bir dille anlatılmaktadır. Hikâyeyi anlatan kişi, onun hangi alayda hizmet ettiğini hatırlamadığını söylerken, yaptığı görevin önem derecesini vurgulamaktadır. Bu vurgulama, mirasyedinin gerçek mesleğiyle çiftlikte yapılan işler arasındaki büyük farkı ve çiftliğin, ne olursa olsun, sonucu önceden tahmin edilen geleceğini açıkça gözler önüne sermektedir. Hikâyeyi anlatan kişi, "korkunç reformcu"yu tam bir mirasyedi psikolojisi içinde tasvir etmektedir, özellikle son bölümde haciz görevlisiyle içki içmesi, rahatını bozmaması, panayırda dolaşırken parasını ufak tefek şeyler ve lüks zevkleri için harcaması, kahramandaki bu psikolojiyi çok güzel açıklamaktadır. Mirasyedinin yanısıra şiddetli bir biçimde alaya alman diğer tipler ise haciz görevlisi yargıç ve "soluk üniformalı yüzbaşıdır. Bu kişiler,, fırsattan yararlanarak mirasyedinin sırtından geçinmekte sakınca görmeyen bir karaktere sahiptirler. Mirasyedi kalan parayı tüketiyorsa, iki görevli de yiyecek içecek türü ne varsa onu tüketmektedirler. Yüzbaşının soluk üniforma giymesi de, onun görevinden başka herşeyle uğraştığını kanıtlamaktadır.

Gerçekte, mirasyedinin çiftliği iflâsa sürüklemesi ve bundan sonra sürdürdüğü yaşam tarzı yaşlıların uyum, huzur ve bolluk içindeki yaşamıyla kıyaslanmaktadır. Bu kıyaslamayla hikayeyi anlatan kişi, bir soru ileri sürmektedir: "bayağılık eski düzen içinde yaşayıp giden, yaşlandıkları

İçin artık amaçları kalmamış, bütün günlerini yemek yaparak geçiren bu insanların yaşam tarzlarında mıdır? Yoksa eski düzeni yıkıp bozan panayırlarda para harcayıp duran, rahatından başka bir şey düşünmeyen haciz görevlileriyle içki içen mirasyedinin yaşamında mı? 19. yüzyıl Rus edebiyatının en büyük eleştirmeni Belinski, kendi idealist görüşleri çerçevesinde, bayağılığı Pulheriya İvanovna'yla Afanasi İvanoviç'in tek düze ve işe yaramayan yaşam tarzlarında görmektedir. Eleştirmenin onları insanlığa yöneltilmiş iki parodi olarak nitelendirmesinin nedeni budur. Belinski, hikâyedeki duygusal motifleri gözden kaçırmamıştır. Makalesinde yarı insansı bir yaşam süren bu insanlar hakkında: "Peki

ama niçin onların ölümleri bu kadar hüzün veriyor insana?" şeklinde bir soru ortaya koymuştur. Belinski, yaşlı insanları "hayvani, kaba ve karikatüristlk" yaşantılarına rağmen, onlara sempati ve acıma duyulmasının anahtarını hikâyeyi anlatan kişide bulmaktadır. Hikâye boyunca sezilen böylesine eşsiz bir zıtlığın başarısı ise, Belinski'ye göre, yazarın yaklaşım tarzındadır:

" .... Bir de anlatının etkisine kapılıveriyorsunuz.

Bazen onlarla nefret duymadan alay ediyorsunuz, bazense onlar için gözyaşı döküyorsunuz. Bu iki yaşlının malını bir çırpıda yok eden mirasyediye öfke duyuyorsunuz... Bunun nedeni yazarın bu bayağı ve aptalca yaşam tarzında insancıl bir duygu bulmuş olmasındadır..."

Eleştirmenin görüşüne göre, anlatıcının kahramanlara gösterdiği duygusal yaklaşım, bayağı yaşam tarzını gizleyecek bir düzeydedir. Bu görüşler insanın doğadaki en mükemmel varlık olduğuna, insan zekâsının ve gücünün sonuna dek kullanılması gerektiğine derin bir inanç besleyen Belinski'nin bakış açısına göre oldukça yerindedir.

Hikâyede, gerçekte, Pulheriya İvanovna'yla Afanasi İvanoviç'in sürdürdükleri yaşara tarzına karşı iki yönlü bir yaklaşım vardır. Bunlardan biri anlatıcının duygusal yaklaşımıdır.

Hikâyeyi anlatan kişinin bakış açısından değerlendirilirse bayağılığın simgesi çiftliği iflâsa götüren mirasyedidir. Hikâyenin mirasyedi ile ilgili bölümünde, hiciv son derece şiddetli ve alaycı bir hava kazanmıştır. Aynı bölümde mirasyedinin yanısıra yargıçla yüzbaşı da iğneleyici bir tonla eleştirilmektedir. Bu iki kişi hakları yokken, başkasının malını yemekte bir sakınca görmemektedirler. Fırsatları kaçırmadan en iyi şekilde değerlendirmeyi bilen devlet görevlileri, onların kişiliklerinde hicvedilnektedir. Gerek mirasyedi gerekse haciz görevlileri, hikâyeyi anlatan kişinin gözünde korkunç insanlardır. Hikâyeyi anlatan kişinin, Pulheriya İvanovna'ya Afanasi İvanoviç'e duyduğu sempati okuyucuları da yönlendirici bir etkiye sahiptir. Bu sempati nedeniyle yaşlıların tek düze, eski tarz yaşamlarının kusurlarını hoş görmek mümkündür. Yaşlıları tanıtırken, hikâyeyi anlatan kişinin, onların endişeden uzak, sakin ve gözü tok yaşamlarına duyduğu özlem açıkça hissedilmekdir. Sık sık Pulheriya İvanovna ve Afanasi İvanoviç için kullandığı "iyi yürekli ihtiyarcıklar", "zavallı kadıncağız" ya da "adamcağız" gibi sözler ise anlatıcının onlara beslediği sevgi ve acıma duygusunu belirtmektedir. Pulheriya İvanovna'ya Afanasi İvanoviç'in yemek konusunda gösterdikleri çabayı yumuşak bir alayla anlatmasına rağmen, bu kişi onların yaşamına özendiğini de saklamamaktadır.

Diğer yaklaşım ise, yazarın hikâyeyi yazmasındaki amaçla bağlantılıdır. Gogol, hikâyede kendi kendisiyle, âdeta, mutluluk üzerine bir polemiğe girmiş gibidir. Bu nedenle hikâyenin yazılmasındaki amaç biraz felsefi, biraz da psikolojik bir düşünceden kaynaklanmaktadır. Hikâye boyunca hemen her sayfada gizliden gizliye "mutluluk nedir?", "mutluluğu yaratmak insanın elinde midir?" ya da "nasıl mutlu olunabilir?" gibi sorular sorulmaktadır. Konu göründüğü gibi iki yaşlı insanla, mirasyediyi ve onun sırtından geçinen haciz görevlilerini sadece alaya almak kadar basit değildir. Ancak mutluluk konusundaki ciddi temayla birlikte, genç yazar yeteneği hicve yatkın olduğu için, zaman zaman hikayeyi anlatan kişinin ağzından onların kusurlarını alaycı bir üslûpla aktarmaktan kendini alamamıştır.

"İVAN İVANOVİÇ'LE İVAN NİKİFOROVİÇ'İN NASIL KÜSTÜKLERİNİN HİKÂYESİ"

Olgunluk döneminden önce yazılmış olmasına rağmen "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç", Gogol'ün eşsiz hikâyelerinden biridir, "ölü Canlar" ve "Müfettiş" dışında hiciv sanatı bakımından da en önemli örnekler bu hikâyede toplamıştır.

Hikâye "Eski Zaman Beyleri”nde olduğu gibi, birinci' kişi ağzından anlatılmaktadır. Hikâyenin konusunu şu şekilde özetleyebiliriz: İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç adlı iki asil çiftlik sahibi, Mirgorod şehrinde mükemmel dostluklarıyla ün salmışlardır, Ava son derece düşkün olan İvan İvanoviç bir gün, İvan Nikiforoviç'in bahçesinde havalandırılmak üzere çıkarılmış eşyalar arasında bir tüfek görür.

Bu tüfeği İvan Nikiforoviç’ten istemek için evine gider tüfek kullanmamasına rağmen İvan Nikiforoviç arkadaşının isteğini reddeder. İnatçı İvan İvanoviç, İvan Nikiforoviç"i ikna etmek için tüfek karşılığında

iki çuval un ve boz renkli domuzunu vermeyi teklif eder. Ama İvan Nikiforoviç kendini tutamayarak, İvan İvanoviç'e "kaz” der. Şerefine son derece düşkün bir insan olan İvan İvanoviç bu söze çok gücenir. Kısa sürede tartışma kavgaya dönüşür. İki arkadaş küskün olarak ayrılırlar. Agafya Fedoseyevna’nın İvan Nikiforoviç'i, İvan İvanoviç'in pek iyi bir insan olmadığına inandırmasıyla iki arkadaşın arası daha çok açılır. Bu küskünlüğün ucu mahkemeye kadar ulaşır. Her ikisi de şikâyetler yazarak, birbirlerini mahkemeye verirler. Mirgord halkının tüm çabalarına rağmen eski arkadaşlar barışmaya razı olmazlar. Her iki çiftlik sahibi de davanın kendi lehine sonuçlanacağını ümit etmektedir. Aradan yıllar geçer sorunlarına bir çözüm gelmez. Ancak İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç umutlarını yitirmeden beklemeye devam ederler.

Hikâyenin başlangıcında her iki arkadaşın detaylı bir tanımı yapılmaktadır. Tanımlar onların karakterlerinden çok sahip oldukları maddi değerler, fiziksel yapıları ve olaylar karşısındaki tutumlarıyla ilgilidir. Her iki kahramanın karakterleri hakkında bir yargıya varmak için, sadece anlatıcının verdiği bilgiler yardımcı olmaktadırlar.

Hikâyeyi anlatan kişi bizleri önce İvan İvanoviç'le tanıştırmaktadır. Ancak bu tanışma doğrudan doğruya İvan İvanoviç'le değil, onun hayranlık uyandıran redingotuyla başlamaktadır. Anlatıcı durumundaki kişi, İvan İvanoviç'in redingotundan büyük bir övgüyle sözetmektedir. Sanki bu, redigont değil de dört bir yandan incelendikçe güzel yanları ortaya çıkan sanat eseridir. Hikâyeyi anlatan kişi İvan İvanoviç 'in redingotuna duyduğu hayranlığı "nefis, eşsiz" "hele yakasındaki kıvırcık kuzu derisi yok mu, âdeta gümüş, ateş.." gibi sözlerle oldukça abartılı bir tonda dile getirmektedir. Bu abartılı ton "Neden benimde böyle bir redigonttum yok sanki?" sözlerinde zirveye ulaşmıştır. İvan İvanoviç'in redingotuyla ilgili bu bölümü 19.yüzyıl ünlü eleştirmeni Belinski şu sözleriyle yorumlamaktadır: ''Bay Gogol İvan İvanoviç'in redingotu hakkında önemli bir şeyden söz ediyormuş gibi konuşmaktadır. Saf insanlar, ciddi bir tavırla "aslında yazar böyle güzel redingotu olmadığı için üzülüyor" diye düşüneceklerdir. Evet, bay Gogol öyle sevimli rol yapıyor ki. Onun alay ettiğini anlamamak için hayli aptal olmak gerekir. Ancak bu alay, gerçekten onun plânladığı gibi çok incedir."

Gerçekten de bu bölümde çok ince bir alay vardır. Çünkü kahraman doğrudan doğruya değil kendisine ait bir eşyayla hicvedilmektedir. Redingotun büyük bir övgüyle anlatıldığı bu paragraf, aynı zamanda, İvan İvanoviç'in kişiliğinin en önemli özelliklerinden olan titizliği ve bu titizlikten kaynaklanan sinirli yapısı konusunda ön bir bilgi verecek nitelik taşımaktadır.

Hikâyeyi anlatan kişi, yakası kuzu kürklü redingotun yanısıra aynı övgü dolu tanla İvan İvanoviç'in eviyle bahçesinden sözetmektedir. İvan İvanoviç'in "güzel" eviyle "dalları odalara kadar uzanan ağaçlarla dolu bahçesi"ni tasvir etmeden önce anlatıcı konuya "ne harika insandır şu bizim İvan ivanoviçl" diyerek girmektedir. Bu ifade sanki eti ve bahçesi güzel olmasa, İvan tvanoviç'te "harika bir insan" olmayacakmış gibi bir izlenim bırakmaktadır.

Redingotu, evi ve bahçesi sayesinde İvan İvanoviç hakkında edindiğimiz fikir, günlük yaşamın anlatıldığı bölümlerde daha belirgin bir hale gelmektedir.

"Harika insandır İvan tvanoviç! Kavun yemeği çok sever. En sevdiği meyve de kavundur zaten. Yemeğini yiyip üzerinde sadece gömleği olduğu halde sundurmaya çıkar. Gapka'ya iki tane kavun getirmesini emreder. Gelen kavunları keser, çekirdeklerini çıkarır, özel bir kâğıda sarar ve yemeye başlar. Sonra Gapka'dan mürekkebi ister, çekirdekleri sardığı kağıdın üzerine "bu kavun şu şu tarihte yendi" diye yazar. Eğer o gün misafiri varsa "şu şu kişi”de bana katıldı" cümlesini ekler" (S.194)

İvan İvanoviç'in bu saçma uğraşından, çok önemli bir konuymuş gibi sözedilmektedir. Hikâyeyi anlatan kişinin buna mecbur kaldığı açıkça bellidir. Çünkü İvan İvanoviç kavunla ilgili tüm işlemleri büyük bir ciddiyet ve düzenle yapmaktadır. Dışarıdan izleyen bir kişide İvan İvanoviç' in ciddiyeti ve düzeni ister istemez, tüm yapılanların çok önemli uğraşlar olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Hikâyeyi anlatan kişinin farkında olmadan ortaya koyduğu, paragrafın başlangıcındaki "harika" kavramıyla kavun çekirdekleri arasındaki çelişki İvan İvanoviç'in karakterindeki bayağılığın ilk belirtisidir. İvan İvanoviç'in karakterindeki bayağılık bütün gün yapacak başka bir şey bulamayıp zamanını kavun çekirdekleriyle harcamasıdır.

İvan İvanoviç'in karakteri hakkında fikir veren olaylardan biri de kilise çıkışında dilencilerle yaptığı konuşmadır. İvan İvanoviç dilencilerin içinden her zaman en fakirini seçerek "ekmek ister misin? et yemek hoşuna gider mi? Ekmeği mi yoksa eti mi tercih edersin?" gibi sorular sormaktadır. Bu sorular karşısında, dilenci İvan İvanoviç ona ekmek ya da et verecekmiş gibi umutlanmaktadır. Oysa İvan İvanoviç dilenciye "sana tanrı yardım etsin. Daha ne dikiliyorsun karşımda yoksa dayak mı yemek istiyorsun?" gibi bir karşılık vermekle yetinmektedir. Hemen her pazar kilise çıkışında tekrarlanan bu olay İvan İvanoviç'in iyilik anlayışındaki çarpıklığı, katılığını, kendini beğenmişliğini ve cimriliğini ortaya koymaktadır.

İvan İvanoviç hakkında verilen bu bilgilerden sonra hikâyeyi anlatan kişi, İvan Nikiforoviç'i tanıtır. İvan Nikiforoviç'in karakteri hakkanda verilen bilgi, İvan İvanoviç 'inki kadar detaylı değildir. Hikâyeyi anlatan kişi İvan Nikiforoviç'i hem dış görünüş hem de davranış bakımından İvan İvanoviç'le kıyaslamaktadır. Bu kıyaslamanın amacı ikisi arasındaki zıtlığı ortaya koymaktır. İvan İvanoviç için söylenenleri tersine çevirirsek karşımıza İvan Nikiforoviç çıkacaktır. Hikâyede İvan Nikiforoviç şu sözlerle tanıtılmaktadır:

"İvan İvanoviç'in olağanüstü bir konuşma yeteneği vardır... İvan Nikiforoviç ise, aksine, susmayı yeğler. Ama ağzını açtığı zamanda söyledeği sözler keskin jileti hiç de aratmaz. İvan İvanoviç zayıf ve uzun boyludur. İvan Nikiforoviç kısadır, buna karşılık enine enine geniştir.

İvano İvanoviç'in başı, kökü aşağı dönük turpa İvan Nikiforoviç 'inki ise kökü yukarı dönük turpa benzerdi. İvan İvanoviç çok ince ruhlu bir adamdır, saygıdeğer bir konudan konuşulurken asla uygunsuz zözler kullanmaz, kullanan biri olursa çok gücenir. İvan Nikiforoviç ise bazan sözünü sakın-maz... İvan İvanoviç, eğer çorbasında sinek görürse müthiş öfkelenir: kendinden geçer, tabağı ittirir ve ev sahibine çıkışır. İvan Nikiforoviç yıkanmayı çok sever... İvan İvanoviç haftada iki kez traş olur, İvan Nikiforoviç ise bir kez.. İvan İvanoviç sadece yemekten sonra üzerinde gömleği olduğu halde sundurmada yatar, akşam redingotunu giyer ve bir yere gider. İvan Nikiforoviç ise bütün gün eşikte yatar, eğer hava çok sıcak değilse sırtını güneşe döner ve hiç bir yere kıpırdamaz..." (S.196)

İki arkadaş arasında yapılan bu kıyaslamadan anlaşılacağı gibi İvan Nikiforoviç daha kaba bir insandır. Aynı zamanda tembeldir. İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç görür nüşte iyi dost olmalarına rağmen, aralarında uzlaşması imkansız farklılıklar vardır. Onların arasındaki dostluk konusundaki en güzel açıklamayı "kolları mavi renkli kahverengi ceket" giyen Anton Pupopuz yapmaktadır: "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'i, şeytan bir iple bağlamış".

Gerçi hikâyede onlar arasındaki farkılıklar son derece önemsiz,hatta saçma konulardır. Ancak bu tür karaktere sahip kahramanlarda daha ciddi bir kıyaslama yapmanın imkânı yoktur. Hikâyeyi anlatan kişi onlar arasındaki bu kıyaslamayı "aralarında bazı farklılıklar olmasına rağmen hem İvan İvanoviç hem de İvan Nikiforoviç harika insanlardır." sözleriyle bitirmektedir. Hikâyeyi anlatan kişinin "bazı farklılıklar" diyerek, onların curasında uyuşan tek nokta olmadığını gözardı etmesi ya da bu farklılıkları küçümsemesi hicvi kuvvetlendirici bir nitelik taşımaktadır.

Bu tanıtıcı bölümde, hiciv sanatının ilginç ve değişik bir örneği bulunduğunu belirtmek gerekir. Fizyolojik bakımdan her iki kahraman da bitkilerle kıyaslanmaktadır. Olgun bir eriği andıran burun, tütün rengi gözler ve turp biçimli kafalarıyla kahramanlar insandan çok, üzerinde çeşitli bitkiler yetişen ağaçlar gibidirler, İvan İvanoviç' le İvan Nikiforoviç'in bitkilerle kıyaslanmaları tesadüfi değildir. Ruhtan ve mantıktan yoksun iki arkadaşın bu karakterleriyle bitkiden pek de farklı olmadıkları açıktır. Onları birarada tutan ortak özelliği# belki# burada bulabiliriz .

Tüm bu özelliklerebağlı olarak bu iki insanın, yaşamak için belirli hedefleri bulunmadığı söylenebilir. Bütün yaptıkları sundurmada ve eşikte yatmak, sıkılınca da gidip sağda solda birşeyler içerek çene çalmaktır. İvan İvanoviç'in büyük küskünlükten önce, sundurmada otururken düşündükleri tam anlamıyla onun karakterine uygundur:

"Tanrım ne çiftlik sahibiymişim beni Neyim yok ki? Kuşlarım,evim, ambarlarım, her türlü kaprisim, imbikten geçirilmiş, dinlendirilmiş votkam; bahçemde armut ve erik ağaçlarım; sebze bahçemde

haşhaş, lahana, bezelye var.... Başka ne eksiğim var ki?... Neyim yok bilmek isterdim doğrusu?"

Kendine böyle derin anlamlı sorular soran İvan İvanoviç düşüncelere daldı." (S. 198)

İvan İvanoviç'in kendi kendisine giriştiği bu polemikte, kendini ne gözle değerlendirdiği belli olmaktadır. İvan İvanoniç, kişisel değerini mal varlığıyla ölçmektedir. Zenginlik, onun için maddi ve ruhsal bakımından hiçbir eksiğinin bulunmaması demektir. Hikâyeyi anlatan kişi, onun sundurmada dinlenirken giriştiği bilanço çıkarma konusunu "derin anlamlı" sözüyle kıyaslamaktadır. Bu da İvan İvanoviç'in düzeyinin daha derin düşüncelere izin vermediğinin açık bir kanıtıdır.

İvan İvanoviç'in kendi kendine giriştiği "neyim var neyim yok?" tartışması, İvan Nikiforoviç'in evinin bahçesinde havalandırılmak iizere çıkarılmış tüfeği görmesiyle son bulur. Tüfeği görünce sanki sorusunun yanıtını bulmuş gibidir: onda güzel bir Türk tüfeği yokturl Malları arasına yeni bir tanesini daha ekleme fırsatını kaçırmamak için, İvan İvanoviç hemen İvan Nikiforoviç'in evine gider.

İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç arasındaki tartışma, konuyla ilgisi bulunmayan, lüzumsuz olarak nitelendirilebilecek diyaloglardan ibarettir. Bu diyaloglarda tartışma merkezinin sürekli değişim halinde olduğunu, beklenmedik anlarda konudan konuya geçildiğini görebiliriz . Havanın güzelliğiyle başlayan konuşma, İvan Nikiforoviç'in "şeytan alsın bu havayı1" dediği zaman İvan İvanoviç'in kızmasıyla şeytan üzerine yapılan tartışma ile devam eder. Konu daha sonra şeytandan ördek avlamaya, ekinlerin kalitesine ve İvan Nikiforoviç'in dışarıda havalandırılan elbiselerine kayar. Bir ara İvan İvanoviç sözü döndürüp dolaştırıp tüfeğe getirir, özellikle tüfekle ilgili diyaloglarda mantık kesinlikle yoktur, İvan İvanoviç tüfeği kendisine vermesi için İvan Nikiforoviç^e, onun vücudunun atış yapmaya uygun olmadığını ileri sürer, İvan Nikiforoviç'in hiç kullamadığı tüfeği vermemek için gösterdiği bahane, bu silahın çok gerekli olduğudur, üstelik evine hırsız girerse bu tüfeği kullanacaktır. İvan Nikiforoviç'in bu imadını, İvan İvanoviç nezaketsizlik şeklinde yorumlar. İvan Nikiforoviç bunun doğru olmadığını belirtir. Çünkü İVan İvanoviç' in hizmetçilerinin çocuklarının oyun oynarken onun avlusuna da geçtiği halde hiçbir şey söylememektedir. Diyalogun bu bölümlerinde konu tamamen dağılmıştır. Hatta bir ara iki

arkadaş üç kralın Rus çarına açtığı savaşla ilgili fikirlerini bile söylerler. Diyalog pek çok kez bu şekilde dağıla toplana sonuna kadar devam eder. Nihayet sıra, karşılıklı haraketlere ve İvan İvanoviç'in son derece gururunu kıran "kaz" kalemesine gelir:

"-Siz ise İvan İvanoviç tam anlamıyla bir kazsınız."

Eğer İvan Nikiforoviç bu kelimeyi söylemeseydi, aralarında tartışmaya devam ederler ve her zamanki gibi dostça ayrılırlardı. Ama iş artık bambaşka bir biçim almıştı. İvan İvanoviç Kıpkırmızı oldu.

"-Slz ne dediniz bakayım İvan Nikiforoviç?" diye sordu sesini yükselterek."'

"-Sizin tıpkıbir kaza benzediğinizi söylemiştim İvan İvanoviç i"

"-Beyefendi, karşınızdaki insanın hem rütbesine hem de soyadma gösterilmesi gereken saygı ve nezaketi unutarak böyleşine şerefsiz bir sözle nasıl hakaret edersiniz?"

"-Bunda şerefsiz ne varmış? Sahi niçin ellerinizi öyle sallayıp duruyorsunuz İvan İvanoviç?”

"-Tekrar ediyorum bütün nezaket kurallarını çiğneyerek bana nasıl kaz diyebilirsiniz?"

"-Hay sizin kafanıza İvan İvanoviç! Niçin her şeyi bu kadar uzatıyorsunuz anlamıyorum?" (S.205)

İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'in arası yalnızca bir "kaz" kelimesi yüzünden bu şekilde bozulur. Aslında iki arkadaşın arasını açan bu olay tam onların karakterlerine uygundur. Bütün gün yatmaktan başka işleri olmayan İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'in hiçbir zaman farketmedikleri ruhsal boşluklarını, can sıkıntılarını giderecek bir problem ortaya çıkmıştır böylece. Eleştirmen Belinski iki arkadaş arasındaki bu tartışmayı &u sözlerle yorumlamaktadır:

"..Bu tiplerin yaptıkları herşey boş hayali ve aptalcadır. Karakterlerinde kaçınılmaz bir tartışma zaten vardır. İvan İvanoviç İvan Nikiforoviç'in tüfeğini ister niçin mi? işte bunu sormayın, çünkü bunu kendi

de bilmemektedir. öyle sanıyorum ki, kendi tembel boşluğunu bu şekilde doldurmak için yaptığı bilinçsiz bir davranıştır. Çünkü ne denli bayağı olursa olsun, tembelliğin verdiği boşluk her insan için ağır ve acıdır. İvan Nikiforoviç de aynı nedenle tüfeğini vermek istemez..."

Tüfek konusundaki bu tartışma onların ruhsal boşluklarını gösterdiği gibi karakterlerindeki başka özellikleri de ortaya koymaktadır. İvan İvanoviç amacına ulaşmak için arkadaşının fiziksel kusurunu, kırıcı bir biçimde yüzüne vuracak kadar egoisttir. İvan Nikiforoviç ise son der rece inatçıdır. Hepsinden ötesi "kaz" gibi bir kelime yüzünden birbirlerine düşman kesilecek düzeyde dar görüşlü insanlardır.

Eleştirmen Belinski "kaz" kelimesinin sanatsal bir deha olarak nitelendirmektedir. BelinйкiVe göre tartışma küfürler, yumfcuklar ve daha ağır sözlerle anlatılmış olsaydı bu her şeyi bozardı. Çünkü böyle bir durumda, bu iki çiftlik sahibinin son derece mantıksızca ya da önemsiz bir nedenle kavga edecek karakterde oldukları gösterilmektedir.

Tüm bu izlenimlerin açığa çıkmasında hikâyeyi anlatan kişinin payı büyüktür. Hikâyeyi anlatan kişinin zaman zaman, olayı bölerek araya girdiğinde söylediği sözler, takındığı tavır, çiftlik sahipleri-üzerindeki hicvi kuvvetlendirici bir nitelik taşımaktadır, örneğin İvan İvanoviç' in tüfeği almak için İvan Nikiforoviç'e uydurduğu bahaneden sonra anlatıcı araya girmekte ve düşüncelerini belirtmektedir:

"-Sizin vücudunuzun yapısı öyle atışa falan uygun değil, Siz iri yapılı, kocaman gövdeli bir insansınız.

(İvan İvanoviç birisini bir şeye inandırmak istediği zaman şiir okuyormuş gibi konuşurdu. Ne konuşurdu ama! Ey tanrım ne kadar güzel konuşurdu o!)...." (S.202)

İvan tvanoviç, İvan Nikiforoviç'i üzebileceğin! hiç düşünmeden onun fiziksel kusurunu rahat rahat yüzüne söylemektedir. Hikâyeyi anlatan kişinin tam bu sözlerden sonra, İvan tvanoviç'i övmeye kalkması boşuna değildir.

Ancak anlatıcı onlar için kullandığı övücü sözlerde samimidir. Bu iki arkadaşı hicvetmekte olduğunu sadece okuyucu farketmektedir.

Aynı tür anlatım, "kaz" kelimesinin intikamını almak amacıyla, İvan tvanoviç'in arkadaşının tavuk kümesine yaptığı saldırının tasvirinde vardır. Saldırının düzenlediği geceyi tasvir ederken anlatıcı sürekli "ah ressam olsaydım geceyi şöyle tasvir ederdim" sözlerini kullanmaktadır. Büyük bir ciddiyet ve ilhamla dolu bu lirik anlatım, aniden "elinde testereyle o gece dışarı çıkan İvan tvanoviç'i tasvir edebileceğimi hiç düşünmezdim" cümlesiyle sona ermektedir. Yüzünde anlaşılması zor duygular taşıyan, karanlığın içinde gizli gizli süzülen ve bir yandan da korkuyla sağı solu kontrol eden İvan İvanoviç, hikâyeyi anlatan kişinin merkezi haline gelmiştir. Ciddi ve coşkulu bir anlatım tarzının arkasından, elinde testeresi kümese saldıran İvan İvanoviç'in çıkıvermesi olayı gülünçleştirmektedir. Gülünçleştirtiği kadar da yaşını başını almış, olgun bir kişinin doğru dürüst sebep yokken içine düştüğü durumun bayağılık düzeyini artırmaktadır. Ne var ki İvan İvanoviç bu saldırı nedeniyle, İvan Nikiforoviç'in altta kalmayacağını, kesinlikle karşılık vereceğini düşünerek dehşete kapılır. tv®n Nikiforoviç'in yapacağı girişimi önlemek için hemen mahkemeye igider. Mahkemeye verdiği dilekçenin birinci şıkkı şu şekildedir:

"Tanrı tanımazlığı, tiksinti veren her ölçüyü taşan hareketleriyle herkesin tanıdığı Nikiforoğlu İvan Dovgoçhun 1810 yılının 7 temmuzunda doğrudan doğruya şerefimi zedelediği kadar dolaylı olarak unvanıma ve aile şerefime de dokunan acı bir harakette bulunmuştur. Bu soylu kişi hem aşağılık bir görünüme sahiptir hem de kötü bir karaktere sahiptir, ğünahkâr düşünceler ve küfürlerle doludur. Bu .soylu kişi, Nikiforoğlu İvan Dovgoçhun, kendisine dostça önerilerle gittiğim zaman açık ve unvanımı lekeleyici bir biçimde bana "kaz" demiştir. Tüm Mirgorod halkının da bildiği gibi ben asla böyleşine bir hakaretle karşılaşmadım..." (S.215) .

Bu **dilekçe** o **dönemin Eesmi** yazışmaları hakkında **bilgi verecek bir niteliktedir.** Ancak bu **resmi dilekçe** İvan tvanoviç'**in** saçma **şikâyetleriyle birleşince komik bir** hal **almıştır. Görevli memur dilekçeyi okurken, yargıcın "Ne kuvvetli bir kalem bul Tanrım! bu adam ne de güzel yazarmış meğerse" sözleriyle ifade ettiği hayranlık, yazarın İvan İvanoviç'e alaylı yaklaşımını ortaya**

koymaktadır.

Dilekçemin ilgi çeken bir başka özelliği de aşağılayıcı ve iyi kelimelerin birarada kullanılmasıdır, örneğin "günahkâr, insanı tiksindiren, eşkiya vs." kelimeleri sık sık "soylu kişi" ya da "beyefendi" kelimeleriyle biraraya getirilmektedir. Aynı özellikler İvan Nikiforoviç'in dilekçesinde de vardır. Aradaki tek fark, İvan İvanoviç'in dikelçesinin İvan Nikiforoviç'inkinden daha ustalıklı olmasıdır. İvan Nikiforoviç'in dilekçesini, İvan İvanoviç'in tüfek karşılığı teklif ettiği boz renkli domuz çalar. Bunun üzerine İvan Nikiforoviç ikinçi dilekçesini, fırsattan istifade, konunun uzmanına yazdırır.

Domuzun mahkeme binasını basarak, dilekçeyi çalması iki arkadaşın arasındaki saçma küskünlüğün daha büyük boyutlara ulaşmasına sebep olur. Agafya Fedoseyevna'nın İvan Nikiforoviç'i eski dostu İvan İvanoviç'e karşı kışkırtması ve bütün şehir halkının da işe karışmasıyla olayın boyutları iyice büyür. Bu iki çiftlik sahibini, iki eski arkadaşı barıştırmak için tüm şehir halkı büyük bir gayretle uğraşmaya başlar. Hatta belediye başkanı, her türlü kötü olasılığı göze alarak, küs arkadaşları verdiği baloya davet eder. Balonun anlatıldığı bu bölümde, aynı zamanda şehrin kaymak tabakası sayılan soylular hicvedilmektedir. Baloya katılan bu insanlar gerek giyimleri, gerek dış görünümleri ve gerekse konuştukları saçma konular bakımından, gerçekte, İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'ten farklı değillerdir. Onların uşğarştıkları, zaman harcadıkları, kafa yordukları konular da boş ve anlamsız şeylerdir. Bir şiire sonra, Belediye başkanının verdiği balonun bahislerin oynadığı bir toplantı haline gelmesi, bunu açıkça göstermektedir. Herkes İvan İvanoviç'in orada olacağını bilen İvan Nikiforoviç'in toplantıya gelip gelmeyeceği üzerine bahse girmeye kalkar. Hatta tek gözü kör olan İvan İvanoviç, bahiste bir gözünü ileri şürer, belediye başkanından da topal bacağını ortaya koymasını ister. Hikâyeyi anlatan kişi bu sahneyi şöyle tasvir etmektedir:

" Bu arada bütün davetliler, İvan Nikiforoviç'in geleceği ve nihayet bu saygı değer insanların birbirleriyle barışacakları, herkesin bir an önce gerçekleşmesini istediği o anı bekliyordu. Pek çoğu İvan Nikiforoviç'in gelmeyeceğinden emindiler. Belediye başkanı tek gözü kör olan İvan İvanoviç'le onun gelmeyeceğine dair iddiaya girmişti. Ancak tek gözlü İvan İvanoviç, belediye başkanından yaralı ayağını koymasını önerince, iddiadan vazgeçildi. Çünkü bu öneri belediye başkanını çok gücendirmişti. Konuklar ise, onların bu haline kıs kıs gülüyorlardı.." (S.233)

Şehir halkı arasında, İvan İvanoviç'le İvan Nikiforosriç'in küskünlüğünün bahse girme konusu olması hiç te şaşırtıcı değildir. Çünkü onlar bu olayı, göründüğü kadar ciddiye almamaktadırlar. Hatta bu küskünlükte eğlenceli bir yan bulmuşlardır.

Baloya katılan pek çok kişinin, İvan Nikiforoviç' in gelmeyeceği düşüncesi boşa çıkar, İvan Nikiforoviç baloya gelir. Hikâyeyi anlatan kişi yemek masasında birbirlerini gören iki eski arkadaşın halini büyük bir heyecanla aktarmaktadır. Anlatacının bu sahneyi tavir ederken sanki her şey bir anda bozuluverecekmiş, tüm çabalar boşa çıkacakmış gibi bir korkuya kapıldığını görüyoruz. Onun anlatımındaki bu heyecan dolu ton, İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç 'in içinde bulundukları durumu son derece gülünç bir hale getirmektedir. Hikâyeyi anlatan kişi iki arkadaşın göz göze geldikleri anda yapamayacağım, başka kalem verin bana", "bu ancak büyük bir ressamın fırçasına göre bir tabloydu" gibi sözler söylemektedir. Bu sözler onların birbirlerine karşı takındıkları anlamsız, düşmanca tavrı hicvetmektedir.

Şehir halkı onları uzaklaştırmak ister. Neredeyse bunu başarmak üzeredirler. Ancak İvan Nikiforoviç herkesin önünde "kaz" kelimesini bir kez daha tekrarlar. Bu da şerefine düşkün olan İvan İvanoviç'i son derece öfkelendirir. Belinski bu olayı:

"Görüyor musunuz: Eğer kaz yerine başka bir kuş adı söylenseydi, bu iki adam tekrar arkadaş olacaklardı." sözleriyle yorumlamaktadır.

İvan Nikiforoviç bu kelimeyi söylediğinde, hayal âleminde yaşayan iki çiftlik sahibi de gerçekle yüz yüze gelmiştir. İvan İvanoviç bu kelimeyi duyunca sarsılır.

Çünkü bu kelime, onun, hikâyenin başlangıcında yapılan tanımıyla adeta bir bütün ortaya koymuştur. İvan İvanoviç "kaz" kelimesinde o güne kadar kendisine yapılan en büyük hakareti görmüştür. Bu sözü

söylediğinde İvan Nikiforoviç kendisi de şaşırır, çünkü yaşam boyunca ilk kez yerinde bir lâf etmiştir.

İvan İvanoviç'in baloyu terk edip gitmesiyle birlikte hikâyenin anlatım tonunda büyük bir değişim meydana gelir. Hikâyede, oldukça ciddi ve kasvetli bir anlatım tonu hâkimiyet kazanmıştır. Yıllar sonra, hikâyeyi anlatan kişi Mirgorod'dan geçerken, yaşlanmış iki arkadaşın halâ küskünlüklerini devam ettirdiğini öğrenir. İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç umutla, onların tek yaşam amacı haline gelen, mahkeme davasının sonucunu beklemektedirler. Hikâyeyi anlatan kişi hiçbir şeyin değişmediğini görerek hikâyeyi "bu dünyada yaşamak sıkıcı beyler!" nidasıyla bitirir.

ünlü eleştirmen Solonimski anlatım tonundaki değişimi şu şekilde yorumlamaktadır: Solonimski'ye göre Gogol' ün eserlerinde, felaketi daima gülünç bir olay hazırlamaktadır. Bu hikâyede felaketi hazırlayan son gülünç olay ise baloya katılanların, çiftlik sahiplerini barıştırmak için gösterdikleri çabanın boşa çıkması ve o "aşağılayıcı" kelimenin tekrarlanmasıdır. Sloniski, hikâye boyunca, anlatıcının oiayiarx şehirde yaşayanlardan biri olarak gözlemlediğini ve sadece eğlenceli bir dille tasvir etmekle yetindiğini belirtmektedir. Ancak, "gülünç felaketten" sonra anlatıcının tonunda aniden bir değişim meydana gelmektedir. Hikâye anlatan kişinin tonunda beliren hüzün duygusu hikâyeye hâkim olmuştur. Eleştirmen Slonimski, son bölümde, aynı zamanda hikâyeyi anlatan kişinin dünya görüşünün ciddi ve felsefi bir değişime uğradığına dikkati çekmektedir. Bu ciddi felsefi değişim#hikâyeyi sona erdiren "Bu dünyada yaşamak sıkıcı beyler" sözlerinde zirvesine ulaşmıştır.

Mirgorod şehrinin çok sevilen, saygı duyulan iki çiftlik sahibinin yanısıra hikâyede hicvedilen başka konular da vardır. Şehrin görünümünden şehirde yaşayanlara, mahkeme binasına ve orada çalışan memur tiplerine kadar her yerde, yazar kendine hicvedilecek konular bulmayı başarmıştır.

Hikâyeyi anlatan kişi dördüncü bölümde olayın geçtiği şehrin tasvirinin yapar. Bu tasvir İvan İvanoviç ve İvan Nikiforoviç'in kişilikleriyle garip bir uyum içindedir. Mirgorod'da tıpkı kahramanların fizik yapıları ve kişilikleri gibi başıboş, düzensiz görgüsüzlüklerle dolu, pis ve ihmal edilmiştir.

"Olağanüstü bir şehirdir Mirgorod! çeşit çeşit yapı vardır. Damı sazdan olanı mı, samandan olanı mı istersiniz? Hatta ahşaptan olanı bile vardır! Sağda bir sokak, solda bir sokak her yerde olağanüstü çitler görürsünüz, çitlerin etrafını şerbetçi otu sarmıştır, üzerlerine saksılar asılmıştır. Ay çiçekleri, çitlerin arkasından güneşe benzeyen başlarını gösterirler. Kırmızı gelincikler görünür. Yer yer iri bal kabakları çarpar göze...Ne ihtişamdır bul Çitlerde, her zaman, onlara daha da canlı görünüm kazandıran keten bir eteklik, gömlek veya şalvar sallanıp durur. Mirgorod'da tek bir hırsızlık ya da dolandırıcılık olayına rastlanmaz, çünkü herkes aklına ne gelirse onu asar çitlere.

Meydana yaklaştıkça, gördüğünüz manzaranın tadını çıkarmak için bir an mutlaka duraklarsınız: Meydanın tam ortasında çukur vardır. Ne şaşırtıcı bir çukurdur bu bilseniz! üstelik,o güne kadar benzerini bir başka yerde görmemişsinizdir! Hemen hemen bütün meydanı kaplar, uzaktan ot yığınına benzeyen küçüklü büyüklü bütün evler, etrafını sardıkları bu çukuru hayran hayran seyretmektedirler."

(S.211)

Yazar hikâyeyi anlatan kişinin saflığından yararlanarak, şehrin bu bakımsız halini onun ağzıyla hicvetmektedir. Başlangıçta*anlatıcı Mirgorod için "olağanüstü" der. Rusça karşılığı "çudnıy" olan bu kelime, iki anlam taşımaktadır. Bunlardan biri "olağanüstü" diğeri-"büyüleyici" dir. Yazar "çudnıy" kelimesiyle okuyucuyu bir beklentiye sokmaktadır. Çünkü ister istemez akla ilk önce "çudnıy"ın "büyüleyici" anlamındaki karşılığı gelmektedir. Şehrin tasvirine detayla girildiğinde "büyüleyici" den çok» kelimenin "olağanüstü" anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ancak bu "olağanüstülük" iyi anlamda kullanılmamıştır. Şehir son derece ihmal edilmiş, bakımsız görünüşüyle "olağanüstü" dür. Hikâyeyi anlatan kişi Mirgorod'da hırsızlık gibi bir olayın görülmediğinden önemle sözetmektedir. Her türlü eşyanın çitlere asıldığı bir yerde hırsızlık olmaması doğaldır. Eğer biri, başkasının eşyasını çalsa bu eşyayı çalanın üstünde gören kişi, mutlaka hemen "bu İvan İvanoviç' in ya da Taras Tarasoviç'in"diyecektir.

Çukurun anlatıldığı bölümde, şehirle ilgili hiciv zirveye ulaşır. Hikâyeyi anlatan kişi bu çukur için önce

"meydanın ortasında bir çukur" vardır. der. Sanki bu çukur her yerde rastlanabilecek, küçük, sıradan bir çukurdur. Bundan sonra söylenen sözlerle hikâyeyi anlatan kişi, yavaş yavaş okuyucuyu bir şoka hazırlar. En sonunda, çukurun bütün meydanı kapladığını itiraf eder. Çukur sadece meydanı kapladığı ya da şehrin bakımsızlığını ortaya koyduğu için alay konusu edilmiş değildir. Bu çukurun, aynı zamanda, şehir halkı için bir maskot, simge hatta bir anıt haline gelmiş olması kınanmaktadır.

Mirgorod'un tasvirindeki yergi ve alay dolu tuttun, gerçekte, içinde yaşayan halka yöneliktir.

Gogol'ün bu hikâyede hicvettiği bir" başka konu ise mahkemelerdir. Hikâyenin mahkemeyle ilgili bölümlerinde, o dönem Rusyasının bürokratik düzeni ve bu düzende görev alan kişiler hicvedilmektedir. Hikâyeyi anlatan kişi önce mahkeme binasını tanıtır. Mahkeme binasının sekiz penceresi de çukura bakması ve çatısının ahşap olması beğeni dolu bir anlatımla tasvir edilmektedir. Mahkeme binası şehir halkının âdeta bir anıt gibi kabul ettiği çamur dolu koca çukura bakması ve çatısının ahşap olması nedeniyle, şanslı ender binalardan biridir1 Bu arada hikâyeyi anlatan kişinin, binanın daha güzel görünmesine engel olan kâtipleri eleştirmekten kendini alamadığını görüyoruz. Çünkü kâtipler, perhiz ayında, binanın boyası için hazırlanan yağa soğan doğrayıp yemişlerdir. Sonuçta mahkeme binası granit rengiyle öylece bırakılmıştır. Binanın sahanlığında ise "çeşit çeşit yiyecekler serpili" dir. Tavuklar kendi bahçelerinden ayrılarak burada dolaşmayı çok sevmektedirler. Ancak tavukların bu konuda bir suçu yoktur. Onların sahanlığa dolaşmasına ricacıların dikkatsizliği neden olmaktadır. Görüldüğü gibi mahkemedeki memurlara işi düşen herkes buraya hazırlıklı gelmektedir. Gogol, tavukların sahanlıkta yiyecek serpintileri arasında dolaştığını söylerken, üstü kapalı bir biçimde mahkemede çalışanların rüşvet yediklerini vurgulamaktadır. Aynı cümle mahkeme binasının bakımsız halini de ortaya koymaktadır. Böylece iki yönlü bir hiciv elde edilmiştir.

Hikâyeyi anlatan kişi sanki geziyormuş gibi, mahkeme binasının sahanlığından geçer ve binanın iç kısımlarını anlatmaya başlar. Bu bölümde boş vermişliğin ve düzensizliğin iyice belirgin bir hale geldiği görülmektedir. Hikâyeyi anlatan kişi memurların çalışmalarını şu sözlerle aktarır:

".... Yargıç kâtiple sohbet ediyordu. Çıplak ayaklı bir kız elinde fincanlar bulunan bir tepsi taşımaktaydı.

Masanın sonunda oturan sekreter dava kararı okumaktaydı. Ama öyle monoton, öyle hüzünlü bir sesle okuyordu ki dinlerken sanık bile uyuyup kalırdı. Yargıç, şüphesiz, bunu herkesten önce yapacaktı, eğer bu sırada aralarında ilgi çekici bir konuşma geçmeseydi." (S.212)

Bu örnekle mahkemelerde işlerin nasıl yürütüldüğü açıkça ortaya konmaktadır. Yargıç işini gücünü bir kenara bırakmış kâtiple çene çalmaktadır. Sekreter ise dava kararını bezgin bir halde okumaktadır. Hatta sonucu heyecanla beklemesi gereken sanıklar bile mahkemenin havasına uyum sağlamışlardır. Verilen ceza ne kadar ağır olursa olsun sanık ortamın bezginliğinden etkilenerek ses çıkaracak, üzüntüsünü belli edecek ya da heyecan duyacak noktayı çoktan aşmıştır.

Mahkeme görevlilerinin kanunları yorumlama konusunda ortaya koydukları en tipik örnek, İvan İvanoviç'in dilekçe hırsızı domuzudur. İvan İvanoviç'in sert çıkacağını düşünerek, onunla konuşması için belediye başkanını gönderirler. Bu nedenle belediye başkanının suç üzerindeki yorumu, gerçekte, doğrudan doğruya adalet işleriyle uğraşan mahkemeye aittir. Belediye Başkanı, İvan İvanoviç'e "kanun bir şey çalan suçludur diyorsa, sizin domuzunuz da suçludur." şeklinde bir yorum yaparak domuza gereken cezanın verilmesi konusunda ısrar etmektedir. Onlara göre, olayda kasıt bulunmamasına, "hırsız"ın bir hayvan olmasına rağmen adalet mutlaka yerine gelmelidir. Adaletin koruyucuları mahkemede asıl ilgi göstermeleri gereken işleri başlarından savmakta, hırsız domuz olunca belediye başkanını bile olaya katmakta sakınca görmemektedirler. Gerçekte domuzun cezalandırılması onlar için, özellikle de belediye başkanı için çok elverişli bir durumdur. Çünkü domuza uygulanacak ceza, onun kesilip "lezzetli sucuk" haline getiril' mesidir.

Mahkemenin işleri sonuca bağlamasının en güzel örneği de İvan İvanoviç’le İvan Nikiforoviç arasındaki davanın yıllar boyu sürmesidir, Mirgorod mahkemesinde, gerekli tüm işaretleme, numaralama ve kayıt işlemlerinden sonra dosya dolaba kaldırılmaktadır. Yıllar sonra bile dava

dosyası, en iyi durumda dolapta bekletilmektedir.

Yazar, bununla hikâyeyi anlatan kişinin ağzından o dönemin uzun süren bürokratik işlemlerini hicvetmektedir. Bürokratik işlemlerin uzamasıyla dava dosyasının yıllarca beklemesinin sadece Mirgorod'a özgü bir durum olmadığı da belirtilmektedir. Çünkü hikâyeyi anlatan kişi "tüm mahkemelerde olduğu gibi " diyerek bir genelleme yapmıştır.

Özellikle mahkemeyle ilgili bölümde bürokratik düzen ve memurların görev anlayışlarının anlatılması nedeniyle "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'in Nasıl Küstüklerinin Hikâyesi", "Peterburg" hikâyelerinin başlangıcı olarak düşünülebilir.

"Mirgorod" adı altında toplanmış hikâyelerde, özellikle hiciv sanatı açısından incelediğimiz "Eski Zaman Beyleri" "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç''te Gogol' ün iki konu üzerinde durduğunu görüyoruz. Bunlardan biri Rusçada "poşlost" adı verilen, insan doğasının bayağılıklarıdır. Gogol'e göre, her insanın zayıf bir noktası vardır. Kimi kişilerde bu zayıf noktalar bayağılık derecesine ulaşmaktadır. İncelediğimiz her iki hikâyede de, Gogol'ün hicvinin odağını insanın kendisiyle, başka insanlarla ve doğayla olan ilişkisinde fark edilmesi güç bayağılıklar oluşturmaktadır. "Eski Zaman Beyleri"nde yaşamalarını yemek içmekten başka bir şey düşünmeden geçirmiş iki yaşlı insan, bu yönleriyle eleştirilmektedir. İki yaşlının yemeye gösterdikleri aşırı düşkünlük onların tek düze yaşam tarzları içinde fazla göze batmamaktadır. Ancak Gogol doğanın en mükemmel varlığı kabul ettiği insanın, yaşam amacını yemek bulmasını bir bayağılık olarak kabul etmiştir.

Bu nedenle hikâyesinde canlandırdığı yaşlı çiftin kişiliklerinde insanların yemek konusunda gösterdikleri zayıflığı hicivci bir anlatımla gözler önüne sermiştir.

İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç'te ise yaşamdan beklentileri olmayan, yararlı bir iş yapmayı akıllarına dahi getirmeyen insanlar hicvedilmektedir. Hikâyedeki kahramanların herkesin özendiği arkadaşlıklarına son vererek, mahkemeye gitmelerinin ve mahkeme sonucunu sabırla, nerdeyse, ömür boyu beklemelerinin tek nedeni vardır: o da önlerine bir yaşam amacı koymak içlerinde bilinçsizce hissettikleri ruhsal boşluğu tamamlamaktır. Birbirlerine tamamen zıt karakter taşıyan bu kahramanların küsüp mahkeme kapılarına dönmeleri, başlangıçta doğal bir sonuç gibi düşünülebilir. Oysa yazar, bu doğallığın arkasında kalan bayağılığı görmeyi başarmıştır.

Her iki hikâyede de kahramanların bayağılığı yaşamlarını boş yere harcamalarıdır. Yazarın hikâyelerinde sormak istediği soruları "yaşamın amacı nerededir, ne olmalıdır, mutluluk nedir, hangi şartlarda insan mutlu olabilir?" şeklinde ifade edebiliriz. Tüm bunlar Gogol'ün hicvinin, daima felsefi bir anlayışla içiçe olduğunu anlatmaktadır.

"Mirgorod" hikayelerinin bir diğer özelliği ise anlatım tekniğidir. Gogol, bu eserinde "gözyaşları arasında gülme" şeklinde ifade edilen özgün bir anlatım tekniği ortaya koymuştur. Bu anlatım tekniği "Mirgorod"dan itibaren Gogol'ün hikâye ve romanlarının en büyük özelliği haline gelmiştir. "Yazarca İtiraflar" eserinde Gogol kendine özgü bu özelliğini kısaca "başlangıçta alay ettiğim her şey, birden bire derin bir hüzne dönüşüveriyor" diyerek açıklamıştır.

Eleştirmen Belinski ise "Russkie povesti i o povestyah Gogolya" makalesinde, yazarın "göz yaşları arasında gülme" olarak adlandırılan anlatım tekniğinde büyük bir sanatsal yaratıcılık görmekte ve yazarın tüm eserleri için şu genellemeyi yapmaktadır;

İşte yaratıcılık dediğimiz yüce sanat budur. Bay Gogol'ün bütün hikâyelerini düşünelim: bunların kendine özgü karakteri nedir? Aptallıklarla başlayan aptallıklarla devam eden, göz yaşlarıyla sona eren ve sonuçta yaşamın kendisi olarak nitelendirdiğimiz, karmaşık komedidir. Onun her komedisi böyledir. Başlangıcı komik sonu ise hüzün doludur.

PETERBURG HİKÂYELERİ

Peterburg hikâyeleri Gogol'ün olgunluk dönemine ait ilk eserleri arasındadır. Bu hikâyelerde büyük şehirlerde oturan insanların yaşam biçimleri, yaşam koşulları ve bu koşulların insana neler getirdiği

anlatılmaktadır. Gogol'ün Peterburg hikâyelerini memurluk yaptığı dönemde (182 9) edindiği izlenimlerin etkisiyle yazdığını ve bunun için de kahramanlarını memurların çırasından seçtiğini düşünmek yanılış olmayacaktır.

Peterburg hikâyeleri arasında "Bir Delinin Notları" (Zapiski sumasşedşego), "Palto", "Burun" (Nos),"Nevaki Caddesi" (Nevski prospekt) ve "Araba" (Kolyaska) adlı hikâyeler yer almaktadırlar.

Bu hikâyede Gogol, büyük şehirlerde yaşayan küçük rütbeli memurların karşılaştığı ekonomik sıkıntıları, ekonomik sıkıntıların neden olduğunu ruhsal bunalımları büyük bir ustalıkla dile getirmektedir. Ancak Peterburg hikâyelerinin en ilgi çekici özelliği yazarın, "zavallı, küçük memur" temasını hicivci bir üslupla ortaya koymasıdır.

Gogol en acınacak durumda olan kahramanlarında bile gülünç, hatta, alaya alınması gereken kusurlar bulabilmiştir. Yazar "zavallı" kahramanına karşı bazen, acımasız ve şiddetli denebilecek bir tutum göstermektedir. Çünkü yazar, kahramanını her şeyden önce bir insan olarak kabul etmekte ve kalemini bu düşünceye göre yönlendirmektedir.

Gogol’ün Peterburg dönemine ait eserleri arasında ilk önce "Bir Delinin Notları"nı ele alacağız.

"BİR DELİNİN NOTLARI"

Bu hikâyesinde Gogol, ağır yaşam şartlarına dayanamayarak akıl dengesini yitiren küçük rütbeli bir memurun trajik yaşamını anlatmaktadır. Hikâye günlük biçiminde birinci kişi ağzından yazılmıştır. Bu nedenle yazar, kahramanın duygularını son derece yoğun olarak yansıtma olanağını bulmuştur, özellikle, normal yaşamdan koparılarak akıl hastahanesine götürülen kahramanın hasta bilincinden doğan mantık dışı ve komik düşüncelerle akıl hastahanesindeki trajik yaşamı olağanüstü bir güçle birleştirilmiştir. Böylelikle Gogol, Rusçada "tragi-komediya" adı verilen trajik komedi tarzının başarılı bir örneğini ortaya koymuştur.

Hikâyenin kahramanı Poprişçin küçük rütbeli bir memurdur. Çalıştığı dairede yaptığı bütün iş gelen evrakları gözden geçirip daire başkanının kalemlerini açmaktır. Poprişçin, sık sık daireye gidip gelen daire başkanının kızı Sofi'ye âşık olmuştur. Poprişçin Sofi'nin ona ilgi göstermemesinin nedenini küçük bir memur olmasına bağlar. Bir süre sonra Sofi'nin hassa subayı Teplov adlı yakışıklı bir genci sevdiğini öğrenir. Böylece "iyi olan her şey yüksek rütbelilerindir" düşüncesi kahramanda saplantı haline gelir. Bir yandan rütbe sorunu öte yandan da Sofi'nin ilgisizliği Poprişçin'in akıl dengesini bozar. Hatta Sofi'nin kopeği Meci'yle Fidel adlı bir kenar mahalle köpeğinin mektuplaştıklarına inanmaya başlar. Sofi hakkında bir şeyler öğrenmek için köpeklerin peşine düşer. Akıl dengesini iyiden iyiye kaybeden Poprişçin, bir gün gazetelerde İspanya kralının tahttan düşürüldüğünü okur. Bu, onun için rütbe elde etmek fırsatı demektir. Fırsattan yararlanarak kendini İspanya kralı olarak ilân eder. Nihayet akıl hastanesine kapatılan Poprişçin'in son anları çektiği derin acılarla doludur.

Hikâyenin başlangıcında Poprişçin küçük rütbesinden ötürü bölüm şefinin ve diğer memurların kendisini ne kadar çok aşağıladıklarından söz etmektedir, özellikle bölüm şefi, Poprişçin için gizli bir savaş açtığı yüksek rütbenin simgesi haline gelmiştir. Bu nefretin ardında, yüksek rütbelilere duyduğu nefret vardır. Bölüm şefine duyduğu nefreti "kahrolası balıkçıl kuşu", "şeytan görsün seni" gibi sözlerle belirtmektedir.

"İtiraf edeyim ki, işe gitmeyi hiç istemiyorum.

Hem de bölüm şefinin beni ekşi suratla karşılayacağını bile bile. Uzun zamandan beri bana 'Nedir bu kafandaki karmaşa? Eteklerin tutuşmuş gibi çırpınıyorsun, zaten işleri öyle bir hale sokuyorsun ki şeytan bile çıkamaz içinden. Unvanları küçük harfle yazıyorsun, evraklara ne tarih ne de numara koyuyorsun.' deyip duruyor.. Kahrolası balıkçılkuşu seni! Mutlaka başkanın odasında oturup kalemlerini açmamı kıskanıyor...." (S.108),

Bu bölümde yazar, Poprişçin'in ağzından yüksek rütbesinin verdiği hakla, astlarına kötü davranan onları ezmeye çalışan kişileri hicivci bir dille eleştirmektedir. Daha sonraki bölümlerde onun zalim

davranışları iyice ortaya çıkar. Bölüm şefi Poprişçin'e "sen bir hiçsin! Beş parasızın birisini" gibi sözlerle hakarette bulunur. Bu da Poprişçin'daki yüksek rütbelilere duyduğu kini iyice artırır. Poprişçin gerçekte gururuna son derece düşkündür. Hastalık derecesinde bir düşkünlüktür bu. Bölüm şefinin hakaretlerine karşı, kendi kendine telkinlerde bulunmaktadır. Başkanın ona ve' 'kişiliğine vermediği değeri o kendi kendine vermeye çalışır:

"Doğrusu bizim mesleğimizin asaleti vardır. Her şey temizdir. Böylesini başka dairelerde görmek zordur. Masalar maundandır. Bütün şefler "siz" diye hitap ederler insana....itiraf edeyim ki eğer mesleğimin soylu bir yanı olmasaydı çoktan istifamı vermiştim." (S.109)

Poprişçin kendi kendini bu şekilde rahatlatmaya çalışmasına rağmen, rütbesinin düşük olmasının ezikliğini her an hissetmektedir. Daire kapıcısının bile ona en ufak bir saygı göstermemesine içerlemektedir. Onun önünden geçerken "Aptal uşak ne olacak! Ben memurum hem de soylu bir memur haberin var mı?..." demektedir.

Poprişçin'in ruhsal dengesinin bozulmasında rütbe tutkusundan başka, daire başkanının kızı Sofi'ye duyduğu karşılıksız sevginin de payı büyüktür.

Poprişçin, Sofi'ye yaklaşamayınca zihninde, onun köpeğinin kenar mahallede yaşayan bir köpekle mektuplaştığı hayaline kapılır. Böylece zavallı memur dolaylı da olsa Sofi'ye yaklaştığına inanmaktadır. Mektuplarda Sofi'nin köpeği Meci, gerçekte, kızın tüm sırlarını bilen bir hizmetçi kişiliğindedir. Bu nedenle Fidel'e yazdığı mektuplarda Gogol, Poprişçin'in aracılığıyla evin içinde olan biten herşeyi bilen dedikoducu hizmetçi tipini alaylı bir dille hicvetmiştir:

Sofi bir süre sonra dışarı çıktı ve onun topuklarını vurarak selam vermesine karşılık, neşeyle eğildi. Ben de sanki bir şeyin farkında değilmiş gibi pencereye bakmaya devam ettim. Ama başımı hafifçe yana eğdim ve konuştuklarını duymaya çalıştım. Ah ma cheere, ne saçma şeyler konuştuklarını bilsen! Efendim baloda kadınlardan biri esas figür yerine bir başkasını yapmış, üstelik az kalsın dans ederken düşecekmiş. Lıdina ise yeşil renklerine rağmen gözlerinin mavi olduğunu iddia ediyormuş. Bütün konuştukları buna benzer şeyler i$te...."(S.119)*

Meci'nin mektuplarında dikkati çeken bir başka özellik ise insanların sürekli köpeklerle kıyaslanmasıdır. Meci bunu bazen, kendisini anlatırken farkında olmadan yapar, örneğin yemek konusundan söz ederken, hangi yemeğine şekilde sevdiğini açıklar. Yemek konusunda gösterdiği tutumuyla midesine düşkün insanlara benzemektedir. Kimi zamansa Meci insanla köpeklerin davranışları arasında benzerlik kurmaktadır. Bunun en güzel örneğini, peşine düşen sokak köpeklerini anlatırken vermektedir:

"....Pek çok hayranım olduğunu sana söylemeliyim. Pencerenin önünde otururken sok sık onları seyrederim. Bir görsen, aralarından bazıları öyle çirkin ki! Avluda duran bir köpek var, son derece kaba ve aptal. Yüzünden aptallık akıyor. Sokakta yürürken öyle kasılıyor ki sorma. Herhalde kendini önemli bir kişi sanıyor, herkesin ona baktığını düşünüyor. Aptal şey! İlgilenmiyorum bile, görmezlikten geliyorum. Korkunç görünüşlü bir buldog da pencerenin önünde dikiliyor habire. Eğer arka ayaklarının üstüne kalksa, gerçi bunu istese de yapamaz ya neyse, Sofi'nin hayli uzun ve toplu olan babasından bir baş daha uzun görünürdü. Bu kütük, korkunç derecede arsız bir köpek. Birkere hırlamaya kalkıştım ona umurunda bile olmadı, hatta yüzünü ekşitti. Dili bir karış dışarıda, koca kulakları sarkmış pencereme bakıp duruyor. Tam bir mujik!...."(S.118)

Görüldüğü gibi, Meci bu bölümde köpek olmaktan çıkmıştır. Artık o delikanlıların kur yaptığı bir genç kızdır. Pencerenin dışında gördüğü köpekler ise çalımlı yürüyüşleri ve havalarıyla, kendilerini bir genç kıza beğendirmeye, farkettirmeye çalışan delikanlılara benzetmektedirler. Meci, bir başka mektubunda hayvanlarla insanlar arasındaki bu benzetmeleri daha ileri götürür: kendi

Trezor'unun görünüşüyle Sofi'nin evleneceği hassa subayını kıyaslar. Bu kıyaslamada kazanan kişi, Meci'nin "ince belli" Trezor'udur.

Meci mektuplarında sık sık arkadaşı Fidel'e "ma cheére şeklinde hitap etmektedir. Gogol bununla, o

dönemlerde Rus soyluları arasında hayli yaygınlaşmış olan Fransızca konuşma alışkanlığını hicv etmiştir.

Poprişçin, Meci'nin yazdıklarından sadece bunları öğrenmekle kalmaz. Küçük köpek mektuplarında Poprişçin' den de söz.etmektedir. Ancak Meci'nin ondan hiç hoşlanmadığı açıktır. Çünkü Poprişçin'i "torbaya sokulmuş bir kurbağaya" benzetmektedir. Sofi'nin Teplov adlı hassa subayıyla evleneceğini öğrenen ve köpeğin bile kendisini aşağıladığını gören Poprişçin zaten yerinde olmayan akıl dengesini iyice kaybeder. Kendini tahttan düşen İspanya kralının yerine geçecek kişi olarak düşünmeye başlar. Nihayet akıl hastahanesine götürülen Poprişçin burayı İspanya sanmaktadır. Onun akıl hastahanesini İspanya sanması ve başına gelen kötü olayları kendi mantığına göre açıklamaya çalışması hem acıklı hem de gülünçtür. Kendini almaya gelen görevlileri İspanyol temsilcisi sanar. Hastahaneyi saraya, hastaları ise İspanyol soylularına benzetir. Hastaların kafalarının traş edilmiş olması ona önce çok garip gelir. Ancak sonra bu hastaların soylular ve önemli kişiler olduğuna inanır. Bu durumu zihninde "Kafalarını böyle traş ettirenler sadece soylular" diyerek açıklığa kavuşturur. Akıl hastalarına göz kulak olmakla görevli adamı başbakan kabul etmektedir. Onun kendisine dayak atmasının nedenini ise İspanya’nın sert kurallarına bağlamaktadır.

Poprişçin bir kral olarak, dünya politikası üzerine kendi kendine bir takım yorumlar yapmaktadır. Gogol Poprişçin'in ağzından 19.yy.da özellikle, Avrupa politikasında önemli rol oynayan devletleri şöyle hiciv etmektedir:

"...Doğrusu bir kral nasıl olur da engizisyona verilir anlayamadım gitti. Bence bu Fransa'nın özellikle de Polinyak'ın işidir. Ah ne cin fikirlidir o Polinyak!

Beni öldürmeye yemin etmiş canım. Peşime düşmüş bir kere kovalayıp duruyor. Ama dostum, seni İngilizlerin yönettiğini bal gibi biliyorum, İngilizler dehşet politikacıdırlar. Her yerde parmakları vardır. Artık herkes İngiltere enfiye çekince Fransızlar'ın aksırdığını biliyor...."

(S.128),

Notların en son kısmında, Poprişçin akıl hastahanesinde gördüğü işkencelerin derin acısını, özellikle bedensel acıdan daha büyük olan ruhsal acısını dile getirmektedir. Bu bölümde Gogol, hüznün ve kederin doruğuna ulaşmıştır. Poprişçin yardım umarak söylediği: "Kurtarın beni! Götürün burdan! Rüzgâr gibi atlar olan bir troyka verin bana...

Niçin bana işkence ediyorlar? Ben onlara ne yaptım ki?.. Anneciğim kurtar zavallı oğlunu" şeklindeki sözleriyle acısını dile getirmektedir. Poprişçin'in notlarının son cümlesi ise oldukça şaşırtıcı bir etkiye sahiptir. Bu cümleyle Gogol, bizleri birdenbire hüznün doruğundan aşağı yuvarlamaktadır. Poprişçin'in yönelttiği"... Cezayir Beyi'nin tam

burnunun altında beni olduğunu biliyor muydunuz?” sorusu Gogol'ün hiciv sanatında çok sık kullandığı "absürd" tekniğinin tipik bir örneğidir.

Hikâyede Gogol, yine Poprişçin'in ağzından Peterburg'un çeşitli devlet dairelerinde görev yapan memurları hicv etmektedir. Bu Poprişçin'in kendi çalıştığı daireler arasında,yaptığı kıyaslamada verilmiştir. O dönemin memurlarına yönelik oldukça güzel bir hiciv vardır, özellikle memurların rüşvet almaları ve bunu yaparken hiç fark ettirmemeleri alaylı bir anlatımla verilmektedir:

".... Belediyede, sosyal işlerde ve adliyede çalışmak çok farklı: bakarsın köşesine çekilmiş bir şeyler yazıp duruyor. Giydiği frak âdeta üzerinden dökülecek gibidir.

Öyle suratsızdır ki içinden tükürmek gelir. Ama keratanın tuttuğu yazlık ev de evdir hani! Bu tip adama yaldızla süslü fincan götürmeye gelmez. 'Bu' der 'doktorlara göre bir hediye' ; ona ya bir çift kısrak ya bir araba ya da üç yüz rublelik kunduz kürk götürmeniz gerekir. Oysa o kadar sessiz ve eziktir, o kadar nazik konuşur ki: 'acaba kalemimi açmam için çakınızı lütfeder misiniz?' Ancak bir yandan da ricaya gelen adamın gömleği de dahil üzerinde neyi var neyi yoksa alır...." (s. 108-109)

Bu bölümde, memurların sadece rüşvet almakla kalmadıklarını görüyoruz. Hiç bir çekinme, sıkılma

duymaksızın gelen dicacılara, verecekleri Rüşvetin nasıl olması gerektiği konusunda çeşitli imalarda bulundukları da anlaşılmaktadır .

Memurların rüşvetçilikleri, fırsatçılıkları konusunda diğer bölümlerde de çeşitli imalar vardır, örneğin Poprişçin kendisi tiyatroya gitmekten büyük zevk aldığını ancak başka memurların bu tür şeyleri ilgi göstermediklerini belirtir. Onlar tiyatroya ancak ellerine "bedava" bilet geçerse gitmektedirler.

Hikâyenin kahramanı Poprişçin'in içinde bulunduğu ortam böyledir. Rahat yaşayabilmek için ya rüşvet almak ya da rütbe sahibi olmak gerekmektedir. Gerçekte ince ruhlu bir insan olan Poprişçin rüşvet almayı gururuna yediremediği için rütbe tutkusuna kapılmıştır. Onun bütün istediği saygı görebilmek; toplum içine girebilmektir. Ona göre tüm bunlar ancak rütbe elde edilerek gerçekleşebilir. Bu hikâyede yazarın hicv etmek istediği konu, Poprişçin'in rütbeye duyduğu tuktu değildir. Poprişçin'in böyle bir yargıya kapılmasına neden olan toplumun değer yargılandır. Gogol' ün hicvinin odak noktası, şube müdürü ve Sofi'nin daire başkanı babasıdır. Onların rütbeleriyle duydukları gurur,öyle güçlüdür ki Poprişçin bu gururun aynısının sofi'nin köpeğinde bile bulunduğu inancına kapılmıştır.

"PALTO"

"Palto" Gogol'ün en büyük hikâyelerinden biridir. Bu hikâyesinde de Gogol zavallı küçük adam" temasını işlemektedir.

Hikâyenin konusu şöyledir: Yedinci dereceden memur olarak çalışan Akaki Akakiyeaiç, meslek yaşamı boyunca hiç bir gelişme göstermemiştir. Yaşamını son derece kısıtlı sınırlar içinde sürdürmektedir. Akaki Akakiyeviç kopye çalışmalarından başka hiç bir şeyden zevk almaktadır. Günün birinde yeni bir paltoya ihtiyacı olduğunu görür. Ancak yeni bir palto diktirmek onun ekonomik gücünü aşmaktadır. Her şeye rağmen palto diktirmeye karar veren Akaki Akakiyeviç, kendini en büyük zevki olan kopya çalışmalarından bile mahrum eder. Yeni paltosunu terziden aldığı gün çaldırır. Paltosunun bulunması için, gerekli yerlere baş vurmasına rağmen kimse onunla ilgilenmez. Özellikle de herkesin çok şey başarabileceğini düşündüğü "önemli kişi",onu azarlar. Akaki Akakiyeviç,hem paltosunun çalınması hem de elinin kokulun bağlanıp desteksiz kalmasına dayanamaz ölür. Hikâye'nin sonunda,etrafta bir hayaletin dolaştığı ve herkesten paltosunu istediğine dair söylenti çıkar. Hatta bu hayaletle "önemli kişi" bile karşılaşır. Korkuyla ona sırtındaki paltoyu verir. Hayalet paltoyu beğendiği için bir daha ortalıkta görünmez.

Hikâye boyunca yazarın kahramanına karşı tutumu zaman zaman değişir. Bazen Gogol, Akaki Akakiyeviç'e sempati ve acıma duygusuyla yaklaşmaktadır. Bazen kahramanını şiddetli denebilecek bir tarzda alaya almaktadır, örneğin hikâyenin başlangıcında yazar, kahramanına takılan ismin "biraz tuhaf hatta uydurulmuş gibi” bir izlenim bıkabileceğini söyler. Akaki Akakiyeviç doğduğunda kendiliğinden öyle olaylar olmuştur ki başka isim koymak imkânsızlaşmıştır. Annenin bebeğe nasıl bu ismi taktığı şu şekilde anlatılmaktadır:

"....Anneye, bebeğe konması için üç isimden birini seçmesini söylediler: ***Mokki, Sossi veya çilekeş Hozdazat***. 'Hayır' diyer düşündü çoktan ölmüş olan kadın 'hepsi birbirine benziyor.' Anneyi memnun etmek için takvimin sonraki yaprağını çevirdiler. Bu kez de üç isim çıktı karşılarına: Trifili, Dula ve Varahasi. 'Saçmalığa bak'dedi kadın 'nebiçim isim bunlar! Doğrusu hiç böylelerini duymamıştım. En azından Varadat ya da Varuh falan olsaydı, çıka çıka Trifili'yle Varahasi çıktı. 'Bir sayfa daha çevirdiler. Pavsikahi ve Vahtisi isimleri vardı o sayfada da. 'Artık anladım' dedi anne 'kaderin oyunu bu. En iyisi ona babasının adını vermek. Babasının adı Akaki'ydi bari oğlu da Akaki olsun! 'İşte Akaki Akakiyeviç adı böylece doğdu..." (S. 60)

Adının konulması sırasında Akaki Akakiyeviç'in annesinin karşılaştığı güçlükler, sanki onun acılı yaşamının bir habercisi gibidir. Bunun yanı sıra bebeğe sonuçta babasının adının verilmesi âdeta onun sınırlandırılmış yaşamının bir başlangıcıdır. Akaki Akakiyeviç memurluğu süresince hiç bir ilerleme göstermemiştir. Bir kez işi değiştirilmiş ancak kendisi bu işten zevk alamayınca müdüründen eski işine, yani yazı temize çekme görevine dönmeyi istemiştir. Gogol'ün Akaki Akakiyeviç'te hicv ettiği yön sınırlı, durgun bir yaşam sürmesi, başka türlü bir yaşam tarzının olup olmadığına merak bile

duymamasıdır. Yazar onun yaşamındaki durgunluğu "pek çok yönetici, başkan değişmiş ama herkes onu' aynı yerde, aynı durumda ve görevde yani yazıları kopye işinde görmüştür. Sanki o, dünyaya üzerindeki üniforma ve saçsız başıyla öylece gelmişti...." diyerek belirtmektedir.

Akaki Akakiyeviç'in en büyük zevki yazıları kopye etmektir. Elinin altında şekillenen harfler onun dostu gibi olmuşlardır. Hatta onların arasında özellikle sevdiği harfler bile vardır. Kafası yazı yazmakla ***o]*** kadar meşguldür ki sokakta yürürken bile yolun neresinde yürüdüğünün, arkasında ne olduğunun farkında değildir. Yemek yerken rüyadaymışçasına ne yediğinin farkına varmadan kafasında harflerle oynamaktadır. Gogol onun bu halini şu satırlarda anlatır:

".... Eve gelir gelmez sofraya oturur lahana çorbasını içer ve etli soğan yahnisini tadına varmadan için-deki sinekler ve Tanrı o ara daha ne verdiyse onlarla birlikte yer bitirirdi...." (Si63)

Tüm dünyası yazı yazmak olan Akaki Akakiyeviç'in sınırlı yaşam tarzını anlatırken yazar doğrudan doğruya kahramanını hicv edecek sözler söylemez. Bu hikâyede Gogol' ün kahramanını hicv ederken kullandığı yöntem, yalnızca anlatım tonunda meydana gelen ani ve tamamen zıt değişimlerdir. Bunun en güzel örneğini şu bölümde görmek mümkündür.

"Peterburg'un gökyüzünün tamamen karardığı, bütün memurların maaşlarına ve zevklerine göre yemek yedikleri o saatlerde, dairede hem kendilerinin hem de başkaları için zorunlu koşuşturmalar yorulmak nedir bilmeyen adamın kendi kendine dürüstlükle "daha ne yapmak gerek" diye yönelttiği sorulardan sonra memurların kalan zamanlarını zevkle geçirmeyi istedikleri zamanlarda bile... Kısacası bütün memurların bardaktan çaylarını yudum yudum içerek uzun çubuklarından derin derin nefes çekerek vist oynamak için bir ahbaplarının evine gittikleri o saatlerde bile Akaki Akakiyeviç hiç bir eğlenceye katılmazdı....” (S.633)

Peterburg gecelerini tasvir eden, böylesine ciddi tumturaklı ve uzun sözlerin ardından, bütün söylenen Akaki Akakiyeviç'in eğlencelere katılmadığıdır. Böylesine basit bir sonucu tamamen zıt, ağır ve ciddi anlatımla gelmek kahramanın yaşam biçimini ve kahramanı daha güçlü bir hale getirmektedir. Eyhenbaum "Kak sdelana Şinel Gogolya" adlı makalesinde anlatım tonundaki bu değişiklik şunları söylemektedir:

"Burada yoğun, gizem dolu bir anlatım tonu vardır. Ciddi anlatım tonu uzun bir cümleyle gelişmekte ve umulmayacak kadar basit bir biçimde çözümlenmektedir. Sentaks bakımından cümlenin düzenine göre, doğal olarak, bir çözüm beklenmektedir. Ancak kelime ve ifadelerin seçimi konusunda, cümle boyunca devam eden anlatım tonundaki ciddiyetin artmasıyla zıt bir etkiye sahip olan sonuç arasında kurulmuş mantıklı bir düşünce dengesi yoktur. Yazar kendiliğinden ciddiyet kazanan anlatım konuyla düşünce içeriğindeki kıtlıktan, abartılı bir üslup ortaya koymak için yararlanmıştır. ... "

Akaki Akakiyeviç'in, özellikle,içine kapalı dünyasının kuralları içinde palto yeni bir olaydır. Gogol, bu olayı da aynı abartılı anlatım tarzıyla vermektedir. Akaki Akakiyeviç palto diktirme düşüncesine alışınca, ilgi merkezi tamamen bu konu üzerinde yoğunlaşır. Paltodan başka bir şey düşünemez olur. Gün geçtikçe palto onun gözünde canlı bir varlık haline gelir. Gogol kahramanın bu durumunu ciddi bir tonla anlatmaktadır. Yazar âdeta psikolojik bir konu işliyor gibidir. Ancak bu ciddi anlatım biçimi "Bu kız arkadaş kalın vatkalı, eskimek bilmeyen, sağlam astarlı paltodan başka bir şey değildi...." gibi beklenmedik bir sonuçla bitmektedir.

Sınırlı bir dünya içinde yaşayan Akaki Akakiyeviç' in, yarı gülünç yarı acıklı durumunu Gogol bu tür ani iniş çıkışlarla dolu bir anlatım tonuyla hicv etmektedir.

Yazarın "Palto"da hicv ettiği önemli tiplerden biri de Akaki Akakiyoviç'in paltosunu diken terzi Petroviç'tir. Terzi Petroviç hem işinin ustası, hem de tüccar bir kişidir. Petroviç'le karısında köyden şehire gelmiş insanların kişilikleri yansıtılmaktadır

Bu terzi hakkında elbette fazla bir şey söylemek gereksiz, ama hikâyede her kişinin karakteri tam olarak verildiğine göre, Petroviç'in kişiliğinden söz etmekten başka yapacak birşey yok. önceleri adı sadece Grigori'ydi ve bir beyin kölesiydi. özgürlük belgesini alınca büyük küçük hiç bir ayırım

yapmadan takvimlerde haçlarla belirtilen tüm bayramlarda zil zurna sarhoş olana kadar içmeye başlayınca ona Petroviç adını verdiler. İçme konusunda dedelerinin geleneklerini devam ettiriyordu. Karısıyla kavga ederken ona sosyete kadını ya da Alman diyordu...."(S.65)

Gogol Petroviç'in kişiliğinde özgürlüğüne kavuşunca bunun tadını fazlasıyla çıkarmaya çalışan bir mujiği hicv etmektedir. Petroviç kendinden geçinceye kadar sarhoş olma özelliğini dedelerinden öğrenmiştir. Karısına kızınca Alman deme huyu ise, onun küçük yerlerde yaşayan insan psikolojisinin etkisiyle yabancılara duyduğu düşmanlığı göstermektedir.

Petroviç'in, hikâyede âdeta onun simgesi haline gelmiş bir enfiye kutusu vardır, üzerindeki general resmi zamanla zedelenince dört köşe kağıtla kaplanmış olan bu enfiye kutusu,hikâyede Petroviç'in kişiliğinin bir parçası gibi anlatılmaktadır. Yazarın fırsat buldukça bu kutudan söz etmesi, onun insanla eşya arasındaki bağlantıyı vurgulamak amacıyla kullandığı bir yöntemdir.

"Palto" hikâyesinde en büyük hiciv, "Bir Delinin Notları"nda olduğu gibi, devlet memurlarına yöneliktir.

Bu kez Gogol'ün hicvinin odak noktasını "önemli kişi"yle halkın güvenliğinden sorumlu dairelerde çalışan memurlardır. Akaki Akakiyeviç paltosu çalınınca ev sahibesinin tavsiyesi üzerine önce başkomisere gider. Kahramanı başkomiserle görüşmeden önce uzun bir süre oyalarlar. Her şeye rağmen baş komiserle görüşmeyi başaran Akaki Akakiyeviç bundan bir sonuç alamayacağını anlar. Çünkü baş komiser olayla ilgisi olmayan saçma sapan sorular sormaktadır.

Akaki Akakiyeviç çalıştığı daireden bir arkadaşının, "önemli kişi"ye gitmesi tavsiyesine uymaya karar verir. Gogol "önemli kişi"yi şöyle anlatmaktadır:

"....Önemli kişinin bu güne kadar hangi işle uğraştığı belli değildi. Bilinmesi gereken tek şey "önemli kişi"nin kısa bir süre önce önemli bir kişi olduğudur.

Daha önce sıradan bir kişiydi. Bununla birlikte onun mevkii diğerlerine kıyasla pek de o kadar önemli sayılmazdı.

Ama başkaları için önemli olmayan şeylere büyük önem veren insanlar vardır. Bununla birlikte, bu kişi pek çok değişik yöntemle yaptığı işin önemini artırmaya çalışıyordu: özellikle iş yerine geldiği zaman alçak rütbeli memurların onu merdivenlerde karşılamalarını istiyordu; hiç kimse karşısına doğrudan doğruya çıkmaya cesaret etmemeliydi. Kayıt memuru evrakı on ikinci dereceden memura, o da daha yüksek rütbeli bir memura veya kime gerekiyorsa ona rapor vermek zorundaydı. Evrak ancak onların elinden geçtikten sonra "önemli kişi"ye gelebilirdi. Tüm bunlar işin düzgün gitmesi için son derece gerekliydi .. .. " (s. 79) .

Gogol bu bölümde, tasvir ettiği "önemli kişi"yle o dönemin bürokratik düzenini hicvetmektedir. Resmi bir kuruluşun başına, daha önce nerede görev yaptığı, kim olduğu bilinmeyen kişiler getirilmektedir. Daha önce önemli bir görevde bulunmamış bu kişi, üst düzeyde görev yapmanın astları üzerinde zorunlu bir saygı uyandırmakla ve işleri mümkün olan en uzun süre içinde çözümlenmesini sağlamakla, herşeyin hal edildiğini düşünmektedir. Akaki Akakiyeviç' in başvurusunu "usule uygun" bulmayarak, ona baş vuru için neler yapması gerektiğini söyler. Bu sözlerde basit bir sorunun çözümlenmesinin, böyle bir bürokratik düzende ne kadar uzadığını göstermektedir.

Gogol bu "önemli kişi"nin gerçekte iyi, yardım sever ve yumuşak bir insan olduğunu da vurgular. Ancak bütün sorun, rütbesinin yükseltilmesinden kaynaklanmaktadır. Çünkü rütbesi yükseltilince, bunun etkisine kapılarak emrindeki memurlar arasında "yırtıcı bir arslana" dönüşmüştür. Bu kişi, aynı zamanda, kendini küçük düşürmekten korkarak emrindeki memurlar arasındaki sohbetlere katılmaktadır. Böylece ağzından sadece tek heceli * kelimeler çıkarmaya alışmış, bu nedenler memurlar ona "sıkıcı adam" demeye başlamışlardır.

Akaki Akakiyeviç onun yanına girip derdini açıklarken de tam bir arslan kesilir. Hatta zavallı kahramana, her gün başkalarına olduğundan daha şiddetli çıkışır, "önemli kişi"nin bu öfkeli tavrı, zaten korkak bir kişi olan Akaki Akakiyeviç'i çok korkutur. Akaki Akakiyeviç aynı gün anjin olur ve

yatağa düşer. Gogol bu olayı "yerinde bir çıkışmanın bazen böyle şiddetli etkiler yaptığı da olur!" diyerek alaylı bir biçimde hicveder. Bu sözleriyle Gogol, sırf büyüklüğünü ve önemini hissettirmek için karşısındakini azarlayan bir insan tipini eleştirmektedir. Ancak burada hicvedilen sadece "önemli kişi" değildir, yazar Akaki Akakiyeviç'i de üstü kapalı bir biçimde hicvetmektedir. Bu olayın onun üzerinde böyle bir etki yapmasının tek nedeni kendisidir. Çünkü o güne kadar dış dünyadaki yaşamla yüzleşme gereğini duymamıştır ve içine kapalı kalmıştır. Böyle bir olay meydana geldiğinde, şiddetli etki yapması doğaldır.

Görüldüğü gibi, "Palto" hikâyesinde Gogol tasvir ettiği "zavallı, küçük memur" tipi Akaki Akakiyeviç aracılığıyla o dönemin memur yaşantısını pek çok yönüyle hicvetmiştir. Akaki Akakiyeviç dış dünyaya kapalı, sessiz ve kendi halinde bir yaşara sürdürmektedir. Gogol'ün bu içine kapanık memurda hicvettiği nokta budur. İşte bu nedenle yazar, palto diktirmeyi kahramanın yaşam tarzında büyük bir olaya dönüşmesini, onun neredeyse canlı bir varlık gibi görmesini hicvetmektedir. Akaki Akakiyeviç'in yazı yazmaktan başka eğlencesi bulunmamasını, hatta yemek yerken aklı yazı yazmakla meşgul olduğu için, çorbasındaki sinekleri bile yutmasını zaman zaman acımasız denebilecek bir üslupla işlemektedir. Gogol'ün Akaki Akakiyeviç'i şiddetle hicvetmesinin yanısıra, ona sempati ve acıma duyduğunu da belli eden bir yaklaşım gösterdiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

"BURUN"

"Burun" hikâyesi Gogol'ün oldukça ilginç bir eseridir. "Bir Delinin Notları"ndan sonra rütbe tutkusunun ayrıntılı bir biçimde ele alındığı ikinci hikâye "Burun" dur. "Bir Delinin Notları"ndan farklı olarak, burada rütbe teması son derece komik bir üslupla ele alınmıştır.

Hikâyenin önemli bir başka özelliği ise, Gogol'ün geniş hayal gücünü, bir kez daha burada ortaya koymasıdır. "Burun" pek çok yorumlara neden olmuştur. Edebiyat dünyasında Gogol'ün, neden her zamanki yerinden ayrılarak etrafta dolaşan bir burun yarattığı ya da böyle bir temayı neden ele aldığı konusunda, değişik açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Kimi eleştirmene göre, Tsşokke adlı bir yazarın "Buruna övgü" adlı eseri Gogol'e ilham kaynağı olmuştur. Çünkü Tsşokke'nin 1831'de bir dergide yayınlanan eserinin sonunda başka yazarlara şöyle bir çağrı yapmaktaydı; "Eğer bu denemem bir dâhinin eline geçer ve onda kalemiyle dehasını buruna adama fikri doğmasına neden olursa amacıma ulaştım demektir." İşte bu değişik çağrıya uyan da Gogol olmuştur.

Kimi eleştirmenlere göre ise, "Burun" hikâyesinin yazılmasından Önce, Peterburg'ta dans eden sandalyelerle ilgili bir söylentinin çıkması, Gogol'de bazı düşüncelere neden olmuştur. Gogol'ün bu söylentiyi duyduğu zaman gösterdiği tepkiyi M. Longinov adlı bir arkadaşı şöyle anlatmıştır: ".... onun, dans eden sandalyelerle ilgili dedikodu ve yorumlara kattığı komik şeyleri şimdi bile hatırlıyorum. Belki'de bu saçma durum onu gerçekten eğlendirmişti. Çünkü bir kaç yıl sonra "Burun" hikâyesinde bu olayı hatırlatmaktadır...." Gogol tanıdığı kişileri bu konu üzerinde güldürürken, dahiyane yaratıcılığı için de cazip bir materyal görmüştür. Muhtemelen yazar "masa ve sandalyeler dans ediyorsa burun niçin yerinden ayrılarak şehirde gezmeye çıkmasın" diye düşünmüş olsa gerek.

Konumuzun kaynağı ne olursa olsun Gogol'ün hikâyeyi eşsiz ve kendine özgü yeteneğiyle işlediği gerçektir.

Hikâye, berber İvan Yakoleviç'in sabah kahvaltısını yaparken, ekmeğin içinde bir burun bulmasıyla başlar. Burun müşterilerinden binbaşı Kovalev'indir. Berber, korkuya kapılarak burundan kurtulmak için gösterdiği gayretlere rağmen tesadüfen polise yakalanır. Binbaşı Kovalev ise sabah uyanınca burnunun yerinde olmadığını görür. Kendisini saygıdeğer, herkesçe beğenilen biri gibi gören binbaşı dehşet içinde kalır. Bu durumda Nevski caddesinden kendini beğenmiş bir havayla dolaşamayacağını ve zengin kızlara kur yapamayacağını düşünerek daha çok dehşete kapılır. Dışarı çıktığında büyük caddelerden birinde, burnunu üçüncü dereceden şık bir memur olarak arabaya binerken görür. Peşinden gider ve onu yakaladığı gibi yerine dönmesini söyler. Ancak burun onun söylediklerine aldırmaz. Kovalev bu kez çareyi gazeteye ilân vermekte bulur. Gazetede kimse bu olaya inanmadığı

gibi, "gazetenin şerefine dokunur" diyerek ilân isteği geri çevrilir. Emniyet müdürlüğünde de Kovalev'e inanmazlar. Akşam eve dönüp burnuyla ilgili düşüncelere daldığı sırada, berberi yakalayan polis gelir ve burnunun bulunduğunu haber verir. Burun geri getirilmişse de yeni bir sorun vardır ortada. Burun yerine nasıl konacaktır? Doktor bunun imkânsız olduğunu söyler. Ona göre yapılacak en iyi şey burnu ilâçlı bir kavanoza koyup, hatıra olarak saklamaktır. Ertesi sabah burun kendiliğinden yerine döner Kovalev de, eskisi gibi, kendini beğenmiş bir tavırla büyük caddelerde gezinmeye başlar.

Gogol, binbaşı Kovalev'in kişiliğinde rütbeye ve dış görünüşüne aşırı derecede önem veren bir insanı hicvetmektedir. Kovalev için rütbesi dünyadaki herşeyden önemlidir. Sivil rütbesinin bıraktığı etkiyi az bularak, kendisine binbaşı denmesini istemesi bunun en güzel örneğidir. Onun bu zayıf yönü hikâyede şu satırlarda hicvedilmektedir.

".... Kovalev beşinci dereceden Kafkasyalı bir memurdu, iki yıldan beri bu rütbedeydi, bu da bir an olsun aklında çıkmıyordu; Ancak kendisini: daha saygılı ve daha önemli göstermek için kendisini beşinci dereceden memur rütbesiyle değil binbaşı olarak tanıtırdı...." (S.38)

Bu paragrafta Gogol'ün gösterdiği gibi Kovalev'in gözünde memur olmak, âdeta, küçültücü bir durum gibidir.

Bu nedenle Kovalev kendini olduğundan daha yüksek düzeyde göstermek için askerlik rütbesini kullanmaktadır. Ona göre, bu rütbe toplumda saygı görmesini sağlayacak ve bol drahomalı zengin kızlar onun peşinde koşacaktır. Ya da hiç olmazsa bu rütbe ona büyük caddelerde gurur dolu bir tavırla yürüme fırsatı verecektir.

Kovalev'in emniyet müdürünün karşısında derdini anlatmaya çalıştığı bölümde, yazar onun rütbesi konusundaki aşırı duyarlılığını alaylı bir biçimde hicveder.

"....Sunuda belirtelim ki Kovalev çok alıngan bir insandı. Hakkında ne söylenirse söylensin bağışlayabilirdi ama rütbesine ve unvanına laf söylenmesine kesinlikle dayanamazdı...." (S.47)

Gururu yerine koyduğu rütbesine bu derece düşkün Kovalev, birisi onun kişiliğine en ağır hakareti yapsa ses çıkarmayacaktır. Ancak rütbesine karşı söylenecek her kötü söz onu öfkelendirecektir. Tiyatrodaki oyunlarda kurmay subaylara en küçük bir laf dokundurulduğunda salonu terk edecek kadar kızması da boşuna değildir.

Kovalev karakter yönünden kendini bulamamış bir kişidir. Bunun en güzel örneğini, lâyık olmadığı rütbe ve işlere kendini yaklaştırabilmesinde görüyoruz. Peterburg'a iş için geldiği zaman ya vali yardımcılığı yapmaya ya da önemli bakanlıkların birinde, ekonomi kısmında memur olarak çalışmaya razıdır. Gerçi kahramanımız bunları da küçümsemektedir. Rütbe ve iş sorunlarını çözümleyince iki bin ruble drahomalı bir kızla da evlenirse dünyanın en

mutlu insanlarından biri olmaya adaydır.

Onun bu hayallerinin bir kısmını, burnu gerçekleştirir. Burnu, alıp başını gittiği için son derece öfkelenen Kovalev, Nevski caddesinde onu aramaya başlar. Kendisi, her zaman Nevski caddesi gibi büyük yerlerde gezdiğine göre, burnu da oralarda bir yerde olmalıdır. Gerçekten de Kovalev burnunu bulur. Ancak bir sürprizle karşılaşır. Çünkü burnu üçüncü dereceden memur oluvermiştir. Kilisede yüzyüze geldiklerinde Kovalev'le aralarında geçen konuşma her bakımdan komik ve ilginçtir:

".... İkimizin de durumu biraz garip değil mi bayım... bana öyle geliyor kiyerinizi bilmeniz gerek. Sizi her yerde arayıp duruyorum en sonunda buluyorum hem de nerede?bir kilisede. Siz de hak verirsiniz ki»..

özür dilerim ama neden sözettiğinizi anlamıyorum. ....

-Bakın bayımdedi Kovalev kendi kişisel üstünlüklerini bilen bir insan tavrıyla sözlerinizi nasıl yorumlamak gerektiğini bilemiyorum.... Bence her şey ortada.... İsteseniz de istemeseniz de benim burnumsunuz.

Burun binbaşıya şöyle bir baktı ve kaşlarını çattı.

-Kesinlikle yanılıyorsunuz. Ben özgür biriyim. Zaten aramızda herhangi bir bağlantı olması da imkânsız. Hem üniformanızın düğmelerinden anladığım kadarıyla başka bir yerde görev yapıyor olmalısınız..." (S.40)

Üçüncü dereceden bir memur olan burun, Kovalev' in istediğine yani yüksek rütbeye sahiptir. Burnun davranışları da onun bu rütbeyi hemen benimsediğini gösterecek bir nitelik taşımaktadır. Yüksek rütbeli burun, karşısında durarak bir şeyler anlatmaya çalışan Kovalev'in düşük rütbeli bir memur olduğunu anlamıştır. Davranışlarını buna göre ayarlayarak ona küçümser bir tavırla karşılık vermektedir. Hatta Kovalev'in üniformasına bakıp "başka bir yerde çalışıyorsunuz" diyerek aralarındaki rütbe farkını belirtmekten de geri kalmaz. Kovalev'in yüksek rütbe alarak yapmaya can attığı gösterişi onun yerine burnu yapmaktadır. Kovalev ona "yerinizi bilmeniz gerek" derken, yüzündeki yerini kast etmektedir, Âdeta bu sözüyle Kovalev ona "bu rütbeyi alması gereken sen değilsin benim" demek istemektedir.

Kovalev üzerinde yoğunlaştırdığı rütbe konusundaki hicvini, Gogol hikâyenin başlangıcında genelleştirmekten kaçınmamıştır

Ama Rusya öyle garip bir ülke ki eğer beşinci dereceden herhangi bir memur hakkında konuşuyorsanız Kamçatka'dan Riga'ya bütün beşinci dereceden memurlar kendi üstlerine alınacaklardır. Aslına bakarsanız bu bütün rütbe ve unvan sahipleri için geçerlidir...." (S.37-38)

Böylelikle Gogol, sadece hikâyenin kahramanı Kovalev'i değil, ona benzeyen memurları da hicvettiğini göstermiştir.

Ünlü eleştirmen Belinski Kovalev'i "kaba, küçük, göze hemen çarpan, çirkin bir hiçliğin kendisi" diyerek tanımlamaktadır. Ayrıca Belinski onu her yerde rastlanacak bir kişi gibi gördüğünü şu sözlerle açıklamaktadır:

"Bu kişi niçin siz bu kadar ilgilendirdi, niçin o zavallı burnun başından geçen olağanüstü olayla sizi bu kadar güldürdü dersiniz? Binbaşı Kovalev bir tane değil, binlercedir de onun için: eyle ki yüzlerce kez Kovalev'le karşılaşmanıza rağmen ancak tanıştıktan sonra hemen tanıyıverirsiniz onları ve binlerce insan arasından ayırt etmeye başlarsınız"

Gogol "Burun" hikâyesinde rütbe temasının yanı sıra diğer hikâyeler inden oldukça farklı bir konuyu hicvetmektedir. Ko yelerinden oldukça farklı bir konuyu hicvetmektedir. Kovalev burnunun kaybolduğunu ilân olarak bildirmek için gazeteye gider. Burnunun kaybolduğunu ve ilân vermek istediğini söyleyince görevlinin yanıtı şu olur:

"Gazetemiz çaptan düşebilir. Her önüne gelen burnunun kaçtığına dair ilân vermeye kalkarsa ne olur halimiz... Herkes gazetelerin saçma haberler ve yalan dolanla dolduğunu söylemeye başlar." (S.45)

Bunu söyledikten sonra görevli, bir adamın kara tüylü finosunun kaybolduğuna dair bir ilân verdiğinden söz eder. üstelik hesap yetmiş üç ruble tutmuştur! Sonuçta kara finonun bir kuruluşta çalışan veznedar olduğu ortaya çıkmıştır. Gazete görevlisi gayet bilmiş bir tavırla Kovalev'e bunu anlatmaktadır, ancak onun çalıştığı gazetelerde çıkan ilânlar ise tam bir saçmalıktır, örneğin, ilânın bir tanesi "içki içmeyen bir kâhyanın iş aramasıyla" ilgilidir. Hemen bunu yanında "1814 te Paris'ten getirtilmiş, az kullanılmış bir araba satış" ilânı, onun yanında ise "bir yıllığına hizmetçilik yapmak üzere ondokuz yaşında çamaşır yıkayan ve öteki işlerden de anlayan bir genç kız aranmakta" olduğu bildirilmektedir. Hizmetçi kız ilânının yanında ise "sadece yayı eksik araba"yla "onyedi yaşında balakırı genç ve azgın bir at" satıldığına dair ilânlara yer verilmiştir.

Bu ilânların saçmalığı her durumda, insanın ya bir eşya ya da bir hayvanla aynı sırada yer almasıdır. Aynı sütunda iş arayan kâhya ile 1814 yılına ait bir araba ilânı verilirken ondokuz yaşında bir hizmetçi kızdan sonra, rahatlıkla yayı eksik bir araba ya da balkırı ata yer verilmiştir. Gazetede görevli memurun bu ilânlara rağmen Kovalev'in kayıp burnuna yer ayırmama isteği alaylı bir dille anlatılmaktadır. Ayrıca, görevli memur Kovalev'e kaybolan burun macerasını bir yazara anlatmasını ve

onun bu konuda yazdığı yazının, "Kuzey Arısı"nda yayınlanabileceğini söyler. Gogol, görevlinin ağzından aktardığı bu sözlerle o dönemin ünlü gazete ve dergileri yayınladıkları haberlerden ötürü hicvetmektedir.

"Burun" Gogol'ün güldürü ağırlıklı hikâyelerinden biridir. Diğer Peterburg hikâyelerinde görülen "güldürürken ağlatan" adı verilen gelenekten uzaktır. Hayal yönü de fazla olan "Burun" hikâyesinde Gogol'ün hicvinin odak noktası yine "Bir Delinin Notları"nda olduğu gibi rütbe tutkusudur.

"Burun" hikâyesinin, Rus **edebiyatı** için önemli **sayılabilecek** bir yönü de **Dostoyevski**'nin **"İkinci** Kişilik" (Dvoynik) **adlı** roman^ kaynak **olmasıdır.** Burnun insan **kı**lığına girerek **dolaşması psikolojide** çift **kişilik adı** verilen **hastalığı** çağrıştırmaktadır. Gerçekte, Dostoyevski

de bu olayı Gogol'den farklı olarak ciddi, psikolojik ve daha derin boyutlarıyla ele almıştır.

"NEVSKİ CADDESİ"

"Nevski Caddesi" Peterburg'la ilgili tipik hikâyelerden birisidir. Hikâyede, Peterburg'un en canlı caddelerinden olan Nevski caddesinde yaşanan olaylardan bir kesit ele alınmaktadır. Nevski Caddesinde Gogol dış parlaklığın ve güzelliğin iç yüzünü gözler önüne sermektedir, ünlü eleştirmen Belinski'ye göre hikâyede aynı yaşamın iki zıt kutbu verilmektedir. Tablonun bir tarafında endi** şeşiz çocuk gibi saf ve solgun bir ressam Vardır, öte yandan ise açık göz fırsatları kendi işine geldiği gibi değerlendirmeyi bilen bir tip, Pirogov, vardır. Ressam Piskarev romantiktir, hayal aleminde yaşadığı için büyük bir hayal kırıklığına uğrar. Pirogov ise daha gerçekçidir ancak fazla girişken olması, toplum kurallarının bazıları hiçe sayması sonucunda zor durumlara düşer.

Hikâyenin konusu şöyledir: Peterburg'un en gözde caddesi olan Nevski caddesinde, günün her saatinde Çeşitli gruplardan insanlar gezmektedirler. Bunların arasında havai ruhlu Pirogov ile ressam arkadaşı Piskarev de vardır. Bir gün Piskarev ve Pirogov caddede gezerlerken iki güzel kadın görürler. İkisi de ayrı ayrı bu kadınların peşine düşerler. Piskarev hoşlandığı esmer kadını oturduğu yere kadar takip eder. Kadının oturduğu yeri görünceye kadar, onun yüce bir güzelliğe sahip olduğunu düşünür.

Piskarev'e göre tapılması gereken bir kadındır. Ancak kadın Peterburg'un arka sokaklarından birinde ahlâk düzeyi düşük bir yaşam sürdürmektedir. Piskarev iyi niyetini bozmadan, esmer güzelinin, kötü koşullar yüzünden böyle bir yere düştüğüne karar verir. Bu kadının güzelliği Piskarev' in ruhuna işlemiştir. Onun yüzünü her an görebilmek, hayalini canlı tutabilmek için çareyi afyon içmekte arar. Aldığı afyonun etkisiyle hayal dünyasına gömülür. Bu hayal dünyasından uyanmak ona pahalıya mal olur. Kurtuluş yolu kalmadığını anlayınca Piskarev intahar eder.

Pirogov'un peşine düştüğü kadın ise sarışın bir almandır. Kadın evlidir. Kocası Şiller, çizmelere mahmuz yapmaktadır. Kadının ilgisini çekip onunla konuşmak için, Pirogov,Şiiler'e mahmuz yaptırmaya karar verir. Ancak Şiller'in şüpheci kişiliği, Pirogov'un karısıyla ilgilendiğini anlamasını sağlar. Bir gün Siller sarhoş bir halde eve döndüğünde Pirogov'u karısıyla görünce öfkelenir. Arkadaşlarıyla beraber Pirogov'a dayak atar. Bu olay Pirogov'u kısa bir süre uslandırır. Aradan zaman geçince Pirogov yine çapkınlıklarına devam eder.

Nevski caddesinde gezen insanların tasviriyle Pirogov'un başından geçenler hikâyenin gülünç yanını, Piskarev'in yaşadıkları ise hüzünlü yanını oluşturmaktadır.

Bu ressam gerçeklerin dışında yaşayan, çevresindeki her şeyi ideal gibi gören bir kişi olarak "mükemmel dikimli ceketler"iyle, özene bezene bıraktıkları favorisiyle kurum içinde dolaşan, karpuz kollu elbiseler giyen ince belli bayanların doldurduğu ana caddeye kendi iç dünyasında isyan etmektedir. Ancak bu isyanın sonucu yenilgi olur.

Pirogov ise, bu caddenin günlük yaşamından bir parçadır. Bu nedenle hikâyede, yazarın hicvinin odak noktalarından birini oluşturmaktadır. Pirogov Gogol'ün yarattığı bayağı kişiliklerden en akılda kalıcı olanlarından biridir. Pirogov boş, kültür düzeyi düşük bir karaktere sahiptir. Ancak bu kusurunu büyük bir başarıyla, kendi gibi kişilerden oluşan topluluk içinde gizlemeye çalışmaktadır. Çevresindeki

kişilerde toplantı kurallarını iyi bilen, kültürlü ve soylu adam izlenimi bırakmayı istemektedir. Hikâyeyi anlatan kişi onu detaylı olarak tanıtmadan önce simgelediği topluluktan hicivci bir dille söz etmektedir:

"Bir subay olan Pirgov'dan söz etmeden önce, onun içinde bulunduğu topluluk hakkında bir şeyler söylemek gerekli. Peterburg'ta toplumun orta sınıfını oluşturan bazı subaylar vardır. Bir eyalet danışmanının ya da kırk yılını bu rütbeyle geçirmiş bir çok danışmanın verdiği yemeklerde, her zaman onlardan birine mutlaka rastlarsınız.... Solgun güzelleri gülmeye, söylediklerini dinlemeye zorlamakta korkunç bir yetenekleri vardır. Kahkahalar arasında kaybolan 'Ah, yeter artık susun! İnsanları böyle güldürmeye utanmıyormusunuz! Nidaları, onlar için çoğu zaman en güzel hediyedir. Yüksek sosyeteye katıldıkları pek seyrektir, hatta hiç olmaz, çünkü bu toplulukta kendilerine aristokrat demelerinden sıkılmaktadırlar. Bununla birlikte bilgili ve okumuş insanlar sayılırken Edebiyattan konuşmaya bayılırlar Bulgarin'i, Puşkin'i ve Greç'i överler. Orlov'u ise zekice söylenmiş acı sözlerinden ötürü nefretle anarlar...." (S.38)

Hikâyeyi anlatan kişi,Pirogov'un içinde bulunduğu bu topluluğu övmiş gibi bir tavırla anlatmaktadır. Âdeta bu subay topluluğu olmasa toplumun orta sınıfından söz edilmeyecek, eyalet danışmanlarının düzenlediği balolardan birine rastlanmasa her şeyin tadı kaçacak ve soluk yüzlü bayanlar gülmeyecekmiş izlenimi yaratılmaktadır. Hikâyeyi anlatan kişi, subaylar kendilerine "aristokrat" dendiği için, yüksek düzeydekilerin toplantılarına gitmediklerini söyleyerek, bunu iki değişik biçimde yorumlamamıza yol açmaktadır. Pirogov ve meslektaşlarının subaylığı aristokratlardan ayrı, hatta daha üstün bir grup gibi gördüklerini düşünmek mümkündür. Bunun için yüksek sosyetenin toplantılara katılmak onlara göre değildir. İkinci yorum ise hikâyeyi anlatanın vermek istediğine daha yakındır. Pirogrov ve onun gibi subaylar, gerçekte, her bakımdan kendi düzeylerinin üstünde bir topluluk içinde kusurlarının ve görgüsüzlüklerinin ortaya çıkmasına neden olabileceği için onların arasına girmekten sıkılmaktadırlar. Bu nedenle kendilerine aristokrat denmesini bahane etmektedirler. Kısaca belirtmek gerekirse, "aristokrat" kelimesi onların, düşük kültür düzeyleriyle görgüsüzlüklerini hicvetmek amacıyla kullanılmıştır. Zaten bu subayları toplantılarına çağıran kişiler de çoğu zaman ne uzayıp ne kısalmış kırk yıl aynı görevi yapmış insanlardır.

Pirogov'un tipindeki subayların kültür düzeylerinin düşük olduğuna ilişkin, çok yerinde imalar vardır, örneğin boş boş konuşup solgun ve asık suratlı bayanları güldürmek onlar için çok büyük ve önemli bir başarıdır. Puşkin gibi dâhi bir şairi, edebiyat çevresinde çalışmaları olmasına rağmen pek önemli sayılmayan Bulgarin ve Greç gibi yazarlarla aynı kefeye koymaları onların kültür düzeylerinin düşüklüğünü göstermektedir. Hikâyeyi anlatan kişi bu konudan söz ederken, cümlelerin sıralamasını öyle güzel yapmıştır ki başlangıçta övgü izlenimi bırakan anlatım sonuna doğru tamamen hicivsel bir özelliğe bürünmektedir.

Anlatıcı, Pirogov'u daha da şiddetli bir dille hicvetmektedir, özellikle başlangıçta söylediği cümle, Pirogov'un hicvedildiğini açıkça göstermektedir. Hikâyeyi anlatan kişi "Ancak subay Pirogov'un bu yetenekler dışında, sadece kendine özgü olanları vardı" der. Bundan sonra özgün yetenekleri saymaya başlar: Pirogov "Don yöresinin Evlâdı Dimitri"[1] ve "Akıldan Belâ"[2] eserlerindeki şiirlerin bazılarını olağanüstü denecek kadar güzel okumaktadır. Hele pipo dumanıyla bir anda arka arkaya on tane halka yapmakta üstüne kimse yoktur. Kendi aklından uydurduğu fıkraları anlatmakta çok ustadır. Hikâyeyi anlatan kişi onu bu yetenekleriyle ilgili bölümü bitirirken ince bir alayın da bulunduğu şu sözleri söyler: "Bununla birlikte kaderin Pirogov'a sunduğu bütün yetenekleri saymak biraz zor iştir." Bu sözüyle hikâyeyi anlatan kişi, Pirogov gibi karakteri olan bir insanda,bu tür saçma sapan özelliklerin çok sayıda bulunabileceğini belirtmektedir. Yani onun bu yetenekleri ne kadar sayılırsa sayılsın sonuç değişmeyecektir.

Hikâyede yazarın, hicvinin en önemli odak noktasını Nevski caddesi ve büyük küçük rütbeli, yaşlı genç, bay bayan her tür insan oluşturmaktadır.

Hikâyeyi anlatan kişi ilk önce Nevski caddesini tanıtmaktadır:

"Nevski caddesinden güzel bir yer yoktur; en azından Petecburg’ta. Bu cadde Peterburg'un her

şeyidir. Ne kadar güzel bir parlaklığı vardır bu caddenin. Başkentimizin biricik güzelidir burası. Bildiğim bir şey varsa o da solgun yüzlü memurlardan hiç birinin Nevski caddesinin sunduğu nimetleri, başka nimetlerle değişmeyeceğidir. Sadece yirmi yaşına gelmiş, olağan üstü güzel bıyıkları olan mükemmel dikimli elbiseler giyen gençler değil, sakalında beyazlar çıkmış, kafası gümüş tabak gibi parlayan kişilerle heyecan içinde caddeden geçmekte olanlara bile rastlanabilir. Ya kadınlar! Ah kadınlar için Nevski caddesi daha da tatlıdır. Zaten kimin hoşuna gitmezki bu canım cadde! Nevski caddesine girdiğiniz gibi bir gezinti kokusu alıverirsiniz. Mutlaka yapılması gereken zorunlu bir işiniz olsa.bile buraya adımınızı atınca her şeyi unutursunuz, Burası sorumluluğu, işi gücü bulunan kişilerin ve bütün Peterburg*u saran çıkar dolu ilginin rastlandığı tek yerdir...." (S.14)

Nevski caddesine yağdırılan bu övgülerin gerçekle ilgisi yoktur. Dikkat edilince caddenin kendi manzarası hakkında bir bilgi verilmediği görülebilir. Hikâyeyi anlatan kişinin sözünü ettiği cadde, üzerinde evlerin ya da dükkânlarla lokantaların bulunduğu bir yer değildir. Burası insan kalabalığının meydana getirdiği organik bir caddedir. Başlangıçta insanı kendine çeken şeyin cadde olduğunu düşünmek mümkündür. Ancak caddeden geçen bir kişi caddenin cazibesine değil caddede dolaşanların dünyaya, sorumluluğa ve işlerine gösterdikleri kayıtsızlığa kapılmaktadır. Bu düşünceyi hikâyeyi anlatan kişinin "Nevski caddesine girdiğiniz gibi bir gezinti kokusu alırsınız" sözü kuvvetlendirmektedir. Bu bölümde caddeyle ilgili en güzel hiciv ise, başlangıçta "memurların hiç birinin Nevski caddesinin sunduğu nimetlerin değişmeyeceği"ni belirten cümleden biraz sonra "Peterburg'u saran çıkar dolu ilginin rastlanmadığı tek yer burası" demektedir. Çünkü Nevski caddesinin memurlara sunduğu nimetler cadedede dolaşıp, temiz hava almak ve eğlenmekten çok daha değişik şeylerdir: rüşvet yeme, bir kişinin yazılarıyla bir başka yere geçme gibi hizmetler kastedilmektedir.

Caddenin tasvirinde detayına girildikçe, hiciv daha güçlü bir karakter» kazanmaktadır. Ancak anlatım biçimindeki övgü dolu ton eski şeklini korumaktadır.

"Ne adres yazılı bir kağıt parçası ne de belirli bir buluşma yeri Nevski caddesi kadar kesin bir sonuç . verebilir. Nelere kadirdir şu Nevski caddesi! Gezilecek çok az yeri bulunan zavallı Peterburg'un biricik eğlencesi...." (S.14-15)

Hikâyeyi anlatan kişinin söylediği hemen hemen her sözü tersine çevirirsek Nevski caddesinin, parlak kelimelerin arkasındaki gerçek yüzü karşımıza çıkacaktır.

Nevski caddesinde gezen tiplerin hicivleri ise, caddenin detaylı tanımından sonra verilmektedir. Buradaki insanlarla ilgili hicivlerde,ilk önce giyim ve dış görünüş ele alınmaktadır. Giyimleri tasvir ederken hikâyeyi anlatan kişi,insanların şık olmak konusunda gösterdikleri gereksiz çabaya ve zayıflığa deyinmektedir. Renklerdeki aşırılık, göze çarpan zıtlıklar Gogol'ün .Onları hicvetmek için baş vurduğu yöntemlerden biridir. Onların giyisilerinde ya da görünüşlerinde göze çarpan aşırılık ve zıtlıklar için "Nevski caddesinde rastladığınız her şey büyük bir uygunluk içindedir." denmektedir. Bayanların ince belleri, bayların ise favorileriyle bıyıkları bu "büyük uygunluğa" dahildir. Bayanların ince bellerini hikâyeyi anlatan kişi yapmacık bir hayranlık altında şu sözlerle aktarmaktadır:

"....Burada rüyanızda bile göremeyeceğiniz kadar ince bellere rastlarsınız; ince, dar belleri Bir şişenin boynundan kalın olmayan belleri Bu belleri gördüğünüz zaman, muhtemelen, hiç de nazik olmayan bir tavırla bu belleri dirseklememek için korku içinde kenara çekilirsiniz. Dikkatsizliğinden , hatta nefes alışınızdan doğanın bu sanatı eserine zarar vermek korkusuyla dolar yüreğiniz...." (S.17)

Bu bölümde insanların moda düşkünlüğü hiciv edilmiştir. O dönemlerde ince bele gösterilen düşkünlük Gogol' ün kaleminde hiciv konusu olmuştur. Aynı zamanda bayların da bıyıklarıyla, favorileri için aynı durum söz konusudur. Ayrıca bıyıklara gösterilen özenin dış görünüşle ilgisi vurgulanarak, bu uğurda gösterilen gayretler alaylı bir anlatımla yansıtılmaktadırlar.

Nevski caddesinde gezen insanların hicvedilen bir yönü de, bunların görünüş bakımından kendilerine gösterdikleri dikkatin aynısını başkalarına da göstermelidir. Birbirleriyle gayet dalgın konuşan bu insanlar, aniden konuşmayı kesip karşıdan gelen kişinin kılığını kıyafetini incelemeye koyulurlar. Âdeta

karşılarındaki kişiye değer biçmek amacındadırlar:

"....Burada anlaşılması güç binlerce karakter ve olayla karşılaşırsınız. Tanrım Nevski caddesinde ne çok garip karakter vardır bir bilseniz! Sizinle karşılaştığın-

da çizmelerinize gözlerini diken ya da yanınızdan geçtikten sonra ceketinizin yırtmacına bakmak için gerisin geri dönen insanlar o kadar çoktur kil Bu güne kadar insanların bunu niçin yaptıklarını bir türlü anlayamamışımdır. İlk başta onları çizmeci falan sanıyordum. Oysa hiç de öyle bir halleri yoktur. Genellikle farklı dairelerde göre« yapan, pek çoğuda olağanüstü yetenek göstererek bir devlet dairesinden ötekine tek bir yazıyla ilişki kurabilenlerdendir. Ya da pastanede gazete okuyan, gezmekle vakit, geçiren insanlardır. Kısacası, büyük b±r kısmı aklı başında insanlardır...." (S.18)

Hikâyeyi anlatan kişi saf bir dille, konuşmaya dalmış görünen insanların, karşıdan gelen birini gördüklerinde konuşmayı aniden kesip ilgilerini o kişi yöneltmesini bir türlü anlayamadığını söyler, çünkü ona göre şık giyimli, maddi durumu iyi hem de kültür düzeyi yüksek kişiler bunu yapmazlar. Hikâyeyi anlatan kişinin bu saflığından yararlanarak Gogol bu insanları "çizmeci" diyerek alaya almaktadır. Çünkü hikâyeyi anlatan kişinin, düşündüğünün

aksine bunu yapanlar iyi görevlerde ve mevkilerde bulunan insanlardır. Yazar bu bölümde Nevski caddesinde gezen insanların iki kusurunu eleştirmektedir: Bunlardan biri kıskançlıktır. Caddede dolaşan kişiler eğer iyi giyimlerine rağmen başkalarının üzerindekileri yıtmaçına kadar inceleyebiliyorsa bunun bir nedeni kıskançlıktır. Bu kıskançlığın temelinde "Onda var bende niye yok?" ya da "ben de niye olmasın?" psikolojisi vardır. Ayrıca bu kıskançlıkta rekabet duygusu da bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Hicvedilen diğer kusur ise görgüsüzlüktür. Belirli bir mevkide görev yapan kişilerin aynı zamanda kültürel bakımdan da belirli bir düzeye ulaşmış olması gerekir. Ancak bu insanlardan umut edilenin aksine, karşıdakini hiç çekinmeden üstelik iyiden iyiye incelemesi görgüsüzlüklerini ortaya koymaktadır. Gogol hem bu insanları hem de pastanede oturup gazete okuyan, etrafını seyreden insanları "aklı başında" diyerek görgüsüzlüklerini alaylı bir dille hicvetmek fırsatını kaçırmamıştır. İş bitiminde Nevski caddesinde her rütbeden memur görülmektedir. İç işlerinden dış işlerine kadar tüm bakanlıklarda çalışan büyüklü küçüklü memurlar gezmektedirler. Gogol hikâyeyi anlatan kişinin ağzından bu memurların durumlarını şu sözlerle aktarmaktadır:

".... Tanrım ne kadar güzel görevler ve ne kadar güzel hizmetler var bu dünyada! İnsanın ruhunu nasıl da yüceltip zevkle dolduruyor bu görevler! Ama ne yazık ki ben resmi bir yerde çalışmıyorum. Ne yazık ki şeflerin memurlara karşı ne kadar ince davrandıklarını görme zevkinden yoksunum!...." (S.16-17)

Hikâyeyi anlatan kişi, Nevski caddesinde iş çıkışından sonra dolaşan kişilere âdeta özendiği izlenimini yaratmaktadır. Oysa bu da Gogol'ün o kişiler üzerindeki hicvi gizlemek amacıyla baş vurduğu bir yöntemdir. Bu paragrafta asıl verilmek istenen, sanki bütün gün yoğun bir çalışma temposundaymış gibi Nevski caddesinde gezinmeye çıkan insanların, bunu hiç de hak etmedikleridir. Hikâyeyi anlatan kişi, memurların bu görevlere başkaları aracılığıyla girdiklerinden ve böylelikle kendisinin açıkta, işsiz kaldığından yakınmaktadır. Bu **arada** sürekli emrindeki memurları hırpalamayı ihmal etmeyen şefler de hicvedilmiştir.

Hikâyede Gogol, Nevski caddesinin parlaklığına kapılan Pirogov ve Piskarev adlı iki genci tasvir etmektedir. Bu iki genç aracılığıyla Nevski caddesindeki yaşantının "iki zıt kutbu" tanıtılmaktadır. Pirogov bu caddenin dış parlaklığına ayak uydurmuştur ve onu yaşamaktadır. Başına gelmeyen kalmasa bile Pirogov caddenin cazibesine kendini kaptırmış kişilerin simgesidir. Piskarev ise bu caddenin çok dışında kalmış ve estetik arayışları içine girmiş bir ressamdır. Büyük bir yanlışlık yaparak estetiği, esmer güzelin yaşadığı kötü yerde bulduğunu sanmıştır. Piskarev Nevski caddesinin gözalıcı parlaklığının arkasındaki gerçeği ve acıyı yaşamışken sonun Piskarev'in başından geçen olayla ortaya çıkmaktadır. Nevski caddesinin parlak ve gözalıcı görünüşü tamamen aldatıcıdır. Burası gerçekte çıkarların gözetildiği, çıkar için ilişkilerin kurulduğu bir yerdir. Caddede gezen insanlar her an birbirlerini kollamaktadırlar. Bu isterse giyim konusu, isterse eğlenceci vakit geçirmek için olsun ya da

meslek yaşamıyla ilgili fırsatları değerlendirmek amacıyla olsun herkes etrafındakilerle aşırı derecede ilgilidir. Gogol, memurundan Fransız matmazellerine kadar Nevski caddesinde gezen herkesi hicivci bir dille gözler önüne sererken, gerçekte, onların burada gezmeyi hak etmeyen kişiler olduğunu vurgulamaktadır.

"ARABA"

"Araba" Gogol'ün en eğlenceli hikâyelerinden biridir. Bu hikâyede yazar, Rus askerlerinin yaşantısını tanıtmaktadır. Rus askerlerinin yaşamıyla ilgili temanın başlangıcını, "İvan Sponka ve Teyzesi" adlı hikâyede görmüştük. "Araba" gerek konusu ve gerekse geçtiği yer bakımından diğer "Peterburg Hikâyelerinden farklıdır. Ancak yazılış tarihi diğer hikâyelerle aynı olduğu için, bu hikâyenin aynı başlık altında ele alınması gelenek haline gelmiştir.

Eleştirmen Belinski "Araba" için "pek çok romantik yazarımızın romanlarında gördüğümüzden daha canlı bir yaşamın ve gerçeğin anlatıldığı, ustaca kaleme alınmış bir hikâye." demektedir. Belinski'nin değindiği bu özelliğinin yanısıra "Araba"da Gogol'e özgü tipik hiciv örneklerinin bulunduğunu da belirtmek gerekir.

Küçük ücra bir yer olan 'B. ....' Şehrine bir süvari alayı gelir. Böylece şehirde büyük bir hareketlenme meydana gelir. Askerler şehrin dört bir yanını kaplar. Alayın generali bir yemek düzenler. O güne kadar varlıklarından kimsenin haberdar olmadığı çiftlik sahipleri, şehrin tek sosyetesi olan belediye başkamı i ve yargıç da yemeye katılırlar. Bu grup arasında en dikkati çeken kişi eskiden askerlik yapmış ancak "hoş olmayan bir macera" nedeniyle ordudan istifa etmek zorunda kalmış çiftlik sahibi Pifagor Çertokutski'dir. Yemek sırasında atlardan söz açılır. General en sevdiği kısrağını gösterir. Çertokutski de General' in gösterdiği kısrağa karşılık Venedik stili arabasını göstermek ister. Ertesi gün için Generali ve subayları yemeğe çağırır. Ancak eve sarhoş döndüğü için, konukların geleceğini kimseye haber vermez. Böylece evde hiç bir hazırlık yapılmaz, öğlene doğru, halâ uyumaya devam eden Çertokutski' ye gelenler olduğu söylenir. Çertokutski dehşet içinde kalır. Kâhyaya, gelenlere evde olmadığını söylemesi için emir verir. Kendisi ise üstünde sabahlığı olduğu halde arabaların konulduğu yerde gizlenir. Hem de Venedik stili arabanın içine. General, ev sahibinin evde olmadığı söylenince biraz bozulur. Arabayı görmek İstediğini belirtir. Seyis onları Venedik stili arabanın bulunduğu yere götürür. General ve yanındakiler, arabada Çertokutski'nin övdüğü kadar üstün bir özellik göremezler. Belki içinde doğru dürüst bir şey vardır diyerek General arabanın üstünü açar. Büyük bir sürprizle karşılanır, çünkü Çertokutski der top olmuş, saçı, başı dağınık bir halde sabahlığıyla arabanın içinde büzülmüş konukların gitmesini beklemektedir. General onu bu halde görünce "aa, sia burda mıydınız?" der ve arabanın üstünü örter. Bütün konuklar Çertokutski'nin evini terk ederler.

Hikâyede iki önemli karakter vardır: Süvari alayıyla birlikte B... kasabasına gelen General ve yörenin zengin çiftlik sahiplerinden Çertokutski. Yazar, önce Çertokutski 'yi tanıtır. "Peterburg Hikâyeleri"ndeki diğer kahramanlardan farklı olarak, Çertokutski'nin rütbe tutkusu gibi bir kusuru yoktur. Onun kusuru gösterişe haddinden fazla düşkün olmasıdır. Çertokutski, elindeki her şeyin gösterimli olmasına dikkat etmektedir. Güzel ve bol drahomalı bir genç kızla eklenmiştir. Bu evlilikten eline geçen parayı gösterişe düşkün olduğu için hemen güzel atlara, altın yaldızlı kapı kilitlerine, evcil bir maymuna ve Fransız kapıcıya yatırmıştır. Arabalara duyduğu ilgi Çertokutski' nin gösterişe düşkünlüğünün canlı örneklerinden biridir.

Süvari alayı B.... kasabasına gelince gösteriş tutkusu konusunda, Çertokutski'ye benzeyen bir generalin bulunduğunu görürüz. Yazar, General'in "şişman ve iri cüsseli" olduğunu söyler. Arkasından da "bununla beraber su

baylar onun hakkında iyi bir yönetici demektedirler." sözlerini ekler. Burada yazarın, şişman ve iri cüsseli tanımını yaptıktan sonra "bununla beraber" diye devam ederek diğer cümleyi bağlaması dikkati çekici bir özelliğe sahiptir. Çünkü böyle bir cümle yapısıyla yazar âdeta iri ve şişman fiziksel yapının "iyi yönetici" olmayı engellediği izlenimi bırakmaktadır. General'in ses tonu ise öyle bir anlatılmaktadır ki, bu boş bir şişeden ya da küpten çıkan sesten farksızdır. Generalimizin en fazla ilgi

duyduğu konu atlardır.

Bu iki kişi yemekte bir araya gelince çok geçmeden aralarında bir iddia başlar. Yemek yendikten, herkes karnını fazlasıyla doyurduktan sonra General güzel kısrağını getirmelerini emreder. Çünkü kısrağı herkese göstermek ve onun sahibi olarak övünmek istemektedir. Yazar, kısrağın pek çok subay ve konuğun bulunduğu avluya girişini ve etrafını saran kalabalığın durumunu şöyle tasvir etmektedir s

"Kısrağın adı Agrafena İvanovna'yda; güneyli güzeller gibi sağlıklı ve vahşiydi, nallarını takırdata takırdata eşiğe yanaştı ve aniden durdu.

General, elindeki çubuğu bırakarak büyük bir hoşnutlukla Agrafena İvanovna'yı seyretmeye koyuldu. Albay eşikten atladı ve Agrafena İvanovna'nin bacaklarını inceledi, diğerleri ise hayranlıklarını çeşitli nidalarla gösterdiler.

Çertokutski de eşikten atladı ve kısrağın arkasına geçti. Hazırolda bekleyen, kısrağın dizginlerinden tutmuş asker ise etrafındakilere dik dik sanki onların üstüne atılmak istercesine bakıyordu." (S.57).

Yazar bu bölümde kısrağın, yemeğe katılanlarda bıraktığı izlenimi hicvetmektedir. Onların karşısında kısrak, kısrak olmaktan çıkmış sanki güzel ve vahşi bir kadın halin® gelmiştir. Zaten yazar, ona "kısrak" yerine "Agrafena İvanovna" demektedir. Böylece, toplantıdakilerin kısrağı bir hayvan değil kadın olarak gördüğünü belli etmektedir. General eşiğe yanaşmasıyla, çubuğunu bir kenara bırakıp hoşnutlukla Agrafena İvanovna'yı seyretmektedir. Bu tıpkı yemek yedikten sonra, dinlenmek için güzel kadınların rol aldığı, bir oyun seyretmek gibidir. Diğerleri ise sanki bu güzele değer biçmek istiyormuş gibi, onu daha yakından incelemeyi tercih etmektedirler. Agrafena İvanovna'yı eşiğe getiren asker ise, adeta aldığı pozla misafirleri yanındaki güzele kötülük yapmamaları için ikaz etmektedir.

Çertokutski misafirlerin kısrağa hayran kaldığını ve Generalin bundan büyük bir zevk duyduğunu farkeder. Bu nedenle hem kısrağa bir bahane bulmak hem de gösterişte Generalden aşağı kalmamak için "yürüyüşünü bir görsek" der. Çünkü dikkatleri kendine çekmeyi ve toplumun odak noktası olmayı istemektedir. Kısrağın yürüyüşüne bakar ve arabaya koşulacak cins olduğunu belirtir. Bundan sonra Generalle aralarında gösteriş yapma yarışı başlar. Çertokutski'nin gösteriş yapma zevkinin yanısıra abartarak anlatma huyu da vardır. Abartarak anlatma huyu nedeniyle gösteriş yapma yarışında, Çertokutski'nin üstüne kimse olmadığı anlaşılmaktadır. General, Çertokutski araba konusunu açmça, Peterburg'daki kardeşine son model bir tane ısmarladığını söyler. Ancak kardeşi onun bu istediğini gönderir mi göndermez mi bilememektedir. Buna karşılık Çeirtokustski'nin sözde " olağanüstü, Venedik işi" bir gezinti arabası vardır. Kahraman, bu "olağanüstü" arabasını şöyle anlatmaktadır ;

”.... Bu araba tüy gibi hafiftir. Hayret edersiniz. İçine oturunca, saygı değer Generalim, sanki dadınız sizi beşikte sallıyor sanırsınız.... öyle bir araba ki sormayın! Yani, saygı değer Generalim, ben böylesini hiç görmemiştim. Askerlik görevindeyken arkadaki kutuya on şişe rom ve yirmi funtluk tütün koyuyordum; bunlardan başka altı tane üniforma, çamaşırlar ve saygı değer Generalim, izin verirseniz, tenya gibi diyeceğim, uzun uzun iki çubuk ta girerdi bu kutuya. Arabanın yan ceplerine ise kocaman bir öküz sığdırabilirsiniz...." (S.58)

Görüldüğü gibi Çertokutski‘nin söyledikleri gittikçe abartılı bir biçim almıştır. Yeni Çertokutski'nin gösteriş merakı abartmayla birleşmiştir. Arabanın arkasındaki kutuya girenleri Çertokutski âdeta çok ağır, taşınması zor şeylermiş gibi göstermektedir. Oysa üniforma, tütün ver rom şişelerinden oluşan bunlar her yük araba kutusuna kalabilecek cinsten eşyalardır. Ayrıca Çertokutski'nin bu kutuya uzun uzun iki çubuk sığdığını da vurgulaması, çubuk içmeye meraklı olan General'i kızdırmak içindir. En son arabanın yan cebine öküz sığması konusunda söyledikleriyle Çertokutski, abartarak anlatma özelliğinin zirvesine ulaşmıştır, General ise onun sözlerine inanmıştır. Bunun nedeni kendisinin de gösterişe meraklı olmasıdır. İnandığını ise "rahat olmalı”, "işte bu iyi" veya "güzel" gibi sözlerle belirtmektedir.

Çertokutski'nin davetine giden ancak onun evde olmadığını öğrenen Generalle yanındaki subaylar arabayı gördüklerinde hiç de övülecek bir yanı bulunmadığını anlarlar.

Gogol'ün hiciv sanatının tipik örneklerinden birini de hemen hikâyenin başlangıcında görüyoruz. Gogol hikâyeyi anlatmaya B.... kasabasının tasviriyle başlar. Bu tasvir "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforovic’iп hikâyesinde yer alan Hirgorod şehrinin tasvirine çok benzetmektedir. B.... kasabasının bakımsızlığı ve hareketsizliği hiciv dolu bir anlayışla dile getirilmiştir.

Şehirden geçerken sokağa inanılmaz derecede ekşi ekşi bakan alçak, kerpiçten evlere gözünüz ilişir&e içinizden..... içinizden gelen duygulan kesinlikle anlatamazsınız. Belki de Ьг^ kumarda kaybedince veya saçma bir şey yapınca duyduğunuz hüzne benzer. Kısacası, pek hoş bir duygu değildir. Evlerin sıvaları yağmur yüzünden dökülmüş, duvarlar alacalı bulacalı bir renk almıştır. Güney illerimizde olduğu gibi burada da çatılar çoğun çok sazlarla örtülüdür. Küçük bahçeler, manzara daha da güzelleşsin diye belediye başkanının emriyle kaldırılmışlardır. Sokaklarda tek bir canlı yoktur. Bazen bir horoz, bir karış tozla yumuşak yastık gibi olmuş köprüyü geçerken görülebilir. Bu toz yığını en küçük yağmurda bile çamura dönüşür. O zaman da, ortalık, belediye başkanının Fransızlar dediği büyük baş hayvanlardan geçilmez olur.... Pazar meydanının da biraz hüzünlü bir görünümü yok değildi hani terzinin evi yüzü yerine köşesini vermiş bir halde aptal aptal bu meydana: seyreder. Evin tam karşısında on beş yıldan beri yapıl makta olan j.iki pencereli taş bir bina durmaktadır...."

(S.53)

Son derece sessiz olein B.... kalabasında canlı varlıkların bulduğuna dair ilk belirtiler ya horozlar ya da çamur içinde yuvarlanan büyük baş hayvanlardır. Kasabanın tasvirinde göze çarpan bir özellik te, binaların canlı varlıklarmış gibi anlatılmasıdır. Bu da âdeta şehrin gerçek sahipleri içinde oturanlardan çok onlarmış gibi bir izlenim vermektedir. Gogol bu tasviriyle kasabanın bakımsızlığından sorumlu olein halkı hicvetmektedir. Hareketsizliğinin yanısıra bakımsızlığı da göze batan kasaba, belediye başkanının manzara düşkünlüğü uğruna ortadan bahçelerin kaldırılmasıyla iyice acınacak bir hale gelmiştir. Yazarın burada belediye başkanını da hicvetmekten geri kalmadığını anlıyoruz.

Bu hareketsiz kasabayı canlandıran, her yönüyle değişik bir atmosfer kazandıran subaylar ise hikâyedeki ilginç örnekler arasındadır. Gogol, kasabayı âdeta çekirge gibi istilâ eden subayların getirdiği canlılığı şu sözlerimde aktarmaktadır.

Ancak süvari alayı B.... kasabasında konaklamaya başladığı gibi her şey değişti;' Sokaklar renklendi, canlandı kısacası kasaba bambaşka bir çehreye bürünüverdi. Küçük evler başında şapkası, çalımsı yürüyen, becerikli subayları sık sık görür oldular. Subaylar ya arkadaşlarıyla üretim ve kaliteli tütün konusunda konuşmaya ya da araba üzerine kağıt oynamaya giderlerdi. Arabaya, alay araba deniyordu, çünkü alay dışında kimsenin eline geçmeden bu güne kadar alaydaki herkesi dolaşmıştı bir bakarsınız bu gün içinde bir binbaşı, ertesi gün mülâzım subaylarının amirindeki, bir hafta sonra ise tekrar binbaşının eline geçmiştir ve binbaşının emireri arabayı yağlamaktadır. Evlerin arasındaki tahta çitler tamamen, güneşe asılmış subay kasketlerinden görünmez olmuştu. Gri bir kaput daima, herhangi bir evde kapının arkasında sallanıyordu...."

(S.54)

Bu cümlelerde sadece subayların B.... kasabasına getirdiği canlılığı öğrenmekle kalmıyoruz. Yazar büyük bir ustalık ve hicivsel anlayış içinde subayların günlerini ne şekilde geçirdikleri hakkında bilgi vermektedir. Subayların en büyük zevki kâğıt oynamaktır. Arkadaşlarına giden subayların, bunu sırf kâğıt oynamak için bahane olarak kullandıkları bellidir. Alay arabasını da kâğıt oyununun amacı haline getirmeleri oyunun daha zevkli ve iddialı bir duruna dönüşmesini sağlamıştır. Yazar arabanın bir gün binbaşıda, ertesi gün bir subayda daha sonra tekrar binbaşıda, görüldüğünü ve o güne kadar alaydaki herkesi dolaştığını söylemektedir. Bununla, rütbesi büyük yada küçük olsun, emir erinden generaline kadar, hepsinin kumar oynadığını ima eder.

"Araba" tipik bir Gogol hikâyesidir. Her zamanki gibi zayıf yönleri olan kahramanlar vardır: gösteriş meraklısı General, gösteriş merakının üzerine abartarak anlatma huyunu da karakterine yerleştirmiş Çertokutski ve kimsenin işine yaramayan işler yapan, "sabahtan akşama akşamdan sabaha kadar" uyuyan tembel belediye başkanı. General Çertokutski'ye kıyasla gösteriş merakını, tatmin

edebilmektedir. Çünkü etrafındaki subaylar onu her an poh pohlamaktadırlar. Çertokutski ise, bu merakını ortaya koyacak ortam bulamamıştır. Bu eksikliğini abartarak konuşma huyuyla kapatmaya çalışmaktadır. Belediye başkanı ise her ikisinden de daha şanslıdır. Gösteriş yapabilecek bir mevkiye sahiptir. Ancak tembelliği buna izin vermemektedir.

Peterburg Hikâyeleri'nde Gogol, hem büyük şehirlerdeki yaşamı hem de memurların dünyasını ortaya koymuştur. Büyük şehirlerde, özellikle Peterburg'ta iki tür yaşam biçimi vardır. Bunlardan biri soylu ve yüksek rütbeli kişilerin sürdürdükleri yaşam, diğeri ise "küçük" adam olan memurların ekonomik zorlukları içinde gösterdikleri yaşama çabasıdır. "Dikanka Hikâyeleri'yle "Mirgorod"da gördüğümüz toprak sahipleri, "Peterburg Hikâyeleri'nde karşımıza soylu ve yüksek rütbeli kişiler olarak çıkarlar. Toprak sahiplerinin çiftliklerinde çalışan köylüler ise, bu hikâyelerde, "küçük memurlardı simgelemektedirler.

"Peterburg Hikâyeleri"nde Gogol, "zavallı, küçük adam" temasına daha çok ağırlık vermiştir. Yazar "zavallı, küçük adam"ın hem toplumla hem de yüksek rütbelerle yaptığı gizli savaşı gözler önüne sermektedir. Ancak, daha önce de belirttiğimiz gibi Gogol bu hikâyelerde yarattığı kahramanlarını kusur ve zayıflıklarıyla insan olarak kabul etmiştir. Bu nedenle yazarın en acıklı durumda olan kahramanları bile, gözlerimizin önünde açılan acı dolu yaşamıyla bizleri hüzünün zirvesine ulaştırdığı gibi, bir anda "Cezayir beyinin tam burnunun altında bir ben olduğunu biliyor muydunuz?" diyerek bu zirveden aşağı yuvarlayabilecek kadar gülünç dişilerdir.

"Peterburg Hikâyeleri[1]ndeki kahramanların iki önemli sorunları vardır. Bunlardan biri rütbe tutkusu diğeri ise toplum içine kabul edilme sorunudur.

Gogol, rütbe tutkusunu hem "Bir Delinin Notları" nda hem de "Burun" hikâyesinde ele.almıştır. Ancak yazar "Bir Delinin Notları"nda, rütbe tutkusunu trajik-komedi tarzında işlemiştir. Hikâyenin Kahramanı Poprişçin, rütbe tutkusuna kapılmış bir kişidir. Onu bu tutkuya iten en önemli neden gururuna aşırı derecede düşkün olmasıdır. Küçük rütbesi nedeniyle, üstleri onu sürekli, azarlayıp horlamaktadırlar. Poprişçin'in tek istediği biraz saygı görebilmek ve içinde yaşadığı topluma kabul edilmektir. Oysa tüm bunlar o toplumun kurallarına göre, yalnızca yüksek rütbe sahibi olmakla elde edilebilecek şeylerdir. Poprişçin de içinde bulunduğu düzende, insanın değerinin karakter ve kişilikle değil, rütbeyle ölçüldüğünü farketmiştir. Sonuçta, rütbeye karşı kendisinden başka kimsenin görmediği duymadığı gizli bir savaşa sürüklenmiş ve yenik düşmüştür. Gogol, Poprişçin'in acı dolu yaşamını anlatırken, onun hasta aklıyla yüksek rütbeliler üzerindeki düşüncelerini de hicivsel bir anlayışla yansıtmıştır.

"Burun" hikâyesinde ise, Gogol'ün rütbe tutkusu nedeniyle hicvettiği kişi bu kez toplum ya da yüksek rütbeli kişiler değil kahramanın kendisidir. Hikâyenin kahramanı Kovalev, rütbeyi Poprişçin gibi gururunu kurtarmak ve başkalarının saygısını kazanmak amacıyla istememektedir. Onun için rütbe, yalnızca gösteriş yapmaya yarayan bir araçtır. Rütbesine bir söz söylendiğinde korkunç öfkelenmektedir. Çünkü Kovalev rütbesine söylenen kötü bir sözün, onu küçük düşüreceğine inanmıştır. En kısa söyleyişle, Kovalev, rütbeyi kendi lüks ihtiyaçlarını karşılamak, herkesin, özellikle, kadınların kendisinden söz etmesini sağlamak ve büyük caddelerde gururlu bir tavırla gezinmek için istemektedir. Bu hikâyede Gogol, insanların rütbe tutkusunu Kovalev'in kişiliğinde hicvetmiştir.

Gogol, toplum içine kabul edilmenin bir başka yolunu, "Palto" hikâyesinde ele almıştır. Bu hikâyede rütbe yerini***u*** giyime, daha doğrusu, şıklığa bırakmıştır. Gogol'ün "Palto" da uyguladığı formülü "şık olan topluma kabul edilir" şeklinde düşünebiliriz. Palto sınırlı, tek düze bir yaşam tarzı sürdüren Akaki Akakiyeviç'in dış dünya ile ilişki kurmasına neden olmuştur. Kahraman o güne kadar, girmeye cesaret edemediği dış dünyaya içinde, yaşadığı topluma yeni paltosuyla açılır. Paltosunu ilk giydiği gün arkadaşları, onun şerefine toplantı düzenlerler. İşte daha Önce bütün arkadaşlarının alaya aldığı Akaki Akakiyeviç, toplum içine kabul edilmiştir. Gerçekten de palto şerefine düzenlenen bu toplantı, toplumun giyime verdiği önemi göstermektedir. Ancak paltosu çalınınca, âdeta kahramanın da dünyayla ve toplumla bağlantısı kopar. Başvurduğu herkes, ona sırt çevirir. Bir kez daha toplum tarafından dışlanan Akaki Akakiyeviç ölür.

"Nevski Caddesi"nde Gogol, büyük şehirlerin başka bir yönünü ele almaktadır. O dönem Rusya'sında,

göz kamaştırıcı başkentin parlak görüntüsünün altında yatan gerçek yüzü gözler önüne serilmektedir. Memurundan çıplak ayaklı, üstü başı kirli çocuklara kadar herkesin gezdiği Nevski caddesi de bu parlak görüntünün bir parçasıdır. Nevski caddesi çıkar ilişkilerinin kurulduğu, orada gezmeyi hak etmeyen pek çok kişinin gezdiği ve herkesin kendini göstermek amacıyla gittiği bir yerdir. Nevski caddesinin gerçek yüzünü, ilk önce ressam Piskarev'in başına gelen trajik olayla anlarız. Daha sonra yazar, amaçsızca gezen, etrafı sürekli gözleyen, havai kişilerin simgesi Pirogov'la Nevski caddesinin ne kadar boş bir yer olduğunu gösterir. Nevski caddesini, aynı zamanda, haksız bürokratik kuralların kon-duğu bir yer olarak düşünmek yanlış olmayacaktır. Gogol, bu eserinde rütbe tutkusuyla aklını yitiren Poprişçin'in, burnunu kaybeden zavallı Kovalev*in ve paltosuz kalmaya dayanamayarak ölen Akaki Akakiyeviç'in kaderlerini hazırlayan büyük şehir ve toplumsal kuralları oluşturan insanlar hakkında genel bir fikir vermektedir.

"Peterburg Hikâyeleri"nin sonuncusu olan "Araba" konu bakımından diğerlerinden farklıdır. Yazar, bu eserinde gösteriş yapmaya düşkün iki insanın rekabetini alaylı ve hicivci bir dille anlatmaktadır. Eserin kahramanları, içinde bulundukları topluluğun merkezi olmak ve ilgi çekmek isteğine kapılmışlardır. Bunu da gösteriş yaparak sağlayacaklarına inanmışlardır. Ancak bu kez gösteriş ne rütbede ne de giymededir. Kahramanlar mal varlıkları ve özellikle, ilgi duydukları konularda sahip oldukları mallarla gösteriş yapmaya çalışmaktadırlar. "Araba" da hicvin odak noktası, . .yine kişilerin karakterlerindeki çarpık yönlerdir.

"ÖLÜ CANLAR"

Gogol, "ölü Canlar" romanını 1839 da yazmaya başlamıştır. 1842 yılında ilk cildi yayınlanan bu roman, yazarın olgunluk döneminde ulaştığı doruk noktasıdır.

"ölü Canlılar"ın ilk cildini Gogol'ün sanatının antolojisi şeklinde nitelendirmek yanlış olmaz. Çünkü Gogol'ün yaşamı boyunca yazdığı eserlerinde ortaya konmuş olan bütün sanatsal özelliler burada olağanüstü bir güçle birleştirilmiştir,

Gogol, "ölü Canlar" da seyahat romanı geleneği ile kurnazca plânlanmış macera romanı geleneğini bir araya getirmiştir. Bilindiği gibi, bu iki geleneğin birleşimini M. de Saavedra Cervantes'in "Don Quixote" adlı eserinde de görmek mümkündür. Puşkin'e yazdığı mektuplarda, Gogol'ün birkaç kez Cervantes'ten söz ettiği bilinmektedir

Romanın konusunu Gogol'e 19.yy.ın en büyük şairi A.S. Puşkin vermiştir. Başlangıçta romanı kendisi yazmak amacında olan Puşkin, bu konunun Gogol gibi dâhi bir yazarın elinde üstün bir eser olacağını sezmiş ve "ölü Canlar"nı yazmayı ona bırakmıştır. Romanda anlatılan olayın benzerinin Puşkin'in çiftliğine yakın bir bölgede geçtiği söylenmektedir.

Romanda, 19.yy. Rusya'sının her toplum kesiminden insana yer verilmiştir. Her eserde ayrı ayrı ele alınan toprak sahipleri, memurlar, köylüler ve yöneticiler bu romanda bir araya getirilmişlerdir. Ancak, toprak sahipleri diğerlerine göre biraz daha ön plânda tutulmuşlardır.

Roman,Çiçikov adlı kahramanının toprak sahiplerinden ölü mujikleri satın almak amacıyla N.... kasabasına gelmesiyle başlamaktadır. Çiçikov'un amacı Ölü mujikleri kâğıt üzerinde canlı gösterip, her biri için devletten iki yüz ruble alarak zengin olmaktır, ölüleri satın alma işlemlerini çözümlemek için bir kaç toprak sahibini ziyaret eder. Bunların arasında Manilov, Sobakeviç, Nozdrev, Koroboçka ve Pilyuşkin yer almaktadırlar. Çiçikov davranışlarını yerine göre ayarlamakta son derece ustadır. Bu nedenle kısa zamanda kasabadaki herkese ve toprak sahiplerine kendini sevdirir. Şerefine davetler bile düzenlenir. Ancak Nozdrev' le Koroboçka etrafa Çiçikov'un ölü mujikleri satın aldığını yayarlar. Sonuçta Çiçikov şehri terk etmek zorunda kalır.

Gogol çeşitli karakterler taşıyan pek çok toprak sahibini tasvir ettiği için, eserin ilk cildi Rus eleştiri sanatında "portreler galerisi" olarak adlandırılmaktadır. Gogol, "portreler galerisi''nde tasvir ettiği bütün karakterlerde insanların belli bir yönünü hicvetmektedir,

"Galeri"nin ilk portresi Manilov'dur. Gogol Manilov'da hayal dünyasında yaşayan, gerçekle tüm

bağlarını koparmış bir insanı hicveder. Manilov çiftlik işlerini kenara bırakmış pencere önünde elinde piposuyla oturarak hayal kuran bir kişidir. Hayal dünyasında yaşayan , toprak sahibinin bu huyu âdeta onun fiziksel görünüşüne de yansımış gibidir. Yazar Manilov'u ve onun gibi kişilerin görünüşlerini şu şekilde hicvetmektedir:

".... Yeryüzünde çok sık rastlanan ve birbirlerine çok benzeyen, bu arada, ne kadar çok incelenirse incelensin kendilerinde özel bir şey görülmeyen bu bayların portresini çizmek çok zordur. Bütün ince, neredeyse hiç görünmeyen yüz hatlarını yakalayabilmek için büyük bir güç sarfetmek gerekir...." (S.25)

Manilov, yüz hatları pek belli olmayan kişiler sınıfına sokulmaktadır. Çünkü hayal dünyasında yaşayan Manilov'un yüzü de hayal gibi belirsiz bir hale gelmiştir. Yazar Manilov ve onun gibilerinin, hayal dünyasında yaşadıkları için karakterlerinin oturmamış olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle Manilov'la uzun uzun konuşulduğunda, onun nasıl bir insan olduğuna karar vermek gittikçe güçleşmektedir. Manilov için söylenecek en son söz "bu nasıl bir insandır anlayamadım. Tanrı bilir ancak ne olduklarını!"dır.

Manilov, bazen, kurduğu hayallerde o kadar ileri gider ki kendi bile işin içinden çıkamaz olur, Manilov'un hayalleri nasıl içinden çıkılamaz bir hale getirdiği şu sözlerde anlatılmaktadır:

Arkadaşlarla birlikte sürdürülen yaşamın iyiliklerini, sevdiği bir arkadaşıyla ırmak kenarında oturmanın ne kadar, güzel olduğunu düşünmeye başladı, sonra bu nehir üzerine köprü, ; yüksek balkonu olan kocaman bir ev yaptırdığını hayal etti, Evin balkonu o kadar yüksekti ki Moskova bile görünüyordu. Akşamları, bu balkona oturup açık havada çay içiyorlar, tatlı konular üzerinde sohbet ediyorlardı. Sonra Çiçikov'la güzel arabalara binerek herkesin onlara son derece nazik davrandığı toplantılara gidiyorlardı. Hatta Çar onların arkadaşlıklarının ne kadar güzel olduğunu öğrenince, general rütbesi veriyordu onlara. Düşünceleri ilerledikçe işin içinden çıkamaz oldu...."

(S.41)

O hayal kurmaktan fırsat kalmadığı için çiftlik işlerini hepten bir kenara bırakmıştır. Çiftlik işler her gün daha da kötüye giderken Manilov, kurduğu hayallere çiftliği de katmaktadır. Evden gölcüğe toprak altından tünel açıldığını, gölcüğün üstüne köprü kurulduğunu bu köprülerdeki dükkânlarda tüccarların köylülere işe yarayan şeyler sattığını, köylülerin mutlu yaşadıklarını hayal ederek bu konuda ne köylülerin ne de çiftliğin hakkını da yememektedir.

Manilov düşüncesini söze dökmekten yoksundur. Kahramanımızın dili, hayalleri kadar kuvvetli değildir.

Bir konu üzerinde uzun süre konuşamamakla cümleleri uzadıkça saçmalamaktadır. Manilov*un en göze çarpan özelliklerinden biri, odasının her köşesine serpiştirilmiş pipo tütünleridir.

Yazar onun odasındaki tütün yığınlarını şöyle tasvir etmektedir.

"Oda, gerçekten, hiç te fena değildi .... ama odada en çok tütünlere yer verildiği anlışılıyordu. Çeşit çeşit tütün vardı: kesede duran tütünler, tabakada duran tütünler ve nihayet masanın üstünde yığın halinde duran tütünler. Her iki pencerenin içinde de çok güzel, özenerek küçük tepecikler halinde sıralanmış küller diziliydi. Bu kül!tepelerinin, bazen, ev sahibinin hoşça zaman geçirmesine yaradığı belli oluyordu...."(S.35)

Manilov"un hayal kurmaktan sonra en çok zevk aldığı şey kullanılmış ya da kullanılmamış tütünleri dört bir tarafa serpiştirmektir, özellikle küllerden yaptığı tepeciklerle pencere içlerini süslümesi onu hem eğlendirmekte hem de can sıkıntısını gidermesine yaramaktadır. Bütün bunlar Manilov'un hiç bir yararı olmayan, boş işlerle vaktini geçirdiğini göstermektedir.

Manilov'un karısı da onun gibidir. Ev işlerini tamamen bırakmıştır. "Canım, cicim" sözleriyle, hoş sürprizlerle geçirdikleri yaşamlarında bu çiftin tek bir amacı yoktur.

Manilov ailesinde durgun, gerçek dünyaya karşı merak duymayan ve hayaller içinde yaşayan insanlar

hicvedilmektedir. Onların bayağılığı, insana özgü en değerli nitelikleri göz göre göre harcamalarındadır.

Romanda karşımıza çıkan ikinci portre bayan Koroboçka'dır. Koroboçka şüpheci, biraz cimri sayılabilecek, titiz bir kadındır. Yazar Koroboçka'nın dış görünüşünün tasvirini yapmaz. Yalnızca, Manilov'da olduğu gibi, genelleme yaprak belli bir yaşlı kadın tipi kategorisine koyar:

bu yaşlı kadın boynunu bükerek ürününün azlığından, zarara girdiğinden yakınan bununla beraber komodinlerin çekmecelerine gizledikleri alacak renkteki keseciklere para koyan ninelerden biridir. Onlar bir kesede rubleler, ötekinde yarım, üçüncüsünde çeyrek rubleler gizlerler. Baksanız komidinlerin içinde çamaşır, gecelik, yün yumak, eski bir kaftanken elbise haline getirilmiş eşyalardan başka şey yok sanırsınız...." (S. 47)

Koroboçka'nın kişiliğinde, yaşlandığı halde gözü halâ malda mülkte olan bir kadın hicvedilmektedir. Onun, keseciklerde paralar sakladığı halde, neredeyse, aç kalacağından yakınmaya kalkması sadece karşısındakinin kendisinden bir şey istemesini önlemek içindir. Koroboçka elindeki bir eşya, artık kullanılmaz hale gelene kadar kullanmaktadır. Koroboçka, eşyayı ancak kendi işene yaramayacağına inandığı zaman elinden çıkarmaktadır. Kısacası, elindeki her şey işe yaramak zorundadır. Bu isterse paçavraya dönmüş bir elbise isterse ölü bir mujik olsun, ölü mujikleri Çiçikov'a satmayı, ancak onlardan kendisine hayır gelmeyeceğini anlayınca kabul eder:

".... Doğrusu bilemeyeceğim-diyerek bir süre durakladı ev sahibi. Bu güne kadar hiç ölü satmadım.

-Daha neleri Şatsanız zaten şaşırtıcı bir şey olurdu. Yoksa halâ onların bir işinize yarayacağını mı düşünüyorsunuz ?

Yoo hayır, düşünmüyorum ama... Aslına bakarsanız işime yaradıkları da yok. Beni güç durumda bırakan ölü olmaları...." (S.54)

Koroboçka'nın ölü mujikleri satmasının nedeni işine yaramadıkları içindir. Bir de paraya aşırı düşkün olan Koroboçka bu konuda kimseye güvenmemektedir. Çiçikov ölü mujikleri satın alana kadar yaşlı kadın şüpheciliği ve güvensizliği yüzünden ona epey zorluk çıkarır.

Yazarın bu yaşlı kadına karşı hicivsel anlayışla dolu yaklaşımını, ona verdiği isimden anlamak mümkündür. Koroboçka adı, aslında, "korobka" kelimesinden gelmektedir. "Korobka" kutu demektir. Gogol bu adı onun çekmecelere para saklama huyunu hicvetmek için takmıştır.

Yaşlı Koroboçka'dan sonra karşımıza Nozdrev çıkar. Nozdrev, bitmez tükenmez bir enerjiye sahiptir. Pek çok işe girişmiştir.ancak hepsi skandal ve macera ile sona ermiştir. Etrafındakiler! Davranışlarıyla şaşırtmak, toplumun dikkatini üzerin çekmeyi istemektedir. Ancak yalan söylemekten öteye geçemez.

Nozdrev'in en önemli özelliklerinden biri abartarak anlatma huyudur. Her şeyi aşırı derecede abartarak anlatmaktan büyük zevk almaktadır. Nozdrev ve ona benzeyen kişilerin abartma huyunu, yazar şu sözlerle hicvetmektedir.

Ya büfenin yanında dikilir sadece güler ya da öyle bir atmaya başlar ki en sonunda kendisi de aşırıya gittiğini anlar, üstelik abarttığı şeylerin, o anda konuyla ilgisi kesinlikle yoktur. Aniden mavi ya da pembe renkli bir atı olduğunu söyler ya da buna benzer bir şey uydurur. En sonunda dinleyen kişi "biraz fazla atmaya başladın kardeşi" diyerek yanından uzaklaşır...." (S.74)

Nozdrev sahip olduğu malları, başından geçen olay lan ve yaptıkları hakkında ne zaman konuşmaya başlasa sınırı olmayan abartarak anlatma huyuna engel olamamaktadır: Gölünde öyle iri balıklar vardır ki iki kişi zor taşımaktadır, hele tarlasının birinde öyle çok tavşan vardır ki toprak görünmemektedir. Hatta kendisi bir tavşanı elleriyle yakalamıştır. Bir oturuşta on yedi şişe şampanya içmektedir.

Nozdrev[1]in toplumun dikkatini çekmek için başka bir yöntemi vardır: her gittiği yerde olay çıkarmaktadır. Yazarın deyişiyle, "hassas burnu" bir kaç kilometre ötedeki balo ve panayırların kokusunu aldığı gibi, hemen oraya gitmektedir. Nozdrev orada katıldığı kumar oyunlarında karışıklık

yaratmakta, ve "oyun her zaman başka bir oyunla" sona ermektedir. Yazar onun "hassas bir burnu" olduğunu söylerken, büyük ilgi duyduğu av köpekleriyle ortak yanını vurgulamaktadır. Böylece kaba kuvvetten zevk âlem, içki içmekten hoşlanan ve kumar masalarından hiç kalkmayan bu kişinin insansı bir özelliği kalmadığını anlamak mümkündür.

Nozdrev'in kaba ve dövüşken kişiliği, Çiçikov,la arasında geçen olayda iyece ortaya çıkar:

” Dövün onul" diye bağırdı.Nozdrev. Elinde sopa tutuyordu. Yüzünü ateş başmış, alnında ter damlaları belir“ miştl. Sanki alınmaz bir kaleye saldırıyordu. "Dövün onul" diye bağırdı tekrar. Ses tonu aşırı yiğitliğiyle ün yapmış, bu nedenle göz altında bulundurulması gereken bir teğmenin savaşın en haraketli anında mangasına "haydi çocuklar ileri" diye bağırmasından farksızdı. Ancak teğmen artık savaş coşkusuna kaptırmıştır kendisini, gözü dönmüştür, önünde Suvar ov vardır, büyük bir işe girişmiştir, coşku içinde "ileri çocuklar ileri" derken, önceden hazırlanmış plânı alt üst ettiğini düşünmeden bağırır...." (S.92)

Burada kahramanın kaba karakterini, "poşlost", ortaya koya, kaba davranışlar değişik ve daha önemli bir ortamın insanlarıyla kıyaslanmaktadır. Böylece yazar Nozdrev' in içine düştüğü bayağılığı açıkça gösterme olanağı yaratmıştır. Bu bölümdeki hicvin tek taraflı olmadığını belirtmek gerekir. Nozdrev'den başka, savaşa kendini aşırı derecede kaptıran, gözü dönmüş ve saldırganlık duyguların savaş ortamında ortaya koyan bir subay tipini de hicvetmiştir.

Nozdrev'in kişiliğinde kaba, kumar düşkünü, skandalcı, içindeki enerjiyi boş şeylere harcayan ve abartarak konuşma coşkusuyla her an yalan söyleyen güvenilmez bir karakter hicvedilmektedir.

Çiçikov Nazdrev'den sonra,toprak sahiplerinden bir başkası olan Sobakeviç'in evine gider. Görüşü hayli detaylı anlatılan Sobakeviç yarı insan yarı hayvan bir varlıktır. Yazar Sobakevi^'i şöyle tasvir etmektedir:

"....Çiçikov, Sobakeviç'e yandan bakınca, bu kez daha çok orta boylu bir ayıya benzetti. "Adeta bu görünüşün daha da pekişmesi içinmiş gibi giydiği frak, kahverengiydi.

Ceketinin kolları ve pantolonu uzundu ....Yüzünün rengi bakır beşliklerdeki gibi kızıl kahverenkteydi. Doğanın yeryüzünde incelikleriyle fazla uğraşmadığı eğe, burgu gibi araçlar kullanmadan sadece ve sadece tuttuğu gibi kesip attığı yüzler olduğu bilinen bir gerçektir, tik vuruşta bir burun, İkincide dudaklar ortaya çıkmış ve büyük bir

matkapla gözler oyulmuştur. Yontulmaya gerek bile görülmeden "yaşıyor ya siz ona bakın!" denerek dünyaya bırakılıvermiştir bu kişiler, işte Sobakeviç'in de sağlam ve şaşılacak derecede özen gösterilmemiş bir suratı vardı...." (S.99-100)

Adı daha çok ayılar için kullanılan, Mihayil Semyonoviç olan bu kişiye doğanın fazla özen göstermemesi pek de şaşılacak bir durum Sayılmayabilir. Sobakeviç'in içinde yaşadığı ev de, çalışma odası da görünüşüyle tam bir uyum içindedir. Odadaki her şey yazarın deyişiyle âdeta "ben de bir Sobakeviçim!" diye bağırmaktadır. Sobakeviç'in çalışma odasındaki resimler bile onun gibidirler, örneğin Yunanlı kadın kahraman Bobelina'nın ayağı bile "kibar salon beylerininkinden iki kat büyük"tür. Öteki resimlerde yer alan kişiler ise şişman ve iri yapılıdırlar.

Sobakeviç insanlara karşı nefretle doludur. Şehirdeki emniyet müdürü, yargıç, vali gibi devletin önemli kademelerindeki kişiler de dahil olmak üzere herkesi düzenbaz ve dolandırıcı olarak nitelemektedir. Oysa kendisinin de, düzenbaz ve dolandırıcı kabul ettiği bu kişilerden hiç bir farkı yok tur. Manilov*un Çiçikov'la sohbeti bir iyi yüreklilik yarışı sayılırsa Sobakeviç'inki de tam bir aldatmacadır.

Çiçikov'un ölü mujik satın alma önerisini rahat bir tavırla karşılayan Sobakeviç'in sakin hali yerini, kendi kölesi olan ölmüş mujiklerini niteliklerinden söz ederken ateşli bir coşkuya yerini bırakır, iyi bir fiyatla satılması için pazarda malının reklâmını yapan tüccardan farkı yoktur:

Niçin cimrilik ediyorsunuz canım? dedi Sobakeviç -Doğrusu söylediğim fiyat hiç pahalı değil. Başka bir

düzenbaz sizi aldatırdı, mujik yerine acâip bir şey satardı; oysa ben:, öyle iyi mal veriyorum ki size, hepsi seçme: sadece zanaatkar değil sağlıklı köylülerdir hepsi, örneğin Miheyev'i ele alalım ne arabacıdır o! öyle arabalar yapar ki baştan ayağı yay,onun yaptıkları gibi Moskova' da da yoktur. Son derece sağlamdır cilâsınıda boyasını da kendi yapar!

-Ya marangoz Probka Selifan'a ne demeli? Böyle bir mujik bulamayacağınız konusunda sizinle iddaya girerim. Üstelik kafam pahasına! Ne yetenekli adamdı o!.... Miluşkin'i, bizim kerpiç ustasını hatırlıyorum dal İstediğiniz her eve şömine yapardı. Ya çizmeci Maksim Telyatnikov...." (S.103)

Bu satırlarda az konuşan Sobakeviç'i coşkulu bir hatibe dönüştüren şey tüccarlık ruhu ve insanları aldatma isteğidir. İnsanlara duyduğu nefreti bu yolla, ыrar olsun, tatmin etmeye çalışmaktadır. Onun insanları aldatma huyu çevresindeki diğer toprak sahipleri tarafından da bilinmektedir. Hatta Nozdrev Çiçikov kendisinden bir şey almayınca küfür etmek yerine "Sen bir Sobakeviç'sin" diyerek hakaret etmiştir.

Sobakeviç'in sözleriyle devranışları arasındaki uygunsuzluk, yazarın bu kişiyle ilgili hicvinin odak noktalarından biridir, örneğin Çiçikov ölü mujikleri satın alma işlerini bitirirken Sobakeviç*e "Sizden bu işin aramızda kalmasını rica edeceğim." der. Sobakeviç ise "Elbette üçüncü bir kimseyi işe katmanın gereği yok. Yakın arkadaşlar arasında tartışılan şeyler onların arasında kalmalıdır...." diyerek karşılık verir. Oysa, gerçekte, Sobakeviç insanlardan nefret eden biridir. Herkes ona göre "yalancı, düzenbaz ve hain"dir. Bu nedenle arkadaşlık gibi değeri olan konular hakkında konuşması Sobakeviç'e pek de yakışmamaktadır. Kendini ince ruhlu bir insan gibi göstermeye çalışır, ancak onunla ilgili bölüm geliştikçe gerçekten incelik ve nezaketten uzak biri olduğu ortaya çıkar.

Sobakeviç'in, önceki eserlerindeki yiyeceğe düşkünlük kusuru Sobakeviç'in kişiliğinde doruk noktasına ulaşmıştır. Çiçikov'la yemeğe oturduklarında, Sobakeviç oburluğunu sanki büyük bir yetenekmiş gibi ballandıra ballandıra anlatır.

".... Domuz mu yiyeceğiz tüm domuzu koydurturum. masaya, koyun varsa koyunun hepsini getirirler, kazsa bütün kazı koydurturum. Ben iki çeşit yemek yerim ama canım ne kadar istiyorsa o kadar yerim...." (S.105)

Sobakeviç'in bu söyledikleri onun hantal, ayıya benzeyen görünüşüyle doğrulamaktadır.

Gogol Sobakeviç'te kaba, dolandırıcı, insanlara düşman, obur ve kimseye güvenmeyen, kendine karşı da güven uyandırmayan, çıkarcı bir tipi hicvetmiştir.

"Portreler galerisi˝nin son karakteri Pilyuşkin'dir. Pilyuşkin maddi ve manevi tüm özelliklerden yoksundur. Onun bu hale gelmesinin nedeni cimriliktir.

Cimrilik Pilyuşkin'de hastalık haline gelmiş eşyaların ve paranın esiri olmuştur. Gogol'ün onda hicvettiği yön budur. Kahramanın yaşam biçimi ve dünyaya bakış açısı, portresinde gözler önüne serilmektedir. Yazar tasvirinden onun insansı görünüşten ve insan kişiliğinden yoksun olduğu anlaşılmaktadır. Bu toprak sahibinin yüzene ilk kez bakıldığında kâhya kadın mı yoksa kâhyamı olduğuna karar vermek zordur. Yarı uzamış sakalı, dikkatli bir fındık faresini andıran gözleri ve peçeteyle örtmediğinde yemek yerken kirle“ nebilecek kadar öne çıkık çenesiyle garip bir varlıktır.

Bu acaip görünüşü giyimiyle daha ilginç bir hale gelmektedir:

",... Kıyafeti daha da dikkat çekiciydi. Bir defa* ne kadar dikkat edilirse edilsin gömleğin hangi cins kumaştan dikildiğini anlamak imkânsızdı. Ko1ları,eteklerinin üst kısmı öylesine yağlanmış ve parlamıştı ki çizme yapmak için son derece uygun bir deri cinsine benzemişti. Arkasında iki yerine dört yırtmaç vardı. Boynuna yine ne olduğu pek de anlaşılmayan bir şey bağlamıştı. Kravat olmadığı kesin bilinen bu şeyin,çorap mı bel kuşağı mı yoksa atkı mı olduğunu anlamak imkânsızdı...." (S.123-124)

Görüldüğü gibi Pilyuşkin ’ in giyimi de iç dünyasındaki cimriliğin dışarı yansımış halidir.

"Ekonomi" yapma ve "düzen" konusundaki duyarlılığı nedeniyle kendisine iltifat eden, Çiçikov'a, Pilyuşkin' in gösterdiği konuk sever davranışı yazar şöyle hicvetmektedir:

Ancak bizde konuk severlik duygusu öylesine gelişmiştir ki cimri bir adam bile bu kuralı yıkacak cesaretlerinde bulamaz. Yarım ağızla, dişlerinin arasından"Lütfen oturun, rahatınıza bakın" der...." (S.128) Bunu izleyen satırlarda ise Piluşkin'in konuklardan yiyecek ve içecek nasıl esirgenir problemini ne kadar dâhiyane bir biçimde çözdüğünü anlarız: ya konuk gelmeden yemeğini yemiştir, ya da mutfak o anda yemek pişirilmesi imkânsız bir haldedir. Ancak Pilyuşkin Çiçikov, boşuna vergi verdiği ölü mujik derdinden onu kurtaracağını söyleyince konuk severlik duygusu iyice artar. Çiçikov'a çayla, bir kaç haftalık çöreklerden ikram etmesi için hizmetçiyi koşturur. Hatta içindeki böcek, toz gibi yabancı maddeleri temizledikten sonra, yapılmasının üzerinden seneler geçmiş likörünü bile ikram eder.

Pilyuşkin'in cimriliğinin hastalık derecesine ulaştığını ispatlayan en büyük delil odasının köşesindeki ıvır zıvır, eşya vs, yığınıdır. Bu yığın âdeta onun cimriliğinin bir anıtı olmuştur. Pilyuşkin'in sokağa çıkınca sağdan soldan bir şeyler toplaması ve bunu o yığma katması köylülerin bile dikkatini çekmiştir. Hatta sokakta görüldüğünde "işte bizimki balık avına çıkıyor"diyerek onu alay konusu yapmışlardır. Onun sokaktaki hali ve yığma ulaşan şeyler şu şekilde anlatılmaktadır.

"Gerçekten de o geçtikten sonra sokakta tek bir çöp kalmazdı: oradan geçmiş bir subayın mahmuzu mu düşmüş yere hemen alır ve o bilinen yığına götürür bırakırdı; köylü kadınlardan biri kovasını kuyu başında unutmaya görsün Pilyuşkin fırsatı kaçırmadan kapıverirdi kovayı. Bununla birlikte bir mujik onu suç üstü yakalarsa tartışmaz ve çaldığını geri verirdi. Ancak eşyayı yığma ulaştırmışsa herşey Pilyuşkin,sokakta gördüğü her şeye büyük bir aç gözlülükle saldırmaktadır. Bu toplananların işe yaraması falan önemli değildir onun için. Amaç onları yığma ulaştırmaktır o kadar. Pilyuşkin, kendi kölesi olarak ona hizmet eden, onun için çalışan fakir mujiklerin bile kullanmaya tenezzül etmedikleri mallara göz koymuştur.

Gogol bu tipte, Pilyuşkin adını verdiği cimriliğin insan biçimine girmiş karakterini hicvetmektedir. Ancak Pilyuşkin'le, ilgili son bölümde yazarın sözleri tamamen ciddi bir ton kazanmaktadır, Son bölümde insanlığını yitirmiş bu kişiye büyük bir sitem vardır.

19.yy,ın ünlü eleştirmenlerinden olan Şevıryov,hem Pilyuşkin hem de diğer toprak sahipleri için şunları söylemektedir;

"Karakterlerin düzenleniş biçimine bakınız; Onların bu tür bir perspektif içinde verilmesi boşuna değildir, İlk önce Manilov'la Kokoboçka'ya gülüyorsunuz Nozdrev'le Sobakeviç'e biraz daha ciddi bir gözle bakıyorsunuz. Ancak Piluşkin'i görünce bir düşüncedir alıyor içinizi insanoğlunun bu hastalığı karşısında hüzün duyuyorsunuz...."

Şevıryov'un bu sözleri, toprak sahiplerinin karakterlerini tanıttığı gibi, hikâyenin anlatımındaki tonun değişikliğini de açıklayıcı bir nitelik taşımaktadır. Gerçektende karakterlerin sıralanma düzeni, Gogol'ün kahkahalarla başlatıp hüzünlü ve ciddi bir biçimde sona erdirdiği anlatım üslubunun kurallarına uygundur.

Romanın kahramanı Pavel İvanoviç Çikikov, Gogol'ün yarattığı karakterlerin en etkilisidir. Bunun nedenini Gogol' ün yarattığı bütün kahramanların özelliklerinin Çiçikov'da toplanmış olmasında aramak yanlış olmaz. En basit söyleyişle Çiçikov bir "bayağılıklar yığını"dır. Eleştirmen Şeviryov ölü Canlar" için yazdığı bir makalede Çiçikov'u "kurnazlığıyla bütün hayvanları yendi hem de insan doğasının ününü devam ettirerek." sözleriyle tanımlamıştır. Belinski ise Çiçikov'u "dolandırıcı ve kazanan kişi olarak dâhi ancak tamamen boş ve her bakımdan çirkin bir karakter" diyerek nitelendirmektedir."*

Yazar Çiçikov'un dış görünüşünü şöyle tasvir etmektedir:

".... Atlı arabada bir bay oturuyordu. Çok yakışıklı değildi ama çirkin de denemezdi. Şişman sayılmazdı buna karşılık ince olduğu da söylenemezdi. Yaşlı denmezdi ama doğrusu pek genç değildi.... " (S.5)

Bu tasvire bakarak, Çiçikov'da belirgin bir özellik bulmanın zor olduğunu söylemfek yanlış olmayacaktır.

Çiçikov'un yaşamdaki en büyük amacı#zengin olmaktır. Zengin olmak için her şeyi göze almaktadır.

Gogol'ün hicvinin odak noktası da Çiçikov'un zengin olmak uğruna her şeyi göze almasıdır. Kahramanımız,bu konuda babasının verdiği öğüdü tutmaktadır. Babasının ona en son öğüdü şudur: "Paranın yardımını ve iyiliğini hiç bir şeyde bulamazsın" Çiçikov, zengin olmak için her işi denemiştir. Hatta Çiçikov, bir ara, gençliğinde devlet memurluğu bile yapmıştır. Son derece kıvrak bir zekâsı olan kahramanımız, düşük dereceli rütbesine rağmen, diğer memurlar arasında sivrilmiştir. Aynı dairede çalışan memurların aksine giyimi, davranışları ve gülümsemesiyle hemen farkedileceğini kavramıştır. Gogol, onun farklı yönlerini ortaya koyarken aynı dairede çalışan memurları hicveder:

"... Hastanede çalışan bu memurların çirkin ve asık suratlı olduklarını söylemek gerek. Yüzlerindeki ifade, tıpkı tam pişirilmemiş ekmeğinkine benzer: yanaklarının bir tarafı şişmiştir, çeneleri öbür yana kaymıştır, çatlamış dudaklarının üstünde kocaman bir çıban vardır. Kısacası çok çirkindirler. Karşılarındaki kişiyle, sanki onu dövecekmiş gibi sert bir sesle konuşurlar. Dinsel konularda Slav doğasının daha pek çok eksikleri olduğunu göstermek istercesine» kendilerini Bakûs'ün özel fedaileri sayarlar. Kafayı iyice buldukları için olsa gerek, yanlarına girince havada pek hoş olmayan bir koku duyulur..." (s.241-242)

Böyle bir ortamda her zaman saygılı, güler yüzlü ve dinç haliyle Çiçikov, müdürün gözüne bile girmeyi başarmıştır. Çiçikov, müdürün çirkin kızına sırf çıkarı için ilgi göstermekten çekinmez. En sonunda, hoş görünen özellikleri ve müdürün kızma gösterdiği ilgi sayesinde adliyede hayli önemli bir işe girer. Açıkgöz Çiçikov, adliyede bol para kazanmanın çaresini hemen bulur. Bürokratik düzen onun için son derece elverişli bir ortamdır. Bu devlet dairesinde çalışırken Çiçikov, o dönemin rüşvetçi memurlarının tipik bir sembolüdür. Çiçikov rüşvet almak için oldukça ilginç bir sistem geliştirmiştir. Adliyeye işi düşen bir ricacıya ilk başta, güleryüzlü davranmakta ve onun bütün sorunlarını ertesi gün çözümleyeceğini söylemektedir. Ertesi gün tekrar gelen ricacıya binbir özürle çok işi olduğunu ve onun sorunuyla uğraşamadığını, bir kez daha gelmesini söyler. Ricacı, ona para vermeyi teklif eder. Çiçikov, buna şiddetle karşı çıkarak kendisinin bu tür şeylerle ilgilenmediğini, dürüst bir insan olduğunu belirtir. Birkaç gün sonra saf ricacı, üçüncü kez Çiçikov'a umutla gelir.

İşte bu üçüncü gelişte Çiçikov, manevrasını dahiyane bir biçimde gerçekleştirir ve ricacının, parasını alır.

"... Ricacı artık akıllanmıştır: iş olacak mı olmayacak mı? Ağız aramaya başlar, aldığı yanıt ise yazıcılara bir kaç kuruş vermek gerektiğidir. Niçin vermeyeyim ki? yirmi beş kopek vermeye çoktan hazırım; para verilmesi gereken başka kimseler var mı?" "-Hayır hayır yirmi beş kopek olur mu hiçi Yirmi beş ruble vermek gerek."

Yirmi beş ruble yazıcılara hal İmkânsız bu." diye bağırır ricacı. "-Niye bu kadar heyecanlanıyorsunuz'canım?" gibi bir karşılık verirler. "yazıcılara yirmi beşer ruble vereceğiz, geri kalanlar ise daire başkanlarına verilecek." Ricacı alnına vurur okkalı bir küfür savurur, rüşvetçiliğe, memurların sözde nazik ve soylu davranışlarına sayıp dökmeye başlar... Ricacı, elbette, haklıdır. Ama ortada rüşvetçi de yoktur. Yöneticilerin hepsi son derece soylu ve dürüst insanlardır. Asıl haydutlar, yazıcılarla sekreterlerdir..." (s.244)

Bu bölümde, hem o dönemin bürokratik çarkını döndüren memurların rüşvet yeme biçimini, hem de Çiçikov'un bu fırsattan nasıl yararlandığını görüyoruz. Çiçikov ricacıyı, gerçekte kendisi için aldığı rüşvetin sekreter ve yazıcılara dağıtıldığına inandırmaktadır. Bu rüşvet, güya dağıtıldığı için, ortada doğrudan doğruya sorumlu bir kimse de yoktur. Sorunun bu şekilde örtbas edilmesi, oldukça ilgi çekicidir. Bu paragrafta, dikkati çeken bir başka özellik, ricacının sözlerinde göze çarpmaktadır. Ricacı rüşvet vermeye hazır olduğunu söyler ve daha başka kime rüşvet vermek gerektiğini sorar. Bu sözlerden o dönem halkının da, rüşvet vermeye hiç karşı çıkmadıklarını, hatta bu durumu benimsedikleri anlaşılabilir. Ancak onların asıl gücüne giden şey, rüşvet miktarının birden bire artmış olmasıdır.

Çiçikov, adliyedeki görevinden sonra, devletin yaptırdığı binalar grubunun yapım işleriyle uğraşan komisyonda üye olarak görev alır. Bu binaların yapımının oldukça yavaş ilerlemesine karşılık, şehrin çeşitli bölgelerinde hayret verecek bir hızla, adeta mantar gibi pek çok yeni ev ortaya çıkmaktadır.

Çünkü, üyeler devlet binalarının yapımı için ayrılan parayı kullanarak kendilerine ev yaptırmayı daha uygun bulmuşlardır, üyelerin bina yapımında kullandıkları bu ilginç yöntem Çiçikov'un da işine yarar. Kahramanımız eline geçen parayla lüks bir yaşam sürmeye başlar. Hollanda tarzı ince gömlekler diktirir, usta bir aşçı tutar. Eyalette başka kimsede bulunmayan güzel, kahverengi kırmızı damalı çuha kumaş alıp, elbise bile diktirir. Tüm bunları şık bir arabayla tamamlar. Çiçikov gümrüklerde çalışmaya başlayınca ekonomik bakımdan oldukça

iyi bir duruma gelir. Ancak Çiçikov'un büyük bir vurgun yapmak üzere hazırladığı plân arkadaşının ihbar etmesiyle bozulur. Mahkemelere düşerler. Çiçikov, yazarın deyişiyle "kurnaz nazik tavırları, iyi konuşmayı bilmesi, eletek öpmesi ve para gücü sayesinde" kendini savunur ve mahkemeden kurtulur. Tüm bunlara karşın zavallı Çiçikov' rüşvetle kazandığı paraları mahkeme görevlilerine rüşvet için dağıtmak zorunda kaldığından ekonomik bakımdan sarsıntıya uğrar. Yine bu olayda, yazar, kahramanının her kalıba girebilme yeteneğini alaylı bir dille hicvetmektedir. Çünkü onun mahkeme görevlilerinin karşısında ortaya koyduğu niteliklerin sıralaması çok ilginçtir; yazar Çiçikov'un bir insan için erdem sayılabilecek nitelikleriyle kötü olanları arka arkaya vermiştir: kurnaz-nazik, eletek öpeniyi konuşmayı bilen.

Mahkeme işinden ustaca sıyrılan Çiçikov, ekonomik durumunu düzeltmek için bir toprak sahibinin yanına, kâhya olarak girer. Ancak toprak sahibi iflâs etmiştir, köylülerinin bir kısmı açlıktan ölmüştür. Toprak sahibi devletten borç alması için Çiçikov'u görevlendirir. Bu konuda Çiçikov'la görevli memur arasında geçen konuşma, kahramana ölü mujikleri sağ göstererek devletten para koparma düşüncesini verir.

Gerçekte, Çiçikov'un bütün çabaları fırsatları değerlendirerek para kazanmaktır. Çiçikov için yaptığı işin niteliği önemli değildir. Sevmediği bir işi yapabilir ya da herhangi bir yolsuzluğa başvurabilir. Yeter ki işin ucunda onu rahata kavuşturacak para olsun. Çiçikov zaman zaman aile mutluluğu konusunda hayaller kurmaktadır. Yazar onun bu hayallerini şöyle anlatmaktadır:

"... Çiçikov bazan derin düşüncelere dalardı ve düşüncelerinde hep adaletli bir yan olurdu. '... şimdi ben neyim? Ne işe yarıyorum? Aile babalarının yüzüne nasıl bakacağım? Yer yüzünde boşuna yaşadığımı bile bile vicdan azabı çekmez miyim? Sonra çocuklarım bana ne der? 'İşte diyecekler babamız, bu insanlıktan payını almamış olan adam bize beş kuruş bırakmadı...’

Artık herkes, Çiçikov'un torunları ve çocukları için ne düşündüğünü biliyor. Ne duygulu bir konu değil mi? Belki Çiçikov değil, bir başkası olsaydı, kimsenin kafa yormadığı bu konu aklına gelince elini şöylebir sallar ve 'ya çocuklarım ne der?' sorusunu kendine sormazdı bile..." (s.251)

Yazar burada, maddeye haddinden fazla düşkün olan Çiçikov'un kendine pek de yakışmayan, duygusal konular üzerinde düşünmesini hicvetmektedir. Son cümledeki "başkası olsaydı 'ya çocuklarım ne der?' sorusunu kendine sormazdı bile" sözleriyle yazar, Çiçikov'la aile mutluluğunu ilgilendiren düşünceler arasındaki zıtlığı ortaya çıkarmak istemiştir.

Gogol Çiçikov'da para canlısı, yaşamda paradan başka bir amacı bulunmayan ve bu uğurda pek çok güçlüğe katlanmayı göze alan bir karakteri hicvetmektedir. Çiçikov'un karakterinde, çiftliklerine gittiği toprak sahiplerinden bazılarının sivri özelliklerini de görmek mümkündür. Aile mutluluğu ve evleneceği zengin kızla ilgili hayallerinde Manilov'a, dolandırıcılıkta Sobakeviç'e, para ve mal konusundaki titizliğiyle Koroboçka'ya benzemektedir. Çiçikov, aynı zamanda, Gogol'ün diğer hikâyelerde ortaya koyduğu şıklığa düşkün, dış görünüşüne büyük özen gösteren ve lüksü seven kahramanlarından da birer parça taşımaktadır. "Bayağılıklar yığını" olarak nitelendirebileceğimiz Çiçikov, Gogol'ün yarattığı en ilginç karakterlerden biridir.

"ölü Canlar"da, Gogül'ün en güzel hiciv örneklerinden birini de mahkemeler oluşturmaktadır. Çiçikov, ölü mujikleri satın alma işlemlerini yasallaştırmak için NN... şehrinin mahkeme binasına gider. Mahkeme binasını yazar Yunanlılar[1]ın ahlâk ve adalet tanrıçası Themis'in tapınağına benzetmektedir. Burada çalışan memurlar da Themis rahipleridir. "... İkinci ve üçüncü kat pencerelerinden Themis rahiplerinin satın alınmaz başları önce göründü,

sonra kayboluverdi: muhtemelen tam o sırada başkan içeri girmişti..." cümlesinde yazar, Themis tapmağında görevli memurların rüşvetçiliklerini sadece "satın alınmaz başlar" sözüyle belirtmektedir. Yine aynı cümleden camdan dışarısını seyreden, ancak başkan odaya girdiği zaman hemen iş başına dönen Themis rahiplerinin, günlerinin büyük bölümünde işle fazla ilgilenmediği de anlaşılmaktadır.

Her işin rüşvetle yapıldığı, rüşvet ödenmediği zaman işlerin, dava sahibinin ömrü boyunca sürdüğü bu mahkeme binasından ve memurlardan söz ederken yazarın sürekli Themis tapmağı ya da Themis rahipleri demesi hicvin altında gizlenen oldukça şiddetli bir eleştiri niteliği taşımaktadır .

Eserde, N... kasabasında yaşayan kişilere, özellikle kasabanın sosyete kesimine geniş yer verilmiştir. Çiçikov'un ölü mujikler satın aldığı ortaya çıkınca, mantık dışı hatta saçma sayılabilecek yorumlara girişen bu insanlar, oldukça alaylı bir dille hicvedilmişlerdir.

Yazar, ilk önce bu soylu kesimin baylarını tanıtmaktadır. örneğin, vali "çok iyi bir insandır. Zamanının büyük bir kısmını tül üzerine nakış işlemekle geçirmekte" dir. Yazarın Themis tapmağı adını verdiği mahkemenin başkanı, çalışma saatleri içinde işini bırakıp gidebilecek kadar sorumluluk sahibidir. Polis müdürü, şehirlilerin hakkında; "Aleksi İvanoviç bizden para sızdırır ama, doğrusu, sırası geldi mi bizi ortada bırakmaz." Diyerek söz ettikleri bir haraç kesicidir. Belediye başkanı ise incecik dallı, etrafları yeşile boyanmış çubuklar sayesinde ayakta duran ağaçlarla dolu güzel bir park yaptırmak gibi işlerle uğraşmaktadır.

Bu topluluğun kültür ve eğitir o düzeylerinden söz ederken, Gogol'ün anlatımı alaylı bir takdirle doludur.

"... Pek çoğu eğitimden yoksun kalmamıştı. Mahkeme başkanı Jukovski'nin "Ludmilla"sını pek güzel okurdu. Bazı yerleri, özellikle "Çam ormanı uykuya dalmak üzere, vadi is.e uyuyor" mısrasını ve "çu " kelimesini öyle güzel okurdu ki gerçekten vadinin uyuduğunu düşünmemek elde değildi. Etkiyi daha da arttırmak için tam o kelimeyi söylerken gözlerini kapatırdı; Posta müdürü kendini, daha çok, felsefeye vermişti. Büyük bir gayretle, hatta, geceleri bile Jung'un "Geceler" ve Eckartshausen'in "Doğanın Gizemlerine Anahtar" adlı eserlerini okumaktaydı. Bunlardan uzun uzun notlar çıkarıyordu. Ancak bunların ne işe yaradıklarını kimse bilmiyordu... Geri kalanlar ise daha iyi ya da daha az öğrenim görmüş kişilerdi: bazıları Karamzin'i, bazıları "Moskovskie Novosti" gazetesini, hatta bazıları da... eh onlar hiç bir şey okumuyordu..." (s.165-166).

["gu" kelimesini Türkçe'ye çevirmek zordur. "Çu" Rusçada dikkati çekmek, uyarmak için kullanılan bir ünlemdir,özellikle jukovski'nin şiirlerinde çok sık rastlanan bu ünlemleri Gogol, eserinde kullanarak hicivkaynağı yapmıştır.]

üst düzeyde görev yapan bu insanların kültüre gösterdikleri eğilim, gerçekte, taklitten başka bir şey değildir. Yazar, mahkeme başkanının "Ludmilla"yı çok güzel, özellikle de "çu" kelimesini oldukça etkili okuduğunu söyler. Çünkü o şiir okurken çevresindekiler uykuya dalmaktadır. Mahkeme başkanı, onların dikkatini çekip uyandırmak için "çu" kelimesini etkili okumak gereğini duymaktadır. Posta müdürü ise sanki okuduğu kitaplar hakkında, bir yerde konferans ya da ders verecekmiş gibi not almaktadır. Hiç bir işe yaramayan notları, yalnızca bu konularla ilgilenen ve uzmanlaşmış kişileri taklit etmek için almaktadır. Kültürlü görünmeye çalışan bu topluluğun düzeyi yavaş yavaş bir şey okuma gereğini duymayan kişilere kadar düşmektedir. Yazar âdeta üst düzeyden başlayıp, okuyucuyu kötü duruma hazırlamak ister gibi okunan şeylerin kalitesini düşürmekte ve sözü esas amacına getirmek-tedir.

N.... kasabasının bayanları ise# Gogol'ün kasabada oturanlar konusunda ortaya koyduğu hicvin zirvesini oluşturmaktadırlar. Bu bayanlar Rusça konuşmak yerine Fransızca konuşmayı tercih etmektedirler. Rusça onlara göre, kaba bir dil olduğundan biraz kibarlaştırmak gerektiğine inanmışlardır] Bu nedenle "sümkürdüm" (ya vısmorkalas; ya plyunula) yerine "burnumu rahatlattım" (ya oblegçila sebe nos), "bu bardak kötü kokuyor" (etot stakan; vonyayet) yerine de "bu bardak görgü kurallarına aykırı" (etot stakan nehoroşo vedyot sebya) demeyi alışkanlık haline getirmişlerdir. Her

türlü ahlâk dışı davranış onları müthiş öfkelendirmektedir. Buna karşılık, N... kentinin bayanları kendi sırlarını ustalıkla gizlemesini bilmektedirler. Yazar, onlarla ilgili bu bilgileri aktarmadan önce: "N... kasabasının kadınları.... hayır hayır bir türlü yazamıyorum: bir ürkeklik var içimde nedense N... kasabasının kadınları mükemmeldirler... Tanrım kalemim bir türlü hareket etmiyor, sanki üzerinde bir ağırlık var..."

(S.166.167) demektedir. Gogol'ün N... kasabasının kadınlarıyla ilgili paragrafta, böyle bir giriş yapması tamamen kasıtlıdır. "Bir türlü yazamıyorum...." gibi sözlerle yazar onların, gerçekte, uygunsuz davranışlarını anlatmanın zorluğunu ya da titizlikle eşlerinden gizledikleri sırlarını açıklamayı istemediğini ortaya koymaktadır. Zaten onlarla ilgili genel bilgilerin sonuna:

İşte N... kasabasının kadınları hakkında bunları söylemek mümkündür. Ancak iş daha detaylı bir bi-çimde yaklaşsanız, önünüze oldukça farklı konular çıkacaktır. Hem.-sonra kadınların kalplerini yakından incelemeye kalkışmak tehlikelidir...." (S.168)

Gogol bu sözleriyle N... kasabasında yaşayan bayanların bir takım uygunsuz davranışlarını açıklamaya çalışmıştır. Gogol, kadınlarla ilgili hicve, diğer eserlerinden farklı olarak, bu romanında ilk kez ayrıntılı bir biçimde yer vermiştir,

İki ciltten oluşan eserin ilk cildinde, Gogol'ün amacı, bayağılıkları ve kusurları ortaya koymaktır. Yazar bu konuda şunları söylemektedir

"... Ben erdemli kahramanlar yaratmadım. Romanda yer verdiğim tiplerin çoğuna, eksikliklerin kahramanları diyebiliriz. Bence önemli olan pek çok yönden bayağılaştırdığımız yaşamın yüce önemine daha derin bir biçimde inebilmektir...:

Gerçekten de, romanda karşımıza çıkan her kahraman bir eksikliğin, kusurun sembolüdür: Manilov hayalperesttir, Nozdrev kaba ve skandalcı, Sobakeviç insanlardan nefret eden, dolandırıcı bir karaktere sahiptir, Koroboçka malını mülkünü kendine saklayan ve daha fazlasını isteyen, aç gözlü yaşlı bir kadındır. Pilyuşkin ise sanki cimriliğin insan kılığına girmiş bir sembolüdür. Romanda N.... kasabasının soylu kesimine büyük bir ağırlık verilmiştir. Kasabalıların tanıtıldığı bu bölümde yazar önemli işler yaptıklarını düşünen, gerçekte ise tembel yöneticileri, rüşvetçi memurları, değersiz ve taklitten öteye geçmeyen, sınırlı bir kültür düzeyinde olan önemli kişileri hicvetmektedir. Rusça yerine Fransızca konuşmayı tercih eden, modaya uygun giyinmeye çalışan ve bol bol dedikodu yapan N... kenti kadınları da eserin ilginç karakterleri arasında yer almışlardır. Çiçikov ise, her kahramanda bulunan unsurlardan bazılarını taşıyan bir "bayağılıklar yığını" dır. O hem memur, hem kâhya, hem çiftlik sahibi hem de davranışlarıyla yüksek rütbeli bir kişidir.

Gogol, .bu romanıyla Ukrayna'nın Soroçinsk kasabasıyla başlattığı Mirgorod ve Peterburg'ta da sürdürdüğü insan kusurlarının, sadece bu bölgelere değil, tüm Rusya' ya özgü olduğunu göstermek istemiştir.

"ölü Canlar"ı pikaresk roman olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır. Çünkü eser, pikaresk roman geleneklerine uygun özelliklere sahiptir. Bilindiği gibi "pikaresk"' romanda yazarın hayal gücünden kaynaklanan ülkelere yapılan yolculuklarla gerçek dünyada geçen yolculuk ve serüvenler arasında önemli farklılıklar yoktur. Kahraman çeşitli toplum çevrelerinde dolaşır ve türlü olaylarla karşılaşır. Bütün detaylar birleşince ortaya yerilmek istenen yaşamın bir tablosu ortaya çıkar.

Eserin ilk cildi yayınlandığında, edebiyat çevresinde büyük yankılar uyandırmıştır, özellikle Belinski romanda, büyük bir sanatsal yaratıcılık görmüştür. Aynı zamanda, o dönem Rusya'sının toplumsal yarası kabul edilen kölelik sistemini, cesaretle gözler önüne serdiği için ilerici görüşlere sahip eleştirmenler yazarı göklere çıkarmışlardır. 19.yy'ın eleştirmen ve yazarları "ölü Canlar"da Gogol'ün gerçekçiliğin en üst basamağına ulaştığını belirtmişlerdir. Ancak Gogol'ün kendi eserini değerlendirme açısı çok farklıydı. "Yazarın İtirafları”nda Gogol "ölü Canlar"ı okuduğumda Puşkin "-Tanrım Rusya ne kadar hüzünlü bir ülkeymiş " demişti. Oysa bu beni şaşırttı. Çünkü, Rusya'yı böyle tanıyan Puşkin, bunların hepsinin sadece birer karikatür ve benim hayal gücümün ürünü olduğunu fark etmemiş" demektedir.

"ölü Canlar"ı, pikaresk roman olarak kabul ettiğimizden Gogol'ün söylediklerindeki gerçek payı ortaya çıkaracaktır.

Gogol "ölü Canlar" üzerine yazdığı dört mektup-tan üçüncüsünde bir yandan Belinski ve çevresindekilerinin aksine, erdemli kahramanlar yaratmamakla suçlayan kişilere yanıt verirken, diğer yandan da eserde kendi iç dünyalısının izleri bulunduğunu belirtmektedir.

".... Kahramanlarım, kötü insanlar değiller. Onlardan tekinin iyi bir yönünü gösterdiğimde, okuyucu sempati duymuştur. Ama her birinin bayağılığı okuyucuları korkuttu. Onları,korkutan, birbiri ardınca kahramanlarımın daha da bayağı tipleri simgelemeleri, hiç birinin teselli veren yönünün bulunmaması, hiç bir yerde rahat nefes aldırmamaları veya zavallı okuyucuya cesaret vermeleridir.... Rus insanını değersizlikten çok, kusur ve eksiklikleri korkutmuştur. Değersiz olana tiksinti duyan bir kişi, değersizin zıttı olan bir ortamda yaşayan doğru kişi demektir. İşte benim üstünlüğümde bu. Ama bu üstünlük, bir tez daha söylüyorum eğer benim ruhsal durumumla birleşmemiş olsaydı, içimde bu kadar gelişmezdi. Okuyucularımdan bir tanesi bile kahramanlarıma gülerken bana da güldürdüğünün farkında değil....

Gerçekte iki cilt olan eserin, ikinci bölümünü, Gogol başarısız bularak yakmıştır. İkinci bölümde roman ya ar tarafından daha ciddi ve psikolojik bir anlayışla ele alınmıştır. Yazar, özellikle hiciv konusunda yetenekli olduğu için, ikinci ciltte kendinden beklenen başarıyı gösterememiştir. Ancak, her şeye rağmen "ölü canlar"ın ilk cildi, Rus ve dünya edebiyatının en seçkin eserleri arasında yer almaktadır.

N.V. GOGOL'ÜN HİCİV SANATINDA ANLATIM ÖZELLİKLERİ

Gogol, eserlerinde ortaya koyduğu hiciv sanatı için çeşitli yazım teknikleri kullanmıştır. Bunların başında Rusçada "skaz" adı verilen anlatım tekniği gelmektedir. Gogol "skaz" tekniğini, özellikle, ilk dönemlerde yazdığı eserlerde kullanmıştır. Yazar, hikâyeyi kendisi anlatmaz. Genellikle hikâye ya olayın geçtiği yerde oturan ya da olayı yaşayanları tanıyan bir kişinin ağzından anlatılmaktadır, "skaz" tekniği yazara hikâyesini dilediği gibi yönlendirme olanağı vermiştir. Kimi zaman, "Dikanka Hikâyeleri" ve "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç"te olduğu gibi hikâyeyi anlatan kişi son derece saftır. Kimi zaman ise hikâyeyi anlatan kişi duygusal bir karaktere sahiptir ve olayları kendi duyguları çerçevesinde yönlendirir. Hikâyeyi anlatan kişi, ara sıra fazla konuştuğu için, kahramanların kusurlarından da söz eder, Hatta, bu kusurları över gibi anlatır. Çünkü hikâyeyi anlatan kişi bunları kusur olarak görmemektedir. "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç" hikâyesinde bunun tipik bir örneği vardır. Hikâyeyi anlatan kişi başlangıçta, her iki kahramanın da karakter özelliklerinden söz eder. İvan İvanoviç'in vazgeçemediği alışkanlıklarından birini şu sözlerle aktarır;

"Harika bir insandır İvan İvanoviç, Kavun yemeği çok sever. En sevdiği meyva da kavundur zaten. Yemeğini yiyip, üzerinde sadece gömleği olduğu halde sundurmaya çıkar. Gapka'ya, iki tane kavun getirmesini emreder. Gelen kavunları keser, çekirdeklerini çıkarır, özel bir kâğıda sarar ve yemeye başlar. Sonra Gapka'dan mürekkebi ister, çekirdekleri sardığı kâğıdın üzerine 'bu kavun şu şu tarihte yendi' diye yazar. Eğer, o gün konuğu varsa 'şu şu kişi de bana katıldı.' cümlesini ekler."

Hikâyeyi anlatan kişi İvan İvanoviç'in kavun yeme alışkanlığından söz etmeden önce "harika bir insandır İvan İvanoviç" demektedir. Anlatıcıya göre onun kavun yedikten sonra çekirdekleri sardığı kâğıda, her defasında not düşmesi olağan bir durumdur. Bu nedenle, onun gözünde İvan İvanoviç harikalığından bir şey kaybetmez. Aynı zamanda hikâyeyi anlatan kişi, fazlaca ayrıntıya girerek İvan İvanoviç 'in sundurmada, üzerinde sadece gömlekle oturduğunu belirtir. Bu kahramanın pek de hoş olmayan bir davranış özelliğidir. Ancak daha önce belirttiğimiz gibi, hikâyeyi anlatanın gözünde bunlar kusur değildir. Üstelik, hikâye boyunca "harika insandır" sözü, her iki kahraman için de sık sık kullanılmaktadır.

Aynı özellik, duygusal karakter taşıyan anlatıcıda da vardır. Onun kahramanlara yaklaşımı ne kadar duygusal olursa olsun, sözlerinde kendisinin farkına varmadığı alaylı, hicivsel bir ton bulunmaktadır. Zaten, yazarın "skaz" tekniğini kullanmasındaki amaç ta budur.

Çoklukla, hikâyeyi anlatan kişi, saflık içinde gülünç üslupla yansıttığı olaylara hiç beklenmedik bir biçimde, hikâyenin son bölümünde, ciddi ya da felsefi bir boyut getirir. Duygusal anlatıcı ise ortaya son derece şiddetli bir hiciv koyabilir. Bunun en tipik örneği, "Eski Zaman Beyleri" adlı hikâyedir.

Hikâyenin yaşlı kahramanları, Pulheriya İvanovna'yla Afanasi İvanoviç'in çiftliklerinde yemek yapmak ve yemekle geçirdikleri sessiz, sakin yaşam tarzı son derece duygusal ve sevgi dolu bir yaklaşımla yansıtılmaktadır. Hikâyeyi anlatan kişi, onlara duyduğu acıma ve sevgiyi: "zavallı ihtiyarcıklar", "zavallı adam, "zavallı kadın" sözleriyle vurgular. Yaşlı çiftin ölümünden sonra mirasçı olarak gelen kişi* çiftliği mahveder. Mirasçının tanıtıldığı son bölümde, hikâyeyi anlatan kişi duyduğu öfkeyi, onu ve rüşvetçi haciz görevlilerini şiddetli bir biçimde hicvederek ortaya koymaktadır:

".... Çok geçmeden nereden geldiği bilinmeyen uzak bir akraba, çiftliğin mirasçısı geldi. Korkunç bir reformcu olan bu mirasçı, hangisi olduğunu şimdi hatırlayamadığım bir alayda emir eri olarak hizmet etmişti. Çiftlik işlerindeki düzensizliği ve bozukluğu anında fark etti. Tüm sorunları kökünden çözümlemeye, düzeltmeye ve her şeyi yoluna koymaya kesin karar verdi. Altı tane güzel İngiliz orağı aldı, her kulübeye numara koydu, nihayet, her şey öyle bir yoluna girdi ki altı ay sonra çiftliğe haciz geldi. Bir mahkeme üyesiyle soluk üniformalı yüzbaşıdan

oluşan haciz görevlileri, kısa bir süre içinde geriye kalan bütün tavuk ve yumurtaları silip süpürdürler...."

(S.40)

Hikâyeyi anlatan kişi, yaşlıların mutluluk içinde sürdürdükleri yaşam tarzını bir anda yok erdirivererek miras yediyi "korkunç reformcu" diyerek hicvetmekte ve ona duyduğu öfkeyi dile getirmektedir. Ancak bu satırlarda reformcu mirasyediden başka, rüşvetçi haciz görevlileri de şiddetle eleştirilmektedir. Bu paragrafı izleyen bölümde, çiftlikte tavuk, yumurta ne varsa her şeyi yiyen haciz görevlilerinin hiç bir çekinme duygusuna kapılmadan mirasyediyle içki bile içtiklerini görüyoruz. Mirasçı ise çiftliği umursamadan rahat bir yaşam sürdürmektedir. Hikâyenin sonuna doğru anlatıcının kullandığı ton gittikçe daha şiddetli bir hicve dönüşmekte ve hikâyenin başlangıcındaki duygusal tondan hemen hemen hiç bir iz kalmamaktadır.

Gogol, hikâyelerinin yapısal özelliklerini ilgilendiren "skaz" tekniğinin yanısıra, seçtiği kelimelerin fonetik yapılarına da büyük özen göstermiştir. Bunun en ilginç örneklerini kahramanlarına koyduğu isimlerde görüyoruz. Yazar, kahramanlarına verdiği isimleri "neologizm" ler yaratarak, kendisi uydurmuştur. Gogol, sadece kahramanın karakterine uygun bir isim yaratmakla kalmamış, bu yöntemle daha hikâyenin başında ona, kişiliğini ortaya koyan belirgin bazı özellikler de kazanmıştır, örneğin, Akaki Akakiyeviç Basmaçkin. İsim fonetik bakımından olduğu kadar, yazarın kahramana bu isim nasıl takıldığını ayrıntılı bir biçimde anlatması bakımından da oldukça ilginçtir. Hikâyede yazar, isim konmasıyla İlgili bu bölümü şöyle anlatmaktadır;

Anneye, bebeğe koyması için üç isimden birini, seçmesini söylediler: Mokki, Sossi veya çilekeş Hozdazat 'Hayır' diye düşündü çoktan ölmüş olan kadın 'hepsi birbirine benziyor.' Anneyi memnun etmek için takvimin sonraki yaprağını çevirdiler. Bu kez de üç isim çıktı karşılarına: Trifili, Dula ve Varahasi. 'şansa bak.-dedi din ne biçim isim bunlar. Doğrusu böylelerini hiç duymamıştım. Hiç olmazsa Varadat ya da Varuh olsaydı. Ama çıka çıka Trifili'yle Varahasi çıktı.' Bir sayfa daha çevirdiler bu kez de Pavsikahi ve Vahtisi isimlerini gördüler....”(S.60)

Görüldüğü gibi kahramanın annesinin karşısına çıkan bu isimler, ses açısından komik oldukları kadar herhangi bir anlamları da yoktur. Annenin bebeye koymak üzere aklına gelen isimlerin de onlardan bir farkı bulunmadığı açıktır. Nihayet anne "bu kaderin oyunu" diyerek bebeğe babasının ismi olan Akaki'yi koyar. Böylece Akaki Akakiyeviç ismi doğmuş olur. Yazarın bu ismi seçmesi rastlantı değildir. Çünkü bu isimle yazar hiç bir değişiklik görülmeyen, tek düze yaşam biçimini ortaya koymaktadır. Ayrıca kahramana hiç bir ismin yakıştırılmaması, binlerce isim arasından bir tanesinin seçilememesi ve nihayet babasının adının takılması âdeta onun silik kişiliğinin kanıtıdır.

Akaki Akakiyeviç'in soyadı ise Başmaçkin'dir. Başmaçkin soyadı, yumuşak ve ses çıkarmayan bir

ayakkabı türüne verilen addan gelmektedir. Bu nedenle Gogol'ün seçtiği Başmaçkin soyadı "Palto" eserinin kahramanı gibi gürültüsüzce, sessizlik içinde dünyadan geçen bir insanı sembolize etmektedir.

Aynı türde, karakteristik isimler başka hikâyelerde de vardır, örneğin, "Araba" hikâyesinin kahramanının ismi Çertokutski'dir. İki ayrı kelimenin birleşmesiyle oluşan bu ismi, yazar uydurmuştur. "Çort" "kutsıy" ise kesik kuyruklu, kısa kuyruklu anlamına gelmektedir. Bu kelime aynı zamanda, onuru kırılmış kişiler içinde kullanılmaktadır. Kasabaya alayıyla birlikte gelen general, verdiği yemekli toplantıda davetlilere kısrağını gösterir ve onunla övünür. Hikâyenin gösteriş düşkünü kahramanı Çertokutski ise ondan aşağı kalmamak için, Venedik stili arabasını göstereceğini söyler. Kıskandığı için generali, sürekli arabası olup olmadığını sorarak, kendi arabasını abartılı bir biçimde anlatıp överek tahrik etmeye başlar. İşte Çertokutfeki bu yönüyle, şeytandan farksızdır. Çertokutski bir ara askerlik yapmış, ancak "hoş olmayan bir macera" nedeniyle ordudan atılmıştır. Generali, aynı zamanda içinde bulunduğu ortam nedeniyle kıskanması bir yana, bu ortamdan dışlanmış bir kişi olarak onuru da kırılmıştır. Sonuçta Çertokutski adlı bu kahraman, hikâyede onuru kırılmış bir şeytanı sembolize etmektedir.

Bu tür isim özelliklerine, Gogol'ün "ölü Canlar" romanında da rastlıyoruz. Bu romanda yazar, Koroboçka adlı yaşlı bir kadını da tanıtmaktadır. Koroboçka ismi, "korobka" yani kutu çekmece anlamına gelen bir kelimeden türetilmiştir. Koroboçka adlı bu yaşlı kadın çekmecelerinde, küçük keseciklerde para saklamakta ve en büyük kutu olan evinden dışarıya en ufak bir malın çıkmasına iz in vermemektedir. Gogol ona bu huyu nedeniyle Koroboçka adını vermiştir.

Gogol, Fransız edebiyatından Rus edebiyatına geçen ve 18.yy'da D.İ.Fonvizin gibi Rus yazarlarının çok sık kullandığı karaktere uygun isim geleneğini, kendi eserlerinde hicivsel bir anlayışla ele almıştır.

Gogol'ün eserlerinde sık kıllandığı bir başka anlatım tekniği ise, "alogizm" dir. "Alogizm", anlatımda mantık dışı özellikler ortaya konmasıdır. "Alogizm", kahramanların diyalog ya da monologlarında görülebilir.

"Alogizm"in en güzel örneklerinden bir tanesini, "Dikanka Hikâyeleri"ni anlatan Arıcı Sarı Panko'nun ikinci önsözünde görüyoruz. Panko, yöre halkının geleneksel akşam toplantılarından söz ederken, "biz bu toplantılarda öyle boş şeylerden konuşmayız. Genellikle kültürümüzü arttıran konular üzerinde konuşuruz"der. Ancak, sonra hiç umulmadık bir biçimde toplantıya katılanların saatlerce "nasıl elma salamurası yapılır?" sorununu tartıştıklarını anlatır. Burada "alogizm", "kültür"le "elma salamurası arasında kurulan saçma bağlantıdadır.

"Alogizm"in örneklerinden bir diğeri de yine ArıcıSarı Panko'nun anlattığı "Noel Arifesi" adlı hikâyede karşımıza çıkmaktadır. Hikâyeye son derece doğal bir girişle başlayan ve baş kahraman şeytanı tanıtan Panko, birden bu konuyu bir kenara bırakarak, uzun uzun giyimden söz etmeye başlars

".... Cadı kadın, kendini karanlıkta bulunca çığlığı bastı. Şeytan ise yavaş yavaş ona yaklaşarak koltuğunun altından tuttu ve kulağına genellikle kadınların hoşuna gidecek sözler seyledi. Dünyanın düzeni ne gariptir 1 Herkes birbirini taklit etme sevdasına kapılmış gidiyor. Eskiden Mirgorod 'da kış aylarında bir yargıç bir de vali çuhayla kaplı kuzu postundan kürkler giyerdi. Küçük memurlar ise kürksüz deriden, gocuk kullanırlarda. Ya şimdi" Hem yargıç yardımcısı hem de kadastro memuru kendilerine kuzu postundan çuhayla kaplı yeni kürkler diktirdiler ... .Papaz ise yazın giymek üzere, kadife şalvarlar ve çizgili kumaştan bir yelek diktirdi. Kısacası, herkes giyime kuşama düştü1 Şu insanlar ne zaman bırakacaklar böyle boş şeyleri!" (S.143)

Panko, söze başladığı konuyu dağıtmış ve insanların giyimleriyle, nasıl birbirlerini taklit ettiklerini, hatta köylerinde kimin ne diktirdiğini, nasıl giyindiğini anlatmaya başlamıştır. Panko şeytanı safça, fiziki bir yaratıkmış gibi anlatırken, köyün dedikodusuna geçerek o yöre halkının üzerinde kafa yordukları konuları ortaya koymaktadır. Böylece yazar, Panko'nun bu saf gevezeliğinden faydalanarak, onun içinde bulunduğu topluluğun kültür düzeyini yansıtan kişileri hicvetmiştir.

Hem olayda hem de diyalogta oluşan "alogizmin" ilginç bir örneğini de "İvan İvanoviç'le İvan

Nikiforoviç" hikâyesinde görüyoruz. Birbirlerine saçma bir nedenle küsen iki arkadaş, çareyi mahkemeye başvurmakta bulurlar.

Her ikisi de şikâyet dilekçesi verir. Ancak İvan Nikiforoviç'in dilekçesini, İvan İvanoviç'in domuzu çalar. Domuzun dilekçeyi çalması eski arkadaşların arasının iyice açılmasına neden olur.

Domuzun mahkeme binasını basması ve dilekçeyi çalması en dikkat çekici mantık dışı olaylardan biridir. Bize göre mantık dışı olan bu hırsızlık olayı, hikâyenin kahramanları için normaldir. Hatta bu konu onlara göre üzerinde tartışmalar yapılabilecek bir nitelik bile taşımaktadır. Zaten yazarın hicvinin odak noktası da budur. Belediye başkanı, İvan İvanoviç'i domuzun cezalandırılması konusunda ikna etmeye çalışır. İvan İvanoviç'e "kanun, bir şey çalan kişi suçludur diyorsa sizin domuzunuz da suçludur." der. İvan İvanoviç ise buna kesinlikle karşı çıkar ve "Domuz da Tanrı'nın yarattığı bir varlıktır" diyerek yanıt verir. Belediye başkanının bu konuda ona söyledikleri ise şöyledir:

"Elbette haklısınız Herkes sizin bilgili, bilimden ve ona benzer konulardan anlayan birisi olduğunuzu bilir. Oysa ben bilimle hiç bir zaman haşır neşir olamadım: yazı yazmayı otuz yaşında öğrendim. Biliyorsunuz ben askerliğimi er olarak yapanlardanım.... Evet 1801 yılında kırk ikinci piyade alayının dördüncü kolunda emir eriydim. Kolumuzun komutanı, izin verirseniz söyleyeyim yüzbaşı Yermeyev'di...." (S.224)

Domuzla ilgili konuşma geliştikçe, kahramanların diyaloğu başka konulara geçmiş, konular arasındaki mantık bağı kaybolmuştur.

Gogol, "alogizm"i son eseri olan "ölü Canlar" romanında da devam ettirmiştir. Romanın kahramanı Çiçikov' un ölü mujikler satın almak için uğradığı hayalperest Manilov'un konuşmaların da konu bakımından kopukluk gösterdiği anlaşılmaktadır. Örneğin Çiçikov ona başka toprak sahipleriyle görüşüp görüşmediğini sorduğunda Manilov'un verdiği yanıt şu şekildedir:

"Elbette, diye sözüne devam etti Maniloveğer komşunuz iyi biriyse o zaman iş değişir, örneğin komşunuz nezaket, güzel konuşma sanatı gibi konulardan, bilimden anlayan biriyse o zaman insanın ruhu canlanır ve hatta insan âdeta, buharlaşır...." (S.32)

Gerçekle bağını kopararak, hayal dünyasında yaşayan Manilov'un yanıtları Çiçikov'un sorduğu soruya açıklık getirmemektedir. Hatta kahraman kendisi bile saçmaladığının farkına varır ve konuşmasını, etrafında oluşturduğu hayal perdesini kaldırmak ister gibi elini sallayarak keser. Onun hayal dünyasında yaşadığını, Çiçikov'un sorduğu soruya mantıksızca verdiği bu yanıtta görüyoruz.

"Alogizm"e yakın özellikler gösteren ve Gogol'ün eserlerinden çok sık kullandığı bir teknik te "absürd" yani saçmalıktır.

"Bir Delinin Notları"nda, hikâyenin kahramanı Poprişçin toplum tarafından ezilmesi ve yüksek rütbelere duyduğu tutkusu nedeniyle aklını yitirir. Böylece kendini İspanya kralı sanan Poprişçin'i akıl hastanesine kapatarak işkence yaparlar. Poprişçin'e yapılan işkenceler ona maddi açıdan çok ruhsal acılar vermektedir. Poprişçin'in son notları oldukça dokunaklıdır

".... Anneciğim kurtar zavallı oğlunu! Onun bu hasta hali için ağla! Bak, ona nasıl eziyet ediyorlar! zavallı öksüzünü kucakla bir defa! Artık dünyada yer yok ona. Fırlatıp attılar bir kenara! Ağla anneciğim zavallı hasta oğlun için ağla!..."

Bu acı dolu sözlerden sonra yazar kahramanını hicvetmek için ona "....Aa Cezayir beyinin tam burnunun altında bir ben varmış biliyor muydunuz?" sorusunu sordurmaktadır. Bu sözler Poprişçin'in normal gerçeklerden işkenceyle ne kadar uzaklaştığını göstermektedir. Onun sorduğu bu soruyu halüsinasyon sonucu ortaya çıkan bir "absürd" olarak nitelendirebiliriz.

"ölü Canlar" romanından tanıdığımız hayalperest Manilov, bazen hayallerinde o derece ileri gider ki olaylar ve düşünceler arasındaki mantık bağları kaybolur. Sonuçta hayaller, hayal olmaktan çıkarak saçma sapan bir hale girerler. Manilov ölü mujikler satın almaya gelen bu kibar insanı çok sever. 0 gittikten sonra Manilov hayallere dalar ve bu hayallerinde Çiçikov'a bile yer verir:

"....Arkadaşlarla birlikte sürdürülen yaşamın iyiliklerini, sevdiği bir arkadaşıyla ırmak kenarında oturmanın ne kadar güzel olduğunu düşünmeye başladı. Sonra bu ırmak üzerine köprü, çok yüksek bir balkonu olan kocaman ev yaptırdığını hayal etti. Evin balkonu o kadar yüksekti ki Moskova bile görünüyordu. Akşamları, bu balkona oturup açık havada çay içiyorlar, tatlı konular üzerinde sohbet ediyorlardı. Çiçikov'la güzel arabalara binerek herkesin onlara son derece nazik davranacağı toplantılara gidiyorlardı...."

Manilov gerçek dışı hayallerinde bu kadarla yetinmez. Daha ileri giderek Çiçikov'la kurduğu güzel arkadaşlığa hayran kalan çarın onlara generallik rütbesi vererek ödüllendirdiğini hayal eder. Manilov, çiftliğiyle ilgili konularda da saçma hayaller kurmaktadır, örneğin, evinin yakınındaki göle toprak altından tünel açtırır, gölünün üzerine bir köprü kurdurtur ve bu köprüler üzerin?deki dükkânlarda köylüler satış yaparlar.

Saçmalık bakımından, Manilov'un hayallerinden farksız bir başka örneği de Gogol'ün ilk hikâyelerinden olan "İvan Sponka ve Teyzesi" nde kahramanın gördüğü rüyada rastlıyoruz. Tek düze bir yaşam tarzı sürdüren İvan Şponka'yı, teyzesi evlendirmek istemektedir. Ancak, alıştığı düzenin bozulacağına inanan Şponka için bu plân tam anlamıyla korkunçtur. Teyzesinin bu plânını öğrendiği gün Sponka, bir kâbus görür. Evinin her köşesinde karısı olduğunu idda eden bir kadın vardır. Şapkasının ve kulağının içinde, cebinde, sandalyenin üzerinde elini nereye atsa karşısına bir kadın çıkmaktadır. Kâbus şu şekilde devam eder:

".... Birden bire tek ayağının üstünde sıçramaya başladı, teyzesi ise onu seyrediyor ve ciddi bir tavırla '-Evet evet, sıçramak zorundasın çünkü artık evlisin" diyordu. Teyzesine yaklaştı ama karşısında duran teyzesi değil koca bir çan kulesiydi. Birisinin, onu iple çan kulesine sürüklediğini hissediyordu. Acıklı bir sesle '-Kim sürüklüyor beni?' diyordu. '-Ben senin karın! seni çan olduğun için sürüklüyorum."

'-Hayır, ben çan değilim, ben İvan Fyodoroviç'im.' diye bağırıyordu. P.. piyade alayının albayı oradan geçiyor ve ona 'evet evet sen bir çansın!' diyordu....' (S.276-277)

İvan Şponka'nın gördüğü bu kâbus, Gogol'ün ilk "absürd" örneklerindendir. Gogol, "absurd"un en güzel örneklerini, ruhsal sıkıntıları bulunan Şponka ve Poprişçin adlı kahramanlarında vermiştir.

"Absürd"u yaratan anlatım tekniğinin başka bir örneğini de, Gogol'ün olgunluk döneminin en büyük eseri olan "ölü Canlar"da görmekteyiz. Çiçikov, ölü mujikler almak için yörenin toprak sahiplerinden biri olan Sobakeviç'i ziyaret eder. Çiçikov, Sobakeviç'e ölü mujikler satın alacağını. söyleyince aralarında hararetli bir fiyat tartışması başlar. Sobakeviç her ölü mujik başına akıl almayacak bir fiyat ister. Ancak Çiçikov fiyatı yüksek bularak işten vazgeçmeye bakar. Çünkü, onun amacı ölü mujikleri kâğıt üzerinde yaşıyor gösterip devletten para almaktır. Sobakeviç ise, ölü mujikleri istediği fiyata satmak için onu ikna etmeye çalışır. Sobakeviç ölü mujiklerini övmeye başlar, onların yeteneklerini sanki halâ yaşıyorlarmış ve Çiçikov'a hizmet edeceklermiş gibi göklere çıkararak anlatır:

"-....Başka bir düzenbaz olsaydı sizi aldatırdı, mujik yerine acaip bir şey satardı. Oysa ben öyle iyi mal veriyorum ki size, hepsi seçme: sadece zanaatkâr değil aynı zamanda sağlıklı köylülerdir, örneğin Miheyev'i ele alalım ne arabacıdır ol. öyle arabalar yapar ki baştan aşağı yay. Onun yaptıkları gibi Moskova'da da yoktur. Son derece sağlamdır, üstelik cilasını da boyasını da kendisi yapar...... ya marangoz Probka Selifan'a ne demeli? Böyle bir mujik bulamayacağınız konusunda sizinle iddaya girerim. Hem de kafam pahasına! Ne yetenekli adamdı o!,.,, Miluşkin'i bizim kerpiç ustasını hatırlıyorum da! İstediğiniz her eve şömine yapardı. Ya çizmeci Maksim Telyatnikov...."(S.108)

Sobakeviç'in ölü mujiklerini satmak için söylediği, abartmalı övgünün bir benzerini "Araba" hikâyesinde görmek mümkündür. B... kasabasına gelen süvari alayının Generali, verdiği yemekte kısrağını toplantıdaki herkese gösterir ve onunla övünür. Yemeğe katılan kasabalı çiftlik sahiplerinden Çertokutski hem ilginin merkezi almak hem de General'den aşağı kalmamak için, Venedik işi arabasını övmeye başlar. Onun arabası için söylediği bu abartmalı sözler, gittikçe mantık dışı bir hal alır ve sonuçta saçmalık düzeyine ulaşır.

"Bu araba öyle güzeldir kil Yani, sayın generalim, ben böylesini daha önce önce hiç görmemiştim.

Askerde görev yaparken, arkasındaki kutuya on şişe rom ve on kilo tütün koyuyordum. Ayrıca, altı tane üniforma, çamaşırlarım, izin verirseniz sayın generalim tenya gibi uzun diyeceğim, iki çubuk sığardı. Bu arabanın yan ceplerine öküz bile sığar." (S.58)

Bu konuşmada on şişe rom, altı üniforma, çamaşır ve on kilo tütün gibi maddelerden sonra, söz arabanın yan ceplerine gelip te Çertokutski bu ceplere öküz bile sığabileceğini söyleyince iş çığrından çıkar. Kahramanın söylediği son cümleyle konu, saçmalığın doruğuna ulaşmıştır.

"Burun" hikâyesinde Gogol başlı başına bir absürd örneği sergilemektedir. Burada, hikâyenin kahramanı binbaşı Kovalev burnunu kaybeder. Onu üçüncü dereceden bir memur kılığında bulur. Burnunu eski yerine döndürmeye kesin kararlı olan Kovalev onunla konuşur:

"-.... İkimizin de durumu biraz garip değil mi bayım.... bana öyle geliyor ki... yerinizi bilmeniz gerek. Sizi her yerde arayıp duruyorum, en sonun da buluyorum hem de nerede?bir kilisede. Siz de hak verirsiniz ki....

-özür dilerim ama neden söz ettiğinizi anlayamıyorum. ...,

-Bakın bayım dedi Kovalev kendi kişisel üstünlüklerini bilen bir insan tavrıyla sözlerinizi nasıl yorumlamak gerektiğini bilemiyorum.... Bence her şey ortada.... İsteseniz de istemeseniz de benim burnumsunuz.

Burun, binbaşıya baktı ve kaşlarını çattı.

-Kesinlikle yanılıyorsunuz. Ben özgür biriyim. Zaten aramızda herhangi bir bağlantı olması da imkânsız.

Hem üniformanızın düğmelerinden anladığım kadarıyla başka bir yerde görev yapıyor olmalısınız...:" (S.40)

"Burun" hikâyesindeki saçma olaylar sadece Kovalev'in burnunu kaybetmesi ve onu bularak konuşmasıyla sınırlı değildir, örneğin hikâye, berber Yakovleviç'in, burnu kahvaltıda yediği ekmeğin içinde bulmasıyla başlar. Son bölümde ise, bir polis Kovalev'e burnunu bir mendil içinde geri getirir. Ancak yeni bir sorun vardır: burun eski yerine nasıl konacak? Kovalev'e gelen doktor bunun imkânsız olduğunu söyleyerek, burnu hatıralık eşya gibi bir kavanozda saklamasını tavsiye eder. Aslında buna pek gerek kalmaz, çünkü Kovalev'in burnu kendiliğinden eski yerine kuruluverir.

Gogol'ün eserlerinde çok sık rastlanan "alogizm" ve "absürd", gerçekte, onun anlatım tekniğinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadırlar.

"Poşlost", Gogol'ün yarattığı kahramanları daha gülünç bir hale getirmek için kullandığı bir üslup özelliğidir. Yazarın hikâye ve romanlarında "poşlost" iki değişik biçimde ortaya konmuştur. Bunlardan biri hikâye kahramanlarının yaşadıkları ortamla ilgilidir. Olayın geçtiği çiftlik, kasaba ya da şehrin tasviri, genellikle, topluma yöneltilmiş bir hicivdir.

"İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç"in hikâyesinde aldıkça boş bir yaşam süren, sıkıntıdan birbirlerini mahkemeye vererek bunu yaşamlarının amacı haline getiren iki arkadaşın başından geçenler anlatılmaktadır. Ancak, hikâyeyi anlatan kişi yalnızca bununla yetinmez ve onların yaşadığı şehrin bir tasvirini yapar;

"Olağanüstü bir şehirdir Mirgorod! Çeşit çeşit yapı vardır. Damı sazdan olanı mı, samandan olanımı istersiniz, Hatta ahşaptan olanı bile vardır 1 Sağda bir Sokak, solda bir sokak her yerde olağanüstü çitler görürsünüz. Çitlerin etrafını şerbetçi otu sarmıştır, üzerlerine saksılar asılmıştır, Ay çiçekleri, çitlerin arkasından, güneşe benzeyen başlarını gösterirler, kırmızı gelincikler görünür. Yer yer iri bal kabakları çarpar göze... Ne ihtişamdır bul Çitlerde her zaman, onlara daha da canlı görünüm kazandıran keten bir eteklik, gömlek yada şalvar sallanıp durur.

Mirgorod'da tek bir hırsızlık ya da dolandırıcılık olayına rastlanmaz. Çünkü herkes aklına ne gelirse onu asar çitlere...." (S.211)

Bu tasvirde, şehrin düzensizliği, pisliği, orada yaşayan halkın görgü kurallarından habersiz olmaları alaylı bir üslupla anlatılmaktadır. Yazarın şehir halkını hicvettiği bir başka özellik ise, şehrin meydanındaki çukurdur. Bütün bakımsızlık ve pislik yetmiyormuş gibi bir de meydanın tamamını kaplayan koca bir çukur vardır. Bu çukur şehir halkı tarafından âdeta bir anıt, bir maskot ya da şehrin en önemli özelliği olarak kabul edilmiştir. Şehir halkı bu çukuru o kadar benimsemişlerdir ki, meydanda bulunan bir bina denize bakar gibi bu çukura baktığı için şanslı bile sayılmaktadır. Yazarı hikâyeyi anlatan kişinin yaşadığı şehire duyduğu sevgi ve saflıktan yararlanarak bu çukuru şu şekilde hicvetmektedir:

"Meydana yaklaşınca, gördüğünüz manzaranın tadını çıkarmak için bir an mutlaka duraklarsınız. Meydanın tam ortasında çukur vardır. Ne şaşırtıcı bir çukurdur bu bilseniz üstelik, o güne kadar, benzerini başka bir yerde görmemişsinizdir. Hemen hemen bütün meydanı kaplar. Uzaktan ot yığınına benzeyen, büyüklü küçüklü bütün evler, etrafını sardıkları bu çukuru hayran hayran seyretmektedirler." (S.211)

"ölü Canlar"ın kahramanı Çiçikov'un, ölü mujikler satın almak amacıyla geldiği N... kasabası da aşağı yukarı aynı durumdadır. Çiçikov, kasabaya geldiği zaman etrafta gördükleri pek iç açıcı değildir. Taş evlerin gözü alan sarı renkleri, ahşap evlerin pis gri bir rengi vardır. Bu evlerin kaç katlı oldukları ise hiç belli değildir. Her taraf tabelalarla doludur. Sokak boyunca çitler sıralanmıştır. Sokakların genişliği neredeyse, evleri gözden kaybedecek kadardır. Ağaçlar büyümemiştir, parkın hali ise içler acısıdır. Gogol, kasabanın bu tasviriyle orada yaşayan halkın ilgisizliğini, düzensizliğini ve görgüsüzlüğünü tıpkı, Mirgorod'da olduğu gibi alaylı bir dille yansıtmaktadır.

Bu türlü tasvirleriyle yazar, okuyucuyu yavaş yavaş kahramanlarında ortaya koyduğu bayağılıklara hazırlamaktadır. Kahramanların yemeye, içmeye, giyinmeye ve rütbeye gösterdikleri aşırı düşkünlük, abartarak konuşma eğilimi, yalancılık dolandırıcılık, rüşvet gibi özellikler onun hikâyelerinde alaylı ve hicivli bir dille ele alınmış bayağılık örnekleridir.

Örneğin, "ölü Canlar" romanının kahramanlarından olan Sobakeviç yemeye aşırı düşkündür. Zaten yazar, Sobakeviç 'i tanıtırken onun bir ayıya benzediğini belirtir. Çiçikov'la sofraya oturduklarında Sobakeviç, yemek yene konusundaki alışkanlığını ballandıra ballandıra anlatır.

".... örneğin bir domuz mu yiyeceğiz, tüm domuzu koydurturum masaya. Koyun varsa koyunun hepsini getirirler. Kazsa bütün kazı koydurturum. Ben iki çeşit yemek yerim ama canım ne kadar istiyorsa o kadar yerim...."(S.105)

Kahramanların oburlukları, Gogol'ün eserlerinde oldukça önemli bir yer tutar. Hatta yazar, "Eski Zaman Beyleri" adlı hikâyesinin büyük bir kısmını bu konuya ayırmıştır. Hikâyede hicvedilen bayağılık, yaşlı çiftin tek düşüncelerinin yemek yemekten ibaret olmasıdır.

Gogol'ün en çok üzerinde durduğu konulardan bir tanesi de, kahramanlarının rütbeye gösterdikleri aşırı düşkünlüktür. Bunun en güzel örneği "Burun" hikâyesinde verilmektedir. Hikâyenin kahramanını Kovalev Kafkasya'lı bir memurdur. Başkente geldiğinde, en büyük amacı vali yardımcılığı ya da bakanlıklarda iyi bir görev almak ve yüksek rütbe elde etmektir. Kovalev, rütbeyi saygınlık kazanmak için değil gösteriş yapmak için istemektedir. Onun rütbeye duyduğu tutku şu sözlerle dile getirilmektedir:

".... Kovalev'in çok alıngan bir insan olduğunu belirtmek gerek. Hakkında ne söylenirse söylensin bağışlayabilirdi, ancak rütbesiyle ünvanına bir şey söylendiğinde buna asla katlanamazdı...." (S.47)

Görüldüğü gibi Kovalev, rütbesini kişiliğinden bile üstün tutmaktadır. O, başkalarının kendi kişiliğine değil, rütbesine saygı göstermesini istemektedir.

Başka bir bayağılık türü olan rüşvetçilikle Gogol hem o dönem Rusya'sının bürotratik düzenini eleştirmekte, hem de rüşvet alan memurların ahlâk düşüklüğünü göstermektedir. Memurların rüşvet alma yönteminin en sistematik örneğini, "ölü Canlar" romanının kahramanı Çiçikov vermektedir. Çiçikov, adliyede memurluk yaparken kendisine gelen zor durumdaki ricalara sorunlarını

çözümleyeceğini söyleyerek umutlandırmaktadır. Ancak buna karşılık ricacıyı bir kaç gün oyalamakta ve en sonunda ricacıyı rüşvet vermeye razı edecek duruma getirmektedir. Rüşveti alırken, çeşitli bahaneler uydurarak kendi için değil sekreterlerle yazıcılar için aldığını söylemektedir. Böyle kurnazca bir oyuna başvuran Çiçikov aracılığıyla yazar, rüşvet yemenin o dönemde hemen hemen tüm memurlara özgü olduğunu göstermektedir. Toplum ise, memurların rüşvet almadan iş yapmamalarını kabullendiği için eleştirilmektedir.

".... Ricacı artık akıllanmıştır: iş olacak mı olmayacak mı? Ağız aramaya başlar. Aldığı yanıt ise yazı-cılara bir kaç kuruş vermek gerektiğidir. "Niçin vermeyeyim ki? Yirmi beş kopek vermeye çoktan hazırım para verilmesi gereken başka kim var?" "Hayır hayır yirmi beş kopek olur mu hiçi Yirmi beş ruble vermek gerekir." "-Yirmi beş kopek yazıcılara verilir mi?" diye bağırır ricacı.

Niçin bu kadar heyecanlanıyorsunuz ki?” şeklinde karşılık verirler. "Yazıcılara yirmi beşer ruble vereceğiz geri kalanlar ise başkanlara verilecek...." (S. 244)

Gogol'e özgü tipik anlatım tekniklerinden bir başkası ise "kişileştirme sanatıdır. Yazar, cansız varlıkları canlılara özgü nitelikler kazandırarak, insanları ve toplumu hicvedebilmektedir. Bu tekniğinin en başarılı örneklerini özellikle kasabaların tasvirlerinde görülmektedir.

"Araba" hikâyesinin başlangıcında yazar, olayın geçtiği B... kasabasının tasvirini yapar. Binalar, kasaba halkının hareketsizliği ve sessizliğine karşılık, âdeta canlı gibidirler. Hatta yazarın cansız varlıkları tasviri öylesine kuvvetlidir ki kasabanın gerçek sahipleri onlarmış gibi bir izlenim uyanmaktadır:

Şehirden geçerken sokağa inanılmaz derecede ekşi ekşi bakan alçak, kerpiçten evlere gözünüz ilişirse içinizden.... içinizden gelen duyguları kesinlikle anlatamazsınız.... Pazar meydanının da biraz lüzumlu bir görünümü yok değildi. hanis terzinin evi yüzü yerine köşesini vermiş bir halde aptal aptal bu meydana doğru uzanmıştır...." (3.53)

"Kişileştirme" tekniğinin en ilginç ve komik olan örneği bir başka örneği ise "Burun" hikâyesinde verilmektedir. Kovalev'in yüzündeki yerinden ayrılan burun, üçüncü dereceden bir memur kılığında sahibinin karşısına çıkar. Hatta onunla konuşur. Burun, hikâyede Kovalev'in elde etmek istediği yüksek rütbenin sembolüdür. Yazarın Kovalev'in burnuna üçüncü dereceden bir memur olarak kişilik kazandırmasının amacı, Kovalev'deki rütbe tutkusunu hicvetmektedir.

Gogol, "kişileştirme" tekniğinin ilk örneklerini "Dikanka Hikayeleri"nde vermektedir. Bu eserde, Gogol "kişileştirme"yi metafizik varlıklara uygulamıştır. örneğin "Noel Arifesi" adlı hikâyede şeytan, tıpkı bir insan gibi tasvir edilmekte ve insanlarla kıyaslanmaktadır. Şeytanın insanlarla kıyaslanmasının nedeni, insanları birtakım özellikleriyle, kötülüğün hayali simgesi olan şeytandan pek de aşağı kalmadıklarını göstermektir. Bu hikâyede şeytan insanın içindeki kötü eğilimlerin kişileştirilmiş bir sembolüdür.

Önden bakıldığında tam bir Almandır da, sürekli sağa sola dönüp duran, önüne çıkan herşeyi koklayan suratı, tıpkı bizim domuzlarınki gibi yuvarlak bir mantar şeklinde sona eriyordu. Bacakları o kadar inceydi ki, eğer bu bacaklar Yareskov muhtarının olsaydı daha ilk kazaskada kırıverirdi. Ama arkadan bakınca üniformalı savcı yardımcısından farksızdı. Çünkü arkasında öyle uzun, öyle sivri bir kuyruğu vardı ki, son moda üniformalara konan yırtmaçları andırıyordu. Oysa çenesinin altındaki keçi sakalına, kafasında yükselen dimdik boynuzlara ve baca temizleyicisininki kadar kirli üstüne başına dikkat edilince bunun bir Alman ya da savcı yardımcısı değil yalnızca bir şeytan olduğunu anlamak mümkündü...." (S.140-141)

Gogol'ün hikâyelerinde rastladığımız uygun sözcük seçimi, âdeta onun anlatım tekniğinin bir parçası haline gelmiştir. Çünkü yazar, son derece yerinde seçtiği tek bir sözcükle, hikâye kahramanlarının kaderlerinin ve iç dünyalarının köklü bir değişime uğramasına neden olmaktadır. Gogol'ün sözcük seçiminde gösterdiği büyük ustalığın en güzel örneklerinden birini "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç" hikâyesinde görüyoruz. İki arkadaşın birbirlerine küsmelerinin ve mahkemelere kadar düşmelerinin tek nedeni "kaz" kelimesidir. İvan İvanoviç İvan Nikiforoviç'ten tüfeğini ona vermesini istediğinde aralarında bir tartışma çıkar. Bu tartışma sırasında İvan Nikiforoviç arkadaşına "siz bir kazsınız!"der. "Kaz" sözünü duyan İvan İvanoviç buna çok gücenir ve iki arkadaşın arası bir daha düzelmemecesine

bozulur. "Kaz" sözcüğünün önemsiz bir olayı büyük boyutlara götürmesinin nedeni, bu sözcüğün arkasındaki gerçektir. Yani bu sözcük, İvan İvanoviç'in boş kafalı olduğunu en açık biçimde ortaya koymaktadır. Belinski' nin dediği gibi, "eğer başka bir kuş adı söyleseydi iki arkadaş küsmeyeceklerdi."

Buna benzer bir başka örnek "Bir Delinin Notları" adlı hikâyede yer almaktadır. Daire başkanının kızına âşık olan Poprişçin, hasta zihninin etkisiyle kızın köpeğinin bir başka köpekle mektuplaştığını ve bu mektupları ele geçirirse onun hakkında pek çok şey öğrenebileceğini sanır. Bir gün Poprişçin, köpeğin mektuplarını ele geçiriri Mektuplardan birinde Meci ondan da söz etmektedir. Ancak küçük köpeğin Poprişçin'den hiç hoşlanmadığı açıktır çünkü Meci onu "torbaya sokulmuş bir kaplumbağaya" benzetmektedir. Ruhsal dengesi zaten bozuk olan Poprişçin, bu mektubu okuduktan sonra bir köpeğin bile onun kişiğiline saygı duymadığını görerek kendisini iyice kaybeder. Onu akıl hastanesine kadar sürükleyen son damla, kaplumbağa sözcüğüdür.

Gogol'ün sözcük seçimindeki bu ustalığı, bazen tek bir sözcüğün bile insanların zayıf yönlerini ortaya çıkarmaya yeteceğini ortaya koymaktadır.

Gogol, bu bölümde ele aldığımız anlatım tekniklerini, hiciv alanında büyük bir başarıyla uygulamıştır.

Bu teknikler, 18.yy, ın ünlü hiciv yazarları tarafından da kullanılmıştır. Ancak birbirlerinin benzeri eserler vermekten öteye geçmemişlerdir. Gogol, bu sınırı aşarak 19.yy Rus edebiyatının hiciv sanatına yepyeni anlatım teknikleri ve değişik boyutlar getirmeyi başaran tek yazar olmuştur. Onun ortaya koyduğu anlatım teknikleri daha sonraki yıllarda ün kazanan Saltıkov Şçedrin ve genç Anton Çehov tarafından benimsenmiştir. Ancak Gogol'ün, hiciv alanında gösterdiği dehanın bir benzeri daha yoktur.

SONUÇ

Yazımızda, N.V. Gogol'ün sanatsal özelliklerinin önemli yönü olarak kabul ettiğimiz hiciv öğesi üzerinde durduk. Gogol'ün hikâye ve romanlarında, hiciv sanatının odağını insan karakterindeki ve toplum yapısındaki kusurlar oluşturmaktadır.

Gogol'ün üzerinde durduğu insan kusurlarından bir tanesi, yiyeceğe düşkünlüktür. Yiyeceği düşkünlük konusunun ilk örneğini, "Dikanka Yakınlarındaki Bir Çiftlikte Akşam Toplantıları" adlı eserinde görüyoruz. Hikâyeleri anlatan Arıcı Sarı Panko, ilk bölümün önsözünde yörenin geleneksel akşam toplantılarında yedikleri yemeklerden sözetmektedir. Panko, aynı zamanda, karısının yaptığı börek, çörek cinsi yiyeceklerin ne kadar lezzetli olduğunu anlatır. Hatta okuyucuya hitap ederek, evine gelirse onu güzel yemeklerle ağırlayacağını belirtmektedir. İkinci bölümün önsözünde ise, bu toplantılarda bir araya gelenlerin genellikle yemek üzerine tartıştıklarını ve hatta bunu bir kültür konusu olarak kabul ettiklerini görüyoruz.

Yemeğe düşkünlüğün, özellikle ele alındığı ve bir bayağılık örneği şeklinde hicvedildiği tek hikâye ise, "Eski Zaman Beyleri"dir. Tüm ömürlerini çiftlik sınırları içinde geçiren Pulheriya İvanovna ile Afanasi İvanoviç'in en büyük zevkleri yemek yemektir. Evdeki hareketin ve koşuşturmanın tek nedeni, yemektir. Bunun dışında yaşlı çiftin yaşamı son derece sessiz ve tekdüzedir. Bir günü yedi hatta sekiz öğüne bölen bu kahramanlarda, yemek yemenin âdeta bir alışkanlık haline geldiğini görüyoruz. Geceleri uyuyamamaktan yakman Afanasi İvanoviç'le Pulheriya İvanovna, bunun nedeninin büyük bir olasılıkla fazla yemekten olabileceğini hiç düşünmemekte ve çareyi yine bir şeyler yemekte aramaktadırlar.

Yemek düşkünlüğünün en üst düzeye ulaştığı karakter ise "ölü Canlar" romanında karşımıza çıkan Sobakeviç-' tir. Bir oturuşta, bütün bir koyunun neredeyse tamamını yiyen Sobakeviç bundan büyük bir zevk almaktadır.

Gogol'ün hikâye ve romanlarında görülen bir diğer bayağılık konusu ise, insanların şıklığa ve giyme düşkünlükleridir. Gogol'ün eserlerindeki kahramanlar çoğunlukla giyimi ya da şık olmayı saygınlığın bir ölçütü olarak görmektedirler. Bunun örneklerinden bir tanesi, yine Arıcı Sarı Panko'nun ilk önsözünde verilmektedir. Akşam toplantılarına katılan kişilerden sözederken Panko köyün zangocu Foma Grigoryeviç'i tanıtır. Ancak Panko bize, köy zangocunun davranışlarını, karakterini ya da

inançlarını anlatmak yerine sadece onun evdeyken ya da bir yere giderken nasıl giyindiğini tarif eder. Kısacası karşımızda, köy zangocunun kişiliği yerine, giyimiyle ün yapmış bir kişi durmaktadır. Panko'nun da ona saygı duymasının nedeni, onların bulunduğu çevrenin ölçülerine göre, köy zangocunun iyi giyinmesidir. Aynı eserde yer alan "Noel Arifesi" adlı hikâyede ise, Panko olaylardan daha önemli bulduğu giyim konusundan yine söz etmeye başlar. Köyde kimin ne giydiğini, ne diktirdiğini uzun uzun anlatan Panko bu haliyle Gogol'ün tasvir ettiği Ukrayna yöresi halkının dedikoduya meraklı, sürekli başkalarının ne yaptığıyla ilgilenen tipik bir semboldür.

"ölü Canlar" romanının kahramanı, Çiçikov da giyime son derece düşkündür. Giyimine büyük özen gösteren Çiçikov için, bu durum ruhsal temizlikle eş anlamdadır.

Giyim konusunun trajik bir örneğini ise, "Palto" hikâyesinde görüyoruz. Yeni bir giyim eşyasına sahip olmanın insan ruhu üzerindeki etkisini Gogol, bu hikâyede büyük bir başarıyla dile getirmiştir. O güne kadar insan içine çıkmayan, arkadaşları tarafından dışlanan Akaki Akakiyeviç yeni paltosunu giydiğinde toplum için girmeyi başarmış hatta kendine olan güveni yerine gelmiştir. Arkadaşları ise yıllarca hiç yapmadıkları bir şeyi yaparak, Akaki Akakiyeviç'in yeni paltosu şerefine davet düzenler. Bu hikâyede, ancak yeni bir palto sayesinde kendine güven duymaya başlayan Akaki Akakiyeviç ve giyme önem veren toplum hicvedilmektedir.

Gogol'ün kahramanları arasında, gösterişe düşkün olanlar da vardır. Gösterişe düşkün insanların hicvedildiği en güzel hikâye "Araba"dır. Eserde iki tane gösteriş meraklısı kahraman vardır ve ikisi de bu konuda son derece ustadırlar. General güzel atıyla gösteriş yaparken

Çertokutski de ata karşılık Venedik işi arabasını ileri sürmektedir. Ancak Çertokutski'nin gösteriş merakını, abartma huyunun tamamladığını belirtmek gerekir.

Gogol'ün hikâyelerinde işlediği, en büyük bayağılık konularından bir başkası da kahramanların yüksek rütbenin hâkimiyetine duydukları inanç ve yüksek rütbe elde etmek tutkusudur. Gogol bu konuyu en ayrıntılı bir biçimde iki hikâyesinde incelemiştir. Bu hikâyelerden bir tanesi "Burun", diğeri ise "Bir Delinin Notları"dır.

"Burun" hikâyesinde, Gogol'ün konuya yaklaşımı tamamen hicivsel bir anlayışla doludur. Hikâyenin kahramanı rütbesini gururu yerine koymuştur. Kişiliğine hakaret edilince buna hiç sesini çıkarmayan Kovalev, rütbesine en ufak bir söz söylendiğinde büyük bir öfkeye kapılmaktadır. Onun için rütbe her şeyden daha önemlidir. Kahramanın bu tutkusu öyle bir düzeye ulaşmıştır ki burnunun yerinden ay-rılarak, etrafta üçüncü dereceden bir memur kılığında dolaşırken bulur. Kovalev burnunu, yakaladığı zaman "herkesin yerini bilmesi gerek bayım" derken, gerçekte, üçüncü dereceden memur rütbesi almanın kendi hakkı olduğunu belirtmektedir. Gogol "Burun" hikâyesinde, yüksek rütbeyi sadece gösteriş yapmak ve rahat bir yaşam sürmek amacıyla isteyen kişileri hicvetmiştir.

"Bir Delinin Notları"nda rütbe tutkusu, daha trajik bir açıdan ele alınmıştır. Hikâyenin kahkamanı Poprişçin, küçük rütbeli bir memur olduğu için dairedeki herkesin özellikle de bölüm şefinin ezdiği bir kişidir. Kimsenin ona saygı duymadığından yakınmaktadır. Poprişçin, yüksek rütbeyi sadece kişiliğine saygı duyulması için istemektedir. Yüksek rütbeyle yaptığı savaşta, en büyük düşmanı onu her an hor gören bölüm şefidir. Poprişçin, bölüm şefine duyduğu öfkeyi dile getirirken sözlerinin uyandırdığı etki hem güldürücü hem de acıklıdır.

Gogol, özellikle bu ikinci hikâyesinde kahramanıyla birlikte, onun aklını yitirmesine neden olan ve yüksek rütbenin hâkimiyetine inandıran toplum koşullarını hicvetmiştir.

Gogol'ün hicvinin odak noktalarından birini de rüşvetçiliğin oluşturduğunu görüyoruz. Memurların rüşvet almalarıyla ilgili hicvin en belirgin, ilk örneği "İvan İvanoviç'le İvan Nikiforoviç" adlı hikâyede verilmektedir. Birebirine küsen iki arkadaşın başından geçenleri anlatırken hikâyeyi aktaran kişi kasaba mahkemesinin binasından da söz eder. Burada görevli memurların rüşvet aldıklarına dair ilk belirti binanın sahanlığında "ricacıların unuttukları" yiyecek cinsi şeylerdir.

Gogol, rüşvetçilik sorununa en ayrıntılı biçimiyle "ölü Canlar" romanında yer vermiştir. Romanın kahramanı Çiçikov'un geçmişini anlatırken yazar, onun memurluk yaptığı yıllara da değinir. Bu bölümde yazar, Çiçikov'un memurluk görevindeyken ricacılardan nasıl rüşvet alındığını alaylı bir dille ortaya koymuştur. Ayrıca Çiçikov'un toprak sahiplerinden ölü mujikler satın alma işini yasallaştırmak için gittiği, adliyede çalışan görevli memurların hiç çekinmeden rüşvet aldıklarını ve rüşvet verenlerin de bunu soğukkanlı bir tavırla karşıladıklarını görüyoruz.

Gogol, bürokrasi ve rüşvetle ilgili hicivlerinde toplum düzeninin aksayan yönlerinden birini ortaya koymuştur.

Gogol eserlerinde gördüğümüz kimi zaman acımasızlaşan, kimi zaman ise yumuşak bir alay havası taşıyan hiciv sanatıyla Rus edebiyat tarihinde, üzerinde en çok tartışılan sanatçılardan biri olmuştur. Çağdaşlarından bir kısmı, Gogol'ü insanları ve toplumu alaya almakla, kusurlu tipler yaratmakla suçlamışlardır. 19.yy'ın en ünlü Rus eleştirmeni Belinski ve çevresindekiler ise genç yazarı büyük şehirlerdeki yaşantının ve düzenin ezdiği "küçük adam"m edebiyattaki temsilcisi, toplumsal kurallardaki ve devlet mekanizmasındaki çarpıklıkların amansız tasvircisi kabul etmekteydiler. Aynı zamanda, Rus toplum yaşamının böyle bir cesaretle eleştirilip alaya alınmasının olumlu bir gelişim olduğu inancıyla, Gogol'ün eserlerini toplumsal açıdan değerlendirmeyi uygun görmüşlerdir.

Gerçekten de, Gogol'ün hikâye ve romanlarına bakılınca tasviri yapılan bayağı insan tipleri, toplum düzenindeki çarpıklık ya da eksikliklerin sonucu olarak görülebilir. Bürokratik düzendeki aksaklıklar, önemli düzeylerde görevli kişilerin ahlâksal düşüklükleri, kayıtsızlıkları, büyük şehirlerin acımasız kurallarının "küçük adamı" ne hale getirdiği Gogol'ün sık sık üzerinde durduğu, hicvetmekten kaçınmadığı konular arasındadır. Bir hiciv yazarı olarak, Gogol'ün içinde yaşadığı toplumu ve çağını eleştirmesi kaçınılmaz bir durumdur.

Ancak, Gogol'ün eserlerinde ortaya koyduğu tek hedefi, toplumsal çarpıklıkları göstermek değildir. Hikâye ve romanlarındaki en önemli bir başka hedef de insanın kendisidir. Gogol, tüm eserlerinde insanı insana tanıtmakta zayıflık, kusur ve bayağılıklarıyla insanı gözler önüne sermektedir. Yazarın, insan doğasında bulunan kusurlara göz yumamadığını "ölü Canlar" için yazdığı mektuplarından anlı-yoruz. O bu kusurları "duygusal bir hakaret getiren, öldürücü düşmanlar" olarak nitelendirirken, "onları nefretle, alayla ve elime geçen her türlü silâhla izliyorum" demektedir, Gogol, biraz abartarak biraz da gülünçleştirerek başkalarının fark etmediği bayağılık ve kusurları insanlara göstermeyi, sanatının amacı olarak kabul etmiştir. Çünkü Gogol, her şeye rağmen insanın üstün gücüne ve insan doğasına derin bir inanç duymaktadır, "Hayır, insan duygusuz bir varlık değil, eğer ona sorunu olduğu gibi gösterirsen harekete geçecektir, üstelik eskisinden daha çok hareketlenecektir. Çünkü doğa onu esnek yaratmıştır...." derken insanı harekete geçirecek etkenin kendi eserlerinde var olduğunu kastetmekte ve böylece sanatının amacını vurgulamaktadır.

Gogol'ün eserlerinde hicvettiği insan kusurları, sadece kendi içinde yaşadığı çağın ya da toplumun kusurları değildir. Bu kusurlar her çağda ve insan yaşamının her evresinde görülebilecek türdendir.

BİBLİYOGRAFYA

1. ***Gogol V russkoy kritike.*** Sbornik statyeyy Gosudarstvennoe izdatelstvo Hudojestvennoy Literaturı, Moskova 1953.

2. ***Gogol v skole.*** Sbornik statyey pod redaktsiyey deystvitelnogo çlena APN RSPSR Prof. V.V.Golubkova i kandidata filologiçeskih nauk A.N. Dubovnika. tzdatelstvo Akademi! Pedagogiçeskih Nauk RSFR, Moskva 1954.

3. GİPPİUS, V., ***Gogol.*** İzdatelstvo "Misi", Leningrad' 1924. Reprinted by Brown University Press Providence, Rhode Island.

4. SLONİMSKİ, A.L., ***Tehnika komiçeskogo u Gogolia.*** Intro— duction by Donald Fanger, Brown University Slavic Reprint II 1969.

5. EYHENBAUM, B., ***o proze.*** Sbornik statyeyy İzdatelstvo "Hudojestvennaya Literatura" Leningradskoe otdelenie, Leningrad 1969.

6. ÇERNİŞEVSKİ, N.G., ***Oçerki gogolevskogo perioda russkay literaturı***. Gosudarstvennoe İzdatelstvo Hudojestvenoy Literaturı, Moskva 1953.

7. ***Bolşaya Sovetskaya Entsiklopediya.*** Vavilov, S.l. Gosudarstvennoye İzdatelstvo "Hudojestvennaya Literatura", Moskva 1949.

Kaynak:
Zeynep GÜNAL, N.V.Gogol'ün Hikaye Ve Romanlarında Hiciv Sanatı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi Batı Dilleri Ve Edebiyatları Bölümü (Slav Dilleri Ve Edebiyatları Anabilim Dalı) Ankara, 1988

GOGOL VE BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ

Hazırlayan: CEM TAYLAN

GİRİŞ

Gogol kendi yurdu dışında hep Dostoyevski ya da Tolstoy'un arkasından gelir. Hiçbir zaman bu diğerleri kadar popüler olmamıştır, ancak Rusya'da sorulduğunda akla ilk gelen odur. En büyük eseri Ölü Canlar tamamlanmamıştır ama buna rağmen en çok okunan klasikler arasındadır. Bütünlük meselesinin en temel estetik unsurlardan biri olduğu çağımızda Gogol'ün bu bitmemiş eseri mazur görülür nedense. Belki nüshaları yakmış olması ve ikinci cildin kurtarılan parçalardan birleştirilmiş olması esere ve kendine gizem katmaktadır. Gizemlidir Gogol, en gizemli komedi yazarı.

Bu çalışmada onun Bir Delinin Hatıra Defteri adlı hikâyesi incelenecektir. Bu üç başlıkta işlenecektir. Önce Gogol'ün yaşamı, dönemi ve tarzı tanıtalacaktır. İkinci bölümde şizofreni ve deliliğin tarihsel anlamı üstüne konuşulacak ve son bölümde de ilk iki bölümden elde edilen kanıtlar doğrultusunda Bir Delinin Hatıra Defteri yorumlanmaya çalışılacaktır. Bu hikaye oyunlaştırılıp onlarca kez sahnelenmiş olduğundan inceleme daha çok karakter temelli olacaktır.

GOGOL HAYATI VE ESERLERİ

Mariya İvanovna Gogol-Yanovskiy iki talihsiz doğumdan sonra 20 Mart 1809'da Nikolay adıyla bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi. Ortodoksların Meryem'i , Dikanka'da mucizeler yaratan azizlerinin adının, zavallı kardeşlerinin sonundan küçük Nikolay'ı koruyabileceğine inanan Mariya İvanovna yine de kaderin azizliğine uğramaktan korkuyordu ki, işi sağlama almak istedi; küçük Nikolay için Vasilyevka'da adına bir kilise yaptıracaktı, bedeli ne olursa olsun. Nikolay soluk benizli ve çelimsizdi, bu da annesinin oğlunun üstüne daha çok titremesine neden oluyordu. Çocuğu muayene etmeleri için eve düzenli doktorlar uğruyordu. Nefes darlığı çeken, bitkin, durmadan kulakları akan bir oğlan... Annesi üşüdü mü, terledi mi diye onu günde yüz kez yoklardı. Ufaklığın başının üstüne çıkarılan haçların sayısı bilinmiyor. Nikolay bu tapınma atmosferinde evin tanrısı olarak büyüdü. Ta ki 1819 yılına, aile onu küçük kardeşi Ivanla Poltava'daki okula göndermeye karar verene kadar. Burada Nikolay'a kimsenin aldırdığı yoktu. Zaten sınıf birincisi de olamadı, hatta kendinden kuşku bile duydu, belki de sanıldığı kadar yetenekli değildi. Tüm bunların üstüne kardeşi Ivan'ın ölümü onu çok etkiledi. O kadar zayıf düşmüştü ki aile onu okuldan almaya karar verdi. Nikolay Vasilyevka'ya dönmekten oldukça mutluydu. Ancak mutlu günler çok sürmedi, hayatta kalan tek oğullarının birinci sınıf bir eğitim almasını dileyen aile onu Prens Bezborodko'nun kurduğu yüksek eğitim veren bir ortaokula göndermeye karar verdi: Nejin Lisesi.

Okul yaşamına alışması uzun zaman aldı. Okul programı oldukça ağırdı: Rus Dili ve Edebiyatı, Latince, Yunanca, Almanca, Fransızca, Matematik, Siyasi Politik, Tarih, Coğrafya, Askerlik Sanatı, Desen ve Dans. Öğrenciler karakter ve köken bakımından çok farklıydılar. Yüksek aristokrasiye mensup olanlar, orta zümreden olanları küçümsemekteydi. Onlardan biri Liyubiç-Romanoviç, Gogol'ün bilinen bir düşmanıydı.

> Aristokrat çocukları olan bizlerin arasında demokrat geçinen Gogol, en çok alaya aldığımız bir kişiydi. Sabah uykudan uyanınca nadiren el yüz yıkar, lekeli giysiler, kirli çamaşırlarla dolaşırdı, cepleri hep şeker, baharlı çörek gibi çerezlerle doluydu. Sınıfta ve derste her dakika onları kemirirdi. (Troyat, 2000, s.19)

Gogol çok kapalı bir insandı. Kendi hakkındaki soruları ya savsaklar ya da yalanla cevaplandırırdı. O kendini iç dünyasını gizlediği ölçüde güvende hissederdi. Bu yüzden arkadaşları ona "esrarlı cüce"

adını takmışlardı. Ama o ondaki çevresindekilerle alay etme yeteneğiyle arkadaşlarına hükmederdi. Kimse bu upuzun, sipsivri burunlu cüce kadar öğretmen ve öğrencileri gülünç hale düşüremezdi. Gogol'ün bu alay etme zevki ve etütlere boşverir görüntüsü başına ciddi belalar da açmaktaydı. Ceza alma konusunda en önde gelenlerden biriydi. Yine dayak yediği bir gün deli taklidi yaptı.

Bağırdı, uludu, tepindi. Okul müdürünü çok sarsan bu olaydan sonra artık cezadan söz edilmedi. Hemen sinirlenebilen Gogol bu haliyle herkesi kandırmıştı. Onun komediyle başlayan bu ilk tepkisi gerçek bir sinir bozukluğuna dönüşmütü ama, çok geçmeden o, arkadaşlarına dönerek herkesle alay ettiğini söyleyip övünebilmişti. Ondaki melankoli her zaman bir gülme ihtiyacına dönüşürdü. (Troyat, 2000, s.21)

1825 yılında babasını kaybetti. Bu olaydan sonra Gogol kendini camdan aşağı atmak istemişti. Ama kendini toparlamayı bildi, annesini de toparlamalı ona sahip çıkmalıydı böylece onun için babasının yerini alabilirdi.

Merak etme sevgili anacığım. Bu darbeye bir Hristiyan gücüyle dayandım. Önceleri bu haber beni yıktı ancak yine de kederimi kimseye belli etmedim; ama yalnız kalınca umutsuzluğun tüm acımasızlığını yaşadım... Ayrıca yaşamıma son vermeyi bile istedim.

Ama Tanrı karşı geldi bana.

(...)

işte sevgili anneciğim sen babaların en iyisini, en sadık dostunu, gönlünün en sevgilisini yitirdin… artık mutlu olmasan da sakinsindir sanırım. Ama ben şimdi, babamın yerini tutabilen duygulu, yumuşak, erdemli bir anneye, bir dosta, en nazik ve değerli bir insane sahip değil miyim? Evet, siz her zaman benimdiniz! Talih beni yüzüstü bırakmadı! Ah!

En büyük endişem sizing çektiğiniz acı! Cesaret! Benim yaptığım gibi yapın, elden geldiğince azaltın bu acıyı! ve her şeye kadir Tanrı 'ya koşun!

(...) (Troyat, 2000, s.22)

Gogol edebiyatla ilgiliydi. Okulda kendi gibi edebiyat düşkünü küçük bir arkadaş çevresi bile oluşturmuştu. Biraraya gelip kitap ve dergileri satın alıyorlar, yazdıklarını biribirlerine okuyor ve en ağır bir şekilde eleştiriyorlardı. Okul tiyatrosunda da rol almıştı ve komedideki başarısıyla herkesi büyülüyordu. Liseyi bitirdikten sonra okuldan arkadaşı Danilyevskiy'le birlikte St. Petersburg'un yolunu tutu. Önce Kokuşkin köprüsüne yakın Gorohovaya Sokağı'nda ucuz bir eve yerleştiler. Daha sonra arkadaşından ayrıldı ve uşağıyla birlikte Grand Meşçanskaya sokağında daha şirin bir eve yerleşti. Burası orta halli küçük insanların oturduğu bir yerdi. Lisede giyim tarzı yüzünden alay konusu olduğundan kiyafetlerine çok önem veriyordu ama yine de bu kentin insanlarıyla aşık atamıyordu. Memurluk onu oldukça korkutuyordu. Bir odada kağıtlarla boğuşup, amirlerinden azar yeme fikri onu ürkütüyordu. Farklı bir yol denemeliydi, o da İtalya adlı bir şiirini 'Vatan Çocuğu' dergisine yolladı ve dizelerin imzasız olarak yayınlanmasını istedi. Dergi sahibi Bulgarin bu isteği kabul etti ve şiir dergide çıktı, ama basında bu şiir pek kaale alınmadı. Yine de bu olay Gogol'e umut verdi, cesaretini topladı ve V. Alov takma adıyla romanını yayınlamaya karar verdi. Hatta sözde yayımcı tarafından yazılmış gibi bir önsöz bile ekledi.

Eğer yazar bazı önemli durumlarla bu yazıyı yazmaya teşvik edilmeseydi gördüğünüz bu yazı gün ışığına çıkmayacaktı. Okuyacağınız bu manzume on sekiz yaşındaki bir gence aittir. Hataları ve yeteneği üzerinde onu yargılamak istemiyoruz, bu işi aydın okuyuculara bırakıyoruz, yine de şunu işaret ederek, bu ‘ idil ’in bazı dizeleri yitmiştir diyoruz; oysa bu eksikleri, esere bütünlük verecek ve kahramanın karakterini daha iyi çizecekti; yine de en azından bir genç yeteneği bu eserle okuyuculara tanıtmaktan gurur duyuyoruz. (Troyat, 2000, s.49)

7 Mayıs 1829'da sansürden izin çıktı ve Nikolay Vasilyevic Gogol üzerinde kendi imzası olmasada ilk eserini ciltli bir halde elinde tutmanın coşkusunu yaşamaktaydı ama mutluluk çok uzun sürmedi. Bu sefer basın yazdıkları konusunda hiç de sessiz değildi.

M. Alov sözde bu dizeleri yayınlamak istememiş, bazı önemli durumlar onu buna zorlamış. ‘ Keşke daha önemli durumlar çıksaydı da ona bu dizeleri yayımlamak fırsatını vermesiydi. ’ diyoruz biz.

(Troyat, 2000, s.50)

Bu olaydan sonra kitabın tüm ciltlerini topladı ve hepsini yaktı. Para sıkıntısı içindeki Gogol 15 Kasım 1829'da yılda beş yüz ruble maaşla bir memuriyete atandı. 10 Nisan 1830'da Saray Zaamet kısmı Bakanlığında bir yere terfi ettirildi, 3 Haziran'da asaleti Kabul edildi, yıllık geliri de yedi yüz elli rubleye yükseltildi. 1830 yılı aralık ayında Hetman adlı bitmemiş bir tarihi romanından parçalar yayımlandı. Edebiyat Gazetesi'nde Korkunç İntikam hikayesinden alınma “Efendi” yazısı bir de “ Çocuklara coğrafya dersi” diye bir makalesi çıkmıştı. Tüm bunlara rağmen Gogol hala rumuz kullanmakta imzasını atmaya bir türlü cesaret edememekteydi.

Gogol bir Puşkin hayranıydı. Petersburg'daki ilk günlerinde cesaretini toplayıp onunla tanışmak için evine kadar gitmiş ama uşak efendisinin gece hiç uyumadığını söyleyip onu geri çevirmişti. “Bütün gece çalışmış olmalı” dedi Gogol. Uşak küçümseyerek cevap Verdi. “Ne münasebet efendim, sabaha kadar arkadaşlarıyla kağıt oynadı.” Amirlerinden Anton Delvig Gogol'ün ikinci idolü olan şair Jukovskiy'in dostuydu, Puşkin'i de tanıyordu. Bu genç memurun edebiyata olan ilgisi karşısında onu Jukovskiy'le tanıştırmaya karar verdi. Şair bu genç yazar adayını sıcak bir ilgiyle karşıladı. Puşkin'in yakın arkadaşı Pletnev'e onu tavsiye edeceğine söz verdi. Gogol daha sonra bu olayı hatırladığında bu tanışmanın kendi için bir dönüm noktası olduğunu yazacaktı. *(10 Ocak 1848 tarihli mektup)* Pletnev asilzade kızlarının gittiği bir enstitünün müfettişiydi. Jukovskiy'in ricasıyla Gogol'ün küçük sınıftaki kızlara tarih dersi vermesi için yüksek makama bir rapor gönderdi. Gogol 10 Mart 1831'de enstitü'de göreve başladı ve terfi ederek asil müşavir oldu. Gogol çocuklara biraz tarih ve coğrafya dersleri veriyordu ama zamanının çoğunu onlara komik Ukrayna Hikayeleri anlatarak geçiriyordu. Eve dönünce de bu hikayeleri yazmaya devam ediyordu. Pletnev Mayıs sonuna doğru o ara Petersburg'da olan Puşkin'in şerefine bir davet verdi. Gogol o toplantıda saygın birçok kişiyi tanıdı ve Puşkin'i. Artık edebiyat dünyasına kabul edilmişti. ‘Çiftlik Geceleri Masalları'nı tamamladığında hemen bir kopyasını Puşkin'e yolladı. 1831'de ağustos sonuna doğru Puşkin Voyekov'a Gogol'ün yazarlığını övüyordu. Esere hayran kalmıştı. Eylül ayında kitap basıldı. Bu sefer eleştiriler methiyelerle doluydu. 1832 Martında Çiftlik Geceleri'nin ikinci cildi yayınlandı. Gogol artık ünlüydü. Genç Belinskiy Gogol'ü keşfediyordu: ‘ Ne espri! Ne neş'e! ne şiirsellik ve ne denli halk duyguları”(Belinskiy, edebiyata ilişkin düşünceler)

24 Temmuz 1834'de yardımcı profesör ünvanıyla Sen-Petersburg Üniversitesi'nde ortaçağ tarihi dersleri okutmaya başladı. Bu süreç onun için oldukça sıkıntılı geçti. Dersleri sürekli savsaklıyor ve öğrencilerin alay konusu oluyordu. Bununla birlikte edebiyata giderek daha fazla zaman ayırmaya başladı. 1834 ocak ayında iki cilt halinde Arabeskler eserini yayımladı. Aynı yılın mart ayında iki ciltlik bir başka yapıt ‘Mirgorod' kitapçıların vitrinindeydi. Arabeskler'in başarısızlığına morali bozuldu. Petersburg'u bir süreliğine terk etmek niyetindeydi ama bir konuya ihtiyacı vardı. Kafasındaki ideal romana uygun bir konu. O aralar Puşkin'in laf arasında söylediği bir konuya kafası takıldı. Bu

dolandırıcılık hikayesi çok hoşuna gitti. Bu ölü köle alışverişi üzerinden devleti aldatma fikri hem entrikalarla dolu bir yolculuğu hem de mistik bir gizemi içinde barındırıyordu. Başlığı bile hazırdı: 'Ölü Canlar'. Ama bu hemencecik yazılabilecek bir şey değildi, ayrıca Gogol bir komedi yazmak istiyordu. 23 Ekim 183 5'de Puşkin'le bir kez daha buluştular. Ozan bu sefer oldukça sıkıntılıydı. Karısını kıskanmakta ve saray balolarına katılmaktan bıkmış bir haldeydi. Ama Gogol Puşkin'le bu konulara hiç girmezdi, sadece edebiyat üzerine sohbet ederdi. Sonunda cesaretini topladı ve ondan bir komedi konusu istedi. Ozan cep defterinden birkaç satır okudu: 'Krispin bir fuar için bir başkente gelir,kendini vali sanırlar zaten vali budalanın biridir. Valinin karısı ona süslenip püslenecektir, oysa Krispin valinin kızıyla nişanlanacaktır.'(Troyat, 2000, s. 137) Gogol sonunda aradığı komedinin konusunu bulmuştu. Heyacanla koşuşturarak oradan ayrıldı. Daha sonra Puşkin bu olayla ilgili şöyle diyecektir: 'Bu küçük Ukraynalı'dan korkulur. Beni öyle ustalıkla soydu ki, onu kovamadım.'(Annenkov Edebiyat Hatıraları) Gogol 4 Aralık 1835'de komediyi tamamladı. 18 Ocak'ta Jukovskiy'in evinde aralarında Puşkin'in de bulunduğu bir dost toplantısında eseri okur. Herkesi gülmekten kırıp geçirdi.

Sansür kurulunun onayından sonra hemen oyuncularla provalara başlandı. Ama asıl zor süreç oyuncularlaydı, çoğu oyunu düzeysiz buldu ve inanmadı. Hepsi aşırı yapmacıklığa kaçıyordu; kendilerini gösterme derdindeydiler. Provalar ilerledikçe Gogol daha da paniklemeye başlamıştı. 19 Nisan 1836'da ilk temsil verilecektir ve ortalıkta çarın da geleceği dedikoduları yayılır. Sahiden de imparator locasına girer, tüm Petersburg sosyetesi oradadır. Gogol mide krampları içinde müfettişi sahneye koymaktan pişman bir halde temsili beklemektedir. Perde açılır, oyuncular sahneye girer ve yazarın tüm öğütlerini unutmuş gibi yapmacıklığa bürünürler. Salondaki etki daha da korkurucuydu. Ucuz yerlerdekiler çok eğleniyorlardı, parterler ve localar ise sessizliğe bürünmüştü. Sahnede taşra memurlarıyla dalga geçilirken kendilerini hakarete uğramış hissediyorlar ama dönüp imparatorun kahkaha ve alkışlarını gördükçe bir şey diyemiyorlardı. Zaten oyunda sansür kurulundan imparatorun arzusuyla geçmişti, çünkü o Puşkin'in güzel karısını asla kıramazdı. Oyun bitti selama çıkıldı, oyuncular yazarı sahneye çağırdılar ama o çoktan kaçıp gitmişti. Herşeyin unutulmasını ve oyunun hiç seyirci bulamamasını diliyordu ama günler geçtikçe biletler kapış kapış satılıyor her yerde 'Müfettiş' tartışılıyordu. Tutucular onu düzeni yıkmakla suçlarken, liberaller Çar rejiminin anlamsız yasalarını korkusuzca gözler önüne serdiği için onu övüyorlardı. Oysa Gogol ne yönetimi eleştirmek ne de Rus Seçkinleri'ni küçük düşürmek istemişti. Politik bir amacı yoktu. Sadece ahlaki yozlaşmaya dikkat çekmek istemişti. Onun asıl niyeti insanları güldürmekti. Ama yapmaya çalıştığı hiçbir şey anlaşılmamıştı ve tahmin edebileceğinden de çok düşman kazanmıştı. Tek çare kaçmaktı: Petersburg'u terk etmek.

Arkadaşı Danilevskiy'le Hamburg'a geldi. Oradan Bremen'e uğrar kısa molalarla Frankfurt'tan Baden-Baden'e geçtiler. Burada üç haftadan fazla kaldı, ama yine yer değiştirme hastalığına tutularak İsviçre'ye gittiler. Bern, Bale, Lozan onu pek etkilemedi. Cenevre'de ise bir süre konakladı. Burada biraz Fransızca bilgisini bile genişletti. Ekim ayı geldiğinde İsviçre bir hayli soğumuştu. Monoton geçen günler içinde tekrar edebiyatla uğraşmaya başladı. Artık kafasında tek bir düşünce vardı: Ölü Canlar'ı yazmak. Danilyevski ise Paris'teydi ve arkadaşını oraya davet ediyordu. Paris'te Gogol'ü en çok etkileyen Fransız mutfağıydı. Yemeye çok düşkündü. Ama sağlığı elverişli değildi, aşırı yemekler midesini bozuyordu. Ağrılarını kafasında daha da büyütüyordu. Doktorlara başvuruyor ağrılarını dindirecek türlü haplar kullanıyor, biraz iyileşme belirtisi gösterince de lokantalara koşuyordu. Fransa'da çalkantılı günler yaşanıyordu. Monarşi çatırdamakta, her yerde Cumhuriyet lafları edilmekteydi. Bu sesler Gogol'ü çıldırtmaktaydı. Gogol her gün Latin mahallesine gidip orada Fransızcasını ilerletiyor ama aklındaki İtalya seyehatini düşünerek bir yandan İtalyanca da öğreniyordu. Birden korkunç bir haberle sarsıldı. Puşkin düelloda öldürülmüştü. Karısının namusunu temizlemek için dövüşmeye gittiği söylentisi yayılıyordu. Ama bunlar Gogol'ü ilgilendirmiyordu. Artık Puşkinsiz bir dünyadaydı. Danilyevskiy'e şöyle demişti: 'Bilirsin annemi ne çok severim, ama kaybetseydim şimdikinden fazla üzülmeyecektim.'

Fransa'yı terk etme zamanı gelmişti. İtalya'ya gidecek, orada konusunu Puşkin'den aldığı eseri tamamlayacaktı. Bunu Puşkin için yapmalıydı.

" Başlamış olduğum o büyük esere devam etmeliyim... Puşkin'e karşı yemin etmiştim zaten fikir de ona aitti. Bu eser benim için kutsal bir vasiyettir.. ."(18-6 nisan 1837/mektup)

Gogol Roma'ya hayran kaldı. Bu şehir onu her şeyiyle etkiliyordu. Tarihi kalıntılarda geziniyor, Raphael tablolarına dalarak kendinden geçiyordu. Burada Pagan ve Hristiyan çağları arasında bir harabe köprüde zaman durmuştu. Batık bir medeniyetten kalma bir ölümsüz bir Tanrı gibi yaşadığı çağın üstüne yükseliyor, her şeyden önemlisi kendini yaşadığı çağdan soyutlayabiliyordu. Burada şimdiyi çalkalayan devrim düşüncesinden kaçabileceği bir girdap bulmuş ve kendini iki büyük dünya idealinin mutlak bir monarşi ile kutsal dinin büyük buluşmasının gerçekleştiği o mutlu çağda duyumsuyabiliyordu. Bu görkem gözünü öylesine boyamıştıki İtalya'nın Avusturya egemenliğine karşı isyanının farkında bile değildi. Liberalizm tartışmalarının, devlete karşı isyan fikirlerinin burada sadece dar bir entellektüel çevre arasında kaldığını zannediyordu. O burada bu donmuş çağda büyük idealini Büyük Rusya'yı, kutsal monarşiyi görüyordu. Roma, büyük ideal, Augustinus'un Tanrı Sitesi, ölüydü ama bu ölüm onun ruhunu özgür bırakmış, zamanın akıntısının yüzeyine çıkarıp onu ölümsüz kılmış, yeniden doğmak için bekliyordu. Ölü Canlar ancak burada bu medeniyetin küllerinin arasından canlanabilir ve Rusya'ya büyüklüğünü gösterebilirdi. Ancak o zaman Rusya Avrupa'daki bu ilerleme hastalığından kurtarabilirdi kendini. Gogol çocukluğundaki o narsist duyguyu duyumsuyordu. Evin Küçük Tanrısı, şimdi yoldan çıkma tehlikesiyle yüz yüze olan Rusya'nın yolunu bulmasına katkıda bulanacak bir azizdi. Yapması gereken tek şey kutsal görevini yerine getirmekti. 'Ölü canlar'ı tamamlamalı, kelimeler sayfaları tutuşturmalı, ve o ellerinde alevlenecek bu meşaleyle Rusya'ya, yurduna dönmeliydi.

17 Eylül 1839'da elinde 'Ölü Canlar'ın nüshalarıyla Rusya'ya doğru yola çıktı, ama eser henüz tamamlanmamıştı. Kısa bir sure Moskova'da kaldı. Orada Aksakov'ların evinde kaldı. Orada bir toplantıda Ölü Canlar eserinden bir bölüm okudu. Herkes o kadar etkilenmişti ki! Puşkin'den boşalan yeri dolduracak bir büyük yazarın son yapıtından küçük bir bölümü ilk dinleyen ayrıcalıklı bir topluluğun üyeleri olarak gurur doluydular. Aksakov odada bir aşağı bir yukarı yürümekte, arada Gogol'ün önünde durup onun elini sıkarak topluluğa döndükten sonra, ,deha, deha' diyerek Gogol'ü işaret etmekteydi. Oradan Petersburg'a geçerek annesi ve kız kardeşleriyle buluştu. Uzun süredir biribirlerini görmüyorlardı. Paskalya'yı birlikte geçirdikten sonra 27 Nisan'da ailesini yolcu etti. 18 Mayıs 1840'a kadar Rusya'da kaldı. Artık dostları arasında el üstünde tutuluyor ve ona inanıyorlardı ki Gogol artık gönül rahatlığıyla onlardan para dilenebilirdi. Zaten doğrusu da buydu. O kendini Rusya'ya adamıştı ya da tüm Rusya ona borçluydu. Gerçi uzun süredir bir çoğundan para istemiş ,Ölü Canlar'ı tamamladığında satıştan gelecek gelirle borçlarını kapatmayı vaadetmişti. Ama şimdi bunları düşünmenin sırası değildi. Önce kitabı bitirmeliydi, bunun için de geri İtalya'ya döndü.

Ölü Canlar'ı tamamlayıp Rusya'ya döndüğünde bir hayli borç içindeydi. Ona yardımda bulunmuş tüm dostları ondan şimdi bu yardımların karşılığını beklemekteydiler. Herkes eserin parçalarının bir kısmının kendi dergilerinde yayımlanmasını istiyordu. Ama bu fikir Gogol'ü çıldırtmaktaydı. Böylesine büyük bir eser ancak bir bütün halinde ciltli bir kitap halinde halka sunulmalıydı. Bu istekleri kendine saygısızlık olarak görüyordu. O zaman da başka isteklerle kapısını çalıyorlar, kendi dergileri için makale ya da hikaye yazmasını istiyorlardı. Üstelik her biri farklı dünya görüşlerine inandıklarından birbirleriyle olan rekabetleri hasımlık derecesine varmıştı. Hepsi de Gogol'ü kendi yanlarına çekmek niyetindeydi. Gogol ise bu fikirlerin hiçbiriyle ilgilenmiyordu. Para için dergiye yazı yazma fikri ona hakaret gibi geliyordu. Bu sanata bir ihanetti. Aslında hepsine umut dağıtıp onları kullanıyordu. Dolayısıyla giderek ilişkileri bozulmaya başlamıştı. Bunun yanında bir de kitabın basımı için sansürcüleri ikna etmek gerekiyordu. Hatta önce kitabın yayımlanmasına müsaade çıkmadı. Gogol tüm bunlarla mücadele ederken kitabın borçlarını kapatamama ihtimalinden ürküyordu. Sonunda 1842 yılında Moskova Haberleri dergisindeki bir ilan kitabın on ruble elli kapiğe satışa sunulduğunu

haber veriyordu. 5 Haziran 1842'de Gogol çoktan bavullarını toplamışti bile. Eserinin ikinci cildini yazmak üzere Rusya'yı yine terk ediyordu.

Bundan sonra Gogol'ün çevresiyle ilişkileri daha da bozuldu. Durmadan masraflarını karşılıyabilmek için borç istiyordu. Sağlığı da daha kötüye gidiyordu. Sinirleri günden güne bozuluyordu. Sıcak su banyoları fayda etmiyordu. Hepsinden önemlisi eserin ikinci cildini bir türlü yazamıyordu. Yazdıklarını okudukça bunlardan bir türlü tatmin olmuyordu. Eser bir türlü o büyük idealini yansıtamıyordu. Oysa o ne liberal ne de slavcıydı. Tek çaresi kalmıştı; yazdığı nüshaları yok etmek. 1845 yılının sakin bir gününde el yazılarının hepsini ateşe attı. Bu arada Gogol yavaş yavaş uluslararası bir üne kavuşuyordu, yazdıkları yabancı dillere çevriliyordu. Gogol ‚Ölü Canlar'ın Almanca'ya çevrildiğini duyunca bundan hiç hoşnut olmadı. 1847 yılında uzun süredir istediği bir şey gerçekleşti ve dostlarına yazdıgı mektuplar toplanarak bir kitap haline getirildi. Ama bu mektuplar Gogol'ün tüm yönlerini ortaya dökmüş oldu. Herkes onu bir diğer siyasi gruba dahil sayıyordu oysa şimdi o bir gericiydi. Liberallere göre o çağa aykırı biriydi. Tutucular içinse dünyanın büyüklerine görevlerini daha iyi yolda yapmaları konusunda öğüt vermek onun haddine değildi. Herkes Gogol'ün üstüne geliyordu. Bu dönemde okurların karşısında kendini haklı çıkarmak için „Bir Yazar'ın İtiraflarını" kaleme aldı. Ancak kavgaların büyümesinden korkup yayımlamaktan vazgeçti. Yine aynı zamanda „Dinse Törenler Üstüne Düşünceler" adlı eserini tamamladı. Niyeti eseri okuyanların dini ayinlerin değişik safhalarını anlamalarına yardımcı olmaktı. Ama bu eseri de yayımlamaya bir türlü karar veremiyordu. Ancak Ölü Canlar'ı tamamlamak için ilham bir türlü gelmiyordu, bunun Tanrı'nın bir uyarısı olduğunu düşündü. Kudüs'e gitmeli Tanrı'nın sevgisini geri kazanmalıydı. Bağışlandığında, ilhama gelip yazabileceğinden emindi. Ama Kudüs'te onun bu yalnızlığını dindiremedi. Kendi dindarlığını sorgulamaya başlamıştı. İçinde bir şeytan olabileceğinden korkuyordu. Sanki içten içe Çiçikov'a benziyordu. Ölü Canlar'ın ölümsüz şeytanına.

Kudüs'ten Kiev'e geçtikten sonra, 12 Eylül 1848'de Moskova'ya döndü. Burada küsüp kavga ettiği, sonra da barıştığı sadık dostu Aksakov'u ziyaret etti. Ama çok kalmaz ve Sen- Petersburg'un yolunu tutar. Burada aralarında Gonçarov'un da bulunduğu bir genç yazarlar topluluğuyla bile buluştu. Ama bu gençlerin yazarla kaynaşabildiği pek söylenemez. Onur konuğu, toplantıya yarım saat geç kalmasının yanı sıra, bu gençlerin yazdıkları üzerine yorum yapıyor ancak hiçbirini okumadığı her halinden belli oluyordu. Gogol için en iyisi Moskova'ya geri dönmekti. Zaten Kont Tolstoy ona, dindar bir çevre içinde süresiz bir konukluk teklif ediyordu. Ancak Ölü Canlar istediği gibi gitmiyordu. Son bir seyehate çıkmaya karar verdi. Bu sefer tüm Rusya'yı dolaşacaktı. 6 Temmuz 1949'da yola koyuldu. Elindeki koca deri çantanın içinde Ölü Canlar'ın ikinci kısmı vardı ve yolculuk boyunca elinden bırakmadı. Gogol'ün sağlığı giderek bozuluyordu. Hep midesindeki ağrılardan şikayetçiydi. Sinirleri de çok bozuktu. Geziden sonra yazı Moskova'da Şevirevler'in yazlık villasında geçirmeye karar vermişti. Zavallılar saygı duydukları bu yazarın isteğini geri çeviremediler. İşler orada Gogol için fena da gitmedi. Akşamları Şevirev'e aralarında gizli kalmak koşuluyla eserden parçalar bile okuyordu. Şevirev bu ikinci cildin birinciden çok daha iyi olduğunu düşünüyor ama yazarın kuşkularına bir türlü anlam veremiyordu. Bir süre sonra yine yer değiştirme hastalığına tutuldu. Sırasıyla aktör Şcepkin ve Aksakov'da bir kaç gün konakladıktan sonra Kont Tolstoy'un yanına döndü. Gogol'ün sağlığı iyice bozulmuştu. Aklı sağlıklı değildi. Ölümü düşündükçe iyice dindarlaşmıştı. İblise göğüs germek amacıyla başladığı açlık grevi bedenini çok zayıf düşürmüştü. Bu dönemde Ölü Canlar'ın ikinci cildinin tüm nüshalarını yaktı. Bu oruç beyninin kansız kalmasına yol açtı. Doktorlar üzerinde yanlış tedavi uyguladılar. Organizmasını güçlendirmek yerine akıl sağlığını sağaltmaya çalışiyorlardı. Her gün onu sıcak su banyosuna yatırıyorlar, başına soğuk su tatbik ediyorlardı. Kendinden geçtiğinde burnuna yarım düzine sülük iliştiriyorlardı. Gogol onlara kendini rahat bırakmaları için yalvarıyorlardı. Bu tedaviler onu daha da güçsüz düşürdü. 1852 Matı'nın dördüncü günü Nikolay Vasilyevic Gogol, nerdeyse kırk üç yaşında öldü. Ne tesadüftür ki hayatının son döneminde Bir Deli'nin Hatıra Defteri hikayesindeki Poprişçevle aynı kaderi paylaşıyordu.

DÖNEM VE EDEBİYAT

Bu dönemde Rusya'da toplumsal sınıflar biribirleriyle kesin çizgilerle ayrılıyorlardı. Monarşik bir iktidar, geniş bir toprak aristokrasisi; tembel, savsak bir bürokrasi; zır cahil bir ruhban ve yoksul, sefil, batıl inançlara bağlı bir halk. Devlet bir kaç soylu aileye ve yabancı kapitalistlere bağımlı haldeydi. Gelişmiş bir burjuva sınıfı yoktu. Taşınır servet alabildiğine sınırlıydı. Ulaşım yollarının azlığı ve para kıtlığı ticareti olumsuz etkilemekteydi. Toplumdaki yerleşik düzen ve gelenekler gelişmiş batı ülkelerindeki liberal kapitalizmin gelişimini olanaksız kılıyordu. Aslında Rusya'da bir aydınlanma hareketinin sözü edilecekse bu 18. yüzyılda Katerina Dönemi'nde bizzat kraliçenin baskısıyla olmuştu. Devlet güçlenebilmek ve sömürge yarışında batılı devletlerle mücadele edebilmek için toplumun kültürel düzeyinin yükseltilmesi gerektiğinin farkındaydılar. Bunun için bir aydınlanmış monarka ve eğitimli bir bürokrasiye ihtiyaç vardı. Ancak tepeden inme yapılan reformlar Fransız Devrimi'nin de etkisiyle devletin kendini rahatsız etmeye de başlamıştı. Cumhuriyet fikri tüm bir aydınlanmış eski toprak sahibi bürokratların dillerinde dedikoduydu. Öte yandan toprak aristokrasisi, serfliğin kaldırılması gibi kendi mülkiyet hakları ve ekonomik çıkarlarına aykırı olan liberal fikirlerden nefret ediyorlardı. Yine ruhban batı tanrıtanımazlığından oldukça çekinmekteydi. Ama yine de Katerina'nın başlattığı yol geri dönüşü olmayan bir yoldu. Bürokrasinin kurulması soyluları topraktan kopartıyor, hiç uğramadıkları bir köyde toprağı ve köleleri olan memur asilzadeler birikiyordu. Bunların aynı zamanda Petersburg yaşamının ihtşamıyla gözleri boyanıyor atalarından kalma geleneklerini tümden unutuyorlardı. İşte o dönem Rus entelijensyası bu küçük soylu grup arasından çıktı. 19. yüzyılın ilk yarısında bu insanları başlıca iki grupta toplamak mümkün. Bunlardan biri ‚Batıcılar' diğerleri ise ‚Slavseverler'dir. Ayrıldıkları temel felsefi sorun kişilik ideası idi. Slavseverler Rusya'nın Avrupa'dan ayrı bir geçmişi olmasını olumlu bir artı olarak görüyorlardı. Çünkü onlara göre Avrupa üç ayaktan meydana gelmekteydi. Klasik Roma mirası, Roma'yı yıkan Barbar kabileler ve Hristiyanlık. Eski Roma onlara gore katıksız bir aklın 'rasyonalizmin' simgesiydi. Bu toplumu oluşturan rasyonel bireyler kendi çıkarlarından başka bir şey düşünmezlerdi. Onlarda Rus Halkı'nın birbiriyle olan dayanışması yoktu. Bu pagan rasyoanlizmi Batı Avrupa'daki karışıklığın temelinde yatmaktaydı. Rusya ise saf Hristiyan ilkelerin üzerine kurulmuştu. Onlara göre Avrupa özgülüksüz birlikle birliksiz özgürlüğün tarihiydi. Özgürlüksüz birlik Papalık'ın mutlakçı hükümranlığıydı. Dindeki sevgi bağlarının yerine kurumsallaşmış bir iktidarı yerleştirmişti. Birliksiz özgürlük ise bu kilise iktidarına karşı bir tepki olarak gelişmişti ve protestanlıkta dile geldi. İnsanları putlaştıran bireyci ve devrimci fikirlerin gelişmesinin altında onlara göre toplumdaki sevgi bağlarının ve güven duygusunun yitirilmesinin yattığını bunun sonucunda da toplumu biribirine bağlıyan şeyin ruhtan yoksun salt bir mantık sözleşmesi olduğunu düşünüyorlardı. Bu yeni dünya düzeninin Tanrısı endüstriydi. İnsanların sınıflar düzenini o çiziyor, soyunu o saptıyor, bir savaştırıp bir barıştırıyor, devlet düzeneğinin altında yine o bulunuyordu. Slavseverler buna karşılık Petro reformlarından önceki dönemlerin sadeliğini yüceltiyorlardı. Eski Rusya'da temel toplumsal birim kökleriyle bağlarını yitirmiş bireyler değil köy komünüydü. Toplulukları mir denen yaşlılar kurulu yönetiyordu. Birliklerini sağlayan yasalar değil, bir ortak inançlar bağıydı. Ortak toprağa, aynı göreneklere sahiptiler. Ancak bu biçim bir merkezi hükümeti de dışlamıyordu. Slavseverler'e göre özgürlük cumhuriyetteki siyasal özgürlük değil, politikadan özgürlük yani inancın ve geleniğin üzerine kurulu devletin asla müdahale edemeyeceği bir ahlak alanında kişinin yaşama hakkıydı. Onlara göre Petro Reformları Rusya'nın tabakasıyla avam halk arasındaki bağları koparmıştı. Bu çatlağın sonucu batılı yaşam biçimini benimsemiş sosyeteydi. Halk sağlam geleneklerini korurken sosyete modanın kaprislerine boyun eğdi. Diğer tarafta Batıcılar'ın düşünceleri aslında birbirlerinden farklılıklar göstermekteydi ama batıcılık bir anlamda Slavsever karşıtı olarak kullanıldığından aynı grupta toplanmaktaydılar. Kendi aralarında demokratikler ve liberaller şeklinde iki ayrı eğilimden söz etmek mümkün. Gerçi tartışmaların kızıştığı 1840'larda bu ayrım henüz belirgin değildi, radikal demokratların halkın çıkarlarını temsil ettiği, liberallerin soyluların konumlarını sarsmayacak ılımlı reformları desteklemeye başladıkları 1860'a kadar da ortaya çıktığı pek söylenemez. Başlangıçta daha çok dine karşı tutumlarında farklılıklar gözüküyordu. Liberaller tanrıtanımazlığa karşıydılar. Fransız Devrimi konusunda da düşünceler bir değildi. Liberallerden Granovski Jakobenler'i suçlarken Belinski onları takdir ediyordu. Sanat konusunda da görüşler ayrılıyordu. Liberaller sanat için sanat

fikrindeyken Belinski önderliğindeki demokratlar sanatın toplumsal amaçlara hizmet ettiğini düşünüyorlardı. Onları etkileyen en önemli düşünce sistemi Hegelcilik oldu. Bu felsefe kişinin her şeyden önce ya içinde yaşanan gerçekliğe bilinçli bir uyarlanma ya da onu değiştirme çabasıyla, yabancılaşmasını aşmasını sağlayan bir yeniden bütünlenme felsefesiydi. Stankevic felsefenin eyleme dönüştürülmesi önermesini sunmuştu bile. Devrimsel bir dinamik akıllarda dolanıyordu. Batı etkisinin Rusya'nın çağdaşlaşması üstünde oynadığı rolün farkındaydılar, ama Avrupa'da da eleştiri konusu olmaya başlayan kapitalist sistemi olduğu gibi benimsediklerini göstermiyordu. Aynı zamanda batıda dolaşan sosyalizim fikirlerinden bir parça haberdardılar. Burjuva demokrasisiyle burjuva sınıfının ayrımını yapmışlar ve bu konuda farklı görüşler vardı.

1830 ve 40'ların felsefi solu içinde en önde gelen kişinin Vissaryon Belinski olduğu kuşku götürmez. Bir taşra doktorunun oğluydu ve haksız bir şekilde yazdığı trajedi oyunundaki serfliğe karşı içerik yüzünden Moskova Üniversitesi'nden atıldı. Edebiyata ilgisi çok fazlaydı. Schiller trajedilerindeki kahramanların isyankarlıklarından büyülenmişti. Toplumsal adaletsizliğe tepkisi yüzünden eyleme ve protestoya iten bir felsefenin ihtiyacını duyuyordu. Sıkı bir değişim yanlısıydı. 1837'de Hegelcilik'in etkisine girdiğinde düşünceleri değişmeye başladı. Toplumsal gerçekliğin ‚aklı' Mutlak'ın devinimini yöneten yasaydı. Bireyin öznel savları bu yasayı etkilemiyordu. Tarihsel akıla başkaldırma akıl dışı kavramlarca harekete geçiriliyordu. ‚Özgürlük bir şey yapabilme izni değil; zorunluluğun yasalarına uygun davranmaktır.' düşüncesini benimsedi. Ancak zamanla bu rasyonel gerçekliğin kendi için ulaşılmaz olduğu sonucuna vardı. 1840-41 yıllarında derin bir içselleşme sürecinden geçti. Kafasını kurcalayan eğer gerçekleşen her şey bir mutlak tarihsel yasaya göreyse ve buna karşı durmak mümkün değilse yaşamın ve tarihin tüm kurbanları nasıl açıklanacaktı. Bu bireyin kabullenemeyeceği bir şeydi. Şimdi bu yeni felsefesine dayanaklar bulmalıydı. Eleştiri yazılarına halkın gösterdiği yoğun ilgi moralini düzeltip yalnızlığını unutmasına yardımcı oldu. Tarihe duyduğu güveni tekrar kazanmasını sağladı. Artık inandığı var olan her şeyin tarihsel açıdan bakıldığında haklı olduğu biçiminde bir inanç değil, tarihsel gelişmenin ' genel olarak' rasyonelliğine duyulan bir inançtı. Belinski'ye göre tarihin özü, aklın hareketiydi. Akıl artık bireyin her bakımdan kurtuluşunu da gerektiriyordu. Fikirlerinin değişmesi Fransız Devrimi ve düşünürlerine bakışını da değiştiriyordu. Belinski artık mutlak akıla karşı gerçek yaşayan bireyi savunuyordu. Ama Belinski'yi 19 yüzyıl Rus düşün dünyasında asıl çok önemli kılan onun edebiyat eleştirileridir. O Rusya'nın kendi ulusal bir edebiyatı olmadığını söylemeye cesaret etmiş ilk kişiydi. Ona göre Rus edebiyatındaki herhangi bir değer taşıyan yazı varlığını Batılılaşmaya borçluydu. Slavseverler yerli kültür köklerini küçümsemekle onu eleştirdiler. O, Slavseverler'in bu 'folk-mania'cılığından tiksiniyor, halk şiirinin insanın her şeyin duru olduğu bir zamanda, aklını zorlayan baskıcı ya da yanıtlanması zor hiçbir düşüncenin olmadığı bir zamanda doğa tutkusuyla yazılmış şeyler olduğuna inanıyordu. Bu şekilde bakıldıklarında muhakkak bir değer taşımaktaydılar ama asla bir ulusal edebiyatın oluşmasına temel oluşturamazlardı. Zaten o bir ulusun doğal, doğaya yakın erkil durumuna halk der, ulusun tarihsel gelişimin rasyonel bir sonucu olduğunu söylerdi. Petro öncesi dönemde halkın inanç ve görenekle biribirine bağlı olmasına karşın bu durumun Slavseverler'in tezlerinin tersine toplumun dinamik bir şekilde toplumsal değişim geçirmesini engellediğini düşünmekteydi. Ulus olmak için bu durağanlaştırıcı toplumun kabuğunu kırmak gerekmekteydi. Slavseverler'in değindiği Sosyete ve halk arasındaki derin uçurumun ancak uygarlık düzeyinin yükselmesiyle kapanabileceğini söyledi. Doğru olanın sosyeteyi baskı ile halk düzeyine indirgemek değil halkı o düzeye yükseltmekti. Bunun yanında ne kadar Eski Rusya'yı eleştirse de ulusal bir edebiyatın yaratılması için vargücüyle çalıştı. Her şey bir yana, Puşkin'in gerçekten tam bir değerlendirilişini ve onun Modern Rus edebiyatındaki merkezi ve öncü rolünün belirlenişini Belinski vurgulamıştır. Ona göre yeni Rus edebiyatı Puşkin'le başlar. Yine Lermantov'a Rus edebiyatındaki yeri kazandıran Belinski olmuştur. Daha Puşkin yaşıyorken Rus edebiyatında yeni bir dönemin modern gerçekçilik döneminin başladığını Belinski fark etmişti. Yani Gogol Dönemi.

GOGOL'ÜN TARZI

Belinski'ye göre Gogol ve onun gerçekçiliği demokratik devrimci mücadelenin mutlakiyet ve feodalizme karşı en yoğun olduğu zamana rastlıyordu. Ona göre Gogol gerçekçiliğinin büyük

toplumsal ve politik önemi, Gogol'ün zamanının toplumsal gerçekliklerini acımasız bir şekilde sergileyişindeydi. Ama bu Gogol'ün yazısında dışarıdan bir zorlama, biçimsel salt kurgusal yabancı öğelerin esere sokmasıyla gerçekleşmez. Feodalizm, mutlakiyet ve zorbalık herkesin yaşamını o kadar korkunç ve gayriinsani yapmıştır ki, günlük yaşamın doğru biçiminde yeniden yaratılması kendiliğinden bu etkiye ulaşıyordu. Gogol günlük yaşamın fotoğrafını çekmeye kalkmazdı. Gerçekliğin en yoğun ifade biçimlerini ayıklar ve bunları sanatlıca betimlerdi. Macar edebiyat eleştirmeni György Lukac, Gogol'ün gerçekçi tablolarında okuyanın kendi yaşamının gizli hakikatlerinin anlamı ya da bir diğer ifadeyle anlamsızlığını fark edeceğini ve bunun onu dehşete düşüreceğini söyler ve ekler (Lukacs, 1977, s. 150) , "... (o) bu şeylerin örüntüsünü dıştan birtakım araçlarla kaldıran bir yazar değildir - hayır, korkunç hakikat, büyük bir gerçekçinin artistik aracılığıyla kendini ortaya koymaktadır. „ Her şey kendi varlığının bir doğal sonucu gibidir. Belinski Müfettiş üstüne bir eleştirisinde, oyundaki kaymakamın ahlaksız bir adam sayılamayacağını, tersine ahlak dışı eylemlerinin kendi gelişimi ve kavrayış tarzının doğal sonuçları olduğunu belirtir. Gogol kendini sanki eserden soyutlar; karakterlerin kendi kaderlerini çizmelerine izin verir, öyleki karakterler yaşar ve Gogol bile onları hayretle izler. Yazdığı her eserden sonra eserlerin kendi dünya görüşüyle çelişmeleri ve yazarın her seferinde yanlış anlaşıldığını düşünerek herkesten kaçma isteği, kendi yalnızlığına çekilip her şeyi unutmaya çalışması, dahası yazdıklarından soğuması bu katkısız gerçekçiliğin bir sonucudur. Bu soğuk gerçekçilik bir fantastik olaylar zincirine dönüşür. Bazen her şey kötü bir rüyanın içindeymiş hissi uyandırır. Rus toplumunun tüm hurafeleri bir korku atmosferi yaratırken yazarın alay etme arzusu Henri Troyat'ın deyimiyle karanlıktan gelen bir kahkahaya benzer. (Troyat, 2000, s. 149) " Tüm bunlar eserde şen şakrak tatlı şekilde sürer gider. Ağzınıza götürdüğünüz kaba bir yemektir sanki o. Ama gülme sona erince geriye keder ve görülmemiş bir iç sıkıntısı kalır. „

GOGOL VE BURUN

Gogol Mariya Balabin'e 1838 yılının Nisan ayında Roma'dayken bir mektup yazmıştı. (Troyat, 2000, s.185):

Burada ben, ruhumun vatanını buldum... Doğmadan önceki vatanıma tekrar kavuştum. Her nefesinim uçuşarak burun deliklerimin içine doluyor!.. Vallahi kimi zaman bir burun olmak, sadece bir burun şekline girmek istiyorum... Artık ne gözlerim, ne kulaklarım ne kollarım ne de bacaklarım olsun istiyorum... Sadece kocaman delikli, kova gibi bir burnum olsun, o mis gibi baharı alabildiğince çekebilen sadece bir burnumun olmasını istiyorum.

Gogol'de burun saplantı halini almıştır. Nabokov Gogol biyografisinde burnun yazar için hikayelerinin laytmotifi olduğunu söyler: " Burunlar sümkürürken trompet sesi çıkarır, burunlar akar, burunlar kaşınır, burunlar sevgiyle ya da kaba bir biçimde mıncıklanır. „ Kokuları, hapşırmaları, horlamaları Gogol kadar iyi tasfir eden bir başka yazar yoktur. Gogol kendi burnuna hayrandır. O kadar uzundur ki sanki kendi yüzüne ait değildir. Uca doğru sivrileşerek aşağı doğru bükülür.

25 Mart günü Petersburg'da berber Ivan Yakovlevic burnuna gelen ekmek kokusuyla uyanır. Karısı pişmiş ekmekleri henüz fırından çıkarmaktadır, sofraya oturur karısının verdiği ekmeği bıçakla keser, gözüne sert bir şey çarpar. Ne olduğunu anlayınca dehşete düşer. Bu kesik bir burundur. Hem de kendine tanıdık gelen bir burun. Üstüne karısı adamı azarlar, onu birinin burnunu kesmekle suçlar ve hemen ondan kurtulmasını ister. Adamcağız düşündükçe çıldıracak gibi olur. Polislerin evine gelip burnu arayacaklarından şüphelenmektedir. Hızla evden çıkar ve burnu nehre atar. Ama bir polis ondan şüpheleni ve onu sorguya çeker sonra sanki bir kabusun sonu gibi hikayenin ilk bölümü sona erer.

Hikaye de Gogol durmadan koku imgesinden yararlanır. Kokular çağrışım zincirleri halinde birbirlerini kovalayarak hikayede akışı sağlar. Ivan Yakovlevic'in tasvirini yaparken bile traş ettiği müşterilerin berberin kokan ellerinden rahatsız olduğu vurgusunu yapar. Bu tam da hikayede komik bir atmosfer yaratır ama bu komikliğe bir suçluluk duygusu eşlik eder. Okuyucu suçun ayırdına varmaz ama onu sezer. Ivan Yakovlevic bir suçlu gibi davanır ve hikayeye bir gerilimle dolu bir arka plan ouşturur. Bu

vurgulamadaki yer değiştirme düş sansürü gibidir. Rahatsız edici güdünün kaynağını bilmez onu sadece hissederiz. Hikayedeki tehdit unsuru Freudcu açıklamayla kastrasyon karmaşasını hatırlatır. Tehdit doğrudan erkek cinsel organını hedef alır. Kesilme işlemi kazayla olmuştur. Ekmek bıçakla doğrandığında burun hem de hiç yabancı gelmeyen kesik bir burun bulunur. Hedef burun değildir ama işlem hadım edilmeyle sonuçlanır. İlk tehdit karısından gelir, derhal o şeyin ortadan kaldırılmasını ister, sanki bu ahlaksızca bir olaydır. Ama hadım edilen Ivan

Yakovlevic değil bir başkasıdır kim olduğu bilinmez ama yine de tanıdık gelir. Ekmekleri pişirenin karısı olduğu düşünüldüğünde aynı şey kendi başına da gelebilir. Elinde tuttuğu objeyi daha fazla mıncıklamaması konusunda bir uyarıdır bu. Freud bu konuyu şu şekilde yorumlar(2006, J. D. Nasio, s. 46)

"Anne çocuğu suç nesnesini (mastürbasyon uygulamalarının nesnesi olan penisi) elinden almakla tehdit eder ve genelde tehdidini daha inanılır kılmak için , penisin elinden alınma görevini babaya bırakacağını bildirir. Baba der erkeklik uzvunu kesecek... „

Karısı zavallı adamı azarlarken onun yüzünden polise hesap vermek zorunda kalacağını söyler. Polis baba figürünün yerine de düşünülebilir. Aslında kastrasyon karmaşasında tehdit dolaylı olarak anne arzusuna yönelir. Çocuk erkeklik organı ya da annesine karşı cinsel arzuları arasında bir seçim yapmaya zorlanır. Ivan Yakovlevic'in sonunda burnu nehre atması başka kayda değer bir olgudur, çünkü su, çok sık olarak rüyalarda doğum kavramının bir simgeleşmesidir. Biri suya düşer ya da sudan çıkar. Ancak beberin bu hareketi bir polisi şüphelndirir ve sorguda bu durumu nasıl izah edeceğini bilemez. Çok utanmış bir vaziyettedir, bu durumu bir türlü itiraf edemez. Nehir burnu sürükleyip götürür. Doğum bir türlü gerçekleşmez. Karısı mutsuzdur ve adam onu mutlu edememektedir. Ama bunu kimse bilmemelidir. Kesme işleminin düş simgeciliğinde cinsel ilişki anlamına geldiği düşünüldüğünde başarısız işlem adamın iktidarsızlığını gösterir. Zavallı çiftin çocuğu yoktur. Gogol'ün gerçekçiliği bilinçaltının derinliklerine kadar sokulur. Nilolay Vasilyevic Gogol iktidarsızdı.

DELİLİĞİN TOPLUMSAL TARİHİ

Foucault kabaca insan faaliyetlarinin alanını dört kategoriye ayırır:

- çalışma veya ekonomik üretim
- cinsellik, aile yani toplumun yeniden üretimi
- dil, söz
- oyunlar ve bayramlar gibi oyunsal faaliyetler

Toplumun içindeki marjinal diye tanımlanan bazı gruplar zaman zaman faaliyetlerin bir kısmından alıkonur ya da nuhaftırlar. Ekonomik üretime dahil olmayan dini görevliler ya da kullandıkları sözlerin farklı simgesel anlamları olan peygamberler gibi. Bütün alanlardan da dışlanan tek kişi " Delidir ". Ortaçağ ve Rönesansta deliler toplumun içinde sebestçe dolaşıyorlardı. Hatta köyün delisi köy tarafından korunuyor, besleniyordu. Ancak çok kudurduğunda bir süreliğine şehrin dışında kendi için inşaa edilen bir kulübeye konuyordu. Arap toplumu delilere her zaman hoşgörülüydü. Orta Çağdan rönesansın sonuna aristokratların küçük toplumunda soytarılar vardı. Foucault, soytarıyı deliliğin simgeleştirilmiş biçimi olarak tanımlar. Sorumluluk ve bağlayıcı yasalar altındaki insanların dile getiremedikleri şeyleri söylerlerdi. Shakespeare'in Kral Lear trajedisinde her şeyini kaybetmiş, kızlarının kendine karşı isyanlarına bir türlü inanamayan kral bağırır: " Ben Lear değilim herhalde, Lear böyle mi yürür, böyle mi konuşur?... Söyleyin bana kimim ben? " Soytarının cevabı Gogol'ün karanlıktan gelen kahkahasına benzer. Komik gerçek trajedinin de en yüksek noktası olur: " Lear'in gölgesi " Nikolay çocukken Gogoller de Mariya Ivonovna'nın uzak kuzeni Troşçinskiy'in evine giderlerdi. Adamın Roman İvanoviç ve Bartholome adlarında iki soytarısı vardı. Aslında bunlar papazlıktan kovulmuş yarı deli kimselerdi. Küçük Gogol bu evde soytarıları izlemeye bayılırdı. O dönem Rusya'da sanayileşme çok ileri gitmemişti. Kırsalda hala eski feodal gelenekler hüküm

sürüyordu. **On yedinci yüzyıla kadar Avrupa Tiyatrosu'nda hakikati söyleme izni sadece delinindi çünkü hakikat duyulmak istenmeyecek kadar acıdır. Foucault bu dönemden sonraki delinin sosyal statüsündeki ani değişime sanayi devrimini sebep gösterir.**

Kapitalist sanayi başıboş, işsiz grupları kendine bir tehlike olarak görüyordu. Sadece deliler değil, yaşlılar, sakatlar, işsizler, fahişeler inşa edilen büyük boyutlu binalara kapatıldılar. Zamanla diğerleri serbest kaldılar ama deliler bu sefer yeni oluşan akıl hastahanelerine kapatıldı.

(Foucault, 2005, s. 22)

Ortak dil yok; daha doğrusu artık ortak dil yok. On sekinci yüzyılın sonunda deliliğin akıl hastalığı olarak kurulması kesintiye uğramış bir diyaloğun sonuçlarını ifade eder, bu durum akıl ile delilik arasındaki ayrılığı sanki varmış gibi koyar ve sabit söz dizimi olmayan, biraz anlaşılmaz biçimde ifade edilen, daha önce delilik ile akıl arasındaki alışverişte kullanılan o eksik kelimelerin bütününü unutulmaya bırakır. Aklın delilik hakkındaki monologu olan psikiyatri ancak böyle bir sessizlik üzerine kurulabilirdi.

AKIL HASTNESİNE DOĞRU

Foucault sağlık kurumlarının oluşmasından önce hastanın bakım yerinin ailenin yanı olduğunu belirtir. Doktor hastasını burada ziyaret eder, aile hastanın iyileşmesi için elbirliği etmiştir. Burası hastanenin soğuk ortamından farklıdır.

Bir hastalığın belirtilerinin düzenliliği, doğal bir düzenin varlığını değil, bir hastalık biçimini belirleyen nedenlerin sürekliliğini gösterir. Uygarlık düzeyi geliştikçe hastalıkların çeşitleri de buna paralel artış göstermiştir. Dolayısıyla özgün bir hastalık her zaman benzer belirtilerle az çok takrarlanırken, salgın aynı şekilde asla tekrarlanmaz.

(Foucault, 2002, s. 42)

Bulaşıcı olsun ya da olmasın, salgının bir tür tarihsel bireyselliği vardır. Ona karşı daha karmaşık bir gözlem yeteneği kullanmak zorunluluğu buradan gelir. Toplu bir olay olarak, çoklu bir bakış gerektirir.

On sekinci yüzyılda Fransa'da çeşitli kentlerde büyük salgınlar baş gösterdi. Salgına karşı toplu önlemler alınma gerekliliği bir salgın hastalıklar tıbbının oluşmasına yol açtı. Mezarlık ve madenlerin yerlerinin belirlenmesinden cesetlerin mümkün olduğunca yakılmasına kadar et, şarap, ekmek satışlarının sıkı denetimi dahil birçok önlemler alındı.

Kiliselerde Pazar ayinlerinde hazırlanan sağlık yönetmelikleri okunuyordu. Bu yönetmelikler o kadar çok tekrarlanıyordu ki çocuklar bile salgından korunma konusunda nelerden sakınmaları gerektiğini öğrenmişti. Ancak salgınla mücadele sıkı denetim ve örgütlenmeyi zorunlu kılıyordu. Ayrıca devlete ağır bir ekonomik faturaya mal oluyordu. 1776 yılında hükümet salgınları önlemek amacıyla sekiz doktordan oluşan bir komisyon kurdu. Bunlardan ikisi haberleşme çalışmarıyla görevli bir müdür ve taşra doktorlarıyla irtibattan sorumlu olacak bir genel komiser ile altı fakülte doktoruydu. Ancak maliye denetçisinin onları taşraya gönderme ya da rapor isteme gibi üzerlerinde yetkileri vardı. Bu kurul salgını araştırma ve nedenlerini bulma faaliyeti dışında bir de Fakülte'nin doktorlarıyla layık görülen öğrencilere salgınlarla ilgili dersler vereceklerdi. Böylece siyasi yetkililer üzerlerinde denetime sahip olacağı kendi de pratisyenlerin üstünde yetki sahibi ayrıcalıklı bir kurul oluşturarak kendi otoritesine bağlı bir sağlık sisteminin ilk adımını atmıştı. Devrim'le birlikte iki söylence oluştu. Biri uluslaştırılmış bir sağlık örgütü, diğeri de gelişmiş, sorunları kalmamış mükemmel bir toplumda hastalığın ortadan kalkacağı.

(Foucault, 2002, ss. 50-51)

Doktor artık baktığı kişilerden ücret istemek zorunda kalmayacaktır; hastalara yardım parasız ve zorunlu — enkutsal görevlerden biri olarak ulusun verdiği bir hizmet - olacaktır. Doktor bunun sadece aracıdır. Öğrenimi bittiğinde istediği yere değil, ihtiyaca göre kendine verilen yerlere gidecektir.

(-)

Savaşsız, yaşayan, güçlü ihtirasları, aylakları olmayan bir ulus bu dertlerle (türlü hastalıklara) hiç karşılaşmayacaktır. Hele de zenginlerin yoksullara yaptığı zulme, kendini kaptırdığı aşırılıklara uğramamış bitr ulus.

Bu ideal doktorun görevini siyasallaştırıyordu. Doktor büyük bir ulus tarafından yalnız sağaltımla değil aynı zamanda hastalığın yaygınlaşacağı olumsuz şartlara sebep olacak kötü hükümetlerle de mücadele etmeliydi. Bu ideal doğrultusunda tıp artık sağaltım tekniklerinin yanında bir de sağlıklı olma normlarını da oluşturuyordu. Yani bir örnek insan imgesi. On dokuncu yüzyıl tıbbı sağlıktan çok normalliğe göre düzenlenmekteydi. Pinel'in zincirlerini kırdığı delilerin yerleştireleceği kliniklerin temelleri atılıyordu.

ŞİZOFRENİ

Şizofreni ancak ondokuncu yüzyılın sonlarına doğru bilimsel inceleme konusu durumuna gelebildi. Şizofreni kavramına ilk olarak psikodinamik yönden yaklaşan kişi Sigmund Freuddur. Freud içine şizofreni ve paranoyayı da dahil ederek daha geniş anlamda parafreni kavramını kullanmayı denedi. Temel sorunun hastalardaki megalomoni ve ilgilerinin dış dünyadan çekilmesi olarak tanımladı. Bu megalomoni hastanın libidosunu nesneden bene çekerek var oluyordu. Ona göre bene yönelen libido narsiszm adı verilebilecek bir tutuma yol açıyordu. Megalomoninin önceden zaten var olan bir durumun zaten büyümesi olduğu olgusunu insanda birincil dediği bir tür narsizmin varlığıyla açıklıyordu. Otoerotik tatminler. Bunlar kendini koruma amacına hizmet eden yaşamsal işlevlerle bağlantılı olarak deneyimleniyorlardı. Bu cinsel içgüdüler başlangıçta ben içgüdülerinin tatminine bağlıyken sonra onlardan giderek bağımsızlaşıyorlar ve kendilerine sevgi gösterip koruyan nesneye doğru yöneliyorlardı. (Anne) Bu yönelme benin oluşumunda gerekli bir adımdı. Bundan sonra ikincil narsizm dönemi başlıyordu. Nesne üzerine yapılan yatırımlar bene geri dönüş yapıyorlardı. Bu da özdeşim yoluyla gerçekleşiyordu. Ben libidosu ile nesne libidosu arasında bir karşıtlık söz konusudur. Aşık olma durumu buna iyi bir örnekti. Bu durumda libido, benden nesneye akıyordu. Öznenin bir nesne uğruna kendi kişiliğinin yatırımından vazgeçmesi. Dünyanın sonu parayonası ise bunun tersi olan bir uç örnekti. Ben libidosuna aşırı bir yüklenme kişide ruhsal gerginliğe neden oluyordu. " Güçlü bir bencillik hasta olmaya karşı bir savunmadır ama son kertede hasta olmamak için sevmeye başlamamız gerekir. „ (Freud, 2007, s. 32) Parafrenilerde de megalomoni bene dönmüş libidonun içsel işlenmesini sağlıyordu ancak yetersiz kaldığında libido ben içinde ketlenip patojenik hale geliyordu. Önemli bir başka nokta daha yetişkinlerdeki bu ilk megalomonin silikleşmiş olduğuydu. Oysa bu ben libidolarının tamamının nesne yatırımına geçmiş olması da mümkün değildi. Freud bu içgüdüsel itkilerin, kişinin kültürel ve ahlaki fikirleriyle çatışmaya düşmesi durumunda patolojik bastırmanın dinamiğinin etkisi altına girdiğini söylüyordu. Kişi bu fikirler doğrultusunda bir ideal ben yaratıp, kendi narsizmini bu ideal kişiliği geçekleştirerek tatmin etmeye çalışıyordu. Idealizasyon sayesinde nesne kendi doğasında bir değişiklik olmadan öznenin zihninde yüceleşiyor, yüceltme ise bilinçdışındaki özne için kabul edilmesi mümkün olamayacak arzuları yumuşatarak, içgüdünün cinsel arzularını cinsel tatminden uzak başka bir amaca yönelmesini sağlıyordu. Bu ben ideali ya da toplumsal değerler yüceltme sürecini yönlendiriyorlardı.

HASTALIĞIN DOĞASI

Michel Foucault Kliniğin Doğuşu adlı eserinde, hastalığın tanımlanmadan önce belirtiler arasındaki bir analojiden yararlanıldığını anlatır. İki hastalığı birbirinden ayıran mesafe bunlar arsındaki

benzeşimlerin yoğunluğuna göre ölçülür. Benzerliklerin sayısı arttıkça esas hastalığa daha da yaklaşılır. Benzerliğin biçimleri hastalığı türlere ayırır. Bu sayede doktor hastalıkların ardındaki varlıkbilimsel dünyayı tanır. Oysa hastalığı var eden yasalar yaşamınkilerle aynı değişmez dinamiklerden oluşur. Hastalıkta yaşamın bir yansıması belirir. Oysa hastalık yaş, ve yaşam tarzı gibi etkenlerin var olduğu birçok özelliklere sahip bir bireyde yani hasta da bulunur ki doktor hastalığa özgü olan belirtileri hastanın yaşı ya da mizacına bağlı olan etkilerden ayırdedebilmelidir. Hastalığın doğru bir tanımı hastanın hastalıktan soyutlanmasını gerekli kılar. Tedavinin başarısı bu koşula bağlıdır. Çok erken verilen bir ilaç tedavinin başarısını sekteye uğratabilir, çünkü hastalık kendini ancak yayılma evresinde ele verir. Dolayısıyla hastalık vasıtasıyla buluşan doktor ve hasta birbirlerine tam olarak yakınlaşmazlar. Tersine hastalığın belirginleşebilmesi için aralarındaki mesafeyi uzak tutmaları gerekmektedir. Varolan sınırı asla ihlal edemezler. Hastalığın organizmayla bağlantısını tanımlayan noktalar dizgesi ne sürekli ne de zorunludur. Organlar hastalığın vazgeçilmez koşullarını oluşturmazlar, bu yasalar bedenin ötesine uzanır. Hastalık bu vücut uzamında serbestçe dolaşır durmadan yer değiştirir. Ne zaman ne de nicelik hastalığın temel yapısını belirler. Söz konusu olan daha çok niteliktir. Söz konusu bir nitel bakış açısı bu niteliklerdeki her türlü değişimleri detaylandırarak tespit etmelidir. Burada vücut yapısından gelen değişkenlerde söz konusudur. Hastalığın tanımı uğruna birey tekil nitelikleriyle gözardı edilmelidir. Ama yine de hastalık vücut yapısının tekil nitelikleri dışında kendini asla belli edemez. (Foucault, 2002, s. 22)“ *Hasta tekil çizgiler kazanmış hastalıktır.* „

BİR DELİNİN HATIRA DEFTERİ

Gogol bu hikâyeyi ilk olarak 1833 yılında kaleme aldı. Burun ile Ivan İvanovic ve İvan Nikiforovic nasıl bozuştu hikayelri ile yakın tarihlerde yazılmışlardı. Yazarın o dönemde bu hikâyelerden yeterince tatmin olduğu söylenemez, oysa günümüzde Burun ve inceleme konumuz olan Bir Delinin Hatıra Defteri en popüler iki hikayesidir. Gogol’ün kafasında eseri yazdığı dönemde bir komedi yazma arzusu vardı. Çiftlik Geceleri’nin başarısının devam edip edemeyeceğinden kaygılıydı. Ayrıca enstitüte ders verme işinden de sıkılmaya başlamıştı. Bir ara bir Ukrayna tarihi bile yazmayı denedi. Özetle bu yazarın kendi geleceğinden kaygılandığı, aynı zamanda kendine olan beklentilerini de arttırdığı bir dönemdir.

Bu eserde ilginç olan deli bir şizofrenin çok gerçekçi bir biçimde birçok belirtisine sahiptir. Oysa bu hastalık henüz kendine tıp literatüründe yer bulmamıştır. Gogol bir keresinde Bayan Smirnov’a çocukluğunda gaip sesler duyduğundan söz etmiştir, ama bundan çok normal bir şekilde bahseder. Halk inancına göre bu ölümün sesi olduğundan çok korktuğunu söyler. Sinirleri yavaş yavaş bozulmaya başladığı dönemde midesiyle karaciğerinin yer değiştirdiği gibi bir iddiada bulunmuştu ancak 1833 yılında geçirdiği bir sinir rahatsızlığı konusunda bulgu yok. Patolojik olarak nitelendirelebilecek olan tek şey hayatındaki her şeyde Tanrının bir parmağı olduğuna ve ona işaretler yolladığına dair mistik inancı. Yine de delinin hastalığının dışındaki yaşamıyla benzerlikler bulmak mümkün. Arabesklerde olduğu gibi burada da memuriyetlerde bulunduğu zamanlar ki gözlemlerden yararlandığı kuşku götürmez. Delinin Fransız ve devrimci karşıtlığı Gogol’ün tutucu görüşleriyle oldukça tutarlı. Bu benzerlikten Gogol’ün Poprişçev’e yergiden çok sempatiyle yaklaştığı ve onu kullanarak başkente ilk geldiğinde aralarına bir türlü katılamadığı sosyeteyi taşladığı düşünülebilir. Birçok yerde Poprişçev’in olayları kabullenememesinin kendi sürüklediği bir trajedi algısı vardır ki, en azından yazarın bunu yazarken bunları hata olarak görmediği açık. En ileri bir yorum da ancak kendisinin de, Poprişçevle benzer bir kaderi paylaştığı göz önünde bulundurularak, bu aymazın içinde olduğu olabilir ki, bu yorum da öldüğünde ne kadar ünlü olduğu düşünüldüğünde fazla kaçacaktır. Dolayısıyla Gogol’ün hastalık meselesini nasıl bu kadar ayrıntısıyla çözebildiği, Burun hikayesinin psikolojik alt yapısı gibi dehasının bir sırrı. Yine de eklemek lazım ki doğuştan sağlığı hassas olan Gogol’ün (üstüne aşırı titremiş annesinin de etkisiyle) bir miktar pimpirikli olduğu ve hastalıklarını aşırı derecede abarttığı biliniyor, ancak bunu ilgi çekme niyetiyle yapmış olması çok mutemel çünkü çevresine durmadan yalan söyleyen bir insandı. O yüzden hipokondri gibi parafrenik bir hastalığı olup olmadığı konusunda yeterli delil yok.

Deliliğin varlığının oluşum içinde nasıl bir yeri var? Nasıl bir iz bırakıyor ardında?

Kuşkusuz çok ince bir iz; endişe vermeyen ve tarihin ağırbaşlı büyük sükunetini bozmayan birkaç kırışık... nerdeyse okuma yazması olmayan " öfkeli çılgın „ hizmetkar Thorin 'in on yedinci yüzyıl sonunda uçup gitmekte olan sanrılarını, korku çığlıklarını döktüğü binlerce sayfaya bizim söylemlerimizin evreninde bir yer var mı?

(Foucault, 2005, s. 24;

Kitaptaki ilginç bir başka nokta bir günlük biçemine sahip olması. Okuyucu kitabı okurken kendini sanki bir yazarın kitabını okumaktan çok kişisel birinin özel eşyasını kurcalarmış hisseder. Gogol sanki bunu yaparak Poprişçevle okuyucu arasından iyice çekilmiştir.

Hikayede Poprişcev yedinci dereceden bir memurdur ve dairedeki genel müdürünün kızına aşıktır. Kendiyle ilgili büyük hayaller kurmaktadır. Ancak kıza kendini açmaya bir türlü cesaret edemediğinden hedefini müstakbel kayınpedere çevirir, ancak kalabalık bir dairede bu da mümkün değildir. Hayallerinin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği kafasını giderek daha fazla kurcalamaya başlar. Bu da ilk sanrıları beraberinde getirir, köpeklerin konuştuklarına ve birbirleriyle mektuplaştıklarına inanır. Hayal gördüğünden kuşkulanmaz bile ve bu olayın peşine düşer, niyeti köpeklerin mektuplarını ele geçirmektir. Köpeklerin mektuplarına ulaşır, onları okuduğunda acı gerçekle karşılaşır. Sevdiği kızın bir talibi vardır hem de kendinden çok daha üstün bir talibi. Bundan sonra ruh sağlığı iyice bozulmaya başlar. Okuduğu gazetede İspanya'nın kralını kaybettiğini sanır, giderek kendini İspanya kralı Ferdinand olduğuna inandırır. Gerçeklik duygusunu tümden yitirir ve tımarhaneye kapatılır. Orada türlü işkencelere maruz kalır ve son sahnede kaybolmuş bir geçmişin özlemiyle ağlar.

Poprişçev öykü boyunca yavaş yavaş hastalık tarafından ele geçirilir. Hastalık Foucaltcu bir analizle onun kişiliğinden bağımsız vardır ancak kendini onun organizmasında sergileyebilir. Poprişçev'in içine girmiş bir şeytan gibidir. Freudcu bir bakışla o Poprişçevin içinde tatmin arayan ahlakdışı cinsel itkilerdir. Zavallının onları bir nesneye yönlendirmesi gerekir. Bunları bir nesneye aktarmayı dener, aşık olur ama bu seferde karşılık alamaz. Bu onu daha fazla bunaltmaya başlar libidoları yeni bir hedefe yönlendirmek gerekir, kendine bir ben ideali çizer. Genel müdür ya da kayınpeder. Aşık olduğu kızı elde etmenin yolu babasının gözüne girip yükselmektir. Üstün amacı bu çerçevede şekillenir. **" Genel Müdür olmalıyım. „** Ama elinden de bir şey gelmez. Gerçekleştiremediği ideal onu delirtir. Hasta olduğuna inanmaz, kimse ondaki bu değişimi görmez yalnızdır o, gün be gün çıldırmaktadır ama dairedeki kimse ondaki değişimden şüphelenmez. Eserin konusu bu küçük adamın yalnızlığıdır. Köpekler bile ondan daha iyi yaşamaktadır. Vahşi, bencil bir toplumdur bu. Herkesin gözünü yükselme hırsı bürümüştür. Herkes yalakalık peşindedir. Biribirinin kuyusunu kazar, sadece terfiye sevinir ya da üzülür. Köpekler bile onların nasıl yaratıklar olduklarını anlayamaz. Genel müdürün ödüllendirilişini kendi gözleriyle anlatır.

" bir gün bizim baba çok sevinmiş geldi eve. O gün akşama kadar resmi elbise giymiş bir sürü misafir geldi. Hepsi onu bilmediğim bir sebeple kutluyor, kucaklıyordu. Sofrada babamız neşesinden kabına sığamıyordu; durmadan çeşitli hikayeler fıkralar anlattı güldü güldürdü... Yemekten sonra beni kucağına aldı, boynuna doğru kaldırdı, " Bu ne Meci? „ dedi, burnumu geniş bir kurdelaya değdirdi. „

Aslında Poprişcev delidir, ortalıkta konuşan köpekler ya da mektup yoktur. Bunların hepsi hastalıktandır, ama biz gerçekmiş gibi okuruz. Poprişcevle birlikte biz de gerçeklik algımızı yitirir, deliririz ama tam da bu noktada o Foucault'nun yitirdiğimizi söylediği dilin sözcüklerini yakalarız. Olanlar gerçek değildir ama komiktir kahkaha durunca ortada gerçek kalır: soytarının sözleri, yitirdiğimiz gerçek. Tüm Petersburg sosyetesi bir rolü oynar. Onların gerçeği asıl gerçekle arasındaki bağı yitirmiştir. Onlar gerçek delilerdir, ama hiçbiri bunun farkında değildir. Eserin ideası Rus toplumunun bu paradoksunda saklıdır. Değişmek zorunda olan ama bunu hiç istemeyen geçmişi

yücelten ama aynı zamanda moda ve lüks düşkünü Rusya. “ Gerçek sandığımız dünya aslında bir yalandır, herkes bir yalan uğruna yaşar. „ Zavallı Poprişçev çocukluğundaki güzel günlerin özlemiyle tımarhaneye mahkum olmuştur.

SONUÇ

Bu çalışmada Gogol’ün Bir Delinin Hatıra Defteri öyküsünün sahnelenmesinde bir oyuncunun Poprişçev karakterine çağdaş yaklaşım yolları aranmıştır. Bunun için konu, karakterin üstün amacı ve idea gibi ana yol haritası belirlenirken eser Gogol’ün karakteri, çağı ve kavramların bulundukları çağa göre taşıdıkları anlamlar doğrultusunda incelenmiştir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Alatlı, A., 2004 *Aydınlanma değil merhamet,* 4. Baskı. İstanbul: Everest

Foucault, M. 2005 *Büyük kapatılma* I. Ergüden & F. Keskin (çev.) 2. Baskı. İstanbul: Ayrıntı

Foucault, M. 2002 *Kliniğin Doğuşu* T. Keşoğlu (çev.) 1. Baskı. İstanbul: Doruk Freud, S. 2007 *Narsizizm Üzerine ve Schreber Vakası* B. Büyükkal & S. Murat Tura (çev.) 2. Baskı. İstanbul: Metis Ötekini Dinlemek Freud, S.1998 *Ruhçözümlemesine Giriş Konferansları* Dr. E. Kapkın & A. Kapkın (çev.) 1. Baskı. İstanbul: Payel Yayınevi

Geçtan, E. 2003 PsikodinamikPsikiyatri ve Normaldışı Davranışlar 2. Baskı. İstanbul: Metis

Gogol, N.,2008 *Bir Delinin Hatıra Defteri* N. Y. Taluy (çev.) 18.Baskı. İstanbul: Varlık Yayınları

Gogol, N.,1971 *Bütün Oyunları* M. C. Anday & E. Güney (çev.) İstanbul: Cem Yayınevi (orjinal basım tarihi yok)

Lukacs, G.,1977 *Avrupa Gerçekçiliği* M. H. Doğan (çev.) 1. Baskı. İstanbul: Payel Yayınevi

Nasio, J.D.,2006 *Psikanalizin Yedi Temel Kavramı* Ö. Erşen & M. Erşen (çev.) 1.Baskı. Ankara: İmge Yayınevi Tanilli, S. 2002 *Yüzyılların gerçeği ve mirası, cilt:5* 5. Baskı. İstanbul: Adam Yayınevi Troyat, H. 2000 *Gogol* B. Kösemihal (çev.) 1. Baskı. İstanbul: Multilingual Yayınları Walicki, A. 2009 *Rus Düşünce Tarihi* A. Şenel (çev.) 1. Baskı. İstanbul: İletişim

Kaynak:

CEM TAYLAN,
Gogol Ve Bir Delinin Hatıra Defteri,
T.C. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
İleri Oyunculuk Programı Yüksek Lisans Tezi, 2011, İstanbul

SVETO MESTO (1990) [A Holy Place]

Yönetmen: Djordje Kadijevic
Senaryo: Nikolai Gogol, Djordje Kadijevic
Ülke: Yugoslavya
Tür: Dram, Korku
Vizyon Tarihi:29 Eylül 1990 (Yugoslavya)
Süre:90 dakika
Dil: Serbian
Müzik: Lazar Ristovski
Nam-ı Diğer: A Holy Place
Oyuncular Dragan Jovanovic, Branka Pujic, Branka Pujic, Aleksandar Bercek, Mira Banjac, Danilo Lazovic
Çeviri: fundaisy

Hakkında

Sveto Mesto (Kutsal Yer, 1990), Nikolai Gogol'un bir edebiyat klasiği, kısa öykü, 1835 'Viy' dayanmaktadır. Ancak, Kadiyeviç'i sadece erotizm karanlık tarafına kendi keşifler için bir başlangıç noktası olarak kullanır.

Gogol'un hikâyesi ilahiyat öğrenci Toma (romanda Homa olarak geçiyor), kilisede üst üste üç gece ölü kız üzerinde Zebur'u okumak zorunda bırakılır. Okuma zamanında doğaüstü güçlerin etkisinden kurtulmak için kilisede Kutsal Çember'i çizme ve içine girme ritüeli öne çıkar.

Kadiyeviç'i cadı-kız ve babası için yeni bir hikaye icat ederek 'Viy'i zenginleştirerek uyarlamıştır. Yine orijinal hikayeden daha fazla sapkınlıklar ilave ederek ensesti ve zararlı ve yönlerine işaret etmiştir.

VİY (ВИЙ)

Mirgorod hikâyeleri arasında bulunan *Viy* kitabın en korku dolu ve mistik olan hikâyesidir. Gogol 1833 yılında yazdığı bu hikâyenin ismi olan *Viy'i,* Ukrayna dilinde *kirpik* anlamındaki *viya* ve *göz kapağı* anlamındaki **poviko** sözcüklerini birleştirerek oluşturur. Hikâyedeki esrarlı cüce **V/y**'in göz kapağının upuzun tasvir edilmesi de bu yüzdendir.

Yazar bu eserin dipnotunda şuna dikkat çeker: "Hikâyenin tamamı halk efsanesine aittir." [N.V. Gogol, Sobraniye Soçineniy v Devyati Tomah, Tom II., Moskva, 'Russkaya Kniga', 1994 http://ilibrary.ru/text/0070/p.0 5/index.html]

Gogol, efsaneye dayanan bu hikâyesini aslına sadık kalarak kendi üslubuyla kaleme alır.

Hikâyenin konusu şöyledir:

Ruhban okulu felsefe öğrencisi Homa Brut, iki arkadaşıyla birlikte ailesinin yanında yaz tatilini geçirmek için manastırdan yürüyerek yola çıkar. Üç delikanlı akşam olunca bir köyde mola verir ve yaşlı bir kadından kendilerini misafir etmelerini ister. Yaşlı kadın, istemeyerek onları evine kabul eder. Gençlerden biri kulübeye, biri boş köhne bir odaya ve sonuncusu da koyun ağılına yerleşir. Homa Brut tam uyumak üzereyken ev sahibesi yaşlı kadının üzerine kapandığını fark eder. Fakat şeytani bir güç onun hareket etmesini engeller ve delikanlı, kadına karşı gelemez. Yaşlı kadın, Homa'nın üstüne atlar, süpürgesiyle onu döver ve arkasına alıp onu yükseklere çıkarır, yıldızlara doğru giderler. Sersem bir halde yaşlı kadının süpürgesinin arkasında uçtuğunu gören Homa, okulda öğrendiği tüm duaları okumaya başlar. Bu kutsal sözleri duyan büyücü kadın acıyla inler, onu hemen yere indirir. Artık güç Homa'nın elindedir. Bu kez delikanlı büyücüyü öldürene kadar dövüp tartakladıktan sonra esrarengiz bir olaya tanık olur. Yazar bu sahneyi şu şekilde anlatır:

"Uzaklarda, Kiev şehrinin altın kubbesini aydınlatarak güneş doğacaktır ve Homa Brut şaşkın bir

halde ayaklarının dibinde örgülü saçları çözülmüş, ok gibi uzun kirpikli, güzel genç bir kızın, çıplak beyaz kollarını açarak, yaşlı gözlerini gökyüzüne dikip sızlandığını fark eder."[162]

Bu olay karşısında Homa dehşete düşer ve hemen oradan uzaklaşır.

Bir süre sonra bir kilisede üç gün süreyle bir cenazenin yanında beklemekle görevlendirilir. Yarı açık tabutun yanına geldiğinde içindeki güzel kızın kendi elleriyle öldürdüğü büyücü olduğunu görür. Homa bir tebeşirle daire çizer ve bu çizgi içinde kalıp ölünün karşısında dualar okur. Tabutun içinde gece olunca dirilen ölü ayağa kalkar, Homa'ya doğru yürür, sonra yeniden tabuta döner. Sabah olduğunda her şey eski haline döner. Daha ilk geceden korkuyla kan ter içinde kalan Homa ikinci gecenin nasıl geçeceğini düşünür. İlk gece olduğu gibi tabuttan çıkan ölü ayağa kalkar, delikanlıya yanaşır ve Homa korkusundan tiz ve keskin sesiyle tabutun uçtuğunu söyleyip bağırır. Üçüncü gece ise aynı olaylar tekrarlanır; camlar kırılır, ikonalar peş peşe yere düşer, kapılar menteşelerinden sökülüp ayrılır ama delikanlı hareketsiz durup şeytanı kaçıran kutsal duaları okumaya devam eder. Şeytan, bu dualar karşısında Homa'yı alt edemeyeceğini anlayınca, ayakları çamura bulanmış, gözkapakları yerlere kadar uzanmış, bir bakışıyla insanı öldüren cüce şeklindeki iğrenç varlık *Viy'i* yardıma çağırır. Homa ona bakmaması gerektiğini aksi takdirde öleceğini bilir. Ancak içinden göz ucuyla ona bakmak geçer ve bir anlık bakışla Homa dehşete kapılıp orada can verir.

Hikâyeyi incelediğimizde *şeytan* figürünün güzel bir kadınla bütünleştiğini görürüz.

Hikâyede Homa Brut genç, güçlü, ilgisiz, kaygısız, yemeyi ve içmeyi seven, eğlenceli ve iyi kalpli bir kişidir. Özü sözü bir olan kahramanın kurnazlığa aklı ermez, yalan söylemez, duygularını ifade etmekte zorlanır. Gogol çok ince bir ustalıkla korkunun merkezine bu iyi kalpli karakteri koyar. Yazar asıl ustalığını gizli olan şeyleri yavaş yavaş okuyucuya aktarırken gösterir; Homa'nın yarı komik bir halde cadının süpürgesi arkasında gitmesi, doğru bir zamanlama ile cadıyı öldürerek esrarengiz bir sonuca varması ve Homa'nın korkudan can vermesi gibi. Yazar okuyucunun da başkahramanın yaşadığı korkuyu yaşamasını sağlar. Bu amaca ulaşmak için Homa'nın ruh halini yansıtır. Onun ölümü hikâyenin mutlak sonudur. Eğer hikâye sonunda onu derin bir uykudan uyandırarak bitirseydi hikâye tüm sanatsal anlamını kaybetmiş olurdu. (Geniş Bilgi: N.V. GOGOL'ÜN HAYATINDA VE SANATINDA HALK GELENEKLERİ VE MİSTİK OLAYLAR, Tezi Hazırlayan Mehmet ÖZBERK, T.C. ERCİYES ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ, Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ekim 2008 KAYSERİ)

Bir günah destanı ! Rahip BARSİSA

Ünlü Rus yazar N.V. Gogol'ün VİY' de Rahip BARSİSA hikayesinden etkilendiğini ve benzerlikler olduğunu okuyunca görebilirsiniz.

Bir zaman İsrail oğulları içinde Barsisa denilen bir ibâdet ehli vardı. Zahitliğinin ünü, doğuya batıya erişmişti. Nerde bir hasta varsa, ona su yollarlardı, o suyu okur, üflerdi; hasta içince sağlık ve esenlik bulurdu.

Herkes de bilir ve anlardı ki bu onun soluğunun eseridir.

Çok geçmedi ki halk, bu sağlık-esenlik, filan ilaçtan meydana gelir mi ki diye ilaçların tesirinde şüpheye düştü.

Barsisa öyle bir şöhret kazandı ki o zamanın hekimlerine kimse gitmez oldu.

O lanetlenmiş şeytan, o pusuda gizlenmiş eski düşman, o bel kıran mel'un, demir geveliyor, fakat bir çâre bulamıyordu. Durmadan bu Rahibi yoldan çıkarmanın, onu ibadetten alıkoymanın yolunu arıyordu.

Bir gece lanetlenmiş şeytan, yüzünü oğullarına döndü ve dedi ki: **Sizden hiçbir kimse yok mu ki beni bu tasadan kurtarsın, bu tek eri tuzağa düşürsün?**

Oğullarından biri, bu işi benim adıma yaz, benden iste, senin gönlünü bu dertten ben kurtaracağım diye böbürlendi.

Şeytan ona, en gerçek oğlum sen olursun, bu işi başarırsan, kör gözümü sen aydınlatırsın, dedi.

Şeytanın o oğlu, şöyle bir mel'un aklına danıştı.

O, şeytanın oğluna:

- Halkı genç, güzel kadınlardan daha iyi avlayacak hiçbir tuzak olamaz, dedi. Çünkü altın arzusu, lokma dileği tek taraflıdır. Sen altına âşık olursun amma onun canı yoktur ki sana âşık olsun; lokmanın canı yoktur ki seni arasın, seninle konuşsun. Fakat genç kadınlara duyulan sevgi, iki taraflı olur. Sen onu sever, istersin, o da seni sever ve ister. Sen ona ulaşmak istersin, o da sana.

Bir hırsız geceleyin dışardan kapıyı açmak için bir tuzak kurar; amma o hırsızın, evde bir eşi ortağı bulunur yahut bir halayıkcağız, içerden kapıyı açarsa, bu, hırsızın dışardan para çalmaya uğraşmasına benzer mi hiç?

Altın yahut sandık, kalkıp kapıyı açamaz ki.

Şeytanın oğlu da, bütün dünyayı dolaştı. Güzel, akıllı, soylu soplu, alımlı, işveli bir kadın arıyor, zahidi avlamak için o çeşit bir dilber araştırıyordu, şeytanlık hasedinin kuvvetiyle ev ev, şehir şehir gezip dolaşıyordu. Çok aradı.

Sonunda o ülkenin padişahının kızını seçti. Kızın güzelliği dillere destandı. Kızın beynine girdi, onu deli divane etti, hastalandırdı.

Padişah, hekimleri, hikmet ehlini topladı. Hepsi de onu iyileştirmede, ona ilaç tertip etmede âciz kaldı.

Şeytan, bir zahit elbisesine bürünüp geldi:

-Eğer bu kızın hastalıktan kurtulmasını istiyorsanız, dedi, onu Barsisa'ya götürün. O, okusun, üflesin, bu hastalıktan kurtulur. Onlar da başka çare bulamadılar, onun sözünü dinlediler, kızı, Barsisa'ya götürdüler.

Barsisa dua etti, şeytan da kızı bıraktı, kız iyileşti. Böylece de şeytan, padişahın bir dahaki seferde de kendi sözüne inanmasını sağlamış oldu. Kız iyileşince sevindi.

Bir zaman sonra şeytan, gene kızı çıldırttı. Hekimler yine iyileştirmede âciz kaldılar.

Şeytan aynı suretle tekrar geldi. Bunu, gene Barsisa'ya götürün; amma bu sefer geri getirmeyin, kız size, iyileştim diye haber yollayıncaya kadar yanında kalsın, dedi.

Kızı, yüz binlerce güzel kızı nasıl götürüyorlarsa, öylece götürüp Rahibin yanına bırakıp döndüler.

Kız, Rahip ve şeytan o ibâdet yurdunda kaldılar. O rahip, bilgin olsaydı, kızla yalnız olarak o ibâdet yurdunda kalmaya razı olmazdı.

Esenlik ona, Peygamber(sallallâhü aleyhi ve sellem) dedi ki: **"Bir kadın, bir konakta bir erkekle beraber kaldı mı, üçüncüleri şeytandır, onların."** *Bir kadın, bir yerde bir erkekle beraber kalınca şeytan, onların aracısı olur.*

Hasılı uzun bir zaman, kız, zahit rahibin yanında kaldı. Otur kalk derken Rahip Barsisa, göz ucuyla da olsa kızı süzdü ve iyice gönül kaptırdı. Gönül kaptırılmayacak da bir dilber değildi padişahın kızı.

Nihayet bir gün, kızla buluştu ve kız hamile kaldı.

Rahip kara kara düşünmeye başladı.

Bu sefer şeytan, bir insan şekline bürünüp Rahip Barsisa'nın yanına geldi. Onu düşünür buldu. Neden düşüncelisin, dedi. Barsisa, hikâyeyi anlattı. Kız, gebe kaldı dedi.

Şeytan:

-Kızı öldürmekten başka çare yok, dedi. Öldürür, sonra, öldü gömdüm, dersin.

Barsisa, geceler boyu düşündü, başka bir çare bulamadı. Onun dediğini yaptı.

Diğer yanda lain şeytan, gene insan şeklinde padişaha geldi.

Kız iyileşti, gidip getirin, dedi.

Padişahla perdeciler gidip kızı istediler. Rahip Barsisa:

-Kız öldü, gömdüm dedi. İnanıp geri dönüp yasını tutmaya koyuldular.

Şeytan, bu sefer başka bir şekle girip, padişahın yanma gitti.

-Kız nerede, dedi. Padişah:

-Rahip Barsisa'nın yanına götürdük, orada öldü, dedi.

Şeytan:

-Kim söyledi, diye sordu.

Padişah:
-Barsisa söyledi, deyince Şeytan:

-Yalan söylüyor, dedi. Rahip kızınla buluştu, kız gebe kaldı, sonra kızı öldürdü, falan yere gömdü. İnanmıyorsan orayı kazdır, görürsünüz, dedi.

Padişah, tam yedi kez yerinden kalktı, bir başka yere oturdu, sonra gene yerine geldi. Şaşkına döndü, hâli değişti, kafası ateşlendi, kızdı.

Sonra bir toplulukla atına binip Barsisa'nın ibâdet yurduna vardı. İçeri girip:

-Kız nerde, diye sordu.

-Rahip Barsisa:

-Öldü, gömdüm deyince, peki dedi, bize neye haber vermedin? dedi.

Barsisa:

-Evrad-ı ezkar ile meşguldüm, evradımdan kalırım diye korktum, dedi.

Padişah:

-Bu sözün aksi çıkarsa ne yapayım dedi.

Bu söz üzerine Barsisa kızdı, ileri geri söylenmeye durdu.

Padişah, Şeytanın bildirdiği yeri kazdırdı. Kızı çıkardılar, kız öldürülmüştü.

Barsisa'nın ellerini bağladılar, terlemeye başladı. Halk toplandı.

Barsisa, kendi kendine, ey kutsuz nefis diyordu. Duan kabul oluyor diye seviniyordun. Halkın gönlüne, gözüne üstün, büyük görünüyorsun diye seviniyordun.

Halk seni beğeniyor, övüyor diye gururlanıyordun.

Halkın inancı azalır diye de korkuyordun değil mi?

Gerçekte bu düşüncelerden hepsi de yılandı, akrepti; evet, halkın beğenişi, zehirlerle dolu bir yılandı diyor, içten içe ah ediyordu; ama artık faydası yoktu.

Onu yüce bir darağacının dibine getirdiler.

Merdiven dayayıp boynuna ipi taktılar.

O anda şeytan, bir insan şekline girip kendisini tekrar gösterdi. Bunların hepsini de ben yaptım sana; hâlâ da gücüm var, çaren benim elimde, bana secde et, seni kurtarayım dedi.

Barsisa buna ümitlendi ve şeytana:

-Nasıl secde edeyim, boynumda ip var. dedi.

Şeytan, secde niyetiyle başınla işaret et, akıllıya işaret de yeter dedi.

Barsisa, can korkusuyla, secde etmeye niyetlendi; can tatlıdır ya, fakat başını eğince ip, boynunu daha da sıktı. Nefesi kesildi.

Ve şeytana secde ederek öldü.

Şeytan uzaklaşırken, "Ben senden tamamıyla uzağım" dedi.

Şanı ululandıkça ululansın, Tanrı buyurur ki: Ey insanlar, ey inananlar, sizi kötü bir dost, tutar da kötülüğe çağırırsa, bu iş, sizin faydanızadır derse, kötü dostlar sana, sen yaşarken de bizimsin, öldükten sonra da; biz de seniniz diye vaadde bulunursa ona inanmayın; onlar, bu düzenle kendileri gibi sizi de bozmak, bozguna uğratmak, kötülemek, kötülüğe çekmek isterler. Sizi pis bir hale getirdiler mi, ne dostunuz kalır artık, ne eşiniz. Sizden bezerler.

Anlattığımız o şeytan gibi ki onun derdine ortak oldu, ona dostluk gösterdi, sonunda onu tuzağa düşürünce, ondan bezdi gitti.

(Mevlana Celaleddin, Mecalis-i Seb'a, , çev. Abdülbaki Gölpınarlı, Konya, 1965)

Filmin Metni

Marko, nerede şu kulübe Tanrı aşkına?

Tanrı bilir!

Galiba buralarda bir yerde. Galiba kaybolduk. Duydunuz mu kardeşlerim!

Kurtlar!

Ne yapacağız?

Şu ağaca tırmanıp sabaha kadar yıldızları sayacağız. Yapmamız gereken budur. Hayır olmaz, kulübeyi bulmalıyız. Burada bir yerde olmalı. Kurtuldunuz kardeşlerim!

Sizi ezip geçebilirdi!

Ne?

Atlar. Atlar ve araba. Ne diyorsun yahu?

Ne atı, ne arabası?

Şimdi buradan geçti. Sizi ezecek sandım. Toma, içki mi içtin sen?

Hayır. İyi akşamlar iyi insanlar. Kimse yok mu?

Kimsin?

Gezginiz anacığım. Kasaba panayırından geliyoruz. Geç oldu ve bize kalacak bir yer lazım.

- Ne iş yapıyorsunuz?

- Öğrenciyiz, rahip olacağız. Olmaz. Size verecek yerim yok. Gidin!

Yapma böyle anacığım. Bak, gece çöküyor.

- Kurtlara yem mi olalım istiyorsun?

- Ben ne yapayım?

Din adamıysanız neden dolaşıyorsunuz?

Dua etsenize. Yapma böyle, insanız sonuçta. Dışarıda yatırma bizi. Gelin ama ayrı ayrı yatırırım sizi. Beraber çok tehlikelisiniz. Siz ikiniz evde. Sen orada yatacaksın. Ana, biraz ayıp olacak ama dünden beri tek lokma yemedik. Şuna bak hele. Evime alıyorum, oldu olacak orospu da getireyim size!

- Ücretini sabah öderiz.

- Kalsın. Yiyecek bir şey yok. Ne oldu ana?

Ne istiyorsun?

Onun için mi?

Lütfen yapma, bunun için çok yaşlısın Bak nine, hayatta olmaz!

Göklerdeki Babamız, adın kutsal kılınsın. Egemenliğin gelsin. Gökte olduğu gibi, yeryüzünde de senin istediğin olsun. Bugün bize rızkımızı ver, Günahlarımızı bağışla başkalarının bize yaptıklarını bağışladığımız gibi baştan çıkarılmamıza izin verme, kötülüklerden koru bizi. Yüce Tanrım. Toma hanginiz?

- Benim.

- Müdür seni istiyor.

- Doğru mu duyduklarımız Toma?

- Hayır. Doğru değil. Nineyi becerip bırakmışsın. Harikaymışsın. Bize kahvaltı bile hazırladı. Otur. Yolculuk için hazırlan. Efendi Zupanski seni çağırdı. Kızı ölüyormuş. Kızın dileği öldükten sonra duasını senin okumanmış.

Neden ben?

Bilmiyorum. Efendi seni istiyor. Affedin beni peder ama oraya gidemem. Sen ne diyorsun?

Bak evlat, Efendi Zupanski'nin kim olduğunu biliyorsun. O olmasaydı ne kilise ne de okul olurdu. Sende öğrenci değil domuz çobanı olurdun. Buna sen karar veremezsin. Git ve hazırlan. Dikkatli ol. İşi mahvedersen okuldan atılırsın.

- Merhaba peder.

- Merhaba kardeşlerim. Doros, Spira, ona göz kulak olun. Biraz kısıtlanmak ona iyi gelecektir. Güzel araba.

Atlar da güzel Taş veya çivi taşımak için kaç ata ihtiyacımız olur?

- Rahip mi olacaksın?

- Evet. Söyle bakalım, okulda ne öğreniyorsun?

Rahiplerin kilisede okuduklarını mı, yoksa daha fazlası var mı?

Boş ver Spira. Üzerimize vazife değil. Onların kitabında yazanlarını bilmek istiyorum. Bizim dua kitaplarımızın tam tersidir belki. Şarap güzelmiş. Teşekkür ederim kardeşlerim ancak beni bıraksanız diyorum. Benden ne istiyorsunuz?

Hasta hanım için gerçek bir rahip bulsanız daha iyi olmaz mı?

Orada çok beyefendi olacak. Benim gibi bir zavallı onların arasında ne yapacak?

Otur, nereye gidiyorsun?

Otur ve bana İncil'den bahset. Bir zamanlar ben de rahip olmak istedim.

Bırakın gideyim kardeşler. Hiç bir şey bilmem ben. Tek dua bile bilmem ben. Senden bir bok olmaz rahip efendi. Belki de onu salıvermeliyiz.

Neden olmasın ama önce hepsini içmesi gerek. Hadi git.

Ne bekliyorsun. Özgürsün. Kalk bakalım rahip. Hadi. Derdin ne senin Nikita?

Burada senin işin yok. Katarina Sevgili kızım Merhametsiz kader seni gencecik halinle annenin yanına karanlıklara sürükledi ve zavallı baban sonsuz mateme boğuldu Katarina. Toma sen misin?

Baban kim?

Bilmiyorum. Nasıl yani?

Onu hatırlamıyorum. Ben çocukken öldü. Peki ya annen?

Onu da hatırlamıyorum. Beni doğururken ölmüş. Kızımı nereden tanıyorsun?

Tanımıyorum efendim. Onu hiç görmedim. O senin nereden tanıyor peki?

Ben de merak ediyorum. Kusura bakmayın ama bir hata olmalı. Beni tanımasına imkan yok.

Madem öyle dua için neden seni istedi. Belki de yalan söylüyorsun. Yalanım varsa öleyim.

Biriciğim bir kaç dakika daha yaşasaydı her şeyi anlardık.

Onu öldüren şeytanın kim olduğunu da. Gün yüzü görmesin. Doğduğu güne lanet olsun ondan geriye akbabalar için leş bile kalmasın. Sen, iyi insan Belli ki ruhani dünya konusunda meşhur birisin .belki de zavallı çocuğum bunu duymuştur.

Ben mi?

Tanrı affetsin.

Tam tersine efendim. Benden kötüsü yoktur.

Affedin ancak geçen gün bir kızla beraberdim ve Kızımın tüm dileklerini yerine getireceğim Seni seçmesinin bir nedeni olmalı. Onun için üç gece dua okuyacaksın. Merak etme karşılığını alacaksın. Yaptığına değsin yoksa seni deri pantolon bile kurtaramaz!

Git şimdi. Yemeğini ye ve yat. Bu gece çalışacaksın. Hadi. Ne güzel bir yer. Yaşamak, balık tutmak, avlanmak için Çekmeye devam rahip!

Ormanda ördek bile var diyorsun yani Çek!

Nikita'yla tanıştın mı?

Köpekleri eğitir. Ne eğitir ama.. Pek bir şeyi kalmadı. Şunun haline bir bak Eskiden her bir köpeğin ruhunu bilirdi kardeşininkini bildiği gibi. At üstünde tavşan avına çıktığında Onun mu yoksa köpeklerin mi hangisi daha hızlı bilemezdin?

Gurur duyulacak işte öyle bir adamdı. Başına o olay gelene kadar Ne oldu ki?

Söylerim ama kimseye söylemeyeceksin. Tek kelime etme. Hadi. Sakin ol. İşte böyle. Koşun. Brzonja Çok mu çalışıyorsun Nikita?

Ben mi?

Hanımefendi Oyun oynamak ister misin Nikita?

Sen ve ben oyun oynayacağız ama kimsenin bilmemeli ve görmemeli. Pantolonunu çıkar Nikita. Çıkar hadi. Niçin utanıyorsun?

Güzel. Uzan şimdi. Güzel. Üzerine ayağımı koyabilir miyim Nikita?

Evet. Evet hanımefendi. İyi misin Nikita?

Evet. Diğer ayağımı da koyabilir miyim Nikita?

Evet, evet. İyi gidiyorsun Nikita. İyi olmana sevindim. Onunla oyun oynadı. **Artık ondan geriye kalanı sadece şeytan bilir. Ne halde olduğunu görüyorsun.** Eskiden köpek eğitmeniydi. Geride hiç bir şey kalmadı. Kalk bakalım rahip Zamanı geldi.

- Derdin ne senin?

- Benim mi?

Hiç bir şey.

- Korktun mu yoksa?

- Ben mi?

Korkma. Burası kutsal bir yer. Yalnızca bakirelerin gömüldüğü yer. Görevini yap. İyi geceler.

- Günaydın peder.

- Günaydın. Kahvaltıya gidelim. Şu kadın kim?

Kadın değil. Hanımefendi diyeceksin. Merhum hanımefendimiz. Hepimizin annesi gibiydi. Pekâlâ peder kilisede dün gece nasıl geçti?

Neden sordunuz?

Hiç, öylesine. Geceleyin insana pek çok şey görünür. Millet birinin cadı olup olmadığını anlamının yolu var mı?

Hayır yok. Hiç bir mezmurda bir yol olduğu yazılmamış.

Hayır, anlayabilirsin. Anlaşılmaz deme. Her cadının kuyruğu vardır ve eteğinin altından hissedebilirsin. Yaşlanan her kadın cadılaşır!

Sana ne demeli?

Yaşlı domuz!

Kaldır eteğini de kuyruğunu görelim. Yeter millet!

Zavallı kadın daha gömülmedi bile. Cadılardan bahsetmemelisiniz. Neden etmeyelim?

Sana kendi gözlerimle gördüğüm şeyleri anlatayım. Hadi, durma. Konuş. Söyle hadi. Madem istediniz, tamam. Geçen yıl Paskalyadan önce bir Cumartesi günüydü. Hıristiyanları kiliseye gittiği bir zamandı. Efendi bağırdı. Spira, sağır mısın?

Kilimi getir. Kiliseye armağan edeceğiz. Katarina, biriciğim çabuk ol. Bugün bayram. Geç kalacağız. Spira, yine sarhoşsun!

Değilim hanımefendi. Neden yalan söylüyorsun?

Ben mi?

Tek yudum içmedim. Arabanın haline bak. Domuz mu binecek yoksa insan mı?

Hanımefendi. İçersen gözüme gözükme. Kovarım seni. Senin gibi hizmetli istemem. Baba Giremem. Boğuluyorum Hayır!

Millet yardım edin!

Hayır!

Onun Hayır!

Çekilin!

Bu masallardan sıkılmadın mı?

Devam et. Çok fazla uydurma hikâye var ama hepsini gözlerimle gördüm tıpkı seni şu anda gördüğüm gibi. Soylu veya değil, cadı cadıdır. Soracak olursan bana bile bindi.

Peki sen Doros, neden sessizsin?

Söyleyecek sözün yok mu?

Var ama söylemesem daha iyi. Kendi babasına bile bindi. Bazen de babası ona binerdi.

Öyle deme. Kadın öldü ve arkasından söylediklerimiz doğru.

Ama efendinin durumu farklı. Kilise yaptırdı günaha girme. Doğruyu söylemek günah mı?

Hayır, hayır!

Öyleyse niçin susalım?

Kilise yaptırdı ama o yaşlı cadı öldükten sonra kızıyla ilişkiye girdiği karısı için.. Ruhu öteki dünyada huzura eremiyor kırlarda ve kulübelerde dolaşıp kurt gibi uluyor. Geceleyin dolunayda ödeşmek, intikamını almak için celladını bekliyor

Nereye gidiyorsun?

Ben Şey yapmalıyım Git. Bizi fazla bekletme. Oraya ditme. Derindir!

Kalk evlat. Zamanı geldi. Hadi. Bütün gece dua mı okursun yoksa arada bir uyur musun?

Biraz dinlenmen gerekir. Korkmuyor musun?

İlk sefer korkutucu olur sonra alışırsın. Ne oldu sana?

Saçların beyazlamış!

Resmi bitirmek istiyorum efendim. Pek bir şey kalmadı. Bir kaç detay dışında. Çizme. Öldükten sonra nasıl çizebiliyorsun?

Hafızamla efendim. Tam ölüm anında göründüğü gibi yani. Öyle olsun istiyorum. Yaparsan sana daha çok para veririm. Bitmemiş bir resim için o kadar çok para alamam. Bitmemiş olarak kalsın. Nasılsa yaşadığım sürece benden başkası bakmayacak. Şuna ne dersin?

Kimse onun resmini yaptığını bilmeyecek ve nasıl çizdiğini de. Bu yüzden iki kat para vereceğim. Nasıl isterseniz efendim. Teşekkür ederim!

Ne oldu Toma, her şey yolunda mı?

Evet efendim. Hayır demek istiyorum!

Ne oldu?

İki gecedir kızınız için dua ediyorum. Beni çok korkutuyor, hiç bir dua yardım edemez. Kızım mı?

Delisin sen. Kızım bir aziz, Tanrının meleğidir.

Öyle diyorsanız öyledir. Tanrı yardımcım olsun daha fazla devam edemeyeceğim.

Neden?

Bir gece kaldı. Yapamam efendim. Seni ödüllendiririm demiştim. Minnettarım ama daha fazla dua okuyamam. Bak evlat. Bu hiç hoşuma gitmedi. Rahiplere böyle davranamazsın ama ben yapacağımı biliyorum. Önce kırbaç sonra yaranın üstüne konyak sonra yine kırbaç. Git ve işini yap!

Efendim bir şey söyleyebilir miyim?

Söyle evlat. Dayanamıyorum artık. Onun ölümünden ben sorumluyum. Babasına söylemeniz için size yalvarıyorum. Neden sen söylemiyorsun?

Yapamam. Bana inanmaz. Bana da inanmaz. Belki sen de kendine inanmamalısın. Çek bir yudum. Düzelirsin. Cadıların doğaüstü güçlerle başkalarının şekline girebildiğini biliyor muydun?

Siz rahipler belli ki hiç bir şey bilmiyorsunuz. Bunu aşçılar bile bilir. Öyle mi Lenka?

İkiniz de susun. Bütün gün çene çalıyorsunuz. Konuş Lenka, durma. Hayır. Benimle sonra alay edersiniz. Saçma diyebilirsin. Yalnızca gerçeği söylüyorum, doğruyu. Yine mi röntgen Nikita?

Utanmalısın. Defol yaratık!

Hadi, hadi. Güzel. Koşun hadi, güzel. Nerelerdesin kız. Bunu sana kim yaptı?

Herifin biriyle vaktini mi harcıyorsun?

Saklama benden. Çünkü ben her şeyi bilirim. Gitme, kal ve yardım et. Kendini erkeklere teslim etmen iyi değildir. Erkekler için değmez. Akıllarında sadece bir tek şey vardır. Atlara benzerler. Hatta onlardan daha beterdir. Onlara at demek atlara hakaret olur. Çok güzelsin. Erkekleri tercih etmen ne yazık. Yapma bunu Lenka. Seni kirletmelerine izin verme. Çok işim var hanımım. Bunları düşünecek vaktim yok. Yalan söyleme. Biri olduğunu biliyorum. Belki de yaramaz Nikita'dır.

Söyle orospu!

O değil mi?

Onunla aramda bir şey yok. Yok!

Erkekleri düşünmem. Hoşlarına giden şeylerle yaşamak zorundayız. Neden yaşayalım Lenka?

Ölmek daha iyi değil mi?

Hepimiz öleceğiz. Er ya da geç. Hayır öyle değil. Kutudaki bir lale gibi ölmek Gerçek ölüm bu mudur?

Nasıl ve ne zaman öleceğimizi bilmeliyiz. Neden böyle konuşuyorsunuz?

Genç, güzel ve zenginsiniz. Tanrı size her şeyi vermiş.

Tanrıdan geldiğini nereden biliyorsun ya şeytandan geliyorsa?

Birlikte ölelim Lenka. Beni seviyor musun?

Sarıl bana. Benimle birlikte öleceğini söyle. Orada ne işin vardı?

Ben Hizmet ediyordum.

Yalan söylüyorsun orospu!

Orada ne yaptığını biliyorum. Defol!

Bir daha burada görmeyeyim. Defol!

Delisin sen. İkimizi de yakacaksın!

Git buradan, git. Sadece birazcık dokunmak istiyorum. Burada mı?

Burada mı, deli adam, yakarlar bizi!

Sen, sen Yeter Nikita.

Yeter artık.

Git lütfen.

Nikita git, git lütfen.

Pekâlâ Gidiyorum. Bu gece bana gel. Bekleyeceğim. Neden sessizsin?

Uyumadın değil mi?

Uyutmam seni!

Kurtlar!

Kurtlar değil. Bu vakitler başka biri ulur!

Sen!

Ölmüş evladımı lekeledin!

Götürün şunu!

Götürün!

Götürün şunu!

Götürün!

Ellerinden öperim. Biz yine geldik. Bizi hatırlamadın mı?

Şeytan hatırlar!

Ne iş yaparsınız?

Öğrenciyiz ana. Akşama kaldık. Burada kalmak isteriz. Ona ne oldu?

Hiç anacığım, sarhoş biraz. Evimde ayyaş istemem. Sarhoş değil, biraz yorgun. Pekâlâ, gelin içeri. Ayrı ayrı yatacaksınız ama. Nasıl istersen ana. Onu eve sokun. Dışarısı soğuk. Meraklanma ana burada daha rahat eder. Bağışla ana ama biraz konyak var mı?

İçince uyumak daha kolay

Birazını arkadaşınıza bırakın. Bırak uyusun ana. Bırak uyusun. Neden uyandırıyorsun?

Yeter artık. Sen eve sen de şuraya. Hadi!

Uyuyordun. Uyu, uyu. Ne oldu ana?

Bir şey mi istedin?

Lütfen yapma, ninem yaşındasın

"PALTO"

"Paltom, benim paltom"
"Paltoyu, bana çok gördüler."
Akaki Akakiyeviç

"Palto" Gogol'ün en büyük hikâyelerinden biridir. Bu hikâyesinde de Gogol zavallı küçük adam" temasını işlemektedir.

Hikâyenin konusu şöyledir:

Yedinci dereceden memur olarak çalışan Akaki Akakiyeviç, meslek yaşamı boyunca hiç bir gelişme göstermemiştir. Yaşamını son derece kısıtlı sınırlar içinde sürdürmektedir. Akaki Akakiyeviç kopye çalışmalarından başka hiç bir şeyden zevk almaktadır. Günün birinde yeni bir paltoya ihtiyacı olduğunu görür. Ancak yeni bir palto diktirmek onun ekonomik gücünü aşmaktadır. Her şeye rağmen palto diktirmeye karar veren Akaki Akakiyeviç, kendini en büyük zevki olan kopya çalışmalarından bile mahrum eder. Yeni paltosunu terziden aldığı gün çaldırır. Paltosunun bulunması için, gerekli yerlere başvurmasına rağmen kimse onunla ilgilenmez. Özellikle de herkesin çok şey başarabileceğini düşündüğü "önemli kişi", onu azarlar. Akaki Akakiyeviç,hem paltosunun çalınması hem de elinin kokulun bağlanıp desteksiz kalmasına dayanamaz ölür.

Hikâye'nin sonunda,etrafta bir hayaletin dolaştığı ve herkesten paltosunu istediğine dair söylenti çıkar. Hatta bu hayaletle "önemli kişi" bile karşılaşır. Korkuyla ona sırtındaki paltoyu verir. Hayalet paltoyu beğendiği için bir daha ortalıkta görünmez.

Hikâye boyunca yazarın kahramanına karşı tutumu zaman zaman değişir. **Bazen Gogol, Akaki Akakiyeviç'e sempati ve acıma duygusuyla yaklaşmaktadır. Bazen kahramanını şiddetli denebilecek bir tarzda alaya almaktadır, örneğin hikâyenin başlangıcında yazar, kahramanına takılan ismin "biraz tuhaf hatta uydurulmuş gibi" bir izlenim bıkabileceğini söyler.**

Akaki Akakiyeviç doğduğunda kendiliğinden öyle olaylar olmuştur ki başka isim koymak imkânsızlaşmıştır. Annenin bebeğe nasıl bu ismi taktığı şu şekilde anlatılmaktadır:

"....Anneye, bebeğe konması için üç isimden birini seçmesini söylediler: ***Mokki, Sossi veya çilekeş Hozdazat.***

'Hayır' diyeni düşündü çoktan ölmüş olan kadın 'hepsi birbirine benziyor.'

Anneyi memnun etmek için takvimin sonraki yaprağını çevirdiler. Bu kez de üç isim çıktı karşılarına: ***Trifili, Dula ve Varahasi.***

'Saçmalığa bak'dedi kadın 'ne biçim isim bunlar! Doğrusu hiç böylelerini duymamıştım. En azından **Varadat ya da Varuh** falan olsaydı, çıka çıka Trifili'yle Varahasi çıktı. ***'Bir sayfa daha çevirdiler. Pavsikahi ve Vahtisi*** isimleri vardı o sayfada da. 'Artık anladım' dedi anne 'kaderin oyunu bu.

En iyisi ona babasının adını vermek. Babasının adı Akaki'ydi bari oğlu da Akaki olsun! 'İşte **Akaki Akakiyeviç** adı böylece doğdu..." (S. 60)

Adının konulması sırasında Akaki Akakiyeviç'in annesinin karşılaştığı güçlükler, sanki onun acılı yaşamının bir habercisi gibidir. Bunun yanı sıra bebeğe sonuçta babasının adının verilmesi âdeta onun sınırlandırılmış yaşamının bir başlangıcıdır. Akaki Akakiyeviç memurluğu süresince hiç bir ilerleme göstermemiştir. Bir kez işi değiştirilmiş ancak kendisi bu işten zevk alamayınca müdüründen eski işine, yani yazı temize çekme görevine dönmeyi istemiştir. Gogol'ün Akaki Akakiyeviç'te hicv ettiği yön sınırlı, durgun bir yaşam sürmesi, başka türlü bir yaşam tarzının olup olmadığına merak bile duymamasıdır. Yazar onun yaşamındaki durgunluğu "pek çok yönetici, başkan değişmiş ama herkes onu' aynı yerde, aynı durumda ve görevde yani yazıları kopye işinde görmüştür. Sanki o, dünyaya üzerindeki üniforma ve saçsız başıyla öylece gelmişti...." diyerek belirtmektedir.

Akaki Akakiyeviç'in en büyük zevki yazıları kopye etmektir. Elinin altında şekillenen harfler onun dostu

gibi olmuşlardır. Hatta onların arasında özellikle sevdiği harfler bile vardır. Kafası yazı yazmakla o kadar meşguldür ki sokakta yürürken bile yolun neresinde yürüdüğünün, arkasında ne olduğunun farkında değildir. Yemek yerken rüyadaymışçasına ne yediğinin farkına varmadan kafasında harflerle oynamaktadır. Gogol onun bu halini şu satırlarda anlatır:

".... Eve gelir gelmez sofraya oturur lahana çorbasını içer ve etli soğan yahnisini tadına varmadan içindeki sinekler ve Tanrı o ara daha ne verdiyse onlarla birlikte yer bitirirdi...."

Tüm dünyası yazı yazmak olan Akaki Akakiyeviç'in sınırlı yaşam tarzını anlatırken yazar doğrudan doğruya kahramanını hicv edecek sözler söylemez. Bu hikâyede Gogol' ün kahramanını hicv ederken kullandığı yöntem, yalnızca anlatım tonunda meydana gelen ani ve tamamen zıt değişimlerdir. Bunun en güzel örneğini şu bölümde görmek mümkündür.

"Peterburg'un gökyüzünün tamamen karardığı, bütün memurların maaşlarına ve zevklerine göre yemek yedikleri o saatlerde, dairede hem kendilerinin hem de başkaları için zorunlu koşuşturmalar yorulmak nedir bilmeyen adamın kendi kendine dürüstlükle "daha ne yapmak gerek" diye yönelttiği sorulardan sonra memurların kalan zamanlarını zevkle geçirmeyi istedikleri zamanlarda bile... Kısacası bütün memurların bardaktan çaylarını yudum yudum içerek uzun çubuklarından derin derin nefes çekerek vist oynamak için bir ahbaplarının evine gittikleri o saatlerde bile Akaki Akakiyeviç hiç bir eğlenceye katılmazdı...."

Peterburg gecelerini tasvir eden, böylesine ciddi tumturaklı ve uzun sözlerin ardından, bütün söylenen Akaki Akakiyeviç'in eğlencelere katılmadığıdır. Böylesine basit bir sonucu tamamen zıt, ağır ve ciddi anlatımla gelmek kahramanın yaşam biçimini ve kahramanı daha güçlü bir hale getirmektedir. Eyhenbaum **"Kak sdelana Şinel Gogolya"** adlı makalesinde anlatım tonundaki bu değişiklik şunları söylemektedir:

"Burada yoğun, gizem dolu bir anlatım tonu vardır. Ciddi anlatım tonu uzun bir cümleyle gelişmekte ve umulmayacak kadar basit bir biçimde çözümlenmektedir. Sentaks bakımından cümlenin düzenine göre, doğal olarak, bir çözüm beklenmektedir. Ancak kelime ve ifadelerin seçimi konusunda, cümle boyunca devam eden anlatım tonundaki ciddiyetin artmasıyla zıt bir etkiye sahip olan sonuç arasında kurulmuş mantıklı bir düşünce dengesi yoktur. Yazar kendiliğinden ciddiyet kazanan anlatım konuyla düşünce içeriğindeki kıtlıktan, abartılı bir üslup ortaya koymak için yararlanmıştır. ... "

Akaki Akakiyeviç'in, özellikle, içine kapalı dünyasının kuralları içinde palto yeni bir olaydır. Gogol, bu olayı da aynı abartılı anlatım tarzıyla vermektedir. Akaki Akakiyeviç palto diktirme düşüncesine alışınca, ilgi merkezi tamamen bu konu üzerinde yoğunlaşır. Paltodan başka bir şey düşünemez olur. Gün geçtikçe palto onun gözünde canlı bir varlık haline gelir. Gogol kahramanın bu durumunu ciddi bir tonla anlatmaktadır. Yazar âdeta psikolojik bir konu işliyor gibidir. Ancak bu ciddi anlatım biçimi "Bu kız arkadaş kalın vatkalı, eskimek bilmeyen, sağlam astarlı paltodan başka bir şey değildi...." gibi beklenmedik bir sonuçla bitmektedir.

Sınırlı bir dünya içinde yaşayan Akaki Akakiyeviç' in, yarı gülünç yarı acıklı durumunu Gogol bu tür ani iniş çıkışlarla dolu bir anlatım tonuyla hicv etmektedir.

Yazarın "Palto"da hicv ettiği önemli tiplerden biri de Akaki Akakiyoviç'in paltosunu diken terzi Petroviç'tir. Terzi Petroviç hem işinin ustası, hem de tüccar bir kişidir. Petroviç'le karısında köyden şehre gelmiş insanların kişilikleri yansıtılmaktadır

Bu terzi hakkında elbette fazla bir şey söylemek gereksiz, ama hikâyede her kişinin karakteri tam olarak verildiğine göre, Petroviç'in kişiliğinden söz etmekten başka yapacak bir şey yok. Önceleri adı sadece Grigori'ydi ve bir beyin kölesiydi. özgürlük belgesini alınca büyük küçük hiç bir ayırım yapmadan takvimlerde haçlarla belirtilen tüm bayramlarda zil zurna sarhoş olana kadar içmeye başlayınca ona Petroviç adını verdiler. İçme konusunda dedelerinin geleneklerini devam ettiriyordu. Karısıyla kavga ederken ona sosyete kadını ya da Alman diyordu...."

Gogol Petroviç'in kişiliğinde özgürlüğüne kavuşunca bunun tadını fazlasıyla çıkarmaya çalışan bir

mujiği hicv etmektedir.

MUJİK: (Rusça) Rus köylüsüne verilen isim.

Petroviç kendinden geçinceye kadar sarhoş olma özelliğini dedelerinden öğrenmiştir. Karısına kızınca Alman deme huyu ise, onun küçük yerlerde yaşayan insan psikolojisinin etkisiyle yabancılara duyduğu düşmanlığı göstermektedir.

Petroviç'in, hikâyede âdeta onun simgesi haline gelmiş bir enfiye kutusu vardır, üzerindeki general resmi zamanla zedelenince dört köşe kağıtla kaplanmış olan bu enfiye kutusu, hikâyede Petroviç'in kişiliğinin bir parçası gibi anlatılmaktadır. Yazarın fırsat buldukça bu kutudan söz etmesi, onun insanla eşya arasındaki bağlantıyı vurgulamak amacıyla kullandığı bir yöntemdir.

"Palto" hikâyesinde en büyük hiciv, "Bir Delinin Notları"nda olduğu gibi, devlet memurlarına yöneliktir.

Bu kez Gogol'ün hicvinin odak noktasını "önemli kişi"yle halkın güvenliğinden sorumlu dairelerde çalışan memurlardır. Akaki Akakiyeviç paltosu çalınınca ev sahibesinin tavsiyesi üzerine önce başkomisere gider. Kahramanı başkomiserle görüşmeden önce uzun bir süre oyalarlar. Her şeye rağmen baş komiserle görüşmeyi başaran Akaki Akakiyeviç bundan bir sonuç alamayacağını anlar. Çünkü baş komiser olayla ilgisi olmayan saçma sapan sorular sormaktadır.

Akaki Akakiyeviç çalıştığı daireden bir arkadaşının, **"önemli kişi"** ye gitmesi tavsiyesine uymaya karar verir. Gogol "önemli kişi"yi şöyle anlatmaktadır:

"....Önemli kişinin bu güne kadar hangi işle uğraştığı belli değildi. Bilinmesi gereken tek şey "önemli kişi"nin kısa bir süre önce önemli bir kişi olduğudur.

Daha önce sıradan bir kişiydi. Bununla birlikte onun mevkii diğerlerine kıyasla pek de o kadar önemli sayılmazdı.

Ama başkaları için önemli olmayan şeylere büyük önem veren insanlar vardır. Bununla birlikte, bu kişi pek çok değişik yöntemle yaptığı işin önemini artırmaya çalışıyordu: özellikle iş yerine geldiği zaman alçak rütbeli memurların onu merdivenlerde karşılamalarını istiyordu; hiç kimse karşısına doğrudan doğruya çıkmaya cesaret etmemeliydi. Kayıt memuru evrakı on ikinci dereceden memura, o da daha yüksek rütbeli bir memura veya kime gerekiyorsa ona rapor vermek zorundaydı. Evrak ancak onların elinden geçtikten sonra "önemli kişi" ye gelebilirdi. Tüm bunlar işin düzgün gitmesi için son derece gerekliydi .. .. " (s. 79) .

Gogol bu bölümde, tasvir ettiği "önemli kişi"yle o dönemin bürokratik düzenini hicvetmektedir. Resmi bir kuruluşun başına, daha önce nerede görev yaptığı, kim olduğu bilinmeyen kişiler getirilmektedir. Daha önce önemli bir görevde bulunmamış bu kişi, üst düzeyde görev yapmanın astları üzerinde zorunlu bir saygı uyandırmakla ve işleri mümkün olan en uzun süre içinde çözümlenmesini sağlamakla, her şeyin hal edildiğini düşünmektedir. Akaki Akakiyeviç' in başvurusunu "usule uygun" bulmayarak, ona baş vuru için neler yapması gerektiğini söyler. Bu sözlerde basit bir sorunun çözümlenmesinin, böyle bir bürokratik düzende ne kadar uzadığını göstermektedir.

Gogol bu "önemli kişi"nin gerçekte iyi, yardım sever ve yumuşak bir insan olduğunu da vurgular. Ancak bütün sorun, rütbesinin yükseltilmesinden kaynaklanmaktadır. Çünkü rütbesi yükseltilince, bunun etkisine kapılarak emrindeki memurlar arasında "yırtıcı bir arslana" dönüşmüştür. Bu kişi, aynı zamanda, kendini küçük düşürmekten korkarak emrindeki memurlar arasındaki sohbetlere katılmaktadır. Böylece ağzından sadece tek heceli kelimeler çıkarmaya alışmış, bu nedenler memurlar ona "sıkıcı adam" demeye başlamışlardır.

Akaki Akakiyeviç onun yanına girip derdini açıklarken de tam bir arslan kesilir. Hatta zavallı kahramana, her gün başkalarına olduğundan daha şiddetli çıkışır, "önemli kişi"nin bu öfkeli tavrı, zaten korkak bir kişi olan Akaki Akakiyeviç'i çok korkutur. Akaki Akakiyeviç aynı gün anjin olur ve yatağa düşer. Gogol bu olayı "yerinde bir çıkışmanın bazen böyle şiddetli etkiler yaptığı da olur!"

diyerek alaylı bir biçimde hicveder. Bu sözleriyle Gogol, sırf büyüklüğünü ve önemini hissettirmek için karşısındakini azarlayan bir insan tipini eleştirmektedir. Ancak burada hicvedilen sadece "önemli kişi" değildir, yazar Akaki Akakiyeviç'i de üstü kapalı bir biçimde hicvetmektedir. Bu olayın onun üzerinde böyle bir etki yapmasının tek nedeni kendisidir. Çünkü o güne kadar dış dünyadaki yaşamla yüzleşme gereğini duymamıştır ve içine kapalı kalmıştır. Böyle bir olay meydana geldiğinde, şiddetli etki yapması doğaldır.

Görüldüğü gibi, "Palto" hikâyesinde Gogol tasvir ettiği "zavallı, küçük memur" tipi Akaki Akakiyeviç aracılığıyla o dönemin memur yaşantısını pek çok yönüyle hicvetmiştir. Akaki Akakiyeviç dış dünyaya kapalı, sessiz ve kendi halinde bir yaşara sürdürmektedir. Gogol'ün bu içine kapanık memurda hicvettiği nokta budur. İşte bu nedenle yazar, palto diktirmeyi kahramanın yaşam tarzında büyük bir olaya dönüşmesini, onun neredeyse canlı bir varlık gibi görmesini hicvetmektedir. Akaki Akakiyeviç'in yazı yazmaktan başka eğlencesi bulunmamasını, hatta yemek yerken aklı yazı yazmakla meşgul olduğu için, çorbasındaki sinekleri bile yutmasını zaman zaman acımasız denebilecek bir üslupla işlemektedir. Gogol'ün Akaki Akakiyeviç'i şiddetle hicvetmesinin yanısıra, ona sempati ve acıma duyduğunu da belli eden bir yaklaşım gösterdiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Nasrettin Hoca / Ye Kürküm Ye

Akşehir'in beyleri Hoca'yı yemeğe davet etmişler. Hoca nereden bilsin; davete, günlük kıyafetiyle katılmış. Katılmış ama ne hoş geldin, ne sefa getirdin diyen var. Herkes, allı pullu kıyafetlilere el pençe duruyormuş. Hoca, bir koşu evine giderek, sandıktaki işlemeli kürkünü giyip yemeğe geri dönmüş. Az evvel hoş geldin bile demeyenler, önünde yerlere kadar eğilmişler. Hoca'yı, yere göğe sığdıramayıp başköşeye oturtmuşlar. Kuzunun en hasını önüne koymuşlar. Herkes Hoca'nın yemeğe başlamasını bekliyormuş. Hoca, bir taraftan kürkünün kolunu sofrada sallamaya, bir taraftan da **"Ye kürküm ye, ye kürküm ye!"** demeye başlamış.

- İlahi Hoca, demişler, kürkün yemek yediğini kim görmüş?

Hoca taşı gediğine koymakta gecikmemiş:

- Kürksüz adamdan sayılmadık... İtibarı o gördü, yemeği de o yesin.

Ancak zamanımızda garibana kürkü de çok görürler, Vesselam

SHİNEL (1960) Palto

Yönetmen: Aleksey Batalov
Senaryo: Nikolai Gogol, Leonid Solovyov
Ülke: SSCB
Tür:Dram
Vizyon Tarihi: 22 Nisan 1960 (Finlandiya)
Süre: 75 dakika
Dil: Rusça
Müzik: Nikolai Sidelnikov
Nam-ı Diğer: The Overcoat
Oyuncular Rolan Bykov, Yuri Tolubeyev, Aleksandra Yozhkina , Elena Ponsova , Georgiy Teykh

Özet

Yazar gerçekçi bir üslupla kaleme aldığı bu hikâyesinde küçük adam temasını ele alır. Sıradan insanların çektiği sıkıntılar, maruz kaldığı eşitsizlikler ve çektikleri acılar hikâyenin başkahramanı Akakiy Akakieviç'in yaşantısıyla tüm çıplaklığı ile gözler önüne serilir. Bu yapıtı dönemin Çarlık Rusyası'nda büyük tepki alır ve Gogol Rus insanını aşağılamakla suçlanır.

Filmden

Yazabildin mi?

Yapamam. Yaşlıyım, kafam çalışmıyor. Bana kopyalayacağım bir şey verseniz daha iyi. Ona alışığım.

**

Rahat bırakın beni. Neden bana kötü davranıyorsunuz?

**

Yeni işin beklentilerinin üstündeyse öyle olsun. Sana teklif ettim böylece paltonu yakın zamanda Yeniliyebilesin, dışarısı donuyor.

**

Bak,sadece bir delik, ve omzunda da küçük bir delik var. Palto iyi durumda. Sadece tozlu olduğundan eski gözüküyor, ama yeni. ne zaman onara Mahvolmuş. Şimdiden iki kere diktim zaten. Daha fazla yapılamaz. Neden yapılamaz, Petrovich?

Sadece bir yamaya ihtiyacı var. Sende yama var Ama patrona ben birimiz işsiz kalabilir o zaman. İplerin tutacağı bir şey yok. Bak ne kadar eskimiş. Daha iyi yapamaz mısın?

Ama palto tekrar dikilmeli. Tekrar mı?

Ne diyorsun, Petrovich, Allah korusun?

Petrovich, yeni bir tane istesem ne kadar tutar?

Neredeyse üç kez yarım yüz . O kadar mı?

O kadar. Eğer sansar yaka ve başlığı ipek çizgili yaparsam iki yüze kadar çıkabilir. Ne zırvalıyorsun sarhoş köpek!

Daha ayılamadın mı?

Neden adamı şaşırtıyorsun?

Sansar!

Hiç sansar gördün mü?

İki yüz ruble!

Hiç elinde o kadar para oldu mu?

Sessiz ol, karışma. Seninle yirmi yıldır uğraşıyorum sarhoş köpek!

Petrovich, belki Onu dinleme!

O sadece zırvalıyor. Zırvalamıyorum!

Hadi malzemeleri sayalım. Palto için ne kadar gerek?

Eee dokuz arşın kadar. Dokuz arşın mı?

Onu üstünde mi?

Yedi arşın bile fazla!

Ama başlık!

Başlıkta dahil ve yakası kedi derisinden. Uzaktan her zaman sansar gibi gözükür. Güzel kediler satışta. Kediden olur herhalde ya da kunduz derisi

**

Bir projem var: toplumu tekrar düzenleme. Sadece birer kopya lazım.

**

Toplumu tekrar düzenleme

**

Paran yoksa, tefeciye git!

Yılbaşında maaşımı alacağım size faiziyle öderim. Mantığınız garip, üstadım. Size makbuz verebilirim. Öyle olsa sokaktaki herkes para istemeye gelirdi Sana söylüyorum - kefil getir. Yemin ederim ki!

Borç vermiyor?

Kefilim yok. Herkesin bir kefili vardır. Nedir o?

İskeleti. Ne?

İskelet. ?

Üniversitedekiler yirmi beş ruble veriyorlar bir iskelete.

Gerçekten neye ihtiyacım var!

Göreceksin. Sat onu ve paran olsun. İskeleti nerden bulabilirim?

Kendininkini sat. Kendininkini.

**

Yardım edin!

Polis!

Yardım edin Düşük seviye bir polis memuruna gitmeli. Bu iş böyle yapılır. Bu polis onu dolandırır: başta söz verir sonra parmağında oynatır. Sessiz ol. Bence yüksek rütbeli bir yere gitmeli. Önce düşük rütbeli bir polis memuruna.

* Buyurun. Ben hatam kendimi açıklamak istedim. İşe geç kaldım. Paltom, tamamıyla yeni ?

sizden önce yada sizden önce biri Ne yapıyorsunuz, azizim?

Prosedürü bilmiyor musun?

Benim hatam. Nereden geldin?

İşlerin nasıl olduğunu bilmiyor musun?

Önce dilekçe vermelisin. Yüksek mevkilere çıkmadan önce, sonra baş şube, sonrada sekreterliğe verilecek ve sekreterlikte bana verecek.

Siz sadece arama emri verin. Ben sadece sizi görebilmek için izin aldım çünkü sekreterler güvenilmezler

Ne?

Ne?

Neden bu kadar sinirlendin?

Benim hatam, ekselansları Nerden bu fikirlere kapıldın?

Benim hatam. Artık gençlerde patronlara veya mevki sahibi insanlara saygı kalmadı!

Bunu kime söylediğini biliyor musun?

Karşında kimin durduğunu biliyor musun?

Anlıyor musun, sana soruyorum!

Yardım edin!

**

Paltom, benim paltom

Yardım edin!

Akakiy Akakyevich, uzan biraz. Petrovich, gel!

İyi ben söylemeyi unuttum Sen başlığı dikmeye başladığında kement yapmıştın Hırsız kementten yakaladı Ekselansları, tamam öyleyse?

İşlerin nasıl yürüdüğünü bilmiyorsun. Siz beni kim Hayır. Geri ver ,benim!

Yakası da kedi derisindendi.

Duyuyor musun!

Seninle konuşuyorum !

Üç kağıt!

Dolandırıcılık!

Şerefsizler!

Şimdi bir şey yapmak için çok geç. Beni daha erken aramalıydın, mümkünse dün aramalıydın

Beyler duydunuz mu ?

Paltosundan sonra ağlıyor Yüksek mevkilere baş vuruyormuş.

**

Ya hırsız katiplerden biri değilse?

Nasıl olur!

Mağdur açıkça tarif etti, Benim seni gördüğüm gibi gördü. Kısa boylu, tatsız Ama hangi bölümden?

Tam söylemek zor. sadece İnsanlar bizim Bashmachkin'in yaptığını söylüyorlar Beyler!

Hırsız Akakiy Akakyevichmiş.

Gerçekliği kanıtlamak zor ama öyleymiş

Kim?

Kim!

İtibari danışmanı Bashmachkin.

Yüce Meryem!

Ekselansları, buraya!

Ondan oda kiraladı. Bu o. Bu gece dışarı çıktı mı?

Hayır, hiçbir yere gitmedi. İki gündür ölü. Onu sormuyorum. Öldüğünü biliyorum. Size sorulan;bu akşam dışarı çıktı mı?

Ve saat kaçta?

Hiçbir yere gitmedi. Sessizce yatıyor. Ölmüş işte, ama şehri dolaşıyor ve yüksek mevkili insanların paltolarını yırtıyor. Daha hızlı!

Daha hızlı!

Kalk!

Ne var bakalım orada?

Tabut, ekselansları.

**

JAN HUS / Johannes Huss

Jan Hus ya da **Johannes Huss** (1372 Husinec, Bohemya – 6 Temmuz 1415 Konstanz, Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu), hıristiyan reformcu teolog. Papaz ve bir dönem Prag üniversitesinin rektörü. Jan Hus'un Konstanz konsili tarafından yakılarak infaz edilmesinden sonra onun eserlerine dayanarak gelişen Hussi hareketi ortaya çıktı.

Eğitimi

Babası muhtemelen bir arabacı olan Jan Hus, önce Prachatice'deki latin okulunda, 1390'dan sonra da Prag'da eğitim aldı. Prag Üniversitesindeki eğitiminden sonra 1396 yılında yüksekokul öğretmenliğine başladı. Çek harflerindeki diyakritik işaretlerin (Türkçede c ve s harfine eklenen cengeller ile ç ve ş yapılması gibi ama sesli harflere konuluyor) ve hatsek (bu da sessiz harflere konuluyor. Bizim g'nin üstüne koyduğumuz işaret gibi) işaretlerinin öncüsü kabul edilir.

Bohemya kralı Wenzels'in kızkardeşi Anna'nın İngiltere kralı II. Richard ile evlenmesinden sonra Oxford Universitesinde okuyan Çek asilleri Oxford'lu teolog John Wycliff'in önce felsefi sonra da teolojik ve kilise politikalarına dair yazılarını Prag'a getirmeye başladılar. Hus, bu sayede 1398'den itibaren Wycliff'in öğretileri ile tanıştı. Wycliff, İngilteredeki din adamlarının ahlaki çöküşünü göstererek kilisenin dünyevi güç ve servetlere yüz çevirmesi gerektiğini yazıyordu.

Jan Hus 1398'de teoloji eğitimi yapmaya başladı ve 1400'de papaz olarak kutsandı. 1401 yılında ise felsefe fakültesinin dekanı yapıldı. 1402'de profesör oldu ve 1409'dan 1410'a kadar Prag üniversitesi rektörlügünü yaptı. Teoloji ve felsefe dersleri verdi.

Rahip ve Vaiz olarak Etkileri

Rahip Hus 1402'den sonra eski Prag'da yer alan Bethlehem kilisesinde Çek dilinde vaazlar vermeye başladı ve dini ayinler sırasında Çek dilinde birlikte ilahiler söyleme anlayışına öncülük etti. Hus, önce Hasenberg baspiskoposu Zbynko Zajíc sayesinde büyük bir prestij kazandı ve birçok defa Konsil olarak seçildi. Bayern kraliçesi Sophie'nin günah çıkarttığı rahip oldu. Hus, zamanın genel düşünce biçimine ve moda olmuş alışkanlıklara karşı çıkıyor, halkın değişik kesimlerine, özellikle de kunduracılar, şapkacılar, kuyumcular, şarap tüccarları ve hancılara güçlü ve erdemli bir yaşam biçimi sürdürmek üzerine vaazlar veriyordu.

Hus, John Wyclif'in eserlerinin etkisi ile kilisenin dünyevi mal varlığını, din adamlarının paraya doymazlığını ve bunların çürümüşlüğünü anlatıyordu. Coşku içinde dünyevileşmis olan kilisenin bir reformdan geçmesi için mücadele ediyor; yerleşmiş bir anlayış olan dini konularda Papa'nun son karar mercii olmasını reddedip, dini konulardaki otoritenin sadece İncil olduğunu ileri sürüyordu. John Wyclif'ten kader anlayışını devralmış, buna herkesin kendi ulusal dilinde ibadet etmesi anlayışını eklemişti.

1408'de Prag başpiskoposu Hus'un öğretilerini duydu ve onu konsillikten azletti. Ama Hus yetkilerinin alınmasını umursamadı ve papalık ve piskoposluk kurumuna karşı vaazlarını sürdürdüğü gibi Bohemya'nın önemli bir kesimini de kendi safına çekmeyi başardı.

Prag başpiskoposunun, yükselen reform isteklerini bastırabilmek için bulduğu yöntem şöyleydi: O zamanki üç Papa'dan biri olan V. Alexander'e başvurdu ve Hus icin John Wyclif'in kitaplarını iade etmesi ve öğretilerini reddettiğini ilan etmesi şeklinde bir ceza verilmesini sağladı. Bunun dışında da kilisenin öğretileri dışındaki bütün öğretiler yasaklandı. Hus'un cezası 9 Mart 1410'da ilan edildi, Wyclif'e ait 200'den fazla el yazması kitap resmi olarak yakıldı ve Hus hakkında Roma'da dava açıldı. Hus'un Roma'daki avukatının başarısız olması üzerine 1410 Temmuzunda kilise Hus'u afaroz etti. Papa 23. Johannes Hus'u Şubat 1411'de lanetledi. Hus hakkında Prag'dan sürgün kararı çıkarıldı. Bunun üzerine Prag'da protestolar yapılmaya başlandı.

Hus'un çok sevilmesinden ve halkın yaptığı gösterilerin doruğa ulaşmasından dolayı Hus, kralın koruması altında bir yıl daha Prag'daki vaazlarını sürdürmeyi başardı. Papa 23. Johannes haçlı ordusuna katılması ve günah çıkarması şeklinde bir karar verdiyse de Hus bunu dinlemedi.

Büyük Bölünme

Jan Hus'un yaşadığı dönem aynı zamanda Hristiyanlığın yaşadığı bir buhran dönemine denk geldi. Papa VIII. Boniface (1234–1303)'nin ölümünden sonra siyasal dengeleri gözeten kardinaller Roma'dan değil Fransa'dan bir papa seçerler. Ne var ki, 1305'te papa yapılan Fransız V. Clemens (1264–1314) Roma'ya değil Fransa'nın Avignon kentine yerleşir. Ve ardından gelen 7 papa Avignon'da oturmayı sürdürür. Avignon papalığı 1377'de XI. Gregorius (1329–1378) Roma'ya geri dönene kadar sürer. **Gregorius Roma'ya geldikten bir yıl sonra ölür ve bazı kardinaller geleneksel dinsel uygulamanın aksine bir davranışla İtalya'dan bir papa seçerler.** Ama buna karşı çıkan diğer bir kardinal grubu bir Fransız'ı papa seçer. Böylece hıristiyanlık papalık seçimi dolayısıyla ikiye bölünmüş olur. İngiltere ve Roma imparatorluğu Roma'daki papayı tanırken, Fransa ve Kastilya bölgesi Fransız papayı destekler.

Soruna çözüm bulmak amacıyla 1409 yılında Piza konsili toplanır. Konsil kararına göre iki konsil de çekilecek ve konsil yeni bir papa seçecektir. Ancak konsil kararı kargaşalığı çözmek bir yana daha da büyütür. İki papa da kendilerini destekleyenlerin etkisiyle çekilmeyi kabul etmez. Böylece ili papa yerine 3 papa olur.

Hıristiyanlıkta bu büyük bölünmenin yaşandığı dönemde Bohemya bu çekişmenin uzağında kalır ve Hus'un reformist ve milliyetçi görüşleri geniş bir sempati kazanır. Hus bir milli kahraman haline gelir.

Konstanz Konsili

Büyük Bölünmeye son vermek için 1414 ile 1418 arasında Konstanz'da yeni bir konsil toplanır. Hus'un da bu konsile çağrılarak dinlenmesine karar verilir. Bunu sağlayabilmek için Kutsal Roma-Cermen imparatoru Sigismund Hus'a can güvenliği konusunda garanti verir.

Konsil öncelikle 3 papanın da görevlerinden ayrılmaları gerektiğine karar verir. V. Martin (1368–1431) yeni Papa olarak seçilir ve böylece Büyük Bölünme sona erdirilir. Ardından imparatorun verdiği güvenceye rağmen Hus tutuklanır ve kendisinden yaptıklarının yanlış olduğunu söylemesi istenir. Hus bu teklifi reddeder ve Konsil tarafından yakılarak cezalandırılmasına karar verilir.

Hus 6 Temmuz 1415'de kitaplarıyla birlikte yakılır ve külleri Ren nehrine atılır.

Hussitler Savaşı

Milli kahraman Jan Hus'un yakılarak idamı Çek halkı arasında kargaşaya ve ayaklanmaya neden olur. Almanlara karşı duyulan öfke yükselir ve Hussitler Savaşı adı verilen ve 1419-1436 arasında süren savaş başlar. Bu sırada Hus'un destekçileri de aralarında anlaşmazlığa düşerler ve Aşırı Husçular (en güçlü oldukları kent Tabor olduğu için Tabor Husçuları da denir) ve ılımlı Husçular olarak ikiye ayrılırlar. Her iki grup da Kutsal Kitabı temel alıyor ve buna aykırı olan şeylerin Hristiyanlıktan ayıklamak gerektiğini söylüyorlardı. Ilımlı Husçular, Kutsal Kitaba temelden ve açıkça karşı olanları ayıklamak gerekli derken, Aşırı Husçular kitabta yer almayan herşeyi kökünden kazımaktan yanadırlar. 1431'de toplanan Basel Konsili ılımlıları kendi yanına çekerek radikalleri tamamen ortadan kaldırdı.

Kaynakça:
http://tr.wikipedia.org/wiki/Jan_Hus

****

JAN HUS (1954) Film

Yönetmen: Otakar Vávra
Senaryo:Milos Václav Kratochvíl, Otakar Vávra
Ülke: Çekoslavakya
Tür: Dram
Süre: 125 dakika
Dil: Çekçe
Müzik: Jirí Srnka
Nam-ı Diğer: Jan Hus
Oyuncular: Zdenek Stepánek, Karel Höger, Vlasta Matulová, Ladislav Pesek , Gustav Hilmar

Filmden

Jan Hus'un konuşmalarından:

Onlar kiliselerinden dışarı çıkıp, dünyada günah işliyorlar.

Onların kalpleri sert ve dudakları kıskançlık ve yalanlarla zehirlenmiş.

Onlar, her şeyi ticaret içinde düşünüyorlar. Her şeyi satıyorlar.

Onlar cennet vadiyle halkı sömürüyorlar.

Tefecilik, güzel atlar, koşulmamış sığırlar hep onların mı olacak?

Onlar aygır gibi, boğalar gibi zina yapacaklar.

Christ basit bir elbiseler içinde yalınayak yürüdü ve başını altına sokacağı bir çatısı yoktu.

Hırsızlar,

İnsanların hakkı için, Allah sizi kahretsin !

Hıristiyanlığın içini tüm ruhunu zehirlediniz .

Neredesin Ey Papa!

Yalnızca kardinal ve piskoposlar arasındaki anlaşmazlıkları düzeltmek için mi meydana çıkarsın?

Onlar, köpekler gibi kemik için kavga ediyorlar.

Onların işi rütbe vermek için rüşvet istemektir.

Papalar arasında anlaşmazlıklara aldanmayın, onlar menfaatlei için bir yerde anlaşırlar.

Ey İnsanlar!

Onlar bu günahları ile yaşıyorsa sizde yaşayabilirsiniz. Günah çıkarmak için kiliseye bağış yapmayın. Onlara tanrının ihtiyacı yoktur.

Papa Allah'ın iradesini temsil edemez.

Bazıları zengin ve bizlerin fakir olması Tanrı'nın isteği olabilir, fakat sömürülmek değil.

**

Şehirde düzeni ve barışı koruyoruz diye Kral'ın iktidarını korumak adına bu üç genci suçlu diyerek cezalandıramazlar.

**

Tanrıya sadık olun ve inanın.

Onlar sizi Tanrının izinden saptırmak için ciddi denemelerle yüz yüze getirebilirler. Ama sonuçta Tanrı gerçek galip olacaktır.

**

Taşrada köylüye yapılan zulüm zirveye ulaşmıştır.

Taşrada köylüye yapılan zulüm zirveye ulaşmıştır.

Kilise tarafından alınan vergilerden, hayat dayanılmaz olduğunu biliyorum .

**

Neden Tanrı bizi cezalandırıyor? demeyin;

Tanrı bizi cezalandırmıyor. Bu kötülük otorite ve iktidarın zulmünden başka bir şey değil.

**

Zalimlere karşısında ezilenler!

Şimdi savaş gelecek ve savaş olacak

Rabbin kim sadık, kim sadık değil; sahtekâr veya dürüst belli olacak

**

Bana, kâfir, deccal diyorlar.

**

Onlar bu mübarek Çek topraklarına bir haçlı seferi, savaş istiyorlar.

Benim size kendimi feda etmemden başka çarem yok, görünüyor.

**

Ben gelmeden haberciler "Şeytan Rahib Jan Hu'un giysiler içinde gizli sizi aldatmasın o korkunç büyücü" dediler değil mi?.

**

Unutmayın Mesih'in takipçileri yoksulların ekmeğini yiyemez. Belki kendi ekmeğini paylaşır.

Kutsallık tanrıya aittir. Rahibler bu hakkı nereden alıyorlar.

Tanrının emirlerine en önce uyması gereken rahiplerdir. Ancak onlar hak ihlali yapıyorlar.

**

Beni konseye davet ediyorlar. Pek ümitli değilim. Zannederim ki; bana konuşma hakkı dahi vermeyecekler.

Endişe etmeyin.

Benim öldüğümü duyabilirsiniz.

Düşmanın tehditlerinden endişe etmeyin, korkmayın ve bana acı da duymayın. Ben de sizde doğru yaptığımızı biliyoruz.

**

Ey mahkeme

Beni buraya davet ettiniz. Fakat söz verdiğiniz halde, konuşma hakkı vermeden hapse attınız. Beni dinlemiyorsunuz bile.

Ben ne demişim. Rahiplerin mal varlıklarından vergi alınmalıdır.?

Sizde Kutsal devlet adına bana, **"düzeni yok etmek mi istiyorsun"** diyorsunuz.

Ben halka körü körüne otoriteye itaat etmemek gerekir diye nasihat etmişim.

O zaman sorun ne ?

**

Ey mahkeme!

Kulluk Tanrıya yapılır.

Herkes için uyulması gereken yasalar vardır.

Buna kilisede/iktidarda dâhildir.

**

Ey Konsey!

Bu sözler yüzünden mi beni kâfir ilan ediyorsunuz.

**

Beni öldürmek veya yakmak için seçim yapabilirsiniz.

Hakikat ve yalanlar var.

Ve ben ölümüne kadar gerçeğe sadık kalacağım. Vazgeçecek değilim?

Çünkü benim için caymak yok.

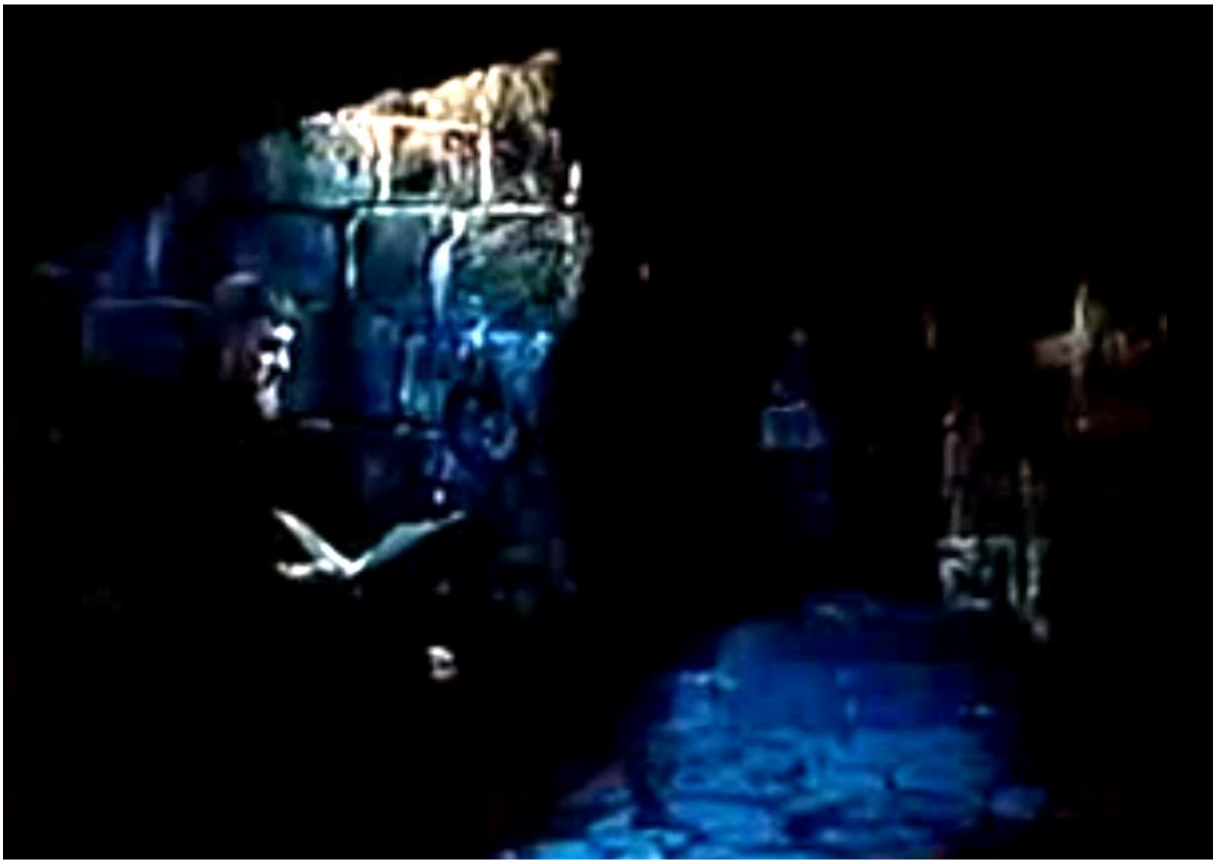
Tanrım yanılmamam için beni ikna etti.

Şimdi bir ceza korkusuyla Tanrı'nın gerçeklerini reddetmemi beklemeyin ?

Yakında beni sonsuza kadar susturacaksınız. Ama kutsal gerçeği susturmak asla.

**

**

**

Özgür olmak istemiyor musun ? diye konsey bana teklif sunuyor.

Zaten, ben özgürüm.

Ben Hakikat için özgürlüğü seçtim.

**

Halk “Bizi terk etme . Bizim hakkımızı kim savunacak?” diyorken, ben onları nasıl terk edebilirim.

**

Ey konsey!

Ölüm vadisinde yürürken kötülükten korkmayacağım. Binlerce insan benim sayemde korkularını yenecek.

**

Ey arkadaşlar ve sevgili dostlar !

Ben ölüme gidiyorum. Beni yakacaklar.

Benim sizden sadece isteğim dinî veya dünyevî olsun yanlış sözlere, kötülüğe ve kötü otoriteye itaat etmemenizdir.

Herkesi selamlıyorum,

Üniversiteden arkadaşlarımı, doktorları, sevgili kardeşlerimi , ayakkabıcıları, terzileri ve din bilginlerini de.

Öğrettiğim gerçeği, benimle olduğunuz gibi, son deminize kadar sağlam tutun.

Acele edin!

Ancak bu gerçek sizin hayatınızı kurtarabilir .

Öldürmek isteyenler korkmayın.

Bakın daha fazlasını yapabilirsiniz.

Ben , Jan Hus , ölüm arifesinde dahi ayak üzerinde durabiliyorum.

Bilinen gerçekte duruyorsanız korkunuz yok olur ..

Asla vazgeçmeyin ve sizi kimse doğru yoldan saptıramaz.

Ölümüne gerçeği yaşamak ve savunmak için bana yemin verin!

Bana yemin verin!

*****

WHAT IF CANNABİS CURED CANCER (2010) Ya KENEVİR/Marihuana Kanseri Tedavi Ediyorsa?

Yönetmen: Len Richmond

Senaryo: Len Richmond

Ülke: ABD

Tür: Belgesel, News

Vizyon Tarihi: 05 Temmuz 2010

Süre: 60 dakika

Dil: İngilizce

Müzik: Roger Kellaway

Oyuncular: Roseanne Barr, Peter Coyote , Malcolm McDowell

Seslendiren Peter Coyote

Belgesel

O, İnsanlar tarafından, ilk zamanlardan beridir kullanılageldi. Eskiçağ insanının menüsü, şüphesiz ki keneviri de kapsıyordu. Çünkü Afrika ve Asya'da bolca yetişiyordu. Ve içerdiği proteinler ve omega-3 sayesinde son derece besleyiciydi .

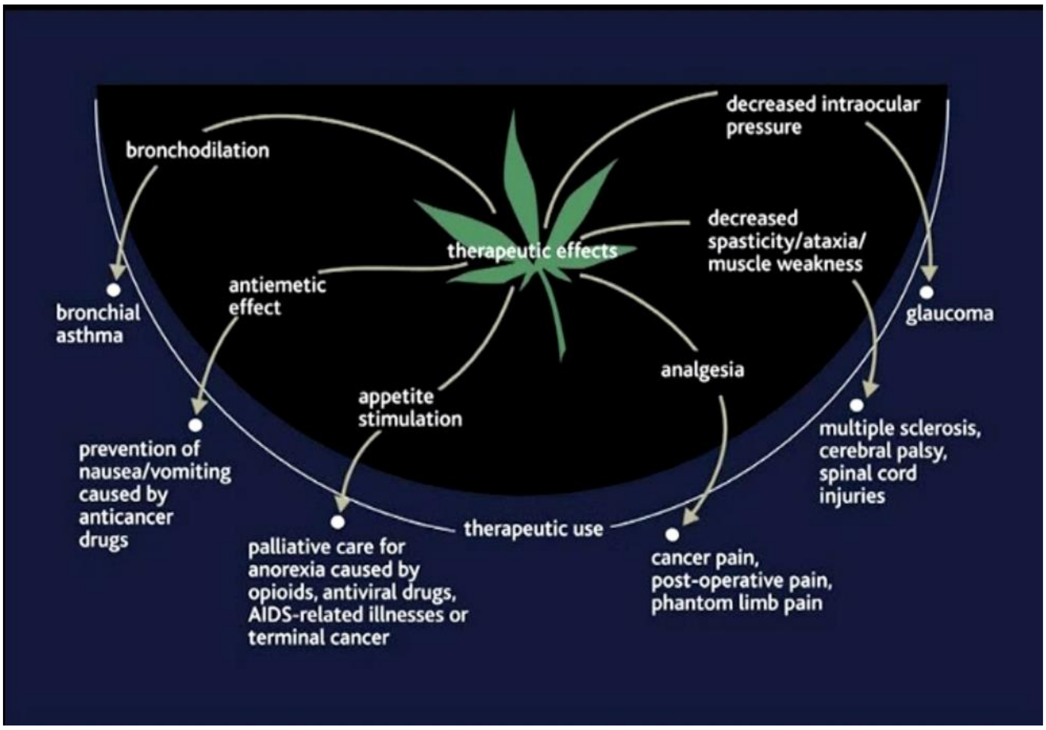
Marihuana, tarımı yapılan ilk bitki bile olabilir. Bu bitkinin kullanımının, tarih öncesi insanların konuşma yetisinin temposunu artırdığı hakkında bir teori de bulunmaktadır. Yeni aletler ve materyaller kullanmaya başladılar. Müzik ve mağara resmi gelişti. Bu gelişimin sebebi neydi?

Bazı bilim adamları marihuananın, mezolitik çağı açmış olabileceğini de tahmin ediyorlar. Yeni araştırmalar gösteriyor ki, düzenli olarak marihuana kullanmış olan atalarımızın beyin fonksiyonları giderek daha da gelişti ve bu gelişme, yeni atılımlar için bir itiş kuvveti olabilir. Ama bunlar sadece bir tahmin. Şüphesiz ki marihuana bugün bile yeni buluşlar için, doğayı, sağlığı ve hastalıkları daha derin anlayabilmek için bize ilham kaynağı oluyor.

YA MARİHUANA KANSERİ TEDAVİ EDİYORSA?

Son yıllarda kanıtlandı ki kenevir; iltihaplanmayı önleyici, spazm giderici, ve antibakteriyel özelliklere sahiptir.

Kenevir, depresyonu, travma sonrası sitresi, kronik ağrıları, göz tansiyonunu, baş ağrılarını, doku sertleşmesini tourette sendromunu, mide bulantısını ve diğer birçok hastalığı yenmede yardımcıdır. Üstelik doğal olmayan ilaçlardaki gibi istenmeyen yan etkiler olmaz.

Tarihi belgelerin gösterdiğine göre; Yahudilerin kullandıkları "Miro" (kutsal vücut yağı), içeriğinde kenevir bulundurmaktadır. Eski hristiyanlar ise keneviri vaftiz törenlerinde kullandılar. 18. yüzyıl tıp dergilerinde, o zamanlar ismi "cannabis indica" olan hint keneviri hakkında yüzün üzerinde makale yayınlandı .

Marihuana doktorlar tarafından sıkça ilaç olarak yazıldı ve her doktorun çantasında bulunurdu .

Marihuana doğum sancıları, astım, romatizma ve sinir bozukluğu için popüler bir ilaçtı. Hatta onu, ağlamasınlar diye kaprisli bebeklere bile verirlerdi. Baskıcı Victoria döneminin ismini taşıyan Kraliçe Viktorya dahi bu otla yakından ilgiliydi .

Marihuana onun aybaşı ağrılarını durduran tek ilaç konumundaydı. Ve kraliçe bununla neşelenirken denizlerin idaresi İngiltere için daha kolay oluyordu.

Fakat daha sonra 20. yüzyılın gelişi ile kenevir için karanlık dönem başladı. Kimyevi ilaçlar ortaya çıktı ve seri üretim başladı. Yeni dünya, para hırsının da tahriği ile hiçbir rekabet istemiyordu .

Marihuana ise hala birçok hasta ve doktor tarafından, yeni "mucize" ilaçların çıkmasına rağmen, tercih edilir konumdaydı.

Bu yeni ilaçlar doğal olmayan toksik içeriğe sahipti. Yanlış bilgilendirmelerle korku tohumları eken ilaç endüstrisinin lobileşmesinden sonra, 1937 Amerikan kongresinde, cezalandırma korkusu verilerek doktorların, marihuanayı hastalarına ilaç olarak yazmalarını engelleyen, ceza yasası onaylandı.

Hatta güçlü muhalefete ve Amerikan tıp birliğine karşın kenevirden yapılmış tüm ilaçlar 1942'de Amerikan ilaçlar kitabından ve kütüğünden çıkarıldı. İçki yasasının tamamlanmasının ardından ise

baskıcı devasa bürokrasi makinası durmadı ve kenevirin kökünü kazımaya girişti.

Bu, ırkçı Harry Anslinger'di. o, federal narkotik yönetimin başındaki kişiydi. Prohibitionist (yasakçı) birisiydi. **Alkol yasağı kalktığında, ona yeni bir görev teklif edildi. Roosevelt'dan Kennedy'ye kadar her başkan ile çalıştı.** Harry Anslinger marihuana içilmesinden dolayı kaygılıydı.

> Afrika ve latin kökenli amerikalıların, caz müzisyenlerinin suç oranının artmasında etkili olduğunu ve Amerika'yı akıl hastası yaptığını düşünüyordu. Maliye bakanlığı, kendi dostlarının zafarnı kullanan iğrenç uyuşturucu satıcıları ile acımasız bir savaşa girmemizi istiyor .

Marihuanaya karşı yapılan bu savaş bu günlere kadar devam etti. Ve sonunda farklı eyaletler, hastaların yeniden rahatça kenevir ile tedavi olabilmeleri için medikal marihuana kapsamındaki kendi yasalarını kabul ettiler.

1996'da medikal marihuana yasasını kabul eden ilk eyalet Kaliforniya oldu.

Görev, kronik ağrıları, Aids, kanser ve diğer hastalıkları yok etmek. O zamandan beri 13 farklı eyalet benzer humanist yasaları kabul ettiler. 12 tanesi de henüz tasarı aşamasında. Hayvanlar üzerindeki yapılan araştırma deneyimleri gösteriyor ki kenevir, kanser önleyici özelliğe sahip.

Sayısız araştırma marihuana ve kanser arasında, direkt bir bağlantı olabileceğini hala ortaya koyamadı. Aksine, düzenli olarak marihuana kullananlarda kanser, diğer insanlara nazaran daha düşük seviyede.

Dr. Donald Tashkin Los Angeles Üniversitesinden önemli bir araştırmacı.

Göğüs hastalıkları uzmanı. Yaptığı çalışmalar gösteriyor ki; marihuana kullananlarda akciğer kanseri, hiç bir şey kullanmayanlara nazaran daha az görülüyor.

Altıyüze yakın akciğer kanseri vakası, ve altıyüze yakın da beyin ve gırtlak tümörü inceledik.

Sonuç olarak marihunana kullanımı ile doğrudan bir bağlantı bulamadık. Hatta sık marihuana kullanımında bile. Sık kullanıdan kastımız: 10 joint (sarma ot) yılı, hatta 60 joint yılı. (joint yılı: kullanım yılında içilen günlük ortalama joint miktarı) bir bağlantı bulamıyoruz yani bunu olumsuz bir sonuç olarak görüyorum. Kanserle ilgili bir bağlantı bulamadık .

Marihuana dumanında bulunan kimyevi elementler tedavi edici durumdayken aynı dumanda bulunan katran, zarar verici bir etki gösterebilir mi?

Marihuananın, kimi şizofreni ve psikoz hastalarının bulunduğu durumu şiddetlendireceğine dair bazı endişeler var.

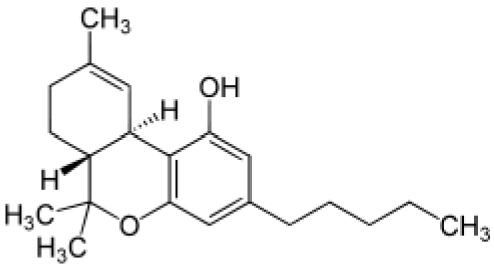
Fakat son zamanlarda, İngiltere'de yapılan geniş kapsamlı araştırmalar, marihuana ile psikolojik hastalıklar arasında bir ilişki bulamadı.

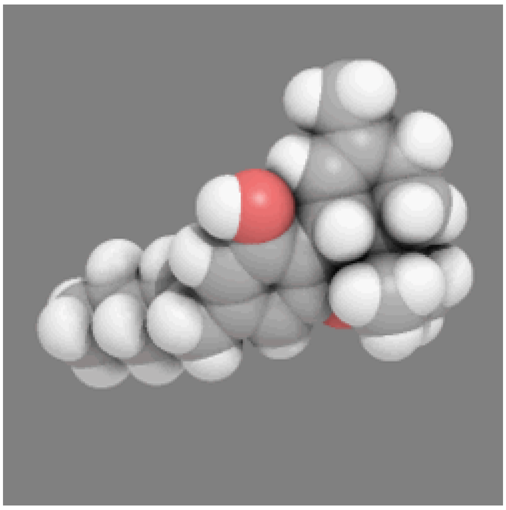
Marihuana hakkında endişe duyan birçok insanın dediğine göre; marihuana şizofreniye sebep oluyor. Fakat biz, bunun böyle olmadığını biliyoruz. Bazı genç insanlar mühim olmayan bir düşünce hatası yapıyor. Mümkündür ki, daha başlangıç aşamasında olan bazı şizofreni hastaları, marihuananın onlara yardımcı olacağını düşünüyor ve böylece, marihuana içerek kendi kendini tedavi edebileceğini düşünen daha çok "şizofreni hastası" tespit edilmiş oluyor.

Marihuana şizofreninin sebebi değildir. Bu insanlar marihuanayı hastalıklarına karşı potansiyel bir tedavi aracı olarak keşfettiler.

THC Delta-9 Tetrahidrokannabinol

Sadece 1960'lı yıllarda, yağda çözünebilen THC kenevirden elde edildi ve bir madde olarak belirlendi. Keyif veren bir madde. Bu bitkideki aktif alkaloidler biraz yağlı. Lipidlere benzer şekildeler, öyle ki onlarla çalışmak zor. Bundan dolayı kimyagerlerin bu tip bir madde ile başa çıkmaları çok uzun bir süre aldı. Sadece 1964'de Raphael Mechoulam ve çalışma arkadaşı Edrik tarafından kenevirde bulunan ve Delta-9 Tetrahidrokannabinol - THC adı verilen aktif bileşikleri buldular.

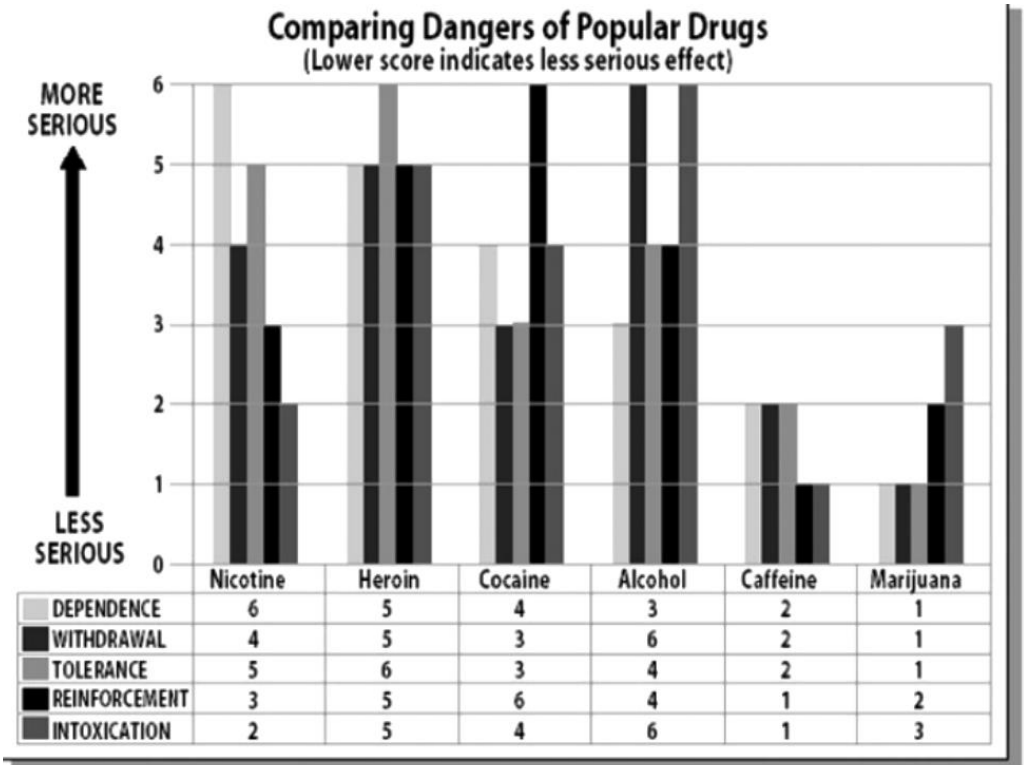

1964 yılında bulduğumuz tetrahidrokannabinol veya THC son 20 yıldır ince bir şekilde araştırılmaktaydı. İnsanlar gerçekten THC'nin kimyası ve klinik efektleri hakkında çok ilginç şeyler öğrendiler. 80'lere kadar THC'nin insan organizmasındaki işleyişi ve etkisi hakkında hiç bir şey belli değildi .

Marihuana hafızayı ve motor fonksiyonları etkiliyor. Ama sadece geçici bir şekilde. Otun, kalbe ve kalp-damar sistemine olumsuz etkileri olduğuyla ilgili zamanında suçlamalar yapıldı. Ama bu ender bulunan bir durum ve bilimsel olarak doğrulanamadı .

Marihuananın beyne, zararlı bir etkisinin olup olmadığı hakkında herhangi bir bilimsel veri veya şikayet almadık. Neticede kenevir pratik olarak çok az riske sahip. İnsanın marihuanayı kullanmasının uzun tarihi de onun zararsızlığı yönünde şahitlik ediyor. Hemen hemen 5000 yıldır hiçbir ölüm vakası olmadı.

	Nicotine	Heroin	Cocaine	Alcohol	Caffeine	Marijuana
DEPENDENCE	6	5	4	3	2	1
WITHDRAWAL	4	5	3	6	2	1
TOLERANCE	5	6	3	4	2	1
REINFORCEMENT	3	5	6	4	1	2
INTOXICATION	2	5	4	6	1	3

Bizim burada çeşitli ürünlerimiz var. Şurda dondurma mı var?

Oo, dondurma verirmisiniz?. Şimdi Amerika'da medikal marihuana eczaneleri etkileyici bir ürün çeşidi sunuyor. Öyle ki tavsiye edilen medikal dozu aşmamak için kolaylık sağlıyor. Ama buna rağmen, gene de ürünler toksik veya öldürücü değil ve birkaç saat içinde semptomları yok oluyor. Burada daha çok melez var, şuradaysa etki gücüne göre dizilmişler: Yeşil etiketliler - bir doz, kırmızılar ise... Bu şeyi, daha önce de denedim ve sanki bir yorgunluk hissettim... Bunların daha fazlası size gerekmez. Henüz daha iyileşmediniz, değil mi?

Kendiniz de denediniz mi?

Evet, evet, sadece bir parça ve bana yeterli oldu. 4 kurabiye de yiyebilirsiniz. 6 da yiyebilirsiniz. Bu sizin uyumanızla son bulur. Dozu aşamazsınız. Bu mümkün değil. Ölmezsiniz, hayır. Ben denedim .

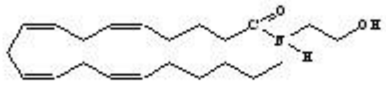
Marihuananın ölümcül olabilmesi için 15 dakika içinde 7 ton içmeniz gerekir. eğer ölürseniz ki bu, boğulmadandır.

YENİ UFUKLAR

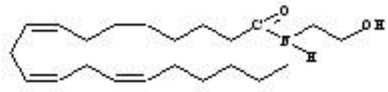
Son yıllarda, laboratuvar araştırmalarını ve hayvanlar üzerindeki deneyleri anlatan onlarca çalışma yayınlandı. Öyleki marihuananın kimyevi elemetleri hemen hemen kanserin bütün türleri ile savaşmada önemli bir etkiye sahip. Bunlara: beyin, meme, prostat, akciğer, kolon, deri kanseri, melanom (habis tümör), ve lösemi dahil .

Marihuanadaki etken maddeler, Nasıl ölüneceğini unutan kanserli hücrelerin. Ölmesine yardımcı oluyor. ayrıca, sağlıklı hücrelere dokunmadan kanserli hücrelere olan kan akışını azaltıyorlar.

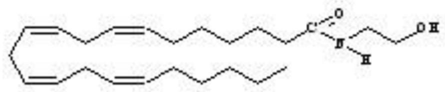
NEDEN MARİHUANA KANSERİ ETKİLİYOR?
diye soruyorsunuz.
Cevabı tek kelimeyle verebiliriz: Endokanabinoidler.

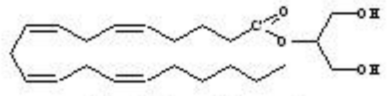
anandamid
(Devane, Hanuš et al., 1992)

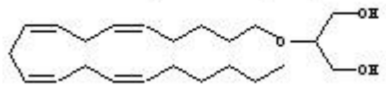
homo-γ-linolenoylethanolamid
(Hanuš et al., 1993)

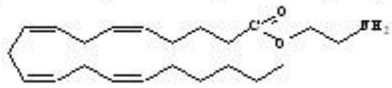
7,10,13,16-docosatetraenoylethanolamid
(Hanuš et al., 1993)

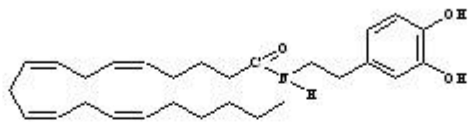
2-arachidonoyl glycerol
(Mechoulam, Ben-Shabat, Hanuš et al., 1995)

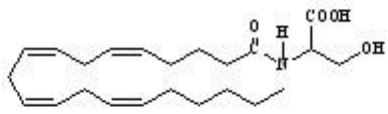
noladin éter
(Hanuš et al., 2001)

virodhamin
(Porter et al., 2002)

arachidonoyl dopamin(NADA)
(Huang et al., 2002)

N-arachidonoyl serin
(Milman et al., 2005)

Kulağa şaşırtıcı geliyor, ama hepimiz bedenlerimizdeki kenevir ile doğuyoruz. Bu, endokanabinoid sistem olarak adlandırılıyor. Endokanabinoid sistem veya ECS, bir çok fizyolojik süreç ile uyumlu bir etkileşim içinde. Bu girift sistem, enerji tüketimini, besin maddelerinin taşınmasını düzenliyor ve onların metabolizmasının korunmasını sağlıyor. Endokanabinoidler - bütünüyle doğal bileşik setleri, bizim kendi içimizdeki marihuana formları, Hücre yapımızın büyük bir bölümünü oluşturuyorlar. Sinir sistemi, dolaşım, bağışıklık ve sindirim sitemi içinde ki çeşitli fonksiyonları kontrol ediyorlar. Endokanabinoid vericiler hücrelere, sinir sistemi, kalp, yenilenme ve bağışıklık sistemiyle iletişimleri için yardımcı oluyor. **Kabaca söylemek gerekirse, endokanabinoidler iyi hücrelerimizin sağlığını koruyor ve kötü olanları, (kanserli hücreler gibi) yok ediyor.**

Tüm canlılarda sinir sistemi aynı bileşenlerden oluşur. Elektrik sinyallerini taşıyan, muazzam miktarda sinir hücresi (nöron) vardır. ve nöronlar karşılaştıklarında reseptörler, kimyasal vericiler (nörotransmitter) yardımıyla sinyali birinden diğerine aktarır. Beyinde farklı türlerde nörotransmitterler bulunur. **Dopamin ve serotonin gibi**. Kemirgenlerden balıklara, fillere ve insanlara kadar tüm hayvanlar, bu özel sistemi milyonlarca yıl önce, miras olarak aldı. Keseliler ve diğer omurgasızlar yeni bir şey geliştirdi. Şöyle oldu: sinir sistemi yeni bir kimyasal madde edindi.

Daha doğrusu, yeni bir tür kimyevi özelliğe sahip oldu. Ve bu bileşik, marihuanada bulunan ile yapı olarak benzer şekilde. Bunlar benzerliklerinden dolayı kannabinoidler (Uyduruk Uyuşturucu) olarak adlandırılıyorlar .

Marihuananın kaderinde doğal partneriyle karşılaşmak vardı. Biz. Hoşunuza gider veya gitmez, ama biz hepimiz, kenevir ile doğal olarak bağlantılıyız. Şu halde, beynimizdeki reseptörler veya vücudumuzun her hangi bir yerindeki veya hayvanların vücudundaki reseptörler, boşuna bulunmuyor. Sadece o sebeptendir ki, bir yerlerde karşılıklı etkileşebilen elementi içeren bir bitki var. Bu böyle çalışmıyor. Reseptörler vücudumuzdalar; çünkü onları aktive eden şeyle bağlantı kuruyoruz. Ve biz doğal olarak düşündük ki; bu reseptörler ile etkileşen endojen (içsel) bağlantılar olmalı. Tıpkı bitkide bulunan THC gibi. Bu Sadece, sadece doğanın bir işi bu. **Bilim adamları THC'yi keşfederek farkettiler ki; THC, belirli reseptörler ile bağlantı kurma özelliğine sahip. Ve bu karşılıklı ilişki, dalga dalga gelişen, keyiflendirici, biyolojik bir süreç oluşturuyor.** Çok ciddi duruyor. Ne hissediyorsunuz?

Görünüşe göre çok eğlenceli. Aman tanrım, bu çok iyi. Bu hayret verici birşey. Olağanüstü. Endokanabinoid sistemleri yapay olarak bloke edilen fareler, tümör oluşumuna yatkın, ve çökmüş durumdalar. **Birkaç yıl önce "güler yüzlü" girişimciler, yeni bir zayıflama ilacı üretme amacıyla vücudumuzdaki endokanabinoid sistemi bloke etmeyi düşündüler.**

Fikir şöyleydi: Eğer marihuana insanın acıkma hislerini uyandırıyorsa, endokanabinoid sistemin bloke edilmesi de iştahı azaltabilir.

Ürettikleri ilaç, Rimonobant, endokanabinoid reseptörleri bloke ederek, gerçekten de iştahı azalttı. Fakat klinik araştırmaların verilerine göre; **Rimonobant kullanan insanlar, plasebo (yalancı ilaç) kullanan kişilere nazaran iki kat daha fazla depresyon, huzursuzluk, uykusuzluk ve agresiflik yaşadılar.**

Bu ilacı üreten ve pazarlayan "Sanofi-Aventis", izin belgelerini teslim edene kadar, ilacın, psikolojik hastalıkları olan veya depresyonda olan insanların üzerindeki etkisini araştırmadı. Bu, kuşkusuz bir hata olmalı. Avrupa tıp birliği (EMA) buna izin verdi ve ilaç yarım sene içinde Avrupada piyasaya sürüldü. Eğer ortada teorik söylemler dışında gerçek bir problem olsaydı, EMA'nın zaten bunu bileceği açıklaması yapıldı. Demek ki yok. Ve şimdi, bu ilacın zararlarının yararından fazla olduğunu söylüyorlar. **Bir araştırmada, Rimonobant kullananlar arasında 5 intihar vakası bulundu.** O sebeptendir ki, endokanabinoidlerin aynı zamanda bize öfori (zindelik ve mutluuluk) hissi vererek ruh halimizi düzenleyici özelliğinin bloke edilerek kişiyi depresyona sürüklediği ortaya çıktı.

2008 yılında Rimonobant tamamen piyasandan kaldırıldı.

Teksas - MD Andercen Cancer Center araştırmacıları, Rimonobant etkisi altında olan farelerde kanser polipleri gelişme riskinin standartlardan katlarca fazla olduğunu, ve endokanabinoidlerin sadece iyi ruh haline değil, tümör gelişimini de düzenlediğini açıkladılar.

İtalyan Di Mazo, kannabinoidlerin özelliklerini toparlayarak şöyle özetledi: rahatlatıyorlar, yememize, uyumamıza, unutmamıza yardımcı oluyorlar, ve bizi koruyorlar. Hatırlamak değil - unutmak. Unutmanın, hatırlamaktan daha önemsiz olduğunu düşünmeyin. Unutma için bir sistem olmak zorunda. Yoksa patlarız. Markete gittiğinizde gördüğünüz yüzlerin hepsini hatırlamak istermiydiniz?

Elbette hayır. Gerçekten ilginç bir olgudur ki; İki yaygın kanser türü olan prostat ve meme kanseri hücrelerinde, normalde önemli çoğunlukla olan endokanabinoidler bulunmamakta. Durum o ki; büyük oranda endokanabinoidler, sadece normal hücrenin çaresiz bir şekilde, kanserli istilacıları frenlemek için kontrol edilemez büyüklüğe doğru bir gelişim göstermesi sonucunda ortaya çıkıyor.

Endokanabinoidler vücudumuzda, tümörleri, serbest radikalleri, iltihap önleyici faktörleri düzenleme görevini yüzbinlerce yıldır kendilerine yaraşır bir biçimde yerine getirdiler. Fakat sonra, ne zaman ki biz, kirli, kimyasal gıda ürünleri ile endüstri devrine girdik.

Endokanabinoidler fazla yüklenmiş bir şekilde sağlığımızı gözetme ve toksinlerden koruma fonksiyonlarını yerine getiremez duruma geldi. Tıp, uzun yaşamamıza yardımcı oldu ama üzülerek belirtmek gerekir ki, organizmamız serbest radikallerin baskını altında kaldı. Öyle ki vücudumuz yaşamsal faaliyetleri yanında benzeri görülmemiş bir kanserojen madde ve kirleticiler çığı ile karşı karşıya. Buna kimyevi ilaçlarda dahil. Endokanabinoidlere bir yardımcı gerekliydi .

Marihuana kullanımı sonrasında, kannabinoid moleküller setlere ayrılır. THC ve kardeşleri vücudumuzdaki endokanabinoid reseptörleri arar ve onlara bağlanırlar. Onlar birlikteyken organizmaya, bütün bu modern hastalıklara karşı daha çok silah kazandırırlar. Burada ne olduğunu göstermeme izin verin.

Bunlar, bugünkü hastamızın görüntüleri. Parlak olanlar reseptörler. Reseptörler ne renkte?

Parlak kırmızı. Aslında bütün parlak kısımlar. Kırmızı renk daha yoğun bölgeleri gösteriyor. Çokça kırmızı ve sarı görüyorsunuz. Yeşi ve mavi renk, reseptörlerin daha az olduğu pek de yoğun olmayan kısımlar. Yani heryerdeler. Evet, evet. Aslında en çok reseptör beyinde. Bakın burası be kadar parlak. Kannabinoid reseptörler karaciğerde de var. ve birde kemik iliğine, omurgaya, kaburgalara bakarmısınız. Bu gördüğümüz şey hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bunun marihuana kullanımıyla olan ilişkisi nedir?

Beyindeki kannabinoid reseptörlerin miktarına bakar mısınız. Ne kadar çok .

Marihuana ile yakından ilişkili. Öfori (zindelik ve mutluluk hissi), olası anksiyete. Kenevir sıkıntıyı gideriyor mu?

yoksa ona sebep mi oluyor?

Görülüyor ki kullanıcıların uçma diye tanımladıkları hal, kökenini beynin derin yapılarından alıyor.

Şimdi bilim adamları, kannabinoidler ve diğer biyolojik bileşenler de dahil olmak üzere bitkideki hangi elementlerin hastalıklarla, ve aynı zamanda diyabet ve kanserle olan savaş için daha yararlı olduğunu anlamak üzere deneyler yapıyorlar.

ÖNCÜLER

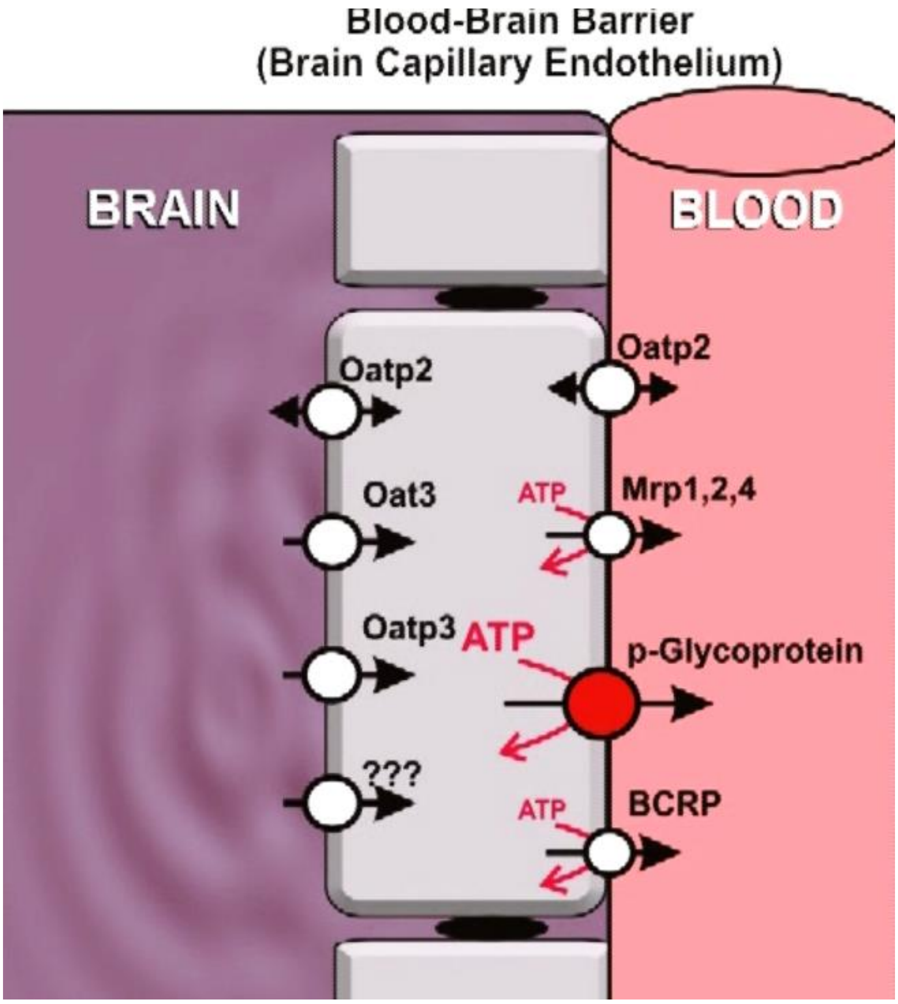
Bütün zorluklara rağmen, Amerika ve diğer ülkelerde medikal marihuananın kullanımı doğrultusunda son derece etkileyici ve bazen de devrimci yenilikler boyutunda, araştırmalarını sürdüren bilim adamları var. 2009 yılında kanser hakkında yayınlanmış bilimsel bir makalede marihunanada bulunan 421'den çok kimyevi bileşik bulunduğu ve bu doğal maddeler grubu içerisinde, düşük dozlarda, fakat tedavi için yeterli, kansere karşı özellikleri öne çıkan birçok element olduğu bildiriliyor. Bu önemli bir duru. Tek iş kanserli hücreleri yok etmek.

Ama böyle bir tedaviye dayanabilir misiniz?

Colorado Springs'deki Kolorado üniversitesinden Robert Melamed, marihuana ve tütünün kaserojen etkilerini karşılaştıran makalesinde marihuananın akciğer kanseriyle olan savaşta nasıl yardımcı olabileceğinin sebeplerini açıkladı. Bizim bu kadar miktardaki hastalıklarımızı etkileyen benzer hiç bir şey yok. Yaşlanma ile ilişkili olan hastalıklarımızdan bahsediyorum: Hepimiz yaşlanıyoruz ama hepimiz kalp-damar hastalıklarından, bağışıklık sistemi hastalıklarından, fonksiyon bozukluklarından, kanserden acı çekmiyoruz ama bu hastalıklara yakalanma olasılığımız gene de var. Burada, organizmamızla birlikte, doğal dengeyi sağlamamızda bize yardımcı olma özelliğine sahip tek bir ilaç var. Kanabinoidler birçok durumda kanserli hücreyi öldürür. İnsanların haberi yok, sanıyorlar ki marihuana sadece mide bulantısı için iyi geliyor. Fakat daha fazlası var. Diğer organların sistemlerine yönelik araştırmalar da yapılıyor .

Marihuana kanserli hücreyi arar ve öldürür. Ama sağlıklı olanları değil. çeşitli yollarla kanserli hücreleri öldürmede yardımcı tümör önleyici özellikler hakkında muazzam miktarda laboratuvar kanıtları var. Kenevir vasıtasıyla kaserli hücreleri öldüren birkaç mekanizma daha öne çıkıyor. Bular bazı kategorilere ayrılır. Antiproliferatif etkiler genelde kanser hücresinin ayırdedilir özellikği, sonsuz bir şekilde çoğalabilmesidir. Eğer ki, bu çoğalmayı durdurabilirseniz bu antiproliferatif özelliktir. Antianjiogenik etkiler Kanabisin, tümörün büyümesine izin vermemesi denebilir. Yeni kan damarları kullanması ve bu damarların gelişmesini desteklemesi. Antimetastatic etkiler **Basitçe açıklarsak; kannabinoidler kanserli hücrelerin başka organlara yayılmasını bloke eder. Bir de kaba bir tanımla Apoptozis etki var. Yani kannabinoidlerin, sağlıksız hücrelerin ölümünü hızlandırma özellikleri. Bu kanser tedavisi için çok önemlidir. Öyle ki bu, sağlıklı hücrelere dokunmadan, kanserli hücrelerin ölümünü hızlandırır.**

Kaliforniyadaki SETH araştırma laboratuvarındaki son araştırmalarda bazı kanserli hücrelerin marihuana tarafından öldürüldüğünü gösterdiler. Bu sırada sağlıklı hücrelere dokunulmadı. Hareket etmeyi bırakan ve donuk beyaz noktalara dönen hücreler, ölü kanserli hücreler. kannabinoidlerin kötü hücreleri öldürme ve sağlıklı olanları koruma yeteneği beyin kanseri hakkında konuştuğumuzda, "hematoencephalic bariyer" denilen şey nedeniyle özellikle önemli.

Beyin, kanla birlikte dışardan sızabilecek ve zararlı olabilecek tesirlere karşı korunmak zorunda. Kanabinoidlerde büyüleyici ve banzersiz olan şey yağlı ve kaygan olan doğal yapıları sayesinde bu bariyeri aşabiliyor olmaları. Kanabinoidler kolay bir şekilde kendisi de yağlardan oluşan hücre zarını delerek kanserli hücreye girer. **Laboratuvarda, kobay farelerle yapılan deneylerdeki kanıtlar gösteriyor ki; kannabinoidlerle uyarılan endokanabinoid sistem, tümör önleyici özelliklere ve kanserli hücrelere intihar emri verme yeteneğine sahiptir. Bu, Manuel Guzman ekibi tarafından neredeyse son 10 yıldır ortaya çıkarılmış durumda. Ve gösterdiler ki; THC'nin farelerin beynine girişiyle, önemli miktardaki hayvanın tümörleri geriye gidiyor ve yok oluyor. Ve bu şekilde, ölüme mahkum fareler yaşamayı başardılar.** Aynı zamanda, çevresel bütün sinirsel dokuları araştırdılar ve her şey yolundaydı. Unutmayın, kannabinoidler sinirleri savunuyorlar.

Doktor Manuel Guzman, Madrid'de bulunan, medikal marihuana hakkında yenilikçi araştırmaları ile ünlü biyokimya ve moleküler biyoloji profesörü. izlenimlerimize göre kannabinoidler, kanser hücrelerinin ölümüne sebep olan özelliklere sahiptir.

Kanserli hücrelerin gelişmesini ve çoğalmasını engelliyorlar. Gerçekten de tümörlerin gelişimini engelliyorlar. Eğer marihuana, herkesin aradığı mucizevi ilaç ise neden o zaman doktorlar yaygın olarak bunu bilmiyor.

Marihuananın tüm bu anlatılan mucizevi özelliklere sahip olabileceğini söyleyen insanlara güvenmek zor. Neyle uğraşıyoruz, biz sadece zaten var olan doğal sistemi uyarıyoruz. yüz milyonlarca yıl boyunca gelişim devam etti. Omurgasızlar, keseliler, polipler, bütün bu organizmalarda ilk çağlara ait bir endokanabinoid sistem var. bu, 600-700 milyon yıl önce oldu .

Marihuana, mümkündür ki, 50-60 milyon yıl önce ortaya çıktı. Neden o zaman kanser karşıtı terapi için kaynak toplayan organizasyonlar, milyarları, kannabinoidlerin araştırılması için harcamıyorlar.

Eğer medikal araştırmalar için konuşacak olursak, bu, iki ucu boklu değnektir. Bir taraftan, şimdiki medikal marihuana kullanımı ve bilhassa kannabinoidlerin; marihuanadaki kimyevi bileşenlerle ilgili bilimsel araştırmaların, tarihin hiç bir zamanında olmadığı kadar daha çok olması sebebiyle ölçülemez bir şekilde sevinçliyim. Ama üzülerek söylemek gerekir ki; bu araştırmaların büyük bir bölümü hala yurtdışında gerçekleştiriliyor. Görüyoruz ki şimdi, az da olsa bu ülkede de var. Ama Amerika, ileriye dönük medikal marihuana araştırmalarından, gerçekten de çok geri kaldı.

Marihuana araştırması yapmak çok zor. Araştırmalar konusunda bir sürü yasak var. Bu alandaki araştırmalar emekleme seviyesinde çünkü Amerikan hükümeti ve diğer ülkelerin hükümetleri, benzer araştırmalara destek vermiyor. Bu sadece aromalı bir bitki, ama gene de pratik olarak dünyada ki her hükümet ya sınırlama getiriyor yada yasaklıyor. Hala birçok ülkede, satıcılar ve hatta kullanıcılar müebbet olarak hapse girebilir ve hatta idam edilebilir. Bana öyle geliyor ki, kimsenin marihuanayı ilaç olarak kullanmasına izin vermeyecek bir anlaşma var. **Kısa bir süre önce, nasılsa, Kanada, İspanya ve Hollanda bu anlaşmayı delebildi. Ama ben bunun, farklı ülkelerin politikalarından daha büyük olduğunu düşünüyorum.** Girişimlere rağmen federal yasaların etkisinin hala devam ettiğini ve federal otoritenin bu yasaları kullanmaya devam edeceğini ortaya koymak istiyoruz. Narkotikle mücadele ekipleri, gözetlemeye devam edecek ve şu No:1 listesi diye anıLan maddelerl tavsiye eden veya ilaç olarak yazan doktorların lisanslarını iptal edecek.

Neden medya, marihuananın pozitif yanlarını keşfeden ve giderek sayısı artan doktorlara, bilim adamlarına değil de çetelerle, acımasız uyuşturucu tacirlerine ve başarısızlara eşlik etmeye devam ediyor. Gerçek şurada gizli: Marihuana, düzenli kullanıcılarının düşünce biçimi değiştiriyor ve onları, neden mutlu olmadığımız bir şeyle uğraşmaya devam ediyoruz ki diye sorgulamaya sevkedebiliyor .

Marihuana içmek hoşuma gidiyor. Beni sakinleştiriyor ve bütnüyle huzurlu olduğumu hissediyorum. Beni bilen herkes diyor ki; Tom, biraz marihuana iç, senin için iyi olacak, herşey mükemmel olacak. Şirketler dünyası beni geriyor. Şiddetli bir şekilde, delice geriyor. Şirketler dünyasının dışında olduğum için öyle sevinçliyim ki, bu muhteşem. Doğası gereği ot, geçmiş ve geleceğin, şu an yaşadığınız an kadar önemli olmadığını hissetmenizi sağlar.

Marihuana düşünceyi açarak, tahmin bile edilemeyecek fırsatlar için bilincin doğasını değiştirebilecek bir vergiye sahip. Bu, kontrol edilmeyi tercih edene uygun bir şey değil. Bu çok kolay; marihuana daha da beter şeylere götürür. Bu bir realite ama kimin ne söylediğinden banane. Yıllar boyunca marihuananın diğer narkotik maddelere bir ilk adım teşkil ettiğini duyduk. Bunun için ne söyleyeceksiniz sayın milletvekili Paul?

Bence bu aptalca. Ben, dünyada en bağımlılık yapıcı narkotik maddenin alkol olduğunu düşünüyorum. Eğer siz tutarlı bir insansanız ve hükümetin insanların hayatını düzenlemesi gerektiğini düşünüyorsanız, alkol yasağının taraftarı olmalısınız. Ve, dönüpte tarihe baktığınızda çıkaracağınız şey; tam bir fiyaskodur. Al Capone ve onun gibilerini yaratmıştır. Medikal marihuana hakkındaki şu felakete bakar mısınız! Amerika'da herkes Kaliforniya'ya gidip orada bir doktor bularak marihuana satın alabilir. Açıkça marihuana ilaç değil .

Marihuana, doğal bir bitki ve bundan dolayı patentlenemez. Bahçe ile uğraşan herkes onu yetiştirebilir. ve böylece üretim hakkı, halkın elinde olur.
Kanser ticaretiyle uğraşan ve bu ticaretten yılda 200 milyar dolar kazanç sağlayan şirketlerin değil. Belki de bu bir tesadüf değildir. İlaç firmaları sinsice, bütün dünya için devrim olabilecek tıbbi bir uygulama için hazırlanıyordur.

GW Pharmaceuticals, kannabinoidleri araştırma ve ticarileştirme alanında uzmanlaşmış bir şirket. İngiltere'nin güneyinde gizli bir yerde tam bir dolaşım ağı kurdu bile. Son aşamadaki tıbbi ürünlerini geliştirene kadar marihuana tarımıyla uğraşıyorlar. Bu firma günlük 30 binden 60 bine kadar kenevir yetiştiriyor .

Marihuana olgunlaştığında ise çeşitli işleme aşamalarına giriyor. Bu işlemler bütün dünyadaki normal halk için yasaklanmıştır.

Şaşırtıcı bir şekilde, GW Pharmaceuticals'ın güney İngiltere'nin gizli bir yerinde 6 serası var. Ve her serada, değişik türlerde kenevir bitkisi. 10000'er bitki ve bunlar klon (eşeysiz çoğalan) bitkiler. Yani üretimi standart hale getirmişler ve ürünleri Kanada'da onaylanmış durumda. MS hastalığını (doku setleşmesi) ve ilişkili olarak kas kasılmalarını ve ağrılarını tedavi ediyor.

Bu bir dil altı spreyi. Eğer çıkaracakları ürün sigara formunda olsaydı satış izni alma konusunda zorluklar çıkabileceğini düşünmüş olmalılar. Amerika'da da işler yeterince hızlı işliyor. Meme kanseri her yıl 41000'den fazla amerikalıyı öldürüyor. Bilim adamları San Fransisko laboratuvarında bu sayıyı azaltmak için çalışıyor. Ve bunu alışılmadık bir silah olan marihuanayla yapıyorlar .

Marihuananın kimyevi bileşenlerinden, kannabidiol adındaki, özellikle şiddetlenmiş meme kanserinin gelişimini indirgeyen etkiye sahip bir bileşik olduğunu keşfettik.
İlaç şirketlerinin mahareti para yapmak.

Düşünüyorum da, şimdi şu olup bitenlere bakacak olursanız .

Marihuana ve kannabinoidlerle ilgili çok miktarda önemli araştırmanın yapıldığını görürsünüz. Bu araştırmaların bazılarının giderlerini ilaç firmaları karşılıyor. **Biliyoruz ki kenevirden çıkarılan bu bileşikler, hastalar için toksik değil. Öyle ki; zaten birçok hastalığın tedavisi için kullanıldı. Ama marihuanadan daha da fazla yarar sağlamak mümkündür.** Bilim adamları, marihuananın içeriğindeki bileşiklerin prostat kanseri de dâhil bir çok kanser türü ile savaşaçak özellikte olduğunu belirtiyorlar. Bir sonra ki etap, hayvanlar üzerindeki deneyler. Daha sonra, klinik denemeler. Belki de birkaç yıl sonra. Kanserle olan savaşta marihuana yardımcı olacaktır.

KİMYA

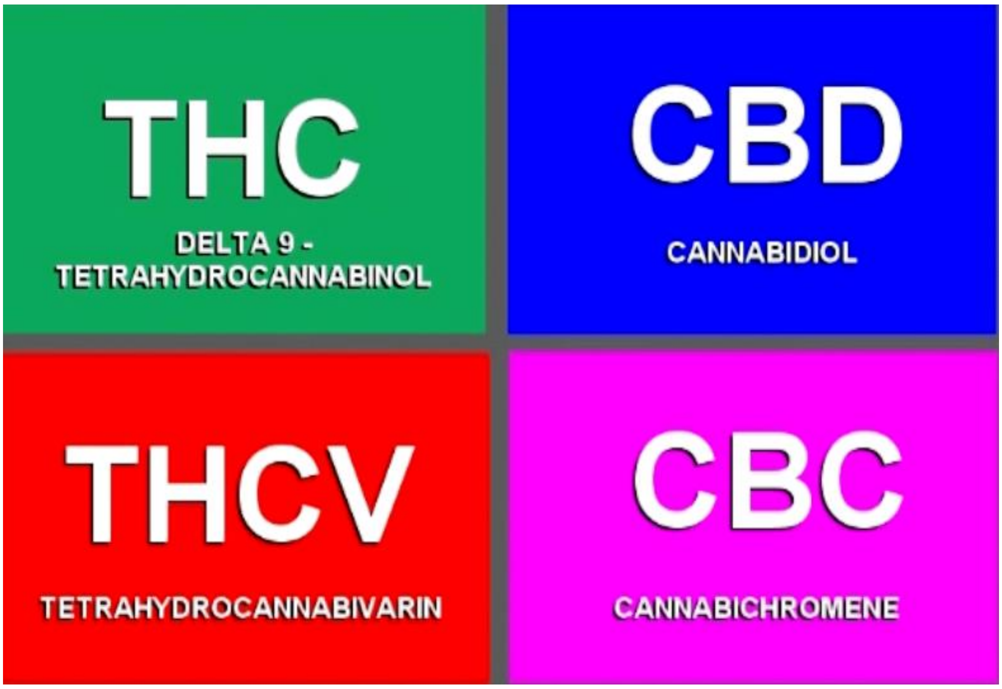
Marihuanada 421 kimyevi bileşik bulunur. Bunların 60'a yakını, kannabinoidlerdir. Kannabinoidler, doğada başka hiçbir yerde bulunmayan benzersiz bir bileşik sınıfı. Antioksidan özellikleriyle rengarenk bu bitki, pratik olarak doğada hiçbir düşmana sahip değil. ve hatta böcek uzaklaştırıcı olarak bile kullanıldı. Bu bileşikler, her birimizde bulunan ve kendi deyimimle, beşikten mezara hepimizi idare eden, düzenleyen müthiş bir sistemle ilgili büyüleyici, benzersiz ve inanılmaz bir izge (birbiri ile ilgili düşünce ve nesneler dizisi) içerir. Bundan dolayı bu bileşikler anne sütü kadar gerekli .

Marihuananın uğraştığı bir stres de günlük olarak radyasyonuna maruz kaldığı, güneşten gelen ultraviyole ışınlar. Bu durum kenevirde benzersiz bir korunma sistemi oluşturdu. Neden bu bitki psikoaktif olan THC maddesini üretti?

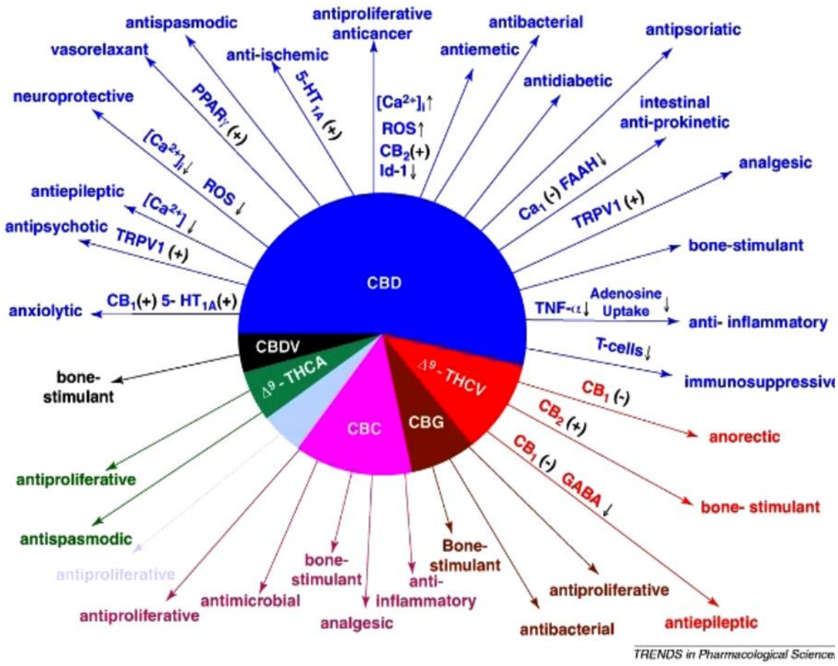
Bunun sebebi ne?

THC'nin kenevire büyük faydalar sağladığını düşünüyorum**. Mesela bu bitki, ultraviyole ışınlara karşı son derece dayanıklı. Yani bu, ultraviyole ışınlardan korunmak için. Evet. Keneviri koruyan bu kimyevi elementin, insanı da kansere karşı koruması tamamen mümkün olabilir.** Öyle ki; THC ve diğer kannabinoidler, organizmayı, serbest radikallerin sebep olduğu

hastalıklardan temizler. Milyonlarca yıllık bir evrim içinde kannabinoid sistem bizi dengesizlikten koruyan bir yapıya dönüştü. Sağlığımızı gerekli olan seviyede tutuyor. Çevresel etkenlerden dolayı, özellikle artan hayat devamlılığı ile alakalı olarak doğal evrim ölçeğinde gücümüzün yetmediği şeylere çok hızlı adapte olmamız gerekir. Ama tüm kültürlü insanlar gibi, sağlıklı yiyecekler yiyebiliriz, toksinlerden kaçınabiliriz, ve kaçınılmaz olarak hayati önem taşıyan yağ asitleri ve kannabinoidler tüketebiliriz. Modern tıp ilaç paradigmasını baz alarak. her zaman dikkatini terapi yönünde yoğunlaştırdı. Mide bulantısı, kusma, iştah kaybı, depresyon, ağrılar, endişe ve huzursuzluk için bir ilaç aradı. **Hücre zarına girecek enzimleri bloke edebilecek bir şey. Ve bu, altını çizmek isterim ki "ilaç" denen şey. Kalan herşey şarlatanlık olarak değerlendiriliyor. Böylece birçok imkanı barındıran şeyler insanlarda bir güvensizlik oluşturuyor.**

Bilim adamlarının ilgisini çeken 4 kannabinoid bileşik bulunur. delta-9-tetrahidrokanabinol veya THC, marihuana içenlerde öfori hissi oluşturan temel bileşen.

THC, organizmanın endokanabinoid sistemini taklit ederek geniş bir dizi etki sağlar. Mikroskoba bakarak sanki golf topu formunu anımsatan parlak küreler görebilirsiniz. Bu oluşumlar, trichoma yani kenevirin çiçeklenme bezecikleri. Doğal olarak her türlü tedavi amaçlı kimyevi içeriğe sahipler.

Belkide en şaşırtıcı örnek, Glioblastoma multiforme (bir çeşit beyin kanseri) tümörü olan bir hasta. Son derece tehlikeli bir tümör. Terapi olmadan yaşama süresi yaklaşık üç aydı. Radiosurgery (Radyumla yapılan cerrahi tedavi) ve kemoterapi ile 1 yıl. Bu kişi orta yaşlarda bir erkek, marihuana kullanmaya teşhiş aşamasında başladı. 7 yıl boyunca her gün ara vermeden marihuana kullandı. Hızlı bir değişim sürecinden sonra. Hiçbir kötüye gidiş izi dahi yok.

Narkotikle mücadele yönetimi, onlarca yıldır marihuana hakkında yaptıkları negatif bilgilendirmeye rağmen, ilaç şirketlerinin THC'yi piyasaya sürebilmelerinin yolunu açmak için kendi resmi pzisyonlarını değiştirmeye çalışıyor. Bütün ulaşılabilir araştırmalar gösteriyor ki; marihuana sağlığımız için zararlıdır. Şimdiyse yönetim marihuananın tıbbi değerini kabul ediyor. Durmadan yasağın sebebinin dumandan gelen zarar dolayısıyla olduğunu açıklıyor. Artık legal olan tabletlerin durumu ne?

Tablet formu sadece birkaç durumda legal: Kemoterapi sırasındaki mide bulantısı ve kusma, Aids hastalığı sırasındaki kilo kaybı ve de birkaç tür nöropatik ağrı durumunda.

İlaç sanayisi ve elbette federal hükümet için tam bir "Holy Grail" (her derde deva kutsal kase) milyar dolarlar değerindeki ilacı bulmak. ve ilaç sanayisi bunun kannabinoidler olduğunu artık anlıyor. Birçok türde tıbbi problemi tedavi edici özelliğinin farkındalar.

Ama size söylemek istiyorum ki; bitki, bir bütün olarak benzersiz ve etkili. Doğal bitki dururken tek başına THC'yi tercih eden bir hastayla henüz karşılaşmadım. Böyle biriyle karşılaşmadım.

Cannabidiol (CBD)

Kenevirdeki psikoaktif özelliği olmayan sakinleştirici bileşen. CBD bir çok fonksiyonunun yanında, iltihap önleyici ve ağrı kesici etkiye sahiptir. Diyabet, bakteriyel enfeksiyon ve zarar verici urlarla savaşmada yardımcıdır. Bu bileşen aynı zamanda sinirleri korur ve antipsikotik ve endişe azaltıcı etkiye sahiptir. CBD, tıb için son derece önemli bir öğe olarak gördüğümüz psikoaktif olmayan bir kannabinoiddir. iltihap önleyici bir araç olarak ondaki potansiyel bizi büyüledi. Ayrıca CBD'nin antipsikotik etkiye sahip olması da şaşırtıcı. Yani siz diyorsunuz ki; kannabidiol psikolojik problemlere iyi gelen bir ilaç olabilir. Bunda doğru olmayan taraf nedir?

Kenevir kullanımını psikolojik hastalıklarla ilişkilendiren bu kadar yayına rağmen, marihuana ile psikozu iyi eden bir bağa sahibiz. Onlarca yıldır THC oranını arttırma amacıyla çeşitli şekillerde marihunana tarımı yapıldı. Bu, bitinin düşük dozda olsa bile, psikoaktif olarak maksimum etkide olmasını sağlıyor. Bu kapsamda diğer kannabinoidlerin oranı daha düşük seviyede kaldı. Halbuki oranı düşen diğer kannabinoidler de tıbbi açıdan çok büyük değer taşıyor. Bundan dolayı ben ve diğer bilim adamları yetiştiriciler ile kannabidiolu geri döndürmenin yolunu aradık. Çünkü kannabidiol, diğer kannabidioller (cannabigerol, cannabichromene) gibi antikanserojen özelliklere sahip.

Tetrahydrocannabivarin - THCV

THCV aslında güney afrika ve bazı Tayland türlerinde yüksek oranlarda mevcut. Yüksek orandaki THCV keyif halini daha çabuk veriyor ama devamlılığı daha az. Bu kimyevi bileşen ilerde tip 2 şeker hastalığını tedavi etmede faydalı olabilir. THCV koruyucu ve önleyici bir etkiyle zararlı tümörlerin karşısında. Cannabichromene - CBC, düşük seviyede bir cannabinoid. daha az araştıtılmış durumda. Bilim adamları antidepresan özelliklerinin olabileceğini tahmin ediyorlar. Ayrıca iltihap giderici etkisinin olabileceğini de düşünüyorlar. CBC, farkedilir bir şekilde lösemi ve meme kanseri sırasındaki tümörleri frenliyor.

GELECEK

Bütün bu keşifleri bilenler şu sorunun cevabını merak ediyor; Tüm ülkede tıbbi marihuananın serbest bırakılmasına engel olan şey nedir. Legalize edilmesini sadece doktorlar istemiyor .

144 Yazılar

Marihuana hakkındaki yasaların karşısında oldum çünkü paradoks oluşturuyor: legal olan ve olmayan marihuana var. ve bu tüm gücüyle problem oluşturuyor. Kimin yasaları çiğneyip çiğnemediğini nasıl belirleyeceksiniz. Ve tabiki yasa dışı olduğu sürece, fiyatının devlet tarafından yüksek tutulacağı anlamına gelir. Ve aynı zamanda yasal olduğu sürece, etrafında paralar söğüşlenecek. Eğer marihuanayı suç olmaktan çıkarırsanız herkes onu evinde bile yetiştirebilir. Kimse de elinde silahlarla yağmalamaya çalışmaz v. b çünkü hiç bir piyasa değeri kalmaz. Buna izin verildiğini bilsek illegal dolaşımla ilgili problemlerimiz de olmazdı.

Eğer 101. otoyolda marihuana ile gidiyor olsanız, ve biz de sizi önemsiz bir sebeple dudurmuş ve ot kokusu almış olsak, Devletin verdiği izin belgesini kolayca çıkartıp gösterebilirdiniz. Bu polis için çok faydalı olurdu. Sonra bu, Kaliforniya manzarası için normal bir görüntü durumunda gelirdi .

Marihuana kullanan halk için ilk tıbbi marihuana dükkanları Oregon eyaletinde de açılmaya başladı. Şimdi bir kanabis Cafe'deyiz. Bu yer, kart sahiplerinin buluşabilecekleri ve tedavilerini toplumun görüş alanı içerisinde sürdürebilecekleri bir yer. Bana 5. derecede kandser hastaları geliyor. Aids için güçlü ilaçlar kullanmış insanlar geliyor ki bu ilaçlar organlarınızı ve diğer kalan şeylerinizi basitçe öldürür. hepsi ölümleri için hazırdı. Aileleri vedalaşmak için hazırdılar. Ama daha sonra tıbbi marihuana kullanmaya başladılar ve iştahları yerine geldi. Kullandıkalrı bazı ağır kimyevi ilaçarı bıraktılar. Burada, Portland'daki kliniklerde muayene olanlar bana sık sık telefon ediyor. 4-6 saatlik bir süreçten geçmişler. İlaçlarını kullanabilecek bir yer arıyorlar. Bunu boş bir parkta arabalarının arka koltuğunda yapmak durumuna kalmışlar. Bu, tehlikesiz bir şey. Bu Cafe'yi niye açtık, onlar için, kendimimiz için, ilaçlarını kendileri gibi olan insanlarla birlikte, sosyalleşerek kullanabilecekleri uygun bir yer. Biz sosyal varlıklarız ve bunda yanlış olan hiç bir şey yok. Ama devlet düzeyinde hala eskiden kalma bakış açısı tutuluyor. Bu, legalizasyonla alakalı bazıları tarafından önerilebilecek, Meksika'dan gelen narkotrafik dalgasını azaltabilecek daha etkili başka bir görüş yok mu?

Meksika'dan olan göç problemlerini azaltabilecek bir görüş. Böyle bir konuyu hiç incelediniz mi?

Bana öyle geliyor ki; bu problemin çözümü hakkında düşünen herkes, bunun karşısında olurdu. Yakınlarını kaybetmiş çok fazla insan, anne-baba ve diğerleri, Legaşizasyon hakkında cevap vermeye hazır. Bana, marihuana yünzünden çocuklarını kaybeden birini gösterin. Yapamam. Aynen. Yapamazsınız çünkü buna benzer bir şey olmadı. Harry Anslinger'in zamanından bu yana Amerika'da hiç bir şey değişmemiş: katı uyuştutucu pazarında afro-amerikanlar cirit atıyor. Ama onlar latin amerikalıları içeri attılar. Bu bir etnik probleme dönüştü. Gerçek anlamda amerikalıların kütürüne ve hayatına zarar veren meth, crack, kokain, eroin gibi narkotiklerle savaşa, ilk sıralarda yer vereceğimiz bir zaman gelecek mi?

Marihuanayı ilaç olarak kullanamayacağımız gibi bir şey söylenemez. ama bir bitki olarak, onun kalitesi, temizliği, gücü, güvenilirliği sebebiyle kontrol altına almak mümkün değil. Ve yine bu sebeple yeniden ilaç piyasasına girme şansı da çok az. En zorunun, marihuanayı kontrol altında tutulan maddeler listesinden çıkarmak için kongreyi ikna etmek olacağını düşünüyorum. Hala orada olması gerçekten saçmalık. Muazzam bir tıbbi değeri var, bağımlılık yapmıyor, Farkedilir bırakma sendromları bulunmuyor ve kesinlikle toplum için zararlı değil.

Pot Shrinks Tumors;
Government Knew in '74
By Raymond Cushing, AlterNet

The term medical marijuana took on dramatic new meaning in February, 2000 when researchers in Madrid announced they had destroyed incurable brain tumors in rats by injecting them with THC, the active ingredient in cannabis. The Madrid study marks only the second time that THC has been administered to tumor-bearing animals; the first was a Virginia investigation 26 years ago. In both studies, the THC shrank or destroyed tumors in a majority of the test subjects.

Most Americans know nothing about the Madrid discovery. Virtually no major U.S. newspapers carried the story, which ran only once on the AP and UPI news wires, on Feb. 29, 2000.

The ominous part is that this isn't the first time scientists have discovered that THC shrinks tumors. In 1974 researchers at the Medical College of Virginia, who had been funded by the National Institute of Health to find evidence that marijuana damages the immune system, found instead that THC slowed the growth of three kinds of cancer in mice - lung and breast cancer, and a

THC that would deliver all the medical benefits without the "high."

The Madrid researchers reported in the March issue of "Nature Medicine" that they injected the brains of 45 rats with cancer cells, producing tumors whose presence they confirmed through magnetic resonance imaging (MRI). On the 12th day they injected 15 of the rats with THC and 15 with Win 55,212-2 a synthetic compound similar to THC. "All the rats left untreated uniformly died 12-18 days after glioma (brain cancer) cell inoculation ... Cannabinoid (THC)-treated rats survived significantly longer than control rats. THC administration was ineffective in three rats, which died by days 16-18. Nine of the THC-treated rats surpassed the time of death of untreated rats, and survived up to 19-35 days. Moreover, the tumor was completely eradicated in three of the treated rats." The rats treated with Win 55,212-2 showed similar results.

The Spanish researchers, led by Dr. Manuel Guzman of Complutense University, also irrigated healthy rats' brains with large doses of THC for seven days, to test for harmful biochemical or neurological effects. They found none.

"Careful MRI analysis of all those tumor-free rats showed no sign of damage related to necrosis, edema, infection or trauma ... We also examined other potential side effects of cannabinoid administration. In both tumor-free and tumor-bearing rats, cannabinoid administration

Guzman's investigation is the only tim since the 1974 Virginia study that TH been administered to live tumor-beari animals. (The Spanish researchers ci 1998 study in which cannabinoids inh breast cancer cell proliferation, but th was a "petri dish" experiment that did involve live subjects.)

In an email interview for this story, the Madrid researcher said he had heard Virginia study, but had never been abl locate literature on it. Hence, the Natu Medicine article characterizes the new as the first on tumor-laden animals an doesn't cite the 1974 Virginia investiga

"I am aware of the existence of that re search. In fact I have attempted many times to obtain the journal article on th original investigation by these people, has proven impossible." Guzman said

In 1983 the Reagan/Bush Administrat tried to persuade American universiti and researchers to destroy all 1966-7 cannabis research work, including co pendiums in libraries, reports Jack He who states, "We know that large amo of information have since disappeared

Guzman provided the title of the work - "An neoplastic activity of cannabinoids," an artic 1975 Journal of the National Cancer Institute this writer obtained a copy at the University California medical school library in Davis an

Kanserli hastası olanlar bu siteleri incelesinler Bkz:

http://www.collective-evolution.com/2013/11/03/the-top-4-medical-studies-that-prove-cannabis-can-cure-brain-cancer/

http://truththeory.com/2013/07/29/34-medical-studies-proving-cannabis-cures-cancer/

http://www.medicalnewstoday.com/releases/12088.php

http://www.cancer.gov/cancertopics/pdq/cam/cannabis/healthprofessional/page4

http://www.alternet.org/story/9257/pot_shrinks_tumors%3B_government_knew_in_%2774

Amerikan yönetimi marihuananın kanser önleyici özelliklerinden 30 yıldan beridir haberdar. 1974-75 yıllarında Virjinya Tıp Kollejinde yapılan, Albert Manson yönetimindeki araştırmalar gösterdi ki; THC, 3 tip kanserin gelişimini yavaşlatıyor: akciğer kanseri, meme kanseri ve lösemi. Virjinyadaki araştırmalar durduruldu ve tüm diğer ileride yapılacak olan araştırmalarında önü kesildi.

http://drugpolicycentral.com/bot/pg/potcancer.htm

Bir çok kez söylediğim gibi; marihuananın zararsızlığı ve etkileyiciliği hakkındaki ulaşılabilir tüm kaynaklar, aziz devlet yetkilileri, tıp kuruluşları ve diğerleri tarafından kontrol edildi ve her seferinde marihuananın faydalı ve de zararsız olduğu doğrulandı.

Ama bu bilgiler hep gözardı edildi. Problem hala ortada, çünkü mecliste hiç kimse narkotikler konusunda "yumuşak" görüntüsü vermek istemiyor. Ama diğer eyaletler marihuana kullanımını legalize ediyorlar.

Bir dönüm noktası geleceğine inanıyorum. Halk yasaları değiştirmek için hazır olduğunda, insanların marihuana kullanmasına izin verilecektir. Hasta insanlar üzerinden daha fazla savaş olmasın. Nedir bu ot?

Erdemlilerin, henüz tüm yönleriyle keşfedilmemiş bitkisi.
Ralph Waldo Emerson

KENEVİR

THE SPİRİT MOLECULE (2010)
(Ruh Molekülü)

CLASH OF THE GODS / Tanrıların Savaşı (2009-)

Yönetmen: Christopher Cassel, Jessica Conway
Senaryo: Christopher Cassel, Alan Goldberg, Scott Miller
Ülke: ABD
Sezon: 1.Sezon
Tür: Belgesel, Tarihi
Vizyon Tarihi: 03 Ağustos 2009 (ABD)
Dil: İngilizce
Oyuncular: Stan Bernard, Tate Steinsiek
Çeviri: lonelyloner

Özet

Zeus başta olmak üzere her bölümde bir mitolojik kahramana yakın plan yapılan belgesel serisi, mitolojiyle ilgili herkes için dolu dolu bir kaynak niteliğinde. Herakles, Hades, Minotaur, Medusa, Thor ve daha birçok kahramanı bu belgeselle daha iyi tanıma şansı yakalayacaksınız.

Belgesel Metni

BÖLÜM 1: ZEUS

Kâinata hükmetmek için babasıyla savaşan bir oğul gelmiş geçmiş tüm tanrılardan daha fazla güç ele geçirir. Bu, Yunan Mitolojisi'nin üstün Tanrısı Zeus'un hikâyesidir. Bizim için efsane de olsa eski uygarlıklar için gerçeğin ta kendisi korkunç dünyayı anlamanın tek yoluydu. Bazı Yunanlılar Zeus'un, İsa'dan yüzyıllar önce gelen gerçek tanrı olduğuna inandılar. En korkunç felaketler onun gazabının bir işaretiydi. Bu, özgün bir şekilde anlatılan, ardında şaşırtıcı gerçeklerle dolu Tanrı Zeus efsanesidir.

Gökyüzüne hükmedersen dünyaya hükmedersin. Yunan mitolojisinde bu güce bir Tanrı hükmediyordu Zeus. Adaletin kılıcına, tüm insanlığa ve tanrılara hükmeden oydu. Zeus tüm tanrıların kralıydı aynı zamanda yeryüzündeki tüm ölümlülere ve tanrılara adalet dağıtma görevi de onun sorumluluğuydu.

Yunan mitolojisindeki şu durum çok hoştur. Tanrılara tapan Yunanlıların yapması gerekenler Tanrıların, onları yok etmemesi için yapması gereken şeylerle aynıydı. Göklerin hükümdarı olarak

doğaya hükmetme gücü Zeus'un emrine amadeydi, bu da ona en yıkıcı güce hükmetme imkânı veriyordu. Zeus'un en güçlü silahı yıldırımdır. Zeus'un sahip olduğu bu devasa silah onu tüm tanrılar içinde en güçlü konuma getirmiştir. Yunanlıların yıldırımı Zeus'a atfetmeleri kendilerince açıklanamaz olanı açıklama yollarıydı. Bilimden önceki zamanlarda, mitoloji dünyayı şekillendiren güçlerle insanları bağdaştırmıştır. Yunanlılar dünyanın neden bu şekilde işlediğini anlamak için mitolojiyi kullandılar. Dünyanın nasıl var olduğuna, yıldırımın neden oraya değil de buraya düştüğüne veya neden başka zaman değil de şimdi düştüğüne dair bilimsel açıklamalara henüz sahip değillerdi.

Doğal dünya onlar için çok korkutucu olduğundan onu ilahi güçlere bağladılar. Olan biten her şey, kendisine düzgün şekilde tapmayan insanları cezalandıran tanrılara özgü emarelerdi. **Zeus'un doğaya hükmedişi, onu en korkulan tanrı haline getirmişti. Fakat bu noktaya nasıl geldi?**

Zeus hakkında bildiklerimiz, antik Yunan yazarı Hesiod'un M.Ö. 700'de yazdıklarıyla başlar. Şimdi bizim için İncil neyse, Teogoni isimli kitabı antik Yunan için Yaradılış Destanıdır. Hesiod'un Teogoni'yi yazma amacı; bildiğimiz dünya düzenini kuran, kendi içinde rekabet yaşayan bir hanedan ailesinin hikâyesini anlatarak, bilinen düzeni açıklama, dünyayı anlamlandırma çabasıydı. .

Efsaneye göre, Zeus'un hikâyesi Tanrıların Kralı olarak başlamaz. Dünyaya hükmetmek için gizlendiği yerden çıkarak babasına meydan okumak zorunda kalır. Ve bu hiç de kolay olmaz. Babası Kronos dünyadaki en güçlü tanrıların, yani Titanların Kralıdır. Yaşlı bir Yunan Tanrı tabakası olan Titanlar oldukça kaba ve keskin zekâya sahip olmayan aynı zamanda barbar bir topluluktur. Titanların lideri olarak Kronos'dan çocuk sahibi olması beklendiğinden, başka bir Titanla, kendi kanından gelen, öz kardeşi Rhea ile ilişkiye girer. Ensest ilişki mitolojide sıkça rastlanılan bir durumdur. İlk başlarda Tanrıların ilişkiye girebileceği başka kimse olmadığından birbirleriyle evlenerek bu durumu bir çözüme kavuşturdular. Eski bir aristokratik görüşe göre "Aile dışında kalan hiç kimse aile için yeterli değildir" ve Yunan Tanrıları da kesinlikle bu düşünceye bağlı gözüküyorlardı. İki kardeş Titan, Kronos ve Rhea yeni nesil Yunan Tanrılarına mitolojinin eski Tanrı hanedanlarına hayat verdiler.

Hades, Poseidon ve Zeus'a. Dünyaya kolayca sahip olamayacaklar onun için savaşmak zorunda kalacaklardır. Kronos çocuk sahibi olma konusunda çok endişeliydi, doğacak olan çocuğunun ondan daha güçlü olmasından ve yerini almasından korkuyordu. Baba, çocuğun kendi yerini almasından korkuyor insan psikolojisidir bu, Freud'a bakarsanız, aslında klasik mitolojide ki bu olayı o bulmuştur. Gücü bir sonraki nesle kaptırma korkusu gerçektir, eğer bir çocuğunuz olsaydı ve ihtiyacınız olan şeyi korumanız gerekseydi, gözünüz o çocuğun üzerinde olurdu. Bu soruna bulduğu çözüm ise kendi çocuğunu canlı canlı yutmak oldu. Karısı doğurur doğurmaz, onları midesine indirdi. Elbette, çocukları da ölümsüz olduğundan, Kronos'un mideye indirdiği çocukları ölmedi sadece midesinde bir yerde hapis edilmiş oldular. Kendi yerini alamasınlar diye, onları kontrol etmeye, güçlenmelerini önlemeye çabalıyordu. .

Efsaneyi anlatan Yunanlılara göre bu, çok korkunç bir hareketti. Yamyamlık şimdi olduğu kadar iğrenç bir durumdu.

Yunan yazarların mitoloji boyunca korkularını dillendirdiklerini görüyoruz. Yamyamlık, kurban etme çok korkutucu tabulardı, ama bunları tanrılara yönelttiğinizde, olağan sonuçları keşfetmenize olanak sağlıyordu.

Rhea beş çocuğu da canlı canlı yutulduğu için dehşete kapılmıştı. Tekrar hamile kaldığında, bu sefer bir plan yapar. Gizlice kaçar ve Tanrıların gelecekteki kralını doğurur Zeus'u. Fakat Kronos başka bir bebek daha yutmayı beklediğinden, Rhea bir battaniyeye bir taş sarar ve ona sunar, Koronos da hiç düşünmeden bohçayı kaptığı gibi midesine indirir. Böylece Rhea'nın planı işe yaramıştır, Kronos Zeus yerine taşı midesine indirmiştir. Bebek Zeus gizlice götürülerek antik efsanecilerin oyuk diye adlandırdıkları bir yere koyulur. Zeus annesinin zekâsı sayesinde kurtulmuştur. Bu kayda değer bir hikâyedir, fakat efsanenin kalbinde yer alan bu mağara gerçek olabilir mi?

Belli ki eski uygarlıklar öyle olduğunu düşünüyordu. Onlara göre Zeus Girit adasında bu mağarada doğdu. Girit adasındaki bu mağara muhtemelen Zeus'a duyulun büyük saygıdan dolayı en önemli mabettir. Bebek Zeus'un babasından saklandığı en olası yerlerden biri olarak düşünülmüştür.

Mağarada yapılan kazılar buranın antik dünyalı ziyaretçiler için büyük bir kutsal mekân olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Zeus'a tapmak isteyenlerin buluştuğu bir noktaydı.

Nasıl mı biliyoruz?

Kazılarda, Zeus'a sunulmuş Akdeniz bölgesine özgü binlerce dini içerikli nesne bulduk. Özellikle bir bulgu Zeus efsanesiyle doğrudan bağlantılıdır. Kalan malzemeler arasında bulunan, duvarlar boyunca sıralanmış o muhteşem kalkanlar birbirlerine vurularak, muhtemelen Zeus henüz bebekken onun sesinin duyulmamasını isteyen insanlar tarafından Zeus'u Kronos'dan korumak için kullanılıyordu.

Hayatını kurtarmak için saklanan, seçilmiş bir çocuk. Hıristiyanlar ve Yahudiler, Zeus'un doğum hikâyesine çok aşinadır. Birçok din ve mitolojik gelenekte, yetişkinlik çağına gelip kaderlerini gerçekleştirmek için korunma amaçlı saklanan kutsal ve ilahi çocuklar hakkında hikâyeler vardır. Herod'un İsa'ya ulaşamaması için bir yem teknesinde saklandığına yada Musa'nın Mısır'da saklandığına inanırız.

Efsaneye göre, Zeus mağarada sessizce büyür. Kronos'un görüş alanı dışında, bir çeşit eğitim dönemi geçirir ve gücünü toplayarak yetişkin bir adama dönüşür. Zeus, dünyaya hükmedebilmek için babasına ve titanlara meydan okuyacağı kadere hazırlanarak çocukluğunu geçirir. **Zeus babası Titan Kronos tarafından canlı canlı yutulan kardeşlerinin kaderinden kaçmıştır.** Uzak bir mağarada saklanarak tam bir tanrı olgunluğuna erişmiştir. Artık babasının yol açtığı köleliğin intikamını alacak, tanrı kardeşlerini özgürlüklerine kavuşturacak, Titanlardan dünyaya hükmetme gücünü alacak o destansı güç mücadelesine girişmeye hazırdır. Elde edeceği menfaatler oldukça yüksekti. Kazanırsa dünyanın efendisi olacak, fakat kaybederse kesinlikle Tartarus'nun dibini boylayacaktı.

Tartarus; ölüler diyarının en alt tabakası, antik Yunan'da bugünkü Cehennem.

Tartarus, lanetlenmiş olanların gittiği Ölüler Diyarının bir parçasıydı, kötü insanlar veya Tanrılara karşı gelen insanlar Tartarus'a gönderilirdi. Zeus Kronos ve Titanlardan gücü almayı başaramazsa, sonsuza dek bu yerde mahkum edilecekti. Ama başarırsa, Olimpos Dağının zirvesindeki tahtından, tüm insanlara ve tanrılara hükmedecekti.

Yunan efsanelerinde, tanrıların göklerdeki evi olarak anlatılan Olimpos Dağı, aynı zamanda gerçekte var olan bir yerdir. Yunanistan'ın en yüksek noktasıdır, denizden yaklaşık 3,000 metre yükseklikte, doğaüstü güçler için biçilmiş kaftandır.

Yunanlılar, Tanrılarının gerçekten Olimpos Dağında yaşadığına inandılar. Cennetin nerede olduğunu, tanrıların nerede yaşadığını bilmek onlar için gerçekten çok önemliydi. Zeus Olimpos Dağındaki merkez üssünden Kronos ve Titanlara karşı başlatacağı isyanı planlar. Zeus, üstün güce ulaşabilmek için diğerlerini de işin içine sokmak, ona yardım etmelerini sağlamak zorundaydı. Bu, Zeus'un kendi kanına karşı başlattığı gelmiş geçmiş en büyük kan davasıdır. En güçlü düşmanlarının ise Tanrı hanedanları, yani yetişkin ve hâlâ Kronos'un midesinde hapis durumda olan öz kardeşleri olduğunun farkındadır. Tanrı hanedanlarına özgürlükleri verilebilirse, dengeleri Zeus'un lehine çevirebilir, Titanları yok etmesinde ona yardımcı olabilirlerdi.

Sihirli bir iksir hazırlayarak, kardeşlerine özgürlüklerini vermek istedi. Zeus sessizce Kronos'un barınağına girerek iksiri içkisine karıştırır. Kronos içkiyi içince ölesiye hastalanır. **İlk olarak karısının ona Zeus diye kandırarak verdiği taşı kusar.**

Geleneklere göre, bu taş antik Yunan'ın en kutsal yeri, Oracle'nin evi, Delphi Tapınağının temelidir. Delphi, dünyanın her yerinden insanların tanrılarla direk olarak konuşmak için ziyaret ettiği, sorularına cevap aradıkları bir Yunan mabedidir. Binlerce yıl önce hikâyenin ilk anlatıldığı günden bu yana Kronos'un kustuğu düşünülen taş hâlâ oradadır. Delphi Tapınağının tam ortasında duran bu

yumurta şeklindeki taşın Zeus'un yerine geçerek Kronos tarafından yutulan gerçek taş olduğu anlaşılmaktadır. Bugün dahi Delphi Tapınağına gidecek olursanız yerli halk hâlâ, o taşın Kronos'un midesinden çıkan taş olduğunu söyleyecekdir. .

Efsaneye göre, kutsal taşı kusan Kronos daha sonra kusarak Zeus'un diğer 5 kardeşini de çıkarır. Artık onlar da Zeus'un isyanına katılmaya hazırdırlar. Zeus'u daha önce gelen liderlerden ayıran en önemli özelliği zekâsıydı. Çevresindekileri ikna ederek kendi liderliğine inandırabilmiş ve ittifaklar oluşturabilmiştir. Kardeşlerini kendi tarafına çeken Zeus Titanları alt etmek için hâlâ daha fazla güce ihtiyaç duyuyordu. Uzakta yaşamaya mahkum edilen, intikam ateşiyle yanan, ailenin diğer üyeleri.

Kronos'un unutulan kardeşleri. **"Cyclop"lar ve "Hundred-Hander"lar.** Fakat Zeus onları bulmak için Cehenneme gitmek zorundadır. "Hundred-Hander" ve "Cyclop"ların güçlerinden korkan Kronos onları Tartarus'un derinliklerine hapsetmişti. Zeus bu güçleri kendi tarafına çekebilirse amaçları doğrultusunda kullanabileceğini biliyordu. Aşağı iner ve "Hundred-Hander"lara: "Babam Kronos'un size kötü davrandığını biliyorum ama ben size saygı göstereceğim. Size özgürlüğünüzü bağışlıyorum bu yüzden bana borçlusunuz." der. Onlarda ona cevaben; "Evet, Yüce Zeus, siz güçlü olduğunuz kadar insanlara nasıl muamele edeceğinizi bilirsiniz. Biz de bunu takdir ediyor ve sizin tarafınızda savaşmayı bir borç biliyoruz." derler. "Cyclop"lar özgür kalışlarının teşekkürü olarak Zeus'a bir armağan sunarlar; Yıldırım Yeteneği.

Yıldırım doğadaki en yok edici güçlerden biridir. Yıldırım havada bir ark oluşturduğunda, hava sıcaklığı yaklaşık olarak 50,000 derecenin üzerine, yani güneş yüzeyi ısısının beş katına kadar çıkar. Yıldırım gücü, Zeus'a dünyaya hükmetme gücü vermiştir. Bu devasa güç sayesinde, hiç kimse onu tahtından edemeyecektir. Savaş silahları çekilmiştir. Titanlar Othrys Dağından, Tanrı Hanedanları ise Olimpos Dağından saldıracaklardır. İki dağın arasında Thessaly Ovası vardır, burası sadece efsanevi bir savaş alanı da değildir. Yunanistan haritasını göz önüne aldığımızda, Thessaly aslında Yunanistan'ın merkez noktasıdır. Antik çağlardan günümüze kalan Yunanistan'daki en büyük ve en verimli ovadır. Thessaly'nin M.Ö. 5. yüzyıldaki, Yunan-Pers savaşlarından tutun da günümüz 20.yüzyıl dünya savaşlarına kadar uzanan uzun ve kanlı bir tarihi vardır. Tanrıların son savaşının sonuçlanacağı yer de burasıdır. Çok güçlü bir silah kuşanarak seçkin bir asker topluluğunu yanına alan Zeus dünyayı sarsacak bir savaş başlatır. Bugün bile, o yer savaş yaralarını hâlâ taşımaktadır. Mitolojinin dönüm noktası gerçekleşmek üzeredir. Baba ve oğul arasındaki savaş patlamak üzeredir. Bir tarafta Kronos'un yaşlı muhafızları ve Titanları diğer tarafta ise taze kan Zeus ve Tanrı Hanedanları. Savaşın sonucu her şeye kimin hükmedeceğini belirleyecektir. Olimpos Dağı'nın zirvesinden Zeus babasının ordusunun üstüne öfke yıldırımları yağdırır. Savaş dünyayı baştan aşağıya sallar. Dünyaların birbirleriyle çarpıştığını, evrendeki tüm güçlerin aynı anda birbirine vurduğunu düşünerek bu savaşı idrak edebiliriz. Bir tarafta dağlardan koca kayaları koparan ve karşı tarafa fırlatan **"Hundred-Hander"lar var,** diğer tarafta ise sadece vahşi ve yabani güce sahip Titanlar var. Ardı arkası kesilmeden gelenlere sadece yumruk atmaktaydılar. Bu, vahiysel bir hadisedir, ve tamamen bir efsane değildir.

Uzmanlar antik çağlarda gerçekleşen korkunç bir olayın, gerçekte var olduğunu kısa bir süre önce tespit ettiler. Yaklaşık 3,600 yıl önce, Yunan adası Santorini gelmiş geçmiş en yıkıcı volkanik patlamalara tanıklık etti. Etkileri Kaliforniya'da bile hissedildi. Bu volkanik patlama Dünya'nın son 27,000 yılda gördüğü en geniş sismik olaydır. Ne kadar büyük çapta olduğuna dair fikir vermesi için, 5,600 metre yüksekliğindeki bir dağın bir anda paramparça olduğunu hayal edin.

2006'da, bilim adamları Santori'deki patlamanın sanılandan daha büyük olduğunu keşfettiler. Yapılan kazılar volkanik çöküntünün 20 kat derinlikte olduğunu ve adanın etrafındaki 50 km yarıçaplık bir alanı kapladığını ortaya çıkardı. Bunlar baz alındığında, patlamanın 50,000 atom bombasına eş değerde enerji salmış olduğuna inanılmaktadır. Bu güçteki bir patlama Yunan dünyasının büyük kısmını yok etmiş olmalıdır. Hayatta kalıp volkanlardan bihaber olanlar ise, bunun sadece tanrıların gazabı olduğunu düşüneceklerdi. .

Efsane anlatan kişiler, dünyayı sarsan dehşet verici büyük savaşlardan bahsederken tamamen dünyadan kopuk değillerdi. Aynı zamanda hikâyelerini kağıda dökmeden önce, önceki nesillerin hafızalarında çok daha önce meydana gelen büyük sismik olaylar vardı. .

Efsanedeki tanrıların savaşına dönecek olursak, evrene hükmetme gücüne en sonunda Zeus sahip olacak gibi görünmektedir. Güçlü müttefikleri dengeyi bozmuş ve Tanrı hanedanları zafere emin adımlarla ilerlemektedirler. **Fakat Titanların elinde son bir silah daha vardır. Tartarus'un derinliklerinden devasa bir canavarı gün yüzüne çıkarırlar; "Typhon".**

Typhon, Zeus'a meydan okuyan son derece güçlü, kuvvetli bir canavardır. Dünya saltanatını korumak adına Zeus'un karşı koyması gereken son canavar, kazanması gereken son meydan okumadır. Doğaüstü bir ölüm kalım karşılaşması iyi ile kötü arasındaki nihai savaştır. Ve bu savaş en büyük silahla son bulacaktır. Zeus ve Typhon bu epik savaşın son sahnesinde karşı karşıya geldiklerinde, Zeus sonunda üstünlüğü ele geçirir ve yıldırım gücü sayesinde savaşı kazanır. Zeus son bir saldırıyla, Typhon ve onun Titan müttefiklerini, sonsuza dek kalmaya mahkûm edildikleri Tartarus cehenneminin derinliklerine gönderir. Eski uygarlıklara göre, Zeus'un düşmanları Sicilya adasındaki Etna Dağı'nın volkanik kraterinden cehennemin derinliklerine gönderildiler. Yerli efsaneye göre, Typhon hâlâ içeridedir ve yüzyıllardır meydana gelen volkanik patlamaların sorumlusudur.

Yunanlılar volkanın neden sürekli lav püskürttüğünü açıklayabilmek için bu efsaneyi kullandılar. Bu patlamaları, Zeus'un yıldırımının kalıntıları olarak yada hâlâ volkanın merkezinde yaşayan Typhon'un hiddetiyle ortaya çıkan patlamalar olduğunu söylediler. **Typhon'un yıkıcı kasırgalara da sebep olduğu söylenir. Aslında, "tayfun" kelimesi onun isminden gelir.** .

Efsaneye göre, fırtına bulutları şimdilik dinmiştir. Babasına karşı zafer kazanan Zeus, tanrıların kralı, dünyanın mutlak hükümdarı olmuştur. .

Efsane bu şekilde devam eder. Fakat bunun gerçekle bağlantısı nedir?

2003 yılında, Olimpos Dağı'nın eteklerinde kayıp bir tapınak keşfedilmiştir. Zeus'a ithaf edilmiş bu tapınak, Dion diye bilinen antik bir şehrin en önemli parçasıdır. **Dion, Olimpos Dağı'nın eteklerine kurulu bir şehirdi ve bundan dolayı da Yunan mitolojisindeki tanrılara ve Zeus'un evine çok yakındı.** Aslına bakarsanız, şehrin adı Dion, Zeus anlamına gelir. Dion tapınağının tarihi M.Ö. 5. yüzyıla, Yunan Mitolojisinin altın çağına kadar uzanır. Etrafı mermer bloklarla, kusursuz gravür sanatıyla, kartallarla sarılmış bir yerleşim yeri. Antik Yunanistan'da kartallar Zeus'un tanrısal sembolleriydi. Dahası da var. Bu başı olmayan heykel, yakınlardaki bir dere yatağında bulunmuştur.

2,400 yıllık gövdesine kazılı üç kelime ise şudur: "Yüceler Yücesi Zeus" Uzmanlar arasında "Yüceler Yücesi"nin ne anlama geldiği konusunda süregelen bir tartışma vardır.

Bazıları, bu heykelin Yunanlıların birçok tanrıya tapması ile Yahudilerin ve Hıristiyanların tek tanrı inancı arasındaki bağlantısının kayıp bir halkası olabileceğine inanırlar. Öyleyse bu bulgu, Yunanlıların Hıristiyanlık gelmeden önce tek tanrı inancını kendi başlarına kabul ettiklerinin kanıtıdır.

Yunanlılar Zeus'u bazen en yüce tanrı olarak tanımlamışlardır, ne de olsa "deus" kelimesi, "Zeus"un e takısı almış hali "theos"dan gelir, bu yüzden Zeus'u en yüce ilah olarak algılamamızın etimolojik bir sebebi vardır. M.Ö. 3., 2. ve 1. yüzyıldan başlayarak, farklı felsefi ve dini temelli okullar baş göstermeye başlamış, ve bu okullar sadece bir tanrı olduğuna dair güçlü görüşler ortaya koymuş, tüm antik hikâye ve masalların sadece tanrısallıkla ilgili değişik durumları yansıtan metaforlar olduklarını ileri sürmüşlerdir. Dion Tapınağında ibadet eden insanlar için, Zeus'un diğer tüm tanrılardan daha farklı olduğu çok aşikârdır. Hatta, onlar için önemli olan tek tanrı o olmuştur. .

Efsaneye göre, Zeus hep arzuladığı mutlak güce nihayet kavuşmuştur. Fakat bu güç beklenmedik bir düşman tarafından tehdit edilecektir. Tanrıların kralı en yakınındaki kişinin ihanetine uğramak üzeredir. Zeus Titanlarla yaptığı efsanevi savaşı kazanmış, Olimpos Dağı'nın zirvesinde, tanrıların kralı ve insanoğlunun efendisi olarak oturmaktadır. Aşırı derecede hatalı olmasına rağmen, antik Yunanlılar Zeus'u hep diğerlerinden üstün tutmuşlardır. Antik Yunan tanrıları çok rabıtalıdırlar.

Onların da hataları, güçlü ve zayıf yanları vardır, sıradan insanlara özgü her şeye onlar da sahiptirler. Aslına bakarsanız, Yunanlılar ilk zamanlarda tanrılarını düşünürken, onları anlayabilmek için onların da kendileri gibi, fakat çok daha büyük olduklarını düşünmüşlerdir. .

Efsaneye göre, Zeus'un felakete sürüklenmesine yol açacak çok insani bir zayıflığı vardır. Kontrol edemediği bir cinsel ilişki dürtüsü. Zeus'un kadınlara düşkünlüğü vardır. Bu durum, onunla ilgili en çekici ve sinir bozucu şeylerden biridir. Hoşlanmadığı kadınları asla kabul etmeme gibi kötü bir insan karakterine sahiptir. Zeus istediğini baştan çıkarmak için hiçbir engel tanımamakta, hatta dış görünüşünü değiştirmektedir. Zeus ölümlü kadınlarla ilişkiye girebilmek adına muhtelif kılıklara girerek onları ziyaret eder. Değişik efsanelerde, Zeus'un kadınları kandırmak için bir kuğuya, bir boğaya, bir kartala, her türden farklı biçimlere, hatta bir kadına ulaşmak için o kadının kocasının şekline dönüştüğünü duyarız. Zeus dikkatini ilk çeken, genç ve güzel tanrıça Metis'i kendisine eş olarak seçer. Çok alımlı ve çok çekici bir kadın olan Metis'i diğerlerinden farklı kılan şey pratik zekâsıdır. Zaten isminin Yunancadaki anlamı da "pratik zekâ"dır. Onu gören Zeus ondan çok etkilenir. Fakat Zeus'un Metis'e olan düşkünlüğü, gücünün tehlikeye düşeceği yönündeki bir kehanetle gölgelenir. Zeus'a, bir gün tahtını ele geçirecek bir çocuğunun doğacağı söylenir. Zeus da babası gibi aniden çocuklarından korkmaya başlar. Zeus, öne çıkmak isteyen çocukların babalarını yok etmeye başladığı ilk zamandan bu yana, bu korkunç geleneğin temsilcisi olmuştur. Fakat Zeus, bunun farklı olacağına dair ant içer ve emin olmak için etkili bir adım atar. Karısını canlı canlı yutar. Bir kez daha, aile sevgisi, güce yenik düşer. **Tarih tekerrür eder. Fakat bu korkunç hareket Zeus'u daha güçlü ve daha bilge yapacaktır. Metis'i yutan Zeus, onun tüm becerilerini de özümsemiş olur.** Metis Zeus'un bir parçası haline gelir. Bir bakıma onun midesinde hapsolmuştur fakat aynı zamanda, Zeus onun zekâsını özümsemiştir. Bize biraz garip gelse de bazı Yunanlıların akıl ve düşüncelerini taşıdıkları yerlerden birinin de mideleri olduğuna inandıklarını unutmamamız gerekir. Bu yüzden Zeus Metis'i yuttuğunda aslında onu, tüm düşüncelerinin oluştuğu yere almış oluyordu. Metis'in gidişiyle, Zeus yeni bir eş arayışına girer. Ve kendinden önceki babası gibi, kendi ailesinden birini kız kardeşi, Tanrı Hanedanı Hera'yı seçer. Hera Zeus'un daha önce sahip olduğu kadınlar gibi değildir. Mitolojinin en güçlü tanrıçasıdır. Tanrıların kralı nihayet dengini bulmuştur. Zeus ile Hera arasındaki ilişkide eşit seviyedeki iki insan arasındaki ilişkiyi görürüz. Bu yüzden, Zeus ve Hera arasındaki anlaşmazlıklara baktığımızda, eşit güce sahip iki insanın bir ilişki yaşaması durumda bu ilişkinin Yunan kültüründe neye benzeyeceğini görürüz. Hem Tanrıçaların kraliçesi hem de çok güzeldir, aşırı derecede zeki ve kuvvetlidir fakat aynı zamanda, Zeus sürekli diğer kadınlarla ilgilendiği için de fazlasıyla kıskançtır. Tanrıların kralı bitmek bilmeyen cinsel eğlencelerine devam etmektedir. Hem ölümlü hem de tanrı sevgililerinden 100'den fazla çocuk sahibi olur. Yanılmıyorsam, Zeus hiçbir zaman çocuk sahibi olamayan bir kadına rastlamamıştır. Bu bakımdan, bu durum aşırı bir iktidar göstergesidir. Zeus'un istediği her kadını elde etmesi antik Yunan erkeklerinin nasıl bir hayat arzuladıkları yada umut ettiklerinin bir yansımasıdır. Bu şekilde hayaller kuran erkekler eğer çok güçlü bir tanrı yaşıyor olsaydı elbette bu fantezilerle yaşardı diye düşündüler. Zeus'un çapkınlıkları Yunanlıların kendisiyle çok kuvvetli bir bağ kurmasını sağlamıştır.

Yunan dünyasının her köşesi bu sevilen çocuğun memleketi olmakla övünmüştür. Zeus'un gücü ve namı antik Yunanistan'da yayıldıkça, daha fazla şehir ve kasaba onunla birlikte anılmak istemiştir. Ve bu yüzden, Zeus ile kendi soylarından gelen ölümlü bir kadının ilişkisi olduğunu ve bu ilişkiden doğan çocukların da yerel yöneticiler konumuna gelmesi gerektiğini iddia etmişlerdir. Bu bağlantının delilleri Yunan dünyasının tüm şehirlerinde bulunabilir. Atina, Thiva, Magnesia ve Makedonya hepsi Zeus'un çocuklarının isimlerini almıştır. Fakat Zeus'un bu verimliliğinden memnun olmayan bir kişi vardır. .

Efsaneye göre, karısı Hera'nın artık sabrı taşmıştır. Tanrıların kralına çapkınlıklarının bedelini ödetmeye ant içer. Diğer tanrıların önünde bu şekilde küçük düşmekten rahat olan Hera bunun acısını kocasından çıkaracaktır. Diğer Tanrı Hanedanlarını bir araya toplayarak darbe ön hazırlıkları yapmaya başlar.

Hera Tanrı Hanedanlarına gider ve "Neden bizi Zeus yönetiyor?

Herhangi birimizden daha güçlü yada daha önemli değil. Hep beraber hareket edersek, ondan kurtulabiliriz." der. Böylece başkaldırırlar ve Zeus'u zincire vururlar. Zeus uykusundan uyandığında kendini zincirlenmiş olarak bulur. Kendi yatağında mahkum edilmek. İhanetlerin en büyüğü. Zamanında kurtardığı kardeşlerinin ona kurduğu bir komplo. Tanrıların isyanı, Zeus'un karşılaştığı en büyük tehdittir. Ölümlülerin onun gücüne karşı koymasının hiçbir yolu yoktu. Ama Tanrı Hanedanlarının bir araya getirdikleri ortak kuvvet gerçekten onu bozguna uğratabilirdi. **Bu gerçekten Zeus'un yaşadığı en korkutucu durumdu. Her şeyini kaybetmek üzereydi. Fakat tüm umutların tükendiği bir anda eski bir dost yardıma gelir. "Hundred-Hander"lar.** Zeus'un zor durumda olduğunu duyunca onu kurtarmaya gelirler Tanrı Hanedanları güvenli bir yere kaçarken onun zincirlerini kırarlar. Zeus eski dostları sayesinde hayatta kalır. Şimdi ise intikam zamanıdır. Karısı Hera gökten altın zincirlerle asılmaya mahkum edilirken, oğlu Apollo ve kardeşi Poseidon ağır iş cezasına mahkum edilirler. Antik dünyanın en ikonik eserlerinden birini yapmaya mahkum edilirler; Truva'nın büyük duvarları. .

Efsanenin açıklanamayanı açıklayışına bir örnek daha. Antik Yunanlılara göre, Truva'nın duvarları insanlar tarafından yapılamayacak kadar büyük görünüyordu. Böylece Zeus'un Apollo ve Poseidon'u cezalandırması duvarların nasıl var olduğunu açıklamalarına yardımcı oldu. Kalıntıları bugüne kadar ulaşmıştır. Antik çağlarda duvarların tanrılar tarafından yada Truvalılar lehine çalışan ilahi bir güç tarafından inşa edildiği düşünülmüştür. .

Efsaneye göre, Zeus kendisine karşı gelenleri cezalandırıyordu. Fakat öfkesinin ceremesini çekecek olanlar insanlardı. Bu öfke çok büyük seller olarak kendini gösterecek, İncil'de bahsedilen Nuh'un Gemisi hikâyesiyle ilişkilendirilecektir. Yunanistan'ın en güçlü tanrısı eski dostları sayesinde hayatta kalmış, kendisine komplo kuranları hızlı bir şekilde cezalandırmıştır, fakat öfkesi henüz dinmemiştir. Şimdi ise insanoğlu kendi payına düşeni çekecektir. Antik çağlarda, Zeus'un cezasından çekinen birçok Yunanlı beladan uzak durmuştur. İnsanlar yanlış bir şey yapmış ve hâlâ Zeus tarafından cezalandırılmamışlarsa çok dikkatli olmaları gerekiyordu.

Yunan tarihinde bir şehrin yada medeniyetin, altından kalkamayacakları işleri üstlendiklerini, tanrılara karşı saygısızlık yaptıklarını, yaşamalarına izin verildiği için fazla kibirlendiklerini hisseden Zeus'un, o şehri yada medeniyeti kökünden yok edişinin birçok örneği mevcuttur.

Yunan yazar Hesoid'e göre; insanlar Zeus'un azabından korkmasalardı zayıflar güçlülerin kontrolü altında girer ve insanlık gitgide daha korkunç bir hâl alırdı. Zeus bir düzen kurucudur. Zeus adalet sağlayıcı ve medeniyeti getiren kişidir. Dünyada doğal afetler yaşandığında, Yunanlılar bu afetlerin Zeus tarafından kötü insanları cezalandırmak için gönderildiğine inanmışlardır. Hatta üstün tanrıyı neyin bu kadar kızdırmış olabileceğine dair hikâyeler uydurmuşlardır. .

Efsanede, Zeus'un gazabından en çok korkulan anın insanların yamyamlığa yeltendikleri zamanlar olduğu söylenmektedir. Yamyamlığın çok iğrenç olduğuna inanıldığından bu durum antik Yunan dinlerinde de çok önemli bir yere sahipti. Aslına bakarsanız, insan eti yemek insanlarla değil, kurtlarla yada köpeklerle özdeşleştirilebilecek bir durumdur. Zeus yamyamlığa çok yabancı değildir. Zamanında kendi öz babası Kronos, tüm kardeşlerini mideye indirmiştir. Aynı şeyi yapan ölümlülerle karşı karşıya geldiğinde, çok sinirlenir ve çok büyük bir selle tüm insanlığı yok etmeye ant içer. **Dokuz gün, dokuz gece boyunca yağmurlar hiç dinmez. Ve dünya yavaş yavaş sular altında kalmaya başlar. Sular 2,438 metre yükseklikteki Parnus Dağı'nın zirvesine ulaşır. Yeryüzündeki tüm insanlık helak olur. Yağmur dindiğinde, sadece iki ölümlü hayatta kalmıştır.**

Bir gemi yaparak fırtınadan inanılmaz bir şekilde sağ çıkarlar. Akıl almaz bir sel, bir gemi ve hayatta kalan sadece iki insan. Tevrat'la olan benzerlikler dikkat çekicidir. Bu olay, İncil'deki Nuh'un gemisi, Zeus'un gönderdiği büyük sel, yada tüm dünyada değişik kültürlerde gözümüze çarpan, su kaynaklı benzer büyük felaketlerden biri olabilir. Tüm bu hikâyeler Akdeniz'in doğusunda yaşayan halkların ortak belleklerini etkileyen doğal bir afeti çağrıştırır. .

Efsanelerde bahsedilen bu büyüklükteki bir selin tüm insanlığı yok etmesi gerekirdi. Böyle bir sel gerçekten var olmuş olabilir mi?

Geçen 10 yıllık süre içinde, bilim adamları bu olayın olduğunu kanıtlayan çarpıcı deliller bulmuşlardır. Araştırmalar, yaklaşık 7,000 yıl önce Buz Devri'nin son bulmasıyla eriyen buzullardan gelen akıntıların 170,000 mil karelik bir alanı sular altında bırakarak, Karadeniz Havzasını doldurduğunu göstermektedir. O insanlara göre, tüm dünya sular altında kalıyordu. Ve üzerlerine böyle bir felaket geldiği için tanrıları çok sinirlendirecek bir şey yapmış olduklarını düşündüler. Bu gerçekten Zeus'un hikâyesindeki, onun yarattığı sel felaketi olabilir mi?

Efsanede, Zeus güçlü direnişlere göğüs gererek gücü elinde tutmasını bilmiştir. Fakat hesaba katmadığı bir rakibi daha vardır, Hz. İsa. M.S. 1. yüzyılda verdiği mesajlar tüm dünyaya hızlıca yayılacak ve Yunan egemen tanrısını tahtından edecektir. Hıristiyanlık gelip, ölümden sonra başka bir hayat ve kurtuluş vaat edince, insanlara inanacakları bir şey vermiş, ve kendisine birçok taraftar bulmuştur. Bu yeni dinin Akdeniz bölgesinde yayılmaya başlamasıyla, Zeus'un insanlar üzerindeki egemenliği etkisini yitirmeye başlamıştır. Sonuç olarak, ona tapan medeniyet, şimdi onu reddetmektedir. Antik çağlarda, sadece "kader" hariç, Zeus'tan daha güçlü bir kuvvet yoktu. Zeus, kendisi bile onu yenememiş, ne kadar kaderini değiştirmek yada ona başka bir yön vermek istese de onun emirlerine boyun eğmek zorunda kalmıştır. Hıristiyanlığın yükselişinden önce, Zeus efsanesi binlerce yıl boyunca Yunan dünyasını büyülemiş ve onu en korkulan ve saygı duyulan tanrı haline getirmiştir. Fakat o, insanlık tarihi üzerinde iz bırakan Yunanlı ya da başka millete mensup birçok kişiden sadece biridir. Bazıları hâlâ bize tanıdık gelirler; Herkül, Hades, Medusa. Ve her birinin hikâyesi, kayıp dünyaya açılan bir pencere, çözülmeyi bekleyen bir şifredir. Bu efsaneler, bilinçaltımızda yatan gizli tabakalara ulaşan, dünyayı algılamamızı sağlayan eşsiz yollar ortaya çıkarırlar. İnsan zihnine kazı yapar gibi onun derinliklerine dalıp insan aklındaki girintili noktaları görebiliriz. Ve bence, efsanelerin bu kadar güçlü olmasının sebebi budur.

BÖLÜM 2 HERKÜL

> Mitolojinin en büyük aksiyon kahramanı Herküldür. Korkunç bir günahın ceremesini çeken, özgür kalmak adına 12 zorlu göreve meydan okuyan bir adam. Bizim için efsane olsa da, eski uygarlıklar için gerçeğin ta kendisiydi. Gerçek dünya hakkında birçok saklı şifreyi barındıran, gerçek bir savaşçının efsanesi.

Bilinmeyen, yabancı bir dünyada bir şeyler su yüzüne çıkmaya başlamaktadır. 9 ejderha başlı dev bir yılan gün yüzüne çıkmaya başlar. Püskürttüğü gazla kurbanlarını zehirleyerek onları canlı canlı yer. Fakat bugün dengiyle Mitolojinin gelmiş geçmiş en güçlü kahramanı Herkül'le karşılaşır. **Tarihteki en sevilen, aşırı derecede güçlü ve Yunan dünyasını kötülüklerden kurtaracak yarı tanrı yarı ölümlü bir kahramandır.** Ama bu sadece hikâyenin başlangıç noktasıdır. Herkül özel bir insan olmakla birlikte gayet sıradan bir insandı. Halka mâl olmuş biriydi. Amerikan mitolojisinin Babe Ruth'u gibiydi. O içkiye düşkün bir çapkın, ve olağanüstü bir atletti. Biraz tanrıları andırsa da, o gerçek bir insandı. Bugün birçok insan kahramanların aşırı derecede güçlü olduklarını, doğaüstü güçlerle donatıldıklarını, istedikleri kadına sahip olabildiklerini, havada uçabildiklerini düşünürler.

Yunan dünyasında ise anlayış farklıdır. Bir kahraman insanüstü güçlere sahiptir fakat aynı zamanda acı çekecek olan kişidir. Herkül de bu tanımlamaya dört dörtlük uyan bir kişidir. Herkesten daha fazla acı çekecek olan kişidir. .

Efsaneye göre, Herkül birçok zorlu düşmanla yüz yüze gelecek ve kimsenin görmediği büyüklükte acılara katlanacaktır.

Hikâyesi, tanrılar kralı, seks düşkünü Zeus'un yasak bir ilişki yaşamasıyla başlar. Herkül, Zeus ve ölümlü bir kadın olan Alcmene'nin çocuğudur. Klasik mitoloji, tanrıların ölümlü kadınları hamile bırakışını ve bu kadınların da tanrı yada yarı-tanrıları doğuruşunu anlatan hikâyelerle doludur. Bir kişinin yarı-tanrı olması tanrılara has tanrısal özelliklere sahip olduğu, fakat aynı zamanda da ölümlü yani ölebileceği anlamına gelir. Zannedersem, bu düşünce tanrılara olabildiğince yakın olmak, onlarla aralarındaki mesafeyi daha da kapatmak isteyen Yunanlıların icat ettiği bir durumdur. Herkül Yunanlıların örnek aldığı bir kahraman durumuna gelmiştir, fakat onun yok oluşunu görmek isteyen

güçlü bir düşmanı vardır. Zeus'un karısı, tanrıça Hera. Hem Tanrıçaların kraliçesi hem de çok güzeldir, aşırı derecede zeki ve kuvvetlidir fakat aynı zamanda, Zeus sürekli diğer kadınlarla ilgilendiği için fazlasıyla kıskançtır. Zeus'un birçok ölümlü kadından doğan, yüzlerce çocuğundan Hera nefret etmektedir. Ve Zeus'un işlediği günahların bedelini Herkül'e ödetmeye kararlıdır.

Hera'nın Herkül'e olan nefreti tamamen mantıksızdır. Sanki bir şekilde cennetteki itibarını sarsacağını biliyor gibiydi. Herkül'de onu diğer çocuklardan ayıran bir şeyler olduğunu biliyordu, belki de bu yüzden kendini tehdit altında hissetmişti, ve Herkül, yaşadığı her gün Hera'nın nefretinin bedelini ödüyor gibiydi. Bir gece, Herkül henüz bir bebekken Hera onun odasına iki zehirli yılan gönderir. İki eliyle yılanları yakalayan Herkül, onları öldüresiye sıkmaktadır. İki devasa yılanı öldüresiye sıkan küçük bir çocuk. Bu sayede herkes Herkül'ün diğerlerinden farklı olduğunu anlamıştı. Hera'nın ondan nefret etmesinin sebeplerinden biri de onu öldürememesidir. Hayatını çekilmez bir hale getirebilir ama onu öldüremez çünkü kaderinde ölümsüz olmak vardır. Ve tanrı dahi olsa kadere boyun eğmek zorundadır. Fakat Hera, daha yeni işe koyulmuştur. Herkül'e karşı güttüğü kan davası, Herkül'ün beşikten mezara tüm hayatını belirleyecektir. Efsane bu şekilde devam eder. Fakat gerçekle olan bağlantısı nedir?

2004 yılının Şubat ayında, Yunanistan'ın Thiva şehrinde, arkeologlar Herkül'ün doğum hikâyesine ışık tutacak çarpıcı kanıtlar gün ışığına çıkardılar. Sıradan bir samanlığın altında bir tapınak ve o tapınağın merkezinde bir adak taşının kalıntılarını buldular. Adak taşının etrafında ise yüzlerce seramik vazo ve heykelcikler buldular. Hepside bir şeyi resmediyordu Herkül'ü. Bu keşiften sonra araştırmacılar, bu bulguları Herkül'ün Thiva kapılarının hemen dışındaki gizemli evini tarif eden 2500 yıllık bir yazıyla birleştirdiler. Tarif edilen yerle bulunan yer tıpa tıp örtüşmektedir, fakat fazlası vardır. Eski yazıya göre bu tapınak, tam olarak Herkül'ün doğduğu yere kurulmuştur. Kahramanımız gerçek olabilir mi?

Aranan ipuçları bizi tekrar efsaneye yönlendirir. Hikâyemize göre, Herkül artık büyümüştür. Hem doğaüstü hem de insan dünyasına hükmeden bir tanrı. İnsan denemeyecek kadar güçlüdür. İnsan vücuduna hapsolmuş bir tanrı gibidir. Genellikle, etrafındaki insanlara zarar verecek şeyler yapar kazara onları öldürür ya da mallarına zarar verir. Kendisini kontrol edemez. Bu insanüstü güç Herkül'ün Yunan toplumuna karışmasını imkânsız hale getirir. **Herhangi birisiyle duygusal bir temas kuramıyordu. Aslına bakarsanız, karakterinde bir çeşit şizofrenik durum var gibidir. Yarı insan yarı tanrıydı ve Hera'nın başına musallat ettiği belalardan ve dertlerden onu koruyan bir babası yoktu.** Cennet ve dünya arasında tek başına kalmıştı ve gidecek herhangi bir yeri yoktu. Normal görünmek isteyen Herkül güzel bir prensesle evlenir ve ondan 2 çocuğu olur. Fakat bu aile saadeti kısa sürer. Can düşmanı Hera hemen karşılık verir, Herkül'ün hiçbir zaman mutlu olmaması konusunda kararlıdır. Bu sefer, aile babası Herkül'ü delirterek onu bir katile dönüştürecektir. **Herkül uyurken ona cinnet getirttirir. O da, bu deli halinde karısı ve çocuklarının kendisinin düşmanı olduğunu zanneder. Gecenin bir yarısında, Herkül korkunç bir şey yapar. Herkül bu gözü dönmüşlükten normale döndüğünde, ellerini ailesinin kanına bulanmış olarak bulur. Gerçekten bunu yapanın kendisi olduğunun farkında bile değildir.** Fakat üzerinde kan lekeleri vardır, bu da suçun fiziksel kanıtıdır. Ve bu katlanmak zorunda olduğu bir suçtur. Ve bu korkunç olaydan sonra, Herkül'ün hikâyesi şekillenmeye başlar. Dünyadaki en güçlü adam kendi öz ailesini katletmiştir.

Öfkesi dindiğinde, içini büyük bir pişmanlık, sonsuza dek kurtulamayacağı korkunç bir keder kaplayacaktır. Eski Yunanlıların tabiriyle "aileye duyulan sorumluluk". Eski çağlarda, "aileye duyulan sorumluluk" denince, ölümüne müdahil olduğunuz bir kişinin kanından size bulaşan bir çeşit lanet akla geliyordu.

Bu biraz da Hıristiyanlıktaki kefaret inancına benzer, yani daha önce yapmış olabileceğiniz kötü şeyleri telafi edebilmek için yaptığınız iyi şeyler gibi. Bu aşamadan itibaren, ailesine karşı işlediği suçun, bu korkunç hareketinin lekesinden kurtulmaya çalışacaktır. Ve bu Herkül'ün hayatının kilit noktasıdır.

Herkül ruhunu arındırmak için, tanrıların yada insanoğlunun yüzleştiği gelmiş geçmiş en dayanılmaz mücadelelere girişecektir. Bu onu, Yunan dünyasının bir ucundan diğer ucuna ve hatta ötesine götürecek ve efsanenin ardındaki gerçeklere ışık tutan gerçek deliller bırakacak bir yolculuk olacaktır. Mitoloji'nin süper kahramanı Herkül, üvey annesi Hera'nın yaptığı büyü yüzünden karısını ve çocuklarını katletmiştir. Şimdi ise, dünyadaki en güçlü adam günahının kefaretini ödemek zorundadır. Fakat kendini kaybetmiştir. Kafası karışıktır. Akıl almak için, en büyük Yunan rahibesini aramaya başlar. Herkül'ün günahı o kadar büyüktü ki, ona sadece o zamanın en güçlü dini otoritesi yardım edebilirdi, o kişide Delphi'nin kâhinidir. Delphi birçok Yunan efsanesinde kilit rol oynayan kutsal bir tapınaktır. **Fakat sadece efsanevi bir yer değildir. Bu tapınağın kalıntıları hâlâ Yunanistan'ın orta kesim dağlarında bulunmaktadır. 2500 yıl önce burada, etrafında gizemli buharlar yükselen bir rahibe kendinden geçmiş bir şekilde bulunmaktaydı.** Bulmaca gibi konuşurdu ve tanrıların kelimelerini dillendirdiği zannedilirdi. Cevabını almak istediğiniz herhangi bir şey için direk cennetle konuşmak gibiydi. Yeni bir bulgu bu kahinin güçlerinin nereden geldiğini ortaya çıkarabilir. Yeni bir jeolojik inceleme Delphi tapınağının tam olarak iki fay hattının kesişiminde bulunduğunu göstermektedir. Bu, rahibenin etrafındaki sihirli buharları açıklayabilir. Yeni bulgu, bu fay hatlarının etrafındaki hareketlenmelerin, yeryüzündeki çatlaklar aracılığıyla etilen gazının salınmasına neden olduğu ihtimalini akla getirmektedir. **Etilen gazından çok miktarda soluyan insanlar da tıpkı Delphi kâhinine olduğu gibi kendilerinden geçeceklerdir. Aslında, Delphi kâhini eski Yunan toplumunda herkesin çok fazla güvendiği bir çeşit uyuşturucu müptelasıdır. Tapınakta, Kâhin Herkül'e sadece korkunç bir kefaretin günahlarını temizleyebileceğini söyler.** Bu kefareti elde edebilmesi için kuzeni ve ezeli rakibine gitmek zorundadır, yani Kral Eurystheus'a. Fakat bu bir tuzaktır. Hera Kâhini ve Kral Eurystheus'u Herkül'ü yok etmek için kullanmaktadır. Hera sahip olduğu her şeyi kullanarak Herkül'ü izlemektedir. Hera onun amansız düşmanı olmuştur ve onun yoluna çıkardığı tehlikeler, düşmanlar son bulmamaktadır. **Hera'nın Herkül için hazırladığı 12 zorlu mücadeleyi Eurystheus gerçekleştirmiştir. Bunlar sonsuza dek "Herkül'ün Görevleri" olarak bilinecektir.**

Bu görevlerde, kahramanımız Yunan dünyasının en büyük, en vahşi canavarlarıyla yüzleşmek ve onlara meydan okumak zorunda kalacaktır. Doğal afetler, zorba hükümdarlar ve canavarlarla. Hiçbir insanın bu görevlerin birinden bile sağ çıkması beklenemezdi. Fakat Herkül 12'sinin de üstesinden gelmek zorundaydı. Bu görevlerin bir amacı vardır. Öncelikli amacı ailesini öldürmesinden doğan kirliliği yok etmektir. İşlediği suçtan dolayı kendisini, ellerini, ruhunu temizleme ihtiyacı duymuştur. Kefaretini ödeyeceği suçların onun hatası olmayışından dolayı bu durum bize hiç adil gözükmemektedir. Üvey annesi Hera'nın gönderdiği cinnetin etkisi altındadır. Onun hatası olmayışı Yunan zihinlerinde hiç yer etmemiştir. İşlediği korkunç suçun lekesini çıkarmak için ondan hâlâ görevleri yerine getirmesi beklenmektedir.

Özgür kalma mücadelesi ilk görevin verilmesiyle başlar: İnsanoğlunun hayvani içgüdülerini temsil eden yırtıcı bir canavarı öldürmek, Nemean Aslanı. Herkül'ün sorunu çok iyi bir okçu olmasına rağmen aslanın derisinin oklara karşı çok dayanıklı olmasıydı. Bu yüzden kaba kuvveti sayesinde aslanın üstesinden gelmiştir. Ve aslanı yendikten sonra onun derisini yüzerek kendisi için bir zırh olarak giymeye başlamıştır. Bu olaydan sonra, Herkül her zaman kendini koruyan bu aslan derisini giymiş şekilde resmedilmeye başlanmıştır. Kral Eurystheus şaşkına dönmüştür. Herkül'ün ilk görevinin onun son görevi olacağını düşünüyordu.

Şimdi ise, kahramanımızın sonunu kesin olarak hazırlayacak çok daha zor görevler hazırlamaktadır. **İlk görevden içerik belli olmuştur, İnsan'a karşı Doğa. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılar doğayı korkunç bir yer olarak gördüler.** Onunla uyum içinde yaşamak istediler, fakat doğa dikkat edilmediğinde sizi öldürebilecek bir cadıdır. Onların bakış açısı buydu. Doğaya karşı romantik bir bakış açısına sahip değillerdi. Doğaya hükmedebilecek, onu gerçekten kontrol altında tutabilecek kahramanlardan biri Herkül'dür, fakat bu kahramanların sayısı çok azdır. Ve durdurulamayan bu güce hükmetmek büyük bir kahraman olmanın belirtisidir. Herkül'ün meydan okuması gereken ikinci görev ise doğanın bir diğer garip canavarını öldürmektir, **Dokuz Başlı Korkunç Hydra**. İnsanı bir ısırıkta yutan zehir

tüküren bir yılan. Herkül kılıcını çeker ve saldırır. Hydra'nın kafalarından birini keser. Ve bir diğerini daha. Kılıcını her sallamasında canavarın bir kafasını koparır. Fakat koparılan her kafanın yerine anında iki tane kafa çıkmaktadır. Bu durum, Yunanlıların öldürülemez olarak inandıkları insanların keyiflerine olan tutkunluklarını simgelemektedir. Saldırdıkça, kafasını kestikçe, uğraşmanız gereken kafalar artmaktadır. Herkül'ün yeni bir stratejiye ihtiyacı vardır. Bu düşmana karşı, başarısı kas gücünden daha fazlasına bağlıdır. Herkül bir meşale kapar ve canavarın derisini ateşe verir. Bu fikir ağaçların köklerini yakmaktan aklına gelir. Kökünü dağlayacaktır böylece bir kafa tekrar büyüyemeyecektir. Son bir hamleyle, Herkül son kafayı da vücuttan ayırır. Bu bir insanın bir canavara karşı kazandığı müthiş bir zaferdir.

Herkül Hydra'yı öldürdükten sonra, oklarını onun kanına batırır ve böylece zehirli oklara sahip olur. Zehirli anlamına gelen "toksik" kelimesi, okları fırlattığımız yay anlamına gelen Yunancadaki "toxon" kelimesinden gelir. Ve yine Yunancadaki "toxicos" yayla ilgili anlamına gelir. Herkül efsanesini içinde barındırdığından, İngilizcedeki garip kelimelerden biridir.

İki görev tamamlanmıştır. Herkül antrenman yapan bir savaşçı gibi, düşman bir dünyada hayatta kalmak için gerekli becerileri, yani fiziksel gücünü, zihinsel dayanıklılığını ve dayanıklılık süresini geliştirmektedir. Bu görevlerde, Herkül kötülüklerin üstesinden intikam alarak ve adalet dağıtarak gelmektedir. Herkül sonraki iki görevinde, Doğa'nın en zorlu diğer iki canavarını yener: havadaki bir oktan daha hızlı koşabilen bir hayvan olan "Artemis'in Altın Geyiği"ni ve canlı olarak yakalamayı başardığı insan yiyen tehlikeli "Yaban Domuzu"nu.

Herkül'e bu görevleri veren Eurystheus, bu görevlerin tamamlanabileceğini asla düşünmüyordu. Biz de böylece Herkül'ü insanüstü prototipi olarak görmeye başlarız. Bu aşamada durdurulamaz olarak görünmektedir. Kahramanımızın dengesini bozmak isteyen Kral Eurystheus, değişik taktikler denemeye başlar. Değişik bir doğal engel ortaya çıkarır. Arıtılmamış kanalizasyon. Beşinci görev olarak, Herkül'den insan doğasının bozuk yönünü sembolize eden pis bir iş yapması beklenir. Gübre dolu çok büyük ahırları temizlemek zorundadır. Bu görev diğerlerinden farklıdır, çünkü Herkül'ün daha önce karşılaşmadığı türde, kölelere yakışan bir vazife içermektedir. **Daha önceki görevlerde, kırsal bölgeleri harap eden canavarları öldürüyor, insanları korumaya çalışıyor yada medeniyet getirmeye çalışıyordu. Fakat bu sefer, uzun zamandır temizlenmemiş bir ahırı hayvan pisliğinden temizlemesi gerekiyordu.** Ve bu görevi tamamlamak için bir günü vardı. Herkül bu iğrenç ahırların iki kuvvetli nehrin arasında olduğunu fark eder ve aklına bir fikir gelir. O müthiş kuvvetini kullanarak nehirlerin yönünü değiştirir ve ahırların içinden akmalarını sağlar ve böylece her şeyi temizlemiş olur. **Her seferinde bir görevle, Herkül ailesini öldürmenin kefaretini ödemektedir.** Şimdiye kadar da, Hera ve onun kukla Kralı Eurystheus'un icat ettiği engellerden daha büyük olduğunu kanıtlamıştır. Ve giriştiği her mücadele onu daha güçlü kılmaktadır. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılara için, bu derecede büyük kavgalarda elde edilen başarılar ilham verici birer hikâyeydi. Fakat sadece bir hikâye olmaktan daha fazlası olmuş olabilir mi?

Şaşırtıcı tarihi deliller Herkül'ün sadece bir efsane değil, aynı zamanda gerçek bir kahraman olduğunu düşündürmektedir. Herkül mitolojinin en büyük süper kahramanıdır. Güç ve acı çekmeyi aynı anda barındırıyor olması, eski dünya insanlarıyla bir bağ kurmasını sağlamıştır. Herkül'ü, hem hayran olunacak hem de acınacak bir kahraman aynı zamanda kendi gerçekleriyle bağlantılı, acıklı bir hikâyeye sahip birisi olarak gördüler. .

Efsaneler üzerinden çok uzun zaman geçmiş tarihi olayları yansıtırlar, bu yüzden nesilden nesle geçerek gelen, eski çağ tarihine uzanan bir çeşit şifredirler. Herkül hikâyeleri, değişik kültürlerden gelen insanların bir araya gelmesi ve büyük zorlukların üstesinden gelen kendi yerel Herkül hikâyelerini paylaşmalarıyla oluşmuştur ve bu insanlar kendi hikâyelerini anlattıkça, kahramanlarının az da olsa diğerlerinin anlattığı kahramanlara benzediklerini fark etmeye başlamışlardır. Ve böylece gelenekler birlikte dokunmuştur.

Eski çağ Yunanistan'da, Herkül ideal insan modeliydi. Fakat gerçekten yaşadı mı?

Her büyük Yunan kahramanının ardında, tarihi bir bulgunun var olması mümkündür fakat gerçek kişilerin yerlerini tespit etme çabalarımızı, tarih hep boşa çıkarmıştır. **Herkül efsanelerinin bazı versiyonları Herkül'ün ailesinin "Tiryns" isimli bir Yunan yerleşim alanına mensup olduğunu söylemektedir. Ve eski çağ kaynakları buranın zamanında, büyük gücüyle tanınan ve hatta tanrılarla direk bir bağlantısı olduğu sanılan gerçek bir savaşçıya ev sahipliği yaptığını belirtmektedir. İsmi tarih içinde kaybolmuş olan bu savaşçı, "Mycenae" isimli güçlü bir krallığın hükümdarına hizmet etmiştir. .**

Efsaneye göre, Herkül de kendisine 12 Görevi veren "Mycenae" kralı Eurystheus'a hizmet eder. Bu bir tesadüf mü yoksa başka bir şey mi?

Efsanenin ardındaki adam hakkındaki diğer deliller, Yunanistan'ın en efsanevi yerlerinden birinde bulunabilir. Olimpos Dağı. M.Ö. 776'da, ilk Olimpiyat Oyunları burada düzenlenmiştir.

Yunan dünyasında yüzlerce oyun vardır, fakat Olimpiyatlar kadar güzel ve prestijlisi yoktur. Olimpiyat Oyunlarında kazanmanız demek, erkekler arasında bir anlamda itibarınızın yükselmesi demektir. Bir ölümlü için tanrılara en yakın olma durumuydu. Herkül'ün görevlerinde karşılaştıklarıyla bu oyunlara katılanların karşılaştıkları arasında çarpıcı benzerlikler vardır. Her ikisi de sadece en disiplinli atletlerin başarabileceği güç ve dayanıklılık gösterisiydi. Fakat Herkül ve Olimpiyatlar arasındaki bağlantı daha eskilere dayanıyor olabilir. Söylentilere göre, Herkül bir görevinden sonra Olimpiyat Oyunlarının temelini atmıştır, bu yüzden, Oyunların altyapısıyla Görevler'in doğrudan bağlantısı vardır. Bunlar Olimpos'taki stattan geriye kalanlardır. **Alanın uzunluğu 192 metredir. Eski çağda yaşayan Yunanlılara göre, bu uzunluk Herkül'ün 600 adımıdır. .**

Efsaneye göre, Herkül 192.27 metreye denk gelen 600 küçük adım atarak "stadion"u adımlamıştır. Tarihçiler böylece, Herkül'ün bir adımının 32 cm uzunluğunda olduğu sonucuna varmışlardır. Bu 47 numara bir ayakkabı ölçüsüdür. Herkül'e ait diğer izler ve 12 Görevi tasvir eden dış duvarlardan kalan kabartmalar buradaki ana tapınakta görülebilir. Tüm atletler Herkül'e karşı büyük saygı duyuyorlar ve kendilerini ona kanıtlamak istiyorlardı. Yunanlılar için teslim olmamak çok önemliydi, bu yüzden birçok atlet teslim olmak yerine ölmeyi yeğlemiştir. .

Efsanemizde, Herkül'ün devam etmesini sağlayan da aynı azimdir. Herkül'ün mesajı her zaman "pes etme, sonunda mutlaka başaracaksın" olmuştur. Durum ne kadar zor olursa olsun, başarı her zaman muhtemeldir. Herkül 6. Görevinde, insanoğlunun ulaşılamayacak hedeflerini sembolize eden insan yiyen vahşi kuşlarla yüzleşmek zorundadır. Onları zehirli oklarıyla saf dışı bırakınca 12 Görevinde yolun yarısına gelmiş, önemli bir dönüm noktasına varmıştır. Fakat bir bu kadar görev daha bulunmakta ve her görev bir öncekinden daha zor olmaktadır. **Üvey annesi Hera bunun garantisidir. Görevler devam ettikçe, daha da şiddetlenmekte ve Herkül'ü çok daha uzak, daha mistik yerlere sürüklemektedir.**

Sıradaki üç Görev Herkül'ün ilk kez Yunanistan sınırları dışına çıkmasına ve güçlü yabancı düşmanlarla karşılaşmasına yol açacaktır. Eski çağlarda yaşayan Yunanlıların imparatorluk sınırlarını genişletmek istedikleri bir zamanda bunun gibi hikâyeler yankılanmıştır. Toprak elde etme hırsına kapılan Yunanlılar, Fransa'nın güneyine kadar kolonileşmeye ve Akdeniz'in her yanına koloniler göndermeye başlamışlardı. Bunun sonucunda da her türden canavar hikâyeleri anlatılmıştır. **Herkül 7. görevinde, Kral Minos'un değerli boğasını bulup yakalamak için Girit Adası'na gider. .**

Efsanemizin yaratıldığı zamanlarda, bu boğa Girit'in ana kara Yunanistan'a kurduğu baskının simgesidir. Girit Tunç Devri'nin sonlarında, Akdeniz'in bu bölümündeki en önemli güçtü. Klasik dönemde çok fazla öneme sahip ve en belirgin güç konumuna gelen Atina ve Sparta gibi şehirlerin aslına bakarsanız hiçbir önemi yoktu. Gerçekte, bölgedeki en büyük güç olan Girit'e vergi ödemek zorundaydılar. .

Efsanemizde, Herkül bu durumu değiştirmek üzeredir. Kral Minos'un Boğası'nın izini süren Herkül, onu kollarıyla yakalayarak geri eve döner. Artık Yunanistan Girit'e ödeme yapmak zorunda değildir. 7 Görev tamamlanmıştır. Herkül Girit Boğasına karşı kazandığı zaferle, doğaya karşı giriştiği savaşı kazanmıştır. Şimdi ise savaşın her iki tarafı da insanoğlu olacaktır. Herkül daha önceki Görevlerinde, insanoğlunun faydasını gözeten hizmetler sunmakta, onları canavarlardan, belalardan ya da bu çeşit şeylerden kurtarmaktaydı. Fakat bu noktaya geldiğimizde Herkül'ün karanlık yönlerini görmeye başlamaktayız.

Bu da sıradakilerin habercisi olmaktadır. Herkül sonraki Görevlerinde, Yunanistan için tehdit oluşturan iki yabancı hükümdarla karşı karşıya gelir. İlk olarak, Bistonia'nın gaddar **Kralı Diomedes**'i hedef alır. Diomedes atlarını düşmanlarını yiyecek şekilde eğitmiştir. Herkül ise onu bir sonraki yemek haline getirmiştir. Bu Görev eski çağlarda yaşayan Yunanlılara "yarattığınız bir canavar eninde sonunda sizi yok eder" şeklinde algılanan güçlü bir mesaj göndermiştir. İlk kez bu Görevde Herkül birini öldürmüştür. Bu çok önemli bir andır. İlk kez elini insan kanına bulamıştır. **Öldürme işi, Herkül'ün bir sonraki Görevinde, yani kadın savaşçılardan oluşan vahşi bir kabile olan Amazonlar'ın lideri Hippolyta'nın kemerini çaldıktan sonra onları öldürmesiyle devam eder. Bununla birlikte, Herkül 12 Görevden dokuzunu tamamlamıştır.** Cesareti, gücü ve dayanıklılığı gelmiş geçmiş en imkansız işleri başarmasını sağlamıştır. Fakat son savaşlar en zorluları olacaktır. Herkül'ü bildiğimiz dünyanın sınırları dışına çıkaracaklar, İncil'deki Cennet Bahçesine benzer güzellikte bir yer arayan hiçbir Yunanlının ülke sınırları içinde görmediği yerlere götüreceklerdir. .

Efsanevi kahraman Herkül, kendi ailesini öldürmenin kefaretini ödemek adına dokuz ürkütücü Göreve katlanmıştır. Giriştiği her mücadele gücünün, dayanıklılığının ve kararlılığının sınanmasını temsil etmektedir. Görevlerinde, zorluk derecisinin bir şekilde artışı söz konusudur. Herkül'ün her seferinde daha zor Görevlerin altından kalkması, diğer eski çağ kahramanlarının olamayacağı derecede güçlü olduğunu gösterir. Fakat meydan okumalar devam ettikçe, hiçbir fiziksel acının zihinsel acısını dindiremeyeceği belli olmuştur. Herkül kendi suçunun mahkumu olmuştur. Ne kadar Görev yerine getirirse getirsin, ne kadar kahramanlık gösterirse göstersin, fiziksel durumu ne kadar sıra dışı olursa olsun, huzur bulamıyor, tatmin olamıyordu.

Herkül için geriye 3 test kalmıştır. Bu testler onu dünyanın sınırlarına ve ölümün derinliklerine götürecektir. Herkül her seferinde Yunanistan'dan hep daha uzaklara gitmek zorundadır. Bilinmeyenin içine doğru ne kadar derine giderseniz, bir o kadar ölümlü ve ölümsüzler dünyaları arasında sahayı geçmiş olursunuz.

Herkül 10. Görevinde, Geryon'un Sığırlarını ele geçirmek için harekete geçer. Geryon üç bacaklı, üç kafalı ve öldürücü bir hayvana sahip tehlikeli bir canavardır. Medusa'nın torunu olduğundan, o da bir tür yarı-canavar görünüşe sahiptir ve savaşmadan sığırların gitmesine izin vermeyecektir. Fakat Geryon'u yok etmek Görevin sadece yarısıdır. Diğer yarısı ise oraya varabilmektir. Herkül'ün Geryon'a ulaşabilmek için Akdeniz'in sınırlarını aşmak, Atlantik Okyanusunu varmak zorundadır. Fakat önünde büyük bir engel vardır. Afrika ve Avrupa'yı birbirine bağlayan ve denizi okyanustan ayıran bir sıra dağ. Herkül dağın etrafından dolaşmamaya karar verir. İçinden geçer. Kılıcının bir vuruşuyla dağı ikiye ayırır. .

Efsanenin bu bölümü Atlantik ve Akdeniz'in nasıl birleştiğini açıklamak için yaratılmıştır. Her iki taraftaki kayalıklar sonsuza dek Herkül'e bağlanacaktır. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılar Cebelitarık Boğazı'nı, Herkül'ün Ayakları olarak biliyorlardı. Ve hiç kimse oradan daha öteye gidememiş ve daha ötede ne olduğunu bilememiştir. Eski çağlarda yaşayan insanlar için, Herkül'ün Ayakları sadece keşfedilmemiş bir okyanusa açılan bir kapı değil, aynı zamanda gerçek ve efsane arasındaki ana kapıydı. Bir Yunanlının Herkül'ün Ayaklarının ötesi hakkında konuşması, bizim gökkuşağının ötesi hakkında konuşmamız gibi bir şeydir. Ve Herkül'ün oraya gitmiş ve geri dönmüş olması, sadece onun şöhretine eklenmiş bir parçadır. **Atlantik'e giden tüm eski denizciler, Herkül'ün Ayakları arasından gitmek zorundaydı ve son keşiflerden biri, birçoğunun kahramanımıza olan saygılarından dolayı burada demirlediklerini göstermektedir. Cebelitarık kayasındaki bir mağarada, arkeologlar Herkül'le bağlantısı olduğuna inanılan yüzlerce sanat eseri bulmuşlardır.**

Birçok örnek alarak, karbon 14 metoduna tabi tuttuğumuzda hepsi birbiriyle mükemmel uyum göstermekte, hepsi de M.Ö. 800 ile M.Ö. 400 arasındaki 400 yıllık bir zamanı göstermektedir. Bu nesneler buraya kesinlikle belirli bir sebeple koyulmuştur ve biz de buranın büyük bir mabet olduğuna eminiz. Uzmanlar, Yunan denizcilerin bilinmeyene doğru Herkül'ün ardından gitmeye hazırlandıklarında bu mabede hayatları için dua etmeye geldiklerine inanmaktadırlar. Ayakların ötesinde ne olduğunu bilmemekteydiler. .

Efsaneye göre, Herkül bilinmezliğe doğru bu eşikten geçerken aynı belirsizlikle yüz yüze gelmiştir. Ayakların ötesinde, üç kafalı Geryon ve sığırları beklemektedir. Canavar dağdan aşağıya büyük kaya parçaları fırlatarak Herkül'le savaşmaktadır. **Fakat Herkül'ün daha önceden kalan Hydra'nın zehirli kanına batırılmış gizli okları vardır. Nişan alır ve fırlatır. Geryon ölür ve Herkül sığırlara sahip çıkar.**

10 Görev tamamlanmıştır. Bir sonraki Görevinde Herkül, yüzlerce kafası olan bir ejderha tarafından korunan bir bahçeden altın elma çalmak için dünyanın diğer ucuna gitmek zorundadır. **Elma, bahçe ve tehlikeli bir yılan. Bu Görev İncil'deki Adem ve Havva hikâyesine benzemektedir.** Hıristiyanlığın ilk zamanlarında, Hesperides'in elmalarıyla Cennet'teki Hayat Ağacı'nı kıyaslayan insanlar olmuştu. Bu durum, "bu insanlar birbirleriyle konuştular" ve "birbirlerinin hikâyelerinden haberdarlar" anlamına gelen eski çağlarla alakalı şeylerden birisidir.

Herkül'ün hikâyesinde, ölümcül bir dönemeç vardır. Aradığı elmalar, düşmanı tanrıça Hera'ya aittir. Bu elmalar sadece Hera'ya ait değil, aynı zamanda Zeus'la olan kutsal evliliğinin simgesidir. Elma ve evlilik Yunan mitolojisinde sıkça birlikte anılan bir durumdur. Herkül talihsiz bir şekilde Hera'nın elmalarını arayarak tam bir yıl dolaşır.

Sonunda dünyanın sonuna ulaşır ve çok zor bir işin altına girmiş olan tanrı Atlas'la karşılaşır. Titanlar'dan biri olan Atlas iş olarak omuzlarında dünyanın yükünü taşımak zorundadır. Kelimenin tam anlamıyla dünyayı omuzlarında taşır. Bugün kullandığımız "dünyayı omuzlarında taşımak" deyimi, Atlas efsanesinden gelmektedir.

Herkül çok yorulmuş ve yolunu kaybetmiştir fakat Atlas Altın Elmaların nerede olduğunu bilmektedir. Böylece Atlas onları bulup getirirken, Herkül dünyayı tutmaya gönüllü olur. Atlas sonunda elmalarla birlikte döner fakat bir sorun vardır. Herkül'e dünyayı ve gökyüzünü geri almak istemediğini söyler. Atlas "Çok teşekkür ederim, uzun zamandır bu işten kurtulmaya çalışıyordum" der ve tam ayrılmak üzereyken Herkül de ona "Haklısın, gerçekten çok üzgünüm ama birkaç saniyeliğine tekrar geri alabilir misin? Aslan derimi omuzlarıma koyacağım." der. Atlas dünyayı yeniden sırtlanır, Herkül'de bu arada uzaklaşır. Herkül kıymetli elmalarını çalarak Hera'dan intikamını almıştır.

Şimdi ise özgürlüğünü kazanmasına sadece bir Görev uzaklığındadır ve bu Görev onu hiçbir ölümlünün canlı olarak geri dönmeyi başaramadığı bir yere, yani ölüler diyarı Hades'e gönderecektir.

Herkül İnsanoğlu yada tanrıların görebileceği en zorlu 11 meydan okumayla yüzleşmiştir. Vahşi yaratıklarla, kötü krallarla, korkunç canavarlarla savaşmış ve ailesini öldürmenin kefaretini ödemek adına bilinmeyen dünyalara gitmiştir. Herkül hayatını gerçekten hak etmediği bir suçtan kurtulmaya çabalayarak, didinip durarak, her zaman acı çekerek ve sabır ederek geçirmiştir. Şimdi ise, son bir test kalmıştır. Herkül 12. ve son Görevinde, ölülerin gizemli dünyası Hades'e giden yolu bulmak zorundadır. Orada, kapıdaki bekçi köpeğini, yani üç başlı "Cerberus"u yakalamak zorundadır. Herkül'ün son Görevi açık ara en korkunç olanıdır. İnsanlar daha önce hiç böyle bir şey yapmamışlardı. Kahramanlar genellikle yeraltı dünyasına gitmezlerdi. Ölülerin efendisi Hades, tüm insan ruhlarının muhafızıdır. Cerberus da onun infazcısıdır. Bu köpek sizi, yani yaşayanları içeri sokmamak için orada bulunmuyordu, çünkü eğer bunu yapacak kadar deliyseniz, bu sizin sorununuzdur. Onun işi ölülerin dışarı çıkmasını engellemekti. Çoğu eski çağ medeniyetlerinin yaşadığı en büyük sorunlardan birisi biri öldüğünde bunun fark edilmemesi ve onun size geri dönmesinden duyulan korkudur. Herkül Hades'e karşı diplomatik bir tavır takınır. Ondan koruyucu köpeğini dünyaya çıkarmak için izin ister. Hades de bunu, Herkül'ün yaratığı sadece yumruklarını kullanarak yenmesi şartıyla kabul eder. Bu gerçekliğin son noktasıdır. Herkül köpeği güreşerek yener

ve ona itaat etmeyi öğretir. Aslında Cerberus'u cehennemden dünyaya getirmesi olağanüstü bir olaydır. Çünkü bu, bir Yunan kahramanının ölüm ve yaşam döngüsünü bozabileceğini göstermektedir.

En sonunda Herkül kefaretini ödemiştir. Önüne çıkarılan her türlü engeli aşmayı başarmış ve haddinden fazla fiziksel ve zihinsel işkencelerin üstesinden gelmiştir. Artık huzura erme vakti gelmiştir.

Herkül mücadele eden, kazanan, acı çeken fakat her zaman ayağa kalkan birisidir. Ve bu macera tamamlandığında hayatının daha iyi olacağına dair aldığı bazı belirsiz sözler vardır, fakat tabii ki hiçbir zaman tamamlanmayacaktır.

Herkül Zeus'un gayri meşru çocuğu olduğundan, Hera'nın ona karşı hiç bitmeyen bir kini vardır. Hera'nın lanetinden kurtulmanın sadece bir yolu vardır ölüm.

Herkül çok büyük bir cenaze ateşi hazırlar. Katlanamadığı yerde dünyadaki hayatı acı içinde son bulur. Yiğitçe, tam kahramanlara yakışan bir şekilde ölmek ister. Bir cenaze ateşinde yanmak ister. Ve bu gerçekleştiğinde, son temizlenme gibi görünmektedir. Yanarak yok olan Herkül değil, onun ölümlü bedenidir. Bu da ruhunu serbest bırakır, böylece kendisi de cennete yükselir. Herkül ölerek nihayet huzura kavuşur.

Oğlunun yeteri kadar acı çektiğine inanan tanrıların kralı Zeus, onu Olimpos Dağı'ndaki ölümsüzlere katılmaya davet eder ve sonunda ezeli düşmanı Hera'nın da öfkesi diner. Burada tanıklık ettiğimiz şey, Herkül kahramanların kahramanı, yücelerin en yücesidir. Ve en sonunda Zeus ona **"Tamam Herkül, sen yeterince acı çektin ve o kadar büyüksün ki seni de bir tanrı yapacağım."** der. Sonunda Herkül sonsuza dek devam edecek bir çeşit ödül almış, nihayet acıları sona ermiştir.

Sonunda, Herkül yeniden dirilir ve babasının ebedi krallığına katılır. **Başka bir kutsal ölümlüyle esrarengiz bir şekilde benzerlik gösteren bir son Hz. İsa. Herkül'ün son hareketi bir fedakârlıktır. Ve yine ölümsüzlüğü elde etmek için acı çekmesi gereken kahramanımızla Hıristiyanlık arasında ilginç bir benzerlik vardır.** Ve kendisini ateşe verdiğinde, tüm fanilik uçar gider ve ondan geriye kalan hakikat cennete yükselir. Bu Herkül efsanesidir. Hiç değişmeyen bir güç, acı çekme ve kurtuluş hikâyesidir. İnsanların duymaktan hoşlandıkları tarzda bir hikâyedir çünkü herkes hayatında bir şekilde sorun, sıkıntı ve acı görmüştür. Hepsi başaramayacaklarını düşündükleri devasa işlerle yüzleşmiştir. İnsanlar bu tip işleri başarmış yada hâlâ bu tip işlerle uğraşıp sonunda kazanabilen kimselerin hikâyelerini duymak isterler. Herkül'ün sonunda başarmış olması hayatımız ne kadar zor görünürse görünsün her zaman başarılı olabilme ihtimalinin var olduğunu bize göstermektedir.

BÖLÜM 3 HADES

> Burası ölüler diyarıdır. Bu da buranın efendisidir. Hades; herkesin çok korktuğu, adını bile söylemekten çekindiği tanrı. Hades efsanesi eski çağda yaşayan Yunanlıların ölüme bakış açılarını yansıtmaktadır. Hiçbir ölümlünün kaçamayacağı ürkütücü bir bakış açısıdır. Ve eski çağ dünyasıyla gerçek bağlantıları vardır. Lanetler, hayaletler ve gizli inançlar. Yeraltı dünyasına inmeye ve eski çağlarda yaşayanların duyduğu şekilde hikâyeyi yaşamaya hazır olun.

Yemyeşil bir çayırda, güzel genç bir kadın çiçek toplamaktadır. Persephone ismindeki bu kadın izlenmektedir.

Yunan mitolojisinde, genç bir bakirenin bir çayırlıkta çiçek toplaması kötü bir şeyin gerçekleşmek üzere olduğunun habercisidir. Birden yer yarılır ve gizli bir el karanlıktan çıkarak genç kızı yeraltı dünyasına çeker. Ölülerin tanrısı Hades, kraliçesini seçmiştir. Hades mitolojide, tüm ölülerin muhafızıdır. İyi ve kötü tüm ölümlülerin öldüklerinde girmek zorunda oldukları korkutucu ve çok büyük bir alana hükmetmektedir. Kaçmalarına engel olacak tüm tedbirleri almak onun işidir. Ölülerin tanrısıdır ve hiçbirimiz ölmek istemeyiz. Korkulması gereken kişidir. Korkunç bir güce sahiptir.

Yunanlılar Hades'le hiçbir ilgilerinin olmasını istemediler çünkü onu tanımak demek ölmüş olmak demekti. Yunanlılar Hades'i resmetmeme yada yansıtmama eğilimi göstermişlerdir. Onun adına yapılmış tapınaklar yoktur. Ne iş yaptığından tam emin olamadığınız ve hakkında konuşmak istemediğiniz bir amcanız gibi her zaman araya mesafe koyulan bir kişi olmuştur. Eski çağlarda yaşayan Yunanlıların ana düşüncesi ölü olmanın çok iyi bir şey olmadığıdır**. Hades efsanesi, ölümden sonra ne olacağını anlamlandırmak için yaratılmıştır. Bu hikâyeler hayatta kalma arzusu taşıyan insanları yansıtmaktadır. Bu hikâyelerde, Yunanlıların ölüm hakkında ne düşündüklerini, ne umduklarını ve korkularını görebiliriz. Birçok dini gelenek bir sonraki dünyada varlığınızı devam ettirebileceğiniz bir yol sunmuştur. Ve Yunan dini gelenekleri de bundan farklı değildir. .**

Efsaneye göre, ölü ruhlar büyük ve kasvetli yeraltı dünyasına adını efendisi Hades'ten alan bu diyara giderler. Bu yer; bir arada bulunan cennet, cehennem ve arafın eski çağ Yunanistan'daki karşılığıdır. Biz, Hıristiyan inancına göre, burada, yani dünyada yaptıklarımızın öldükten sonra bize ne olacağını belirlediğini düşünürüz. İyi bir insansanız, cennete gidersiniz. Kötü bir insansanız, cehenneme gidersiniz.

Yunanlılar için tüm bu yerler bir çatı altında bulunuyordu, hepsi yeraltındaydı. Hiçbir zaman göremeyeceğimiz bir yerdir. Orada neler olduğuna, verilen büyük cezalara veya korkunç şeylere dair hikâyeler uydurabiliriz fakat hiçbir zaman tam olarak bilemeyeceğimizden, merak etmeye devam ederiz. .

Efsaneye göre Hades'in 3 seviyesi vardır. Ölülerin çoğu isimsiz kitlelerin gönderildiği sıkıcı bir dinlenme yeri olan Asphodel'e gönderilirler. Yeraltındaki sıradan bir insanın kaderi sadece etrafta amaçsızca dolaşmak ve çok heyecan verici ya da ilginç olmayan bir hayat yaşamaktır. Bir çeşit hüzünlü bir yerdir. Bu yer Katolik inancındaki arafa benzer bir yerdir. Sessiz, sakin fakat matem ağaçlarıyla kaplı, ruhların sadece amaçsızca gezindikleri bir belirsizlik bölgesidir. Ve tanrıları en çok kızdıranlar için ayrılmış bir yer vardır. 64,000 km derinliğinde büyük bir cehennem. İçten içe yanan bir nehirle çevrili, acı ve sonsuz işkence zindanı. Burası Tartarus'tur. Kötü insanların ruhları Hıristiyanlıktaki cehennem inancına çok benzeyen Tartarus'a gönderilirdi. **Aslına bakarsanız, ilk Hıristiyanlar Tartarus ile cehennemi öylesine birbirine bağlamışlardır ki İncil'de bile bahsedilmektedir. Peter'ın İkinci Mektubu'nun sözlü biçiminde Tartarus'a atılan insanlar ortaya çıkmaktadır. Ve çok günahkar olup Tartarus'ta cezalandırılan az bir kesim de vardır.** Ve bence bu, Hıristiyanların Cehennem olarak bildikleri yerin kaynağıdır. Şanslı olan az bir kesim için, kutsanmışların adası, eski çağ Yunanistan'da cennetin karşılığı Hades'in 3. bölgesinde onları beklemektedir. Her şey kendiliğinden yetişir ve siz hiç çalışmadan kendi payınıza sahip olursunuz, gerçekten yapılacak hiç iş yoktur. Sonsuz bir neşe, dans edenler, berrak akarsular ve gerçek dostluk vardır. Burası ünlü ve şerefli insanların hayatlarını geçirdikleri yerdi. .

Efsaneye göre, tüm insanlar er ya da geç Hades'in önünde diz çökeceklerdir. Bazıları için ise, bahsedilen bu günün gelişi hızlı olacaktır. Hades, Persephone isminde genç bir kızı kaçırarak onu yeraltında esir tutmaktadır. Hades bu genç kızı sonsuza dek karısı olması için kaçırmıştır. Fakat Persephone unutulmamıştır. Yukarıdaki dünyada, güçlü annesi onu aramaktadır. Annesi, dünyayı doyuran, hasat tanrıçası Demeter'dir. Bu efsane, evreninin en önemli yönlerinden birini açıklayan bir efsanedir. Demeter insanoğlunun neslini bitirebilecek, dünyayı paramparça edebilecek bir güce sahiptir. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılar, mevsimlerin değişiminden Demeter'in sorumlu olduğuna inanmışlardır. Ve her şey Persephone'nin ortadan kaybolmasıyla başlamıştır. Kızının başına ne geldiğini bilmediğinden tüm dünyayı dolaşmış ve kızını kaybetmiş olmanın üzüntüsüyle toprağı bereketli kılmayı unutmuştur. Bu yüzden bitkiler çürümüşler ve insanoğlu daha fazla üreyememiştir, dünya yaşadığı en büyük kışlardan birine sürüklenmiştir. Bitmeyen bir buzlanma görüntüsüyle karşılaşan diğer tanrılar, Hades'e Persephone'yi geri göndermesini emrederler. Fakat Hades'in bir planı vardır. Hades eğer ona yeraltına ait bir şeyi yedirmeyi başarırsa, onun da yeraltı dünyasının bir parçası haline geleceğini biliyordu. Persephone'ye birkaç adet nar tanesi sunar. Sunulanı safça kabul eden Persephone kaderin ağlarına düşmüş olur. Bu, tüm gezegenin ödeyeceği bir hatadır. Artık

Persephone yediği her taneye karşılık 1 ay olacak şekilde, yani her yılın 3 ayını yeraltında geçirmek zorundadır. Yılın geri kalanını ise annesinin yanında geçirebilecektir. Persephone yeraltı dünyasına indiğinde, Demeter dünyanın ihtiyacı olan bereketi vermez ve bu durum Yunanlıların kış olarak algıladığı zaman dilimidir. Persephone annesinin yanına döndüğünde, Demeter çok sevinir ve bu durum da ilkbahar ve yaz olarak algıladığımız zaman dilimidir. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılar, Persephone'nin yeraltı dünyasına mevsimlerin değişimi esnasında gidip geldiğine inandılar. Fakat oraya nasıl gitmiştir?

Bu sorunun cevabı, Atina'nın kuzeybatısında bulunan Eleusis isimli bir Yunan kasabasının yakınlarındaki bir mağarada bulunmaktadır. Eski çağda yaşayanlar için burası sadece bir mağara değil, bir ölüm kapısıydı. .

Efsaneye göre, Demeter kızı Persephone'yi tam burada karşılamıştır. Persephone yeraltından bu mağara aracılığıyla çıkmıştır. Yaşayanlar dünyasıyla ölüler dünyası arasında bir sınır olmakla birlikte. gerçek hayatla efsane arasındaki sınırdır. Fakat burası Hades'e giden tek geçit değildir. Eski çağ Yunanistan'da yeraltı dünyasına giden birçok giriş bulunmaktaydı, aslına balarsanız, bir çeşit rekabet endüstrisi gibiydi. **Eskiden Amerikalıların "Goerge Washington geceyi burada geçirdi." demeleri gibidir. Her yöre, "Yeraltı dünyasına giden bir geçidimiz var." diyebilmek istemişlerdir. Bu yerin, eski çağlarda yaşayan Yunanlılar için önemi büyüktü.** Aslına bakarsanız, uzmanlar mağara girişinin yakınlarında bulunan kalıntıların bir tapınağa ait olduğunu belirlemişlerdir. **Bulunan eserlerin arasında, üzerinde rahatlıkla okunabilen "Tanrı ve Tanrıçaya" ibaresi bulunan bir taş kabartması vardı.** İsmi ağza alınamayan bir tanrıya ithaf edilmiştir. Ölüm meleği Hades adına yapılmış bir tapınak. Hades adına yapılan tapınakların çok yaygın olmadığını unutmamak gerekir, çünkü onun kim olduğu ve ona tapınmanın ne demek olduğu düşünüldüğünde, tapınak yapmak için çok fazla sebep bulunmuyordu. Aslında, onun dikkatini çekmenizin yolu, yere sertçe vurarak "Hey, Hades!" diye bağırmanızdan geçmektedir. Bu yüzden Eleusis'te bir tapınağın bulunması çok dikkat çekicidir. Burada, Eleusis'te, eski Yunanistan'ın en büyük dini tarikatı tapınmak için toplanmıştır. Ölümü saplantı haline getirmiş gizli bir topluluk. Orada kalarak törenlere öncülük ettiği bilinen tarihsel şahsiyetler vardır. Plato, Cicero, Sokrates, bu bize oranın önemini gösterir. Günümüze kadar ulaşan belgeler, Tarikat üyelerinin buraya Hades'teki cennete giden bir kestirme, sonsuz saadete uzanan bir yol bulma arayışıyla geldiklerini göstermektedir.

Tarikatlar, Kutsanmışlar Adasına giden yolu bulmanız için ihtiyacınız olan bilgiyi size verebilmekte ve siz de sonsuza kadar yiyecek, parti ve şarap bereketinin görkemi içinde yaşayabilmekteydiniz. Uzmanlar Eleusis'teki tarikatın ölümden sonra hayat vaat eden başka bir dini etkilemiş olabileceğine inanmaktadırlar. Hıristiyanlığı. Bu Tarikat'ın, insanların ölüm korkusundan kurtulmalarına yardım ettiğini ve çok ilginç bir biçimde Hıristiyanlığa zemin hazırladığını biliyoruz. Ölümü bozguna uğratarak yükselen evrensel bir Tarikat'ın tohumlarını ekmiştir. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılar için bu yüz, ölümün yüzüdür. .

Efsaneye göre, Hades ruhların acımasız efendisidir. Fakat her zaman böyle değildir. Dramatik bir değişim geçirmiştir. Unutulmuş bir çocuktan korkulan bir tanrıya dönüşmüştür. Aslında doğar doğmaz öz babası tarafından canlı canlı yutularak lanetlenmiştir. Hades eski Yunanlıların yeraltı tanrısıdır. Tüm ölü ruhları kontrol eden korkutucu bir tanrıdır. Fakat her zaman bu denli tehditkâr değildi. Tanrıların sarayında bir bebeğin çığlıkları sessizliği delmektedir. Yeni doğmuş olan bu çocuğun adı Hades'tir. Babası Yunanistan'ı yöneten tanrıların, yani Titanlar'ın kralı Kronos'tur. Bir kehanette Kronos'a çocuklarından birinin onu öldüreceği söylenince, böyle bir şeyin gerçekleşmemesi için her şeyi yapmaya karar verir. Yerine oğlunun geçmesinden korkan bir baba, bu insan psikolojisidir. Kronos'un bu soruna bulduğu çözüm, çocuklarını yemek olmuştur. Kronos ani bir hareketle yeni doğan oğlunu midesine indirir. Yeni doğmuş bir çocuğu öldürme eski Yunanistan'da sık rastlanan bir durum değildi, bu yüzden çocuklarını kasten öldürmeye çalışan bir baba düşüncesi onlar için şok edici bir durum olmuştur. Tabii ki ölümsüz olduklarından, Kronos'un yuttuğu çocuklar ölmemiş, sadece karnında bir yere hapsolmuşlardır. Hades ve çoğu kardeşi babalarının karnında büyümüşlerdir. **Kronos'un gazabından kurtulmayı başaran tek çocuğun adı Zeus'tur. Yetişkin bir tanrı olarak geri döner ve**

hapsedilmiş kardeşlerine özgürlüklerini verir. Kardeşler Tanrı Hanedanlarını oluşturmak için birleşirler ve Titanlarla son bir savaşa girerek babalarından evrene hükmetme gücünü alırlar. Titanları devirdikten sonra Tanrı Hanedanları bu yeni düzende kimin hangi işi yapacağını belirlemek zorundaydılar. Hades, Poseidon ve Zeus, yani Tanrı Hanedanlarının 3 erkeği fethin ganimetlerini bölüşme konusunda anlaştılar. Bu Hades için bir dönüm noktasıdır. Tanrıların güç yapısını sonsuza dek belirleyecek bir andır. Hades en büyük çocuktur ve zamanın Yunan yasalarına göre bu durum ona bir avantaj sağlar.

Yunan dünyasının çoğu yerinde ata kanunları geçerlidir. Bu, en büyük olanın, yani Hades'in kalan en büyük payı alma hakkına sahip olduğu anlamına gelmekteydi. Fakat en küçük kardeş olan Zeus'un dünyayı yönetme tutkusu vardı. Bu, Zeus'un tutkusu ile Hades'in doğuştan kazandığı hak arasında geçen bir savaştır. Kardeşler kura çekmeye karar verirler, gök kubbeyi kazanan tanrıların kralı olacaktır. Eski Yunan geleneklerinde seçilmesi zor olan şeyleri bölüşmede kura çekmek tipik bir yöntemdi. Ve böylesine zor bir karar alınırken kura çekmenin geçerli bir yol olduğunu herkes takdir etmiştir. Tanrılar kurayı çekerler. Poseidon denizleri Zeus gök kubbeyi çeker, böylece mitolojinin üstün komutanı olur. Ve Hades kısa çöpü çekerek, ölüler diyarıyla baş başa kalmış olur. Bu isteyerek seçtiği bir şey değildir. Bu onun alnına yazılmıştır, kendi eliyle yapmıştır, fakat bu durum onu bazı yönlerden değiştirmiştir. Bu durum onu mutsuz bir tanrı haline getirmiştir. Hades için trajik bir dönüm noktasıdır. Evrene hükmedebileceği yerde, ölüler diyarına hapsedilmiştir. Eski Yunanistan'da, ölüme karşı takınılan tutumla bizim bugünkü tutumumuz arasında çok fark yoktur, bu yüzden insanlar Poseidon ve Zeus'a taptıkları kadar Hades'e tapmamışlardır. Diğer tanrılar onu görmeye gitmezlerdi, çünkü ölüm onlar için tatsız bir durumdu. Hades'in yeni evi karanlık, kasvetli ve ölü ruhların hüznüyle kaplıdır. Eski belgeler burayı küf kokulu mağara ve nehirlerin olduğu geniş bir alan olarak tarif etmektedir. Karanlık ve kasvetli bir yerdir. Nehirleri pusludur. Çürüme kokusuyla kaplı, çok korkutucu bir yerdir. Girmeniz halinde geri dönemeyeceğiniz bir yerdir. .

Efsane bu şekilde devam eder, fakat gerçeğe dayanıyor olabilir mi?

Burası Yunanistan'ın altında kilometrelerce uzanan mağaralar zinciri Diros'tur. Nehirler ve büyük mağaraların oluşturduğu bu labirent Hades'in eskiden tarif edilişine mükemmel uymaktadır. Mağaralar geçiş noktası gibi çalışmaktadırlar. Yeryüzü ile yeraltı dünyası arasındaki gizli geçiş noktaları oldukları açıkça anlaşılmaktadır.

Yunan dünyasında mağaraların önemi büyüktür, çünkü orada yaşayan ilk insanlar mağaralarda yaşamışlardır. Dışarı çıkıp binalar inşa etmeye ve tarımda gelişmeye başladıktan sonra bile, bu mağaralar onlar için önemli kutsal yerler olarak kalmışlardır. Böyle kasvetli bir yere girme ve burada bulunma deneyimi Yunanlıların hayal güçlerini ve Hades ile yeraltı dünyasının neye benzediğini resmedişlerini fazlasıyla etkilemiştir. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılar Hades'ten ve onun korkunç diyarından ölesiye korkuyorlardı, fakat oraya girmesi reddedilen ölü ruhlardan daha fazla korkmaktaydılar. .

Efsaneye göre, bu reddedilen ruhlar yaşayanları rahatsız etmek için hayalet şeklinde geri dönüyorlardı.

Yunan efsanesine göre, tanrı Hades karanlık ve nemli bir evrene ölülerin yeraltı dünyasına hükmetmektedir. Diğer dünyayı bir krallığa dönüştürmeye başlamıştır. Ve bu tip bir monarşinin görevi günahkarları cezalandırmak ve iyileri ödüllendirmektir. **Hades ölü ruhlara göz kulak olmaları için bir infaz ekibi kurar. 3 kafalı, acımasız bekçi köpeği "Cerberus". Tartarus'un mahkum gardiyanları "Hundred-hander"lar. Ve Hades'in baş hizmetkârı "Charon". Charon, nefret nehri "Styx"de devriye gezer. Charon'un işi dünyanın bir tarafından, yani yaşayanların dünyasından Styx nehrinin diğer kıyısına, yani yeraltı dünyasına, daha doğrusu ölüler diyarına geçmek isteyen ruhlardan geçiş parası almaktı.** Çok sıska, belli belirsiz ve çok şeytani bir görüntüsü vardır. Aslında o, ölüm ve yaşam arasındaki sınırdır. Takatsiz kalmıştır. **Popüler kültür açısından bakıldığında, Azrail gibi görünmektedir, parmağıyla sizi gösterip götürecek olan kişidir. Charon'dan geçmeden Hades'e giden bir yol yoktur.** Ve hiç kimse Styx nehrini ücretsiz geçemez. Her ölü ruh geçiş için bir sikke

vermek zorundadır. Eğer ruhun Charon'a bu ücreti ödeyecek parası yoksa, Styx nehrinin kıyısında dinlenmeden sonsuza dek amaçsızca dolaşmak zorundadır. Bu yüzden eski çağda yaşayan Yunanlılar ölmüş bir insan cesedinin göz kapağına ya da dilinin altına bir sikke koymaktaydılar. Bu adet eski çağlarda yaşayan Yunanlılar için çok gerekliydi. Eğer sikke yerleştirilmezse, ölen kişi asla huzur bulamazdı. Eski çağlarda yaşayanların bunu çok ciddiye aldıklarına hiç şüphe yoktur. Birçok eyaletin ölüyü gömerken vazifesini yerine getirmeyen insanları cezalandıran kanunları vardı. Ailenin, ölen kişinin bu dünyayla ilişkisinin tamamen kesilmesinden ve diğer dünyaya gönderilmesinden emin olmak gibi bir zorunlulukları vardı. Çünkü eğer bunu yapmazlarsa, ölen kişi bu dünyada bir hayalet olarak kalır ve bundan da herkes etkilenirdi. Ölen geri gelir, rahatsız eder, bir şeyler ister, ağlar, şikâyet eder, incitir, yok eder gibi fikirler eski hikâyelerden tutun da bugünkü hikâyelere kadar hepsinin içinde mevcuttur. Bu efsanedir, fakat kanıtımız nedir?

Yunanlıların hayaletlere inandıklarına dair arkalarında bıraktıkları ipucu ise eski vudu bebekleridir. Yunanistan mezarlıklarında kazı yapan arkeologlar elleri ayakları birbirine bağlı ufak kurşun heykelcikler bulmuşlardır. Ve hepsi de üzerlerinde beddualar yazılı küçük tabutlara koyulmuş haldedir. Bu yazılar, ölüler ve ölülerden sorumlu tanrılar, yaşayan insanlara işkence yapsınlar diye onları çağırma niyetiyle yazılmış sihirli büyülerdir. Eğer bir boks maçı yapıyorsanız, ölülerden rakibinizin kolunu bloke etmesini isteyebilirdiniz. Sıklıkla kullanıldıkları başka bir alan ise ticarettir, sizin bir deri tabakçısı olduğunuzu ve başka bir tabakçının sizden daha iyi iş yaptığını farz edersek, ölülerden onu işini bozmasını da isteyebilirdiniz. Bu vudu bebekleri muhtemelen Hades'e hiçbir zaman ulaşamayacak olanların mezarlarına koyuluyordu. Bu kişiler **"huzursuz ölüler"** adıyla bilinmekteydi. Çok genç yaşta, vahşi bir şekilde örneğin bir cinayete kurban giderek ölen veya düzgün bir şekilde gömülmeyen insanlar. Bu hayaletler yeraltı dünyasına gidemiyorlardı, bu yüzden huzursuz, mutsuz ve kızgındılar, ayrıca onlardan birini sizin çirkin bir işinizi yapmaya ikna etmek çok kolaydı. Yeraltı dünyasına inebilen ruhlar sonsuza dek orada hapsoluyorlardı. Hades'in ayrılmaya çalışanlara verdiği ceza ise çok acımasız oluyordu. Fakat bu bazılarını denemekten alıkoyamamıştır. Bitkin bir halde bu dağın etiğinde duran, yaşlı ve zayıf yüzünden terler boşalan, derisinin altındaki damarları şişen, bu adamın adı Sisyphus'tır ve Hades'in isteklerine karşı gelmeye cesaret eden ilk ruhtur. Sisyphus dünyadaki hayatı bitmeden önce ölümü kandıracak planlar yapmıştır. Sisyphus karısına **"Lütfen, beni gömme." der. Eğer karısı onu gömmezse, Hades'in diğer tarafına giden yola girmeyeceğini biliyordu, sahipsiz topraklarda mahsur kalacaktı.**

Ölümü kandırmayı kim hayal etmemiştir ki?

Sisyphus etkileyici sanatını, zekâsını, tüm aklını kullanarak ölüm tanrısını ikna etmeyi ya da cehennemden bir çıkış yolu bulmayı başaracaktır. Sisyphus ölüm kralını kandıramayacağını bildiğinden, kraliçeye gider. Sisyphus kendisine bu kötülüğü yapan karısını, vücuduma nasıl olurda böyle kötü davranabilir diyerek yeraltı dünyasının kraliçesi Persephone'ye şikâyet eder. Persephone bu durumu anlayışla karşılar ve karısına olan siniriyle Sisyphus'un gerekli dersi vermesi için yeryüzüne dönmesini sağlayacak izni verir. Tabii ki, Sisyphus yeryüzüne geri döndüğünde, Hades'e geri dönmeye dair hiçbir niyeti yoktur. Sisyphus imkânsızı başarmış, ölümü aldatmış ve hayatın doğal döngüsünü değiştirmiştir. Fakat yeraltı dünyasının tanrısı intikamını alacaktır. Hiç kimse Hades'i kandırıp, bununla yaşayamaz. Ölülerin tanrısı Hades hiç kimseyi serbest bırakmaz. Fakat Sisyphus isimli bir ruh elinden kayıp gitmiştir. Hades kandırıldığını anladığında, çok sinirlenir. Anında Sisyphus'u tekrar yeraltı dünyasına çeker. Sisyphus tanrıları, ölümü, doğayı aldatabileceğini düşünmüştür. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılar için böylesi bir hareket çok tehlikeydi. Ölümü aldatmayı deneyen her ruh toplum için bir tehditti. Yunanlılar birisi öldüğünde, onun yerine koyulması ve onun orada kalması gerektiğine inanmışlardır. Buradaki düşünce ölünün yaşayanlardaki hayatın peşinde olduğu ve yaşamlarını zayıflattığıdır. Eğer ölüler her zaman göz önünde olurlarsa, sizin yaşamınızı sömürürler. .

Efsaneye göre, ölümü kandırmaya çalışmanın cezası ağır ve kalıcıdır. Hades Sisyphus'u eski dünyanın cehennemi Tartarus'a mahkum eder. Orada, kavurucu sıcağın altında, büyük bir kayayı iterek bir dağın tepesine çıkarmak zorundadır. Her günün sonunda, bitkin ve acı içinde zirveye ulaşır ve ittiği

kayanın tepeden aşağıya yuvarlanışını çaresizce izler. **Sonsuza dek her gün bu cezayı çeker. Sisyphus'den, yani sonsuza dek amaçsızca boğuşup duran bir insanın hikâyesinden, günümüz İngilizcesindeki, çok güç gerektiren ve aynı zamanda tamamen amaçsız bir görev manasına gelen "Sisyphean" kelimesi türemiştir. Sisyphus'un hikâyesi eski çağlarda yaşayan Yunanlılara "Kimse ölümü ya da onun efendisini kandıramaz." şeklinde algılanan güçlü bir mesaj göndermiştir.** Hades'in, insanların en çok aldatmak, kandırmak ya da kurtulmak istedikleri kişi olduğunu anlayabiliyoruz. Hades, üzerinizde istekleri ve gücü mutlak olan tanrıdır, hiç kimse ölümden kurtulma adına onunla anlaşma yoluna gidemez. Fakat Sisyphus'dan sonra dahi, hâlâ deneyenler mevcuttur. Orpheus onlardan biridir. Dünyadaki en güzel müziği icra eden müzisyen. Bu onun ölüm tanrısına karşı kullanacağı silahı olacaktır. Orpheus müzikal geleneğinin kurucuydu. Şiir ve müziği icat eden kişiydi. Özellikle eski çağlarda, üstte bir çubuk ve aşağı uzanan telleri olan, "U" şeklindeki müzik aleti lir'de ustalaşmıştı.

Yunancadaki "aoidos" yani "müzik" kelimesi hakkında unutmamamız gereken önemli şeylerden birisi de hem "şarkı" hem de "sihirli söz" anlamına geldiğidir, bu yüzden Orpheus şarkı söylerken büyülenmiştir. Orpheus'un müzikten daha çok sevdiği sadece bir şey vardır, o da çekici genç karısı, Euridice'dir. Orpheus ve Euridice'nin hikâyesindeki en üzücü şeylerden birisi de ne kadar kusursuzca mutlu ve birbirlerine aşık olduklarıdır. Ve Yunanlılarla ilgili bir şey de, eğer mutluysanız, bir şeyler olacaktır, çünkü bu derece mutlu olmak ölümlülere özgü bir şey değildir. Bir gün, Euridice bahçede meyve toplarken, durdurulamayan seks dürtüsüyle tanınan, yarı keçi yarı insan çirkin bir canavar olan satirin dikkatini çeker. Satirler doğadaki kontrol edilemeyen erkek gücünü temsil etmektedirler, katıksız şehvet, doğurma ve çiftleşme arzusudurlar. Satir Euridice'ye saldırır. Euridice kaçmaya çalışır. Fakat satir onu köşeye sıkıştırır. Çok korkmuş şekilde geri giderken zehirli yılanların bulunduğu bir çukura düşer. Orpheus onu bu çukurda bulur fakat artık çok geçtir. Euridice artık Hades'in avuçlarının içindedir. Orpheus Euridice'yi o kadar çok seviyordu ki, daha önce hiç kimsenin yas tutmadığı şekilde onun yasını tutmuştur. Orpheus karısının ölümünü kabullenmeyi reddeder. Hades'e meydan okumaya ve karısını hayata döndürmeye karar verir. Hayat, Euridice olmadan devam edemez. Tek silahı olan lirle, yeraltı dünyasına gitmeye karar verir. Orpheus dünyanın derinliklerine doğru tehlikeli bir yolculuğa başlar. Arayışında başarısız olması karısını sonsuza dek mahkum edecektir. Başarılı olması ise onu bir kahraman yapacaktır. Yeraltına gidip geri dönmedikçe gerçek anlamda bir Yunan kahramanı olamazsınız.

Yunan edebiyatında sıkça rastlanan, düşünmekten hoşlandıkları bir durumdur, ölüm herkesin paylaştığı bir şeydir. Düşünmekten başka elimizden bir şey gelmez. Orpheus güzel ve hüzünlü şarkılarıyla, kayıkçı Charon'u büyüler ve Styx nehrini geçer. Fakat başka bir korkutucu engel onu diğer tarafta beklemektedir 3 kafalı, Hades'in acımasız bekçi köpeği "Cerberus". Cerberus yeraltı dünyasının kapısında görevlendirilmişti. İçeri giren ve dışarı çıkanları gözetlemek için oradaydı. Hiç kimse bu köpeği geçmeden ne içeri girebilir ne de dışarı çıkabilirdi. Bu korkunç köpeğin 3 kafası vardı ve diğer köpeklere nazaran çok büyük ve çok daha kuvvetliydi. Önceden gördükleri ve ürperdikleri bir canavardır. Orpheus titreyen parmaklarıyla lirini çalar. Cerberus büyülenir ve müzisyenin yolu açılır. Fakat geçireceği gerçek test kapıların ötesinde, Hades'le olan testtir. Ulu tanrı Hades'e gitmekte ve çalacağı müziğin Hades'i istediği şeyi yapmaya ikna etmesini ummaktadır. Fakat müzisyen olarak kendisine değil, müziğin gücüne inanmakta ve güvenmektedir. Orpheus hiçbir ölümlünün denemediğini yapacak, ölüm tanrısını büyülemeyi deneyecektir. Şarkısı o kadar güzel ve kederliydi ki, Hades de dahil herkes ağlamıştır. Ve bu ölüm tanrısıdır, o kolaylıkla ağlamaz. Başka bir kişi de karanlıklardan onları seyretmektedir. Orpheus'un ölen karısı, Euridice. Müzikten çok etkilenen Hades, Orpheus'a karısının özgürlüğünü geri kazanmasını sağlayacak bir şans vermeye karar verir. Hades ilk kez aşkın ve kayboluşun gücünü fark eder. Ölümsüz olduğundan aşkını kaybetmeyi anlayamaz. Fakat şarkı anlamasını sağlar ve bu güç sayesinde, bu şarkı sayesinde, Orpheus'un Euridice'yi geri götürmesine izin verir. Öne sürülen şart ise, Orpheus Hades'ten yürüyerek çıkacak ve Euridice'nin onu arkadan takip ettiğine inanacaktır. Fakat emin olmak için geriye bakarsa, onu sonsuza dek kaybedecektir. Orpheus ve Euridice yeryüzüne doğru yol alırken, Orpheus şüphe duymaya başlar. "Euridice gerçekten arkamda mı?", "Hades bana bir çeşit oyun mu oynuyor? " diye merak etmeye

başlar ve yeryüzüne yaklaştıkça, merakı da içinde gitgide büyümeye devam eder. Ve sonunda, tam yeryüzüne çıkmak üzerelerken, daha fazla dayanamaz ve arkasına bakar, Euridice'yi görür. Bunu yaptığında, göz göze geldiklerinde, Euridice birdenbire yeraltı dünyasına sürüklenir. Hades ölüm üzerindeki gücünün mutlak olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır. Fakat yakın bir zaman içinde, hükümdarlığına ondan çok daha üstün bir güç tarafından meydan okunacaktır. Bu, Vahiy kitabında kayıtlara geçecek tanrıların nihai savaşı olacaktır. Hades ölüm üzerindeki gücünün mutlak olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır. Orpheus'un karısı Euridice'yi almıştır. Orpheus perişan olmuştur. Yeraltı dünyasından döndükten sonra, müzisyenimiz ıssız yerlere doğru seyahate çıkar ve önüne çıkan herkese ölümün trajedisini anlatan şarkılar söyler. .

Efsane bu şekildedir, fakat bunun gerçekle olan ilgisi nedir?

İlginç bir arkeolojik bulgu, ölüm efendisinin ve onun ülkesinin eski çağlarda yaşayan Yunanlılara nasıl göründüğü üzerine aydınlatıcı bir ışık tutmaktadır. **Son iki yüzyıl boyunca, eski mezarlık alanlarında gizemli altın yazıtlar bulunmaktadır. Bu yazıtların büyük çoğunluğunun bulunduğu yer bizlere, bunların cesedin ağzının üstüne gömülürken koyulduğunu göstermektedir. Ve şekilleri dudak gibidir,** bu yüzden yazıtların üstündeki ibare, ölen kişinin adına konuşuyor gibi görünmektedir. Hades, tanrısı ve mekanı ile ilgili yazılarla doludurlar. Onları daha önce yeraltında bulunmuş bir kişinin yazdığı yönergeler gibi okumuşlardır. "Sol tarafta Hades'in Evi, İlkbahar'ı bulacaksın." "Ruh Güneş'in ışığından ayrılır ayrılmaz, sağ tarafa git, çok dikkatli ol." Bu belgeler yeraltına gitmenizi sağlayan bir pasaport gibi işlev görmüş ve ne olduğunu, ölünün hangi aşamalardan geçtiğini, ne tip gardiyanlarla karşılaştığını ve onları geçip yeraltı dünyasına ulaşmak için ne söylemesi gerektiğini anlatmışlardır. Bunlar, efsanenin etkisi altında yazılmış gerçek hayat yazıtlarıdır. **Ahirete bakış açılarının Orpheus'un efsanevi şiirlerinden türediğine inanılmaktadır.** Yeraltındayken oranın nasıl işlediğine dair birçok şey öğrendiğine inanılmaktadır. Bu yüzden yanında karısı olmadan yeryüzüne geri döndüğünde, yeraltı dünyası hakkında şiirler yazmıştır. Ve yeraltında ne yapmaları, ne yapmamaları gerektiği hakkındaki bu şiirler kişiden kişiye aktarılmıştır ve aslına bakarsanız altın tabletlerin üzerindeki yazılar bu şiirlerden alınmış bölümlerdir. Eski çağlarda yaşayanlar Orpheus'un şiirlerini ölümden sonraki hayatın el kitabı olarak, Hades diyarını anlamak ve orada yollarını bulmak için kullanmışlardır.

Binlerce yıl boyunca, Yunanlılar'ın ahirete bakış açıları bu şekilde sürmüştür, fakat Milattan Sonraki ilk yüzyıllarda, ortaya çıkan yeni fikirler eski dünyanın ölüme bakış açısını kökten değiştirmiştir. Tanrı Hades yeni ve güçlü bir kuvvetle yüz yüze gelmek üzereydi Hz. İsa. Hıristiyan geleneği eski ile yeni düzen arasında gerçekleşen bir epik savaşı anlatmaktadır. Tanrıların son savaşı. Savaşın merkezinde Hades bulunmaktadır. Ve İsa ruhlarını almak için gelmiştir. Nicodemus İncil'inde İsa'nın Hades'e gidişini anlatan **"Descensus Christi"** adında yeniden yazılmış bir bölüm vardır. Hz. İsa öldükten sonra, oraya gider ve Hades'le yüzleşir. Hz. İsa şereflilerin en yücesi olarak gelerek kapıları açar ve Hades'teki tüm insanlara yol göstererek onları cennete götürür. Hz. İsa, Hades'te Yunanistan'ın tüm ölü ruhlarına vaaz eder. Hem yaşayan hem de ölüler için mesaj nettir. Hades'i reddedin ve yeni kurtarıcınızla kucaklaşın.

Bu yeni düzende ölülerin efendisi ne olacak?

Hades'in son zamanları, İncil'in kıyamet gününü anlatan Vahiy kitabında anlatılmaktadır. **Vahiy'e göre, ölüm üzerindeki gücünü göstermek için, Hz. İsa Hades'i ve ölümü yok edecektir. İsa son bildiri için döndüğünde, ölüm muhafızını ateş gölüne atacaktır. Hades'i; ölüler diyarını yok ederek, sadece kendi adına değil, tüm yaratılanlar adına ölüme karşı bir zafer kazanmış olur.** En sonunda, Hades emri altındaki ruhlarla aynı kaderi paylaşmak zorunda kalacaktır. O bile ölümün pençesinden kaçamayacaktır. Hades hakkında anlatılan hikâyelerin altında yatan güç, bizim, yani insanların ölümü nasıl gördüğümüzü, ölümü aldatmayı ya da bir hayatta kalma yolu bulmayı nasıl ümit ettiğimizi anlamamızı sağlamalarıdır, korktuğumuz şey varoluşumuzun son erdiği düşüncesidir. Yeraltı dünyası büyüleyicidir. İnsanlar orada neler olabileceğini düşünmeyi severler çünkü korkutucudur, esrarengizdir, bu dünyada gerçekleşen her şeyden tamamen daha farklıdır. Bu hikâyeler çocukları

korkutan ya da sizi daha iyi hissettiren yerel efsanelerden, yerel hikâyelerden daha fazlasıdır. Onlar, en esaslı şekilde insan olmakla ve fani olma durumunuzla yüzleşmenizle ilgilidir.

BÖLÜM 4 MİNOTAUR

> Yarı insan, yarı boğa bir canavar, büyük bir labirentte kilit altında, insan etinden oluşan yeni yemeğini beklemektedir. Bu, Minotaur'un garip efsanesidir. İnsanoğlunun içindeki canavarı sembolize eden doğadaki kızgın ve vahşi yaratık. Fakat hikâyesinin ardında çarpıcı bir gerçek yatmaktadır. Fedakârlığın, acımasızlığın, savaşın ve hakiki bir labirentten geriye kalanların oluşturduğu gerçek bir dünya.

Büyük bir kapı üstünüze kapanır. Belirsiz bir labirentin koridorları sizi beklemektedir. Havada ağır bir ölüm kokusu vardır. Minatour'un labirentinde tuzağa düşerseniz. kaçış yolunuz yoktur. **Minotaur hikâyesi eski çağlarda yaşayan Yunanlılar için bir korku hikâyesiydi. Labirent bir ölüm odasıydı.** Oraya kilitlenenler, tek bir kaderlerinin olduğunu ve sonlarının korkunç, yırtıcı, insan yiyen bir canavarın elinden olacağını biliyorlardı. Bu yarı insan, yarı hayvan canavar sizi parçalara ayırmakta ve sizi yemektedir. Minotaur insan bir anneden doğma, boğa bir babadan olma bir mutanttır. Çok güçlü ve kuvvetli bir erkek vücuduna fakat boynuzlu bir boğa kafasına sahiptir. Bir açıdan baktığınızda, bir bölümü canavardır. Ve bu canavar aç, yırtıcı bir katildir, hatta öldürdüğü insanların etini yemektedir. Diğer bir açıdan ise, Minotaur yarı insandır ve vahşiliğinin içinde kapana kısılmış durumda bulunan insanlığından gelen bir çeşit hassasiyeti vardır. Özünde, bu efsane sağduyu ve acımasızlık, düzen ve kaos arasındaki savaşı temsil etmektedir. Eski çağlarda yaşayıp, bu hikâyeyi anlatan Yunanlılar medenileştikleri için kendileriyle gurur duymaktaydılar.

Yunanlıların tam anlamıyla inandıkları şeylerden biri de sağduyunun birçok şeyin üstesinden gelebileceğiydi. Fakat Minotaur sağduyu düşmanı, tüm insanlığın içinde hapsolmuş hayvani içgüdülerin sembolüydü. Minotaur, yani canavar Yunanlıların anlamaya çalıştıkları doğanın dizginlenemeyen parçasıydı. Bu, kontrol edemedikleri tek şeydi. .

Efsaneye göre, Minotaur burada, Girit adasında yaşamaktadır. Hikâyenin vuku bulduğu zamanlarda, Girit, Minotaur'un labirentine hükmettiği gibi Yunan dünyasına hükmetmekteydi. Tunç Devri'nin sonlarında, Akdeniz'in bu bölümündeki en önemli güç Girit idi. Klasik dönemde çok fazla öneme sahip ve en belirgin güç konumuna gelen Atina ve Sparta gibi şehirlerin aslına bakarsanız hiçbir önemi yoktu. Aslında, bölgedeki en büyük güç olan Girit'e vergi ödemek zorundaydılar. .

Efsaneye göre, Minotaur bir tanrıyı alt etmeye çalışan Girit Kralı Minos'u cezalandırması için yaratılmıştır. Kral Minos'un her yıl en değerli boğasını Denizler Tanrısı Poseidon'a kurban etmesi gelenek haline gelmişti. Fakat, bir yıl sürü o kadar güzel, o kadar mükemmel bir buzağı doğurur ki, Minos ondan ayrılmaya dayanamaz. Onun yerine daha çelimsiz bir boğa kurban eder. Fakat Poseidon izlemektedir.

Yunan mitolojisinde, her ne zaman bir tanrıyı alt etmeye çabalarsanız, kaybeden siz olursunuz. Poseidon bunu görünce, **"Tamam. Boğanı bu kadar çok mu seviyorsun? Öyleyse kadınını bir boğaya çeviriyorum."** der. Ve böylece Minos'un karısının bir boğayı arzulamasını sağlar. Minos'un karısı, Pasiphaë, bir boğaya aşık olur. Pasiphaë'nin boğaya karşı olan arzusu, bence, bir çeşit hayvansı arzuyu sembolize eder. Hepimiz kendimizi çok akıl sahibi yaratıklar olarak düşünmeyi severiz fakat gerçekte hepimiz, özümüzde saf hayvansı istekler tarafından yönetildiğimizi biliriz. Kraliçe boğayı azdırmak için özel bir plan yapar. Bir inek kostümünün içine girer ve onun otladığı çayırlıkta, canavarın yaklaşmasını bekler. Bu çok garip bir efsanedir, çünkü Pasiphaë gerçekten hayvani bir harekette bulunmaktadır. Bu boğaya aşıktır. Bu boğayla ilişkiye girmek istemektedir. **Bu durum, eski çağlarda yaşayan Yunanlı ve Romalıların, düzgün cinsel davranış şeklinin nasıl olduğuna dair zihinlerini yordukları göstermektedir. Ve hayvanlarla cinsel ilişkiye girmek mitolojilerinde çokça ortaya çıkan tabulardan biriydi.** Gerçek dünyada, bu tip efsanevi sahnelerin, vahşiliğin ünlü sahnelerinin Kolezyum'da gerçekleştirildiğini görmekteyiz. Sırf eğlence olsun diye boğalarla ilişkiye girmeye zorlanan kadın

köleler olmuştur. Bu tip gerçek yaşam gösterilerinde, eski çağlarda yaşayanlar sıklıkla Kraliçe Pasiphaë'nin bir boğayla yaşadığı efsanevi ilişkiyi canlandırmaktadırlar.

Hikâyemizde ise çok geçmeden stratejisi başarıya ulaşacaktır. Boğa onu gözetler, şehvetine yenik düşerek onunla çiftleşir, 9 ay sonra ise, Minotaur'unuz doğmuş olur. Canavarların dünyaya gelişi sıklıkla günahkârlıkla ya da bu çeşit bir kabahatle ilişkilendirilse de bu durum kesinlikle her ikisinin karışımıdır. Çünkü Minos antlaşmasına sadık kalmamış, Pasiphaë doğal olmayan bir arzunun ağına düşmüş, böylece anormal ve hasarlı bir çocuk dünyaya gelmiştir. Alnına "korku" yazılmış, yarı insan, yarı boğa bir bebek. O bir canavardır. Biz onu böyle tanırız. Fakat aynı zamanda, kaderin kurbanı olmuş gibi görünmektedir ve bu yüzden Minotaur'a karşı karışık hislerimiz vardır. Gerçekten onu suçlayamayız. Minotaur'un garip bir ismi vardır. Babası Minos olmamasına rağmen, adının ilk bölümü Minos adından gelir. İkinci bölüm, yani "tauros" ise, Yunancada boğa anlamına gelir. Yani Minotaur Minos'un boğası anlamına gelir. Eski çağlarda yaşayanlar için, bu insan-boğa karışımı güçlü ve korkutucu bir kavramdı. Boğalar Yunan medeniyetinde çok önemli bir yere sahipti. Aslına bakarsanız, tanrı gibi tapınılmışlardır. Tüm Doğu Akdeniz boyunca, boğa tarikatlarında çok fazla kurban ve ayinler vardı. Boğa erkek iktidarını ve gücünü temsil eder ve kesinlikle bu yüzden boğa dini açıdan erkeklerin iktidar, verimlilik, kuvvet ve gücünü temsil eden bir ikondur. **Boğa gücünü yansıtan anılar Yahudi-Hıristiyan dönemlerine de taşınmıştır ve İsa'nın doğumunu resmeden tablolarda Bebek İsa'ya yaşam gücü üflerken resmedilen boğalar görmekteyiz. .**

Efsaneye göre, zalim Kral Minos, Minotaur doğunca çok sinirlenir. Ve onu kendi gücüne karşı gelmeye cüret edenlere karşı bir silah olarak kullanmaya karar verir. Dünyanın en korkunç hapishanesini inşa etmek gibi çok şeytani bir plan yapar ve sevimsiz üvey evladını da o hapishanenin insan yiyen muhafızına çevirir. Orayı inşa etmek için, Minos dâhi inşaat mühendisi, Daedalus'un yardımını ister. Daedalus antik çağda yaşamış en ünlü mimardır. Thomas Edison ve Frank Lloyd Wright'ın bir araya gelmesi gibidir. Güzel eserler yapma yeteneği vardır, ayrıca eski çağ teknolojisinde uçan makineler ve harikalar inşa etme yeteneğine sahiptir. Daedalus sadece çok büyük dolambaçlı bir labirentten oluşan ve demir parmaklıkları olmayan bir hapishane planı yapar. Orası o kadar büyük ve orada yolunu bulmak o kadar imkânsız olacaktır ki, kendisi bile oradan sağ çıkmayı başaramayacaktır. Ve oranın merkezinde Minotaur avını bekliyor olacaktır. Labirent koridorlardan ve merdivenlerden oluşuyordu, labirentte içinde yürüyenin kısa zamanda nerede olduğunu anlamasını engelleyen, kişinin aklını karıştıran bir çeşit mistik veya garip bir havası vardır. Karanlık, kafa karıştıran ve ölümcül bir yer. Bu efsanevi labirent çok korkutucu olmalıdır. Fakat bir efsaneden fazlası olabilir mi?

Bugün Girit adasında, Minotaur'un labirentiyle ürkütücü benzerlikler gösteren bir yeraltı labirenti bulunmaktadır. Mesara mağarası. Yöresel bilgilere göre eski çağlardan kalma ve efsaneye ilham veren bir yeraltı taş ocağıdır. 3.5 km boyunca belirli bir düzeni olmadan uzanan dolambaçlı koridorlar. Aslında, buraya girmeye cesaret eden çoğu kişi kaybolmamak için tel kullanmışlardır. Aynı taktik efsanenin ilerleyen bölümlerinde Minotaur'un kurbanları için de çok önem arz edecektir. Bu tünellerin duvarlarında bulunan keski izleri bu mağaraların insanlar tarafından yapıldığının ve eski zamana has aletlerle kazıldıklarının kanıtıdır. Yüzyıllar boyunca, bu yeri keşfetmek için gelenler Minotaur'un evini bulduklarına inanmışlar ve çoğu kendi izlerini bırakmışlardır. Bugün bile araştırmacılar labirentte yollarını bulmayı denemektedirler. Amaçları Minotaur'un bir zamanlar yaşadığı söylenen bu ana odaya ulaşmaktır. Buraya korkularını yenmek için geldiler ve kazanmaları durumunda görev tamamlanmış demektir. İsimlerini üzerine yazdılar ve mutluca buradan ayrıldılar. Burası o labirent olsaydı, çok güzel olurdu. Herkes bu labirent düşüncesinin nereden geldiğini bilmek istemektedir ve siz karşınızda böyle mağaralar gördüğünüzde buranın bir zamanlar Minotaur'un yuvası olduğuna dair fikirler hemen zihinlere gelmektedir. .

Efsanenin gerçekleştiği söylenen adada eski çağlardan kalma, insanlar tarafından yapılmış bir labirent. Biri hariç, her yönden Minotaur'un labirenti için mükemmel bir aday. Uzmanların çoğu efsanenin mağaradan daha eski olduğunu düşünmektedir.

Yunan-Roma zamanlarının sonlarında işletilmiştir ve bu dönemde birçok hacının burayı ziyaret edişi kayıtlarda vardır. Fakat gerçek Minotaur ve labirent efsanesi çok daha önceleri ortaya çıkmıştır. Mesara labirent efsanesine ilham veren yer değilse, o yer neresidir?

İpucu arayışları bizi tekrar efsaneye yönlendirir. Korkutucu labirenti tamamlanan Girit Kralı Minos, ilk kurbanlarını aramaya başlar. Minotaur için yemek vakti gelmiştir. Eski bir efsaneye göre, Girit adası karanlık bir labirentte hiçbir şey yemeden devriye gezen yarı insan, yarı boğa bir canavara ev sahipliği yapmaktadır. Labirent çok karışıktır, mimarı bile çıkış yolunu zorlukla bulabilmektedir. İçeride ise, Minotaur insan etine susamış halde ilk kurbanlarını beklemektedir. Bu esnada, 320 km kuzeyde Atina ismindeki küçük site devletinde, tüm Akdeniz'den gelen atletler bazı sportif mücadeleleri başarmak için bir araya gelmişlerdir. Bu durum, Olimpiyat Oyunlarının ilk işaretleridir. Yarışmacılar arasında, Girit Kralı Minos'un oğlu ve Minotaur'un üvey kardeşi Prens Androgeus da vardır. Minos'un oğlu, Androgeus, her yarışmayı kazanmış; koşuda, fırlatmada ve şarkı söylemede herkesin yıldızı olmuştu. Ve bu durum bazı Atinalı gençleri o kadar sinirlendirir ki bir sarhoş kavgasında onu öldürürler. Kralın oğlu acımasızca öldürülmüştür. Bu savaş demektir. Haberler Minos'a ulaştığında, çok büyük bir kedere kapılır, çok büyük bir öfke ve intikam alma duygusu içini kaplar. Kral Minos olabilecek en kötü şekilde Atinalıları cezalandırmaya karar verir. Minotaur'u onlarla besleyecektir. Girit donanması Atina'ya demirler ve bir ültimatom gönderir. Minos onlardan Minotaur'a kurban etmek için 7 bakir erkek ve 7 bakire kadın göndermelerini talep eder. Eski çağlarda bakireler çok değerli birer ticaret eşyasıydı çünkü saflıklarının onları tanrılara daha da yakınlaştırdığına inanılıyordu. Bir gemiye bindirilecekler ve bu gemi onları aşağılayıcı koşullar içinde Girit'e götürecektir. Hepsi canavar tarafından öldürülecekleri labirente götürülürken göz yaşlarına boğulacaklardır. .

Efsane bu şeklide devam eder, fakat gerçekle bağlantısı nedir?

Hikâye burada gerçek tarihsel bir çatışmayı sembolize eder. Yılların süper gücüyle, gelecek vaat eden bir eyalet arasındaki epik mücadele.

Yunan tarihinin ilk zamanlarında, Atina ve Girit birbirlerinin can düşmanlarıyken Girit'in büyük donanması Girit'e büyük bir avantaj sağlamıştır. Hem efsanede hem de gerçek hayatta, David ve Goliath'ın mücadelesidir. Minotaur efsanesinin gerçek tarihin sembolik bir örtüsü olduğu her halinden bellidir. Girit çok güçlü bir medeniyet olmakla birlikte anakara Yunanistan'daki eyalet devletlerin üzerinde bir çeşit üstünlük kurmuştur. Minos'un sunduğu bu uygunsuz talep, Girit'in tüm bölge üzerinde kurduğu hakimiyetin bir yansımasıdır. Atinalılar Minotaur hikâyesini politik bir propaganda olarak kullanmışlardır. Minotaur, Girit'in zorbalığını yansıtmıştır. Labirent, Girit'in neredeyse önlenemez derecede büyük gücünü, kurbanları ise acı çeken Atinalıları sembolize etmiştir. .

Efsanenin amacı Giritlileri barbar ve günahkâr olarak göstermektir. Ve işe yaramıştır. Hikâyeyi yüzyıllardır abartarak anlatan Yunanlılar için, bu hikâye kendilerinin, tanrılarının ve sağduyulu düşüncelerinin Giritlilerden, onların boğaları ve canavarlarından daha üstün olduğunun önemli bir kanıtıydı. .

Efsaneye göre Atina, her 9 senede bir Minotaur'a kurban edilmesi için insanlar göndermeye aksi takdirde Girit'le topyekun savaşa girmeye zorlanır. Fakat neden 9 senede bir?

Kayıtlarından anlaşıldığı üzere, **Ay'ın yaklaşık dokuz yıl süren çeşitli yıldız takımlarının etrafındaki hareketlerini baz alan bir anlayışa sahiptiler. Öyleyse bu durum, 9 yıllık kurbanların temelidir.** Her ne zaman dolunay Ekinoks'a denk gelirse, canavara yeni kurbanlarını gönderme vakti gelmiş demektir. İlk kurbanlar labirente hapsedildikleri esnada, denizin karşı yakasında önemli bir olay vuku bulmaktadır. Atina'dan 80 km uzaklıktaki küçük bir krallıkta dünyaya gelen çocuğun adı Theseus'tur.

Yunan mitolojisinin ilk büyük kahramanlarından birisidir. Minotaur'a karşı koymak için seçilen kişidir. Theseus'un doğumu Atina'nın ulusal kimliği açısından bakıldığında en

önemli hadisedir. Theseus'un eski tip kahramanlara özgü bir yapısı vardır. Onlar çok büyük bir güç, cesaret ve ayrıca üstün beyin gücüne sahiptirler. Theseus güzel bir Yunan prensesinin oğlu olmakla birlikte, bir değil, iki güçlü babaya sahiptir. Annesinin rahmine düştüğü gece, annesi hem Atina Kralı Aegeus'la hem de deniz tanrısı Poseidon'la ilişkiye girmiştir. Genellikle olan şey; annenin ölümlü babayla yatması ve aynı zaman dilimi içinde ölümsüz babayla da birlikte olmasıdır. Böylece çocuk iki kişi tarafından eş zamanlı olarak döllenmiş olur. İki babaya sahip olması, hem Aegeus'un tahtının varisi olma hem de Poseidon'a özgü özel güçlere sahip olma imkanı verir. Böyle iki babaya sahip olma durumları, eski efsanelerde genellikle rastlanılan bir olay örgüsüdür. Hatta bazı gerçek hükümdarlar böyle olduklarını iddia etmişlerdir. Onlardan biri, muhtemelen en bilineni, kısmen tanrısal olmakla övünen Büyük İskender'dir. Daha sonra, Roma döneminde, ilk imparator Augustus'la başlayarak Roma İmparatorları tanrı olduklarını iddia etmişlerdir. Benim babam bir tanrıdır diyebilirseniz, bu durum size bir çeşit yetki kazandırır. .

Efsaneye göre, Theseus doğduğunda Kral Aegeus sandaletlerini ve bir kılıcını büyük bir kayanın altına gömerek Theseus'un annesine. çocuk bu kayayı kaldırabilecek güce eriştiği zaman hakkı olan Atina Prensliğine sahip olacağını söyler. 9 yıl sonra, Girit tekrar vergi olarak Minotaur'un labirentinde kurban edilmeleri için 7 erkek ve 7 kadın gönderilmesini talep eder. Krallığın bir kahramana ihtiyacı vardır. Girit 3. kez vergisini istediğinde, Theseus artık hazırdır. Sonunda babasının sandaletlerini ve kılıcını saklayan o büyük kayayı kaldırabilecek güce erişmiştir. Labirente girmeye, Minotaur'la savaşmaya ve Atinalıları Girit'in gazabından kurtarmaya ant içer. Canavar ile kahramanın klasik savaşıdır. Ve modern kanıtlar bunun ardındaki bazı şaşırtıcı gerçekleri gün ışığına çıkartmıştır. Atina bir kez daha Girit'in gaddar kralı Minos'un talep ettiği masum kurbanları Minotaur'a kurban olarak gönderme vakti gelip çattığı için yastadır. Seçilenler öleceklerinden emindirler. Fakat kadere meydan okumaya ant içmiş biri vardır. Atina Prensi, Theseus. Cesaretini kanıtlama ve krallığına özgürlüğünü kazandırma arzusundadır. Tüm kahramanlar statülerini kazanmak için büyük işlerin üstesinden gelmek zorundadırlar. Bu yüzden büyük bir şeyler yapma ihtiyacı hisseder. Ve yapacağı şey ise; Atinalıların Minos'a ve çocuklarının da Minotaur'a boyun eğmek zorunda kalmalarına bir son vermek olacaktır. Sahne hazırdır. İnsanoğlunun vahşi yansıması Minotaur'a karşı kahramanımız, formunun zirvesinde, insanoğlunun kahramanlık sembolü Theseus'tur. Theseus Girit'e doğru yola çıkmadan önce, babasından önemli bir emir alır. Eğer Atina'ya dönebilirse, dönüş yolunda siyah yerine beyaz yelken açmasını ister. Böylece, gemi ufukta göründüğünde, kral oğlunun güvende olduğunu anlayabilecektir. .

Efsaneye göre, Theseus'un gittiği yer burasıdır. Kral Minos ve Giritlilerin başkenti, Knossos. Eski çağlarda yaşayan Yunanlılar, buranın Minotaur'un evi olduğuna, insanlığa karşı işlenen korkunç suçların burada işlendiğine inanmışlardır. Bugün kalıntılar hâlâ, efsanenin ardındaki gerçeklere ışık tutan ipuçları barındırmaktadır. M.Ö. 700 ile 450 yılları arasında, yani Girit'in en güçlü zamanlarında, bu şehir 100.000 insana ev sahipliği yapıyordu. Ve merkezinde karışık bir tasarıma sahip büyük bir saray vardı. Aslına bakarsanız, bazı uzmanlar buranın labirentin ilham kaynağı olduğuna inanmaktadırlar. Bir insanın, içinde sanki binlerce odası olan, bazı yerleri beş kattan oluşan bu büyük sarayda yolunu bulması gerçekten çok zor olmalıdır. Birçok koridoru vardı fakat hiç antresi yoktu. Koridorlar küçük bir odadan başka bir odaya bağlanıyordu, bu yüzden hiçbir yere giden direkt bir yol bulamıyordunuz. Tahminime göre Yunanlılar burayı ilk gördüklerinde, hiçbir anlam veremediler ve böylece bu labirent kavramını ortaya attılar. Bu yeri Yunan simetri algısını bozan, karanlık ve birçok koridordan oluşan bir zindan olarak hayal ettiler.

Yunanlılar simetriye bayılırlar. Sarayın içinde yapılan modern kazılar bu yerin Minotaur'un labirentiyle olan bağlantısını sadece güçlendirmiştir. Alan boyunca, boğalara tapma izleri bulunmuştur. Sarayda bulunan bir fresk bile, bir boğayla savaşan genç bir adamı resmetmektedir. Neredeyse direkt efsaneden çıkmış bir sahne gibi görünmektedir. Knossos sarayındaki bu tasvir, kızgın bir şekilde kendisini takip eden geniş boynuzlu bir boğanın üzerinden parende atan çıplak, genç bir adamı göstermektedir. Labirent görünümünde, boğalarla alâkalı eserlerle dolu eski bir saray. Bu sarayın efsaneyi nasıl etkilemiş olabileceğini görmek kolaydır. Fakat

bağlantılar bununla sınırlı değildir. Arkeologlar gerçek Kral Minos'un varlığını destekleyen kanıtlar ortaya çıkarmışlardır. Hâlâ sağlam duran tahtıyla birlikte bulunan bir taht odası. 3,500 yıllık bir geçmişe sahip, Avrupa'da bulunan en eski tahttır. Üzerinde eski dilde yazılmış ve kralın isminin geçtiği bir ibare de vardır. Girit tapınağının arşivlerinde, üzerinde Kral Minos kelimesine benzeyen kelimelerin kazılı olduğu taş yazıtlar vardır. Üzerlerindeki "mi-nu-te" ve "mwi-nu ro-ja" kelimeleri **"Kral Minos"** anlamına gelebilir, **"ro-ja"** bir kraliyet unvanıdır. Bu deliller ışığında Kral Minos'un gerçekten yaşadığını söyleyebiliriz. Fakat Minotaur efsanesiyle en ilgi çekici bağlantı alanda bulunan başka bir yazıtta ortaya çıkmaktadır. Labirentin Hanımı olarak anılan kişiye yapılan bir bağışı resmetmekte, Minotaur labirentine atıfta bulunulmaktadır. Bu yazıt, Knossos Şehri ile efsanemiz arasındaki en belirgin bağlantıdır. Fakat, Labirentin Hanımı olarak anılan kişi kimdi acaba?

Kim olduğu bir sır perdesidir. Uzmanlar onun, sarayda büyük bir öneme sahip olan bir kadın, yüksek konumda bir rahibe, hatta kralın kızı olduğuna inanmaktadırlar. .

Efsanede, Kral Minos'un kızı Ariadne hikâyemizin geri kalan kısmında büyük bir rol üstlenmektedir. Labirentin Hanımı'nın kim olduğunu bilmemekteyiz fakat Kral Minos'un ilk kızı olması münasebetiyle Tapınak'ın rahibesi olarak anıldığından Ariadne'nin o kişi olma ihtimali yüksektir. Theseus Girit'e kurban edilmek için geldiği andan itibaren Prenses Ariadne'nin dikkatini çeker. Ariadne Theseus'un duruşunu, cesaretini, sürekli kendisine baktığını fark eder ve anında ona tutulur. Theseus'a olan aşkının etkisi altında kalmış gibidir ve ona yardım etmeye karar verir çünkü onunda diğerleri gibi labirentte ölmesini istememektedir. Fakat Ariadne elini çabuk tutmalıdır. **Labirentin tasarımcısı Daedalus'u bulur ve kaçış yolunu söylemesi için yalvarır. O da bir ipucu verir. Bu efsanenin eski İngilizce çevirilerinde, "ipucu" kelimesi "yumak" anlamına gelmektedir. Daedalus'un Ariadne'ye verdiği de budur ve "ipucu" kelimesi de bu şekilde ortaya çıkmıştır. Ve Daedalus ona; "Neden sadece bir yumak kullanmıyorsun?**

Bir ucunu kapıya bağla ve labirentte ilerledikçe ipi sal. Merkeze vardığında, ipi takip ederek tekrar çıkış yolunu bulabilirsin." der. Biz de sualtı keşiflerimizde yumak kullanmaya devam etmişizdir. Dalgıçlar ipin bir ucunu enkazın ya da mağaranın girişine bağlayıp içeri girer ve keşiflerini yaparlar, daha sonra da ipi takip ederek dışarı çıkarlar.

Yunanlıların her şeyden daha üstün tuttukları şey, yani sağduyu sorunu çözmüştür. İçinden çıkılmaz gibi görünen bir duruma basit bir çözüm bulmuştur. Ariadne gizlice Theseus'u hücresinde ziyaret eder ve bir şartla çıkış yolunu teklif eder hayatta kalırsa kendisiyle evlenmesini ister. Theseus Ariadne ile karşılaştığında, zor bir durumdadır. Labirentin içine girmek ve Minotaur tarafından öldürülmek üzeredir, böyle bir durumda Ariadne ona yardım etmeye gönüllü olduğundan, onun da fazla bir seçim yapma şansı yoktur. Ya onun dediğini yapacak ya da kendisini tehlikeye atacaktır, sonuç olarak kendisini tehlikeye atmamayı tercih eder. Ertesi sabah, 14 kurban labirente hapsedilir. Kurbanlar kesilmeye hazırdır. Theseus elindeki yumağıyla, labirentin içinde ilerlemeye başlar. Theseus girişten itibaren ipi salmaya başlar ve bu karanlık, nemli tünelde adım adım ilerlemeye başlar. Theseus bir kurban olarak sunulmuştur. Bu durum, bugün anlamakta güçlük çekeceğimiz bir kavramdır fakat bulunan deliller eski Giritlilerin sadece insanları kurban ettiğini değil aynı zamanda onları yemiş olabileceklerini de göstermektedir. Atina Prensi Theseus Minotaur'la doğrudan karşılaşma niyetiyle, diğer kurbanlara birlikte labirentin derinliklerine doğru yol almaktadır. Elinde yumağı, yani ipucu vardır, böylece çıkış yolunu bulabilecektir. Minotaur'un kükreyişleri daha güçlü duyulmaya başlayınca, Theseus'un direnci bozulmaz fakat yanındakiler çözülmeye başlarlar. Kurbanlar labirentte yürürken, ne kadar korkmuş olabileceklerini tahmin etmek zor değildir. Sadece karanlık bir yere girdiğinizi ve hiçbir şey görmeden gezdiğinizi düşünün. Bu labirentin başka bir yerinde, onları bir anda yok edebilecek bu insan yiyen korkunç yaratığın olduğunu biliyorlardı. Bu canavarla nerede karşılaşacağınızı asla bilemezsiniz. Labirentin derinliklerinde, Minotaur uyanır. Kendisine doğru gelen korkmuş kurbanların çığlıklarını duyar. Ve bir sonraki et ziyafetini çekmeye hazırdır. Theseus'un, Atinalıları Girit'in gazabından kurtarmak için yenmek zorunda olduğu düşmanı işte budur.

Bu şekilde devam eden efsanenin gerçekle olan bağlantısı nedir?

Tunç Devri boyunca Atina ve Girit arasında devam eden gerginlik detaylı olarak belgelenmiştir. Giritliler gerçekten efsanede geçtiği kadar vahşi miydi?

Knossos sarayında yapılan kazılarda hikâyemizin ardındaki gerçeklere ışık tutan muhtemel kanıtlar gün ışığına çıkarılmıştır. Alanda bulunan yazıtlar, bazıları tarafından tanrılara verilen kurbanlar olarak yorumlanmaktadır. İnsan kurbanlar. Kadın bir kölenin ve ayrıca 10 erkeğin kurban edildiğine dair kayıtlar vardır. .

Efsanedeki Minotaur'un kurbanları gibi, kurban törenlerinde gerçek insanlar öldürülmüştür. Girit'te insanların gerçekten kurban edildiği öne sürülmektedir. Fakat kanıtlar yazıtların ötesine uzanmaktadır. Ayrıca acımasız infazların izlerini taşıyan kemikler bulunmaktadır. 1979 yılında, Knossos'ta 300'den fazlası gün ışığına çıkarılmıştır ve kemiklerin hepsi inanılmaz bir biçimde, çocuk kemiğidir. Yaklaşık %25'inde, eti kemikten ayırmaya yarayan bir tip keskin bıçak tarafından yapıldığı anlaşılan kesik izleri mevcuttur. Kemiklerde bıçak izleri vardır, kemiklerin üzerinde kesik izleri vardır, bu yüzden gerçekte bir katliam mı yapıldı yoksa yamyamlık mı yapıldı bunu anlamak zordur. Bu tip bir kanıt başka birisi tarafından daha başka nasıl yorumlanabilir bilemiyorum. İnsan kemikleriyle birlikte benzer şekilde kesilmiş koyun kemikleri de bulunmuştur. Bu büyük izler, yemek için kesilen hayvanlarda bulunabilecek türden izlere benzemektedirler. Bu da bize, eski çağlarda yaşayan Giritlilerin sadece insanları kurban etmediklerini aynı zamanda onları yediklerini göstermektedir. Minotaur'un insan etine olan açlığı yamyamlık üzerine verilen şifreli bir mesaj mıdır?

Aklımıza gelebilecek en iğrenç ve tiksindirici suçtur. Birini şeytanmış gibi göstermek için biçilmiş bir kaftandır, bu yüzden antik Yunanlıların büyük düşmanları Girit hakkındaki hikâyeyi bu şekilde anlattıklarını, yani onlar sadece korkunç insanlar değil, aynı zamanda canavar ve hatta yamyamdılar şeklinde anlattıklarını düşünebiliriz. .

Efsane devam eder. Labirentin koridorlarına karanlık çökmüştür. Theseus'un kendi başına yolunu bulması imkansızdır. Minotaur'un hırıltıları gittikçe daha yüksek duyulmaktadır. Bunlar onun pusulasıdır. Theseus'un elindeki yumak, yani ipucu iyice küçülmüş, labirente ilk girdiği andakinin anca dörtte biri kalmıştır. Canavar artık yakındadır. Duvarlardaki kan kokusunu hissetmekte, canavardan arta kalan zavallı kurbanlarının kemiklerini görebilmektedir. Köşeyi döndüğünde uyuyan devi görür. Minotaur'un nefes alış sesleri bile onu çok korkutur. İşte kahramanlarla bizim, yani normal insanlar arasındaki fark burada ortaya çıkar, kahraman korkuyu hisseder, ama ona yenilmez ve kahramanlığını ortaya koyar. Theseus canavarı uyuklarken yakalayarak onu pusuya düşürür. Theseus yaklaşır, Minotaur ürkerek kalkar ve karşılık verir. İnsanoğlu canavarla karşılaşırken balta da kılıçla karşılaşır. Atina ve Girit'in geleceğini kestirmek zordur. Gecenin bir yarısında kavga sesleri karanlığı delmektedir. Theseus Minotaur'u labirentte köşeye sıkıştırmıştır. Birden üzerine atlar, saldırır Canavar kendisine vuranın daha ne olduğunu anlamadan, Theseus üstünlüğü ele geçirir. Minotaur'un mücadelenin sonunda nefesi kesilir. Kahramanımız öldürücü darbeyi indirir. Minotaur, yani işkenceye maruz kalan, kapana kısılan korkunç ruh artık ölmüştür. Atina Prensi ve Poseidon'un oğlu Theseus Kral Minos'un lanetini yok etmiştir. Kalbinin nasıl çarptığını, adrenalininin nasıl yükseldiğini tahmin edebilirsiniz, üstü başı ölü canavarın pisliğine ve bu canavarın yıllardır yediği insanların kanına bulanmıştır. Theseus'la somutlaşan sağduyunun gücü Minotaur'la somutlaşan mantıksızlığın gücüne galip gelmiştir. Fakat galibiyetini kutlamak için vakti yoktur. Gün ağarmaktadır. Theseus eğer Kral Minos'un gazabından kaçacaksa elini çabuk tutmalıdır. Minotaur'u öldürmüş olması her şeyin bittiği anlamına gelmez çünkü bu durum tabi ki Minos'un hoşuna gitmeyecektir. Bu yüzden izleri takip ederek labirentten çıkmak ve gemiye binmek zorundadır. İp yardımıyla geri dönerken hâlâ hayatta olan Atinalıları da yanına alarak labirentten çıkar. Kaderlerinin umdukları gibi sonlanmadığını, kahramanımızın kaderlerini kökünden değiştirdiğini gördüklerinde nasıl sevindiklerini tahmin edebiliyorum. Girit Prensesi Ariadne, Theseus'un kurtulduğuna dair herhangi bir işaret görebilmek için geceyi uykusuz geçirmiştir. Minotaur'dan canlı kurtulmayı başarırsa onunla evlenmeye söz vermiştir, Ariadne de sözünü tutmasını beklemektedir. Şafak sökmeden önce ona katılır ve gemileri Atina'ya doğru yelken açar. Bu an, Yunan mitolojisinde bir dönüm noktasıdır. Theseus'un Minotaur'u

öldürmesi çok sembolik bir harekettir, Atinalı kahramanımız en sonunda Girit boyunduruğunu yenmiştir.

Yunanistan'ın Girit'i yenmesinin sembolüdür. İnsan cesaret ve becerisinin sembolüdür. Bu yüzden tüm bu hikâyeler, gençlere şehirlerine karşı sadık olmaları, şehirlerinin şerefi için kendilerini feda edebilmeleri ve demokratik bir şehrin gerçek vatandaşları olmaları konusunda ilham kaynağı olmuştur. Theseus Girit'ten bir kahraman olarak ayrılır fakat eve dönüş yolculuğu bir trajediyle sonlanacaktır. Minotaur'la savaşmak için ayrılırken Theseus ölümlü babası Kral Aegeus'a eve sağ dönmesi durumunda zaferini belirtmesi için beyaz yelken açacağına dair söz vermiştir. Aegeus aylar boyunca her gün, aynı uçurumun kıyısına gelerek gemiden bir iz aramıştır. En sonunda gemi ufukta göründüğünde yelkenleri siyahtır. Kral oğlunun Minotaur tarafından öldürüldüğünü zannederek tarif edilemez bir üzüntüye kapılır. Bu üzüntüyle, Aegeus denize atlayarak ölür. O gün bu gündür, Theseus'un babasından dolayı bu denizin adı (Ege) Aegean'dır. Theseus beyaz yelken açmayı unuttuğunda, hikâyenin orijinali unutmasına sebep olabilecek herhangi bir şeyden bahsetmez, fakat orijinal efsanenin sonunda bir çeşit gençlik gamsızlığından bahseder gibidir. Bu en kolay açıklamadır. Üzerinde bir zafer sarhoşluğu vardı, eve geri dönüş yolundaydı ve sadece yapmayı unuttu. Aegeus'un ani ölümü sarsıcı bir gelişmedir. Theseus karaya sadece Atina'nın kurtarıcısı olarak değil, aynı zamanda yeni Kral olarak çıkar. .

Efsaneye göre, şehri durgun bir ileri karakol olmaktan bölgenin süper gücüne dönüştürecek bir Kral olacaktır. Bu efsanede, Atinalıların güçlenmeleri tamamen Theseus'a bağlanmıştır. Aslına bakarsanız, efsane kısmen bunu kanıtlamak için yazılmış gibi görünmektedir. Atinalılar Theseus'u kurucu kahramanları olarak seçerek, bir açıklamada bulunmaktaydılar. Girit'in uzun zamandır süren hakimiyetinin son bulduğunu, şehrin yeni bir patronunun olduğunu ve bu patronun da Atina olduğunu söylüyorlardı. Atina Yunan dünyasının baskın şehir devleti olma yolunda ilerlerken Girit çökecek ve fethedilecektir. Fakat her iki krallıkta tarihe gömüldükten çok sonra bile, Theseus ve Minotaur efsanesi devam edecektir. **Ve her güzel efsane gibi, bu efsane de 3,000 yıl önce ki kadar bugün bile belirgin olan insan doğasının içyüzünü su yüzüne çıkarmaktadır. Bir kişinin Minotaur hikâyesinden çıkarabileceği çok anlam vardır, labirenti insan zekâsı olarak, bilinç anımızda sürekli keşfettiğimiz karanlık bir yer olarak, hayvan doğası olarak, bizi öldürmek zorunda bırakan doğa olarak düşünebilirsiniz.**

Bu efsaneler, içimizde saklı tuttuğumuz bazı özelliklerimizi bize çok güçlü bir şekilde gösterirler. Gizli dürtüleri, arzuları gösterirler, buradaki "gizli", dünyayla başa çıkarken kullandıklarımız, insanların yaşadıkları en hayati mücadeleler demektir.

BÖLÜM 5 MEDUSA

> Eğer bakışlar öldürseydi şimdi ölmüş olurdunuz. Bir bakışla taşa dönerdiniz. Bu, Medusa efsanesidir. Tüm insanların korktuğu korkunç bir kadın. Savaş alanında ve daha ötesinde. Fakat beklenmeyen bir düşman ona meydan okuyacaktır. Hikâyenin ardında çarpıcı bir gerçek yatmaktadır. Yunanistan'ın en ünlü canavarı bir insan cesedinden esinlenilerek yaratılmış olabilir mi?
>
> Ya da hikâyesinin temeli, geceleri gökyüzünde göründüğü şekliyle pozitif bilim olabilir mi?
>
> Bugüne kadar anlatılmış en büyük hikâyelerden birinin ardında saklı kalan gizli amacı keşfedin. Medusa'nın Başının izini sürün.

Burası bir zamanlar bir bahçeydi, şimdi ise ölülerle dolu bir mezarlıktır. Hepsi de korkudan donakalmıştır. Son nefeslerini verirken baktıkları şey ise Medusa idi. Onun bakışları tam anlamıyla içinize işler ve sizi komple bir taşa çevirir. Medusa efsanesi bizleri yaklaşık 3,000 yıldır büyülemektedir. Bugün bile görüntüsü hâlâ, dünyanın her yerinde akıllarda hemen canlanıverir. Sıklıkla vazoların üzerinde resmedilen Medusa, domuz dişlerine sahip, saç yerine kafasında yılanların dolaştığı, bazen sakallı, sıklıkla suratı asık, ağzından dışarı sarkan bir dile sahip ve

gözlerini size dikerek bakan bir kadındır. Antik Yunanistan'da, efsaneler sayesinde karışık dünya anlamlanıyordu. Hikâyeleri tarihi kaydetmiş, doğayı açıklamış ve insanlara yaşam şekilleri aşılamıştır. Medusa efsanesi de diğerlerinden farklı değildir. .

Efsaneler topluma ders verir ve düzen kurmalarına yardımcı olurlar. Ve bence Medusa efsanesi, Antik Yunan toplumundaki bazı değerlere bakmamızı sağlayan bir pencere açmaktadır. Hayatlarının bir bölümünde, bir çeşit büyüleyici bir kadının etkisi altında kalmış olan erkeklerin ne yaşadıklarını tam anlamıyla görmemizi sağlar. Medusa tek bir delici bakışla bir insanı yok edebilir. Bu, onu neredeyse mağlup edilemez yapan bir güçtür. Medusa efsanesi, insanlarda özellikle de erkeklerde bazı korkuların uyanmasına sebep olur. Başka yöne çevrilemeyen, içinizi delip geçebilecek, her şeyi yok edebilecek güçte, sizi dondurabilecek, bir şekilde sizi mahvedebilecek ve bitirebilecek bakışa sahip güçlü kadın imajı bence bu tip bir kadın özellikle erkekler için bir kâbus olmalıdır. Antik Yunanlılar için, Medusa'nın ölümcül görüntüsü mitolojideki en korkutucu görüntülerden biridir. Fakat Medusa bir canavar olarak doğmamıştır. .

Efsaneye göre, Medusa bir zamanlar Yunanistan'daki her erkeğin sahip olmak isteyeceği kadar büyüleyici güzelliğe sahip bir kadındır. Uzun bukle bukle saçları olan, herkesin evlenmek istediği, herkeste kıskançlık yaratacak kadar güzel bir kadın olarak tasvir edilmiştir. Fakat Medusa evlenemez. O, savaş tanrıçası Atena'nın sonsuza dek bakire kalma yemini eden rahibesidir. Atena, antik Atinalıların büyük şehirlerinin koruyucu tanrıçasıdır. Ayrıca bakire bir tanrıçadır, seks onun dünyasında yer almaz, herhangi bir erkeksi arzunun sınırları ötesinde yer almaktadır. Tapınağındaki hizmetkârların da bakire olmaları gerekiyordu, böylece tüm enerjilerini ailevi işlere ve çocuk yetiştirmeye değil de tanrıçanın hizmetine sunabileceklerdi. Medusa, yani kötülüğün korkunç görüntüsü yola saflık sembolü olarak başlamıştır.

Hikâye böyle devam eder, fakat gerçeğe dayanıyor olabilir mi?

Atena Tapınağı bir efsane değildir. Bugün bile hâlâ Atina'da Akropolis'in tepesinde ayakta durmaktadır. **Parthenon Tapınağı. Yunancada "bakirenin mekanı" demektir.** M.Ö. 430'da tamamlanarak, Atina semalarında yükselmiştir. Her Yunan şehrinin kendine ait büyük bir tapınağı olmalıydı. Bu durum, Amerika'daki her şehrin kendine ait büyük bir stadyuma sahip olması gibi bir şeydir. Bu yüzden Atina antik Yunan'ın en önde gelen şehri olarak, kendi görkemine yakışacak derecede büyüklükte bir tapınağa sahip olmak istemiş ve böylece Parthenon yaratılmıştır. Tapınağın merkezinde Atena'nın çok büyük bir heykeli vardır. Fildişi ve altından yapılan heykel, yaklaşık 12 metre yüksekliktedir. Antik dünyanın en etkileyici manzaralarından birisidir. .

Efsaneye göre, Medusa'nın trajik kaderinin yazıldığı yer burasıdır. Medusa'nın güzelliği yasaktır, Atena'nın hizmetine sunulmuştur. Fakat bir talipli, edilen yeminin yoluna çıkmasına müsaade etmeyecektir. Denizler Tanrısı, Poseidon. Poseidon, bir çeşit çok belirgin, erkeksi güçtür. Deniz, fırtına ve deprem tanrısıdır. Depremler sessizce yaklaşmazlar, neye uğradığınızı şaşırırsınız. Az bile sinirlendirilirse, çok kötü şekilde köpürüp size çok zarar verebilir. Bir şehvet anında, Poseidon hamlesini yapar ve bakire rahibeye en büyük zararı verir. Kutsallığını hiçe sayarak, Atena'nın Tapınağı'nda ona tecavüz eder. Onun bekâretini çalar.

Bu durum tarihin her evresinde kesinlikle suçtur. Medusa'nın dünyası kararmış, masumiyeti çalınmış, hayatı kökünden değişmiştir. Bir tecavüz kurbanı olduğundan Yunan geleneklerine göre artık normal bir evlilik yapma hakkı yoktur. Ve artık bakire de olmadığından tanrıça hizmetine kendisini adaması da mümkün değildir. Belirli dini ayinler için kendinizi cinsel ilişkiden arındırmanız gerekiyordu böyle bir durumda da Tapınak'ta ilişkiye girmek mekânın kutsallığına hakaret ve dolayısıyla Atena'nın sinirlenmesi anlamına gelmektedir. Atena çok sinirlenmiştir. Ama Poseidon'a sinirlenmemiştir. Güçlü bir erkek tanrı olması münasebetiyle bu ondan beklenebilecek bir harekettir. Atena'ya göre, cezalandırılmayı hak eden Medusa'dır. Kurban suçlu durumuna düşmek üzeredir. Atena da onlardan biridir. Kendisini sanki bir erkek kampındaymış gibi gösteren bir görev üstlenir. Erkeklerin tarafını tutmaktadır. Bir bakıma, kadınların alınıp satılan bir mal gibi görüldüğü bir toplumu yansıtmaktadır. Belli bir noktaya kadar tecavüzün kadın için çok zararlı olduğunu anlamışlardır

fakat bu efsanelerin çoğunda herhangi bir acıma görmemiz söz konusu değildir. Ve sıklıkla, cezalandırılan kişi de tecavüze uğrayan kadının ta kendisidir. Atena, zaten mahvolmuş rahibesini çok acımasızca cezalandıracaktır. Güzeller güzeli Medusa'yı çirkin bir yaratığa dönüştürecektir. Yeni görüntüsü antik Yunanistan'da sıkça rastlanan gerçek bir manzaraya korkunç derecede benzeyecektir. İnsan cesedine.

Medusa, mitolojinin yılan saçlı iğrenç yaratığı düşmanlarını bir bakışıyla taşa çevirebilmektedir. Bir zamanlar, Yunanistan'ın en güzeliydi. Hem erkeklerin hem de tanrıların göz bebeğiydi. Fakat Poseidon'un tecavüzüne uğradıktan sonra Medusa'nın hayatı kökünden değişmiştir. Medusa hikâyesi bir trajedidir çünkü suçun faili bile değilken, Atena'nın Tapınağı'nda Poseidon'un tecavüzüne uğramışken çok çirkin bir canavara dönüştürülen kendisi olmuştur. .

Efsanede, tanrıça Atena Medusa'yı ansızın lanetler. Medusa çok acı veren bir dönüşüme uğrar. Can havliyle yüzünü tırmalar ve derisi çatlayarak solup gider. Uzun, ipeksi saçları kıvranan zehirli yılanlar kütlesine dönüşür. Medusa'nın korkunç dönüşümü tamamlanmak üzeredir. Fakat geçireceği bir dönüşüm daha vardır. Şimdi ise, uğradığı lanetin en zorlu ve iç burkucu sonuçlarına katlanmak zorundadır. Kendisine bakanı taşa dönüştürecek bir kişi rolü oynayacaktır. Bu da onu toplumdan soyutlayacaktır. Medusa'nın artık hiç kimseyle, hiçbir ilişkisi kalmamıştır. Bu da demek oluyor ki, Atena bu zavallı kızı ömrünün sonuna kadar bir çeşit yalnızlığa hapsetmiştir. **Tecavüze uğramış olmanın neticesinde, Medusa statüsünü, güzelliğini ve birini öldürmeden ona bakabilme yeteneğini kaybetmiştir. Son olarak da, uzak ve ıssız bir adaya ölene dek sürgün edilmiştir. Medusa artık bu lanetle sonsuza dek yaşamak zorundadır.** Ve bu zaman içinde, herhangi bir şey değişmeyecektir. Gerçekleşecek olan tek şey, her kim ona ne zaman yaklaşmaya kalksa taş bahçesine bir ağaç daha dikilecektir. .

Efsaneye göre, Medusa **"Gorgon"** isimli bir canavara dönüşmüştür. Bu isim, antik Yunan dünyasında ki **"korkunç"** kelimesinden gelmektedir. Gorgon şu; pullu derili, dik dik bakan koca gözlü ve bir bakışta sizi taşa dönüştürebilecek korkunç canavardır. İçinde çirkin ve korkunç kadınların olduğu ilk gelenekler Medusa'dan bahsetmektedirler. Medusa bu çirkin yaratıklardan birine dönüştürülen ilk insandır.

Yunan efsanelerinde, çirkin ve korkunç kadınlar ölümün somutlaştırılmış halini temsil etmektedir. Aslında, onlara ilham veren, ölümdür. Fal taşı gibi açık gözler, yüzdeki işaretler, şişkin bir yüz, dişlerin görüneceği kadar kasılmış bir deri ve dışarı çıkmış bir dil, ölü bir bedenin görüntüsünden esinlenmedir. Öldükten sonra, insan derisi vücudun farklı noktalarından büzülmeye başlar. Yüz garip bir şekilde şişer. Gözler büyüyerek yerlerinden çıkarken, dil de şişerek ağızdan dışarı çıkar. Böylece, ceset insandan canavara dönüşmüş olur. **Ceset fotoğraflarında, ortaya çıkan "gorgon"a has bu değişimleri görebilirsiniz.** Bu, bugünün insanlarının hiç de alışık olmadığı bir şeydir, bizim ölülerden ayrılışımız erken olur. Bizim ölülerle ilgilenen uzmanlarımız vardır. Fakat aslına bakarsanız, eski zamanlarda böyle bir durum sizin için hakaret sayılmazdı. İnsanlar bu tip şeyleri görürlerdi. Antik dünyada ölüm her yerdeydi. Aslında, tarih boyunca ortaya çıkan çoğu canavar cesetlerden esinlenilmiştir.

Aztek takvimi zamanlarında, tam olarak aynı şekilleri bulur, aynı büyüklükte gözleri, burunları, zoraki gülümsemeleri, dışarı çıkan dilleri görürsünüz. Mısır mitolojisinin Bes'inde bunları bulursunuz. Hint mitolojisinde, güneş tutulmasından sorumlu tutulan şeytan, yani Ruha'da aynı özellikleri bulursunuz. Güneydoğu Asya mitolojisinde, çocukları kaçıran şeytan Rangda'nın da kocaman pörtlek gözleri ve ağzından sarkan çok uzun bir dili vardır. Bu çirkin ve kötü kadın sembolünün antik dünyanın birçok yerinde bu kadar meşhur olması, bu efsanelerin ne kadar geniş bir alana yayıldığını anlamamızı sağlar.

Hikâyemize dönecek olursak, Medusa artık çok çirkin, kötü bir kadın ve ölümün efsanevi yüzü olmuştur. Fakat fiziksel değişimi, çekeceği cezanın sadece başlangıcıdır. İğrenç bakışları toplumdan dışlanmasına sebep olacak, taşa çevirme gücü ise onu bir hedef haline getirecektir. Çünkü Medusa'nın kafasını koparabilen bir savaşçı savaş alanında muazzam bir avantaja sahip olacaktır. Kafası vücudundan ayrılsa bile taşa çevirme özelliği devam etmektedir. Akdeniz'in her yerinden

savaşçılar, Medusa'yı katletmek ve bu güce sahip olabilmek için harekete geçmişlerdir. İçlerinden birisi için şöhretten daha fazlası tehlikededir. Onun adı Perseus'tur. Ve Medusa'nın başını arayışı mitolojideki en büyük maceralardan birisidir. Perseus'un hikâyesi Argos'ta, yani Güney Yunanistan'da bulunan bir bölgede başlar. Eski çağlarda birçok efsane belirli yerlerde konumlandırılmıştır. Bu durum, o yerlerde yaşayan insanlar için önemli bir konuydu. Böylelikle, tanrısal kahramanlarla aralarında bir bağ olduğunu iddia edebiliyorlardı. .

Efsanemize göre, Argos'a hükmeden zalim kralın adı Acrisius'tur ve bu kralın bir sorunu vardır. Hiç erkek varisi yoktur. Yunan dünyası, sahip olunanların aile içinde kalması için çaba sarf etmiştir. Ve bunu yapmanın yolu da sahip olunanları, doğan ilk erkek çocuğa ya da en büyük erkek varise bırakmaktan geçer. Acrisius'un tek çocuğu Danaë isimli kızıdır ve kızının da hiç çocuğu yoktur. Bu yüzden Kral, bir erkek torun sahibi olup olamayacağını öğrenmek için bir rahibeye gider. Acrisius'a eğer kızının bir çocuğu olursa, bu çocuğun büyüdüğünde kendisini öldüreceği söylenir. Erkek torununun kendisini öldüreceğini öğrenince, korkuya kapılan Kral kızının çocuk sahibi olmasını engellemesi gerektiğine karar verir. Bu nesilsel değişim korkusu, gücün bir sonraki nesle kaptırılma korkusu gerçekti. Eğer bir çocuğunuz ve sahip olduğunuz değerli bir şeyiniz varsa, bir açıdan gözünüzün çocuğunuzun üzerinde olması gerekir. Korkusuna yenik düşen Kral, kendini kurtarmak için bir plan yapar. Acrisius kızı Danaë'yi kimsenin göremeyeceği bir kuleye hapsederek, onu gerçekten içler acısı bir hayata mahkûm eder. Danaë havasız bir yere çok az bir yiyecekle hapsedilmiştir. Bu durum Kral'ın elini kana bulamadan kızını öldürmesidir. Kral kızının ölüm haberini duymayı umarak beklemiş fakat kızının açlıktan ya da susuzluktan öldüğü haberi kendisine ulaşmayınca çok şaşırmıştır. Bir süre sonra, kuleden gelen ışıklar görmeye ve sesler duymaya başlamışlardır. Bu yüzden Acrisius kızının ne yaptığını görmeye gitmiştir. Kral kızının odasına girdiğinde, kızının hâlâ yaşadığını ve aynı zamanda da kucağında bir erkek çocuğun, yani Perseus'un olduğunu görür. Acrisius, birinin güvenli kuleye girip kızını hamile bıraktığını görünce çok şaşırır. Fakat bebeğin babası ölümlü bir adam değildir.

Yunan tanrılarının kralı, mitolojinin en hızlı çapkını Zeus'tur. Birçok efsanede birçok kadını baştan çıkaran Zeus, Danaë'nin hapsedildiğini görür ve ona âşık olur. Parmaklıklardan geçebilecek tek şekil olan altın yağmuru şekline girerek onun yanına gelir. Altın suyu şeklini alarak odaya akar ve bu şekilde onunla ilişkiye girer. Zeus'un altın yağmuru, ismini Perseus'tan alan gerçek bir doğa olayından esinlenilmiş olabilir. Muhtemelen gökyüzündeki en etkileyici ve gözle görülebilen meteor yağmuru Persean meteor yağmurudur. Eğer Ağustos ayında bakma fırsatı yakalayabilirseniz, sanki gerçekten gökten altın yağıyor gibi görünmektedir. Her bir çizgiyi sarımsı bir renge bürünmüş olarak görebilirsiniz. Her mitolojide kadınlar farklı doğa güçlerinden hamile kalabilmektedirler. Bu durumu sadece Perseus efsanesindeki altın yağmurunda değil, bazen de kadın ve hayvanların rüzgar tarafından hamile bırakıldıklarında veya bazı mitolojilerde kadınların güneş tarafından hamile bırakıldıklarında görürüz. Perseus hem bir tanrı hem de bir ölümlü olarak, yani yarı tanrı diye bilinen bir şekilde doğmuştur. Yarı tanrı demek o insanın tanrılara has bazı kutsal güçlerinin olduğu, fakat aynı zamanda onun ölümlü olduğu, yani ölebileceği anlamına gelir.

Yunanlıların bu yarı tanrı fikrini, tanrılara olabildiğince yakın olabilmek, içlerinden birini tanrılara çok ama çok yakın görmek istedikleri için uydurduklarını düşünüyorum. Perseus'un bir yarı tanrı olarak kaderini yaşayabilmesi için, öncelikle büyükbabasının gazabından kurtulması gerekmektedir. Kral Acrisius bu çocuğun kehaneti gerçekleştirerek kendisini öldürmesinden korkmaktadır. İlk aklına gelen şey hem anneyi hem de çocuğu öldürmek olsa da Zeus'un intikam almasından çekinir. Bu yüzden, öldürme işini doğaya bırakacak bir plan yapar. Acrisius anne ve çocuğunu sala benzer bir şeye bindirmeye ve onları denize göndermeye karar verir. Danaë ve Perseus erzaksız, rotasız ve onları denizin tehlikelerinden koruyan bir şey olmadan ölüme terk edilirler. Bu esnada, dalgaların ötesinde ıssız bir adada,

Medusa ölüm bahçesine yeni heykeller dikmekte, başını almaya çalışan savaşçıları taşa çevirmektedir. Her fatihin, hatta Büyük İskender gibi gerçek fatihlerin bile rüyasını süsleyen bir güce sahiptir. Medusa'nın insanları taşa çevirme gücü, ünlü "öldürücü bakış" deyiminin doğmasına sebep olmuş

olabilir. Fakat antik Yunanlılar, Medusa'nın gücünün kötülük için olduğu kadar iyilik için de kullanılabileceğine inanmışlardır. **Dillerinde "medusa" kelimesinin bir de olumlu yan anlamı vardı, "koruyucu" anlamına da geliyordu. Medusa imgesi tehlikeleri defetmek için sıklıkla kullanılıyordu.** Hatta en korkulan savaşçıların bazılarının kalkanlarında bile ortaya çıkmıştır. Bu durumun kanıtları, eski dünyaya gitmemizi sağlayan zaman makinelerinden birinde, yani Pompei'de bulunabilmektedir. **Arkeologlar bu şehri 1830'larda kazarken, Büyük İskender ile Pers Kralı Darius arasında geçen bir savaşı resmeden büyük bir mozaik buldular. Ve Büyük İskender'in göğüs zırhında Medusa'nın resmi vardı.** Medusa güçlerinin kullanıldığı tek yer savaş alanları değildi. Aynı zamanda çocukları korkutmak için de kullanılmıştır. Olay şudur; sembolü fırının üstüne koyarsınız ve bu da çocukların fırının kapağını açmasını engeller. Medusa, Yunanlı ailelerin yemek yemelerini sağlamak için çocuklarını korkutmada kullandıkları bir şeydi. **"Yemeğini ye yoksa seni Medusa'ya veririm."** Yani Medusa, çok korkunç, çok iğrenç ve büyüleyici bir şeydi. .

Efsanemizde, Medusa'nın başına koyulmuş bir ödül vardır.

Yunan dünyasının her yerinden savaşçılar, bu uzak adaya onu çalabilmek ve taşa çevirme gücünü düşmanlarına karşı silah olarak kullanabilmek için gelmişlerdir. Şuana kadar, deneyenlerin hepsi aynı hayati hatayı yapmışlardır. Yani ona bakmışlardır. Medusa'nın ne düşündüğü konusunda eski kaynaklar oldukça yetersizdir, onu sadece orada oturan ve bir sürü taş ceset arasında hayatını sürdüren biri olarak anlatmışlardır. Bunun çok garip bir durum olduğunu siz de takdir edersiniz. Her yerde insan dikitleri var ve o orada, tek başınadır ve hiç kimseyle hiçbir şekilde yakın ilişki kurmanın tadını yaşayamamış bir haldedir. Bu yüzden Medusa'nın, sıradaki insanın görüş alanına girmesini ve onu taşa dönüştürmesini bekleyerek yaşadığını düşünebilirsiniz. Fakat bir kahraman onun büyüsünü bozmaya kararlıdır. Medusa heykellerinin arasında çürüdükçe, denizin karşı yakasında Perseus olgunlaşmaktadır. Bebekken, kendisi ve annesi Danaë, büyükbabası Kral Acrisius tarafından denize sürülmüşlerdi. Anne ve çocuğun ölmesi beklenirken Perseus'un tanrı babası Zeus, onları koruması altına almıştır. Serifos adasına çıkmışlar ve oraya yerleşmişlerdir. Büyüyüp yakışıklı ve güçlü bir delikanlı olan Perseus çok güçlenmiş ve güçlü iradesiyle annesini korumuştur. Perseus'un koruyucu olmak için iyi bir sebebi vardır. Serifos hükümdarının annesi için planları vardır. Serifos kralı Perseus'u etrafında görmeyi istemiyordu çünkü hâlâ genç ve güzel bir kadın olan annesi Danaë'de gözü vardı, onunla evlenmek istiyordu. Perseus'u oyunun dışına atmak isteyen kral bir plan yapar. Tüm vatandaşlarından değerli hediyeler getirmelerini ister ve boyun eğmeyenleri sürgüne göndermeye ant içer. Perseus'un fakir olduğunu ve isteğini karşılayamayacağını bilmektedir. Babası ve ailesi olmayan genç bir adam olan Perseus'un -antik Yunanistan'da babanızın olmaması demek bir çeşit toplumsal soyutlanmaya maruz kalacaksınız demektir- krala sunabileceği bir hediyesi yoktur. Perseus köşeye sıkışmıştır. Eğer sürgüne gönderilirse, annesi istemediği bir evlilik yapmak zorunda kalacak ve sonsuza dek oğlundan ayrı kalacaktır. Düşünmeden, sonucu ölümcül ani bir karar verir. **Perseus; "Fakir olduğum için size değerli bir hediye veremiyorum fakat daha önce hiç kimsenin başaramadığı bir şey yapacağım, size Medusa'nın başını getireceğim."** der. Bu bir intihar görevidir. Hiç kimse Medusa'nın adasından canlı dönmeyi başaramamıştır. Fakat Perseus için sözünden dönmek söz konusu değildir. Bu artık bir şeref meselesidir. Bundan dönüşü yoktur. Gorgon'un başını getirmek zorundadır. Perseus başarılı olursa, Kral'a meydan okuyabilecek ve annesini koruyabilecek itibara sahip bir kahraman olarak eve dönecektir. Ama başarısız olursa, taşa dönüşecektir.

Yunan mitolojisinde, Perseus ve Medusa isimleri sonsuza dek birlikte anılacaktır. Dört dörtlük kahraman ve en büyük canavar. Burada, bu kalıntıların arasında başlayan bir hikâye. Burası antik Miken'dir. .

Efsaneye göre, burası bir zamanlar Perseus tarafından kurulmuş büyük bir medeniyettir. Miken Tunç Devrinde, antik site devletlerinin en büyüğü idi ve antik Yunanistan'ın büyük bir alanına hakim olmuştur. Bin yıl boyunca Miken'in de, Perseus ve Medusa gibi bir efsane olduğu düşünülmüştür.

Burayla ilgili günümüze ulaşan tek belge Homeros'un İlyada Destanıdır. Fakat 19. yüzyılın sonlarında kayıp bir medeniyet yeniden keşfedilmiştir. Homeros'un destansı şiirlerini bir rehber olarak kullanan

arkeologlar, 19. yüzyılda bu büyük hisarların yerini tespit etmeyi başarmışlardır. Ve sadece Homeros'un varlığından bahsettiği bir şeyi bulmak değil aynı zamanda onunla temas halinde olmak kim bilir ne kadar şaşırtıcı bir macera olmuştur.

Miken, efsaneye göre Perseus'un doğduğu şehir olan Argos yakınlarındadır. Kalıntılar, Perseus ve Medusa hikâyesini ortaya çıkaran insanların, yani hayatın gizemlerini efsanelerle açıklayamaya çalışan antik Yunanlıların dünyasına açılan bir penceredir. Şehrin yapıları o kadar büyüktür ki, sonraki Yunan nesilleri bu şehrin tanrılar tarafından inşa edildiğine inanmışlardır. Bu sarayların kalıntılarına bakmışlar ve muazzam bir taş işçiliği görmüşlerdir. Bu, kendilerini yaparken hayal edemedikleri bir beceriydi, sadece kahramanların yapabileceği bir şey gibi onlara görünmekteydi. Perseus hikâyesi bu kalıntılardan doğmuştur. Perseus, şehri inşa eden ve Medusa ile savaşan kahraman olarak hatırlanmaktadır. Bu en büyük meydan okumadır. Perseus bu durumu kendini kanıtlamak isteyen bir delikanlıya has cesaretle karşılamıştır. Fakat bu görev için hazırlıksızdır. Herhangi bir silahı, deneyimi ve hedefini nasıl öldüreceğine dair hiçbir fikri yoktur. Medusa'yı korkunç yapan başka bir detay ise onun tam olarak neye benzediği konusunda hiç kimsenin bir fikrinin olmamasıdır. Onu Perseus'tan daha önce gören herhangi birisi, bir şey anlatacak kadar uzun yaşayamamıştır. Bu yüzden tüm bilgisi, ona bir bakınışınızda sizi dondurup bir taşa çevirebilen korkunç bir canavar olduğu ile sınırlıdır. Harekete geçer ve macerasına başlar fakat çok geçmeden nereye gideceği konusunda hiçbir fikri olmadığını fark eder. Fakat, kahramanların özellikle de babası tanrı olan kahramanların yaptıkları gibi çok geçmeden doğaüstü bir yardım alır. Vahşi doğanın ortasında kalan Perseus, çoğu antik Yunanlının aynı koşullar altında yapacağı şeyi yapar. Dua eder ve tanrılar duasına karşılık verir. Babası Zeus, Perseus'un ihtiyacı olan kanatlı sandaletleri getirecek kişiyi, yani kutsal elçi Hermes'i gönderir. Perseus'un yapması gerekenlerden birisi de uzun mesafelere kısa sürede gitmektir. Ve uçakların olmadığı bir dönemde tanrıların elçisi Hermes yaraya ilaç gibi gelerek kendisine ait bu kanatlı sandaletleri getirir. Sandaletleri Perseus'a verir, onları giyen Perseus da nerdeyse bir jetten daha hızlı bir şekilde kıtaları uçarak kat eder. Şimdi bir çift kanada sahip olan Perseus'un bir de silaha ihtiyacı vardır. Her şey Perseus'un tarafındadır, yani kutsal kan taşımaktadır, büyük bir güce sahiptir, yiğitliğin zirvesine çıkmak için yetiştirilmiştir ve bu çirkin canavarla savaşmaya hazırdır. Fakat daha fazlasına ihtiyacı vardır, aletlere sahip olmak zorundadır. Hermes Perseus'a bir öğüt verir. Medusa'yı öldürmek için ihtiyaç duyduğu sihirli silahlara sahip güzel kadınlar olan Stygian Perileri'ni bulmasını tavsiye eder. Bu Periler doğal elementlerle ilişkili dişi tanrılardır ve bu elementlerin içinde yaşarlar, dolayısıyla onlar su kaynaklarında, dağlarda, ağaçlardadırlar. Onlar genel anlamda derin ve güçlü cinsel arzu nesneleridir ve böylece "nemfomanyak" olgusu ortaya çıkmıştır. Bu perilerin nerede oldukları büyük bir sırdır. Nasıl bulunabileceklerini sadece, 3 çirkin kadın bilmektedir, yani Graeae kardeşler. Yaşlı ve çirkin birer büyücü olarak doğmuşlardır ve ziyaretçilerden hoşlanmazlar. Perseus annesini kurtarmak ve Medusa ile yapacağı savaştan sağ çıkabilmek için onları konuşturmak zorundadır. Geceleri dikkatlice bakarsak, hâlâ gökyüzünde görebileceğimiz türden bir savaştır. **Medusa, ölümcül gorgon, sayısız savaşçıyı taşa çevirmiştir.** Fakat Perseus hâlâ ona yaklaşmakta ve başını alma niyetindedir. Başarılı olabilmesi için cesaretten fazlasına ihtiyacı vardır. Perseus Medusa'yı öldürebilmek için birkaç güçlü silaha ihtiyaç duyacaktır. Ve bu silahlara sahip olmak için Stygian Perileri'ni bulmak zorundadır. Fakat onların nerede yaşadığını bilen sadece 3 yaşlı ve kötü kadın vardır, Graeae kardeşler. Çok gariptirler. Birisi bir şeye bakmak istediğinde elden ele dolaştırdıkları bu göz hariç, hiçbirinin gözü yoktur, bu yüzden o tek gözü paylaşmak zorundadırlar. O göz onlar için çok değerlidir. Graeae kardeşlerin yaşadığı ada, Ay ışığının bile düşmediği karanlık bir yerdir. Perseus oraya ulaşmak için kanatlı sandaletlerini kullanır. Ayrıca Perseus sadece çok kaslı değil, aynı zamanda oldukça zekidir. Adaya ulaştığında, ilerlemeden önce keşif yapıp zayıflıklarının neler olabileceğini anlaması gerektiğinin farkına varır. Sadece bir gözlerinin olduğunu ve o olmadan tamamen kör olduklarını fark ettiğinde, göz elden ele dolaştığı bir esnada onu çalar. Kardeşler deliye dönerler. Çok kötü bir duruma düşerler. Elindeki son çeyrekliği kaptıran bir dilenci gibidirler. Gözü geri alabilmek için birbirlerinin üstüne çıkmaktadırlar. Elinde büyük bir koz olan Perseus, perilerin yerini söylemelerini ister. Graeae kardeşler de onların, yaşayanların dünyasıyla ölülerin dünyasını ayıran akarsu olan Styx nehrinde yaşadıklarını söylerler. Perseus amacına ulaşmıştır. Perseus gözü yere atar ve uçarak uzaklaşır. .

Efsane bu şekildedir fakat gerçekle bağlantısı nedir?

Yunan mitolojisindeki birçok benzerleri gibi bu hikâye de genel anlamıyla gökyüzünden inmiş olabilir. Uygarlıkların ilk günlerinden beri, geçmişi, bugünü ve geleceği açıklamak isteyen insanoğlu gökyüzüne bakmıştır. Anlatılan hikâyelerin büyük çoğunluğu gökyüzünde gördüğünüz nesnelerle, takımyıldızlarla ilgilidir. Birçok efsanenin takımyıldızlarla bağlantılı olduğundan kesin olarak eminiz.

Yunanlıların 5. yüzyılda, takımyıldızlara efsanevi yaratıkların isimlerini verdiklerini biliyoruz. Ve o yüzyılda, insanlar efsanevi yaratıkları sadece gökyüzündeki önemsiz semboller ya da temsilciler olarak görmemişler, aynı zamanda takımyıldızların tanrı olduklarına inanmışlardır. Gökyüzünde bulunan, özellikle bir motif çok ilginçtir. Kavisli bir kılıç ve bir gorgon kafası tutan kahraman motifi. Bu, Perseus ismiyle bilinen takımyıldızıdır. .

Efsane için tanrısal bir modeldir. Fakat bu yıldız kümesinin anlamı daha büyük olabilir. Ayrıca Graeae kardeşler hikâyesinin de nasıl ortaya çıktığını gösteriyor olabilir. Takımyıldızlar efsanenin detaylarını şekillendirmişlerdir. Perseus takımyıldızının ikinci en parlak yıldızı olan Algol, olağandışı bir yıldızdır. Algol Perseus takımyıldızında, Medusa'nın başındaki bir şekli oluşturur. Ve bu şekil eklips (tutulma) oluşturan çift yıldız olarak bilinir. Gökyüzünde tek bir ışık gibi görünen bu yıldız, aslında birbirinin yörüngesinde dönen iki yıldızdan oluşmaktadır. Bunlar döndükçe birbirinin ışığını keserek Algol'ün bir sönük bir parlak görünmesine sebep olurlar. Bu, Graeae kardeşler hikâyesine ilham vermiş olabilecek 3 günlük bir döngüdür. Algol her üç güne bir, bir süreliğine çok parlar ve aniden söner. Bu durum, Graeae kardeşlerin gözünün Perseus tarafından çalınmasını temsil eder. Göz elden ele gezdirilirken, Perseus oradadır ve gözü çalar. Ve onu aldığında, kaybolduğunu görebilirsiniz. Eğer iyi bir hikâye anlatıcısı iseniz ve gökyüzünü takip ederseniz, yıldızın ne zaman kaybolacağını bilirsiniz, böylece yıldız parlak iken hikâyenizi anlatmaya başlayabilir ve hikâyede Perseus'un gözü çaldığı bölüme geldiğinizde gökyüzünü işaret ederek "Bakın, kayboldu." diyebilirsiniz. Algol'ün efsane üzerindeki etkisi sadece Graeae kardeşlerle sınırlı olmayabilir. Bazı uzmanlar hikâyenin can alıcı noktası olan, Medusa'nın sonunu da etkilediğine inanmaktadırlar. .

Efsanemiz devam etmektedir. Perseus Medusa ile savaşma yolunda ilerlemektedir ve ona karşı zayıf durumdadır. Canavarla kapışabilmesi için doğru silaha ihtiyaç duymaktadır. Ve aradığını Stygian Perileri'nin bulunduğu, Hades'in kapısı Styx Nehri'nde bulur. Hayatta kalabilmesi için gerekli olan 3 silahı Perseus'a sunarlar. Zeus'un kılıcı, Atena'nın kalkanı ve ölülerin tanrısı Hades'in miğferi. Bu bize, Q'dan süper aletleri alan James Bond'un karşı konulmazlığını hatırlatmaktadır. Sadece görevini tamamlamak için bu aletlere ihtiyaç duyduğundan değil, aynı zamanda bu aletlerin sihirli özellikleri de olduğundan, onları alır. Perseus artık kendisi için biçilen rolü oynamaya hazırdır ve bu zaman çok uzak değildir. Serifos adasında ise bir kraliyet düğünü hazırlığı devam etmektedir ve bu düğünün gönülsüz gelini Perseus'un annesidir. Acaba, çok geç olmadan oğlu Medusa'yı öldürüp başını getirebilecek mi?

Ve kendinden önce bu kadar başarısızlığa uğramış varken kendisi nasıl başarılı olabilir ki?

İşin sırrı kalkanında yatmaktadır. Perseus'un Medusa'nın başını almak için giriştiği bu tehlikeli yolculuk onu binlerce kilometre öteye sürüklemiştir. Artık kader anı gelip çatmıştır. Medusa'nın ölümcül sığınağının eşiğinde bulunmaktadır. Buraya kadar tanrıların yardımını alan Perseus, bundan sonra artık tek başınadır. Medusa'nın etrafındakiler sadece taş, sert cisimler, taşa dönmüş canlılardan oluşmaktadır, bu açıdan bakıldığında çok kasvetli ve ıssız bir yer olmalıdır. Perseus kaderine doğru adım adım ilerlerken çok korkmuş bir haldedir fakat bu adımlar ileriye doğru atılmamaktadır. Genç kahramanımız yavaşça geri geri gitmektedir. Perseus çok zekidir ve Medusa'ya karşıdan saldırmanın kendisini taşa dönüştürecek bir felaket olduğunun farkındadır. Bu yüzden öyle yapmak yerine, kalkanını döndürür ve ona arkadan yaklaşır. Ve geri geri yürürken kalkandan onu gözetleyerek kendini güvence altına alır. Giderek yaklaştıkça artan heyecanını tahmin edersiniz. Bildiği kadarıyla, kalkan kendisini koruyacaktır, fakat bundan tam olarak emin değildir. Perseus sığınakta dikkatlice ilerlerken gözleri kalkanındadır. Atacağı tek bir yanlış adımın sonucu ölümcül olacaktır. Nihayet, Perseus hedefine kilitlenir, gözlerini kapatır ve kılıcını indirir. **Sağlam bir darbe alan Medusa'nın**

başı koparak yerde yuvarlanır. Yıllardır çektiği işkence ve soyutlanma artık son bulmuştur.

Eski çağlarda yaşayanlar için Medusa'nın aşırı bir cazibesi vardı ve onu destekleseler de, ona karşı çıksalar da bu zavallı insana karşı her zaman bir sempati duymuşlardır. Yani, yaşadıklarına, tüm kaybettiklerine, katlanmak zorunda olduğu o korkunç kadere ve sonunda da bir kahramanın tarafından kafasının koparılmış olmasına bir baksanıza.

Acınılası bir kişi için acıklı bir son. Fakat Medusa hikâyesi burada son bulmaz. Medusa başı ile ilgili en önemli şeylerden birisi de, ölmüş olsa bile, hatta bedeninden ayrılarak bir torbaya koyulduktan sonra bile, hâlâ kendisine bakanı taşa çevirebilme gücüne sahiptir. Medusa durdurulamaz ve korkunçtur fakat güçleri kontrol edilebilir ve Perseus hikâyesi bunu anlatmaktadır.

Başı bir torbaya koyulduğunda, iyilik için olduğu kadar kötülük için de kullanılabilecek bir silaha dönüşmektedir. Perseus artık Dünya üzerindeki en tehlikeli silahın sahibidir. İstediğini taşa çevirebilir ve aklında birkaç hedef vardır. Annesi Danaë'nin kendisini çapkın Kral Serifos'tan koruyacak kimsesi olmadığından, kendi rızası dışında kraliçe olmak üzerededir. Perseus zamana karşı savaşmaktadır. Kahramanımız evine doğru uçarken, Medusa'nın başının hâlâ ne kadar güçlü olduğu ortaya çıkar. Perseus kanatlı sandaletleriyle Yunanistan'a doğru uçarken, Medusa'nın kanı toprağa damlar ve bu damlalardan binlerce zehirli yılan peyda olur. Eski çağlarda, bazı iğrenç canavarlar o kadar kötü ve korkunçtular ki onların kanından başka canavarlar ortaya çıkıyordu. Medusa da bu tip güçlü kana sahip olanlardandır. Perseus uçarken Medusa'nın başından damlayan kanların, hikâyenin daha sonraki anlatımlarında, antik Romalıların Kuzey Afrika'da var olduğunu bildikleri o yılanların doğmasına sebep olduğu düşünülmüştür. .

Efsanemizde, kraliyet düğün günü gelmiştir. Gelinin babası, yani Perseus'un büyükbabası Kral Acrisius Argos'tan gelmiştir. Uzun zamandır, torununun kendisini öldüreceğine dair söylenen kehanetten dolayı korku içindedir. Perseus düğün töreni başlarken adaya ulaşır. Perseus Serifos'a dönüp annesinin Kral'la evlenmek üzere olduğunu gördüğünde, çok sinirlenir. Bu yüzden Medusa'nın başını havaya kaldırır ve "Kral, hediyeni getirdim!" der. Kral bir bakışta taşa döner. Yüzünde sonsuza dek sürecek bir çığlıkla donakalır. Fakat yakalanan tek kral o değildir. Acrisius da taşa dönmüştür. Danaë oğlu sayesinde kurtulmuştur ve Perseus mitolojideki en cesur kahramanlar arasındaki yerini almıştır. Ölüme karşı çıktığı yolculuk, onu bir delikanlıdan bir ergene dönüştürmüştür. Perseus eski çağ kahramanları arasında en çok bağ kurulabilendir. Sadece annesine karşı duyduğu aşırı sevgiden dolayı toplumdan bir şekilde uzaklaştırılmış, yaşadığı zor zamanlara rağmen ayakta kalmayı başarabilmiştir. Giderek büyümüş ve dünyaca tanınmıştır.

Yunanlıların örnek alabileceği, gerçek, çok güçlü bir kahraman haline gelmiştir. Perseus annesini kurtardıktan sonra, Medusa'nın başını hediye olarak onu yaratan tanrıça Atena'ya sunar. En sonunda, Medusa'yı cezalandıran, onun gücüne sahip olmuştur. Hikâyenin sonunda Medusa'nın başının Atena'nın zırhında bir imgeye dönüşmesinde şiirsel bir nitelik vardır. Ne de olsa, bu zavallı genç kız Atena'nın kurallarına uymadığı için bu büyük felakete sürüklenmiştir. İlk gülen de son gülen de Atena olmuştur. Medusa hikâyesi dönüp dolaşıp aynı noktaya gelmiştir. .

Efsanesi başladığı yerde yani, Antik Yunanistan'ın en büyük tapınağı Parthenon'da bitmiştir. Gökyüzünde ise, kendisi ve hayatına son veren adam sonsuza dek birlikte kalacaklardır.

BÖLÜM 6 ODESA DESTANI

> Odesa Destanı. En büyük macera hikâyesi. Sevdiği kadını ve yönettiği ülkeyi kaybetmeden önce ülkesine geri dönmek için tehlikeli bir mücadeleye girişen savaşçı bir kral. Bu mücadelede yoluna vahşi yaratıklar, fırtınalar, dev yamyamlar çıkacak ve hepsini zekâsı ile yenmek zorunda kalacaktır. Son araştırmalar bu kahramanlık efsanesinin ardında yatan bazı şaşırtıcı gerçekleri ortaya çıkarmaktadır.

10 denizci, tek gözlü, insan yiyen Kiklop'un ininde köşeye sıkışmışlardır. İki arkadaşları gözlerinin önünde bir anda paramparça olmuştur. Hepsi sıranın kendisine gelmesinden korkmaktadır. İhtiyaçları olan mucizeyi yaratması için çaresizce liderlerine bakmaktadırlar. Liderleri Odesa'dır. Odesa asla düşünmekten vazgeçmez, asla gevşemez, herhangi bir şeyin onu alt edebileceğine inanmayı reddeder, bu, karakterinin en belirgin özelliğidir. O, sizi saf dışı bırakmak için her ne gerekiyorsa onu yapacak olan kurnaz adamdır. Odesa zeki bir kahramandır. Gücünden çok zekâsına güvenen bir liderdir ve Kiklop'tan canlı kurtulmak için üstün zekâsını kullanmaya ihtiyacı vardır. Odesa hakkındaki güzel şey şudur; Odesa, diğer kahramanların aksine, tamamen ölümlüdür, bir insandır. Bu yüzden onunla aramızda özel bir bağ kurarız ve aynı sebepten dolayı eski çağlarda çok seviliyordu. Odesa Destanı olarak anılan Odesa'nın hikâyesi, M.Ö. 8. yüzyılda Homeros isimli bir Yunan şair tarafından kaleme alınmıştır. Odesa hikâyesi, birçok hayal kırıklığı ve engelle yüz yüze gelen bir insanla ilgili olduğundan, bence hepimizin sahiplenebileceği bir hikâyedir. Odesa'nın savaştan eve uzanan yolculuğu ebedi bir sabır hikâyesi olduğu kadar aynı zamanda da antik Yunanistan'da yeni bir çağın doğuşunun sembolüdür. Odesa Destanı bence bir bakıma, James Bond romanına benzer. Ian Fleming'in tarzına bakarsanız, kahramanını her zaman gerçek hayatta bir yere yerleştirdiğini görürsünüz. Bence Homeros'un yaptığı da buydu.

Yunan denizcilerin Akdeniz boyunca uzak yerleri keşfettikleri zamanlarda, Odesa günümüz maceracılarının rolünü üstlenmekteydi.

Yunanlıların bu açılımını konu alan birçok hikâye Odesa Destanı'na yansımıştır, yani Yunanlıların sömürgeler kurmaya başlamaları ve farklı canavarlar veya yaratıklarla ilgili denizci hikâyelerinin duyulmaya başlaması gibi. Odesa hikâyesi, kendisinin yönettiği efsanevi Yunan adası İtaka'da başlar. Mutlu ve başarılı bir kraldı. Çok sevdiği bir karısı vardı, karısı da onu çok seviyordu, bir de erkek çocukları vardı. .

Efsaneye göre, İtaka etrafı birçok düşmanla çevrili bir huzur vahasıdır. Bölgenin iki süper gücü, Sparta ve Truva yıllardır azılı düşmanlardır. Şimdi ise Dünya üzerindeki en güzel kadının müdahil olduğu bir aşk ilişkisi onları savaşın eşiğine getirecektir. Sparta Kraliçesi Helen, Truva Prensi ile kaçmıştır. Sparta Helen'i geri alabilmek için, İtaka'ya savaşa katılması yönünde baskı yapar. Gururuna düşkün olan Odesa, destek verir. Ailesini veya krallığını, belki de bir daha göremeyeceğini bilerek savaşa katılır. Odesa 12 gemilik bir filoyla, kendisini çok geçmeden savaşın ön saflarında bulacağı Truva'ya doğru harekete geçer. Helen için yapılan savaş, ta ki Yunanlılar bir duvara, kelimenin tam manasıyla toslayıncaya dek, 10 yıl sürer. Truva'yı çevreleyen duvarlar o kadar büyük, o kadar geçilmezdir ki; Yunanlılar bu duvarların tanrılar tarafından inşa edildiğine inanmışlardır. Antik çağlarda insanlar, duvarın Truvalılar lehine çalışan bir çeşit tanrısal güç tarafından inşa edildiğini düşünmekteydiler. Savaşın tehlikeye girmesi üzerine, Odesa duvarları aşmalarını sağlayacak bir strateji geliştirir. Odesa; "İçi boş tahta bir at yapmalı ve onu sahilde bırakmalıyız. Vazgeçmiş gibi davranacağız. Sanki Truvalılar bizden güçlüymüş de, biz de eve dönüyormuşuz gibi yapacağız." "Atın içinde ben dahil en iyi kahramanlarımız olacak ve Truvalılar bu atı içeriye götürecekler çünkü tanrılara sunulan bir kutlama hediyesi olduğunu düşünecekler." der. Şafak söktüğünde, Truvalılar şaşırırlar.

Yunanlılar gitmiş ve dışarıda devasa bir at bulunmaktadır. .

Efsane bu şekilde devam eder, fakat gerçekle olan bağlantısı nedir?

Bilginler uzun bir süre Truva'nın hayali bir şehir, Truva Savaşının ise bir efsane olduğuna inanmışlardır. Fakat 19. yüzyılın sonlarında, Türkiye'nin batısında 20.235 m2'lik bir alanda şaşırtıcı şeyler bulunmuştur. Çok büyük duvarları olan antik bir şehir ve büyük bir saray kalıntısı. Homeros'un Truvası'nın iki önemli özelliği. Yapılar tıpkı efsanevi şehir gibi yakılmıştır. Yerleşim yeri, uzmanlar tarafından Truva'nın bulunduğu yer olarak inanılan sahile yakın bir bölgede bulunmaktadır ve arazisi Homerous'un tarifine uymaktadır. Fakat hepsi bu değildir. Arkeologlar kalıntıların arasında savaşın izlerini bulmuşlardır. Truva'da bir çok ok ve mızrak başı bulduk. Ayrıca Truva şehrinin içinde gömülmemiş bir de iskelet bulduk. Eski çağlarda yaşayan insanlar cesetleri yakmadan şehrin içinde bırakmaktan korktuklarından, bu bir savaş hainin cesedidir. Çok sıra dışı durumlarla karşılaşmadıkları sürece bu tip şeyler yapmazlardı. Truva Savaşı gerçekten yaşandı mı?

Odesa hikâyesinin ardında gerçeklik payı var mı?

İpucu arayışlarımız bizi tekrar efsaneye yönlendirir. Tahta at kapılardan geçerek Truva'nın içine girerken Odesa ve adamları atın içinde toplanmışlardır. Truvalılar onu bir barış hediyesi zannederek büyük bir yanılgıya düşmüşlerdir.

Atlar Truva'nın sembolüydü. Truvalılar yetiştirdikleri atlarla tanınırlar. Truva'nın dışında kalan alan; şu an at yetiştiriciliği için Kentucky ne anlama geliyorsa, eski zamanlarda o anlama geliyordu. Bu yüzden, bir Truva atının bırakılması, Truvalılar için bir bağlılık göstergesi gibi algılanmıştır, Truva'nın özünü temsil eden bir semboldür. Truvalılar bu tuzağa düşerler, savaş bitti diye düşünüp kutlama yaparlar, yüklü miktarda şarabın içildiği uzun partinin sonunda, Truvalıların hepsi şehrin sokaklarında sızıp kalırlar. Truvalılar uyurken, Odesa ve seçkin adamları attan çıkarlar. Kaynaklarımızda Truvalıların nasıl masumca yattıkları, uyuyup rüyalara daldıkları, dinlendikleri ve Yunanlıların nasıl bir duman gibi karanlıklardan süzülerek şehre girdikleri detaylı olarak tasvir edilmektedir. Gecenin bir yarısında, Yunanlılar saldırıya geçerler. Hazırlıksız yakalanan Truvalıların şehirleri yanıp kül olur. Odesa'nın sıra dışı stratejisi başarılı olmuş, Truva atı ona savaşı kazandırmış ve kendisi de günün kahramanı olmuştur. Bu zamanın birçok kahramanı Yunan tarihinde ve mitolojisinde göklere çıkarılıyorlardı çünkü onlar büyük savaşçılardı, güçlülerdi ve iyi ok atıyorlardı. Fakat Odesa onlardan farklıydı. Onun göklere çıkarılma nedeni kurnaz ve akıllı oluşundandır. Odesa'nın gerçek performansı zor durumlara düştüğünde ortaya çıkar. Birçok kez, hiçbir insanın kaçamayacağı yerlere girmeyi başarmıştır. Birçok şekilde ölümle yüz yüze gelmiş ve her seferinde kurtulmayı başarmıştır. Eski zamanlarda yaşayan MacGyver gibidir. Odesa 10 yıl süren acımasız bir savaşın ön saflarından sağ çıkmayı başarmıştır. Evine yani İtaka'ya dönmek için sabırsızlanmaktadır. Fakat önüne çıkacak olanlar, Truva Savaşının yanında sönük kalmaktadır. Vahşi canavarlar ve kargaşalar. Odesa Destanı şimdi başlamaktadır.

Homeros'un Odesası'nda, Truva Savaşı son bulmuş, eve dönüş yolculuğu başlamıştır. Odesa'nın adası İtaka, Truva'dan 565 deniz mili uzaklıktadır. Eski zamanlarda bu, birkaç hafta sürecek bir yolculuk anlamına gelir. Odesa Truva'dan ayrıldığında, evine varmak istemiş fakat bence, bu yolculuğun 10 yıl süreceğini tahmin etmemiştir. Bence yol boyunca birkaç baskın yapmak için, belki de başarısını anlatmak için duracağını zannediyordu. Bir ya da iki ay içinde, evine yani İtaka'ya dönmemek için başka bir sebebi yoktu. Odesa İtaka'ya doğru 12 gemilik bir filo ve 600 kişilik savaş yorgunu bir mürettebatla yola çıkar. Bu rakam eski zamanlara göre oldukça iyidir fakat gerçek olabilir mi?

1988'de, iki dalgıç Güney Sicilya açıklarında tesadüfen sıra dışı bir gemi enkazı buldular. Gemi yaklaşık olarak 18 metre uzunluğunda ve 7 metre genişliğinde olmakla birlikte şimdiye kadar keşfedilen antik gemiler arasında türünün en büyüğü olma özelliğini taşımaktadır. Fakat tam olarak kaç yaşındadır?

Bunu öğrenmek isteyen bilim adamları dalgıçlar tarafından çıkarılan kalaslardaki ağaç halkalarını incelediler. Sonuçlar şaşırtıcıydı. Gemi yaklaşık olarak M.Ö. 500 yılına, yani Odesa Destanı zamanına aittir. Bu heyecan verici bir keşiftir. Bu gemi, Homeros'un Odesa'nın gemisi olarak hayalinde canlandırdığı geminin aynısıdır. Nihayet 2008'de, tüm enkaz Akdeniz'den çıkarılabilmiş ve Portsmouth, İngiltere'de kurutularak üzerinde çalışmaya hazır hale getirilmiştir. Artık uzmanlar bu kalıntılarla, Homeros'un verdiği gemi yapım tarifini karşılaştırabilecek seviyeye gelmişlerdir.

Sonuç ise birbirlerine kusursuz bir şekilde uymaktadırlar. Bu gemi hakkındaki ilginç özellik ise; Kuzey Avrupa gemilerinin aksine, zıvanalı geçme sistemine sahip olması ve birbirine bir iple bağlanmış olmasıdır. Bu yöntem Odesa Destanı'nda anlatılan gemi yapma yönteminin aynısıdır. Şimdi ise, yani 2500 yıl sonra, Akdeniz'in derinliklerinden çıkan bir enkaz uzmanların Odesa'nın dünyasına bakışlarına benzersiz bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bu ilkel bir gemi değildir, oldukça gelişmiş bir teknoloji ürünüdür. Odesa bu yolculuğu gerçekten yapmış olabilir. Ve heyecan verici şey ise; Odesa'nın kullanmış olduğu gemilerle kıyaslayabileceğimiz bir geminin elimizin altında oluşudur. .

Efsanemiz devam etmektedir.

Nihayet Odesa eve dönüş yoluna çıkmıştır. Sadık karısı Penelope ve artık 10 yaşına basan oğlu Telemakhos, Odesa'nın dönüş yolunu gözlemektedirler. Fakat saray Odesa'nın yokluğunda, karısını ve tahtını çalmak isteyen çapkın erkeklerle dolmuştur. Odesa bir süreliğine uzaklaşmıştır. Her ne kadar Penelope eşine sadık olsa da etrafı kendisiyle evlenmek isteyen taliplilerle dolup taşmaktadır. Ve Penelope ile evlenerek onunla birlikte gelecek olan güce sahip olmak ve Odesa'nın hükmetme gücünü devralmak istemektedirler. Kısacası Penelope'nin işi zordur. Eğer Odesa kısa zaman içinde eve dönmezse, uğruna savaştığı her şeyi kaybetmek üzeredir. Truva'dan ayrılan Odesa'nın ilk durağı kıyı kenti Ismarus olmuştur. Burada eski bir düşmandan öç almaya çalışacaktır. Buradaki insanlar Truvalıların müttefikleriydi, Yunanlılara karşı Truvalıların saflarını tutmuşlardı bu yüzden Odesa intikam almak istiyordu. Ismarus'un Odesa Destanı'nda geçen gerçek yerlerden birisi olma ihtimali vardır. Eski çağlarda dünyaca tanınan en acımasız savaşçıların memleketi olmakla tanınırdı. Tam anlamıyla mükemmel savaşçılardı ve en önemli özellikleri gayrinizami şeklide savaşmalarıydı. Eski çağların büyük gerillaları ve serkeşleriydiler. Fakat bu Odesa'nın gözünü korkutmamıştır. .

Efsaneye göre, kendisi ve adamları savaşmak için kıyıya çıkarlar. Şehri yağmalarlar, tüm hazineyi alarak dönüş yoluna çıkarlar. Fakat bir hata yaparlar. İçkiyi ve yemeği biraz fazla kaçırırlar ve sahilde uyuyakalırlar. Erken verilmiş bir zafer partisi idi. Ertesi sabahın erken saatlerinde, uykudalarken, yerli halkın baskınına uğrarlar. **Birkaç dakika içinde, 72 denizci katledilmiştir.** Geriye kalanlar ise zar zor hayatlarını kurtarırlar. Düşmanı küçümseme konusunda acı bir ders almışlar, Odesa ve tayfasının yaptığı ölümcül hatalar serisi bununla başlamıştır. Birliğinin kuvvetli bir bölümüyle kurtulabilecekken çoğunu kaybetmiş ve adamlarını her zaman hazır tutması gerektiğine dair acı bir ders almıştır. Çok tehlikeli bir yolculuk onu beklemektedir.

Basitçe söyleyecek olursak, Homeros'un ana fikri; "her zaman hazırlıklı olun, asla gardınızı indirmeyin."dir. Birçok kez, küçük bir zafer kazanan ve hemen zafer sarhoşluğu yaşayan insanlar ve daha zayıf, daha güçsüz aynı zamanda zafere aç olan düşmanın bu durumdan yararlandığını görmekteyiz. Bu, eski çağ tarihi boyunca defalarca gördüğümüz kısır bir döngüdür ve aynı şeyi yakın zaman savaşları için de söylememiz mümkündür. Odesa ve adamları savaş bunalımı yaşamaktadırlar. Sonraki iki hafta boyunca istemeden de olsa denizde kalırlar. Filo başka bir güçlü engele, bir fırtınaya tutulur. Fırtına onları çok uzaklara sürükler ve o andan sonra, Odesa macerası sonlanana dek, bir çeşit Periler Diyarı'nda yaşamaya başlar. Fırtınanın sonunda filo kendini Kuzey Afrika'da bulur. Orada,

kıyıya çok yakın egzotik bir adada, Odesa ve adamları farkında olmadan mitolojik bir uyuşturucu ağına düşerler. Adanın yerlileri onları sıcak bir şekilde karşılar ve tadı çok güzel olmakla birlikte uyuşturucu etkiye sahip bir çiçek, yani nilüfer ikram ederler. Odesa şüphelenir ve böyle bir durumda da şüphelenmeye hakkı vardır çünkü adamları nilüferi yediklerinde, yedikleri çiçek bir uyuşturucu olduğundan, çok neşelenirler ve yapmaya çalıştıkları şeyi, yani eve dönmeye çalıştıklarını bile unuturlar. Sonsuza dek burada, yani nilüfer yiyenlerle birlikte yaşamak isterler. **Bazı uzmanlar nilüfer yiyenlerin, antik Yunanistan'da gerçekten yaşanmış bir sorun olan "ilaçların suiistimal edilişini" sembolize ettiğini düşünmektedirler.**

Yunanlılar afyonu biliyorlardı. Mikenlere ait birçok eşya ve nesnede kolaylıkla afyonu görebilirsiniz, kısacası esrarı, dolayısıyla haşhaşı biliyorlardı. Kısacası, insanlar kafalarının iyi olmasından hoşlanırlar. Odesa Destanı'nda, insanlar evlerine dönerken nasıl yoldan çıkabileceklerini göstermek için kullanılmıştır. Ve bu çok insancıl bir durumdur. Bir kez daha, mürettebat zevkusefaya dalarak asıl amaçlarından sapmışlardır. Bu durum, Odesa Destanı'nda sürekli karşılaşacağımız ana fikirdir. Sadece liderleri, Odesa ayık kalır. Sadece tek bir amacı vardır; evine, karısı ve oğlunun kendisini beklediği İtaka'ya geri dönmek. "Haydi, kalkın sizi salaklar. Gemiye geri dönüyoruz." der ve böylece giderler. Bu olay inanılmaz derecede kısa olmasına rağmen üzerinde çok yazılıp çizilmiştir ve bence bunun nedeni herkesin bu tecrübeye nail olmasıdır. Herke yorgundur, herkesin başından çok şey geçmiştir. Yiyip, içip, tüttürüp, çiğnedikten sonra her şeyi unutmanıza sebep olan şeyden daha güzel ne olabilir ki?

Eve dönüş yolculuğu tekrar başlar fakat mürettebatın merakı belki de ölümlerine sebep olacaktır. Filo yabani hayvanlarla dolu başka bir adayla karşılaştığında hayallerine kavuştuklarını zannetseler de dünyadaki cehennemi yaşamak üzereydiler. Odesa ve adamları tesadüfen, insan yiyen dev Kiklopların diyarına tam da yemek vaktinde adım atarlar. Mitolojik kahraman Odesa, savaşarak geçirdiği 10 yıldan sonra karısına ve oğluna geri dönmek istemektedir. Fakat kafasında canlandırdığı yolculuk bu değildir. **Denizde geçen birkaç haftadan sonra, bir baskında 72 adamını kaybetmiş ve kendisini rotasından çok uzaklara savuran fırtınalarla yüzleşmiştir.** Şimdi ise, kimliği belirsiz bir ada hem malzeme hem de moral ikmali yapma şansı tanımaktadır ya da öyle görünmektedir. Odesa'nın karaya çıkmış olmasının birkaç nedeni olabilir, bir süreliğine denizden uzaklaşmak ve ihtiyaç malzemeleri temin etmek istemiş olabilirler. Fakat Odesa hakkında unutmamanız gereken diğer şey ise; özünde çok meraklı olduğudur. Bazen bu merak işini çok abartır, her şeyi bilmek ister, öğrenme isteği o kadar ağır basar ki bazen şansını çok fazla zorlar. Burada, Yunan karakterinin içyüzüne bir çeşit bakış söz konusudur. Bahsedilen zaman, Yunanlıların çok fazla genişleyip, sömürgeler kurdukları bir zamandır. Homeros'un yaşadığı zamanlarda, Yunanlılar birçok ekonomik sebepten ve aynı zamanda meraklı olmalarından dolayı dünyaya açılmak istemişlerdir.

Odesa adayı keşfederken kendisine eşlik etmeleri için 12 en iyi adamını da yanına alır. Yola çıkmadan önce son olarak yanına içi şarap dolu bir keçi tulumu alır. Bu tulum onun hayatını kurtaracaktır. Kâşiflerin birinci önceliği yiyecek bir şeyler bulmaktır. Kısa zaman sonra, turnayı gözünden vururlar. İçi yemek dolu bir mağara bulurlar. Sadece bir şey eksiktir, mağaranın sahibi. Mağaraya girdiklerinde, Odesa harika bir yemek stoku görür ve hepsini çalıp götürmeye ve tehlikeden uzaklaşmaya hazırdırlar. Odesa ayrıca çok meraklıdır. Ayrılmak istemez. Burada yaşayan kişinin kendisine bir hediye vermesi gerektiğini düşünür. Bu durum, antik Yunan toplumunda bir gelenektir. Birisine ait bir toprağa ayak basan bir yabancıya bir hediye verilirdi. Bir yabancının sizin kasabanıza gelmesi durumunda, onu evinize alır, yatacak bir yer ve yiyecek verir, ona iyi davranırsınız. Odesa ve adamları mağarada büyük bir ziyafet çekerek keyiflerine bakarlar. Güneş batınca, evin erkeği döner fakat o denizcilerin umdukları gibi birisi değildir. O, dev bir Kiklop'tur, yani 20 adam gücünde ve yüzünün ortasında kocaman bir gözü olan, yırtıcı bir canavardır. Böyle bir görüntü karşısında Odesa ve adamları karanlık bir köşeye sinerler. Kiklop gece ateşini yakar ve denizciler içeride mahsur kalırlar. Kiklop evine döndüğünde yemeğini çalmaya gelen adamları görür ve çok sinirlenir, Odesa ise öne çıkıp dövünerek; "Merhaba, uzak diyarlardan daha yeni geldik. Hediyemiz nerede?" diyerek biraz da kabalaşır. Bu noktada, Kiklop'un keyfinin nasıl kaçtığını tahmin edebilirsiniz. Hiçbir şey düşünüldüğü

gibi gitmemiştir. Göz açıp kapayıncaya kadar Kiklop hamlesini yaparak iki denizciyi kapar ve onları parçalayarak yutar. Geriye bir parça bile bırakmaz, kemikleri bile yutar.

Yunanlılar Kiklop'un iki arkadaşlarını yediğini görünce, çok korkarlar ve şoka girerler. **Yamyamlık antik Yunanistan'da oldukça barbarca bir hareketti.** Onlar için medeni bir insanın belirtisi kendileri gibi yiyip içmesi idi. Adamlar çok korkarlar ayrıca Odesa kendilerini böyle kötü bir duruma soktuğu için hayal kırıklığına uğrarlar ve "Canavarı uyurken öldürelim." diye karar alırlar. Fakat neyse ki aralarında bulunan en zeki kişi Odesa "Onu öldüremeyiz." der. Odesa'nın sorunu; eğer denizciler ya da Odesa Kiklop'u şimdi öldürürse mağarada mahsur kalacaklardı çünkü kendi başlarına taşı hareket ettirebilecek kadar güçlü değillerdi. Diğer yandan, eğer Kiklop'u öldürmezlerse, kurtulmaları söz konusu değildi. İçinden çıkılmaz bir durumdu. Fakat Odesa şimdi vazgeçemeyecek kadar çok şey yaşamıştır. Eğer bu canavarı yenmek için gücünü kullanamıyorsa, o zaman zekâsı devreye girecektir. Asla umudunu yitirmez, Kiklop'un mağarasındaki adamları artık sonlarının geldiğini düşünseler bile Odesa kurnazca planlar yapmakta, düşünmektedir. **Dev Kiklop mitolojinin en hatırda kalan canavarlarından birisi olsa da Homeros'un hayal gücünün bir ürünü olmaktan daha fazlası olabilir mi?**

Bugün bazı uzmanlar bu canavarın gerçek bir canavardan esinlenilmiş olduğunu bunun da düşüncelerinin kanıtı olduğunu düşünmektedirler. .

Efsanevi kahraman Odesa ve adamları canavar bir Kiklop'un mağarasında adeta ölümün kendisiyle yüzleşmektedirler. İki tanesini çoktan midesine indiren canavar, hâlâ açtır. Gün doğarken Kiklop, iki tanesini daha midesine indirir. Daha sonra onları tekrar mağaraya hapsederek koyunlarını otlatmaya gider. Odesa'nın zamanı tükenmektedir. Truva atının fikir babası kısa zamanda parlak bir fikir bulmak zorundadır. Odesa zekâsı sayesinde hayatta kalan birisidir fakat Odesa'yı diğer tüm mitolojik karakterlerden ayıran şey düşündükten sonra hareket etmesidir. Hemen hareket etmektense kurnazca bir çözüm bulma taraftarıdır. .

Efsane bu şekilde devam eder fakat gerçekle olan bağlantısı nedir?

Dev Kiklop uçuk bir hayal ürünü gibi görünse de gerçek bilime dayalı olma ihtimali vardır. Eski çağlarda, Homeros'un canavarına ilham vermiş olabilecek çok farklı 3 gerçek vardır. **Bunlardan ilki; ceninin tek bir gözle büyümesine sebep olan, çok nadir görülen ve siklopi diye bilinen hastalıktır. Bu hastalık antik Yunanlılar tarafından iyi bilinen bir hastalıktır. Hamile kadınların bazı bitkilerde bulunan alkoloidli toksinlere maruz kalması siklopili çocuklar doğurmalarına sebep olabilir. Tehlikeli içeriğe sahip olabilecek bu bitkilerden bazılarının antik Yunanlı hekimler tarafından hastalarına reçete edilen ilaçlardan olmaları çok ilginçtir. Bu toksinler beyinin normal gelişimini önleyerek siklopinin ortaya çıkmasına sebep olurlar. Sonuç olarak, iki göze sahip olmak yerine tek büyük bir göze yani bir Kiklop'a sahip olursunuz ve bu durum efsanelerde amaçsızca gezinen, tek gözlü yaratıkların esin kaynağı olan bir çeşit olgu haline gelmiş olabilir.** Fakat Homeros'un Kikloplarının çok daha büyük bir şeyden esinlenilmiş olması da muhtemeldir örneğin, bir volkandan. .

Efsanede, Odesa Kiklop'ları kafasını ve omuzlarını yukarıya kaldırmış insandan dağlara benzetmiştir. Etna Dağı gibi patlayan volkanları gören antik Yunanlıların, volkanın büyük kırmızı gözüne, ateşten kayalar ve lav püskürtürken baktıklarında, insanlara ateş püsküren, tek gözlü, dev bir insandan dağ hayal etmiş olma ihtimalleri yüksektir. Fakat Kiklop'lara ilham vermiş olabilecek bir şey daha vardır; antik çağ arkeologlarının ortaya çıkardığı fosiller. Antik Yunanlıların doğal dünyaya karşı aşırı bir ilgileri vardı ve her şeyin birçok numunesini topluyorlardı. Ve elbette vahşi doğadan da fosil örnekleri bulmuşlardır. Eğer bir filin kafatasına bakacak olursanız, çok etkilenirsiniz çünkü alnının tam ortasında kocaman bir delik görürsünüz. Asıl göz delikleri bunun yanında çok küçük kalırlar ve yanlara doğru kaymışlardır. Bu yüzden, neye baktığınızı bilmiyorsanız, bunun tek gözlü kocaman bir yaratığın kafatası olduğunu düşünmeniz çok olasıdır. Odesa Destanı devam etmektedir. Odesa ve adamları Kiklop'un mağarasında tutsak durumdadırlar. Kısa zaman içinde bir şeylerin değişmemesi durumda, hepsinin sonu gelmek üzeredir. Fakat Odesa konsantrasyonunu bozmaz.

Hikâyenin tümünde bir Yunan korkusu göze çarpmaktadır ve Odesa'nın etrafındaki adamlar korkularına yenik düşme eğilimindedirler, Odesa hariç. Soğukkanlı, hesap yaparak, mantıklı bir şekilde düşünerek, bu duyguların kaçarken, bu probleme çözüm üretirken karşısına çıkan küçük engeller olduğunu fark eder. Her zaman probleme ve sadece problemin kendisine odaklanır. Kiklop dışarıda koyunlarıyla uğraşırken, Odesa Kiklop'un ardında bıraktığı büyük tahta sopayı fark eder ve aklına bir fikir gelir. Adamlarının yardımıyla sivri olan tarafını daha da sivriltir, ateşte sertleştirir ve beklemeye başlar. Hava kararınca, Kiklop geri döner. İki denizciyi daha yakalayarak canlı canlı midesine indirir. Ortalık durulduğunda, Odesa gemisinden getirdiği şarapla birlikte öne çıkarak Kiklop'a ikram eder. İlk kâseyi midesine indiren canavar, bir tane daha ve bir tane daha içer ve hemen sallanmaya başlar. Kiklop'un birkaç bardak şarap içip kendinden geçtiğini duyan bazı insanlar, canavarın tam bir tüy sıklet olduğunu, alkole karşı dayanıksız olduğunu düşünebilirler. Gerçekte ise, eski şaraplar bugünün şaraplarına göre çok daha güçlü ve ağırlardı. Eski çağlarda, kuvvetlendirilmiş diye tabir edebileceğimiz, çok yüksek alkol oranına sahip, genellikle ölçüldükten sonra sulandırılarak etkisi azaltılan ve böylelikle yemeklerde içilebilecek kıvama getirilebilen çok güçlü şaraplar vardı. Odesa'nın Kiklop'a sunduğu şarap sulandırılmamış haliydi. Sarhoş dev, mağaranın içinde sendelerken, Odesa'ya adını sorar ve zekice bir cevap alır. **Odesa; "Benim adım Hiç Kimse." der.** Verilen bu cevabın, bu noktada planın nasıl bir parçası olduğunu tam olarak anlamamızın bir yolu yoktur, fakat başından beri planın bir parçasıdır. Bunun üzerine, Kiklop yere yığılır ve sızar, Odesa harekete geçer. Adamlarının yardımıyla, gizlediği kazığı kaldırır, doğrultur ve canavarın gözüne saplar. Kiklop'un mağaradan gelen çığlıklarını duyan diğer Kikloplar mağaranın etrafına gelerek "İçeride neler oluyor? Çığlıklarını duyduk, kötü bir şeyler olmuş olmalı." derler. Kiklop da onlara cevap olarak; "Hiç Kimse canımı yakıyor. Hiç Kimse bana zarar veriyor." der. Bu işe bir anlam veremeyen komşu Kikloplar, "Hiç kimse canını yakmıyormuş, öyleyse biz de yataklarımıza geri dönelim." derler. Böylece Odesa'nın gerçek adını söylemeyerek, adının "Hiç Kimse" olduğunu söyleyerek yaptığı hilenin amacına nasıl ulaştığını bu aşamada görmekteyiz. Öfkeden kuduran yaralı Kiklop, o esnada mağaranın kapısını açar. Odesa kapının açıldığını görür ve hamlesini yapar. Kiklop kapının önünde oturduğundan Odesa adamlarının kaçmaya çalışmalarına mani olur. Kiklop'un onları yakalayacağını, kolayca kurtulamayacaklarını bilir, bilir çünkü bunu düşünebilecek kadar zekidir. Onları koyunların altına bağlar. Koyunlar gün doğarken, karınlarına alttan sarılan Odesa ve adamları ile birlikte otlamak için dışarı çıkarlar. Kiklop da hepten salak değildir.

Yunanlıların mağaradan kaçmaya çalışacaklarını bildiğinden, koyunlar çıkarken hepsinin sırtını elleyerek kontrol eder, fakat Yunanlılar alt taraftadır, bu yüzden onları fark edemez. Odesa'nın Kiklop'un mağarasından kaçışı zekânın kas gücüne karşı üstünlüğüne mükemmel bir örnektir. Fasulye Sırığı ve Jack, Davut ve Golyat'taki gibi büyük ve aptal devi yere seren küçük ve kurnaz adamdır. Önümüze çıkan çok büyük engelleri beynimizi kullanarak aşabiliriz. İşte tamamıyla insan olmanın özüyle alâkalı olan asıl hikâye budur. Odesa dalavere konusunda tam bir ustadır, fakat hâlâ kibrini yenebilmiş değildir. Gemi kıyıdan uzaklaşırken, gerçek kimliğinin ortaya çıkmasına mani olamaz. Yaptığı bu hata yıllarca peşini bırakmayacaktır. Kiklop orada durmuş ona lanet okurken, Odesa sebepsiz yere birden ona döner ve "Benim kim olduğumu bilmek mi istiyorsun? Ben Laërtes'in oğlu Odesa'yım." der. Şimdi bu hareket bize ne kadar aptalca görünse de, bir Yunan kahramanı için en önemli şey "kleos" yani şöhretti. Aslında önemli olan sizin şöhretiniz yani isminizin duyulmasıydı. Bu yüzden Odesa'nın orada yaptığı şey olanların kendisine mâl edilerek takdir kazanmak isteyişiydi. Kiklop gözünü kaybetmiş ve yenilgiye uğramıştır fakat intikam almak için son bir umudu vardır güçlü babası. Kiklop'un babası olduğu anlaşılan denizler tanrısı Poseidon Odesa'nın cezasını hayatıyla ödemesine karar verir. Mitolojinin en büyük ölümlüsü Odesa, 2 aydan daha fazla bir süre denizde kaybolmuş bir vaziyette dolaşır. Krallığına ve ailesine dönmeye kararlıdır fakat yakınlarında bile değildir. Truva'daki Yunan kuvvetlerinden hayatta kalan diğer tüm kahramanlardan biri hariç hepsi evlerine dönmeyi başarmışlardır, tek dönmeyen Odesa'dır. Tam manasıyla denizdeki son kahraman Odesa'dır. En başından beri, Odesa'nın dönüş yolculuğu yaptığı plana uymamıştır. Tehlikeli bir orduyla ve kana susamış bir Kiklopla karşılaşmış ve fırtına yüzünden rotasından yüzlerce kilometre uzaklaşmak zorunda kalmıştır. Birçok insanın moralini bozabilecek türde olan bu tehditlere Odesa pabuç

bırakmamıştır. Bence Odesa'yı bu kadar çekici bir karakter haline getiren özelliklerinden birisi karşısına çıkan her zorluğa aşılabilecek bir engelmiş gözüyle bakmış olmasıdır. Şimdi ise Odesa en büyük engeli ile yüzleşmek üzeredir, kör edip kaçtığı Kiklop mitolojinin en güçlü tanrılarından birinin yani denizlerin efendisi Poseidon'un oğludur. Kiklop babası tanrı Poseidon'dan intikamını almasını, onu öldürmesini ya da kalan yolculuğunu bir cehenneme çevirmesini ister. Bir tanrının oğluna saldırarak, daha doğrusu Poseidon'un oğlu olan Kiklop'a saldırarak hatasını ikiye katlamış olur, çünkü bir tanrıyı kızdırmıştır hem de kızdırdığı tanrı denizler tanrısıdır. Eve deniz yolunu kullanarak gitmektedir! Odesa şimdi iki tehditle yüzleşmek zorundadır; Poseidon'un gazabından kurtulmak ve başka bir adam karısına sahip olmadan önce eve varmak. Günler ve haftalar geçtikçe Penelope'ye kur yapan taliplileri giderek küstahlaşmaktadırlar. Yerel halk, gözlerinin önünde duran bu kadar güzel, becerikli bir kadın olan Penelope'nin tek başına olduğu gerçeğini görmemezlikten gelemezler. Ayrıca büyük bir servetin tepesinde oturduğundan birçok insan onu etkilemek için birbirleriyle yarışmaktadırlar. Fakat Penelope hâlâ, kocasının eve dönüş yolunda olduğu umuduyla yaşamaktadır. Hâlâ Odesa'nın eve döneceğine inanmakta ve kocası eve döndüğünde tahtını bıraktığı gibi bulması için elinden geleni yapmaya hazırdır. Dev Kiklop'un elinden kurtulduktan birkaç gün sonra, Odesa eve dönüş yolunda yardımı dokunabilecek birisi ile karşılaşır. Aeolia adasında, Alkinoos isimli bir kralla karşılaşır. Kral Alkinoos'un özel bir gücü vardır. Rüzgarları kontrol edebilmektedir. Rüzgarın hangi yöne eseceğini ayarlayabilmekte ve kontrol edebilmektedir. Kral Alkinoos gizlice Odesa'ya, onu rotasından saptırabilecek tüm rüzgarları içinde barındıran bir çanta hediye eder. Çanta kapalı kaldığı sürece, İtaka'ya dönüş yolunda herhangi bir sorun yaşamayacaktır. Bu eski gezginler için paha biçilemeyecek bir hediyedir. Odesa'ya bir jet filosu tahsis etmesi gibi bir şeydir. Rüzgarlar antik nakliyatçılar için bir lokomotifti, rüzgarlar eve varmasını sağlayacağından onun için çok büyük bir hediyedir.

Dokuz gün ve gece boyunca, Yunanlılar elverişli rüzgarların yardımıyla İtaka'ya doğru yol alırlar. Nihayet Odesa evine dönüş yolundadır. Tüm yol boyunca hiç uyumamış, gece gündüz hiç durmadan gemisini yürütmüştür. Onuncu günde, İtaka ufukta görünür. Fakat son anlarda, kahramanımız yorgunluktan bitkin düşer. Odesa uyuyakalınca, mürettebatı da gizemli çantanın içinde ne olduğunu öğrenme fırsatını kaçırmazlar. Adamları birden "İçinde altın, gümüş, hazine var ve Odesa bizimle paylaşmak istemiyor." diye düşünürler. Kendileri sahip olmak isterler, daha çok merak biraz da açgözlülükle kendi felaketlerine sebep olurlar. İtaka kıyılarını çok net bir şekilde görürken, çantayı açarak Poseidon'un şiddetli lanetini serbest bırakmış olurlar. Kısa bir sürede, Odesa'nın eve dönüş umutları yok olur. Rüzgarlar filosunu tekrar Aeolia'ya sürükler, fakat bu sefer Kral'dan herhangi bir yardım göremeyecektir. Odesa Alkinoos'a; "Bize tekrar yardım edebilir misin?" diye sorar, Alkinoos da cevap olarak; "Hayır. Siz tanrılar tarafından lanetlenmişsiniz. Size verdiğim şey sayesinde çoktan eve dönmüş olmanız gerekiyordu. Eğer yine de eve dönemediyseniz, bazı tanrıların bu işte parmağı vardır, ben de onların işine karışamam. Yolunuza gidin." der. Odesa için bu durum başka bir acıklı terslik olsa da ne olabileceği konusunda endişelenerek hiç vakit kaybetmez. Hepimiz kadar hatta belki de bizden daha fazla yıkılmış olsa da her zaman tekrar ayağa kalkabilmiş, her zaman yolunu bulabilmiştir. Odesa'nın sonuna kadar direnme gücü Aeolia'dan ayrıldıktan birkaç gün sonra yine test edilecektir. Filosu gizemli bir limana yanaşacak ve nereden geldikleri belli olmayan bir tür dev yamyamların saldırısına uğrayacaktır. Birkaç dakika içinde, Odesa yüzlerce adamını ve biri hariç tüm gemilerini kaybedecek, deniz kana bulanacaktır. Bir kez daha, Poseidon'un laneti tüm şiddetiyle ortalığı kasıp kavurmuştur. Odesa Truva'dan ayrıldığında, bunun efsanevi bir eve dönüş yolculuğu olacağını düşünmemişti. Bu tür bir yolculuğu, yol boyunca bu tür sorunlarla ve maceralarla yüzleşeceğini hayal etmiş olabileceğini bile hiç zannetmiyorum. Odesa için maceralar serisi daha yeni başlamıştır. Eve dönüş yolculuğunun geri kalan kısmı, Odesa'nın karşısına hiç bir insanın yüzleşmediği daha ürkütücü mücadeleler çıkaracaktır. Odesa hikâyesi devam ederken, ölümlü kahramanımız mimlenmiş bir adamdır, Poseidon başına bir ödül koymuştur. Her geçen gün adamları ve mücadeleleri azalacaktır ta ki Odesa tek başına kalana dek. Tüm tuhaflıklara karşı tek başına ve tek amacı "çok geç olmadan eve dönmek" olan bir adam.

BÖLÜM 7 ODESA DESTANI 2

Onun adı Odesa ve görevi; sevdiği kadın başka birisiyle evlenmeden önce eve geri dönmek. Dönüş yolu ise, kana susamış canavarlar, baştan çıkarıcı kadınlar, aldatıcı denizler ve sinirli tanrılardan oluşan taşlarla döşelidir. İzleyecekleriniz; Odesa hikâyesinin, yani tüm zamanların en büyük efsane kahramanının maceralarının devamıdır. Bizim için bir efsane olsa da, eski zamanlarda yaşayanlar için gerçeğin ta kendisi ve hatta muhtemelen Hristiyan öğretilerinden birinin taslağı niteliğindedir. Bu, özgün bir şekilde anlatılan Odesa Destanı'nın gerçek hikâyesidir.

İtaka Kralı Odesa'nın hikâyesi diğer efsane kahramanlarının hikâyelerine benzemez. Özel süper güçlere sahip bir tanrı değildir. Hatta, 10 yıl süren bir savaş sonrasında karısına ve oğluna dönmeye çalışan sıradan bir insan olarak tasvir edilmiştir. Bu adamla herkes bir bağ kurabilir. O da bizden biridir, ben de ailemle daha fazla zaman geçirmek isterim, işimi sevmiyor, hak ettiğim şekilde muamele görmüyor ve artık yorulmuşsam, eve gitmek isterim. Odesa hikâyesinin özü budur. Odesa Destanı sadece bir eve dönüş değil, aynı zamanda zamana karşı bir yarıştır. Odesa açık denizlerde tehlikelere göğüs gererken, karısı Penelope de endişeyle onun dönüş yolunu gözlemekte ve artık bir denizcinin dul karısı olarak anılmaya başlayacağından endişelenmektedir. Tüm bunlar olurken, bir çapkınlar ordusu kapısına dayanmakta, kocasını unutması ve tekrar evlenmesi konusunda ona baskı yapmaktadırlar. Ayrıca adetlere göre, kraliçeyi kazanan, tahtı da kazanacaktır. Eğer Odesa zamanında eve dönmezse, ailesini ve krallığını kaybedecektir. Bölgedeki aristokratlar; "Odesa eve dönmüyor. Ona ne olduğunu bilmiyoruz fakat geri dönmüyor. Öyleyse onun yerine kimin kral olacağına karar vermemiz gerekiyor." demeye başlarlar. Artık herkes Penelope'ye bir dulmuş gözüyle baktığından, onunla evlenecek olan kişi tahta aday olacaktır. Odesa'nın zamanında eve dönme mücadelesi Odesa Destanı'nın ana temasıdır. Bu destansı efsane Yunan yazar Homeros'un en ünlü eseri olmakla birlikte eski çağlarda yaşayanlar için eğlendirici bir romandan daha ötesi, tehlikeli dünyada hayatta kalmaya dair bir rehber kitaptı. Dünyamıza bir anlam kazandırmak için hikâyeler anlatmalı, onu anlamalıyız. Bu yüzden Yunanlıların efsaneleri vardı. Bu efsaneler, insani duygulara hitap eden inanılmaz insanlardan oluşmaktaydı. Odesa'nın açık denizlerdeki maceraları Yunanlıların kendi kıyıları ötesindeki bilinmeyen dünyaya bakış açılarını yansıtmıştır. Odesa efsanesi, imparatorluklarının deniz aşırı bölgelere yeni açılmaya başladıkları bir zamanda kaleme alınmıştır. Odesa, tam bir Yunan prototipini yansıtmaktadır. O zamanların Yunanistan'ı çok zayıf bir ülkeydi. Etrafı denizlerle çevrili taşlık bir yerdi. Bu yüzden zengin olmak isteyen insanlar maceraya atılmak zorundaydılar. Antik Yunanistan'da zengin olmanın tek yolu buydu. .

Efsanemize göre, Odesa'nın destansı eve dönüş yolculuğu, Truva Savaşı'nda geçirdiği 10 yılın ardından, Truva'dan ayrılmasıyla başlamış, evine yani İtaka Adası'na dönüşünün çabuk ve zahmetsiz olacağını ummuştur. Fakat kendisi ve askerleri için tam bir cehenneme dönmüştür. Erzak temini için durduklarında, yolculuklarına birkaç hafta eklemiş, insan yiyen bir Kiklop'un elinden zor kurtulmuş ve sadece canavarın babasının, yani güçlü deniz tanrısı Poseidon'un gazabını üzerlerine çekmişlerdir. Bir tanrının oğluna saldırarak, hatasını ikiye katlamış olur, çünkü hem bir tanrıyı kızdırmıştır, hem de kızdırdığı tanrı denizler tanrısıdır. Eve deniz yolunu kullanarak gitmektedir! Ve yolculuğunun sonuna kadar kendi yakasını bırakmayacak olan bir lanete bulaşmış olur. En güçlü tanrılardan biri olan Poseidon, Odesa'ya karşı kişisel bir nefret duymaya başlar. Odesa rotasından çok uzaklara sapmış, haftalar sürmesi gereken yolculuğuna aylar eklenmiş, hatta yıllar boyunca yol alması gerektiğinden bihaberdir. Fakat zorluklar karşısında ayakta durması gereken sadece Odesa değildir. Hepimiz kadar hatta belki de bizden daha fazla yıkılmış olsa da, her zaman tekrar ayağa kalkabilmiş, her zaman yolunu bulabilmiştir. Ve bence bu durum, hepimizde bulunan; bir şeylerin üstesinden gelme, azimle devam etme tutkusunu iyice belirginleştirmektedir. O sadece, her tür eşitsizliğe, tanrılara karşı duran bir insandır ve sadece zekâsını kullanarak hepsini alt etmek zorundadır. Poseidon'un fırtınalı denizlerinden kaçmak zorunda olan kahramanımız ve adamları yiyecek dolup taşan bir kıyıya çıkarlar. Odesa, kendisi kıyıya yakın bir yerde beklerken, araştırma için bir keşif ekibi gönderir. Ekip etrafı kurtlar ve aslanlarla çevrili taştan bir saray bulur ve orada güzel büyücü kadın Kirke'yle karşılaşırlar. Son 4 ayını açık denizlerde geçiren Yunanlı savaşçılar için bu kadın ve hizmetçileri onlar için tam bir

baştan çıkarıcı manzaradır. Kirke savaşçılara muhteşem bir yemek ve seks ziyafeti vermek için onları evine davet eder. Kirke'nin buradaki vazifesi; erkeklerin uyuşturucuyla değil seksle baştan çıkarıldıklarında neler olduğunu bize göstermektir. Sizi mutlu edebilecek, istediğiniz her şeyi size sunabilecek güçte seksi kadınlarınız olduğunda ve erkekler avucunuza düştüğünde ne olur?

Bu güç, erkekleri zavallı yaratıklara dönüştürür. Odesa'nın adamları şehvetlerinin mahkumu olurken, büyücü kadın da onlara acı bir ders verir. Adamları tam anlamıyla birer domuza dönüştürür. Fakat içlerinden birisi Kirke'nin büyüsünden kaçmayı başararak geri döner ve Odesa'yı uyarır. Odesa da hiç tereddüt etmeden, tanrıçayla yüzleşmek için yola çıkar. Sonuçta Odesa, neredeyse iyimser bir yapıya sahiptir. Yoluna çıkan her türlü engelin aşılabileceği düşüncesi hakimdir ve bu bağlamda hiçbir zaman duraksamaz. .

Efsaneye göre, Odesa adamlarının birer domuza dönüştürüldüğü Kirke'nin sarayına doğru yol alırken, antik Yunan haberci tanrısı Hermes gibi değerli bir müttefike sahiptir. Hermes Olimpos Dağı'ndan Dünya'ya, çoğu zaman bazı ufak tefek işleri halletmesi için gönderilen bir tanrıdır. Odesa'ya yanında "moly" denen bir uyuşturucu maddeyle birlikte gönderilir. Bu maddenin tam olarak ne olduğunu bilmesek de, gizemli güçleri olduğunu biliyoruz. Hermes bu maddeyi Odesa'ya verir, böylece Odesa Kirke'nin güçlerinden etkilenmez. Eski çağ öykücüleri bu gizemli maddeyi kastederek ona "holy moly (vay canına)" demişler ve bugün kullandığımız tabire ilham vermişlerdir. Odesa kendisini koruyan "moly"nin zırhı altında Kirke'nin sarayına korkusuzca girer. Kirke onu da bir domuza çevirmeye çalışsa da bunu başaramaz ve taktik değiştirerek Odesa'yı yatak odasına çekmeye çalışır fakat Odesa kendisini ağırdan satmaktadır. Odesa ona cevap olarak; "Ağır ol bakalım! Beni buna razı edebilmen için öncelikle adamlarımı tekrar insana dönüştüreceğine, daha fazla yalan dolan olmayacağına, bizden hiç kimseyi bir hayvana dönüştürmeyeceğine dair söz vermelisin." der. Kirke de bu şartların hepsini kabul eder. Bunun üzerine, Odesa seks tanrıçasının özel mabedine girer ve bir yıl boyunca orada kalır. Bu durum bize kaçamak bir ilişki gibi görünse de, Homeros bunun bir sorun olduğunu düşünmüş gibi görünmemektedir. Bu durum muhtemelen Yunan toplumundaki çifte standardın bir yansımasıdır, başka bir deyişle, kadınlardan namuslu ve sadık olmaları, farklı cinsel ilişki arayışları içine girmemeleri beklenirken, erkeklere ise, hiç kimsenin yadırgamayacağı bir şekilde, serbestçe birçok farklı kaçamak ilişki yaşayabilecekleri gözüyle bakılmış olmasıdır. Odesa tam bir yıl sonunda, bu kadarın yeterli olduğuna karar verir. Uzun bir kaçamak yaşamış olsa da, karısı Penelope'yi hâlâ sevmekte ve eve dönmek zorundadır. Bence Odesa Destanı bu noktada bize, Odesa ile ilgili bir şey göstermeye çalışmaktadır. Odesa da diğer erkekler gibi bir erkektir. Eve dönmek için çaba göstermelidir. Penelope'ye ve İtaka'ya bir kral borçludur ve Kirke ile ne kadar vakit geçirirse, borçlarını o kadar inkar ediyor demektir. Fakat evine, yani İtaka adasına yelken açabilmesi için, yeryüzünde değil yeraltında var olan bir yere dolambaçlı bir yoldan gitmek zorunda kalacaktır. Yani Ölüler Diyarı'na. Bu bölüm Odesa'nın yolculuğunda o kadar yürek burkucu bir bölümdür ki; bazı uzmanlar bu bölümün Hristiyanlık'taki öğretilerden birini etkilediğini düşünmektedirler. Odesa, yani Homeros'un Odesa Destanı'ndaki efsanevi kahraman yaklaşık 12 yıldır ailesinden ve krallığından uzaktadır. Truva savaşında 10 yıl savaşmış ve seks tanrıçası Kirke'nin yatak odasında ise tam bir yılını harcamıştır. Şimdi ise yola devam etme ve eve varma vakti gelip çatmıştır. Kirke gitmesine razı olur fakat bir uyarıda bulunmayı da ihmal etmez: deniz tanrısı Poseison'un lanetini yenip eve varabilmesi için kör bir kahin olan Tiresias'ın bilgilerine ihtiyaç duyacaktır. Tek sorun ise Tiresias'ın ölü olmasıdır. Odesa, Hades'in yeraltı dünyasına planlamadığı bir ziyaret yapmak zorundadır. Sadece eve gittiğinizi düşünürken ummadığınız bir yere; Cehennem'e gidiyorsunuz. Bunu düşünmek bile Odesa'yı ürkütür. Bugüne kadar Hades'e giden hiç kimse, hayatta kalamamıştır. Fakat Odesa'nın seçme şansı yoktur. Poseidon'un denizler üstünde mutlak bir hakimiyeti vardır ve eli boş durmamaktadır. Eğer Odesa ailesine ve krallığına geri dönmeyi umut ediyorsa, yeraltı dünyasına gidip Tiresias'ı arayıp bulmak zorundadır. Günümüzde Cehennem diyince aklımıza bir çeşit azap ocağı gelmekteyse de antik Yunanlılar için durum böyle değildi. Antik Yunanlıların yeraltı dünyası, daha sonra Hristiyanlıkla birlikte gelen sonsuz ceza çekilen bir yer olduğu düşüncesinin aksine puslu ve soğuk bir yer olarak düşünülmekteydi, orası kötü, sıcak, hararetli bir ocak olmak yerine görülmesi zor olan, puslu, kasvetli ve çok uzak boz bir alandı. Odesa Hades'e rahatsız bir şekilde gider. Her yerde acı çeken ruhların çığlık

sesleri yankılanmaktadır. Kapıların ardında, söylediklerini harfiyen yaptıkları takdirde Odesa ve adamlarının Poseidon'un gazabından kurtulup eve nasıl ulaşabileceklerini açıklayacak olan kâhin Tiresias'la yüz yüze gelir. Tiresias çok özel bir tavsiyede bulunur; "Her şeyden önce, tek yapmanız gereken şey; Güneş Tanrısı Helios'un sığırlarını yememektir. Başka ne yapıyorsanız yapın ama bu sığırları yemeyin." der. Odesa bu tavsiyeyi aklından çıkarmayacaktır. Ölü ruhların etrafını sarmaya başlamasıyla, Odesa yeraltı dünyasından, evine dönme konusunda daha önce hiç olmadığı kadar kararlı bir şekilde kaçmayı başarır. Yaşayan hiçbir insanın başaramayacağı bir işi başarmış, Hades'ten sağ kurtulmuştur. .

Efsane bu şekilde devam ederken gerçekle bağlantısı nedir acaba?

Bazı uzmanlar Odesa Destanı'nın bu bölümünün Hristiyanlık'ın en kutsal metinlerinden birini, yani Mark Öğretisi'ni etkilediğine inanmaktadırlar. Antik Yunanlılar için Homeros'un önemini görmezden gelmek neredeyse imkansızdır. Mark Yunan bir hatipti, öğretiler Yunanca yazılıyordu ve onun da büyük ihtimalle Odesa hikâyesine aşinalığı vardı, bundan dolayı Mark Öğretisi'nde bize Odesa'yı hatırlatan bazı şeylerin olması büyük ihtimalle bir tesadüf değildir. Odesa Destanı ve Mark Öğretisi'nin karşılaştırılması sonucunda ortaya bazı şok edici benzerlikler çıkmaktadır. **Her iki hikâyede de acı çeken bir kahramanın, yani Odesa ve İsa'nın yaşadığı zorluklardan bahsedilmektedir. Her ikisinin de geçmişinde marangozluk vardır. Odesa İtaka'daki sarayını dahi kendisi inşa eden becerikli bir doğramacıyken, İsa ise bir marangozun oğludur ve Mark Öğretisi'nin bir bölümünde kendisini "Marangoz" olarak adlandırmaktadır.** Fakat en ilgi çekici bağlantı; Odesa'nın Hades'i ziyareti ile İsa'nın dünyadaki son günleri arasındaki benzerliktir. Her iki hikâye de bir ziyafetle başlar. Odesa ve adamları Kirke'nin sarayında ziyafet çekerken İsa ve havarileri son yemeklerini yemektedirler. Daha sonra, arkadaşları uyurken, her ikisi de ölümle olan randevularının yaklaşmasından dolayı acı çekmektedirler. Odesa Kirke'den Hades'e gitmesi gerektiğini öğrendiğinde umutsuzluğa düşer. Söylediğine göre bunun sebebi ise; şimdiye kadar Hades'e gidip de canlı dönebilen hiç kimsenin olmayışıdır. İsa da ölmek üzeredir, havarileriyle birlikte son akşam yemeğini yemiştir. Hayatından umudunu kesmiştir çünkü çarmıha gerilmek zorunda olduğunu bilmektedir. Sonuç olarak, Odesa ölüler dünyasına bir seyahatte bulunacak ve geri dönecek, İsa da çarmıha gerilerek ölecek ve sonrasında yeniden dirilecektir. Bu benzerliklerin bir tesadüften daha fazlası olma ihtimali var mı?

Efsanemize dönecek olursak, Odesa Hades'ten ayrılarak İtaka'ya doğru yelken açar. Sonunda tekrar eve dönüş yoluna çıkmıştır. Fakat yolunda başka bir engel daha vardır; Siren Adası. Sirenler, sizi rotanızdan saptıracak ve karaya oturtacak güzellikte şarkıları olan kadınlardır. Odesa Siren Adasına yaklaştıklarını bildiğinden, adamları Sirenler'in şarkılarını duymasınlar diye, kulaklarını balmumuyla kapatmalarını emreder. Fakat Odesa, aşırı meraklı birisi olduğundan kendini bu kuralın dışında tutar. Mürettebata kendisini geminin direğine bağlattırır. Bu şekilde geminin dümenini, adanın kayalık sahillerine doğru çevirmeden Sirenler'i dinleyebilecektir. Mürettebat küreklere asılırken, "Çözün beni! Çözün beni!" diye bağırmaktaysa da sesini kimseye duyuramamaktadır. Ve böylece Sirenler'in şarkısını duyabilmiştir. Bunu yapan ve hayatta kalan tek kişidir. Fakat eski zamanlarda, bu durumun hemen hemen her vazonun üstünde defalarca resmedildiğini görmekteyiz ve bunun amacı kusursuz bir insanın nasıl olması gerektiğini göstermektir, yani yeni bir şey öğrenmek için ne yapılması gerekiyorsa onu yapmaktır.

Odesa'nın Sirenler'le karşılaşması mitolojinin en bilindik hikâyelerinden biridir. Fakat yeni deliller ışığında Sirenler'in şarkısının bir efsaneden daha ötesi olduğunu söylemek mümkündür. İtalya'nın Li Galli Adaları geleneksel olarak, hikâyemizin geçtiği yer olarak anılmaktadır. **Yüzyıllar önce "Le Sirenuse", yani "Sirenler'in Adası" olarak anılmaktaydılar. 2004'te, Alman bilim adamlarından oluşan bir ekip adaların Odesa Destanı ile olan bağlantısını araştırmışlar ve sonuçta çarpıcı bir keşfe imza atmışlardır. Alman grubunun adada bulduğu şey ise; kayaların doğal formasyonunun, doğal bir megafon gibi çalıştığıdır. Bu bölgeden gelen herhangi bir ses dalgası, bu kayalardan sekmekte ve daha kuvvetli bir şekilde denize doğru yayılmaktadır. Fakat bu sabit megafon kullanılsa bile, insan seslerinin denizden duyulması imkânsızdır.**

Öyleyse bu kadar yüksek bir sesin kaynağı ne olabilirdi?

Akdeniz Fokları. Yüzyıllar önce, Li Galli Adaları da dahil tüm Akdeniz'de bolca bulunuyorlardı. Alman grup fokların seslerini kullanmışlar ve denizden rahatlıkla duyulabildiklerini ispatlamışlardır. Denizcileri kayalık mezarlıklarına çeken sesler bunlar olabilir mi?

Açık denizlere dönecek olursak, Odesa Sirenler'le temasından sağ kurtulmuştur fakat daha ölümcül bir mücadele kendisini beklemektedir. Evi İtaka'ya dönebilmek için, iki korkunç tehditle yüzleşmek zorunda kalacaktır. Bazı araştırmacılar bu tehlikelerin gerçek olduğuna ve hâlâ karşılaşılabileceğine inanmaktadırlar. Odesa'nın zekâsı, açık denizde karşısına çıkan birçok ölümcül engelden sağ kurtulmasını sağlamıştır. Fakat zekâsını kullanan tek o değildir. Yüzlerce kilometre ötedeki krallığı İtaka'da, karısı da birçok kurnaz hamle yaparak taliplilerini kendisine yaklaştırmamaktadır. Odesa'nın babası için ördüğü kefeni bitirir bitirmez onlardan biriyle evleneceğine dair sözler vermekte ve her gece gün boyunca ördüğü kısmı geri sökmektedir. Bu hile sayesinde onları yıllar boyunca oyalamıştır. Nasıl ki Odesa kurnazlığı, zekâsı, komplo kurma ve plan yapma kabiliyetiyle ön plana çıkıyorsa, karısı Penelope de kurduğu komplolar ve yaptığı planlarla kendisini kanıtlamıştır. Penelope umudunu kaybetmemek adına elinden geleni yapmaktadır fakat kocasının başına neler geldiğinden bihaberdir. Odesa'nın hâlâ hayatta olup olmadığına, öyleyse bile kendisine geri dönmekte mi yoksa başka bir yere mi gitmeye karar verdiğine dair en ufak bir fikri bile yoktur. Bilmezlikten doğan kötü bir durumdadır. Bu esnada, Odesa ve evi arasında, ürkütücü yeni engeller onu beklemektedir. İki ölümcül rotadan birini seçmek zorundadır. İlk rota "serseri kayalar"ın, yani gemileri ikiye ayırabilen yüzen kayaların içerisinden geçmekte, ikincisi ise, bir tarafında Scylla isimli insan yiyen bir deniz canavarının ve diğer tarafında ise Charybdis olarak bilinen bir girdabın bulunduğu dar bir kanaldan geçmektedir. Scylla birden fazla kafa ve göze sahip, aynı anda altı adamınızı birden yakalayıp aynı anda hepsini yiyeceğinden şüphe duymamanız gereken o korkunç deniz canavarıdır. Scylla'nın yanından geçiyorsanız, başınıza gelecek olanlar aynen bunlardır. Scylla ile yüzleşmek demek, kendi etrafında dönen, her şeyi içine çeken ve yakınlardaki herhangi bir alana içindekileri boşaltan devasa bir girdap olan Charybdis ile de yüzleşmek demektir. Odesa bu girdaba yaklaşırsa, gemisinin alabora olmasını ve denizin dibini boylamasını göze alacaktır. Odesa kelimenin tam manasıyla kayalar ve zor bir alan arasında sıkışıp kalmıştır. Aslına bakarsanız, bazıları "klişe"nin buradan geldiğine inanmaktadırlar. Adamlarına "serseri kayalar"dan uzak durmalarını, bunun yerine zor alana, yani Scylla ve Charybdis boğazına doğru yelken açmalarını emreder. Burada Odesa'nın karşısına iki tatsız seçenek çıkacaktır; bazılarını kaybetmek ya da hepsinin kaybetmek. Soğuk kanlı bir şekilde hesap yaparak gemisinin tamamını kaybetmesinin, birkaç adamını kaybetmesinden daha kötü sonuçlar doğuracağı kanısına varır. Bu yüzden gemisini Scylla'ya çok daha yakın yüzdürmeye karar verir. Burada tabii ki bir ders vardır, o da şudur ki; en soylu ve düşünceli komutanlar bile bazen görevlerini tamamlamak adına bazı adamlarını isteyerek kurban etmek zorundadırlar. Boğaza girdiklerinde, gökyüzü kararır. Aniden, birden çok tsunami çıkar. Odesa gemisini Charybdis'ten uzaklaştırır. Onlar yanından geçerken, devasa girdap okyanusu içine çekmekte, menzilindeki her şeyi zapt etmektedir. Aniden, geminin diğer tarafından, Scylla saldırıya geçer. Güverteden kaptığı 6 adamı bir anda yutar. Odesa bu anı, seyahatinin en kötü bölümü olarak tarif etmektedir. Adamları bu korkunç yaratık tarafından yok edilirken onun adını haykırmaktadırlar. "Odesa yardım et! Bize yardım et!" diye bağırmaktalar fakat Odesa'nın elinden bir şey gelmemekte ve dahası bu adamların kendisinin kararları yüzünden öldüklerinin farkındadır. Yüzyıllar boyunca, Odesa Destanı uzmanları Homeros'a korkunç Scylla'yı yaratmasında neyin ilham verdiğini çözmeye çalışmışlardır.

Daha sonra, 1800'lerin ortalarında, çok büyük dokunaçlı canavarların cesetleri dünya genelinde karaya vurmaya başlamıştır. Aradığımız cevap budur; Dev kalamarlar. Bir anda hayal gerçek olmuştur. Aslında dev bir kalamar, bir okul servisi uzunluğunda bir yaratıktır. Dört-beş metre uzunluğundaki gemilerde bulunan gemicilere dev kalamarın ne kadar büyük görünmüş olabileceğini bir düşünsenize! Scylla dev bir kalamarın görüntüsünden esinlenilmiş olabilir mi?

Ya komşusu, Charybdis girdabı?

Günümüz denizbilimcileri İtalya ve Sicilya arasındaki dar boğazda yani Messina Boğazı'nda tam da tariflere uyan büyük bir girdap bölgesi keşfettiler. Kuzeyde Tiren ve güneyde İyon Denizi vardır. Tiren ve İyon Denizleri'nin suları birbirinden oldukça farklıdır. Sonuç olarak, bu boğazda bir ileri bir geri hareket eden sular aşırı derecede dalgalanmakta ve ortaya büyük girdaplar ve hırçın gelgitler çıkmaktadır. Eski zamanlarda, özellikle buradan geçen denizciler için ne kadar zorlu bir bölge olduğunu tahmin bile edemeyiz. Dev kalamarlar, tehlikeli girdaplar antik çağ denizcilerinin karşılaştığı iki gerçek tehlikedir. Odesa Destanı'nın bu bölümünün ardında yatan ilham kaynakları bunlar olabilir mi?

Efsanemize göre, Odesa az önce 6 adamının Scylla tarafından parçalandığına şahit olmuştur. Gemisi güvenli bölgeye ulaştığında, savaştan çıkan mürettebatının dinleme isteklerine karşı koyamaz. Kahin Tiresias'ın, güneş tanrısının sığırlarından uzak durmaları yönündeki uyarılarına rağmen, sığırların bulunduğu adaya çıkmaya razı olur. Sığırları gören Odesa adamlarına; "Evet. Adaya bir geceliğine geldik. Ne yaparsanız yapın ama onları yemeyin. Sakın onları yemeyin!" der. Fakat erzakların az olmasıyla açlık hissetmeye başlayan mürettebat Odesa'nın emirlerini dinlemez ve sığırları keserler. Son yemeklerini yemektedirler. Çok sinirlenen güneş tanrısı Helios, Zeus'dan yani tanrıların kralından adalet ister. Antik çağlarda bir tanrıyı kızdırmak yapabileceğiniz en kötü hareketlerden birisidir. Tanrılar hoşnut olmadıkları ölümlüleri cezalandırma konusunda güçlerini kullanmaktan hiç geri kalmıyorlardı. Zeus suçluları cezalandırmayı kabul ederek Odesa'nın gemisini alabora edecek büyük bir fırtına gönderir. Biri hariç hepsi helak olurlar. Odesa sığırlardan yemediği için diğerlerinden ayrı tutulmuştur. Fakat iyi haberler burada son bulur. Artık hiçbir adamı, gemisi ve nerede olduğuna dair hiçbir fikri yoktur. Denizde geçen 3 yılın ardından, Odesa tüm adamlarını ve gemilerini kaybetmiş, yalnız, mahsur ve evinden uzak kalmıştır. Başka bir baştan çıkarıcı güzelin, yani peri Kalipso'nun cennet adasına çıkmıştır.

Yunan mitolojisinde, periler sihirli güçleri olan ve her erkeğin hayallerini süsleyen genç ve güzel kızlardır. Ormanlarda ve ağaçlık alanlarda yaşamışlardır. İsimlerinin de belirttiği gibi, "nimfa"lar (periler) veya İngilizcedeki "nemfomanyak"lar, davranış olarak çok şen şakrak idiler. Bu noktada, Odesa sadece hayatta olduğu için şükretmektedir. Güzel bir perinin adasına çıkması da onun için beklenmedik bir hediye olmuştur. Karısı Penelope evde sadık bir şekilde iffetini korurken, Odesa kendisini başka bir kaçamağın içinde bulmuştur. Bu sefer ki kaçamağının bitmesi tam 7 yıl sürecektir. Odesa'ya kiminle isterse onunla yatma gibi bir hak verilmiştir. Homeros'un hikâyesinde, Odesa'nın bu oyalanışlarına yönelik yazılmış hiçbir olumsuz ima dahi bulunmamaktadır. Aslına bakarsanız, tüm bu kadınları elde edebildiği için daha büyük, daha güçlü bir erkek imajı içine sokulmuştur. Kalipso, Odesa'nın kendisiyle sonsuza dek kalması halinde ona ölümsüzlük vaat eder, fakat Odesa karısına ve krallığına dönmek zorunda olduğunu bildiğinden bu teklifi reddeder. Bir yarı tanrı olmak yerine, ölümlü bir insan olmayı seçmek bir bakıma, aptalca bir seçimdir, fakat Odesa için bu bir sorun değildir, bir insan olarak kaderini gerçekleştirmek için Kalipso'yu reddedip, ondan ayrılmak zorundadır. Fakat onu eve götürecek bir gemi olmadığından Odesa bu sorunu kendi yöntemiyle çözmek zorundadır. Kendisine bir tekne yapar. Antik Yunanlılar için marangozluk, büyük zihinsel yeteneklerden biri olarak düşünülmekteydi. Odesa'ya genelde, tekne ustası deriz, yaptığı tekne değil de nedir; direği, dümeni, küpeştesi bile vardır. Bu kadar usta bir marangoz olarak anılması, akıllı olduğunu söylemenin başka bir yolu, zekâsının farklı bir yönüydü. Teknesi tamamlandığında, Odesa yeniden denize açılır. Yaklaşık 20 yıl denizlerde evinden uzak kaldıktan sonra artık yolun sonu ufukta görünmektedir. Eve varması artık an meselesidir. Ev tarafında ise sadık karısı Penelope'nin, yıllardır peşinden koşan tüm erkekleri kendinden uzaklaştıran taktikleri de artık tükenmiştir. Taliplilerin sabırları artık tükenmektedir. Talipli̇leri ona; "Eve dönmüyor. Geri dönmüyor. Gemisi büyük ihtimalle dönüş yolunda parçalanmıştır. Artık bizden birini Odesa'nın halefi olarak seçmek zorundasın." derler. Çok geç olmadan Odesa eve dönmeyi başarabilecek mi?

Homeros'un Odesa Destanı'nın birçok unsurunda olduğu gibi, Odesa'nın adasının da gerçeklikle yakından bağlantısı vardır. Yüzyıllar boyunca uzmanlar, yazarın hikâyesini yazarken hangi Yunan adasını düşünerek yazdığını bulmaya çalışmışlardır. Geleneksel olarak, bugün Ithaki olarak bilinen

Yunan adasının, o ada olduğuna inanılmış olsa da Homeros'un İtaka hakkında yazdıklarıyla adanın bugünkü adaşının özellikleri örtüşmemektedir. Homeros'un söylediklerine bakacak olursak; "İtaka batıda bulunan, karaya en uzak ve ingin adadır." der ve siz de; "Bir dakika! Bu tamamen yanlış." dersiniz. Ithaki batıdaki karaya en uzak mesafede bulunan ada değildir. Araştırmacılar antik haritalarla günümüz uydu görüntülerini karşılaştırdıklarında, Ithaki'nin yanında Kefalonia isimli bir ada daha olduğunu fark ettiler. Biri hariç her yönden Homeros'un İtaka tarifine uyduğu görülmektedir. Homeros 4 ada tarif etmektedir. Orada 4 ada olması gerektiğini söylemektedir. Bu durumda karşımıza bir sorun çıkmaktadır; ortada 3 ada vardır, 4. ada nerede öyleyse?

Ayrıca Homeros'un Ithaki'si ya da Odesa'nın İtaka'sının, batıdaki en uzak ada olması gerektiğini söyler. Eğer Kefalonia'yı ikiye bölerseniz, yani Kefalonia'nın batıdaki yarımadasının 3,000 yıl önce bağımsız bir ada olduğunu söylerseniz sonuca ulaşabilirsiniz. Ada zamanında iki parçadan oluşmuş olabilir mi?

2006'da bir grup bilim adamı bu gizemi çözmek için yola çıktılar. Petrol bulma işinde kullanılan yüksek teknoloji ürünü aletler kullanarak, Kefalonia'nın doğusu ile batısı arasında bulunan ingin bir vadinin zemininde 120 metre derinliğinde bir delik açtılar. Eğer adanın jeolojik tarihinde herhangi bir bölünme varsa, o yer burası olmalıydı. Delgi çubuğunun gittiği yere kadar delmeye devam ettik, yani yaklaşık deniz seviyesinin 15 metre kadar altına indik ve hiçbir aşamada kayaya rastlamadık. Peki bu kadar alışılmadık bir şey nasıl olabilir?

Bunun en basit açıklaması ise şudur; zamanında deniz bu vadiden geçmiştir ve tortuları hâlâ görülebilmektedir. Bu sonuçlar bize, bu vadinin zamanında sular altında olduğunu göstermekte ve Kefalonia'yı da Homeros'un İtaka'sı için en büyük aday haline getirmektedir. Yani Odesa'nın Truva Savaşı'na gittikten tam 20 yıl sonra, ufukta gördüğü ada olduğu anlamına gelmektedir. Odesa asla pes etmedi, eve dönmek için yıllarını verdi ve öyle ya da böyle evine varmayı başardı. Tüm zorluklara rağmen, Odesa sonunda evine dönmüştür. Yaklaşık son 20 yıldır hayalini kurduğu bir an olsa da kendisini bekleyen bir tören alayı yoktur. Bunun yerine, gücünü sahiplenmek isteyenler artık son hazırlıklarını yapmaktadırlar. Bir mucize daha ortaya koymadıkça, Odesa uğruna savaştığı her şeyi kaybetmek üzeredir. Bu durumda acıklı bir son yaşanacaktır. Fakat Odesa gerçekten eve dönmüş olabilir mi?

Döndüyse de ne zaman dönmüş olabilir?

Odesa Destanı'nda saklı ipuçlarını kullanan günümüz astronomları Homeros'un aklındaki tarihi tam olarak belirlemişlerdir. Odesa'nın İtaka'ya dönüş yolculuğu tam 20 yılını almış, 600'den fazla hayata mâl olmuş ve 14 gemiyi denizin derinliklerine göndermiştir. Sonunda, tüm bunların ardından kahramanımız evine dönmüştür. Acaba karısını ve krallığını kurtarmak için çok mu geç kalmıştır?

Odesa evine döndüğünde, İtaka ada krallığında tam bir kaos ortamı hakimdi. Her şey tamamen zıvanadan çıkmış durumdaydı. Karısı ve hanesi tam 108 talipli tarafından kuşatılmış durumdaydı. Odesa öylece sarayına girip eski hayatına dönemeyeceğini fark eder. Talipliler kraliçesine ve krallığına çoktan gözlerini dikmişlerdir. Odesa'nın döndüğünü öğrenmeleri durumunda, tahtına yeniden oturmasına müsaade etmeyecek, tereddüt etmeden onu öldürmeye yelteneceklerdir. Son bir kez, Odesa zekâsını kullanmalı, biraz daha dayanmalı ve hayatta kalmak için düşmanlarından daha iyi oynamalıdır. Odesa İtaka'ya ulaştığında, yanında büyük bir toplulukla gelmez, geri dönen büyük kral gibi dönmez. Aslına bakarsanız yaşlı bir dilenci kılığına girerek kendisini gizler ve bunu büyük ihtimalle nasıl karşılanacağından emin olmadığı için yapar. Bu esnada, Odesa'nın uzun süredir acı çeken karısı Penelope en sonunda taliplilerin baskılarına yenik düşerek yeni kocasının kim olacağının belirleneceği bir okçuluk yarışması yapılacağını açıklar. Her kim Odesa'nın yayını gerip, oku 12 baltanın içinden geçirebilirse kendisiyle evlenme hakkını elde edecektir. İtaka için hayati öneme sahip bir gündür. Yarışmanın başlamasına çok az bir süre kala, Homeros güneşin gökyüzünden kaybolduğundan bahsetmekte ve bu satır yüzyıllardır dikkatle incelenmektedir. Merak uyandırmak için yazılmış şiirsel bir şey midir yoksa gerçek bir olayın kaydı mıdır?

Antik Yunanlılar bile Odesa'nın evine, bir güneş tutulması esnasında döndüğü anlamına geldiğini düşünmüşlerdir. Son dönemlerde bilim adamları, Homeros'un işaret ettiği tam tarihi ortaya çıkarmak için Odesa Destanı'nı astronomik kanıtlar ışığında incelemişlerdir. Odesa Destanı'nda astronomik olayları işaret etmiş olabilecek tüm atıfları daha yakından incelemişler, daha sonra da bu olayları tutulma tarihleriyle eşleştirmeye çalışmışlar ve tutulmalardan biriyle, M.Ö. 16 Nisan 1178 tarihinde gerçekleşen tutulmayla eşleştiğini bulmuşlardır. Öyleyse, bu tarihin Odesa'nın eve, Penelope'ye dönüş tarihi olduğunu söylemek mümkündür. .

Efsaneye göre, Penelope'nin peşinden 20 yıllık koşuş şimdi tek bir olaya dönüşmüştür. Birbiri ardına talipliler, Odesa'nın yayını geremeyecek kadar zayıf olduklarını ispatlamaktadırlar. Üstü başı yırtık yaşlı bir dilenci ortaya çıkana dek hepsi vazgeçmek üzereydiler. Ve bir dilenci ortaya çıkarak şansını denemek ister. Kurallara göre onun da bir şansı vardır. Onunla alay edip sinirlendirmeye çalışırlar. Fakat dilenci hiç tereddüt etmeden yayı gerer ve gülüşmeler o anda kesilir. Oku fırlatır ve ok 12 baltanın içinden geçer. Yarışma bitmiştir fakat talipliler savaşmadan vazgeçecek gibi görünmemektedirler. Odesa'nın son savaşı taliplilerin katledilişi ve kahramanımızın zaferiyle son bulur. Tahtını tekrar kazanmıştır, şimdi ise kadınını geri kazanmalıdır. Kurnaz kralın geçmesi gereken son bir test daha vardır. Odesa tüm taliplileri öldürdükten sonra ateşin başında karşılıklı oturup Penelope ile çok samimi anlar yaşarlar. Penelope son bir sınav daha yapacaktır. Uzun süren muhabbetin sonunda hizmetçilerine; "Bu yabancının rahat ettirilmesini istiyorum, lütfen odamdan benim yatağımı getirip verandaya yerleştirin ve bu yabancı benim yatağımda yatsın." der. Bu noktada Odesa karısının kendisini test ettiğini anlayarak ona; "Penelope, Bunun bir test olduğunu biliyorum. Yatağımızı yere sabit bir şekilde bu ağaçtan ben yapmıştım. Yatağımız hareket ettirilemez." der. Daha önce Penelope hiç kimsenin odasına girmesine müsaade etmediğinden, sadece Odesa'nın yatağın bu şekilde hareket ettirilemeyeceğini bildiğinden kesinlikle emindir. Odesa'nın uzun yolculuğu, yani Odesa Destanı nihayet son bulmuştur fakat efsanesi varlığını sürdürecektir.

Yunan savaşçılar arasında kalkanların Odesa resimleriyle süslenmesi çok yaygın bir durumdu. Onlar için, her zaman acılara katlanan kişiyi temsil ediyordu. **Odesa Yunanca'da "acıdan adam" anlamına gelmektedir.** Hepimiz gibi o da acı çekmiştir fakat belki de hepimizin başaramadığı bir şekilde hepsine katlanmıştır. Ve bence yüzyıllardır insanların onu kendilerine yakın bir karakter olarak görmelerinin sebebi; yere düştükten sonra tekrar ayağa kalkabilme kabiliyetidir.

BÖLÜM 8 BEOWULF

O, İskandinav dünyasının efsanevi kahramanıdır. İnsan'la Canavar'ın destansı savaşının tam ortasında kalmıştır. Ebedi bir ün kazanmak uğruna bir korkutucu canavarla değil, onlardan üç tanesiyle yüzleşmek zorundadır. Bu, Beowulf efsanesidir. Fakat sadece bir efsane olmaktan daha ötesi olabilir mi?

İngilizce olarak yazılmış en eski hikâyeyi tamamen yeni bir bakış açısıyla bizzat yaşamaya hazırlıklı olun.

Danimarka kraliyet salonuna ağır bir ölüm kokusu hakim. Başsız, kana bulanmış cesetler. Elini kana bulamakta olan vahşi canavarın adı Grendel'dır. O, toplumdan dışlandığı için hiddeti şiddete dönüşmüş olan bir ucubedir. Grendel'ı her zaman yırtıcı bir hayvanla kıyaslamışımdır, anlarsınız işte, o da iri kıyım, korkutucu ve tehtidkârdır. Canavarın oluşturduğu korku krallığı, her gece iş başındadır. Savaşçıları öldürmekte, lime lime etmekte, kafalarını koparmaktadır. Ceset parçalarını her yerde görmek mümkündür. Danimarka'nın acilen bir kahramana, bu canavarla yüzleşecek ve onu alt edecek derecede güçlü birisine ihtiyacı vardır. ***O kahraman, Beowulf'tur.*** Aklınıza gelebilecek her şeyi yapabilecek olan, en büyük olası kahraman Beowulf'tur. Gözünü budaktan sakınmamaktadır. Onun

kültüründe de bir kahraman aynen böyle olmalıdır; şerefi ve şöhreti uğruna her şeyini feda edebilmelidir. Beowulf da sıradan bir insan değildir, tam bir kahraman portresi çizmektedir.

Yunan mitolojisindeki kahramanlar gibi, onun güçleri de sıradan bir insanın güçlerinin sınırlarını katbekat aşmaktadır. Korkunun hakim olduğu ve kahramanların sayısının bir elin parmaklarını geçmediği bir dönemde, Beowulf efsanesi, cesur bir savaşçı ile çok sayıda korkunç düşman arasında geçen iyilik ve kötülüğün en büyük savaşı olarak dillerden dillere dolaşmıştır.

Beowulf efsanesi, bir gerçekten esinlenilerek yazılmış hayali bir hikâyedir. Bugün dahi uzmanlar bu efsaneyi kimin yarattığını kesin olarak bilmemektelerse de, ilk olarak M.S. 7. ya da 8. yüzyılda İngiltere'de ortaya çıktığına ve İngilizce olarak yazılmış en eski hikâye olduğuna inanılmaktadır. Şiirin olay örgüsü İskandinavya'nın 6. yüzyılında gerçekleşmekteyse de, şiirin kendisi Anglosaksonlar'ın 665 yılında din değiştirmelerinden sonra Anglosakson İngilteresi'nde yazılmıştır.

Beowulf, Hristiyanlık'ın daha yeni yeni kök salmaya başladığı bir dönemde yazılmıştı. Şiir, çok derin bir putperestlik geçmişine sahip bir toplumu ve bu geçmişinden gelen hikâyelerini yansıtmaktadır. Şiirin yaptığı şey ise; bu hikâyeleri Hristiyanlık'la yoğurarak, bu şiirleri dinleyenlerin kendi geçmişleriyle bağlarının kopmamasını ve Hristiyan bakış açısıyla şiirleri yeniden yorumlamalarını sağlamaktır. Beowulf'un efsanedeki ilk düşmanı, yani canavar Grendel ile İncil arasında ilgi çekici bir bağlantı vardır. **Metne göre Grendel, Kabil'in soyundan gelmektedir. Tevrat'a göre, insanlık tarihinin ilk cinayetini Adem'in oğlu Kabil işlemiştir. Kıskançlık sonucu kardeşi Habil'i öldürmüş ve insanlığın en kötü tutkularından birinin sembolü haline gelmiştir.** Grendel bu alçak vasiyetin mirasçısıdır. Grendel büyük salonlarda ziyafet çeken insanları kıskanır ve bu duruma çok sinirlenir. Büyük salondaki herkes eğlenmekte, birbirlerine hikâyeler anlatmakta, hepsi birbirine kenetlenmekte ve Grendel da bu durumu kıskanmakta, hiçbir zaman böyle bir şeyin parçası olamayacağını bilmekte ve tepki olarak da saldırma ve yok etme eylemleri göstermektedir. Antik metinde, Grendel'in fiziki görünüşü herkesin kendi hayal dünyasına bırakılmıştır. **Tek ipucu ise şu tabirdir; "cehennemden çıkan canavar". İsterseniz Grendel'i karanlığın şeytanı olarak tasvir edebilirsiniz; hareket ettiği her yere karanlığı da sürükleyen bir şeytan. .**

Efsaneye göre, canavarımız Danimarka'yı 12 yıl kuşatma altında tutar. Bir seferinde tam 30 kişi öldürmüştür, onun geldiğini fark edemezsiniz, kana susamıştır ve kemik yemeyi sevmektedir. Grendel kralın muhafızlarını öldürdükten sonra, masum sivilleri öfkesine kurban etmektedir. Fakat zarar veremediği bir kişi vardır; **Danimarka Kralı, Hrothgar.** Karanlık dönemin birçok gerçek kralında olduğu gibi, tanrısal güçlerin onun tarafında olduğunu düşünülmektedir. **İşin tuhaf tarafı şu ki; Grendel Kral Hrothgar'a saldırmamaktadır. Kral tanrının bizzat koruması altında tahtında oturmakta ve böylece Grendel ona yaklaşamamaktadır.** Hrothgar'ın tüm savaşçıları onu hayal kırıklığına uğratmış olsa da yakınlardaki bir krallık olan Geatland'da, diğerlerinden katbekat iyi bir savaşçı bulunmaktadır. İskandinavya'dan çıkıp gelen Beowulf, büyük savaşçıların soyundan gelmekte, gücü, cesareti ve hırsıyla nam salmış bir savaşçıdır. Kendi adını da herkese duyurmak istemektedir. Şiirin başlangıcında, Beowulf'tan iyi tanınan bir savaşçı olarak, bir çeşit çetenin veya birlikte seyahat eden bir grup adamın lideri olarak bahsedilmektedir. Yalnız başına gezen paralı bir asker değildir. Para peşinde koşan bir havası yoktur, yalnızca iyi bir dövüş arıyor gibidir. Beowulf'un asıl amacı, eski İngilizce'deki tabirle "lof", yani şöhrete kavuşmaktır. Bu şöhret, o zamanın şöhret algısının getirdiği zorunluluklara göre yaşayıp, el üstünde tutulan insanlarda bulunan türde bir şöhrettir. O zamanın soylularının elde etmeyi amaçladıkları türde olan bu şöhret ve statü Beowulf'u tetiklemiştir. Beowulf ebedi bir imtiyaza sahip olmanın tek yolunun, daha önce yapılmayanı başarabilmek olduğunun bilincindedir, yani Grendel'ı öldürmek zorundadır. Hava kararınca büyük salon kutlama sesleriyle canlanmaya başlar. Fakat bu kutlama, Grendel'ı sığınağından çıkarmak için Beowulf tarafından hazırlanan bir tuzaktır. Bir saldırının gerçekleşmesini beklemek yerine aslına bakarsanız, kendisinden beklenmeyen bir şekilde bilimsel bir metod kullanarak saldırının gerçekleşmesini sağlayacaktır. İlk saldırının gerçekleşme koşullarını tekrar yaratarak, yani Grendel'ın duyup, yemeğini almak için geleceğini bildiğinden, şarkılı türkülü bir eğlence ortamı yaratmıştır. Canavar kana susamıştır fakat Beowulf da hazırdır. El ayak çekilip parti sona erince, kahramanımız pusuya yatar. Ya ölecek ya da

öldürülecektir. Sonunda, Grendel sahneye çıkar. Beowulf ve savaşçıları 4 koldan saldırıya geçerler. Tüm savaşçılar kılıçları çekip Grendel'a saplamaya çalışırlar. Fakat Grendel dayanıklıdır. Grendel'a bırakın kılıcı, metalden yapılmış hiçbir silah zarar veremez, Grendel, bu tip silahların kendisine zarar vermesini önleyecek bir tür büyü yapmıştır. Beowulf'un savaşçılarından birini yakaladığı gibi onu ikiye ayırır, kanını içer, bir tarafa savurur ve Beowulf'a yönelir. .

Efsane böyle devam etse de gerçekle olan bağlantsı nedir acaba?

Londra'nın 145 km kuzeyinde "Sutton Hoo" adında bir yerleşim yeri vardır. Bu bölge bir zamanlar güçlü Anglosakson krallar tarafından yönetilmekteydi. 20. yüzyılda, antik mezarlıklarda kazı yapan arkeologlar çok şaşırtıcı bir keşfe imza attılar. Vahşi bir şekilde öldürme ve parçalanma izleri taşıyan cesetler buldular. Cesetler vahşice, birden ve sanki bir canavar tarafından öldürülmüş gibidir. Çoğu yüzükoyun, başları kesik ya da boyunları kırık bir şekilde, değişik pozisyonlarda gömülmüştür, yani cesetlerin onur kırıcı bir şekilde gömüldükleri anlaşılmaktadır. Bu bulgu, efsanemizin doğduğu dönemle aynı dönemde yaşayan müreffeh bir krallıkta şiddetin var olduğunun şok edici bir kanıtıdır. Uzmanlar bu kurbanların krala başkaldırıp ölüme mahkûm edilen Anglosakson suçlular olduklarını düşünmektedirler. Bu cesetler idam edilip buraya gömülmüş suçlular gibi görünmektedirler, anlaşılan o ki; burası bir tapınakken, bir korku yerine dönüşmüştür ve Boewulf'la tek bağlantısı ise; kralın toplumda düzeni sağlama yollarından birisinin, bu tip vahşi ve halka açık infazlar olmasıdır. Kral Hrothgar'ın saltanatındaki katliam hikâyesini, bu korkunç ölümler etkilemiş olabilir mi?

İpucu arayışlarımız bizi tekrar efsaneye yönlendirir. Grendel denen canavar Kral'ın kan revan içinde kalmış salonunda terör estirmekte ve hiç bir kılıç ona işlememekteyse de Boewulf'un pes etmeye niyeti yoktur. Geriye tek bir silahı kalmıştır; çıplak elleri. **Davut ve Golyat, yani canavarla insan arasındaki klasik mücadeledir.** Danimarka halkının geleceği tehlike altındadır ve Beowulf savunma hattının son cephesidir. Kral Hrothgar'ın Danimarka saltanıtında bir kargaşa çıkmış, Beowulf ve canavar dev Grendel ölümüne savaşmaktadırlar. Kahramanımız birden avantajı eline geçirir. Beowulf Grendel'i kolundan yakalar ve kolunu büker. Dünyanın en güçlü savaşçısı olan Beowulf canavarın koluna bütün gücüyle asılır. Grendel avazı çıktığı kadar bağırır, sonuçta omuzu yerinden çıkmıştır ve Boewulf kolu ardarda bükerek kolu iyice zayıflatır ve sonunda kemik kaslardan ayrılarak yerinden kopar, kaslar parçalanır. Salon acı dolu çığlıklarla dolar. Kan kaybetmeye başlayan Grendel gecenin karanlığına karışır. Kolsuz Grendel, hayatı kolundan akıp giderken, çok az bir zamanının kaldığının bilinciyle, bataklık evine doğru yol alır. Ormanın derinliklerinde, yaralı canavar tökezleyerek yere kapaklanır ve son nefesini verir. Beowulf canavarı öldürmüştür. Değerli kupasını, yani Grendel'ın kanlı kolunu havaya kaldırır. Grendel'ın ölüm haberi hızlı bir şekilde yayılır ve Beowulf bir süper kahraman olarak göklere çıkarılır. Bulmak için yola çıktığı şöhret ve şerefe sonunda ulaşmıştır. Fakat hemen karşısına tatsız bir gerçek çıkar. Gömülmesi gereken birçok ölü savaşçı vardır. Metinde savaşçılar için yapılan cenaze törenlerinin şekli anlatılmaktadır. Verilen tarif, antik İskandinavyası'nda yapıldığı bilinen gerçek cenaze törenleriyle örtüşmektedir. Gemiyle yapılan cenaze törenlerinde, ölen kişi ve onun değerli eşyaları, altınları, gümüşleri gemiye koyulur ve gemi denize salınarak ateşe verilirdi. Bu durum, bolluk içinde yüzmeyen bir toplumun değerli eşyaları düşüncesizce yok edişi olsa da aynı zamanda kayıpların ne kadar ciddiye alındığının ve yakılan insanın saygınlık ve öneminin göstergesiydi. Beowulf'ta da tarif edilen, aynı ayinsel cenaze törenlerinin kanıtları, ilginç bir şekilde su altında değil yeraltında bulunmaktadır.

Günümüzde, kuzey Avrupa'nın genelinde, yüzlerce gizemli ve dağınık tepeler bulunmakta ve çoğu hâlâ kazılmayı beklemektedir. İngiltere'de, Sutton Hoo'da, yani arkeologların gizemli bir şekilde parçalanmış vücutları buldukları yerde, tepe mezarlıklar Beowulf'un dünyası hakkında birçok çarpıcı kanıt sunmaktadır. 1939'da yapılan kazılarda, geçmişi Beowulf efsanesinin yazıldığı düşünülen tarihe uzanan, yakılmış bir gemi ortaya çıkardılar. Tahtalar tamamen çürümüş olsa da tüm bordaların şekillerini ve ıskarmozların dik açıyla yerleştirildiğini görmeniz mümkündür. Komple tahtadan yapılmış bir gemi gibi görünmektedir. Fakat detaylı incelemeler sonunda bir gemiden fazlası olduğu, bilinmeyen bir hükümdarın, içi hazinelerle dolu mezarı olduğu ortaya çıkmıştır. Sutton Hoo,

İngiltere'deki en zengin mezardır, daha doğrusu Kuzey Avrupa'nın Karanlık Dönemleri'nden kalan en zengin mezardır. **Karanlık Dönem toplumundaki elit kesim hakkında fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır. Sutton Hoo'dan çıkarılan eserler Beowulf'ta anlatılanlara benzemektedirler.** Üzerinde domuz sorgucu bulunan miğferler, eğik saplı, süslü kılıçlar ve bunun gibi şeyler bulunmaktadır, kısacası Boewulf'ta anlatılanlarla Sutton Hoo'da bulduklarımız arasında bir çeşit bağlantı var gibi görünmektedir. Sutton Hoo'da yapılan kazı, ilk kez Beowulf efsanesinin hayali bir gerilim hikâyesinden fazlası olduğunu kanıtlamıştır, fakat efsanemizin ardındaki gerçeklere ışık tutan kanıtları ortaya çıkaran tek yer burası değildir. Danimarka kırsalında, arkeologlar sıradışı bir keşfe imza atarak, gerçek bir antik salonun izini buldular. Tahta üstyapı yüzyıllar önce çürümüş olsa da direk çukurlarının konumundan yola çıkılarak bakıldığında, zamanında 46 metre uzunluğunda olduğu ve bugüne dek bulunan türünün en büyük salonu olduğu anlaşılmaktadır. Burası Kral Hrothgar'ın efsanevi salonu olabilir mi?

Beowulf hikâyesinde, Grendel'in saldırısının geçtiği bölüme "erkeklere özel salon" anlamına gelen "Heorot" denilmektedir. Hem taht odası hem de Kral'ın savaşçılarının zaferlerini kutlamak için biraraya geldikleri ziyafet salonudur. Heorot dünyada başka bir eşi benzeri olmayan, büyük bir salon olarak tarif edilmektedir. Medeniyet, ilerilik göstergesi olmuş ve tüm dünyada bu kültüre karşı merak uyandırmıştır. Kısa zaman önce Danimarka'da ortaya çıkarılan salon, zamanında antik krallara ev sahipliği yapan aynı bölgenin içindedir. Karbon 14 metodu bölgenin tarihinin M.S. 6. yüzyıla, yani efsanemizin gerçekleştiği söylenen döneme dayanmaktadır, fakat hepsi bu değildir. Antik salonun etrafında yapılan kazılarda sadece güçlü bir krala ait olabilecek değerde eserler gün ışığına çıkarılmıştır. Bazıları bıçak, iğne gibi günlük hayatta kullanılan eşyalar olsa da içlerinde bu bölgenin önemli bir yer olduğu izlenimi veren altın ve gümüşten yapılmış çok daha güzel mücevherler, sikkeler ve benzeri eşyalar bulunmaktadır. Fakat bu salonun ardındaki kral kimdi ve efsanemizle bir bağlantısı olabilir mi?

Efsanevi destanlar olarak adlandırılan bir dizi hikâyede şaşırtıcı bir ipucu göze çarpmaktadır. Bu hikâyeler M.S. 1100 ve 1400 arasında yazılmış olmakla birlikte İskandinav dünyasındaki gerçek olaylara dayanmaktadır. İskandinav destanlarının çoğu, bir soyun geçmişine dayanmaktadır, böylece içiçe giren tarihsel bilgilerle mitolojik gelenekleri birarada bulabiliyoruz. Destanlar, M.S. 5. veya 6. yüzyıl civarlarında yaşamış Hrothgar isimli bir Danimarka kralından bahsetmektedir. **Hrothgar gerçek bir kralsa, Beowulf da gerçek bir kahraman olabilir mi?**

Bataklığın derinliklerinde, bir anne oğlunun, yani Grendel'ın ölümünün yasını tutmaktadır. Üzüntüsü öfkeye dönüşen anne Beowulf'un 3 korkunç düşmanından 2.sine dönüşecektir. Grendel'i yenen Beowulf şimdi de onun annesiyle karşılaşmak zorundadır. Annesi hızlı, kurnaz ve intikam peşindedir. Grendel'ın annesi metinde çok esrarengiz bir karakterdir, kesinlikle Grendel'dan daha barbar görünmektedir, duyguları daha vahşidir. İntikam almayı kafasına koymuştur. Kopmuş kolu bir kupaya, bir alay konusuna dönüşen oğlunun ölümünün intikamı. Grendel'ın annesi, oğlu Beowulf tarafından öldürülünce, onun annesi olarak büyük bir kederine kapıldığından, intikam hissiyle çılgına dönmüş bir şekilde Heorot'a saldırır ve kendi güvenliğini çok hesaba katmaz. Savaşçılar uykudayken, Grendel'ın annesi salona girer. Aniden saldırır ve acımasızca öldürür. Kral'ın saltanatında yine korku hakimdir ve Boewulf onları kurtarmak için orada değildir. Geceyi Heorot'tan uzak bir yerde, korkunun tekrar sahnede olduğundan habersiz bir şekilde geçirmektedir. Grendel'ın annesi, elleri Danimarkalı savaşçıların kanlarına bulanmış bir şekilde kayıplara karışır. Katliamı öğrenen Beowulf çok sinirlenir. Sadece birkaç gün önce, yerde ölü olarak yatan savaşçıların hayatını kahramanca kurtarmıştır fakat Kral hâlâ hayattadır, morali bozuk bir şekilde, dokunulmaz tahtında oturmaktadır. Hrothgar birçok adamının Grendel ve annesi tarafından öldürmüş olduğu gerçeğiyle küçük düşmüştür ve bu durumu örtbas edecek gücü yoktur, Beowulf da ona; "Yas tutarak oturmaktansa, harekete geçmek daha iyidir." der. Bir kez daha, Beowulf ölümün gözlerinin içine bakmak zorunda olduğunu bilmektedir. Şöhretini kahramanca adımlar atarak kazanmıştır. Şimdi ise şöhretini devam ettirmek zorundadır. Beowulf Hrothgar ve adamlarını yanına alarak, Grendel'ın annesinin peşine düşer. Dolambaçlı patika boyunca kan izlerini takip ederler. Grendel ve annesi lanetli bir bataklığın kaynağında

yaşamaktadırlar. Bataklık, içi zehirli yılanlar ve ufak ejderlerle dolu buzlu bir göldür. Grendel'ın annesine ulaşmanın yolu, ilk olarak burayı geçmektir.

Bu efsaneyi kayda geçiren ilk Hristiyan yazarlara göre, bu yılanlar gerçek dünya tehditlerine eşdeğer birşeyi temsil etmektedirler: putperestleri. Grendel'ın annesini bulma çabaları Beowulf'u zehirli yılanlarla dolu buzlu bir göle sürüklemiştir. Ona ulaşmak için, bunları geçmek zorundadır. Bu, savaşçı bir kahramanla İncil'deki en iğrenç katil olan Kabil'in soyundan gelen tehlikeli bir anne arasında, Danimarka uğruna verilen nihai bir savaş olacaktır. Şiirde, Grendel'ın annesinin adı hiç geçmez, o sadece Grendel'ın annesidir fakat başlı başına çok korkunç bir yaratıktır, belki de bir yönden daha tehlikelidir, oğlu katledildiğinden dolayı bir anne olarak matemli, dolayısıyla çok öfkelidir. Beowulf buzun altına dalmadan önce, adamları ona özel bir kılıç verirler. Kılıcın demirden yapılmış keskin ağzı kanda dövülmüş ve daha önce hiçbir savaşta sahibini yüzüstü bırakmamıştır. Beowulf'un yol arkadaşları daha ileriye gitmeye cesaret edemezler. Kahramanımız savaşa tek başına devam etmek zorundadır. Ölümcül yılanlar suyun altında pusuya yatmış beklemektedirler. Beowulf onlara karşı kılıcını kullanmaya çalışsa da insan ürünü hiçbir silah, bu doğaüstü canavarlara zarar verememektedir. Kaçıp kurtulmayı başaran Beowulf, Grendel'ın annesinin yuvasına girişi bulur. İkinci kez, insanla canavar yüz yüze geleceklerdir. Grendel'ın annesi ortaya çıkar ve Beowulf'a saldırır. Beowulf onu saçından, omuzundan yakalayıp yere fırlatsa da anında tekrar ayağa kalkıp iğrenç pençelerini ona geçirir ve Beowulf yere yuvarlanır. Beowulf büyük bir tehlike altındadır ve kılıcı da, yine işe yaramamaktadır. Kılıcın çok güçlü ve dayanıklı olması gerekiyorken, Grendel'ın annesi üzerinde hiçbir etki gösterememekte, onun pullu derisine işlememektedir. Aniden, birşey Beowulf'un dikkatini çeker. Duvarda ya da yakınlarda ölümlüler tarafından değil, devler tarafından dövülmüş antik bir kılıç görür, gerçekten sihirli bir silahtır. Tek bir sağlam savuruşla, Grendel'ın annesine vurur ve kafasını koparır. Bu, kötülüğün ikinci kez ölüşü ve yeni bir umudun doğuşudur. Beowulf cesaretini bir kez daha kanıtlasa da, bu, efsanevi bir zaferden daha fazlasıdır. Etrafı efsane tarafından kuşatılmış İskandinav dünyasındaki değişimin ve putperestliğin yok olarak İsa'nın yükselişinin bir yansımasıdır. Grendel'ın annesinin ölümünü, dini bir metafor olarak görebiliriz. Grendel'ın annesinin ölümü gibi, putperestlik de ölmekte ve Hristiyanlık yükselmekte, ayrıca Beowulf'un Hrothgar'ın krallığını Grendel'ın annesi tehdidinden kurtarması gibi, Hristiyanlık da putperstliğin hakim olduğu dünyayı karanlıktan kurtarmaktadır.

M.S. 600'da, İngiliz Adaları'nda dini bir devrim baş göstermektedir. Romalı Hristiyanlar, tüm inançsızları Hristiyanlaştırmak adına kuzeye gelmişlerdir. Papa Gregory 6. yüzyılın sonlarında, Anglosakson putperestleri Hristiyanlaştırması için Augustine'i İngiltere'ye göndermiştir. Gregory Augustine'e: "Anglosaksonların kullandıkları putperest tapınaklarına git ve oraları Hristiyanlaştır. Kralları Hristiyanlaştır böylece halk da krallarını takip edecektir." demiştir.

Sonuç olarak tüm Anglosaksonlar Hristiyan olduysa da, Hristiyanlık öncesi efsaneleri, ki buna Beowulf da dahildir, dilden dile dolaşan hikâyelerinde yaşamaya devam etmiştir. Beowulf, eski İskandinav dönemlerinde, zor zamanlarda cesur olabilen ya da yol arkadaşlarına sadık kalabilen insanlar gibi bazı eski moda kahramanlık değerlerini güncelleyip, günümüz Hristiyanlık'ına uyarlamaya çalışmaktadır. Hristiyanlar galip geldiklerinde, Beowulf efsanesini değiştirerek onu iyiye karşı kötünün metaforu haline getirdiler. Hikâyemize dönecek olursak, yılanların lanetli gölünde, Beowulf yüzeye zaferle çıkar. Kral Hrothgar'ın salonuna doğru yola çıkar ve zaferle döner. Öldüğüne kesin gözüyle bakıldığından, dönüşü krallıktaki herkesi şok eder. Hrothgar onu en büyük kahraman olarak selamlar ve büyük bir kutlama hazırlatır. Beowulf, Danimarka'ya bulma umuduyla geldiği, şan ve şöhrete ulaşmıştır. Artık kuzeye, kendi krallığına, yani Geatland'a dönme arzusundadır. Orada, daha büyük bir tehlike onu beklemektedir. Beowulf hikâyesinde, Geat'lar efsanevi bir kabile değil, efsanenin yazarları tarafından iyi bilinen, İsveç'in güney kısmında gerçekten yaşamış savaşçılardır. Şiirimiz Geat'lere ve İsveçli'lere atıfta bulunur. Karşımızda olan şey, soylu, iki farklı ailedir. Viking döneminin sonuna kadar uzanan kökleşmiş bir bölünmedir. Geat'ler ve İsveçli'ler arasında gerçekten yaşanmış olan bu rekabet Beowulf'un bir sonraki bölümünde doruk noktasına ulaşacak ve çok büyük, buzlu bir göl üzerindeki epik bir savaşta halkını zafere taşımak Beowulf'un ellerinde olacaktır. Burası Vanern Gölü'dür.

İsveç'te, 2,200 milkarelik bir alanı kaplayan, en büyük su haznesidir. Sert geçen kışlarda, iki uzak bölgeyi birbirine bağlayan bir köprü vazifesi görecek şekilde donmaktadır. Bugün huzurlu olsa da, Beowulf efsanesine göre, 1500 yıl önce İsveçli'lerle Geat'ler arasında yaşanan kanlı bir savaşa ev sahipliği yapmıştır. Beowulf Getaland'a dönüş yolunda, Geat'lerın bir İsveç kan davasının ortasında kaldıklarını fark eder. İsveç kraliyet ailesi mensupları arasındaki iç savaş Beowulf'un vatanına kadar sıçramıştır. Kahramanız bir kez daha ölümle burun buruna gelmek zorundadır fakat bu kez canavarlarla değil kendi hemcinsleriyle çarpışacaktır. Beowulf'un kuvvetleri galip gelir ve Beowulf kahramanlığının karşılığında, Geatland'ın tahtına oturtulur. Şan ve şöhret arayışı artık tamamlanmıştır. .

Efsanemizde bir dönüm noktası olsa da bu epik savaş gerçekten yaşanmış olabilir mi?

Gerçek tarihe dayandığı düşünülen eski İskandinav destanlarına göre, M.S. 530 yıllarında, buzlu bir göl üzerinde, kanlı bir savaş yaşanmıştır. Vanern Gölü savaşı, Geatler'le İsveçli'ler arasındaki nihai savaştır ve çok büyük, donmuş bir göl üzerinde gerçekleşmiştir. Kuzeyde gerçekleştiği ve her iki taraftan birçok savaşçının öldüğü bilinen, ilk büyük süvari savaşlarından biridir. Bu savaşın İsveç, Earnaness yakınlarında yaşandığı söylenmektedir. Günümüz uzmanları Earnaness'in, Vanern Gölü kıyısındaki bir yerleşim yeri olduğuna inanmaktadırlar. Bir kez daha, tarihi kayıtların efsanemizle örtüştüğü, gerçek bir yerden ve gerçek bir savaştan bahsettiği görülmektedir. Gerçek bir kahramanın izlerini bulmak da mümkün müdür?

İpucu arayışlarımız bizi tekrar efsaneye yönlendirir. Buzlu savaştan sonra, Beowulf Geatland'ı uzunca bir süre huzur içinde yönetir. Artık Grendel ve annesiyle savaşan o genç kahraman değildir. Oldukça yaşlanmıştır. Artık hayatının baharında değilse de, hâlâ örnek alınacak niteliktedir. Beowulf genç bir erkekken şöhret susuzluğunu giderdiğinden, yaşı ilerlemiş bir kral olarak daha fazlasına ilgi duymamaktaysa da, Danimarka'daki kahramanlığının üzerinden 50 yıl geçtikten sonra, yaşlı savaşçımız son savaşında yüzleşmek zorunda olduğu korkutucu canavar, Earnaness Ejderhası'dır. 15 metre uzunluğunda ve devasa bir altın stokuna muhafızlık yapmaktadır. Ejderhalar açgözlülüğü temsil ederler fakat siz de bilirsiniz gerçekten abartılmışlardır çünkü bu canavarın tek merakı altın toplayıp, saklamaktır. Sorun, genç bir kölenin sahibinden kaçması ve bir mağarada saklanmasıyla başlar. Bir ejdarhanın yuvasına girdiğinin farkında değildir. Canavar uykudayken, köle altın yığınını fark eder ve şehvetine yenik düşer. Ejdarhanın hazinesinden bir kupa çalar. Aslında bu kupanın, ejdarhanın göz bebeği olduğundan bihaberdir. Ejderha uyandığında kupanın kaybolduğunu fark eder ve intikam için harekete geçer. Çiftlikleri ve tarlaları yakmaya, kısa zaman içinde, yıkıcı zararlar vermeye başlar. Ejderha her yeri kasıp kavurur ve en büyük hakareti yapar. Evi yakılmış olan Beowulf, kayıplarının telafisi için dua etmekte, durumu bir şekilde düzeltmeye çalışmakta ve intikam hırsıyla dolup taşmaktadır. Yaşlı savaşçı bir kez daha, bir ulusun onurunu kurtarmakla görevlendirilmiştir. Bu onun kötülükle son kez mücadelesi olacaktır. O, gidip yüzleşmeye can atan türden bir kahramandır, yüzleşeceği şey ise, ölümün ta kendisidir. Beowulf krallığını ve onurunu tehlikeye atarak, adamlarıyla birlikte savaşa girer. Bu savaş, ya kahramanımızın son zaferi ya da trajik sonu olacaktır. Ateş püskürten bir ejderha Geat krallığını kasıp kavurmakta, yaşı ilerlemiş kahraman-kral Beowulf bir kez daha savaş elbisesini kuşanmakta ve üçüncü canavar avı başlamaktadır. **En cesur savaşçılar da Beowulf'a eşlik etmektedirler. Aralarında şehit olmuş bir savaşçının genç oğlu olan Wiglaf da vardır. Toydur, tecrübesizdir.** Muhtemelen, "Bir ejderhayla yapılan savaşta en az katkı yapacak olan odur." diyeceğiniz kişidir. Savaşçılar sık ormanın ortasında ejderhanın yuvasını bulurlar. Beowulf dikkatlice içeri girer ve canavarı uykuda yakalar. Fakat kahramanımız hamlesini yapmadan önce, ejderha uyanıp saldırıya geçince Beowulf da diğer savaşçılardan yardım ister. Beowulf'un tüm yoldaşları ejderhadan çok korktuklarından, saklanmak için ormana kaçarlar. Biri hariç hepsi; genç Wiglaf. Önceleri gençliğinden dolayı alay edilen Wiglaf, şimdi cesaretiyle ön plana çıkmakta, Beowulf en büyük düşmanıyla yüzleşirken, Wiglaf da idolleştirdiği kahramanın yanında savaşmak için hayatını riske atmaktadır. .

Efsane bu şekilde devam etse de gerçekle bağlantısı nedir?

Ejderha mitolojideki en büyük canavardır. Bir çeşit Hristiyan geleneğine göre, ejderhalar sıklıkla çok güçlü iblisleri, şeytanın devasa görüntüsünü temsil etmektedirler. Fakat Hristiyan geleneğinden önceki zamanlara gidecek olursanız, ejderhalar gücün, vahşiliğin ve gizemin somutlaştırılmış halini temsil etmektedirler. Fakat insanların her zaman çok korktukları şey ise, doğada gördüğünüz tüm olağan şablonların aksine, bazı fantastik, kaotik bilinmeyenlerin, canavarların aniden karşınıza çıkabilme olasılığıdır. Dünyanın her yerinde ejderhalar efsanelerde kilit roller üstlenirler ve onları ayıran binlerce kilometre ve binlerce yıla rağmen, hikâyeler arasındaki benzerlikler farklılıklara oranla daha çarpıcıdır. Çoğunun sert pulları, uzun sivri kuyruklu kıvrık vücutları, uzun boyunlarının üstünde boynuzlu kafaları vardır. Çoğu ateş püskürtür ve çoğunun kanatları vardır. Bu müşterek özellikler bir tesadüf müdür yoksa antik öykücülerin gerçek dünyayla ilgili bazı genel esin kaynakları mı vardı?

Çoğumuz gerçekten ejderhaların olup olmadığını merak etmekteyiz. .

Efsanelerde onlar hakkındaki hikâyelerin ne kadar yaygın olduğuna bakacak olursak, bazı gerçek temellere dayanıyor gibi görünmektedirler. teori şudur, ki diğer insanlar da böyle düşünmektedir, dinazor kemiklerinin ortaya çıkarıldığı Asya'nın bazı bölgelerinde veya Gobi çölünde yürüyen birisi bir T-Rex iskeleti görür ve "Vay be, eğer kemikler böyleyse, bunun canlı hali nasıldır acaba?" der ve bu şekilde yaratığın canlı hayilini hayal edersiniz, yani onlar büyük, korkunç ve vahşidir. İnsanlığın ilk günlerinden beri dünyanın her yerinde dinazor fosilleri ortaya çıkarılmaktadır. Bilimden önceki zamanlarda, mitolojinin en büyük canavarına ilham vermiş olabilirler mi?

Efsanemiz artık sona ermektedir. Beowulf ejderhaya kılıcıyla saldırır, karşılık veren ejderha .Beowulf'u yaralasa da zafer için hâlâ bir şans daha vardır. Canavarın karnı en zayıf noktasıdır. Wiglaf seyrederken, Beowulf ejderhanın altına doğru ilerler ve kılıcını zayıf noktasına batırır. Canavar yenilmiş olsa da Beowulf son anda gelen zaferin ağır bedelini ödemektedir. Ejderha Beowulf'u boynundan ısırmıştır, canavarı öldürmüş olsa da, yarası şişmeye ve yanmaya başladığından öleceğinin farkındadır. "En azından bana ejderhanın hazinesinden birkaç parça getirin de ben de ne için savaştığımızı, ne kazandığımızı görebileyim ve muhteşem hazineye bir kez olsun bakabileyim." der. Beowulf: **"Soyumun sonuncusu benim. Hiç varisim yok. Ailemdeki tüm erkekler öldü, sen de cesur olduğun için Wiglaf, meşhur zincirli zırhımı, kılıcımı ve miğferimi sana veriyorum."** der. Yaşlı bir kahraman ölürken, genç bir kahraman doğmuş olur. Destanın son kıtaları Beowulf'un cenaze törenini, cesedinin odun yığını üstüne konuluşunu ve yakılışını anlatmaktadır. Beowulf'un şiirin sonunda ölmesi tüm insanların ve eserlerinin bir gün yok olacağı düşüncesini temsil etmektedir. Büyük kahraman, kuzeyli savaşçıların ikonu ölmüştür, fakat efsanesi daha yeni başlamıştır.

Günümüzde yüzlerce antik mezar tepe hâlâ İskandinav topraklarında sıkça bulunmaktadır. Bazıları efsanemizin ardındaki gerçeklere ışık tutmuş olsa da çoğu hâlâ kazılmayı beklemektedir. İçlerinden birisi gerçek Beowulf'un mezarı olabilir mi?

Beowulf gerçekten yaşamış olabilir mi?

Evet, tabii ki olabilir. Onu çevreleyen tarih, bildiğimiz tarihle örtüşmektedir ve **"Evet, gerçekten yaşamış olması muhtemeldir."** demeye meyilli oluşumuzun sebebi; ağızdan ağıza aktarılan efsanelerin oluşu, bu şiirin bir temelinin oluşu ve bize, bunda biraz doğruluk payı olmalı diyen yalın gerçekliktir. Gerçek de olsa, efsane de olsa, Beowulf cesaretin simgesidir. Eski çağlarda yaşayanlar için, en iyinin insan şekline girmiş haliydi. Bir savaşçının hayatı ve bir kahramanın ölümü.

BÖLÜM 9 TOLKİENS MONSTERS Yüzüklerin Efendisi'nin gerçek hikâyesi

> Bu, günümüzün en büyük efsanesidir. Şeytansı bir gücün yüzüğü ve onu yok etmekle görevli sıra dışı bir kahraman. Yüzüklerin Efendisi, bir insanın hayalinde yarattığı savaşçılarla, büyücülerle ve canavarlarla dolu bir dünyadır. Fakat sadece hayal dünyasıyla açıklanabilecek kadar basit değildir. Hikâyemizin içinde gerçeklikle alâkalı birçok çarpıcı bağlantı bulunmakta, I. Dünya Savaşı'nın siperlerinden İncil'e kadar uzanmaktadır. Hayalin ötesindeki gerçekleri keşfetmeye hazır olun.

Uçurumun kıyısında tek başına sendeleyen bir insan aşağıdaki kızgın lav havuzuna gözünü dikmiş bakmaktadır. Tam da burada, Frodo Baggins'in habis bir yüzüğü dövüldüğü aynı ateşe atarak yok etmek için çıktığı uzun ve çetrefilli yolculuğu artık sona ermektedir. **Bu görev, Yüzüklerin Efendisi'ni şekillendiren maceradır.** Orta Dünya denilen bir yerde ortaya çıkan, iyiye karşı kötünün klasik hikâyesidir. Yüzüklerin Efendisi hakkında insanlara söyleyebileceğimiz birkaç şey vardır ve bence bunlar mitoloji ile olan bağlantısıyla yakından ilgilidir. Yüzüklerin Efendisi'nin ardında, Odesa Destanı'ndan bu yana yazılmış en iddialı mitolojik yolculuğu, bir araya gelerek yaratan birçok eski ve yeni etki vardır. **Hepsi de bir kişi tarafından yönlendirilmiştir; yazar JRR Tolkien. Tolkien "kendi ülkemin mitolojisi"ni yaratmak istiyorum diyen, çok güzel bir mektup yazmıştır.** Daha önceleri Yunanlı ve Romalıların Akdeniz'in çevresinde geliştirdiklerinin aksine, Kuzey ve Batı'nın çevresinde gelişen ve tamamen İngilizce bir mitoloji yaratmaya çalışıyordu ve böyle bir mitoloji var olmadığı için, kendisinin yazması gerektiğini düşünmüştür. Kendi mitolojisini yaratmak için, Tolkien günümüz dünyasındaki kendi tecrübelerine ek olarak antik dünyaya ait en sevdiği hikâyelerden de faydalanmıştır. Birçok farklı mitolojinin ve ortaçağ geleneklerinin analizini yapmış, daha sonra kendi mitini yaratmak için şekillerini değiştirmiştir. **Tolkien eski İngiliz ve İskandinav dünyasından birçok mitolojik unsuru bir hayli kullanmıştır. Beowulf, Kral Arthur ve Viking destanları Yüzüklerin Efendisi'nin ardındaki kaynaklardır.**

Eski dünya ile bağlantılar hikâyenin girişinde başlamaktadır. İskandinav mitolojisinde, dünya 3 katmandan oluşmaktadır; en üstte, tanrıların ikâmet ettiği Asgaard, en altta, ölülerin yeraltı dünyası Hel ve ikisinin arasında ise elfler, cüceler ve insanların ikâmet ettiği ve dilimize "Orta Dünya" olarak çevrilen, Midgaard yer almaktadır. "Orta Dünya" eski Norveççede "Midgaard" veya Anglosaksoncada "Middangeard" olarak karşımıza çıkan yerdir ve bu çerçevede basitçe, etrafı okyanusla çevrili, gökyüzü ve cehennem arasında kalan dünya demektir.

Yüzüklerin Efendisi'nde Frodo'nun habis yüzüğü yok etmek için geçmesi gereken yol, Orta Dünya'dır. Bu yüzük, hikâyemizin odak noktasıdır ve ilham kaynağı daha önceki efsanelerdir. Yüzüklerin Efendisi Orta Dünya'da bulunan 20 sihirli yüzük üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bazıları şifa vermekte, bazıları da ömür uzatmaktadır. Fakat içlerinden birisi diğerlerinden daha güçlüdür ve ona **"Tek Yüzük"** denmektedir. Kendisini takan kişiyi görünmez yapma özelliğine sahiptir. Takanı "görünmez" yapabilen bir yüzüğün oluşu Yüzük Efendisi'nde kilit rol oynayan kavram olsa da ilk burada ortaya çıkmamıştır.

Aynı kavramı Orta Çağ'ın çoğu efsanevi masallarında da görmek mümkündür. Tehlike zamanlarının başka bir yiğitlik hikâyesinde, yani Kral Arthur ve Yuvarlak Masa Şövalyeleri'nde. Arthur devri

efsanelerinde sihirli nesnelerden ve bakire Lunete'in Şövalye Ywain'e verdiği görünmezlik yüzüğünden bahseden bir bölüm vardır. Bin yıldan fazla bir arayla yazılmış iki efsane arasındaki dikkat çekici bir benzerliktir. Fakat Frodo'nun yüzüğü takanı sadece görünmez yapmamakta, aynı zamanda onu baştan çıkarmaktadır. Tek Yüzük, kendi yok edici gücüyle onu dolduran kötü bir Lord'un, Sauron'un eseridir. Sauron yüzüğün içine kendinden bir parça koyarak dövmüştür. Yüzük doğası gereği kötüdür. Yüzüğü takar ve onu sahiplenirseniz, onu iyilik yapmak adına kullanamazsınız. Yaptığınız her şeyi kötülüğe dönüştürecektir. **Tek Yüzük'ün özünde gerçekten kötülük vardır, Sauron'un bir parçası içinde yaşamaktadır. Böylece bu kötülük insanları kötü yönde değiştirmekte, onları şeytansı şeyler yapmaya yönlendirmektedir ve yüzük bağımlılık yapmakta, onu taşıdıkça ona karşı arzularınız artmaktadır, dibi olmayan bir kuyu gibidir.** Habis bir yüzük olgusuna daha önce de Volsungasaga isimli eski bir İskandinav destanında da rastlanmaktadır. İskandinav destanlarının çoğu, bir soyun geçmişine dayanmaktadır, böylece iç içe giren tarihsel bilgilerle mitolojik gelenekleri bir arada bulabilmekteyiz. Völsungs destanı, eski Alman geleneğinden esinlenilerek muhtemelen 1300'lerde yazılmış İzlanda'ya özgü bir destandır. Genel olarak ortaçağ öncesi zamanlarda, Batı Roma İmparatorluğu'nun son zamanlarında yaşamış tarihsel şahısları baz alarak, bir dizi kültürel Alman kahramanını işlemektedir. Bu kahramanlar ve onlar hakkındaki epik şiirler Alman savaş meydanlarında çok önemliydi. İskandinavyalılar İzlanda'ya yerleştiklerinde bu geleneği de yanlarında getirmişlerdir. Volsungasaga ve Yüzüklerin Efendisi arasında çarpıcı benzerlikler vardır. Destanın bir bölümünde, inanılmaz derecede kudret ve zenginlik veren altın bir yüzüğe sahip olan bir kraldan bahsedilmektedir. Fakat kralın oğlu da yüzüğü istemiş ve bu isteği onu kontrolden çıkarmıştır. Yüzüğe sahip olmak için babasını öldürür ve yüzüğü bir mağaraya saklar. Habis yüzük de prensi orada korkunç bir yılana çevirir. Bu durum, Yüzüklerin Efendisi'nde yankı bulan açgözlülükten çıkarılan acı bir derstir. Bu durum, bir bakıma Yüzüklerin Efendisi'ndeki Gollum'a benzer. Gollum aslında bir hobbitti. Bir gün arkadaşı Deagol ile balık tutmaya giderler ve Deagol nehrin dibinde parlayan bir şey görür ve çıkarır, çıkardığı şey çok güzel bir yüzüktür, fakat Gollum, ki o zaman ismi Smeagol'dür, yüzüğü almak ister. Hırstan gözü o kadar döner ki, yüzük için en iyi arkadaşını öldürür. Gollum, Volsungasaga'daki prens gibi yüzüğü alarak bir mağaraya saklar. Uzun ömürlü, korkunç fakat zavallı bir yaratığa dönüşür. Gollum'un tüm yaşamı bu yüzüğü sahiplenerek ve onu bir takıntı haline getirerek tükenir. Tamamen tüm aklını, fikrini kaplamıştır. Gollum yaklaşık olarak 500 yıl yüzüğe sahip olduktan sonra, onu kaybeder. Bir zaman sonra, yüzük Frodo Baggins adında saf bir hobbitin eline geçer. "Frodo"nun ilginç bir manası vardır çünkü eski Norveççe ve Anglosaksoncada "bilge" anlamına gelmektedir ve yüzük Frodo'nun başına kalmıştır. Frodo'nun yolculuğu Shire denilen, ufak tepeler ve yeşil meralarla kaplı bir yerde başlar. Burası ırkının, yani hobbitlerin diyarıdır. **Hobbitler küçüktürler, muhtemelen 1.20 cm ya da daha kısadırlar. Ayaklarının tabanları çok kalın ve üstü çok tüylü olduğundan ayakkabı giymezler. Bir çeşit ev kuşudurlar. Hiç bir şekilde herhangi bir maceraya atılmazlar. Shire'daki yavaş hayat temposu, yazar JRR Tolkien'ın Batı İngiltere kırsalında geçirdiği kendi çocukluğunun bir yansımasıdır.** Tolkien bir bakıma kendisini hobbitlerin yerine koymuştur. Bir şekilde kırsal ve pastoral hayatla kucaklaşma, gösteriş ve lüksün aksine kamu yararını gözeten demode erdemler gibi ideallerinin çoğu, hobbitlerde vücut bulmuştur. Bir hobbit dünyayı kötülükten kurtarması beklenebilecek en son yaratık olsa da Frodo Baggins biraz farklıdır. Frodo kültürlü olduğundan diğer hobbitler gibi değildir. Elflere, cücelere ve dış dünyaya karşı ilgisi olduğundan hayat konusunda biraz tecrübelidir ve dış dünyayı, sevdiği her şeyi feda edebilecek seviyede önemsemektedir. Eğer efsanelerin orijinallerine bakacak olursanız, kahramanların kendilerine, tabiri caizse, savaşçılara bakmış olursunuz. Daha sonra Tolkien bu hikâyeyi almış ve kahramanlık bakış açısıyla değil, isteksiz bir savaşçı olarak anlatmıştır, bence bu bakımdan eşi benzeri yoktur. Tek Yüzük Frodo'ya, onu Gollum'un mağarasında bulan amcası Bilbo'dan kalır. Yüzüğün yok edici gücünün farkına vardığında, onu yok etmek için harekete geçse de kısa sürede kendini, yüzüğün şeytani etkisi altında bulur. Henüz kitabın başlangıcında, yüzüğü takıp kaçarak arkadaşlarını yüz üstü bırakma gibi bir hevese kapılır. Bu aşamada sınavı geçse de ilerleyen aşamalarda bu hevesi katlanarak artacaktır. Frodo'un kötülüğü yok etme macerası Yüzüklerin Efendisi'nin kilit noktası olsa da Orta Dünya efsanesinin başlangıç noktası bu değildir. Bu macera sadece son bölümdür.

1977'de, Yüzüklerin Efendisi'nin ilk basımdan 20 yıldan fazla bir süre sonra, kitabın unutulan tasarımı bulunarak, günümüzün en tutkulu efsanesinin gerçekte nasıl başladığı ilk kez gün ışığına çıkarılmıştır. İncil'le çarpıcı bağlantıları olan bir yaratılış hikâyesidir. Yüzüklerin Efendisi, tarihin en efsanevi masallarıyla doğrudan bağlantıları olan günümüze ait bir efsanedir. JRR Tolkien mitolojik dünyasını en ince ayrıntısına kadar anlatmış, hatta onu tarif edecek bir kelime bile yaratmıştır; "Mythopoeia". Bu şekilde, efsanevi yerle tüm dünyayı, yani bir coğrafyası olan ve haritası çizilebilecek çok yerleşik bir yer kastetmek istemiştir. Eğer günümüzden bir örnek verecek olursak, "Yıldız Savaşları" için yaratılan dünyayı düşünebilirsiniz. Tolkien'ın Mythopoeia'sında, Yüzüklerin Efendisi'nden önce Orta Dünya'nın nasıl oluştuğuna dair bir yaratılış hikâyesi bile vardır. Ancak yazarın ölümünden sonra basılan "The Silmarillion" adlı kitapta anlatılmaktadır. Orta Dünya'nın tasarımı bu kitaptır. Yüzüklerin Efendisi'nin arka planında tüm eski çağlar, binlerce yıl önce meydana gelen tüm olaylar vardır. Yarım metreden fazla kalınlıkta bir yığın kağıt, Elfçe ve İngilizce yazılmış şiirler, tarihi olaylar vardır ve yayımcılar bu durumla nasıl baş edeceklerini bilemez durumdadırlar. Tolkien kendi efsanevi dünyasını yaratmak için yola koyulurken birçok kaynaktan faydalanmışsa da hepsine nazaran onu en çok etkilen kaynak İncil olmuştur. Tolkien kişisel inançlarının ve ayrıca ailesinin geçmişi gereği dinine çok bağlı bir Katolik'ti. Annesi Katolik olmuş ve bunu yaptığı için ailesi bir nevi onu evlatlıktan reddetmiştir. **İki çocuğunu da Katolik olarak büyütmüş ve Tolkien henüz çok küçükken, diyabetten vefat etmiştir. Tolkien de Katolik bir papaz tarafından evlat edinilmiş ve kardeşiyle birlikte onun himayesine girmiştir. Böylece tüm eser Katolik düşüncelerle şekillenmiştir.** Ve bu durum hikâyelerde, özellikle Yaratılış hikâyelerinde ve yaratıcının oynadığı rollerde kendini ilginç yollarla göstermektedir. Tolkien'in hikâyesinde, "Ilúvatar" isimli tek bir yüce tanrı vardır. Ainur denilen çok güzel şarkılar söyleyerek dünyayı meydana getiren melek yüzlü yaratıklar yaratmıştır. Dünya, Ainurlar'ın müziği ya da bir çeşit büyük senfonisi içinde konumlandırılmıştır ve tanrının huzurunda söyledikleri şarkıyla dünyanın tüm gelişimini ayrıntılarıyla göstermişler, tanrı da onu yaratmıştır. Bu, Orta Dünya'nın başlangıcı, Yüzüklerin Efendisi'nin gelecekteki sahnesidir.

Tolkien mitolojisinin ana hatlarının tasarısını 1928'de sessiz sedasız tamamladığında yakın arkadaşları haricinde görücüye çıkarmayı planlamamışsa da daha sonra aklında, bunun kendisini 36 yaşındaki bir üniversite profesöründen günümüzün efsane ustasına dönüştürebileceği fikri bir kıvılcım gibi çakmıştır.

Meşhur hikâyeye göre, Tolkien sınav kağıtlarını okurken öğrencinin birinin, bir sayfayı boş bıraktığını görür ve oraya, **"Zemindeki oyukta, bir hobbit yaşardı."** yazar. Bu tek cümleden, yepyeni bir koca dünyanın kapıları açılmıştır. Ne anlama geldiğine dair hiçbir fikri olmasa da tüm hikâyeyi buradan geliştirmeye başlamıştır. Dilbilimde "hobbit" kelimesi için çok net başka bir emsal yoktur, hal böyleyken, şöyle bir düşünecek olursak, kulağa sanki biraz "**habit (alışkanlık)" ya da eski Latincedeki "habitus" gibi gelmektedir, alışkanlıkların insanı, çok sıradan bir yaşam biçimiyle kendi dünyasında yaşayan bir insan anlamına gelmektedir**.

Kelime oyunları Tolkien için yeni bir şey değildi, henüz çocuk yaşta kendi terimlerini bulmaya başlamıştı. Bulduğu terimler Yüzüklerin Efendisi'nde konuşulan birçok dile, özellikle de Elfçe'ye zemin hazırlamıştır. Elfler Hobbitlerle karıştırılmamalıdır. **Elfler, insanlar Adem ve Havva'nın ilk günahı yüzünden lekelenmeselerdi neye benzeyeceklerini temsil eden, mükemmele yakın özelliklere sahip ölümsüz canlılardan oluşan bir ırktır.** Elfler kendilerine has birçok şiveyle konuşmaktadırlar ve Orta Dünya dilleri içinde en gelişmiş dile sahiptirler. Elfçe'nin bazı bölümleri gerçek bir dile, yani Finceye dayanmaktadır. **Tolkien bu dili, Finlandiya'nın ulusal efsanesi "Kalevala" üzerinde çalışırken öğrenmiştir. "Kalevala" Finlilerin destanı olmakla birlikte içinde Cüceler ve Elfler geçmektedir, bu bakımdan Tolkien'in daha sonraki bazı yazılarını etkilemiş ve yer bulmuş bazı karakterlere sahiptir.** Bazı yaratıkların konuştuğu diller de hikâyede önemli roller üstlenmektedirler. Hatta Sauron tarafından kullanılan **"kara lisan",** onun ruh hali ve doğası hakkında fikir verir. Kısaca, her farklı ırkın kullandığı dil onların doğası hakkında bize fikir vermektedir.

Yüzüklerin Efendisi'nde, Cücelere, yani yeraltında yaşayan kısa ve cesur bir grup karaktere has bir dil daha vardır. Cücelerin alfabesi, hâlâ İskandinavya'da bulunan "Runik Taşları" denilen antik anıtlardaki

İskandinav yazıtlarından esinlenilmiştir. Runikler sıklıkla büyük öneme sahip nesneleri işaretlemek için kullanılırlardı, örneğin; babadan yadigâr kalan kılıçlar, bazen de mezarlıklar. Bazen runik yazılarda, yorumcularına fazladan sıkıntı yaşatan kısa bilmecelerle karşılaşmaktayız. Runik alfabesini okumakla kalmayıp bir de üstüne bulmacayı çözmeye çalışacaksınız.

Tolkien basılan ilk romanına, yani Yüzüklerin Efendisi'nin habercisi "The Hobbit"e bir Runik bulmacası eklemiştir. Kitap, çalınan bir hazineyi arayan bir hobbite, Frodo'nun amcası Bilbo Baggins'e odaklanmaktadır. Hazineyi bulmasını sağlayacak olan ipucu, sadece ay ışığında görülebilen gizli bir Runik metnin bulunduğu antik bir haritadadır. Tolkien aslında Runiklerin gerçek bir dilin temsilcisi olmasını sağlamak istemişti. Bu, gizli, sihirli bir yazı düşüncesi olmakla birlikte kendi icat ettiği dillerle de bağlantılıydı. Haritadaki sihirli yazı, Bilbo'yu Smaug'un, yani Orta Dünya'daki en korkunç ejderhanın yuvasına yönlendirir. Hazineyi elinde tutan canavar işte budur. Smaug büyük altın ejderhaların sonuncusudur ve cüce krallığından geriye kalan tüm serveti toplayıp üst üste yığarak büyük bir yığın haline getirmiştir. Ejderhalar açgözlülüğü temsil ederler fakat siz de bilirsiniz gerçekten abartılmışlardır çünkü bu canavarın tek merakı altını toplayıp, saklamaktır. Bilbo cesurca ejderhanın yuvasına girerek yığının içinden altın bir kupayı çalar. Smaug da misilleme yapmak amacıyla en yakın köye saldırır. .

Efsanemiz böyle olsa da ilham kaynağı nedir acaba?

Bir altın yığınını koruyan bir ejderha hikâyesi size tanıdık geldiyse, iyi bir nedeni vardır. Bu olay örgüsü Beowulf'taki olay örgüsüyle hemen hemen aynıdır**. İnsanlık tarihinin en ünlü efsanelerinden birisi olan Beowulf zamanında JRR Tolkien'ın göz bebeğiydi. Beowulf, İskandinavyalı bir kahramanın kendi ülkesinin kralı oluşunu ve en büyük testi nasıl geçtiğini, yani ateş püskürten bir ejderhayı anlatmaktadır.** Ejderha hazineyi önceki devirlerin krallardan korumaktadır. Kölenin biri ejderhanın yuvasına giden gizli bir yol keşfederek enfes hazineyi bulur, uyuyan ejderhayı görür, yavaşça içeri süzülür ve altın bir kupa çalar. Bu, hobbitteki öyküyle bariz benzerlikler taşıyan bir öyküdür. Her ikisi de açgözlülüğün tehlikelerine dair alegorilerdir. İki durumda da, hazineyi elde etme arzusu korkunç sonuçlar doğuran zincirleme reaksiyona sebep olmaktadır. Tolkien bunu Beowulf'tan alarak kendi hikâyesinin en önemli parçalarından biri haline getirmiştir. Beowulf, Yüzüklerin Efendisi üzerinde büyük etkiye sahip birçok yazılı kaynaktan sadece birisidir. Fakat hikâyeyi, bir kitabın sayfalarından alınan herhangi bir şeyden daha fazla şekillendiren, gerçek bir yaşam tecrübesine sahipti, hayaletler, kan ve ölüm dolu korkunç bir travma: 1. Dünya Savaşı'nın siperleri. Fransa, 1916. Müttefik bir siperin üzerinde düşman ateşinin mermileri vızıldamakta, bir grup İngiliz askeri güvenli bir bölge için birbiriyle yarışmakta, solucanlar gibi santim santim sürünmektedirler. Aralarındaki 24 yaşındaki teğmenin adı, JRR Tolkien yani Yüzüklerin Efendisi'nin gelecekteki yazarıdır. Savaşta edindiği tecrübelerin, Orta Dünya'daki efsanevi savaş üzerinde büyük bir etkisi olacaktır. Yüzüklerin Efendisi'ni, savaşları, kanlı sahneleri ve doğanın yıkımını okuduğumuzda, savaş hakkında bir rapor okumuş oluruz. Birinci Dünya Savaşı inanca başkaldırma derecesinde bir ölüm sahnesiydi. İnsanların birbirlerini çamur deryalarında katlettikleri bir zamandan, tarih kitapları **"Büyük Savaş"** olarak bahsetmektedirler. Tolkien ve onun gibi Birinci Dünya Savaşı'nı yaşayan nesil tam bir savaş barbarlığına şahit oldular, savaşın kendisinin bile yeterince kanlı ve vahşi olmasının yanında, sadece Kuzey Fransa'daki siper savaşları bile başlı başına dehşet vericiydi. Orada olmak, bir topçu ateşi tarafından vurulup vurulmayacağınızı görmek, ayak etlerinizin kemiklerden ayrılacak derecede donma noktasına ulaşıncaya kadar su kanalının içinde durması ya da hardal gazıyla saldırıya uğramanız demekti, Tolkien'ın yaşadıkları işte bunlardı. Teğmen Tolkien, insanlık tarihinde daha önce görülmemiş derecede büyük bir katliamla sonuçlanan, sert bir çıkmaz sokak olan Somme Savaşı'nı bizzat yaşamıştır. Somme Savaşı 4 ay tüm şiddetiyle devam ederek, her iki taraftan 1.5 milyon insanın hayatına mâl olsa da hiç kimse bir karış toprak bile elde edememiştir. Sadece hayatlar boş yere heba olmuştur. Tolkien yaklaşık 1 yıl hizmet verdikten sonra, dizanteri ya da tifüs şeklinde kendi gösteren siper hummasına yakalanmış, önce hastaneye, oradan da evine gönderilmiştir, iyileşmesi de baya uzun bir zaman sürmüştür, bir daha da savaşa geri dönememiştir. Savaş yüzünden zarar görmüş, ruhsal olarak yaralanmış ve sarsıntı geçirmiştir. **Geçirdiği travma Frodo'nun yüzüğü yok**

ederken yaşadığı travmayı kaleme alış şeklini etkilemiş olmalıdır. Hobbitler Tolkien'ın hafiften kılık değiştirmiş hali olmasa da onun birçok özelliğini yansıtmaktadırlar. Yüzüklerin Efendisi'nde, hobbit Frodo, binlerce yıl önce büyük bir savaşın vuku bulduğu **"Ölü Bataklık"** denilen bir bataklıkta ilerlemektedir.

Burada, hayaletler hâlâ su altında gizlenmektedirler. **"Yatıyor suların derinliklerinde, "solgun yüzler derinde, suyun çok derinlerinde.Gördüm onları. Şeytanı, korkunç yüzleri, asil ve kederli yüzleri. Hepsi iğrenç, hepsi çürümüş ve hepsi ölü."** Ölü Bataklık gibi eski bir savaştan kalan cesetlerin çürüdüğü bir yerde, kesinlikle aklınıza Somme'den, siperlerden ya da askerlerin çürüyen bedenlerinden kalan anılar gelir. Bu artık bir kahramanlık savaşı değil, bu artık ölüm ve yıkım demektir. Geride kalan, sadece, cesetlerdir. Savaş korkuları ilk olarak, Yüzüklerin Efendisi'nin habercisinde ortaya çıkmıştır, yani **"The Hobbit"**te. Hikâye, ejderhanın hazinesi için yarışan beş farklı ordunun savaşıyla sonuçlanır. Ana karakter Bilbo Baggins birçok arkadaşının savaş alanındaki ölümüne şahit olur ve savaşın anlamsızlığını idrak eder. Bilbo gibi Tolkien da arkadaşlarının savaşta ölümünü bizzat izlemiştir. Fransa'da, en eski ve en yakın 3 arkadaşıyla omuz omuza çarpışmıştır. Fakat Kasım 1916'da, ikisi ölmüştür. Yenilmesi zor bir düşmanla savaşan arkadaşların hikâyesini okuyan bir kişinin, onların hissettikleri korkuyu ve yaklaşan savaşın ayak seslerini duyduğu aşikârdır. Bir teste tabi tutulup muhtemelen öleceklerinin farkındalardır ve buna rağmen hem mizahlarını hem de cesaretlerini göstermenin bir yolunu bularak böyle bir zamanda birbirlerinin morallerini yüksek tutmaya çabalamaları onun savaş tecrübelerinden kaynaklanıyor gibidir. Birinci Dünya Savaşı'nın ızdırap ve dehşeti sadece Orta Dünya kahramanlarının acılarına değil, aynı zamanda kötülerinin acımasızlıklarına da yansımıştır. Muhtemelen, Tolkien'ın savaş tecrübesini Orklar'ın korkunçluğundan daha fazla ortaya çıkaracak bir şey yoktur. **Yüzüklerin Efendisi, kökleri antik efsanelerde ve günümüzde olan güçlü bir hayalin ürünüdür. Yazar JRR Tolkien'ın bizzat yaşadığı savaş tecrübeleri hikâyenin merkezindeki iyi ve kötü arasındaki savaşı şekillendirmiştir.** Bu savaştaki son meydan, korkunç cehennem Mordor'dur. Mordor'un tam ortasında Tek Yüzük'ün dövüldüğü volkan olan Hüküm Dağı bulunmaktadır. Burası, şeytani güç kendisini ele geçirmeden önce, hobbit Frodo'nun yüzüğü yok etmek için gelmesi gereken yerdir. Burası iyi bilinen antik bir kaynaktan alınmış bir sahnedir, yani İncil'den. İncil'e bakacak olursak, Cehennem, ateş, kükürt ve sonsuz işkencenin olduğu bir yer olarak tarif edilmektedir, Mordor'a baktığımızda ise, bu kapkara çölü görürüz. Dante'nin Cehennem tarifiyle çok yakın bağlantıları vardır, orada da ateşler içinde bir yer ve gökyüzünden ateş parçaları düşen kuru bir çöl vardır. Hatta **"Mordor"** adında şeytani bir yüzük bile vardır. Bu bir tesadüf değildir. **"Mordor" kulağa, Anglosaksoncadaki "katil" anlamına gelen "morth" kelimesi gibi gelmektedir. Ayrıca eski Norveççede aynı anlama gelen "morth", yani "cinayet" kelimesiyle de bağlantısı vardır.** Hikâyemizde, Mordor'a girenler neredeyse ölüdürler. Ork olarak bilinen acımasız piyadelerden oluşan bir ırk tarafından korunmaktadır. Orklar çok korkunç, çarpık, eciş bücüş ve çirkindirler.

Yanlış yola sapan Elfler oldukları söylenmektedir. Karanlık güçler onları alıp bu korkunç ırka dönüştürmüşlerdir. Makinelere, işe yarayan bir şeyler yapmaya, çıkarlarına aşırı düşkün yaratıklar olarak tasvir edilmektedirler. Diğer insanların kendileri için çalıştırmaya çabalamaktadırlar. **Kapitalizm veya kapitalistlerin bir nevi kılık değiştirmiş halleridir, Orklar kapitalistlere benzetilmektedir.** Orklar tamamen bozulmuştur, harap olmuşlardır. Özünde iyi olmalarına rağmen, iradeleri tamamen kötülüğün eline geçmiştir. Yüzüklerin Efendisi'nin birçok elementi gibi, Mordor'un kötü ırkı da eski bir efsaneden türetilmiştir.

Beowulf'un 512. satırında, Kabil'in kardeşi Habil'i öldürmesinin akabinde, Kabil'in soyundan gelen kötü yaratıklar tasvir edilmektedir ve onlar "eotenas ond ylfe ond orcneas"dır, yani Etinler, Elfler ve "Orcnealar"dır. Orcnealar Beowulf'taki şeytani yaratıklardır.

Ruhani bir havaları olsa da şeytani bir ruha sahip oldukları düşünülmektedir. Tarihi kaynaklar Orta Dünya'nın en hakir görülen iblislerine ilham vermekle kalmamış aynı zamanda başlıca kahramanlarından birine de hayat vermiştir; yani Büyücü Gandalf'a. Yüzüklerin Efendisi'nde, Gandalf

Frodo'ya Tek Yüzük'ü yok etme macerasında yol göstermektedir. Yüzüklerin Efendisi'nin yazılmasından sonra Gandalf büyücüler için bir prototip olmuştur. Büyü bundan önce, kötü, Hristiyanlık karşıtı, biraz şeytani bir şey olarak düşünülmekteydi. Gandalf bence iyi bir karakterdir. Orta Dünya'da yaşayanlar için her şeyin en iyisini yapmaya çalışmaktadır. İskandinav mitodolojisinde Gandalf'ın kökeni hakkında bazı ipuçları bulmak mümkündür.

Eski Norveççede, "Gandalf" "sihirli cin" ya da "sihir yapan cin" anlamına gelmektedir, Gandalf tabii ki bir cin değildir, fakat büyük bir güce sahip sihirli bir kişidir. Fakat Gandalf İskandinav mitolojisinden, adından daha fazlasını almıştır. Görünüşü, en güçlü tanrısından gelmektedir, yani Odin'den. Odin, antik İskandinavyalılar için birçok şeyi temsil ediyordu. Bilgelik, savaş, mücadele ve ölüm tanrısı olsa da Gandalf'da görünen en belirgin özelliği "gezgin" oluşudur. Gandalf'ın Odin'den esinlenildiği aşikârdır. Özelliklerinden birisi maskeler tanrısı ve birçok kimliği oluşudur, bu yüzden birçok hatta yüzlerce adı ve kılığı vardır ve dünyada gezerken, genellikle silik bir şekilde gezer. Kurşuni bir kaftan giyer, kafasındaki geniş kenarlı şapkası ve uzun sakallarıyla Gandalf'a çok benzemektedir. Odin gibi, Gandalf da Orta Dünya'da yıllarca dolaşarak şeytani güçleri yok etmek için sessiz sedasız çalışır. Fakat büyücümüzün başka, daha bilindik antik bir kişiden esinlenilmiş olma ihtimali de vardır. **Birçok insan Gandalf'ı İsa'ya benzetmektedir. Kendini feda ederek hayatını kaybetmekte ve beyaz giysilerle geri dönmektedir. Gandalf Frodo'yu korumak için savaşırken, mecazi olarak ölmekte ve Ak Gandalf olarak dirilmektedir, ve bu Tolkien'ın Katolik köklerini görmemizi sağlayan durumlardan bir tanesidir.** Birçok kılığı olan bir putperest tanrısı ve yeniden dirilen bir Hristiyan kurtarıcısı, yani antik dünyadan gelen iki güçlü karakterin bir ana karakterde birleşmesi. Tolkien'ı benzersiz yapan işte budur. Hristiyan ve putperest motiflerini bir araya getirmede çok beceriklidir. Yüzüklerin Efendisi'nin ardındaki dini etkiler destanın doruk noktasında tam olarak ortaya çıkmaktadır. **Hikâye sona ererken, dünyayı kurtaran Gandalf değil Frodo'dur. .**

Efsanenin dönüm noktası, Frodo Yüzük'e karşı son arzusuyla boğuşurken, İsa'nın hayatının en önemli bölümünden alınacaktır. Mordor; kızgın cehennem, Orkların ve kötü lord Sauron'un evi. Burası hobbit **Frodo'nun Orta Dünya'da yaptığı acı dolu yolculuğunun ardından kendini bulduğu yerdir. Hüküm Dağı'na ulaşma yolculuğu son bulsa da, asıl test başlamak üzeredir. Tek Yüzük'ü yok etmek için, Frodo dağa tırmanmak ve onu dövüldüğü volkanik lavlara atmak zorundadır. Fakat yüzük kolay pes etmeyecektir. Sembolün yuvarlak olması bir tesadüf değildir. Ta ki yüzük tüm benliğinizi kaplayıncaya dek, diğer tüm bağımlılıklar gibi, tüm özelliklerinizi, kişiliğinizi içine çeker. Frodo Hüküm Dağı'na tırmandıkça, yüzük aklını çelmeye, onu görevinden alıkoymaya çabalayarak gücüne teslim olmaya zorlar.**

Bu, yazar JRR Tolkien'ın Hristiyan bakışıyla kaleme aldığı arzulara karşı verilen en büyük savaş, karanlık ve aydınlığın bitmeyen mücadelesidir. Eserin tamamı Katolik düşüncelerle yoğrulmuştur. En sonda Tolkien'ın söyledikleri İsa'nın dualarından son ikisinin örneğidir. Orada; "Ayartılmamıza izin verme, bizi kötü olandan kurtar." demektedir. Frodo'un yüzükle geçirdiği son anları İncil'in en bilinen pasajlarından biriyle benzerlik göstermektedir. İsa çölde 40 günlük oruçtayken, şeytan aklını çelmek için dünyaya gelir. Güçle, yemekle aklını çelmeye çalışır. Dünyaya hakim olmakla aklını çelmeye çalışır. **İncil'de, İsa Şeytan'ın teklifine direnir. Fakat Frodo'nun iradesi o kadar güçlü değildir.** Frodo kıyametin eşiğine varmayı başarır, yüzüğün dövüldüğü volkanın ucuna kadar gelir ve Yüzük kolyesinde takılı olmasına rağmen onu yok edemez.

Yüzük artık kişiliğinin parçası haline gelmiştir ve "Yapmak için geldiğim şeyi yapmamayı tercih ediyorum. Bu yüzük benim." der ve onu takar. Yüzük onu anında görünmez yapar, fakat yalnız değildir. Yüzyıllar boyunca yüzüğe sahip olan kötü yaratık Gollum Frodo'yu Hüküm Dağı'na kadar takip etmiştir. Yüzüğü ölesiye geri istemektedir ve şimdi eline bir fırsat geçmiştir. Gollum Frodo'nun parmağını koparır. Gollom Yüzük'ü kapar, sonrasında volkanın içine düşer. Bu şekilde yüzük de, Gollum da yok olur. Fakat bir bakıma Frodo'yu serbest kalır. Gollum her ne kadar kötü olsa da, kötü bir şey yaparak Orta Dünya'yı kurtaran yine odur. Gollum böyle bir şey yapmasaydı, dünya asla kurtarılamayacaktı bu yüzden her şeyin nasıl beraber çalıştığına dair küçük güzel bir dönemeçtir. Görevini

tamamlayamayan kusurlu bir kahraman, Tolkien'ın Hristiyan kökeniyle ve mitolojik geleneklerle ilgisi olmayan bir sondur.

Genellikle trajik kahramanlara ne olursa olsun, en azından doğru şeyi yaptıklarından kendilerini iyi hissederler. Frodo hissedememiştir. Frodo'nun başarısızlığına rağmen, sonuçta iyinin kötüye karşı kazandığı zafer Hristiyan inancını yansıtmaktadır. Fakat bu zaferin de bir bedeli vardır. Yüzük yok edildikten sonra, Frodo ve diğer hobbitler Shire'a geri dönerler.

Karşılarında gördükleriyle dehşete düşerler. Shire'ı harabeye dönmüş olarak bulurlar. Endüstriyel bir kâbusa dönüşmüştür. Her yerde çelikten büyük makineler vardır, insanlar baskı görmekte ve her yer atıklarla doludur. Tam bir teknolojik cinnet durumudur. Bu, Tolkien'ın en büyük korkularından biriydi. İngiltere'de bir zamanlar evim dediği yerde, aynı değişimin gerçekleştiğine şahit olmuştur. Tolkien çocukluğundan beri sanayileşmenin gelişimi konusunda çok endişeliydi. Çünkü bu durumu insanlığın yozlaşması olarak görüyordu. Bu zihninde, sanayileşmeye olan teşvikin egemenlik dürtüsüyle ayrılmaz bir şekilde bağlantılı oluşudur ve Tolkien'a göre insanlar üzerinde egemenlik kurmakla ağaçlar ve bitkiler üzerinde egemenlik kurmak aynı şeydir. Frodo yüzüğü yok etme macerasından evine döndüğünde, huzursuzdur. Korkunç rüyalar görmekte ve Shire'daki yaşama ayak uyduramamaktadır. Frodo kendisini yaratan yazar gibi, sarsıcı anıları yüzünden artık bambaşka bir insandır. Frodo yaralıdır. Yaşadıkları yüzünden harap olmuştur ve tekrar normal bir hayata dönemeyecektir.

Bedensel acılar çekmekteyse de ruhsal acılar da çekmektedir ve bu durum Tolkien'ın Birinci Dünya Savaşı'nda bizzat çektiği acıların bir metaforudur. Bence Frodo karakteri ve yazar Tolkien hakkında gerçekten merak uyandıran şey tabiri caizse dram bittikten sonra, Birinci Dünya Savaşı, Yüzük'e karşı verilen savaş bittikten sonra görmeyi umduğumuz sevincin ortaya çıkmamasıdır. Yüzük taşıyıcısı olmanın sonucu olarak Frodo'da geçmek bilmeyen keyifsizliği görmekteyiz ve Tolkien hakkında da, Kuzey Fransa'nın çamur deryalarında birçok insanın katledildiğini görmenin stresini bir türlü üzerinden atamadığını söyleyebiliriz. Yüzüklerin Efendisi'nin sonunda, Frodo kötülükle yaptığı savaş sırasında aldığı hasarı atlatamaz, Orta Dünya'nın kutsal topraklarında yeni başlangıçlar aramak için Shire'ı sonsuza dek terk eder ve böylece çağımızın en tutkulu mitolojisi son bulur.

Bu gerçekten şimdi bizim bildiğimiz şekliyle tamamen yeni bir fantezi edebiyatı türünün başlangıcıdır. Kendi başına ayakta durabilen, kendine has tarihi olan bir dünya yaratma fikri gerçekten oldukça yeni ve orijinaldir. Yüzüklerin Efendisi'nin çok tutulması dikkate şayandır. Birçok yönden çok yoğun ve karışık olsa da genel okuyucu kitlesinde coşku yaratmıştır ve onu kayda değer kılan da budur.

YENİ NESLİN DİNİ Wicca İLE PEYGAMBERİ Harry Potter

HAŞHAŞ VE EMPERYALİZM – Aytunç ALTINDAL

ŞEYTANİ RESİMLER

BÖLÜM 10 THOR

İskandinav yıldırım tanrısı Thor. Korkunç devlerden halkını koruyan korkusuz bir savaşçı. İnsanlığın gördüğü en karanlık dönemde Vikinglerin ve Barbarların idolüydü. Fakat efsanenin ardındaki gerçeği bilenlerin sayısı azdır. Antik dünyanın en büyük deniz canavarıyla savaşmış, Avrupalı putperestler Hristiyanlık ordularına başkaldırırken onların son umudu olmuştur. Thor efsanesinde gerçek ve masal birbirine ters düşmektedir.

İki baş düşman ölesiye savaşmaktadırlar. Yıldırım tanrısı Thor, sarsıcı bir canavarla tüm öldürücü gücüyle saldıran dev bir yılanla savaşmaktadır. İnsana karşı canavarın savaşında Thor en ölümcül silahını, sihirli çekicinden çıkan yıldırımı kullanmaktadır. Çıkan yıldırım da yeri göğü inletmektedir. Thor efsanesi bu tip destansı restleşmelerle doludur. **İnsanoğlunu tehdit eden yaratıklara karşı verilen kahramanlık savaşlarıyla. Thor tanrıların şampiyonudur. Gerçekten kötü şeyler olduğunda**

ortaya çıkan büyük bir savaşçıdır. Bilgi edinmek için Thor'a başvurmazsınız, Thor'a sizi şeytani canavarlardan koruması için başvurursunuz. Thor'un maceralarıyla dolu masallar insanlık tarihinin en karanlık dönemlerinden birinde çıkış yolu olmuştur. M.S. ilk bin yılın karanlık dönemlerinde. İskandinav dünyası, İngiliz Adaları'ndan Baltık Denizi'ne doğru uzaklaştığı dönemlerde, tam bir karışıklık içindeydi. Yaşamanın tek yolu olarak ekip biçerek hayatta kalan tarım toplumu, Avrupa'nın kuzey kısımlarında hava soğuk olduğundan bir şeyler yetiştirmenin daha kolay olduğu Akdeniz çevresinde yaşamadıklarından her açıdan bakıldığında, şiddete oldukça meyilliydiler. Savaş, kıtlık ve ölüm Avrupa'nın kuzeyindeki ıssız bölgelerde hayatın gerçekleriydi. Fakat Thor efsanesi, kargaşaya bir çeki düzen getirmiştir. **Kırsal kesim için bir din gibiydi. "Paganizm (Putperestlik)" aslında halkın neye inandığını tarif eden Latince bir kelimedir ve putperestlik tam olarak da yerine oturmamıştır.** Düzenli olması, herkesin sorumluluğunu bilmesi ve önem hiyerarşisi bakımından Yunan Panteon'u gibi değildir. Oldukça farklıdır. Bu mitolojinin insan hayatına bakış açısı oldukça karanlık ve acımasızdı. **İnsanlar Hristiyanlık'ta vaat edildiği şekilde ölümden sonra bir çeşit kurtuluş ya da cennet umut etmemişlerdir. Onların hayata bakış açısı daha karanlık ve daha kederli olmuştur. Çok büyük engellerle karşılaşan insanlar, büyük cesaret ve sertlik göstermek zorunda kalmışlardır. Thor'u da, ilham kaynağı olarak görmüşlerdir. Thor kusursuz bir kahramandı. Güçlüydü. Çoğu tanrının aksine, aldatıcı ya da hain değildi, aksine sözüne sadıktı ve bence, insanlar kendilerini böyle bir kahramanla çok iyi özdeşleştirmişlerdir. .**

Efsaneye göre, Thor'un iki silahı şeytani güçleri yenmesinde ona yardım etmiştir: Gücünü ikiye katlayan bir kemer ve öldürücü yıldırımlar saçan bir çekiç. Thor sadık çekicini ne kadar uzağa atarsa atsın, bir bumerang gibi kendisine dönmekte ve her seferinde gök gürlemektedir, bu da çekicin bir devi devirdiği anlamına gelmektedir. Thor yıldırıma hükmetmektedir ve bu, diğer mitolojilerde de rastlanılan bir durumdur. En açık benzerlik klasik mitolojide yıldırım tanrısı olarak anılan Zeus'tur. Yıldırım tanrısı koruyucu tanrıdır. En güçlü savaşçıdır, yani Zeus'un sahip olduğu güce sahiptir, Thor da kötü adamları yok edecek olan yıldırıma, çekice sahiptir.

Thor efsanesi, Thor'un güçlü bir anne babanın çocuğu olarak dünyaya gelmesiyle başlar. Babası gökyüzü tanrısı Odin .ve annesi de Jord, yani dünyadır, bir bakıma gökyüzü ve dünyanın karışımıdır, bu da onu insanların yaşadığı "midgard", yani Orta Dünya için mükemmel bir tanrı haline getirmiştir.

İskandinav mitolojisinde, dünya 3 katmandan oluşmaktadır, hepsi de eski Norveç'te oldukça bilinen bir şekil olan "ağaç" şekilde betimlenmiştir. Aşağı yukarı Kızılderili çadırlarına benzeyen evler yaparlardı ve antik İskandinavların tüm evrene bakış açısı bu tip yapılardan ibaretti. Duvarları ayakta tutan merkezi bir direk vardır. Bu direk evin iskelet yapısını oluşturmaktadır. Evrenin iskelet yapısı da böyle bir direkten oluşmaktadır, yani küçük büyüğü yansıtmaktadır. Ağaçların çok önemli bir konuma gelmesinin nedenlerinden birisi budur.

Mitolojik ağaçların en yüksek dalları, tanrıların ikâmet ettiği Asgard'dır. Diğer uçta, köklerin altında soğuk ve karanlık bir bölge olan "Hel" yer almaktadır. Burası ölülerin diyarı olmakla birlikte "hell" (cehennem) kelimesinin geldiği yerdir. Ağacın orta kısmı ise "midgard", yani insanların yaşadığı dünya ve Thor'un bölgesidir. Savaş tanrısı olarak, Midgard'da yaşayan insanları düşmanlardan, yani kötü devlerden korumak onun görevidir. Devler kaosu, yıkımı temsil etmektedir.

Eğer bir çığ, bir deprem, bir sel ya da başka bir şey ölmenize sebep olursa bunun sorumlusu bir devdir. Yani devler iklim ya da çok tehlikeli bir durum yüzünden ölüm kalım savaşı veren bir medeniyetin başına gelebilecek tüm kötülükleri temsil etmektedirler. Örneğin, Norveç'in bir vadisinde yaşadığınızı ve kışın gelişini, vadinin buz tutuşunu, bir bakıma buzdan devleri ve daha sonra baharın gelişini hayal edin ve Thor buzdan devleri dağlara doğru geri püskürttükçe düzeni tekrar kurabildiğinizi görürsünüz. Bugün dahi Thor'un devlere karşı verdiği mitolojik savaşların yankılarını Kuzey Denizi çevresindeki ormanlarda ve soğuk vadilerde duymak hâlâ mümkündür. İskandinavya boyunca, bölgeyi dolduran gizemli taş anıtların tarihi, putperest döneme uzanmaktadır. M.S. 4. ve 12.

yüzyıllar arasında bölgeyi işaretlemek, önemli olayları kaydetmek, krallar ve savaşçılar için mezar taşı işlevi görmesi için dikilmişlerdir. Runik taşlar olarak isimlendirilmekte ve hikâyelerini yazmamış bir toplumdan geriye kalan tek ipucu olma özelliğini taşımaktadırlar. Taşların üzerinde, kullandığımız Latin alfabesine benzeyen Runik yazıtlar mevcuttur. Şans eseri yazılı olarak elimizde bulunan bir mitolojiyi ya da hikâyeyi bir nevi tasvir etmektedirler. Bu yazıtların çoğunda başı çeken bir şekil vardır: Yıldırım tanrısı Thor'un bizzat kendisi. Runik taşların hatırı sayılır bir kısmında Thor'un adı runik harflerle kazınmıştır, "Thor bu taşları korusun." gibi. Thor'un kudretinin bir şekilde gelip kendilerini korumasını dilemişlerdir. İskandinav mitolojisinde, her tanrı şeytani devler arasından kendine has düşmanıyla savaşmaktadır. Thor'un baş düşmanı da, Runik taşlarda yazıldığına göre, yılan şekline girmiş olan dev, Midgard Yılanı'dır. Gittikçe büyüyen bir yılandır ve kehanete göre, tanrıların sonunu getirip kıyamete sebep olacaktır. Yılan korkusu, bizimle bütünleşmiş bir korkudur, her kültürde mevcuttur ve eski İskandinavlar bunu idrak etmişlerdir. Yılanlar kötüdür, korkutucudur ve sadece bu temel üzerine güzel bir mitoloji inşa etmek mümkündür. .

Efsaneye göre, Midgard Yılanı Dünya'yı sarmalayıp kaosa sürükleyebilecek büyüklüğe ulaşır. Hem Dünya'nın sınırını hem de bu sınırı aşmanın tehlikelerini temsil ederek Orta Dünya'yı tamamen çevreleyen, Midgard Yılanı'dır. Thor'un yenmeye ant içtiği en büyük düşmanı işte budur. Tanrı dahi olsa, zafer elde etmesi kolay olmayacaktır. Thor ve Midgard Yılanı arasında süregelen bu çekişme, düzeni, tanrıların ve insanların dünyasını koruyan güç ile hep var olan ve bizi yok etme tehdidinde bulunan dıştan gelen kaos tehdidi arasındaki çekişmeyi temsil etmektedir. Düzene karşı kaos: Haşin İskandinav dünyasında yankılanmış klasik bir temadır.

Thor efsanesinde, sıklıkla espriyle karışık olarak anlatılmaktadır. Hikâyenin bir bölümünde, Thor fark edilmeden Midgard Yılanı'na yaklaşmak ister ve kendisini bir çocuğa dönüştürerek Hymir isimli bir devden kendisini denizde balık tutmaya götürmesini ister. Gitgide daha açıklara, daha uzaklara giderler ve sonunda Hymir: "Sanırım yeterinde açıldık." deyince Thor da buna karşılık: "Hayır, hayır. Daha da açılabiliriz." der. İyice açılınca, Thor esas kimliğine bürünür ve denize bir öküz kafası atarak yılanı su yüzüne çeker. Attığı öküz kafasının içinde büyük bir iğne vardır ve Midgard Yılanı yemi yuttuğunda Thor da iğnenin bağlı olduğu ipe asılarak devasa Midgard Yılanı'nın başını sudan çıkarmasına sebep olur ve bu durum karşısında çok telaşlanır, heyecanlanır ve elini çekicine atar. "Sonunda seni yakaladım." havasındadır, sandaldaki dev Hymir ise dehşete kapılmış durumdadır. Thor vuruşunu yapmak için çekicini kaldırdığı anda, dev, oltanın ipini keser ve yılan denizin derinliklerinde kaybolur. Thor çok öfkelenir. Baş düşmanını öldürme fırsatını kaçırmıştır. Thor'un Midgard Yılanı'yla bu tip karşılaşmaları sürer gider. Bazen kılık değiştirir, bazen araya bir başkası girer fakat her seferde yılan bir şekilde kaçar ve sanki Midgard Yılanı ile Thor son savaşına çıkabilsin diye yılan bir şekilde kurtarılmaktadır. Bir yıldırım tanrısı ve dev bir yılan arasındaki kapışmayı konu alan tek efsane bu değildir. Antik dünyanın her köşesinde bulunabilecek bir temadır. Hintlilerin kutsal kitabı Vedas'ta, fırtına tanrısı Indra ile devasa bir yılan arasındaki savaştan bahsedilmektedir.

Yunan mitolojisinde ise, Typhon isimli yılankavi bir canavar yıldırım tanrısı Zeus'la savaşmıştır. Bu efsaneler binlerce kilometre mesafe ve binlerce yıl arayla yaratılmış olsalar da, temelde aynı hikâyeyi, yani dünyayı tehdit eden bir yılanı yok etmek için yola koyulan bir yıldırım tanrısını anlatmaktadırlar. Fakat nasıl olur da farklı toplumlar aynı efsaneyi paylaşırlar?

Bu durum ortak kültürden kaynaklanıyor gibidir. Bu hikâyelerdeki yılan gerçek bir deniz canavarından esinlenilmiş olabilir mi?

Şayet öyleyse, bu yaratık hâlâ derinliklerde dolaşıyor mudur?

Şaşırtıcı kanıtlar, mümkün olduğunu göstermektedir. Yüce Thor'un baş düşmanı Midgard Yılanı, o kadar büyüktür ki, dünyanın etrafını sarabilmektedir. .

Efsanede, dünyadaki kaos ve kötülüğü temsil etmekteyse de, bu kadar korkutucu bir yaratığın esin kaynağı ne olabilir?

Devasa deniz yılanı görme durumları yüzyıllardır mevcuttur. Gerçek tarihe dayandığı varsayılan eski İskandinav destanlarında da, canavarlar tarafından alabora edilen gemi hikâyeleri mevcuttur. Tariflerde sıklıkla, gemileri kavrayarak onları derinliklere çekebilen uzun dokunaçlı devasa yaratıklardan bahsedilmektedir. Bu yaratıklara da "Kraken" denilmektedir. Kraken'ın, Midgard Yılanı gibi yıldırım hızında hareket edebilen uzun kaygan bir vücut yapısına sahip olduğu söylenmektedir. Fakat canavar deniz yılanı hikâyeleri Kuzey Avrupa'yla sınırlı değildir. Antik Yunan'ın en ünlü macera hikâyesi olan Odesa Destanı'nda da görmek mümkündür. Destan'da insan etiyle beslenen çok büyük bir yılandan bahsedilmektedir. **Scylla. Scylla birden fazla kafa ve göze sahip olan, aynı anda altı adamınızı birden yakalayıp aynı anda hepsini yiyebileceğinden şüphe duymamanız gereken o korkunç deniz canavarıdır. Scylla, Kraken ve Midgard Yılanı: Bu efsanevi deniz canavarları bir tesadüf müdür yoksa bir gerçeğe dayanıyor olabilirler mi?**

19. yüzyılda tesadüfen yapılan bir keşif bu olasılığı gündeme getirmiştir. Kuzey Atlas'da, devasa boyutta ve bilinmeyen bir yaratıkla karşılaşan balıkçılar, onu yakalamayı başarırlar. En uzun dokunacı 10.6 metre olarak ölçülen yaratık dev bir kalamardı. Şaşırtıcı olan şey ise; 1870'lere kadar, bu ilginç yaratıkların kesin olarak yaşadığını kanıtlar nitelikteki sayısız raporlar, hiç inanmayan denizcilerden gelene dek ve düzinelercesi Newfounland kıyılarına vuruncaya dek, hiç kimse dev kalamarların var olduğunu kesin olarak kanıtlayamamıştı. Bin yıl önce, bu deniz canavarı hikâyeleri İskandinavya'nın en çetin gemicilerini, dalgalara hükmederek bir imparatorluk kurmuş olan gezgin haydut çetelerini, yani Viking'leri bile korkutmuştur. **Vikingler "Viking" kelimesi anlam olarak çalmak, baskın yapmak anlamına gelir ve dolayısıyla bu insanlara verilen isim onların yaptıklarıyla birebir alâkalıdır. Dev deniz yaratıkları korkusu seyahatlerine gölge düşürdüğünde, Vikingler sadece bir tanrıya yöneldiler: Thor'a.** İskandinavların yağmalama amaçlı Kuzey Denizi'ne açıldıklarında kendilerini koruması ve yönlerini bulmada yardımcı olması için Thor'a dua ettiklerini hayal edebiliriz, kısacası Thor, savaşçıların gözünde diğer tanrılara nazaran daha üst konuma gelmiştir. Yağmacı Vikingler açık denizlerde güvenliklerini garantilemek için Thor'un şerefine özel bir ayin yapıyorlardı. Ayin, Thor'a atfedilen bir tapınağın parçalara ayrılarak kolonların gemilere yüklenmesi ve okyanusların hükümdarının Thor olduğunu göstermek için kolonların gemilerden okyanusa atılmasından oluşur ve böylece Thor'un hizmetkârları olarak güvenli bir seyahat yapacaklarını düşünürlerdi. Denize atılan kolonlar genellikle meşe ağacından kesilirdi. Meşe ağacının yıldırım tanrısıyla özel bir bağlantısı vardır: Yıldırım'ın en çok düştüğü ağaç, meşe ağacıdır. Aslında, Thor'a tapmanın merkezi noktası bir tapınak ya da kilise değil, "Thor Meşesi" olarak bilinen bir ağaçtı ve antik İskandinav dünyasının Mekke'siydi. Bu meşenin Thor'u işaret ettiği söylemekte ve bu ağacı sanki bizzat Thor'un kendisiymiş gibi ziyaret etmekteydiler. Nesiller boyunca, Thor meşesi kanlı putperest ayinlerine şahitlik etmiştir. Müritler köklerine çoğu zaman etten oluşan kurbanlar bırakmışlardır. Kurbanlar çoğu zaman, gelecek senenin hasatının, tarımının ve doğal olaylarının iyi gitmesini sağlamak için sunuluyordu. **Özellikle kötü zamanlar boyunca, her hayvandan dokuz adet kurban edilmesi gerektiği iddia ediliyor ve bazen, çok kötü geçen yıllarda bir insanı kurban ettikleri de oluyordu.** Putperestlik ve putperest bölgelerle bağlantılı infazlar ve kurban vermelerin olduğuna dair elimizde yeterince kanıt mevcuttur ve bunların Thor Meşesi etrafında gerçekleştiğini düşünmek için hayal gücünüzü zorlamanıza da gerek yoktur. .

Efsaneye göre, Thor Meşesi M.S. 723'ten beri burada, yani Almanya'nın Fritzlar kasabasında bulunmaktadır. Bu tarih, tam bir dönüm noktasıdır. Tüm inanmayanları inanç sahibi yapmaya kararlı başka bir dinin kuvvetleri güneyden bu tarihte gelerek gözlerini putperestlerin sembolik merkezine, yani **Thor Meşesi**'ne dikmişlerdir. İskandinavya'nın dönüşümü sırasında, Aziz Boniface gelerek insanları bir araya toplamış ve onlara **"Eğer Thor varsa ve o kadar güçlüyse, bu koca ağacı kestiğimde, eminim ki beni yok edecektir."** der. Hristiyan hikâyelerine göre güçlü bir rüzgar çıkıp ağacı yerle bir edince, bunu gören insanlar bunu bir mucize olarak algılayarak, o anda Hristiyan olurlar. **Thor Meşesi'nin devrilişi Kuzey Avrupa için sembolik bir dönüm noktası olmuştur.** Putperestler için bu durum, bizzat Thor'un çöküşü gibi görünse de teslim olmalarını sağlamak o kadar kolay olmayacaktır. Hristiyan haçına karşılık putperestlerin de kendi sembolleri vardı: Thor'un sihirli çekici. .

Efsaneye göre, Thor otoritesine meydan okuyanları devirmek için çekicini kullanmaktadır. Peki yıldırım tanrısı en değerli silahını kaybetseydi, ne olurdu?

Bu, hem Thor hem de insanlık için yıkıcı sonuçlar doğururdu. .

Efsanede de aynen böyle vuku bulmuştur. Thor'un çekici putperest dünyasında yüzyıllar boyunca gücün ve onurun simgesi olmuştur. .

Efsanede, yıldırımlar saçarak Thor'a dev canavarları yenmesinde yardımcı olmuştur. Çekiç, insanı her şeyden daha üstün kıldığı için çok önemlidir, araç gereçlerden elde edebileceğiniz ve ne kadar güçlü olursa olsun sadece çıplak ellerinizle sahip olamayacağınız gücü size sağlar ve bu, Thor açısından çok önemlidir, ne kadar güçlü olsa da, hâlâ çekicine ihtiyaç duymaktadır. Önemli hikâyelerin birinde, yıldırım tanrısı değerli silahını kaybeder. O olmadan, Dünya'yı tehdit eden devlere karşı güçsüz düştüğünden insanlığın kaderi tehlikeye düşmüştür. Korkunç bir dev kral, Thor'un, İskandinav tanrılarının sığınağı olan Valhalla sarayındaki yatak odasına gizlice girerek çekicini çalar. Dev, çekiç olmadan Thor'un aciz kalacağını bildiğinden çekici şantaj yapmak için kullanmayı planlar. Çekicin çalınması demek, insanoğlunu hayvanlardan ayıran kültür ve teknoloji birikiminden alıkoymak demektir. Thor sabah uyanır, etrafı kolaçan eder ve çekicin yerinde olmadığını fark edince soluğu kimin yanında alır?

Çok ilginçtir, Loki'ye gider. Loki Thor'un bir hizmetkârı olsa da, o da bir tanrıdır. Kurnaz, işbirlikçidir ve çekici kimin çaldığını bildiğini söyler. Çekici geri almak için devler diyarına doğru yola çıkar. Loki, devlerin kralı Thrym ile görüşerek kralın ne istediğini öğrenir. Thrym Loki'ye; **"Thor'un çekici bende ve onu sakladım, Freya ile beni evlendirmediğiniz sürece de, onu kimseler bulamaz."** der. Freya güzel ve duygusal aşk, bereket ve seks tanrıçasıdır, devler, cüceler, kısaca herkes onun peşindedir. Freya aynı zamanda Thor'un kardeşidir. Devin ne istediğini duyduğunda, teslim olmayı reddetse de, Thor'un çekicini geri almak için bir şeyler yapılmalıdır. Çekiç onun belirleyici özelliklerinden biridir. Devleri öldürmek için o çekice ihtiyacı vardır. Çekiç olmadan tanrılar tehlikede demektir. İnsanlar tehlikede demektir. Thor'un çekici yoksa herkes tehlikede demektir. Krizi aşmak için tanrılar özel olarak toplanarak riskli bir strateji üzerinde anlaşmaya varırlar: Thor'u kardeşinin kılığına sokacaklar ve gelin olarak onu göndereceklerdir. **"Gelinliği giydireceğiz, başına duvağı örtüp onu Freya kılığında göndereceğiz ve muhtemelen çekici alıp geri dönebilecektir."** Thor bu duruma çok sinirlenir. Thor, süper maço erkeksi bir tanrıdır ve tahmin edersiniz ki, kadın kılığına girmeye niyetli değildir. Fakat Thor'un başka seçeneği yoktur. Sonunda pes ederek Freya'nın gelinliğini giyer. Duvağın altından sadece kırmızı gözleri belli olmaktadır. Bu çok komik, öyle değil mi?

Önümüzde kadın elbiseleri giymiş heybetli, maço bir tanrı vardır. Thor'un çekici tam olarak nedir?

Erkekliğin sembolüdür ve bir bakıma erkeklik organına ait bir semboldür ve tabii ki Thor erkeklik sembolünü kaybederek zıttı haline gelmek durumundadır. Artık bir erkek olamadığından dolayı bir kadına dönüşmek durumundadır. Yanına Loki'yi alan Thor devler diyarının yolunu tutar. Yıldırım tanrısı en ışık saçan gelin olmasa da, kıymetli çekicini geri almak adına gururunu hiçe saymak zorundadır. Onun geldiğini gören Thrym; "Freya, bir tek şey eksikti dünyamda, o da sendin." der ve ilk olarak eğlence düzenlerler ve Thor tüm yemekleri yer ve tabii ki tüm birayı da içer. Thor'un çok içmesi anında tüm okları üstüne çeker. Yüzü kızaran bir gelin nasıl olurda bu kadar içebilir?

Loki de buna karşılık; "Endişelenmeyin. Gelinimiz tam 8 günlük yoldan geldi ve yolda hiçbir şey içmedi." der. Fakat Thrym müstakbel geline yakından bakınca gözlerinin kıpkırmızı olduğunu fark eder. Thrym yerinden zıplayarak, "Freya'nın gözlerine neler oluyor?" der ve yine hazır cevap Loki araya girerek, "Bir haftadır da uyumuyor. Buraya geleceği için çok heyecanlıydı." deyince Thrym şüphelenmez. Sonunda ikna olan kral sihirli çekici geline teslim eder. Bir anda, çekiç Thor'a tüm gücünü geri kazandırır. Yıldırım tanrısı tüm şiddetiyle geri dönmüştür. .

Efsane bu şekilde olsa da gerçek nedir acaba?

Hristiyan orduları M.S. ilk bin yıllık dönemde kuzeye doğru ilerledikçe, İskandinavya Thor'un bu yeniden dirilme hikâyesinden feyzalmıştır. Hristiyanlık insanlara zorla kabul ettirilirken, Thor düşünce ve simgeleri insanları aşırı hırslı bir şekilde vaftiz etme girişimlerine karşı bir çeşit putperest direniş hareketi sergilemiştir. Zenginlik, silah ve sayı bakımından Hristiyanlar üstün konumda olsa da putperestler de ölümüne savaşma konusunda hazırlıklıydılar. Meydan hazırlanmış ve savaş hatları belirlenmişti. İsa'nın orduları Kuzey Avrupa'nın ruhları adına Thor'un müritleriyle savaşacaklardır. İsa'nın ordularına karşı Thor'un müritleri. Ödül ise, Kuzey Avrupa'ya egemen olmak. Bu efsanevi bir karşılaşma değildir. Gerçekten yaşanmıştır. Karanlık dönemin 300 yılı boyunca, krallar ve klan reisleri kıta genelinde savaş alanlarında çarpışmışlardır. Hristiyanlar kuzeye, putperest İskandinavya'ya doğru günbegün savaşarak ilerlemişlerdir.

M.S. 11. yüzyılda, cephe hattı, Thor'un hayatta kalan son müritlerine ev sahipliği yapan İsveç krallığı Uppsala'ya ulaşmıştır. **Burada, her dokuz senede bir, putperestler yıldırım tanrısını onurlandırmak için garip ve kanlı bir ayin düzenlemektedirler.** O zamanlarda, hem insanlar hem de hayvanlar Thor'a kurban ediliyor ve cesetleri tapınağın çevresine ve ağaçlara asılıyordu. Oldukça ürkütücü bir ayin gerçekleştiriliyordu.

11. yüzyılın sonlarında, İsveç'in yeni kralı, aynı zamanda Hristiyan olan Ekber Inge bu uygulamaya karşı çıkmıştır. Inge tahta çıktığında, halkının çoğu hâlâ Thor'a tapmaktaydı ve kral da bu durumu değiştirmeye kararlıydı. Hristiyanlık'ı dikte etmiş, atların ve diğer hayvanların kurban edilmesine son vermiş ve putperest ayinlerini yasaklamıştır, halkı da bu durumdan hiç hazzetmemiştir. Kralın kendi öz kardeşi Blot-Sweyn de putperestler direnişçiler arasındadır. Dini bir kargaşa çıkartarak iktidarı ele geçirmeye çalışmıştır. Bu noktada şöyle bir mücadeleye şahit olmaktayız; Hristiyanlık'ı dikte etmeye çalışan Hristiyan bir kral, diğer yanda Hristiyan kardeşini sürgüne göndermeye çalışan putperest bir veliaht. İlk başlarda, putperestler başarılı olsa da, birkaç yıl sonra, putperest tapınağına ani bir baskın yapan Inge tekrar üstünlüğü ele geçirmiştir. Cebren ve silah zoruyla Thor'un müritleri yenilmiş, İsveç Hristiyan hakimiyetine girmiştir. Kuzey Avrupa krallıklarında, buna benzer çekişmeler yaşanmıştır. Bu çatışmaların izlerini bugün dahi görmek mümkündür. İsveç'in Uppsala kasabasında, inşa tarihi, Kral Inge'nin putperest tapınağını yerle bir ettiği dönem olan 11. yüzyıla uzanan bir Hristiyan kilisesi vardır. Bu kilisenin, Hristiyanlık'ın zaferinin sembolü olarak, putperest tapınağının külleri üzerine inşa edilmiş olma ihtimali vardır. Eski inançlarını yaşamak için bu yerlere giden insanlar, artık aynı yerlere yeni dinlerini yaşamak için gelmektedirler ve bu durum Hristiyanlık'a geçişle birlikte bölgenin tamamında yaşanan bir durumdur. Hristiyan kilisesinin hemen yanında, tarihi karanlık dönemlere uzanan, bir dizi putperest mezar tepecikleri mevcuttur. Buranın, İsveç'teki en büyük Hristiyanlık öncesi mezarlığı olduğuna inanılmaktadır. Bunun benzeri tepecikleri, tüm İskandinavya boyunca bulmak mümkündür. Kazılan çoğu tepecikte Thor'u simgelediği aşikâr olan, çekiç şeklinde küçük muskalar bulunmuştur. Çoğunlukla bronzdan yapılmış ve kolye şeklinde takılmışlardır. Bu muskalar **"Hâlâ Thor'a inanıyorum."** demenin bir işaretiydi ya da bazı durumlarda, tanrıların gücünü harekete geçirmeye çalışmanın anahtarı olarak takılıyordu. Bu eserler Thor efsanesinin antik İskandinav dünyasındaki gücünü göstermektedir. İskandinavlara göre, Thor'un cazibesi insanlığında yatıyordu. Bir tanrı olsa da, zayıflıkları da vardı. Sahip olduğu güç ve cesaretin yanında dizginlenemez bir öfkeye sahipti. Ve tıpkı insanlar gibi, Thor da kendisini aşmaya çalışmıştır. Her zaman en zeki o değildir. Güçlüdür, cesurdur, gözü pektir ve insanlığı savunmaktadır ama kandırılabilir de ve genellikle onu kandıran şeyler bizi kandıranlarla aynıdır. .

Efsanemizde, Thor'un eksiklikleri devlerle giriştiği mücadelelerde ortaya çıkmaktadır, devler ise ele geçirilemez düşmanı simgelemektedirler, yani doğanın gazabını. Doğa oldukça tehditkâr bir güçtü. Doğa size ihanet edebilecek bir şeydi. Doğa sizi yakalamaya can atmaktaydı. Kısacası bu hikâyelerin tümü Thor'un şampiyon olduğunu göstermek için yazılmış olsa da, doğa güçlerinin karşısında, onun da hiç şansı yoktu.

Hikâyenin birinde, Utgard-Loki isimli bir dev kral Thor'u aşağılamak için, ona 3 imkânsız görev verir, her görev de, gizlice doğa güçleriyle ilişkilidir.

İlk görev bir boynuz dolusu birayı içmektir. Thor deneyene dek, oldukça kolay görünmektedir. Tüm gücüyle içmeye başlar ve boynuzdaki biranın seviyesini az dahi olsa azaltamaz. Çok şaşırır ve biraz da utanır. Neticede, Thor kadar kuvvetli bir tanrının en azından bir boynuz dolusu birayı bitirebilmesi gerekir. Yıldırım tanrısı ilk görevi başaramamıştır ve ikinci görev daha da zorludur. Thor'dan dev bir kedinin pençesini kaldırması istenir. Ve Thor cevap olarak, "Tabii ki kaldırabilirim." der. Kediyi yerinden kıpırdatmaya çabalasa da sadece bir pençesini çok az havaya kaldırabilir. Durum gerçekten can sıkmaya başlamıştır. Bir kediyi kaldıramıyorsa, bu işte bir iş yok mu?

İkinci darbe. Belki de Thor o kadar güçlü değildir. Şöhreti tehlikeye düşen yıldırım tanrısı son göreviyle yüzleşir. Çelimsiz, yaşlı bir kadınla güreşmesi gerekmektedir. Utgard-Loki ve diğer devler Thor'un yenilgisine gülmektedirler ve kral der ki; "Öyleyse şimdi kolay bir tane deneyelim. Karşında yaşlı bir kadın var. Bu yaşlı kadınla güreşip onu yenebilir misin?" Thor hamlesine hazırlanırken bir anda yere yuvarlanır. Devin planı işe yaramış, Thor küçük düşmüştür.

Bu esnada kral sırrını açıklar. Utgard-Loki olanları açıklar. "Thor, bir boynuzdan içiyordun, ama o boynuzun içindeki deniz idi, senin de tüm denizi içebilmenin bir yolu yoktur. İkincisi, senden kedimi kaldırmanı istedim. O kedi Midgard Yılanı idi. Dünya'yı kuşatan bir şeyi kim kaldırabilir?

Ve üçüncüsü, büyükannemle dövüşmeni istedim. O sadece benim büyükannem değildi, o ihtiyarlık dönemiydi, ihtiyarlığı kim yenebilir? Hiçbirimiz." Hileyi öğrenen Thor küplere binse de, kral aniden buharlaşıp sırra kadem basar. Utgard-Loki Thor'u oyuna getirmek için sihir kullanmıştır.

Bu hikâye, Thor'un kas gücü ile devin karanlık, sihirli güçleri arasındaki çekişmeyi yansıtmaktadır. Bu hikâye antik İskandinavlara, tanrıların bile doğanın korkunç gücünü yenemeyeceklerini göstermiştir. İskandinav inancına göre, Thor ebediyete kadar doğanın kötü devleriyle savaşacak ve daha sonra düzen ve kaos güçleri arasında son bir destansı savaş vuku bulacaktır. Bu savaşa da **"Ragnarok"**, yani Vikinglerin son savaşı denilecektir. Kıyamete benzer Ragnarok olayları vuku bulduğunda, Dünya'nın tümü sarsılarak patlayacak, güneş kararacak ve tüm Dünya'da 3 sene sürecek sert bir kış hakim olacaktır. Sadece ateş her şeyi yutmakla kalmayacak, aynı zamanda dağlar denizlerin içinde kaybolacaktır. Büyük depremler ve korkunç seller gelecektir. Ragnarok insanlığın son kaderinin hazin resmini çiziyor olsa da, tamamen emsalsiz değildir.

Tarih boyunca birçok medeniyet, yıkıcı kıyamet gününe dair tahminlerde bulunmuştur: Nostradamus, antik Maya'lar ve hatta Romalılar. Ve dünyanın sonunu benzer şekilde tahmin eden antik bir metin bulunmaktadır: İncil'in Vahiy Bölümü. Vahiy ile Ragnarok arasındaki benzerlikler hava fenomenleri, yeraltından veya gökyüzünden gelen canavarlar, dünyanın yok olması, bugüne dek yaşamış tüm insanların bir araya toplanması, ruhların bir araya getirilmesi ve yargılanması bağlamındadır. Gariptir, Hristiyanlar ve putperestler arasında yüzyıllar süren kanlı anlaşmazlıklara rağmen, sona dair kehanetleri iç içe girmiştir. Hristiyan ve putperest kıyamet hikâyeleri birbirlerine benzese de, bir açıdan, çarpıcı biçimde farklıdırlar. Ragnarok'ta, tanrılar ölür. İskandinav mitolojisinin son bölümü Ragnarok, düzen ve kaos arasındaki en büyük kapışmadır. Ragnarok devlerle tanrılar, daha doğrusu tüm kötü adamlarla tüm iyi adamlar arasındaki büyük savaştır. **Her şey karışıklığa sürüklenmiştir, her şey kaosa sürüklenmiştir ve her tanrı karşısında antitezini bulmuştur. Dehşet verici bir savaştır.** Dünya'da normal olması gereken her şey altüst olacaktır. Bu sarsıcı kapışma uzun zamandır beklenen bir hesaplaşmayla son bulacak, Yıldırım tanrısı Thor baş düşmanı Midgard Yılanı ile karşılaşacaktır. Thor, Midgard Yılanı var olduğu günden beri onunla savaşmak için sabırsızlanmakta ve sonunda bu şansı yakalamaktadır. Bu sefer, araya giren birisi de olmayacaktır. Sadece ikisi arasında geçen ciddi bir müsabaka olacaktır. Midgard Yılanı Thor'u sarmalayarak onu öldüresiye sıkacak, Thor da kendisini daha güçlü kılan, hatta çekicini kaldırmak için ihtiyaç duyduğu gücü sağlayan kemeri belinde takılı olduğundan, yılanın sarmalamasından

kurtulabilecektir. Zorlu geçen bir ileri bir geri mücadelenin ardından, Thor öldürücü bir darbe indirir, fakat kaderin cilvesine bakın ki, yılanın yarasından damlayan öldürücü bir zehre maruz kalır. Thor zaferinin bedelini, hayatıyla ödeyecektir. Böylece, mitik dönem boyunca hep birlikte anılan bu iki baş düşman sonunda birbirlerini yok etmişler ve biz de kaos ve düzenin birbirini dengeleyişine şahit olmuşuzdur. .

Efsaneye göre, Ragnarok koptuğunda, herkes takdir eder ki, dünyanın korkunç sonu gelmiş olacaktır. Tüm tanrılar, devler ve insanların çoğu Thor ile birlikte ölecektir. Afetten sonra, hayatta kalacak olan tek şey dünya ağacı ve içinde saklanan bir kadınla bir erkektir. Çimenler yeniden büyüyecek ve onlar daha önce Asgard'ın bulunduğu vadide buluşarak yeni bir düzen kurmaya başlayacaklardır. **Vikingli bir "Adem ile Havva". İskandinav efsanesinin sonu, garip bir şekilde İncil'in başlangıcına benzemekteyse de, tesadüften daha fazlası mevcuttur.**

Ragnarok efsanesi 13. yüzyılda tam olarak yazıya geçirildiğinde, Hristiyanlık çoktan Kuzey Avrupa'da iyice kök salmıştı. Avrupalı putperestleri etkilemesi için, Hristiyan misyonerler İskandinav mitolojisini Eski Ahit'in girişi haline getirmişlerdir. İskandinav tanrılar ölür, Adem ve Havva doğar. Ragnarok'a putperest dünyasının sonu gözüyle bakabiliriz ve açıkçası, yok edici ve yıkıcı bu büyük olaydan sonra yeni bir dünya oluşabilmiş ve Hristiyanlık gelebilmiştir. Bu olay tanrıların kıyameti olsa bile, bir bakıma geçmişe sünger çekmişlerdir. Cennete benzer bir dünyada yeni bir başlangıç yapmışlar ve bu güzel dünyada her şeyi baştan alma fırsatı bularak işleri düzene koymuş, iyiye yönelmişlerdir. Bu durum, arka plana eski İskandinavya'yı koyarak, Adem ile Havva, milat ve benzeri şeyleri barındıran Hristiyan düşüncesiyle iç içe geçmenin yoluydu. **Hristiyanlık İskandinav dünyasını ele geçirince, Thor'un müritleri geri dönmemek üzere kabuklarına çekilmişlerdir. Thor'a olan tutku, kuzeyin Hristiyanlık'a geçişi gerçekten kök salmaya başladığında unutulmaya yüz tutmuştur. Dönüşümün tam manada günlük adet ve inanca yerleşmesi yüzyıllar almıştır. Öyle olunca, Thor'un dini için yavaş bir gün batımı yaşanmıştır. Hristiyanlık'a geçtikten yüzyıllar sonra dahi Thor efsanesi sessizce yaşamaktadır.**

Haftanın 5. günü, yani "Thursday" (Perşembe) ismini Thor'dan almıştır. Perşembe Thor'un günüdür ve popüler kültürde çizgi roman ya da film kahramanı olarak varlığını sürdürmektedir.

Fakat yüzyıllar önce, Thor kayıp bir dinin dipnotu olmaktan çok daha ötesi, Dünya'nın en korkutucu savaşçılarının kutsal koruyucusuydu.

HEİ TAİ YANG 731 / Unit 731/"Güneşin (Japonya'nın) Arka Yüzündeki Adam" (1988)

Gelişmiş dediğimiz devletlerin
hepsinin geçmişi çok karanlık

Yönetmen: Tun Fei Mou
Senaryo: Mei Liu, Wen Yuan Mou, Dun Jing Teng
Ülke: Hong Kong, Çin
Tür: Dram, Tarihi, Korku, Savaş
Vizyon Tarihi: 01 Aralık 1988 (Hong Kong)
Süre: 105 dakika
Dil: Çince
Nam-ı Diğer: Men Behind the Sun | Men Behind the Sun
Oyuncular Jianxin Chen, Hsu Gou, Linjie Hao, Haizhe Jin, Tie Long Jin

Özet

II. Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru Çin toprakları üzerine kurulan, askeri üs Filo 731'den isim alan film, burada gerçekleştirilen gizli deneyleri anlatıyor. Tutsak Çinliler ve bir miktar Rus, bu deneylerde canlı kobaylar olarak kullanılıyor.

Filmden

Dostluk başka, tarih ve geçmiş ise başka bir şeydir.
Şu an dost da olsak, bu tarihî gerçeklerin hatırlatılmasını ve yeni kuşaklara aktarılmasını engellememelidir.

**

Mançu 731'in bulunduğu alan ve ondan geriye kalanlar. Ping Fang Bölgesi, Harbin Şehiri, Çin. İkinci Dünya Savaşı öncesi. Japon militaristler, Çinin kuzeydoğu bölgesini işgal edip kukla bir devlet olan Manchoukou'yu kurdular. Büyük Doğu Asya imparatorluklarını daha da genişletebilmek için Japonlar burada birçok hazırlık denemesi ve çalışması yaptı. Bu çalışmalardan en az bilineni **Mançu'da 731.**

http://en.wikipedia.org/wiki/Unit_731
https://eksisozluk.com/birim-731--1009893

Gizli birlik tarafından yapılmış olan bakteriyel biyolojik silahlarla ilgili çalışmalardır. Bu 731. birliğin birçok alt bölümü vardı. Bunlar: Helier, Sun Wu, Lion Kou, Mu Dan Jiang ve deneylerin yapıldığı, An Da Rural üssüydü. 731'in ana ofisleri Harbin denilen bir yerleşim bölgesinde bulunuyordu. Ofisler geniş bir alana yayılmıştı. Merkez karargâhda gizlilik en üst düzeydeydi ve etrafı yüksek voltajlı elektrikli tellerle çevrilmişti. İçinde tarımsal üretim yapılan alanlar bir hayvan çiftliği,.. bir krematoryum bir patoloji laboratuvarı, bir hapishane elektrik üreten bir santral yüksek rütbeli subaylara ait bir kışla ve çeşitli deneysel projelerin gerçekleştirildiği, diğer başka bölümler vardı. Tarih Şubat 1945'i gösterdiğinde durum Japon kuvvetleri için hiç parlak değildi ve ön cephelerde büyük kayıplar veriyorlardı. Savaşı biyolojik silahlarla kazanabilmek için Genelkurmay, bir korgenarali, birliğin başına komutan olarak atadı. Oysa, aynı kişi daha önce, rüşvet ve görevi suistimal suçlamaları yüzünden bu görevden, el çektirilmişti. Bu adam, **Ishit Su Arıtıcısının mucidi aynı zamanda bir askerî doktor olan, Korgeneral Ishii Shiro** idi.

**

**

Korgeneral Ishii Shiro: Genelkurmay, biyolojik silahların değerinin farkına henüz vardı ve savaştaki önemini kabul etti. Şunu sakın aklınızdan çıkartmayın, biyolojik ve kimyasal silahlar Japonya'nın geleceğini büyük ölçüde etkileyecek gelecekte de çok büyük bir rol oynayacaktır. Bu yüzden deneyler üzerine, daha fazla yoğunlaşmamız lazım.

**

Bu "kütüğe" (ÇİNLİ ADAM) üç kez veba virüsü enjekte edildi. Fakat hiç bir hastalık belirtisi göstermedi. Şimdi de ayrıntılı bir inceleme gerçekleştiriyoruz. Onun hastalanmamasını sağlayan, özel şeyi bulabileceğiz. Güzel!

Doğru veri,.. ancak, denekler üzerinde yapılan sürekli testlerle elde edilebilir. Bu yüzden bu "kütükler"in,.. sadece canlı kalmasının sağlanması yetmez,.. aynı zamanda zinde ve sağlıklı da olmalılar. Böyle canlı nesneler üzerinde deneyler yapabilmek,.. çok nadir bulunabilen bir imkândır. Nedir bu?

Bir adam!

Nedir bu?

Çinli bir adam. Nedir bu?

Kötü bir Çinli adam!

Bu bir "kütük". Ateşi beslemeye ya da tabut yapmaya yarayan alelade bir kütük,.. deneyler için bir materyal. Ona "kütük" deniliyor.

Nedir bu?

Bu bir "kütük". Nedir bu?

"Kütük"!

Nedir bu?

"Kütük"!

Nedir bu?

"Kütük"!

**

Bu bir insanlık meselesi, burada insanlar sözkonusu. Hayır!

Bu Büyük Japon İmparatorluğu'nun düşüşü, ya da yükselişi ile alâkalı bir şey. Dinle Ishikawa, onlar da senin benim gibi insan. Onların da tıpkı senin gibi anne ve babaları var!

Sen neden bahsediyorsun, be?

**

Bana söylesene, onun doğuracağı çocukla "kütükler" arasında ne fark var?

Artık sen fazla oluyorsun Sen neden bahsediyorsun?

Bu doğru değil!

"Kütüklerle" Japonları aynı kefeye koyamazsın. Anlaşılan sen ve ben ayrı dilden konuşuyoruz.

Lütfen, artık daha fazla bir şey söyleme.

**

Nisan 11, 1945. Bu kahrolası Japonlar nasıl bir bokun peşindeler?

**

Efendim, önceki test sonuçlarına göre, şimdikinden 60 kat güçlü bir veba virüsü üretmek oldukça zor bir iş olacak. Bu 7. deneye ait sonuçlar. Diğerleri de son birkaç testin kayıtları!

Efendim, **Almanların bizimkilere benzer deneyler gerçekleştirmek için, Yahudileri kullandığını duydum. Ve onlar iyi sonuçlar elde etmişler. O halde acaba biz de Doktor Ishii savaştan önce bu konuda, Avrupa'da araştırmalar yaptı. Ona göre, bu alanda Almanların araştırmaları bizden çok çok geride. Böyle bir yerle karşılaştırıldığında, imkânları bizimkinden epey geri. Şimdiye kadar elde ettikleri sonuçların, bizlere hiç faydası olamaz. Moralini bozma, çalışmalara devam et. Deneyler tamamlandığında hemen bana rapor ver.**

Emredersiniz, efendim!

**

1945 yazının başlarında Japonlar Pasifik cephesinde geri çekilmeye başlamışlardı. Aynı zamanda Çin'de de büyük kayıplar veriyorlardı. Japon kuvvetlerinin morali son derece bozuktu. Bütün Japonya seferber olmasına karşın yine de hemen her şeyde büyük kıtlık çekiliyordu. Japon kuvvetlerindeki büyük açık giderek daha fazla reşit olmamış yaşı küçük gencin, askere alınmasıyla kapatılmaya çalışılıyordu. Gidişat pek iyi değil. Böyle giderse yenilme riskimiz giderek artacak. Diğer bir deyişle, 731. birliğin başarısı veya başarısızlığı, imparatorluğun devam edip etmeyeceğini tayin edecek. O halde bugün,.. Kwangtung Ordusu ile ilgili boş hayallar kurup, kendimizi kandırmamamız gerekir. Çünkü Kwangtung ordusu da, biyolojik silahlarımıza bel bağlamış durumda. Savaşı bu saatten sonra başka türlü kazanmamız mümkün değil. Ben her zaman biyolojik silahların, bombardıman uçaklarından ve silahlardan daha etkili olduklarını düşünmüşümdür. Şimdi yapmamız gereken en acil şey, güçlerimizi yeniden organize edip hepsini seferber etmek olacaktır. Sizden iki kat daha fazla

çalışmanızı rica ediyorum, hatta yalvarıyorum. **Yaklaşan biyolojik savaş için, kendimizi çok çok iyi hazırlamamız gerekli.**

Beyler, sorusu olan var mı?

Lütfen, buyurun!

Şimdiden, normal veba virüsünden 60 kat daha güçlü bir virüsü başarıyla büyük miktarlarda üretmeyi başardık. **Elimizdeki kültür miktarı yaptığımız hesaplamalara göre insan ırkını tümüyle ortadan kaldırmaya yetecek kadar güçlü. Aynı zamanda Bakteri taşıyan sıçanların sayısını 3 milyona, hastalık taşıyan pirelerin miktarını da 300 kiloya kadar çıkardık.** Taşıdıkları bakteri miktarı, tahmini 10 milyar kadar. Eğer bu 10 milyar, bakteri taşıyan pirelerin hepsini salacak olursak cephedeki durumun aniden bizim lehimize değişeceğini tahmin etmek pek güç olmayacaktır. Bu durumda mutlak zafer bizim olacaktır. Umutlar biyolojik silahlara bağlandığı için Büyük Japon İmparatorluğu'nun kaderi bizlerin elindedir. Yaptığımız birçok deneye rağmen hâlâ bakterileri içinde hapseden metal kovanlar fırlatıldıklarında çok ısınıyorlar. Ve içindeki hastalık taşıyan pirelerin çoğunluğu ölüyor. Sonuçta, düzgün taşıyıcı bir kapsül olmaması yüzünden, beklenilen sonuçlar bir türlü elde edilemedi.

Silah Geliştirme Dairesi Başka bir şey var mı?

**

Karargâhtan acil telgraf geldi, efendim!

Nagasaki bombalanmış. Ruslar bize savaş ilan etmişler. Kwangtung Ordu Komutanlığı, gerekiyorsa, tüm birliklerin çekilmesini emretmiş. Geri dönüyor musunuz, efendim?

Bu doğru olamaz. Bütün birliklerin geri çekilmesi mi?

Ne yapacağız, efendim?

Hiroshima ve Nagasaki, Amerikalılar tarafından bombalandı. Her iki şehir de, tamamen yokoldu. Şimdi de Ruslar bize savaş ilan ettiler. Kaderimiz artık çizildi. Geri çekilme emri almış bulunmaktayız. Ama kişisel olarak düşüncem,.. **731. birliğin faaliyetleri çok gizli bilgiler içeriyor. Bu yüzden, şu söyleyeceklerimin yapılmasını istiyorum:**

1) Kalan tüm "kütükleri" imha edin ve ardından tüm tesisi yok edin.

2) Mühendisler nezaretinde bu arazi dümdüz edilmeli, bir tek iz kalmamalı.

3) Bütün verileri ve dökümanları derhal yok edin. Birliğin gençler kolu, Tung Hwa'ya geri çekilsin.

4) Diğer tüm birimler intihar etsin.

5) Aileri ve altlarındaki departmanlarda çalışan diğer personel de intihar etsin. Diğer bir deyişle, geriye hiçbir kanıt kalmamalı!

Doktor Ishii birliğimizde bir sürü kalifiye eleman var onlara ölmelerini emretmek, sizce bir ziyan olmaz mı?

İnsanların kendilerini anlamsızca feda etmelerine izin vermemeliyiz. Bunun ben de farkındayım **General Kikuchi ama bu yerin sırlarını korumak zorundayız. Doktor Ishii, eğer siz intihar edecek olursanız, ben de size katılırım. Bu askerler ve onların aileleri, Japonya'dan Mançurya'ya kadar gözlerini kırpmadan, hep peşinizden geldiler. En azından şimdi siz,.. onların eve geri dönmelerini sağlamalısınız. Bu daha mâkul olmaz mı?**

731. birliğin başı olarak, onlar sizin sorumluluğunuzda. Onların ölmesini emretmek yerine, onları korumayı seçmelisiniz. Sorumluluklarınızdan kaçmayacağınızı umuyorum.

General Kikuchi haklı. Anavatanımıza geri dönmeli ve tüm verileri beraberimizde götürmeliyiz. Bu olabilir ama yakalanma riskine karşı yine de hazırlıklı olmalıyız. Ne olursa olsun bu sırların açığa çıkmasına izin veremeyiz.

Buna ne dersiniz?

Herkese bir şişe siyanür dağıtırız. Biri yakalanacak olursa o zaman, siyanürle intihar eder. Şey, o halde yapacağımız iş bu olacak. Ben geri çekilme hazırlıklarıyla bizzat ilgilenip yolculuk için gerekli aracı ayarlayacağım. Verdiğiniz bu karardan dolayı çok mutluyum. Eminim buradaki herkes de size minnettardır.

Ne yapıyorsun?

**

731. BİRLİKTEN GERİYE KALAN SONUÇ

1945, Ağustos 11-15 arasında geri çekilen birlikleri nakletmek için 15 tren kullanıldı. Trenler Çin'in An Dong bölgesinden geçerek, Kore'nin Pusan bölgesine vardılar. 1945, Ağustos 18-25 arası, 731. birliğin mensupları Kore Pusan'dan bir gemiye binip Japonya'nın Saseho, Ikaruga, Sensaki gibi çeşitli limanlarına geldiler.

25 Eylül 1945'de, Shiro Ishii Japonya'ya geri döndü ve Tokyo'nun Shinjuku mahallesindeki, Wakamatsu otelinde kalmaya başladı.

Aralık 1945'de, Shiro Ishii Tokyo'dan ayrılıp Chiba bölgesindeki evine döndükten bir süre sonra Amerikan Gizli Servis elemanları tarafından tutuklandı ve Tokyo'ya geri getirildi.

1946'da, Shiro Ishii Amerikalılarla bir anlaşma yaptı ve elindeki deney sonuçlarını Amerikalılara vermesi karşılığında, işlediği savaş suçlarından dolayı yargılanmaktan muaf tutuldu.

Haziran 1946'da, 731. birliğin geride bıraktığı hastalık taşıyan pireler yüzünden, Harbin'in Ping Fang bölgesinde, hıyarcıklı veba salgını baş gösterdi.

10 Nisan 1947'de, Amerikalılar Ruslar'a, Shiro Ishii ve 731. birliğin diğer sorumlularının kayıp olduklarını duyurdu. Bu yüzden, hiçbiri işledikleri suçlar yüzünden mahkemeye çıkarılamadı.

1951'de, Shiro Ishii Tokyo'dan çıkıp, Kore savaşının sürdüğü ön cepheye geldi.

28 Ocak - 17 Şubat 1952 arası, Biyolojik silahlar Kore savaş alanlarında boy gösterdi.

9 Ekim 1959'da, Shiro Ishii Chiba bölgesinde hastalık sonucu öldü.

Birliğin diğer üyeleri Japonya'nın dört bir yanına dağıldılar.

Eski gençlik kolu üyesi kişilerden birçoğu çok zor bir yaşam sürdü. Çünkü almış oldukları eğitim toplum tarafından geçerli sayılmadı.

731. birliğin yürüttüğü deneylerden geriye kurtulup sağ kalan tek bir kişi bile olmadı. Peki, Çinli, Koreli, Rus ve diğer milletlerden yaklaşık 3000 kişi olduğu tahmin edilen tüm bu kurbanlar, boşuna mı öldü?

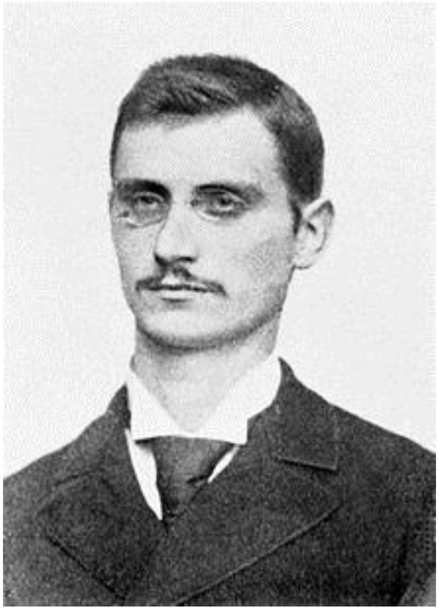
**

http://www.bianet.org/biamag/siyaset/149548-kimyasal-ve-731-birim

KADINLAR, SÜS VE YOZLAŞMA

Bu yazı size seçilimin rastgele olmadığı üzerine birçok düşünceleri vurgulayacaktır.
Ben oldum yoktur.

Bu zamana kadar söylenen şeylerin birçoğu, cinsel açıdan seçilemez olan erkekler hakkındaydı.

Lombroso ve G. Ferrero tarafından ilk kez 1893 yılında yayımlanan La Donna Delingu Ente cinsel seçilimi olası bir kocanın bakış açısından ele almaktadır.

Yazarların amacı, kadınların biyolojik açıdan erkeklerden aşağı olduklarını ve cinsel seçimin ya da reddedişin ortaya çıktığı yerlerde bu durumun göz önünde tutulması gerektiğini tespit etmektir. Dişinin aşağılık olduğuna yönelik argümanlardan biri, cinsler arasındaki görece biyolojik gelişim hızıyla ilişkiliydi. **Yazarlar St. Augustine'i izleyerek, tüm türlerde olgun dişilerin, tam gelişmemiş bir erkeğe eş değer olduklarını öne sürerler.** Bu yüzden Lombroso ve Ferrero, dişinin fiilen daha az evrilmiş olduğunu söylüyorlar. Erkekler evrimleştikçe ikincil cinsel karakterlerini daha fazla geliştirmeye ya da dönüştürmeye eğilim gösterirler örneğin, sesleri değişir ya da kelleşirler. Dişiler bu tür değişimleri daha az sergiler. Ayrıca erkeklerin dominantlığı [hakim, üstün, baskın] kendi türlerinin evrim merdivenindeki konumuna bağlıdır, aşağı konumdaki türlerin erkekleri daha az dominanttır ya da tersi; böylece bir kez daha, erkek dominantlığının, insanlığın daha fazla evrimleşmesinin bir işareti olduğu öne sürülüyor.

Yazarlar, Darvvin'e ve Fransız biyologu Milne Edvvards'a dayanarak, yüksek türlerde "atavistik gücün (atalarla ilgili) ", yani şeyleri oldukları gibi saklamaya ve ilerlemeden kaçınmaya yönelik muhafazakâr eğilimin erkeklere oranla dişilerde daha fazla olduğunu öne sürerler. **Bu yüzden kadınlar geçmişten ödünç alınan modaları izlerlerken, erkekler modern, sade giysileri tercih ederler.** Kadınların bu tür modalardan hoşlanması, aslında patolojik bir durumdur **"misoneism (yenilik korkusu, değişiklik korkusu)"**, yenilikten nefret etme. Kadınların kendilerini süslemeleri kolyeler, yüzükler, taçlar ve benzeri şeyler takmaları, saçlarını karmaşık biçimde taramaları ve abartılı giysiler içinde kasıla kasıla yürümeleri Lombroso'ya göre sadece onların temel atavizmini değil, ayrıca süsün ve bu yüzden sanatın da atavizmini simgeleştirir.

Bu şeyler, beden kısımlarının istatiksel analiziyle kanıtlanabilir. Kadının bebeksiliği, kısa kemikleri ve hafif organlarıyla kanıtlanır. **Karşılaştırmalar, solaklık vakasıyla ilgili verileri de içermektedir solaklık özellikle atavistik ve dişidir.**

Lombroso ve Ferrero, birbiri ardınca bedenlerin kafatası sığalarını, göz çukuru indekslerini, altçene ağırlığını ölçüyorlar ve, ölçüm yapılan kadınların normal ya da yozlaşmış, atavistik ya da evrimleşmiş, doğuştan fahişe, doğuştan katil ya da doğuştan normal olup olmadıklarına bağlı olan her türden ikincil benzerliklere ilişkin bulgularına sayfalar ayırıyorlar. Başka bilimcilerin bulguları, işin içine katılıyor. **Mme. Tarnowsky** adındaki bir araştırmacı, Rus fahişelerinin ellerinin köylü kadınların ellerinden daha uzun olduğunu gösteriyor (La donna delinguente, 307). **Kendi iddiasıyla çelişerek, başka bir yerde sarışınların, esmerlerden daha fazla evrim geçirmiş olduğunu yayımlamasına karşın, Lombroso burada fahişelerin sağlıklı kadınlara oranla sarışınlığa daha fazla yatkın olduklarını iddia etmektedir.** Ayrıca daha bol saçları vardır (320). Kasık kılları özel bir anahtardır: Sağlıklı dişilerde, atavistik olanlara oranla daha az kasık kılı vardır ve asla bir erkek örüntüsü halinde (yani, göbeğe doğru ince bir çizgi halinde gelişen) değildir bu kıllar. Kadınlardaki atavizmi açıklayan bir başka işaret, maymun kuyruğu gibi sarılmaya yatkın ayaklarıdır (323).

Lombroso ve arkadaşı, dolambaçlı argümanları çok seviyorlar. Sözüm ona iyi bir ahlaki nitelik eğer erkeklerden daha çok kadınlarda bulunuyorsa, kötüye dönüşüverir. **Örneğin kadınların, erkeklere oranla başkalarının acılarını daha fazla paylaşmaları olgusunun hayvanlar âleminin dişilerinde de gözlenebildiğini söylüyor** Lombroso ve Ferrero (79ff.). Fakat bunun nedeni kesinlikle merhametin atavistik olmasıdır. Aslında merhamet, patolojik olmaya yatkındır ve cömertlikle birlikte yazarların histerik diğerkâmlık olarak tanımladıkları bir hastalığın semptomunu oluştururlar. Merhamet ve cömertliğin kötü olmasının kanıtı, yabanıl zulüm, düşüncesizlik ve başka kötü niteliklerle birlikte aynı kadınlarda bir arada bulunma eğiliminde olmasıdır. **Fakat cinsel seçilim, son zamanlarda uygulandığı şekliyle umut vaat etmektedir: Zulüm ve düşüncesizlik, insan dişilerinde giderek gelişmektedir, çünkü evrim geçirdikçe erkekler daha şefkatli, daha sevimli eşler seçmeye eğilim gösterirler** (111). Bu nedenle erkeksi içgüdü, iyi niyetliliği seçiyor. (Ve yine de kadınların iyi niyetliliği, kendi güvenleri açısından bir şey ifade etmiyor, çünkü tümüyle erkek seçilimi aracılığıyla meydana geliyor!) Bu nedenlerden dolayı, köpekler ve diğer evcil hayvanlar gibi kadınların da erkek tahakkümüne bağlı olması doğal ve doğru olarak kalıyor. Kadınların kendileri bunu derinden arzuluyorlar; arzulamayanlar ise şuç açısından atavistiktir (129ff.).

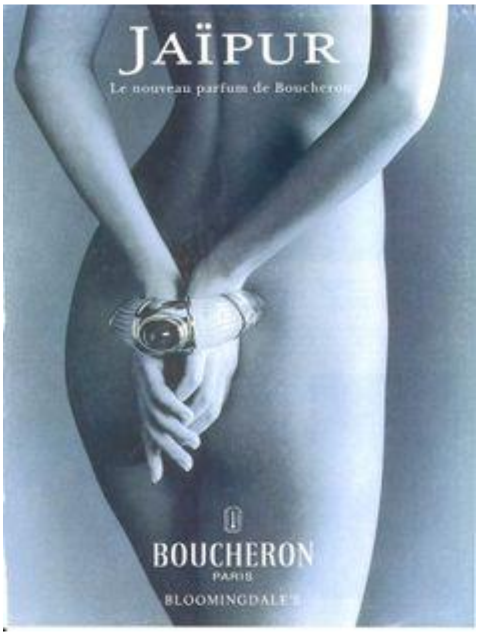
Lombroso'nun dediğine göre cinsel karakteristikler aşağı hayvanlar arasında başladı ve dişilerle kıyaslandığında erkekler arasında bu karakteristiklerin daha az çeşitlendiği görülüyor; yüksek hayvanlar arasında bunun tersinin geçerli olduğunu gördük. **Bu nedenle yüzyıllar boyunca erkekler, giderek daha az süs kullanırlarken, kadınlar ise daha fazla süslenmişlerdir** (140ff). Aslında süs, temel olarak aşağı yaşam formları için bir cinsel cezbedicidir, örneğin kuşlar ve kadınlar için. Ayrıca süs sadece atavistik değildir; özü bakımından kendini bozma, hatta kendini hapsetme formudur.

Yazarlar, "geceleyin kutsal bir koruluğun derinliklerinde, kendilerini bıçak darbeleri ile kesen, bedenlerinde küçük yaralar ve kesikler açan, şarap ve müzikle sarhoş olan, ve sonunda kanlar içinde yere yığılan" eski İbrani mainadlarından söz ediyorlar (225).

Bu kendini yaralama, süslenmenin en eski biçimidir. Burada ve benzer eski uygulamalarda, modern kadınların bilezikleri, yüzükleri sevmesinin kökenleri yatmaktadır. Bilezikler ve yüzükler, yaraların ya da bu yaraları açan silahların veya kadınların taktıkları zincirlerin ve prangaların soyundan geliyorlar. Bununla birlikte mücevherler bedene ne yapıyorlar? Kolların, bacakların ve boynun etrafına dolanıyorlar (164ff.).

Kimi modern reklamcıların da burada hemfikir oldukları görülüyor

Kadının bileklerini bağlayan harika bir kelepçeden başka birşey takmıyor; "Jaipur" sözcüğü yukarıya yazılmıştır.

Mücevherleriyle ünlü şehirdir burası, söylenceye göre bu şehrin maharajahları [mihrace, Hint hükümdarlarına mahsus unvan] , yakındaki Udaipu ras'ın prenseslerini "şeref tutsakları" olarak ellerinde tutuyorlar.

Reklamlarda kadınları, omuzlarını inciden zincirlerle bağlamış olarak görebiliriz..

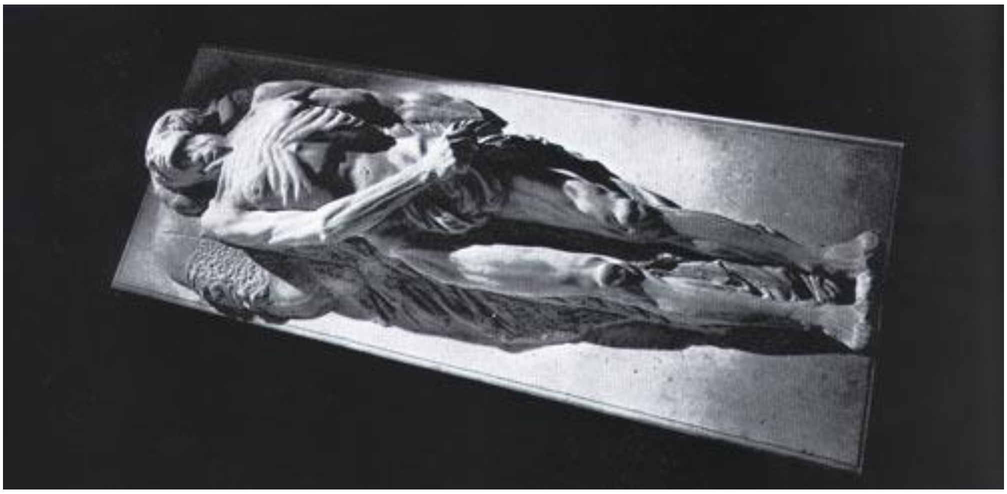
Lombroso ve Ferrero özellikle evrim karşıtı bir kendini yaralama formu olarak küpe takmanın üzerinde duruyorlar. Fakat kadınların kendilerine verdikleri acılar, kulaklarını delen bir erkeğinkine göre çok daha azdır. Çünkü yazarlarımız bize, kadınların erkeklere göre acıya karşı daha az duyarlı olduklarını söylüyorlar.

Neden? Çünkü daha atavistiktir kadınlar. **"Kadınlarda yaralara ve ameliyatlara gösterilen büyük direncin, aşağı hayvanlar arasında yaralara ve hastalıklara gösterilen büyük direnç ile uyum göstermesi hatırlanmalıdır"** (46ff.).

Süs, moda, ve öne çıkarılan dişilik, mesleklerin en dişisi olan fahişeliği hatırlatır bize. Tahayyül edilebileceği gibi La donna delinquente, büyük ölçüde buna dairdir. Fahişeliğe pek çok nedenden ötürü mesleklerin en eskisi denilmektedir ve fahişeler aslında genel olarak kadınları anlamak için bir anahtardır. Onlar, başka kadınların orijinal rol modelleridir, çünkü fahişelerin eylemleri ve görünümleri, tüm kadınların hoşlanacağı, cinsel sınırlamaların olmaması durumunun bir kalıntısıdır (258ff.). **Bu nedenden dolayı fahişeler evrilmiş kadınlara göre kafataslarında, ayak ve el eklemlerinde, saçlarında daha fazla atavistik biçim bozuklukları taşırlar.**

Bununla birlikte diğer kadın suçluların aksine fahişeler, kırışıklıklar, büyük alt çene kasları, yassı kafalılık, çarpık burun ve yüz asimetrisi gibi atavistik biçim bozukluklarına özgü çok daha açık işaretlerden normalde yoksundurlar. Ancak ve burada Lombroso ve Ferrero, başka bir tasımsal atlıkarıncaya bindirirler bizi bu tür kadınlar, sadece bu şeylerden yoksundurlar, çünkü bu tür özellikler onları fiziksel olarak daha az çekici yapacak ve böylelikle mesleklerinde daha az başarılı olacaklardır. Başka bir deyişle fahişelik, cezbediciliğe yönelik kendi kendini seçen bir yaşam alanıdır, ancak kendini seçme burada sadece mesleğin altında yatan atavizmi gizlemektedir. **Fahişeler güzel gözükürler, sağlık normlarıyla görünüşteki uyuşmaları, paradoksal olarak gerçekte atavistik olduklarının bir işareti olabilir. Her halükarda fahişeler zaten tümüyle çekici değildir. Siğillerden, şiş alt dudaklardan, "erkeksi gırtlak" tan (yani boğuk seslerden), avurt ve çene kemiklerinin aşırı gelişmişliğinden ve "anormal dişlerden mustariptirler çoğu kez** (334ff.). Ayrıca, "dokunma ve tat alma duyuları gelişmemiştir ve sık sık dövme yaptırırlar" (359). Erkeksi, dolayısıyla da atavistik el yazıları vardır; Ninon de Lenclos ve Catherine de Medicis, ünlü fahişelere örnek gösterilir (381).

Pekâlâ. Bütün bunlara Lombroso'nun gözlerinden bakmaya çalışarak, Catherine de Medicis'in kendi mezarı için ısmarladığı iki portre figürünü örnek verelim

İlk başta Girolamo Della Robbia'dan bir model yapması istendi. Bu olay, Catherina yaklaşık 43 yaşındayken, 1589 yılındaki ölümünden çok önce 1562 yılında oldu. Sipariş koşulu olarak kraliçenin, ölümünden birkaç gün sonrasında nasıl görünecekse öyle gösterilmesi istendi. Girolamo, bu isteğe uydu. Kraliçe neredeyse çıplak yatıyor, kıvrımlı giysisi bir yana aülmış ve sanki ölüm sonrası katılığı içinde başı geriye doğru kaymış. İskeleti ve uzun zayıf kas lifleri, solgun derisi boyunca sert biçimde gözüküyor. Transi olarak bilinen bu tür figürlerin arkasında yatan düşünce, kişinin tüm dünyevi simgelerden ve iktidar işaretlerinden arınmış olması ve yargılanmak için çağrılmayı bekleyerek tam bir utanç içinde yatmasıdır. Kimi t ramilerde cesedin etlerini yiyen kurtçukları ve başka yaratıkları da görüyoruz.

Girolamo'nun modeli, olasılıkla çok dehşet verici olduğu için reddedildi. Siparişi almayı başaran Germain Pilon, Cat herine'in en ünlü portrelerinden birini yarattı.

Hâlâ çıplak bir cesettir, ancak aynı zamanda da kıvrımlı çarşafı kasıklarının üzerinde vektörlü ovallerden oluşan büyük bir çiçek haline gelmiş, güzel, duyarlı bir Venüs Pudica'dır. Toz haline gelme, ayrışma düşüncesi, eski pagan kavramı olan bir tanrıçaya dönüşen kraliçe ile yer değiştirir: Ölüm sonrası tanrılaştırma. Kocası, II. Henri, Christian decorum'dan olmasa da, **Pilon'un concetto'sunun bakış açısından edindiği bir ölü İsa pozu takınarak hemen yanı başında yatmaktadır.**

Tuhaf bir rastlantı olarak, Girolamo Della Robbia'nın reddedilmiş modeli ve Pilon'un bitmiş yapıtı, Lombroso'nun iç benliğinin çürüyüp iğrenç hale geldiği cezbedici fahişe vizyonuyla uyuşmaktadır. Özellikle Della Robbia'nın kraliçenin boynuna, gırtlağına ve çenesine yaptığı vurguya dikkat edin. Daha da tuhaf bir başka rastlantı belki de rastlantı olmayabilir: Della Robbia'nın kraliçesindeki tek tek seçilen kaslar ve bedende neredeyse hiç yağ bulunmaması (örneğin gelişmemiş göğüslerinde), Kristy Ramsey gibi modern kadın vücut geliştiriciler açısından onu rakip haline getiriyor. Bu nedenle bir kez daha amaçlanmış bir çöküş görünüşünün, bedensel çürüme görünüşünün cezbedici durumuna dönüştüğü görülüyor. Catherine de Medicis'in gerçekten una donna delinquente (suçlu bir kadın) olup olmadığı, hayli tartışmalıdır. Lombroso'nun temel sergisi olan, Roma İmparatoru I. Cladius'un dillere düşmüş karısı Messalina için durum aynı değildir."

İmparatoriçenin, Lombroso atavizminin göstergeleri olan ağır bir çeneye ve sık, kıvırcık saçlara sahip olduğuna dikkat ediniz. Ayrıca belirgin kemerleri olan kaşlar, güçlü yanak kemikleri, dolgun bir alt dudak, büyük asimetrik gözler, ve burun ile yanaklar arasında derin kıvrımlı yüzeylere sahiptir. Boynu uzundur ve kaide kısmında genişler. Başı yassımsıdır Lombroso'nun söyleyeceği gibi platisefaliktir. [Yassı kafa gösteren, basık kafaya sahip] Saçlarındaki buklelerin ve lülelerin grift, düzenli topluluğu tıpkı gamze gibi suç yüklüdür (. Ayrıca Minos, resim.)

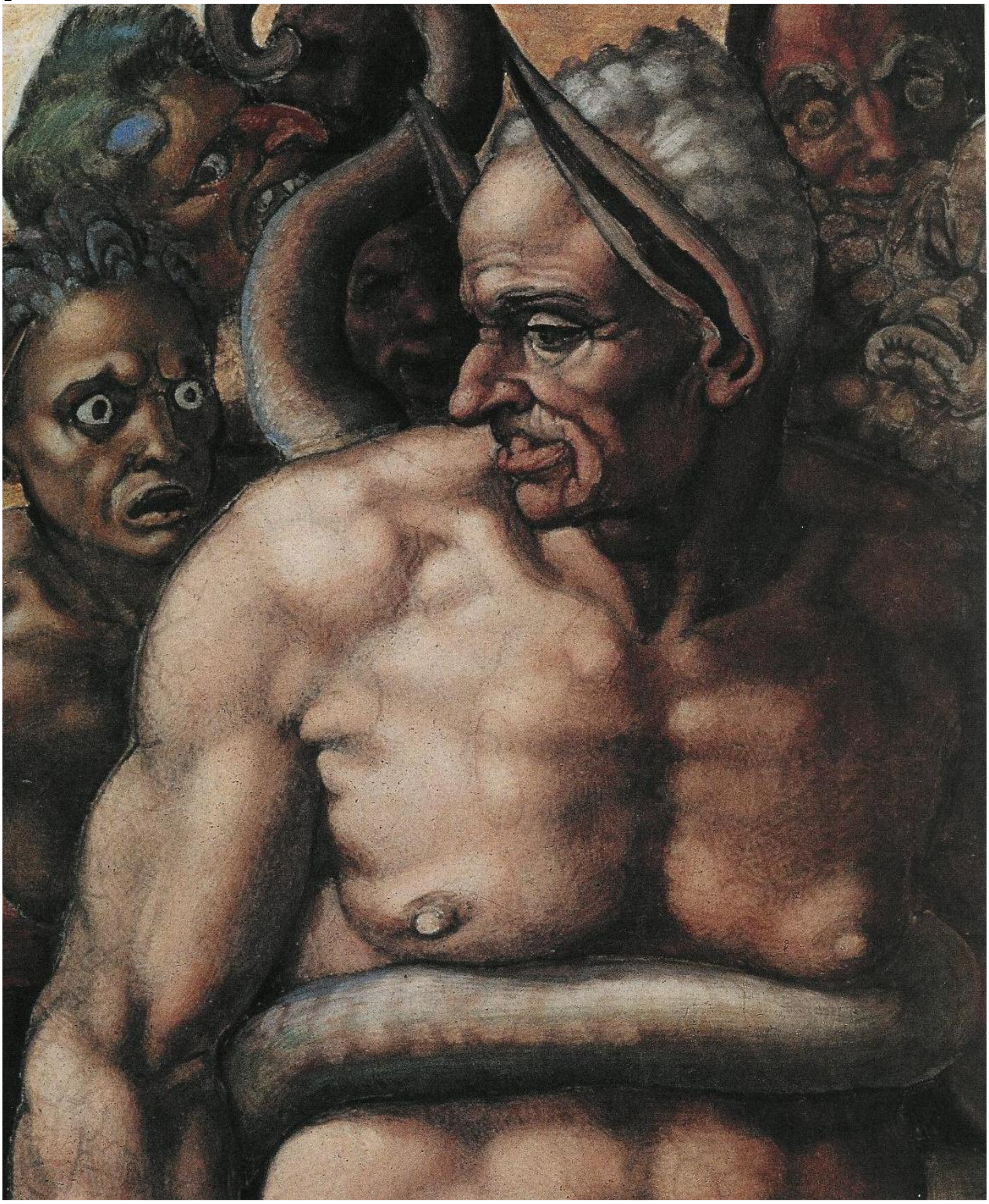
Özetle suçlu kadınlar, tüm kadmsal özelliklerini abartmaktadırlar. Atavistik kadınlar, giysi ve süse çok tutkundurlar, normal kadınlara göre daha duygusal, daha sefih, daha az anaç ve çoğunlukla daha zekidirler. Yazarlar gider ayak şunları söylemektedirler: **"Erkek suçlular ve erkek yozlaşmışların çoğu gibi, fahişeler de çok dindardır."** Burada, Lombroso, Galton ve arkadaşları dini bir kötü etki olarak görürler. Hıristiyanlık sadece yamyamlıkla kalmaz, sağlıksız atavistik gelenekleri korur ve suça yönelik eylemleri saygın bir yere koyar (çarmıha gerilme?). Tüm bunları nasıl biliyoruz. Çünkü çok fazla sayıda suçlu, dindardır (La donun delin quente, 552).

Dişilerin atavizmde ilk sırayı işgal edebilmelerine karşın, erkekler sadece kötü olabiliyorlar. Saf halde atavizm, Giotto'nun Massacre of the Innocents'inde (Masumların Kıyımı) görülmektedir, burada esas katil, yassı kafalı, siyah gür saçlı ve dar alınlıdır. Gözleri, uzun sivri burnunun her iki yanında sadece yarıklar olarak durur. Diğer askerlerin de dar kafaları ve kalın dudakları olduğunu ekler

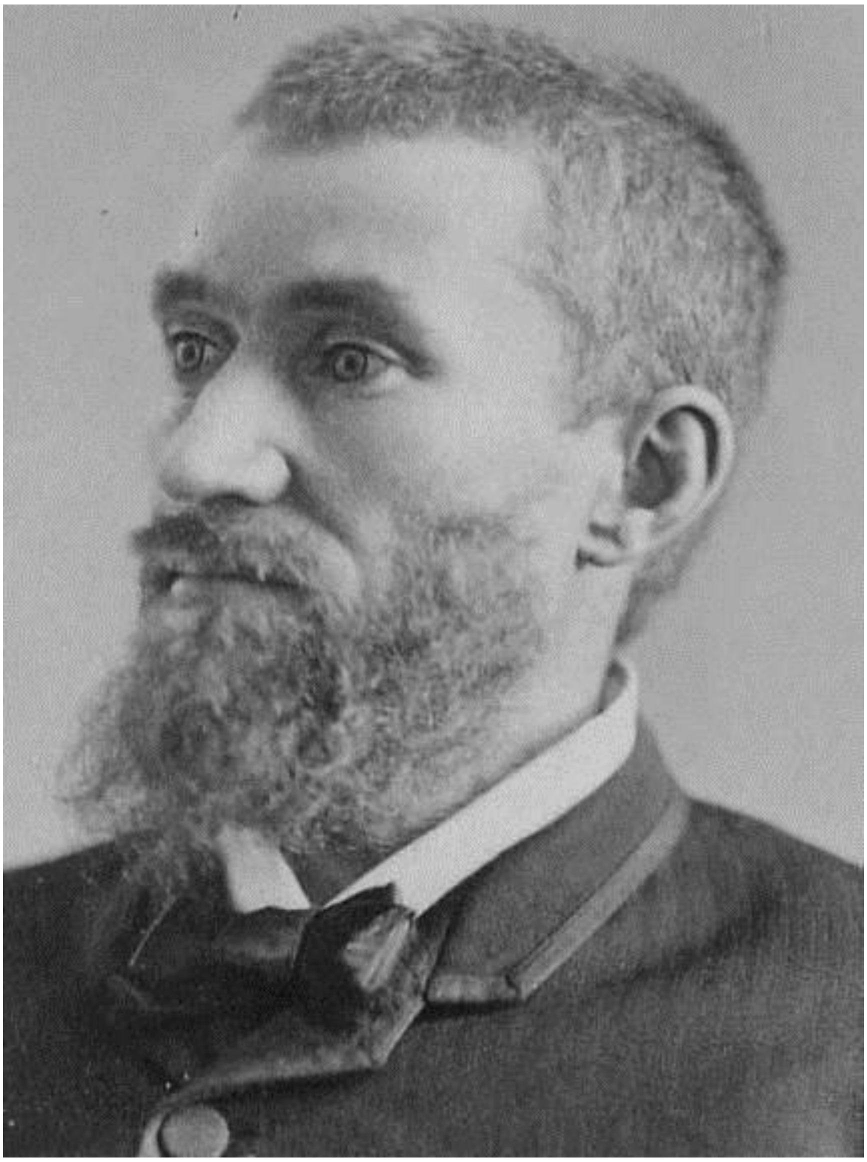
Lombroso: Üstçene fırlaklığından mustariptirler daha fazla atavizm. Mantegna, Raphael, Rubens, Ribera ve Titian, içgüdüsel olarak suçlu tipleri resmeden diğer sanatçılardır. Lombroso, İsa'nın Çarmıha Gerilişi ve Çarmıhını Taşıyan İsa (olasılıkla Dresden, Gemaldegaleria'da 1570-1572 tarihli Andata al Calvario) yapıtlarında Veronese'nin işkencecileri asimetrik yüzlerle ve düzensiz sakallarla, alt kısımlarına oranla çok büyük üst kısımları olan kafataslarıyla, zigomatik kemik başlarıyla (çıkık elmacık kemikleri) gösterdiğini açıklamaktadır.

Başka yozlaşmış tipler olan, Zenci ve Moğol, Michelan gelo'nun Kıyamet'inde lanetliler arasında görülmektedir.

Lombroso, onların sivri, boynuz biçimli kulaklarından söz eder; örneğin, cehennem kapısının bekçisi Minos'unkiler." Minos'un arkasındaki figürlerin patlak gözlü yüzleri ve güçlü kaş kemerleri de atavistiktir. Fakat Minos'un kendisinin de kırışık yanaklara, fırlamış çeneye, çukur gözlere ve S gibi eğilmiş burna sahip olduğunu ekleyeceğim.

Hatta daha da kötüsü dâhilerdir: Galton'ın onlardan daha fazla yetiştirmek istemiş olmasına karşın Lombroso'nun açıkça onları ortadan kaldırmak istediği görülür.

Başkan Garfield'a suikast düzenleyen Charles J. Guiteau, tipik bir Lombrosan suçlu dâhidir. Guiteau, çok bilgili ve dindar bir manyaktır. Çok sayıda fiziksel atavizme sahipti: Uzun boy, çevresi 619 mm. olan asimetrik makrosefalik kafa (tahta kalıptan yapılmış bir estamp aracılığıyla Lombroso tarafından ölçülmüştür?). Sağ tarafında çöküntülü ve yassılaşmış plagiosefalik bir kafatası (yani, eğik bir ekseni olan), gür siyah saçları, derin yuvalan içinde küçük, genişçe kurulmuş gözleri ve kocaman sürahi gibi kulakları vardır. Guiteau'nun soyaçekimi, babasının deliliğinin (diğer oğullarına Luther ve Calvin gibi deli isimleri verdi) ve hezeyan halindeyken ölen iki kız kardeşinin deliliğinin kanıtıdır; üçüncü kız kardeşi ise on beşinde dindar bir fanatik haline geldi. Dördüncü kız kardeşin bozuk biçimli bir kafası vardı. Son olarak Guiteau'nun erkek yeğeni de bir dâhi, bir müzisyendi ve delirerek ölmüştü Lombroso'nun sanat eleştirisi, çok ilginç biçimde olağandışıydı. Özellikle süsten nefret etmesi, Max Nordau ve Adolf Loos'a sirayet edecek ve onlardan da Gropius, Mies van der Rohe ve modern mimarinin bir düsturuna dönüşen Le Corbusier'ye geçecekti. Fakat Lombroso, yabani doğada bile süslemenin suçluluk aşamalarını buldu. Ona göre tropiklerin gür, çok süslü bitki örtüsü, "suçlu bitkilerden oluşmaktadır. Bu organizmaların zehirli kısımlarından, derilerinden, arterlerinden, dişlerinden, yapraklarından, çiçeklerinden süsler yaratmak, bu tür yılankavi tendrilleri, kuvvetli esnek yaprakları, parlak yüzeyleri ve sarhoş edici çiçeklerini yüceltmek ve kullanmak suçu kutsamaktan başka bir şey değildi. Bu tür sanat, doğanın kötü alışkanlıklarını ve ahlaksızlıklarını överek harekete geçirdi. Avrupa uygarlığını zehirledi.53 Sanat ve edebiyattaki diğer suç taşıyan öğeler, **"en küçük**

ayrıntıların abartılması, simgelerin, yazıtların ya da aksesuarların istismar edilmesi, belirli bir rengin tercih edilmesidir... (bu şeyler) matto idism'in (suçlu deliliği) hastalıklı semptomlarına yaklaşabilir." Suçlu kişiler, gerçekten de çok sık olarak renk körüdürler ya da renklere karşı aşırı duyarlıdırlar ki bu da eşit ölçüde kötüdür. Ayrıca onların çarpık görsel alanları vardır, doğru perspektifte göremezler; ya da görüş alanları gözlerinin önünde hızla çarpar, şişer ya da titreşir. Max Nordau, bu anlayışları doğrudan Cezanne ve Renoir gibi ressamlara uygulayacak ve onların sanatlarını optik ve duyusal engellerinin bir yansıması olarak görecektir (bkz. 7. Bölüm).

Anthea Callen Degas'ın, dişi dansçı imgelerinin bazılarında bu Lombrosan özellikleri dışa vurmaya çalıştığını iddia etmişti." Bu yüzden dansçıların, Lombrosa'nın atavizm ile eş tuttuğu, kısa, eğimli alınlar, uzun kollar, kısa bacaklar ve galvanik (elektrik çarpmasına benzer) devinimleri vardır Callen'a göre. Haklı olabilir; ancak benim gördüğüm Degas'ın dansçıları, ara sıra eğimli alınlara sahip olmalarına karşın, Lombroso'nun pozitif olarak düşüneceği ilkeler doğrultusunda çizilmişlerdir.

Fakat resimdeki dansçı, kanonik 7 baş yüksekliğindedir. Ayrıca söylenebileceği gibi, baş olarak hesaplanmış dikey beden eklemleri kanonik açıdan meme uçları için 2, göbek için 3, kasık için 4, dizler için 5 ve topuklar için 7'dir. Bu kanonik sınırlar, bu arkadan görünümde kürek kemikleri ve bel fiyongunun üstü ve altı tarafından da saptanır. Dansçının kollarının üst ve alt kısımlarının her biri eller dışarda tutulursa tam olarak bir baş uzunluğundadır. Aksine aynı sanatçının fahişesi, açık şekilde Lombroso'nun atavizm formüllerine tam olarak uyar. Bir goril ya da babuna benzeyen kadın, 5 baş yüksekliğinden fazladır; onun eklemlerinden hiçbiri, doğru noktalarda bulunmaz, bunun nedeni uyluklarının olağanüstü biçimde kısa ve gövdesinin çok geniş olmasıdır. Testi kulbu gibi kulakları ve kalın bir çenesi vardır, ağzı ve burnu birbirine çok yakındır, bu da Kretschmeı'in hypoplasia adını verdiği etkiyi yaratmaktadır. (Fakat, kolları oldukça kısadır ve tam bir atavizm onları uzatacaktır.)

Kaynak:
George L. HERSEY ,Cazibenin Evrimi , İngilizce aslından çeviren: Rahmi G. ÖĞDÜL, 1. baskı: Say Yayınları, İstanbul 2003, sh: 203-214

Dünya, artık yalnız dağdan, taştan, havadan, sudan oluşan bir dünya değil; görüntüler cennetidir... Kitle iletişim araçlarıyla beslenen bu görüntü çeşitliliği, insanı bombardımana tutmuş durumda. Bu görüntülerden yola çıkarak yapılmakta 'güzellik' tanımı.

Bu görüntülerin etkisiyle biçimlenmekte birçok tip... iyi, ama 'mükemmel beden' denilen şey, sahiden nasıl bir şey?

'Güzelleri 'güzel' buluş gerekçemiz ne?

Niye güzel şeyler karşısında etkileniriz, niçin kimyamız değişir?

İdeal beden ölçüsünün sırrı nedir?

Cinsel seçim nasıl yapılır?

George Hersey, Cazibenin Evriminde, cinsel seçilimle ilgili Evrimci kavramları sanat tarihiyle tanıştıran eğlenceli bir teori öne sürüyor: insanlar, eş seçimini güzelliği yansıtan sanat eserlerinden etkilenerek yaparlar. Bunun sonucunda da insan bedeni gittikçe bu sanat eserlerinin oranlarına sahip olur.

Hersey'in teorisi, kolay kolay ispatlanamayacak bir teori... Ancak, bedenin geçirdiği evrim, eşler arasındaki yarış, telesex tanrıçaları, Leonardo'dan Dürer'e uzanan plastik güzellik, kozmetik, kas ve süs üzerine söylediklerine kayıtsız kalmak mümkün değil. Zira Hersey'in canlı, erotik metni, Yunan heykeltıraş Polykleitos'un öne sürdüğü formüllerin, insan ifadeleri ve oranları konusunda bir Batılı kriter oluşturduğunu göstermekte... Üstelik Hersey, prehistorik heykelcilikten Yeşil Dev'e, Batman'den Metres Tanya'ya kadar birçok bilgiyi, akademik jargona başvurmadan yapmakta...

Cazibenin Evrimi, beyin kaslarınız için iyi bir egzersiz niteliğinde, her sanatseverin hoşuna gidecek bir egzersiz...

"Hersey, bu eğlenceli disiplinlerarası şamatada, yüksek sanatla popüler kültür arasında ilgi çekici bağlar kuruyor." *[Choice (Akademik kütüphaneler için Amerikan tanıtım dergisi)]*

THEY LİVE / Yaşıyorlar (1988)

Yönetmen: John Carpenter
Senaryo: Ray Nelson, John Carpenter
Ülke: ABD
Tür: Aksiyon, Korku, Bilim-Kurgu, Gerilim
Vizyon Tarihi: 01 Mart 1990 (Türkiye)
Süre: 93 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: John Carpenter, Alan Howarth
Nam-ı Diğer: John Carpenter's They Live | They Live!
Oyuncular Roddy Piper ,Keith David, Meg Foster , George 'Buck' Flower ,Peter Jason

Özet

Hayatını sürdürebilmek için yolu büyük şehre düşen John bir inşaatta çalışmaya başlar. Orada tanıştığı arkadaşı onu yaşadığı mahalleye götürür ve John orada korkunç bir keşif yapar. Tüm dünyan uzaylılar tarafından istila edilmiştir... Ve tek sahip olduğu onları görebildiği gözlüğü ve tüfeğidir.

Genel Yorum:

- Öngörülerine göre 2025 yılında tüm dünya gizli mesajlar aracılığıyla kontrol altına alınacak. 2011'deyken bunun ne etkili boyutlara ulaştığını görebilmek zor değil. Yeni neslin TV, internet başında kuruyup gittiğini görmek içler acısı... Facebook'taki büyük bir sayfa milyonlarca kişiyi kontrol edebilecek düzeye ulaştı. TV haberleri ne derse koyun diye tabir edilenler çobanına 'itaat et'memek için bir gerekçe göstermez. Şöyle bir dünyaya yukarıdan bakın: İnsanlar sabah-akşam aynı saatlerde iş telaşı içindeler, kimileri ekran karşısında zombiye dönmüştür, kimileri taraflı bir gazetenin her dediğine inanır vb... Zombilerin Şafağı filminde de benzer bir eleştiri vardı, günümüz insanların ruhsuz birer bedene dönüştüğünü vurguluyorlardı. They Live'da da buna benzer bir olay var. Olayı öyle bir eleştirmişler ki bu hale gelebilmemiz için ancak uzaylıların kontrolü altında olmamız gerekiyor, yani kendi kendimizi bu hale getirmemiz trajikomik halde deniliyor. Film bir bakıma **'uyanma projesi'** amacı taşıyor denilebilir.

- Dergi, afişlerdeki gizli yazılar dahihaneceydi. İndirim ilanını görür görmez geceden sıraya giren kişileri ekranlarda sıkça görmüşüzdür. Bunu iyi bir şeymiş gibi gösteren kanallar ayrı bir mesele zaten. Gerçekten de sanki bir güç insanları kontrol altına almayı hedefliyormuş gibi... Dikkat ettiyseniz genelde tezgahtarlar, alışveriş yapanlar, kuaföre para döken kadınlar uzaylı olarak gösteriliyor. Efendimiz olan şeyin para olduğuna vurgu yapılıyor. Uzaylılar falan hikâye, ama şu bir gerçek ki "Onlar yaşıyorlar, biz uyuyoruz!"

Eleştiriler için
https://eksisozluk.com/they-live--40500

Filmden

Seni aldatmak için dillerini kullanıyorlar. Zehir dudakları üzerinde. Ağızları, acı ve lanetlerle dolu. Gözlerinde Tanrı korkusundan eser yok. Liderlerimizin kalplerini ve beyinlerini aldılar. Zengini ve güçlüyü yanlarına aldılar. Gerçeği görmememiz için bizi kör ettiler. İnsan ruhu baştan çıkarıldı. Neden aç gözlülüğe tapınıyoruz?

Çünkü görüş sınırlarımızın dışında bizi onlar besliyor. En yüksektekilere kadar, doğumdan ölüme kadar onlar, bizim sahibimiz. Bize sahipler. Bizi kontrol ediyorlar. Onlar bizim efendilerimiz. Uyanın! Onların hepsi etrafınızda.

**

Bazen televizyon izlediğimde kendimi kaybediyorum. Kendimi büyük bir yıldız gibi hissediyorum. Ya da kendi şovumu yapıyor gibi hissediyorum. Ya da kendimi haberlerde limuzinden inerken hayal ediyorum. Yapmam gereken tek şey ünlü olmak. İnsanlar beni izliyorlar. Ve beni seviyorlar. Asla yaşlanmıyorum ve asla ölmüyorum.

**

Detroit'de karım ve iki çocuğum var. Onları 6 aydır görmüyorum. Çelik fabrikaları insanları kovuyorlardı. Sonunda battılar. Çelik fabrikalarında çalışmayı bıraktık. Kendilerine ne verdiler biliyor musun?

Zam.

Altın kural: Altına sahip olan adam kuralları koyar.

Bir fabrika daha kapatırlarsa kahrolası yabancı arabalarını mahvedeceğiz.

- Biraz daha sabırlı olmalısın.

- Artık sabrım kalmadı.

Tüm mesele sanki çılgınca bir oyun gibi. Seni başlangıç çizgisine koyuyorlar.
Oyunun adı: Hayata karşı yarış!
Herkes kendisi için çabalıyor ve senin de aynı şeyi yapmanı bekliyorlar.

Yapabileceğin her şeyi yap. Ama unutma ki; ben de seni mahvetmek için en iyisini yapacağım.

- Peki nasıl başaracaksın?

- Para için ağır işler yapıp şansımın dönmesini bekleyeceğim.

Amerika'ya inanıyorum. Kuralları takip ediyorum.

**

İçgüdülerimiz farklı bir şekilde yönetiliyor. Bilinç altımızda yapay olarak kandırılarak yaşıyoruz.
Eylem, sekiz ay önce, olayı kaza sonucu fark eden küçük bir grup bilim adamı tarafından başlatıldı. Fakirler ve alt sınıflar büyüyor. Adalet ve insan hakları yok oluyor. Acımasız bir toplum yarattılar ve biz kasıtsız suç ortaklarıyız. Kural koyma amaçları, bilinci yok etme altında yatıyor. Bizi transa geçirdiler. Bizi kendimize ve diğerlerine göre farklılaştırdılar. Yalnızca kendi çıkarlarımıza odaklanmış durumdayız. Lütfen anlayın. Onlar keşfedilmedikleri sürece güvendeler. Bu, onların hayatta kalma yöntemleri. Bizi uyutuyorlar, bizi bencilleştiriyorlar.
- Bizi durgunlaştırıyorlar.

- Bunları nerenden uyduruyorsun!

**

Uyuyan orta sınıf üzerinde duruyorlar.
Gittikçe daha fazla insan fakirleşiyor.
Biz onların sığırlarıyız.
Kölelik için kullanılıyoruz.

**

ONLAR YAŞIYOR BİZ UYUYORUZ

**

- Şimdi gitmem gerek. Belki başka bir zaman.

Bu dünya beni kör etmiş olabilir ama Tanrı görmemi sağladı. Geri geleceksin. Sözüme geri geleceksin.

**

Her zamanki gibi, insanların çoğu gördükleri rüyadan sonra çıldırıyorlar.

Gerçeği bilmek ister misiniz?

Bu saçmalık her yüzyılın sonunda oluyor. Sadece insanlar gelecekle yüzleşmekten korkuyorlar. Neler oluyor?

**

Şu anda bir işim var ve onu kaybetmemeye çalışıyorum.
Sürekli beyaz bir çizgide yürüyorum. Kimseyi rahatsız etmiyorum. Kimse de beni rahatsız etmiyor. Siz de aynısını yapmaya başlasanız iyi olacak.

Yolun ortasındaki çizgi. Bu sürülecek en kötü yer.

**

Bizi rahat bırakın! Sizi tanıyoruz.

"Ölümün gölgesindeki vadide yürümeme rağmen şeytandan korkmuyorum."

**

Birileri Üçüncü Dünya Savaşı'nı mı başlatmak mı istiyor?

**

Gözlüksüz gördüğün reklam

Gözlüksüz gördüğün reklamın gerçeği "İTAAT ET İTAAT ET"

Gördüğümüz

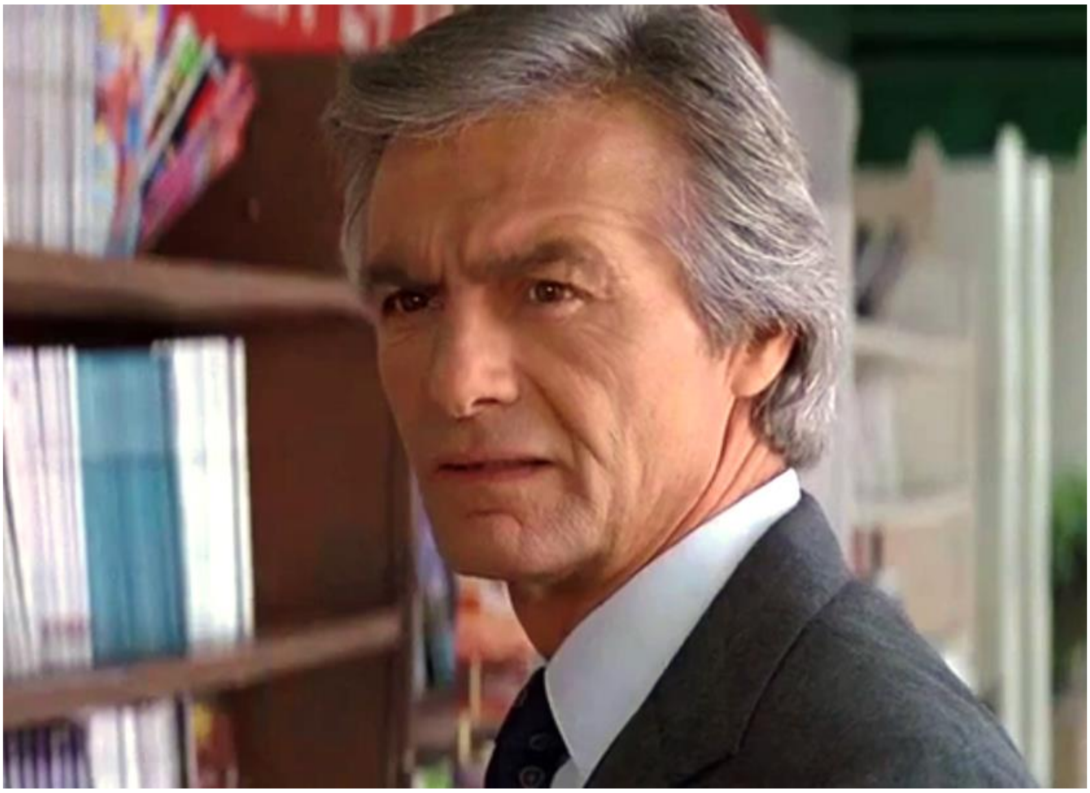
Görünenin Aslı

İTAAT ET
İTAAT ET
EVLEN VE ÇOĞAL
Bağımsız Düşünce Yok
TÜKET
SATIN AL
İTAAT ET,
UYKUDA KAL,
İTAAT ET
OTORİTEYİ SORGULAMA

**

Görünen Bürokrat

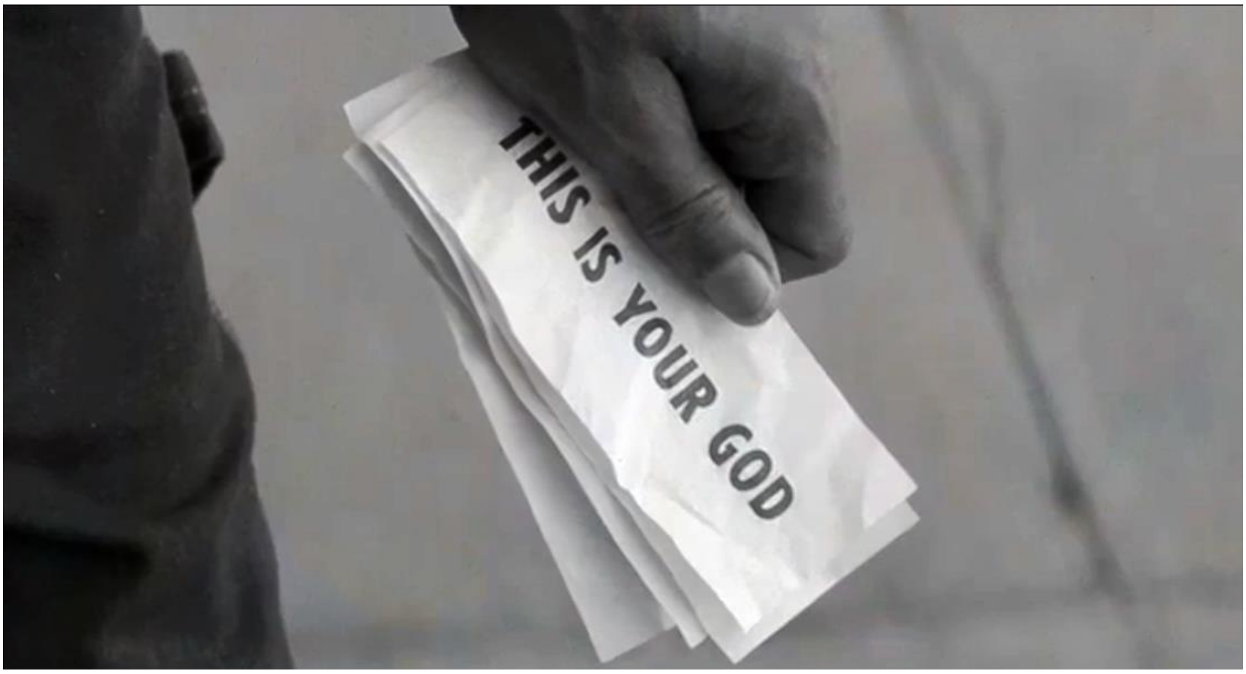
Asıl Bürokrat

BU SENİN TANRIN

BU SENİN TANRIN

**

Uzun boylu bir erkek, görüş gözlüğü takıyor. Sırrımızı görüyor.

**

Tüm dünya tehlikede. Onlar her yerde. Onları sadece bu özel gözlükle görebilirsin. Bu şeyler tarafından kontrol ediliyoruz. Ne olduklarını ya da nereden geldiklerini bilmiyorum ama onları durdurmamız gerek.

**

- Tamam. Hiçbirimizin gözlüksüz göremeyeceği bir şeytan gücüyle savaşıyorsun.

- Al ve bak.

- Eğer gözlüklerinden bakmamı istiyorsan, bakarım. Senin gördüğün şeyi görmesem bile, nasıl olsa onu göreceğim.

- Kendi seçimini kendin yaptın.

- Bu benim seçimim değil, senin seçimin.

**

Tak şu gözlükleri bir kere.

- Benden uzak dur!

-Senin ve ailenin hayatını kurtarmaya çalışıyorum.

-Sen kendi hayatını bile kurtaramıyorsun! Sana bir seçenek sunuyorum.

Bunları tak ya da bu çöp kutusunu yemeye başla.

**

Kes şunu! Gözlükleri tak.

Dostum, sana bu işe karışmak istemediğimi söyledim.

Lanet olası aptal! Al ve bak. Tak şunu. Hayır! Üzgünüm.

Gözlükleri tak!
Tak şunları!

Canın cehenneme!

Bak! Her yerdeler.
Bizi görebiliyorlar.
Sıkı dur.
Rüyadan uyanan ilk kişi sen değilsin.
Bu da ne?
Kardeşim, hayat bir fahişe gibi.

**

Tek görenler biz olamayız. Bunları yapan insanları bulmamız gerek. Evet, aralarında hala yaşayanlar varsa tabii.

**

Uzun zaman önce her şey çok farklıydı. Babam beni nehre götürüp bana güç ve zaferi anlatmıştı. Kurtuldum. O değişti. Kabalaştı. 13 yaşımdayken kaçtım. Bir keresinde eski büyük bir usturayla beni kesmeye kalktı. Onu boğazıma dayadı. "Baba, lütfen." dedim. Ama o bir ağacı keser gibi ileri geri hareket etmeye devam etti. **Belki de şu dışarıdaki şeyler her zaman bizimle birlikteydi. Belki de birbirimizden nefret ettiğimizi, birbirimizi öldürdüğümüzü kendi soğuk kalplerimizden beslendiğimizi görmek hoşlarına gidiyor.** Ona haberlerim var. Ödeme zamanı. Çünkü ben artık babasının küçük oğlu değilim.

**

DÜNYANIN BİR UYANMA ÇAĞRISINA İHTİYACI VAR.
BU ÇAĞRIYI BİZ YAPACAĞIZ.

**

- Herhangi bir sorun var mı?

- Hayır. Şehir bizi arayan polislerle dolu. Ve polislerin çoğu insan. Hükümete meydan okumaya çalışan komünistler olduğumuz söylendi. Ve bazıları üye oluyorlar.

- Yani insanların onlara katıldığını mı söylüyorsun?

- Çoğu çıkarları için katıldı. Terfi alıyorlar, banka hesapları kabarıyor, yeni evler, arabalar Mükemmel değil mi?

Zengin olmak için her şeyi yaparız. Floritkarbonlar 1958'den bu yana arttı. Yeryüzü yeni bir iklime giriyor. Bizim atmosferimizi kendi atmosferlerine çeviriyorlar.

- Bu şeyler ne istiyor?

Neden buradalar?

- Onlar serbest girişimciler. Yeryüzü gelişen başka bir gezegen. Onların üçüncü dünyası. gezegeni tüketip, bir diğerine geçecekler. Kayıtsızca yayılıyorlar. Onlara göre hayvan olabiliriz, yiyecek olabiliriz. Ama aslında onlar için birer malız. Bir hücum birimine ihtiyacımız var. Onların üstesinden gelecek birileri.

- Mevcut.

- Hiç aniden kaybolduklarını gördünüz mü?

Bir kez.

**

2025 yılına kadar sadece Amerika değil, tüm gezegen bu güç birliği ile koruma altına alınacak. Çıkarlar bizim ve sizin için önemli. Güçlü, seçkin insanlar. Yayılmamız için ihtiyacımız olan kaynakları bize verdiniz. Karşılığında her birinizin kişisel geliri büyüdü. Yalnızca bu yıl ortalama %39. Ve şimdi, daha büyük bir galibiyet kazandığımız haberini aldım. Yer altı terörist şebekesi yok edildi. Durum normal haline döndü.

**

Operasyonun beyinleri burada. Sinyaller bir uydu yoluyla tüm dünyaya yayılıyor.

**

Bekleyin çocuklar, büyük bir hata yapıyorsunuz.

- Hatayı sen yaptın.

- Hayır, beni dinlemelisiniz. Anladığınızı sanmıştım. Bu sadece iş. Hepsi bu. Hala anlamıyorsunuz değil mi çocuklar?

Artık ülkeler yok. Artık iyi adamlar yok. Tüm oyunu yönetiyorlar. Tüm gezegene sahipler. İstedikleri her şeyi yapabilirler. Bir değişim için bu bile iyi. Eğer onlara yardım edersek para kazanmamız için bizi rahat bırakacaklar. Siz de iyi bir yaşamdan faydalanabilirsiniz. Bunu herkes ister.

- Bunu senin gibilerle yap.

- Sorun ne?

Hepimiz her gün çıkarımız için, kazanmak için bunu yapıyoruz.

**

GÜNAHLAR ORTAYA DÖKÜLDÜĞÜ ZAMAN
****

BİLİNÇALTINA ETKİ EDENLER (SUBLİMİNAL)

HAZRET-İ ALİ Kerremallâhü Vechenin KASİDE-İ ERCÛZE SEKİNE-İ ÂLİYE'Sİ Ve İSM-İ ÂZAM

(Tam Metin)

Hz. İmam-ı Ali kerrema'llâhü veche tarafından bahr-ı recez vezni üzere yazılan ve istikbalden haber veren meşhur kasidedir. [1]

Bu haberleri hakkında Bediüzzaman kaddese'llâhü sırrahu'l azîz Hazretleri kasidesi için şöyle demektedir.

"O Ercuzenin mevzuu ve içindeki maksad-ı aslî; İsmi A'zamı tazammun eden altı ismin ehemmiyetini beyan etmek, hem o münâsebetle istikbaldeki bir kısım umur-u gaybiyeye ve te'sis-i İslâmiyette bir kısım mücâhedâtını işâret etmektir. Evet, Hz. İmâm Üstâdı olan Habibullah'dan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden aldığı dersin bir kısmını işarî bir surette zikrediyor." [2]

Seneler önce bulduğumuz bir nüsha ile tercümesini yapmaya çalışmıştık. Fakat tercüme yaparken toplu manaya gidilince ister istemez tahrifat ve birçok yanlışlar yapmış olduğumuzu bir zaman sonra gördük. Osmanlıca olarak elime geçen bir tercümeyi incelediğimde yaptığım hataları ve noksanlıkları görünce düzeltmek ve meraklıları için tekrar hazırlamak iştiyakı içimizde doğdu.

Elimize geçen Osmanlıca nüsha tercümesi Mecmuat-ül Ahzab'taki metne sadık olması nedeniyle güzel bir çalışma idi. Tercümeyi Risâle-i Nur Şakirdlerinden biri olduğu yazı üslûbundan anlaşılıyordu. Fakat adını gizlemiş olan bu alim kardeşimiz için duacı olarak istifade edilmiş ve gerekli ilaveler ile zenginleştirilme sağlanarak yeniden hazırlamaya gayret ettik.

Niyetimiz büyüklerimizin bize bu dini emanet ederken geçirdikleri sıkıntıları, fedakârlıkları, ileri görüşleri ile gaybî hadiselere vukûfiyetleri göz önüne sermeleri yönünden bu kıymetli kasideyi bizlere ulaşmasında emeği geçenlere ve başta Hz. Ali kerrema'llâhü veche Efendimizin şefaat ve duaları için Allah Teâlâ arz u niyaz ederiz.

Allah Teâlâ yardımcımız olsun.

Âmin

İhramcızâde

بِسْــمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Hamd yüce ve sadık olan Allah Teâlâ'ya mahsustur.
Allah Teâlâ; Vahid, Ferd, Alîm, Râzık,

Melik, Kuddus, Celâl sahibi,
Rızıkları ve ecelleri takdir eden,

Her şeyi bilen benzersiz olan
Celâli yüce, benzeri olmayan

---

[1] Ahmed Ziyâeddin Gümüşhânevî, Mecmuat-ül Ahzab, s. 582. 597

[2] Hz. Ali kerrema'llâhü veche Ercüze Kasidesi'nde istikbâle dair bazı haberler de vermiştir. (18. Lem'a için bkz. Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 132-141. Osmanlıca esas nüsha)

Kaderleri zamanın öncesinde ezelde
Kara, deniz ve dağ şeklinde oluşunu takdir edendir.

Onun sıfatları celâl cihetiyle yükseldi
(Allah'ın) Teâlâ (sıfatının) benzeri asla olamaz

Nimetleri sayılmakla bitmez
Mahlûkâtı hakkında hükmü ret edilemez.

O faziletli ve keremlidir.
"İnsana bilmediğini öğretmiştir." [3]

Bize verilen ilmin en son varıldığı nokta
Bizim yanımızda hak ve kesin olan husus şudur ki;

O tek olan Rabb'dir
Mülkünde tek olan, ilmiyle eşsiz olandır.

Gaybında dilediği şeye muttali olur.
Bütün hayırları elinde toplamıştır.

Âlemden zürriyetleri ve bir takım kavimleri seçmiştir.
Onların saadetleri için kalemleri çalıştırmış (iyi yazmıştır)

Onları hakikat vadilerinde dolaştırmıştır.
Sonra onlara en doğru yolu göstermiştir.

"Ben sizin Rabbiniz değil miyim"[4] dediği günden beri
Bizi şahit tutmuştur. O halde ahdinize hıyanet etmeyin.

Yine hamd o Allah'a mahsustur ki bize hidayet etmiştir.
Şaşkınlığımız halinde (bocalarken) bizi seçmiştir.[5]

Sonra salât ve selam sürekli
Değeri yanımızda çok yüce olan O Nebi üzerine olsun

Ki hususî şerefe mazhar olan Muhammed [6] dir.
Allah Teâlâ onu kıyamete yakın bize göndermiştir.

O semâda Ahmet ismi ile isimlendirilmiştir.
O takvâ hazinesi, cömertlik denizi hidayet nurudur.

Mevlâmız[7] vasıflarında kâmil sıfatlıdır.
Nurları bizâtihi kendinden yayılır

---

[3] İkra, 5
[4] Â'raf, 172
[5] "Seni şaşırmış bulup, doğru yola eriştirmedi mi?" Duha, 7
[6] Sallallâhü aleyhi ve sellem
[7] **Mevlâ*:*** Efendi, sahip, malik.

Levhi mahfuz onun nurundan yazıldı.[8]
O ondaki yazılı olanları haber vermek için (dünyaya) geldi.

Levh'de ne varsa hepsine muttali[9] oldu.
Fakat o işittiğinden başkasını söylemedi.[10]

Dostu (Allah Teâlâ) ne söylediyse O'nun için
Söyledi. O'ndan (Allah Teâlâ'yı) anlattı.[11]

Söylenmesini nehyettiği her ne olursa olsun
Edebinden dolayı mecalsiz kaldı.[12]

Olmuş ve olacak şeylerin bilgisi
Göğsünde toplanmış ve sırlanmıştır.

Bu sıfatlara sahip olan kimse
Dünyada herhangi bir şeyle nasıl mukayese edilebilir.

***

Ben onun feyzinden avuçlayan kimse (Ali) yim
Çünkü O vasf edilemez büyük bir denizdir.

Sözü muhtaç olan bir kulun bir âdeti üzere söylerim
Zengin ve muktedir olan mevlâmızın affına sığınırım[13]

Ben Hidayet eden zâtın amcasının oğluyum[14]
O Hakk'a davet eden Mustafa'dır.[15]

O beni **Ali** (isminden) sonra **Haydar** diye de çağırmıştır.
Huneyn'de savaştık. Hayber'in fethi bizimle oldu.

Zü'l Kerrâr denilen atın arkasına bindiğimden.
Çarpışırken tozu dumana kattım [16]

Ordu Medine'den çıktığından beri[17]
Zafer ve sekinet ile yardım edilmiş (tir)

(Çünkü) İçinde Emin diye çağrılan bir zât vardır ki
Kat'î olarak Allah Teâlâ'nın yardımı O'nunladır.

---

[8] Görünmeye başladı.
[9] **Muttali*:*** Öğrenmiş, haber almış, bilgi edinmiş.
[10] **"O, hevâdan (arzularına göre) konuşmaz. Söyledikleri, kendisine indirilen bir vahiydir"** Necm, 3-4
[11] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem kendinden bahsetmedi.
[12] **"Gözü oradan ne kaydı ve ne de onu aştı." Necm, 17**
[13] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin affına sığınarak
[14] Hz. Ebû Tâlib aleyhisselâmın oğlu Ali'yim.
[15] Sallallâhü aleyhi ve sellem
[16] Haydar-ı Kerrar; Kerrâr, döne döne savaşan demektir. Hz. Ali savaşırken önünde kimse durmazdı.
[17] İslamı yaymak için İslam ordusu cihada çıktığından beri

Ne zaman ki ordu vadide konakladılar
İçlerinden Bilâl (Habeşî)[18] kalkıp şöyle dedi
"Kim bizim vardığımızdan geri kalırsa
O kişi Allah Teâlâ'ya verdiği söze muhalefet etmiş olur" [19]

İçinde benden başka gaip olan yok idi (herkes gitmişti)
Gözüme bir hastalık isabet etmiş (olduğundan gidemedim) [20]

---

[18] Radiyallâhü anh
[19] Hayber Seferi için
[20] **(Kaside-i Ercuze'de geçen beyitleri daha iyi anlamak için bu kısmı önceden okumak faydalıdır.)**

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, bir gün sabah namazını kılıp mescitte ashabıyla oturup sohbet ederken Cebrail aleyhisselâm Hayber Kalesi'ni fethetmesi gerektiği vahyini getirir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Cebrail'in getirdiği vahyi ashaba bildirmesinin ardından, ehl-i İslam olan ve din gayreti taşıyan herkes gaza niyetiyle Hayber Kalesi'nin fethine çağırılır. Bu çağrıya kulak veren yirmi bin Müslüman er, savaş tedariki görür. Yapılan bu hazırlıkların ardından İslam dinini sembolize eden alemlerini de omuzlarına alan ashap, Mekke'den Hayber'e doğru Hayber Kalesi'ni fethetme niyeti ile yola çıkar. Müslüman ordusu, Hayber'e varır varmaz Hz. Ömer radiyallâhü anh, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem tarafından Hayber Kale'sine elçi olarak gönderilir. Hz. Ömer, Hayber ehlini imana ve İslam'a davet etmek için kaleye gider fakat burada taş, sopa ve od ile karşılanır. Hz. Ömer'in İslam dinine olan daveti, yedi kapısı olan Hayber Kalesi'nin on iki beyi ve kale içinde yaşayan halk tarafından kabul edilmez. Bu olayın hemen ardından fetih süreci başlar.

İleriki günlerde sırasıyla Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman radiyallâhü anhüm İslam sancağını alarak ashap ile birlikte Hayber Kalesi'ne kaleyi fethetmeye gider. Lakin tüm uğraşlara rağmen ashaptan hiç kimse bu konuda bir türlü muvaffakiyet gösteremez. Üstelik ashaptan pek çok kişi şehit olur. Hayber'in yirmi gün geçmesine rağmen fethedilememesi ve pek çok kayıp verilmesi ashabın ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin müteessir olmasına sebep olur. Bu sırada Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, ashaba Hz. Ali kerreme'llâhü vecheyi sorar. Hz. Ali'nin gözlerinin hasta olması sebebiyle Hayber Kalesi'nin fethine katılmadığının Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme söylenmesinin ardından Allah Teâlâ'ın izniyle Hz. Ali'nin gözlerinin olağanüstü bir tedavi ile yani Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ağzından tükürük çıkarıp sürmesiyle tedavi edilir.

"Allah'ın Arslanı" sıfatı ile bilinen Hz. Ali kerreme'llâhü veche, gözlerinin iyileşmesinin ardından hemen silahını kuşanıp Zülfikar'ı takar ve Düldül'e binip Hayber Kalesi'ni fethetme amacıyla tek başına yola çıkar. Hayber Kalesi'nin etrafındaki kırk arşınlık su dolu hendeği bir sıçrayışta sıçrayarak geçen Hz. Ali, bu davranışıyla herkesi şaşırtır. Hendeğin öbür tarafında Hz. Ali, Hayber Kalesi beyinin kardeşi Anter ile savaşmaya başlar. Hz. Ali Anter'i İslam dinine davet eder; ama Anter bu davete icabet etmez. İmana gelmeyen Anter, Hz. Ali'nin Zülfikar'ından eman bulamaz ve tek vuruşta atı ile birlikte iki parçaya ayrılmak suretiyle canını cehenneme ısmarlar. Kardeşinin öldürüldüğünü gören Amr, kısa bir şaşkınlığın ardından iki çuvalı üst üste giyerek kaleden dışarı çıkar ve Hz. Muhammed'i, Hz. Ali'yi öldürmek, ehl-i beyti esir etmek niyetiyle Hz. Ali ile savaşmaya başlar. Hz. Ali kerreme'llâhü veche, Dehhak'ın neslinden gelen ve onun kılıcına sahip olan Amr'ı da imana davet eder; ama Lat-ı Menat'a tapan Amr da kardeşi Anter gibi bu daveti kabul etmez ve Hz. Ali'nin Zülfikar'ının bir hareketiyle atıyla beraber iki parça olup ölür. Hz. Ali'ye hamle yapmak isteyen iki leşkerin de Hz. Ali'nin **narası sayesinde sersem olup ölmesinin ardından** Hz. Ali, Hayber Kalesi'nin kapısına yapışır ve otuz bin batman ağırlığında olan bu kapıyı yerinden koparır. Sonra bu kapıdan Hayber Kalesi'nin önündeki hendeğin üzerine köprü yapar. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem o sırada kaleden Hz. Ali'nin üzerine atılan olağanüstü ağırlıktaki kaya parçasını mucizevî bir şekilde Hz. Ali'ye haber verir. Hz. Ali de bu taşlardan İsm-i Azam duasını (**Sekine Duasını**) okuyarak korunur ve taşlara Zülfikar'ı karşı tutarak iki parça eder. Köprü üzerinden geçerek kaleye giren İslam askerleri, Hayber Kalesi'ndeki askerlerinin kimini kırar, kimini Müslüman yapar. Böylece kale fethedilir ve kalenin içindeki mallar, silahlar fethin yirminci gününde Müslüman askerleri tarafından ganimet olarak ele geçirilmiş olur.

Damadı Osman'ı[21] da göndermiş
Mustafa aleyhisselâm. Cahil kavmi uyarsın diye.

Çünkü onda bir vakar var idi.
Arapların arasında hem bir iftiharı vardı. [22]

O zaman Nebi [23] şöyle içten dua ederek
Dedi ki; "Ya Rabbî damadım Ali'yi getir (isterim)

Bir gizlice sesle (hasta halimden) uyandım.
Şöyle diyordu: **"Yâ Ali korkak bir kimse olma**

Hâdî zâta[24] yürümekte gayretli ol
Düşmanlara karşı O'na yardım etmen için

Yarın sancağı taşıyacaksın"[25]
Hemen o an da kalktım ve ayeti okudum.

Sonra zırhımı ve miğferimi giydim
Kılıcım Zülfekârı'mı [26] aldım

Atıma seri bir şekilde yöneldiğim zaman
Ona bindiğim zaman ağrılar (hastalığım) benden gitti

Fakat iki gözümde rahatsızlığım devam ediyordu.
Bu hal benim mutad (alışılmış) bir halim de değildi.

BÜLBÜL, E. (Haziran/2008). Hazret-İ Ali Cenkleri Üzerine Bir Tetkik İnceleme-Metin). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Halk Bilimi (Folklor) Bilim Dalı İçin Öngördüğü 221236 Yüksek Lisans Tezi. s. 95-96

[21] Radiyallâhü anh

[22] (Fakat fayda etmedi; Hayber Yahudileri teslim olmadılar)

[23] Sallallâhü aleyhi ve sellem

[24] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme

[25] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki:

"Yarın sancağı öyle birisine vereceğim ki, Allah ve resulünü sever, Allah ve resulü de onu severler. Allah kaleyi onun eliyle fethedecektir"

Ertesi gün sancağı Hz. Ali'ye verdi ve Hayber kalesini fethetti."

(İbn-i Hasan el-Kilabi'nin "Müsned-i Dimaşk" Hadis no: 27 / Az bir farkla aynı mealde: Siret-i İbn-i Hişam c.3, s.334 / Müsned-i Ahmed bin Hanbel c.5,s.33 / İbn-i Sa'd'ın "Tabakat" c.3, s.158 / Tarih'üt Tabari c.2, s.93 / Tirmizi Hadis no: 3970)

[26] **Zülfekar:** (Zülfikâr) Çatal şeklinde iki başlı kılıcının adıdır. **Zû** "sahip", **fakara** "deldi" demektir. Kelimenin tamamı delici anlamına gelir.

Hz Ali kerreme'llâhü vechenin Uhud savaşında Kureyş'in önde gelen savaşçılarından dokuz kişiyi öldürdüğü, bu savaşta bedeninden yetmiş yara alarak son ana kadar peygamberi savunduğu, bu sebeple de Cebrail'in, **"Zülfikar'dan başka kılıç, Ali'den başka da yiğit yoktur."**

("**La fata illa Ali, la saif illa Zülfekâr**" (لا فتى الا على لا سيف الا ذوالفقار) dediği rivayet edilir.

Zülfekâr'ın Topkapı Sarayı'nda olduğu iddia edilir. Diğer rivayetlere göre Halife Ali'nin vasiyeti üzerine Necef'te denize atıldığı belirtilmiş ve sonradan Med'den gelen Ebu Müslim Horasani bulmuş.

Bunun üzerine Fatıma[27] uykudan uyandı
Nerede ise yüzüne (üzüntüden) ellerini vuracaktı.

Olanlardan kendisine haber verilmemişti.
Çünkü o biliyordu ki benim iki gözümde elem var.

O zaman halimi (O'na) şerh ettim (açıkladım)
Fatıma kendisine dedi ki **"Yürü aldırış etme"**

"Şüphesiz babam ve ordusu mansur olacaktır."[28]
"Gayretleri meşkûr olacak ve mükâfat görecektir"[29]

Sonra Hasaneyn'imi [30] gördüm. İstiyordum ki;
Bir bakışla onlara veda edeyim, olmadı[31]

Her ikisini de uykuya dalmışlarken kokladım
Rabbime dua ettim ve oruç tutmaya nezr ettim[32]

Allah Teâlâ için eğer selametle dönersem
Velimeyi[33] yemeden ikrâm olarak oruca niyetlendim.

O gece sabaha kadar yürüdüm
Kavuşmayı arzulayan birisi olarak Tâhâ'ya [34] yaklaştım

Nebi aleyhisselâm beni görene kadar yürüdüm
Selâm verdiğimi (gördü)Kardeşlerime işaret eyledi

Buyurdu ki; **"Sancağı Behlül'e[35] verin"**
"Allah Teâlâ'yı ve Rasûlüllahı seven kimseye"

Sonra; **"İki torunumun babası bana yaklaş"**
"Allah Teâlâ'dan iki gözüne şifa isteyeyim"

Her ikisine şifalı tükürüğünden sürünce
İkisini de iyileştirdi ve ikisi de görür hale geldi.

Her ikisinin etrafında elini gezdirdi
Onlardaki elem hemen şifa buldu

O anda O'nun[36] her iki elini arka arkaya öptüm

---

[27] Aleyhisselâm
[28] "Babam Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ve ordusu zafer kazanacaktır."
[29] "Gayretleri beğenilmiş olacak ve karşılığını görecektir"
[30] Hasan ve Hüseyin aleyhimesselâm
[31] Vedalaşma zamanı bulamadım.
[32] Oruç tutmayı adadım
[33] **Velime:** Düğün münasebetiyle verilen yemek. Sevinç ve saadet ifade eden her türlü merasim sebebiyle verilen ziyafetlere de velime dendiğini söyleyen olmuştur (Şevkânî, Neylü'l-Evtar, VI, Mısır t,y., 198) **"Savaştan dönüşte verilecek yemeyi bile yemeden önce oruç tutmayı adadım."**
[34] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme
[35] **Behlül**: Mizahı seven, Hayır sahibi, çok iyi kişi,
[36] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem

Sora Rabbim Allah Teâlâ'ya şükür olarak hamd ettim

Meydanın ortasına gitmek için yürüdüm
Ümmetin savaşmaya hazır bir askeri olarak

İlk karşıma çıkan **Abîd**[37] oldu
Şiddetli savaşçıya merhaba olsun

Bana dedi ki **"Ey Ebî Tâlib'in oğlu!**
Şu savaşmak isteyenin yardımına geldin"

Kendi zannınca cehâletle savaşmak isteyen Muhammed'in
Biz ona akıl yoluyla tabi olacakmışız

Kendisinden önce gelen dini terk edecekmişiz
O din ki ehline Tevrat hidayet etmiştir.

Heyhât! O bizden asla bir şey göremez
Ancak kafaların havada uçtuğu bir vuruşma görür.

Yine dedi ki; **"Çok şiddetli gücümle karşı karşıya geldin**
Nice kahramanları parçalayarak öldürdüm"

Hücum ederek bana vurmak istedi
Koluyla, eliyle, beş parmağın hepsiyle

Zülfekâr ile vurarak ona hemen karşılık verdim
Ölüme yaklaştıracak bir darbeyle onu yere yıktım.

O zaman melekler tekbir getirdiler
Cinler yetişilecek[38] korkusuyla kaçıp gittiler

Çünkü o (vuruş) Hâşim'in vuruşu idi
Güçlü bir melek (kuvvet)[39] tarafından yardım edilmiş idi.

Savaş ateşi şiddetli alevlendiğinden beri
Sema boşluğundan haykırmalar duydum

Muhtâr'a[40] dedim ki; **"Ey beşerin en hayırlısı**
Bu iş nedir? Buyurdu ki; **"Sabitkadem ol, zaferi müjdelerim**

Allah Teâlâ'nın yardımı geldi bize doğru koşuyor.
Çünkü biz işimizi O'na havale ettik.

Cebrâil ve melekler semâda
Dua seslerini yükseltmektedirler

---

[37] Anter
[38] Ölüm bizede ulaşacak korkusuyla meydandan kaçtılar
[39] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin manevi gücü
[40] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme

Kınanmış kalabalığa galip gelmemiz için
Hayber Kalesinin arkasındaki Yahudilere”[41]

O anda yüksek sesle tekbir getirdim
Sevinçten dolayı Müjdeleyicinin[42] zaferiyle

İslâm askerleri de tekbir getirdiler
Kınanmışlara hep beraber hücum ettiler

Rabbimin izniyle kaçarak hezimete uğradılar
Korku ile doldular daha da korktular

Hep beraber kale ehline göründüler
Onlar[43] zannettiler ki zenginlikleri kendilerini korur.

Kale kapısına doğru azimle yöneldim
Onu sarstım, civardaki tepelerde (taşlar) sarsıldı

(Onlara bağlı olarak) Öyle ki o çok sağlam idi.
Kırmızı renkli bir takım taşlar (dan yapılmıştı)

Kale kapısının yıkıldığını gördüklerinde
Her biri hezimete uğradıklarını anladılar.

“Onların kaleleri bir koruyucu olmayınca” [44]
Onların asileri bize itaat edici olamazdı

Ordu bana doğru toplandı. Tâ ki
İbn-i Mettâ[45] balığının karnını gibi oldum[46]

Sonra elimle (kapıyı) köprü gibi uzattım
Tâ ki üzerinden ordu geçe, yürümeye başladı[47]

Bu derin hendeğin yarığından
Onun üzeri en kolay (geçilecek) yol halini aldı

Allah Teâlâ öyle bir kaleyi bize fetih ettirdi ki;
Tubba’ ve Âd kavmine ait idi.

Kerim olan Allah Teâlâ bizim hakkımızda değiştirdi[48]
Korkuyu emniyete, şefkate ve iyiliğe (değiştirdi)

---

[41] Hayber’e sığınmış Yahudilere
[42] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem
[43] Yahudiler
[44] “Ehl-i kitaptan inkâr edenleri, ilk sürgünde yurtlarından çıkaran O´dur. Siz onların çıkacaklarını sanmamıştınız. **Onlar da kalelerinin, kendilerini Allah Teâlâ´dan koruyacağını sanmışlardı.** Fakat Allah Teâlâ´nın azabı, onlara beklemedikleri yerden geliverdi. O, yüreklerine korku düşürdü; öyle ki evlerini hem kendi elleriyle, hem de müminlerin elleriyle harap ediyorlardı. Ey akıl sahipleri! İbret alın.” (Haşr,2)
[45] Yunus aleyhisselâm
[46] Kapının altına girerek köprü olması için destek verdim.
[47] Bkz: (BÜLBÜL, Haziran/2008), s. 95-96
[48] Bize bu kaleyi onlardan almamızı ihsan etti.

Onun (Hayber) fethi Tâhâ'nın[49] mucizelerindendir.
Öyle ki O'nun ne benzeri ne de biriyle kıyas edilebilir.

Bundan dolayı iki isim sahibi oldum
Bir de künye ki daha önce hiç duymadım

****

"Ebâ Türab" [50]künyesini bana vermişti
Adnân'ın Nebi'si Hâdi olan Mustafa [51]

Şöyle ki; Fatıma[52] ile bir kırgınlığım olmuştu.
Sonra bu kırgınlığımın ardından (Fatıma) pişman olmuştu.

Ben mescidin köşesine gelmiş (yatmıştım)
Sıkıntılı bir halde uyuyup kolumu yastık yapmıştım

Tavandan üzerime toprak dökülmüştü
Bundan dolayı Rabbime yakınlığım arttı.

O anda Arâbî Nebi[53] gelmiş
Başıma gelen işi soruşturuyordu

Beni yatmış halde uykuda görünce
Kalbi bana acır oldu

Bana dedi ki; **"Ey Ebâ Türâb uyan!**
Sana isabet eden musibet bana ağır geldi"

Şerefli elini bana doğru uzattı.
Dedi ki; **"Azimet olan rızaya yaklaş"**

"Yumuşak sözler söyle" diye başladı
(Sonra) Buyurdu ki; **"Kalk Fatıma seni**(n halini) **görsün"**

"Çünkü Sen kızıp (evden) çıktığından beri
Göz pınarlarının yaşları hala akmaktadır."

O zaman Rasûlüllah'a hürmeten hemen kalktım
Sonra emirlerine uyarak kabul ettim.

Mahlûkatın en şereflisi önümde yürüdü
Tâ ki Marziye[54] (Fatıma aleyhisselâm)´ın evine geldik

---

[49] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin
[50] Toprağın Babası
[51] Sallallâhü aleyhi ve sellem
[52] Aleyhisselâm
[53] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem
[54] Rızayı kazanmış kadın

Girdiğimiz zaman şeytan tekbir getirdi (çığlık attı)
Ferahlıktan dolayı, hem de iftirayı teyit etti

O anda O'na yöneldim elini öptüm
Dedim ki; **"Ey zorlukların kendisine kolay olduğu kimse"**

Sen Hakk'ın nurusun ey mertebesi yüce olan
Ey gazaplanmış kimseyi kurtaran

Cânî bir kul olsam da
Şeytânî bir huya tabi olarak" (hata etmekten kurtardın)

Fatıma'da bana doğru yönelerek şöyle dedi
"Ben bu işimde cahillik etmiştim.

Ey babamız bizim hepimiz için mağfiret dile
Rabbimiz dua edeni işitir"

Sözünü tamamlamıştı ki;
Cebrâil aleyhisselâm **Tâhâ**'ya[55] geldi, dedi ki;

"Ya Muhtar (aleyhisselâm) Yüce Rabbimiz
Sana selam söylüyor, Ali'yi müjdele

Yine tertemiz Seyyide'yi
Kendisinden Marziyye (razı olunmuş) **Fatıma Sıddıka'yı**

Sonra Allah Teâlâ buyurdu ki: **"Ben ikisinde affettim**
Aralarında geçen savaşmayı (kaldırıp affettim)

Çünkü ben çok affediciyim (yapacaklarına da) **aldırmam**[56]
Sizde yine hayırlı işler yapmaya yönelin

Nebi aleyhisselâm bu güzel ikâle [57] çok sevindi
Ve yalvararak Allah Teâlâ'ya dua etmeye başladı

Sonra şöyle buyurdu**: "Ey merhametlilerin en merhametlisi**
İkram olarak âli beytin[58] **günahını affeylemeni,**

Onların ilmini ve hayırlı amellerini artırmanı
Çünkü Sen her şeye ezeli (devamlı) merhameti olansın"

****

---

[55] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem

[56] **"Allah böylece, senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlar, sana olan nimetini tamamlar, seni doğru yola eriştirir."** Fetih, 2

[57] **İkal**: İkl, bağ, bend. * Daha ziyade Arabların başlarına koyup sardıkları bağ, agel.
Burada geçmiş ve gelecek olayların birleştirilmesi

[58] Âl: Hz. Fatıma aleyhisselâm, Hz. Ali kerreme'llâhü veche, Hz. Hasan aleyhisselâm, Hz. Hüseyin aleyhisselâm

Ey bana soru soran, **"Bana ne sorarsan sor**
Benim ilmim mirastır [59] ve ledünnidir" [60]

İstersen geçmiş zamanlardan sor
İstersen gelecek zamanlardan sor

Onların bütün haberleri (bilgileri) benim yanımda açıktır
Fakat bazı zaman onların sırları ifşâ olabilir[61]

İşte sana açık bir delili olan bir söz
Sana tafsilatlı olrak gelecekten haber veriyor

Dokuz ilmi[62], Farslıların hesabına göre
İsyanların olduğu dokuz karn [63] dan sonra

Farslar Araplara galip gelecek
Onları köpeklerin öldürüldüğü gibi öldürecekler [64]

---

[59] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden direk alınan ilim
[60] Allah Teâlâ'dan ihsan edilen keşfî ilim
[61] Bazı zaman ben açıklayabilirim
[62] Havas kitaplarında kullanılan Dokuz rakamı esas alınarak yapılan cifir hesabı
[63] **Karn**: "Zaman, devre. * Bir insanın ortalama ömrü olan altmış sene. * Yüz yıllık zaman. Asır. * Boynuz. Hayvanda başın boynuz yerleri, boynuz yerinden sarkan saç. (Karn, iki mânaya gelir. Birisi, zamandan bir müddete mukterin olan ümmet, bir zaman ahalisi olan hey'et-i içtimaiye ki, ""hayrul kuruni karni"" hadis-i şerifi bu mânayadır. Bunda sivrilmek veya mukarenet etmek manası vardır. Bu mukarenet veya efradın yekdiğerine mukareneti veya bir peygamber, bir âlim, bir reis gibi büyük bir şahsiyete mukareneti mülâhaza olunur. Diğeri de müddet-i zamanın kendisine denir ki, asır gibi ekseriyetle yüz sene takdir edilmiştir.)"
[64] Hz. Ali kerreme'llâhü vechenin gelecekle ilgili ilk haberinin meali şu şekilde: "Dokuz karn sonra (Fürs), yani akvam ı Şarkiye, Â'râb üzerine hücum edecek, galebe edip Â'râbı hayvan gibi kesecek. Öyle müthiş fitneler ve karanlıktı musibetler ki: en karanlıklı gecelerden daha ziyade karanlık olacak. İşte Hazret-i Ali Radıyallahü Anh'ın bir keramet-i bahiresi ki kendinden beş yüz sene sonra gelen ve Ar ab Devlet-i Abbasiyesini mahveden ve hadsiz kütüb-i islâmiyeyi nehr-i Fırat'a döken ve Â'râbı gayet zalimane katleden Hülagû vakıa-i meşhuresini haber veriyor. Çünkü meşhur olan kam kırk sene değil o zamanın istilahınca ağleb-i ömür olan altmış seneden ibarettir. Çünki bir devir altmış senede değişir. Bu suretle İmam-ı Ali Radıyallahü Anh'ın hicretten otuz sene sonra Kûfe'de yazdığı bu Ercüze'deki dokuz defa altmış, otuza ilâve edilse beş yüz yetmiş oluyor ki. Cengiz'in ve Hülagû'nun hücum ve tahribat zamanıdır."
Tarih: Hicrî 570. Yer: Bağdat. Hz. Ali kerreme'llâhü vechenin haber verdiği hâdise bakın nasıl aynen gerçekleşmiş.

"Hülâgû ordusu. Bağdat'ı kuşattı. Neft ateşleri ve mancılık taşları atmaya başladı. Kırk elli gün süren muharebe esnasında. İslâm dünyasının en gözde şehirlerinden olan Bağdat yakıldı, yıkıldı. Başvezir İbn-i Alkamî. barış teklifinde bulunmak üzere halifeden izin aldı ve muhasara ordusuna gitti. Orada diyeceğini dedikten sonra dönüp geldi. 'Hülâgû. sizi makamınızda alıkoymak, hatta kızını oğlunuza vermek istiyor. Ecdadınızın Deylemlilere ve Selçuklulara tabi olduğu gibi, siz de bunlara itaat ederseniz. Müslümanların canını ve malını kurtarmış olursunuz, bir süre sonra da dilediğinizi yaparsınız'dedi.

Zavallı halife, bu yaldızlı sözlere aldandı. Çocuklarını ve ileri gelen devlet adamlarını yanına alarak Hülagû'nun yanına gitti, fakat soğuk karşılandı. Bir odaya alındı. Sonra İbn-i Alkamî, 'Hülâgû, kızını halifenin oğluna verecek, siz de nikâh merasiminde bulununuz' diye Bağdat âlimlerini, ediplerini, fakihlerini, davet etti. Takım takım geldiler. İşte tam bu sırada vahşet başladı. Hepsi halifenin gözünün önünde birer birer öldürüldü. Kendisini de keçeye sardılar. Moğol usulünce tekmelerle hurdaya çevirerek şehit ettiler. Daha sonra Bağdat'a

Çirkin fitnelerin başlangıcı olacak
Hınzırların (domuzlar) karanlığı gibi bir karanlık (gelecek)

O zaman bütün ülkeler (birbiriyle) çarpışır
Kargaşa ve fesat çoğalır

Yeryüzü kendi üzerindekiler ile sarsılmaya başlar (deprem)
Tâ ki mutrafları [65] helak olur

***
Ey dâima necat (kurtuluşu) isteyen kişi
Şu söyleyeceğime kuvvetlice sarıl

Tılsımlı[66] bir hakikat olarak yaptığım işe yönel
Kabul edilenlerin hepsi tecrübe edilmiştir.[67]

Ben onu **“Cünnet-ül Esmâ**[68]
Dâiretü’l Celiletü’l Ahfâ”[69] (olarak isimlendirdim)

Allah Teâlâ’nın bana gönderdiği bir hediyedir
Onu Cebrâil aleyhisselâm Muhtar’a[70] getirdi

Bedir gününde bize yardım etmek için, o zaman
Semâların melekleri ile bize imdât (yardım) eyledi

Buyurdu ki; **“Ya Muhtar! Bil ve idrâk et ki;**
Biz bugün Senin yardımına geldik (gece) yürüyoruz

Şübhesiz Senin Mevla Teâlâ’n bir ikram olarak
Bize şerefli bir tılsımı hediye etti

---

girip katliama başladılar. Kırk gün süren bu vahşet esnasında sayılmaz yahut sayısına inanılmaz derecede insan öldürüldü. Değerli mal ve eşya yağma edildi. Manevi kıymetlerine paha biçilemeyen nefis kitaplar Dicle nehrine atıldı. Hülâgû taş üstünde taş, gövde üstünde baş bırakmadı." **(Ahmed Cevdet Paşa)**

[65] Mutraf: Kendisine verilen bol nimetlerle azıp şımaran ileri gelenler.**"dünya nimetleri ve şehvani şeyler hususunda geniş bir bolluğa ve nimete sahip kılınan"** manasında kullanılır.

Mutrafîn, ise mal ve servet sahibi olmakla böbürlenip kendilerini Allah Teâlâ'dan müstağnî görme hastalığına sürüklenmişlerdir. Ayrıca üstünlük psikolojisi içerisinde kendilerinden başkalarını beğenmeyip küçümsemeleri ve her konuda kendilerini haklı sayarak rasûllerin getirmiş olduğu Allah'ın dinine karşı çıkmışlardır.

Kur'an-ı Kerim onların durumlarını şöyle anlatıyor: **"Sizden önceki nesillerden akıllı kimselerin, (insanları) yeryüzünde bozgunculuk yapmaktan alıkoymaları gerekmez miydi? Fakat onlar arasında, ancak kendilerini kurtardığımız pek az kişi böyle yaptı. Zulmedenler ise kendilerine verilen refahın peşine düşüp mutraflaştılar (şımardılar) ve suç işleyen (kimse) ler olup çıktılar"** (Hud, 116)

[66] **Tılsım:** Herkesin bilip çözemediği gizli şey. * Gizli sır. Fevkalâde kuvvet ve te'siri hâiz olan şey. * Definenin bulunmasına mâni olan mevhum şey.

[67] Söylediklerimi ben ve inananlar tecrübe ettiler

[68] **Cünnet:** Kalkan. Örtü, kadın başörtüsü. * Yağan. Halk arasında Cennet-ül Esma olarak söylenir.

[69] Şerefli Yüce Dâire

[70] Burada Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ve Hz Ali kerreme’llâhü veche işaret ediliyor

"Ya Habîballah [71] ömrüne yemin olsun ki
Vasfedilmekten çok yüce oldu

Çünkü onda Rabbimin İsm-i âzam-ı vardır
Biz onunla bütün âlemleri resm[72] ederiz"

(Bu tılsımı) **Kim saadete mazhar ise**
Onun boynunda gerdanlık hükmünde olur(sa)[73]

Ya da silah üzerine yazılmış hükmünde olur(sa)
Çok keskin ve kan akıtıcı kılıç gibidir

O anda Beşir aleyhisselâm beni çağırdı
Ve buyurdu ki; **"Senin basîr olan Rabbin şu müjdeyi verdi**

Sana öyle tılsım hediye etti ki, onunla düşmanlar
Kahr olup zehr olur. Öyleyse o Hâdiye şükür et"

Bunun üzerine kucağıma sahife düştü
Onun yazısı şerefli bir dâire şeklinde idi

Cebrâil aleyhisselâm dedi ki; **"Yâ Ali! Onu al**
Çünkü o Yüce Rabbinin sekinesidir.

Seni korktuğun kötülükten korur
Düşmanla karşılaşınca onları zayıflatır"

Sesini iştim fakat hayalini (kendisini) göremedim
Fakat bana gök kuşağına benzer olarak göründü[74]

Sonra benden ayrılıp bir iş yapar oldu[75]
Ve şöyle buyurdu: **"Kalk sana Mevlâ'n kâfidir"**[76]

Bilsinler ki kavmin meydanına indiğiniz (zaman)
"Onların sabahı ne kötüdür"[77] "Sen ise en şerefli"

Kâhredici olan Allah Teâlâ'nın isimlerinin sırrı
Onların üzerinde dönen şerlerine karşı (tılsımı kullan)

---

[71] Sallallâhü aleyhi ve sellem
[72] Çizeriz, seyrederiz,
[73] Kim değer verip boynunda taşırsa
[74] **"Ve o en yüksek ufukta idi"** Necm, 7
[75] **"Sonra yaklaşmış ve inmiştir."** Necm, 8
[76] "Allah'a güven, Allah, vekil olarak yeter." Ahzab 3
[77] Kureyş müşrikleri, Bedir'e çıkıp gelmeden önce, Mekke'de Kâbe'nin örtüsüne yapışarak Allah'tan yardım istemişler

"Ey Allah! İki ordudan en azîzine, iki cemaattan en kıymetlisine, iki kabileden en hayırlısına yardım et!" diyerek dua etmişlerdi.

Kureyş müşriklerii ve Müslümanları Bedir'de birbirleriyle karşılaştıkları zaman, Ebu Cehil de:

"Ey Allah'ım! Muhammed hısımlık ilişkilerini bize kestindi ve bize bilinmeyen bir şeyle geldi. Sabahleyin onu helak et!" dedi. Kendisi aleyhinde ilk hüküm veren, kendisi oldu

(Bende) Savaşın kızışmasından beri
Kesiyorum ve boyunlarını vuruyorum (koparıyorum)

Kavmin elleri zincirlendi
Pişmanlıktan ciğerleri parçalandı

İslâm askerleri galip geldi
Puta tapanlar üzerine

***
Bu mahlûkatın en hayırlısının davetidir
Muhammed [78] bize sıdkı (doğruluğu) getirdi

O bir gün ibadetlerin birinde
Kıbleye dönmüş olarak namazda

Lanetli Amr ve onunla beraber
Şeybe, Utbe ve dört kişi (hakkında)

Bedir'deki yedi kişinin geride kalanı
(O) [79] Onların zulmünü ve küfrünü almıştı

Arka arkaya kalpten darbe yemişlerdi
Ölümün tadını tattılar [80]

Alçak kavmin en eşkıyası ortaya çıktı
Çok savaşçı olanların heybeti ile karşılaştı [81]

---

[78] Sallallâhü aleyhi ve sellem

[79] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem

[80] Bir defa, Kâbe'de namaz kılarken, Ebû Cehil'in teşviki ile Ebû Muayt oğlu Ukbe, yeni kesilmiş bir devenin bağırsaklarını getirip, secdede iken üzerine koymuş, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem başını secdeden kaldıramamıştı. Kızı Hz. Fâtıma aleyhisselâm yetişerek, üzerini temizlemiş, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem namazını bitirdikten sonra etrafında gülüşen müşrikleri işaret ederek üç defa:

"Allah'ım Kureyşten şu zümreyi sana havâle ediyorum" dedikten sonra:

"Ebû Cehil'i, Ebû Muayt oğlu Ukbe'yi, Haccâc oğlu Şu'be'yi, Rabîa'nın oğulları Utbe ve Şeybe'yi, Halef'in oğulları Übeyy ve Ümeyye'yi, sana havâle ediyorum." diye isimlerini birer birer saymıştı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin isimlerini saydığı bu azılı müşriklerin hepsi de Bedir Savaşı'nda katledilip, leşleri Bedir'deki **"Kalîb"** denilen kuyuya atılmıştır. (Bkz. el- Buhârî 1/65; Tecrid Tercemesi, 1/161 (Hadis No: 177) ve 2/377 (Hadis No: 314) ve 10/45, (Hadis No: 1544)

[81] Ebu Cehil; müşrikleri Müslümanlarla çarpışmaya kışkırtıyor ve:

"Sürâka b. Cu'şum'un ayrılıp yardımını kesmesi sizi aldatmasın!

O, ancak Muhammed'e ve ashabına vermiş olduğu sözün üzerinde durmuştur.

Kudeyd'e dönünce, onun kavmine ne yapacağımızı biliyoruz!

Utbe b. Rebia'nın, Şeybe b. Rebia'nın ve Velid b. Utbe'nin öldürülmeleri de, sizi korkutmasın!

Onlar çarpışacakları sırada acele ettiler, böbürlendiler.

Allah'a yemin ederim ki; bugün, Muhammed ve ashabını tutup urganlara bağlamadıkça dönmeyeceğiz!

Sizden her biriniz, onlardan birisini öldürebilirsiniz!

Fakat, onları öldürmeyiniz, yakalayınız!

Heybetinden müteessir oldu ve koşarak döndü
Bütün hüzün ve pişmanlığını ilan ederek[82]

Mustafa aleyhisselâm arkasında tarassut[83] ederek (durduk)
Nihayet çeneye kadar secdeye kapandı[84]
Onu (ridası ve izarı) kafa ile sırt arasına attı (iyice eğildi)
Çünkü secde için en aşağı şükür idi

Dinlerinden ayrılmak için yaptıkları şeylerin, atalarının yapageldikleri ibadetlerinden, Lât ve Uzzâ'dan yüz çevirmelerinin ne demek olduğunu onlara öğreteceğiz!" diyordu. (M. Asım Köksal, İslam Tarihi, Köksal Yayıncılık: 3/346-347)

[82] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem **"Yakında o cemaat bozguna uğrayacak, onlar arkalarını dönüp kaçacaklar!"** (Kamer 45) âyetini okumuştu

[83] **Tarassut*:*** Gözleme, gözetleme, dikkatle bakma

[84] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem; Kureyş müşriklerinin harp meydanına geldiklerini görünce:

"Ey Allah'ım! İşte Kureyşliler! Olanca kibir ve gururları, kendilerini beğenmişlikleri ve övünücülükleriyle gelmişler, Sana düşmanlık etmekte ve Senin Resûlünü yalanlamaktalar!

Biz, Senden, onlara karşı bana va'd buyurmuş olduğun yardımını diliyoruz.

Ey Allah'ım! Sabahleyin onları helak et!" diyerek, Allah'a dua ve münâcatta bulundu.

Hz. Ömer der ki:

"Bedir savaşı olduğu gün, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, ashabına baktı: Onlar 300 küsurdu.

Bir de, müşriklere baktı: onlar 1000'di ve daha da çoktu.

Kıbleye döndü. İki elini uzattı (kaldırdı).

Üzerinde ridası ve izarı vardı.

'Allah'ım! Bana yaptığın va'dini yerine getir!

Allah'ım! Şu bir avuç İslâm cemaatını helak edersen, artık Sana yeryüzünde ibadet olunmaz!' diyor, hiç durmadan Rabbinden yardım diliyor ve O'na yalvarıyordu.

Ridası omuzundan kayıp düştü.

Ebu Bekir gelip onu Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem omuzuna koydu ve arkasından ayrılmadı.

Nihayet, Ebu Bekir dayanamadı:

'Ey Allah'ın Peygamberi! Rabbine niyaz ettiğin yetişir artık!

O, sana olan va'dini muhakkak yerine getirecektir!' dedi ."

Bunun üzerine Yüce Allah Peygamberimiz Aleyhisselama indirdiği âyette:

"Hani, siz Rabbinizden imdad istiyordunuz da, o da, 'Muhakkak ki, ben size meleklerden birbiri ardınca bin melekle imdad edeceğim!' diyerek duanızı kabul etmişti" buyurdu.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem:

"(İnsanları) Müjdele Ey Ebu Bekir! Sana Allah'ın yardımı geldi!

İşte, şu Cebrail'dir. Nak' yokuşlarının üzerinde, atının gemini tutmuş, harp silahı ve zırhı üzerindedir! Hücuma hazır haldedir!" buyurdu.

Hz. Ali kerreme'llâhü veche der ki:

"Bedir günü, savaş şiddetlendiği zaman, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme sığınmıştık. O gün, insanların en cesaretlisi ve en kahramanı o idi. Müşriklerin saflarına ondan daha yakın olan kimse yoktu!"

"Bedir günü, biraz çarpıştıktan sonra;

'Ne yapıyor bir bakayım?" diye acele Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yanına geldim.

Peygamberimiz Aleyhisselam, secdeye kapanmış, durmadan:

'Yâ Hayy yâ Kayyûm! Yâ Hayy yâ Kayyûm!' diyordu.

Çarpışmak için, savaş meydanına döndüm.

Resûlullahın yanına tekrar dönüp geldiğim zaman, o yine secdeye kapanmış, **Yâ Hayy Yâ Kayyûm!'** diyordu. Sonra, tekrar çarpışmaya gittim. Tekrar dönüp geldiğim zaman, kendisi yine secdede bunu söylüyordu.

Yüce Allah, ona fetih ve zaferi ihsan etti." (M. Asım Köksal, İslam Tarihi, Köksal Yayıncılık: 3/349.)

Nebi aleyhisselâm bir süre öyle kaldı
Arkadaşları müşriklerin çirkin durumları görmeye başladılar

Allah O'na[85] şöyle vahyetti: **"Eğer dilersen onunla beraber**
Eğer iyilikleri olmayacaksa düşmanlarının elleri kurusun [86]

Fatıma Betül geldi (deve bağırsaklarını almıştı)
Râsül Mustafa'nın[87] gözünün nuru

Kınanmışların hepsine beddua etti
Apaçık bir beddua sonra dönüp gitti

****

Bunların başına gelen işin sebebi budur
(Bu) İsimlerin zikrini (bilin) ki manaları (olaylar) süslendi[88]

Onları (isimleri) güneş gibi daire içinde topladım
Bizzat aydınlatıcı olarak hissi (hayalî) değil

Bana onu Allah Teâlâ hediye etti
Onların şerefini artıran kişinin kadrini

Onu güzel Kûfe Şehrinde şerh ettim
Hikmetli manzumeler şekline getirdim

Onu kim okursa o kimseden şüpheler gider
Çünkü bizim özümüz hâlistir ve şüphe yoktur

İlimlerimiz nerede olursa deniz olacaktır
Ona dalan ondan inci çıkarır

Her kim bizimle münazara etmek isterse
Büyüklenmekten dolayı helak olmasından korkulur[89]

Ey onun (isimlerin) yoluna ulaşmak isteyen
Ârif [90]ol cahil olma

Onu ben nasıl yazdı isem o şekilde bırak
Ondan başkasını araştırıcı olma

Ey (dâireyi) yapan (koyan) kişi Allah'ın takvasını yerine getir
Şüphesiz onun İsm-i Âzam'da bir yeri vardır[91]

---

[85] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem
[86] Önceki dip notta geçen devenin bağırsaklarını koyma meselesi
[87] Sallallâhü aleyhi ve sellem
[88] Bu olaylar bahsedeceğimiz isimlerin manaları içinde gizlidir. İşte bu cesaret bu isimlerin manalarından çıkan zuhurattır.
[89] Bir kimse ki ona itiraz ederse büyük bir helak ile karşılaşmasından korkulur.
[90] Ariflik âlimlikten üstündür. Marifet ilimden üstündür. Çünkü ârifler hikmet sahibidir.

---

91 İsm-i âzam **"büyük isim"** demektir. İsm-i âzam vücudun zikridir. Lisan ile yapılamaz. Bütün vücuttan gelen bir sestir. Bunun zikri yapana ağır gelir. Yani zikir zerrelerden çıkarak yapılır. Hangi ismin İsm-i âzam olduğunu tayin etmekte çok zordur.

Allah Teâlâ'nın isimleri hakkında en büyük ifadesi ile isimlerde derecelendirmek yanlış olabilir. Gerçekte Allah Teâlâ'nın bütün isimleri büyüktür. Öyle ise bu ifâde niçin kullanıldı sorusu aklına gelebilir. Aslında rivayetler incelendiğinde aynı isimde birleşme olmadığı görülmektedir. Değişik ifadeler olması ismin, bir isim olmadığı ve zamanla ve insanlarda farklılıklar göstermesindendir.

Allah Teâlâ´dan başka şeylerden yüz çevirerek, tam bir ihlâsla zikredilen her isim, İsm-i Âzam´dır, zira harflerin birbirine karşı farklı bir şerefi yoktur.

Fakat b**ütün isimler İsm-i Âzâm´ın çerçevesi içinde saklıdır. Şöyle ki, Ulvî ve süflî (dünya) alemde Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme muhtaç olmayan bir nesne olmadığına göre, Hakîkât-ı Muhammediye ve İsm-i Âzâm birdir.**

Hakîkât-ı Muhammediye de İnsan-ı kâmil´de tecelli eder. İnsan-ı kamil ise, bulunduğu zamanda İsm-i Âzam´ı görmede kullanacağın aynadır. Eğer bu aynayı bulamazsan bu isme ulaşamazsın. **İnsânı Kâmili idrak etmek, İsm-i Âzam-ın göründüğü yer olarak bilmek demektir.**

Hz. Âişe radiyallahu anhâ ile Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem arasındaki olan konuşma çok şeyleri açıklar.

"Fahri Âlem Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz bir gün şöyle yalvardılar:

"Allah'ım! Ben, senin pak, güzel, mübarek ve yüce katında en sevimli olan, onunla dua edildiği takdirde hemen icabet ettiğin, onunla senden istenince hemen verdiğin, onunla rahmetin talep edilince rahmetini esirgemediğin, onunla kurtuluş talep edilince kurtuluş verdiğin isminle senden istiyorum."

Başka bir gün Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Hz. Aişe radiyallahu anhâ´ya

"Ey Âişe! Kendisiyle dua edildiği takdirde icabet ettiği ismi, Allah Teâlâ'nın bana gösterdiğini sen biliyor musun?" diye sordu.

Hz. Âişe radiyallahu anhâ der ki:

"Ben: **"Ey Allah´ın Resûlü! Annem babam sana feda olsun, onu bana da öğret!"** dedim.

"Ey Âişe onu sana öğretmem uygun düşmez!" buyurdu. Bu cevap üzerine ben de oradan uzaklaşıp bir müddet tek başıma oturdum. Sonra kalkıp, başını öptüm ve:

"Ey Allah´ın Rasulü! Onu bana öğret" diye ricada bulundum.

O yine:

"Onu sana öğretmem uygun olmaz, Ey Âişe! Onunla senin dünyevî bir şey talep etmen uygunsuz olur" buyurdu.

"Hz. Aişe radiyallahu anhâ devamla der ki:

"Ben de kalkıp abdest aldım, sonra iki rekât namaz kıldım, sonra:

"Allah'ım! Sana Allah isminle dua ediyorum.

Sana Rahmân isminle dua ediyorum.

Sana Bir´rur-rahîm isminle dua ediyorum.

Sana bildiğim ve bilmediğim güzel isimlerinin hepsiyle dua ediyorum.

Beni mağfiret et, rahmet eyle" diye dua ettim."

Hz. Âişe radiyallahu anhâ devamla der ki:

"Bu duam üzerine Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz güldü ve:

"İsm-i Âzam, senin yaptığın şu duanın içinde geçti" buyurdu.

Sonuçta Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hangi ismin İsm-i Âzam olduğunu kesinlikle belirtmemiştir. Fakat işaretler buyurarak ismin dolandığı çerçeveyi biz acizlere beyan etmiştir.

"**Allah**",

"**el-Hayyu´l-Kayyûm**",

"**La ilahe illallah**",

"**er-Rahmanu´r-Rahim**",

"**Allahu´r-Rahmanu´r Rahîm**",

"**Allahu la ilahe illa huve´l-Hayyu´l-Kayyum**",

Kâinatın tamamı onunla ayakta durmaktadır
Rabt (bağlanmak) ve çözülmek onunladır.

Onun isimleri çok mukaddestir
O Musa aleyhisselâma parlak olarak göründü

Açıkça zuhur etmiş olarak görünce
Ailesine dedi ki **"Ben bir ateş gördüm"**[92]

Ona yaklaşınca etrafa yayılmış bir nur gördü
Onu hayrette bıraktı. Baktı. Kaçmaya çalıştı. (Ancak) dinledi.

Gördüğü şeye taaccüp ederek geçip gitti
Hicaplı olduğundan dolayı O'nu[93] görmemişti

O anda ezelî olan Rabb ona nida etti
Buyurdu ki **"Ey Musa ben yüce Allah'ım**

Korkma! Sen Tûvâ Vadisi'ndesin
Mukaddes kılınmış düzgün bir mekândasın

Nalinlerini çıkar, halıya basar gibi bas
Perdemizin asıldığı yer yüksek (makam)[94] dır.

Sen konuşmak için en emin bir yerdesin" [95]
Tebliğimi de en iyi dinleyensin

"**Lâ ilahe illa hüve´l-Hayyu´l-Kayyum**",
"**Rabb**",
"**Allahu lâ ilahe illâ hüve´l-Ahadü´s-Samedü´llezî lem yelid ve lem yüled ve lem yekün lehü küfüven ahad**",
"***el-Hannânu´l-Mennânu Bedî´u´s-Semâvat ve´l-ard zü´l-Celâli ve´l-ikram el-Hayyu´l-Kayyum***"...

İsm-i âzam burada bulunmayan isimlerden de olabilir. Lakin hepsinde **"Allah"** kelimesi mevcuttur. Bu durumdan hareketle İsm-i âzam´ın **"Allah"** lafzı olduğuna görüşlerin yönelmesi vardır. Çünkü bu isim sıfat olmayıp, zat isimidir. Bütün isimleri ve sıfatları kendinde toplamıştır.

Bize göre her şahsın İsm-i Âzamı farklıdır. Çünkü böyle olması daha uygundur. İnsan yaratılış yönünden mükemmel yaratılmıştır. Fakat bu mükemmelliğin harekete geçmesi her insanda aynı merkezden olmaz. Çünkü terbiye edilebilecek vasıfta olan insanoğlu, aynı terbiye yolu ile terbiye olmadığı gibi, hepsi aynı manevî makamda olmadığı kesindir.

Büyükler buyurdu ki;

"Senin için uygun olanı biz söyleyebiliriz. Fakat sen kendin bulursan bu isimle tasarruf edebilirsin. Çünkü Allah Teâlâ sevdiklerine bu ismi bağışlar. Bağışladığı zamanda Allah Teâlâ'nın işlerine karışmamaya ve dünya nimetlerine rağbet etmediğin zaman olur ki, o zamanda istek diye bir şeyde sende kalmamış olur. O zamanda bilmek ve bilmemek sende aynı şeyler olmuştur."

[92]**"O, bir ateş görmüştü de, ailesine: "Durun, ben bir ateş gördüm, ya ondan size bir kor getirir, ya da ateşin yanında bir yol gösteren bulurum" demişti."** Tâhâ, 10

[93] **"Musa, tayin ettiğimiz vakitte gelip Rabbi onunla konuşunca, Musa: "Rabbim! Bana Kendini göster, Sana bakayım" dedi. Allah: "Sen Beni göremezsin ama dağa bak, eğer o yerinde kalırsa sen de Beni göreceksin" buyurdu. Rabbi dağa tecelli edince onu yerle bir etti ve Musa da baygın düştü; ayılınca: "Yarabbi, münezzehsin, Sana tevbe ettim, ben inananların ilkiyim" dedi."** Â'raf, 143

[94] Kutsal yerlere ayakkabı ile girilmez

[95] **"Ben şüphesiz senin Rabbinim; ayağındakileri çıkar; çünkü sen, kutsal bir vadi olan Tuva'dasın."** Tâhâ, 12

Onun ism-i âzamı ile sebat etti (Musa konuşabildi)
Kelîm ismi O'nun (Musa) hakkında doğru oldu

Ey İsm-i Âzam'ın faydasını arzulayan kişi!
Yıldızlar gibi süslü(parlayan) isimleri hıfz eyle

Ey talepte ısrar eden, benim nezrim[96] ile başla
Çünkü onunla muradına edeb üzere hemen kavuşursun

Bizim nezrimiz gücünün yeteceği bir şeydir
Musibete uğramış kişiye kolaylık olsun diye

Kim bu dediğimizi kabul ederek karşılarsa
İstediğine kavuşmak nasip olacaktır

Biz nezrimizi şart kıldık[97]
Bu muhteşem daireye layık olan

Celâl ve minnet olan Rabb'imin isimleri
Paha biçilmez bir şeref sahibidir

Bu ancak tasdikten dolayıdır.
Onu kısa ve düzenli bir şekle koymak için[98]

Cahillik ile maksatlı aleyhinde konuşana deki
Bu maksadından vazgeç inatçı olma

Biz ancak yeryüzünün melikleriyiz
Hükmümüz doğu ile batı arasında geçerlidir.[99]

Değerli ilimden her bir manayı
Dünyanın başlangıcından kıyamete kadar

(Her şey) bize şuhûd derecesinde inkişâf[100] etti
Şüphe edenler zelil olacaktır

Onda söylenen her söz ki, o nastır.(Kesin hükümdür)
Bizim haberlerimizi anlatanın ta kendisidir.

Bizim virdimiz[101] her almak isteyene tatlıdır.[102]

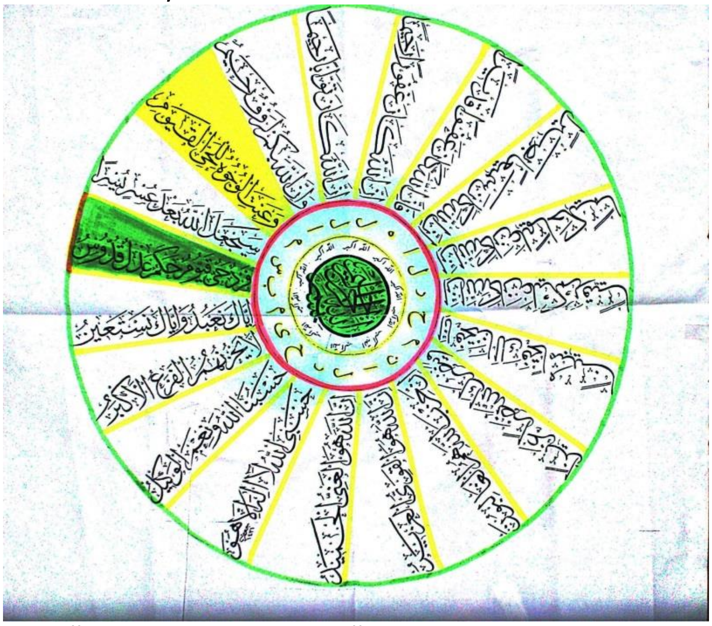
---

[96] Benim koyduğum adak usulü ile
[97] Kim ki; kabul edilen bir isteğe ulaşmak istiyorsa sorumlu olacağı bir adağı olsun. Bu manevi dairenin hediyesi olacaktır.
[98] İsimlerinin kadri o kadar büyüktür ki; onu ölçüye vuramazsın.
[99] **"Kim buna kasten cahilane itiraz ederse, kabul ettirmeye çalışma. Biz güneşin battığı ve doğduğu yerler arasında büyük hüküm sahibiyiz."**
[100] **İnkişaf:** Açılma. Meydana çıkma. * Yetişme. * Terakki etme, ilerleme. * Gizli sırların bilinmesi.
[101] Bu sayacağımız isimler
[102] Bizim virdimiz avuçlayana güzel bir içecek, yaptığımız tasnif arif olana kolay gelir.

Mesleğimiz her ârif olana kolaydır

Bunlar (isimler) kıymetli mevhibelerdir. (ihsan bağış)[103]
Mevlâ Teâlâ onu mahlûkatına vermiştir.

Altı isimdir ki senetle gelmiştir.
Harflerinin sayıları ondokuzdur

FERDÜN, HAYYUN, KAYYUMÜN,
HAKEMÜN, ADLÜN, isteyen kişiye

Sonra bitiminde onları diyen kişiye **(KUDDÛSÜN)** de [104]
Onunla nice nefisler temizlendi

Ona parlak bir daire ilave etti
Etrafında harfleri yuvarlaktır

Her bir harfin yanında kerrûb meleği [105] vardır.
Harf onun etrafında yazılmıştır

Allah Teâlâ'nın sanatı yazdığı şeyde yücedir
Sakın sözümü inkâr edici olma

Onların adedi şerefli **ondokuz**dur[106]
Kâfirler için şiddetli bir ateş yakmışlardır[107]

---

[103] Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ve ehli beyt vasıtasıyla yaratılmışlara ihsan edilmiş en büyük ihsandır.

[104] فرد حي قيوم حكم عدل قدوس

[105] **Mukarrebun (mukarrebîn):** Büyük meleklerden bir zümre. * Takva ve ubudiyyet ile evliya derecesine gelmiş, Allah Teâlâ'nın indinde çok kıymetli ve mübarek büyük zâtlar. * Yakınlaşmış olanlar.

[106] Üzerinde ondokuz (muhafız melek) vardır. (Müddessir, 30)

[107] "Cehennemin bekçilerini yalnız meleklerden kılmışızdır. Sayılarını bildirmekle de, ancak inkâr edenlerin denenmesini ve kendilerine kitap verilenlerin kesin bilgi edinmesini ve inananların da imanlarının artmasını

Onunla her şehirdeki [108] sihri iptal ederim
Başlangıcından on ikisine kadar

Düşmanların sana gelirken geri çevrilir
Sana tuzak kurarak ve acele ederek (gelmiş olsalar da)

Altı ismi gizlice oku
Peşinden arka arkaya on tekbir getir

Onların korku ile hezimete uğradıklarını görürsün
Korkularından titremeye başlarlar

Yine bir sultan (devlet yöneticisi) ki zalim ve azgın
Öyle ki işin hakkında şaşkınlık içindesin

On defa deki; **HAKEMÜN, ADLÜN**
YA FERDÜ YA KUDDÛSÜ hemen gözü kör olur[109]

Kızgınlığının ardından sana gülecektir
Hem de zorluktan sonra ondan kolaylık göreceksin

İsm-i Âzam'ın bazı sırlarına kavuşan herkes
Şunu bilsin ki bu bir kul işi değildir.

Gizlenmesini istediğim sözü muhafaza et
Ey irşâd dairesine kavuşmuş olan[110]

Çünkü bu şerefli bir dâiredir
Vasıfları açıkça zuhur etmiştir.[111]

Onun mekânı gibi hiçbir mekân yoktur.[112]
Faydası hakkında yanımda kesin deliller vardır

O keskin vakıalara o bir kalkandır[113]
Hem hasta olan cinlenmişe de şifâ olur

Sonra kim durumunun darlığından şikâyet ederse[114]
Kazanç durumunda genişlik olacaktır

Aksi (insan)nın silahı için onu saklasın

---

sağladık. Kendilerine kitap verilenler ve inananlar şüpheye düşmesinler. Kalblerinde hastalık bulunanlar ve inkârcılar: **"Allah bu misalle neyi muradetti?"** desinler. İşte Allah, böylece, dilediğini saptırır, dilediğini de doğru yola eriştirir. Rabbinin ordularını kendisinden başkası bilmez. Bu, insanoğluna bir öğütten ibarettir." (Müddessir, 31)

[108] Veya zamandaki
[109] Basireti bağlanır yapmak istediğini yapamaz.
[110] Bu sözlerimizi duyan ve layık olan
[111] Tecrübe edenler görmektedir
[112] Durumu gibi
[113] Öldürücü darbelere
[114] Geçim darlığı, psikolojik durum

Nefsi hakkında Allah Teâlâ'dan korksun

Ey okuyan sonra dinleyen kişi
Faydalanmak için sözümü muhafaza ederek dinle

Geçtiği gibi ondan bir iyilik ile
Manzum olan şerhinden daha önce şunu bil ki;

Taun'un[115] büyüklüğü için onu kullanmak fayda verir.
(Ancak) Kabul ederek akd edilen şartı almak gereklidir

Kim onu hafife alırsa
Onun izzeti hakkında zayıflığına hükmet[116]

Bu isimlerin azîmeti yücedir
Bir cahile verilmesi hususunda Rabb'ime yemin olsun[117]

Fakat en azimetlisi ve faziletlisi
Odur ki; kendisine hediye edilir o da kabul eder

Bir takım Acem harfleri[118] ki satır satır yazdırılmıştır
Zengin fakir onunla gecelettirilmiştir.

De ki gözüktü vakit gözüktü hem yaklaştı.
Deccali bekleyin, kim yalan derse azmıştır.

Çünkü o beldelerde dolaşır
Kulları arasında fitne çıkarır

Kim ki Allah Teâlâ ona yardım etmek ister
Ona bu **sekine**yi hediyedir

Sonra bilin ey kardeşler cemaati
Şüphesiz ahir zamanın azgınları

O âlemlerdeki azgınları zevklendirdiler
Sonra hevâlarına tabi olmaya yöneldiler

İlmi sevap isteyerek okumadılar
Ancak dünyada kolaylık için okudular[119]

Onların mal ile genişlemiş (zenginleşmiş) görürsün
Ve karınlarını haram ile doldurmuş

Bu yüzden insanları zillette görürsün

---

[115] Veba hastalığı.
[116] Belanın büyüklüğüne göre ondan faydalanmanın tek şartı inanman ve kabullenmendir. İnancında zayıflık olursa, onun büyüklüğü zayıflığa döner.
[117] Cahillere verilmesin, verilirse (kabul etmelidir, etmeyen cahildir)
[118] "Ucmin" ise o zamanın istılahınca Arabın gayrı **Lâtince ve Frengî** huruf (harfler) demektir.
[119] Dünya nimetine kavuşmak için okudular

Zira âlimin (ayak) kayması bin kaymaya bedeldir

Zira âlimin musibeti amel etmediği zamandır
İlmiyle. Başkaları ise sormadığı zaman (helak olmakta)dır

Ey kullar (insanlar) o fitnenin tamamı
Onu icap ettiren devamlı zinadır

Âlemde bu çoğaldığı zaman
Onlara en kötü azap getirilmesinden korkulur

Deccal olan şu kâfirin fitnesi
Onu anlatmaya kitaplar yetmez

Şanı yüce olan Mevlâ'ndan iste
O zamana yetişen kişi

Bu fitnenin şerrinden seni koruması için
Her sıkıntı ve musibetin şerrinden

Kim güvende olmayı isterse
Her asır ve zamanda

Sözümüzün inceliğini temessük[120] etsin
Bizim emrimizden sapmasın

Çünkü biz kat'i (kesin) olarak
Her sıkıntı ve darlığa imdat (yardım) ederiz.

Ve Allah Teâlâ'dan isteriz. İsteyende öyle yapsın
Ondan başkasından hiçbir halde istemeyiz.

Ömrümüzü Salih ameller ile hitama (bitirmemiz)
Müminler için ölüm anında rahatlıktır

Kim fitnesiz ölürse (inancı bozulmadan)
Onun için en güzel iyiliktir

Sonra ikinci defa salât ve selâm olsun
Manaları ihtiva eden Nebi[121] üzerine

Muhammed [122] mahlûkatın en çok hamd edendir
O zirveye ulaşan en hayırlı kuldur

Bütün mahlukâtın aciz kaldığı mucizelerle
Bunda ne şek vardır ey genç ne şüphe

Onun âline ashabına [123] Onun arkasından gelen

---

[120] **Temessük**: tutmak, sarılma. Sıkıca tutma
[121] Sallallâhü aleyhi ve sellem
[122] Sallallâhü aleyhi ve sellem

Bazı kavimler ahdine vefâdan yüz çevirdiler

Salât ve selamın en temizi ebedî olarak
Yıldızlar parladıkça sabahın ziyası zuhur ettikçe[124]

Bu apaçık bir ercûzedir [125]
İçinde manalar ihtiva etmektedir

Acayip kelimeler açıklanmıştır
Altın değerinde nice acayipler bariz olmuştur

Onları daha önce hiçbir kitap ihtiva etmemiştir
Nüshaları asla ben derc etmedim [126]

Fakat o benim cilâi fikrimin kızıdır [127]
Bakir kafiyelerdir ki hiçbir mihir verilmemiştir[128]

Sonra toplanmış bir kelamdır. Reczinin[129] içindeki
Hazinesinden çıkarılmış cevherler (vardır)

Allah Teâlâ hibe ettiği şeyi bildirdi
Sakladığım şeylerden dolayı Allah Teâlâ'ya hamd olsun [130]

Hz. Ali Kerremallâhü veche
radiyallâhü anh

CÜNNETÜ'L ESMÂ DÂİRETÜ'L AHFÂ

---

[123] Salât ve selâm olsun
[124] (devam etsin)
[125] **Ercûze:** Her mısrası müfret olan, her mısrasında ayrı, ayrı sırları olan kaside
[126] Metinde **Matvî**: geçmektedir: Bükülü, dürülmüş, kıvrılmış şey.(ben dürülmüş saklı ilim bırakmadım)
[127] Fikir aydınlığımın doğurganlığıdır.
[128] Öyle ki o fikirlere dokunmak için değer verilecek baha ve değer bulunamamıştır
[129] Ercûzenin kısımlarında
[130] Size söylemediğim daha neler vardır.

268 Yazılar

THE PERVERT'S GUİDE TO IDEOLOGY / Normüstü İnsanın İdeoloji Rehberi (2012)

Yönetmen: Sophie Fiennes
Senaryo: Slavoj Zizek
Ülke: İngiltere, İrlanda
Tür: Belgesel
Vizyon Tarihi: 07 Eylül 2012 (Kanada)
Süre: 136 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: Magnus Fiennes
Oyuncular: Slavoj Zizek
Türkçe Altyazı: Dilek Tunalı&Ceren Tunalı

Özet

İşbirliklerini sürdüren süperstar filozof ve akademisyen Slavoj Zizek ile yönetmen Sophie Fiennes, şimdi de yaratıcı sinema yorumlarını kullanarak psikanalizin ideoloji hakkında neler söyleyebileceğini bizlere gösteriyor. Söz ettiği filmlerden kurulan sahnelerin içinden bize seslenen Zizek, bu parçaları ideolojik yansımaları yönünden incelerken altta yatan gerçek mesajlarını imliyor.

The Sound of Music / Neşeli Günler´den Full Metal Jacket´a, John Carpenter´ın They Live / Yaşıyorlar´ından The Dark Knight / Kara Şövalye´ye, hatta Titanic´e kült klasiklerin yanı sıra, haber bültenleri ve propaganda filmleri de bu eğlenceli ve kışkırtıcı belgesel çalışmanın "av"ları arasında

Belgesel Metni

They Live / Yaşıyorlar (1988)

Sana bir seçenek sunuyorum:
“ Ya bu gözlükleri tak Ya da şu çöp kovasını yemeye başla

Zaten ben epeydir Bu çöp kovasından yiyiyorum. İşte bu çöp kovasının adı İdeolojidir. Bunun Maddesel gücü- Aslında benim yediğimi görmemi engelliyor. ***Bizi köleleştiren şey yalnızca gerçekliğimiz değil. İdeolojinin içinde olduğumuz zamanlardaki trajik durumumuz şudur: Ondan kaçarak- rüyalarımıza sığındığımız noktada aslında İdeolojiye yeniden hapsolmamızdır.***

1988 yapımı 'They Live' kesinlikle Hollywood solunun unutulmuş başyapıtlarından biridir. John Nada’nın hikayesini anlatır. Elbette “Nada” İspanyolca’da “Hiçbir şey” demektir. Fiziksel içeriğinden mahrum bırakılmış Saf bir “özne”. Los Angeles’ta sağda solda sürten evsiz bir işçi Bir gün, terk edilmiş bir kiliseye girer ve orada içi güneş gözlükleriyle dolu tuhaf bir kutu bulur. Bunlardan birini takarak Los Angeles sokaklarında yürürken bir tuhaflık sezer; bu da, gözlüklerin aslında İdeolojiyi-eleştiren-gözlükler olarak çalışmasıdır. Gözlükler, tanıtım, afiş ve benzeri tüm reklam propogandalarının altındaki gerçek mesajı görmeyi sağlar. Büyük bir tanıtım afişi hayatınızın tatilini yapacağınızı vaat ederken- gözlükleri taktığınız anda- beyaz zemindeki- gri görüntüyle karşılaşırsınız.

Söylendiği gibi, Post-ideolojik bir toplumda yaşıyoruz. Anlamımız değiştiriliyor, başka bir deyişle- kendini feda eden, görevini yapan- özneler olarak değil, fakat zevk özneleri olarak irdeleniyoruz. Gerçek potansiyelinizi keşfedin. Kendiniz olun. Tatmin edici bir hayat edinin. **Gözlükleri taktığınız zaman- demokrasi içinde bir diktatör göreceksiniz. İşte bu sizin görünür özgürlüğünüzü ayakta tutan görünmez bir buyruktur.** Bu tuhaf ideolojik gözlüklerin Varoluşundaki açıklama-

“Invasion of the Body Snatcher”(Merih’ten Saldıranlar) filminin bilinen hikâyesidir. İnsanlık halihazırda uzaylıların köntrolü altındadır.

“ Hey dostum “Bunu ödeyecek misin?
“ Bak dostum, bugün bela istemiyorum, tamam mı?
“ Ya öde şunu ya da yerine bırak

Yaygın düşünceye göre ideoloji bizim doğrudan bakışımızı engelleyen, bulanıklaştıran bir şeydir. Ideoloji bakışımızı saptıran gözlükler olmalı- ve ideolojinin eleştirisi de tam tersi bir şey, mesela, gözlükleri çıkarırsınız ve nihayet şeylerin gerçek halini açıkça görebilirsiniz. “They Live” adlı filmin karamsarlığı, burada açıkça, dikkatlice doğrulanmıştır,- bu tamamiyla illüzyonun doruk noktasıdır: Ideoloji bize kolayca dayatılmış bir şey değildir. Ideoloji, bizim sosyal dünyamızla kurduğumuz spontan ilişkidir.

- Her bir anlamı Nasıl algıladığımız gibi. Biz bir şekilde İdeolojimizden zevk alıyoruz.

“ Pekala

İdeolojinin dışına çıkmak acıtır. Acılı bir deneyimdir. Kendinizi buna zorlamalısınız. Filmde, John Nada’nın, Arkadaşı John Armigate’ye- gözlüğü denemesi konusunda ısrar ettiği sahnede- bu durum mükemmel bir şekilde gösterilmiştir

“ Hadiii, seninle kavga etmek istemiyorum.
“ Kavga etmek istemiyorum hadi ama! “ Hayır! Kes şunu!

İşte bu sahne filmin en tuhaf sahnesidir. Mücadele sekiz-dokuz dakika sürer.

“ Tak şu gözlükleri dedim!

Belki çok akıldışı görünebilir ama, neden bu genç adam- gözlükleri takmamak için bu kadar şiddetle karşı koyuyor?

Kendi yalanında yaşıyor olduğunun gayet farkında gibidir. Gözlükler hakikati görmesini sağlayacaktır fakat,- bu hakikat can yakıcı olabilir. Size ait bir yığın illüzyonu paramparça edebilir. İşte bu, kabul etmemiz gereken bir paradokstur.

“Tak şu gözlükleri! Tak şunları!

Özgürlüğün en şiddetli hali. Özgür olmaya zorlanmanız gerekir. Eğer bu ani mutluluk ve benzeri şeylere kolayca inanırsanız,- hiçbir zaman- özgür olamazsınız.

“ Bak!

The Sound of Music (1965)

Özgürlük acıtır. Psikanalizin temel kavrayışı haz ile basit mutlulukları birbirinden ayırmaktır. Bunlar aynı şeyler değildir. Zevk, kesinlikle rahatsız edilmiş, bozulmuş hazdan alınan zevktir,- hatta acıdaki hazdır. Ve bu aşkın faktör, yükümlülük ve mutluluk arasındaki- belli ki basit olan ilişkiyi rahatsız eder, bozar. Burası aynı zamanda ideolojinin- özellikle de dinsel ideolojinin var olduğu bir alandır.

Bu da aklıma ünlü bir örneği, devasa bir Hollywood klasiği olan 'The Sound of Music'i getiriyor. Hepimizin bildiği gibi hikaye, hayat dolu, enerjisi dorukta olan bir rahibeyle ilgilidir.

- Nihayetinde seksüel enerjiyle dolu olan bir rahibe. Yani bir bakıma rahibeliğe zorlanmış bir rol.

“ Oh, saygıdeğer annemiz çok özür dilerim, kendimi tutamadım –
“Kapılar açıktı ve tepeler . “ çağırıyorlardı ve ben de önce...
“ Maria, buraya özür için çağrıldığını düşünmemiştim.
“ Oh, lütfen kutsal annemiz lütfen bağışlanmama izin verin.
“ bir, iki, üç Bir, iki, üç.

" bir, iki, üç. Şimdi hep beraber adım atalım...

Böylece Başrahibe onu çocuklarına bakacağı Von Trap ailesinin yanına gönderir-

" Altında.
" Kurt, çalışmamız gerekiyor... bana izin verir misiniz?

Tabii ki bu arada Baron Von Trap'a- aşık olur. Maria bu durumdan çok rahatsızdır, kendini denetleyemez manastıra geri döner.

" Birbirimize baktığımız zamanlar oldu...
" Ah kutsal annemiz güçlükle nefes alıyorum.
" Peki senin ne durumda olduğunu anlamasına izin verdin mi?
" Eğer verdiysem bile bilmeden olmuştur,-
"işte beni mahveden de bu, ben orada Tanrının hizmetindeydim.

Hiç şüphesiz bu filmi ilk kez izlediğim eski Komünist Yugoslavya'da, tam olarak bu sahneyi, ya da daha kesin bir biçimde- bu tuhaf hedonistin ya da bildiğimiz şekilde, başrahibenin nasihatini takip eden sahnede:

"Geri dön ve bu adamı baştan çıkar, bu yolu takip et." "arzularına ihanet etme..." Yani "gördüğün her dağa tırman" diye başlayan bir şarkı; daha çok Arzunun onaylanması bakımından-utandırıcı da. **Filmdeki bu üç dakika sansürlenmişti.**

" Her dağa tırman.
" Yükseğe uç ve aşağıya in.
" Tüm gizli yolları yürü.
" Bildiğin tüm gizli yolları.

Sanırım sansürcü çok zeki biriydi. Muhtemelen ateist bir Komünist olsa da, Katolik inanıştaki kışkırtıcı gücün nerede olduğunu biliyordu.

" 'Rüyalarına kavuşuncaya kadar.

Eğer Katolik propogandayı dikkatlice okursanız ve eğer gerçekten anlamaya çalışırsanız, size sundukları şey aslında nedir?

Bu durumda konu cinsel hazları yasaklamakla ilgili değildir. Bu daha çok, bir kurum olarak kiliseyle ve bu örnekte seksüel arzularıyla, başı dertte olan inanan arasındaki sinik sözleşmedir. İşte bu da size verilen üstü kapalı müstehcen bir onaydır. İlahi bir "Büyük Öteki" tarafından kuşatılmışsınızdır. İstediğiniz her şeyi yapabilirsiniz. Zevk alın.

" Bir rüya yetecektir...

Bu müstehcen sözleşme, özünde, Hıristiyanlığa- ait değildir. Bir kurum olarak Katolik Kilisesine aittir. En saf haliyle bir kurum mantığıdır.

" Her dağa tırman.

İşte burada yine ideolojinin nasıl işlevselleştiğini görüyoruz. Yalnızca feragat etmek, acı çekmek tarzında açık bir mesaj değil: Ama gerçekten gizli bir mesaj: Feragat ediyormuş gibi görünüp her şeye sahip olduğun bir mesaj.

Coca Cola "hayatın gerçek tadı" Different Dances (2000)

Bu aralar psikanalist arkadaşlarım tipik bir şeyden bahsediyorlar- çözüm bulmak için gelen hastaların-Kendilerini suçlu hissettiklerini söylüyorlar- Ancak aşırı haz nedeniyle ya da kendi moral değerlerinin tersine işleyen- duyguları ve sorumlulukları yüzünden değil. Tersine, tam anlamıyla hazza erişemedikleri için suçluluk duyduklarını söylüyorlar. Mutluluğu yakalayamadıkları için.

Aman tanrım, çölün ortasındasınız ve çok susadınız

- Coca Cola'dan başka içecek bir şey var mı?

Kusursuz bir meta. Neden mi?

Marx'ın çok uzun zaman önce söylediği gibi; "bir meta hiçbir zaman satın aldığımız ve tükettiğimiz sıradan bir obje değildir".

Bir meta, teolojik bir obje hatta bunun da ötesinde metafiziksel hoşlukları olan bir şeydir. Varlığı mutlaka görünmez bir aşkınlığı yansıtır. Ve Coca colanın klasik reklamı namevcut ve gizli bir niceliği işaret eder. Coca cola "hayatın gerçek tadı" ya da 'İşte Cola budur'-.

"Bu" veya "Gerçek" olan nedir?

Bu sadece kimyasal analiz yoluyla tespit edilen veya tanımlanabilen Coca Colanın başka bir olumlu ifadesi değil daha fazlasını istemeye yarayan- bir gizemdir. .

İşte bu benim 'Arzumun-Nesne- Bağımlı tanımlanamaz aşırılığıdır. Nasıl adlandırdığımızın önem taşımadığı bizim şu post-modern toplumumuzda, bir şeylerden zevk almaya zorlanıyoruz. Keyif almak tuhaf ve sapıkça bir göreve dönüşüyor. Cola'daki paradoks; susamanızdır, içersiniz ve herkesin bildiği gibi , içtikçe daha da susarsınız.

Arzu, hiç bir zaman herhangi bir şeyin arzusu değildir. O her zaman arzunun kendisi için vardır. Arzu, arzuyu sürdürmek içindir. Belki de arzuya ilişkin nihai korku onun içini sonuna kadar doldurmak ve böylece artık daha fazla arzuyla karşılaşmamaktır. Arzunun kendisini yitirmek nihai melankolik bir deneyimdir. Yalnız, önceki dönemlerde bu aşırılığı reddettiğimiz ve sadece gerekli ihtiyaçlar için tüketim yaptığımız, mesela "susadıysan su içersin"gibi doğal geri dönüşlerle de İlgili değildir. Buna asla geri dönemeyiz. Bu aşırılık artık sonsuza dek bizimle.

Hadi o zaman biraz Cola içelim. Hava iyice ısınıyor,

Bu artık gerçek 'cola'değil, İşte problem de bu. Biliyorsunuz, bu geçiş dışkısal bir boyutu yüceltmeyle ilgilidir. Mesela Coca Cola soğuk servis edildiğinde, kesinlikle çekici bir şeydir- fakat aniden bir bok'a dönüşebilir.

İşte şimdi, metanın o bilinen diyalektiğine sahiptir. Şimdi burada metanın nesnel ya da gerçeklik ilkesine dayalı- özelliklerinden bahsetmiyoruz. Burada sadece üretim fazlası bir kaypaklıktan söz ediyoruz.

Kinder Sürpriz Yumurta

'Kinder Sürpriz Yumurta'. Baştan çıkarıcı bir mal. 'Sürpriz Yumurta'nın yani bu abartılı nesnenin sürprizi, yani onu arzulamanıza neden olan şey işte burada maddileştirilmiştir. Görünenin altında, yumurta şeklindeki çikolatanın içindeki boşluk- plastik bir oyuncakla doldurulmuştur. Tüm hassas denge işte bu iki boyut arasındadır: Satın aldığınız, yumurtaya benzeyen bir çikolata ve ondan arta kalan, muhtemelen Çin'de çalışma kampı benzeri bir yerde üretilmiş olan ve sizin bedavaya elde ettiğiniz artığı/fazlası. Çikolata tabakasının, sizi çikolatanın içindeki objeyi arzu edilen bir metaya dönüştüren -**Platon'un Agalma** dediği, sizi değerli bir insan yapan- içsel bir hazineye doğru derin bir yolculuğa çıkarmadığını düşünüyorum. Ben tam tersi olduğunu düşünüyorum. En yüksek hedefe doğru ilerlemeliyiz, dış yüzeyden kusursuz bir şekilde zevk alabilmek için nesnenin tam merkezindeki altın madeni en büyük hedefimiz olmalı. İşte kabullenmekte zorlandığımız, antimetafiziksel ders budur.

'Ode to Joy'(Mutluluğa Özgü) Dokuzuncu Senfoni- Beethoven

Şu meşhur 'Ode to Joy'(Mutluluğa Özgü) ne anlama gelir?

Bu yaygın olarak insanlığın mutluluğuna, tüm insanların kardeşliğine ve özgürlüğüne dair bir övgü olarak algılanır. Bu iyi bilinen melodide gözleri yerinden fırlatan şey evrensel uyumluluktur. Birbirine

tümüyle tezat olan bir çok- politik harekette kullanılabilir. Nazi Almanya'sında yoğun olarak büyük toplumsal olayları kutlamak için kullanıldı. Sovyetler Birliği'nde Beethoven çok rağbet görürdü ve Ode to Joy bir nevi komünist propoganda - şarkısı olarak çalınırdı. Çin'deki büyük kültür devrimi sırasında neredeyse batılı müzikler yasaklanmasına rağmen Dokuzuncu Senfoni kabul gördü.

Progresive bir burjuva müziği olarak çalınmasına izin verildi. Zimbabwe'nin önceki hali Güney Rodezya'daki aşırı sağ, ırk ayrımcılığının kaldırılmasını- erteleyebilmek için bağımsızlığını İlan etmişti. Böylece Güney Rodezyanın birkaç yıllık bağımsızlığı ve yine o eski 'Ode to Joy' şarkısı tabii ki- sözleri değiştirilerek ülkenin milli marşı olmuştur.

Diğer bir yandan, Abimael Guzman Peru'daki aşırı sol gerilla grubunun 'Sendero Luminoso', yani 'Işıldayan Yol'un lideri olarak Devlet Başkanı Gonzalo olmuştur. Gazetecilerin en çok hangi müzikten hoşlandığını sorduklarında,o Beethoven'ın 9. Senfonisi yani- 'Ode to Joy' yanıtını verir. Almanya bölündüğü zaman, Olimpiyatlara her iki Almanyanın da katılması ve bir Alman'ın altın madalya alması durumunda da Doğu ya da Batı Almanya'nın milli marşları yerine yine 'Ode to Joy' çalınmıştır. Hatta bugün bile 'Ode to Joy' Avrupa Birliğinin gayrı resmi marşıdır. **Aslında Osama Bin Laden'in başkan Bush'u kucakladığı, Saddam'ın, Fidel Castro'yu sarmaladığı, beyaz ırkçıların Mao Tse Tung'a sahip çıktığı, ve hep beraber 'Ode to Joy'u söyledikleri- evrensel kardeşliğe ilişkin sapkın bir sahneyi düşleyebiliriz.** Bu herkese uyar. Zaten her ideoloji Böyle işlemek zorundadır. Bu sadece bir yorum değil. Bu tıpkı içinde bütün olası anlamlara açık olan boş bir sandığın her daim çalışması gerektiği gibi bir şeydir. Bu, patetik bir şeyler yaşadığımızda, hepimizin duyduğu içten gelen coşkulu bir histir ve şöyle deriz: **"Aman Tanrım, çok etkilendim, burada derin bir şeyler var."** Fakat asla bu derinliğin ne olduğunu bilemezsiniz. Bu bir boşluktur. İşte burada tabii ki bir tuzak var. Buradaki tuzak doğal olarak- çerçevenin tarafsızlığır. O hiçbir zaman göründüğü kadar etkisiz değildir.

Clockwork Orange (1971)

Clockwork Orange'ın giriş sahnesindeki- Alex'in perspektifinden düşünüyorum.

" Kendimizi bitkin, yorgun ve tasalı hissediyorduk
" biraz güç bir akşam olmuştu. Arabayı başımızdan savdık ve Son bir kadeh için durakladık.

Peki, Clocwork Orange'ın sonuna doğru sinik bir suçlu olan kahramanımız, Beethoven'ın 'Ode to Joy'u söyleyen kadını gördüğünde,- niye böylesine- kendinden geçmiş ve büyülenmiştir?

" Ah Kardeşlerim, bir an, büyük bir kuş
"Milkbar'ın içinde süzülüyordu,-
"ve tüm melanki tüylerim diken diken oldu.
"Bir melanki kertenkele gibi bu ürperme vücudumdan yükselip, yukarı, aşağı inip çıkıyordu.
" Çünkü Söylediği şarkıyı biliyordum.
" Ludwig Van Beethoven'ın anlı şanlı 9. senfonisinden bir parçaydı.

Ne zaman ideolojik bir metin tüm insanlığın"kardeşlik ve mutlulukla" birleştiğini falan söylese,- hemen şunu sormalısınız: "Tamam da tümü derken, gerçekten tümünden mi bahsediyorsunuz?

"yoksa birileri bunun dışında kalmış olabilir mi?"

Clockwork Orange'daki kabahatli Alex'in- bu dışlama alanıyla özdeşleştiğini düşünüyorum. Ve büyük dahi Beethoven kelimenin tam anlamıyla- bu dışlanmışlığı beyan etmektedir. Bir anda bütün bu müzik tonu karnavalesk bir ritme dönüşür. Görkemli güzelliğini kaybetmiştir.

" Özür dilerim kardeşim, Bunu iki hafta önce sipariş etmiştim
"gelip gelmediğine Bakabilir misiniz lütfen?
" bir dakika.

Bu vulgar müziği Alex mağazadan tam içeriye girdiğinde- duymaya başlarız ve bu andan itibaren hareketlerinden kendini evinde gibi hissettiğini anlarız. Suyun içindeki balık gibidir.

“ Pardon hanımlar. Beethoven dünyasal kardeşliğin, ya da ne bileyim işte biz özgürlüğü, şan ve şerefi paylaşan mutlu, büyük bir aileyiz , tarzı yakıştırmaların ucuz yollu bir kutsayıcısı değildir.

“ Sevimli değil mi sevgilim?

Bugün yanlış bir biçimde kutlanan, ve bütün resmi olaylarda duyduğunuz birinci bölüm,- İdeoloji olarak açıkça Beethoven’la özdeşleşmiştir, ve hemen arkasından, ikinci bölüm resmi ideolojiyi rahatsız eden, resmi ideolojinin hatalarını ortaya çıkarıp buna baskı yapan ve evcilleştiren, gerçek hikayeyi anlatır. İşte Beethoven bu nedenle yapması bu kadar zor- bir şeyi gerçekleştirmiştir. O daima ideolojiyi eleştiren katıksız bir müzik çalışmasının içindeydi. Eğer klasik ideoloji Marx’ın Kapital’inin 1.cildinde hoş bir biçimde formüle ettiği gibi işlem görseydi: “"Sie wissen es nicht, aber sie tun es." "Ne yaptıklarını bilmiyorlar" "ama yine de yapmaya devam ediyorlar."

West Side Story (1961)

Sinik (sinmiş-pusmuş) ideoloji fonksiyonları şu şekilde işler: **"Ben ne yaptığımı gayet iyi biliyorum" "fakat hala buna rağmen bir şey yapmıyorum."** Fakat bu paradoksal düşünce topluluğu Bernstein ve Sondheim’ın West Side Story’nin ünlü “Officer Krupke”şarkısında bir şekilde gösterilmektedir.

“ Hey sen! “ Ben mi, memur Krupke?
Evet sen!! “ seni karakola götürmemem için
“bana bir tek sebep söyle serseri.
“ Sevgili... “sevgili memur Krupke, anlamalısınız
“bizi bu hale getiren, yetiştirilişimiz.
“ annelerimiz keş, Babalarımız ayyaş.
“ Ey Tanrım, doğal olarak serseriyiz! “Memur Krupke, çok sinirlisiniz.
“ bizler suçlu değiliz, yanlış anlaşıldık...

Birkaç müzik parçasıyla bu suç çetesi, neden suçlu olduklarını, gayet açık bir şekilde anlatır.

“ ...derinlerde, içimizde iyilik var, dokunulmamış iyilik var! “ en kötümüz bile, aslında çok iyi! Aslında her şey, orada olmayan polis memuru Krupke’ye anlatılır.

“ ...çok dokunaklı bir hikaye.
“ Herkese anlatayım! “ Sadece hakime söyle. İçlerinden biri hakim rolünü üstlenir: “ Sayın Hakim,, ailem bana kötü davrandı.
“ durmadan ot içip, bana bir nefes bile vermezlerdi. Sonra psikolojik açıklamalar başlar: “ ...O burada olmamalı.
“ Bu terapi koltuğuna ihtiyacı yok, onun sadece iyi bir kariyere ihtiyacı var.
“ Toplum ona berbat bir tuzak kurdu
“ve artık sosyolojik olarak bir hasta! “ Evet hastayım! “ Hepimiz, hepimiz hastayız...

Buradaki paradoks, bütün bunları nasıl biliyor ve neden hala yapıyorsunuzdur?

İşte bu ideolojinin sinik fonksiyonudur. Bunlar asla göründükleri gibi acımasız suçlular değiller. Belki küçücük mahrem rüyaları vardı. Bu rüyalar bir çok anlama gelebilirdi. Hatta son derece sıradan şeyler bile olabilirdi.

İngiliz ayaklanması Ağustos 2011

Hadi şimdi de 2011 Ağustos’undaki İngiliz ayaklanmasına bakalım. Buradaki ayaklanmaların bilinen, liberal açıklaması gerçekten ‘Memur Krupke’ şarkısının tekrarına benziyor. Bu ayaklanmayı sadece, suçluların vandalist isyanına bağlayamayız. Bu insanların düzenli bir aile yaşantısı içinde olmadan, düzgün bir eğitim almadan toplumdan izole edilmiş şekilde- gettolarda nasıl yaşadıklarını, anlamanız

gerekir. Düzenli bir iş beklentileri bile yok. Fakat bu da yeterli değildir, çünkü insanoğlu maddi koşulların sıradan bir ürününe indirgenemez. Şüphesiz bizi belirleyecek olan bu maddi koşulları ya da kendi evrenimizi kurarken etrafta olan şeylere nasıl tepki vereceğimizi değerlendirirken..hepmiz bir miktar özgürlükler çerçevesinde düşünüyoruz. **Muhafazakar çözüm, daha çok polise ihtiyacımız olmasıdır. Acımasız yargılamaların üstesinden gelebileceğimiz mahkemelere ihtiyacımız var.** Sanırım bu çözüm son derece basit. **David Cameron**'a kulak verecek olursak,- söyledikleri makul görünmektedir, göstericiler birilerini dövüyorlar, evleri yakıyorlar, fakat daha korkunç olanı- insanların bir takım şeyleri ödeme yapmadan almalarıdır. Hayal edebileceğimiz son şey! Çok sınırlı da olsa, Cameron belki haklıydı,- argümanında ideolojik bir aklama bulunmamaktaydı. Bu bütün insanların predominant ideoloji tarafından yakalandığı fakat farkında olmadıkları bir tepkisellik, ki bu ideoloji onlardan tüketim hakları alanıyla ilgili ideolojiye karşı- hoyrat bir şekilde eyleme geçmelerini talep ediyor. Bu tepki hakim ideolojiye yakalanmış, fakat bu ideolojinin ondan talep ettiği şeyin bu ideolojik tüketim alanında- bir tür vahşi bir role bürünmeyi talep ettiğinin farkına varacak araçlara sahip olmayan insanların tepkisi. Bu eşitlik, adalet vb kavramlarla mücadele eden, büyük parçalara ayrılan ideolojinin yer aldığı, belirlenmiş sosyal ve ideolojik çerçevenin sonucudur**. Tek işlevsel ideoloji tam anlamıyla tüketimdir,- sonrasında hangi protesto biçimiyle ne elde ettiğin hiç önemli değil. Her şiddet aslında sizin bir şeyleri kelimelere dökemediğiniz bir eylemi işaret ediyor. Hatta en acımasız eylemlerinde bile sembolik bir tıkanmayı harekete geçiriyor.**

Taxi Driver (1976)

Taxi Driver'daki en önemli şey, şiddetli bir taşkınlığı, radikal bir şekilde- intihar boyutuna taşımasıdır. Bu noktada kolayca tarif edilen taksi şöförü Travis'in eciş bücüş kişiliğine ilişkin- çıtkırıldım psikolojilerle, işimiz olmaz. İdeolojiyle işimiz olmalı.

" Dinleyin bok kafalılar, " Burada artık buna daha fazla katlanamayan bir adam var.
" Buna izin vermeyecek bir adam...
" Dinleyin sik kafalılar, .
" Burada artık buna daha fazla katlanamayan bir adam var.
" Yüzüne tükürülmesine rağmen ayakta kalmış bir adam
"Yavşaklara, köpeklere, iğrençliklere, boka püsüre karşı durmuş bir adam.
İşte burada Karşı çıkan biri var.

Taksi Driver'daki, kahramanımız Travis, Judy Foster'ın canlandırdığı genç fahişe tarafından rahatsız edilir. Onu rahatsız eden şey, her zaman olduğu gibi özellikle kendi fantezileridir. Yani kızla ilgili fantezileri. Gizli arzularına kurban ettiği kız... Fanteziler sadece bireylerin özel konuları değildir. Fanteziler, ideolojimizi oluşturan temel dolgulardır.

" Bakma şu adama.

Fantezi, psikanalitik perspektifte temel olarak bir yalandır. Bu bakımdan yalan değil, sadece bir fantezidir Ama hakikat değildir; yalnızca bir fantezi manasında bir fantezi değil, daha çok 'fantezi, süreklilikte önemli bir boşluğu doldurur' anlamına gelen bir yalan. Bir şeyler bulanıklaşmaya, başladığı zaman, bir şeyleri gerçekten anlamakta zorlandığımız zaman, fantezi kolay bir yanıt temin eder. Fantezinin olağan şekli bir sahne yaratmaktır,- Ama bu, arzu ettiğim şeyi elde ettiğim bir sahneyi değil, kendimi başkaları tarafından arzu edilirken düşlediğim bir sahneyi temsil eder.

The Searchers (Çöl Aslanı) 1956

'Taxi Driver' belki de John For'un olağanüstü geç dönem klasiklerinden 'The Searchers'ın (Çöl Aslanı) onaylanmamış bir yeniden çevrimidir.

" Sürüyle...?

kafaderisi alıyorum.

Her iki filme de, kahraman, kötü davranıldığı sanılan genç bir kadın kurbanı kurtarmaya çalışır. The Searchers'deki genç bir kadın olan Nathalie Wood kaçırılıp bir Kızılderili şefin karısı olarak yaşamıştır. Taxi Driver'de ise genç Jodie Foster, insafsız bir kadın tüccarı tarafından denetlenmektedir.

" Sürüngenlerle, aşağılık heriflerle çıkıp-
"kendini satmak mı istiyorsun?
"Alçak bir pezevenk için mi?
"Koridorlarda bekliyorsun?
" Geri kafalı olan ben miyim?
" Gerikafalı sensin.
" ben senin yaptığın gibi katillerle,
"serserilerle yatmam .

Buradaki görev, daima kurban olarak kabul edileni kurtarmaktır. Fakat gerçekten kahramanı böylesi bir şiddete iten derin kuşku, kurbanın sıradan bir kurban olmamasıdır. Kurban sapıkça bir şekilde, kendisini kurban konumuna düşüren durumdan hoşlanmakta ve bunu devam ettirmektedir. Kısaca açıklarsak, kadın kurtarılmayı istememekte, karşı koymaktadır.

" Hadi eve gidelim Debby.

Ve işte bu büyük bir problemdir. Eğer buradan politik bir boyuta sıçrayacak olursam, bu durum insani müdahale olarak da tanımlanan **Amerikan militarizminin en büyük problemidir. Irak'tan, Vietnam'a kadar yarım yüzyıldır, onlara hep yardım etmek isteriz ama gerçekten bunu kabul etmediklerinde ne olacak?**

Taxi Driver (1976)

Bu yorucu tıkanmanın sonucu sadece bir şiddet patlaması olabilir. Filmin sonuna doğru Travis'i bir cinayetler serisi içinde- infilak ederken görürüz. Genç kızın etrafındaki bütün insanları ve pezevenkleri öldürür. Şiddet yalnızca soyut değildir. Bizim kavramsal eşleştirme adını koyduğumuz şeyle ilişkili, belli bir iktidarsızlığı örtmek isteyen- gerçeğe acımasız bir müdahaledir. Ne olup bittiği hakkında berrak bir fotoğrafa sahip olamazsınız.

Neredeyiz?

Tamamıyla aynısı **Oslo'da Anders Behring Breivik**'in korkunç şiddet patlamasıyla işlediği cinayetler için de geçerlidir. Oslo başkanlık binasının önüne bir bomba attıktan sonra yine Oslo'ya yakın bir adada sosyal demokrat parti üyesi- bir sürü genci öldürmesidir. Birçok kişi bu durumu kişisel bir cinnet olarak- savuşturma çabasında olmuştur. Fakat Breivik'in manifestosunun okunmaya değer olduğunu düşünüyorum. Açıkça bu şiddetin nasıl ortaya çıktığı, sadece terörize edilmiş değil aynı zamanda kanunlaştırılmış olan- küresel kapitalin belirsizliği ve anlaşılmazlığına karşı bir tepkidir.

Bu tıpkı Taxi Driver'ın sonunda- Travis Bicke'nin katliamına benzer. Orada zar zor, ayakta durabilirken elini sembolik bir silah gibi kendi kafasına doğrultur. Açıkça, tüm bu şiddetin bir intihar olduğunu gösterir. Bir bakıma, Taxi Driver'daki Travis doğru yoldadır. Birdenbire şiddet patlamasının içinde olup bu şiddeti kendinize yöneltebilirsiniz fakat daha spesifik olan şey kendi içinizde sizi yöneten sizi hakim bir ideolojiye bağlayan şeyin ne olduğudur.

Jaws (1975)

" Pippin?
Pippin?

Steven Spielberg'İn Jaws'ında köpekbalığı, plajda insanlara saldırmaya başlar. Bu saldırı ne anlama gelir?

Köpekbalığı neyi temsil etmektedir?

Bu noktada bu sorunun farklı,, birbirini dışlayan cevapları vardır. Bir tarafta bazı eleştirilerin ifade ettiği gibi köpekbalığı, sıradan Amerikalıları endişelendiren yabancı tehdidini simgeler. Köpekbalığı aynı zamanda Amerikalı yurttaşları tehdit eden doğal felaketleri, tayfunları ya da-Göçleri de simgelemektedir.

Diğer taraftan, enterasan olan bir şey de filmi çok beğenen, Fidel Castro'nun, Jaws'ı çok açık bir şekilde bir tür- solcu Marksist bir film olarak, köpekbalığını da sıradan Amerikalıları sömüren acımasız sermaye metaforu olduğu yönünde düşünmesidir.

Peki Doğru yanıt hangisidir?

Ben hem hepsinin, hem de hiçbirinin olduğunu iddia edebilirim. Bütün dünya ülkelerindeki sıradan insanlar gibi Amerikalıların da birçok korkusu vardır. Bir çok şeyden korkarız. Belki de bizden daha düşük düzeyde, olduğunu düşündüğümüz göçmenlerin ve benzeri insanların bize saldırmalarından ve soymalarından, korkabiliriz. Çocuklarımıza tecavüz etmelerinden korkabiliriz. Doğal felaketlerden, kasırgalardan, depremlerden Tsunamilerden ve ahlaksız politikacılardan korkarız. Bize her istediklerini yaptırabilen büyük şirketlerden korkarız. Köpekbalığının fonksiyonu tüm korkularımızı tek bir şeye yönelterek bütün bu korkuları tek bir korkuda birleştirmektir.

" Gülümse diyorum sana orospu çocuğu...

Böylece gerçeklikle ilgili deneyimimiz çok daha basitleşir. Şimdi bunu niye söylüyorum?

Çünkü belki de insanlık tarihindeki ideolojinin en uç örneği olan Anti semitik- Nazi Faşizminin benzer bir yönde yol almış olması- değil midir?

20'lerin sonu ve 30'ların başında sıradan bir Alman vatandaşını düşünün. Bulunduğu pozisyon, soyut anlamda- tıpkı küçük bir çocukla aynıdır. Tümüyle ambale olmuş durumdadır. Toplumsal otorite, sembolik düzen- onun bir Alman işçi, , banker veya benzeri bir şey olduğunu, ama hiçbir fonksiyona sahip olmadığını söyler. Toplum ondan ne istemektedir?

Neden hiçbir şey düzgün gitmemektedir?

Durumu algılamasının yolu ona yalan söyleyen gazetelerden geçer. Enflasyon nedeniyle işinden olmuştur. Bankadaki tüm parasını kaybetmiştir. Morali iyice düşmüştür... Peki tüm bunların anlamı nedir?

Trıumph Of The Wıll (1935)

Orijinal faşist rüya -tabii ki tüm ideolojilerdeki Rüyalar gibi pastayı almak ve yemektir. Sıklıkla işaret edildiği gibi Faşizm, son derece tutucu bir devrimdir. Evet devrim; ekonomik gelişme, modern endüstri.. Fakat bununla birlikte hiyerarşik toplumu sürdüren hatta yeniden yaratan bir devrim. Modern ve verimli fakat aynı zamanda bir sınıf ya da diğer karşıtlıklar tarafından denetlenemeyen-hiyerarşik değerler tarafından kontrol edilen bir toplum. Şimdi burada, Faşistlerin bir sorunu var, çünkü antogonizm, sınıf mücadelesi ve diğer tehlikeler kapitalizmin özünde bulunan şeyler. Kapitalizmin tarihinden de bildiğimiz, modernleşme ve endüstrileşme, eski değişmez ilişkilerin parçalanması, dağılması anlamına gelmektedir. Bu sosyal çatışma anlamına gelmektedir. İstikrarsızlık kapitalizmin işleyiş şeklidir.

Peki bu konu nasıl çözülür?

Basit. Toplumda işlerin ne kadar da yanlış gittiğini anlatan İdeolojik bir anlatı kurmamız lazım,- sadece bu toplumun gelişiminin özünde varolan gerilim nedeniyle değil, daha çok zorla içeriye giren davetsiz yabancılarla ilgili olarak. Yahudiler sosyal yapımıza nüfuz edene kadar bir sorun yoktu. Sosyal yapımızı sağlığa kavuşturmanın yolu Yahudileri gözden çıkarmaktı. Jaws'da köpekbalığına yapılan operasyonla aynı şey. Dünya kadar korkunuz vardır ve bu korku yığını kafanızı karıştırır, tıpkı tüm bu kafa karışıklığının ne anlama geldiğini bilmediğiniz gibi. Ve bu karmaşıklık yığınının yerini çok net bir figürle değiştirirsiniz, Yahudilikle: Böylece herşey açıklığa kavuşur.

John Major, Birleşik Krallığın Başkanı Zamanındaki ideolojik bir kampanya

" Bekar ebeveynli ailelerin sosyal güvenlik fonunu kesmenin bir yolu
"bu raporla kısmen teşvik edilmiştir. "sosyal güvenlik departmanı hızla artan bekar annelere ayrılan-
"ve önümüzdeki on yıl sonunda-
"neredeyse 5 milyon pound'a ulaşabilecek-
"sosyal yardım bütçesinden
"korkmuştur. "Fakat bekar ebeveynlerle ilgili mesele
" giderek John Major'un temel mücadelesinin altında yatan
"nosyon olarak görünmektedir.

Hatırlayın, 20 ya da 30 yıl önce- John Major, Birleşik Krallığın Başkanı olduğu zaman ahlaklılığa dönüş gibi ideolojik bir kampanya vardı. Toplumdaki tüm kötülükler- yalnız ve işsiz annelerle tasvir edilen geleneksel bir- rivayete yüklenmişti. Burada olduğu gibi şiddet acaba varoşlarda mıydı?

Tabii ki yalnız ve işsiz anneler- Çocuklarına bakamazlar, onların eğitimleriyle ilgilenemezlerdi. Tabii ki bütçemizde büyük bir açık var, ve paramız yok, çünkü evli olmayan anneleri desteklemek zorundayız falan filan. **İdeolojik bir yapıda hayal dünyanızı sabitleştirecek buna benzer bazı sahte somutluklara- ihtiyacınız vardır ve daha sonra bu imge bizi harekete geçirir.** İdeolojinin bir tür filtre olduğunu düşünün. Yani bir tür çerçeve, sıradan gerçekliğe- baktığınızda her şeyin değiştiği- bir çerçeve. Fakat hangi anlamda? Bu durum çerçevenin her şeyi içine dahil ettiği anlamına gelmesin; Bu sadece çerçevenin sonsuz bir kuşku dehlizine açılması anlamına gelir.

The Eternal Jew (1940)

Yahudiliğe Anti-Semitik bir açıdan bakarsak;- Yahudiliğe ait figürün nasıl da önem arz eden bir çelişkiye- sahip olduğunu anlarız.

Film hakkında geniş bilgi bkz:
DER EWİGE JUDE (1940) Sona Kadar Yahudi.

Yahudiler aynı zamanda hem aşırı entelektüeldir
Yahudi matematikçiler, gibi, hem de bayağıdırlar.
Düzenli yıkanmazlar.
Masum kızları daima baştan çıkarırlar falan filan...

İşte bu ırkçılık için son derece tipik bir durumdur. Diğerinin gizli seks partilerinden nasıl zevk aldığını falan hayal edersin, çünkü ırkçılıkta- öteki yalnızca düşman değildir. Öteki genellikle bir tür sapıkça eğlenceden zevk alan ya da tam tersi biçimde- bizim eğlencemizi, mutluluğumuzu çalmaya çalışan biri olarak görülür, her zaman söylediğimiz gibi, bizim yaşam tarzımızı bozmak/rahatsız etmek maksadıyla.

Trıumph Of The Wıll (1935)

Bu noktada Nazi ideoloji yapısının oluşturduğu tüm ögeleri gözden düşüren sıradan, basit tuzağa düşmemeli ve onların hepsini proto-faşist olarak yaftalamamaya dikkat etmeliyiz. Bugün faşizmle ilişkilendirdiğimiz bu unsurların çoğunu işçi hareketinden aldığını unutmamalıyız. Çok sayıda insanın birlikte yürümesi, görevimizin bir parçası olan disiplin; Nazilerin doğrudan doğruya soldan, Sosyal demokrasiden- aldıkları ögelerdir. Şimdi insanların b bu “dayanışmasıyla” ilgili olarak Nazilerin dünya görüşü hakkında birkaç kavramdan bahsedeyim. Tanrım, bu dayanışma kavramında aslında kötü olan hiç birşey yok. Sorun, bu dayanışmanın hangi insanlar için olduğu. Eğer “insanlar” derken, 'Volksgemeinschaft' yani, **düşmanın otomatik olarak dış mihrak olarak görüldüğü- bir komuniteden bahsediyorsanız, nazizmin, tam ortasındayız demektir.**

Cabaret (1972)

Elzem olan şey İdeolojiyi bağlı olduğu yere yerleştirmektir. Daha açık bir örnek verelim. ‘Cabaret’ filminden bilinen bir şarkı 'Tomorrow Belongs To Me' (Yarınlar Bana Bağlı).

“ çayırlardaki güneş yazdan kalma bir sıcaklıkta-
“ormanda geyik özgürce koşuyor...

Bazı arkadaşlarım Bob Foses’ın ‘Cabaret’ filmini, İzledikten ve- bu şarkıyı duyduktan sonra nihayet bu kadar duygusal etki yaratan bu kadar derin olan şeyin, faşizmin, ne olduğunu anladıklarını sandılar. Fakat bu özellikle kaçınılması gereken bir hatadır. Bu şarkı son derece sıradan, populer bir şarkıdır. Şans eseri, filmi çektikleri sırada Musevi bir çift tarafından bestelenmiştir. Güzel bir ironi. Eğer sadece müziğe değil de, özellikle sözlere dikkat ederek, nasıl bestelendiğine bakarsanız:

"BİR ULUSUN UYANIŞI YARINLAR BANA AİT.."

Kimileri bunu önemsemeden sözcükleri az biraz değiştirerek tamamen radikal solcu ya da, Komünist bir şarkı hayal edebilir.

“ fakat sonra bir fısıltı; yüksel, yüksel diyor...

Alman Hard Rock grubu 'Rammstein' Volkerball 2006

Alman Hard Rock grubu 'Rammstein' Sıklıkla Nazilerin askeri ikonografisine, Yakın durduğu ve Bu tip parçalar söylediği yolunda suçlanmıştır. Fakat birisi onların gösterilerini yakından dikkatle gözlerse net bir şekilde, ne yaptıklarını görecektir. ‘Reise Reise’ onların emsal oluşturacak en iyi parçalarıdır.

“ Reise, reise, Seemann reise
“herkes kendi işini bir şekilde yapar
“insanlara mızrak attılar diğer balıklara attıkları gibi-
“ Der andere zum Fische dann. Der andere zum Fische dann

Remmstein’in oynadığı Nazi ideolojisinin minimal unsurları libidinal yatırımın saf unsurları gibidir. Haz, olması gerektiği, ya da olduğu gibi, kimi tiklere indirgenmiştir: yani, hiçbir ideolojik anlam içermeyen bir takım vücut hareketlerine. Ramstein’ın yaptığı şey ise- bu unsurları Nazi eklemlerinden ayırıp bağımsız bir hale getirmektir. Onlardan ideoloji öncesine ait bir haz almamıza izin verir. Nazizmle mücadele etmenin yolu, Nazilerin atfettiği anlam çerçevesini yok sayarak bu unsurların keyfini çıkarmaktan geçer, geriye kalan göründüğü gibi gülünçtür. Böylelikle, Nazizmi bünyesinden çıkararak onu küçük düşürmüş olursunuz.

Peki, İdeoloji bunu nasıl yapabilir?

Bu ideoloji öncesi unsurlar nasıl bir araya getirilebilir?

Bu tür unsurlar bir nevi rüşvet gibi görünebilir. İdeolojinin yöntemi, bizi ayartıp kendi yapısına alarak bize ödeme yapmasıdır. Bu rüşvet, belki zevk almaya kodlanmış tüm hareketlerin, hazla yoğunlaştığı salt libidinal bir ödemedir/rüşvettir. Ya da bunlar kolektif disiplinin dayanışma unsurları, bir grubun kaderi için, mücadele etmesi gibi daldan dala atlayan ucu açık ögelerdir. Tüm bunların hepsi ayrı ayrı kendilerini farklı ideolojik mecralara açan, yerleşik olmayan unsurlardır. **Şimdi bizim tüketiciliğimizin en dikkat çekici bölümüne gelelim.** İzninizle bir yudum alayım...

'Starbucks' kahvesi.

İtiraf etmeliyim ki, düzenli olarak içiyorum. Fakat kabul etmeliyiz Sturbucks'tan bir cappucino satın aldığımızda, aynı zamanda bir yığın ideolojiyi de satın alıyorsunuz. Hangi ideolojiyi?

Bilirsiniz, bir Sturbucks mağazasına girdiğinizde çoğunlukla her zaman şu mesajı içeren, bir takım posterler görürsünüz: Evet, bizim cappucinomuz Diğerlerinden daha pahallı olabilir- Fakat- **İşte şimdi hikaye başlıyor:**

Biz kazancımızın yüzde birini Guatemala'daki çocukların- sağlığına ayırıyoruz. Sahra'daki çiftçiler için su tedarik ediyoruz, ya da ormanları koruyabiliyoruz, organik kahve yetiştiriyoruz... Falan…falan... Ben bu zeki çözüm karşısında hayran kalıyorum. Saf tüketimciliğin var olduğu eski günlerde, bir ürün alıp sonra kendinizi kötü hissederdiniz. **Aman tanrım, Afrika'da insanlar- açlıktan ölürken ben sadece bir yiyiciyim. Buradaki düşünce, saf kafa karıştırıcı tüketimimizi etkisizleştirecek bir şey yapmamız gerektiğiydi.** Mesela, herhangi bir, Yardım kuruluşuna katkı yapıp yapmadığınızı bilmiyorum. Burada Sturbucks'ın sizin için kolaylaştırdığı şey- bir tüketici olmak, kötü bir bilinçten arınmış bir tüketici.- çünkü,tüketiciliğe karşı olmanın bedeli, buradan satın aldığınız ürüne dahil. Biraz daha fazla ödeyeceksiniz ve böylelikle sade bir tüketici olmayacak fakat aynı zamanda Afrika'daki açlara- ve çevreye karşı sorumluluğunuzu yerine getireceksiniz. İşte tüketimin en son biçimi budur. Başlıca küçük mutluluklarımız ve sorumluluklarımızdan oluşan- bir yaşama basit bir şekilde karşı çıkmamalıyız. Günümüz kapitalizmini düşünecek olursak: Bir yanda, kar elde etmeye-, büyümeye, sömürüye ve doğanın yıkımına iten sermaye döngüsünün talepleri,- diğer yanda da, hem geleceğimizi hem de hayatımızı sürdürmek için doğayı falan korumamız gerektiğini, söyleyen ekolojik talepler: Gelecek nesillerin hayatta kalması için doğayı koruyalım falan filan.. Acımasızca kapitalist yatırımın peşinden koşma ve çevre farkındalığı arasındaki bu tezatlıkta, bir çok ileri görüşlü analistin not düştüğü gibi kuşkusuz

Kapitalizm tarafında yer alan, acaip ve sapıkça bir sorumluluk var.

Kapitalizmin tuhaf dinsel bir yapısı vardır. Şu mutlak taleple ivme kazanır: Sermaye, kendini büyütmek, çoğaltmak, yeniden üretmek için,- devri-daim etmek zorundadır, bu amaç için de- hayatlarımıza ve doğaya kadar, her şey feda edilebilir.

İşte bu noktada kayıtsız, şartsız tuhaf bir buyrukla karşılaşırız. Gerçek bir kapitalist, bu sapıkça görev için, her şeyini feda etmeye hazır olan bir pintidir. Burada, **Mojave Çölü**'nde artık dolaşımdan çıkmış uçakların mezarlığı sayılan bu yerde gördüğümüz şey Kapitalist dinamiğin diğer yüzüdür. Kapitalizm her zaman krizdedir. İşte kesinlikle bu nedenle her zaman yıkılmaz görünür. Kriz bir engel değil. Kriz, onu daima kendini devirmeye, genişletilmiş yeniden üretime her zaman yeni ürünlere yönelterek, ileriye doğru İten şeydir. Bunun görünmeyen yanı ise, koca bir çöplüktür. Bu çöp yığınlarını bir şekilde onlardan kurtulmaya çalışarak karşı koymalıyız. Belki ilk yapılması gereken şey bu çöplüğü kabul etmektir. Yani orada hiçbir şeye hizmet etmeyen bir şeyler olduğunu kabul etmek. Onun bu sonsuz döngüsünü kırmak için kabul etmek.

Alman Filozof Walter Benjamin- çok anlamlı bir şey söylemiştir:

Tarihsel varlıklar olmamızın ne anlama geldiğini sadece bir şeylerle meşgul olduğumuz zamanlarda ya da bir şeyler hareket halinde olduğunda değil, bunu yalnızca yarısı doğa tarafından geri alınmış bu kültür kalıntısını gördüğümüz zaman anladığımızı ve tarihi deneyimlediğimizi- söylemiştir.

Bu noktada tarihin bizim için ne anlama geldiğine dair bir sezgimiz olur. Belki bu post-katastrofik filmlerdeki kurtarılma mevzusu için de geçerlidir.

'I Am Legend' (Ben Efsaneyim) (2007)

'I Am Legend'(Ben Efsaneyim)'de olduğu gibi. Filmde, insanlardan arınmış bir dünya, terk edilmiş fabrikalar, çalışmayan makinalar ve boş mağazalar görürüz. Bu noktada gözümüze çarpan şey, psikanalitik bir terimle söyleyecek olursak anlamın ardında duran sessizliğe ilişkin **'Inertia of Real' (Gerçeğin Donması)dır.** Mojeva Çölünde karşımızda duran bu uçaklar bunun, pasif, otantik bir deneyim olduğuna dair bir şans elde etmemizi sağlar. Belki de otantik pasifliğin tamamıyla sanatsal bu anı, Olmadan, yeni olan hiçbir şey ortaya çıkmayacak. Belki de yeni bir şey ancak bir başarısızlık sonucunda bulunduğumuz yerdeki ağ fonksiyonlarının ertelenmesi ile ortaya çıkacak.

Titanic'deki kazaya sebep olan şey nedir?

Standart bir okumayla Titanic'in batmasına neden olan şeyin ne olduğunu hepimiz biliyoruz. Sadece filmde değil, gerçekte de bu kaza nedir?

. Bu çarpmanın önemli bir etkisi vardı, çünkü yakın gelecekte kendisini dünya savaşları gibi düşüşlerin beklediğinden haberdar olmayan o dönem halen ışıltılı ve zaferlerle parlayan bir toplumda gerçekleşmişti. Fakat bu anlamlar dünyasında daha da uç noktada olan şey, okyanusun dibinde duran harap haldeki Titaniğin kelimenin tam anlamıyla büyüleyici varlığıdır. James Cameron harap durumdaki Titaniğe bir yolculuk organize ettiği zaman o da benzer bir konuyu- dile getirmiştir. Kaşifler batığa ulaştıklarında müstehcen ve kutsalın üst üste bindiği- yasaklanmış bir bölgeye ulaşmanın- neredeyse metafiziksel deneyimini yaşamışlardır.

" evet Roger işte bu. indir onu
"şimdi birinci sınıf salonunun kapısına doğru ilerleyin.
" I want you guys working with...

Etkili olan her türlü politik, ideolojik sembol ya da semptom bu başdöndürücü haz boyutunda yer alır. Yani hazzın içinde donmuş ve yüz buruşturan abartılı acının içinde. Burada, okyanusun tam ortasında, donmuş cesetlerle çevrili olan bu botun içinde ne işim var?

Titanic (1997)

" Jack?

Günümüz Hollywood'unun yüce ideolojik alanı olan

" Jack?

James Cameron'un Titanic'inin bir sahnesindeyim. Neden?

Çünkü filmin hikayesinde yaklaşmakta olan gerilim yüzünden.

"– bu dansı bilmiyorum. – ben de bilmiyorum.
"sadece kendini bırak. gerisini düşünme.

Sonuçta üç aşama kaydediyoruz. Birincisi, James Cameron'un alt sınıfa sahte bir sempati saçmalığını yüklediği, ironik biçimde Hollywood Marxism'ine gönderme yapılan kat. Üst katta, egoist ve yüreksiz birinci sınıf yolcular.

" Bundan hoşlanmıyorum Rose.

Bu konum, Kate Winslet'ın nişanlısı rolündeki-

"Billy Zane'e atfedilmiştir. O bunu biliyor. Bütün bir anlatı daha çok gerici bir mit'e teslim olur.

" şu adamların yüzünü gördün mü?

İlerleyen aşk hikayesinde gemiye çarpan buz kütlesinin nasıl bir role sahip olduğunu sormalıyız?

" gemi rıhtıma yanaştığında seninle geleceğim. " bu çılgınlık. biliyorum.

Benimse buradaki yorumum son derece sinik. Bu tam anlamıyla gerçek bir felaket olmalı. New York'da iki ya da üç haftalık Şiddetli bir seksten sonra belki bu ateşli aşkın kaybolacağını düşünebiliriz.

" para ödeyen bir müşteri olarak-
"istediğimi almalıyım.

Kate Winslet, psikolojik olarak sıkıntıdan dağılmış, egosu darmadağın olmuş, üst sınıfa ait bir genç kızdır. Ve Leonardo di Caprio'nun fonksiyonu da;-

" Oraya, yatağın yanındaki koltuğa kızın darmadağın olmuş egosunun, benlik saygısının düzelmesine yardımcı olmaktır.
" Güzel. Şimdi uzanabilirsin.

O doğrudan kızın görüntüsünü çizer.

" olduğunda söyle
" kollarını bu şekilde arkaya at.

Favori olan eski emperyalist mitlerden birinin- yeni bir versiyonu. Üst sınıf insanlar yaşama sevinçlerini kaybettiklerinde alt sınıflarla iletişime geçme ihtiyacı duymaları düşüncesi. Aslında insafsız bir şekilde yaşam enerjilerini- bir vampir gibi emerek sömürmek. Yenilendiğinde, münzevi üst sınıf yaşamına yeniden katılabilir.

" kalbim durmadan çarpıyordu.
" hayatımın en erotik anıydı en azından
" o zamana kadar..

Hemen seksten sonra değil, çiftimiz açık gökyüzünün altında birlikte yaşamaya karar verdikten sonra, gemi buzdağına çarpar.

" evet.

Oratorıo For Prague (1968)

Şuna bak. Bilirsiniz, tarihte eğer bir olay- kıyamet gibi ortaya çıkıyorsa kişileri ya da düşünceleri- korumak adına birer mit mertebesine yükseltilir. 1968'de Çekoslavakya'da Prag Baharı diye bilinen olayın- Bastırılması için Sovyet ordusu ve destek olarak- Varşova askeri gücü tarafından nasıl müdahale edildiğini hatırlayın. Çek demokratik komünistlerinin girişim nedeni- daha insani bir Sosyalizm istemeleriydi.. Biz daha çok bu vahşi Sovyet müdahalesinin- kısa süren Prag Baharını yıktığını düşündük. Belki de onu rüya yapan şey buydu. Çekoslavakya da liberal kapitalist bir pozisyona- evrilebilirdi ya da genellikle reformist komünistlerin talihini belirleyecek tarzda,- yönetimdeki komünistler tarafından- kesin bir sınır çizilmeye mecbur bırakılabilirdi. Tamam, eğlenmenize bakın, bu kadar özgürlük yeter, şimdi yeniden sınırları tanımlayalım. **Şimdi buradaki paradoks Sovyet müdahalesinin- başka bir komünizm ihtimalini muhafaza etmesidir.**

Titanic (1997)

Burada yine, geçici felaket yoluyla, sonsuzluk adına korunan bu ideale sonradan zorla dahil edilen, bir aşk hikayemiz vardır. Bu sonsuz aşkta illüzyonun korunması adına yapılan umutsuz manevrayı kesinlikle kıyamet olarak okuyabiliriz. İdeolojinin burada nasıl da etkili şekilde işlediğini görebiliriz. İki tane yüzeysel düzeyimiz var. Tüm bu rastlantıların -ve sonrasında da aşk hikayesinin- büyüleyiciliği- fakat bizim ilerici zihinlerimiz tarafından son derece kabul edilebilir olan bu durumlar sadece bir

tuzaktır. Her zaman olduğu gibi dikkat eşiğimizin- altında olan şey, fakir insanların yaşam enerjisini-insafsızca kendilerine mal etmeye çalışan zenginlerin gerçek muhafazakar mesajını almaya her zaman hazır olmamızdır.

“ burada kimse yok efendim.

Her şeyi anlatan mükemmel bir detay var.

“ geri gel o zaman.

Kate Winslet, Leonardo di Caprio’nun öldüğünü anladığı zaman haykırır:

"**Seni hiç bırakmayacağım Seni hiç bırakmayacağım, yemin ederim."**

“Dediği sırada - seni hiç bırakmayacağım “söz veriyorum. Onu suyun içine bırakır. O şimdi ironik bir biçimde ortadan yok olan bir arabulucudur. Çiftin sahne aldığı Bu mantığın- Hollywood’da çok uzun bir geçmişi vardır. Hikaye ister dünyanın sonu, ister insanlığı tehdit eden bir göktaşı ya da muazzam bir savaş olsun.

‘The Fall of Berlin’ (Berlin’in Düşüşü) 1949

Bir kural gibi çiftimizi tehdit ederek bağlanmalarını sağlayan büyük bir bela ortaya çıkar ve bu çetin sınav sonucunda çiftimiz bir şekilde mutlu sona ulaşır. Bu mantık sadece **Hollywood filmleri için geçerli değildir. kırkların sonuna doğru Sovyetler Birliği’nde tüm zamanların tartışmaları içinde barındıran dönemin en pahallı filmi- ‘The Fall of Berlin’: (Berlin’in Düşüşü) çekildi:** İkinci dünya savaşının Sovyet bakış açısından tarihe düşülmesiydi. Son derece inanılmaz olan, filmin aşk ilişkisini-yeniden üreten mantığı yakından takip etmesiydi.

Hikaye, Almanların- Sovyetler Birliğine saldırmasının hemen öncesinde,- kasabalı bir kıza aşık olan ve bunu itiraf edemeyecek kadar çekingen bir işçi modelinin, Moskova’ya, Stalin tarafından madalya verilmek üzere davet edilmesiyle başlar. Stalin onun gerilimi, kafa karşıklığını anlar ve gayet şiirsel bir tavsiye- verir. Bu bölüm ne yazık ki kayıptır Çünkü arka planda Stalin’in ölümünden- sonra bir hiç haline gelen ve vatan haini olarak öldürülen Sovyet politikacı Beria yer almaktadır. Fakat senaryodan neyin ne olduğunu anlıyoruz. Eğer Stalin bir aşk tavsiyesinde bulunursa, bu başarılı olmak zorunda- ve çift kavuşmalıdır. Büyük olasılıkla kıza sevişmek istediğini söylemiştir Tam da bu sırada şiddetli bir patlama buna engel olur: Alman uçakları her yeri bombalamaya başlar. Genç kız esir olarak alınır. Kuşkusuz genç adam da Kızıl Ordu’ya katılır ve onu tüm çarpışmalar boyunca takip ederiz. Filmde bu savaşların, neden yapıldığına ilişkin derin mantık,- çifte yeniden hayat vermek üzerine kuruludur. Genç adam kızı geri almalıdır. **Filmin en sonunda tuhaf bir şekilde, Stalin’in ilahi çöpçatan olarak onaylanan rolüyle çiftin birleşmesiyle gerçekleşen de bu olmuştur.** Gerçekten yaşanan bir sahne, Stalin, sıradan insanların oluşturduğu kalabalığa girerek kendini gösterir. Stalin uçağa binmekten paranoya derecesinde korkan biriydi. Fakat bu sahneyi gördüğünde en sonunda ağlar. Tahmin ettiğiniz gibi bu bölümleri o yazar. Genç çift birbirleriyle karşılaştıklarında, kız önce Stalin’i görür, sonra arkasını döner ve tüm savaş boyunca beklediği sevgilisini görerek şaşırır. Çiftin yeniden bir araya gelmesi böylelikle Stalin’in varlığıyla gerçekleşmiştir.

İşte bu da ideolojinin nasıl işlediğini açıklar. Sadece filmin sonunda Stalin’in söyledikleri bağlamında açık bir İdeoloji değil: Şimdi özgür insanlar barışın tadını çıkarıyorlar Falan filan.. Fakat tam olarak en temel ideoloji. Sözümona kendi içinde önemsiz olan, ikincil durumdaki motif, genç çiftin aşkı, filmi bir arada tutan, dikkatimizi çeken ve sürmesini sağlayan, bu küçük fazlalık, kilit noktada yer almaktadır. İşte ideoloji bu şekilde işler.

Full Metal Jacket (1987)

“ Güzel.
“ Her şey temiz.
“ Cilalı.
“ Bu yaptığın iş muhteşem.

“ Harika, Charlene.

Genellikle askeri disiplini emirleri- mantıksızca yerine getirmek olarak algılarız. Emirlere boyun eğmek olarak. Görevinizin ne olduğunu düşünmezsiniz. Ama bu kadar basit değildir. eğer bunu yaparsak bir makine haline geliriz. Daha fazla bir şeyler olmalı. Bu daha fazla olan şeyin iki temel biçimi vardır. Birincisi, daha iyi huylu olanı ironik mesafedir.

TV dizisi MASH (1970)

Çok iyi bilinen TV dizisi MASH’da- güzel bir biçimde örneklenmiştir:

“ Hawkeye?

Hikayede, askeri doktorların da seks oyunlarına karıştığı ve durmadan bir şeylerle dalga geçtiklerini görürüz. Bazıları Robert Altman’ın MASH filmini- Antimilitarist bir hiciv olarak kabul eder- ama değildir. Bu askerlerin sürekli şakalar yapmalarına- Ciddi konularla dalga geçmelerine rağmen, mükemmel askerler olarak görevlerini yerine getirdiklerini- her zaman aklımızın bir köşesinde tutmalıyız. Onlar da görevlerini yaptılar.

“ Bu senin için tatlım.

Daha da kaygı verici olan saf militarist disipline – bir parça müstehcen meşumluk katmak. Amerikan silahlı kuvvetleriyle ilgili tüm filmlerde, bu müstehcenliğin bilinen en iyi biçimde cisimleşmesi- marşlardır.

“Saçma sapan bir karışım: Bilmiyorum ama, öyle duydum.
“ Eskimoların kukusu buz gibidir.

Ve müstehcenlik. Bu askeri disiplinle dalga geçmek, onun altını kazımak değil. Bu onun en temel bileşeni. İşte bu müstehcen fazlalığı attığınız zaman, askeri makine çalışmayı bırakır.

“ Oooo, olamaz. Bakın burada ne var?
“ Siktiğimin komedyeni?
Private Joker.
“ İçtenliğinize hayranım.
“ Kahretsin.Hoşlandım senden Bir gün
“bize gel ve kızkardeşimi becer.
“ Seni pislik torbası!
“ Adını öğrendim. Kıç deliğin bende artık!
“ Gülmek yok. Ağlamak yok.
“ hepsini tek tek öğreneceksin. sana öğreteceğim.
“ Şimdi kal ayağa! ayaklarının üzerinde dur!
“ kendi kendini sikmenin ne olduğunu göreceksin ya da
“kafanın ve bokunun vidalarını ben gevşeteceğim.
kendine gel yoksa gözlüklerine sıçarım, dünyayı bombok görürsün.
“ Efendim, evet, efendim! Private Joker
“söyle bakalım, neden benim kutsal birliğime katılmadın?

Sanırım Stanley Kubrick’in ‘Full Metal Jacket’ filminde İbretlik olarak gösterilen bu eğitim çavuşu, aslında son derece trajik bir figürdür de. Bu çavuşu daima işini bitirdikten sonra evine giden, son derece nazik biri olarak hayal etmeyi severim.

“ Bu tüfeğim, Bu da tabancam.

Bütün bu müstehcen yaygara sıradan askerleri baskı altına almayan ve onlara sadece biraz zevk almaları için önlerine yem atan- bir show’dur.. Bu sadece askeri makineyi ayakta tutan müstehcenliği sorgulamak değil; daha genel bir kural olarak askeri toplulukları hatta söylemek gerekirse tüm insan

topluluklarını avucunun içinde tutan bir diğer genel kuraldır. Büyük uluslardan, etnik topluluklardan,-küçük üniversite bölümlerine ve daha pek çoğuna kadar bu böyledir. Elinizde yalnızca herkesçe bilinen açık kurallar yok. Bir topluluğun parçası olabilmek için her zaman, bazı kapalı yazılmamış kurallara ihtiyacınız vardır; bunlar hiçbir zaman alenen tanınmamıştır- fakat bir grupla özdeşleşme noktasında Son derece hayati kurallardır.

İf.. (1968)

İngiltere'de devlet okullarında hayatı düzenleyen bu müstehcen yazılmamış ritüelleri herkes bilir "Bu kadar yeter, teşekkür ederim Finchley.

" Teneffüsten sonra tüm okul sorumluları odama gelsin.
" Peki efendim. Sahi, Hindistan nasıldı?
Eğlendin mi?
" Mükemmeldi.
Bridges!

Lindsay Anderson'un klasikleşmiş If'ini düşünün..'. Kamusal hayat demokratiktir, öğrencileriyle iletişimde olan bir öğretmenimiz vardır, iyi bir atmosfer, arkadaşça bir eğitim, birlik ve beraberlik ruhu, fakat daha sonra görünenin altında neler olduğunu anlarız. Yaşları daha büyük olan öğrenciler, genç olanları cinsel anlamda taciz ederler. **Bu sadistik bir şiddet ile müstehcenlik karışımı bir şeydir.** Yine burada önemli olan nokta- bütün suçu veya bu zevki kolayca yaşça büyük olan öğrencilere atamayız. Kurban durumundakiler bile- bu şeytani müstehcenlik döngüsünün bir parçası durumundadır. Bu durum; "eğer bir topluluğun gerçek bir üyesi olmak isterseniz, ellerinizi kirletmeniz gerekir" tarzında bir şeydir. Amerikan askerlerinin Iraklı mahkumlara özellikle utandırıcı tarzda işkence yaptıkları Abu Gharib skandalının bile bu şekilde Okunabileceğini düşünüyorum. Bu basitçe; **"biz burnu havada Amerikalılar, diğer insanları aşağılıyoruz"** demek değildir. Burada Iraklı askerlerin yaşadığı şey, Amerikan militarist kültürünün müstehcen alt yüzeyini sahnelemek olmuştur.

47:30

REEL BAD ARABS: HOW HOLLYWOOD VİLİFİES A PEOPLE
"Araplar Kötü"dürün Gerçeği:
Hollywood Bir Milleti Nasıl Kötüler (2006)

'Full Metal Jacket'da, 'Joker'i oynayan Matthew Modine bizim normal asker diye adlandırabileceğimiz tiplemeye daha yakındır. 'M.A.S.H.'tipi bir asker . İronik bir mesafesi vardır. Sonunda askeri anlamda en verimli asker olduğunu kanıtlar. Bana dönecek olursak. O zaman neden kendimi vurmak istiyorum?

Burada yanlış giden bir şeyler var. Ama ne?

"Kolu çek ve mermiyi sür! Sadece bir cinnet geçirmedim.
" Hazır ol! " Bu benim tüfeğim.
" burada bunlardan daha çok var, ama bu benimki.

Fakat ben burada direkt olarak bu müstehcen ritüellerle özdeşleştiriliyorum. Mesafeyi kaybettim.. Bunları ciddiye alıyorum.

" Tanrı aşkına kafamın içinde ne yapıyorsunuz hayvanlar?

Eğer buna çok yaklaşıp ona gereğinden fazla anlam atfederseniz eğer gerçekten bir anda bu süper egonun sesini altederseniz, bu bir öz yıkım olur. Etrafınızdaki insanları- öldürürken, bir bakarsınız kendinizi öldürmek üzeresinizdir.

The Dark Knight (2008)

" şişşt, şişşşt..
" Batman'ın, Gotham'ı daha iyi bir yer yaptığını düşünüyor musun?
Hm?
" Bana bak " bana bak! " Batman'ın, Gotham'ı nasıl delice bir yere çevirdiğini gördün mü?
" Gotham'da düzen mi istiyorsun?

“o zaman Batman onun maskesini çıkarmalı ve kıskıvrak yakalamalı.
“ Ve bunu yapmadığı her gün insanlar ölecektir.
“ Bu akşamdan itibaren.
“ Ben sözümün eriyim. Peki Joker kim?
“ Eğer oyun oynayacaksak.. Karşı çıktığın yalan hangisi?
“ ...bir fincan kahveye ihtiyacım olacak.
“ iyi polis, kötü polis , oyununa devam mı?
“ Tam olarak değil.

The Dark Knight’da rahatsız edici olan şey, yalanı genel bir prensip düzeyine çıkarması, sosyal ve politik hayatımıza dair başlıca düzenlemelerin içine kadar sokmasıdır. Sanki toplumlarımız ancak bir yalan üstüne kurulu olunca, istikrarlı bir biçimde sürdürülebiliyormuş gibi. Sanki doğruyu söylemek -bu doğru Joker’de somutlaşır-

Doğru dikkat dağıtıcı bir şeydir. Yani, toplumsal düzenin parçalanması.

“ asla kafadan başlama.
“ Yoksa kurbanın kendinden geçer.
“ sonrakini hissedemez...

Finale doğru elden ele dolaşan Sıcak bir patates gibi işlev görmeye başlar. İlk önce Harvey Dent’dedir.

“ Peki öyle olsun, Batman’ı içeri atın..

Yalan söyleyen kamu savcısıdır.

“ Ben Batman’ım.

Kendisinin,- Batman maskesinin ardındaki gerçek Batman olduğunu söyler. Daha sonra, kendi ölümünü taklit eden Batman’ın yakın arkadaşı dürüst polis Gordon’la tanışırız.

“ Beş ölü. İkisi polis.
“ Bundan kolayca kurtulamazsın. Sonunda Batman bütün suçu yüklenir,
“ Fakat Joker kazanamaz.

Harvey Dent tarafından işlenen tüm suçları ve cinayetleri.

“ Gotham gerçek kahramanını istiyor.

Halkın savcısı, halkın hukuk sistemine güvenini sağlamak amacıyla bir suçluya dönüşmüştür. Buradaki düşünce şudur: Eğer sıradan halk hukuk sistemimizin özünün nasıl yozlaşmış olduğunu öğrenirse,- her şey yıkıma uğrar ve düzeni sürdürmek için bir yalana ihtiyaç duyarız.

“O bir kahraman “ Hak ettiğiniz bir kahraman değil, İhtiyacınız olan bir kahraman.

“ Parıldayan bir şövalyeden farksız.

Burada yeni bir şey yok. Bu çok uzun zaman önce özellikle Platon ve daha sonra Immanuel Kant, Edmond Burke gibi filozoflar tarafından ileri sürülen eski kafalı, konservatif bir bilgeliktir. Bu düşünce hakikatin son derece güçlü olduğunu anlatır. Aynı zamanda gerçeğin ne olduğunu bilmesine rağmen, halktan insanlara yalan söyleyen, başka bir deyişle Platon’un “noble fable”(soylu masal) dediği şeyi anlatan poltikacının sinik olması gerektiğini söyler.

“ ABD, Irak’ta kitle imha silahları-
“olduğunu biliyor
“ İngiltere, orada kitle imha silahları
“ olduğunu biliyor.
“ Dünya üzerinde aktif istihbarat programları kullanan-
“bütün ülkeler Irak’ın da bu kitle imha silahlarını-
“kullandığını biliyor.

“ Kendi Şii popülasyonuna karşı 45 dakika içinde
“bunu etkinleştirebiliyor. “Seçim onun ve eğer bunlardan kendi kendine
“kurtulmak istemezse, ABD bir koalisyon yürüterek-
“barış adına onu silahsızlandıracaktır.

Şimdi dürüst olalım. Muhalif basınıyla, demokratik seçimlerle falan boyun eğen,- sonuna kadar meşru, yalnızca bize hizmet eden halkın iktidarına dayalı bir devlet düşünelim. Fakat yine de, son derece demokratik devletlerde, iktidarın nasıl işlediğine dikkatlice bakarsanız gerçek otoriteyi ve iktidarın otoriteye ihtiyacı- olduğunu görebilirsiniz, o sanki her zaman orada, tüm zamanların en çok söylenen mesajının satırları arasında yer almaktadır: "evet, evet. Biz legal seçimlerle demokratikleştik." "Fakat aslında sizinle ne istersek Onu yaparız." “ Çünkü olması gereken de bu.

“ Çünkü bazen, hakikat yeteri kadar iyi değil. “ Bazen insanlar daha fazlasını hak ediyor. “ Bazen insanların inançlarının “ödüllendirilmesi gerekiyor.

Bir şiddet eylemiyle karşı karşıya kaldığımızda- Theodore Dostoyevski’nin “Karamazof Kardeş”lerde ki meşhur ifadesiyle bugünlerde çok popüler olan günümüzün en basmakalıp laflarından birine gönderme yapmak yerinde olur: **"Eğer tanrı yoksa her şey mübahtır."** Bu ifadedeki en önemli sorun, tabii ki **Dostoyevski**’nin de en önemli sorunu, bunu yapmış olmasıdır. Dostoyevski’nin öne sürdüğü iddia edilen bu ifadeyi ilk kullanan 43 yılında Jean Paul Sartre olmuştur. Fakat en önemli nokta bu ifadenin yanlış olmasıdır. Bugün bile içinde bulunduğumuz berbat durum tamamen bunu anlatır. Bu ifade kesinlikle şudur: **Eğer Tanrı varsa, her şey mübahtır;**- sadece tanrıya inananlar için değil aynı zamanda Tanrıya inanmayanlar ama kendilerini ilahi iradenin doğrudan bir aracı olarak görenler için de. Eğer kendinizi ilahi iradenin doğrudan bir aracı olarak görür ve meşrulaştırırsanız, sonrasında elbette bütün dar ufuklar ufak tefek ahlaki değerlendirmeler ortadan kaybolacaktır. Hala bu daraltılmış terimlerle doğrudan tanrının aracısı olduğunuzu nasıl söylersiniz?

Bu aynı zamanda aşırı dinci dediğimiz insanlara ait bir düşüncedir de, ama sadece onlara ait değildir. Totalitarizm diye adlandırdığımız konseptin her biçimi kendisini ateist diye göstersin ya da ateist olarak gösterilsin, bu şekilde işler.

Stalinizmi ele alalım.

Stalinizm, resmi olarak Ateist Marksist teori üzerine temellenir, fakat Stalinist bir politik öznenin, bir liderin, kişisel deneyimlerine, daha yakından baktığımızda,- bu konumun, her istediğini yapan kibirli bir efendiye ait olmadığını görürüz. Aksine bu pozisyon mükemmel bir köleye aittir. Stalinist evrende kesinlikle psikanalitik kuramda “Büyük Öteki” diye adlandırdığımız bir şey vardır. Stalinist evrendeki bu **“Büyük Öteki”**nin bir çok ismi vardır. Bunlardan en bilineni Komünizm doğrultusunda- tarihsel ilerleme zorunluluğudur. **Yani basitçe, tarih. Tarihin kendisi Büyük Öteki’dir. Tarihsel aşamaların zorunlu bir başarısı olarak tarih.** Bir komünist kendisini, işlevini, tarihsel bir zorunluluğu gerçekleştirmek olan bir araç gibi görür. Araçları totaliter liderler, efsanevi kişiler olan insanlar hiçbir zaman basitçe varolmuş bireyler, insan grupları falan değildirler. Bu bir tür, idealize edilmiş, hayali bir referans noktasıdır.

Örneğin; 56 yılında Macaristan’da, direnen büyük çoğunluğun- rejime karşı ayaklanıp, Komünist düzene karşı gerçekleştirdiği ayaklanmalarda bile bunun bahsedildiği gibi işlediğini görürüz. Hala, “Hayır, onlar sadece birey, gerçek insanlar değil” "diyebiliyorlar.

“Aman Tanrım, bütün bu berbat şeyleri "nasıl yapabildin?” diye suçlandığın zaman, bilinen Stalinist bir gerekçe olarak şunu söyleyebilirsiniz: "elbette yüreğim bu zavallı kurbanlar için kanıyor" "fakat bütün bunların tek sorumlusu ben değilim" "ben sadece Büyük Öteki adına hareket ediyordum'". "Mesela ben, kedileri, çocukları" " çok severim", falan, işte bu Stalinist bir lider ikonografisidir. Stalinizm’de Lenin, daima küçük çocukları, kedileri seven bir lider olarak temsil edilir. L**enin birçok insanın öldürülmesi için emir vererek bu işe karışmıştır, ama gönlü bu işlerden yana olmamıştır, bu durum, tarihsel ilerlemenin bir Aracı, enstrümanı olarak onun göreviydi. Stalinizm’i sarsmanın yolu**

belli bir noktaya kadar toleranslı olabilen liderle, basitçe dalga geçmek değildir. Bu, Stalinist bir lideri meşrulaştıran, efsanevi ve en önemli referansı sarsmak demektir: İnsanları, halkı...

The 'Loves Of A Blond' (1965) ve 'Firemen's Ball'

Bunu, Milos Forman'ın şimdiye kadarki en iyi işlerinden olan erken dönem Çek filmlerinde de görebiliyorum. 'Black Peter', the 'Loves of a Blond' ve'Firemen's Ball' sıradan insanlarla alay ettiği filmler. Yani günlük konformizmleriyle, aptallıklarıyla, bencilce arzularıyla daha niceleriyle alay ettiği.

Bu belki de son derece haddini bilmezlik olarak görünebilir fakat hayır, bence Stalinist evrenin iç yapısını sarsmanın yolu budur. Liderlerin, lider olmadığını Göstermek için değil, Çünkü liderler daima şunu söylemeye hazırdırlar: "Ah, fakat bizler sadece " "sizin gibi sıradan insanlarız" Hayır! mutlak bir meşrulaştırmaya hizmet eden efsanevi bir kişi yoktur.

O zaman Büyük Öteki nedir? (Tanrı?)

Gösterişli ideolojik yapının en temel unsuru mu?

Bunun son derece çelişkili iki boyutu var. Bir yanda, tabii ki, alınyazısı, ilahi hakikat gibi gizli buyruklarla bizim kaderimizi tayin eden Büyük Öteki. Fakat bu belki de Büyük Öteki'yle ilgili ilginç olan en minimal unsur, özneler olarak yaptığımız şeylerin anlamlarını- güvence altına almasıdır. Daha ilginç olanı 'Büyük Ötekinin' tezahürler düzeni olarak ortaya çıkmasıdır. Yasaklanan bir çok şey basitçe bir yasaklama değildir fakat Büyük Öteki uğruna da gerçekleşmemelidir. Büyük Ötekinin tezahürünün temsili olarak ortaya çıktığı- önemli bir örnek David Lean'ın başyapıtı **Brief Encounter (Kısa Karşılaşmalar)**da gevezelik edem bir işgüzardır. Filmin başında iki aşık, Celia Johnson ve Trevor Howard, küçük bir istasyonun cafesinde- son kez buluşmak üzere sözleşirler.

" Laura, bu ne güzel sürpriz.
" Ah, Dolly.
" canım, buraya gelinceye kadar alışveriş yaptım.
" ayaklarımda derman kalmadı ve boğazım kurudu.
" Spindles'ta bir çay içeriz diye düşünmüştüm.-
"fakat treni kaçırmaktan da endişeleniyorum.
" Tatlım. Bu Dr. Harvey.
" Nasılsınız?
Rica etsem benim için
"bir fincan çay alabilir misiniz?
yaşlı kemiklerimi "büfeye kadar sürükleyebileceğimi hiç zannetmiyorum. Şimdi bu durum neden bu kadar ilginçtir?
Bir kere bu sıkıcı kadının yalnızca acımasız bir davetsiz misafir olduğunu görebiliyoruz.
" İşte trenin. Evet, biliyorum.
" Bizimle gelmiyor musunuz?
" Hayır, ben tam ters yöne gidiyorum.
" İşyerim Churly'de. Ah, anladım " şu sıralar genel hastalıklara bakan bir pratisyen olarak çalışıyorum.
" Dr. Harvey haftaya Afrika'ya gidiyor " Ah, ne kadar heyecanlı.

Çift ayrılmadan önceki son dakikalarını baş başa geçirmek yerine,- aralarında hiçbir şey yokmuş, sadece birbirini tanıyan iki insan görüntüsü, vermek zorunda kalmışlardır.

" Gitmek zorunda,, yoksa kaçıracak.
" Platformun diğer tarafına geçmesi lazım.

İşte bu tam anlamıyla Büyük Ötekinin işlevidir. Kendi istikrarımız için Büyük Öteki figürünü Sürekli hale getirdiğimiz Bir görünüme ihtiyacımız var.

“ İstasyona tam yarım dakika önce-
“vardım. Adeta uçtum tatlım. Fakat bazı şeyler bu kadar kolay mı?

Diğer sahne sevgilisini bir daha göremeyeceği için son derece umutsuz olan Celia Johnson’u izlediğimiz sahnedir.

“ Harika bir insandır.
“ Onu uzun zamandır tanıyor musun?
Hayır, çok değil “ Onu hemen hemen hiç tanımıyorum gerçekten.
“ Evet tatlım, doktorlar hep merakımı celbetmiştir. Sonra Celia Johnson’un iç sesini duyarız.
“ Keşke sana güvenebilseydim.
“ Yıllardır boş yere üstünkörü dedikoducu bir insan değil de
“akıllı nazik
“bir arkadaşım olmanı dilerdim.

Peki Celia Johnson’ın içinde bulunduğu çıkmaz nedir?

Celia, filmde Büyük Ötekinin iki figürüne bölünmüştür. Bir yanda kocası vardır, İyi bir dinleyicidir, fakat ona bunu itiraf etmesi konu bile edilemez.

“ Fred.
“ Fred.
“ Sevgili Fred.
“ Sana söylemek istediğim çok şey var.
“ Sen bu dünyada beni anlayabilecek en nazik-
“ve akıllı insansın “ Beyaz atlar beni evimden İngiltere’den,
“alıştığım bütün şeylerden sürükleyip götüremeyecek.
“ Zaten herkesin bir kökü vardır, değil mi?
“ Evet evet, herkesin kökleri vardır.

Diğer yandan, yanınızda itirafta bulunabileceğiniz budala bir insan var ama ortalıkta en ufak bir güven kırıntısı bile yok.

“ konuşmasan iyi olacak.
“ Yalvarmayı ve bir şeyleri kurcalamayı bıraksan iyi olacak.
“ Ölmüş olmanı dilerdim. hayır hayır, demek istediğim tam da bu değildi.
“ Tabii hoş değil ve aptalca
“fakat konuşmayı kesmeni dilerdim. Tatlım, tüm saçları dökülmüş
“ ve sosyal hayatının berbat olduğunu söyledi.
“Taşrayı bilirsin,, herkes son derece sonradan görme.
“ Ah, Dolly. Ne oldu canım?
“Yine kendini iyi hissetmiyor musun?

İşte bizim çıkmazımızın trajikliği budur. Tümden birey olarak varolabilmemiz için Büyük Ötekinin kurgusuna ihtiyaç duyarız. Orada, bir yerlerde çıkmazlarımızı kaydeden- bir temsilci olmalı. Bize ait gerçeğin kabul edildiği ve kayıt altına alındığı bir temsilci.

Peki ya böyle bir temsilci olmasaydı?

90'ların başında Yugoslavya'daki savaş sonrası- Bosna'da, tecavüze uğrayan kadınların geldiği son noktada olduğu gibi. Onlar içinde bulundukları çıkmazı sürdürürken, onları hayatta tutan tek şey yaşamaları gerektiğiydi. Bu hayatta kalma çabasını verirken, son derece kötü bir şey keşfettiler; onları gerçekten dinleyen biri yoktu. Hatta kimi cahil ve ilgisiz sosyal güvenlik uzmanları veya benzeri tipler bir takım müstehcen imalarla azıcık da olsa tecavüzden zevk alıp almadıklarını sormuşlardı.

Jacques Lacan'ın Büyük Öteki hakkında ifadelendirdiği şeyi keşfettiler: Büyük Öteki yoktur. belki hiçbir zaman bir şeyi itiraf edemediğin sanal bir Büyük Öteki olabilir. Belki Gerçek Öteki vardır Ama sanal değildir. Yalnızız..

Brazıl (1985)

Sanırım Kafka şunu söylerken haklıydı;- Modern, laik, dinden arınmış biri için,- bürokrasiyle, özellikle devlet bürokrasisiyle arasındaki ilişki, ilahi olanla ilişkisinden geriye kalan tek şeydir. **İşte Brazil filmindeki bu sahnede- bürokrasi ile haz arasındaki yakın ilişkiyi görebiliyoruz. Bu önüne geçilmez, Her yerde var olan bürokrasinin beslediği şey- ilahi hazdır.**

" adım Lowry, Mr. Warren, Sam Lowry.

Bu bürokratik sözleşmenin yoğun telaşı hiçbir şeye hizmet etmez.

" Bu birimde olduğuma memnun oldum.

Bu kendini sonsuza kadar yenilemeye hazır olan etkileyici hazzı meydana getiren son derece- büyük bir amaçsızlığın performansıdır.

" Seninle benim aramda Lowry, hayır, hayır.. bu bölüm! "...kayıt bölümünde olsan yanmıştın! "...o bölüm yenilenecek..
" Ah! " İşte geldik..
" İşte bu sana özel kapının, sana özel numarası.
" Ve bu kapının ardında, sana özel bir ofis var.
" Tebrikler, DZ-015. "Takıma hoşgeldin " Evet. Hayır. İptal et. Kopyaları finansa gönder.

Bunun tam tersi, harika bir durum Filmin başında yer alır.

" Harry Tuttle, tesisat mühendisi, emrinizdeyim.

Kendi dairesinde bir tesisat sorunu yaşayan kahramanımız sorunun giderilmesi için devlet dairesinden yardım ister.

"Merkezi hizmetlerden misiniz?

Normalde tabii ki iki kişi gelir, sadece bazı formların doldurulmasını isterler ve hiçbir şey yapmazlar.

" Merkezi Hizmetleri aramıştım.

İşte bundan sonra tam anlamıyla huzur bozucu bir figür çıkar gelir; Robert de Niro tarafından oynanan, korsan görünümlü tesisatçı,

" Bir dakika. Bu silahın ne işi var?
" Sadece önlem efendim.

Sadece önlem Tesisatçı ona **"bana sadece problemin ne olduğunu söyle"** der ve sorunu çabucak halledeceğine söz verir. Bu tabii ki bürokrasiye yapılan en büyük saldırıdır.

" bana bunun yasal olmadığını mı söylüyorsun?
" teşekkürler.
" Dinle evlat, bu işte hepimiz beraberiz.

“ Hadi gel

Sıradan tanrısal evrende sadece göreviniz Tanrı, toplum ya da diğer yüksek otoriteler tarafından size empoze edilir, sizin yükümlülüğünüz onu yerine getirmektir.
Fakat radikal ateist bir evrende, sadece görevinizi yapmakla değil görevinizin- ne olduğuna karar vermekle de yükümlüsünüzdür.

Histeri nedir?

Öznelliğimiz, kendi kendimizi deneyimleme biçimimiz her zaman minimum derecede- bir histeri barındırır.

'The Last Temptation of Christ (1988)

Histeri nedir?

Sosyal ve sembolik kimliğimizi- sorgulama yöntemimiz.

“ Bunun Tanrı olduğundan Şeytan olmadığından emin misin?
“ Emin değilim. Hiçbir şeyden emin değilim.
“ Eğer bu şeytansa şeytan uzaklaştırılabilir.
“ Peki ya Tanrıysa?
“ Tanrıyı uzaklaştıramazsın değil mi?

The Last Temptation Of Christ (1988) (Günaha Son Çağrı)

Peki temelde histeri nedir?

Bu, kimliği belirleyen otoriteyi işaret eden- bir sorudur. Bu: "Neden senin ben olduğumu söyleyen" şeydir. Psikanalitik kuramda histeri, sapkınlıktan ziyade yıkıcı bir durumdur. Sapkın biri; histerik durumda uç noktada üretken bir durumun kuşkusu olduğunda kafasında hiç bir belirsizlik yaşamaz. Bütün yeni buluşlar histerik sorgulamalardan çıkar ve Hıristiyanlığın biricik özelliği- bu histerik sorgulamayı bir özne olarak- Tanrının kendisine havale etmesidir.

“ Bu kim?
Beni kim takip ediyor?
Sen misin?

Kazancakis’in romanı ve Scorsese’nin filmi olan- 'The Last Temptation of Christ'filminde Genç İsa’ya söylenen ve onun çok kolay kabullenmediği, sadece Tanrının oğlu değil, aslında tam olarak tanrının kendisi olduğunu anlatan zeki düşüncedir. Bu genç İsa için travmatik bir düşünce olup,

“Peki Tanrım öyleyse ben niye ölüyüm?
” Gerçekten ölü müyüm?

Diye sorması gibidir. Peki Hıristiyanlığı istisnai yapan bu emsalsiz noktaya nasıl geldik?

Tüm bunlar, her şeyin Eyüp için bir anda kötüye gitmeye başladığı anlatılan Eyüp Kitabıyla (Book of Job) başlar. Eyüp her şeyini kaybeder. Evini, ailesini, tüm mal varlığını her şeyini. Üç arkadaşı onu ziyaret eder ve- her biri Eyüp’ün talihsizliğini bulmaya çalışır. Eyüp’ün büyüklüğü onun bu derin anlamı kabul etmemesidir. Kitabın sonuna gelindiğinde, Tanrı ortaya çıkar, ve Eyüp’e hak verir. Tanrı her şeyi açıklar; dindar arkadaşlarının Eyüp için söylediklerinin yalan olduğunu; Eyüp’ün söylediği her şeyin doğru olduğunu. Felakette bir meal yoktur. İşte burada acıyı yasadışı kılmanın ilk aşamasına doğru bir adım atıyoruz.

“ Tanrım benimle kal, Beni bırakma.

Yahudilikle, Hıristiyanlık arasındaki karşıtlık, anksiyete ve aşk arasındaki karşıtlıktır. Yahudi Tanrı diğerinin arzusunun boşluğunun Tanrısıdır. Kötü şeyler olur, sorumlu Tanrıdır, fakat biz, Büyük Öteki’nin, yani Tanrının, bizden ne istediğini bilmiyoruz.

İlahi arzu nedir?

Bu travmatik deneyimi belirlemek için Lacan, İtalyanca bir deyimi 'che voglio'? yu kullanmıştır. "Ne istiyorsun?

" Bu korkunç sorunun anlamı: İyi de benden ne istiyorsun?

dur. Buradaki düşünce şudur: Tıpkı Tanrının enigmatik ve korkunç ötekiyi devam ettirdiği gibi, Yahudiliğin bu anksiyete (korku-gerilim-sıkıntı) de ısrarcı olmasıdır. Sonra da Hıristiyanlık bu gerilimi aşk/sevgi yoluyla yeniden çözümler. Oğlunu kurban ederek, Tanrının bizi sevdiğini- kanıtladığını anlarız. Bu bir tür hayali, duygusal hatta radikal anksiyetenin- çözülme durumudur.

“ Baba, onları bağışla.

Eğer mesele bu olsaydı, Hıristiyanlık daha çok- Yahudi kavrayışını parçalayan, İdeolojik, ters yüz edici ya da derin olanın kontrol altına alınması- biçiminde olmalıydı. Fakat bana göre birileri, Hıristiyan tutumu çok daha radikal biçimde okuyabilir.

Scorsese’nin filmindeki çarmıha gerilme sahnesi bunu anlatır. Çarmıhın üzerinde ölmekte olan kesinlikle Büyük Öteki’nin garantisidir. Burada Hıristiyanlığa ait mesaj radikal biçimde ateisttir. İsa’nın ölümü, çektiği acının günahlarımızın- ödendiği anlamında ticari bir ilişkinin- kefareti değildir.

Peki kime ödenecek?

Ve neden?

Vesaire, vesaire.. Bu durum, basitçe hayatlarımızın anlamını garantiye alan Tanrının parçalanması değildir. Ve bu, şu ünlü cümledeki anlamdır:

"Eli Eli lama sabachthani?
"Tanrım beni neden Terk ediyorsun?
“ Tanrım, beni neden terk ediyorsun?

İsa’nın ölümünden hemen önce, psikanalizde “ “subjektif yoksulluk” dediğimiz bir kavrama ulaşırız.

Sembolik özdeşleşme alanının Tamamen dışına çıkmak, sembolik otoritenin tüm alanını (yani Büyük Öteki’ye ait olan sahayı) Fesh etmek veya ondan kuşku duymak. Kuşkusuz tanrının bizden ne istediğini bilemeyiz çünkü Tanrı bulamıyoruz. İşte İsa’nın söylediği bir sürü şeyden biri de şudur: "ben dünyaya barışı getirmedim." "Eğer annenizden, babanızdan Nefret etmezseniz" "benim takipçim değilsiniz." demektir.

Tabii ki bu gerçek anlamda ebeveynlerinizden nefret etmek ya da onları öldürmek anlamını taşımaz. Buradaki aile bağlarının hiyerarşik, sosyal bağlar için geçerli olduğunu düşünüyorum. İsa’nın mesajı: **Ben ölüyorum ama benim ölümüm müjdeli bir haberdir.** Bu sizin yalnız olduğunuz, bağımsızlığınıza, yalnızca inananlar topluluğu tarafından Kutsal Ruh’a terk edildiğiniz anlamına gelir. İsa’nın bir şekilde başka bir figür olarak dönmesini düşünmek yanlıştır.

İsa, inananlar özgürleşimci bir kolektif oluşturduğu zaman hala buradadır. İşte ben bunun için Ateistliğe giden tek yolun Hıristiyan olmaktan geçtiği- konusunda ısrarlıyım. Hıristiyanlık, Tanrının olmadığını falan öne süren Ateizmden çok daha ateisttir.- Fakat yine de Büyük Öteki’ye olan güveni sürdürür, Bu Büyük Öteki, doğal zorunluluk, evrim gibi kavramlarla adlandırılabilir. Biz insanlar yine

de evrim, gelişme gibi şeylerin- ahenkli bütünlüğüne indirgendik, fakat güç olan şey, yeniden bir Büyük Öteki'nin- olup/olmadığını kabul etmektir. Meali/anlamı garantileyen bir referans noktamız yok.

'Seconds' (1966)

John Frankenheimer'ın görmezden gelinmiş bir Hollywood başyapıtı olan 1966 tarihli 'Seconds' (İki Yüzlü Adam) Hippi döneminin tam ortasında kontrol edilemez denetimsiz bir hedonizmi salık verir. Düşlerini gerçekleştir, hayatı dolu dolu yaşa. Film, orta yaşlarında sıkıcı, gri, yabancılaşmış bir hayatı olan işadamının bir anda bütün bunlara daha fazla katlanamayacağına karar vermesiyle başlar. Bir arkadaşının aracılığıyla ona ilginç bir teklif sunan gizemli bir ajansla iletişime geçer. Hayatını düzenleyecekler ve o yeniden doğacaktır.

" bu işin bedeli otuz bin dolar
"civarında Evet, epey yüksek bir
"fiyat olduğunu biliyorum fakat yoğun kozmetikler yerine
"sizi yenilemek için plastik cerrahi kullanarak,
"CPS sizin fiziksel özelliklerinize ve
"tıbbi koşullarınıza uyacak mükemmel ve
"yepyeni bir vücudu size kazandıracaktır.
" CPS?
" Ah, Cadaver Procurement Section.(Kadavra Tedarik Etme Temsilciliği)

Cesetleri kullanarak, yaşayan kişinin bedeninin cesedinki gibi görünmesini sağlarlar. Düzmece bir kaza yaratarak polisin o kişinin ölmüş olduğuna inanmasını sağlarlar.

" biliyor musunuz Bay Wilson?
burası için bir çeşit
"dönüm noktasını temsil ediyorsunuz.

Sonra bu şirket, Los Angeles civarındaki hoş bir villada yeni bir hayat sağlayacak, hatta plaj boyunca dolaşırken sendelediği zaman yanında olup ona destek verecek hoş bir kadın da temin edecektir. Böylece kahramanımız yeniden doğmuştur.. Artık bir işadamı değil modernist bir ressamdır

" Tony Wilson.

Tony Wilson olarak- Bu rolü üstlenen kişi Rock Hudson'dan başkası değildir. Böylece yeni aşkı, hoş bir kadın olan Nora,- onunla ilgilenip, onu, insanların çıplak dansedip- sarhoş olduğu Şarap Orjilerine bile götürür. Her şey yolunda görünmektedir Fakat Tony Wilson eski hayatını özlemeye başlar. Giderek artan bir şekilde eski hayatı onu bir hayalet gibi takip eder. Sonunda pes ederek tekrar şirkete ulaşır- ve eski hayatına dönmek istediğini söyler. Bu gizemli şirketin patronu,

" Selam evlat. Paternal süper ego figürü nazik bir acımasızlıkla ona hakikati söyler. Yeni hayatına alışamadığı için- onları hayal kırıklığına uğratmıştır.
" biliyor musun, kesinlikle başaracağını,
"hayallerini gerçekleştireceğini sanmıştım. "Efendim?
" Diyorum ki, kesinlikle başarıp
"hayallerini gerçekleştireceğini umut etmiştim.
" Sen buna hüsnükuruntu diyebilirsin evlat ama
"dünya arzu etmek üzerine kurulmuştur.
" Bunun için çok çalışmaya devam etmelisin.
" Vazgeçemezsin... "Ve asla hataların rüyalarını tehlikeye sokmasına izin veremezsin

Peki burada yanlış giden neydi?

Problem, geçmişindeki maddi varoluşun- silinmiş olmasıydı.

" İşte, naklin için geldiler.

“ Efendim?
Estetik ameliyat bayım

Tamamen yeni çevrede, yepyeni arkadaşlar arasında- yaşamış ve yaptığı iş değişmişti. Aynı kalan tek şey Rüyalarıydı,- çünkü şirket onu yeniden doğuma hazırlarken, ona yeni bir varoluş vaadi verirken, takip ettikleri şey onun rüyalarıydı. Rüyaları yanlış kurgulanmıştı, ve bu ideoloji kuramı açısından çok önemli bir derstir.

“ unutma evlat. Hayallerimiz için çok çalışmayı
“sürdürmeliyiz.

Nasıl olacağını hatalarımız öğretecektir. Boşuna yapılmadılar. “Unutma bunu Kahramanımız ameliyathaneye giden koridorda, korkunç gerçeği fark eder. Hiçbir zaman yeniden doğmayacaktır ancak yeniden doğmak isteyen biri için kadavra olacaktır.

'Zabriskie Point' (1970)

Rüyalarımız arasında- ayrım yapabilmeliyiz. Varolan toplumun ötesini gösteren- doğru rüyalarla sadece idealize edilen yanlış rüyalar: Sadece idealize edilen tüketimci yansımaları olan, toplumumuzun ayna imgesi olanlar. Rüyalarımıza kolayca maruz kalmayız,- onlar birtakım anlaşılmaz derinliklerden gelir- ve bu konuda hiçbir şey yapamayız. İşte psikanalizin ve kurmaca sinemanın en temel dersi budur. Rüyalarımızdan biz sorumluyuz. Rüyalarımız, arzularımızı yapılandırır- ve arzularımız somut gerçekler değildir. onları biz yaratırız ve sürdürürüz, ve onlardan sorumluyuzdur.

Burası yaklaşık beş, on milyon yıl öncesine ait- tortulanmış antik bir göl yatağı.

‘Zabriskie Point’daki orji sahnesi,- 1960’daki hippi devriminde yanlış giden şeylerin neler olduğuna dair iyi bir metafor/mecaz oluşturur.

Burada mühim olan konu 'Zabriskie Point'In 60’ların otantik devrim enerjisinin kaybedildiği 1970’lerde- yapılmış olmasıdır. Bu orji [Grup seksi] , varolan toplumsal düzenin yıkımı ve bu sözde suç teşkil eden aktivitelerin ideolojiyle yeniden birleşiminin- tamamen estetize edilmesi arasında bir yerlerdedir. Yönetmen Antonioni Bu durumdan, varolan baskıların bir nevi aşkınlığı olarak yorumlasa da bu sahnenin, herhangi bir halka açık reklamda yer alabileceğini kolayca düşünebiliriz.

Özgürlüğe giden ilk adım sadece gerçekliği değiştirerek rüyalarınıza uydurmanız değil, rüyalarınızı değiştirmenin bir yolunu bulmanızdır. Ve bu yine acıtıcıdır çünkü elde ettiğimiz bütün doygunluklarımız rüyalarımızdan gelir. Çindeki çocukların rüyasındaki sözler

“ Büyük kumandan Mao “çok önemli bir çağrıda bulunmaktadır:
“Devlet işleriyle ilgilenmelisiniz ve
“büyük proleter Kültür Devrimini sonuna kadar
“götürmelisiniz.

Son Söz

Rusya, Çin ve Küba gibi 20. yüzyıldaki bütün büyük devrimsel hareketlerin en önemli sorunlarından biri toplumsal yapıyı değiştirdiklerini düşünmek olmuştur,- Fakat eşitlikçi komünist toplum asla hayata geçirilememiştir.

Rüyalar, sadece eski rüyalar olarak kalmış- ve daha sonra tam anlamıyla bir kabusa dönüşmüştür. Şimdi radikal soldan geriye kalan şey- gerçek bir devrimsel temsilcinin uyanacağı o sihirli an'ı beklemektir.

Son on yıldan çıkardığımız en önemli depresif ders Kapitalizmin gerçek devrimsel güç olduğudur.

Sadece kendisine hizmet etse bile.

Dünyanın sonunun ekonomik düzendeki makul bir değişimden değil de dünyaya çarpan bir göktaşı tarafından düşünmek bizim için nasıl olur da daha kolay olur?

Belki de ekonomideki imkansız olanı talep etme biçimimizde gerçekçi olmamız ve elimizdeki olasılıkları düzgünce belirlememizin zamanı gelmiştir.
Occupy Wall Street protestoları, Yunanistan'daki kitle hareketleri,- ve Tahrir Meydanındaki kalabalığın bir anda patlaması,- bunların hepsi, farklı bir gelecek için gizli kalmış bir potansiyele tanık olmuştur.

Bu geleceğin gelip gelmeyeceğinin bir garantisi yok.

Kolayca atlayıp gideceğimiz ve yönünü tayin edeceğimiz bir tarih treni de yok.

Bu bize, bizim irademize bağlı.

Devrim ayaklanmalarında, belli bir enerji ya da daha doğrusu bazı ütopik hayaller bulunmakta ve patlamaktadır.

Toplumsal bir ayaklanmanın güncel sonucu, yalnızca günlük hayatı ticarileştirse bile, sona geldiğimizde kaybolan bu enerji fazlası, gerçeklikte var olmayı sürdürmez fakat tekrar ortaya çıkmak için bizi bir hayalet gibi takip eder.

Bu anlamda, her ne vakit özgürlükçü politikalar tarafından kuşatılsak, **Walter Benjamin**'in neredeyse bir yüzyıl önce- söylediği- şeyi asla unutmamalıyız;

Her devrim, eğer özgün bir devrimse sadece geleceğe yönelmemeli, fakat aynı zamanda geçmişte başarısız olmuş tüm devrimlerin de hesabını ödemelidir. Bütün hayaletler oradaymışcasına;- geçmiş devrimlerin ortalıkta dolaşan doyuma ulaşmamış tüm zombileri yeni bir özgürlükte kendi evlerini bulacaklardır.

Slavoj Zizek:

BELKİ BEN DONARAK ÖLMEK ÜZERE OLABİLİRİM
AMA SİZ ASLA BENDEN KURTULAMAYACAKSINIZ.
Dünyadaki Tüm Buzlar Gerçek Bir Düşünceyi Öldüremez.

TANRIYI OYNAYANLAR YALAN SÖYLEMEYE MECBUR MUDUR?

The Dark Knight (2008) filminde;

“ şişşt, şişşşt..
“ Batman’ın, Gotham’ı daha iyi bir yer yaptığını düşünüyor musun?
Hm?
“ Bana bak “ bana bak! “ Batman’ın, Gotham’ı nasıl delice bir yere çevirdiğini gördün mü?
“ Gotham’da düzen mi istiyorsun?
“o zaman Batman onun maskesini çıkarmalı ve kıskıvrak yakalamalı.
“ Ve bunu yapmadığı her gün insanlar ölecektir.
“ Bu akşamdan itibaren.
“ Ben sözümün eriyim. Peki Joker kim?
“ Eğer oyun oynayacaksak.. Karşı çıktığın yalan hangisi?
“ ...bir fincan kahveye ihtiyacım olacak.
“ iyi polis, kötü polis , oyununa devam mı?
“ Tam olarak değil.

The Dark Knight’da rahatsız edici olan şey, yalanı genel bir prensip düzeyine çıkarması, sosyal ve politik hayatımıza dair başlıca düzenlemelerin içine kadar sokmasıdır. Sanki toplumlarımız ancak bir yalan üstüne kurulu olunca, istikrarlı bir biçimde sürdürülebiliyormuş gibi. Sanki doğruyu söylemek -bu doğru Joker’de somutlaşır-

Doğru Dikkat dağıtıcı bir şeydir. Yani, toplumsal düzenin parçalanması.

“ asla kafadan başlama.
“ Yoksa kurbanın kendinden geçer.
“ sonrakini hissedemez...

Finale doğru elden ele dolaşan Sıcak bir patates gibi işlev görmeye başlar. İlk önce Harvey Dent’dedir.

“ Peki öyle olsun, Batman’ı içeri atın..

Yalan söyleyen kamu savcısıdır.

“ Ben Batman’ım.

Kendisinin,- Batman maskesinin ardındaki gerçek Batman olduğunu söyler. Daha sonra, kendi ölümünü taklit eden Batman’ın yakın arkadaşı dürüst polis Gordon’la tanışırız.

“ Beş ölü. İkisi polis.
“ Bundan kolayca kurtulamazsın. Sonunda Batman bütün suçu yüklenir,
“ Fakat Joker kazanamaz.

Harvey Dent tarafından işlenen tüm suçları ve cinayetleri.

“ Gotham gerçek kahramanını istiyor.

Halkın savcısı, halkın hukuk sistemine güvenini sağlamak amacıyla bir suçluya dönüşmüştür. Buradaki düşünce şudur: Eğer sıradan halk hukuk sistemimizin özünün nasıl yozlaşmış olduğunu öğrenirse,- her şey yıkıma uğrar ve düzeni sürdürmek için bir yalana ihtiyaç duyarız.

“O bir kahraman “ Hak ettiğiniz bir kahraman değil, İhtiyacınız olan bir kahraman.

“ Parıldayan bir şövalyeden farksız.

Burada yeni bir şey yok. Bu çok uzun zaman önce özellikle Platon ve daha sonra Immanuel Kant, Edmond Burke gibi filozoflar tarafından ileri sürülen eski kafalı, konservatif bir bilgeliktir. Bu düşünce hakikatin son derece güçlü olduğunu anlatır. Aynı zamanda gerçeğin ne olduğunu bilmesine rağmen, halktan insanlara yalan söyleyen, başka bir deyişle Platon'un "noble fable"(soylu masal) dediği şeyi anlatan poltikacının sinik olması gerektiğini söyler.

" ABD, Irak'ta kitle imha silahları-
"olduğunu biliyor
" İngiltere, orada kitle imha silahları
" olduğunu biliyor.
" Dünya üzerinde aktif istihbarat programları kullanan-
"bütün ülkeler Irak'ın da bu kitle imha silahlarını-
"kullandığını biliyor.
" Kendi Şii popülasyonuna karşı 45 dakika içinde
"bunu etkinleştirebiliyor. "Seçim onun ve eğer bunlardan kendi kendine
"kurtulmak istemezse, ABD bir koalisyon yürüterek-
"barış adına onu silahsızlandıracaktır.

Şimdi dürüst olalım. Muhalif basınıyla, demokratik seçimlerle falan boyun eğen,- sonuna kadar meşru, yalnızca bize hizmet eden halkın iktidarına dayalı bir devlet düşünelim. Fakat yine de, son derece demokratik devletlerde, iktidarın nasıl işlediğine dikkatlice bakarsanız gerçek otoriteyi ve iktidarın otoriteye ihtiyacı- olduğunu görebilirsiniz, o sanki her zaman orada, tüm zamanların en çok söylenen mesajının satırları arasında yer almaktadır:

"evet, evet. Biz legal seçimlerle demokratikleştik."
"Fakat aslında sizinle ne istersek Onu yaparız."
" Çünkü olması gereken de bu.
" Çünkü bazen, hakikat yeteri kadar iyi değil.
" Bazen insanlar daha fazlasını hak ediyor.
" Bazen insanların inançlarının
"ödüllendirilmesi gerekiyor.

Bir şiddet eylemiyle karşı karşıya kaldığımızda- Theodore Dostoyevski'nin "Karamazof Kardeş"lerde ki meşhur ifadesiyle bugünlerde çok popüler olan günümüzün en basmakalıp laflarından birine gönderme yapmak yerinde olur:

"Eğer tanrı yoksa her şey mübahtır."

Bu ifadedeki en önemli sorun, tabii ki **Dostoyevski**'nin de en önemli sorunu, bunu yapmış olmasıdır. Dostoyevski'nin öne sürdüğü iddia edilen bu ifadeyi ilk kullanan 43 yılında Jean Paul Sartre olmuştur. Fakat en önemli nokta bu ifadenin yanlış olmasıdır. Bugün bile içinde bulunduğumuz berbat durum tamamen bunu anlatır. Bu ifade kesinlikle şudur:

Eğer Tanrı varsa, her şey mübahtır;

sadece tanrıya inananlar için değil aynı zamanda Tanrıya inanmayanlar ama kendilerini ilahi iradenin doğrudan bir aracı olarak görenler için de. Eğer kendinizi ilahi iradenin doğrudan bir aracı olarak görür ve meşrulaştırırsanız, sonrasında elbette bütün dar ufuklar ufak tefek ahlaki değerlendirmeler ortadan kaybolacaktır. Hala bu daraltılmış terimlerle doğrudan tanrının aracısı olduğunuzu nasıl söylersiniz?

Bu aynı zamanda aşırı dinci dediğimiz insanlara ait bir düşüncedir de, ama sadece onlara ait değildir. Totalitarizm diye adlandırdığımız konseptin her biçimi kendisini ateist diye göstersin ya da ateist olarak gösterilsin, bu şekilde işler.

Kaynak:
THE PERVERT'S GUİDE TO IDEOLOGY / Normüstü İnsanın İdeoloji Rehberi (2012)

TÜRK MİLLETİ, ALLAH TEÂLÂ'YA EMANETTİR.

Soma Şehitlerine ithaf olunur.

Abdullah b. Ebî Yezid, İbn Abbas'ın şöyle dediğini duymuştur: Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Şehitlerin ruhları, yeşil renkli kuşların içinde cennet meyvalarından yiyerek dolaşır." [1]

Abdullah b. Amr ise: *"Şehitlerin ruhları sığırcık kuşları gibi kuşların içinde birbirleriyle tanışırlar ve cennet meyvelerinden rızıklanırlar."* demiştir. [2]

Ruşen Eşref ÜNAYDIN, "Çanakkale'de Savaşanlar Dediler ki" isimli kitapçığın önsözünde Hüseyin oğlu Mustafa Onbaşı'nın hatırasını şu şekilde aktarıyor.

> Ruşen Eşref soruyor:
>
> "— Derler ki muharebede bizim askerlerin göçüne yeşil sarıklı askerler görünürmüş; sizde gördünüz mü onlardan?"
>
> —Hayır efendim, hiç görmedik. Yalnız kuşlar vardı, yeşil yeşil. Ateşin arasında geçerlerdi; sonra zeytin ağaçlarına konarlardı. Başka bir şey görmedik. O zeytin ağaçlarını kurşun, gülle kırmış, yıkmış; dalını, budağını karıştırmış. O yeşil kuşlar oraya konarlardı. **Kurşun murşun, Allah tarafından, onlara dokunmuyordu.** Sh: 9,15

Kaynak:

Ruşen Eşref ÜNAYDIN, Çanakkale'de Savaşanlar Dediler Ki, 2. Baskı Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1990, Ankara

[1] [Bunu Bakîy b. Mahled rivayet etmektedir. **"Kitabu'r-Ruh"** da (s:96) da geçtiği gibi senedinde Yahya b. Abdulhamid vardır ki o zayıf ravidir. Fakat **"Mişkat"**ta (no: 3853) ve **"Sahihu'l Cami"**de (no:5081) O'ndan merfu olarak gelen hadis bunu kuvvetlendirir]

[2] [Bunu Abdullah b. Mübarek **"Zuhd"**de (no:446) rivayet etmektedir. Senedi sahihtir] Müslim'deki rivayette: *"Yeşil renkli kuşların içinde"* diye geçmektedir.

“ŞEVKETLÜ SULTAN MUHAMMED VAHİDEDDİN EFENDİMİZ HAZRETLERİNİN BEYANNAME-I HÜMAYUNLARIDIR”

Refik Halid Karay’ın Bir Ömür Boyunca adını verdiği anılarında anlatıyor.

Evrakımı karıştırırken —hiç de aklımda kalmamış ve bir kere bile okumaya sıra gelmemiş— fena bir kağıda, kaba Arap harfleriyle yazılmış risale şeklinde bir şey elime geçti: Arapça ve Türkçe bir beyannamedir bu. Evirip çevirerek ötesine berisine göz gezdirince tarihî bir vaka olduğunu anladım: Vahideddin Han’ın firarından sonra davet edildiği "Mekke’’de basılmış ve yayınlanmış olacak. Ne tarih var, ne de matbaa, ne nâşir ismi ve yeri. Türkçe kısmının başlığı şu:

(Şevketlû Sultan Mehmed Vahideddin Efendimiz Hazretlerinin Beyan-nâme-i Hümâyunudur)

Öyle sanıyorum ki bizim matbuatta ve belki de hiçbir tarih eserimizde bahsedilmemiş, vesikalar arasında da böyle bir beyanname yer almamıştır. Bu itibarla meraklılarca okunup bilinmesi —yine tarih bakımından— faydalı olsa gerektir. Ben de zaten şu sayfaya geçirirken ilk defa okumuş olacağım. Hele bir kendimizi sıkıp okuyalım da, sonra bir fikir beyan etmek lâzım gelirse beş, on söz söyleriz.

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Bidayet-i iştialinde (tutuşmasının başlangıcında) devletimizin iştirakine katiyyen rıza göstermediğim ve bütün müddet-i devamınca elimde bulunan bilcümle vesaitle tahribat ve mazarratını tahdide çalıştığım harb-i umumînin avakıb-ı vahimesi (korkutucu sonuçlan) tamamıyla kendini göstermeye başladığı bir zamanda biraderimin vefat-ı müessifi vukua gelerek Kanun-u Esasî-i Osmanînin bahşettiği hakka istinaden ve ehlü-l hail ve-l akdin (bağlayıp çözenlerin, yani devlet ileri gelenlerinin) biat-ı umumiyyesiyle (genel onayıyla) makam-ı hilâfet ve saltanata câlis olmuştum (tahta çıkmıştım). O günler gözönüne getirilirse, makam-ı hükümdarîyi kabul eylediğim zaman beni karşılayan müşkilâtın derece-i ehemmiyet ve azameti takdir olunur. Bilâhare cephelerimizin birbirini müteakip sukut etmesiyle sabit olduğu üzere hiçbir ümid-i galebeye makrun (yaklaşmış) olmayan harb-i hâilin temadisi (korkunç savaşın sürüp gitmesi) ve usul-ü meşrutiyeti ilan ve tatbik ettirmek nikâbı (örtüsü) altında 324-1908’den beri re’s-i idaremize yerleşmiş bulunan İttihat ve Terakki erkânından müfrit ve müteneffız (aşırı ve ileri gelen) kısmının harpten bilistifade dahil-i memlekette revaç verdiği yağma, ihtikâr [s.3] ve anlaşılmayan maksatlarla bir bir ika’ettikleri gûnagun (renk renk» türlü türlü) yangınlar sebebiyle payitahttan müntehay-ı hududa (sınırın sonuna) kadar memleketin her noktasında milletin varlığı erimekte ve üsare-i hayatiyyesi hevlengiz (cansuyu korkunç) bir surette heder olup gitmekte idi. Bu fecâi karşısında tevcih-i mesâi edilecek hedef ve gaye bittabi sulh ve müsalemetin (barışıklığın) iadesinden başka, bir şey olamazdı. Bu maksadın temini için de hiçbir terâhi tevciz edilmemiş (gecikmeye izin verilmemiş) ve mümkün olan her çareye tevessül olunmuştur. Fakat, harbin devamından müteneffi olmakla (yararlanmakla) beraber, memleketimizde daima daire-i hukuk ve selâhiyetini tecavüze alışmış olan o zamanın hükümeti ile yine o hükûmet-i mütehakkimenin (diktatör yönetimin) etrafında tesis eylediği şebeke-i ihanet, mesâimin semeredâr olmasına hâil (engel) olarak münferiden müzakerat-ı sulhiyyeye girişmekle elde edilecek menâfi (çıkarlar) ve şerait-i müsaideye (uygun koşullara) ve muhterem milletin hun-u mazlumunu (günahsız kanını) bilâsebep heder olmaktan vikâyeye imkân-ı vusul (korumayı sağlama olanağı) bırakmadı ve harp bütün dehşet-i tahripkâranesiyle meş’um (Mondros) mütarekenamesini imlâ mecburiyeti hasıl oluncaya kadar devam eyledi. Bu mütarekenin akdine memur murahhasların, <u>elyevm Ankara’daki heyet-i vekile reisi Rauf Beyin taht-ı riyasetinde, ve o zaman memleketin en mühim kuvve-i askeriyesinin de şimdiki Ankara meclisi [s.4] reisi Mustafa Kemal’in kumandası altında bulunduğu herkesin hatır-nişanıdır.</u>

Asayiş meselesi vesile ittihaz olunarak lüzum görülen herhangi bir mahallin işgali hak ve selâhiyetini düvel-i itilâfiyyeye bahş eden madde-i mahsusasıyla Adana, Musul, Antalya, İstanbul, İzmir işgalleri gibi sonraki bütün felâketlerin menşe ve masdarı (kaynak ve dayanağı) bulunan mezkûr

mütarekenamenin akd ü imzası mağlubiyet ve mecburiyet ilcasıyla (zorlamasıyla) vuku bulmuş olduğu halde bilâhare İzmir işgali dolayısıyla beni ithama cüret edenlerin nokta-i nazarına göre, mezkûr işgallere istinatgâh olan Mondros Mütarekenamesini akde bilfiil iştirak eden Rauf, Fethi ve vaziyet-i askeriyyesi ile devlet-i böyle bir mecburiyet-i elimeye düşürmekte cidden zi-medhal (katkısı) bulunan Mustafa Kemal gibi bugünkü rüesayı aliyyenin (yüce başların) mes'ul ve müttehem olması lâzım gelir. Zira gerek bu mütarekenin imzasında ve gerek ondan sonraki bütün mesailde (sorunlarda) Kanun-i Esasî mücibince mes'uliyetten müstesna (sorumsuz) olan makam-ı hükümdarı için hükûmet-i mes'ulenin maruzatını tasdik lüzumu gibi gayr-i kabil-i itiraz bir sebep bulunduğu halde, ne kendi imlâ ve imza ettiği mütarekenin tatbiki demek olan felâketlere [s.5] karşı bilâhare muhalefette önayak olmak küstahlığını gösteren Rauf Bey için, ne de devletin belli başlı kuvâ-yı mevcudesinin kısm-ı küllisini esir vererek zilletle (Toros) eteklerine iltica etmesi yüzünden mütareke akdini gayr-i kabil-i ictinab (kaçınılmaz) bir hale getiren Mustafa Kemal için şayan-ı kabul hiçbir mazeret mevcut değildir. İşte taht-ı Osmaniye cülusundan sonra ilk mühim hatve-i siyasiyyeyi (siyasal adımı) teşkil eyleyen mütarekeye kadar cereyan eden hadisat karşısında benim vaziyetim budur.

Mütarekeden sonra ittihaz ettiğim meslek ise geri alınması mümkün olmayacak bir hatve atmaktan ihtiraz ile beraber bir taraftan dahilde makul ve mutedil ıslahat ve icrata germi (sıcaklık hız) vermek, bir taraftan da hariçte teşebbüsat-ı siyasiyyeye devam eylemek suretiyle aleyhimizdeki gayz-ı umumiyyenin (genel kızgınlığın) bertaraf olunacağı müsait zamanlara intizar edebilmek (bekleyebilmek) için vakit kazanmaktan ibaret idi. İzmir işgali hadidesinin karşısında ittihaz ve takip ettiğim meslek ve gaye de bundan başka bir şey değildi. Çünkü Yunan askeri tarafından derhal icra olunacağı bildirilen bu işgal, düvel-i selâse-i muazzamanın kat'i ve nagehanî (üç büyük devletin kesin ve âni) kararına istinad etmekte olduğu gibi vak'anın bize tebliği de doğrudan doğruya düvel-i selâse-i müşarünileyha (anılan) tarafından vuku bulduğu cihetle düvel-i muazzama [s.6] meselesi şeklinde tecelli etmiş idi. Hadisenin Yunan meselesi haline tahavvülü Yunanistan'daki vaziyet-i siyasiyyenin tebeddülü ile düvel-i muazzama-i müşarünrileyhanın ittifakına haleldârî olduktan (girdikten) sonra husule geldi. Ondan evvel bu mesele, büyük ve galip devletlerce müttefikan ittihaz olunmuş bir kararı kafinin tebliği mahiyetinde bulunduğu cihetle hakkımızdaki gayz-i umumiyyenin zevaline intizaren teşebbüsat-ı siyasiyye ile iktifa mesleğini tercih ettirmekte olduğu gibi, işgalin muvakkat mahiyeti haiz olması da meslek-i mezkûru müeyyed (anılan yolu doğrular) görünüyordu. **Mesele Yunan meselesi halini aldıktan sonra harpte mağlûp olmamak şartıyla mukavemete ben de tarafdar idim ve nitekim bu his ile kuva-yı milliyeye mütemayil bir takım kabineleri de mevki-i iktidara getirdim.** Şu kadar var ki, o devrelerde Mustafa Kemal devlet-i metbuasına (tâbi olduğu devlete) itaat dairesinden huruç etmiş (çıkmış- başkaldırmış) ve Anadolu'da birçok aksakallı müftilere varıncaya kadar asıp kesmek gibi mezalimiyle vazife-i milliyye hududunu tecavüz ederek milletin başına tahammül olunmaz bir belâ kesilmiş idi.

Tıpkı İzmir hadisesi gibi, "Sevr" muahedesine ait teklif-i düvelî de Yunanistan'da vaziyet-i siyasiyyenin tebeddülünden ve devletlerin aleyhimizdeki ittifak-ı şedidine haleldârî olmadan mukaddem olarak (önce), hiçbir noktasında tadil teklifine müsaade edilmeyerek yirmi [s.7] dört saat zarfında tamamen kabul veya reddine mütedair tazyikat ve tehdidatı ihtiva ettiği cihetle, gayet nazik ve tehlikeli bir şekilde vuku bulmuş idi. Bununla beraber ben "Sevr" müahedesini kesb-i katiyyet etmiş addolunacak surette tasdik etmedim. Meselenin kat'iyet kesbetmesi, Meclis-i Meb'usanın kabulünden sonraki tasdikime mütevakkıf (bağlı) olduğunu ve hak ve adaletle te'lif olunamayacak surette gayr-i tabiî olan böyle bir muahedenin devam ve tekerrür edemeyeceğini (yerleşemeyeceğini) bildiğimden, hakkımızın anlaşılmasına müsait zamanın hululüne kadar vakit kazanmak tarikinde (yolunda) devam ile, muahedenin hükümetçe kabulüne taraftar göründüm.

Mondros mütarekesi, İzmir hadisesi, "Sevr" muahedesi gibi müstesna bir nokta-i nazarla telâkki ettiğim vekâyiden sonra gelen mesailde, daima icabat-ı meşrutiyete tevfik-i hareket eyledim (meşrutiyet gereklerine uygun davrandım) ve bu sebeple, muhtelif kabinelerin muhtelif ve belki mütehalif (çelişen) içtihatlarına riayet ettim. Mustafa Kemal'i Anadolu'ya gönderen ve bilâhare devlet-i metbuasını tanımadığı cihetle tenkili (bastırılması) için kuvve-yi askeriyye şevkine lüzum

gösteren kabinelere mümaşaatımda (uymamda) hükûmet-i mes'ule ile makam-ı hükümdarînin münasebet-i mütekabilesine (karşılıklı ilişkisine) ait icabat-ı meşrutiyetten ayrılmamak arzusu ve bazı esbab-ı zaruriyye-i siyasiyye âmil olmuştur. Bundan maada gerek kabine tebeddülâtında, gerek icraat-ı sairede nâzım-ı harekâtım, efkâr-ı hissiyat-ı şahsiyyemden [s.8] ziyade daima efkâr-ı umumiyye veyahut gayr-i kabil-i mukavemet diğer müessirat olmuştur. Bunun en bariz delili; son Tevfik Paşa kabinesini, sırf aleyhinde efkâr-ı umumiyye tezahüratı meşhut olmadığı (gözlemlenmediği) için, şahsım ve makamım hakkında su-i niyetleri zâhir olan (görünen) Kemalcilerin, İstanbul'da tesis-i nüfuz etmelerine müsait bulunmasına rağmen, iki seneyi mütecaviz mevki-i iktidarda tutmaklığımda görülebilir.

Ankara ile İstanbul arasındaki ikiliğin izalesi emrinde bu gibi fedakârlıklardan geri durmamakla beraber, hilâfetin saltanattan tefriki veya tahtın İstanbul'dan Anadolu'ya nakli hakkındaki karar ve tasavvurlarına muvafakat eylemek elimden gelmemiştir. Bunlardan birincisi, ulema-yı İslâmın malûmu olduğu veçhile şer'-i şerife (kutsal şeriate) katiyyen mugayir (aykırı) ve müekkilim bulunan (temsilcisi olduğum, gönderilmişlerin [peygamberlerin] övüncü = Hz. Muhammed) Fahr ül-Mürselîn efendimiz hazretlerinin hukukundan feragati mutazammın olmakla (içermekle) benim için selâhiyet ve imkân haricinde bir şey olduğu gibi, İstanbul'un manen Ruslara teslimi ile Bolşeviklere cemile ibrazı (yaranma) mahiyetinde bulunan ikinci tasavvurları da, hilâfeti İstanbul gibi siyasî ve tarihî bir istinatgâhtarı mahrum eylemek demek olduğu cihetle katiyyen gayr-i kabil-i kabul idi. Bu gibi müfrit ve mecnunane arzularını tebaiyyet etmediğim (uymadığım) için bana hıyanet-i vataniyye izafe ve isnat edenlerle birlikte, her akıl ve iz'an sahibinin bilmesi lâzım gelir ki [s.9] dünyanın en büyük cah ü mansıbı (onuru) olan hilâfet ve saltanat makamını fiilen ve bi'l-irs ve'l-istihkak (babadan kalarak ve lâyığı olarak) haiz bir hükümdarı, hıyanet-i vataniyye gibi bifcürm-ü şenîe (kötü suça) sevk edecek hiçbir emel ve ihtiras mevcut değildir. Ben o makamların ve simâ-i hilâfet makamının şeref ve haysiyetini muhafaza için muvakkaten tahtımdan, vatanımdan ve huzur ve rahatımdan cüda (ayrı) düşmeyi bile göze alırdım. Bu müfarekatim (ayrılığım) bilhassa harb-i umumîden sonra kendi ef'alinin (edimlerinin) hesabını vermek mevkiinde bulunanlara karşı ef'alimin hesabını vermekten korkmak kabilinden olmayıp, belki hiçbir kanuna tâbi olmayan insanlar elinde müdafaa ve hakk-ı kelâmdan memnu bir halde hayatımı göz göre göre tehlikeye teslim etmek gibi emr-i İlahînin ve akl-ı selimin kabul etmeyeceği bir şeyden ictinab eylemek (kaçınmak) ve hem de "Elfiraru mimma la-yutak min sünenil mürselîn" [dayanma takatim aşandan kaçmak, peygamberlerin sünnetindendir.] fehvayı şerifi (kutsal kavramı) üzere müekkil-i zî-şanımın (vekili olduğum şanlı zatın) hicret-i nebeviyyeierine ait olan sünnet-i seniyyeye itba' etmekten (uymaktan) ibarettir.

Müdafaa-i vatan gibi müstahsen gayelerle hiç münasebeti olmadığı halde Ankara meclisinin ittihaz ettiği mukarrerat-ı âhire (aldığı son kararlar) üzerine, muarızlarımla aramızda tahaddüs eden (ortaya çıkan) ve memleketimiz için hasıl olan vaziyet-i âhireyi telhis ederek (özetleyerek) derim ki:

Ceddim Osman Gazi'den Selim-i Evvel'e kadar Devlet-i Osmaniyye namıyla Türk Saltanatı [s. 10] var idi, Selim-i Evvei'den sonra ise bu saltanat hilâfetin inzimamıyla (eklenmesiyle) Saltanat-ı Muhammediyye haline geçmişti.

Şimdi bana bi-gayr-ı hakkın ihanet-i vataniyye isnat edenler, hilâfeti hukuk ve nüfuzundan tecrid ve tatil ederek bu Saltanat-ı Muhammediyye'yi yıkmışlar ve yalnız vatanlarına değil, bütün âlem-i İslâma ihanet etmişlerdir. Ben, devleti tehlikeden vikaye için, bilhassa harb-ı umumîye iştirakimizdeki ifratların acısını attıktan sonra, siyaset-i hariciyyede muarrızlarımın tâbiri veçhile korkarak, yani itidal ve ihtiyat ile hareket ettim; daha doğrusu, vakit kazanmak için, ıcab eder ise kendimi feda etmeye karar verdim. Bu mutedil ve ihtiyatlı meslek karşısında, muarrızlarımın müfrit ve herçibâd abâd mesleği (aşırı ve her şeyi göze alır yolu) müntec-i isabet ve muvaffakiyet olur (doğruluk ve başarıyla sonuçlanır) ise, şahsen ben kaybedecektim, fakat devlet kazanacaktı; halbuki onlar devlete Saltanat-ı islâmiyyesini kaybettirdiler.

Eğer benim bir hatam var ise, din ve devletin bu derece tahrib ve tagbirine (yıkılmasına ve gücendirilmesine) (bazı müstesna şahsiyetlerden maada) bütün vükelâ ve ulemâ ve ukalâ ve ricâl-i

memleket tarafından ses çıkarılmayacağına ve bazı hasis menfaatler mukabilinde gizli ve aşikâr suretlerle yardım edileceğine ihtimal vermemekliğimdedir. Ben, devletin hayat ve mematıyla herkesden ziyade alâkadar olan münevveran-ı [s. 11] milletimin, vazife-i vataniyye ve vicdaniyyelerini bu derece suistimal etmeyecekleri hakkındaki hüsn-i zannıma ait olan hatamı itiraf ediyorum.

Netice-i kelâm olarak şurasını beyan ederim ki, hilâfet meselesinin halli, dini, kavmiyeti, vatanı meşkuk ve mahlût (kuşkulu ve karışık), askerîden ve sünuf-u saireden (diğer sınıflardan) mürekkep bir şirzime-i kalile (küçük bir azınlık) ile, kısmen mükreh ve mücber (korkutulmuş ve zorlanmış) ve kısmen ahvalin ledünniyatından (iç yüzünden) bî-haber olarak mugfel halinde (kandırılmış) bulunan beş altı milyonluk masum Türk kavminin selâhiyeti dâhilinde olmayıp, bu; üçyüz milyonluk âlem-i İslâmın tamamına taallûk edecek bir mesele-i azimedir. Binaenaleyh şimdi ben, hilâfet hakkında Ankara'da ve İstanbul'da verilen fuzulî ve cebrî hükmü kat'iyyen kabul etmeyerek ve hakkımda reva görülen müfteriyatı (iftiraları), isnad edenlere kemal-i nefretle red ve iade ederek, memleketin ve bilâtefrik-i cins ve mezheb bütün ahalinin saadet ve refahından başka bir emeli olmayan, ve adi ü itidalin hâkim olmasını isteyen müsterih bir kalp ve vicdan ve hak ve hakikatin mağlûp edilemeyeceğine dair kavi bir iman ile sevgili vatanıma avdet edinceye kadar hak-i ıtrnâkinin ezelûen müştakı (güzel kokulu toprağının ötedenberi özleyeni) olduğum haremeyn-i şerifeynde ve şimdilik civar beytüllahta ımar-ı evkat ediyorum (vakit geçiriyorum).

Beni ''beldetüllah"a isal eden (Tanrı'nın şehrine ulaştıran) şu maceret-i mucib ül-mefharet (övünülmesi göçme) ile, [s. 12] hilafetin saltanattan tecridi teklifine karşı sebat ve mücahedem, nasibe-i hestîmi ve dehr-i ahiretimi teşkil edecektir.

Misafir olduğum bülâd-ı mukaddese-i Arabiyyenin hükümdar-ı âlîtebarı (yüce soylu) ile ahali-i necîbesi (temiz soylu halkı) taraflarından gerek benim hakkımda ve gerek vatan-cüda diğer hemşehrilerim hakkında gösterilen âsâr-ı mihman-nevaziyi (konukseverlikleri) şükür ve mahmidetle (övgüyle) yad ettiğim gibi, haiz oldukları asalet-i mümtaza ve mutahharaya muvafık (seçkin ve temiz soyluluğa uygun) bir suretle hareket eden müşarünileyh celâlet ül-mülk hazretleriyle aile-i muhteremeleri erkânının teâli-i şan ü şereflerini ve bu sayede bülâd-ı mukaddese-i Arabiyyenin ve sekene-i necibesinin tarihe ziynet veren mazileriyle lâyık oldukları inkişaf-ı mes'uda mazhar olmalarını da cidden temenni ederim.

İstanbul'dan müfarekatimden sonra bu ilk beyanımdır.

Vesselamu ala men itteba'l-Hüda [Tanrı'ya uyanlara (doğru yoldan gidenlere) selâm olsun.]

Muhammed Vahideddin bin es-Sultan Abdülmecid Han."

Şimdi [yapılacak en doğru iş,] —lisan itibarıyla güçlükle okunup mânâsını kavramakta da epey zorluk çektiğimiz— şu beyanname hakkında söylenecekleri de tarihe bırakmaktır. Ancak tarih inceleyici ilim adamları için bir vazife var: beyanname kimin kaleminden çıkmıştır? Bunu meydana koymak eski padişahla birlikte, Hicaz'a kimlerin gittiğini belirttikten sonra yazılış tarzına bakarak o adamların birini seçmektir.

Fikrimce bu, daha ziyade resmî kitabeye tamamıyla vakıf bir zatın eseridir. Araya o kitabete pek uygun düşmeyen cümleler de karıştırılmışsa da, umumî hitabı değiştirilmemiştir. Tarihçi olmadığıma göre ben bu işin ehli değilim, vaktimi de öldüremem. Ancak padişaha yoldaşlık edenler arasında Rıza [Tevfik] merhumun da bulunduğunu biliyorum, ama üslûp onunki değil.

Zaten hasbıhallerinde Filozof Hicaz seyahatini —hatta lüzumsuz noktalara kadar— birçok kere anlattığı, tekrarladığı halde tizlere bir beyannameden bahsetmedi. **Kâbe'yi nasıl süpürdüğünü belki sekiz, on defa dinledik.** Mısır'dan Kral Abdullah'ın ısrarıyla heyete katılması, kafileye pek geç ve güç yetişmesi hikâyeleri de çok anlatıldı, daha bir sürü tafsilat... Fakat beyanname lâfı geçmedi.

Böyle olduğuna göre, Rıza Tevfik'in rolü ya hiç yoktur yahut pek siliktir. Beyanname —kim verdi veya kim yolladı? hatırlamıyorum— elime geçtikten sonra, ben de, başka işlere dalarak dosyama attığımdan, unuttuğumdan dolayı olacak kendisinden sormadım. Esasen "dosya" dediğime de bakmayınız; bir gün gelip de vesikalar dolu, tarihî kıymette bir eser yazacağımı hiç düşünmediğim ve hâlâ da öyle bir iddiada bulunmadığım için, sadece kağıtları yırtıp atmaz, bir tarafa koyardım. Artık bunu da yapmıyorum.

Şimdi ihtiyaç hasıl oldu da, mevzu çıkar ve bir şeyler hatırlatır diye gerçekten perişan vaziyette duran o kağıtlara göz atıyorum. Meğerse bir şeyler de varmış aralarında...

Eğer "beyanname" tahminim gibi henüz elde edilmemiş ve yayınlanmamışsa, bir nokta daha aydınlanmış oldu. Tarih çorbasında tuzum var demektir. Yayınlanmışsa okuyucusu artmış olacağı için, yine de bir işe yaramış sayılır.

Tarih zaten birtaraflı olmakta devam edemez. Uzun zaman yaptığımız hep öyle idi; tek taraftan bırakıyorduk, bakmakla da kalmıyor, tek tarafı tutuyorduk, öte tarafa sadece atıp tutuyorduk. Bugün de tarafsız görmemize ve düşünmemize elverişli bir devreye eriştiğimiz, yıllar aştığımız, ciddî mânâsıyla tarih'e girmek çağında bulunduğumuz için her noktayı aydınlatacak vesikaları ortaya koyabiliriz.

Vahideddin de bir şeyler düşünmüş ve yapmış; söylüyor, dinleriz. Bizi kandırması artık bahis konusu değil; zamanı geçmiştir... Ama bunların tarihe geçmesini de yine tarih namına isteriz.

Not: Bu belgeyle ilgili geniş bilgi için, Tarih ve Toplum dergisinin 16. sayısındaki (Nisan 1985), J.-L. Bacque-Grammont ile Hasseine Mammerî'nin "VI. Mehmed'in Sürgündeki Hac Yolculuğu" yazısına bakılabilir.

Refik Halid KARAY

(İstanbul 1888 — İstanbul 1965) Türk romancısı, hikâyecisi ve yazarı. İlk öğrenimini Vezneciler'de ve Göztepe'de tamamlamış, daha sonra Galatasaray'da (1900-1906), bir yılda (1907) Hukuk Mektebi'nde okumuştur. II. Meşrutiyet'in ilanından sonra gazeteciliğe başlayan Karay, 1913'e kadar Tercüman-ı Hakikat gazetesinde yazar ve mütercim olarak çalışmıştır. Bu arada, Kalem ve Cem dergilerinde "Kirpi" takma adı ile mizah, Eşref dergisinde "Yeniler" başlığı altında Şehabeddin Süleyman, Fazıl Ahmet (Aykaç), Hamdullah Suphi (Tanrıöver) vb. üzerine portreler ve tanıtma yazıları yazmıştır. 1909'da Fecr-i Âti adlı edebî topluluğa katılmıştır. Hürriyet ve İtilâf Fırkası yardımı ile 1912'de Beyoğlu Belediye Başkâtibi olan Karay, 1913'te yeniden iktidara gelen İttihatçılar tarafından İstanbul dışına çıkarılmış; Sinop, Çorum, Ankara ve Bilecik'te beş yıl sürgün kalmıştır. Mütareke yıllarında (1918) İstanbul'a dönen Karay, bir süre Robert Kolej'de Türkçe öğretmenliği ve Yeni Mecmua'da yazarlık yapmış, daha sonra Hürriyet ve İtilâf Fırkası'nın Genel Merkezi'nde görev almıştır.

1919'da Posta-Telgraf Genel Müdürlüğü yapan Karay, Alemdar, Peyam-î Sabah gazeteleri ile Aydede dergisinde yayımlanan yazıları ile de Anadolu'da başlayan Millî Mücadele Hareketi'ne aleyhtar olmuş, bu yüzden Millî Hükümet'in yurt dışına sürdüğü Yüzellilikler arasında 9 Kasım 1922'de yurdu terk etmiş, 1938'de af kanunu çıkıncaya kadar 16 yıl Beyrut ve Haleb'de kalmıştır. Yurda dönüşünde, Tan'da, diğer bazı gazete ve dergimde hikâye, roman ve fıkralar yayımlamış, sürgünde kaleme alınmış 19 kitaplık külliyatını çıkarmıştır (1939-1944). Bir ara Aydede dersini de yeniden yayımlamıştır (1948-1949).

Açık, sade, terkipsiz bir dille yazan, roman ve hikâyeleri kadar mizah ve taşlamaları ile de ün kazanan Karay'ın başlıca eserleri şunlardır:

Sakın Aldanma, İnanma, Kanma (1915), Üç Nesil-Üç Hayat (1915-1943), Kirpi'nin Dedikleri (1916), Ago Paşa'nın Hâtırâtı (1918) Ay Peşinde (1918), Memleket Hikâyeleri (1919-1939), İstanbul'un İçyüzü (1920), Guguklu Saat (1922), Tanıdıklarım (1922), Deli (1939), Bir içim Su (1939), Yezid'in Kızı (1939), Çete (1939), Gurbet Hikâyeleri (1940), Bir Avuç Saçma (1940), ilk Adım (1941), Sürgün (1941), Makiyajlı Kadın (1943), Tanrıya Şikâyet (1944), Anahtar (1947), Bu Bizim Hayatımız (1950), Nilgün, 3

cilt (19501961), Yeraltında Dünya Var (1953), Dişi Örümcek (1953), 2000 Yılın Sevgilisi (1954), Bugünün Saraylısı (1954), İki Cisimli Kadın (1955), Kadınlar Tekkesi, 2 cilt (1956), Karlı Dağdaki Ateş (1956), Sonuncu Kadeh (1956), Dört Yapraklı Yonca (1957), Minelbab ilelmihrab (1964), Yerini Seven Fidan (1977), Ayın Ondördü (1980), Yüzen Bahçe (1981), Ekmek Elden, Su Gölden (1985) (Bu bibliyografyaya yazarın ölümünden sonra yayımlanan kitapları da eklenmiştir.)

Bir Ömür Boyunca

Refik Halid Karay'ın Bir Ömür Boyunca adını verdiği anıları, Minelbab İlelmihrab'ın devamıdır. Bu eserin ilk kısmı, 1946 yılında Yeni Tanin gazetesinde (30 Mayıs — 13 Temmuz arası, günlük 45 sayı); üçüncü kısmı ise, 1985 yılı boyunca Tarih ve Toplum dergisinde (aylık 12 sayı) tefrika edilmiştir.

Refik Halid, hiç kuşkusuz, tarihçi değil, gazeteci ve edebiyatçı idi. Ama anılarının önemi, ciddi tarih araştırmalarında kaynak olarak kullanılmasından bellidir.

Bir Ömür Boyunca kronolojik bir sıra takip etmez. Tefrika yapısına uygun olarak kaleme alınmış episodlar, bazan 1918 öncesine, yazarın ta çocukluk günlerine uzanır, bazen 1922-38 arası sürgünlük yıllarına; bazen da Minelbab İlelmihrab'ta anlatılan olayların, orada geçiştirilmiş bir ayrıntısını işler.

Refik Halid, Hürriyet ve itilâf Fırkası'nın bir mensubu olarak Kurtuluş Savaşı'na karşı çıkmış, ama sonradan o dönemde yaptıklarına ve yazdıklarına nedamet duymuş, kefaretini de ödemiştir. Bugünden bakılınca, Refik Halid'in yapıp ettiklerinden, yaşayıp gördüklerinden daha önemlisi, onları nasıl akıcı bir üslûpla hikaye ettiği oluyor.

Bu anıların ikinci bölümü Yeni Tanin'de tefrika edilmeye başlamadan bir gün önce, o gazetede Refik Halid'le yapılmış bir röportaj çıkmıştı. Refik Halid şöyle diyordu:

Ben hayatta her şeye muhalifim, ama benim bu hareket tarzım her zaman yanlış anlaşılmıştır. Ben Atatürk'e hiçbir zaman karşı olmadım. Daha doğrusu, her ikimiz de birbirimizi yanlış anladık. Ben İttihat ve Terakki Fırkası'na muhaliftim. Atatürk'e muhalefetim oradan gelir. İttihat ve Terakki'yle beraber çalıştığı için uzak kaldım. O da bir süre sonra onlardan uzaklaşınca, onun yanma geldim. Bir İmparatorluğu mahvetmiş bir partinin yanında olamazdım. Sonradan anladım ki, o da onları temizlemeye kararı vermiş.

Bundan başka, eskiden de hoşlanmadığı İsmet Paşayı hedef alan bir söz söylüyordu: **"Bugün hükümet idare edenler, Atatürk'ün tam zıddıdır. O cesurdu, bugünküler ise korkaktır."** Röportajı yapan gazeteci (Ergin Konuksever), Refik Halid'in şimdi (ölümünden bir yıl önce) tamamıyla Epiküryen bir hayat sürerek günlerini geçirdiğini söylüyor ve onun "Ben güzel yemek ve güzel kadın meraklısıyım" dediğini aktarıyor.

Kaynak:
Refik Halid KARAY,
Bir Ömür Boyunca, İletişim Yayıncılık, 1990, İstanbul sh: 239-248

THE UGLY AMERİCAN (1963) Çirkin Amerikalı

Yönetmen: George Englund
Senaryo: William J. Lederer, Eugene Burdick, Stewart Stern
Ülke: ABD
Tür: Dram
Vizyon Tarihi: 02 Nisan 1963 (ABD)
Süre: 115 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: Frank Skinner
Ödüller: Adaylık; 2 Golden Globes. 1 ödül ve 1 adaylık
Çekim Yeri: Courthouse Square, Backlot, Universal Studios - 100 Universal City Plaza, Universal City, California, USA
Oyuncular: Marlon Brando, Eiji Okada, Sandra Church, Pat Hingle, Arthur Hill,

Hakkında

"Çirkin Amerikalı"(The Ugly American) filmi Kordelanın en az kitabı kadar büyük tepkiler uyandıracağında şüphe yoktur. Filmde, kitaptaki sert tezlerin gidişatı, halihazır duruma uyabilmek maksadıyla, nisbeten değiştirilmiş; prodüktör-direktör George Englund ile yazar Stewart Stern hikâyeyi, isabetli bir kararla, aşağı yukarı bugün müşahede edilen vaziyete sokmağa çalışarak, bazen yanlış tesirlere kapılan Amerikalı bir elçinin bir Güneydoğu Asya memleketine verilen yardımı nasıl yönelttiğini perdeye aksettirmelerdir.

Bu çalışmaların neticesinde kuvvetli ve düşündürürü bir film ortaya çıkmıştır. «Çirkin Amerikalı-perdede, kalpten ziyade akıla hitap etmektedir. Elçi rolünü oynayan Marlon Brando filme baştan aşağıya hâkim bir durumda bulunuyor. Brando burada kendi şahsını olduğu gibi ortaya koyup hiçbir etki altında kalmıyor. Brando'nun; bu filmdeki mühim özelliklerinden biri de tam manasıyla **"Brandovart"** bir şekilde hareket etmesidir.

Ünlü aktör şimdiye kadar çıktığı bütün rollerde ve değişik telâffuzlar taklit etmek veya makyaj maskesi arasında gizlenmek mecburiyetinde kalmıştır. Halbuki bu filmde Brando'nun bıyığı hariç olmak üzere hiçbir ağır makyajı veya herhangi bir şahsı taklit ettiğini gösteren bir hareketi yoktur. Bu film. Brando'nun san'at kabiliyetini bir daha ortaya çıkardığı gibi, genç prodüktör—direktör Englund için, kendisini göstermesi bakımından, çok büyük bir fırsat teşkil etmiştir. Zira Englund. aslında gayet zor bir konuyu, iki vazifeyi birden üzerine alarak, islemesini bilmiş ve başarılı bir eser çıkarmağa muvaffak olmuştur, Hollywood çevreleri şimdi Genç Englund'a yeni bir gözle bakmakta ve adamın parlak bir istikbale sahip olduğunu belirtmektedirler.

«Çirkin Amerikalı» şüphesiz ki Amerikanla dış politikasını metheden veya göklere çıkaran bir eser olmaktan uzak. Aslen İyi niyetli olan elçi burada, hayali memleketin içişlerine karışmakla kalmıyor, adeta İçişlerinin naıl yürütüleceğine dair talimat veriyor...

«Çirkin Amerikalı» nın Amerikanın dost va düşmanları üzerinde bırakacağı tesir büyük olmuştur. Bunun Brando'nun Isyan (1969) Queimada filmi gibi büyük bir tesir bırakacağı kesindir. Çünkü burada Amerikalıların kendi hükümetlerini ve dış politikalarını serbestçe tenkid edebilecekleri açıkça ispat edilmiş bulunuyor.

"Çirkin Amerikalı" yı çevirmekle ünlü aktör Brando ister istemez politikaya karşı ilgi duymaya başladı. Amerikanın memleket dahilindeki ekalliyete (azınlıklara) karşı tutumuyla dış dünyada vukubulan ıhtilal hareketleri karşısında Amerikanın politikasını tenkid ediyor ve diyor ki:

“Kendimize demokrasinin banisi diyoruz. Bence bu nokta-i nazarı ya tam manasıyla desteklememiz veya bu iddiadan vazgeçmemiz lâzımdır.”

--

Konu ve Özet

William J. Lederer — George Englund, ikilisinin Amerika'da büyük yankılar uyandıran ayni addaki romanı Amerikan siyasetinin Güneydoğu Asya’da uğradığı başarı sızlıkların nedenlerini incelemeye çalışmaktaydı.

Yönetmen George Englund bu romanı Güney Vietnam’ ın aktüel durumuna uygulayarak perdeye aktarmak istemiştir. Sinemada alışılan bir geleneğe uyarak olayların geçtiği ülkenin adı verilmemiş, yalnızca cofrafi ve siyâsî durumunun belirtilmesiyle yetinilmiştir. Tabii... Güney Dogu Asya'nın bu ufak ülkesine Amerika ekonomik yardımda bulunuyor. Fakat ülkeyi baştanbaşa kat edecek stratejik bakımdan da önemli bir yol inşa ederek bütün ekonomik problemleri ortadan kaldıracaklarını zanneden Amerikalı siyasetçiler yanlış saplantılarından dolayı halk arasındaki tarafsız milliyetçilerin mukavemet hareketiyle karşılaşıyorlar. Yol inşaatı sabotaja uğradığı gibi, Amerikalılara karşı şiddetli nümayişler/gösteriler baş gösteriyor. Bu arada Mac White adında genç Amerikalı sefir (elçi) (Marlon Brando) ülkenin başkentine gönderiliyor.

Mac Whilte'ın ilk İşi milliyetçilerin lideri Deong (Eiji Okada) ile konuşmak oluyor. Fakat daha ilk karşılaşmada Mac White İkinci Dünya savaşında silah arkadaşı olan Deong ile şiddetli bir tartışmaya girişiyor. Amerikalılara has tipik davranışlarıyla onu suçlama ya çalışıyor. Amerikalıları ikna edemeyeceğini anlayan Deong bu defa komünistlerle işbirliği yapıyor, özellikle Kızıl Çin'in kışkırtmasıyla ülkede bir İç İsyan çıkarıyor. Önceleri Amerikalılara karşı başlamış olan hareket. Amerikalılarla müttefik olan hükümete karşıda gelişiyor.

Mac White hatasını anlamak zorunda kaldığı bir sırada Deong koministler tarafından öldürülüyor, isyan hareketi Komünistlerin eline geçmiş oluyor.

Sonuç olarak:

Bir Asya ülkesindeki olan olaylar romanı/filmi ile Amerikalıların "Komünizme karşı mücadele ediyoruz" diyerek, yerel halkı nasıl aşağıladıkları hikâye edilişini görebiliyoruz

Film sinematografik açıdan pek İlginç sayılmasa da Amerikan siyasetinin tarafsızlık karsısındaki fanatik tutumunu, Amerikalıları körü körüne desteklemekten çekinenlere «komünist» diyerek sırt çevirmenin siyasi bir gaf olduğunu düşündürebilmesi bakımından dikkate değer.

Amerikalıların geri kalımış ülkelere yardım konusunda, o ülkelerin gerçek ekonomik meselelerinden ne kadar uzakta oldukları da detayda kalan, fakat tipik örneklerle açıklanıyor. Öte yandan, sefir Mac White’in Asya'ya gönderilmeden önce Amerikalı senatörlerle yaptığı konuşma, masa başından dünya siyasetini yönetmek tutkusunun fanatik peşin düşüncelerden kendini kurtaramayan Amerikalı siyasetçiler için ne kadar hatalı bir davranış olduğunu gösterebiliyor..

Marlon Brando diyor ki:

“Çirkin Amerikalı, Amerikanın dış politikasını göklere çıkartmıyor. Ama şuna kaniim ki, Çirkin Amerikalı, birçok Amerikalıları dosta düşmana sempatik kılacaktır.” HOLLYWOOD, A.P

Ayrıca romanda bir gözlem vardır:

“Bizim kendi ülkemizde karşılaştığımız Amerikalılarla, Amerika'da tanıdığımız Amerikalılar sanki başka insanlar. Amerikalılar bir yabancı ülkeye gidince kendilerini toplumdan izole ediyorlar, kabalaşıyorlar, küstahlaşıyorlar.”

Not: Yazı Milliyet Gazetesi Arşivinden hazırlanmıştır.
Yine üzülerek hatırlatacağım bir konu olarak, bu film hakkında sinema sitelerinin sansürlediklerini bildirmek zorundayım. Sol/sağ görüşlü aydın kesimde bile filmin tenkidi/bilgisi yok. Galiba, ne demek istediğimi biraz anladınız. Her zamanki iddiamız özgür zannettiğimiz sözde aydınların/idealistlerin emperyalist/köle düzeninin insanları olduklarını hatırlatırız.

****

QUEİMADA, BURN, THE MERCENARY İSYAN (1969)

UKLAD ZAMKNİETY/ Kapalı Devre (2013)

Yönetmen: Ryszard Bugajski
Senaryo: Miroslaw Piepka, Michal Pruski
Ülke: Polonya
Tür: Aksiyon, Suç, Dram
Vizyon Tarihi: 05 Nisan 2013 (Polonya)
Süre: 100 dakika
Dil: Lehçe
Müzik: Shane Harvey
Çekim Yeri: Gdansk, Pomorskie, Poland
Oyuncular: Janusz Gajos, Kazimierz Kaczor, Wojciech Zoladkowicz, Robert Olech, Przemyslaw Sadowski

Hakkında/Özet

"The Closed Circuit" [Kapalı Devre] – Gerçek olaylardan esinlenerek kurgulanmış merak uyandırıcı ve güçlü oyunculuklara sahip bir siyasi gerilim filmidir.

Film, hırslı yeni üç genç girişimci Navar isimli bir elektronik şirket kurmaları ile şehrin kemikleşmiş güçlerinin entrikalarına kurban gidişleri, Polonya'nın Gdansk şehrindeki hırsları ve yozlaşmaları konu edilmektedir.

Yeni girişimcilerin başarısını kabul edemeyen zenginler kulübü [Offshore Holding] önce Navar firmasını 10 milyon € satın almak isterler. Alamayınca adamları olan Savcı Andrzej Kostrzewa (Janusz Gajos) yı kendi emelleri için kullanırlar.

Filmin adından da anlaşılacağı üzere "Kapalı devre" ye dahil olmak için ya köle olmak veya belalara hazırlanmak gerekir. Uydurma ihbarlar ile genç girişimciler aileleri ile mağdur oldukları gibi hapsi boylarlar. Piotr Maj'ın hapishanede tecavüze uğraması ve intihar teşebbüsü, Grzegorz Rybarczyk'in eşininin çocuğunu düşürmesi, gibi örnekleme olaylar haksızlığın/zülmün boyutunu göstermeye yeterli olur zannediyorum.

Neticede bir TV muhabirinin yardımı ile girişimciler hakkındaki Navar soruşturması 7 yıl gibi zamandan sonra 2013 yılı sonlarında olumlu şekilde neticelenip suçsuz oldukları ispatlanır.. Tutukluluk dönemleri ve uğradıkları zarara karşı devletten 10 bin € tazminat alırlar. (Ama neye yarar ki)

Savcı Andrzej Kostrzewa (Janusz Gajos) , kötü bir koca ve baba, açgözlü zengin, avcılık gibi merakları olan bir kötü adam profili çizmesi, polisin bu entrikalarda alet oluşlarını görünce insanın içi burkuluyor. Olayı soruşturan Kamil Slodowski [Wojciech Zoladkowicz]'nin dürüstlük adına işkenceye alet oluşunu da nasıl yorumlarsınız bilemiyorum.

Her şey bir yana kapalı devre içinde hatalı ve yanlı soruşturmanın sebepleri olan Savcı Kamil Slodowski Temyiz Cumhuriyet Savcılığı'na terfi etmesine, Andrzej Kostrzewa'nın hala Bölge Temyiz Cumhuriyet Başsavcılığında Savcısı olmasına ve şirketin üzerine komplo kurulmasına yardım eden Vergi Dairesi başkanı Miroslaw Kaminski'ninde emekli ve bir uzman denetçi olarak çalışmasına şaşırabilirsiniz.

Ayrıca filmde mason kulüplerine ve illuminatiye göndermeler olarak kabul edebileceğimiz anti – Semitizm ve anti – Polonism mevzuları bulunmaktadır.

HOUSE OF NUMBERS: ANATOMY OF AN EPİDEMİC (2009) “Bir Salgın Anatomisi”

Yönetmen: Brent Leung
Senaryo: Llewellyn Chapman
Ülke: ABD
Tür: Belgesel
Vizyon Tarihi: 19 Nisan 2009 (ABD)
Süre: 90 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: Joel Diamond
Çekim Yeri: Australia
Oyuncular: Luc Montagnier, Francois Barre-Sinnousi, Anthony Fauci, Kenneth Cole, James Curran

Hakkında

HIV nedir ?
AIDS nedir?
Tedavi için yapılıyor ?

Bu belgeselde, Kanadalı sinemacı Brent Leung AIDS’in gerçeğini araştırmak için dünya çapında bir yolculuğa çıktı.

AIDS’in 28 yıldır ön sayfa haberi olmasına rağmen, zar zor anlaşıldığı/anlatıldığı/bilgilerin doğruluklarının ne durumda olduğu göz önüne sermektedir.

Neden tedavisi yoktur ?

Harcanan büyük emek, zaman ve para rağmen, salgın dorukta ve kesin bir tedavisi görünürde yok.

Ne demek bu?

Neden Alzheimer veya kanser gibi tedavisi yoktur ?

Lütfen BS alarm en az yüz kere çalmadı mı?

“Bu hasta adam bile çaresizlik içinde onun gündemi ile gitti”

“HIV ilacı alan bu adamı videoya kaydettikten sonra bir kaç saniye sonra öldü ya da ölecek ...

Komplo teorisi dünyasında Brent Leung’da " bilim " ve " gazeteciler "e biraz dikkat verdikten sonra belki filmin sonucunu görmeden veya olanlar hakkında bilgisi olamadan ölecektir.

Bu da bizim sorumuz: En basit filmlerin Türkçe alt yazısı varken bu belgeselin araştırın İngilizce alt yazısı dahi yok.

Belgeselden Notlar

Küresel UNAIDS tahminlerine 42 milyon kişide HIV var. Bu rapora göre her saniye 10 kişi AIDS’ten ölmektedir.

**

“HIV ve AIDS arasındaki fark nedir ?” diye sorduk:

Ben tam olarak bilmiyorum!

**

HIV bir virüstür. AIDS hastalıktır. Yani tamamen farklı!

**

HIV / AIDS konusunda tam bir uzlaşıda yok.

Masumca Uzmanlara da sordum :

HIV ve AIDS arasındaki fark nedir ?

HIV ve AIDS arasındaki fark çok kritik bir kavramdır. Ve ne yazık ki, yeterli bir açıklama hatırlamıyorum. Bazıları ise;

HIV bir virüstür. AIDS ‘de virüsün neden olduğu bir sendromdur

büyük sorun HIV bile HIV teoridir.

**

HIV'in var olmadığını söyleyen şüpheci bir grup bile var.

**

HIV varlığını ispat yoktur.

**

Gerçekte bir HIV vardır ve hatta AIDS neden olur. HIV, neden AIDS'e sebep olur.

**

Her kafadan bir söz.

**

Neredeyse HIV üzerine 30 araştırma var. Neden hala tartışmalar bitmiyor?

Neden görünürde hiçbir tedavi şekline karar verilemiyor?

**

Bu soruların yanıtları için 1981 yılına gidelim.

CDC'ye (Ulusal Salgınlar Merkezi) kontrol için iki vaka bildirmiştir. İki nadir ve ölümcül hastalık ve eşcinsel topluluk keşfedilmiştir.

Ama açıkçası bir sorun var. Çünkü merkezin belirgin bir salgın/hastalık açıklaması yok.

**

GRID ! Gay Related Immune açılımı (gay bağışıklıkları Eksikliği ile ilgili) bilgi verilmiyor.

CDC Yeni bir hastalığın bir belirtisi olduğu hakkında bulguları saklıyor.

Sentinel

NSIDE ...PAGE 7
...PAGE 6
Books, Books ... PAGES 8 & 9
Victoria:
ender-Bender ... PAGE 11
apsules ... PAGE 3

No 'Smoking Gun'

Gay Diseases Still Baffle Scientists

Scientists at the National Center for Disease Control in Atlanta revealed this week that their statistical study of patients afflicted with Kaposi's sarcoma, *Pneumocystis Carinii* pneumonia, and related diseases points to no single cause for the Acquired Immune Deficiency Syndrome.

"There is no smoking gun," said

Curran said his team is now summarizing the data from exhaustive questionnaires on patients' health histories and sex and drug practices. The task force will present the information to the Epidemic Intelligence Service Conference, which will meet at the CDC April 18 through 23, Curran said.

"We are in less of a hurry to

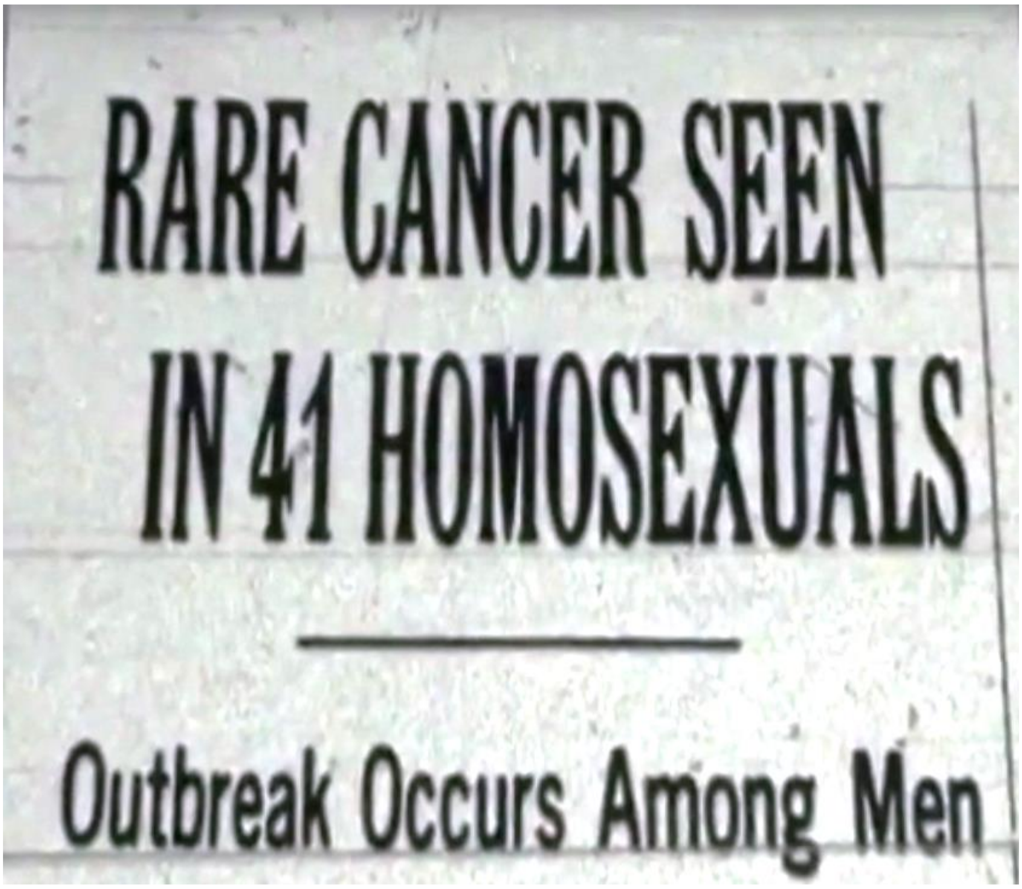
GAY KNO

by Randy

**

Hemen sonra , Kaposi sarkomu adı verilen nadir bir kanser olan bir genç gey tespit edildi .

Birçok nedenler ile üzerine gidilmedi.

**

AIDS tanımlamak:

AIDS bir sendrom anlamına gelir mi?

AIDS kronik bir hastalık mı?

AIDS birçok şey anlamına geliyor.

AIDS var !

Aslında sadece siyasi AIDS vardır Tıbbi olarak sanmıyorum ! Eğer bir dizi fırsatçılar hastalıkları kullanmasa.

**

AIDS bir sendrom mudur?

Kronik bir hastalık mıdır ?

AIDS diye bir hastalık var mı?

Mümkün bilmiyorum.

AIDS nedir?

AIDS tanımlamak çok zordur,

Değişiklikler/teorler nedeniyle her yıl AIDS tanımı zaman içinde değişmiştir .

Bu tanım 1985 yılında revize edildi Ve 1987 yılında yine yaptım .

Tanımların değişmesi siyasi idi.

Kaç kere değişti, bilmiyorum.

**

AIDS, 200 e yakın tanım var. Tanımda en büyük değişiklik 1993 yılında oldu .

Ve 1993 yılında AIDS te bir düşüş oldu . Tanımının geriye dönük değişiklik tahminler % 100'ün üzerinde arttı .

AIDS tanımı olarak birçok hastalıklar bu sendroma dahil edildi.

Kesinleşme oldukça   Hastalara daha fazla tedavi olma şansı arttı.

Tanımlamada zamanın uzaması arkasındaki kararlarda siyaset ve kapitalizm olduğunu unutmayalım.

Çünkü bu hastalık için sağlanan avantajlar bir kısım insanlar tarafından istismar edilme olasılığı var/dı.

**

Belgesel uzun

"Tüm gerçekler, üç aşamadan geçer.

Önce alaya alınırlar; sonra kendilerine şiddetle karşı çıkılır;

ve son olarak ise doğruluklarının çok açık olduğu ilan edilir."

[Arthur Schopenhauer]

Not: Türkçe Alt yazısının çıkması umuduyla benden bu kadar.
****

"Gerçek şu ki, insan çok zalim ve nankördür."

Kur'ân-ı Kerim

DALLAS BUYERS CLUB/ Sınırsızlar Kulubü (2013)

A CRUDE AWAKENİNG: THE OİL CRASH/ Ham Madde Rüyasının Sonu: Petrolün Çöküşü (2006)

Akıllı Yatırımcılar: Geri Dönüşümcü Düşüncenin Gelişmesi Katkısı İçin

Yönetmen: Basil Gelpke, Raymond McCormack, Reto Caduff
Senaryo: Basil Gelpke, Raymond McCormack
Ülke: İsviçre, Almanya Almanya
Tür: Belgesel, Savaş
Vizyon Tarihi:01 Mart 2006 (ABD)
Süre: 84 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: Philip Glass, Daniel Schnyder
Nam-ı Diğer: A Crude Awakening | OilCrash
Oyuncular Wade Adams, Abdul Samad Al-Awadi, Fadhil J. Al-Chalabi, Roscoe Bartlett, Robert Bottome
Çeviri: lonelyloner

Belgesel Metni

Petrol şeytan dışkısıdır.

Petrol siyah kandır.

Petrol dinozorların kanıdır.

Dünya ekonomisinin atardamarı budur.

Petrol, Dünya'nın kanıdır.

Ucuz ve bol bir enerji çağından sınırlı, elde edilmesi zor ve pahalı bir enerji çağına geçiyoruz. Aynı zamanda, Dünya'nın hayli buhranlı bölgelerindeki oldukça tutarsız rejimlere kendimizi bağımlı hale getiriyoruz. Dünya'nın petrol bağımlılığını olabildiğince uzatmak önemlidir. Ülkemizdeki insanların 50'de 1'i, hatta 100'de 1'i bile yaşayacağımız muhtemel problemden haberdar değil. İşsizliğin, yoksulluğun, iflasların ve açlığın artması, tüm bunlar bir toplum çöktüğünde ortaya çıkacak olan şeylerdir. Oldukça inanılmaz boyutlardaki yeni bir Dünya'da yaşamaya başlayacağız ve fazla da vaktimiz yok.

Çok Kıymetli ve Yenilenemez

Merhaba arkadaşlar, ben bir karbon atomuyum ve ham petrolün her hidrokarbonunun önemli bir parçası olduğumdan benzin hakkında sizlere bilgi vermeye geldim. Petrol buğday gibi her sene tarlada yetişen bir şey değildir. Petrol, jeolojik tarihin milyonlarca yıllık emeğinin ürünüdür. Dünya petrolünün büyük bölümü, 90 ve 150 milyon yıl önce yaşanan kısa süreli büyük küresel ısınma anlarında oluşmuştur.

Okyanusta ölen hayvan ve bitkiler kum birinkileri altında sıkışmışlar ve yıllar geçtikçe bu kum birikintileri daha fazla baskı uygulamış ve onları ezmişlerdir. Daha sonraki zaman içinde de, şimdi "mutfak" olarak tabir ettiğimiz yerde pişmişlerdir. Organik maddeler 2.000 metrelik bir derinliğe gömüldüğünde, kimyasal reaksiyona girerek petrole dönüşmüşlerdir. Bu dönüşüm, jeolojik zamanda bir kerede olup bitmiştir ve bizler 1 ya da 2 yüzyıldır bu mahsulü tüketip duruyoruz. İşlendiğinde 42 galon benzin elde edilen ve 100 doların biraz üzeri bir paraya satın alınabilen bir varil petrol, bir yıl boyunca sizin için çalışan 12 kişi kadar enerji ve iş üretmektedir. 25.000 saatlik fiziksel emek harcayan sıradan bir insanı ele alırsak, ürettiği toplam enerjinin bir varil petrolün barındırdığı enerji ile aynı olduğunu görürüz. Bu petrol varili, eğer Irak'ta doldurulursa, sadece 1 dolara doldurulabilir. Bu, ortaya 1 dolar koyup, 25.000 saatlik insan emeği almak demektir. Bu enerji kaynağı çok yoğundur ve temelde bedava enerjidir. Tamamen yenilenemeyen, oldukça pahalı sermaye gerektiren ve muhtemelen de şu ana dek keşfedilen en değerli ham madde kaynağıdır.

Her Şeyde Onu Kullanıyoruz!

Daha önce hiç görülmemiş bir şey görüldüğünde yaşanan heyecanı tatmak üzeresiniz. Güzel, heyecan verici, mükemmel bir yeni Dünya'ya ayak basmak üzeresiniz. 1960'ın Dünyası'na. Tarihte ilk kez göreceğiniz şey: Ford'un mükemmel yeni Dünyası.

1960 model Thunderbird!

Petrol Tanrı konumundadır. İsa'ya, Buda'ya, Allah'a ya da başka bir şeye taptığını söyleyen biri, aslında petrole tapmaktadır.

Petrol varillerinin %70'i, ulaşımda kullanılmak için rafine edilmektedir. Ulaşımdan kasıt benzin, mazot, jet yakıtı, tren yakıtı ve gemi yakıtıdır. Ulaşım enerjisinin %98'i petrolden sağlanmaktadır. Ortalama bir arabanın yapımında, 24 ila 54 varil petrole eş değerde enerji kullanılmakta ve bu veriler hangi kaynağı kullandığınıza göre bu değişmektedir. Ortalama bir masaüstü bilgisayarın yapımında kendi ağırlığının 10 katı kadar fosil yakıt kullanılmakta, mikroçip yapımında ise, kendi ağırlığının 630 katı kadar fosil yakıt kullanılmaktadır. Amerika'da ve muhtemelen diğer sanayileşmiş ülkelerde aldığınız her kalori hidrokarbon enerjisinden 10 kalori götürmektedir. Sanırım Dünya üzerinde şu an 6.4 milyar insan yaşamakta ve bu insanların çoğu da oldukça iyi beslenmektedir, bu durum 20. yy.ın ikinci yarısında "Yeşil Devrim" olarak adlandırılan gelişmenin sonucudur.

Yeşil Devrim petrokimyasallarla, yani petrolden elde edilen gübrelerle toprağın oldukça yoğun şekilde gübrelenmesine dayanmaktaydı. Çiftçilik, önceki 1.000 yıla oranla son 50 yıl içinde oldukça değişmiştir. Bugünün çiftçisi babasının sürdüğü tarlayı 5 kat daha fazla sürebilmekte ve buna rağmen babasının hiç sahip olamadığı kadar boş vakte sahip olmaktadır. Bu modern ırgatları çalıştıran petrol gelişimi ve tarla ekip-biçmeyi sınırlandırmamış, çiftçi eşlerinin hayatlarını da kolaylaştırmıştır. İşin özüne inecek olursak, petrol endüstrisi Bayan Martin'i ve onun gibi milyonlarcasını memnun etmelidir. Bugün, daha şimdiden plastik pastırma ambalajı ve süt kutusu da dahil, petrol ürünlerinden 87 tanesini kullandı bile ve gün bitmeden 100'ün üzerine çıkmış olacak.

Petrolün işlenişi ve rafine edilişi sırasında ortaya çıkan sıvılar petrokimyasalların, kimyevi maddelerin, plastiklerin, ilaçların ve daha milyarlarcasının yapımında bir yapı taşı vazifesi görmüştür.

- Lastikler, böcek ilaçları, kozmetikler, otkıranlar, hayatı daha da güzelleştiren milyonlarca çeşit ürün. Daha fazla para kazanmak için birbiriyle yarışanlar sadece petrol şirketleri değildir, aynı durum neredeyse tüm Dünya'daki her başarılı işletme için geçerlidir.

Belki farkındasınız, belki de değilsiniz ama bu güzel kadının tuvalet masasının üzerindeki her bir ürün, giymiş olduğu her şey petrolden etkilenmiştir. Onun da gözlerinin önünde, petrolden üretilen tüm ürünleri alıp götürelim: el aynasını, kozmetiklerini, parfümünü ve plastikten yapılmış manikür takımını, sentetik ipek sabahlığını, ipek iç çamaşır.

Bilimin de bir sınırı var. Ani Yükselişten İflasa

Hazar Denizi, Dünya'daki ilk petrol kaynaklarından birisiydi. İnsanlar Bakü'de petrol üretmek için basit çukurlar kazıyorlardı, asıl petrol üretimi, 1800'lü yılların sonunda batılı şirketlere ruhsat verilmesiyle tam anlamıyla tavan yapmıştır.

1900'de, Rus petrolünün %95'i Bakü'den sağlanıyordu. Bu petrol alanları, en parlak dönemlerinde günde 5.000 ton ham petrol üretmişlerdir. Bakü o zamanların büyük bir endüstri merkezine ve Dünya'nın en varlıklı şehirlerinden birisine dönüşmüştür.

Babam nerede, anne?

Jeff, sana şuradan göstereyim. Biz burada, Amerika'dayız ve baban da burada, Venezüella'da. Tam burada, yani Maracaibo petrol sahasında. Babanın çalıştığı yer işte burası, Jeff. Bizim için de bir ev ayarladığında, biz de yanına gideceğiz.

Venezüella petrolü 20. yy.ın başlarında keşfetmiştir. İlk asıl keşif 1914 yıllarına rastlar. Asıl dönüm noktası 16 Aralık 1922'de Cabimas'ta kazılan kuyudan petrolün fışkırmasıyla yaşanmıştır ve bu tarih "kara yağmur" olarak bilinmektedir.

2 ya da 3 gün boyunca fışkıran kuyudan, 150.000 varillik petrol havaya saçılmış, bu durum Venezüella'nın bir anda Dünya Petrol Haritası'ndaki yerini almasını sağlamıştır. Venezüella o zamanlarda, Dünya'daki en büyük ihracatçı konumuna yükselmiştir.

Dünya'nın lider petrol üreticisi Suudi Arabistan değil, Amerika'ydı, ayrıca askeri ve endüstriyel gücümüzün büyük kısmı dev petrol endüstrimizden kaynaklanmıştır.

1950'lere kadar Dünya'nın Suudi Arabistan'ı bizdik. McCamey, Teksas - 1930 McCamey uzun yıllar boyunca kalkınmaya devam etmiştir. Bu durumun sonsuza kadar devam edeceğini düşünüyorlardı ve bence bu insanlar basiretli davranarak Teksas'ın bu kısmındaki petrolün kökünü kurutabileceklerini görememişlerdir. Petrol her yerden çıktığından ve her şeye bulaştığından, tükendiğini fark edememişlerdir.

McCamey, Teksas - Bugün Artık kaynakların er ya da geç, bir şekilde tükeneceğini biliyoruz. Artık binlerce dinozor yapmıyorlar.

Maracaibo, Venezüella - Bugün Bakü, Azerbaycan –

Bugün Savaş Mıknatısı Petrol, bir savaş mıknatısıdır. Petrol yüzünden savaşlar çıkmaktadır.

Örneğin; Sudan'ın Darfur Eyaleti. Herkesin etnik ve dini çatışma olarak düşündüğü olaylar, aslında Güney'deki büyük petrol kaynakları için yapılan çatışmalardır. Bu da demek oluyor ki; farklı bir etnik ve dini görüşe sahip Kuzey'deki hükümet, bu petrolün geliri kendine gelsin diye oradaki insanları tehcir etmekte ve bölgeden çıkartmaktadır. **Petrol her zaman savaşlarla ilişkilendirilmiştir. Tarihteki ilk savaşlarda, 1. ve 2. Dünya Savaşı'nda petrol her zaman önemli bir yer tutmuştur, kimi zaman savaşın sebebi, kimi zaman devam ettiricisi olmuş, kimi zaman da levazımı koruma altına almıştır.** Makinelerin savaşı olan 2. Dünya Savaşı esnasında, Bakü'den yapılan sürekli yakıt ikmâli Rusların Almanlar karşısındaki zaferini garantilemiştir.

70'li yıllar boyunca Mısır ve İsrail arasında petrol boykotu da dahil, siyasi sorunlar ve bir savaş yaşanmıştır. Humeyni Devrimi, Filistin'le yaşanılan sorunlar, Irak-İran savaşı... Tam anlamıyla petrol yüzünden çıkan ilk savaş; bir petrol sahasını ele geçirmek için Saddam Hüseyin'in Kuveyt'i işgal etmesidir.

Irak, 2003 Ekselansları, bayanlar ve baylar; Irak petrolü uzun yıllardır uykuda olan bir devdir. Söz konusu petrol en az keşfedilmiş, en az geliştirilmiş ve en az üretilmiş olan petroldür. Eğer Washington'u dinleyecek olursanız, yaşanan savaşın petrolle alâkası olmadığını söyleyecek olanların sayısı oldukça yüksektir. Biz de savaştan bahsederken "P" Savaşı diye bahsederdik. Aslına bakılacak olursa, tüm kanıtlar Amerika'nın kitlesel imha silahlarını emniyet altına almadığını ama petrol alanlarını emniyet altına aldığı gerçeğine işaret etmektedir.

A.B.D. daha önce Irak'ta çalışmasına izin verilmeyen Amerikan şirketlerinin Irak'ta çalışmasını sağlayacak planlar yapmıştı. Savaş planlarının arasında petrol sahalarının haritaları da vardı, 1998'de, yani savaştan çok önceleri Amerika'nın enerji kaynaklarını güvence altına almanın bir yolunun bu olduğunu söyleyen insanlar vardı. Irak'la savaşa girme gerekçelerini öğrenmek için akıllarını okuyamam ama orada bulunma sebeplerinden en az birkaçının, Irak'ın jeopolitik konumu olduğuna inanan birçok insan var ve aslına bakarsanız Irak Dünya petrol rezervlerinin tam da ortasında bulunmaktadır. Iraklılar Saddam Hüseyin'den kurtulmak istemişler ve Amerikalılar yardım ettiğinde mutlu olmuşlardı, ama ne olduğuna bir baksanıza. Saddam Hüseyin'den sonra, ortada ne bir kurum, ne devlet, ne ordu, ne de kolluk kuvveti kalmıştır, insanlar kaçırılmakta, öldürülmekte, infaz edilmektedirler. Kanunsuzluk almış başını gitmiş, ülke devletsiz bırakılmıştır. Barış ortamı yaratmak yerine, çatışma ortamı

yaratılmaktadır. Gittikçe istikrarsızlaşan, güvenliği azalan ve ilk başlarda petrol vermede sorun çıkaran yerlerden petrol sevkiyatı giderek artacaktır.

Petrol savaşların deposunu doldurur, katalizör vazifesi görür, savaşların süresini uzatır, şiddetlendirir, ortaya da güzel bir resim çıkmaz.

Veriler Çok Akla Yatmıyor

Rezervlerin sınıflandırılması, öyle sanıyorum ki; sınıflandırmayı yapan kişinin motivasyonuna göre değişiyor. İnsanları bir şekilde tahmin etmeye zorlayın ki, dengeleri bozulsun. Bahsettiğimiz bu sonuçlara bizi ulaştıran Dünya genelindeki rakamların çoğu kanıtlanmış artı muhtemel, hatta bazen de kanıtlanmış artı olası verilerin toplamıdır. Aslında, kamusal veriler oldukça yanıltıcıdır ve yanlış algılanmaktadır. OPEC her çeşit politik sebepten ötürü, kalan petrol miktarını şişirmektedir. Orta Doğu rezervlerinin basında yayınlanan miktarı konusunda şaibe çıkartmak, süregelen oyunlardan birisidir.

1985'te, Kuveyt rezervlerini bir gecede %50 arttırmıştır, o zamanlar OPEC kotası, yani OPEC Ülkeleri'nin üretebileceği petrol miktarı rapor edilen rezervlere bağlıydı. Yani daha fazla rapor edince, daha fazla üretebiliyordunuz.

İki yıl sonra Venezüella rezervlerini bir gecede ikiye katladı ve bu durum diğer ülkelerin, en sonunda da Suudi Arabistan'ın üretim kotasını korumak için bir gecede müthiş artışlar duyurmasına sebep oldu. O günden sonra da bu rakamlar hiç değişmedi ve sürekli üretimde kalan kaynaklara ait rakamların aynı kalabileceğini hayal bile etmek imkânsızdır.

Onlara ben de aynı soruyu sordum. "Günde 8 ila 9 milyon varil petrol üretiyorsunuz ama yıl sonundaki rezervler yıl başındakiyle aynı kalıyor, hatta 10 yıl öncekiyle aynı kalıyor." dediğimde, bana: **"Planımız da bu zaten."** dediler. Ayrıca, "Petrolü ürettikten sonra, yıl boyunca ürettiğimiz petrolü dengelemek için rezervleri ayarlıyoruz, böylece gelecek yılın başında rezervlerimiz bir önceki yılla aynı oluyor." dediler.

Siz inanıyor musunuz bilmiyorum ama dedikleri tam olarak buydu. Planları tam olarak bu şekilde işlemektedir.

OPEC Ülkeleri 20, 30 ya da 40 yıl sonra ne olacağını umursamamaktadırlar, sadece bugün ceplerine ne girdiğiyle ilgilenmektedirler.

Çünkü; onlar politikacıdır ve harcamak için her zaman daha fazla para istemektedirler. Mantıklı olsun ya da olmasın, bir bütçeleri vardır ve bu bütçelerin esiri haline gelmişlerdir. 20 yıl sonra ölmüş olacaklarından ne olabileceği hiç umurlarında değildir.

Zirveden İniş

Korkarım çoğu insanın düşündüğünden daha kısa bir zaman içinde petrol ve benzinimiz bitmiş olacak. Bence üretim zirve yaptığında, yarısından çoğu çoktan yeraltından çıkarılmıştı. Tabii ki, zaman ilerledikçe şu an çıkarılandan daha fazlasını çıkarmanın bir yolunu belki de bulabilirler. Zamana yayarak da çıkarabilirler ama bu ister istemez ekonomik olarak uygun olmayacaktır, çünkü o durumda bir varilin fiyatı 50 doların üzerine çıkabilecektir. Ama öyle bir zaman gelecek ki, hiç petrolümüz kalmayacak. Bu durum petrolcülerin takıntılarından biridir. **"Gün gelecek, petrol üretimi daha fazla artmayacak, tersine dönerek inişe geçecek ve yavaş yavaş azalmaya başlayacak."** derler. O noktadayız, yakınız, uzağız, kimse bilmiyor. Amerika'daki petrol üretiminden ders almaya çalışmışlardırlar. Gerçek petrol efsanesi Peru'da, California'da, Teksas'ta, Oklahoma'da,

Pennsylvania'da hiç olmadığı süratle devam etmektedir. Milyonlarca işçi, mühendis, jeolog yeni rezervler bulmakta, yeni kuyular açmakta, yeni şaftlar daldırmaktadırlar. Amerika yaklaşık 100 yıl boyunca Dünya'nın en büyük petrol üreticisi konumundaydı ve hiç kimse en üst sınıra ulaşacağımızı düşünmemişti. Pompalar gece gündüz durmadan çalışırlar. Her gün onlar için aynıdır. Sürekli olarak 24 saatlik gelişim sağlarlar. Vatanımızı geliştirir, güvenliğini sağlar, Amerika'nın geleceğini garanti ederler. Hepsi değilse de, çoğu petrol jeologu, bu durumun sonsuza dek süreceğini düşünüyordu. **Yarım yüzyıllık süre boyunca, Dr. Hubert enerji kaynakları ve bu kaynakların insan ilişkilerindeki etkileri üzerine çalışmalar yapmaktadır. Dr. Hubbert son 20 yıldır, petrol endüstrisindeki meslektaşlarına; Amerika'nın 10 ila 15 yıl içinde petrol üretiminde muhtemelen en üst noktaya ulaşacağını belirtmektedir.** Bu kadar saçma bir tahminde bulunduğu için adeta kendisiyle dalga geçilmiştir. O zamanın iyimserleri, bu fikrin çılgınlık olduğunu, tüketilen her varile karşılık 6 varil çıkarıldığını, hiçbir zaman tükenmeyeceğini, üst sınıra varılmayacağını ya da bunun gibi bir şey olmayacağını söylüyorlardı.

Petrol keşiflerinin 1930'larda zirve yaptığını ve inişe geçtiğini fark etmişti. Ayrıca, ne kadar petrol kaldığını da hesaplayabilmişti. Keşfettiğiniz miktar ilk başlarda hızlı bir şekilde yükselirken, bir süre sonra keşfedilecek miktar azaldığından, yavaşlamaya başlar. Ve en sonunda inişe geçerek, bu şekilde aşağıya inecektir. Petrol üretim, çıkarım ve kullanım oranı ise, ikinci bir çan eğrisi oluşturacak ve üretime geçmeden önce keşfetmek zorunda olduğunuzdan ister istemez bundan sonra gelecektir. **Böylece, üretim için bu şekilde ikinci bir eğri olacak ve en sonunda o da sıfıra inecektir. Ve buradaki zirve, yani üretim eğrisindeki zirve, Hubbert Zirvesi olarak adlandırılmaktadır.**

100 yılda sadece 50 milyar varil ürettiysek ve hâlâ üreteceğimiz 100 milyar varilimiz daha varsa petrol sıkıntısı yaşamamıza ne kadar kaldığını merak ediyorum. Amerika 10 ila 15 yıl içinde, petrol üretiminde en üst noktaya çıkmış olacaktır. Tarih 1970'i gösterinde, olaylar tam da söylediği şekilde gelişti.

1970'in Aralık ayında, Amerika günde 10.2 milyon varil petrol üreterek en üst noktaya çıktı ve petrol fiyatları tavan yaptı, petrol arama çalışmalarında da müthiş bir artış yaşandı. 10 yıl sonra, zirve yaptığımız zamanlara oranla 4.5 kat daha fazla petrol kuyusu açıyor ve bitiriyorduk ve Alaska hariç tüm eyaletlerden ve kıtalar arası sahanlığın sığ sularından sağlanan yurt içi petrol üretimimiz günlük 10.2 milyon varilden 6.9 milyon varile gerilemişti.

30 yıl öncesinde bulduğumuza oranla, her sene daha fazla petrol tüketerek yaşıyor oluşumuz tamamen mantıksız değildir. Sanırım er ya da geç, kaçınılmaz olarak bu noktaya ulaşacaktık. Alaska North Slope, Sibirya ve Kuzey Denizi petrolü yeni petrol keşiflerinin son büyük sınır noktası haline gelmiştir ve bu keşifler 1967, 1968 ve 1969 yıllarında gerçekleşmiştir. Kuzey Denizi'nde petrolün bulunması tam bir sürpriz olmuştu, hiç kimse doğal olarak böyle bir şey beklemiyordu. **Ünlü Leydimiz Thatcher da iktidara gelip, girişim, yatırım, gayret, rekabet vb. şeyler hakkında nutuklar atınca, siz de tahmin edersiniz, herkes bildiği en hızlı yöntemle petrol üretmeye başladı. Ama bu işle ilgili komik bir ironi söz konusudur, petrol ve gaz çıkarma işini ne kadar iyi yaparsanız, o kadar çabuk işsiz kalırsınız.**

İngiliz Hükümeti, gelecek yıl dış ticaret açığı vereceğini ve 2020 yılında petrolün tamamen biteceğini şimdiden kabul etmektedir.

Bu, büyük bir değişikliktir. Yani, Kuzey Denizi kadar büyük herhangi bir kuyunun gözden kaçacağını düşünmek bile abesle iştigaldir. Dünya'daki diğer ülkelere baktığımızda, aynı yapının her ülkede sürekli olarak kendini tekrarladığını görüyoruz. Günümüzde aktif olarak üretim yapan yaklaşık 58 ülkenin geçmişe oranla daha az üretim yaptığı görülmektedir. Petrol endüstrisinin kullanabileceği verimli alanların tümü yeterince keşfedilmiştir. Yüksek verimlilikteki alanların hepsi belirlenmiştir. Keşfedilmemiş yeni bölgelere her zaman bir matkap ucu uzaklığındayız, keşifleri müthiş kılan şey de zaten budur ama gerçeği söyleyecek olursak oldukça uzun bir zamandır kayda değer yeni bir saha bulunamamıştır. Yenilikler ve bilimsel gelişmeler ışığında petrol mühendislerinin petrol bulmaya

devam edecekleri konusunda oldukça ümitli ve iyimserim. Ekonomistlerin, "Teknoloji ve yaratıcılık tüm bu değişimleri yapacaktır." dediklerini duymak çok hoşuma gidiyor, ben de onlara: "Hadi canım siz de!" diyorum. Petrol teknolojisinin çok geliştiğini biliyorum ama ortada bir sonuç yok ve tüm bu müthiş aletleri geliştirmek bile 30 ila 35 yıla mâl olmuştur. Elimizin altında petrol bulmak için müthiş bir teknoloji var. İnanılmaz çözünürlükte sismik araştırmalar yapabilmekte, yer kabuğundaki en ufak oluşumları fark edebilmekteyiz.

Petrol üretiminde çok ileri bir mühendislik bilgisine sahibiz. Gelişmiş üretim tekniklerinin doğmasına yol açan tüm bu müthiş aletler, sadece çıkarılması kolay olan petrolü daha yüksek hızlarda yer altından çeken süper çubuklardı ve belirli bir petrol sahasından üretilebilecek petrol miktarında fark edilir bir artış sağlayamamışlardır. Hepsi tamamen masaldı. Bazı kuyulardan çıkan petrol ucuz, üretimi kolay ve hızlı, bazıları ise tam tersidir.

Orta Doğu'da fışkıran bir kuyudan üretilen petrolle, Kanada'nın katranlı kumunu tıpkı bir maden arar gibi kazarak üretilen petrol arasında dağlar kadar fark vardır. Petrol üretmek için, yağlı şistlerden ve katranlı kumdan elde edilenden daha fazla doğal gaz enerjisi kullanmaktadırlar. Aslına bakarsanız, insanların **"Petrollü kumdan petrol üreteceğiz."** demeleri zirveye çok yakın olduğumuzun göstergesidir. Çünkü iyi malzemenin hepsini tüketmeden, bu tip yerlere gitmezsiniz.

Petrol rezervlerinin 3'te 2'si Orta Doğu'da, yani esas olarak Basra Körfezi'ndedir ve burada herhangi bir kaynağın 10 katı kadar petrol bulunmaktadır. Şu anda, Dünya'nın zirve yapmamış tek bölgesi Orta Doğu'dur.

2030'a dair ciddi projelerin çoğu, Orta Doğu'dan günde 50-51 milyon varil petrol çıkarılacağını varsaymaktadır. İran'ın 1978’de günde 6 milyon varille zirve yaptığını ve şu anda günde 3 ila 3.5 milyon varil arasında kalmaya çalıştığını biliyoruz.

Kuveyt günde tam olarak 2.5 milyon varil üretmeye çalışmakta, "Belki günlük üretimi yarım milyon daha arttırabiliriz, belki B.A.E. günlük üretimi yarım milyon daha arttırabilir." diye düşünmektedirler. Bu noktaya ulaşabilmek için Suudi Arabistan'ın günlük üretimini 20 ila 25 milyon varile, hatta 30 milyon varile çıkarmasını sağlamanız gerekmektedir. O günler biteli çok oldu. Şu an için günde 15 milyon varil rakamı; önümüzdeki 50, 75 hatta 100 yıl için yeni sihirli rakamlarıdır. Suudi Arabistan'dan çıkan güçlü seslere kulak verecek olursak, verdikleri açık mesaj şudur: "Günde 12 milyon varil mi?

Muhtemelen tamam ama bu rakamdan 1 fazlasını bile düşünmek kesinlikle hayal olur." Son 35 yıldır yoğun olarak arama yapmışlar ama bir bölge, yani Qatif Bölgesi hariç 1967'den 2005'e kadar dikkate değer bir yer bulma başarısı gösterememişlerdir. Suudi Arabistan sürdürülebilir zirve miktarını arttırabilirse, Dünya'nın sürdürülebilir zirve miktarını attırdığına dair güçlü şüpheler duymaya başlarım.

Zirveye vardığınızda, dağın en üst noktasına varmışsınız demektir. Bazen dağın diğer tarafından iniş oldukça yavaştır ama bazen de oldukça serttir. Asıl önemli olan, dikkat edilmesi gereken şey; zirveye çıktığınızda vadiye giden uzun, acımasız ve amansız meylin zirvenin diğer tarafından nasıl göründüğüdür.

Mesele şudur ki; bu sıradağların sürekli yükselmesine alışmış olan Dünya'nın, madalyonun diğer yüzüyle yüzleşmek zorunda oluşudur. Şu an herkes bir tepe noktası olduğu fikrini kabul etmiş gibi görünmektedir.

M. King Hubbert yeni yüzyılın başlangıcında bunun Dünya genelinde gerçekleşeceğini öngörmüştü. Arap petrol ambargosu yüzünden aniden artan petrol fiyatları ve belirgin bir şekilde petrol talebini azaltan Dünya genelindeki durgunluk yüzünden tarih biraz sapmış ve tepeye çıkışı, çoğu insana göre günümüze kadar ertelemiştir. Petrol çağının birinci yarısının sonuna gelmek üzereyiz. Bu 150 yıl boyunca, her şeyde yaşanan gelişmelere şahit olduk.

Endüstride, ulaşımda, ticarette, tarımda. İnsan nüfusunda patlamalar yaşadık. Bunların hepsi ucuz ve bol olan petrol kaynaklı enerjinin tedarik edilmesiyle gerçekleştirilebilmiştir.

Bitmek Bilmeyen Talep

Talep eğrisi yükselmekte, arz eğrisi ise düşmektedir. Şu an günde 80 milyon varil olan ve 2030 yılında 120 milyon varile çıkacak olan talebi karşılamak istiyorsanız, petrol tedarik etmek zorundasınız demektir. Ama bu profili karşılamak için, günde 200 milyon varil yeni petrol eklemek zorundasınız. Çünkü, bu yeni petrolün büyük kısmı şu an var olan kuyuların açığını kapatacaktır. 70'lerin başlarında, Dünya'nın yarısından fazlası tam anlamıyla petrol kullanmamıştır. Gerçek manada petrol tüketenler; Avrupa, Japonya'nın bir kısmı, Amerika, Kanada ve Eski Sovyetler Birliğiydi. Afrika bir zerre bile petrol kullanmamıştır. Orta Doğu, Asya'nın hiçbir bölümü ve Japonya da hiç petrol kullanmamıştır. Bugün, Papua Yeni Gine çok az petrol kullanmaktadır. Güney Pasifik'te hiç petrol kullanmayan muhtemelen 2 ya da 3 ada vardır. Bunların haricindeki herkes bize benzeyen bir toplum yaratmaya çabalamaktadır. Enerji talebi 5 yıl önce tahmin edilenden daha hızlı bir şekilde yükselmektedir. Dünya'nın her yerindeki insanlar gelişmiş ülkelerin nasıl yaşadığını ve bu bölgelerdeki insanların ne kadar iyi şartlarda yaşadıklarını görmektedirler. Bu yüzden bize özenmekte, güzel arabalara binip, kliması ve buzdolabı olan güzel evlerde yaşamak istemektedirler. Ayrıca neden yaşamasınlar ki?

Enerji talebi ancak, Hindistan'ın yaşam standartları arttıkça, ekonomisi çeşitlendikçe, dinamikleştikçe yükselecek ve gelişmiş ülkelerle olan fark kapanmaya devam edecektir.

Çin sert bir iniş yaşamak üzere değildir, enerji ihtiyaçları katlanarak artmaktadır ve daha yeni yola çıkmışlardır. Şehirde yaşayan çoğu Çinli, 5 sene içinde kendi arabasına bineceğine inanmaktadır, Çin otomobil pazarının en hızlı geliştiği ülkedir.

Şu anda yaklaşık 3 kişiden 1'inin ehliyet sahibi olduğu Çin'de, gelecekteki petrol ve benzin talebinde tam anlamıyla patlama yaşanacaktır.

Çin geçen yıl petrol ithalatını %25 arttırarak, Dünya'nın 2. büyük ithalatçısı konumuna yükselmiştir. Petrol tüketimlerini arttırdılar, tam nasıl hesapladılar bilmiyorum ama %14.7 gibi bir rakam okumuştum. Ama bu rakam yılda %10 büyüyen bir ekonomi için oldukça tutarlıdır ve yeri gelmişken, %10 büyüme hızıyla 7 yılda 2'ye katlanacak, 14 yılda da 4 kat daha büyük olacak ve çok daha fazla enerjiye ihtiyaç duyacaklar demektir. Çin ve Hindistan deyim yerindeyse, bardak yarıya kadar boşalınca partiye katılmışlardır. Bu yüzden, kalan miktar için bizimle savaşmak zorunda kalacaklardır.

Amerikan Rüyasının Sonu

Bence, Hummer daha çok bir statü göstergesidir. Bilirsiniz işte; "Herkes ama herkes bana baksın. Hummer alacak param var, en iyisini sürüyorum." Sürüş halinde, sürekli olarak 1 galonla 16 km yol gideceksiniz. Şehir içi ya da dışı olması bir fark yaratmayacaktır. 6.0 litre, 325 beygir ve 380 tork motor. Beğensek de beğenmesek de, biz canlı bir modeliz ve Dünya petrolünün %25'ini kullanmaktayız. Biz 22 kişiden sadece biriyiz ve bilinen petrol rezervlerinden sadece %2'sine sahibiz. Aşırı derecede enerji kullanıyoruz. Biz zengin, enerji de ucuz kaldığı sürece bu durum böyle devam edecektir. İçme suyuna, benzinden daha fazla para ödüyoruz. Benzin Amerika'da satın alabileceğiniz en ucuz sıvıdır, böyle kaldığı sürece, Amerikalıların rahatı hiçbir zaman bozulmayacaktır.

En kaliteli hizmet ve en temiz benzin.

Esso güneşinin sıcaklığı içinize işlesin.

E - s - s - o arabanızı şahlandırır.

Mutlu yolculuklar!

Şu an Amerika'da, insanlar bir galon benzine 3.20 dolar ödediğini düşününce, gözleri yuvalarından çıkacakmış gibi oluyor. Bu, bir fincana 20 sent vermek demektir. Bir fincana ödenen 20 sent az gibi görünebilir ama sıradan bir otomobiliniz varsa, sıradan bir Amerikan otomobili olduğunu düşünelim,

bu otomobile 6 kişi binmiş, bagaja da bir şeyler koymuşsanız, 2.5 km.yi 20 dakikada 20 sente gidersiniz. Ama eğer benzininiz yoksa, fayton, bisiklet ya da şanslıysanız çekçek süren bir adamla pazarlık yaparak: "Affedersiniz, beni ve arkadaşlarımı 20 sente 2.5 km uzağa götürebilecek olanınız var mı?" diye sorduğunuzda, o insanları kendinize güldürmüş olursunuz.

Bu yüzden, petrol fiyatlarını yükseltmemiz gerektiğini, örneğin bir fincana 5 dolar gibi, oldukça değerli ve yenilenemeyen birçok şeye ödediğimiz fiyatlarla aradaki farkı kapatacak rakamlar ödememiz gerektiğini düşünüyorum.

3. Dünya Ülkeleri'ndeki insanlar, Avrupalıların çevreyi koruma ve vergilendirmeye bu kadar önem verirken, Amerikalıların neden önem vermediğini anlayamıyorlar. Ülkemizdeki insanların 50'de 1'i, hatta 100'de 1'i bile yaşayacağımız muhtemel problemden haberdar değil. Değişim için petrol fiyatlarının yükselmesini beklersek, bunun çok ciddi ekonomik sonuçları olacaktır.

10 yıl önce bile önlem alınsa, ciddi ekonomik sonuçlar doğacaktır. Herhangi bir ekonomik sonuç olmaması için, 20 yıl önceden önlem almak gerekmektedir.

20 yılımız kalmadığından adım gibi eminim, 10 yılımız kaldığını da düşünmüyorum, bence şu an o noktadayız. Herkese geldiği için teşekkür ederim, lütfen oturun. Açıklayın da, gerçekleri herkes görsün.

Resmi ağızdan topluma açıklama yapan kişilerin, bu sorun hakkında tamamen dürüst olduklarını düşünmüyorum.
Seçimleri kazanacak olan kişi, topluma en inandırıcı şekilde yalan söyleyebilen, toplumun duymak istediklerini söyleyebilen kişidir.
Söyleyeceği şey de; "Her şey çok güzel olacak, yeter ki bana oy verin."dir.

Enerji kaynaklarımız tam olarak geliştirilebilirse, yüzyıllar boyunca, enerji ihtiyacımızı karşılayabilirler. Şu anda ihtiyacımız olan şey; enerji kaynaklarımızı arttıracak kararlı ve güvenilir adımlardır. Bu adımlar, ekonomimizi, çevremizi ve ulusal güvenliğimizi düşünerek atılan adımlar olacaktır.

Antik Yunan'da, kötü haber getiren kişiler infaz edilirdi, günümüzde ise kötü haber veren politikacılar çoğu kez yeniden seçilememektedirler.
Siyasal sistemimiz büyük şirketlerin elindedir.
Bu durumu makul bir şekilde ifade etmek için radikal bir şekilde atmamız gereken adımlar ölçek küçültme gerektirir. Yani, siz büyük bir şirketin CEO'su olsanız, "Ekonomiyi yavaşlatmak, araba satışlarını düşürmek istiyorum." diyen bir politikacıya maddi destek verir misiniz?

Böyle bir durumda, araba süren insan sayısı azalacak, bu da insanları-- Arabalar çok fazla bakıma ihtiyaç duymayacaktır. Bu araba üretim sektörüne darbe indirecek, bu da ekonomiyi küçültecektir. Kimse buna oy vermez. Ben bile buna oy verir miyim, vermez miyim, bilmiyorum. Amerika, Dünya'daki tüm ülkelerden daha fazla hareket halindedir. Otomobiller ve ardındaki güç, her zaman ülkemizin gelişimindeki en büyük etkenler olmuşlardır. Eğlence de dâhil her sebeple, istediğimiz her yere, her zaman arabamızla gidebiliriz. Bir bakıma başarımızın kurbanı olduk. Banliyöler başlı başına sorunludur çünkü buralarda oturan herkes işe gidip gelmek için her gün 60, 70 ya da 80 km yol yapmaktadır. Bu durum sadece ucuz benzin bulunabildiği müddetçe mümkündür. Ülkemiz rastgele bu şekilde yayılmamıştır, araba kullanımı için şehirlerimizi bu şekilde geliştirdik. Daha etkili ve kullanılabilir toplu taşıma için şehirleri en baştan yeniden inşa etmemiz gerekecek. Arabanın icat edilmesinden önce yerleşmiş olan Avrupa Şehirleri için durum çok daha farklıdır. Bu

yüzden, evet, bu derece sevdiğimiz petrolümüzün bitmesi, Amerika için korkunç bir darbe olacaktır. Uzun zamandır geçiştirdiğimiz ve ihtiyacımız olan 3 şey artık bitmek üzeredir. Onlardan birisi paradır, ki biz bu ülkede para konusunda endişelenmek yerine, çocuklarımızdan ve torunlarımızdan ödünç alarak borçlanmayı tercih ederiz. Fakat diğer 2 şeyi, yani zaman ve enerjiyi çocuklarımızdan ve torunlarımızdan ödünç almamız mümkün değildir. Yatırımda kullanılacak enerji bulmak ve zaman kazanmak için oldukça güçlü bir koruma programı sistemine sahip olmamız gerekmektedir. **Amerika, Dünya petrolünün dörtte birini kullandığından, diğerlerine örnek olmalıdır. Amerikalıların büyük bir vatanseverlik ve girişimcilik ruhuna sahip olduklarına inanıyorum, sorunun gerçekten ne kadar büyük olduğunu bilseler, bu savaştan en az yarayla çıkmamız için gerekli olan adımları atmada oldukça sorumlu davranacaklardır.**

Eğer Amerikalılara: "Hidrojen motorlu yeni bir araba yapıldı, kendi arabanıza binmek yerine, bir tane ondan alabilirsiniz." derseniz, onlar da size: "Tamam, harika." der ve satın alırlar ama onlara bisiklete binmeleri gerektiğini söylerseniz, bu, hayatlarında büyük bir değişime neden olacağından böyle bir şey yapmak istemezler.

20 Temmuz 1969, Pazar. Dünya'dan Ay'a gönderilen ilk insan, ilk adımlarını atmaya hazırlanırken tüm Dünya'da yaklaşık 1 milyar insan da bu anı televizyondan izlemektedir. Amerikan Başkanı J.F. Kennedy'nin 1960'da: "On yıl içinde, Ay'a ilk insanı göndereceğiz." dediğinde, bunu yapmak büyük teknik zorluklar gerektirdiği halde bunu başarmışsak, yine bir Amerikan Başkanı çıkıp: **"On yıl içinde, bilim adamlarımız ve mühendislerimizi fosil yakıt alışkanlığını nasıl bırakabileceğimizi öğretmekle görevlendiriyorum."** derse, sanırım bu şekilde başarabiliriz. Yaşadığımız sorun Ay'a insan göndermekten ziyade, Plüton'u sömürgeleştirmeye çalışmaya benzemektedir. J.F. Kennedy: **"On yıl içinde, 100.000 insanı Plüton'da 3 yatak odalı evlerde yaşatacağız."** deseydi, tabii ki böyle bir şeyi başaramayacaktık.

Son 40 yıllık dönem içinde, petrol şirketleriyle en sıkı fıkı olan yönetim Bush iktidarıdır ve enerji güvenliğini, ulusal güvenlik ve Amerikan dış politikasıyla en üst seviyede ilişkilendiren yine aynı iktidardır.

Bilinen rezervlerin %2'sine sahipseniz, Dünya petrolünün %25 kullanıyor ve kullandığınızın 3'te 2'sini de ithal ediyorsanız, bu koşullar, sizin dış politikanızı ister istemez etkileyecektir. **Petrol sahalarını koruma altına alma ve aslında bunu Amerikan halkının desteğini alarak yapma ve daha tutarlı bir Dünya yaratma yolunun, Orta Doğu'yu demokratikleştirmeden geçtiğine inanmaktadırlar. Orta Doğu'ya demokrasi getirmenin, petrol sahalarını fiilen koruma altına almanın bir yolu olduğuna inanmaktadırlar. Doğu ve Batı, gelişimde yeni çığırlar açmada öncülük yapmak için güçlerini birleştirdiler.**

Suudi Arapların, Amerika'nın amaçlarına hizmet edecek ve Amerikan sisteminin serbest girişim ruhunu gözler önüne serecektir. Bu sistem, bu yeni bölgeden Dünya Petrol Ticareti'ne petrol pompalayarak, modern medeniyetimizin en büyük yapı taşlarından birisi haline gelecektir. Amerika'nın 1945'ten günümüze kadar uyguladığı dış politikanın temelini; güvenli, ucuz, değerli petrolün alınması ve karşılığında da Suudi Arabistan'da hüküm süren düzenin korunması oluşturmaktadır. Aslına bakarsanız, bu değiş-tokuş tehlike altındadır. 10, 15 yıl önce kişi başına düşen milli gelir 28.000 dolar iken, bugün 6.000 dolardır.

Sıradan bir Suudi'nin yaşam standartlarında muazzam bir düşüş söz konusudur.

Suudi Arabistan büyük bir genç nüfusa sahiptir, iş arayan birçok insan kendisine uygun bir iş bulamamakta ve kendisini toplumun bir hissedarı olarak değil, yabancı gibi hissetmektedir.

Ülkeyi yöneten oligarşi düzeniyle, ülkede yaşayan insanlar arasında gerginlikler yaşanmaktadır ve radikal harekete mensup birçok insan yönetimin, yani Suudi Arabistan iktidarının tamamen yozlaştığını, tüm petrolü Batı'ya sattığını, Batı'nın yönetime silah temin ettiğini, yönetimin de bu silahları kendi insanına karşı kullandığını düşünmektedir.

Radikal hareket güçlü ve tehlikelidir. Hiç şüphesiz, Irak'ta sorun çıkaran ve infaz gerçekleştirenlerden bazıları Suudi Arabistanlıdır.

Bu, gerçek bir çatışma düzeni, oldukça tehlikeli yönlere doğru gitmekte olan bir ülke düzenidir. Suudi Arabistan'ın istikrarı uzun vadede tartışmaya açıktır. Eğer Krallık dağılacak olursa, petrol ihraç eden bir ülkeye verilen öneme binaen, Amerika'nın sadece köşesine çekilip krallığın dağılmasını seyretmesi pek muhtemel değildir.

Irak'ta yaşanılan onca soruna, alınan onca derse rağmen, Amerika kesinlikle müdahil olacaktır. Ben de dâhil, birçok insanın korktuğu şey; **Krallık dağıldığında, ihtiyacımız olan petrolü gidip, silah zoruyla alacak oluşumuzdur ve bu durum bizi çok farklı bir ülkeye, Dünya'yı da çok farklı bir Dünya'ya dönüştürecektir.**

Aslında uzun süredir devam eden, birçok nesli ilgilendiren kaynak savaşlarını seyrediyoruz. Sonuç olarak, ortada 2 seçenek vardır. Birincisi; petrol alımını askerileştirmektir, yani eğer insanlarınız ciplere binmeye, araba sahibi olmaya ve aynı şekilde enerji tüketmeye devam etmek istiyorlarsa, bunun için sürekli savaşmak zorunda kalacaklarını anlamalarını sağlamalısınız. Diğer seçenek ise; kaçınılmaz olanı karşılamaya hazırlanmaktır, yani ucuz petrol dönemi kapanacak, daha temiz, daha güvenli ve petrol ihraç eden ülkelerin politik ve sosyal yapısına daha az zarar veren alternatif enerji teknolojilerine yatırımlar başlayacaktır.

Teknoloji Bizi Kurtarabilecek Mi?

Petrol ve doğal gazın yerine bir şey koymamız gerekecek mi acaba diye, 100 yıl boyunca hiç ama hiç düşünmedik. Doğal kaynaklar tükenebilir ama insan yaratıcılığı gelişime açıktır. Petrol tükendiğinde, insan zekâsının alternatif beslenme ve yakıt kaynakları bulacağına inanıyorum. Taş bittiği için Taş Devri'nin sona ermemesi gibi, at nesli tükendiği için atlardan inip otomobile binmeye başlamadık. İnsanların pratik zekâsını görmezden gelmiyorum. Günümüzde yaşanan son gelişme; hem yanmalı motoru, hem de elektrik motoru olan elektrikli hibrit otomobillerdir. Ben bir Prius kullanıyorum, bir galonla 72 km gidiyor, bir galon benzin 10 dolar olsaydı, yine de depomu doldurup 800 km gidebilecektim, hiç de fena bir rakam değil. Sihirli bir asanız olsa ve şu an yollarda olan tüm arabaları dönüştürseniz dahi, önümüzdeki 5 ila 7 sene boyunca yine şu an kullandığımız miktarda petrol tüketimi yaşanacaktır. Çünkü; her geçen sene ekonomi büyümekte ve hep daha fazla petrol ihtiyacı oluşmaktadır. Bu yüzyılda oldukça büyük sorunlarla karşılaşacağız. Şu an Dünya üzerinde 6 milyar insan yaşamaktadır ve yüzyıl sonunda bu rakam muhtemelen 9 milyara çıkacaktır.

Sorunumuz çok büyüktür, 2050 yılında 14 teravat enerjiye ihtiyaç duyacağız, bu kadar büyük bir enerji için bize yeni bir kaynak gerekecek. Bu miktar, günde 220 milyon varil petrole eş değerdir. Dünya yollarında hareket eden içten yanmalı motora sahip 700 milyon aracımız var. Yine ölçek hakkında konuşuyoruz ve ulaşımda fosil yakıtların yerini değiştirmenin bize neye mâl olacağını düşünüyoruz. Asıl olay hidrojendedir, işimizi görüp en sonunda petrolün yerini alacak olan odur. **Hidrojen kullanımı kavramsal olarak iyi bir fikirdir.** İşin özüne bakacak olursanız, karşınıza büyük sorunlar çıkar. Endüstride yaşanacak sorun da bir çeşit kısır döngüdür. İşletmeler yakıt pili teknolojisine yatırım yapmaya pek hevesli değildir, çünkü hidrojeni ucuz şekilde üretecek ve dağıtacak bir hidrojen altyapısı yoktur. Öte yandan, hidrojene talep olmadığından, bu altyapı elverişli de değildir. Bu durumda nereden başlayacaksınız?

Ve her ikisi de teknolojide, yakıt pili teknolojisinde, hidrojen üretim teknolojisinde, hidrojen sevkiyatı ve stoklanmasında büyük atılımlara ihtiyaç duymaktadır, bunlar henüz çözülememiş temel sorunlardır. **Şu anki durum şudur; 1 galon benzinle bir arabanın aldığı mesafeyi almamızı sağlayacak miktarda hidrojen yapmak için 3 ila 6 galona eş miktarda benzin kullanıyoruz.** Bu yüzden, hidrojen kullanımı şu an için bir şey ifade etmemektedir. Eğer hidrojenden bahsediyorsanız, kullanımı en az 40 yıl alacaktır. En az 30 ila 50 sene.

Biyoyakıta geçmedeki ana sorun biyoyakıtın genel olarak yetersiz oluşudur.

Ülkemizin oldukça saygı duyulan birkaç bilim adamına göre, etanol üretimindeki tüm enerji girdilerine bakılacak olursa, etanol üretimine harcanan fosil yakıt miktarı, elde edilen enerjiden daha fazladır. Etanolden ve biyodizelden elde edilen miktar oldukça küçüktür ve tükettiğimiz petrolün çok az bir kısmının yerini tutabilmektedir. Biyodizel üretimini en üst seviyeye çıkarsanız ve bu üretimi de 10 katına bile çıkarsanız, petrolden elde ettiğimizle kıyasladığınızda elinizdekinin devede kulak olduğunu görürsünüz.

Tarlalarımızın ne kadarını yakıt yetiştirmeye ayıracağız?

Eğer yakıtı tercih edersek açlığa ne kadar dayanabileceğiz?

Malzemelerin güvenli bir şekilde muhafazası konusunda son 20, 30, 40 yılda edindiğimiz tecrübelere bakacak olursak **NÜKLEER ENERJİ** oldukça maliyetli olacaktır. Özellikle Avrupa'da, atıklara ne yapılacağı, nereye atılacağı konusunda çok fazla tartışma yaşanmaktadır. Bu tip enerji kullanımı yeniden düşünülmelidir. Patlama riskinden, bir çeşit nükleer kaza olabileceğinden, hatta terörist bir eylem ihtimali yüzünden insanlar diken üstündeler.

Bugün Dünya genelinde yakılan tüm fosil yakıtların yerine geçecek miktarda, yani 10 teravat nükleer enerji üretmek istiyorsanız, en büyüğünden 10.000 adet nükleer santral yapmanız gerekmektedir. Ve bunu yapsanız ve içlerinde U-235 yaksanız dahi, 10 ila 20 yıl içinde Dünya uranyum rezervleri tükenmiş olacaktır. Bu yüzden, en iyi ihtimalle kısa bir zamanı kurtarmış olacaktır. Rüzgâr enerjisi gitgide daha popüler ve ekonomik olarak uygun hale gelmektedir ama sürekli olmayışı ve düşük güç yoğunluğu yüzünden, enerji ihtiyacımızı karşılamada hiçbir zaman büyük bir yer tutamayacaktır. Rüzgâr ya da güneş enerjisi çok yeterli değildir.

- Evet, çalışmaya başladı.

- Işığı biraz daha açabilir miyiz?

- İşte çalışıyor.

- Tamam. Bu küçük mekanizma ışığı elektrik enerjisine çevirmektedir, şu an yapay ışık geliyor olsa da, güneş ışığında da aynı olay gerçekleşmektedir. **Gelen ışığın %10 ila 12'sini elektrik enerjisine çevirmektedir.** Şu an bu teknolojiye sahibiz, nasıl yapıldığını biliyoruz. Yarın sabah güç santralleri inşa edecek değiliz ama nasıl yapılacağını biliyoruz. Çok fazla gelişim gerektirse de, şu an nasıl yapılabileceğini biliyoruz. Gezegenimize ulaşan toplam güneş ışığı, şu an kullandığımız fosil yakıt gücünün 20.000 katıdır. Yani, güneş ışığı denizinde yüzüyoruz, elde edilebilecek çok enerji var ama tam olarak nasıl kullanmamız gerektiğini henüz bilmiyoruz. Güneş ışığından elektrik üretiminin önündeki asıl engel; maliyetidir. Fosil yakıttan elde ettiğimiz gücün aynısını elde etmek için California'nın yarısı büyüklüğünde bir alanı kaplamanız gerekmektedir.

Şu ana kadar tüm Dünya'da üretilmiş tüm güneş pilleri muhtemelen sadece 10 km karelik bir alanı kaplayacaktır, bu çok küçük bir alandır, bu yüzden imkânsız ya da olanaksız değildir ama çok büyük bir teknolojik atılım gerektirmektedir.

Her çeşit enerji kaynağını araştırmak zorundayız ve hepsini bir araya getirsek bile, fosil yatıklardan elde ettiğimiz enerji kalitesi ve miktarını yakalayabilmemiz konusunda çok ama çok iyimser olmak durumundayız.

Dünya genelindeki talep toplamı şu an günlük 25 ila 30 milyar varil arasındadır ve endişe verici şekilde yükselmektedir. Asıl sorun da budur, talep çok fazla ama bu miktarda talebi başka bir kaynakla karşılayabilme durumumuz söz konusu değildir. Çok fazla fikir var ama bu fikirleri birisi deneyip, çalışıp çalışmadığını göstermezse ya da bir yan etkisi olup olmadığı anlaşılmazsa yok olup gitmektedir. Buna araştırma denilir ve biz şu anda böyle bir şey yapmıyoruz.

Zirve Sonrası Yaşam

Olmuş olanı geri çeviremezsiniz. Gelişim hep ileriye doğrudur, geriye doğru gidemeyiz, yani gelişim farklı bir şekilde oldu diye tarlalara geri dönecek değiliz, kısacası yeni koşullara ayak uydurmak zorundayız. Hubbert Zirvesi'nin diğer tarafına bir kez geçince, şu an sürdürdüğümüz hayatları daha fazla sürdürebilecek olmamız mümkün değildir. Petrol çok ucuz, çok kolay işlenebilir olduğundan, bu durumu kullanma ve sürdürülebilirliği imkânsız olan bir hayat şekli kurma tutkusu vardı. Atların, otomobillerde olmayan bir albenisi vardır. At canlı bir şeydir ve bazen atla sahibi arasında duygusal bir yakınlık oluşmaktadır. Şu an saatte 14 km hızla gidiyoruz. Benzin Alınabilecek Azami Miktar: 10 Galon Petrol zirve yaptığında ne olabileceğinin provasını yapmıştık.

- Benzin yok.

- Benzin yok mu?

- Yok. 1973'te geçici bir zirve yaşanmıştı. Orta Doğu ve OPEC ülkeleri İsrail'deki 1973 Savaşı'ndan dolayı sinirliydiler ve petrole ambargo koydular. Biz de gelecekteki hayat şeklimiz konusunda panik yapmaya başlamış ve benzin istasyonlarında uzun kuyruklar oluşturmuştuk. **Gelecekte araba sürmek ya da uçağa binmek sıradan bir insanın karşılayabileceği bir şey olmaktan çıkarak sadece süper elit kesime, yani %1'in %1'ine hitap eden bir şeye dönüşecektir.**

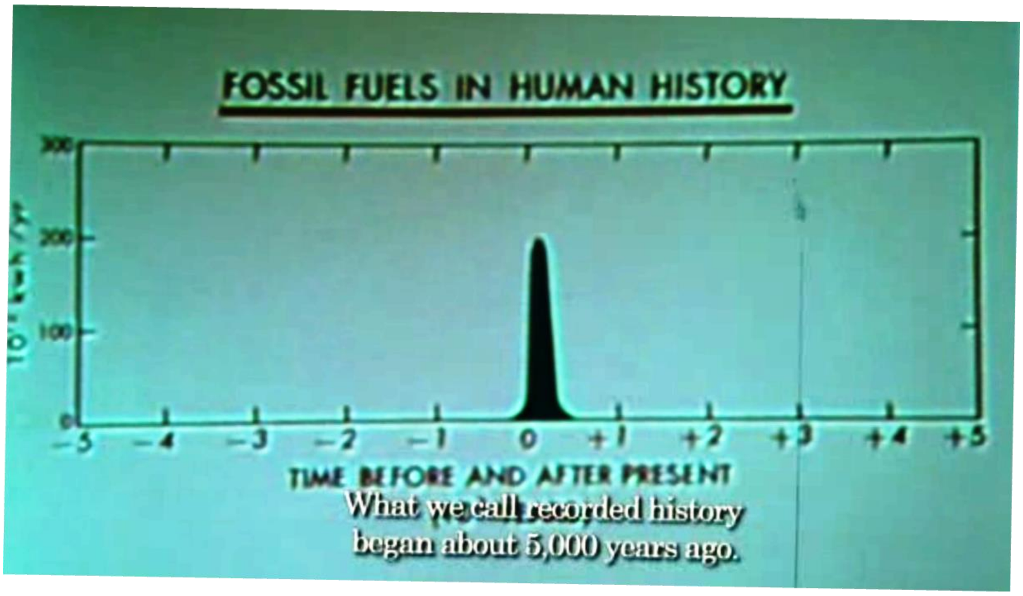
Mezun olmak üzere olan bir öğrencim bana: "Torunlarımın uçağa binme şansı olacak mı?" diye sordu. Müthiş bir soru sormuştu, çünkü cevabın "Hayır." olma ihtimali yüksektir.

Uçak yolculukları son bulacaktır. Çoğu insan Dünya'yı döndüren şeyin para olduğunu düşünmektedir, ama aslında çoğunluğu petrolden sağlanan ucuz temel enerji kaynaklarıdır. En sonunda, "Hangisi daha gerçek, finansal pazar mı, yoksa yer altındaki petrol kaynakları mı?" diye sorarsınız ve herkes yer altındaki petrol kaynaklarının daha gerçek olduğu konusunda birleşecektir.

Finansal sistem, petrol gelirleriyle dönen bir sistemdir ve bu gelirleri çıkaracak olursanız, küçülmeye mahkûmdur.

Borsaya kayıtlı olup da, bir alım satıma üstü kapalı olarak ucuz petrol kaynağı gözüyle bakmayan bir şirket yoktur. Eğer bu durum değişirse, borsadaki hemen hemen her şirkete aşırı değer biçilmiş olacaktır ve mali piyasalar bunu fark ettiği anda da, bu durum aşırı tepkileri tetikleyecek ve borsa çökecektir. Böyle olması çok muhtemeldir.

1930'lardaki Büyük Buhran'a kıyasla daha kötü bir krize davetiye çıkarırsa, şahsen ben şaşırmam, çünkü bu seferki spekülatif bir balondan çok, doğanın zoruyla ortaya çıkacaktır.

Bu zaman çizelgesini 5.000 yıl öncesi ve 5.000 yıl sonrası şekilde hazırladım. Kayıtlı tarih dediğimiz dönem 5.000 yıl önce başlamaktadır. **Bu çıkıntı, fosil yakıtların; kömürün, petrolün, doğal gazın ve insanlık tarihindeki tüm fosil yakıtların gösterildiği bölümdür. İnsanlığın başına gelen en sinir bozucu şeydir. Teknolojik toplumun sorumlusudur ve insanlık tarihi açısından bakıldığında da oldukça kısa bir çağdır. İsa zamanında Dünya'da yaklaşık 300 milyon insan yaşamaktaydı, bu rakam 18. yy.ın sonunda ikiye katlanmış, kömür, ardından da kaliteli petrolün devreye girmesiyle nüfus birden 6 katına çıkmıştır. Bırakın 20 ya da 30 yıl sonrasını, Dünya'nın şu anki nüfusunu petrokimyasal kullanmadan devam ettirebileceğimizi sanmıyorum. Bu, petrolden önceki nüfusa yakın bir rakama mı dönmek zorunda kalacağız demek oluyor?**

Dünya fosil yakıtlar olmadan ne kadar insanı besleyebilir?

Birçok insan bu sayının 1.5 ila 2 milyar insan olduğunu düşünüyor. Genellikle haksız çıkmayı ummayız ama umarım haksız çıkarım, petrol zirvesi konusunda endişelenen tanıdığım herkes haksız çıkmayı ummaktadır. Yanılacağımı ya da onların yanılacaklarını zannetmiyorum. Bir çeşit eşsiz, emsalsiz bir durumla karşı karşıya oluşumuz, kabullenemeyişimizin nedenini bir nebze de olsa açıklıyor, insanlar bir çözüm bulunması gerektiğini düşünüyor. Bu tip şeyleri düşünmek yapımıza terstir, hoşumuza gitmez, kendimizi bildiğimizden beri dolum istasyonlarını kullanmaya alışmışızdır ve herkes "Onlar gelecekte de orada olacaklar." der. Çok zordur ve daha önce böyle bir şeyin yaşanmaması durumu daha da zorlaştırmaktadır. Yapımıza, tutumlarımıza, tecrübe ve davranışlarımıza ters geldiğinden, oldukça hazırlıksız yakalanmış durumdayız. Petrolün gücüyle

yaşayan hidrokarbon memeliler olarak tabir ettiğimiz türün günleri artık sayılıdır. Modern insanoğlu hep birlikte daha farklı, daha basit bir şekilde yaşamanın yolunu bulabilecek mi, bulamayacak mı?

Bu da başka bir konu.

Şu an sadece Amerika'da değil, **Dünya'nın hiçbir yerinde bizi bu problemden haberdar edecek ve bu konuda bir şeyler yapacak türde bir politik lider bulunmamaktadır.**
Bu konuda politikacıların önayak olması çok düşük bir ihtimaldir çünkü iktidardaki insanlar için bir politikacı için bir kriz ortaya çıkmadan önce önlem almak yerine, ortaya çıktığında müdahalede bulunmak çok daha kolaydır.
İş, toplumun vekillerini ve Kongre'yi arayıp: "Bir şeyler yapmalısınız ve alacağınız tüm kararlarda biz sizin arkanızdayız." demesine bağlıdır.
Bugünlerde bu amaçla telefona sarılan kimse dahi bulunmamaktadır.

Not:

Akıllı Yatırımcılar:

Geri Dönüşümcü Düşüncenin Gelişmesi Katkısı İçin

****

PETROL PARA VE GÜÇ ÇATIŞMASININ EPİK (Destansı) ÖYKÜSÜ

VÂRİDÂT-İ BEDREDDİN

Müellifi:
SİMAVNA KADISI OĞLU ŞEYH MAHMUD BEDREDDİN
kaddesellâhü sırrahu'l azîz

Mütercimi:
Dârü'l-Fünûn-i Şahane Muallimlerinden ve Sabık
Şeyhü'l-İslâm MUSA KÂZIM EFENDİ

Neşre Hazırlayan:
MEHMED SERHAN TAYŞİ

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد

وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

Bismillahirrahmanirrahim

(1/B) ÂHİRET

Ey tâlib! Hak bil ki umûr-i âhiret cühelanın zum ettikleri gibi değildir. Zîrâ: Umûr-i âhiret âlem-i emr, âlem-i gayb, âlem-i melekût-dan, yâni âlem-i ervâhdandır.

Avamın zannettiği gibi âlem-i şehâdetden değildir. Bu umura müteallik olan kelâm-ı enbiyâ doğrudur, enbiyâ o sözlerinde sâdıkdır. Lâkin iş o sözleri anlamaktadır. Hiç şüphe etme ki, âsârda gelmiş ve ahbârda vârid ve şayi' olmuş olan cennet, hür, kusur, esmâr, enhâr, azâb-ı nâr ve emsali şeyler meâni-i zahiresine münhasır değildir. Bunların diğer manâları dahî vardır ki, o manâları ancak asfiyâ ve evliya bilirler.

HİKMET-İ 'İBÂDÂT

İbâdât-ı vâzı'dan maksad kulübün o vücûd-ı a'zam ve bâkî-i akdeme (2/A) teveccüh ve incizâb'dır, binâenaleyh umûr-u dünyâ ile meşgul bir kalb ile bin sene namaz kılmış olsan bile bundan dolayı hiçbir ecr-i hüsn ve sevâb-ı cemileye nâ'il olamazsın!

MA'ÂD-İ CİSMÂNÎ

Bu beden için bekâ olmadığı gibi ba'de'l-fenâ, eczası için kemâ fi's-sâbık bir daha terekküb dahî yokdur. Vâki'a Kur anda ihyâ-i mevta meselesi vardır. Fakat oradaki ihyâ-i mevtadan maksad, eczâ-ı uzviyyenin ba'de'l-fenâ bir daha terekkübü ve biaynihi evvelki hâline ifrağı değildir.

Ey gafil, sen nerede! Hakikat nerede! Dünyâ ile meşgul olduğun içün Hakk'ı idrâk idemezsin mevhûmâtı "kemâlât" diye tahayyül eylersin. Hak'dan pek uzak olduğun içün Hakk'ı idrâk ve kemâlâtı tahsile teveccüh ve ikbâl bile etmezsin. Eğer hakîkat-ı hâlî bilirsen asıl kemâlâtın neden ibaret olduğunu anlarsın, şübhe yok ki kemâl-i safvet ve hâlisiyetle Hakka meyi ve teveccüh eylersin. Sen bir çocuk gibisin; çocuğa talîmden (2/B) nefret itmeyüp belki ana rağbet itsün diye

ulûm ve fünûn fevâkih ve sâ'ir lezâiz-i mahsûsa ile temsil olunur. Bu suretle çocuk tahsîl-i kemâlâta alıştırılur. İşte enbiyâda evliyâyı etfâl gibi olub, sizi tahsîl-i kemâlâta alıştırmak içün umûr-i âhireti bir takım le'zâiz-i cismâniyye ve suver-i mahsûsa ile temsil ve tasvir eylemişlerdir. Sen bu gâfıl kalbin ile Allah'ı ve enbiyâyı, bildim veyâhûd kıra'at-i kütüb ile "bildim" zannında mı bulunuyorsun. Hiç şübhe yok ki sen, ders ile iştigâl ettikçe o nisbet de idrâk-i Hakk'dan tebâüd idersin!

EVÂMİR-İ İLÂHİYYE VE SÂ'İR BA'ZI ISTILÂHÂT-I KUR'ÂNİYYE

Emr-i ilâhîyi iktizâyı zâtdan ibaret, telaffuz ve hurûf ve lisân-ı Arab'dan münezzehdir. Binâen aleyh "Allah şu şeyi emr etti" dimek "Vücûd-i Mutlak'ın zâtı o şeyi öyle iktizâ eyledi", dimekdir. "Kalem"de her şeyin hakikatinden ya'ni Vücûd-i Mutlak'dan ibâretdir. Her şeyin hakikati etvârda, ezmânda, kendisine câri olacak şeyleri yazmakda ya'ni te'sîr etmekde olduğu içün "Kalem" nâmını almışdır.

(3/A) Hûr, kusur, enhâr, eşcâr, esmâr ve emsali şeylerin kâffesi de âlem-i hisde değil, âlem-i hayâlde tahakkuk ider, "cinn" de böyledir, nitekim "el-cinn" ismi dahî buna delâlet eyler. Zîrâ "cünne ani'l hissi'z-zâhirî" denilir ki hiss-i zahirîden gâib oldu dimekdir. "Cinni müşahede ettik" diyenler ânı hiss-i zahirîyle müşahede itmiş olduklarını zann iderlerse de, hakîkat-i hâl öyle değildir. Anlar cinni kuvve-i hayâliyyeleriyle müşahede etmişlerdir. Zîrâ eğer hiss-i zâhiriyeleriyle müşahede etmiş olsalar idi, hiss-i zahirede herkes müşterek olmasiyle herkesin dahî cinni müşahede itmeleri lâzım gelür idi!?

"Lâ ya'lemü'l-gaybe illa'llâh ve'r-râsihûne fî'l-'ilm" ayetinin teveccüh ve tefsiri:

Cenâb-ı Hakk "Lâ ya'lemü'l-gaybe illallah ver-râsihûne fil-ilm çekülüne âmenna bihi" buyurdu. "El-gayb" daki "Elif lâm" istiğrak İçindir. Her gaybi bilen de ancak O, vâhid-i kahhârdan 'ibâretdir. Binâen aleyh burada asla işkâl yokdur!?

(3/B) EŞYANIN YEKDİĞERİNDE MEVCÛD OLDUĞU BİNÂENALEYH, "KUNTU KENZEN" HADÎS-İ ŞERİFİNİN SIRRI ZUHUR EYLEDİĞİ

Her şeyde hattâ her zerrede bile bütün 'avalim mevcûddur. Görülmez mi ki, bir habbede bir ağacın cümlesi bi'l-kuvve mevcûd ve mündemiç olduğu gibi habbe dahî bi-külliyetihi ağacın her cüzünde bi'l-kuvve mevcûd ve mündemicdir, çünki ağaç habbeden, habbede ağacın meyvesinden, ve meyve ise ağacın bi'l-cümle eczasından husule gelmekdedir. İşte avalim de böyle olub, bi'l-cümle eczâsiyle kendi aslında ya'nî vücûd-i mutlakda var ve asıl dahî bi'l-külliye avalimden her birinde mevcûd ve mütehakkakdır.

Öyle ise bütün avalimin her zerrede mevcûd ve mündemiç olduğu şübhesizdir. Burası malûm olunca, Tâlib-ı Hakka "küntü kenzen mahfiyyen feahbebtü en u'rafe fehalaktu'l-halka li-u'rafe" hadîs-i kudsî'sinin sırrı elbetde zuhur eyler, Cenabı Hakk "Bir kenz-i mahfî idi bilinmek istedi bilünsün diye bu mahlûkâtı halk etti, halbuki anı bilen yine kendisidir, başkası değil, kendisi her şeyden münezzeh olmakla beraber herşey ile muttasıfdır!?

(4/A) Beyt: Safâ lî nurun fitîluhu şahmu sîne

Fekeyfe'l-kalbu mahfûfun bi-elfi meş'ale

[Kalb'de mahfî olan şahmden ibaret bir fitilin mücâhede-i Hakk ateşi ile erimesinden bana bir nûr-i musaffa hâsıl oldu, bu nûr nasıl hâsıl olmasın ki kalb, bin meş'ale ile ihata edildi!]

"Ey sâlik! me'yûs olma ki kat'-ı mehâlik itdikten sonra senin de o nur ile safâyâb olacağın memuldur."

İNSANLARIN İBÂDETTE HATÂLARI

İnsanlar yekdiğerine yâhûd derâhim veya denânir veya izzet ü mefahire, meâkil ve meşâribe, ibâdet ediyorlar da "ALLÂH'a ibâdet ediyoruz zannında bulunuyorlar!

(4/B) ARZ VE SEMÂYA 'ARZ OLUNAN EMÂNET

Cenâb-ı Hakk; "İnnâ arazne'l-emânete ales-semâvâti ve'l-ardı ve'l-cibâli fe-ebeyne en yahmilneha ve eşfakne minha ve hamele-hel insânü innehu kâne zalûmen cehûla" buyurdu. Ehl-i tahkik: "Buradaki emânetden maksad marifetullâh'dır." dedi. Ben derim ki, bu emânetden maksad sûret-i "Hakk" olmak ihtimâli daha kuvvetlidir. Zira insân sûret-i Hakk üzre halk olunmuşdur. Çünkü sûret-i "Hakk" sûret-i küll olub, bu ise başkasında değil ancak insandadır, binâenaleyh "es-semâvâti ve'l-ard, ve'l-cibâl", kavillerinde bir ehil lafzı takdirine hacet yokdur, şu hâlde ma'nâ-yı nazm "Biz bizzat se-mâvâta, arza, cibâle, kendi suretimizi arz ettik, ânlar o sureti hami ve kabulden ibâ itti, insân ânı hâmil olub, kabul eyledi, halbuki insân sûret-i Rahmâniyye'yi kabulden evvel maddesi itibariyle zalûm ve cehûl idi, o sureti kabul idince adil ve alim oldu." dimekdir.

(5/A) MELÂİKE

Seni Hakka tergîb ve teşvik iden her şey bir "melek" ve Rahman, mâsivâya tevcih ve sevk eyleyen her şey dahî "İblîs ve Şeytân'dır. Bu hâlde seni sebîl-i Hakk ve irşada meyi ettiren ya'nî kalbinde o meyli uyandıran kendi kuvâ-yı insâniyyen "Melaike" ve tarik-i fitne ve sebîl-i fesada sevk eyliyen şehevât-ı hayvâniyyen kuvâyı veh-miyyen dahî şeyâtîndir. Binâen aleyh sende melâ'ike ve şeyâtîn dolu olup, hükm ise galibindir. "Cinn'de bu iki kuvâ arasında bir takım mu'tedil kuvvetlerden ibâretdir!

MELÂİKE VÂSITASİYLE NÜZÛL-İ MATAR

Katarât-ı matar'dan her katrenin bir sebebi vardır. Bir katre ancak o sebeple ufk-ı arzdan bir mevkie düşer, bu sebebe "sükût-i kat-re" nin "illet-i tâmmesi" denür. İşte Katreyi o mahalle indiren melek o sebebden, o kuvvetden ibâretdir. Kezâlik her katrenin eczâ-i vücûdiyyesinden yani vücûdunu teşkil iden eczadan her bir cüz u (5/B) içün dahî bir sebeb ve bir kuvvet vardır ki, o sebebler, o kuv-vetler vâsıtasiyle katre-i mezkûre teşekkül etmiş ve katre hâline gir-mişdir. Bu hâlde "Her katre içün bir melek vardır" ve "Her katre içün bir takım melâ'ike vardır" **kaziyyeleri arasında münâfât yokdur. Zîrâ bu iki kaziyyeden birincisi sükût-i katrenin illet-i tâmmesi, ikincisi dahî esbâb-ı vücûdiyyesi 'itibariyle bilâ-şekk sâdıkdır. Bunun böyle olması o kuvvetin bir suretle temessül etmesine ve o surete "Melek" tesmiye olunmasına da mâni* değildir. Ya'nî her kuvvet bir suretle temessül idebiliyorve o surete de "Melek" nâmı virilebiliyor!**

CENÂB-I HAKKIN MERÂTİB-I MÜTEBÂYİNEDE ZUHURU

'Ukubet, rahmet, elem, lezzet ve emsali şeylerin cümlesi "Hak Teâlâ'dır. Bunların "Hakk Te'âlâ" dan ibaret olmalarına hiç mâni dahî yokdur. Çünki bunların Cenâb-ı Hakk'ın (6/A) tenezzülâtı mukteziyâtından olub umûr-i nisbiyye kabîlindendir. Hakk Te'âlâ bunların cümlesinden bizzat münezzehdir. Görülmez mi ki insân ve yılandan her birinin ağzındaki lu ab kendisine mülayim ve münâ-sib olduğu hâlde diğerine muzır ve zehrdir. Halbuki hakîkat-i hay-vâniyye hem her ikisinden gayr-i hâlî, ve hem de o zehr ü zarardan bi'l-külliye münezzeh ve arîdir. İşte Hakk Te 'âlâ da böyle olub, hem merâtib-i mevcûdât-ı mukteziyâtından biri ve hem de o mevcûdâtdan gayr-i hâlidir. Çünki "Hakk Teâlâ" "Külli'l-külliyyât" dır.

HAKK TEÂLÂ HAZRETLERİNİN BİZZAT ZUHURA MEYLİ

Cenâb-ı Hakk'ın zuhûr'a meyl-i zatîsi vardır. Çünki ânın tahakkuku ancak cüz'iyyâta tebaiyyetledir. "Küntü Kenzen" hadîsinde zikr olunan muhabbet de işte o meyl-i zatî ve iktizâ-yi zatîden ibâretdir.

İmdi hadîs-i şerifin manâsı: "Ben bir kenz-i mahfî ya'nî her sûretden arî bir vücûd-i mutlak idim. Fakat zuhura meyl-i zâtim olmağla bu mahlûkâtla (6/B) taayyün ve tahakkuk iderek zuhura geldim" dimekdir. Bu ma'nâ ile ba'zı meşâyihin o hadîse virdikleri ve tahayyül eyledikleri ma'nâ arasında mesâfe-i ba'îde vardır. Teneb-büh ve teemmül ile de o gibi cemaat-ı câhile ve seyyi'eden ihtiraz it. Hatîb ve imâm ve sâ'ire gibi bir re'îs-i cema atın maksûdı "Hakk" olmaz ise o cema atdan uzlet itmek lâzımdır. Meğerki ânları irşâd kasd oluna. Çünki, ibâdetin rükn-i a'zamı maksûdun "Hakk" olmasından 'ibâretdir. Bir cemâ'atda bu rükn fevt olunca ânların 'ibâdetleri de fevt olur. Yalnız sû'-i cem'iyyetleri kalır. Sû-i cem'iyyetden ihtiraz ise evlâdır!

LÂ MEVCÛDE İLLÂ HÛ

"Hakk Te'âlâ" dan başka mevcûd yokdur. Asıl "maksûd" dahî ancak O'dur. 'Urefânın "Yâ mâksûde" ve"yâ mevcûde" sözleri dahî buna delildir. Binâen aleyh Hakk Te'âlâ" bi'l-cümle eşyaya şâmildir. Velevki eşyanın bazısı bazısına zıd olsun. (7/A) Çünki hep eşya "vücûd" mefhûmu tahtında mündericdir, ta'bîr-i diğerle her biri o asl-ı vâhid'in bir sûret-i uhrâsıdır. Tezâd ve tenâfî ancak bu suretler, bu mertebeler i'tibâriyledir. Binâenaleyh Hakk Te'âlâ bu mertebelerden münezzeh olmakla beraber ânlardan hâlî de değildir. Öyle ise "Bâtıl" "min haysil-vücûd" "Hakk" olub butlanı ise emr-i nisbîdir!

HER MERTEBENİN ÂLEM-İ ECSÂMDA İNTİVÂSI

Kâffe-i merâtib-i âlem hep ecsâmda muntavî ve mündemicdir. Hattâ alem-i ecsâm bi'l-külliye mahv ü ma'dûm olsa âlem-i ervah ve âlem-i mücerredât bile kalmaz. "Sâhib-i Mirsâd" bir mesel îrâd eylemiş ve o meselde ecsâmı şeker kamışlarına, ervahı da anların 'usaresine teşbih etmiş ve bu teşbihle ecsâmsız ervahın mevcûd ve bakî olabileceğini îhâm eylemiş ise de ecsâmsız ervahın vücûd ve bekası mümkin değildir. Çünki bu ikisi arasındaki tegayurbir emr-i hakîkî değil belki emr-i i'tibârîdir. Zîrâ hakikat ve nefsü'l-emrde ervâh ile ecsâm yekdiğerinin aynıdır. (7/B) Ez cümle beden-i insân fî'l-asl rûh idi. Ta'bîr-i diğer ile "Hak" idi. Ya'nî bir cevher-i gayr-i maddî ve bir mevcûd-i gayr-i sûrî idi. Teraküm ve teakub-u suver ile tekâsüf ide ide bir kalıbdan diğer kalıba gire gire nihayet beden-i insân oldu. Hâlbuki şu tekâsüf ve ictimâ'dan hâsıl olan suretler birer birer zail olunca yine talattuf iderek şerîk ve nazîrden münezzeh "Hakk" olur!

İNSÂN DA İKİ CİHET

İnsân, min haysi't-te'sîr "Hakk" ve min haysi't-te'essür "Abd, mahlûk, mahkûm, mecbur, makhûr"**dur. Binâenaleyh bi'l-cümle ef al "Hakk" ın olub suretler hep O'nun âletleridir. Ya'nî "Hakk" sûret-i insân'da tecellî itmiş ve o suret ve o âlet vâsıtasiyle faaliyetini icra eylemekde bulunmuşdur. Fakat insân bundan gaflet ederek kendisine mahsûs irâde, ihtiyar, fiil, vücûd olduğunu tahayyül ider. İnsânın bu gaflet ve tahayyülü bir dülgerin kendisinden (8/A) sudur iden bir fi'ili yine varlığı kendisinden husule gelmiş olan bir âletine is-nâd etmesine benzer. Şurasını ihtar iderim ki, insânın bu tasavvuru bu tahayyülü mücerred bir gaflete mebnî olduğu içün mezmûmdur. Amma eğer kendisinin "Hakk"dan ve "Hakk"ında kendisinden başka bir şey olmadığını biliyor da fi'ili, ihtiyarı kendi nefsine Hakk olduğu cihetle isnâd eyler ise tahayyül ve tasavvur-i mezkûr mezmûm değildir. Zîrâ abd bu takdirce fiil-i mahsûsun bir sûret-i mahsûsadan sudur etmiş olacağını ve o sûret-i mahsûsanın sahibi ise Hakdan başka bir şey olmadığını bilmiş olduğundan tasavvur ve tahayyül-i mezkûr vâki' ve nefsû'l-emr'e mutâbıkdır. Bunun içündir ki "Ben yaptım" ve "Ben işledim" gibi sözlere arifler musîb olub câhiller ise muhtîlerdir!**

İNSÂN'DA İRÂDE VE İHTİYAR

İnsânda "irâde" ve "ihtiyar" denilen şey kendisinden sudur iden bir fi'ili bir işi isdâr ve îcâd ideni bilmekden 'ibâretdir. Yoksa (8/B) diler ise işlemek, dilerse terk etmek manâsına değildir. Zîrâ ef alin

sudûru meşiyyetle olub, meşiyyetde esbâb-ı hârice ve dâhilenin içtima iyle hâsıl bir takım suvar ve merâtib mukteziyâtından bulunmakla, esbâb-ı mezkûre içtimâ' itdikde meşiyyet bi'z-zarûre ve bi'l-vücûb zuhur ider. Ve bunu müte'âkib ef al dahî bi-tarîki'l-vü-cûb husule gelür. Fî'l-vâki 'insân kendisinin ef al-i mezkûreyi terke muktedir olduğunu zannider. Fakat bu zan bi'l-külliye yanlışdır. Tu-nih dahi ef al gibidir. Öyle ise 'inde't-tahkîk bir fi'ili isdâr ve îcâd idende o fiilin kendisinden sudur ettiğini bilmekden başka bir şey kalmamışdır. "İrâde ve ihtiyâr"ın manâsı ise bundan ibâretdir. Bir hayvandan ef al-ı mütezâdenin sudur etmekde olduğu o hayvanda "diler ise işlemek ve diler ise terk itmek" manâsına bir irâde ve bir ihtiyar bulunduğunu îhâm ediyorsa da hakîkat-i hâl benden istediğin şeydir.

Horozun mezbele de eşinmesinde ve nısfi'l-leylde ötmesinde bir nev'-i garabet (9/A) vardır. Avam zann ider ki, horozun (diler ise işlemek ve diler ise terk etmek) manâsına irâde ve ihtîyârı vardır da horoz o irâde ve ihtiyar ile mezbelede eşiniyor ve nısfü'l-leyl'de ötüyor. Hâlbuki bu bir zann-ı bâtıl ve kavl-i kâzibdir. İşte keşf ve ilhamın bana i'tâ eylediği tahkik bundan ibâretdir. Fakat bu tahkik 'ukûl-i nâkısa'ya muvafık gelmez!

KIDEM-İ 'ÂLEM VE HAKK'DAN SUDÛR-İ EZDÂD

Âlem cinsiyle, nev'iyle şahs-ı mutlakiyle kadîm olmakla beraber hudûs ile de muttasıfdır. Fakat bu hudûs, hudûs-i zemânî değil hu-dûs-i zatî 'dir. Ya'nî âlemin mukteză-yı vücûd-i Hakk olmasına "Hu-dûs" nâmı verilmiş ve fakat muktezî ile mukteză arasına bir ân bile girmemişdir. Cenâb-ı Hakk'dan ezdâd sudur ile bunların bazısına razı olur. Diğer ba'zısına da razı olmaz. Hele eşyâ-yı mütezâdenin Hakk'dan sudûru mükteză-yi Zât olduğundan bunun vukû'u behemehâl lâzımdır. Çünki mükteză-yi Zât(9/B)'dan tehallüf itmez.

Bazısının marazî ve diğerinin gayr-i marazı olduğuna gelince, bu da doğrudur. Çünki bu eşya ve ef al-î mütezâde iki kısma munkasımdır. Birisi nizâm-ı âleme âid ve diğeri ise bu maksad-ı alî'den hâricdir. Birincisine "marazî" ve ikincisine dâhî "Gayr-i marazî" nâmı viril-mişdir. Cenâb-ı Hakk'dan böyle gayr-i marazî eşya ve ef alin sudûru bir şahsdan hâl-i sükût ve zemân-ı i'tidâlde râzî olmayacağı birtakım ef'âl-i kabîha'nın hasebü'l-gazab bilâ ihtiyar sudur itmesine benzer. Vâkı'a sudûr-i ef al ve eşya meşiyyetledir. Fakat o meşiyyet iktizâ-i zât manasınadır. Ehl-i zahirin zann ettiği manâya değil ânlardan bazıları kabâyih ve fevâhişin Cenâb-ı Hakk'dan sudur ittiğini i'tikâd ile beraber bu sudûrun kendilerince muteber olan ma'nâya göre irâde ve ihtiyar ile husule geldiğini iddi a etmişler ise de Hakk Te'âlâ Hazretleri o misillû irâde ve ihtiyardan müteâlî ve o zâlimlerin de-dikleri şeyden bi'l-külliye beridir!

EMR-İ MÜRŞİDE İTÂ'ATİN LÜZUMU

(10/A) Tâlib-i Hak hastaya, kemâlât-ı matlûbe de sıhhate, cehl ü nâdânî dahî maraza, mürşid ise tabîb-i hazıka benzer, şöyle ki bir hasta kendisini tabibe teslim ider. Tabîb ânı iktizâ itdiği vechle muayene ve tedâvî eyler. Envâ-i edviyyeyi itâ ve birçok mualecâtı icra ider. Hasta bu edviyye'nin merâretine ve mu'âlecâtın âlâm ve ekdârına sabrü tahammül eyler. Kesb-i sıhhat ve i'âde-i afiyet itmek ümidiyle tabibin her emrine imtisal eyler. Halbuki ümîd ettiği sıhhat ve afiyete bâzan nâ'il olur, ve ba'zan de olamaz.

Ma'a hazihi yine emr-i tabibe imtisal kendisine behemehâl lâzım gelir. Hattâ "Beni şifâyâb itmeyince senin emrine imtisal etmiyeceğim, dediğin şeyleri yapmıyacağım" dise, bu söz kat'iyyen ma'kûl görülemez. Tâlib-i râh-ı hakikat ve sâlik-i tarîk-ı hidâyet olan kimsede böyle olub, 'avâ'ık-ı dünyeviyye ve alâ'ik-ı nefsâniyyesini kat' iderek matlûbuna vuslat içün "şeyh" ve "mürşid"i tarafından ne gibi şeyler tavsiye ve emr olunur ise o emirlere cidden imtisal ve hemânânlar ile gerçekden istifâde (10/B) eylemek kendisine lâzım gelür. Binâen aleyh mürşidine "matlûbum hâsıl olmayınca dediğin şeyleri icra edemiyeceğim" dise bu söz emâre-i sefâhet ve delîl-i cehalet addedilir!

Şİ'İR

Beyt:

Velil meri en yes'â bitnâfîhi nefuhu
Veleyse aleyhi en yusaidehu eddehru
Fe innale bissayi el müna temme emruhu
Ve in aradal makdûru kâne lehul ğadru

[Meâlen: İnsân kendisine nâfi 'olan şey'i tahsile sa'y etmeli ve ma'a hazâ dehrin de her husûsda kendisine müsâ'ade etmeyeceğini bilmelidir. Binâ'enaleyh eğer insan sa'ylığı ile matlûbuna nâ'il olur ise temâmen mürur ve eğer bir mâm'-ı makdûr-i zuhur ise bilâ şek ma'zûrdur.]

Meselâ dünya ile iştigâli terk Hakka vusul ve sâ'ilinin a'zam-i usûlüdür. İş bu merkezde iken birçok adamlar vardır ki, hasebü'z-zâhir vuslat-ı Hakk arzusunda bulundukları hâlde kendilerine bu cihet yani dünyâ ile iştigâli terk ciheti arz ve teklif olundukda: "Matlûbuma nâ'il olmayınca dünyâ ile iştigâlimi terk idemem" derler, bu sözün akl'dan ba'îd bir söz olduğunu hiç de düşünmezler.

(11/A) MESÂLİK-İ ENBİYÂ

Enbiyâ, evliya etfâle benzerler. Evliyâ-yı etfâl çocuklarını nefsû'l-emrde mevcûd olmayan bir takım eşya ile itmâ veya ihâfe iderek kesb-i kemâlât'a teşvik ve tergîb ettikleri gibi enbiyâ dahî meb'ûs oldukları akvamı bir takım eşyâ-i maddiyye ve suvar-ı mahsûse ile i'tmâ veya inzâr eyliyerek anları kemâlât-ı Hakka ve maarif-i ilâhiy-yeye teşvik ve tergîb eylemişlerdir.

Şu kadar ki etfâlî kesb-i kemâlâta teşvik içün zikr olunan şeyler ba'zan kizb-i mahz olabilür. Fakat enbiyâ-i i'zâm hazerâtı şâ'ibe-i kizb'den münezzeh olduklarından ânlar tarafından ümmetlerinin ahvâline münâsib olarak serd ve ityân edilen tebşîrât ve tenzîrâtın diğer manâları dahî vardır. O manâları ancak arifler bilirler. Meselâ avamdan birisine "şu işi işler isen sana nurdan iki kuş virilecekdir" denildiği zemân o kimse buradaki "nurdan iki kuş" sözünü beyne'l-'avâm ma'rûf (11/B) ve meşhur olan manâya hami ider. Hâlbuki kasd ve irâde olunan manâ bu değil belki beyne'l-enbiyâ ve'l-evliyâ mâ'rûf olan manâdır ki, o da o iki kuşun iki mes'ele-i 'ilmiyye'den ibaret olmasıdır. Rü'yâda bunun nazîri olub, ânda görülen sûret-i zahirî üzere değildir. Lâkin rü'yâ herkes hakkında kesîrû'l-vuku olduğundan ânın zahirî üzere olmadığını bilürler. Ve binâenaleyh ta'bîri hususunda te emmül ve tefekkür iderek delâlet ideceği şeyi anlarlar. Fakat mesâlik-i enbiyâ, evliyâullâh'dan başkalarına mesdûd olduğu cihetle evliyadan ma'dâ bütün nâs o yollarda a'mâ olub, adetâ nereye basdıklarını bilemezler. Amma evliyâullâh nûr-i keşif ve ziyâ-i ilham ile bi-avni hüdâ mesâlik-i mezkûreyi pek güzel görüb anladıklarından, oralarda basiret üzre yürüyüb giderler. Nâs'ın "sülük" ettikleri turuku teemmül ider isek bu tarîklar fünûna münkasım ve cümlesinin zünûnuna mübtenî olduğunu görürsün. *"Men lem yezuk lâ ya'rif" (Tatmayan bilmez)*

(12/A) 'İSÂ ALEYHİ'S-SELÂM

"İsâ" aleyhi's-selâm ruhi ile "Hayy" ve cesed-i unsurîsiyle "Meyyit"dir. Fakat kendileri "Rûhu'llâh" olduğu ve binâenaleyh ruhâniyyet ânda gâlib bulunduğu ve mevt ise ruha değil ancak cesede te'alluk ettiği için "İsâ ölmedi" denildi. Ve bu söz "el- hükmü li'l-gâlib" hikmetine binâ edildi. Yoksa "İsâ ölmedi" sözünden "İsâ cesed-i unsurîsiyle ölmedi" manâsı kasd edilmedi, zira cesed-i 'un-surîsinin ölmeyüb el-ân "Hayy" olması kat'iyyen muhaldir. F'efhem sekizyüzsekiz senesinde bir Cuma gicesinde âlem-i manâda serâpâ yeşil elbiseye bürünmüş iki âdem gördüm. Bunlar İsâ aleyhi's-selâm'ın cesed-i meyyitini iki elleriyle tutarak bana arz ediyorlar. Ve bu vechle mûşârü'n-ileyh'in vefat etmiş olduğuna beni îkâz ve irşâd eyliyorlar idi!

HAŞR-I CİSMÂNÎ

Avamın zu'm itdiği gibi haşr-ı ecsâd mümkün olamaz. Meğer bir zemân gele ki, ânda nev'-i insândan bir şâhs kalmıya ve ba'dehu peder ve mâdersiz olarak toprakdan insân tevellüd idûb, (12/B) andan sonra yine tenasüle başlaya.

["Hakka'l-yakîn" mertebesine vâsıl olmayan erbâb-ı sülûk'ün dâima rûhâniyetle meşgul olub, cismâniyâta asla iltifat edemedikleri içün haşr-ı ecsâd'ı şiddetle inkâr iderler. Bunlara '"Urefâ" denir. Hazret-i Şeyh'de bunlardan olduğundan haşr-ı ecsâdı inkâr etmiştir. (Mütercim)]

CENNET VE NÂR VE MELÂ'İKE'YE DÂİR BAHS-İ DİĞER

Cennete, nâra ve bunların tafsilâtına âid lafızlar içün manâlar vardır. Fakat o manâlar ukûl-u cühhâle yerleşmiş olan manâların gayri'dir. Melâ'ikede âlem-i melekûtdandır. Ve bu melek-i mahsûs zımnında mevcûdlardır. Çünki âlem-i melekût bu âlem-i mahsûs'un batınından başka bir şey değildir. El-hâsıl bevâ'is-i hayra "melâ'ike", bevâ'is-i şerre'de "şeyâtîn" ve "ebalis" tesmiye olunmuştur. Bazı insân bu bevâ'isden birisini tahayyül ve tasavvur ettikde ânı kendi isti'dâdına göre bir şey-i mahsûs suretinde görür. Ve bunun üzerine eşyâ-yı sâ'ire gibi ânın da hakîkaten hâricde mevcûd bir şey olduğunu zan ve i'tikâd ider, hâlbuki bu zan ve bu i'tikâd hilâf-i vâkı'dır. (13/A) Çünki o şey haricde değil ânın kuvve-i hayâliyyesinde mevcûddur. Bu zan ve itikadın sebebi ise müşâhede-i hayâliyye'nin müşâhede-i hissiyye ye ziyadesiyle benzemesidir. Hattâ bir insân bir şey'e bir zemân dikkâtle bakdıktan sonra gözlerini yumdukda o şeyi zahirde olduğu gibi hayâlen müşahede ider, ânın ne şekilde ne va'zîyyetde ne keyfiyyetde olduğunu gözleriyle görür gibi görür.

"Hakk"dan i'râz iden bir recül-i fâsık'a ve bir şâhs-ı mütemerride dahî "Şeytân" tesmiye olunur. Evham ve ebâtıldan hâlî bir kalbe mâlik olan bir merd-i sâlih de ba'zân âlem-i menâmda istikbâlde zuhura gelecek şeyleri aynen görür!

HAKÎKAT-I RÜ'YÂ

Hükemâ, hakikat-ı rü'yâyı beyânda "Rûh-i insanî âlem-i mücer-redâta ittîsâl ider de suvar-ı vekâyi' oradan kendisine mün'akis olur" dediler. Bunun böyle olmak ihtimâli olduğu gibi, görülen şey'in nâ'imden hâriç olmayıb belki ânın kendi hayâlât-ı dimâğiyyesi ve ta-sawurât-ı zihniyyesi olmak ihtimâli dahî vardır. Çünki insân eşyayı (13/B) hâl-i yakazada tasavur ettiği gibi hâl-i nevm'de de tasavvur ider. Şu halde bir nâimin hâl-i nevm de müşahede eylediği şey'in rûhan mücerredâta kesb-i ittisal itmesi ve ânlara mukabele eyle-mesiyle hâsıl olmak bir suret, bir ma'nâ olduğu te'ayyün itmez. Ve binâenaleyh hükemânın rü'yâ hakkındaki sözleri kat'iyyet hükmünü alamaz. Hattâ me'mûl iderim ki Hakk benim dediğim gibi olub hükemânın dediği gibi değildir. Zira naim (uyuyan) ancak hâl-i yakazada bildiği veya gördüğü veyahut işittiği veya tasavvur eylediği veyâhud âna münâsib bir şey görebilir. Eğer rü'yâ hükemânın dediği gibi mücerredâta mukabele ve ittisal ile hâsıl olmuş bir şey olmasa idi, na îmin âlem-i ma'nâda gördüğü şeyler meyânında gerek kendisini ve gerek cinsini evvelce hîç de görmediği ve işitmediği veya kalbine hutur eylemediği bir şey dahî bulunabilür idi. Hâlbuki nâ'îm böyle bir şeyi asla göremiyor, âlem-i menâmda gördüğü şeyler hep hâl-i yakazadaki kendi tasavvurâtı ve tahayyûlâtı dâ'iresinde deveran ediyor. Kalb ve dimağ hâl-i yakazada olduğu gibi hâl-i nevm'de de faaliyetini icra iderek tasavvurât ve tehayyülâtından (14/A) asla hâlî kalmaz. Safvet ve hâlisiyyet nisbetinde bu tasavvurât ve tehayyülâtda isabet dahî eyler. El-hâsıl rü'yâ denilen şey' nâ'îm'in bir takım suretlere temessül etmiş kendi havâtır-ı zihniyyesinden başka bir şey değildir.

HİLKAT-I ÂLEM'E DÂİR BİR KAZİYYENİN MA'NÂ-YI HAKÎKÎSİ

"Cenâb-ı Hakk evvelâ bir 'cevher' yaratdı. Ba'dehû o cevherden bu âlemi halk ve îcâd itdi" kaziyesi meşhûr-i enamdır. Ben derim ki, bu "cevher"den maksad sûret-i Hakk en evvel kendisinde zuhur it-miş olan birinci mazhardır. Binâen aleyh "kaziye-i mezkûre Cenâb-ı Hakk evvelâ bir sûret-i basîta'da

zuhur eyledi. Ba'de o sûretden diğer suretler teşa'üb ederek nihayet şu mükevvenât husule geldi" demekdir!

DUÂ VE ZİKR

Du alar zikirler, hep kalbin matlûba ya'nî Hakka teveccüh itmesi içündür. Binâenaleyh bunlar rabıta hükmünde olub, asıl müessir ise ancak teveccühdür. Bu meseleye eşyâ-yı kesîre teferru' ve bununla ehl-i gaflete hafi olan şeyler tebeyyün eylerAmelsiz ilm, imansız amele veyâhud (14/B) ruhsuz bedene benzer!

YİNE İRÂDE VE İHTİYAR

Mütekellimîn; "Cenâb-ı Hakk kâdir-i muhtardır" didiler ve bu ihtiyara da "sıhhâtü'l-fi'il ve't terk" manâsını virdiler. Binâenaleyh ânların bu sözleri Cenâb-ı Hakk'ın kâfir'in küfrünü ve zâlim'in zulmünü irâde ve ihtiyar itmiş olduğunu ifâde eder. Ebu 'Alî ve emsali de "Allah u Te'âlâ mûcib-i bi'z-zât'dır, ya nî ânın vücûdu âlem'in vücûduna mugayir ve ânda bi-tarikil-îcâb muessirdir" reyinde bulundular. Bu iki itikadın ikisi de bâtıl olub, cehl-i mahzdan ve Hakka 'adem-i ıttılâ'dan neş et eylemişdir. Birincisi bâtıldır, zira Hakk'ın irâdesi, meşiyyet-i ihtiyarî hep isti'dâd-i âlem üzre câri ve âna tâbidir. Bir şeyde isti' dâd olmayınca ânda bir eser zuhur itmek ihtimâli yok-dur. "Yef alullahu mâyeşau ve yahkumu mâyürîd" kavlinin manâsı "Cenâb-ı Hakk 'şey-i vâhid'de her ne olursa olsun işler' dimek değildir", belki bunun manâsı "Cenâb-ı Hakk bir şey'in her neye istî'dâdı vâr ise anda anı diler ve ânı işler" dimekdir. Çünki meşiyyet-i ilâhiy-ye istidada tâbi' ve bütün kâ'inât bi-hasebi'l-isti'dâd (15/A) kendilerinden sâdır ve hâsıldır. İşte meşiyyet-i ilâhiyye'nin taalluku ancak böyle olub, bunun hilâfina te'alluk meşiyyet gayr-i mümkindir.

Evet, "Allah" dilediği şeyi işler ve fakat ancak isti'dâdda olan şeyi diler. Hakk Te'âlâ Hazretleri dilediği şeyi nasıl işlemez ki, dilemesi muktezâ-yı Zât ve işlemesi kendi zuhuruna mir'âtdır. İnsandaki irâde ve ihtiyar dahî "Sıhhatü'l fiil ve't-terk" mânâsına değildir. "İrâde ve ihtiyar" sıhhatu'l-fiil ve't-terk manasına nasıl olabilir ki insan ba'zan bilmediği bir sebebden nâşî gam-nâk olur. Hâlbuki eğer o sebebi bilse gam ve kederi derhâl zâ'il olur. Ânı bilemediği içün bâtınen kendisinde bir elem hisseder. Ve bu elemle, bir müddet mâğmûm olur gider. İşte bu gam, batini ve elem vicdanî de bir işdir. O insan bunu da mı, "sıhhâtü'l-fiil ve't-terk" mâ'nâsınca kendi irâde ve ihtiyariyle yapmışdır. İkincisi, ya'nî hûkemâ'nın kavli de bâtıldır. Çünkü vücûdda te'addüd yokdur!

KELİME-İ TEVHÎD İLE "EL-MELEKÜ LÂ YEDHULÜ İLÂ ÂHİR" HADÎS-İ ŞERÎFİ'NİN MANÂLARI

(15/B) "La ilahe illallah" (Mâ fî'l-kevni gayrullâh) dimekdir. "el-melekü lâ yedhulu beyten fîhi kelb" hadîs-i şerifi de kendisinde sıfât-ı kelbiyyeden bir eser bulunan bir kimsenin kalbinde merâtib-i melekiyye'den bir mertebe ve evsâf-ı kudsiyyeden bir vasıf bulunamaz" me alindedir.

"İNSANLARIN MA'BÛD-İ MEVHÛMEYE İBÂDETLERİ"

İnsanlar zamân-ı cehâletde sanem-i mahsûsa ibâdet ediyorlar idi, bu zamanda da sanem-i mevhuma 'ibâdet ediyorlar. Ümîd iderim ki, Allah Hakk'ı izhâr ider de nâs ma'bûd-i Hakka bi-hakkın ibâdet iderler!

ALLAH NEDİR?

Allah, Vücûd-ı mutlak'dan ibâretdir. Bi'l cümle ef al o vücûd'dan zuhur ettiği ve binâenaleyh kâffe-i kemâlâtı müctemi' olduğu cihetle âna "Allah" tesmiye olunmuşdur. Şu kadar ki, ef alin, sıfatın, şu'ûnun, kemâlâtın, ândan zuhuru ancak mezâhir vasıtasiyle olduğundan 'umûmiyyeti itibariyle mezâhirin cümlesi kemâlât-ı ilâhîyye'yi itmam etmiş ve ânların (16/A) ihtilâfları hasebiyle her birinden eşyayı muhtelife sudur ve zuhur eylemekde bulunmuş ve bu sebeble kesret-i zahirde değil belki mezâhirde vukû'a gelmişdir.

İmdi Allah Te'âlâ Hazretleri bi'l-cümle mezâhirde tecellî etmiş bir vücûd-i aslî ve bir cevher-i bâtınî olmağla mezâhîrden her biri diğerine bi-hasebi s-sûret mugayir ise de bi-hasebi'l-hakîkat cümlesi birdir. Binâenaleyh mezâhirden birisi "Ben Allah'ım" dise, bu söz bi-hâsebi'l-hakika sahîh ve doğrudur. Çünki fî'l-vâki' kâffe-i eşya ânın yâ'nî o mazharın asi ve hakikatinden zuhur itmişdir. Bundan te'âddüdu ilâh da lâzım gelmez, zira karîben zikr olunduğu veçhile ta'addüd zahirde değil mezâhirdedir. Tâ'bir-i diğerle asılda değil suvardadır. Zahir ve asi hepsinde birdir. Kezâlik mezâhirden birisi "Ben Hakk'ım" dedikde bu söz dahî ale'l-ıtlâk sahîh ve gerçekdir. Zira her şeyde vücûd olub, vücûd ise mutlakiyeti ya'nî birşey ile adem-i tekayyüdü i'tibâriyle "Hakk" tesmiye olunmuştur.

"Bu söz, ale'l-ıtlâk sahîhdir" dimek "İster o mazhardan herşey veyâhud ba'zı şeyi sudur itmiş olsun ve ister ise hiçbir şeyi sudur (16/B) itmemiş bulunsun, kezâlik ister her şeyi ile ittisâf eylemiş olsun ve ister ise eylememiş bulunsun" dimekdir. Şu kadar var ki, bi-i'tibâri's-sûret herşeyi kendilerinden südûr itmemiş bulunduğundan "mezâhirden her biri gayru'llâh'dır" sözü dahî doğrudur.

Bunu biraz da şöyle îzâh edelim; mâsadâk i'tibâriyle cümle eşya birdir. Meselâ "Hâlık" lâfzının sâdık olduğu şey ne ise "Rezzâk" lâfzının sâdık olduğu şey dahî odur. "Abd" ve "Hakk" ve sâ'ireyi de buna kıyâs eyle. Binâenaleyh "Bi-hasebi'z-zât kesret ve tegâyür olmayub bunlar hep hasebi'l-mefhûmât ve hasebi'l-i'tibârâtdandır. Ta'bîr-i vazıh ile kesret ve mugâyeret hep evhâm-ı hayâlât kabilindendir. Nitekim: "Kana'llahu ve lem yekun ma'ahu şey'ün ve Hüve'l-ân alâ mâkân" hadis-i şerîfile; "Kûllî şey'in hâlikün illâ vecheh" âyet-i kerimesi dahî buna delâlet etmekdedir.

(17/A) LEHV'İN MANÂSI

Kur an-ı Kerîm'de dünyâya "Lehv" ve "La'b" denildi. Buradaki el-lehv ve el-melha manasınadır ki, insânı Hakka teveccüh ve meyi'den men' iden şey dimekdir. Dünya dahî insanı Hakka meyi ve teveccühden men' eylediği içün "Lehv" ve "La'ib" nâmlarını almışdır. Fakat bir şey iki ciheti cami' olur ve bu iki cihetden birisiyle insânı Hakka diğerleriyle de masivâya sevk eyler ise ânda hem "Hâl" ve "İbâhiyyet" hem de "Hürmet" ve "Kerâhiyyet" i'tibâr olunmak lâzım gelür. İşte dünyâda böyle iki ciheti cami' olduğundan ânınla iştigâl "Hakk" ile iştigâl olmak itibarıyla mübâh, ve belki de ibadet ve mâsivâ ile iştigâl olmak cihetiyle dahî haram ve kerahetdir. "Semâ" da bu kabildendir. Evkât-ı mahsûsaları hasebiyle fukarâ-i muhlisin haklarında helâldir. Zira esvât-ı haseneyi işitdikleri vakit anların kalbleri Cenâb-ı Hakka tayarân ider. Efkâr-ı dünyâdan kalblerinde bir zerre bile kalmayub kalbleri muhabbet-i (17/B) ilâhiyye ile dolar. Şimdi insaf idelim şu suretle vuslat-ı Hakka vesile olan bir şey' tahrîm itmek, âna haramdır, dimekbir müslime nasıl helâl olur!

ASHÂB-I SÜLÛKU SUNÛF-I ADÎDEYE TAKSÎM

Ashab-ı sülük, odun gibi sunûf-i adîde'ye münkasımdır. Odun üç sınıfdır. Birinci "sınıf-i yâbis"dir ki, onu bir ateş ile işti al ider ve bir daha sönmeyub yana yana bil-külliye ateş olur gider. Bir fakir-i muhlis tekemmül itdikte "Allah olur" diyenlerin maksadları dahî bu manâya hami olunur. İkincisi dahî son derece sınıf-ı ratb'dır ki, rutubeti biraz zâ'il olmadıkça ânı ihrâkda ne kadar ilhâh ve ikdam olunsa iştial etmesi mümkin olamaz.

Üçüncüsü de; sınıf-ı mutavassıtdır ki, ba'zı aksâm-ı onu meşakkatle iştial ider. Ve ba'de'l-işti'âl bir daha sönmeyip bitinceye kadar yanar ise de diğer ba'zı aksâm-ı ziyâde meşakkatle yanar. (18A) Ve bi'l-cümle rutubeti zâ'il oluncaya veya biraz tenakus idünceye değin uğraşmak ve çalışmak iktizâ eder, sâlikîn de böyledir. İşte bu teşbihile ahvâl-i talibin ve etvâr-ı sâlikîni bil de bundan sonra halkın adat ve harekâtına akvâl ve ahvâline ve ef aline ehemmiyet virme!

VAHDET-İ VÜCÛD

"Zât-ı Hakk her şeyden münezzehdir. Bununla beraber her şey ânda ve O her şeyde'dir. Vâcibdir. Hiç bir tavırda vücûdun ândan ayrılmak ihtimâli yoktur. "İmkân" bi-hasebi's-sûret ve binâen aleyh

hayâlidir. Hudûs ve kıdem, hep surete te[1] âkub ider. "Allah", sûretden münezzeh olmakla beraber yine sûretdedir. Çünki O, suretin aslı, hakikati ândan başka bir şey değildir. Bunun içün vücûd-i mümkin bi-hasebi'l-hakîkat "Hakk" ve bi-i'tibâri's-sûret mahlûkdur. "Sübhâ-ne men merece'l-bahreyni yeltekiyân beynehümâ berzahu'n-lâ yebgiyân". Buradaki "Bahreyn'den maksad "vücûb" ile "imkân" bahirleridir. Anların yekdiğerine (18/B) mülâki olması da ikisinin vücûdda iştirak eylemesidir. Beynlerindeki "berzah" da işte o vücûd'dan ibarettir. "Lâ yebgiyân'dân müstefâd olan ânların "adem-i bağiyleri de birisinin diğerine 'adem-i iltibasından kinayedir. Hem "vücûd" hem de imkân i'tibâriyle ne "Hakk" bir şey-i mümkin olabi-lür, ne de bir şey-i mümkinden "Hakk" olabilür. Fakat "ayn-i vücûd" i'tibâriyle ikiside birdir. Çünki hakîkatde vâcibde olsun mümkinde olsun ayrı ayrı vücûd yokdur. Bazıları da "her birinin ayrı ayrı vücûdu vardır" dimiş ise de bu emr-i i'tibârîden başka bir şey değildir!

VÜCÛD-U MUTLAK

"Vücûd-u Mutlak" fi'il ve tesir i'tibâriyle "Allah, İlâh, Hâlık olub, teessür ve infial cihetiyle de abd ve mahlûkdur!

VE DİĞER İBARE

"Vücûd-u Mutlak" mutlakiyyeti i'tibâriyle bi'l-cümle eşyaya sirâ*yt* etmiş ve hepsi anınla tezeyyün (19/A) etmiştür. Hâlbuki bu Vucûd-u a'zâm yine mutlakiyyeti cihetiyle cümlesinden münezzeh ulub, "Hisset, şerâfet, zulmet, kedûret," gibi şeyler hep mezâhirde zuhûr etmekde ve bu tefâvüt yine o mezâhire nisbetle husule gelmektedir. Yoksa Vücûd-i Mutlaka nisbetle hepsi bir olup hakîkâtde gayr yokdur. O "vücûd-u mutlak" bin sûretde zuhur etse yine şey-i vâhid'dir. Bu matlabı biraz da şöyle izah edelim!

"Vücûd-u Mutlak", "Hakk"dır. "Hakk" her şeyde ve her şeyi dahi anda zuhur etmekdedir. Binâenaleyh hakikat ve nefsü'l-emr'de zahir ve mazhar şey-i vâhid olub, beynlerindeki tegâyür ve tehâlüf, bir emr-i i'tibârîdir. Hakk'ın eşyada zuhur etmeside, kendi zâtı i'tibâriyle değil belki mahallin kabiliyet ve isti'dâdı cihetiyledir.

MEŞİYYET VE NEFH-İ RÛH

Hakk'ın meşiyyet ve irâdesi, iktizâ-yı Zât'dan 'ibâretdir. Yoksa cühhâl ve ulemâ-i rüsumun zu'm erdikleri gibi değildir. (19/B) Cenâb-ı Hakk'ın "Ve izâ sevveytuhu ve nefehtu fihi min ruhî" kavli de "esbabın içtimâi ve isti'dâdın husûlu sebebiyle beden-i insan vech-i mahsûs üzere tesviye olundukda yani her azanızı kendi ma-hall-i lâyıkda zuhur iderek bedenin kabûl-u ruha olan isti'dâd ve kabiliyyeti tamâm olundukda ânda nefh ta'bî olunan rûh zuhur eyler." Mealini müîddir. Ruha "nefh" ta'bî olunması beynlerindeki bir münâsebet ve bir müşâhebete mebnîdir. Yoksa bu ta'bî bir ta'bîr-i hakîkî değildir.

HAYÂT

Bedende hâsıl olan hayât, hâsiyet-i terkîb ve faâliyet-i ecza ile hâsıldır. Nutk, dıhk gibi şeyler de böyledir.

İnsân ile hayvan arasındaki tefâvütde terkîbden nâşi olup hepsinin aslı ise birdir. Bu asl-ı vâhid her mertebede bir zuhûr-ı mahsûs iktizâ itmiş ve o zuhûr-ı mahsûsa mertebe-i hayvâniyyede rûh-ı hay-vânî ve mertebe-i insâniyede nefs-i natıka ünvânı verilmişdir. Yoksa rûh-ı hayvanı başka, rûh-ı insanî de başka bir şey değildir. (20/A) Mertebe-i hayvâniyye'de "Hayvan" olan şey ne ise mertebe-i insâniyyede "insân" olan şey dahî odur. İkisi arasındaki tefâvüt ancak isti'dâd hasebiyledir!

"BA'DE'L-VEFÂT BEDENDEN İFTİRÂK İDEN CEVHER"

Bir beden vefat ettikde ândan iftirâk iden "cevher" o bedende, o sûretde zuhur etmiş olan Vücûd-i Mutlak'dan ibarettir. Vücûd-i Mutlak suretin fesâdiyle fâsid olmaz. Belki ile'l-ebed bakî ve kendisine suvar-ı eşya 'alâ'd-devâm mütevâlîdir. Çünki bu cevherin kendi kendine tâayyünü olmadığından her zemân kendisi içün bir suretin bulunması emr-i zârûrî ve binâenaleyh cevher-i mezkûr la-a'letta'yîn bir sûretden gayr-i hâlidir.

(Ez serima reştenumuden ve bi dest ve o nest ez yaran kuşiden alem-i dil hud bi payanest her zaman bi hasabi vakt rahi bi numayed tacil nemi bayed kerd ki her meyvera vakitest veleykin der ciddi mücahede tacil bayed kerd ki taksir.)

[Bizden ser-reşte gösterib ele virmek yarandan da say ve gayret itmekdir. 'âlem-i dîl ya'ni makâmât-ı kalbiyye bî-pâyândır. Her zaman hasebü'l-vakt bir tecelli gösterir. (.....zahid.....vardır. Hat mücahede ve ta'cîl eden taksir etmemelidir.)]

(20/B) YİNE VÜCÛD-İ MUTLAK

"Vücûd-i Mutlak" li-zâtihî vâcibdir. Mümteni' olması gayr-i kabildir. Zîrâ vücûd ile 'adem beyninde münâfât olduğunda birisi diğeri ile ittisâf idemez. Ve hiç bir sebeble vücûd ma'dûm olamaz. Nerede kaldı ki vücûd'un 'ademi vâcib ola. Vücûd-i Mutlak imkân-ı hâs ile mümkün de olamaz.

[İmkân-ı âmm ile mümkin olmak vücûbe münâfî olmadığı içün Hazret-i Şeyh imkân-ı hâssı tahsis bi'z-zikr etmişdir.**]**

Zira Vücûd-i Mutlak imkân-ı Hâs ile mümkin olub, ya'nî varlığı da yokluğu da vâcib ve lâzım değil belki her iki tarafı müsavi bulunur ise varlığı mükteseb olmak lâzım gelür. Ve bu hâlde nefsine nazaran fi'l-asl ma'dûm bir şey' olması iktizâ eder. Hâlbuki Vücûd-i Mutlak fî'l-asl ma'dûm olunca zâtına hakîkatine nazaran âdem ya'nî yokluk ile ittisâf etmiş olması icâb eyler. Vücûd'un 'adem ile ittisâfi ise karîben beyân olunduğu üzere bilâ şek muhaldir.

Bir de Vücûd-i Mutlak imkân-i hâs ile mümkîn olduğu takdirde varlığı içün bir mucide muhtâc olur. Bu ise kat'iyyen bâtıldır. Zira o mûcid, mevcûd bir şey' ise Vücûd-i Mutlak'ın (21 /A) behemehâl ânın zımnında tahakkuk etmiş olması lâzım ve lâbüd olduğundan vücûd-i mutlak'ın nefsinden ol tahakkuku ta'bîr-i diğer ile tahak-kukdan evvel tahakkuku lâzım gelür. Bu ise bir şeyin kendi nefsine takaddümü dimek olduğundan kat'iyyen muhaldir. Yok, eğer o mûcid mevcûd değil belki ma'dûm bir şey ise bir şey ma'dûmun diğer bir şeyi icâd idemeceği derkârdır. Öyle ise şu iki takdire göre dahî vücûd-i mutlak'ın imkân-ı hâss ile mümkün bir şey olamayacağı taayyün iderekbi'zzât "vâcibü'l-vücûd" olduğu sabit olur.

"Vücûd-i Mutlak" vâcibü'l-vücûd olunca ânın "Allah" olduğu ve her şey'in vücûdu ancak ânınla husule geldiği ve binâenaleyh cümle eşya âna mazhar ve kendisi o eşyada zahir olduğunu tahakkuk eyler!...

VÜCÛD-İ MUTLAK'DA İKİ İTİBÂR

Vücûd-i Mutlak ayn-i Hakk'dır. Hakk, her mertebe'de iki i'tibârdan hâlî değildir. Birisi te'sîr, diğeri de teessür ve infi aldir. Hakk birinci i'tibâr ile "İlâh" ve "Allah". İkinci i'tibâr ile de "Âlem, Halk, Hadis" tesmiye olunmuştur. Fefhem...!

(21/B) VÜCÛD'DA ÜÇ İ'TİBÂR DAHA

Vücûd'da diğer üç i'tibâr daha vardır. "Vücûd-i sırf" "Vücûd-i Mutlak", "Vücûd-i Mukayyed" ıtlak ve takyîdden hâlî olan vücûd-i sırf "Hakk"dan ibaret olduğu gibi ıtlak ve takyîd ile ittisâf eyleyen vucûd dahi "Hak"dan ibarettir. "Hakk" ıtlak ve takyîdden hâlî bir vücûd-i sırf olmak i'tibâriyle ne küllî ne cüz'îdir. Çünki külliyet ıtlak cüz'iyyet de takyîd itibârileder.

Ya'nî kendisinin kâffe-i eşyaya şümulü ve eşyanın ânda iştiraki i'tibâr olundukda âna "külli" ünvânı virilür. Eşyâ-yı kesîre'nin ânda iştirakinden kat-ı nazar ânın mezâhirden bir mazhar-ı muayyende zuhuru i'tibâr edildiği sûretde ise "cüz'î" nâmını alur. Binâenaleyh Hakikat sırfe-i ilâhiyye min haysiz-zât külliyet ve cüz'iyyet üzre sabık ve bunlar ânınla mesbûkdur. Her ne kadar ıtlak ve takyîd sıfatlarıyla ittisâf i'tibâriyle iştirak ve âdem-i iştirâkden hâlî değil ise de!

(22/A) HÜVİYYET-İ İLÂHİYYE

Min haysi'z-zât her şeyden mücerred olan vücûd-i sırf, Hüviyyet-i İlâhiyye'dir. Ânın fevkinde bir mertebe daha yokdur. Vücûd-ı sırf, her şey'in fevkinde olduğu cihetle cümle eşya' ândan sâdır ve ma'a hazâ kendisi cümle eşyada dâhildir. Her şey O ve O her şey'dir. Bu mertebe-i sırfda evveliyet, âhiriyyet, zâhiriyyet, bâtıniyyet'de yokdur. Evsâf ve usûlde sâ'ireyi de buna kıyâs eyle: Zira bu mertebede vücûd, her şey'den mücerred olub evveliyet, âhiriyyet gibi şeylerin tahakkuku ise vücûdun kâffe-i eşyâ'ya umûm ve şümulü ve ânlarda duhûlü cihetiyledir. Hattâ o mertebe Zât-i sırfda ezel ve ebed dahî yokdur. Ânda ikisi de şey-i vâhidden ibâretdir!

VÜCÛD-İ MUTLAK'DA DİĞER İKİ İ'TİBÂR

"Vücûd-i Mutlak" da diğer iki i'tibâr daha vardır. Birisi "adem-i te'ayyün" diğeri de "Te'ayyün'dür. Birinci i'tibâr ile ânâ "Ehad" tesmiye olunur. Ve celâl sıfatiyle tavsif idilür. İkinci i'tibâr ile de âna "vâhid" tesmiye olunduğu ve celâl sıfatiyle tavsif (22/B) edildiği gibi cemâl sıfatiyle dahî tavsif idilür. Bu iki sıfatdan "yedeyn" lafziyle de ta'bîr idilür. Kezâlik "yedeyn" nâmı zahir, batın, kâbız, bâsıt, gibi sıfât-ı mütekâbile'den her ikisine de ıtlak olunur. Nitekim "Halaka Âdeme bi-yedeyhi" hadis-i şerifiyle de zikr olunan sıfât-ı mütekâbi-leden her iki sıfata işaret olunmuşdur. "Yedeyn" lâfzı sûret-i âlem ile sûret-i "Hakk'a dahî ıtlak olunur!

"İnna'llâhe halakaÂdeme alâ sûretihi" hadisinin manâsı Resûl-ı Ekrem: "Cenâb-ı Hakk, Hazreti Âdem'i kendi sureti üzere halk ildi" buyurdu. Tevrât'da dahî böylece vâki' oldu. Bunun manâsı: **"Cenâb-ı Hakk Âdem'i kendi sûret-i kemâliyyesi üzre halk itdi"** dimekdir. Binâenaleyh bu sûretden maksad sûret-i hissiyye değil sûret-i ma'neviyyedir. Çünki Rûbûbiyyet ve ulûhiyet mertebelerinde "Hakk"ın sûret-i hissiyyesi yokdur.

Cenâb-ı Hak bu mertebelerde sûret-i hissiyyenin kâffesinden münezzehdir. Zîrâ sûret-i hissiyye hakâyık-ı âlemden olub sûret-i Hak ise (23/A) o mertebelerde sûret-i bâtıniyye'den ibâretdir. "Mâ mena'ake en tescide limâ halektü bi-yedî"kavl-i şerîfindeki "yedî"den maksad dahî sûret-i hissiyye ile sûret-i ma'neviyye ve bâtıniyye'dir. Hakk Teâ'lâ mertebe-i Rûbûbiyyet ve ulûhiyyetde sûret-i hissiyye'den değil, belki ma'neviyye'den ibaret olduğu içün-dür ki, bir hadîs-i Kudsî'de: "Küntü sem'ahu ve basarahu" denildi: "Küntü üzünehu ve aynehu" denilmedi: "Innâ araznâ emânete" kavl-i şerifındeki "el-Emânete" lâfzı da sûret-i hissiyye ile sûret-i ma'nevviyye'nin beynini cami' olan sûret-i ilâhiyye'ye işâretdir ki, "Âdem" işte bu suret üzre halk olunmuş ve ânınla rû-yi zeminde "Halîfetu'llâh" olmuşdur.

VEKÂYİ'-İ NEVMİYYE

Âlem-i menâmda görülen vekâyî' ve suvar hep derecât-i ma'rifet ve hakîkat-i tevhîd'e işâretdir, çünki bundaki hikmet sâlîkini tarîk-i Hakka irşâd ve delâletdir. Tâ ki sâlik'in bu vekâyi'i müşahede itsün, bu vâsıta ile maksad-ı aksa ya ya'ni tevhid-i Hâlî-i zevkî'ye vuslat (23/B) içün nefsiyle mücâhede'ye sa'y ve gayret eylesün. Çünki tevhid-i hâlî-i zevkî, âlem-i menâmdaki vekâyî' ve suvar-ı mer'iyye ile kendisine işaret idilen tevhîd'e mugayirdir. Bu iki tevhîd arasında mesâfe-i ba'îde vardır. Bunu ancak o mertebeye vâsıl olanlar bikirler.

Maksadımızı biraz îzâh idelim! Ba'zân sâlik, hâl-i yakaza'da serr bi-hasebi'l murâkebe oldukda kendi cisminin kesb-i inbisât ve ittisâ' ittiğini ve hattâ bütün mele-i a'lâ kendisinden ibaret bulunduğunu müşahede ider. Ve nefsinde cibâl, enhâr, eşcâr, besâtin ve sâ'ir bi'l-cümle eşyayı gördüğü gibi

kendisinin bu şeylere mugayir değil, belki hep o şeylerin ayni olduğunu dahi görür. Ve öylece hükm eyler. Ba-sar-ı basireti her hangisine ihale eder ise "O ben ve ben O'yum'der. Nefsinden başka bir şey görmez, hattâ şems ile zerreyi yekdiğerinden fark itmez. Zamanın dahî bir olub, ânda evvel ve âhir olmadığında dahî asla tereddüd eylemez. "Şu zamân-ı Âdem'dir. Bu da zamân-ı Muhammed'dir" sözüne ta'accüb eyler. El-hâsıl bu hâletde evveliy-yet ve âhiriyyet olmadığını ve zamân-ı tebeddül itmeyüb hepsinin (24/A) "Ân"-ı vâhidden ibaret bulunduğunu aynen görür. Ba'dehû bu müşâhedât ve hâlâtdan diğer bir hâlete intikâl eyler, bu hâletde de ânın kalbi ba'zan âlemin mevcûdiyyetine, ba'zan de ma'dûmiyyetine hükmeyler! Sonra bi'l-cümle eşyayı hattâ kendisini dahî hayret içinde bulur. Ve bunu müte akiben kendisi dahî dâhil olduğu hâlde bi'l-cümle eşyanın; adem-i sırfdan ibaret olduğunu müşahede eyler bir hâlde ki anı tavsife kendisi dahî muktedir olamaz. Ba'dehû âlem-i kesret'e intikâl iderek, orada eşyanın yekdiğerine zarf ve mazruf ve sebeb ve müsebbib olduğunu görür. Ve o âlemde dahî bir mikdâr tevakkuf ettikden sonra artık Hakk-i zahirisine avdet ider.

Tasvir ettiğim şu hâlât, ba'zı mürîdlerimizin vekâyi'inden olub, te'vîl ve tavzihi de şudur; âlemin, eşyanın; adem-i sırfdan ibaret olması "Mertebe-i Ehâdiyyet'e kalbin, anların ba'zan mevcûdiyye-tine, ve ba'zan de ma'dûmiyyetine hüküm eylemesi de "Mertebe-i Vâhidiyyet'e kesret de "Tecellî-i şuhûda" herhangi şeye nazar itdik-de "O ben ve ben O'yum" dimesi dahî "Tevhîd'e işâretdir.

(24/B) Binâenaleyh bunların hepsi "Hakk"dan "Hakk'a bir takım tenbîhâtdır. Halbuki tevhid-i hâlî-i zevkî bundan ibaret değildir. Belki tevhîd-i hâlî-i zevkî hâlât-ı mezkûrenin delâlet eylediği tevhîdin fevkinde diğer bir tevhîd olub, sâlik ânı ancak kendi zevkiyim bulabilir. Eşyanın cümlesi bu tevhide merbut ve belki de cümle eşya ândan ibaret ise de bu mertebeyi lisân ile ta'bir ve tavsif müm-kin olamaz. Ve ânı zevk itmeyen bilemez!

AKSÂM-I TEVHÎD

Tevhîd üç kısımdır. Kısm-ı evvel tevhîd-i ilmiyyedir ki, efvâh-ı rical ve kütübden me'hûzdur. Kısm-ı sâni tevhîd-i tenbîhdir ki, vekâyi-i nevmiyye ve ilhâmât-i ilâhiyye ile hâsıl ve evvelkine fa ikdir. Kısm-ı sâlis tevhîd-i hâlî-i zevkidir ki, cümlesinden a'lâ olub, matlûb olan tevhîd dahî odur!

TASAVVUF'DA NİFAK

Tasavvuf tamâm oldukda nifaka münkalib olur. Çünkü sûfî-i hakîkî gözlerin görmediği, kulakların işitemediği, bir beşerin kalbine gelmediği bir takım ahvâl ve esrara muttali olur. (25/A) Hâlbuki ahvâl ve esrâr-ı mezkûrenin ekserisini halka söyliyemez. Belki 'ukûl-i nâsa mülayim geleni ve insanların ahvâline münâsib olanı izhâr ve olmıyanı kalbinde izmâr eyler. Zîrâ her muttali olduğu şeyi izhâr edecek olur ise nâsın kendisini kati ideceklerini kat'iyyen bilür. Bu hâlde bir sûfî-i hakîkî münafık olmaz da yâ ne olur!

"Seriyy-i Sakatî'nin kavli dahî buna delâlet ider. Zira müşârü'n-ileyh: "sûfî-i hakîkî o kimsedir ki nûr-i marifetiyle nûr-i takvasını söndürmez ve zâhir-i kitaba münâkız olan 'îlm bâtınını izhâr itmez. İzhâr ittiği kerâmât kendisini estâr-i mehârim-i ilâhiyyeyi hetke hâmil ve bâ'is olmaz" dimiş ve bu sözleriyle bizim didiğimiz gibi tasavvuf hakikatin nifak olduğuna işaret eylemişdir. Ma'a hazâ buna "Bir sûfî-i hakîkî izhâr ettiği şey i'tikâd ettiği gibi izhâr eylediği şey de i'tikâd ider ve bu hâlde zahiri bâtınına muvafık olarak münafık olmaz" diye cevâb virmek dahi mümkündür. Bir sûfî-i hakîkînin i'tikâd da iki zıddını fasl-ı cem' itdiğine veya idebileceğine ta'accüb olunur ise de biraz müteâmmikâne muhakeme (25/B) idülür ise bunda ta'accüb olunacak bir şey olmadığı görülür. Çünkü bu iki i'tikâddan her biri kendi makamında, kendi mahal ve mertebesinde Hakk'dır!

AKSÂM-I YAKÎN

Ey tâlib-i Hakk; Bil ki ehl-i Hakk ilmi üç kısma taksim ettiler. Birincisine "ilme'l-yakîn" ikincisine "ayne'l-yakîn", üçüncüsüne de "Hakka'l-yakîn" dediler. Ehl-i Hakk bu sözlerini ibârât-i muhtelife ile

şerh ve izah eylediler ise de bu bâbda sadra şifâ virebilecek güzel bir ibare söyliyemediler. O ibareleri nakl ve hikâyeye mahal ve makam müsa id olmadığından, bu husûsda fakire zuhur ve inkişâf ideni söyliyeyim.

Aksâm-ı mezkûre tevhide mahsûs değildir. Şecaat, sehâvet gibi şeylerde de câridir. Meselâ bir kimse bir adamın sahi veya seci' olduğunu bi't-tevâtür işitdikde kendisinde o adamın şecaatine "İlme'l-yakîn" hâsıl olur. Ve o şecâ'at veya sehâveti bi'z-zât kendisi müşahede itdikde anda "Ayne'l-yakîn" vücûde gelir. (26/A) Ve bu sıfât-ı fâzıla kendisinden südûr eyledikde ve ânı bi'z-zât kendisi hâ'iz oldukda anda "Hakka'l-yakîn" denilen ilm mevcûd olur. El-hâsıl "ilme'l-yakîn" müşâhedesiz ve fakat delîl-i kat'î ile hâsıl olan "ayne'l-yakîn" de müşahede ile husule gelen ilm olup, "Hakka'l-yakîn" ise nefsinin andan ibaret olduğunu ya'nî kendisiyle meselâ şecaatin başka başka şeyler olmayub ikisinin bir olduğunu idrâkdir. Şimdi bunları tevhîd'e tatbik ve anda tahkik idelim:

Bir sâlik vücûd-i Hakk'dan başka fâ'il ve müessir olmadığını şüb-hesiz bir delîl ile bilür ise bu bilişe "ilme'l-yakîn" tesmiye olunur. Ve bunu bi'z-zât rü'yet ve müşâhade ile idrâk eyler ise anada "ayne'l-yakîn" nâm virülür. Şunu ihtar idelim ki bu aradaki "rü'yet" ve müşahede" ve saire gibi elfâzdan maksad, rü'yet-ı basariyye ve müşâhe-de-i ayniyye değildir. Belki bu lafızlar kemâl-i ilm ü ma'rifetden kinayedir. Çünki Vücûd-i Hakk misâl ve emsalden münezzehdir. Ve eger salike başkası içün vücûd olmadığı ve vücûd ancak(26/B) Hak'dan ibâret bulunduğu tahakkuk ider ise ânın bu bilişine de "Hakka'l- Yakîn" ünvânı verilir. Çünki sâlik bu mertebeye vâsıl oldukda kendisinin hattâ hiçbir şeyin ayrı vücûdu olmayub belki vücûd mâhiyetinin "Hakk'a münhasır olduğu ve kendi vücûdunun ayn-ı vücûd-i Hak'dan ibaret bulunduğu kendisine bi-hakkın tahakkuk ve taayyun eyler. Sûfiyye'nin "Zikr, zâkir, mezkûr hep birdir" sözleri dâhi Vücûdun Cenâb-ı Hakk'a münhasır olduğunu ve Binâenaleyh şu m, şeyin hakîkat-ı vücûd itibariyle "şey'-i vâhid"den ibaret bulunduğunu ifâde eyler. Sâlik'in bunu keşf ve müşahede eyleyebilişi de "Ayne'l-yakîn" olub, buradaki "Hakka'l-yakîn" ise, sâlikin şu manâ ile tahakkuk itmesinden ya'ni o manânın ayni olduğunu bi-hakkın bilmesinden ibâretdir. Bu makamda bana zuhur iden şey de ber-vech-i âtidir;

Lisânda cereyan eden zikr-i zahir, zikr-i hakikatin suretidir. Zikr-i hakîkî de kalbin şekl-i zikr ile teşekkülünden ibâretdir. Bu i'tibâr ile kalbe "Zikr" tesmiye olunmuştur. Kalb ise "Hakk"dan (27/A) ibaret olduğundan "Zikr, zâkir, mezkûr" hepsi birdir. Bunu bir misâl ile îzâh idelim: Rüzgâr şiddetle esdiği zaman "su" bir şekl-i mahsûs ile teşekkül iderek, ana dalga tesmiye olunur. Hâlbuki dalganın o sudan başka bir şey olmadığını her âkil bilür. İşte kalb de tıbkı böyle olub, kendisini "zikr" "ahz u istilâ eyledikde bi'l-külliyye "zâkir" olur; ve bu şekil zikr ile teşekkül eylemesi i'tibâriyle "Zikr-i hakîkî nâmını alur. Lisân üzre câri olan zikr-i zahirîye de ânın sureti dinür. Vâki a zikr-i hakîkî şekilden münezzeh ise de tefhîm-i meram içün bi'l-kül-liye kalbi istilâsından "şekl" ile ta'bîr olunur; şu beyânımızdan iki hâtıranın kalbde defaten içtimâ idemiyeceği dahî bilinür. Çünki her hangi bir hâtıra kalbe hutur ve vürûd ider ise o ânda kalb bi'l-külli-ye ândan ibaret olur, ânınla meşgul bulunur ve bu hâl devam itdiği hengâmda diğer bir hâtıranın ana duhûl ve vurûdu muhal hükmünü alur. Rüzgârın su ile bi't-temevvüc şekl-i mahsûsu peyda itmiş olan bir denizin o şekli hâiz olduğu esnada diğer bir sûret-i mevc ile te-mevvüc etmesi ve başka bir şekle girmesi (27/B) muhal hükmünü aldığı gibi teşbîhâtıma dikkat eyle! Zira bu bahs gayet dakik olub, bu bâbda beni kimse takaddüm itmemiştir. Allah u a'lem!

MÜŞÂHEDÂT-I KALBİYYE İLE KEŞF-İ HAKÂYIK

Ben bazen kendimi görülmez ve hissolunmaz derecede kesb-i letafet itmiş bir şey gibi görüyor ve binâenaleyh şu sûret-i bede-niyyenin benim mer'î olmaklığıma sebebiyyetden başka bir şey olmadığını biliyor ve bu sebeble hükm ediyorum ki bu sûret-i be-deniyye o latîfe-i insâniyye'nin sûret-i zahiresi olub, âna mübâyin bir şey değildir. O latîfe-i insâniyye bu sûret-i bedeniyye ile zuhura gelmiş ve bu sebeble his ve müşahede olunmuşdur. Bunu bir misâl ile izah idelim! Ma'lûmdur ki ebhire-i mâ'iyye gayet latîf olduğundan rü'yet olunmaz. Fakat bi't-tekâsüf bulut

suretine girdikde rü'yet olunur. Binâenaleyh bulutun sûret-i zahire ve sûret-i hissiyyesi sûret-i bâtıne-i latifesine mübâyin değil, belki ânın ayni olub, beyn-lerindeki fark yalnız letafet ve kesafet cihetiyledir. Yoksa diğer bir vücûd-i ebhire-i mezkûreye munzam olarak bulut olmuş değildir. İmdi bulutun sûret-i mer'îyesi sûret-i (28/A) latifesinin ayni olduğu ve beynlerindeki fark yalnız letafet ve kesâfetden ibaret kaldığı gibi insanın sûret-i mer'îyesi de sûret-i latifesinin aynı olub, mücerred letafet ve kesafet cihetleriyle yekdiğerinden fark olunmuşdur. Ma'a hazâ bu bir temsil olub, bize zuhur iden şu müşahedeyi bir dereceye kadar tefhîm içün îrad edilmişdir. Yoksa buhar ile insân arasında min külli'l-vücûh müşabehet yokdur!

DİĞER BİR MÜŞAHEDE

Ba'zen murakabe ile meşgul olduğum bir sırada birden bire kalbime birisinin sureti tulu ider. O hâlde ki bütün kalbimi istilâ ide-rek, adetâ beni zikr ve murâkebeden men' eyler, her ne kadar define çalışıyor isem de muktedir olamam, o sureti kalbimden bir dürlüçıkaramam. Ferdası ale's-sabâh o suretin sahibi beni ziyaret iderek bana kendisini hissen dahi gösterir. Resûl-i Ekrem "Nübüvvet'den ancak mübeşşirât kahır" buyurmuş. Ve bu hadîsle mubeşşirâtın nübüvvetden cüz' olduğuna işaret eylemişdir. Binâen aleyh tâlib-i râh-ı (28/B) Hakk olan bir mürîd mübeşşirât ve ta'birinden gaflet itmemelidir. Çünki ândan fâide-i kesîre vardır. Ez-cümle mugayye-bâta ve sıhhat ve fesâd cihetiyle ahvâl-i sâlike ve etvâr-ı tâlibe, ancak anınla vukuf hâsıl olur. Zira hâlât-ı mezkûre envâr-ı Hak'dan bir nûr olub, sahibini pür-ziyâ eyler. Bir gice bu nurunu ahz eyledi. Ziyayı hayret efzâsı her tarafımı istilâ itdi, tarif olunmaz bir hâl-i vecde geldim. Kendimi bi'l-külliye gâ'ib itdim. O sırada nice mugayyebât-ı îlâhiyye ve lezzât-ı azîmeye mazhar olarak şu beytleri min gayri ihtiyarin söyledim!

Beyt:

"Yâ nefsî seci ebeden

Yâ nefsî mevta kemeden

Velâ temenni ehaden

İllâ celîlan sameden"

[Manâsı: Ey nefs ağyardan ebediyyen müfârekat it. Ey nefs zarar ve kederden kibirde celîl ve samed'den başka kimseye arz-ı ihtiyâç itme!]

O gice yanımda fukahâdan bir cema at dahî hazır idiler. Ânlar benim bu hâlimden müteessir olmuşlar! Bu şiddet-i ıztırâb ve kesret-i hayretimden havfa düşmüşler! Bunlar içinde Mısır'da Berkûkiyye medresesinin müderrisi Mevlânâ Seyfûddin dahi bulunuyor idi.

(29/A) Sahve geldiğim zaman evvelâ ânı gördüm. Fakat kendi suretinde değil, belki "Şeyhûniyye" medresesinin müderrisi Mevlânâzâde suretinde gördüm. İkinci bir nazarda müşârün ileyhi kendi sûret-i asliyyesinde müşahede ettim. Bu tebeddül-i suret meselesi ya'nî bir şâhsın ba'zan bir şahs-ı âhar suretinde görünmesi dahi garib bir şeydir. Ehlullâha göre bir şahsın şahs-ı âhar suretinde görünmesi o şahsın kendi değil belki o surete münâsib bir manânın maksûdve matlûb olduğuna ya'nî o iki şahs arasında min vechin münâsebet bulunduğuna delâlet itdiği gibi tevhide dahî delâlet eyler!

İNSÂN MAZHAR-I KÂMİLDİR

Cenâb-ı Hakk "Ve aileme Âdeme'l-esmâ'e küllehâ sümme ara-dahum ale'l-melâ'ikeh" buyurdu. Buradaki esmâ'dan maksad semî', basîr, alîm, vesâ'ire gibi esmâullâh olmağla Cenâb-ı Hakk bu kavl-i şerifi ile melâ'ikenin değil belki insânın esmâ-i mezkûreye mazhar-i kâmil olduğuna işaret

olundu. Binâenaleyh kavl-i şerîfde "Cenâb-ı Hak ilm, kudret, semi', basar, irâde, ihtiyar gibi sıfât-ı kudsiyyesine (29/B) ve bunlardan müştak esmâ-i ilâhiyyesine bi-temâmihâ maz-har olmak üzre mela ikeyi değil belki insânı halk itdi" dimekdir ki, asıl şeref de budur, yoksa mücerred hacer ü şecer gibi bir takım müsemmeyât hizasına mevzu olan elfâz-ı masrufu bilmek değil. Çün-ki elfâz ve hurûf-i mezkûreyi bilmek insân için mûcib-i mefharet olamaz.

MELÂ'İKE

Semâya, arza, anâsır'a ve sâ'ireye mü'vekkel olan melâ'ike ânlardaki kuvâ-yı tabi'iyyedir. O kuvâ-yı tabi'iyye ki anlardan da imâ âsâr zuhur itmekdedir. Melâ'ikenin tâ'at-ı Hakk'dan bir ân hâlî kalmamaları, ezelî ve ebedî teşbihleri dahî âsârın kendülerinden ale'd-devâm sudur ve zuhur itmesinden ibaret ve "Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdih" kavl-i şerifi de buna işâretdir. Kezâlik insanın damarlarına hulul iden şeyâtin de insânı meşhiyyât-ı hayvâniyyeye sevk iden ve şer'a, Hakka dâ'imâ muhalefet eyliyen kuvâ-yı hayvâniyye ve kuvâ-yi vehmiyyeden ibaret ve Resûl-i Ekrem'in "Eş-şeytânu yecri mecrâ'd-dem" kavl-i şerifi de buna işâretdir.

(30/A) Ey cühela, ey ulemâ-i Rüsum sizlisân-ı Hakk'ı anlamadığınız gibi, lisân-ı enbiyâ ve lisân-ı evliyayı da anlamazsınız. Aklınızın kılleti ile, kalbinizin kedûretiyle, âhiretden gafletiniz ile, dünyâya fark- ı muhabbetiniz ile, ânların kelâmlarından anladığınız şeylerin İm, birisi vâki' ve nefsü'l emre mutabık değildir. Siz bu bâbda dalâlettesiniz. Lâkin sizden hidâyetiniz dalâlinizdedir. Hâlinizde merhameten şâri'-i Te'âlâ o şeyleri ya'nî maneviyât ve ahvâl-i âhireti size o yollara tasvir itmiş ve sizi cehâletde bırakmıştır. Çünki hidâyetiniz cehâletinizdedir. Nitekim mes'ele-i kaderde cehaletiniz sizi Hakka luıüyet ve irşâd eylemiş ve halbuki cehliniz sebebiyle kasr-ı basîre-tiniz o meselenin hakikatini görmekden mahrum kalmışdır. **Yoksa enbiyâ ve evliya hakikati bilmiyor değillerdir. Anlar hakâyık-ı ahvâli şems ile kameri bildikleri gibi bilürler. Ve anları gördükleri gibi görürler. Fakat siz sefele kibr ü hinden ve ukûl-i za'îfe erbabından olduğunuz için o hakâyıkı size izhâr itmezler. Siz de biraz tasfiyye-i bâtın iderseniz o zaman belki anların sözlerini biraz anlarsınız!**

(30/B) TÂLİB-İ HAKKA LÂYIK OLAN ŞEYLER

Tâlib-i Hakka lâyık olan şey ibâdât-ı kesîresini kalîl ve kemâlât-i azîmesini sagîr, zünûb ve uyûb-i sagîresini de kebir görmelidir. Eğer böyle yapmaz ise anda maksûda vuslat ümidinin yokluğuna hükm idilir. Keza tâlib-i Hakk Kûr ana bakarak dünyaya müteallik âyetler ile ahirete dâ'ir âyetleri bi'l-mukâyese beynlerindeki nisbeti bilme ve ana göre evkât-i ömrünü şu'ûn ve fünûn-i dünyeviyye ile ulûm ve umûr-ı uhreviyyeye bi't-taksîm ol veçhile sarf-ı makderet eylemelidir.

Kur an otuz cüzden ibâretdir, hâlbuki bu otuz cüzden ancak bir cüz mikdârı dünyâya â'id mütebakisi hep âhirete mü'teallikdir. Kuranın bu nisbet üzre nüzûlu de avamın dünyâ ve âhiretle ulemânın dahî ulûm-i dünyâ ve ulûm-i âhiretle o nisbet üzre iştigâl itmeleri lâzım ve vâcib olduğuna tenbîh ve irşâd içündür. Nüzûl-i Kur an hakkındaki tefekkür, bu mütâlâa dahî vâridât-ı Hak'dan bir varide olub, hâkîkat-ı hâli daha ziyâde bilen ise ancak Allâh'dır!

(31/A) ESMA VE SIFAT VE EF'ÂL-İ İLÂHİYYE'NİN EŞYADA ZUHURU

Esma ve sıfat ve ef al hepsi isti'dâdâta tâbi'dir. Yani ilm, kudret, irâde, semi', basar gibi sıfatlar ve halk, tekvin, terzîk, ihya, imâte, gibi fi'iller ve bunlardan müştak kılınan isimler eşya ve mezâhirde zuhur itmekde ve fakat bunların zuhuru kendi kendilerine değil bu mezâhirdeki isti'dâdât sebebiyle husule gelmektedir. Eğer isti'dâdât olmasa idi, bunların birisi zuhur etmez idi. Sırr-ı kader de buna mübtenîdir. Hamd olsun Cenâb-ı Hakka ki, beni şu umûr-î dakikaya muttali' eyledi. Çünki bu dekâyıkın bana zuhuru ne bir kitâb mütâla'asiyle, ne de bir muallim sûrîden ahz suretiyledir!

YİNE CENNET VE ÂDEM

Cennet, âlem-i melekûtden ibaret olduğu gibi, Âdem aleyhi's-selâm'ın andan hurucu da bi't-tedrîc tekâsüf iderek, nihayet şu sureti ihraz eylemesinden ibâretdir!

(31/B) ULEMÂ-İ ÂHİRET'İN KİTÂB [VE] SÜNNET'DEN AHKÂM-İ UHREVİYYEYİ İSTİNBÂT EYLEMELERİ

Fukahâ şu'ûnât ve muamelât-ı dünyeviyyeye müteallik mesâ'il-i fıkhiyye'yi kitâb ve sünnet'den istinbât eyledikleri gibi ulemâ-i âhiret de âhirete müteallik umur ve vekâyii kitâb [ve] sünnetden ahz ü istinbât eylemişlerdir. Binâenaleyh tarîk-i âhiret ve tefâsiline muttali' olmak ve ahvâl-i âhireti bi-hakkın bilmek arzusunda olan bir kimseye ehl-i âhiretin musannafât ve müellefâtını mütâlâa be-hemehal lâzımdır. Mesâ'il-i fıkhiyyeyi bilmek talebinde bulunan bir kimseye her hâlde kütüb-i fıkhiyyeyi mütâlâa lâzım olub "Ben de anlar gibi bir insanım, anlar kitâb ve sünnetden ahkâm istinbât ettikleri gibi ben dahî iderim, anların kitâblarını mütâlâa ya hîç de mecbur değilim" dimek lâyık olmadığı gibi ahkâm ve ahvâl-i âhireti bilmek arzusunda bulunan bir âdem'de ehl-i âhiretin musannafât ve müellefâtını mütâlâa lâzım olub, (32/A) "Hümü'r-rical nahnu'r-ricâl" [onlar da adam biz de adamız] da iyyesine düşmek lâyık değildir. Çünkü ba'zı kümmelîn müstesna olduğu hâlde bu fikr tazyî'-i ömrden ibâretdir?

İDRÂK "HAKK"IN TARÎK-İ ESLEMİ

Zât-ı Hakk-ı, hüviyyet ilâhiyyeyi göz ile idrâk mümkün değildir. Vâkı'a muhabbet-i ilâhiyye ile alûde olmak bir arife bazen Cenâb-ı Hakk gayr-i ma'rûf olan bir suretle tecelli ider. Fakat bu pek nâdirdir. Binâen aleyh bu bâbda i'timâd olunacak şey tasfiyye-i kalbdir. Çün-ki kalb safî oldukda hâsıl eylediği nûr-i marifet sayesinde kendisine "Hakk" sûret-i mahsûsa ile değil belki sûret-i hakîkıyyesi ile tecellî eyler. Ve bu hâlde hakikat zahir ve reyb ve şekk bi'l-külliye zâ'il olur gider!

BİR KİMSENİN "ENA'LLÂH" DEMESİ SAHİH MİDİR?

Şecer'in "İnnî ena'llâh" dimesi, bir insân bu sözü söyledikde istib'âr olunmayacağına bir tenbîh ve belki de bu sözün insândan kabûlu evlâ bi't-tarîk olacağına bir delildir. (32/B) mademki bütün âlem sûret-i Hakk'dan ibâretdir, bu hâlde her kim ve hangi şey "ben Oyum"dir ise bu söz bilâ şekk sâdıkdır. Çünkü buradaki "ben" lafzı cüz'-i âlem olan ve mazhar-ı nutk-i insanî bulunan şahsa, zâta değil belki sûret-i âlemin sahibi olan "Hakka işâretdir. Bunu bir misâl ile tavzih idelim. Zeyd tekellüm idüb "Ben Zeyd'im" dediği zaman bu söz sâdıkdır. Hâlbuki buradaki "ben" lafzı bir kıt a lahmden ibaret bulunan lisâna değil belki Zât-ı Hüviyyet-i Zeyd'e işâretdir. İşte bir insanın "bir şey'in" "ena'llâh" demesi dahî bu kabildendir. Ya'nî bu söz dahî bilâ-şekk sâdıkdır. Zîrâ buradaki "ene" lafzı şecere veyâhûd o insâna değil belki o suretlerin sahibi olan Cenâb-ı Hakka işâretdir. İşte bu i'tibâr ile şecer'in, insanın değil hattâ her zerrenin bile "ena'llâh" dimesi bilâ şekk sâdıkdır. Şurasını da ihtar idelim ki lisân "Ben Zeyd'im" cümlesini tekellüm etdikde bu söz sâdık olduğu halde başka bir kimsenin "bu lisân-ı Zeyd'dir" veyâhud "Zeyd o lisândır" dimesi sahih olmadığı gibi bir şecer veyahûd bir insân (33/A) veya başka bir şey dahî "Ena'llâh" dedikde bu söz dahî sâdık olduğu hâlde diğer bir kimsenin o insana ve yâhûd o ağaca veyâhûd o şey'e "İşte O Allâh'dır" ve yâhud "Allah" odur; demesi dahi sahîh olmaz. Resûl-i Ekrem'in: "Kâna'llahü velem yekûn mâ'ahu şey'ün" ilâh "kavli" de mertebe-i vâhidiyyet'e "Allah" ıtlak olunacağına delâlet ider. Zîrâ bi'l-cümle eşya o mertebeden i'tibâr olunabilür!

KEVN Ü FESÂD

Kevn ü fesâd maddeden bir suretin zevâliyle yerine diğer bir suretin hudûs ve arazından ibaret olub bu da ezelî ve ebedîdir. Binâen aleyh dünyâ ve âhiret bir emr-i i'tibârî olub süver-i zahire dünyâ-i

fâniyye, süver-i bâtına da âhiret ve ukbâdir. Dünyâ ve âhiret ikisi de ezelen ve ebeden mevcûddur. Fakat i'tibâr-ı galibe olduğundan dünyâya fâniyye âhirete de bâkiyye nâmı virilmişdir?

HÛR VE KUSUR VE CİNÂN

(33/B) Kümmelîne [kamiller] hâsıl olan lezâ'iz-i akliyye ve kemâliyye lezzât-ı hûr ve kusur ve cinân'a teşbih olunarak bunların isimleri lezâ'iz-i mezkûre içün isti are idilmiş ve bu da mücerred ol lezzetleri fehm ve idrâkden kasır olan ukûl-i nâkısa-i câhiliyye'ye bir dereceye kadar tefhîm-i hikmete binâ kılınmıştır. Zira eğer bu lezâ'iz doğrudan doğruya tasrîh idilse idi, ukûl-i kâsıra erbabı ânlardan i'râz iderek lezâ'iz-i dünyeviyyeyi tahsile koyulacaklar ve bu hâllere o ma'bûd-i azamı bi'l-külliye unutacaklar idi. İmdi lezâ'iz-i kemâli-yeden hûr ve kusur ve cinân ile ta'bîr buyuruldu. Tâki ukûl-i kâsıra ashabı ânlara iştiyak itsünler de Hakka vuslat içün baliğ hükmüne girince ya'ni hakikati anlayıncaya kadar ibâdât ve ta at ile iştigâl iderek bu tarîkle "Hakk"ı idrâk eylesünler. Eğer böyle yapılmamış olsa idi tarîk-i Hak ihmâl idilmiş olur idi. Fi'l-vâki' Hak vuslat içün evvelemirde bundan başka bir sebeb ve bir delîl yokdur. Zira ukûl-i kâsıra erbabı ancak lezâ'iz-i hissiyeyi idrâk idebildiklerinden ibâdât ve Uata terettüb eyleyecek (34/A) olan lezâ'iz-i akliyyeden hûr ve kusur gibi şeyler ile tabir olunur ise ânlar ol lezâ'iz-i hissiyeye neyl-i Ümid ile ibâdât ve mücâhedât ile uğraşa uğraşa bi't-tedrîc kesb-i ke-mâlât idereknihayet min gayr-i kasdin Hakka vâsıl olurlar!

Cenâb-ı Hakk hakkı söyler ve halkı tarîk-i Hakka hidâyet eyler. Resûl-i Ekrem'in "-İnsanların mâlik oldukları şeyden ictinâb it ki inde'n-nâs makbul olasın ve Allah'a mahsûs olan kibriyâ ve azamet sıfatlarından ihraz eyle ki inda'llâh mahbûb olasın" diye buyurdukları hadis-i şerifleri de beyân-ı hidâyete işaretdir.

El-hâsıl taraf-ı ilâhîden beyân olunan va'd ve va'îdin cümlesi hak-dır. Fakat iş anları anlamakdadır.

"MÛTÛ KABLE EN TEMÛTÛ" HADÎSİNE DÂİR BAZI MUTÂLA'AT

"Ölmezden evvel öl ki ebedî Hayy olasın" buyuruldu. Bu kelâm ber-vech-i âtî vücûh ile tefsir ve tevcih olunur. Evvelen: ölmezden evvel ölmekden maksad, lezâ'iz-i dünyeviyye ve şehevât-i hayvâniy-yeden ictinâb olub hadis-i şerif "Lezâ'iz-i dünyeviyye ve şehevât-ı hayvâniyyenden (34/B) ictinâb it ki ezelen ve ebeden vücûd-i hakîkî mevcûd ve hayât-i ebediyye ile Hayy olasın" meâlindedir. Lâkin insanlar hayât-ı dünyeviyyeyi ziyâde sevdikleri içün o misül-lü hayâta rızâ ve rağbet göstermezler. Saniyen: "Ölmezden evvel öl dimek" Ahlâk-ı ilâhiyye ile tehalluk it" dimekdir. Bu halde hadîs-i şerif "Ahlâk-ı İlâhiyye ile tehalluk it ki ba'de'l-mevt evsâf-ı cemilen ile'l-ebed yâd olunarak Hayy-ı daimî hükmünde olasın" mealini müfîddir. Sâlisen: Ölmezden evvel ölmekden maksûd "Fena fî'llâh mertebesi'ne vâsıl olmak ve Allâh'dan başka bir şeye vücûd isnâd itmemekdir. Binâenaleyh hadîs-i şerif "Kendi varlığını selb idüb senin yenâbi-i vücûd-i ilâhî'den bir yenbu' olduğunu bil ve Hakka bilâ isneyniyet kesb-i ittisal eyliye ki ebediyyen Hayy olasın" müfâdındadır. Fî'l-hakîka bu mertebeye vâsıl olan bir sâlik nazarında ancak bir vücud kulûb bu vücûdun adem ile ittisâfı ise muhaldir!

EBVÂB-I CENNET

Cennetin sekiz kapısı olduğuna dâ'ir ba'zı ahbâr vârid olmuş (35/A) ve bunun vechi dahî bize şu yolda zuhur eylemişdir. Arş-ı Cennet felek-i sevâbitde zemîn-i Cennetdir. Felek-i sevâbitin maka-dı da sakf-ı nârdır. Binâenaleyh ikisinin tahtında bulunan eflâkdan her biri bir bâbdır. Bu hâlde cennetin sekiz ve cehennemin yedi ka-pusu olduğu şübhesizdir. Çünkü felek-i atlasın ya'nî arşın tahtında sekiz felek vardır ki felek-i sevâbit, felek-i zuhâl, felek-i müşteri, felek-i merîh, felek-i şems, felek-i zühre, felek-i utarid, felek-i kamerdir. İmdi felek-i sevâbitin: makadı sakf-ı nâr olunca ânın tahtında yedi felek bakî kalır ve binâen-aleyh her felek bir bâb i'tibâr olunur. Ve bu hâlde cennetin sekiz, nârın da yedi kapusu olduğu tezahür ider.

Bu bahsi yazdığım sırada tefe ul içün mushaf-ı şerifi elime aldım, keyfe ma ittefâk açdım: "İnne'llezîne kezzebû bi-âyâtinâ v'estekberû anhâ lâ tufettahu lehüm ebvâbü's-semâ'i ve lâ

yedhulûne'l-cenneteh" âyet-i kerîmesi zuhur eyledi. Bu âyet "âyetlerimizi tekzîb ve ânlar ile amel ü i'tikâdda istikbâr idenlere ebvâb-ı cennet olan semâvât açılmaz" me alini (35/B) müfîd olduğundan bizim dediğimiz şeye dahi bi'l-işâre delâlet ider;

A'MÂL-İ ZAHİREDEN MAKSAD-I ASLÎ

Tertîb-i fevâ'id hakkında muhtelif sûretde bir takım ahbâr vârid oldu. Bunların bazıları tertîb-i mezkûrun vücûbuna, bazıları da adem-i vücûbuna delâlet itdi. Birinciye Ebû Hanîfe, ikinciye de Şâfi'î zâhib oldu. Kezâlik teşehhüd duası hakkında da muhtelif eserler vürûd eyledi. Bu eserlerin teşehhüdde kelâm-ı nâsa müşabih sözler ile duanın cevazına bazıları da adem-i cevazına delâlet itdi. Ve bu burada da birinciye Şâfi'î, ikinciye de Hanefî kâ'il oldu. İşte bu minval üzre sa ir bir takım a'mâl-ı zahire hakkında dahi birçok âsâr-ı muhtelife vürûd eyledi.

Böyle bir takım a'mâl-ı zahire hakkında âsâr ve ahbâr-ı muhte-lifenin sudur eylemesi ise asıl matlûb ve maksûdun a'mâl-i zahire değil belki anlar vâsıtasiyle husule gelecek olan tasfiyye-i bâtın ve tehzib-i ahlâk olduğuna ve bu bâbda asıl dikkat ve ihtimamın ancak bunlara ma'tûf olması lâzım geldiğine delâlet ider.

(36/A) Çünkü a'mâl-i zahire maksûd bi'z-zât olsa idi, amel-i vâhid hakkında muhtelif sûretde eserler vürûd itmez idi. Fakat asıl maksad tasfîyye-yi bâtın ve tehzîb-i ahlâk olub, bunlar ise her ne suretle olur ise olsun ale'l-ıtlâk ibâdet-i bedeniyye ve a'mâl-i zahire ile husule geleceğinden tertîb-i fevâ'id ve sâ'ire gibi bir çok ibâdât ve a'mâl-i zahire hakkında muhtelif sûretde âsâr ve ahbâr şeref vurûd ve BÜnûh eylemişdir. Lâkin ulemâ-yı zahir "aslaha umuru'llahi Te'âlâ", hâtını terk idüb kışra itimâd itdiler. Hattâ ekserisinin bâtınları şakk edilse hubb-i dünyâ ve hubb-i riyâsetden başka bir şey bulunmaz. Hazzelehumu'llâh!

KIYAMET

"Yes'elûneke ani'l-cibâli fekul yensefuhâ Rabbî nesfen feyeze-ruha hâ kâ an safsafân lâ terâ fîhâ ivecen emtâ" kavl-i şerifi âhir zamanda "Hakk" zahir olub, tevhîd şüyu' bulacağına ve binâ'en-aleyh ândan sonra hükm ancakzât-ı vâhid içün (36/B) olacağına işâretdir. Çünki Resulü Ekrem halkı tevhîd-i sırf'a davet itdi. Sırr-ı tevhîdde ahkâm-ı sıfata hacet bırakmadı. İbâdât ve tâ'at ise "Allah'a ve "Rahman" isimleriyle müsemmâ olan zâtın ahkâmını kabule isti'dâd hâsıl itmek hikmetine mebnî idi, halbuki enbiyâ-yı sâlife'nin şerâyi'i ah-kâm-ı sıfâtdan hâli değiller idi. El-hâsıl bu âyet-i kerîme âhir zamanda ahkâm-ı sıfat artık bâtıl olub, yerine ahkâmı-ı Zât kâ'im olacağına tenbîh ve işâretdir ki, kıyâmet-i kübrânın manâsı dahî budur. Hakk Te'âlâ bu âyette ahkâm-ı sıfatı cibâle, anların mahv ve izâlede cibâlin kum gibi olarak savurulmasına teşbih itmiş ve ba'dehu müşebbehün bihe mevzu' olan elfâz-ı müşebbihete isti'mâl eylemişdir!

SEMÂ VE ARZ

Hakk Te'âlâ Hazretleri sûre-i Enbiyâ'da: "Evelem yerallezîne keferû enne s-semâvâti ve'l-ardi kâneta retkan fe feteknâ hümâ" buyurdu. Müfessirîn bunu tefsirde "Evvelce semâ ile arz bitişik idi. (37/A) Ba'dehu biz anları yekdiğerinden ayırdık" diye tefsir eylediler. Ben derim ki semâvât Âlem-i Melekûte, arz da Âlem-i mülke işaret olub, insanlar ise bu ikisini dahî cami' olduğundan bu âyetdeki semâ ile arzdan maksad insandır. Binâ'en-aleyh âyet-i kerime nutfede, rahimde âlem-i melekût ile âlem-i mülkte muttasıl idi. Ba'dehû biz o mazhara nefh-i rûh iderek ânları yek diğerinden tefrik ve o mazhar-da âsâr-ı Mülk ve melekûti izhâr eyledik" mealini müfîddir!

VELAYET

Velayet, muhâbbet-i İlâhiyyenin kalbe cidden hulûliyle kalbin hubb-i dünyâdan bi'l-külliye hâli olmasından ibâretdir!

İHYÂ-İ ULÛM VE KİMYÂ-YI SA'ÂDET GİBİ BAZI KİTAPLAR

"İhyâ-i Ulûm" ve "Kimyâ-yı Se'âdet" gibi bazı kitâblar ilm-i tahkiki ile ilm-i taklîdî arasında birer berzahdır. Bu tarîk-i berzah irşâd-ı âlem içün güzel bir tarîkdir. Zira halkın ibtidâ-yı emirde tahkîk-i mahza kâbiliyyeti yoktur. **Binâ'en-aleyh eğer ibtidâ ânlara (37/B) hakâyık tasrîh idilür ise tabiatları kabûl-u Hakk'dan imtina iderek yâ dalâletde kalırlar veyâhud bu hakâyık erbabını tekfire kadar varırlar. Halbuki bu tarîk berzah mümtezic bir tarik olub, min vechin muvafık min vechin de muhalif olduğundan ibtidâ-yi emr'de bu tarîke sülük iderler ise bu sayede kesb-i isti'dâd iderek, yavaş yavaş Hakk'ı kabul iderler. Ve o zaman tarîk-i mezkûrun bir âlet-i sayd olduğunu anlarlar!**

EL-CİNNET

"El-cinnet"ü ta'bîr-i Kur anîsi melâ'ikeye, şeyâtîn ve iblise şâmil bir tabirdir. Bunların kâffesi de âlem-i ecsâmdan değil, âlem-i er-vâhdan olub, âlem-i ervah ise ecsâmdaki kuvâ-yı külliyye ve kuvâ-yı cüz'iyyeden ibâretdir. İnsanı Allâh'u Te ala ya takrîb eden kuvâya Melâ'ike ve Allâh'dan teb'îd ve dünyâya takrîb eyleyen kuvâ 'ya da şeyâtîn tesmiye olunmuşdur. Bizim "el-cinnet" lâfzı melâ'ike ve şeyâtîne şâmildir" sözümüze delil ise "Ve ce'alû bi niyyete ve beyne'l-cinneti nesebâ" kavl-i şerifidir. Çünkü bu âyet "küffâr, Allah ile cinn arasında neseb isbât ettiler, (38/A) cinler Allah'ın kızları olduklarına kâil oldular" dimek olub, küffâr ise "Allah'ın kızları" nâmını cinn ve şeyâtîne değil belki melâ'ikeye virdiklerinden, şu âyet: "el-cinnet" lafzının melâ'ikeye dahi ıtlak olunduğunu ta'bîr-i diğerle Melâ'ikenin "el-cinnet" lâfzının medlûlâtı cümlesinden bulunduğunu kat'iyyen ifâde ider!

ME'ÂD

"Me'âd" hakkında şerefnüzûl iden "Feenzelnâ bihi'l mâ'e ve ah-recnâ bihi min küllî's-semerâtı kezâlike nahrucu'l-mevtâ le'alleküm tezzekkerûn" âyet-i kerimesi, semerât-ı zahire ve keennehu semerât-i fâniyye'nin misli olub, aynı olmadığı gibi ebdân-ı hâdise'de ebdân-ı fâside'nin misi ü müşabihi olub, aynı olmadığına delâlet itmekde-dir!"

VAHDET-İ VÜCÛDA DİĞER BİR BURHAN DAHA

"Mâ halkuküm ve lâ ba'süküm illâ kenefsin vahide (tin) kavl-i şerifi a'lâsiyle, ednâsiyle, gaybiyle, şehâdetiyle, el-hâsıl her işiyle bütün âlemin şahs-i vâhid gibi olduğuna ve binâ'en-aleyh te'addüd-i eşya te'addüd-i a'zâ gibi olub, a'zânın te'addüdü şahsın vahdetine (38/B) gayri mâni' olduğu misillü, eşyanın taaddüdü de Haklan vahdetine gayr-i münâfî bulunduğuna işaretdir.

HAKÂYIK-I EŞYAYA KESB-İ ITTILA

Hakâyık-ı eşyaya vukuf ve riyâzât-ı bedeniyye ve mücâhede-i mutlakayye ile hâsıl olur. Ve fakat ezminenin, emkinenin ihtilâfı hasebiyle envâ'-i mücâhedâtin tesiri dahî ihtilâf ider. İşte bunun içün şerâyi'de ihtilâf görülür. Enbiyâ ve rüsül-i kiram hazerâtının ahvâl-i seniyyeleri de buna delâlet ider. Çünki ânların şeri'atleri fürû' cihe-tiyle yekdiğerinden muhalif olduğu hâlde, usûl cihetiyle beynlerin-de asla farkyokdur! Binâ'en-aleyh cümlesi "Hakk"dan Hakk üzerine bas ve irsal buyurulmuşlardır!

"MEN KALE 'LÂ İLAHE İLLALLAH' DAHALE'L-CENNETE"

Resulü Ekrem (sallalâhû aleyhi ve sellem)'in ("Lâ ilahe illa'llâh" diyen cennete girer.) kavli vücûh-i âti ile tevcih ve tefsir olunur. Evvelan: Buradaki (39/A) cennetden maksad hûr ve kusur ve sâ'ire ile müzeyyen olan Dârü's-sevâb'chr ki, cennetin ma'nâ-yı meşhuru dahi budur. Saniyen: Buradaki cennet hısn-ı emân hâletden kinayedir, küffâr, kati ve esaret ve nehb ve gârât ve darb ve mukâtelât ile ta'zîb olundukları ve islâm olanlar ise bu azâbdan halâs buldukları için Resül-i Ekrem (sallallâhû aleyhi ve sellem) "Men kale ilâh...." buyurub, kelime-i tevhidi ityân eyliyenin bu azâbdan bi't-tahallu hısn-ı emân cennete dâhil olacağına imâ ve bağçe dimek olan "cennet"i o hısn haletinden

kinaye kılmıştır. Sâlisen: Buradaki cennet "setr ü seyr" manâsına olub Hadîs-i Şerif: "Kelime-i Tevhîd'i ityân iden kimse kendisini bi'l-cümle gavâ'il ve mesâibden himâyet ve siyânet itmiş olur," me alini müfîddir. Râbi'an: Buradaki, cennet, cennet-i vechiyye, yani "Zâtiyye"den ibaret olub, Hadîs-i şerif: "Kevneyn-i âlemeyn'de Allâh'dan başka bir mevcûd olmadığını bilen kimse cennet vechiyye-i Sübhâniyye ve Zât-ı İlâhiyeye'ye dâhil ve vâsıl olur" dimekdir. Hâmisen; Buradaki Cennetden maksad Vücûd-i Bâkî-i Firdevsî (39/B) olub, Hadîs-i şerif: "Fena fî'llâh mertebesine vâsıl olarak vücûd-i zulmânî cehenneminden bi't-ta-hallus Vücûd-u Bâkî-i Firdevsî'ye dâhil olur" meâlindedir. Sâdisen: Buradaki cennet, merâtib-i şerife ve makâmât-ı Âliyye manâsına olub, Hadîs-i mezkûr: "Kelime-i Tevhîd'i ityân iden kimse, kemâlât-ı şerife ve merâtib-ı Aliyye'ye nail olur" ma'nâsını müfîddir. Zîrâ her hâlet-i hasîse ve deniyye'ye "Cehennem" tesmiye olunduğu gibi, her hâlet-i şerife ve mertebe-i âliyyeye dahi "Cennet" tesmiye olunur. Hâlet-i Tevhîd bir hâlet-i şerife ve hâlet-i işrâk'da bir hâlet-i hasîse ve deniyye olduğundan "La ilahe illa'llâh" diyen bir âdem bilâ-şekk hâlet-i hasîse'den bi'l-hurûc, hâlet-i şerîfeye duhûl itmiş olur. El-hâ-sıl dünyada olsun âhiretde olsun, her hâlet-i şerîfeye "Cennet" ıtlâ-kı sahîh olduğu gibi her hâlet-i kerîhe ve rezîleye de "Cehennem" (nâr) ıtlâkı sahîhdir. Binâ'en-aleyh kütüb-ü semâviyyede vasf olunan "hûr", "kusur" ve sâ'ire hep bu dediğimiz şeylerin suretlerine hami idilür. Buna rü'yâ-yı sâdıka dahî delâlet iden (40/A) Bir âdem âlem-i manâda kendisinin müzeyyen bir bağ-çede yâhud âlî bir köşkde bulunduğunu görür ve bu hâl ânın bir mertebe-i âliyye ve bir hâlet-i şerîfe'ye vâsıl olduğuna delâlet ider. Ve fî'l-vâki' biraz zaman sonra o âdem mutlaka bir hâlet-i şerîfeye ve mertebe-i âliyyeye vâsıl olur. O zaman mukaddemen görmüş olduğu bağçenin veya köşk'ün işte bu hâletden bu mertebeden ibaret bulunduğunu anlar. "Nevm" denilen şey de bir "Mevt-i sagîr"den ibaret olduğundan müşâhedât-ı nevmiyyenin, müşâhedât-i uhreviyye cinsinden olmasını iktizâ ider. İmdi makâmât ve hâlât-i mezkûreye mütenâsib olan suver-i nevmiyye süver-i uhreviyye cinsinden oldu-ğu sabit olunca kütüb-ü semâviyyede zikr ve vasf olunan cennet hûr, kusur nâr azâb ve sâ'ire gibi şeylerin herbiri kendisine münâsib bir makam ve bir hâlete işaret olduğu bilâ şek taayyün ider. Bu didi-ğim şeyden tenebbüh it de âhiretin, cennetin, nârın, hûrun, kusurun neden ibaret olduklarını bil, gaflet itme (40/B) fakat bu hakâyıkı bi'l-mütâla'a vâkıf-ı esrâr-ı hakikat ve mu'tekıd-ı Hakk-ı hakkâniy-yet olduğun zaman dahî zinhar ibâdât ve tâ'ati terk eyleme, zîrâ ma arif-i hakîkiyyenin mükâşefât-ı yakîniyyenin kemâlât-ı aliyyenin makâmât-ı şerîfenin menşe'î ancak riyazet ve ancak ibâdetdir. Öyle ise sakın aldanub da "Dünyâ ve âhiret ve huri ve cennet bunlardan ibaret olunca ibâdât ve riyâzâta hacet yokdur" dime, zira bu sözleri söyliyen bir âdem hem dâl hem de mudil olub, katli mübâhdır. Sâbi'an: Buradaki "Cennet" mestur manâsına olub, hadîs-i mezkûr "Kelime-i tevhidi ityân iden kimse mahsûsda bi'l-hurûc gayr-i mahsûsa duhûl eyler. Ya'ni hiss-i zahiri ile hiss olunan asnâma ibâdetden fariğ olarak hissen idrâk olunmıyan Zât-ı Hakka ibâdetle meşgul olur" mealindedir. Şol zikr olunan vücûh ile Resûl-i Ekrem'in "İnne li'l-Kur ane zahren ve batnan ve libatnihi batnan ilâ seb'ati ebtunin" kavl-i şerîfiyle beyân buyurduğu bütûn-ı seb'a tamâm oldu.

Çünki Resulü Ekrem "Bütûn-i Seb'anın Kuran hakkında câri olduğunu (41/A) ihbar buyurmuş ise de kendileri mazhar-ı cevâmi'ül-kelim olduklarından ânın her kelâmı hikmet nisabında ve ale'l-husûs kendilerine vahy olunan ve binâ'en-aleyh Kuran hükmünde bulunan şu hadîs-i şerif de bütûn-i mezkûrenin tahakkuku şübhesizdir. Hattâ bu hadîs-i şerîf "Cevâmi'ü'l-kelim"den olduğu içündir ki avam ândan vukû'u mümkün olmayan bir takım şeyler anlamış ve bu da "Allah" ile "Râsihûne fî'l-'ilm"den ma adâ kimsenin bilemiyeceği bir hikmete binâ kılınmıştır ki, bütün umûma karşı şeref vârid olan bir şeri'atin de böyle olması muktezâ'-yi maslahatdır. Ba'zı kimseler vahiyde, şeri'atde i'vicâc görüyorlar ise de bu i'vicâc vahiyde, şeri'atde değil kendi his ve idrâklerindedir. Her nebiye gelen vahiy bi'l-cümle muhtemilâtiyle zahiriyle bâtınıyla maksûddur.

DECCÂL VE KIYAMET VE DABBETÜ'L-ARD

Zamân-ı Resul aleyh'is-selâm'da ba'zı nâs, Kur andan hadîsden anlamış oldukları "Deccâl", "Kıyamet", "Dâbbetü'l-ard" ve sa ire gibi şeylerin kendi zamanlarında zuhuruna muntazır (41/B) oluyorlar idi. Nitekim anların bu intizârları meşhur ve kütüb-i mufassalada mesturdur.

Sonra müte'ahhirîn dahî kendi zamanlarında bunların zuhuruna muntazır oldular hattâ, bu bâbda bir çok kitâblar dahî tasnif ve te'lîf eylediler. Bunlardan bazıları o şeylerin hicretin üç yüz senesinde bazıları da zamân-ı Mehdî de zuhur ideceğini ve zuhûr-i Mehdî'nin de yediyüz ile sekizyüz arasında vukû'a geleceğini tevkît ve ta'yîn itdiler.

Hâlbuki hicret-i seniyye'nin sekizinci asrının nısfına doğru tekarrüb etmiş olduğumuz hâlde anların tahayyül etmiş bulundukları şeylerden hiç birisi zuhur etmediği gibi bundan sonra daha nice bin seneler dahî mürur idecek ve yine o şeylerden hiç birisi zuhur eylemiyecek. Kezâlik anların zu'm itdikleri gibi haşr-ı ecsâd dahî asla vuku a gelmiyecekdir!

Beyt:

Sevfe tera izâ incelel-gubâru

Eferesi tuhibbuke em hımâru
[Toz duman ortadan kalkınca, altındakinin at mı yoksa eşek mi olduğunu anlayacaksın.]

Ya Rab kelimât-i tâmmen ve nüfûs-i kamilen hürmetine nâr-ı cehennemden sana sığınıyorum.

(42/A) ALLAH MUHÎT-İ ÂLEMDİR

"Va'llâhu min veraihim muhît" kavl-i şerifi Hakk Te'âlânın bi'z-zât bütün kâ'inâtı muhît olduğunu ifâde etmiş ve hakikat ve nefsü'l-emr de bundan 'ibaret bulunmuşdur!

Cenâb-ı Hakk'ın bu âlemi muhît olması Zeydin kendi azasını muhît olmasına benzer. İmdî a'zâ-yı Zeyd'den bir uzuv hareket it-dikde veya bir iş yapdıkda o hareketin o fi'ilin fâ'ili o uzuv değil belki o uzvun sahibi olan Zeyd olduğu ve binâenaleyh a'zâ mezâhir-i âsâr ve ef alden ibaret kaldığı gibi ecza ve efrâd âlemden bir cüz ve bir ferd dahî hareket itdikde veya bir iş yapdıkda o hareketin o fi'ilin fâ'ili dahî o cüz veya o ferd değil belki Allah olub, ecza ve efrâd hep mezâhir-i asardan ibaret kalmışdır.

Kezâlik a'zânın taaddüdü ile taaddüd-i Zeyd lâzım gelmediği gibi ecza ve efradın taaddüdü ile de Allah'ın ta'addüdi lâzım gelmez ve bu hâlde Allâh'dan başka fâ'il-i sâmi müteharrike olmadığından (42/B) hiç şübhe edilmez bunu birazda şöyle îzâh idelim. Zeyd a'zâsından ibaret değildir. Belki a'zâ Zeyd'in mezâhiridir. Zeyd her uzuvda o uzvun isti'dâdına göre zuhur ider. Ve anda bir eser izhâr eyler. Meselâ elde "batş" bir şey'i şiddet ve kuvvetle ahz itmek ayakda "Meşy" lisânda tekellüm, kulakda "sem"' zuhura gelir. Binâ'en-aleyh mâşî, sâmî' ne ise mütekellim-i batş dahî odur. Yoksa bunları beyân kendilerinin mahall-i zuhurları olan a'zâlar değillerdir. Görülmez mi ki Zeyd bir şahsı darb ettiği vakit o şahs-i madrûb "beni Zeyd darb itdi" der. "Zeyd'in eli" ve yâhûd "ayağı darb etti" dimez. Binâenaleyh asıl Zeyd tecezzi ve inkisâmı gayr-i kabil bir şey olub, tecezzi ve inkısamı kabul iden şey ancak beden ve a'zâdır. Fakat tecezzi ve inkisâmı kabul iden beden-i mahsûs da zuhur etmiş ve halbuki hissen beynlerinde fark olmadığı içün o bedene "Zeyd" denilmişdir. Yoksa hakikat ve nefsü'l-emr'de Zeyd beden değil belki bizim dediğimiz şeyden ibaretdir, bunun (43/A) içün der ki bir uzuv tekellüm veya birisini darb yahud bir sadâ istimâ' eyledikde veya bir mahalden diğer mahalle gitdikde bunların hepsi şey'-i vâhid olan hakîkat-i Zeyd'e isnâd olunur. Herhangi bir uzuv tekellüm idüb "Ene Zeyd" dise bu söz sâdık olur. Ve bundan "Zeyd"in taaddüdü lâzım gelmez.

İşte Hakk Te'âlâ dahî mahlûkâta nisbetle böyle olub o mezâhir-de zuhur itmiş ve her mazhardan sudur iden eserin müessiri dahî o mazhar değil belki anda hasebü'l-isti'dâd zuhur itmiş bulunan Hakk Celle ve Alâ Hazretlerinden ibaret bulunmuş ve mezâhirin taaddüdü ile Cenâb-ı Hakk'ın

taaddüdü lâzım gelmiyeceği dahî kat'iyyet hükmünü almışdır. Öyle ise bu âlemde Allâh'dan başka ka’il, fâ'il, sâni', mâşî, yokdur. Benim bu hakâyıka vukufumu istib'âd itme. Zîrâ Hakk Te'âlâ "Velev enne ehle'l-kurâ âmenû vettekû le-fetehnâ aleyhim berekâtin mine's-semâ'i ve'l-ard" buyurmuş ve buradaki (43/B) "Semâ" âlem-i melekûte, "arz" âlem-i mülke işaret olmağla nazm-ı kerîm vücûd-i hakîkî erbabı riyazet ve ibâdetle bize teveccüh eyler ise kendilerine âlem-i mülk ve melekût yollarını feth ider. Ve iki âlem'in hakâyıkını kâşif olan ilhâmât-ı ilâhiyye ve vârîdât-ı kal-biyye-yi müyesser kılarız" mealini ifâde etmiştir.

ENBİYÂ VE EVLİYA

Bir "Nebi" veya "Velî"ye kendi zamanında pek az kimseler meyl-i muhabbet ider ve vefatından sonra ise nâsın ana meyi ü muhabbeti yavaş yavaş artmağa başlar. Nihayet herkes anın nebi veya velî olduğunu tasdik eyler bu da ber-vech-i âti esbâb dan neşet ider. Evvelen bir nebi veya velînin kendi zamanında hasûdları bulunur. Ve ekseriya bu hasûdlar erbâb-ı nüfuzdan olur. Bunlar ânın hakkında şurada burada âna mukabele iderler. **Halkın ândan nefretini mûcib bir takım sözler söylerler. Halk da bunların sözlerine inanarak o nebi veyâhûd o velîye lâyık olduğu ehemmiyeti virmezler. (44/A) Halbuki O nebî veya velî vefat edince bi't-tabi'î hasûdlar dâhî birer birer vefat iderek ânın hakkında mûcib-i nefret olan sözler dahî (ecrîcen ortadan zâ'îl ve ânların yerine menâkıb-ı sırfakâ olur. İşte bunun üzerine nâs dahî âna muhabbet ve i'tikâd itmeğe başlıyarak nihayet cümlesi ânın nebî veya velî olduğunu tasdik eyler. Sâniyyen: kesret-i mülakat taklîl-i muhabbete bâdî olduğundan bir nebî veya velî ile kavminin dâima yekdiğerini müşahede etmesi ve birbiriyle muhâdara ve muhavere eylemesi ânın hakkında muhabbet ve i'tikâdı taklîl ider. Ve bu cihetle zamân-ı hayâtında kendisine pek az kimseler ittibâ' eyler, vefatından sonra ise bu hâl zâ'il olarak gittikçe kavminin âna muhabbeti, hüsn-i zannı tezâyüd eyler.**

Sâlisen: Bir nebî veya velînin meziyyet ve fazileti tedricen zahir olur. Râbi'an: Avâm-ı nâs nübüvvetde, velâyetde vâki' ve nefsü'l-em-re muhalif birçok şeyler tevehhüm eyler. Nitekim Kitâb-i Mübîn'in delâlet ettiği üzre münkirler Peygamber olan (44/B) Zâtın eki ü şürb itmiyeceğini ve sokaklarda meşy hareket eyliyemeyeceğini ve insândan değil meleklerden olacağını, vukû'u muhal olan bir takım havârıkı izhâr ve icada muktedir olabileceğini tevehhüm eylemişler ve Resulü Ekrem (sallallâhû aleyhi ve sellem) ise bunların zu'm ettikleri gibi olmadığından "Muhammed" de bizim gibi bir insandır, yiyib içiyor, sokaklarda geziyor, bununla beraber istediğimiz havârikı de izhâr idemiyor, halbuki Enbiyâ-i sâlife böyle değil idiler. Bizim ândan taleb ettiğimiz şeylerin emsalini ânlar ityân ve izhâr ediyorlar idi. Binâ'en-aleyh Muhammed nebi değildir" diye tan itmişler idi. İşte avâm-ı nâs Enbiyâ'nın bu gibi evsâf-ı muhâliyye'yi hâ'iz olmalarını tevehhüm ve tahayyül itdikleri cihetiyle içlerinden zuhur iden bir nebi veya bir velînin evsâf-ı mezkûreyi hâ'iz olmadığını görünce "Enbiyâ-i sâlife şöyle idi böyle idi. Bu ise ânlar gibi değil" diye hemen ânı inkâra müsâra'at iderlerde Enbiyâ-i sâlife'nin dahî o nebî gibi olduklarını bilmezler ve hattâ o ciheti hatır ü hayâllerine bile getirmezler.

(45/A) Halbuki bu münkirler Enbiyâ-i sâlife zamanlarında gelmiş olsalar idi bilâ şekk ânları da inkâr idecekler idi. Nitekim ol zamanlar mevcûd olan avam dahî bunlar gibi olub, şu zu'm-u faside binâen içlerinden zuhur iden Enbiyâ-i izâm Hazarâtını inkâr etmişler idi, el-Hâsıl her kâmilin zamanı mürur ettikde ukûl-i nakısa erbabı ânlara bir takım kemâlât-i muhâliye isnâd ve ânların o evsâf-ı muhâliye'yi hâ'iz olduklarını i'tikâd itmekde olduklarından asırlarında zuhur iden kâmillerde evsâf-ı mezkûreyi bulamayınca hemân anları inkâra müsâra'at iderler. Ma'a hazâ eğer ânlar kâmilîn-i sâlifeyi görmüş olsalar idi. Ânları dahî inkâr idecekler idi.

Çünki zu'mlarınca enbiyâ ve evliyada bulunması lâzım gelen ke-mâlâtın ekserisini anlarda bulamayacaklar idi. Nasıl bulabiliyorlar ki bu gibi kemâlât o zamanlarda vâki' olmadığı gibi gerek şimdi ve gerek ilerüde dahî vâki' olmak sânında değildir. İşte ekseriya avâm-ı nâsın kâmilîn-i

hâzırayı inkâr (45/B) ettikleri hâlde kâmilîn-i mâ-ziyye yi i'tikâd eylemeleri bu zikr olunan sebebden nâşîdir. Allah ü a'lem!

TAKSÎM-İ İBÂDÂT

Avâm'ın ibâdâtı âdete, ehl-i sülûkden olan mübtedîlerin ibâdâtı da havf ü recâya, mutavassitînin ibâdâtı da meyl-i makâmât ve vus-lat-ı kerâmâta, müntehîlerinki ise hudûd-i şer'iyye'yi hıfz ü siyânete mebnîdir. Fakat riyâzet-i ciddiyye ve mücâhede-i hakîkîyye'nin nihayeti yokdur. Çünki riyazet ve mücâhede maarif-i ilâhiyyeyi ve "seyr-i fî'Hâh'ı tahsil içün olub, bunlar ise namütenahi olduğundan riyazet ve mücâhede dahî namütenahidir. Binâen-aleyh kelâm ve taksîm-i sabıkımız ibâdât-ı mahsûsa ve tâ'at-ı mukannene hakkında olub, mücâhede-i hakkında değildir!

İNKITA' İLA'LLÂH

"İnkita İla'llâh" ta'bîri ıstılâh-ı ehl-i tasavvufda tefekkür ve teyakkuz manâsında müsta'meldir. Bunun da hâsılı tahsîl-i ma'rifetu'llâh içün ala ik-i dünyeviyyeden bi'l-inkıtâ' garîk-i lücce-i (46/A) tefek-kürât ve teyakkuzât olmakdan ibâretdir. Vâki a ma'rifetu'llâh ancak bu yolda tahsil olunabilür. Şu kadar ki insanlar Allah'ı bi-hakkın bilecek olurlar ise içlerinden pek az kimseler ibâdât ve tâ'at ile iştigâl idüb ekserisi ise bunlardan âzâde kalacaklarından Hakk Te'âlâ Hazretleri anların kalblerini mühürleyerek kendisini ânlara bildirmemiş ve hevâ ve heveslerini kendilerine ilâh, ittihâz itdirerek ululara ânları tâ'at ve ibâdete sevk eylemişdir ki bundaki hikmet ve menfaati ancak arifin takdir iderler.

SAVM-I VİSAL

"Savm-ı Visal" mekruh değildir. Vâki'a ânın hakkında bir nehiy vârid olmuşdur. Fakat bu nehiy bizim aleyhimize değil lehimizedir. Bu gibi nehiy ise tahrîm ve kerahet içün olmayub belki terfih ve şefkat içündür. Nitekim usûl-i fıkıhda dahî böylece tasrîh idilmişdir. Binâen-aleyh savm-ı visali terk câ'iz olduğu gibi (46/B) bilâ kerahet fi'il dahî câ'izdir. Eşhâd hakkında nazil olan "Veşhedû zeviy adlin minküm" kavl-i şerifındeki "Veşhedû" emri vücûb içün olmayub, belki terfih ve şefkat içün olduğu ve binâenaleyh terk-i işhâd ile ism ve kerahet lâzım gelmediği gibi savm-ı visal hakkında vârid olan nehiy de tahrîm veya kerahet içün değil belki terfih ve şefkat içün olub, gerek fi'iliyle ve gerek terkiyle ism ve kerahet lâzım gelmez.

İmâm Müslim'in silsile-i rivayetini Enes İbn Mâlik Radiyâllahu anh'e ısâl eylediği "Vâsale'n-Nebi Aleyhi's-selâm fi âhiri şehr-i Ramazân fevâsala nâsun mine'l-müslimîn febelagahu zâlike. Fekâle lev-muddelenâ eş-şehru levasalnâ visâlen hattâ yede'ul-mute'ammikûne te'ammukahum." Hadîs-i şerifi de şu müddeâmızın hakikatine delâlet ider. Zîrâ bu hadîs-i şerif mantûkunca Hazret-i Resul aleyhi's-selâm bir Ramazânın âhirinde savm-ı visal itmiş ya'nî iftar etmeksizin ertesi günün orucuna niyyet eylemişler müslümânlardan bir takım kimselerde bu husûsda kendilerine peyrev olmuşlardır. Bu hâl Cenâb-ı (47/A) Resulü Ekrem'e baliğ oldukda Resulü Ekrem ânların bu fi'illerini takbih itmeyüb belki ekser şehr-i Ramazân'da bizim içün biraz daha uzadılmış olsa idi "Müte'ammikûn" terk-i visal idinceye kadar biz visalimizde devam ider idik" demişdir. Eğer savm-ı visal haram olsa idi, Hazret-i Resul anların bu visallerini takbih ider ve "Bir daha böyle şey yapmayınız" diye ânları o fi'ilden men' eyler idi.

İmdî işte bu hadîs delaletiyle anlaşıldı ki mukaddemen taraf-ı Risâletpenâhî'den "Savm-i Visal" hakkında vârid olan nehiy, nehy-i tahrîm değil belki ehl-i imân ve islâm'ın düçâr-ı külfet olmamaları içün vârid olmuş bir nehy-i terfih ve şefkatdir.

Öyle ise bugünkü orucunu iftar itmeksizin yarınki orucuna vasi itmek isteyen bir kimse içün savm-i visal haram değildir, belki men-dûbdur. Hazret-i Sıddîk'in altı gün, Abdullah bin Zübeyr'in yedi gün ba'zı selefin de üçer gün savm-i visal eylemiş oldukları dahî mervîdir ki, (47/B) bunlar hep o gibi savmın mendûb olduğuna delâlet ider. Ba'zı muttakîlerin de "kırk gün savm-ı visal" ettiği rivayet

olunmuş ve hattâ sulehâ "Her kim giceli gündüzlü kırk gün sâ'im olur ise ana âlem-i melekût'dan bir nev'î kudret zuhur iderek, o kimse ba'zı es-râr-ı ilâhiyye'ye vâkıf olur" dimişlerdir!

RÜ'YETÜ'N-NEBÎ

Ba'zı kimseler âlem-i menâmda Resûl-i Ekrem'i görürler ve gördükleri suretin hakîkaten Resulü Ekrem'in sureti olduğunu zann iderler. Fakat bu zann bâtıldır. Sâhib-i rü'yâ'nın gördüğü şey' yine kendisidir. O günlerde Resulü Ekrem'e peyda itmiş olduğu bir münâsebet üzre kendi ruhu Resulü Ekrem'in suretine temessül iderek âlem-i menâmda kendisine görünmüşdür.

Nâ'imin âlem-i rü'yâda gördüğü sair suretler dahî hep bu kabildendir. Bir adam hâl-i yakaza'da her kime münâsebet peyda ider veya hangi şey ile iştigâl eyler ise hâl-i nevm'de ânın ruhu (48/A) o kimse veya o şey suretine temessül iderek kendisine görünür. Âlem-i manâdaba'zan sâhib-i rü'yânınba'zan da sâhib-i suretin hâli sâhib-i rü'yâya münkeşif olur. Ve bu bâbda arif ile gayr-i arif arasında min vücûhin fark bulunur. Ez-cümle arif "Ba'de'r-Rab" gayr-i arif ise "Kable'r Rab"dır. Ya'nî arif olanlar bir fı'ilî evvela ve bi'z-zât kendilerine isnâd ettikleri hâlde arif olmayanlar her fi'ili evvelen bi'z-zât Rablerine ve ba'de kendilerine isnâd nisbet iderler!

YİNE VAHDET-İ VÜCÛD'A DÂİR BİR KEŞİF

Bir gün hücremde oturmuş ve ser-be-ceyb murakabe olmuş idim. Bu sırada kendimi muztarib bir hâlde gördüm. Nefsimin hâl-i ihtirâk ve işti aide bulunan bir odun parçasında zuhur iden alevin sadâsına müşabih bir sadâ virdiğini işitdim bunu müte akib karşum-da kırmızıya mail bir levn-i ebyaz müşahede itdim. Ba'dehu hiss-i zahirîye avdet ile karşımdaki ocakda (48/B) bir odun parçasının iştial etmekde ve muztarib olmakda ve kendisinden kırmızıya mâ'il beyaz renkde bir 'alev çıkmakda bulunduğunu ve o alevin rü'yâda gördüğüm alev gibi bir alev olduğunu ve işittiğim sadâ gibi bir sadâ virdiğini gördüm. Bunun üzerine hâl-i murâkebede nefsimde vâki' olan şey'in işte bundan ibaret bulunduğunu bildim ve hükm ittim ki ocaktaki odun benden ve ben de ândan ibaret olub, ânın savtı benim ve benim savtımda anındır. Kezâlik ânın iştial ve ıztırâbı benim ve benim iştial ve ıztırâbım da ânındır. O gördüğüm üzre işte bu odundan zuhur iden alevin levni olub, başka bir levn değildir.

Hazret-i Sıddîk Radiya'llâhü anhü "Her neye bakar isem evvelâ Allâhı görürüm. Hattâ kalbimin nefsimin dahî mezâhir-i ilâhiyye-den birer mazhar olduklarını yakînen bilürüm" **dimiş ve bu sözüyle her gördüği şeyde evvelen nefsini müşahede itmekde olduğunu ve ânın da Allâh'dan ibaret bulunduğunu i'tirâf eylemişdir.**

(49/A) Zîrâ kuvve-i bâsıra ve kuvâ-yı sâ'ire hep ândan ibaret olmağla kendisi de bilâ şekk ânın aynıdır. Fakat Hazret-i Osman Radiya'llâhü ânhu her ne şeye nazar ider ise evvelen o şeyi ba'dehu Allah'ı müşahede itmekde olduğunu söylemişdir!

BA'ZI HALATIN ZUHURİYLE VAHDET-İ VÜCÛD'A İSTİDLAL

Hava gayet bulutlu olduğu ve şems o kesîf bulutlar altında kalmış bulunduğunu bir gün hücremde oturuyor ve vaktini bir dürlü ta'yîn idemiyor idim. Birdenbire kalbime "Şimdi ikindi ezanı okunacak" hatırası tulü' itdi. Ve bu hâtıra birkaç kerre tekerrür iderek zihnimde karargîr oldu.

O anda vakt-i asrın hulul itmiş olduğunu bildim. Ve hemen ezan sadâsını dahî işitdim, gaybı biliş ise ancak o ya'ni "Allah" olduğundan kendimin Allâh'dan başka bir şey' olmadığını işte bu hâdise ile de bi'l-istidlâl anladım bir de ahyânen nefsimde vâki' oluyormuş gibi bir hareket-i kaviyye (49/B) ve bir meşiyyet-i serî'a hissederim, hem de bunu yalnız kuvve-i sâmi'am ile değil bi'l-cümle kuvvetlerim ile duyarım işte bu da vahdet-i vücûd'un hakikatine delâlet ider.

Bu esrarın tarafımdan dermiyân idilmesi bir fi'il-i ilâhî'den başka bir şey' değildir. Zîrâ Hakk Te'âlâ "Mâyaftehu'llâhu li'n-nâsi min rahmetin felâ mümsike lehâ ve mâ yümsikü felâ mürsile lehû min

ba'dehu min rahmetini" buyurmuşdur ki, bunun cümleten me anîsinden biri de Hakk Te'âlâ bir nebî veya velî vâsıtasiyle nâsın hidâyetini irâde itdikte ânın menine kimse kadir olamayub ânın be-hemehal vukû'a geleceğinden ibâretdir. "Va'llâhu mütimmü nûrihi velev kerihe'l-kâfirûn"

RÛH

Eczâ-i ferdiyet-i bedeniyye'nin te'essürâtiyle bedende zahir ve âlât-ı bedeniyye vâsıtasiyle ef al ve harekât-ı mahsûsanın bedenden sudûruna bais olan keyfiyet "Ruh" ıtlak olunur. Bazı hükemâ ve mütekellimînin didikleri gibi "ruh" ba'de'l-beden hâdisdir. Kezâlik âlem-i misâl vâsıtasiyle beden (50/A) suretine temessül etmiş olan şeye de "Ki bir cevher-i nûrânîdir" rûh ıtlak olunur. Rûh bu cevherden ibaret olduğuna göre hudûs-i bedene iki mertebe takaddüm etmiş olur.

Zîrâ âlem-i misâl bedenden bir mertebe, âlem-i ervah da âlem-i misâlden bir mertebe mukaddem olduğundan cevher-i nûrânîden ibaret olan ruhun bedenden iki mertebe mukaddem olması iktizâ ider. Resulü Ekrem Efendimizin "Hulika'l ervâhu kable'l-ecsâdi bi elfey âmin" hadîs-i şerifleri dahî buna işâretdir. Zîrâ buradaki "elfey" lafzı "mertebeteyn" mânâsına olub, hadîs-i şerîf "Ervah, ecsâddan iki mertebe evvel halk olundu" me alini müfîddir. Bundan ervahın hudûs-ı zamânî ile hadis olması da lâzım gelmez.

Resulü Ekrem (sallallâhû aleyhi ve sellem) Efendimize şu iki mertebeden her biri bin yıl suretine temessül itmiş olduğundan kendisine zuhur ve inkişâf eylediği gibi haber vermiş, ta'bîri ve tavzihi ise bizim dediğimiz şeyden ibaret bulunmuşdur.

(50/B) Bu tabirden gaflet itme zîrâ bu ta'bîr ile Resulü Ekrem'e zuhur idüb, cühelânın ta'bîrinden âciz ve gafil kalarak zahiri üzre hami itdikleri pek çok şeyler sana münkeşif olur. Ma'a hazâ hikmet ve maslahat yine ânları zahirleri üzre terkdedir. Ehlu'llâhdan "Küm-melîn" (kâmiller) bunu da pek a'lâ bilürler. El-hâsıl Resûl-i Ekrem'e zuhur iden manâlar hep suver-i mahsûsâtda zuhur itmiş ve halbuki böyle suver-i mahsûsâtda zuhur iden manâlar ekseriya ta'bîr ve tevile muhtâc bulunmuşdur. Resûl-i Ekrem bunları niçün ta'bîr ve te'vîl itmedi de zahirleri üzre bırakdı" diye suâl olunur ise diriz ki hasebü'z-zamân bir nev'î hikmete binâen Resûl-i Ekrem ânları ta'bîr ve tevile me'zûn değil idi. Bir ma'zeret-i meşru'aya binâen o zaman Resûl-i Ekrem ânları ta'bîr ve tevîl itmedi. Bu zamanda ise o mazeret mevcûd olmadığından artık şimdi ânları ta'bîr ve te'vîlde hiçbir mahzur yokdur. Bu sözlerimizden Nusûs-u Kur'aniye ve Ehâdis-i Nebeviyye'nin ma'ânî-i zahiresi nefy ve inkâr itmiş (51/A) olduğumuz anlaşılmasın zîrâ Resul ü Ekrem "İnne li'l-Kur ani zah-ran batnan ve li-batnihi batnan ilâ seb'ati ebtunin" buyurmuşdur. Binaenaleyh biz bir âyetin ve yâhûd bir hadîsin ma'nâ-yı zahirisine mugayir bir ma'nâ-yı bâtınîsi hakkında bir şey söyler isek maksadımız, zahiri nefy değildir. Belki biz zahire de, bâtına da hem de yedinci batna kadar bâtına da kâ'il ve zahir ile bâtın beynini câmî'yiz. İndimizde Kuran olsun, hadis olsun zahiren ve bâtınen Hakk'dır. Meğer ki zahirden mâni' bir mecaz taayyün itmiş ola!

UMÛR-İ GAYBİYYE'NİN SUVER MAHSÛSÂT İLE TECELLÎSİ

Bir gün beyne'n-nevm ve'l-yakaza hâlinde bulunduğum bir sırada karşımda bir suret zuhur etti, bana birçok sözler söyledi. Ezcümle birisi "Bana meyi ideni ve beni tahsil eyleyeni Allâh'dan teb'îd ide-rim" kaziyyesi idi. Gözümü açub bunun rü'yâ olduğunu anlayınca o gördüğüm sureti dünyâ ile ta'bîr ve te'vîl eyledim. (51/B) Yine ayn-i hâlde bulunduğum bir zamanda ruhum bana tecellî itdi, etrafıma şemsden daha ziyâde nurlar ziyalar saçıyor idi. Bir hâldeki ânın nuruna haddü pâyân tasavvuru bile mümkin değil idi. Bunun üzerine bana nâ-kâbil-i ta'rîf bir vecd ve bir bükâ arız oldu. Ve bu sırada birisi bana âhiret ile dünyâ arasındaki tağayyür ihtiyarlık ile gençlik arasındaki tagayyür gibidir" diye hitâb eyledi. Ve yâhûd bu söz kendi kendine kalbime tulü' itdi.

Yine bir gün bir yerde oturuyor idim. Bana bir nevm-i hafif arız oldu. Âlem-i menâmda bütün mevcudatın Allâh'dan ibaret olduğunu müşahede itdim. Ve bu sırada Hakk Te ala nın benim lisânım üzre "Ya Allah" diye nida eylediğini işitdim. Çünkü bütün âlem andan ibaret ve lisânım da ânın

lisânı idi. Bu hengâmda bende bir vecd husule geldi ki ândan aldığım lezzet hâlâ beni gaşiy eylemekdedir!

İNSÂN'IN HEM BEDENİ HEM DE RUHU İTİBÂRI İLE GIDAYA İHTİYÂCI

(52/A) İnsân nefs-i natıka ile bedenden ibâretdir. Hâlbuki bunlardan her ikisi içün de, rızk, rıfk, gıda, tenâ'um lâzımdır. Binâen aleyh insân agziyye-i bedeniyyesini tahsil içün sa'y eylediği gibi ag-ziyye-i rûhiyyesini tedârik içün dahî sa'y itmelidir.

Hattâ âkil olan kimse ağziyye-i rûhiyyesini tedârik içün daha ziyâde gayret eylemelidir. Çünki insân, bedeniyle değil asıl ruhiyle insân olduğundan ağziyye-i bedeniyyesini tahsile sa'y idüb de ağziyye-i rûhiyyesini tedârike sa'y etmeyen hâ'ib ve hasır ve mevta a'dâdına dâhildir.

MEŞÂYİH-I İ'ZÂM'A MEYL-İ MUHABBETİN LÜZUMU

Resul ü Ekrem Efendimiz "İnne lillâhe fi eyyâmi dehrikûm ne-fehâtün elâ fete'eradu en-nefehâte" buyurmuş ve buradaki "nefehât" lafziyle mürşîdîn-i kâmiline işaret eylemiş ve diğer bir hadîsinde de "Men ehâbbe kavmen fehüve minhüm" buyurmuştur. Zîrâ birşeyi bir şeye takrîb eyledikde ânın hükmünü ahz ider. (52/B) Muhib de mahbûba kalben karîb ve mukbil olduğundan mazmûn-u hadîs bilâ şekk Hakk ve savâbdır. Hattâ görülmez mi ki gice ile gündüz yekdiğerine tekarrüb itdikde birbirinin hükmünü ahz idiyorlar. Ve bu cihetle "İhvan" nâmını alıyorlar.

SÛFÎ İBNÜ'Z-ZAMÂN'DIR

Sûfî ahvâl-i mâzîyeyi tefekkür ve ânın içün teessüf etmediği gibi ahvâl-i müstakbeleyi de teemmül itmez, belki vaktini teveccühe, tasfiyyeye, hâl-i hâzırda kendisine lâyık olan şeyleri tefekküre sarf eyler. Sûfî bir tarîk-i ibâdet dahî iltizâm itmez, her vakit Hakka tâbi' olur. Hakk'dan başka bir şeye nazar eylemez. Ba'zan tatyîb-i hatır içün halk ile meşgul olur ise de bu sırada ve belki her nev'i iştigâlinde ve her hâl ü kârında Hakka mukârindir. Her ne kadar şu iki iştigâl beyninde hasebe'z-zâhir tebâyün ve tezâd bulunur ise de. Zira a'mâl niyyât iledir. El-hâsıl sûfî "İbnü'z-Zamân'dır.

(53/A) SÂLİK-İ TARİKAT OLANLARA ZUHUR İDEN BİR HÂLET-İ MÜDHİŞE

Bir sâlik mertebe-i küfre vâsıl olub, o mertebeyi kat' itmeyince tam müslümân olamaz. Bu mertebe iki islâm arasında bir berzah olduğundan orada tevakkuf iden sâlik tezânduk ider. Bu tevakkufdan Allah'a sığınırız. Ben dahî o mertebeye vâsıl oldum ve orada birçok zamanlar kaldım ise de lehü'l-hamd ve'l-minne inâyet-i ezeliyye im-dâdiyle oradan kat'-ı mesafe iderek sâhil-i selâmete çıkdım!

SÜLÛK'UN BA'ZI MUKTEZİYÂTI

Mürîdlerimizden bazılarını bizim bağın muhafazasına me'mûr itmiş idim. Bir gün ânlardan birisi yanıma gelüb ber-vech-i âtî ifâde de bulundu. Ve geçenlerde bir çocuğun bizim bağa girdiğini ve bir ağaçdan meyve koparmak üzere bulunduğunu gördük. Arkadaşlarımızdan filân derhâl (53/B) çocuğun yanına koşarak çocuğa bir tokat vurdu. Ben ise karşudan bu hâli seyr idiyor idim. Gayet müte essir oldum. Hattâ teessürümden ayakda duramayub, derhâl yere düşdüm. Çocuk ise düşmedi. Tokadı yiyen o çocuk olduğu hâlde benim ândan daha ziyâde müte'essir oluşuma ta'accüb ittim ve hâlâ idiyorum: "Bizim mürîd kendisine zuhur iden bu vakayı garâ'ibden add eyledi ise de bu gibi şeyler müntehilere ve hattâ mutavassıtlara göre muk-teziyât-ı sülûkden olub, ânlarda asla garabet yokdur. Kezâlik ara sıra bizi ziyaret iden ve muhibbân-ı sülehâdan bulunan bir genç tüccara zuhur itmiş olan vak'a-i âtiye dahî bu kabildendir. Mümâ'ileyh bir gün yanıma gelüb şu yolda ifâdede bulundu.

Bir gice odamda uyuyor idim. Birisi beni uyandırdı. Yatağımın üzerine oturdum, uyandıran adamın yüzüne bakdım, yüzünden leme an iden nurlar derûn-u hücreyi (54/A) tenvir eyliyor ve bu nûr gayet latif ve gayet dilgarîb (gönle yakın) bir nûr olmağla bence ma'rûf ve ma'lûm olan nurların, ziyaların hiç birisine benzemiyor idi. Bu zât karşumda bir zaman durdu ise de bu müddet zarfında

bana hiç bir şey söylemediği gibi "Ben" de ana hiç bir şey söyleyemedim. Badehu birden bire gâ'ib olub gitti. Zulmetde yine avdet iderek derûn-i hücreyi istilâ eyledi. İkinci, üçüncü giceleri dahi ayn-i hâl vuku' buldu. Fakat üçüncü gicede o zâtın yanında diğer bir zât daha bulunuyor idi. O gice sabah oldukda bu vakayı ehibbâmdan ba'zılarına hikâye itdim. Ve bunun üzerine gerek o zâtı ve gerek refikini bir daha göremedim. Birkaç gün sonra şiddetli bir hastalığa tutuldum az kaldı ki ölüyordum!

İNSÂN HER ŞEYDEN KÂMİLDİR

Nev-i insânda olan idrâkât, ıttılâât, tasarrufât, gerek mücerre-dâtda ve gerek ânların mafevklerinde bulunmak ihtimâli yokdur. (54/B) Yani şu mertebe-i nev'-i insânî'de "Vücûd-i Mutlak" içün hâsıl olan kemâlât merâtib-i sâ'ire'nin hiç birisinde hâsıl olmak mümkin değildir. Çünki Vücûdun mir'ât-ı mücellâ-yı uzmâsı ancak insandır. Bunun içündür ki bir hadîs-i kudsî 'de "Levlâke levlâk lemmâ halaktü'l-eflâk" buyurulmuş ve melâ'ike dahî insâna secde ve inkıyada me'mûr olmuşdur.

Akl-ı küll, Nefs-i küll ve bunların fevkindeki merâtib vücûdu insânda zuhur itmedikçe insân gibi bir şeyi idrâk ve ilm ânlar içün gayr-i kabildir. Çünki nefsî vücûd herşeyden ârî olduğundan vücûd'un bir şeyi insân gibi idrâk etmesi kendisine ancak mertebe-i insâniyyede mümkin olabilür. Vâki'a âlemde zuhura gelmekde olan eşyâ-yı acîbe ve âsâr-ı garibenin fâ'ili, mutasarrıfı müdriki hep vücûddur. Fakat merâyâ (aynalar) ve mezâhir vâsıtasıyle vücûd'dur. Eğer bu tahkiki anlar isen rüşde baliğ olarak hidâyeti kabul itmiş olursun!

HER ŞEY'İN VÜCÛD-İ MUTLAK OLDUĞU

(55/A) Bilmelisin ki, akıl, nefis, rûh, kalb hep "Allah" ismiyle müsemmâ olan Vücûd-i Mutlakdan 'ibâretdir. Bunlara "Vücûd" nâmı virilmesi her birinin merâtib-i vücûd'dan bir mertebe ve mezâhirinden bir mazhar olması i'tibâriyledir. "Vücûd-i Mutlak" o şeydir ki etvâra sirayet eder. Ve bir mertebeden diğer bir mertebeye intikâl eyler ba'zan felek ba'zan melek, ba'zan unsur, ba'zan me adin, ba'zan nebat, ba'zan hayvan, ba'zan insân suretinde zuhur ider. Elhâsıl esfel-i sâfilîn ândan ibaret olduğu gibi a'lâ-i illiyyîn de andan ibâretdir.

"Vücûd-i Mutlak" o şeydir ki, evvelâ sûret-i anâsır da zuhur itmiş ba'dehu sûret-i me'âdinde zuhura gelmiş sonra ândan sûret-i nebâtiyye'ye ve ba'dehu sûret-i hayvâniyye ye andan sonra dahî sûret-i insâniyyeye intikâl eylemişdir.

Binâen aleyh bu suretlerin sahibi heb o "Vücûd-u Mutlak" olub, o da Hakk Te'âlâ Hazretlerinden ibâretdir! (55/B) Hattâ bu suretler za il olsa vücûddan başka bir şey kalmaz. Nitekim bir koyun eki olundukda (yenildiğinde) insân olur ve bu da nefsin bedende tedbiriyle husule gelir. Çünki bedende hâsıl olan şeylerin müdebbiri hep nefs olub, iktizâsına göre orada envâ'-i tedbîrâti icra ider.

Me'kûlât-ı sâ'ireyi de buna kıyâs eyle işte Vücûd-i Mutlak'ın bir nev'inden diğer nev'e ve bir mertebeden diğer mertebeye intikâli buna benzer. Bütün merâtibde intikâl iden vücûd-i mutlak olduğu içündir ki, Hazret-i Alî(kerremâllahu veche)'den "Ene'l-kalem", "Ene'l-levh", "Ene'l-arş", "Ene'l-kürsî" sözleri südûr itmişdir.

RÜ'YETU'LLÂH

Cenâb-ı Hakk'ın suver-i mahsûsâtdan bir nev'-i sûrede kendisini evliya kullarına göstermesi ve bu tarîk ile anların Cenâb-ı Hakk'ı görmesi mümkindir. Bu da ânlara taraf-ı İlâhîden bir nevi atıfet ve bir nevi keramet olmak hikmetine mebnîdir. Çünki Hakk Te'âlâ bir abd-i muhlisine bu veçhile görünmeğe kadirdir.

(56/A) "Risâle-i Kuşeyriyye"de bâb-ı keramet fasıllarında bu nev' rüyet hakkında iki kavil zikr olunmuşdur.

EVLİYÂ'ULLÂH'DAN BA'ZI HAVÂRIKIN ZUHURU

Bir gice hücremde oturuyor idim, bir pervane geldi, sirâcin etrafında uçmağa başladı, kendisini birkaç kere sirâca çarpdı, nihayet yere düşdü. Vefat idüb itmediğini anlamak içün pervaneyi elime aldım, cisminin her tarafını nazar-ı tedkîkden geçirdim. Zavallıda hayâtdan bir eser kalmadığını görünce artık vefat itmiş olduğuna kat'iyyen hükm itdim. Ba'dehu Bâyezid-i Bistâmî Hazretlerinin vefat itmiş bir karıncaya nefh-i rûh iderek diriltmiş olduğu meseleyi tahattur idüb ben de bu pervaneyi ol vech ile diriltmek istedim ve hemân safî bir kalb, hâlis bir yürek ile üfürüb bi-izni'llâh anı ihya eyledim. Pervane dirildikden sonra kemâ fî's-sâbık uçmağa başladı.

Güya ki evvelce âteşe düşmemiş ve bi'l-ihtirâk vefat itmemiş idi.

(56/B) Zinhar bunu inkâr itme. Zîrâ ârifde Allah mütecellî olub, Allah ise her şeye kadirdir. Nitekim gaybi de ancak o bildiği hâlde ekmel-i mezâhir olan insanda zuhur etmesi ve bu suretle arifin andan ibaret bulunması sebebine binâen arif dahî mugayyebâta muttali olmakdadır. İşte bir arifin ihyâ-i mevta itmesi de bu kabildendir!

AHVÂL-İ ENBİYÂ

Enbiyâ, hâl-i nevmde (uykuda) olduğu gibi hâl-i yakazada da bu âlemden âlem-i misâle ruhen intikâl iderek, orada bir takım eşya müşahede iderler. Bunun içün ânların müşahede ettikleri şeylerin bazıları te'vîl ve ta'bîre muhtâc olurlar. Nitekim, Resulü Ekrem sallalâhû aleyhi ve sellem Efendimiz Hazretleri bir gün yakaza hâlinde iken âlem-i misâle ruhen intikâl itmiş ve orada kadın suretinde bir suret müşahede eylemiş idi de ba'dehu o sureti dünyâ ile tabir buyurmuşlar idi. İmdi âlem-i misâlde görünen o sureti dünyâ ile ta'bîr itmek lâzım gelince bir nebiye yine o âlemde görünen cennet, hür, kusur, (57/A) gibi eşyanın suretlerini kendilerine münâsib birer manâ ile ta'bîr itmek ve ânların muhtemelâtından olan me'ânî-i uh-râya hami itmek ve ol bâbda şeref-nüzûl iden âyetleri de ol veçhile te'vîl ve tefsir itmek dahî mümkin olur. Bunun içündür ki Resulü Ekrem "İnne li'l Kur'âni zahran ve batnan ve li-batnihi batnan ilâ seb'ati ebtunin" buyurmuşdur!

SIFÂT-IİLÂHİYYE

Cenâb-ı Hakk'ın sem', basar, kudret, hayât, ve sâ'ire gibi bir çok sıfatları vardır. Bunların cümlesi mezâhire zuhur itmekde bu vâsıta ile his ve idrâk olunmakdadır. Mezâhirden nazarî kat' ile Cenâb-ı Hak bi'z-zât kendisi dahî bu sıfatları hâ'izdir. Ve bu i'tibâr ile sıfât-ı mezkûre sıfât-ı zâhiriyye ye teşbîhden beri aklın, vehmin hayâlin, idrâkinden müte'âlîdir. Sıfât-ı Hak rûhâniyye olsun cismâniyye olsun hayvâniyye olsun, cemâdiyye olsun, semâviyye olsun, arziyye olsun, nebâtiyye olsun, hulâsa her ne olur ise olsun (57/B) bi'l-cümle eşyada sabit ve mevcûddur. Ezcümle hayât sıfatiyle cümle eşya hayât bulmakda kelâm sıfatiyla da her şey ânı tesbîh ve takdîs eylemekde-dir!

KUVÂ-Yİ İNSÂNİYYE HEP HAKK'DAN İBÂRETDİR

İnsânın sem'i, basarı ve sa ir kuvâ-yı zâhiriyye ve bâtıniyyesi hep "Hak'dan ibâretdir. Bunu nevâfil ile kesb-i kurbet idenlere tahfife sebeb ise ma'rifet-i kâmilenin ânlarda husulüdür. Ya'nî envâ'-i nevâfil ile bi'l-iştigâl Cenâb-ı Hakka tekarrüb idenler kendi kuvâ-yi zahire ve batmalarının hep Hakk'dan ibaret olduklarına ilm ve ma'rifet hâsıl ettikleri ve nevâfil ile iştigâl itmiyenlar ise bu hakîkatden gafil bulundukları içün hadîs-i kudsîde: "Envâ'-i nevâfil ile bana takarrüb idenin sem'i, basarı, eli, hep ben olurum" buyurulmuş ve başkaları bu hükümden istisna idilmişdir. 'İlmiyle âmil olmayan câhil addolunarak, zümre-i cühelaya ilhak olunduğu gibi!

TE'SÎR-İ ME'ÂSÎ DE İHTİLÂF

İ'tikâdın ihtilâfıyle te'sîr-i me'âsî dahî ihtilâf iderek (58/A) bir âsî kendi itikadına göre muamele olunur. Nitekim "Ene inde zanne abdî bî" hadîs-i kudsîsi dahi buna delâlet ider. İşte elem, tenâ'um, azâb, derekât, lezzât, derecât hep bu asla teferru' eyler.

Binâenaleyh ba'zı şahsın mu'azzeb ve müte ellim olmasına sebeb olan bir fiil diğer şahsın mütena'îm ve mütelezziz olmasına sebeb olur. Kezâlik te'sîr-i rü'yâ dahî bi-hasebi'l-i'tikâd tefâvüt ve ihtilâf eyler. Ayn-i rü'yâ hasebe'l-i'tikâd bir müslim hakkında sû-i te'sîr itdiği halde bir Nasrânî hakkında hüsn-i te'sîr ider. Aks-i kaziyyede bunu îcâb eyler!

CENÂB-I HAKK İLE MÜKÂLEME

"Sekiz yüz on" senesinde saferü'l-hayr'in bir gicesinde idi. Şiddetli bir hastalığa dûçâr oldum. O derece ki hayâtumdan kat-i ümîd itdim. Ve hemân mâsivâdan bi'l-külliye sarf-ı nazar iderek Hakka teveccüh eyledim. Derûn-i dilden: "-Yâ Rab! Bu hastalıklarını alacak mısın?" deyü niyaz itdim. Bunun üzerine hiçbir suret müşahede itmeksizin Hakk Teâlâ'nın: (58/B) "-Ben seni bu hastalıkdan halâs ideceğim" dediğini işitdim. Ve hemân kendime gelüb vücûdumda âlâm ve ıstırâbdan eser kalmadığını hisseyledim, derhâl kemâl-i beşâşetle kalkub oturdum! Allah şâfi-i hakîkîdir.

İSTİDLÂLÂT-I AKLİYYE

Akıl ve nazar tarikiyle iştigâl insân içün bir ikâl ve bir hicâbdır. Zîrâ kuvve-i müfekkire vehim ve hayâl ile mahlut ve memzûc olduğundan bir insân fikir ve nazar tarikiyle uğraşdıkça bu iki kuvvetin kendisine tasallutundan halâs olamaz. Ve binâenaleyh bu tarîk ile eşyayı bi-hakkın bilemez. Mütekellimînin mesâilden bir meseleye fikir ve nazar tarikiyle ilim hâsıl ve ânın üzerine karar verdikden bir müddet sonra kendisine o meselenin hilafı zuhur iderek ândan rücû itmeleri dahî müdde amızı isbât ider! Hâsılı nazar ve fikriyle iştigâl i'tibâriyle akla i'timâd yokdur. Çünki karîban beyân olunduğu veçhile vehim ve hayâl ana tasallut (59/A) itdiğinden bu hâl anı idrâkât-ı sâfiyye'den ve bir şeyin hakikatini lâyikıyle keşf ve izhârdan men ider. Bu maksadı birazda şöyle îzâh idelim. Akılda iki cihet vardır:

Birisi "Fikir" ve "Nazar" tarikiyle eşyayı idrâk; diğeri de "Tasfiy-ye-i bâtın" ile bir şeyi "keşf" ve "izhâr "dır. Aklın bi-tarîki'l-keşf bir şeyi idrâki etemm ve hatâdan eb'ad (uzak) olub, bi-tarîki'n-nazar idrâki ise hâyâlât-ı vefîre (çok) ve hatâyâ-yı kesîre ile mahlut (karışık) ve memzûcdur. Halbuki tarîk-i keşf ancak tasfiyye ve teveccüh ve enbiyâya ittiba ile hâsıldır. Binâenaleyh bunlardan hâli olan fikir ve nazar tarîki insân içün mûcib-i hacâlet ve dalâletdir.

Öyle ise riyâzetde mücâhede de hep enbiyâya ittibâ itmek fikir ve nazar ile iştigâli i'tibâriyle akla ittibâ'ı terk eylemek her âkile ve her sâlike evlâ ve elyakdır. Tâ ki hakikat kendisine tecellî eylesün de hakâyık-ı eşyayı Hakkıyle bi'l-idrâk, aklı kedürât ve evham ve hayâlâtdan masun ve mahfuz kalub Cenâb-ı Hakk'ı lâyık olduğu veçhile bilsün!

(59/B) YİNE BİR RÜ'YÂ

Birgün âlem-i manâda semâdan bir iki yıldızı elimle mess ederek ânların eczâ-i semâdan birer cüz gibi olub başlı başlarına birer şey olmadıklarını müşahede itdim. O ânda hatırıma şu geldi; tavus kuşunun kanadındaki altun gibi şeyler başlı başına birer cüz olma-yub belki o kanad eczasından oldukları ve şu kadar ki, bu cihetle bunların eczâ-i saireye mugayir bulundukları gibi bu kevkeblerde ayrı ayrı birer şey değil belki eczâ-i semâdan olub yalnız beyazlık gibi kırmızılık gibi bir takım elvân-ı muhtelife ile eczâ-i sâ'ireden temeyyüz etmişlerdir. Kevâkibin hadd-i zâtında böyle olmalarıda muhtemeldir. Bu hâl bazı elmalarda dahî müşahede olunur. Zîrâ bir elmanın bazı mahalleri kırmızı ve diğer mahalleri ise bu renkden hâli olduğu kesîrü'l-vukû'dur. Halbuki kırmızı rengi ha iz olan cüz başlı başına bir şey değil belki eczâ-i sâ'ire gibi o elmadan bir cüzdür. Şu kadarki haiz olduğu kırmızı renk ile eczâ-i sâ'ireden temeyyüz eylemişdir. İşte kevâkibin de (60/A) semâya nisbetle böyle olmasına hîç bir ma'nî yokdur!

ÂHİRETİN BİR MA'NÂSI DAHA

Herşey'in evveline "dünyâ" ve akıbetine de "âhiret" tesmiye olunur. Meselâ zinâ, şarâb ve hamr gibi şeyler ile evvelâ bir nev-i lezzet husule gelîr ba'dehu bu lezzet ve meserreti bir fezâhat, bir nedamet ta'kîb ider ki işte o lezzete "Dünyâ" ve o nedamet ve fezâhata da "Âhiret" nâmı virilür. Halbuki bunların her ikisi de şu âlemde vâki' olur. Bi'l-cümle ef'âli ve ânları ta'kîb iden âsâr ve netâyic-i sâ'ireyi de buna kıyâs eyle!

ÂLEM-İ MANÂDA ZUHUR İDEN BAZI KEŞFİYÂT

"Sekiz yüz on sekiz" senesinde cemâziye'l-âhîr'in aşr-ı evvelinde Perşembe gicesinde âlem-i manâda Muhyiddîn-i Arabi'yi gördüm. Bana didi ki; "Şeytânı bu âlemden atmak istedim ve atdım. Şimdi bu âlemde şeytân kalmadı (60/B) yalnız ba'zı âsârı kaldı. Ba'dehu bu rü'yâyı ashabımdan bazılarına hikâye itdim ve bunu hıfz idüb suâl ettiğim zaman bana hikâye eylemelerini kendilerine ekîden tenbîh eyledim. Allâh'ü a'lem bunun te'vîli şudur. Şeytân insandaki kuvve-i vâhimeye; Muhyiddîn'in ânı bu âlemden atmış olması da tesânîf ve te'lîfât-ı kesîresiyle o kuvvetin hemân bi'l-külliye denilecek kadar hükmünü izâle ve yerine tevhîd-i sırfî ikâme eylemiş olmasına ve ândan bazı âsârın bekası da o kuvvetin bazı kimselerde hâlâ hüküm-fermâ olmasına işâretdir.

Bu rü'yânın bana zuhuru da o günlerde "Fusûs" müzakeresiyle meşgul bulunduğuma mebnî'dir. Yine bir gün âlem-i manâda birisinin bir bağçede zikrullâh ile meşgul olduğunu gördüm. Uykudan uyanınca yanımda bir müridin Allah'ı zikr eylediğini müşahede it-dim ve bunun üzerine: "Men ehabbe en yertâdâ riyâda'l-cenneti fel yüksur zikrullâhi Te'âlâ" hadîs-i şerifinin hakikatine kat'iyyen hükm eyledim. Çünki bu hadisin meali Allâhı çok zikr iden bir kimsenin (61/A) cennet bağçelerinden bir bağçeye mâlik olacağını ifâdeden ibaret olub zuhur iden şu vak'a-i nevmiyye ise bu hakikati bana aynen gösterdi!

MENÂFİ-İ ZİKRULLÂH

Allah Teâlâ Hazretlerini çok zikr itmek miftâh-ı cümle-i kemâlât-dır. Zîrâ bi'l-cümle kemâlât Allâh'dan olub âna takarrüb ise ancak devâm-ı zikr ile hâsıldır. Çünki "Men ehâbbe şey'en eksere zikrâ" hadîs-i şerifi mantûk-i âlîsince zikr-i kesîr muhabbeti, muhabbet de kurbeti îrâs ider. Fi'l-vâki muhâbbetu'llâh zikirden başka bir şeyle hâsıl olmaz. Zîrâ Hak Te'âlâ rü'yet-i basar ile idrâk idilemez ki gözümüz ile anı görelim de o vâsıta ile âna muhabbet idelim, bâtında başka bir şey ile meşgul olur ise bu hâlde ayn-i basiret ile de idrâk idilemez. Ve binâen aleyh artık ana muhabbete imkân bulunamaz. Bunun içündür ki ibtidâ-yi emr de sâlik ile Allah arasında ülfet ve münâsibet gayet suûbetlidir (zordur). Celb-i ülfet ve tahsîl-i münâsebet (61/B) içün Allah'ı tezekkür ve tahayyül lâzım gelür. Ve bu da ancak "Zikr-i da imî" ile husûl-pezîr olur. İşte buna binâen Hakk Te'âlâ Hazretleri "Üzküru İlahe zikran kesîrâ" "Ve kezikrikürn âbâ uküm" âyetleriyle ibâdete tarîk-i zikri talîm itmiş ve bunla dahî anlara re'fet ve şefkatini izhâr eylemişdir.

Fî'l-vâki' bir sâlik zikre devam ettikde bu zikr ânın bâtınına sirayet eyler. Ba'dehu kalbe vâsıl olur. Ve işte o zaman matlûb olan muhâb-betullâh dahi husule gelerek ânınla telezzüz itmeğe başlar, ândan sonra da isti'dâdına göre kendisine ebvâb-ı rahmet feth olunur.

Zikr-i dâ'imî ile telezzüz muhâbbetullâh'ın husulüne alâmet ve bu da cennetin infitâhına ve se adet-i ma'neviyyenin husulüne bir emaredir. Nitekim "Mektubun alâ bâbü'l-cennet lâ ilahe illa'llâh" hadîs-i şerifi dahî zikirsiz Allah idrâk olunamayacağına ve ebvâb-ı Cenneti feth idilemeyeceğine işâretdir!

ECZÂ-İ ÂLEM'İN YEKDİĞERİNE OLAN ŞİDDET-İ İRTİBATI

(62/A) Bütün âlem a'lâsiyle esfeliyle sahîhu'l mizâc bir insân gibi olub, cevf-i âlemde ve şu fezâ-yı nâ-mütenâhîde bulunan bilcümle eşya ve ecsâmın yekdiğerine şiddet-i irtibat ve te'sîri vardır. İşte bu âlemin nizâmına sebeb olan şey ânın şu evzâ üzerine bulunmasıdır. Ve bunun içün "Eflâk

bulundukları hayizlerden biraz irtifa veyâhud bir mikdâr inhitat itseler nizâm-ı âlem bilâ şek muhtel olur" dimişler!

HER ŞEYDE İKİ CİHET

Bu âlemde her şeyde iki cihet vardır. Birisi cihet-i hüsn diğeri de cihet-i kubhdur. İmdi Hakk Teâlâ bir kuluna bir işi işletmek ister ise âna o işin o fi'ilin cihet-i hüsnünü irâ'e ider. Ve bunun üzerine o kullar da o işi işler. Kezâlik eğer Hakk Teâlâ bir kuluna bir şey terk ittirmek diler ise âna da o şey'in cihet-i kubhunu irâ'e eyler. O kulda o işi terk eyler. İşte bu hâl esbâb-ı kemâlâtda dahi carî olduğundan Hakk Tealâ bir insânı derece-i kemâle îsâl itmek (62/B) ister ise âna esbâb-ı kemâlde ki cihet-i hüsnü ve ezdâdındaki cihet-i kubhu irâ'e ider. Ve bunun üzerine o insân dahî esbâb-ı mezkûre ile iştigâl ve ezdâdını terk iderek maksûduna nail olur. Meselâ Zikr-i dâ'imî esbâb-ı kemâlât cümlesindendir.

İmdi Hakk Tealâ herhangi bir kimseyi kemâlât-i ekâbir ve derecât-i ebrâra îsâl itmek ister ise zikr-i dâ'imîdeki cihet-i hüsnü ve terkindeki cihet-i kubhu ana göstererek bu zikri kendisine sevdirir. Bunun üzerine o da zikr-i dâ'imî'ye mülâzemet ide ide nihayet bi-mennihi'l-kerîm matlûbuna vâsıl olur. Vesa il-î sâ'ireyi dahi buna kıyâs eyle herşeyin böyle iki ciheti cami olması hiç de istib'âd olu-namaz. Çünki Allah buna kadir bu da büyük bir asla müsteniddir ki o da zerrât-ı âlemden her zerrenin câmi'üezdâd olmasıdır. Zîrâ Hakk Te'âlâ Cemâl ve Celâl sıfatlarıyla her zerrede tecellî itmiş ve binâenaleyh her zerre ve her şey bu iki sıfatın eserini haiz olmuşdur. Meâsî ve seyyiât dahî böyle olub, ânlardaki cihet-i hüsnü görenler anları fı'ile ve cihet-i kubhu görenler dahi anları terke müsâra at eylerler.

İntiha.

HAKKINDA

Şeyh Bedreddin bir takım kaynaklara göre Edirne civarında eski bir kaza merkezi olan Simavnada dünyaya gelmiştir. Babası Selçuklu kadılarından İsrail b. Abdülaziz'dir. Dedesi Abdülaziz Selçuklu Sultanı III. Ala-addin Keykubat'ın kardeşinin oğlu ve aynı zamanda veziridir.

Babası Simavna'da kadı iken h. 760 / m. 1359 yılında Bedreddin Mah-mud dünyaya gelir. İlk derslerini babasından alan Şeyh Bedreddin, babasının yanında hafız olur. Daha sonra babasının izniyle Edirne'ye gidip Kaplıca Medresesinde tedrisatına devam eder. Mevlana Yusuf'tan sarf, nahiv; Şâhidî'den fıkıh dersleri alır. Bu iki zattan bir süre ders aldıktan sonra tahsile devam etmek için Mısır'a gitmek üzere yola çıkar. Bir süre Konya'da kalır. Mevlana Feyzullah'tan sarf, nahiv ve ilm-i nücûm dersleri alır. Bu zat vefat edince Halep ve Şam üzerinden Kudüs'e gider. Memlüklülerin Kudüs emiri Ebû Ali el-Keşmirî ile karşılaşır. Bedreddin'in zekâsına ve ilmine hayran kalan emir, ona çok iltifat eder. Bir müddet burada kalan Bedreddin, Mescid-i Aksa'daki âlimlerin ders halkalarına katılır.

Bundan sonra Mısır'a geçer. O devirde Ezher en şaşaalı dönemlerini yaşamaktadır. Seyyid Şerif Cürcânî, Kutbuddin Râzî, Bedreddin-i Aynî gibi âlimler orada bulunmaktadır.

Şeyh Bedreddin orada ilim tahsiline devam Seyyid Şerif-i Cürcânî ve Mübarekşah Mantıkîden mantık tahsil eder. Bu esnada hacca gider. Mekkede Zeylaîden fıkıh dersleri alır. Burada el-Keşmiri ile buluşur ve Kudüs'e giderler. Tekrar Mısır'a döner. Mısır'da Hacı Paşa ile buluşur ve Şeyh Ekmeleddin ile tanışır.

Zekâsı ve ilimlerdeki ustalığı dolayısıyla Sultan Berkok'un oğluna öğretmen tayin edilir. Bu dönemde Bedreddin kitap telifine başlar. Ukûdu'l-Cevâhir adlı esere şerh yazar. Letâifü'l-İşârât isimli fıkıh kitabını kaleme alır. Bu sırada tasavvufa temayül gösterir ve Şeyh Hüseyin Ahlatı ile tanışır.

Onun ölümü üzerine posta geçer; ancak itirazlarla karşılaşınca Mısır'ı terk eder. Kudüs, Halep ve Şam yoluyla Konya'ya gelir. Burada Somuncu Baba lakabıyla meşhur olan Hamîdüddin Aksarayî onu ziyaret eder. Oradan Germiyan ülkesine, ardından Aydın ve Tire'ye geçer. İzmir'e gelince Sakız'dan bir çok papaz gelir, elinden müslüman olur.

Şeyh Bedreddin, Aydın ve Tire yolu Edirne'ye dönmek ister. Ancak beyler arasındaki çatışmalardan dolayı Kütahya'ya ve Domaniç'e gider. Bursa'dan Gelibolu yoluyla Malkara'ya gelir, oradan Edirne'ye geçer.

Fetret devrinde Musa Çelebi Edirne'de sultanlığını ilan edip, Şeyh Bedreddin'i kazaskerliğe getirir. Bedreddin, Câmiü'l-Fusûleyn adlı eserini burada kaleme alır. Üç buçuk yıl boyunca vazifesini sürdüren Şeyh bu esnada Teshîl'i yazmaya başlar.

Musa Çelebi, yenilip hayatını kaybedince, Mehmet Çelebi, Şeyh Bedreddin'e aylık bağlayarak İzmir'e sürgüne gönderir. Teshîl'i burada tamamlar. Padişaha sunar ve Hacca gitmek için izin ister.

Sultan, buna müsade etmez. Bunun üzerine Şeyh gizlice İznik'ten kaçar, İsfendiyar Beyine gider. Ancak Bey, Çelebi Mehmed'den korktuğu için ülkeyi terk etmesini ister ve Zağra'ya gönderir.

İran tarafına gitmek isteyen Şeyh Bedreddin'in bu isteği reddedilir. Bey razı olmaz. Kırım Hanına gemiyle yollar. Şeyh gemiye binerek Kırım'a doğru yol alır. Ancak oradaki deniz yolu Cenevizliler tarfından tutulduğu için, kaptan gemiyi Eflâk sahillerine yanaştırır. Şeyh'i burada bırakarak, gemiyi hareket ettirir.

Şeyh Bedreddin, karaya çıkınca bazı Eflâklılarca şehre götürülür.

Padişah Şeyhin geldiğini işitince, Elvan Bey ve adamlarını, üzerine gönderir. Onlar da Şeyhi alıp Serez'e getirirler ve bir eve hapsederler.

Selanik üzerine sefer için yola çıkan, Sultan, haberi işitince Serez'e gelir.

Serez'de Sultanın karşısına çıkarılan Şeyhe saltanat ve nebilik davasında bulunduğu şeklinde ithamlar vardı. Şeyh bunları reddeder.

Şeyhin torunu Hafız Halil, Sultanın, Şeyhin faziletini bilmesine rağmen, onun etrafına çok mürit toplanmasından ürktüğünden, Şeyhi ortadan kaldırma kararında olduğunu yazar.

Bir kısım tarihçiler, Şeyh'in kendi fetvasını kendisi vererek kendi idamına fetvayı verdiğini, diğer bir kısım tarihçiler ise, diğer alimlerin Şeyh Bedreddin'in ilim ve tasavvuftaki ululuğu karşısında aciz kalıp onun hakkında fetva vermekten çekindikleri ve Haydar-ı Acemi adlı bilginden fetva aldığını söylerler. Ancak verilen ceza şer'î olmaktan ziyade örfî olmalıdır. Hafız Halil de şer'an Haydar-ı Aceminin fetva vermediğini, bu sebeple insaf sahibi biri olduğunu yazmaktadır.

Neticede h. 818'de idam edilmiştir.

Eserleri:

1. Letâifü'l-İşârât
2. Teshil
3. *Câmiû'l-Fusûleyn*
4. Varidat
5. Ukûdül-Cevahir Şerhi

Şeyhe en fazla hücum, Varidat adlı eserden dolayıdır. Ancak eldeki mevcut Varidat nüshalarının Şeyhe **aidiyeti** son derece tartışmalıdır. Zira eldeki **Varidat** nüshaları düzenli ve **tertipli** olarak kaleme alınmış bir eser manzarasını göstermemektedir. Ders notları ve şifahî olarak söylenmiş bir takım sözlerin birileri tarafından rastgele, düzensizce yazıya geçirilmesi tarzındadır, birbirinden kopuk musahabeler şeklindedir. Söylenen sözlerde konu bütünlüğü olmadığı gibi, çelişkileri de barındırmaktadır. Daha çok vecize tarzındadır. Zaten mevcut Vâridât'ın ortaya çıkışı 16. yy

başlandır. Sohbetler şeklinde olup mukaddime ve hatimesi yoktur. Bazı kimselerce notlar şeklinde derlenip tasnif edilmiş olduğu görülmektedir. Mevcut nüshanın onun kaleminden çıkmadığı anlaşılmaktadır. Belki de farklı bir Varidat nüshası bile olabilir. (M. Yüksel, s. 104)

Varidat gözönüne alınırsa, Şeyh'in ibahîliğe açık meşrepli hatta batini olduğu iddiaları vardır. Bu görüşü, Aziz Mahmud Hudayî ve Sofyalı Bâlî dile getirmişlerdir. Ancak bu görüşler Şeriata aykırı inançlardır. Câmiû'l-Fusûleyn ve Teshil gibi eserlerin sahibinin, kazaskerlik yapmış birisinin bunlara inanması beklenemez.

Vâridât'ın birçok şerhi vardır. Muslihiddin Yavsî ve Muhammed Nuru'l-Arabî Şerhleri, meşhurlarındandır.

Elimizdeki eser de son Osmanlı Şeyhülislamlarından Musa Kazım Efendi'nin şerhidir. Dinî makamların en üst derecesine çıkmış bir zâtın şerhinin okuyuculara ufuk açacak bir eser olduğunu düşünmekteyiz.

M. Serhan Tayşi

PDF İNDİR

VÂRİDÂT-İ BEDREDDİN

Günümüz Türkçesiyle

Prof. Dr. Bilal Dindar'ın Tenkidli Basımından Tercüme Eden: Dr. Cengiz KETENE

Yayımlar Dairesi Başkanlığı'nın 6.12.1990 tarih ve TERED 928 5 1 2845 sayılı makam onayı ile birinci defa olarak 5000 adet bastırılmıştır. Kamer Matbaacılık ANKARA

Bu kitapta, okuyucu Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde yetişen, felsefe, fıkıh ve tasavvuf bilgini Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin'in bilinen **"Varidat"** adlı Arapça eserinin tercümesi sunulmaktadır.

Bu ünlü eser Türkçe'ye tercüme edilirken, hiç bir yorum yapılmamış ve mümkün olduğu ölçüde her kesimin anlayabileceği bir dil kullanılmaya çalışılmıştır.

Yaklaşık altı yüzyıl önce Arapça olarak kaleme alınan Varidat, son derece ağır bir dil ve üslupla yazılmıştır. Felsefî, dinî ve tasavvufî konuların ele alındığı bu eserin, Türkçe'ye tercüme edilmesi de birtakım güçlükleri beraberinde getirmiştir. Ancak, elden geldiğince güçlüklerin giderilmesine çalışılmış ve iyi bir tercüme olması için gayret sarf edilmiştir.

Kitabın yazan Şeyh Bedreddin'in öldürüldüğü tarih hakkında değişik bilgiler verilmektedir. Muhtemelen 1414 ile 1420 yılları arasında öldürülmüştür.

Bu kitapta, yazarın sadece "Varidat" adlı eserinin tercümesi okuyucuya sunulması amaçlandığından, Şeyh Bedreddin'in hayatı ve diğer eserleri konusunda ayrıca bilgi verilmemiştir. Çeşitli kaynaklarda bu hususta yeterli bilgi bulunmaktadır.

Tercümenin amacına ulaşması ve faydalı olmasını dilerim.

12 Aralık 1990
Dr. Cengiz KETENE

Can kuşun her zamân ezkârıdır vâridât,
Akl u hayâlin hemân efkârıdır vâridât.

İşidicek Hakk adını duydu cânım hub dadını,
Bildim kamu âriflerin esrârıdır vâridât.

Sıdk ile gönlüm sever görmeğe hem cânım iver,
Anın için kim Hakk'ın envârıdır vâridât.

Ol dürr-i yekdânenin kadri bilinmez anın,
Bu dil-i vîrânenin mi'mârıdır vâridât.

Gerçi kütüp çok yazar ilm-i ledünden haber,
Cümlesi bir bahçedir gülzârıdır vâridât.

İlm-i Füsûs'la tamu odları söyünür kamu
Anın yerinde biten ezhârıdır vâridât

Muhyiddin ü Bedreddin ettiler ihyâ-yi din,
Deryâ Niyâzî Füsûs enhârıdır vâridât.

Niyâzî-i Mısrî kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

بِسْــمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد

وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

Bismillahirrahmanirrahim
Allah'ın adıyla

(Not: Şeyhü'l-İslâm MUSA KÂZIM EFENDİ'nin metni içerisinde bulunmak ile beraber kısmî eksiklikleri vardır.)

Âhiret işlerinin, câhillerin iddia ettiği gibi olmadığını bil. O işler buyruk, bilinmeyen gayb ve meleklerin dünyasıyla ilgili olup, câhil halk tabakasının iddia ettiği gibi, gözle görülen dünyayla ilgili değildir.

Peygamberler ve halis kişilerin söyledikleri doğrudur. Fakat temel nokta onları anlamamadır. Bunu iyi bil ve hiç şüphelenme ki, cennet, köşkler, ağaçlar, huriler, mallar, ırmaklar, meyvalar, azap, ateş ve benzerleri rivayetlerde söylendiği ve eserlerde anlatıldığı gibi, sadece görüntülerle izah edilemez; onların başka anlamlan da vardır. Bu anlamları, velilerin hâlisleri bilmektedirler.

İbâdetlerin amacı, gönülleri ölümlü varlıklardan sıyırıp, ebedî ve yüce varlığa yöneltmektir. Fâni varlıklara bağlı bir gönülle bin yıl namaz kılsan dahi, hiç bir sevap elde edemezsin.

Bu beden baki kalmayacağı gibi, ölümden sonra dağdan bölümlerinin yeniden birleşmesi de, mümkün değildir. Ölülerin diriltilmesindeki amaç, bu değildir.

Sen nerdesin ey gafil!

Dünyaya daldığın için, Allah'ı anlama yolundaki çabaların azalmıştır. Bu nesneler ve olgunluklar, senin düşündüğün gibi değildir. Fakat sen Hak'tan uzaklaştığın için, onlara yönetmiyorsun. Şayet bunları anlayabilirsen, onları kendine amaç edinip, gönlünü Allah'a yöneltebilirsin.

Sen, meyvelerle ve başka şeylerle aldatılan çocuğa benzersin. Çocuğa dersten ürkmesin diye, hoşuna gidecek şeylerle benzetmeler yapılır. Sen bu gafil gönlünle Allah ve peygamberleri tanıdığını ve kitaplar okuyarak, ne istediklerini anladığını mı sanıyorsun?

Dersle uğraştığın sürece, Hakk'ı idrak etmekten daha da uzaklaştığını bilmelisin!

Allah'ın buyruğu, kendi zatının gereğidir. Sözle, harflerle, Arapça veya başka bir dille izahtan münezzehtir. Kalem her şeyin gerçeğidir, kendine dair ne hal meydana gelirse yazmaktadır. Huriler, köşkler, ırmaklar, ağaçlar, meyvalar ve benzerlerinin tümü, hayal âleminde gerçekleşir, duyu âleminde gerçekleşmez; bunu anla!

Cin de aynı şekildedir, adı da bunu gösterir; zira görünen duyulardan gizlidir. Onu gören kişi zahirde gördüğünü sanır, gerçek öyle değildir. O, ancak hayal gücüyle kavranabilir.

Allah Teâlâ Kur'ân'da buyurmuştur ki:

"Gaybı bilinmeyeni, Allah'tan başka kimse bilmez. İlimde ilerlemiş olanlar ise, O'na inandık

derler." Bunu ancak akıl sahipleri düşünebilirler.

"Elif ve lam, ismi umûmî hale sokma belirtisidir. Gerçekte bilen yalnız bir ve kahhar olan Allah'tır. Bütünün bütünde olmasında şüphe yoktur. Yani, varlıklar her nesnede ve hatta her zerrede vardır. Görmüyor musun tohumda bütün ağacın var olduğunu ve bütünün ağacın her bölümünde oluştuğunu?

Ağacın bütünü meyvada mevcuttur. Her bölümünde bir tohum vardır, böylece bütün buradadır ve ondan oluşmaktadır. Aynı şekilde bütün âlemler, kâinat **"özden"** meydana gelmektedir ve asıl da bütünden gerçekleşmektedir. Bütün kâinat bir zerrede vardır ve buradan imân sahibi kişiler gizli sırrı anlarlar. Bütün alemler insanda bulunduğu, ancak gizli olduğu ve bu gizlilik örtüsü kalktıkça, o zaman **"Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi istedim; beni bilsinler diye insanları yarattım"** sözünün sırrı ortaya çıkar. Bilen yine Allah'tır, ondan başkası değildir. Bütünde münezzehtir ve yine nitelikleriyle nitelenmiştir.

Bir nurla mumun fitili yanar, o halde binlerce alevle yanan gönül ışığı nasıl olacaktır.

Ey gerçek peşinde koşan yolcu!

Sen de ümitsizliğe düşme, tehlikeleri aştıktan sonra, ışığa kavuşabilirsin.

Bazı insanlar birbirilerine ibâdet ederler veya dirhem ve dinarlara, paralara, yiyeceklere, övünç ve kibirliliğe bilmeden ibâdet edip, Allah'a ibâdet ettiklerini sanırlar. Allah Teâlâ âyeti kerimede buyurmuştur ki:

"Doğrusu biz emaneti göklere, yeryüzüne ve dağlara sunduk". Bilgi sahibi kişiler bu emanetin Allah'ı anlamak olduğunu söylemişler. Ben, bu sözle, Allah'ın sureti anlamına geldiği düşüncesindeyim, çünkü Âdem, Allah'ın sureti biçiminde yaratılmıştır. Onun sureti bütünün suretidir ve yalnız insanda bulunur, başka varlıklarda bulunmaz. Böylece de göklerdeki ve diğerlerindeki aslın yorumuna gerek kalmaz. Onlar kendileri bunu yüklenmekten kaçındılar, insan, madde olarak bunu yüklendi ve yüce Rahman'ın suretini kabullendi; daha önceleri zâlim ve bilgisiz iken, sonradan âdil ve bilgili oldu.

Seni Allah'a yaklaştıran her şey, melektir, rahmandır, ondan başkasına yaklaştıranlar ise iblistir, şeytandır. Seni Allah Teâlâ'ya yönlendiren güçlerin, meleklerdir, bedenî şehvetlere yönlendiren güçlerin ise, şeytanlardır.

Ey kişi!

İçin melekler ve şeytanlarla doludur; galip gelen kararı verir. Cinler ise, ikisinin arasındadır

Yeryüzüne düşen her yağmur damlasının bir sebebi vardır. O bölgeye yağmuru yağdıran sebep, melektir. Kendisi melekten oluştuğu gibi, sebeplerin her biri de, melekten ibarettir. Her damlaya melek dersen, damlayı sağlayan sebep dolayısıyla doğru söylemiş olursun?

Her damla içinde, melekler vardır dersen, yine doğruyu söylemiş olursun, çünkü, bölümlerden dolayı, melekler vardır. Bu da, melek adı verilen bir suretin yansıtılmasını engelleyemez.

Şunu bil ki, ceza, rahmet, acı, lezzet ve benzerleri bütünden oluşur. Fakat Allah, bütün bunlardan münezzehtir, zîrâ bunlar izafidir ve inişinin gereğidir.

Görmüyor musun?

Gerek insan ve gerekse yılanın ağzındaki tükürük su, kendisi için uygun olup, başkasına zehirdir. Her ikisindeki hayat gerçeği, onlardan kopmamışsa da, onlardan arındırılmıştır. Doğru olan şudur ki, Allah kâinatın bütünüdür.

Bil ki, Allah'ın ortaya çıkmada, zâtî bir eğilimi vardır. Bunun da gerçekleşmesi, ancak küçük nesnelerle ortaya çıkışı ile olur. Sevgi de, bu zatî eğilim ve özün gereğinden ibarettir. Yüce Allah,

"Ben gizli bir hazineydim bilinmeyi istedim; beni bilsinler diye insanları yarattım" sözleriyle buna işaret etmektedir. Diğer bir izahla

"Gerçekleşmesi için yarattım, tesbit ettim ve ortaya çıkardım" denilmektedir. Bu anlamla, bazı şeyhlerin tahayyül ettikleri sevgiyi öğrenme anlamı arasında büyük fark vardır.

Dikkatli ol.

Bir toplumun başları olan hatip, imam ve diğerlerinin amaçları, Hakk'a yönelik olmayabilir. Bu durum, onlardan uzaklaşman için yeterlidir. Şayet amaç onları doğru yola yönlendirmek ise, ibâdetin temeli, hedeflerinin Allah olduğu yönündedir. Bu temel yok olursa, ibâdetleri de yok olur ve toplulukları kötülükler içinde kalır. Kötü topluluklardan uzaklaşmak yeğdir.

Var olanın Allah olduğunu O'ndan başkası olmadığını bil; amaç da, yine Allah'tır; O'ndan başkası değildir. Ya MAKSÛD, ya da MEVCÛD demeleri, bunu gösterir. Birbirileriyle ters düşseler bile, Allah bütün nesnelerde vardır. Çünkü aşamalar bakımından hepsi varlık ve tezat içine girmektedir. Allah, onlardan münezzehtir. Batıl da bir varlık olarak, Hak'tır ve batıl oluşu nisbidir. Bütün varlık aşamaları, cisimler âleminin içindedir. Bu cisimler yok olunca, ruhlar ve diğer mücerredâttan başka her şey yok olur. **"Mirsâdü'l-İbâd"** adlı eserin yazarı bir örnekle cisimleri katar ve ruhları da aşamalarına göre şeker kamışı, beyaz şeker, bitki ve küp şekerlere benzetmiş; bu arada ruhları cisimlerden ayırma yanılgısına düşmüştür. **Hâlbuki gerçek öyle değildir insanın bedeni ruhtur, Hak'tır; suretlerin birikmesiyle yoğunlaşmıştır. Suretler ortadan kalksa da, ortağı olmayan, bir olan Allah kalır.**

Hak etki yönünden Allah'tır. Etkilenme yönünden ise, kul ve mahlûktur, mahkûm ve yeniktir. Bundan dolayı bütün işler Allah'a aittir; suretler ise, araçlarıdır. Kulun suretinde görünümünde Hak'tan başka bir şey yoktur. Fakat kul yanılgıya düşüp, kendisinde Hak'tan başka özgün bir varlığın işi ve seçimi bulunduğunu sanmış tır. Bu yanılgı, onun gafletinden ileri gelmektedir. Tıpkı iş yapan sanatkârın, iş yaparken kendisinin ve âletinin ayrı birer varlık olduğunu sandığı yanılgısı gibi. O âletin esas işi yaptığım sanırsa, bu düşüncesi beğenilmez; çünkü gafletinden gerçekleşmektedir. Gerçeği bilip, işi ve seçimi kendisine bağlayıp ve bunların Allah'tan geldiğini anlarsa, bunda yerilecek bir husus yoktur. Zira mahsûs iş mahsûs suretten çıkmıştır ve böylece o fiilin faili odur. Bu aşamadaki iş, görünüşte insanın fakat gerçekte Allah'ındır. Doğru olanı da, bu şekilde olanıdır. Bilgin kişi, düşünüp, yaptım derse, gerçeği söylemiş olur. Câhil bunu söylerse inandırıcı olmaz. Araştırıp, gerçeği ortaya çıkarmak için, işi yapanın işini hissetmesi ve seçmesi gerekir. Zira istediğini yapar, istemediğini bırakır; çünkü işler, Allah'ın isteğiyle tahakkuk eder; iç ve dış sebeplerden dolayı, aşamalar ve örneklerin gereklerindendir. Bunlar birleşip ortaya çıkınca, istek de zorunlu olarak ortaya çıkar ve sonuçta işler de gerçekleşir. İnsan, işleri bırakmaya muktedir olduğunu sanır; hâlbuki durum öyle değildir. İşleri yapmamak da, aynı şekildedir. Böylece yapanın gerçekleşme sırasında elinde hissinden başka bir şey yoktur. Hayvanların yaptıkları çelişkili işler, onları seçim yapma yanılgısına düşürebilir; hâlbuki gerçek, duyduklarındır. Kargaların çöplükleri eşmesi, horozların gece yarılarında ötmesi ve diğerleri, basit halk tabakasına bilinen anlamda seçim yapma hakkı düşüncesini uyandırır. Bu sadece sözlerin yanlış olanıdır. Aklı yetmeyen karşı gelse bile, keşfin verdiği budur.

Kâinat cinsi türü ve özü yönünden kesin olarak kadîmdir ve onun ortaya çıkışı zamanla ilgili değil. zâtidir. Karşıtlıklar Hak'tan doğar. Hak bunların bir kısmından hoşlanır, bir kısmından hoşlanmaz. Doğuş, öz ve aşamalar gereğidir. Buna karşı çıkılmaz. Eylemlerin düzene, kendisine yakınlaşmaya, olgunluklar edinmeye yarayanlarına razı olur; aksine razı olmaz. Bu durum, bir adamın, sakin iken yapmayı istemediği bir işi, kızınca yapmasına benzer. Allah'ın iradesi zatın ve aşamaların gereği anlamındadır. Zahirde düşünen kişilerin sandığı gibi suçlar ve fevâhişler ahlâksızlıklar, Allah'ın emriyle ortaya çıkmaz.

Allah Teâlâ zâlimlerin söylediklerinden münezzehtir. Allah'ı arayan, hastaya benzer; aranan olgunluklar, sağlığa; cahillik ile Hak'tan uzak kalma da hastalığa benzer. Nasıl ki, bir hasta kendini doktora teslim edip, bir gün yeniden sağlığına kavuşmak ümidiyle, istediğini yapmasına izin verir, emirlerini yerine getirir, ilaçların acılarına karşı sabır gösterir ve tedavideki türlü acılara dayanıklı olmaya çalışıp, gayret harcıyorsa ki bu gerçekleşmeyebilir de, işte arayan kişi de böyledir. Zira sağlığın temel şartı doktorun söylediklerine uymaktır; çünkü bu bir araçtır; türlü acılar sonunda sağlık elde edilir veya edilmez. Ama çaba göstermesi gerekir ve doğru olan da budur. Hasta doktoruna, beni sağlığıma kavuşturuncaya kadar senin emirlerine riayet etmeyeceğim derse, bu akla uygun düşmez. Hakikati arayan kişi de, engelleri aşmak için çaba göstermeli ve ben istediğim gerçekleşinceye kadar şeyhlerin söylediklerine uymayacağım dememelidir. Zira böyle bir durum bilgi istememenin belirtisidir.

Kişi kendi menfaati için uğraşmalıdır; zamandan medet ummamalıdır. Uğraşma yolu ile amacına kavuşursa, isteği yerine gelmiş olur. Kader istediğini elde etmesini engellerse, mazur sayılır.

Allah'a ulaşmanın en iyi yolu, dünya işlerini bir yana bırakmaktır. Allah'a ulaşma isteğinde bulunan birçok kişiye bu yol önerilince, der ki isteğim yerine gelmeyinceye kadar dünyayı bırakmam. Bu da gerçekleşmesi mümkün olmayan bir durumdur. Bunlar ve peygamberler tıpkı çocuk sahipleri gibidirler. Zira onlar çocuklarına olgunluk kazandırmak için, gerçekte var olmayan bazı nesnelerle

korkutup, umutlandırmaktadırlar. Fakat çocuklara söylenenler masum yalanlar olabilir. Şüphesiz ki peygamberlerin söylediklerinin bunlarla alakası yoktur. Peygamberlerin söylediklerinin gerçek diğer anlamlarını dinleyenler bilgi derecelerine göre düşünebilirler. **Arifler gerçeği bilirler.** Mesela bir kişiye şunu yaparsan, sana nurdan iki kuş verilecektir dendiğinde, arifler bu iki kuşla ilim ve hünerin kastedildiğini bilirler. Hâlbuki dinleyenler alelade kişilerin bildiği anlama geldiğini sanırlar. Bu da doğru değildir. Burada söylenenler peygamberlerin bilgisi dahilindedir. Benzeri rüyada da görülür. Zira rüyada görülen görüntü gerçekte başkadır. Fakat birçok kişinin karşılaştığı bir durum olduğu için, görüldüğü gibi olmadığı anlaşılmış; izahına çalışılmış ve anlamları bilinmiştir. Peygamberlerin yolunda başkalarına yol yoktur. Başkaları basiretsizliği devam ettirirken, veliler erenler keşif yolu ile bunu anladılar.

Şöyle bir düşün!

Halk bu hususta ne gibi sanılar içindedir?

Allah'a varmanın yolları çeşitlidir; onu tatmayan bilmez.

Allah selamet versin Hazreti İsa aleyhisselâm, ruhuyla diri, cesediyle ölüdür. Ancak o Allah'ın ruhu olduğundan dolayı ve ruhanî yanının üstünlüğü dolayısıyla ölmemiştir. Ruh ölümsüzdür; ondan dolayı ölmemiştir, dediler. Karar üstün olanındır; bu da cesedi ölmedi anlamına gelmez; çünkü bu imkânsızdır; bunu anla!

(Hicri) Sekiz yüz sekiz yılı Cuma gününde yeşiller giyinmiş iki kişi gördüm. Birinin elinde, Allah'ın selamı ona olsun İsa'nın ölüsü vardı. O iki kişi, sanki bana İsa'nın bedeninin öldüğünü ima ediyorlardı. Allah daha iyi bilir. Halk tabakasının iddia ettiği gibi ölü bedenlerin yeniden dirilmesi, doğru değildir. Fakat öyle bir zaman gelebilir ki, insanlardan kimse kalmazsa, yeniden topraktan babasız anasız insan doğar ve daha sonra evlenmeyle çoğalır.

Cennet ve cehennem ile ayrıntılarının anlamlarının, cahillerinin akıllarından geçen anlamlarla ilgisi yoktur. Melekler ise melekût âlemindendir. Görülmeleri ancak varlık içinde olabilir; zîrâ melekût varlığın batınındadır. **Öyle ki, iyiliğe yol açanlara melekler, kötülüğe yol açanlara ise, şeytanlar ve iblisler denir.** Belki de kişiliğe bürünüp, insanların istidadına göre görüntü şekliyle ortaya çıkabilir ve insan onu diğer sair varlıklardan sanabilir. Hâlbuki gerçek öyle değildir; o kişinin gördüğü görüntü iç görüntüdür ve onun içindir ki, gören gözünü kapatsa bile, görüntüyü görebilir. Hak'tan yüz çeviren, hisleri cüz'i olan kişi şeytandır. Gönlü yasaklardan arınmış uyuyan bir kişinin rüyaları sonuna kadar gerçekleşebilir.

Bilginler ruhun soyut varlıklarla bağlantılı olduğunu ve onda olayların yansıdığını söylerler. Bu durum öyle olabilir. Belki de gördüğü onun dışında değildir; fakat uyanık iken düşündükleri rüya olabilir. Halk tabakasının iddia ettiği gibi rüyada görülenler ayrı şeyler değildir. Kişi uyanıkken tasavvur ettiğini uykudayken de görebilir. Dileğim onların söyledikleri değil, benim söylediklerimin doğru olmasıdır. Uyuyan kişi uyanıkken gördüğü, işittiği ve tasavvur ettiğinin dışında bir nesneyi görmez. Kendisine uygun düşeni görür. Şayet gördükleri karşılaştırma ve soyutlarla bağlantı sonucunda tahakkuk etseydi, kişi o halde, daha önce hiç görmediği, duymadığı ve gerek kendisi, gerekse de kendi soyundan olanların gönlünden, hatırından geçirmediği çok güzel şeyler görebilirdi Fakat gerçek böyle değildir. Zira gördükleri, düşüncesi sonucunda oluşturduğu nesnelerdi. Gönül tasavvur yapmaktan hiç bir zaman boş kalmaz. Düşünceler dâima uyanıkken ve uyurken insanın aklından geçer. Düşüncelerin arınma ve hallerine göre rüyaya da doğru aktarılması ve hatırlanması mümkündür. Sözün kısası rüya, uyuyan kişinin düşündüklerinden ibaret olup, görüntülere dönüşür. Söylendiğine göre **"Allah Teâlâ, ilk önce bir cevher yarattı ve daha sonra kâinatı o cevherden var etti".** Buradaki cevherden maksat, ilk varlığın Hak suretiyle ortaya çıkmasıdır. Allah Teâlâ söylediklerinden daha yücedir ve herşeyi daha iyi bilir.

Şunu bil ki, zikirler ve dualar gönlü matluba Allah'a yönlendirmek içindir ve bir bağlantıdan başka bir şey değildir. Etki yapan yöneliştir. Yönelişten birçok nesne ortaya çıktığı gibi, gaflet ehline saklı kalan hususlar da aydınlanır. Amelsiz iklim, tıpkı imansız bir amel iş ve bedensiz ruh gibidir.

Mütekellimler kelamcılar, Allah her şeye muktedirdir ve istediğini yapabilir derler. Bu da, Allah'ın kâfire küfrü ve zâlime zulmü istediği anlamına gelir ve bir anlamda da, küfür ile zulmün onun iradesi ve seçimi ile ortaya çıktığı demektir.

Ebu Ali İbni Sînâ ve benzerleri Allah'ın varlığının kendini gerektirdiğini zatı vacibdir söylerler. Yani

onun varlığı kâinatın varlığından değişiktir; fakat kâinata etki yapmıştır demektedirler. Hâlbuki ikisi birbirinden ayrı ve farklıdır; tıpta ateşle su gibi arasında ters etki vardır.

Bu inançların ikisi de yanlıştır ve sırf cehalet ile bilgisizlikten ileri gelmiştir. Allah zâlimlerin söylediklerinden münezzehtir. Allah'ın isteği ve seçimi kâinatın isti'dâdına göredir. Allah Teâlâ'nın buyurduğu **"Allah istediğini yapar ve dilediğini hükmeder"** sözleri, bir şey için ne dilerse, onu yapar anlamına gelmez. Yani tasavvur ve tahayyül edilen, birbirine zıt olan İslâm, küfür, zulüm, adalet, taş, ağaç ve diğerlerinde istediğini gerçekleştirir anlamını taşımaz. Buradan çıkarılan anlam şudur:

Allah'ın isteği ve dileği, o nesnenin isti'dadı doğrultusundadır. İsti'dâdında bulunmayanı istemez ve dilek isti'dada bağlıdır. Kâinatın tümü isti'dâdına göre ortaya çıkmıştır. İrade bu şekilde olup, bunun karşıtı ile ilişkisi yoktur. Allah istediğinden başka bir şey yapmaz ve istediği de isti'dâdın dışına çıkmaz. İstediğini yaparken, nasıl olur da özde ortaya çıkanı yapmasın?

İnsan bazen üzüntüye kapılabilir ve bu üzüntünün sebebini de bilmeyebilir. Hâlbuki bunun bir sebebi olmalıdır, onu bilse üzülmezdi. Fakat onu içinde duyar ve üzülür. Allah daha iyi bilir.

"Allah'tan başka ilâh yoktur" sözü, kâinatta ondan başka tapılacak yoktur anlamındadır.

"Melek, köpeği bulunan eve girmez" hadisi, sahibinin gönlünde köpek niteliği bulunan kişinin meleklik aşamalarından hiç birinde şansı bulunmadığı anlamındadır. Allah bilir.

Câhiliye döneminde insanlar görülen putlara tapıyorlardı. **Bu çağda ise kuruntuya dayalı putlara tapıyorlar.** Umulur ki Allah gerçeği ortaya çıkarır ve ona taparlar; tıpkı mutlak varlığa ibâdet etmenin gerekli olduğu gibi.

Allah adı, bütün işlerin kendinden çıktığı ve bütün olgunluklarla nitelendiği için yüce varlığa verilmiştir.

İşler, sıfatlar, durumlar ve olgunluklar görüntüler olmadan ortaya çıkmaz. Bütün görüntüler bütün olgunlukları gerçekleştirir. Görüntülerin değişikliğine göre, nesneleri değişik gösteren görüntüler meydana gelir. Bunlardaki çokluk görüntüdedir; bir olan ise Allah'tır ve bütün görüntülerde tecelli eder. Görüntülerin her biri, şekil bakımından diğeriyle çelişkilidir; ama gerçekte ise aynıdır. Görüntülerin her birinde şekil itibarı ile kendine özgü vaziyetler ortaya çıkar. Gerçekte ise bütün durumlar birdir.

Bir kişi, **"Ben Allah'ım"** derse, mutlaka doğrudur; çünkü varlık koşulsuz olarak Hakk diye adlandırılır ve bu ister bütün nesneler, isterse bir kısım nesneler ondan ortaya çıksın veya çıkmasın, ister vasıflandırılabilsin veya vasıflandırılmasın durum aynıdır. Görünüş bakımından her nesneye Allah'tan ayrıdır denebilir, çünkü şekil bakımından bütün ondan çıkmıştır".

Gerçekten de bütün birdir. Yaratıcı dendiğinin doğruluğu gibi, Rezzak demek de doğrudur. Başkaları da tıpkı bunun gibi, Allah ve kul da öyledir. Çoklukta aykırılık yoktur. Esasında değişiklik sadece anlam ve değerlere göredir. Değerlerle tahakkuk yapılmaz. Çokluk sadece hayallerden ibarettir. Hadisi şerifte işaret edildiği gibi

"Allah vardı ve onunla başka hiç bir nesne yoktu" ve Bestami'nin söylediğine göre

"O şimdi de, tıpkı daha önce olduğu gibidir." Âyeti kerimede de

"Her şey yok olacak ancak o bakidir" sözleri bunu gösterir. Allah'ın buyurduğu gibi

"Dünya hayatı bir oyun ve oyalanmadır." Yani yaşamda insanları Hak'tan alıkoyan uğraşılar vardır ve bu da oyalanma anlamındadır. Hak'tan başka hiç bir nesneyle uğraşmayan ve Hak'tan ayrı nesnelerden başka bir meşgalesi bulunmayan, iki yönü olan insanın saygı ve kiniyle yasak ve mübahını iyi değerlendirmesi gerekir. Hakk'a götüren ve başkasına yönlendiren iki yöndeki uygun olanını ifâ etmek ve olmayanını ikbah (kötü görme) ve yasak etmesi lazımdır. Sema'da böyledir. Samimi fakirler vakitleri elverdikçe sema' yapabilirler. Zira onlar güzel bir ses duyunca, gönüllerini Allah'a yönlendirir ve dünyayı tamamıyla bir tarafı bırakarak Allah sevgisiyle doldururlar. Allah'a ulaşmayı gerçekleştiren işi bir Müslümanın yasaklaması helâl midir?

Duyduğuma göre tarikat erbabı birkaç sınıfa ayrılan odunlar gibidirler. Bir sınıfı kuru olup, ateşle yapılan en ufak temasla tutuşur ve kül oluncaya kadar sönmez; yanınca da ateş olur. Bu durumun şu sözlerle bağlantısı mümkündür; **"Fakirlik tahakkuk edince, baki olan Allah'tır."** Diğer bir sınıfı ise o kadar nemlidir ki, nemi gidip kuruyuncaya kadar uğraşırsan tutuşmaz. Orta sınıfa gelince, her iki sınıftan oluşup hiç uğraşmadan tutuşur ve tamamlanıncaya kadar sönmez sınıfın yanısıra, zorlu bir uğraşıdan soma tutuşup ihmal edildikçe ve nemi tükeninceye kadar sönen sınıfları içine alır. Bu yolda

istekli olanların örneği de böyledir; **"Adetleri çiğneyen olağanüstü sonuçlar elde eder."**

Bölüm:

Allah bütünden münezzehtir, bütün ondadır ve o da bütündedir. Bütün hallerde gereğinden ayrı kalınmayan bir gerektir. Görünüşe göre bu bir hayal olup gerçekleşmesi imkânsızdır. Fakat oluş ve ortaya çıkış ard arda görünüşte ortaya çıkar. Her ne kadar o bunun içinde bulunsa da, o bundan münezzehtir. Gerçeğe göre oluşun var olması Hak'tır. Varlığın da görünüş itibariyle olması mümkündür ve somadan tahakkuk etmiştir. Yüce Allah **"Acı ve tatlı sulu iki denizi birbirine kavuşmamak üzre salıvermiştir. Aralarında bir engel vardır; birbirinin sınırını aşamazlar."** diye buyurmuştur. Mümkün Hakk olmayacağı gibi, Hakk'ın da mümkün olması imkânsızdır. Fakat görünüş itibariyle her ikisi birdir ve gerçekte Allah' tır. Gerçeğin dışında bir varlık söz konusu olamaz. Başka nesne ancak itibari sayılır. Diğer bir deyişle bütünle yürüyüp damgasıyla damgalanmıştır. Fakat o bütünden münezzehtir. Şeref zulmet ve keder görünüşlerle ortaya çıkar ve onlara göre orantılı aykırılık gösterir. Allah'a göre bütün nesneler aynıdır. Hakikatta ondan başka varlık yoktur. Bin suretle ortaya çıksa da, yine o birdir. Allah Teâlâ bütünde, bütün de onda ortaya çıkar. Gerçeğine bakılırsa görünüş ve görülen aynıdır ve aradaki farklar itibarîdir. Allah yerine göre bütün varlıklarda ortaya çıkar ve bu çıkış varlıkların isteğine göre değildir. Allah'ın isteği ve iradesi, zatının gereğidir. Bu husus câhillerin ve medrese âlimlerinin iddia ettiği gibi değildir.

Allah Teâlâ'nın **"Onu yapıp, ruhumdan üfledim"** buyurması, O aşamaya getirilmesi anlamındadır. Bu aşamada beden istenilen şekle göre düzeltilir ve bu durum sebepler doğrultusundaki maddenin istidâdıyla hâsıl olur. Kabiliyeti yerine getirilirse, üfürmekle dile getirilen ruh ikisinin ilgisiyle ortaya çıkar. Üfürmek sözü, bedenin yaşantısıyla izah edilirse, bu doğru olmaz. Sadece terkip olarak söylenebilir. Söz, gülüş ve insanlarla hayvanlar arasındaki farklar da böyledir. Fakat bu farklar özde değil, bileşimdedir ve her aşamada özel bir görünüşle ortaya çıkar. Hayvan aşamasında ruh olarak görülen bu öz, insan aşamasında konuşan nefis olarak görülür ve dışarıdan hiç bir şey değildir. Hayvanda hayvan olan öz, insanda insan olmuştur. Farklar ise, istidada göredir. Bedenden ayrılan öz, bu şekilde, surette ortaya çıkmıştır. Bu öz suretin bozulması ile bozulmaz. **Öz bakidir; değişmez ve ortaya çıkması için bir şekle ihtiyacı vardır.**

Bizim görevimiz yol göstermektir; dostların görevi ise, çalışıp çabalamaktır. Sonsuz olan gönül evreni, zamanla değişir. Acele etmeye gerek yoktur. Her yemişin bir mevsimi vardır. Fakat boş oturmamak, çalışmak gerekir.

Şunu bil ki, göklerdeki güçlerle, öğeler ve benzerlerinin güçleri meleklerdir. Peygamberlerin bu husustaki sözleri de, benim sözlerim anlamına gelmektedir ve câhillerin iddia ettiği gibi değildir.

Allah Teâlâ'nın zatının aslıyla bilinmez demenin anlamı, bu âlemdeki bütün şekillerde vardır; bunu bil!

Allah, bu şekillerle ortaya çıkar ve sonsuza kadar devam eder. Allah'ın zatının aslına varan bir kimse ortaya çıkar ve hakikata varmış olur.

Anlamalısın ki, mutlak varlık, zatının varlığı için gereklidir. Zira birbiriyle ters düşen varlıkla yokluğun gereği yoktur denilirse, doğru değildir. Biri diğeriyle nitelendirilemez. Varlığın yok olması mümkün değildir ve yokluğun da var olması mümkün olamaz, ikisi de birbirinden vazgeçemez. Özel bir imkânla var olması imkânsız olan mutlak varlığın başka bir varlıktan oluşunu kazanması gerekir. Böylece de kendi varlığında yokluk olur ve varlığından kati nazar edilir. Zatına dayanarak yoklukla vasıflandırılabilir ve yukarı da geçtiği gibi bu imkânsızdır. Keza aynı şekilde başka sayılan varlığın da mevcudiyeti imkânsızdır. Zira tahakkuk olmadan önce varlığın tahakkuk etmesi gerekir. Buradaki amaç, mutlak varlıktadır ve bu da imkânsızdır. Mutlak yokluk diye bir şey yoktur. Mutlak varlığın var olması gereği tespit edildi. Bütün varlıklar onda var olur. O da yüce Allah'tır. Yine bütün varlıklar onun görünüşüdür ve görünen odur. Ayrıca görünüş de ondadır.

Şunu bil ki mutlak varlık olan yüce Allah'ın her aşamada iki özelliği vardır.

Biri etki ve fiildir; diğeri ise etkilenmektir.

İlkinde varlık Allah'tır ikincisinde de âlemdir, yaratılmıştır ve meydana gelen olaydır; bunu anla!

Mutlak varlık olan Allah Teâlâ her ikisinin arasındaki mutlak oluş ve birleşimle bağımlılıktan dolayı mutlak varlıktır. **Allah Teâlâ ne bütündür, ne de parçadır.** Zira bütün ve parçanın başka bir anlamı vardır. Gerçek var olma ve yok olmadan önce gelmektedir. Gerçeğe başka varlıklardan soyutlanmış

olarak bakıldığında parça görülüyorsa da, her iki yönü içine almaktadır. Adı geçen mutlak varlık bütünden bir niteliktir, ondan daha üstün bir aşama yoktur, o her şeyin üstündedir ve bütün ondadır; o da bütündür ve bütün odur. Bu aşamada varlığın ne başlangıcı, ne sonu, ne görünüşü ve ne de görünmeyişi aşamaları yoktur. Diğer aşamaları da buna göre değerlendir!

Zîrâ, O bütünden arınmış mutlak bir varlık sayılıp, bütün onda tahakkuk etmiştir. Diğer bir deyişle, özel ve ebed diye bir olay yok, her ikisi birdir.

Yüce Allah'a dair iki değerlendirme vardır:

Biri belirtilmemiş olan değerlendirmedir ve buna göre ona birdir ve uludur denir.

Diğeri ise, belirtilmiş olanıdır; buna göre de, ona bir ve güzel denilir. Bu iki değer **"iki el"** ile izah edilir. Aynı zamanda iki elle, Allah'ın karşılıklı her iki niteliği görünmeyen görünen, alan veren ve bunun benzeri olan bütün karşıt nitelikler de açıklanır. Allah Teâlâ 'nın Adem'i iki eliyle yarattığını Hz. Peygamber hadisi şerifte belirterek buna işaret etti. Allah ve kâinatın görüntüsü de böyledir. Peygamber sallallahü aleyhi ve sellem **"Allah Teâlâ'nın Adem'i kendi suretinde yarattığını"** söylemiştir. Kur'ân'da da böyledir. Bunun anlamı şudur ki:

Allah Âdem'i kendi olgun suretinde yarattı.

Buradaki suret manevidir; hissi değildir. Zira Hak teâlanın Rabb ve İlah aşamasında görünür bir sureti olamaz. Allah bundan münezzehtir. Onun görülen sureti kâinatın gerçeklerinde ortaya çıkmaktadır. Manevi görülmeyen sureti ise, Allah Teâlâ suretinde tecelli etmektedir. Bu ikisi insanları yaratan iki el anlamındadır. Âyeti kerimede de

"Elimle yarattığıma secde etmeni engelleyen nedir? " sözleri bunu belirtir. Bundan dolayı da **"Duyuşu ve görüşü idin, demiş, fakat kulağı ve gözü idim denmemiştir."** Allah Teâlâ

"Biz emâneti sunduk" âyeti kerimesiyle, bütün varlıkları birleştiren ilâhî görünüşü, bu görünüşte yaratılan ve yeryüzünde halifelik mertebesine ulaşan inşam işaret etmektedir.

Uykuda görülen rüyalarla olaylar ve açıkça görülen diğer şekiller, esasında bilgi ve birlik aşamasının belirtileridir. Bunlar Allah yolunda kendim adayan kişiye birer uyarı olup, yüce amacına ulaşması için savaşması gerektiğini gösterir. Bu da işin tadına varma ve birliğin gerçekleşmesidir. Bunlar rüyada gördükleriyle farklıdır ve bunların benzerleri birliğin belirtileridir ve aralarında büyük aykırılık vardır. Bunları ancak ermiş kişi bilir.

Mesela kendini Allah yoluna adayan kişi kendinden geçmiş ve uyumuş değilken, bedeninin yayılıp, bütün dünyayı kapsayacak kadar genişlediğini görür. Yine bu kişi yeryüzündeki dağları, ağaçları, ırmakları, bahçeleri ve bütün varlıkları da kendinde görür. Ayrıca bütün varlıkları kendinde gördüğünü sanır ve gördüğü her nesneye bu benim der. Kendi nefsinden başka hiç bir nesne görmez. Gördüğünü kendi nefsiyle karşılaştırır. Yine özünde zerre ile güneşi eşit görür ve aralarındaki farkı anlayamaz. Zamanı da bir bütün olarak görür; başlangıç ile sonu ve ebedle ezeli de göremez. Bu Âdem zamanıdır ve bu da Hazreti Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin zamanıdır demekten de tuhaflık hissediyor. Zira başlangıçta sonun bir olduğunu ve sanki zamanın değişmediğini gördüğünü zannetmiştir. Daha sonra bu görünüş ve çokluktan da uzaklaşıp, yeni bir ruh haletine bürünür. Bazen dünyanın varlığına, bazen da yokluğuna inanır ve bu yokluğun içinden bütün nesneleri görür ve şaşa kalır. Daha sonra bütün nesnelerin yok olduğunu görür ve bunu anlatmaya gücü yetmez. Bundan soma çokluk alemini içice görür ve burada bir saat durur ve ardından kendine gelir. Bu söylediklerim bazı arkadaşlarımın başından geçen olaylardır. Nesneler için söylenenler, birliğin belirtisidir. Gönlün bazen varlığa bazen yokluğa yönelmesine dair sözler de, esasında birlik aşamasının göstergesidir. Çokluk için söylenenler ise, açıkça ortaya çıkan olayların işaretidir. Her gördüğü nesne için bu benim demesiyle ilgili sözler ise birliğin belirtisidir. Bütün bunlar Hak'tan gelen uyarılardır. Amaçlanan birlik, hali hazırdaki tatlı görünen birlik değildir. Gerçek amaçlanan birlik bunun çok üstündedir. Allah yoluna kendini adayan kişi, bu birlikle bütün nesnelerin kendine bağlı olduğunu ve bu nesnelerin kendi kişiliğinde bulunduğunu hisseder. Bu aşamayı izah etmek mümkün değildir ve bunu tatmayan tadını bilmez. Bundan dolayıdır ki, **birlik üç kısımdan meydana gelmiştir:**

İlmi Birlik: Bu birlik, ağızdan ağıza dolaşarak ve kitaplardan okuyarak elde edilir.

Uyarıcı Birlik: Bu birlik Allah Teâlâ tarafından verilen birliktir. Uyurken rüyalarla, gerçek olaylarla veya ilham yolu ile sunulan birliktir. Bu birlik birincisinden üstündür.

Eğlenme ve Coşkulu Birlik: Bu birlik hepsinden üstün olup, amaçlanandır.

Tasavvuf gerçekleşince münafıklık başlar. Gerçek sofi, gözlerin görmediği, kulakların duymadığı ve hiçbir insan gönlünün hatırlamadığı olayları görür. İnsanlara akıllarının alabildiği ve onlara uygun olanları anlatıp, söylediği halde öldürülmesine neden olabilecekleri ise, gönlünde saklı tutar. Bu durumda nasıl münafık sayılmaz?

Seriyyis Sakatî'nin sözlerinde de buna işaret edilmektedir: Allah rahmet etsin Seriyy, bu hususta şöyle der:

Tasavvuf üç anlamın adıdır. Mutasavvıf bilgi ve hünerinin aydınlığı hiç sönmeyen, kitapta açıkça izah edilen ilme dair çelişkili üstü kapalı bilgi vermeyen ve Allah'ın bilinmesini istemediği hususları kerâmetleriyle ifşa etmeyen kimsedir.

Burada söylenebilir ki, gerçeğe varan kişi bildiklerini izah etmelidir. Bunda münafıklık yoktur. Şaşılacak husus ise şudur, inançta iki karşıt olan düşünceyi bir araya getirdi. Hâlbuki bunda da şaşılacak bir husus olmaması gerekir. Zira her biri yerine göre gerçektir.

Allah'ı bilen kişilerin, **ilme'lyakin, ayne'lyakin ve hakka'lyakin** anlamlarına dair değişik görüşleri vardır; bunu bil!

Bunları buraya aktarmama bir faydası olacağını sanmıyorum. Bu fakirin aklına gelen ve yalnız birlikte değil, aynı zamanda yiğitlik ve cömertlikle de ilgisi bulunan bazı söylenenleri zikredelim.

Buna örnek olarak sadece kulaktan kulağa duyulan ve görülmeyene **ilme'l yakin** denir.

Görerek öğrendiği ise, **ayne'l yakin**dir.

Kendi yaptığı bir iş ise de, **hakka'l yakin**dir.

Böylece ilme'l yakin şüphe götürmeyen bilgidir. Fakat görülmemiştir. Ayne'l yakin ise, görerek bilmektir. Hakka'l yakin ise de, kendisidir. Birlikte gerçekleşmesi için şunlar söylenir:

Kişi Hakk Teâlâ'nın varlığını başka bir etken olmadan ve şüphe kanıtı aramadan bilirse, ilme'l yakindir.

Bunu tanık, kanıt ve gözle görüp anlamaya çalışırsa, bu duruma da ayne'l yakin denir. Bu sözler esasında rüya ve gözle görmeyi değil, hünerin olgunluğunu ifade eder. Zira Allah benzerden ve benzetilmeden münezzehtir.

Kişi Allah'tan başka bir varlığın bulunmadığım ve bütün varlığın Allah olduğunu bilirse, buna hakka'l yakin denir. Zira bu Hakk'la gerçekleşmiştir. Bu durumda varlık kalmaz; bütün varide Allah Teâlâ'nındır. **Allah'ı anma, anan ve andan birdir ve bu da Allah'tan başka bir varlığın bulunmadığı anlamındadır.** Allah varlığın gerçeği dolayısıyla anma, anılma ve anılan üçüde birdir. Bu da ilme'l yakindir. Hakke'l yakin ise, kendini Allah yoluna adayan kişinin bunda tahakkuk etmesi anlamına gelir. Ben bu aşamada dilde dolaşan ve görülen anısın gerçek anısın sureti olduğunu gördüm. Gerçek anısın da gönülde oluştuğunu gördüm ve bundan dolayı gönüle anış adı verilmiştir. **Gönüle aynı zamanda Hakk adı da verilir.** Bütün, bir olmuştur. Bu tıpkı suyun rüzgâr estiği zaman dalgaya dönüştüğü hale benzer. Hâlbuki gerçekte dalga sudan başka bir şey değildir. Gönül ve anışta da durum aynıdır; anış, bütün gönlü kaplar ve böylece gönül bütünüyle anışa dönüşür. Dildeki anış gönüldeki anısın suretidir ve aynı şekildedir. Fakat gönül şekilden münezzehtir. Ama aşama, kesinlikle bunu böylece yüklenmemi gerektiriyor. Bundan da şu anlaşılıyor ki: Gönülde iki düşünce birden birleşemez. Çünkü gönüle gelen düşün ce, o aşamada başka bir düşünceye yer bırakmayacak kadar onu kaplar. Bu da tıpkı deniz suyu gibidir; esen rüzgârın etkisiyle dalgalanır ve bu dalga şeklim rüzgâr esip dalga devam ettikçe başka bir biçimde düşünmek imkânsızdır. Bunu iyi anla!

Öyle sanıyorum ki, bu ince konuyu benden önce kimse ele almamıştır. Allah daha iyi bilir.

Bazen kendimi gayet latif olarak görürüm; bu görünümün sebebi ise, bedenimin şeklidir. İşte bu letafet de, bedenî şekille ilgilidir. Ortada görülen nesne bu latif görüntüdür. Latif olan buharın da, letafeti yoğunlaşmadan görünmez; yoğunlaşınca, bulut olup görünür. Bulutun bu biçimi buhardan farklı bir nesne değildir; buharın ta kendisidir; yoğunlaşmış ve ona başka hiçbir varlık eklenmemiştir. Şahıslarda görülen letafet de aynıdır; yoğunlaşınca görünen bir biçim kazanır. Bu sadece bir örnek olup, gözlemlere dair söylediklerimize işarettir. İnsanla buhar arasında hiç bir yönden benzerlik yoktur.

Bazı zamanlar okumaya dalmış meşgul olduğumda, gönlüme sanki pırıl pırıl parlayan bir takım kişilerin görüntüsü düşer. Düşüncelere dalar ve bu kişilerin görüntüsü beni meşgul eder. Her ne kadar bu düşünceyi gönlümden atmaya çalışırsam da, atamam. Bir de bakıyorum ki, ertesi gün o kişi beni

ziyaret etmeye geliyor ve böylece onu bilfiil görüyorum. Hazreti Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurmuştur ki:

"Peygamberlikten sadece müjdeli sözler geriye kaldı." Yine Hazreti Peygamber buyurmuştur ki:

"İyi rüyalar peygamberliğin kırk altı bölümünden biridir." Böylece Peygamber, rüyaları peygamberliğin ayrıntı kısımlarından biri saymıştır. Bundan dolayı Allah'a ulaşmak isteyen kişi rüyalardan vazgeçmemeli ve yorumlarını da takip etmelidir. Zira onları bilmede büyük faydalar vardır. Onlarla birçok bilinmeyen olay aydınlatılabilir. Kendini Allah yoluna adayan kişinin sağlığı ve kötü halleriyle iyi rüya sahibinin de hal ve durumları rüyalarla anlaşılabilir. **İyi rüyalar gören kişinin aydınlanması için gösterilen Allah'ın ışıklarından bir ışık parçasıdır.** Bir gece bu ışıklı rüya beni de bağladı, kendimden geçtim; şaştım; ızdırap ve büyük haz duydum ve o esnada aşağıdaki beyti dile getirdim:

Ey nefs göz daima Allah'ın adını an ve kederden ölüver
Yüce Allah'tan başka hiç kimseye ihtiyaç elini açma

O esnada etrafımda bir grup fakih öğrenci de vardı; durumumdan etkilenip, benim için korktular. Bu öğrenciler arasında **Mısır'daki Barkukiye Medresesi** müderrislerinden olan **Mevlana Seyfeddin** vardı. İlk başta **Şeyhuniye müderrisi Mevlana Zâde**'yi gördüm. Fakat ikinci defa baktığımda yerine yukarıda adı geçen **Seyfeddin**'i gördüm.

Şunu bil ki, görünüşün değişmesi, yani bir kişinin görünüşünün başka kişinin görünüşüne geçmesi tek bir nesne gibidir. Bazen bir kişiyi başka bir kişi gibi görür. Bu da dileğini anlam olduğuna dair bir belirtidir ve o gruba uygun olup, özel kişiyle ilgili değildir. Görüntü de o kişiyle ilgili değil, başka biçimde uyarılmak için gösterilen ve birliğe delalet eden ayrı bir durumdur.

Allah Teâlâ buyurmuştur ki:

"Âdem'e bütün isimleri öğretti, sonra eşyayı meleklere gösterdi." Buradaki isimler Allah'ın isimleridir. Allah'ın isimlerinin olgun görüntüsü, meleklerin değil, olgun insanın belirtisidir. Bundan dolayıdır ki, bütün bu isimleri olgun insana öğretti ve onu bu adlarla şekillendirdi. Bu bir şereftir; taş gibi eşyayı belirten harfleri bilmek bir hüner değildir. Çünkü bunları bilmek kolay bir iştir ve gerek insanoğlu gerekse melekler arasında herhangi bir övünç kaynağı sayılmaz.

Gökler, yeryüzü, öğeler ve benzerlerine vekil kılman melekler, bunların içindeki Allah'ın iradesiyle ortaya çıkan güçlerdir. Onlar göz açıp kapayıncaya kadar süren kısacık süre içerisinde bile Allah'a itaat etmekten geri kalmazlar. Meleklerin başlangıçtan sonsuza kadar Allah'ın adını andıklarını Yüce Allah âyeti kerimede şöyle belirtmiştir:

"Onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur, fakat siz onların tesbihlerini anlamazsınız." Şeytanlar ise, insanın kanı içinde akan ve nefsin hayvani şehvetlerini gösteren içindeki güçlerdir. Bu güçler insanı Allah ve şeriata karşı gelmeye sürükler. Allah'ın selamı üzerine olsun Peygamber hazretleri buna şu sözleri ile değinir:

"Şeytan kanla birlikte dolaşıyor".

Ey câhiller!

Sizler Allah'ın, Peygamberlerin ve velilerin söylediklerim anlamıyorsunuz. Akıllarınızın eksikliği, gönüllerinizin bulanıklığı, âhiretle ilgili gafletiniz ve aşırı derecede dünyaya bağlılığınız, sizi gerçeklerden uzaklaştırmıştır ve gerçeği öğrenmenizi engellemiştir. Fakat doğruluğunuz da yanlış yola sapmanız içinde yer almaktadır. Bundan dolayı şeriat düzenleyicisi de bunu size acıdığı için böyle tesbit etti. Çünkü sizin doğruluğunuz cehaletinizde yer almaktadır. **Aynı zamanda kader meselesi hakkındaki en bilgiliniz, en cahilinizdir.** Gözleriniz bunu görmemiştir, bunun sebebi Peygamber ve bütün velilerin bilmemesinden değil; onlar bunu güneş bildikleri gibi bilirler. Fakat akıllarınızın eksikliğinden dolayı, size ve aşağılık kimselere izah etmiyorlar. Sana gelince, eğer sen de içini temiz tutarsan belki söylediklerini anlayabilirsin.

Hidâyeti dileyen kişi büyük iyilik ve olgunluklarını küçük, ufacık suçlar, kusur ve zararlarını büyük görmelidir; yoksa ondan da ümit yoktur. Bilmelisin ki, kulun Kur'ân'daki dünya, yaşantı ve âhiret işleriyle ilgili konuları bilmesi gerekir ve böylece zamanını orantılı olarak dünya işleriyle âhiret işleri arasında ayarlamasını bilmelidir.

Kur'ân otuz Cüzdür. Dünya işleriyle ilgili cüz, birden biraz daha fazladır. Hâlbuki âhiret işlerine dair cüzler, geriye kalan yirmi dokuz cüzdür. Kur'ân'ın bu şekilde düzenlenmesi, esasında insanlara bir

uyarıdır. Bu uyarı insanlara ve âlimlere dünya ve âhiret işlerine ne oranda süre ayırmalarını göstermektedir. Allah daha iyi bilir. Allah'tan gelen emirlerden biri de budur.

Şunu bil ki, isimler, nitelikler ve işlerin hepsi kabiliyetlere bağlıdır. Bunlar olmayınca, onlardan da bir şey ortada kalmaz. Bu sırra dair haberi de kaderin sırrı bana bildirmektedir. Allah daha iyi bilir. Allah'a hamdolsun bu konulardaki bilgileri Yüce Allah bana bildirdi. **Bu bilgiler kitap okuyarak ve öğrenim görerek elde edilemez.**

Cennet, esasında melekût âleminden ibarettir. Âdem aleyhisselam buradan çıkıp, yoğunlaşarak yeryüzüne aldığı şekille inmiştir. Âhiret işleriyle ilgilenen bilginler, âhiret yolu için gerekli olan bilgileri kitap ve sünnetten öğrendiler. Fıkıhla uğraşan bilginler de, dünya işlerine dair bilgileri ve alım satımlara dair meseleleri yine, o kitaplar ve sünnetten elde ettiler. Kişi, âhiret yoluna dair bilgileri elde etmek isterse, âhiret konularını ele alan kitapları incelemelidir. Fıkıh konularına dair bilgileri elde etmek istiyorsa, o halde, fıkıh kitaplarını okumalı ve incelemelidir. Biri kalkıp, ben de kitap ve sünnetten yararlanarak bu bilgileri, âhiret ve fıkıh işleriyle ilgilenen bilgilerin eserlerini gözden geçirmeden elde edebilirim; onlar insandı, ben de insanım derse, doğru olmaz ve bu düşünce ömrü boşa harcamaktan başka bir işe yaramaz. Âhiret yolu da böyledir. İnsan ancak duygularla ilgisini kesip, Hakk'ı gözle göremeyeceğini idrak ettikten sonra ve Allah'ın sevgisiyle coşunca, Allah ona görünüş olarak görünebilir. Fakat bu çok az tahakkuk eden bir olaydır. Buradaki esas nokta gönlün saf bir şekilde Allah'a yönelmesidir. Bu gerçekleşirse, Allah görünüş olarak değil, anlayış şekliyle ve duyularla tecelli eder ve şüphe ortadan kalkar.

Ağacın,(Musa aleyhisselâma) **"Ben Allah'ım"** demesi, insanın bunu söylemesinin doğru olduğuna dair bir uyarıdır. Birinci şekilde belirttiğimiz gibiyse, doğrudur. Dünya Allah'ın görünüşü olduğundan dolayı, **"Ben Allah'ım"** diyen herkesin sözü de doğrudur. Çünkü bununla bütün Allah kastediliyor; bölümle hiç bir alakası yoktur ve konuşan insan değil, Allah'tır. Keza aynı şekilde insan konuşmaya başlayıp, **"ben Zeyd'im"** derse, bu sözleri doğrudur. Çünkü bu sözler Zeyd'in özüyle alakalıdır ve konuşan dil ile kıpırdayan ve etten oluşan bedenle yalandan uzaktan hiç bir ilgisi yoktur. Sözü söyleyen dil değil, Zeyd'in zatıdır. Bundan dolayı ağaç veya insan "ben Allah'ım" derse doğrudur. Bu itibarla her zerre de, "Ben Allah'ım" derse doğrudur. Ancak başka bir kişi "O veya sen Allah'sın" derse, doğru değildir. Aynı şekilde dil ben Zeyd'im diyebilir. Fakat bir başkası dile, o, veya sen Zeyd'sin diyemez."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin; **"Allah vardı ve onunla başka hiç bir nesne yoktu"** sözleri, Allah'ın birlik aşamasından daha üstün bir aşamaya denildiğine dair bir göstergedir. Bütün nesneler de, bu aşamada ortaya çıkmaktadır.

Şunu bil ki, varoluş ile yok oluş ezelî ve ebedîdir ve dünya ile âhiret ise izafîdir. Görünen dünya fâni ve görünmeyen âhirete baki denmiştir. İkisi de ezelî ve ebedîdir. Ancak diğer ebedî olan âhirete verdir. Kişilerin elde ettikleri olgunlukların tatlan, huriler, köşkler ve cennetlere benzetilmiştir. Bunlara verilen adlar takma adlardır. Çünkü eksik, câhil ve kıt akılları bulunan kişilere gerçek bu vesile ile anlatılabilir. Onlara açıkça anlatılsa bile, dünya işleri ve lezzetlerinden geri kalmazlar. Bundan dolayıdır ki, bu yollara başvurulmuş ve bununla bu kişilerin şevkinin arttırılması amaçlanmıştır. Böylece bunlar Allah'a ulaşmak için ibâdetlere yönelirler ve büyük bir çalışmaya girişirler ve sonuçta Hakk'ı idrak ederler. Allah yoluna girenlere başlangıçta böyle yapılmamış ve böylece dikkatleri çekilmemiş olsaydı, bilmedikleri yollara saparlardı. Allah gerçeği söyler ve doğru yolu gösterir.

Allah'ın selamı ona olsun Peygamber, hadisi şerifinde buyurmuştur ki, **"İnsanların ellerinde bulunanlardan uzak dur; insanlar seni sever ve Allah'ın katında bulunanlardan uzak dur; Allah seni sever."** Mükâfat ve tehditler doğrudur ve bunlar **Hakk'tan Hakk'a ve Hakk'la Hakk içindir.**

Ölmeden önce öl, ta ki ölümsüz kalasın. Zira dünyadan, dünyanın tatlarından ve şehvetlerinden uzak duran kişi, başlangıcı ve sonu olmayan gerçek varlığa kavuşur. Bu tür hayatta ölüm yoktur; sonsuza kadar devam eder. Fakat insanlar bu yaşantıyı değil, dünya yaşantısını istemektedirler. Diğer bir şık ise, ölmeden önce ölen ilahî ahlakı elde eder ve adı sonsuza kadar kahr. Adı sonsuza kadar kalan kişi ebediyen yaşar. Ayrıca üçüncü bir anlamı da şöyle: Geçici ve mecazı varlıktan vazgeçen, kendi varlığının Allah'ın varlık kaynaklarından bir kaynak olduğunu bilen ve ikilikten kurtulan kişi, sonsuza kadar diridir. Zira varlıktan başka bir şey geride kalmaz ve varlığın da yok olması imkânsızdır.

Hadiste cennetin sekiz, cehennemin ise yedi kapısı bulunduğu belirtilmiştir. Bundan da şu anlaşılır

ki, arş cennetin tavanıdır ve burçların göğü de cennetin yeridir. Burçların göğünün içbükeyi cehennemin tavanıdır ve bunların altındaki göklerin her biri de, bir kapıdır. Böylece cennetin sekiz kapısı vardır. Zira atlas adı verilen göğün altında sekiz gök vardır ve bu gökler şunlardır: Burçların göğü, Zühal göğü, Müşteri göğü, Merih göğü, Güneş, Zühre, Utarit ve Ay. Ay göklerin sonuncusudur. Yıldızlara ait göğün içbükeyi cehennemin tavanım oluşturuyorsa, altında yedi gök kalır. Her göğü bir kapı sayarsan, cennetin sekiz ve cehennemin yedi kapısı olur. Bunu yazınca Kur'ân'dan birkaç âyet okuyayım diye mushafi açtım ve şu âyetle karşılaştım: **"âyetlerimizi yalan sayıp, onlara karşı büyüklük taslayanlara, göğün kapıları açılmaz ve cennete giremezler".** Bu da, göklerin cennetin kapıları olduğuna dair söylediklerimize bir işarettir. Diğer bir deyişle, cennetin kapıları olan gökler onlara açılmayacaktır.

Şafiî mezhebi ve diğer bazı kişilere göre kaza namazlarının düzenli bir şekilde kılınması vacib değildir. Hâlbuki diğer bazı kişilere göre ise bu vacibdir.

Durum namazın selamında da böyledir. **Hanefî mezhebi** ve bazıları, selamın namaz kılan kişi tarafından başını iki yana çevirip vermesi gereği üzerinde durmuşlar. **Malikî mezhebi** ve diğer bazıları ise, selamın öne doğru verilmesi düşüncesini savunmuşlardır. Tahiyyât duasında da durum böyledir. **Şafiî mezhebi**nde olduğu gibi, bazıları bu duanın tıpkı normal halk konuşması türünde yapılabileceğini savunurlar. Bu duaya misal olarak da, evlenme duası gösterilebilir. Hanefî mezhebinde de olduğu gibi, diğer bazı kimseler ise, bunun caiz olmadığı düşüncesindedirler. Bu tür söylentiler birçok kez dışa dönük işler için yayılmıştır. Bu ve buna benzerleri hakkında düşünen kişiler, bütün dikkatlerini iç âlemin düzeltilmesi, arıtılması, ahlakın tehzip (süsleme) edilmesi yönüne çevirirler. Dışa dönük çabalar da, bunun bir aracı sayılır. Çabalar harcanacaksa, ne türde yapılacaktır ki, istenilen elde edilsin. Bundan dolayıdır ki, bu ve buna benzer durumlarda bunu gerçekleştirmek imkânsızdır.

Dışa dönük görünüşlerle uğraşan bilginleri Allah Teâlâ işlerini ıslah etmiş ve onları içi bırakıp, kabuklarla uğraşmaya yönlendirmiştir. Bu bilginlerin çoğunun içi yarılıp, bakıldığında, dünya sevgisi ve başkanlık hırsından başka, dinle ilgili hiç bir ize rastlanmaz. Allah onları rezil etsin.

Allah Teâlâ, Taha suresinde

"Ey Muhammed! Sana dağları sorarlar; de ki; Rabbim onları ufalayıp savuracak, yerlerini düz, kuru bir toprak haline getirecek; orada ne çukur, ne tümsek göreceksin" diye duyurmuştur. Bu sözlerle kıyamette Allah varlığının ortaya çıkışı ve bir olan Allah'ın her yeri kaplaması anlamı çıkarılabilir. Bu durumda eğikliği bulunmayan ve bir olan Allah karar sahibi olur ve böylece dağların özellikleri ortadan kalkar. Bu zamanda ise, sadece birlik görünecek ve halk da bu birliğe davet edilecektir. Allah eğim ve eğiklikleri açıklayacak ve gönülleri yumuşatacaktır. Allah ve Rahman adları ile adlandırılan özün kararlarının kabulü için nitelikler belirlenecek ve böylece özün kararları ortaya çıkarken, niteliklere dair kararlar ortadan kaybolacaktır, izi kalmayacaktır. Yüce Allah, Enbiya suresinde şöyle buyurmuştur:

"İnkar edenler, gökler ve yer yapışıkken onları ayırdığımızı görmediler mi? ".

Bu âyetin tefsirinde şöyle deniyor: Göklerle yeryüzü yapışıktı. Ben de derim ki, bununla insan kasdediliyordur her halde. Gökler de, melekût âlemine dair bir işarettir ve yeryüzü ise mülk aleminin belirtisidir ve insan her ikisinin karışımıdır. Rahimde bir damla ve sıvı iken, onları yarıp ruhu üfürdük ve böylece mülk ve melekût izleri onda belirmeye başladı.

Gerçek sevgi odur ki, gönlün Allah Teâlâ'nın sevgisiyle dolsun ve dünya sevgisinden uzak dursun.

İhyâ-ül Ulûm, Kimyâü's Sa'âde ve benzerleri, gerçek Tahkik ilmi ile özenme Taklit ilmi arasında bir mesafe oluşturur. Bu da, dünyayı doğru yola götürme ve gerçeği arayan kişilere görünmüş güzel bir yoldur. Zira bunlar, gerçeği ararken neyin kendilerine uygun, neyin ters düştüğünü anlayacak kabiliyette değiller ve bilmeden tıpkı av köpekleri gibi boşuna çaba harcarlar. Şunu bil ki:

Cinler, meleklerden, şeytandan ve iblisten daha yaygındır ve bunların hepsi ruhlar âlemindendirler; cisimler âlemiyle hiç bir ilgileri yoktur. Bunlar bütün ve bölümden oluşan güçlerdendir. Allah'a yakınlaşmayı gerçekleştiren araç ve sebeplerden meydana gelen güçlere, melekler adı verilir. Allah'tan uzaklaştırıp, dünyaya yaklaştıran güçlere ise, şeytan adı verilir. Allah Teâlâ'nın âyeti kerimede **"Allah'la cinler arasında da bir soy bağı icad ettiler"** sözleri, bizim cinler meleklerden daha geneldir sözümüze dair bir kanıttır. Kâfirler, melekler Allah'ın kızlarıdır dediler. Fakat cinler ve şeytanlar Allah'ın kızlarıdır demediler. Yüce Allah bunlardan münezzehtir. Bu

söylenenler, meleklerin de, cinler kavramı içinde yer aldığı anlamına gelmektedir.

Allah Teâlâ, Kur'ân'da buyurmuştur ki:

"Yağmur suyunu indirir ve onunla her türlü ürünü yemişleri yetiştiririz; ölüleri de bunun gibi diriltip, çıkarırız; belki bundan ibret alırsınız." Bu da iki çıkış arasında fark bulunmadığım gösterir. Kıyamet günü dirilen cesetle çürüyen vücut arasında hiç bir bağlantı bulunmadığına işarettir. Keza aynı şekilde yerde çürüyen ürünlerle yeni yetişen ürünler arasında bir bağlantı yoktur; sadece benzerlik vardır.

Yüce Allah kitabında:

"Ey insanlar! Sizin yaratılmanız ve tekrar dirilmeniz tek bir nefsin yaratılması ve tekrar diriltilmesi gibidir," buyurmuştur. Bu âyet, dünyanın üst ile altı ve görünen ile görünmeyeni bir kişiye benzediğine işaret ediyor. Nesnelerin çeşitli olması, tıpkı inşam oluşturan üyeler gibidir. Nasıl ki üyelerin çeşitli olması insanın birliğini bozmuyorsa, nesnelerin çeşitli olması da dünyanın birliğini bozmaz. Zira dünya Hakk'ın görüntüsüdür. Bu işin temeli spor ve uğraşıya bağlıdır; sabit tutkularla ilgisi yoktur. Tutkulardan kurtulmak için harcanan çabalar çağ ve zamanlara göre değişebilir. Bundan dolayı da şer'î hükümler yasalar de değişebilir. Peygamberlerin hal ve tavırları bunun isbatıdır. Bütün peygamberler hak yolundadırlar; aralarındaki yolların farklı olması onları haksız gösteremez.

"Allah'tan başka tapılacak yoktur" diyen cennete girer. Bu sözü söylemenin birkaç anlamı vardır:

1- Genel olarak bilinen huri, köşkler ve benzerleri anlamındadır.

2- Savaş sırasında esir alman kâfirlerin malları ve canları alındığı için, bu sözleri dile getiren kâfir bu durumlardan kurtulur ve güvenliğe kavuşur. İşte bu durum cennet sözüyle ifade edilmiştir.

3-Burada kişi, bu sözlerle kendini, malını ve ailesini korumak için kullanmış ve böylece cennete girmiştir.

4-Her iki dünyada ve kâinatta da Allah'tan başka bir varlık bulunmadığını bilen kişi, duyulan varlıklardan kurtulmuş olup, cennete girmiş sayılır.

5-Kendi kendine gerçekleşen ve varlığından kurtulan kişi, karanlık ve cehennemi varlığından kurtulmuş sayılır ve ebedî olan cennete girmiş olur ve orada korunur.

6-Her iyi duruma cennet ve her kötü duruma cehennem adı verilir. Birlik durumu iyi ulu bir durumdur. Allah'a şirk koşma durumu ise, kötü bir durumdur. **"Allah'tan başka tapılacak varlık yoktur"** diyen kişi, kötü durumdan iyi duruma geçer.

7-**"Allah'tan başka tapılacak yoktur"** diyen ve açıkça görülen, duyulan putlara tapmaktan vazgeçip, duyularla ilgisi bulunmayan ve görülmeyen Allah'a yönelen kişi, duyularla ifade edilemeyen Allah'a ulaşır. Bu durum cennet ile ifade edilmiştir.

İşte bu içle ilgili yedi durum böylece tamamlanmıştır. Kur'ân'ın da içi ve dışı vardır ve iç kısmının da yedi izahı vardır.

Allah'ın selamları onlara olsun Peygamberlere de kelimelerin anlamları bildirilmiştir. Şunu bilesin ki, hem dünya hem de âhiretle ilgili her iyi ve yüce duruma cennet denilir ve aynı şekilde de, ateş, yılanlar, akrepler ve zakkumdaki durumlara kötü ve alçak dur tunlar denilir. Kitaplarda nitelendirilenler ve sözü edilen hurilerle köşkler ve diğerleri söylediklerimizin örnekleridir görüntüleridir. Bunların görüntü olduğunun deliline gelince, şöyle izah edilebilir: Kişi rüyasında kendini bir bağ veya yüksek bir köşkte görürse, bundan yücelik elde edeceği ve amacına ulaşacağı anlamı çıkarılır. Rüyalarda görülen görüntüler, âhiretteki görüntülerin cinslerindendir. Zira uyku, kısa ölüm gibidir ve uykuda görülen rüyalar, âhiret görüntüleri cinsindendir. Böylece âhiret, cennet, hurilet ve köşkleri iyi tam ve dikkatli ol, aldanma!

Bundan böyle okuyup, anlayıp ve inandıktan sonra salon ciddiyetini, harcamış olduğun çabaları ve çalışmalarını bırakma. Zira bilimler, buluşlar, olgunluklar, yükseltici durumlar ve üstün mertebelerin menşe'i bu çalışmalara bağlıdır. Herhangi bir kişi yanılıp **"Dünya, âhiret, huriler, köşkler ve cennet böyleyse, gereği yoktur"** derse, katli mubahtır. Çünkü o delalete düşmüştür.

Şunu bil ki, kıyamet ekâbirler nezdinde(büyükler yanında) zatın ortaya çıkışın ve nitelikler saltanatının son bulması anlamına gelmektedir. Dilersen, ölen kişi için, kıyameti başlamıştır diyebilirsin. Yeniden dirilme aynısının tekrarıdır. Allah sözlerin de tam olarak belirtildiği gibi, ateş ve cahillikten sakınınız. Her peygambere vahiy yolu ile gelen bilgilerin tümü doğrudur ve her yönüyle amaçlananı içine alır.

Peygamber efendimizin döneminde bazı kişiler, bilmen kıymetin gerçekleşeceğini, Deccal'in ve Dabbetü'larz'ın ortaya çıkacağını bekliyorlardı ve bunların zamanlarında gerçekleşeceğini zannediyorlardı. Bu beklentileri kitaplarda da belirtilmiştir. Daha soma gelenler bu durumların kendi dönemlerinde gerçekleşeceğini sandılar ve bu hususta kitaplar yazanları da oldu. Bazıları bu olayların **üçyüzüncü yıl** içinde cereyan edeceğini, bazıları ise, Mehdi'nin ve **Hâtemül-vilâye**'nin çıkışıyla birlikte **yedi yüzyıl ile sekiz yüzyıl** arasında gerçekleşeceğini ileri sürdüler. Hâlbuki peygamber efendimizin zamanından bugüne dek **sekiz yüz yıl** gelip geçtiği halde, onların söyledikleri ve câhil halk tabakasının tahayyül ettiği gibi herhangi bir olay gerçekleşmedi. Bunların söylediklerinden hiç biri yıllar geçse de gerçekleşmeyecek ve iddia ettikleri gibi ölü cesetler dirilmeyecektir. Toz duman ortadan kalkınca, altındakinin eşek mi yoksa at mı olduğunu göreceksin.

Allah Teâlâ, **"Oysa Allah onları ardlarından çevirmiştir"** buyurmuştur. Benzetmek gibi olmasın, Zeyd nasıl bütün yönleriyle gövdesindeki üyeleri kaplıyorsa, Allah da bütün dünyayı kaplamaktadır. Zeyd'in gövdesinin her üyesi, onun isteğiyle kıpırdar ve iş yapar. Bu üyeler Zeyd'in açık görünüşüdür, O istediği biçimde her üye ortaya çıkar. Mesela elde tutmak, ayakta yürümek, dilde konuşmak ve kulakta dinlemek gibi işler, bu türlerdendir. Buna dayanarak konuşan duyandır, yürüyendir, tutandır ve bu kişi Zeyd'dir. Zeyd bütün bu işleri bir bütün olarak yerine getirmekte; çünkü o, bölünmeyi kabul edemez. Görmüyor musun?

Zeyd birini dövdüğü zaman, dövülen kişi, beni Zeyd dövdü der. Fakat Zeyd'in eli dövdü diyemez. Zira Zeyd bölünemez bir bütündür. Fakat el gövdede görünüş alanına çıkmıştır. Bu bedene Zeyd denmiştir, çünkü duygu yönünden arada fark yoktur. Yoksa gerçek Zeyd sözünü ettiğimizdir. Zeyd'in bütün üyeleri konuşur, döver, duyar veya yürürse, işler bölümlere ait değil, bütüne aittir. Mesela her bölüm bir bütün olarak ben Zeyd'im dese, bu durum Zeyd'in çokluk halinde bulunmasını gerektirmez. Yüce Allah'ın da böyledir. **Benzetmek gibi olmasın, beden nasıl Zeyd'in görüntüsü ise, dünya da Allah'ın görüntüsüdür.** Bundan dolayıdır ki, bütün işler ona isnat edilir. Allah'tan başka söyleyen, duyan, hareket eden ve iş yapan yoktur.

Yüce Allah **"Eğer kasabaların halkı inanmış ve bize karşı gelmekten sakınmış olsalardı, onlara göğün ve yerin bolluklarım verirdik. Ama yalanladılar, bu yüzden onları, yaptıklarına karşılık yakalayıverdik,"** buyurmuştur. Bu da şu demektir: Varlığı duyulanlar yolumuzda uğraşıp, çaba harcasaydılar onlara mülk ve melekût âlemlerinin yollarını açardık; her iki âlemin gerçeklerini aydınlatan ilâhi ilham ve bilgileri kolayca verirdik. Gökler melekutün ve yeryüzü de mülkün belirtileridir. İnsan konuşan nefis ve bedenden ibarettir ve her birinin rızkı ve gıdası vardır. İnsan nasd bedeninin bölümleri için uğraşıyorsa, aynı biçimde ruhunun bölümleri için de uğraşmalıdır. Akıllı kişi odur ki, ruhunun rızkı için koşar. Bunun aksini yapan hüsrana uğrar.

Hazreti Peygamber, **"Çağınızın günlerinde Allah'ın solukları vardır; çalışın ve onları kazanmaya balan"** demiştir. Bunların anlamlarıyla olgun kişilere dair belirtiler bulunduğunu anladım. Hazreti Peygamber, **"Kişi sevdiği toplumdan sayılır",** demiştir. Zira nesneye yaklaşan nesne ile belirlenir.

<u>Buraya kadar yazılanlar, Allah rahmet etsin Şeyh Bedreddin Simavnalı'nın **"Varidat"** adlı eserinden yazılmıştır.</u>

<u>Her Peygamber ve veliye yaşadığı çağda karşı çıkılır, inkâr edilir ve ona pek az kişi inanır. Fakat ölümünden sonra ismi ebedileşir, insanların çoğu ona inanmaya başlar ve sevmeye yönelirler. Acaba bunun sırrı nedir?</u>

Buna cevap olarak şunları söylüyorum:

İlk olarak onu kıskananlar, ona karşı çıkar, etrafa hakkında kötü dedikodular yaymaya başlarlar. Bu dedikodular halkın fikrini karıştırır ve inançlarını azaltır. Ölümle birlikte ceset ölür; fakat gerçek olağanüstü anlamlar kalır ve böylece sevilir ve ona inananlar artar.

İkincisi ise, peygamber veya veli onlarla birlikte yaşarken onu görür, konuşur ve içli dışlı olurlar. Bundan dolayı da, aradaki sevgi ye inanç özelliği zayıflar.

Üçüncüsüne gelince, Gerçek aşamalı olarak ortaya çıkar.

Dördüncüsü de, daha önceki hususlardan güçlü olup, insanlar peygamber ve velilerin normalin dışında oldukları kanısında yanılıyorlar. Onları yemek yerken ve çarşılarda yürürken gördükleri için şaşırıyorlar ve o da bizim gibi insandır diyorlar. Onlar peygamberin yemek yememesi, çarşıda yürümemesi ve bizim gibi in san olmaması düşüncesindeydiler. Böyle sandıklar için âyetlere de dil

uzattılar. Onların düşüncesine göre Kur'ân'da peygamberin olağanüstü işler yapabileceğini söylüyor. Onlar ayrıca peygamberin istediklerini yerine getirebileceğini de talep etmektedirler; onu böyle görmeyince, tıpkı daha önceki çağlarda yaşayan benzerleri gibi, peygamberleri inkar etmeye başlarlar. Onların bu tutumları çürük iddialara dayanıyordu. Belli bir zaman geçtikten sonra, akılları eksik olanlar, çağlarındaki olgun kişileri inkâr ederler; hâlbuki daha önceki olgun kişileri de görselerdi, yine inkâr edeceklerdi. Şimdi yaşayanlar da, onlar gibidir. Bu tür olağanüstü niteliklerin peygamber ve velilerde bulunmasına dair beyinlerinde yerleşen düşünce sahipleri bu düşüncelerden vazgeçemiyorlar. Hâlbuki bu düşünceler şimdi olmayacağı gibi, gelecekte de gerçekleşemez. Onların şimdiki veliler inkâr edip, geçmiştekilere inanmaları bundandır.

Allah daha iyi bilir, **sıradan kişilerin ibâdeti bir alışkanlıktır; henüz yolun başlangıcında olanların ibâdeti ise, bir korku ve temennidir; yolunu ortasındakilerin ise, yüce makamlara ve kerametlere erişmektir. Yolun sonuna varmış olanlara gelince, onlarınki şeriatın sınırlarını korumaktır. Allah'a varmak için sarfedilen çaba ve çalışmalarla ona yönelmenin sonu yoktur.** Zira Allah'a dair bilgilerin ve Allah yolunda yürümenin sonu gelmez ve o yolda yürümenin de sonu yoktur. Daha önce söylenenler Allah yolundaki çaba ve uğraşılara dair değildi. O söylenenler sadece bazı ibadetler ve lüzumsuz işler için geçerlidir. Sırf Allah'a yönelmek, zihin açıklığı ve düşünmeyi gerektirir. **İnsanlar Allah'ı tam anlamıyla bilselerdi, ona sadece sayılı kişiler ibadet etmezdi.** Fakat Allah gönüllerini mühürledi, onlar da kendi istek ve tahayyüllerine göre nesnelere ibâdet ettiler. Aslında gerçek bu değildir; fakat bunda bir hikmet vardır ve böyle olması gerekir.

Savm-i visal hiç iftar etmeden birkaç gün oruç tutmak mekruh değildir; yasaklanması ise, haram olmasından ileri gelmemiştir; fakat bu yasaklama bir yumuşatma ve koruma içindir. Bu yasak lehimizedir, aleyhimize değildir. Böylece yasak, haram değil; ama insanları korumayı amaçlamaktadır. Fıkıh usulünde de belirtildiği gibi, bu oruç tutulabilir ve bırakılabilir. Zorlama yoktur. Allah buyurmuştur ki, **"İçinizden adalet sahibi kişileri şahit gösterin".** Fakat bununla kesin bir emir yoktur; sadece korumak ve şefkat anlamını taşır. Şahit göstermeyen kişi ne suç işlemiş sayılır, ne de Allah'ın emrine karşı gelmiş olarak gösterilir. Savmi visal da böyledir; tutan kişi için mekruh sayılmaz. Müslim, **Enes ibn Mâlik**'ten aktardığı hadisi şerifte de bu hususu belirtilir. Allah'ın selamı ona olsun Peygamber'e, bazı Müslümanların İbn Mâlik gibi Ramazan bittiği halde oruçlarına devam ettikleri haberi gelmiş; o da, bunun üzerine **"Ramazan uzasaydı da, iftar etmeyip oruçlarını uzatan kişiler bundan vazgeçseydiler";** diye buyurmuştur. Bu da fazla orucun haram veya mekruh olmadığını gösterir. Zîrâ eğer böyle bir durum olsaydı, Peygamber bunu yasaklardı ve hoş karşılamazdı. Peygamberin yasaklamayışı, bu orucun tutulabileceğini gösterir. Kendisinde bu orucu tutabilecek güç bulan kişi tutabilir ve sevap elde eder. Nitekim Hazreti Ebu Bekr'in altı gün, Abdullah bin Zübeyr'in yedi gün, geçmişteki salih kişilerin kimisi üç, kimisi yirmi beş ve kimisi de kırk gün iftar etmeden oruç tuttukları söylenmiştir. Kork gün aralıksız oruç tutanlar için, melekût âleminden bir güç onlara görünür ve bazı ilâhi sırları keşfeder demişler.

İnsan gayet Hazreti Peygamber'i rüyasında görürse kendi ruhunu peygamber görüntüsüne bürünmüş olarak görüyor, demektir.

Bu olay, o sırada rüya gören insanın peygamberle bir ilgisi olduğundan gerçekleşir. Bu durum rüyada kişinin gördüğü insan ve diğer nesneler için de geçerlidir. İnsanın gördüğü rüya, belli bir durumu veya gördüğü kendisine ait bir olayı ortaya çıkarabilir. Arifle arif olmayan kişi arasındaki farklardan biri şudur; Arif olan Allah'tan sonra görür, arif olmayan ise, Allah'tan önce görür. Aslında ilk görüş Allah'a aittir.

Kıyametin gerçeğinde insanla hayvan arasında hiç bir fark yoktur. Bir gece sırtımı dayamışken, ruhumun içimde coştuğunu gördüm ve ondan, yanan bir odundan çıkan alevin sesi gibi bir ses duydum. Ayrıca karşımda ala yakın beyaz bir renk gördüm. Kendime geldiğimde, yanımdaki ocakta odunun tıpkı gördüğüm gibi yandığını, alev saldığım ve rüyamda gördüğüm şekilde ses çıkardığını farkettim. Şunu anladım ki, meydana gelen olay içimdekinin aynısıdır ve gönlümün varlık birliğinin etkisiyle tahakkuk ettiğini anladım. Böylece o benim; ben de, o olmuşum; sesi sesim, sesim de onun sesi ve coşkularım onun coşkusu, onun da coşkulan benim coşkum halini almıştır. Gördüğüm renk de, alevin rengi imiş. Hazreti Ebu Bekr Sıddık radiyallâhü anh,

"Hiç bir şey görmedim ki, onda Allah'ı görmeyeyim", demiştir. Diğer bir deyişle gönlünde ve

nefsinin içindeki her görüntünün Allah'ın görüntüsü olduğu ve her şeyden önce nefsini gördüğünü belirtir. Böylece her şeyden önce Allah'ı gördüğünü belirtmesi doğrudur. Zîrâ Allah onun görüşü ve bütün gücü olmuştur ve söylenenler haktır. Hazreti Osman radiyallâhü anh **"Ben bir nesneyi gördüğümde, ondan sonra muhakkak Allah'ı görürüm,"** demiştir.

Bir gün ikindiye yalan evimde oturuyordum; güneş de yoktu, birdenbire aklıma ikindi ezanı okunacak ve onu duyacağım fikri aklıma geldi. Daha sonra bu düşünce birkaç kez aklımdan yine geçti ve gönlüme yerleşti. Bunun gerçekleşeceğini anladım ve o anda ben daha bunu düşünürken, ezanın sesini duydum. Gaybı bilinmeyeni ancak Allah bilir. Bazı anlarda hızlı güçlü yürüyüş yapmak içime doğar, yürüyorum gibi gelir bana ve bu durumu hem dokunma hem de işitme duyumla öğrenmeye çalışırım. Sadece işitmeyle yetinmem.

Allah Teâlâ, **"Allah'ın insanlara verdiği rahmeti önleyebilecek yoktur. O'nun önlediğini de ardından salıverecek yoktur."** buyurmuştur. Bu ayetin anlamlarından birisi de şöyledir: Allah, insanları bir peygamber veya veli yardımıyla hidayete doğru yola götürmeyi isterse, O'nu önleyecek hiç kimse yoktur ve istediği şüphesiz gerçekleştirilecektir. **"Allah kâfirler istemeseler dahi, nurunu muhakkak tamamlar."**

Ruh, araçlar yoluyla ortaya çıkan bedene mahsus fiil ve hareketlere verilen addır. Bazı bilgin ve mütekellimlerin de söylediği gibi, bu olay bedenden soma ortaya çıkar. Misâl âlemi aracılığıyla ortaya çıkan nesneye de, ruh adı verilir. Ruh bedenin meydana gelmesinden iki aşama öncedir; çünkü misâl âlemi bedenden bir aşama öncedir ve görüntüsüdür. Ruhlar âlemi de, misâl âleminden bir aşama öncedir ve böylece ruh bedenden iki aşama öncedir. Belki de Hazreti Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem; **"ruhlar bedenlerden iki bin yıl önce yaratıldı"** hadisiyle bunu belirtmiştir. Burada iki bin yılla iki aşama kastedilmiştir. Bununla ruhların belli bir zaman süreci içerisinde ortaya çıkması gerekliliği yoktur. Allah'ın selamı ona olsun Peygamber, her aşamayı bin yıl olarak düşünmüş ve gönlüne nasıl gelmişse, öyle bildirmiştir. Bu durumun izahı belirttiğimiz gibidir; bunu ihmal etme, çünkü birçok olay bu şekilde ortaya çıkar. Peygamber'in bu düşüncesine göre tahakkuk eden halleri, câhiller izâh etmekten aciz kalmışlar ve onları olduğu gibi bırakmışlar. En uygunu budur ve onları Allah'ın ehli ve kâmiller bilirler. Hazreti Peygamber'e görünen hallerin çoğu, duyular şekliyle kimsenin bulunmadığı durumlarda gerçekleşmiştir. Bu durumlarda ortaya çıkan haller, genellikle izah edilmesi gereken görüntü içinde olurlar, tıpkı Allah ehlinin katında olduğu gibi. Şayet,

"Neden Peygamber bunları açıklamadı ve olduğu gibi bıraktı? " denirse, cevabı şöyledir:

<u>İzâh etme yetkisi yoktu ve o zaman gerekli olan şimdi gereksizdir.</u> Şu gafillere ne denebilir. Çalışıp hakikatleri öğrenme yolunda bir çabaları olmadığı gibi, olgun kişilerin söylediklerim anlamak kabiliyetine de sahip değiller. Bu câhillerin yüzünden sıkıntıya düşen olgunlara acımak gereklidir. Zira bunları bu dalaletten kurtarmak için ellerinden hiç bir iş gelmez. Buradan kurtulanlar olsa dahi, başka bir dalalet vadisine yönelirler.

Ey kör ve mutsuz kişiler!

Niçin öğüt verenlere inanmıyorsunuz?

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem, **"Kur'ân'ın dış ve iç anlamlan bulunduğunu ve iç anlamlarının da kendi içinde yedi iç anlamı daha içerdiğini"** belirtmiştir. Dış anlamla çelişkiye düşen bir izah yaparsak, dış anlamı inkâr ettiğimiz anlamına gelmez. Biz dış ve iç anlamın da içten yediye ayrıldığını söylüyoruz. Biz sekiz anlamı da bir araya toplamışız. Kur'ân ve hadis dış ve iç anlamlarıyla haktır. Ancak mecazi gerçek olmayan bir anlam çıkarılırsa, uygun olmayabilir. Tıpta dünya gibi, ben uyurken veya uyku ile uyanıklık arasında iken, bana hitaben bir şeyler söyledi ve bu söyledikleri arasında, beni Allah'tan uzaklaştır sözleri de vardı. Sanki bu sözleri, ona söylemek istiyordu. Yine bir an uyku ile uyanıklık arasında iken, ruhumun bana göründüğünü ve bir ışık ve güneş parıltısı gibi vücudumu sardığını hissettim. Bu ışığın bir amacı yoktu. Sevinçten içimi heyecan ve ağlama kapladı ve sanki birisi bana ahiretle dünya arasındaki farkın, yaşlılıkla gençlik arasındaki farka benzediğini söylüyor gibiydi, veya benim gönlüme öyle geliyordu. Diğer bir deyişle genç olan bir kişiye belli bir durumdayken genç deniyor, belli bir süre sonra değişip, ona yaşlı dendiği gibi, dünyaya da bir zaman gelir âhiret adı verilir. Fakat diğer bir zamanda yine değişir. Bir gün sırtı mı dayamış, hafif bir uykuya dalmıştım, bütün varlığı Allah olarak görüyordum. Allah Teâlâ benim dilimle **"Ya Allah"** diye seslendi, bütün dünya sanki oydu ve dilim diliydi. O dille **"Ya Allah"** derken heyecandan kendimden geçtim.

Seven sevilene doğru gitmekte ve yaklaşmaktadır. Görmüyor musun, gündüz yaklaşınca, tan vakti gündüzden, gece yaklaşınca da şafak kaderin yerini alır. Biri diğerini tamamladığından dolayı ikisi kardeştir. Böylece sabreden kişi, nesneyi olduğu gibi yansıtmamıştır. Bu vakit sabahtan gündüze kadar sabr ile geçer ve şu hükmü alır **"Akşamdan geceye kadar sabredip, hikmetler elde eder."** Hazreti Peygamber, şöyle buyurmuştur:

"Kim ki sabah edip bütün derdi dünya işleri ise, Allah'la hiç bir ilgisi yoktur ve Allah onun gönlüne dört özellik verir:

Sonsuza kadar peşini bırakmayacak üzüntü,

ebediyen bitiremeyeceği bir iş,

keza sonsuza dek zenginliğe kavuşmayacağı yoksulluk ve

hiç sonu gelmeyecek bir beklenti."

Sofi vaktin oğludur; o, vaktini tasalanmayla ve geçmişi düşünmekle boşa harcamadığı gibi geleceği de fazla düşünmez. Çünkü uzun bir ümitle vaktini Allah'a yönelmekle, kendini arındırmakla ve o zaman içerisinde Allah için gerekli olanları düşünmekle geçirir. Sofinin tanımları şöyle yapılabilir: O, sadece bir yolu ve bir geleneği seçmemiştir. Her zaman ve ne şekilde olursa olsun Allah'la birliktedir. O, Allah'tan başkasına bakmaz. Bazen insanlarla alakadar olup, gönüllerinin Allah'a bağlanması için çaba harcar; bazen da kendisi Allah'la alakadar olur ve bu iki alakadarlık arasındaki farkın önemli olmadığını görür. Her ne kadar iki durum arasında fark varsa da, ikisi de Hak'tır. İşler niyetlere bağlıdır ve sofi kişi de vaktin oğludur.

Gerçeği arayan kişi küfür aşamasına varıp, geçmezse, imanını tamamlamış sayılmaz. Şunun bilinmesi gerekir ki, küfür iki Müslümanlık arasında yer alan bir aşamadır ve bu aşamada duran kişi münafık olmuştur. Bu aşamada durmamak için Allah'a sığınırız. Allah'a ham d ve şükürler olsun ki, biz bir süre o aşamada kaldıktan sonra, geçmeyi başardık.

Bazı arkadaşlarımı üzüm bağımı kollamakla görevlendirmiştim. Onlardan birkaçı bana bir halk çocuğunun bağa girip, üzüm yemek istediğini, onlardan birinin çocuğu tokatladığını anlattı ve ilave etti ki, çocuk tokatı yiyince yere düşmedi, ancak kendisi tokatın etkisiyle yere düştü. O şurada kendisiyle çocuk arasında epey bir uzaklık varmış, ancak çocuk ona, gözünün aynası gibi görünmüş ve kendisi tokattan daha çok etkilenmiştir ve yere düşmüştür. Hâlbuki çocuğa hiç bir etki yapmamıştır. Bu çok tuhaf bir durum zira tokadı yiyen çocuk olduğu halde yere düşen, o kişi olmuştur.

Tüccar kesiminden bir genç ara sıra bize uğruyordu. Bu genç doğru insanları seviyordu. Bana şu olayı anlattı:

Bir gece uyuyorken, bir erkek gelip, onu uyandırmış. Uyanınca adama bakmış, bir de ne görsün yüzü pırıl pırıl bir ışık saçıyor ve bu ışık evi aydınlatıyor. Fakat saçtığı ışık lambadan çıkan ışıklara benzemediği gibi, diğer hiç bir enerji kaynağından çıkan ışıklara da benzemiyordu. Diğer ışıkların vermediği alışılagelmiş parıltısından ayrı bir tadı varmış. Adam bir süre hiç bir şey söylemeden beklemiş, daha soma ortadan kaybolmuştur. Onun gidişiyle ev kapkaranlık olmuş. İkinci gece de gelip, uyandırmış. Daha sonra üçüncü gece gelip, uyandırdığında yanında tıpkı kendisi gibi ışık saçan diğer bir kişiyi de getirmiş. Bunun üzerine gördüklerim üçüncü günün ertesi gününde bazı arkadaşlarına anlatmış. Bundan soma gözüne görünmez olmuş ve aradan iki üç gün geçtikten soma hastalanmış. Hastalığı o kadar ağırmış ki öleceğini sanmış.

İnsanlarda bulunan anlayış, görüş ve fiiller, soyut varlıklarda ve bu varlıklardan daha üstün olanlarda da yoktur. İnsan aşamasındaki varlıkta görülen olgunluklar diğer aşamalarda gerçekleşmiyor. Çünkü insan yüce Allah'ın göründüğü aşamadır. Bundan dolayıdır ki, Allah şöyle buyurmuştur:

"Sen olmasaydın gökleri yaratmaz ve meleklere insana secde edin emrini vermezdim". Akli külli, nefsi külli ve onların üstündeki varlık aşamalarında, insanda bulunan anlayış bu şekilde görülmez. Ancak insan aşamasında görülür. Varlık esasında bütünden arındırılmıştır. İlimdeki olağanüstü işleri, görüş ve anlayışları idrâkeden varlıktır. Fakat bu durum imkânsız ve görünüşlerle tahakkuk ediyor. Sen de bunu anla ve kılavuz gibi izle.

Akıl, nefs, ruh ve gönlün varlık olduğunu bil. Bunlar aşamaları dolayısıyla varlığın birer aşamasıdır. Allah bu aşamalarda değişik şekillerde tecelli eder ve bir aşamadan diğerine geçer. Kimi zaman gök, kimi zaman melek, bazen öğe, bazen da maden, bitki, hayvan veya insan şekliyle ortaya çıkar. Bazen

en aşağıdakilere kadar iner, bazen da en üsttekilere kadar çıkar. Öğeler şekline giren, daha sonra madenler şeklini alan ve sonra sırasıyla bitkiler, hayvan ile insan şeklide de bürünen odur, Allah'tır . **Bütün bu şekilleri alan mutlak varlık olan Allah'tır.** Farzı mahal şekil ortadan kalksa bile, yalnız varlık kalır Allah kalır. **Mesela insan keçiyi yiyince, keçi insan olur.** Bütünü düzenleyen ve bütündeki nefs de odur. Şekilden sekile geçen odur. Buna dayanarak diğer bütün görünüşleri ölçebilirsin. Buna dair Allah'ın salat u selamı ona olsun ve Allah yüzünü şereflendirsin **Hazreti Ali ibn Ebi Tâlib** kerremallâhü veçhe şöyle buyurmuştur:

"Levh benim, Kalem benim, arş ve kürsi ile diğerleri de benim." Bugün de Allah, varlık şekline bürünüp, velilere görünebilir. Çünkü Allah kulun şeklini almaya muktedirdir. Bu hususa dair **"Risâletü'lKuşeyriyye"**'deki kerametler bölümünde iki sözün yer aldığı belirtilmiştir. Geceleyin otururken bir kelebek kandilin etrafında dönmeye başladı ve daha soma birkaç kez kendini kandilin ateşine çarptı; soma yanmış gibi yere düştü ve cansız olarak öyle kaldı. Belli bir süre öyle izledim, fakat kelebekte hiç bir yaşantı belirtisi yoktu. Gönlüm öldüğüne karar kıldı. Ancak o andan Ebâyezid'in nasıl bir karıncayı alıp, üfürerek dirilttiği aklıma geldi. Ben de kelebeği alıp, diriltmek üzre içimden gelen samimî bir şekilde üflemeye başladım. Kelebek üflemeden soma anında dirildi ve tıpkı daha önce uçtuğu gibi uçmaya başladı, sanki hiç ateşe düşmemiş gibiydi.

Allah Teâlâ her şeye muktedirdir ve Gaybı görünmeyeni ancak o bilir. Böylece de görünmeyenleri bilen Allah Teâlâ dır. Çünkü amaçlanan varlık Allah'tır. Allah'ın selamı onlara olsun peygamberler uyanıkken dünya ile ilişkileri kesilip, duyuüstü âlemindeki varlıkları tıpkı rüyalardaki gibi görürlermiş; bunu bil. Gördüklerinin bir kısmının açıklanması gerekiyordu. Mesela dünya Peygamber'e değişik güzel bir şekilde görünüyordu ve dünyanın görüntüsünden çok değişikti. Peygamber bu görüntüyü yine dünya olarak açıklardı. Bundan dolayı, ona cennet, huri ve ateş şekliyle görünenleri de başka anlamları olabileceği gibi, aynı anlamlarda da olabilir. Peygamber'e seslenen âyetlerin de böyle açıklanması gerekiyor. Bundan dolayı Hazreti Peygamber şöyle buyurmuştur:

"Kur'ân'ın dışı ve içi vardır. İçinin de içten içe yedi anlamı vardır."

Öz varlığın işitmek, görmek, güçlü ve yeterli olmak gibi sıfatları vardır. Bunlar görünüşler halindeyken ortaya çıkar. Öze olduğu gibi bu görünüşlerden ayrı bir şekilde bakıldığında da, sıfatlar yine vardır. Bu sıfatlarla Allah'ın sıfatları arasında ilişki yoktur. Allah'ın sıfatlan bu sıfatlara benzetilmekten münezzehtir. Akıl, kuruntu ve hayal de, bunları idrak edemez. Bu sıfatlar ruh, beden, cansız, bitki, hayvan, gök veya yerdeki bütün varlıklarda görülür. Yeri göğü kaplayan yüce Allah, bu varlıklarda vardır ve diridir. Haşa Allah bu varlıklardaki eksikliklerden münezzehtir. Bu sözlerle bütün nesneler, ona benzetildi;

Bilmelisin ki, Allah her insanın kulağıdır, gözüdür, dilidir, elidir ve diğer bütün görünen ve görünmeyen güçleridir. İbâdetleri devam ettirenler, bunu Allah'a daha yaklaşmak ve onu anlamak için yapmaktadırlar. Zîrâ arif olmayan kişi gaflet içindedir; fakat kendisini böyle bilmez. Tıpkı ilimle uğraşmayan âlimler gibidir. Bu âlim de câhil saydır.

Allah'a karşı gelme suçlarının etkileri inançlardaki farklılıklara göre değişir, bunu bil. Kul inancından dolayı sorumlu tutulur. Hadisi kutside de **"Ben, kulumun düşündüğü gibiyim."** denmiştir. Buna dayanarak keder, azap, aşağılayıcı haller, tat, nimet ve aşamalar ortaya çıkar. Bir insanı inciten ve onu cehenneme gidecek kişiler arasına sokan durumdan, başka bir kişi haz duyabilir ve onun sayesinde cennetlikler arasına girebilir. Rüyalar da inançlara göre değişik anlamlar taşıyabilir.

Mesela, uyuyan kişi kendini rüyasında çırılçıplak ve sesli bir şekilde yelleniyor görüyorsa ve Müslümansa, bu onun kabahat işlemiş olduğuna delalettir. Bu rüya Hıristiyan kişi için uygun olabilir ve dinine ters düşmeyebilir. Şayet bu rüyayı Hıristiyan birisi görmüş olsaydı aksi yönde açıklanabilirdi.

Hicri sekiz yüz on yılının Safer ayı gecelerinden birinde hastalandım ve hastalığım o kadar şiddetlendi ki, yaşantımdan ümidimi kestim. Bunun üzerine diğer bütün varlıkları bir yana iterek Allah'a yöneldim ve gönlümden geldiği gibi,

"Ya ilâhi! Bu hastalık sonumu mu getirecek? " diye seslendim. Allah Teâlâ görünmeden bana,

"Seni bu hastalıktan kurtaracağım" dedi. Bu arada kendime geldim; sevinçli ve gönlüm rahattı. Şifayı veren Allah'tır.

Ahiret âleminin emir, gayb ve melekût âlemi; dünyanın ise yaratıcı, melek ve şehadet gözle

görülen âlemi olduğunu bil. Bundan dolayıdır ki, biz cennet, köşkler, meyvalar, huriler ve benzerlerinin alelade halk tabakasının iddia ettiği gibi olmadığım söyledik. Bazı câhil ve görünürde âlim bilinen kişiler, bunların şehadet aleminde olduğunu sanıyorlar. Bunlar orada bühtanların tıpkı dünyadaki ağaçlar, nehirler, köşkler ve hurilere benzediğini iddia ediyorlar. Bu tür iddialarda bulunan kişiler Müslüman sayılmaz.

Şunu bil ki, akıl görüş, düşünüş, buluş, açık şekilde seçiş ve anlama için bir araçtır. **Sofiler düşünce ve görüş yönlerinden dolayı akla, ayak bağı ve örtü demişlerdir**. Zira düşünen güçlerin içinde hayal ve kuruntu unsurları da yer alabilir ve inşam yanılgıya sürükleyebilir. Böylece de nesneleri iyi kavramayabilir. Bundan dolayıdır ki, kelam alanında çalışan bilginler, akla dayanan bir konuyu izah ederlerken, düşünce ve görüşlerine başvururlar ve bu düşüncelerini uzun bir süre için savunurlar. Daha sonra bunun aksi görüşlerine yansımaya başlarsa, yıllar soma bu görüşlerinden vazgeçerler. Görülüyor ki sırf akla dayanıp ve onu düşünce ve görüşle oyalamak, gönlün amaca varmasını engeller ve konu aydınlanmaz. Her akim iki yönü bulunur. Biri düşünce ve görüşle kavrama, diğer ise, gönlün temizliği ile bulma yönündedir. İkinci yön, yani buluş yoluyla anlamak daha doğrudur ve yanlış yapılma ihtimali daha azdır. Düşünce ve görüşe dayanan yöne, hayaller ve birçok yanlışlıklar karışır. Buluş yoluyla gerçekleşen yönde ise akıl, gönül temizliği, peygamberlerin izlenmesi ve onlara uyulmasını sağlar. Düşünceye dayanan yönde, gönül temizliği bulunamaz. Akıllı kişinin peygamberlerin izinden gitmesi, yaptıkları çalışma ve çabaları taklit etmesi gerekir. Ayrıca gerçeği anlayabilmesi için, aklına takılan çürük düşünceyi bırakması lazımdır. Akla takılan bulanıklıklar bir yana bırakılınca, gerçek ortaya çıkar.

Başlı başına bir bölüm oluşturmayan, fakat göklerin bir bölümü sayılan, bir veya iki yıldızı gökten aldığımı gördüm ve o anda aklıma gelen düşünce şöyleydi: Tavusun kanadında bulunan ve göze benzeyen renk, her ne kadar ayrı bir biçim oluşturuyorsa da, o da kanadın bir bölümüdür ve ondan ayrı tutulamaz. İşte gökteki yıldız, böyledir; göklerin bir bölümünü meydana getirir. Özel rengi, parlaklığı, saf ve beyazlığı onu bütünden ayıramıyor. Elmanın da bazı yerleri diğer yerlerine göre, daha kırmızı olabiliyor.

Bazı hallerde, konunun ilgisine göre âhiret denebiliyor. Mesela kötülük yapmak ve içki içmenin başlangıcı tatlıdır. Fakat neticesi rezil olmak ve pişmanlıktır. Bu durumların ikisi de, bu dünyadadır. Pişmanlık ve rezil olmak tada oranla âhiret sayılabilir.

Sekiz yüz on yılı Cemaziyülahir ayının ilk on gecesinin bir perşembe gecesinin sabahına yakın Şeyh Muhyiddîn'i gördüm. Şeyh bana şunları söylüyordu:

Ben şeytanı başka bir dünyaya göndermek istedim ve bunu yaptım. Şeytandan bu dünyada pek az iz kaldı ve bu dünyayı bırakıp gitti.

Bu rüyayı o sıralarda bazı arkadaşlarıma anlattım. Onlara bunu ezberleyip, ihmal etmemelerini ve sorduğum zaman bana izahı ile birlikte hatırlatmalarım istedim. Rüyanın tabirine gelince, Allah daha iyi bilir, şöyledir:

<u>Şeytan uzaklığın belirtisidir. Şeyh ise yakınlığın işaretidir. Şeyh, birliği eserlerini de ve özellikle de "Fusus" adlı eserinde açıklamıştır. Ben de, o şuralarda bu eseri okuyordum, rüya bu hususta bir uyarıcıydı.</u>

Bir gün uyurken, onu bahçesinde zikrederken gördüm. Uyanınca bir kişinin Allah'ın adını zikrettiğini duydum ve beni içten etkiledi. O anda içime Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin:

"Cennet bahçesinde gönül ferahlandırmak isteyen Allah'ı zikretsin" sözü doğdu.

"Allah'ın Elçisi doğru söylemiş. Bütün olgunlukların anahtarı Allah'tadır. Çünkü olgunluklar ondadır ve bu olgunluklar ancak ona yakın olmakla meydana gelir. Yakınlık da cennettir ve cennet de, Allah'ın daima zikredilmesiyle elde edilir. Allah'ın selamı ona olsun peygamber buyurmuştur ki:

"Kişi birşeyi seviyorsa, onun zikrini arttırır."

Zikrin çoğalması Allah'ın sevgisini gönüllere yerleştirir. Yüce Allah'ı idrak etmek için, gönlün başka konularla meşgul olmaması gerekir. Daha başlangıçta iken, gönül bağı bulunmazsa, Allah'la gerçeği arayan kişi arasında sevginin oluşması zorlaşır. Allah'ı hatırlamak ve zikretmek sevgiyi getirir ve bu sevgi Allah'ın zikredilmesiyle ilgilidir. Bundan dolayıdır ki Allah şöyle buyurmuştur:

"Allah'ı atalarınızı andığınız kadar anın".

Bunlar kula yol göstermek ve merhamet kazandırmak içindir. Kul Allah'ı zikretmeye devam ederse,

içine işler, gönlüne varır ve Allah'ı sevmeye başlar. Allah'ı zikretmekten zevk duymaya başlayınca, Allah ona rahmetinin kapılarım açar ve sevgisinin karşılığını verir. Kişi daima Allah'ı anmakla zevk duymalıdır. Çünkü bu durum mutluluğun belirtisidir. Rivayet edilir ki, Hazreti Peygamber şöyle buyurmuştur:

"Cennetin kapısı üzerinde Allah'tan başka ibâdet edilecek yoktur yazılıdır." Bu da, cennet kapılarının Allah'ın adı zikrolunmadan açılmayacağına işarettir. Dünyadaki her varlığın iyi ve kötü birer yönü muhakkak vardır. Allah insana bir işi yapmak istediği zaman iyi yönünü gösterir, insan da o işi yapar. Yine Allah bir insana yaptırmak istemediği bir işin kötü yönünü gösterir ve onu, bu işi yapmaktan alıkoyar. Olgunluklar ve sebepleri de böyledir. Allah olgunluk aşamasını kazandırmak istediği kişiye, olgunluğun iyi yönlerini gösterir ve sebeplerini de sergiler. Böylece kişi onlarla ilgilenmeye başlar. Bu arada kötü yönlerini de gösterir, bırakmasını sağlar. Sadece yüce Allah'ın zikri kalır. Mesela Allah'ı zikretmek en büyük olgunluklara varma sebeplerinden biridir. Bunların iyi yönlerini gösterir, olgunluklara eriştirir, kötü yönlerini gösterir, onlardan uzak durmasını gerçekleştirir. Allah'ın yardımıyla en büyük olgunlukları elde etmek hiç de zor değildir. Diğer vesileler de böyledir. Dünyayı terk etmede olduğu gibi. Her nesnenin iki yönü olduğuna şüpheyle bakmamalı; çünkü Allah bunu yapmaya muktedirdir. Bunun gerçeğinde de önemli bir neden yatar. O da şudur;

Dünyadaki her zerreciğin içinde iki zıt yön vardır. Cemâl ve Celâl sahibi Hak Allah , her zerrede tecelli eder ve hepsinde vardır. Bu zerreciklerde bütün sıfatlarının izleri, suç ve aşağılayıcı durumlar da vardır. Kötü yön suçları gizler ve iyi yön gibi görünür, ta ki oraya yönelesin.

Dünya üstü ve altıyla iyi amaçlı bir insan niteliğindedir. Dünyanın en üstü en alta etki yaptığı gibi, içinde bulunanların da birbirilerine etkisi ve bağlantısı vardır. Dünyadaki bu düzen, göklerin kendi özel durumlarında uzaklık ve yakınlık içinde bulunmasının sebebidir. Zira buradaki herhangi bir değişiklik göklerdeki değişiklik, dünya düzeninin değişmesine ve başka bir düzene girmesine neden olur. Bundan dolayıdır ki, gökler yükselir veya alçalırsa hâlihazırdaki vaziyeti değişirse, dünya düzeni bozulacaktır demişlerdir.

Bütün bunlar Allah'ın rahmeti ona olsun, Şeyh'in sağladığı faydalı sözlerinden ibarettir. Allah'a hamdolsun.

***

Osmanlı Devletinin İlk Eğitim Mazlum Ve Şehidi
MOLLA LUTFÎ
radiyallâhü anh

1929: THE GREAT CRASH (2009) Büyük Çöküş/ Kara Perşembe

Son günlerde TV de artan maket binalardan daire satışı ve süper yeni otoların reklam taarruzuna uğrayan milletimize uyarı olacak belgesel.

"ŞİMDİ AL, SONRA ÖDE"
Parası olan alır. Olmayan kredi çeksin.
Bu mantık yanlış mantıktır.

Refah yaşayacağım diye düşülen hırs hastalığından kurtulmanız ve bir zamanlar bankerlerden kazıklanan milletimizin bu tür reklamlar ile çok aldatıldığını hatırlatırız.

Paul Warburg'u rahmetle anıyoruz

.

Ülke: İngiltere
Tür:Belgesel
Vizyon Tarihi: 24 Ocak 2009 (İngiltere)
Süre: 58 dakika
Dil: İngilizce
Oyuncular: Ray Lonnen, Jimmy Durante, Al Jolson
Çeviri: shield1963

Özet

New York Borsası 1928 yılının başından 29 yılı Ekim ayının başına kadar olan süreçte gittikçe yükseliyor ve yüksek fiyat/kazanç oranı getiriyordu. Ancak 3 Ekim 1929 tarihine gelindiğinde, yukarıda sayılan sebepler doğrultusunda borsanın ilerlemesi durmuş hatta birkaç büyük holdingin hisse senetleri düşmüştü. Bu düşüş 21 Ekim günü yabancı yatırımcıların kâğıtlarını ellerinden çıkarmalarıyla hızlandı ve "Kara Perşembe" olarak anılan 24 Ekim 1929 Perşembe günü borsa dibe vurdu. 1929 yılının fiyatlarıyla 4.2 milyar dolar yok oldu. 29 Ekim 1929 gününün fiyatlarına bakıldığında bir yıl öncesinin karının bile sıfırlandığı görülür. 21-29 Ekim 1929 tarihleri arasındaki fark Dow Jones sanayi ortalamasının 328'den 230'a düştüğünü gösterir. **Bu süreçte 4.000 kadar banka batmış, binlerce insanın mal varlığı yok olmuştur.**

Belgesel Metni

1929'da, hızla ilerleyen refah yılları bir felaketle son buldu. Bu, kayıtlara geçen en büyük borsa çöküşüydü. Yaşanan şoku ve güvensizlik duygusunu hafife almak mümkün değil. İlk dönem yatırımcıları, borsada spekülasyon yaratmak için çok büyük miktarlarda borç para almışlardı. Borsa çok sert bir şekilde dibe vurdu ve birçok insan da onunla birlikte battı. Bu çok acı verici bir durumdu. Sonrasında, binlerce banka iflas etti. Milyonlarca insan her şeyini kaybetti. Yoksulluk her yanımızı sarmıştı. Gerçekten çok, ama çok acı dolu günlerdi. Bu krizi on yıl süren, dünya çapında bir bunalım takip etti ve bu da savaşın başlangıcı oldu. Bu, bir daha asla başımıza gelmemesini ümit ettiğimiz finansal bir felaketin hikayesidir.

23 Ekim 1929 Çarşamba günü, New York Borsası'nda hisse senedi fiyatları hiç bir uyarı vermeden, aniden düştü. Yatırımcılar şaşkındı. Çünkü son beş yıldır borsa sadece yükselmişti. Bir saat içinde, sarsıcı bir şekilde 2.5 milyon hisse senedi satıldı. Bu sarmal düşüş ertesi gün de devam etti.

24 Ekim tarihinde, hisse senedi ticareti yapanlarda bir şeylerin değişmiş olabileceği duygusu hakimdi. Ama aniden tüm alıcılar yok olmuştu. İnsanlar hisse senedi satmak istiyorlardı ama satın alacak kimseyi bulamıyorlardı. Hisse senedi fiyatları 2 dolar, 4 dolar, 10 dolar düşmeye başladı. Dehşet vericiydi. O sabah borsada öylesine büyük ve keskin bir düşüş vardı ki hisse senetleri bir anda 10, 20, 30 puan değer kaybetti.

New York Menkul Değerler Borsası'nda soluksuzluk ve feryat hakimdi. İnsanlar bu olay karşısında serseme dönmüş ve dehşete kapılmıştı. Binlerce insan, hep birlikte borsanın önünde toplanmaya başladı. 10,000 kişi. Broadway'den East River'a kadar tüm sokakları doldurdular. Neler olup bittiğini öğrenmek isteyen insanlar oraya gidiyordu. Borsa binasının etrafında, heykelin etrafında, merdivenlerin üstünde çok büyük bir kalabalık toplandı. İçerden çıkan birinden herhangi bir haber alabileceklerini umuyorlardı. **Hisse senedi alıp satanların haykırışlarını duyabiliyorlardı ama neler olduğunu bilmiyorlardı.** Öğrenene kadar toplanmaya ve beklemeye devam ettiler. Bekleyen binlerce kişiden pek azı açıklanmak üzere olan felaketin boyutunu kavrayabilmişti. **Hiç kimse büyük bir mali felaketin, beş gün içinde Amerika'nın refah dayanaklarını silip süpüreceğini tahmin edemezdi.** Ancak, bu krizi tetikleyen nedeni anlamak için on yıl geri gitmemiz gerekiyor. Amerika'nın kendine olan güveninin hızla yükseldiği ve sonsuza kadar o şekilde süreceği sanılan bir zamana.

1919 yılında ABD, 1. Dünya Savaşı'ndan zaferle çıkmıştı. Her tarafta iyimserlik havası hakimdi. Savaş, İngiltere'yi ve Avrupalı müttefiklerini mali açıdan tüketmişti. Ama Amerika'nın ekonomisi gelişiyordu ve tüm dünya Amerikan ezgileriyle dans ediyordu. Belirsizlikler son bulmuştu. Olanlar hakkında çok az kuşku kalmış gibiydi. Amerika, tarihteki en büyük çılgınlığı yaşamaya devam ediyordu ve bu konuda söylenecek çok şey vardı.

1920'lerde günlük yaşam değişti. **Elektriğin kullanılmaya başlanması Amerika'yı değiştirdi.** Kentler elektrik şebekesine bağlandı. Yeni teknolojiler ortaya çıktı. **Uçaklar, radyolar. Başlangıçta lüks kabul edilen ev eşyaları artık sıradan ihtiyaç haline gelmişti.** Otomotiv endüstrisinde de patlama yaşandı. Tıpkı yeni bir Ford veya Chrysler marka otomobil satın almak için akın eden insanlarda olduğu gibi. Sonsuz bir refah devri başlamış gibi görünüyordu. **Bu şimdiye kadar görülmemiş boyutta bir tüketim kültürünün ve kitlesel tüketimin gelişmesidir. Ayrıca, insanları pahalı eşyalar satın almaya teşvik etmek için taksitle satışlar da söz konusu.** Böylece bu eşyaları krediyle satın alabilirler. Bu tür tüketici kredisi 1920'lerin getirdiği başka bir yenilikti. İlk başlarda **"şimdi al, sonra öde"** fikri çok popüler oldu. Burada, tüketim kültürüyle birlikte gelişen bir tür eğlence kültürü de var. Ana fikir... "Biz artık anlık zevklere inanıyoruz. Bugüne bak. Gelecek için endişelenme. Anı yaşa." Tüm düşünce tarzı şuydu: Biz yeni bir ekonomik çağın başındayız ve her onurlu Amerikalının zengin olmaya hakkı vardır. Daha kullanılabilir gelir için alınan kolay kredi sayesinde Amerikalılar daha da zengin olmak için yeni yollar arıyorlardı. **Birinci Dünya Savaşı'ndan bu yana, Amerikan hükümeti savaşın faturasını ödemek için Özgürlük Tahvilleri olarak de bilinen tahvilleri satıyordu.** Bu, halktan borç para almanın bir yoluydu. Geri ödemede, tahvil değeri üstünden faiz geliri elde edeceklerdi.

Charlie Chaplin ve Douglas Fairbanks gibi ünlüler devasa toplantılarda onlara önayak olmak için görevlendirilmişlerdi. Özgürlük tahvilleri bir çok insanın ilk kez güvenli bir şekilde yatırımcı olmasına neden oldu. Hayatlarında ilk kez, her altı ayda bir faiz ödemesi alıyorlardı ve tahvil öyle bir şeydi ki, borsada alım satım yapabiliyorlardı. Yani gazeteye bakıp, tahvillerinin değeri o gün ne oldu, görebiliyorlardı. **Özgürlük tahvilleri bir yatırım kültürü yaratmıştı.** Birçok insan daha önce hiç tahvil satın almamıştı ve sıradan insanları tahvil satın almaya alışık hale getirdi. Artık bu yeni yatırım kültüründen çıkar sağlayabileceğini düşünen başka bir insan topluluğu vardı. **Wall Street bankacıları.**

Amerika'nın finans merkezi olan Wall Street, yıllardan beri genel halka kapalı bir çevrede, birbirleriyle iş yapan bir grup seçkin bankacıdan oluşuyordu. Ama bir adam finans dünyasının çehresini

değiştirecek bir fırsat gördü. **National City Bank'ın başkanı** **Charles Mitchell** piyasada kârlı bir boşluk farketti.

Mitchell, Birinci Dünya Savaşı sırasında yatırımcıların büyük miktarda devlet tahvili satın aldığını gördü ve dedi ki... **"Elimizde yatırım yapan bir halk var." "Tüm yapmamız gereken şey şirket tahvilleri, hisse senedi gibi diğer ürünleri de pazarlamak ve halka bunların hatırı sayılır yatırımlar olduğunu söylemek."**

Mitchell doğuştan pazarlamacıydı ve çok hırslıydı. Eğer insanlar devlet sermayesini arttırmak için tahvil almaya gönüllü idiyseler elbette New York Borsası'nda adı geçen özel şirketlerin de sermayesini arttırmak için hisse senedi satın almaya teşvik edilebilirlerdi. Ve onlar da bu süreçte kâr elde edebilirlerdi. Hisse senedine yatırım yapmayı hayal bile edemeyen insanlar yavaş yavaş bu işe giriştiler ve borsa kötü etkilerinden kurtuldu. Tarihsel olarak, hisse senetlerinin sıradan insanlar için çok riskli olduğu kabul edilir. **Oysa 1920'lerde, hisse senedine yatırım yapmak sadece güvenilir değil aynı zamanda çok saygın bir iş olarak algılanıyordu. Fikir büyük rağbet gördü ve bu yeni, kârlı pazarı sömürmek için Mitchell, ülke genelinde aracı şirketler kurdu. Böylece, parası olan ama yatırım konusunda bilgisi olmayan insanlar da borsada oynayabileceklerdi.**

Bu spekülatif çılgınlık sadece profesyonelleri değil her türden insanı sarmıştı. Görülmemiş sayıda sıradan insan hissedar olmaya başladı. Ülke çapında, sadece New York'ta değil, tüm şehir ve kasabalarda tüm Amerika'da halk borsayla aşk yaşıyordu. Teknoloji her şeyi mümkün kılıyordu. Wall Street'ten gelen anlık hisse senedi fiyatları, telgraf bağlantılı kağıt şerit makineleriyle dakikalar içinde tüm Amerika'da yayınlanabiliyordu. Kağıt şerit makinelerini gece kulüplerinde, tren istasyonlarında güzellik salonlarında, okyanus aşırı yolcu gemilerinde bulabilirdiniz.

1920'lerde borsa, Amerikan kumar kültürünün yaygın bir parçası haline geldi. **Yerim, uyurum, rüya görürüm, hisse senetlerini konuşurum. Para kazanmak için tek yolun bu olduğuna inanıyorum. Heyecan verici bir şey. Bunu seviyorum.**

3,500 dolar sermayeyle 17,000 dolar kâr. Hiç fena değil! Her tür hisse senedi için çılgın spekülasyonlar yapılıyordu. Film şirketi hisseleri, havacılık hisseleri, tüm otomobil şirketi hisseleri.

1920'lerde büyük rağbet gören hisselerden biri de Radio Corporation of America hisseleriydi. Günümüz **Google'ına** çok benziyordu. Bilirsiniz, çok yenilikçi bir teknolojiydi. **Arabalara bile radyo konabileceğine inanıyorlardı. Düşünün artık. Amerikalı yatırımcılar, Amerikan şirketlerinin ürettiği ve kendi kullandıkları ürünlerle aralarında ilgi kurmaya başladılar.** Fikirleri şuydu, "hey, beğendiğim o ürünü yapan şirketin hisselerine sahip olabilirdim."

20'lerin ortalarında, 3 milyon civarında Amerikalı borsadaydı ve Wall Street, halkın hayal gücüne hakim olmuştu. Bir gecede servet sahibi olma hikayeleriyle birlikte hisse senedi değerlerinin

yükselmesi için yatırımcıların sadece satın alması fikri tavan yaptı. Her popüler dergi, her gazete, her radyo istasyonu borsada olan bitenle yakından ilgileniyordu.

İnsanlar, Charlie Chaplin, Groucho Marx gibi ünlülerin etkinliklerini izliyor ve onların hangi hisselerle borsada oynadıklarını merak ediyorlardı.

Genç komedyen Groucho Marx, tüm birikimini borsaya yatırmıştı ve elde ettiği kârdan o kadar memnundu ki erkek kardeşlerini de yatırım yapmaya ikna etti. Ne kolay bir iş. RCA hisseleri bu sabahtan itibaren yedi puan yükseldi. Bizzat kendim 7,000 dolar kazandım. Ne var ki spekülatör olanlar sadece ünlüler değildi. Büyük Wall Street spekülatörleri, kendileri ünlü olmaya başlamışlardı. Onların yaratıcı, girişimci ve Amerika'ya zenginlik getiren insanlar oldukları düşünülüyordu.

Geleceğin başkanı Kennedy'nin babası **Joseph Kennedy** bu yeni türeyen, zeki mali süperstarlardan biriydi. Halk hayran kalmıştı, çünkü Joseph Kennedy gibi adamlar sıradan insanlardı. Onlar herhangi bir yerden gelmiş adamlardı ve piyasadaki hızlı yükselişleri sıradan halk için bir tür ilham kaynağı olmuştu. Bunun bir gün kendileri için bile mümkün olabileceğini düşünüyorlardı. Her yerde, komilerden berberlere kadar herkesin borsada kolay para kazanabildiği hikayeleri dolaşıyordu.

Pat Bologna

Wall Street'te ayakkabı boyacılığı yapan **Pat Bologna** da bu zengin olma hikayelerinden ilham alanlardan biriydi.

Herkes zengin olmaya gidiyordu. Eğer New York'ta yaşıyor olsaydınız, borsa kraldı.

Willam Bologna: Babam muhtemelen 17 veya 18 yaşlarındaydı. Her gün olduğu gibi, kelimenin tam anlamıyla Amerika'nın büyük adamlarının ayakkabılarını parlatacaktı. Joseph Kennedy gibi kişilerin, Mitchell gibi yöneticilerin ayakkabılarını. Birazcık uzmanlaşmak için onlarla Amerikan Merkez Bankası hakkında ve bir ayakkabı boyacısının uzmanlaşabileceğini düşünmeyeceğiniz şeyler hakkında sohbet edecekti. Ama o, Wall Street'in büyük beyinleri ile her gün konuşuyordu. Ve böylece, babam borsaya yatırım yapmaya başladı. Doğruyu söylemek gerekirse, hisse senedi sayfalarının nasıl okunacağını ve yorumlanacağını öğrenmiştim. Çünkü babamın yaptığı şey buydu. Yani biz borsayla büyüdük. Sabah

kahvaltıda borsa, akşam eve geldiğinde, yemekte yine borsa vardı. Borsa, dünya demekti. Ben 1928'de başladım. Çünkü birçok genç insan gibi ben de herkesin tüm bu paraları kazandığı yere gitmek istedim.

**

İrving Khan

İrving Khan: İlk işim kambiyo katında haberci çocuk olarak çalışmak oldu. İnsanların çoğu zaman aç gözlü olduklarını anlamam bir veya iki haftamı aldı. İnsanların borsaya olan inançları o kadar büyüktü ki yükselen hisse senedi fiyatları üstünde spekülasyon yapmak için giderek artan miktarlarda borç para alıyorlardı. Bu şekilde yapılan hisse senedi alımları "ihtiyat akçesiyle satın alma" olarak biliniyordu. Yatırımcı sadece paranın bir bölümünü koymak için gerekliydi. Aracıları geriye kalanı finanse ediyorlardı. "Şimdi al, sonra öde" kültürü borsaya da sıçramıştı. İhtiyat akçesiyle hisse senedi satın almak, aslında borç parayla satın almak demektir.

1920'lerin sonlarında, hisse senedi bedellerinin %90'ı borç parayla ödenmiştir. Ne kadar borç alabileceğinize dair hiç bir kural yoktu ve insanlar hisse senedi satın almak için inanılmaz miktarlarda borçlanıyorlardı.

25 dolara 100 dolarlık hisse senedi satın alabilirdiniz ve aracı kurum diğer 75 doları size borç verirdi. Eğer hisse senedinin değeri yükselirse, ki 20'lerin sonlarında her şey sürekli yükselecek gibi görünüyordu, 25 dolarınız 200 veya 300 dolarlık bir yatırıma dönüşebilirdi.

Bu yüzden, borsa için ödünç para vermek Amerikan ekonomisinin büyük bir parçası oldu. Aslında, 1920'lerin sonlarında her bir doların yaklaşık 40 senti hisse senetleri için borç alınmıştı. Borsadaki bu büyük ödünç para akışı hisse senetlerine olan talebi arttırdı ve fiyatları sürekli yukarı çekti.

1928 yılında, sadece 12 ay içinde, borsa yaklaşık %50 yükseldi. Ve hisse senetleri yükselmeye devam etti daha da fazla yatırımcı bu hareketten bir parça elde etmek için borç para aldı. Onlardan biri de ayakkabı boyacısı Pat Bologna idi. Babamın borsada çok fazla parası yoktu. Bana o zaman yaklaşık 6,000 dolar nakiti olduğunu söylemişti. Ama unutmayın, 6,000 dolar nakit, oldukça fazla hisse senedine dönüştü. **Çünkü o yıllarda paranın sadece %10'unu ihtiyat akçesi olarak yatırmak zorundaydınız. Yani 6,000 dolarla 60,000 dolarlık hisse senedine sahip olabilirdiniz.**

Wall Street yeni bahisçilerin açlığını çekiyordu. Street'in her zaman göz ardı ettiği yatırımcı olabilecek bir grup vardı. Ama şimdi onların da parasını istiyordu.

1920'lere kadar kadınlar borsada çok küçük bir rol oynamıştı. İşin bu kısmı basitçe cinsiyet önyargısıydı. Kadınlar soğukkanlılık konusunda yeteneksiz kabul ediliyorlardı. Piyasada spekülasyon yapmak için bu gerekliydi. Fakat 1920'lerde borsanın popülerleşmesinde muazzam sayıda kadının

payı büyüktü. 20'ler, kadınlar için her yönden önemli yıllardı. Gerçek anlamda kabuklarından sıyrıldılar. Kendi paralarını yönetmeye başladılar 1920'lerde rekor düzeyde üniversiteye gittiler aynı zamanda borsayla ilgilendiler ve bu da kendi servetlerini oluşturmanın bir yolu oldu. Bu tip yatırımcılardan biri de, New Yorklu öncü bir fotografçı olan Alice Austen'di.

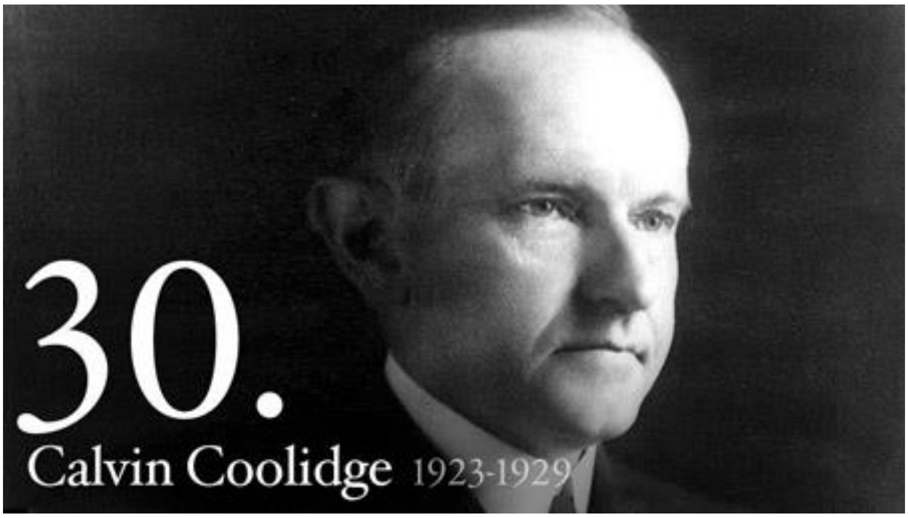

Alice Austen

Wall Street suyunun diğer yakasında bulunan Staten Island'da yaşıyordu. Birkaç ay deneyim kazandıktan sonra bu eve taşınmıştı. Zeki ve maceraperest bir kadındı. 11 yaşına geldiğinde o zamanların yeni buluşu olan bir fotoğraf makinesi almıştı. Ve ona hemen alışmıştı. Yıllar içinde 8,000 cam negatif çekti. Bu da onu, Amerika'nın en eski ve en üretken fotografçılarından biri yaptı. Büyükbabasından kalan miras Alice'e rahat bir yaşam için kaynak sağlıyordu. Ama 1920'lerde parası azalınca Wall Street'in çabuk para kazanma vaadi onu da cezbetti. Alice Austen, biraz yavaş koştuğunu farketti ve kafasında şu soru oluştu, "Ne yapmalıyım?" Arkadaşları tutumlu olması için ona baskı yapıyorlardı. Bazı harcamaları kısacaktı. Belki Avrupa'ya gitmeyecekti, belki araba almayacaktı. Onun yerine, Alice, tüm bunlara hayır diyen bir borsa aracısı buldu.

Hisse senedi alın, çabucak zengin olun. Biliyor musunuz? Ödünç para alabilirsiniz. Böylece daha fazla hisse senedi satın alabilirsiniz. Ve Alice Austen şöyle düşündü, "Hey, bu bana iyi bir fikir gibi geldi."

Borsanın tırmandığı 1920'lerde Cumhuriyetçi Parti iktidardaydı ve Amerika'nın yükselen refahının arkasındaydı.

Calvin Coolidge 1923 yılında Devlet Başkanı oldu. Kendisi de bir yatırımcıydı. Wall Street'i saran spekülatif çılgınlığa özellikle sessiz kaldı. Calvin Coolidge, 1920'lerin boşvermişliğinin, pervasızlığının bir simgesidir. "İş iştir" sözüyle ünlüdür. Refah dolu bir dönemdi. İş para kazandırıyordu. Wall Street para kazandırıyordu. Politikacılar sanırım şöyle diyordu, "**Güzel, her şey yolunda. Ekonomi büyüyor." "Piyasa işini biliyor. Hükümetin görevi buna engel teşkil etmemektir."**

Coolidge'in başkanlığı döneminde Wall Street'in gücü kontrolsüz bir şekilde büyümeye devam etti. Hükümetinin bir grup seçkin bankacı ve finansörle yakın ilişkisi vardı. Wall Street'in iç çevresi. Onların zenginliklerinin ve bağlantılarının, hükümetin mali politikası üzerinde muazzam bir etkisi vardı. Orada küçük, seçkin ve özel bir ortaklık vardı. **Bu gerçekten Wall Street'in hükümdarlığıydı. Buraları çok esrarengiz ve gizli yerlerdi. Onlar sınırlı sermayeyle kurulmuş küçük şirketlerdi ama gerçekten çok büyük güçleri vardı.** Bu seçkin şirketlerin en prestijli olanı **JP Morgan Bank**'tı. **Stratejik olarak borsa binasının tam karşısındaydı ve gelişecek olaylarda kilit rol oynayacaktı.**

Thomas Lamont'un kıdemli ortağı **JP Morgan,** Wall Street'in en güçlü adamıydı. Onun nüfuzu New York'u bile aşıyordu. Lamont ve JP Morgan'nın diğer ortakları art arda gelen tüm başkanlarla düzenli olarak görüşüyorlardı.

Edward Lamont: Büyükbabam çok meşgul bir adamdı. Diğer büyükbabaların yaptığı gibi torununu beysbol maçına veya balık tutmaya götürmek gibi şeyler yapmaya bile zamanı yoktu. Büyükbabamın yaşam tarzı kesinlikle etkileyici bir yaşam tarzıydı. Bundan hiç şüpheniz olmasın. Reynard adını

verdiği, 22 metre uzunluğunda çok hoş bir yatı vardı. Sık sık Palisades'deki evinden teknesiyle ayrılır, Hudson Nehri'ni geçerek Wall Street'e ulaşır ve oradan da bankaya kadar yürürdü.

Lamont'un liderliğinde, JP Morgan, piyasanın aşırılıklarından uzak durdu. Fakat seçkin bankacılarla politikacılar arasındaki yakın ilişki Wall Street'e uygulanan düzenlemeleri en az seviyede tutmaya yardımcı oldu.

Amatör spekülatörler, yatırımlarının kazandığı değer karşısında donup kalmışken Wall Street'in gerçekte nasıl çalıştığından umutsuzca habersizdiler.

Biraz hükümet denetimiyle piyasa kendi başına bir yasa oldu ve içerden alım satımlar yaygınlaştı.

Ortalıkta bir sürü piyasa spekülasyonu vardı ve her tarafa yayılmıştı.

Hiçbir şekilde açığa vurulmuyordu.

Wall Street'in çok küçük olduğu ve kendi kendine yettiği zamanlarda muhtemelen bu pek önemli değildi.

Ama senin benim gibi insanlar binbir zorlukla kazandıkları paraları borsaya yatırıyorlarsa, gerçekten önemliydi.

1920'lerin borsası ne dürüst, ne de demokratik değildi. Büyük bir kumarhaneydi ve profesyonel spekülatörler tarafından hile ile yönetiliyordu. Küçük yatırımcılar tüm tasarruflarını kumara yatırdılar ama karşılarına yığılmış olan eşitsizliği farketmede başarısız oldular.

Joseph Kennedy gibi adamlar servetlerini basitçe doğru hisseleri seçerek yapmadılar. İşin gerçeği, onlar, yeni gelen ahmakların saflıklarını paraya çevirdiler.

Bir grup açıkgöz spekülatör bir araya gelecekti ve koordineli bir şekilde sessizce ama acımasızca, bireysel hisseleri satın almaya başlayacaklardı.

Yapacakları şey, bireysel hisse senedinin düzmece reklamını yapacaklar onu kendileri satın alacaklar, sonra da borsaya yığacaklardı.

Böylece bu hisselere para yatıran sıradan yatırımcılar kaybederken onlar kâr edeceklerdi.

Wall Street'teki bazı seçkin yatırım şirketleri bile bu tip piyasa manipülasyonuyla uğraşıyorlardı. 1929'un Mart ayında, yeni bir **Cumhuriyetçi Başkan olan Herbert Hoover**, törenle göreve başladı ve yaptığı konuşmada Amerikalılara güvence verdi.

“Biz, konfor ve güvencede bugüne kadar dünya tarihinde var olandan daha da yüksek bir dereceye ulaştık.”

Ama perde arkasında bundan o kadar da emin değildi. Hoover aslında, genel olarak, Wall Street'in gidişatından ve ekonomiden şüpheliydi. Ama görüşlerini ortaya koyacak siyasi cesareti yoktu ve bu nedenle, Başkan olduğu zaman bu vahşi spekülatif coşkuyu dizginleyecek hiçbir şey yapmadı. Borsadaki spekülasyon sınırını daraltmak için Amerikan Merkez Bankası'na veya Maliye Bakanlığı'na destek vermek adına hiçbir şey yapmadı.

Özel hayatında, Hoover, bir spekülasyon aleminden söz ediyordu ama tıpkı selefi Coolidge gibi, o da piyasanın düzenlenmesi konusunda isteksizdi. Ancak Hoover, borsa balonunun her an patlayabileceği hakkındaki endişelerinde yalnız değildi.

Günler sonra, seçkin ve çok saygın bir bankacı olan Paul Warburg, açılış konuşmasında Wall Street aristokrasisini bir kenara atıp hiç de iç açıcı olmayan bir uyarıda bulundu.

"Eğer bu dizginlenmemiş spekülasyon çılgınlığının daha da ileri gitmesine izin verilirse nihai çöküşün tüm ülkeyi saran bir bunalıma yol açacağı kesindir."

Katharine Weber: **Büyük büyükbabam, 1929'un Mart ayında bir uyarı yayınladı. Aslında "bunalım" kelimesini kullanmıştı. Ve onu susturdular. O, önemsenecek biri değildi. Bilirsiniz, o bir oyunbozandı. Sanırım şöyle dediler, "Hayır, hayır! Her şey yolunda." Herkes para kazanıyor ve eğlencelerde iyi vakit geçiriyordu. O kadar ki, borsanın iyi gittiği dönemlerde, birisi... "Bunun değeri şişirilmiş olabilir, dikkatli olsan iyi olur" derse işinden oluyordu.**

Warburg'un öngörüsüne kimse kulak asmadı. 1929'un Mayıs ve Eylül ayları arasında 60 yeni şirket New York Borsası'na girdi piyasaya 100 milyondan fazla hisse senedi sürüldü ve yatırım coşkusu körüklendi. Her göz boyamacılıkta aynı şeyi duyarsınız: Bu sefer farklı, bu farklı bir finans dünyası, yeni bir finans dünyası. Aslında, Groucho Marx komisyoncusuna gitti ve...

Pat Bologna: "Bu fiyatların nasıl yükselmeye devam ettiğini anlamıyorum" dedi.
Komisyoncusu da ona, "Bunun küresel bir ekonomi olduğunu anlayın artık" dedi.

Bu 1928, 1929 yılıydı! Vay be, o günden beri bunu arada bir duydum sanırım. **Bazı profesyonel spekülatörler piyasanın aşırı ısındığını hissettiler. En zeki olanı, o yaz borsadan çekildi.**

PHOTO: NEW YORK TIMES CO./GETTY IMAGES

Bir gün, anılarından anladığımıza göre, Joe Kennedy, şöyle dedi:

"Eğer ayakkabı boyacısı bile borsadan benim kadar anlıyorsa belki de benim için gitme vakti geldi."

Eylül ayında piyasa giderek daha da istikrarsız hale gelmişti. Kapalı kapılar ardında, Başkan Hoover'ın tedirginliği büyüyordu. Herbert Hoover Wall Street'teki arkadaşları arasında bir araştırma yaptı ilgilenmesi gereken bir durum var mı diye sordu ve JP Morgan'ın en büyük ortağı olan Thomas W Lamont'tan kısa bir mektup aldı.

Büyükbabam mektubunda, piyasanın kendi kendine düzeleceğini ve herhangi bir hükümet müdahalesine gerek olmadığını yazmıştı.

JP Morgan'ın en büyük ortağı olan Thomas W Lamont, Hoover'a kesinlikle endişelenecek bir durum olmadığına dair güvence veriyordu ve mektup şu satırla son buluyordu,
"Gelecek çok parlak görünüyor. "

BEŞ GÜN SONRA BORSA BATTI.

23 EKİM 1929, ÇARŞAMBA

Ani güven kaybını neyin tetiklediğini kimse bilmiyor. 23 Ekim Çarşamba günü oldu ve bitti. Ama ortada hiçbir şey yokken, otomobil hisselerindeki keskin düşüş hummalı bir akşam pazarı mantığında alışverişi tahrik etti. Aniden milyonlarca hisse senedi satıldı. Ertesi gün 1929'un büyük krizi başladı.

4 EKİM 1929, PERŞEMBE 24 Ekim 1929, Kara Perşembe, çoğu kez krizin başlangıcı olarak kabul edilir.

Gerçekten pek çok insanı korkutan muazzam bir düşüş vardı. Yaşanan şoku hafife almak mümkün değil. Bu, insanı serseme çeviren bir güvensizlik duygusudur. Borsanın sürekli düştüğünü gören insanlar paniğe kapıldılar. Haberlerin umutsuzluğu binlerce insanı borsanın dışına topladı. Korkunç bir kalabalık, gaddar bir ifade ve sabit bakışlarla bekliyordu. Hepsi de batmış adamlardı. Kent yetkilileri bu durumdan çok rahatsız oldular ve 400 atlı polis gönderdiler. Bastille saldırısına benzer bir olayın borsada da gerçekleşmesinden korkuyorlardı. Havada garip bir homurtu vardı. Çok çok garip, rahatsız edici bir sesti. Bu muhtemelen kaygılarını paylaşan tüm bu insanların çıkardığı toplu ses olmalı. **En popüler tepkilerden biri de "Böyle bir şey olamaz" idi.**

İngiltere'den gelen bir ziyaretçi de o gün oradaydı. Winston Churchill, şahsi parasının büyük bölümünü Amerika borsasına yatırmıştı ve ziyaret etmeye karar vermişti. Yaşanan paniğin en kötü anında tesadüfen Wall Street'te yürüyordum ve hiç tanımadığım beni tanıdı ve beni Menkul Kıymetler Borsası'na davet etti. Bir kargaşayla karşılaşacağımı umuyordum. Ama gözlerimin gördüğü şey şaşırtıcı bir sakinlik ve düzenlilikti. Menkul Kıymetler Borsası'nın 1200 üyesi, rahatsız edilmiş bir karınca kümesinin ağır çekim görüntüleri gibi bir ileri bir geri yürüyor... birbirlerine eski fiyatlarının üçte birine inanılmaz miktarlarda hisse senedi lotları teklif ediyorlardı. **Churchill, borsanın battığı o gün bir servet kaybetti.**

Dışarıda ise, toplanan kalabalık hâlâ bir haber bekliyordu. Söylentiler tırmanan paniği körüklüyordu. Bir kez kriz başlarsa, gerçek sorunlardan biri de güven olur. Eğer iyinin ve kötünün birlikte battığı bir ekonomiye karşı tüm güveninizi yitirirseniz ve baş yatırımcı olan seçkin tabaka bu güveni tazelemek ve halkı ikna etmek için canla başla çalışıyorsa o ekonomi ve borsa sağlam demektir. Bankacılar mevcut mali erimeyi gidermek için bir şeyler yapmaları gerektiğini biliyorlardı. Bir Times muhabiri, gelişen olayları izledi. Kalabalık, yoğun ve gürültülü bir şekilde büyüdü. Birden ortasında bir girdap oluştu. Gömlekli bir adam, Morgan'ın ofisine doğru gitmeye çalışıyordu**. O, National City Bank'ın yönetim kurulu başkanı Charles E. Mitchell'di.** Morgan'ın ofislerinin bulunduğu binaya kadar gitmeyi başardı. Ve kısa bir süre sonra oraya neden gittiğini öğrendik. **Charles Mitchell, JP Morgan'ın ofisine bir toplantı için çağırılmıştı.** Masanın etrafında dört ileri gelen bankacı daha vardı. Onlardan biri de New York Borsası Başkanı Richard Whitney'di. Bunlar, altı milyon dolar civarında mal varlıkları olan Amerika'daki zengin iş adamlarından bazılarıydı. **Başkan Thomas Lamont'tu.**

Sanırım büyükbabam için büyük bir şok oldu. Bu tür ekonomik kriz gibi bir şeyin olacağını önceden görememişti. Büyükbabam şehrin bazı ileri gelen bankacılarıyla Wall Street 23 numaradaki ofisinde bir toplantı yaptı ve dibe vurmuş olan borsayı desteklemek için neler yapabileceklerini bulmaya çalıştılar. Buldukları çözüm, hep birlikte 250 milyon dolarlık bir havuz oluşturma planıydı. Ve bu birikim, anahtar listedeki hisse senetlerini desteklemek için kullanılacaktı. Öğlen vakti, Richard Whitney caddenin karşısındaki Menkul Kıymetler Borsası'nın alım satım katına gitti. Bankacıların devasa nakit enjeksiyonu sayesinde Whitney, piyasanın tekrar hareketleneceğini umuyordu.

Whitney, Amerikan Çelik hisselerinin satıldığı masaya gitti ve en yüksek satış bedelinden 25,000 Amerikan Çelik hissesi aldı sonra, diğer değerli hisse senetlerine de benzer bir gezinti yaptı ve benzer alımlar yaptı. Amacı, piyasaya olan güveni herkese tekrar kazandıracaklarını belli etmekti. Zamanın diğer finansal devleri de, John D Rockefeller da dahil olmak üzere bu sembolik davranışın her şeyi düzelteceğini umarak benzer alımlar yaptılar. Ve işe yaradı.

Whitney ve Morgan adının öylesine sihirli bir gücü vardı ki borsa geri döndü ve hisse senetleri aniden değer kazanmaya başladı.

Toplantının haberleri çoktan dışarı sızmıştı ve gazeteciler bilgi alma konusunda umutsuzdu. Büyükbabam Wall Street'te, banka ofisinin dışında toplanan bir grup gazeteciyle bir araya geldi. Her

zaman sakin bir tarzı vardı ve borsada insanların güveninin sarsılmasına neden olacak bir şey asla söylemedi. Kır saçlı Bay Lamont, son derece güven veren bir tavırla bizi kabul etti. Yanan bir tiyatroda sahneye çıkıyor gibiydi. Herkese soğukkanlılıklarını korumalarını telaşlanmak için hiç bir neden olmadığını söyledi. Borsadaki satışlarda biraz sıkıntı yaşadık ve durumu değerlendirmek için bir toplantı yaptık. Hiç bir şirketin zorluk içinde olmadığını tespit ettik ve teminatlar tatmin edici bir şekilde korunmaktadır. Büyükbabam ve diğerleri, en kötü durumun atlatıldığını zannettiler. Ama çok yanılmışlardı. Hafta sonu süresince, bankacıların müdahalesi işe yaramış gibi görünüyordu. Cuma ve cumartesi günleri alım satımlar sakin ve olaysız geçti. Başkan Hoover ayrıca, o güne kadar yaşanan tüm piyasa krizlerinde kullanılan bir mantrayı tekrarlayarak sinirlerini sağlam tutmayı denedi. Ülkenin temel konusu olan üretim ve malların dağıtımı ise sağlam ve başarılı temellere dayanmaktadır. Ne var ki finansal ofislerde tam bir kaos yaşanıyordu. Unuttuğumuz şeylerden biri de teknolojinin ne kadar ilkel olduğuydu. 24 Ekim'de pek çok hisse senedi işlem gördü ve hepsinin fiyatlarının şeride kaydedilmesi piyasa kapandıktan sonra tam dört saat sürdü. Şerit yazma makinesi, umutsuzca suya gömüldü güncel ticaretin saatlerce gerisinde kaldı ve tamamen anlamını yitirdi. Gece boyunca, teminat katiplerinin ve muhasebecilerin ertesi gün tekrar başlamadan önce o günü umutsuzca kurtarmaya çalıştıkları abartılı ofis binalarının ışıkları hiç sönmedi. Onlar masalarının başında bitkin düştüler. Yorgun koşucu bankaların mermer zemini üstünde tükendi ve uyudu.

28 EKİM 1929, PAZARTESİ

Pazartesi günü, yazıcıların şeritlerinin tükenmesiyle birlikte paniğe kapılan yatırımcılar, son hisse senedi fiyatları için her şeyi göze alıp New York ve diğer büyük kentler arasındaki telefon hatlarını kilitlediler. İlk kez birçok spekülatör, kolay kredi ve teminatla satın almanın dezavantajını keşfediyordu.

1920'lerde hisse senedi satın alanların çok önemli bir bölümü onu borç parayla satın alıyordu. Tabii ki borç parayla hisse senedi satın almanın en büyüleyici yanı işler yolundayken, kazancın çok hızlı ve büyük olmasıdır. İşler ters gittiğinde de, doğal olarak tüm mekanizma ters işlemeye başlar ve kayıplar da aynı oranda büyük olur. Hisse senedi satın almak için borçlanan tüm bu insanlar artık teminat göstermek zorundaydılar ve bu da borsanın sürekli yükselmesi gibi hiç olmamış bir şeydi. **Eskiden 25 dolarla 100 dolarlık hisse alabilirdiniz. Ama şimdi, eğer hisse senedinin değeri düşerse alabilirsiniz. Aracı kurumlar verdikleri ödünç paraların geri ödenmeyeceğinden çok endişeliydiler. Bu nedenle insanlar, daha fazla nakit para getirmezlerse hisse senetlerinin satılacağına dair çağırılar aldılar. Hesabınızın 600 dolara ihtiyacı var. Bu miktarın Salı günü saat 13'ten önce elimize geçmemesi halinde hesabınızdaki tüm hisseler satılacaktır.** Bu doğrultuda uyarımızı dikkate alın. Bu, yapılması çok zor bir şeydi. Bazılarının ödeyecek fazladan parası yoktu veya bunu yapmaları bazen biraz zaman alırdı. Ne var ki, aracılar bekleyemeyecek kadar huzursuzlardı. Böylece Pazartesi günü borsa düşmeye başladı. Üstelik Perşembe günkü düşüşten çok daha sert bir şekilde. Aslında bu, Birleşik Devletler borsası tarihinin en kötü günlerinden biri olarak sonuçlanacaktı.

1929'da borsa çöktüğü zaman, yedi yaşında, çok küçük bir kızdım. Yine de o güne dair bölük pörçük de olsa bazı şeyleri çok net hatırlıyorum. Fazla İletişim imkanlarımız yoktu ve gazetelerde sıradışı bir şey olursa, "yazıyor" diye duyurulurdu. Öyle denirdi. Yazıyor. İki sent için. Küçük çocuklar, kafalarında kasketleriyle cadde boyunca koşarlar "Yazıyor, yazıyor, her şeyi okuyun!" diye bağırırlardı. Her zaman birileri evden iner ve iki sent karşılığında günlük gazeteden bir tane alırdı ve neler olduğunu öğrenirdik. Piyasadaki çöküşü de bu şekilde öğrendik. O sırada Vera, bir aile dostlarının yanındaydı. Ama arkadaşının halasının her şeyini kaybettiği haberi geldi. Genç kadın sessizce ağlıyordu. Sessizce ağlıyor, ellerini sıkıyor ve odadan odaya dolaşıp duruyordu. Bu, o güne dair yaşadığım gerçek bir anıydı.

29 EKİM 1929, SALI

Salı sabahı, Amerika'da kurumsallaşmış bazı ünlü isimler hisselerinin dimdik düştüğünü gördü. Amerikan Çelik, Radyo General Motors hisseleri, refah yıllarının sembolleri olmuştu. Salı günü, sadece muazzam bir satış dalgası vardı, devam ediyordu. Bu kez satışlar o kadar güçlü ve acımasızdı ki öğlen

vakti JP Morgan'la toplantı yapacak zaman bile yoktu. Açıkçası, satışların hacmi, bankacıların her türlü piyasadaki dalgalanmayı engelleme çabalarını bozguna uğratmıştı. Pazartesi sabahı borsanın açılışından Salı akşamına kadar tüm **Amerikan hisseleri yaklaşık %22 değer kaybetti.** 36 saat içinde Amerikan endüstrisi %22 değer kaybetti. Başkan, Hoover'dı. O ve Hazine Bakanı Andrew Mellon doğru bir yol izlediklerini ve bunun hükümetin müdahale edeceği bir iş olmadığını düşünüyorlardı. Onlar, saf ve özgür kapitalizme inanıyorlardı ve dolayısıyla, krizi hafifletecek çok az şey yaptılar veya hiçbir şey yapmadılar. Kendi başına çözümlenir diyorlardı. Borsa çok sert bir şekilde dibe vurdu ve birçok insan da onunla birlikte battı. Bu çok acı verici bir durumdu. Hemen hemen herkes para kaybetti. Tıpkı şimdi olduğu gibi.

Hatıralar: Oh, piyasa bugün pek iyi değil "Hisselerin keyifsiz görünüyor Aslında yazıcının her tıkırtısında hepsinin değeri düştü. Sadece beş işgünü sonunda ortalama 25 milyon dolarlık kişisel servet basitçe yok olmuştu. Borsa durmaksızın düşmeye devam etti. Her şeyi satmak için talimat vardı. Eğer şansım varsa, yaklaşık 500 dolarımın kalacağını tahmin ediyorum. Halbuki dört aydan daha kısa bir süre önce olası kâr oranı en düşük ihtimalle yaklaşık 100,000'di. En azından kendi kendime, **"her şeyimi tarihin en büyük paniğinde kaybettim"** diyorum.

W. Khan: İşimi asla kaybetmediğim için çok şanslıydım. Maaşım kesintiye uğradı. Neyse ki işverenlerim varlıklı insanlardı ve bu konuyu konuşurken bana "Neden gülümsüyorsun?" dediler. Ben de "Beni işten atacağınızı sanmıştım." dedim.

Bir başkası: Maddi gücü yerinde olanlar ise kayıplarını kara mizahla karşılıyorlardı. Ben Wall Street'in kırptığı kuzulardan biriyim. Ben henüz küçük bir kızken bir sanat patronu, müzik eğitimim için bana bir milyon dolar bıraktı. Ama ben, bir milyon doların getirisiyle yaşayamayacağımı düşündüm ve bu yüzden borsa hakkında tüyo almak için tüm zengin arkadaşlarıma danıştım. Onlar da bana verdiler ve bir milyonumu kaybettim. Şimdi ise elimde kalan tek şey, bu kürk mantom. Bundan böyle, ellerim borsa için değil piyano tuşları için var. Ama, bir milyon dolara sahip olmak için yeteri kadar şanslıysanız her şeyinizi koruyun ve borsada oynamayın.

Borsada oynayıp kaybeden bir başka sanatçı da Groucho Marx'tı. Onun pervasız spekülasyonu kazandığı her şeye mal oldu.

Staten Island'dan fotografçı Alice Austen'ın kaderi de riskleri kavramadan piyasanın cazibesine kapılanlarla aynı oldu. Temel olarak, her şeyini kaybetti. 1929, 1930 yıllarında tüm hesabı silindi ve bu, Alice Austen için bir şok oldu. Birçok insan gibi, onun da bu duruma inandığını sanmıyorum.

İnanamazsınız. Herkes, **"Tüm yapmam gereken, biraz beklemek. Borsa yeniden yükselecek."** diye düşündü ve sanki zenginmiş gibi yaşamına devam etti. Alice, ayrıca evini de ipotek etmişti. Faturalarını ödemek için değil, bir kez daha fantazi bir Avrupa seyahati yapmak istemişti.

Babam her şeyini kaybetti. Her şeyini kaybediyordu ama 22 yaşındaydı. Bunu cömertçe karşıladı. 22 yaşındaysanız, bu durum size hiç dramatik gelmez. Onun etrafındaki insanlar daha çok 50, 60 yaşlarındaydılar ve tüm tasarruflarını kaybediyorlardı. Tam bir panik içindeydiler. Herkes kayıplarının üstesinden gelemedi. İntihar edenlerin sayısı abartılmış olmasına rağmen bazıları onu tek çıkış yolu olarak gördü. İnsanların Wall Street'teki ofislerinin penceresinden kendilerini atanlarla ilgili hikayeler okuduklarını biliyorum. Bu bir şehir efsanesi değil. Gerçekten oldu.

İnsanlar intihar ettiler. Onlar, 30-40 yıl Wall Street'te çalışıp kendilerine bir servet edinmiş ve günler içinde her şeylerini kaybetmiş insanlardı.

Henüz iki kitabı iade edemediğim için üzgünüm. Mali çevredeki keyifsiz durum, bizi çalışmaya zorladı gibi. Dün bir kadın, 44 katlı binamızın çatısından atladı. Tam penceremizin önüne. Sokakta yatan vücudunu gördüm. Çok asap bozucu bir görüntüydü. Beni hasta etti. Wall Street'teki korkunç çöküşün etkileri dalga dalga tüm Amerika'ya yayıldı. Hatta hisse senedi sahibi olmayanlar ve borsanın yükselişinden hiç bir çıkarı olmayanlar bile mağdur duruma düştüler. Kriz, Amerikalıların kırılgan bankacılık sistemlerine olan güvenini sarstı. Bu sistem, müşterilerini paralarının güvence altında

olduğuna ikna edecek çap veya itibardan yoksun binlerce kasaba bankasından oluşuyordu. Ekonomide güvenin batması domino etkisi yarattı. 1931'de, 2000'den fazla banka battı.

Vera Pillitier: Krizden sonra bankalar kapandı. Sanırım bu bizi biraz daha ciddi etkiledi. Biz derken, benim konumumdaki insanları kastediyorum. Birçok insanın bankada parası vardı. Çok az bir para, birkaç yüz dolar. Bilirsiniz, belki 1000 dolar. Hiçbir altyapı oktu. İnsanların birikimlerini güvence altına alacak hiçbir Federal Mevduat Sigortası Şirketi yoktu.

Bankaları destekleyecek hiçbir yol yoktu. Yani eğer bankalar kötü seçimler yaptılarsa siz de bir mudi olarak paranızı ona yatırdıysanız, paranızın yerinde yeller esiyordu. Sonra, insanların duydukları, caddenin aşağısındaki bankanın durumunun iyi olmadığıydı... **Herkes kendi bankası için endişelendi ve oraya koştu ve bu, korkunç bir kısır döngü haline geldi. Bu olayı takip eden birkaç yıl içinde yaklaşık 3000 banka kapandı ve tüm finansal sistemin sadece kararsız değil aynı zamanda işe yaramaz olduğu da görüldü. Ondan sonra, insanlar para biriktirdikleri zaman bankalara kuşkuyla baktılar ve paralar yastık altına gitti. 1929 yılında borsanın çöküşü Büyük Buhran'ı yaratmadı ancak daha sonra Büyük Buhran'la sonuçlanacak bir dizi olayın başlamasına neden oldu.**

Bilirsiniz, görünen köye kılavuz istemez. Bankalar borsa için ödünç para verdi, şirketler ödünç para verdi aracı kurumlar ödünç para verdi ve hisselerin değeri düştüğünde tüm bu paralar yok oldu. Şirketler, sermaye sahibi olmamanın ve para kaybetmenin acısını hemen hissettiler ve insanları işten çıkarmaya üretimi durdurmaya başladılar. Kitlesel bir iflas vardı. Bu, tam olarak bugün yaşadığımıza benzer bir tür likidite kriziydi. Başka bir deyişle, hangi firma olursa olsun ayakta kalmak için tamamen ödeyecek gücü olsa bile, bundan böyle borç alamazdı. Çalışanlarının maaşını ödemek için, yeni demirbaş satın almak için tedarikçilerine ödeme yapmak için kısa vadeli ticari kredi alamazdı. Bu nedenle iflas etmeye başladılar. İflas edince, insanları işten çıkardılar. İnsanları işten çıkarınca da yıkıldılar.

Tüm topluma travmatik zarar veren şey de bu. O kadar travmatik ki, Amerikan tarihinde trajik bir an olmasına rağmen Amerikalıların belleğinde tek ikinci iç savaş olarak yer etmiştir.

Babamın mütevazı bir sigorta acentesi vardı. Bir akşam, yemekte, babam bir çalışanını işten çıkarmak zorunda olduğunu söyledi. Ben de ukalaca dedim ki, "İyi. Kendine bir iş bulabilir, değil mi?" Ve babam " Hayır, o yaşlı ve çok yetenekli olmayan bir adam. Bunu yapabileceğini sanmıyorum." dedi Ve babam bunu söylerken gözyaşlarına boğuldu. O gece babamı ilk kez ağlarken gördüm.

Vera Pillitier: İflastan sonra hayatımızda ve çevremdeki tüm insanlarda çok büyük değişiklikler olmuştu. **Kız arkadaşlarımdan çoğunun babası işini kaybetti ve kiralarını ödeyemedikleri için evlerinden çıkarıldılar. Yoksulluk gerçekten her yanımızdaydı. Erkeklerin giyecek hiç bir şeyleri yoktu. Üstlerinde paçavralar vardı. Ayaklarını gazete kağıdıyla sararak ve kartonları kullanarak yolda yürümek için kendilerine geçici ayakkabılar yapıyorlardı. Ve eğer Central Park'ta bir yürüyüş yapsaydınız, o büyük alanı terkedilmiş ve suyu çekilmiş rezervuarı görürdünüz. Onlar, mukavva kutulardan kulübeler yaparlar ve geceyi orada geçirirlerdi.** **Oraya Hoover Şehri diyorlardı.** Çünkü o, zamanın Başkan'ının adıydı ve tabii ki tüm bu krizin ve yoksulluğun faturası ona kesiliyordu. Gerçekten çok acıklı bir durumdu.

Pek çokları gibi, fotografçı Alice Austen da Büyük Buhran'ın etkisi altına aldığı ipotek bedellerini ödeme mücadelesi veriyordu. Birkaç yıl içinde Alice Austen'ın parası tükenmişti. Hiçbir şeyi kalmamıştı. Evinden çıkardılar. Onu bir düşkünler evine koydular ki, Dickens'ın romanındakine benzemeyen bir evdi birkaç yılını orada geçirdi. Mucizevi bir şekilde fotoğrafları keşfedildi. **Birkaç fotoğrafı Time'a ve Life Magazine'e satıldı ve bu da onun düşkünler evinden çıkıp nezih bir huzurevine yerleşmesi için yeterli parayı sağladı.** Bir bakıma, fotoğrafları onu kurtardı ve birkaç yıl içinde yoksulluktan çıkarıp nezih bir hayata taşıdı.

Borsanın çöküşünü ve Buhran'ı doğru tahmin eden Paul Warburg bankayı tam zamanında piyasadan çekerek bir felaketten kurtardı. Ama bu onun için küçük bir teselliydi.

Katharine Weber: Büyük büyükbabam muhtemelen borsanın çöküşünden sonra kişisel dengesini asla toparlayamadı. Wall Street'e Cassandra denmesi sanırım ona çok acı veriyordu. Hepimizin hatırlayacağı gibi, Cassandra geleceği göremiyordu ve ayrıca önemsenmemeye mahkum edilmişti. Bu durumun onu depresyona soktuğunu düşünüyorum. **"Size söylemiştim"** dediğinden emin değilim. Onun dünya çapındaki bu bunalımın önlenememiş olmasını ya da en azından etkisinin azaltılmamış olmasını trajik bulduğunu düşünüyorum. Ve muhtemelen, bu onun erken ölümüne neden oldu. Öldüğü zaman, Hoover'ın başkanlıktaki son yılıydı ve görünürde hiç bir çözüm ümidi yoktu. Fakat **1932'de, Cumhuriyetçilerin 12 yıllık iktidarı sona erdi.**

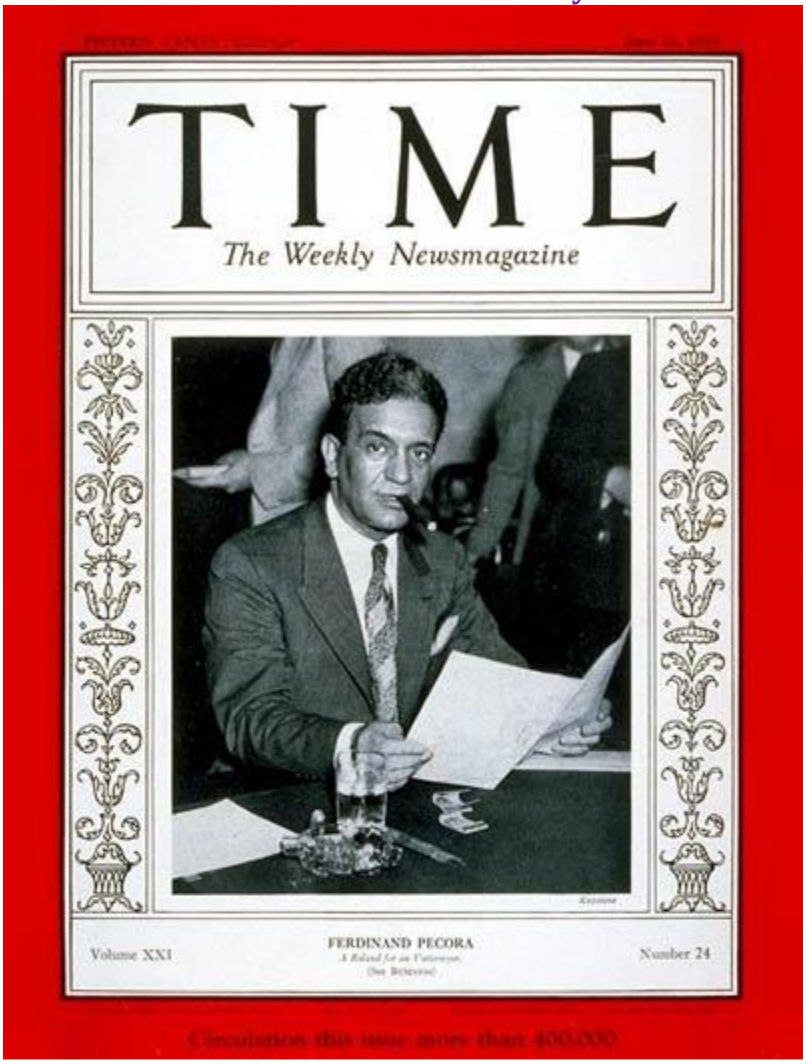
Ben, **Franklin Delano Roosevelt**, ABD Başkanlığı görevimi sadakatle yürüteceğime şerefim üzerine ant içerim.

Democrat, Franklin Roosevelt, ezici bir zaferle Başkan seçildi. İlk görevi, güveni tekrar oluşturmaktı.

ROOSEVELT:
Korkmamız gereken tek şey korkunun kendisidir.

Kurtarıcı gözüyle bakılan Roosevelt, Amerikalılara yeni bir düzen ve finansal sistemi düzenleme sözü verdi. Tüm bankacılık, kredi ve yatırım alanında sıkı bir denetim olmalıdır. Başka insanların parasıyla yapılan spekülasyona bir son verilmesi gerekiyor. Yeni Başkan hızlı davrandı. **Banka birikimlerini teminat altına aldı ve bankacıları hükümet denetimi altında çalışmaya zorlayacak yasaları ortaya koydu.** Senato Bankacılık Komitesi tarafından krizle ilgili soruşturma başlatıldı. **Soruşturma üç yıldan fazla sürecek ve tanıkların 10,000 sayfalık ifadesi**

Wall Street'in itibarını lekeleyecekti.

Komitenin hırslı avukatı Ferdinand Pecora seçkin bankacılara davranışlarının nedenlerini açıklamaları için meydan okudu. Bankacıları ifade vermeye çağırdı ve ne öğrendi dersiniz?

National City Corp'tan Charlie Mitchell'ın vergi kaçırmak için karısına hisse sattığını öğrendi. Richard Whitney, Kara Perşembe günü çılgınca satın aldığı hisse senetleri yüzünden para kaybedince, kardeşinden boç almaya başlamıştı. O da işe yaramayınca müşterilerinden çalmıştı. Zamanında yaptıklarını, hapse girerek ödedi. Ayrıca, Amerika'nın en prestijli bankası JP Morgan, suçsuz bulundu.

Soruşturmalar, yüksek mevkideki dostlara ayrıcalıklı şartlarla hisse senedi teklif edildiğini kanıtlayan bir liste ortaya çıkardı. Bir önceki Başkan da dahil olmak üzere. Listede sadece Morgan ortakları ve Morgan aile üyeleri değil, aynı zamanda önde gelen şirket yöneticileri, hatta bazı politikacılar bile vardı. Örneğin **Calvin Coolidge, öncelikli hisse senedi listesindeydi**.

Bu, birçok insanın yanlış olduğunu hissettiği bir uygulamaydı. **Ferdinand Pecora**, büyük bir alıntı yaptı. **"Ayakların baş olduğunun sarsıcı bir açıklamasıydı"** dedi. Bunu seviyorum , çünkü bugün de aynı şeyleri söylemek mümkün.

Bankacıların kirli ilişkileriyle yarattıkları rezalete cevap olarak Başkan Roosevelt, Menkul Kıymetler Ve Borsa Komisyonu'nu kurdu. Komisyonun görevi, Wall Street'i toparlamaktı. Başına da, etik olmayan yöntemler hakkında pek çoğundan daha fazla bilgisi olan bir adam getirdi.

Başkan Roosevelt, Wall Street'i düzenlemek için Menkul Kıymetler Ve Borsa Komisyonu'nu tanıttığı zaman, eski dostu ve destekçisi Joe Kennedy'yi birinci başkan olarak atadı. Bu, tavuk kümesine tilki sokmak demekti.

Roosevelt'in bankacılık sistemine olan güveni yeniden kurmasına rağmen Büyük Buhran, II. Dünya Savaşı'nın patlak vermesine kadar sürecekti. Bugün olduğu gibi, küreselleşen ekonomi, tüm dünyaya dalga dalga yayılan ekonomik kriz ve devamında da bunalım anlamına geliyordu. İngiltere'de üretimde ani bir düşüş yaşandı ve milyonlarca insan işini kaybetti. Almanya... Hâlâ Birinci Dünya Savaşı'nda uğradığı yenilginin acısını yaşıyordu daha da fazla sarsıldı. Pek çok insan tüm birikimini Büyük Buhran sürecinde kaybetmişti. **Bu da, birçok ülkede onları ve ekonomiyi kurtaracak otoriter bir hükümet arzusu yarattı. Hiç şüphe yok ki, ekonomik çöküş ve bunalım, kapitalizm karşıtı hareketleri güçlendirdi. Rusya'da komünistler yönetimi ele geçirdi ve faşist hareketlerde artış söz konusuydu.** Mussolini zaten İtalya'da iktidardaydı ve Hitler'in siyasi tabanı Almanya'da gitgide büyüyordu.

Amerikan tarzı serbest piyasa kapitalizminin Wall Street'in batması yüzünden kıvranması ve onu takip eden bunalım, daha iyi bir yol var demek isteyen bu insanları güçlendirdi. Komünizm ve faşizm başarılı olurken birçok ülke serbest ticareti önlemek için engeller koydular ve ekonomilerini kurtarmak adına içe döndüler.

Ekonomik milliyetçilik önce ticari savaşa, sonra da dünya savaşına neden oldu.

80 yaş üstü olup, 20'lerin hayalini ve onu izleyen krizi hatırlayanlar tüm bunları daha önce gördüklerini düşünürler.

Bu olaydan ders aldığımızı sanmıyorum.

İnsan hafızasının çok kıt olduğunu keşfettim. Hâlâ riskleri görmeden kesin kararlar veriyorlar.

1920'lerde bolca ucuz krediniz vardı. Bugün de ucuz kredimiz vardı ve insanlar konut üstüne spekülasyon yaptılar. ...ve şimdi, konut edindirme fasafisosu da suya düştü.

Aşırı yüklenilmiş bir Amerikalı tüketiciniz var. Gırtlağına kadar borca batmış durumda ve bu borcu karşılayamaz.

Sub-prime mortgage krizi bunun bir belirtisidir. 80'li ve 90'lı yıllarda, serbest piyasada güven yeniden canlandı iyimserlik geri geldiği gibi, Roosevelt'in ortaya koyduğu mali düzenlemelerin birçoğunun geçerliliğini yitirdiği anlaşıldı ve yavaşça yürürlükten kaldırıldı.

Bir kez daha, önem verilmeden yapılan piyasa düzenlemesi spekülasyonun kontrolsüz bir şekilde büyümesine olanak sağladı.

Biz şimdi o denetimsizliğin yarattığı kasırganın ceremesini çekiyoruz ve 1929'da hükümetin finans dünyasında olanları görmezden geldiği dönemdeki insanlarla aynı konumda ve aynı duygudayız.

Benim umudum ve düşüncem, hükümetin bundan bir ders çıkarmış olduğu ve 1930'larda acıyı ve çöküşü engellemek için atılan adımlardan daha aktif ve çok daha agresif adımlar atmaya çalışacağı yönündedir.

Umarız atılacak bu adımlar işe yarar.

Ne var ki, 1929 krizinden çıkarılması gereken ders, tarihin tekerrürden ibaret olduğu insan aptallığının ve açgözlülüğünün mali işlerde sağduyu ve itidalden çok daha büyük bir güç olduğudur.

PAUL WARBURG'UN ANISINA

THE PHYSİCİAN / Hekim/ El Medico (2013)

Avrupa'da orta çağlarda, roma döneminde gelişen şifa sanatları neredeyse unutulmuştu. Hekim ya da hastaneler yoktu sadece bilgileri kıt seyyar berberler vardı. Aynı dönemde İslâm Dünyası ve doğuda ise tıp bilimi büyük ilerleme içerisindeydi.

Yönetmen: Philipp Stölzl
Senaryo: Jan Berger, Noah Gordon
Ülke: Almanya Almanya
Tür: Macera, Dram
Süre: 150 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: Ingo Frenzel
Nam-ı Diğer: The Medicus
Çekim Yeri: Morocco
Oyuncular: Emma Rigby, Stellan Skarsgård, Ben Kingsley, Olivier Martinez, Tom Payne

Özet

9 yaşındaki Rob Cole doğal bir yetenekle dünyaya gelmiş ve annesinin yaklaşmakta olan ölümünü tuhaf bir biçimde sezmiştir. Engelleyemediği ölüm gerçekleştiğinde, Bader onu ikna ederek uzun bir yolculuğa çıkarır; bu yolculuk ise küçük hokkabazlıkları ve hekimlik alanında çeşitli yöntemleri öğrendiği bir eğitim süreciyle geçer. Ne var ki Cole için bir noktadan sonra bu metodlar sınırlı kalır ve daha engin bir bilgi birikimine sahip olmayı istemeye başlar. Bu amaçla rotasını Pers topraklarına çevirir ve görmeyi dilediği kişi tüm doktorların doktoru İbn-i Sina'dır. Ünlü hekimin Isfahan'daki okuluna ulaştığında ise zorluk ve yasaklarla karşılaşır. En büyük sorunu ise Hristiyan olması ve bu nedenle okula kabul edilemeyecek olmasıdır. Ancak genç Rob içindeki bu bilgi açlığıyla hepsini aşmaya hazırdır ve nihayetinde kutsal amacı uğruna, sorunları kendi belirlediği yöntemlerle çözmeye başla

Yorumlar için bkz: http://www.turkcealtyazi.org/mov/2101473/the-physician.html

Filmden

(Katarakt ameliyatı) Bunu nerede öğrendiniz?

İsfahan denilen bir yerde.

İsfahan.

Londra'nın ötesinde bir yer mi?

Londra'nın ötesinde mi?

Şaka mı yapıyor?

İşte bu. Bu nedir?

Dünya.

Dünya.

Bak. Biz buradayız.Burası Londra. Ve burası da İsfahan.

Dünyanın en iyi doktoru burada öğretiyor. İbn Sina. Dünyada onun bilgeliğine eşdeğer kimse yoktur.

- İbn...

- İbn Sina. İbn Sina.

Karın ağrısını tedavi edebilir mi?

İbn Sina birçok hastalığı tedavi edebilir.

**

İbn Sina: Bütün bu yıldız ve gezegenlerin yörüngelerini hesapladım. Hesaplamalarla ciltler doldurdum. Yaratılışın gerçek sırlarını çok az eşeleyebildim.

Rob: Bilmediğiniz çok şey olması sinir bozucu değil mi?

Hayır. Beni merakla dolduruyor. Gizemsiz dünya çok sıkıcı olurdu.

Efendim. Annemin karın ağrısını tedavi edebilir miydiniz?

O şu an bizim erişimimizin dışında. Belki yüz yıl sonra. Belki bin yıl.

**

İBN-İ SÎNÂ'NIN HAYATI

Çocukluk ve Gençlik Devresi

Büyük Türk filozofu ve âlimi İbn-i Sînâ, Batı dünyasında Latinler nezdinde "Avicenna" ismiyle tanınmıştır.

Bilindiği üzere, Türklerin İslâmiyet'i kabul edip, Müslüman oluşlarından sonra yetişen Türk-İslâm filozofları eserlerini o zamanın ilim ve felsefe lisanı olan Arapça ile yazmışlardır. Nitekim çeşitli milletlere mensup Orta Çağ Hristiyan ilim adamları ve hatta daha sonra gelen bazı Batı filozofları dahi eserlerini o zamanın ilim ve felsefe lisanı sayılan Latince ile yazmışlardır. Bu bakımdan Türk-İslâm filozoflarını, eserlerini Arapça olarak yazdılar diye yadırgamamak gerekir.

Tabii ki, Türkler Müslüman olduktan sonra, diğer milletler gibi, İslâm'ın da tavsiyesine uygun olmak kaydıyla (Arapça) Müslüman isimleri de almışlardır.

Bu İslâmî geleneğin ışığında İbn-i Sînâ'nın tam ismini, şeceresini (soy ağacını) kaynaklar şu şekilde tespit etmişlerdir: Ebu Ali el-Hüseyin bin Abdullah İbn-i Sînâ. Oldukça uzun bir isim. Buradaki Hüseyin, İbn-i Sînâ'nın kendi ismi, Abdullah babasının, Ali'de dedesinin adıdır.

İbn-i Sînâ'ya ayrıca eş-Şeyhu'r-Reis ünvanı verilmiştir. Bu, onun ilim, felsefe ve tıpta rakipsiz olduğunu, biricik olduğunu gösteren ve baş âlim, bilginler bilgini vb. manalara gelen bir Unvandır. Kıftî, "İhbaru'l-Ulema bi Ahbaru'l Hükema" adlı eserinde İbn-i Sînâ için "eş-Şeyhu-r-Reis ünvanını kullandım, çünkü İbn-i Sînâ'ya verilen bu ünvan onun isminden daha meşhurdur." der.

Öğrencilerinden biri olan Ebu Ubeyd el-Cüzcanî'nin sorduğu bir sual üzerine, İbn-i Sînâ hayatını bu pek vefalı öğrencisine yazdırmıştır. Talebesi Cüzcanî de âdeta İbn-i Sînâ'nın ağzından çıkanları aynen kaleme almıştır. Şimdi İbn-i Sînâ' nın hayatını (Cüzcanî) vasıtasıyla, kendi lisanından dinleyebiliriz:

> *"Babam, Belh ahalisindendi. (Nuh İbn-i Mansur zamanında) Belh'den ayrılarak Buhara'ya yerleşti. Yine bu hükümdar devrinde Buhara'nın en büyük köylerinden olan Harmeysen'de vazife aldı, maişetini bu şekilde temin ediyordu. Harmeysen köyünün yakınında bir köy vardı: Efşene. Babam Efşene'de bir hanımla evlendi. Önce ben M. 980 Ağustos ayında, sonra da erkek kardeşim Efşene'de dünyaya gelmişiz. (Nur topu gibi) iki erkek çocuğu sahibi olduktan sonra, ailemiz Buhara'ya yerleşti. Buhara'da iki kardeş ilim tahsil etmeye başladık. Ben bir muallimden (ilim öğreten, öğretmen) Kur'an ve edebiyat dersleri aldım. On yaşına geldiğim zaman Kur'an'ı ezberledim ve edebiyatı da hemen hemen tamamıyla öğrendim. Pek küçük yaşta benim (İbn-i Sînâ) Kur'an'ı ezberleyip hafız olmam ve edebiyatı da hakkıyla öğrenmem herkesin takdir ve hayranlığını kazanmıştı."*

(Kıftî'nin İhbar'ı, İbn-i Ebi Useybia'nm Uyunü'l-Enba'ı ve Dairetü'l-Maarifi'l-İslâmiyye) gibi kaynakların naklettiğine göre:

İbn-i Sînâ'nın babası, Mısır-İsmailiyye mezhebi davetçilerinin propaganda ve davetlerini kabul etmişti. İsmailiyye'den sayılıyordu. Bu mezhep davetçilerinin (nefs-ruh) ve (akıl) hakkındaki konuşmalarını dinlemiş olan (İbn-i Sînâ'nın) babası ve onun arkasından da kardeşi bu davetçilerin görüş ve fikirlerini kabul etmişti.

Bu hadiseyi İbn-i Sînâ şöyle anlatıyor:

"Babam İsmailiyye davetçilerine icabet edenlerden, uyanlardandı. İsmailî sayılıyordu. Nefs ve aklın manâlarını onlardan duymuştu. Babam gibi kardeşim de bu mezhebi kabul etmişti. Bazan onlar kendi aralarında konuşurlar, ben de konuşmalarını duyar ve anlardım. Fakat içim o görüşleri kabul etmezdi. Bunlar beni de kendi görüşlerine sokmak istediler. Fakat İsmailiyye mezhebinin görüşlerini hatalı bulup beğenmediğim için kabul etmedim.

Babam ve kardeşim felsefe, geometri, Hind aritmetiğini (Hisabu'l-Hind) dillerine teşbih etmişlerdi. Bundan ötürü de babam benim Hind aritmetiğini öğrenmemi istiyordu. Bu maksatla beni, Hind aritmetiğini bilen bir adama göndermeye başladı. Sonra Buhara'ya, felsefeci olduğunu söyleyen Ebu Abdullah en-Natılî adında birisi geldi. Bana ders vermesini temin maksadıyla babam onu evimize buyur etti, konuk etti. Hâlbuki ben o gelmezden önce fıkıh (İslâm Hukuku) ile meşgul oluyor ve meşgul olduğum bu ilim dalında İsmail ez-

Zahid'in (derslerine de) gidip geliyordum. (Münazara sanatında) en iyi itiraz edenlerden (sâil) idim. Bu bakımdan delil isteme yollarını ve (münazarada) mucib'e yani iddiayı, tezi ortaya koyan, savunan tarafa kurallara uygun şekilde itiraz yollarını tesbit etmiştim. Sonra en-Natılîden "İsagoji" okumaya başladım. O, bana, cinsi; "Hakikatları çeşitli olan şeyler hakkında "bunlar nedir?" diye sorulan soruya verilen cevaptır" şeklinde tarif etmişti. İşte o zaman ben bu tarifi gece gündüz demeden araştırmaya başladım. en-Natılî benim bu halime o kadar çok şaşırmıştı ki benim ilimden başka bir şeyle meşgul olmamam için babamı sıkı sıkı tenbihledi. Hangi meseleden bahsetse ben o meseleyi ondan daha iyi düşünebiliyordum. Bu tarzda mantığın kolay kısımlarını, dış yüzünü ondan okudum. Mantığın ince ve derin konularına gelince: Onun bu inceliklerden haberi yoktu. Bu itibarla kitapları kendi başıma okumaya ve şerhleri mütalaa etmeye, incelemeye başladım. Bununla mantığa hakim olmayı, mantık bilgimi olgunlaştırmayı hedeflemiştim. Ayrıca, Öklides'in baş tarafında da beş altı konuyu (eşkâl) onunla okudum. Sonra kitabın geri kalan kısmını kendi kendime halletme yoluna gittim.

Sonra "el-Mecesti" kitabına geçtim. Bu kitabın baş taraflarını okuyup, geometrik şekiller bahsine gelince, Natılî bana ***"Kitabı kendi başına okuyup halletmeye çalış, sonra da okuduğun kısımları bana göster ki, doğru olup olmadığını sana izah edeyim"*** *dedi. Ne var ki Natilî bu kitabı anlayacak kapasiteye sahip değildi. Bu yüzden kitabı ben kendim çözümlemeye, halletmeye başladım. Nice zor şekil vardı ki, bunları ben kendisine arzettiğim vakit izahlarımla anlıyor, öğreniyordu.*

Sonra Natilî, Gûrganc[131]'a gitmek üzere benden ayrıldı. Ben de fizik ve metafizik dalında önemli şerhleri ve bölümleri ihtiva eden kitapları öğrenmekle meşgul oluyordum. Bu şekilde ilim kapıları (bir bir) bana açılıyordu.

131 Gürgânc (veya Ürgenc): Özbekistan illerindendir. Amu-Derya nehrinin Aral gölüne döküldüğü yere yakın bir şehirdir.

Sonra tıp ilmine rağbet ettim, bu konuda yazılmış olan kitapları okudum. Şüphe yok ki tıp ilmi zor ilimlerden değildir. Kısa zamanda bu konuda sivrilmiştim. O derecede ki, tıp üstatları, büyük tıp adamları benden tıp ilmi okumaya başladılar. Bir yandan bunlara ders veriyor, bir taraftan da hastaları üzerime alıyor bunları tedavi ediyordum. Bu sıralarda kazandığım pek çok tecrübelerimle birçok ilaçların bulunmasına ve tespitine muvaffak oldum. Böylelikle tedavi yolları ve metodları tarif edilemez biçimde bana açılıyordu. Bununla beraber ben fıkıh derslerine de gidip geliyor ve fıkhî konularda münazara (bir tartışma sanatı) yapıyordum. Bu esnada ben onaltı yaşlarında bir çocuktum.

Sonra bir buçuk yılımı sırf tetebbû ve okumaya ayırdım. Mantık ilmini ve bütün felsefî ilimleri yeniden okudum. Ve bu müddet zarfında bir tek gece bile uyumadım. Gündüzleri de (mantık ve felsefeden) başka bir şeyle meşgul olmadım. Öğle vakti mantık ve felsefe (kitaplarını) önüme yığardım. incelediğim her delili (istidlal-akıl yürütme vb.) her meseleyi kıyas şekline koymaya çalışır ve kıyasta da öncülleri (mukaddeme) ve öncüllerin tertip ve sıralanma işini tesbit ederdim. Bütün meseleleri kıyas şekline koyduktan sonra, onları önümdeki kâğıtlara yazardım. Arkasından, sonuç verip vermeyeceklerini, verdikleri taktirde neticenin ne gibi şartlara tâbi, bağlı bulunduğunu birer birer gözden geçirirdim. Bu suretle meselenin hakikatma ererdim. Her ne zaman bir meselede şaşırır, kıyasta orta terimi bulamazsam; camiye gider, namaz kılar, her şeyi güzel yaratan Yüce Allah'a dua eder, yalvarır, yakarırdım. Bu teslimiyetle, kapalı, karanlık görünen şeyleri bana aydınlatsın, zor gelen şeyleri kolaylaştırsın'(isterdim). Bu suretle müşkillerimi hallederdim."

Burada bazı meseleler vardır, bunları bir defa daha hatırlamakta pek çok faydalar vardır: İsmailliye mezhebi dâîleri (davetçi-propogandist) Ibn-i Sînâ'nın babasının evine gelip gitmektedirler. Bu suretle kendi inanç ve akide sistemi içinde ilim ve felsefe anlayışlarını telkin ve aşılama gayesi gütmektedirler. Nitekim kaynakların naklettiğine bakılırsa İbn-i Sînâ' nın babası ve kardeşi, onların görüşlerini kabul etmişlerdir. Ama İbn-i Sînâ hatta babasının ısrarına rağmen bu davetçilerin fikirlerini kabul etmemiştir. **"Çünkü onların nefs (ruh) ve akıl hakkmdaki düşünceleri İbn-i Sînâ'yı tatmin etmemiş, genel olarak da fikir sistemleri onun üzerinde hiç de hoş bir intiba ve tesir bırakmamıştır. Bu yüzden onları bütünüyle reddetmiştir.**

Yaşça çok genç ve toy olmasına rağmen İbn-i Sînâ'nın ortaya koyduğu bu kararlılık, onun ruhen ve ilim bakımından ne kadar olgun olduğunu gösterir sanıyorum.

İbn-i Sînâ dokuz on yaşlarına geldiği zaman edebiyatı hemen hemen bütünüyle öğrenmiş, Kur'an-ı Kerim'i ezberlemiş yani Hafız-ı Kur'ân olmuştur. Onun bu hali de her türlü taktirin üstündedir.

O, Natili'den, aritmetik (Hind hesabı), mantık ve Öklides geometrisi almıştı. Bu dersleri alırken hocasıyla tartışmış, onun yanlışlarını çıkarmıştı. Bu suretle İbn-i Sînâ, Natilî'yi yetersiz ve aciz bırakırken, Natilî'de ona "Sen bunları kendin oku" der ve özellikle öklides geometrisinde şekillerle ilgili bir çok meseleyi İbn-i Sînâ'dan öğrenir. Burada sanki Natilî talebedir de İbn-i Sînâ hocadır. Onun, bu şekilde, en zor ilimleri, en çetin meseleleri çözecek seviyeye gelmiş olması dikkat çekici bir hadisedir.

Ne kadar kabiliyetli ve güçlü olursa olsun, insanoğlunun gücü ve kuvveti de sınırlıdır. Onun için **"pehlivansan, yiğitsen ölümü yen de görelim"** denilmiştir. Burada her şeyin bir de zor hatta imkansız tarafı olduğu anlatılmak istenmiştir. Ama **"dağ ne kadar yüce olsa, yol onun üstünden aşar"** denilmekle de her şeyin bir çaresi olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte doğmak ve ölmek gibi birtakım meseleler vardır ki bunlar insanı aşar. Onun için biz Müslümanlar, eli ayağı düzgün, hayırlı evlat vermesi, hayırlı bir ölüm vermesi, son nefeste imandan ayırmaması için Yüce Allah'a sığınırız. Tarlamızı süreriz, ekinimizi ekeriz, yani mahsul alabilmek için yapılması gerekli her şeyi yaparız. Ama sel, su baskını, kuraklık vb. afetlere uğramaması için Allah'a sığınırız, dayanınz. Gücü bize veren Allah'tır. Ta işin başında olduğu gibi, gücümüzün bittiği yerde bir başka ifadeyle işin bizi

aşan kısmında da neticeyi Allah'tan bekleriz. Buna İslâm dininde tevekkül (Allah'a sığınmak, sonucu Allah'tan beklemek) denir. Böyle davranana da mütevekkil (Allah'a sığınan, neticeyi Allah'a bırakan) denir. Tevekkül, kadere inanmanın bir gereğidir. Mütevekkil insan kayıtsız şartsız Allah'a teslim olmuştur. Ulaştığı neticelere, başarılara sadece kendi gayretinin tabii bir mahsulü olarak bakmaz, Onları Allah'ın irade ve takdiriyle gerçekleşmiş olan başarılar olarak görür. Allah'ı her işinde yanında hisseder.

Tevekkül asla miskinlik, tembellik değildir. İslâm, tembelliği şiddetle yasaklamış, bunun aksine devamlı çalışmayı emretmiştir. Hz. Peygamber, devesini başıboş salıvererek Allah'a tevekkül ettiğini söyleyen kişiye: "Hayır, deveni bağla ondan sonra tevekkül et" buyurmaktadır. Zaten bir işe başlamadan, çalışmadan tevekkül mümkün değildir. Bir insan hiç çalışmadan kırk yıl Allah'a yalvarsa. bir tek kelime dahi öğrenemez. Bildiklerini de unutur.

İbn-i Sînâ: **"Her ne zaman bir meselede şaşırır ve kıyasta orta terimi bulamazsam, hemen camiye gider namaz kılar ve her şeyi Güzel Yaratan Yüce Allah'a dua eder, yalvarır, yakarırdım. Bununla Allah'ın bana kapalı ve karanlık görünen şeyleri aydınlatacağına, zor gelenleri de kolaylaştıracağına inanırdım"** diyor. İbn-i Sînâ güçlükle karşılaştığı her zaman camiye gittiğine göre, Yüce Allah onun duasını kabul ediyor, zorunu kolay; karanlığını aydınlık ediyordu. Demek ki İbn-i Sînâ ideal bir Müslüman çocuğu gibi, on-onbeş yaşlarındayken, birçok ilim dalında olduğu gibi tevekkülün de (Allah'a, sığınmak) şuuruna varmıştı. Buradan İbn-i Sînâ'nın **"İmanınız varsa Allah'a tevekkül ediniz" (Maide 23), "Bir kimse Allah'a tevekkül ederse, Allah ona kâfidir"** (Al-i İmran 159) gibi Kur'an âyetlerini ve Sevgili Peygamberimizin **"Her kim Allah'a sığınırsa Allah onun her işine yetişir"** mealindeki sözlerini (hadis) daima uyguladığı anlaşılıyor. Bunun için de, önce onun çok çalıştığını, ancak zorlandığı zamanlarda Allah'a sığınıp tevekkül ettiğini görüyoruz. Hz. Peygamber'in **"Her kim Allah'a sığınırsa Allah onun her işine yetişir"** sözündeki va'd ve müjde gereği Allah'ın ibn-i Sînâ'nın da imdadına yetiştiği, böylece İbn-i Sînâ için bütün karanlıkların aydınlık, bütün zorların kolaylık haline geliverdiği görülmektedir.

İbn-i Sînâ'nın çözülmesi zor meseleler karşısında camiye gidip problemi kolaylaştırıp çözmesinde yardımcı olması için Allah'a dua etmesi, onun çok dindar bir filozof olduğunu gösteriyor.

İbn-i Sînâ, daha onaltısında tıp ilminde o kadar sivrilmiş ve ilerlemişti ki tıp üstadları, tıp adamları ondan tıp okumaya başlamışlardı. Hastaların tedavisinde tecrübeye, deneye çok önem veriyor, böylece bütün tedavi yollan ve metodlarının kapıları kendisine açılıyordu. Anlaşılan tecrübe ile yeni orjinal ilaçlar buluyor, o zamana kadar tedavi edilemeyen hastaları ve hastalıkları tedavi ediyordu. Çok çalışması ve tecrübeye önem vermesi bu sayede yeni yeni tedavi şekilleri ortaya koyması onun uzun asırlar Batı'da ve Doğu'da biricik, emsalsiz bir hekim olarak hüküm sürmesini sağlamıştır.

İbn-i Sînâ anlatmaya devam ediyor:

“Geceleri evime dönüyor, önüme lambayı koyuyor, okuma ve yazma ile meşgul oluyordum. Ne zaman uyku bastırsa veya bir zaaf bir isteksizlik hissetsem, bir bardak şurup içerdim. Kuvvetimi topladıktan sonra tekrar okumaya başlardım. En hafif şekilde uyukladığımda dahi o problemleri aynen rüyamda görürdüm. Hatta, uykuda bir çok mesele çeşitli yönleriyle bana açık olarak çözülürdü. Bu durum, ben bütün ilimlerde olgunlaşıncaya, derinleşinceye kadar devam etti. Bu ilimlere, insan takati ve imkânları ölçüsünde vakıf oldum. O vakitde o çağda öğrendiklerimin hepsi, bugün bildiklerimden ibarettir. İlim konusunda bende bir artma olmamıştır. Ama mantık, fizik, matematik ilimlerini sağlamlaştırdım. Sonra, metafizik (ilm-i İlâhi) ilmine döndüm. (Aristo’nun) Maba’det-Tabîa (Metafizik) kitabını okudum. Fakat içindeki mevzuları anlayamıyordum. Yazarının (Aristo’nun) maksadı bana çok karışık geliyordu. Bu sebeple anlayabilmek için kitabı kırk defa okudum. Kitabı ezberlemiştim ama bununla beraber ne kitabı ne de yazarıntn maksadını anlayamıyordum. Bu yüzden ümidimi kesmiştim. Bu kitabı anlamak mümkün değil, diyordum. İşte bugünlerde bir ikindi vakti, sahaflar çarşısına uğradım. Bir tellalin elinde bir kitap vardı, kitabı tanıtıyordu. Sonra onu bana gösterdi. Fakat ben kesin bir tavırla kitabı geri çevirdim. Zira bu ilimde (metafizik) hiç bir fayda olmadığına inanıyordum. Bana, bu kitabı satın al, çünkü ucuzdur, onu sana üç dirheme vereyim, sahibi bunun parasına muhtaçtır dedi. Ben de satın aldım. Bu, (Aristo’nun) “Maba’det-Tabîa” kitabının maksatları konusunda el-Farabî’nin (yazdığı) bir kitap idi. Hemen eve döndüm, kitabı çarçabuk okudum. Daha önce kırk defa okuyup anlayamadığım fakat ezberlemiş olduğum (Aristo’nun Metafiziğinin Maksatları) kitabının muhtevası, manası birden bana malum oldu, açılıverdi. Anlaşılmayan yeri kalmadı. Bu işe pek sevinmiştim. Bundan dolayı Yüce Allah’a şükretmek için ertesi gün fakirlere pek çok sadakalar verdim.”

Gençlik ve Olgunluk Devresi (M. 997 -1005)

Onaltı-onyedi yaşlarında iken bu uyanık ve genç İbn-i Sînâ için Buhara Sultanı Nuh İbn-i Mansur’u tedavi etme fırsatı doğdu. Tedavi neticesinde sultanın kütüphanesine girebilecek, kitaplarından istifade edecekti.

Mevzuyu İbn-i Sînâ’nın kendisinden dinleyelim:

"Bu sırada Nuh İbn-i Mansur Buhara sultanı idi. Amansız bir hastalığa yakalanmıştı. Doktorlar ona bir çare bulamıyorlardı. Bu doktorlar, benim pek çok tıp kitabı okumuş ve okutmuş olduğumu biliyorlardı. Bunlar, hükümdardan benim de çağrılmamı, tedavide hazır bulunmamı istemişler. Bunun üzerine ben de saraya gittim, sultanın tedavisine iştirak ettim. Neticede onun tedavisindeki hizmetlerimle sivrilip meşhur oldum. Birgün sultandan kütüphanesine girmek, kitapları tetkik etmek ve orada bulunan tıbba dair kitapları okumak için izin istedim. Bana izin verdi. Ben de hemen pek çok odası bulunan ve her odada birbiri üzerine yığılmış kitap sandıkları olan bir yere (binaya) girdim. Bir odada Arapça ve şiir kitapları, diğer (bir odada) fıkıh kitapları bulunuyordu. Aynı şekilde her bir odada diğer ilim dallarına ait kitaplar vardı. Bizden öncekilerin kitaplarını inceledim. İhtiyaç duyduğum kitapları istedim. Daha önce görmediğim; keza ondan sonra da (başka yerlerde) bulamadığım ve pek çok insanın ismini dahi duymadığı kitaplar gördüm. O kitapların hepsini okudum, çok istifade ettim. Böylece her adamın (her kitabın yazarının) ilim mertebesini de görmüş oldum.

Vaktaki onsekiz yaşına ulaşmıştım. Bu ilimlerin hepsini tamamladım. Çünkü o zamanlar ilmi ezberliyordum. Bu gün ise, (ilimler) bende olgunlaşıyor, derinleşiyor. İlim birdir bir bütündür. O dönemden sonra benim için yeni bir şey olmamıştır.

Buhara'da (Sâmanoğulları sarayında bulunduğum sırada) yakınımda Ebu'l-Hüseyin el-Aruzî denilen bir adam vardı. Benden kendisi için bu ilimleri toplayan bir kitap yazmamı istedi. Ben de ilimlerin, toplanmış (el-mecmu') olduğu (kitabı) yazdım. Kitaba (el-Hikmetü'l-Aruziyye) diyerek o adamın adını vermiş oldum. Burada matematik dışında bütün ilimlerden bahsettim. O sırada yirmibir yaşındaydım.

Yine civarımda Ebu Bekr el-Berkî isminde bir adam daha vardı. Harizm doğumlu idi. Âlimdi; fıkıh, tefsir ve tasavvuf gibi ilimlerde eşi, emsali yoktu. Bu ilimlere düşkündü. Ben-den kendisi için kitapların şerhini (izahını) istedi. Ben de onun için aşağı-yukarı yirmi ciltlik (el-Hasıl ve'l-Mahsul) kitabını şerhettim. Onun için ***"bir de ahlâka dair el-Birr ve'l-İsm (İyilik ve Günah)*** *isimli kitabı tasnif ettim. Bu iki kitap sadece onda (elBerkî'de) bulunmaktadır. Kendisi bu iki kitabı hiç kimseye ödünç olarak vermemiştir. Bu yüzden, o iki kitabı istinsah etmek (kopyesini çıkarmak, çoğaltmak) mümkün olmamıştır."*

Seyahatler Devresi (M.1005-1014)

"Sonra babam öldü" Benim için ahval (durumlar) değişti, halden hale girdi. Sultanın hizmetinde bir vazife aldım.

Ancak zaruretler beni Buhara'dan Gûrganc'a göçmeye mecbur etti. Orada (bu) ilimleri seven Ebu'l-Hüseyin es-Sühelî, vezir (bakan) idi. Onun vasıtasıyla emir Ali bin el-Me'mun'a takdim edildim. O sırada ben fukaha (hukukçular) kıyafetinde (olduğum için) başımdaki sarığın ucunu omuzlarımın üzerine salıvermiş vaziyetteydim Sonra bana, benim gibisini rahat rahat geçindirecek kadar bol bir maaş bağladılar.

Daha sonra birtakım zaruretler beni oradan (Gûrganc'dan) Fera'ya,) oradan Baverd'e, oradan Tûs'a, oradan Şakkan'a' oradan Semerkand'a, oradan Horasan'ın hudut başı olan Cacerm'e ve oradan da Cürcan'a aldı götürdü. Maksadım Emir Kâbûs ile görüşmekti. Ancak bu esnada Kâbûs yakalanmış, bir kaleye hapsedilmiş ve orada ölmüştü.

> *Bunun üzerine Dihistan'a geçtim, burada zorlu bir has talığa yakalandım. Cürcan'a geri döndüm. Burada (Cürcan' da) daha sonra sadakatli talebem olacak olan el-Cüzcanî. benimle ilk defa karşılaştı.*
>
> *Kendi halimi dile getiren bir kaside yazmıştım. Bir beyti şöyle: Yüceldim (ilimle) sığacağım bir şehir kalmadı Arttı kıymetim, alacak hiç müşteri bulunmadı.*

İbn-i Sînâ'nın vefalı öğrencisi **Ebu Abid el-Cüzcanî**'nin söylediğine göre, İbn-i Sînâ'nın kendi hayatına dair hikâye ettiği, şeyler burada nihayete eriyor. Bu sebeple buradan itibaren İbn-i Sînâ ile olan sohbetlerimizde onun ahvaline dair müşahade ettiğim (hususları) sonuna kadar ben hikâye edeceğim diyor. Cüzcanî'yi dinliyoruz:

> *"Cürcan'da Ebû Muhammed eş-Şirazî adında ilim âşığı bir adam vardı. Kendi yakınında İbn-i Sînâ için bir ev satın almış ve İbn-i Sînâ'yı oraya misafir etmişti. Ben (Cüzcanî) de her gün oraya gidip geliyor. el-Mecesti (Astronomi) okuyor ve man tık (kitabı) yazmak (dikte etmek) istiyordum. İbn-i Sînâ bana, "el Muhtasaru'l-Evsat fi'l-Mantık" isimli mantık kitabını dikte ettirdi. Ebu Muhammed eş-Şirazî için de "el-Mebde ve'l-Meâd ve el-Ersadü'l" Külliye adlı kitapları yazdı. Orada (Cürcan'da) "el-Kanun Başlangıcı" "d-Mecesti Muhtasarı" (özeti) gibi bir çok kitap, ayrıca çok sayıda risale yazmıştır. Geri kalan eserlerini ise Arzı'l-Cebel denilen yerde kaleme almıştır."* (el-Kıftî, İhbar, 417-418)

Yukarıdaki ifadelerden, İbn-i Sînâ'nın (M. 1012 senesinde geldiği) Cürcan'da pek çok risale ve eser verdiği, kalan kitaplarını da Arzu'l-Cebel'de yazdığı anlaşılmaktadır.

(İbn-i Sînâ'nın Hayatında) Büveyhîler Devresi

Bu devre (M. 1012-1024) tarihleri arasında geçen süredir. 980 tarihinde doğduğuna göre İbn-i Sînâ 32-44 yaş arasında bulunmaktadır. İbn-i Sînâ için bu devre oldukça sıkıntılı ıztıraplı bir manzara arzetmektedir. **Çünkü, siyasete, politikaya bulaşmaya başlıyor.** Önce, bir hükümdar ailesi olan Büveyhîler'e mensup bulunan Mecdüddevle'nin hastalığını Rey şehrinde tedavi ediyor. Bu sayede hanedanla arasında güzel münasebetler tesis ediyor, kuruyor. Bu güzel ilişkiler neticesinde vezir oluyor, savaşlara da katılıyor. Daha sonra vezirlikten alınıyor. Bir ara evi, varı-yoğu yağma ediliyor, hapse atılıyor. Sonunda İbn-i Sînâ, Büveyhîler'den nefret ediyor. Onlardan kurtulmak için Kâkûyîlere, hükümdar Alâuddevle'ye iltica etmek istiyor.

Bu hadiseleri talebesi Cüzcanî'den dinliyoruz:

"Daha sonra, İbn-i Sînâ (Cürcan'dan)' Rey'e gitti, esSeyyide ve onun oğlu Mecdüddevle zamanına ulaştı. Onlar da, İbn-i Sînâ'yı, beraberinde getirdiği ve kendi kadrini, kıymetini, değerini gösteren kitapları sayesinde tanıdılar. O günlerde Mecdüddevle, karasevda (melankoli) olmuştu. İbn-i Sînâ onun tedavisi ile meşgul oldu.

İbn-i Sînâ orada (Rey'de) el-Meâd isimli kitabı yazdı. İbn-i Sînâ, Hilal bin Bedr bin Hasanveyh'in (öldürülmesi) ve Bağdat ordusunun hezimetinden sonra Şemsüddevle ile müşavere edinceye kadar orada kaldı.

Ama beklenmedik bazı sebepler İbn-i Sînâ'nın Rey'den çıkıp Kazvin'e, Kazvin'den de Hemedan'a gitmesini zaruri kıldı. Hemedan'da Kezibanveyh'in hizmetine girdi ve onun (saltanatta) baki kalmasının sebeplerini araştırdı.

Sonra Şemsüddevle ile tanıştı ve yakalanmış olduğu kulunç hastalığı sebebiyle, onun meclisinde hazır bulundu. Onu tedavi etti ve Allah onu sağlığına kavuşturdu. Bu başarısından ötürü İbn-i Sînâ, o meclisten pek çok hediyeler ve kıymetli elbiseler kazandı. Orada geceleriyle birlikte kırk gün geçirdikten sonra kendi evine döndü. İbn-i Sînâ, Emirin yani Şemsüddevle'nin yakınlanndan oldu. Daha sonra, Emir (Şemsüddevle) İnaz (?) harbi için Karmisin'e hareket etti. İbn-i Sînâ da Şemsüddevle'nin hizmetinde sefere çıkmıştı. Fakat bozguna uğramış olarak Hemedan'a yöneldiler. Sonra da İbn-i Sînâ'dan vezirlik vazifesini üzerine almasını, deruhte etmesini istediler. O da bu vazifeyi kabul etti. ***Fakat kendi hesaplarına onun vezirliğinden korktukları için askerler arasında İbn-i Sînâ aleyhine birtakım hareketler başgösterdi.*** *İbn-i Sînâ'nın evini sardılar ve onu hapse attılar. Birtakım sebeplerle varını yoğunu, malını mülkünü aldılar. Emir'e (Şemsüddevle'ye) İbn-i Sînâ'nın öldürülmesi için şantaj yaptılar. Emir onun öldürülmesinden imtina etti ama, ayaklanan asilerin hoşnutluğunu almak için de İbn-i Sînâ'yı devlet hizmetinden uzaklaştırmakta tereddüt etmedi. O da Şeyh Ebû Sa'd bin Dahdûk'un evinde kırk gün saklandı. Emir Şemsüddevle'nin kulunç hastalığı nüksedince, İbn-i Sînâ'yı istetti. O da emirin meclisinde hazır bulundu. Emir ondan çok özür diledi. Bunun üzerine İbn-i Sînâ da onun tedavisi ile meşgul oldu. Emir'in gözünde tekrar saygı değer, yüce insan mevkii kazandı. Böylece vezirlik ona ikinci defa iade edilmiş oldu." (Kıftî, İhbar, 419; Dairetü'l-Maarifi'lİslâmiye I, 204-205)*

Burada dikkat çekici bazı hususlar vardır: İbn-i Sînâ âlim, ilim adamı çok yönlü bir bilge ve emsalsiz bir doktor olarak kaldığı müddetçe, en sade insandan tutunuz, en yüksekteki devlet adamlarına, hükümdarlara varıncaya kadar herkesten hürmet, sevgi ve itibar görmüştür. Bu ekseriya böyledir:

Nitekim, büyük Türk tarihçisi, hukukçu, âlim ve devlet adamı KemalPaşazâde (Tokat 1468 İstanbul 1534) başlangıçta, genç yaşında subay oldu. 24-25 yaşlarında iken bir gün Filibe'de bulunan sadrazamın (başbakan) meclisine girdi. Maksadı orada büyük akıncı beyi millî kahraman Mihailoğlu Gazi Alaaddin Ali Paşa'yı (1435-1507) görebilmektir. **Tuna'yı 330 defa kuzeye doğru geçen ünlü akıncıyı hayranlıkla seyrederken, meclise devrin büyük bilginlerinden Molla Lütfi girdi.** Sadrazam Molla Lütfi'ye bu ünlü akıncı beyinin üstünde bir yer gösterdi. Bu hadise Kemal Paşazâde'yi fevkalâde düşündürdü. Demek ki bilginlere, ilim adamlarına hürmet ve iltifat fazla oluyor en başa buyur ediliyorlardı. Bu itibarla kendisinin ünlü akıncı Mihailoğlu Ali Bey'in şöhretine ulaşması mümkün değildi. Ama çok çalıştığı takdirde ilimde bir Molla Lütfi'yi geçebilirdi. Bu sebeple subaylıktan ilim dünyasına geçti ve çok büyük bir âlim oldu. Yavuz Sultan Selim zamanında Anadolu Kazaskeri oldu. Yavuz, Kemal-Paşazâde'ye bilhassa ilminden ötürü büyük saygı besliyordu. Bu konuda Yavuz ile Kemal-Paşazâde arasındaki bir tarihi hadise, Mısır seferinden dönerken Kahire-Şam arasında cereyan etmiştir. Yavuz at üzerinde giderken büyük ilim adamı Kemal-Paşazâde ile sohbet ediyordu. Çamurlu

bir sahadan geçilirken, Kemal-Paşazâde'nin atı sürçmüş ve yükselen çamurlar Hakan'ın kaftanına sıçramıştı. Büyük bilgin derin bir mahcubiyet içinde kalmış, telaşından özür bile dileyememişti. Fakat Yavuz: **"Bir âlimin atının ayağından sıçrayan çamur bana şeref verir. Öldüğüm zaman bu çamurlu kaftanı sandukamın üzerine koysunlar"** demişti.

Yavuz ölünce vasiyeti yerine getirilmiş, o zamandan beri çamurları ile muhafaza edilmiş olan kaftanı, sandukasının üzerine örtülmüştür.

Biz ilim adamlarına gösterilen hürmete, kendi tarihimizden (sayısız misaller arasından) birini misal vermek istedik.

Şimdi tekrar mevzumuza dönelim: En son İbn-i Sînâ'nın siyasete bulaşmadan, sadece bir bilgin, bir ilim adamı, bir hekim olarak kaldığı sürece herkesten saygı ve itibar gördüğünü söylemiştik. Ama aynı İbn-i Sînâ'nın siyasete karıştığı andan itibaren birtakım şantajlar, komplolarla karşılaştığını bunun neticesinde de hapislerde kaldığını, varını yoğunu kaybettiğini görüyoruz. Demek ki ekseri halde politika, mevki, mansıp, menfaat peşinde koşan insanların işidir. Bu insanlar İbn-i Sînâ gibi tam bilgin ve dürüst bir insanın kendi menfaatlarına zarar verebileceğinden korkmuşlar. Bundan dolayı onu birtakım tertip ve düzenlerle bertaraf etmişler. Böylece ondan geleceğine inandıkları zarardan korunma yolunu tutmuşlar. Sonunda İbn-i Sînâ da siyasete bulaşmanın cezasını oldukça ağır bir biçimde çekmiştir. El üstünde tutulan bir ilim adamı politikaya bulaşınca, devlet hizmetinden uzaklaştırılan, hapislerde ceza çeken bir insan oluvermiştir.

Cüzcanî anlatmaya şöyle devam ediyor:

“Daha sonra ben ondan (İbn-i Sînâ’dan) Aristo’nun kitaplarını şerhetmesini (izah ederek yazmasını) istedim. Bunun için, şu sıralarda boş vaktinin olmadığını söyledi. Bununla beraber, eğer razı olursan, (muhaliflerle tartışmaya girişmeden) benim nazarımda doğru olan ilimlerden bahseden bir kitap yazabilirim dedi. Ben de razı oldum. İbn-i Sînâ “Kitabü’ş-Şifa” adlı eserine, fizik (tabiiyyat)le başladı. İbn-i Sînâ el-Kanun’un birinci kitabını da yazmıştı.

İlim talebeleri, her gece onun evinde muhtelif dersler okurdu. Ben eş-Şifa okurdum. Benden sonra başkalarına el-Kanun okuturdu. Dersler bittikten sonra meşrubat ve dinlenme meclisi kurulur ve türlü türlü hanendeler, ses sanatkârları ortaya çıkardı. Tedrisin, (öğretimin) geceleri olması (İbn-i Sînâ’nın) gündüzleri hükümdarın işleriyle meşgul olmasından dolayı idi.

Bu minval üzere, bir müddet zaman geçirdik. Bilahare (Şemsüddevle), Târım Beyi’yle muharebeye çıkmıştı. Buraya yaklaştığı sırada İbn-i Sînâ’nın tavsiyelerine riayet etmemesi yüzünden yine şiddetli bir kulunç hastalığına ve başka hastalıklara tutuldu. Askerler onun hayatından ümitlerini kesmişlerdi. Bu sebeple kendisini sedye içinde (Hemedan’a) geri götürürlerken yolda sedye içinde öldü.

Şemsüddevle bu şekilde ölünce, oğlu SemâUddevle hükümdar oldu. Onun hükümdarlığı sırasında, İbn-i Sînâ’ya vezirlik teklif ettilerse de kabul etmedi.

İbn-i Sînâ gizli surette (Kakûyîler hükümdarı) Alâüddevle ile mektuplaşarak, bu hükümdarın yanına gelmek arzusunu izhar etti. Bu esnada kendisi Ebu Gâlip el-Attar isminde birinin evinde gizlenmişti.

Ben, İbn-i Sînâ’dan Şifa kitabını tamamlamasını istedim. Ebu Gâlib’i rica etti, ondan kâğıt kalem istedi. O da kâğıt ve kalemi getirdi. İbn-i Sînâ aşağı-yukarı yirmi cüzde (bölüm, parça) açık bir ifadeyle temel meseleleri yazdı. İbn-i Sînâ ana meselelerin hepsini (müracaat edeceği esas kaynaklar ve faydalanacağı hiç bir kitap bulunmadığı halde) yazıncaya kadar orada kaldı. Sadece hafızasına ve bilgisine dayanarak bütün ana meseleleri tamamladı, yazdı.

Sonra Ibn-i Sînâ bu cüzleri, (bölümleri) önüne koydu: Kâğıdı eline alıyor, her meseleyi derinlemesine inceliyor, incelediği her meselenin şerhini (açıklamasını) yapıyordu. (Şifa kitabı) için her gün elli varak yazıyordu. El-Hayevan (Zooloji) ve en-Nebat (Botanik) kitapları hariç et-Tabiiyyat (Fizik) ve el-İlâhiyât (Metafizik) kısımlannı tamamen bitirdi. Sonra mantık kitabına başladı, ondan da bir cüz, bir bölüm yazdı.

Daha sonra, (Şemsüddevle'nin diğer oğlu ve Semâüddevle'nin kardeşi olan) Tâcülmüik; (Kâkûyî hükümdarı) Alâüddevle ile gizlice mektuplaştı diye Ibn-i Sînâ'yı suçladı. Fakat İbn-i Sînâ bunu reddetti. ***Ama Tâcülmüik iddiasında ısrar etti. Bazı düşmanları da onun aleyhinde bulundular. Bunun üzerine onu (İbn-i Sînâ'yı) aldılar Ferdecan (Nerdevan ?) denilen köye götürdüler, hapsettiler.*** *İbn-i Sînâ orada bir kaside (bir çeşit şiir) yazdı ki onun bir beytinde şöyle diyordu:*

Gördüğün gibi, hapse atıldım gün gibi aşikâr

Çıkmama gelince, bu ancak imkânsız bir karar.
(Türkçeye çevirdiğim bu beytin Arapçası şudur:
Dühûlî bi'l-yakîni kemâ terâ hu ve küllü'ş-şekki fl emri'l-hurüci)

İbn-i Sînâ dört ay mahpus kaldı, hapis yattı. Bu arada Alâüddevle Hemedan'a doğru yola çıkmış ve Hemedan'ı almıştı. Tâcülmüik ise bozguna uğramış ve aynı kaleye sığınmıştı. Sonra Alâüddevle Hemedan'dan geri dönmüştü. Bunun üzerine Şemsüddevle'nin oğlu (Semâüddevle) ve (kardeşi) Tâcülmülk Hemedan'a geri geldiler. Beraberlerinde İbn-i Sînâ' yı da Hemedan'a getirdiler. İbn-i Sînâ el-Ulvî? (el-Alevî ?) nin evine misafir oldu. Orada eş-Şifa adlı kitabın mantık bölümünü yazmakla meşgul oldu. Kalede (hapis) iken el-Hidâyât kitabını, Hayy Ibni Yekzan risalesini ve el-Kulunç kitabını yazmış idi. Ei-Edviyetü'l-Kalbiyye kitabını da Hemedan'a ilk gelişinde kaleme almıştı. Aradan biraz zaman geçtikten sonra. Tâcülmüik İbn-i Sînâ'ya birtakım güzel vaatlarda bulundu. Sonra da bu vaatlarından vazgeçti." (el-Kıftî. İhbar. 421)

Başta Tâcülmüik olmak üzere, Büveyhflerin itimad vermeyen davranışları, çeşitli vaatlarda bulunup arkasından vazgeçmeleri, Ibn-i Sînâ'yı hapsettirmeleri ve benzeri hadiseler İbn-i Sînâ'yı bıktırmış, bunaltmıştı. Bu yüzden İbn-i Sînâ onlardan kurtulmak, Hemedan'dan bir an önce uzaklaşmak istiyor, fakat bunu gerçekleştiremiyordu.

Gerçi İbn-i Sînâ her türlü şartta kitap yazabiliyordu. Nitekim, o dört aylık hapishane hayatında; el-Hidayât ve Kulunç kitabını bir de Hayy İbni Yekzan risalesini yazmıştı.

Allah'ın bir lütfü olarak, bir gün Kâkûyî hükümdarı Alâüddevle, Büveyhîler üzerine yürümüş (M. 1023), Hemedan'ı zaptetmişti. Semaüddevle ve Tacüddevle de, İbn-i Sînâ'nın hapis yattığı Ferezân kalesine kendilerini dar atmışlardı. Alâüddevle bu zaferden sonra İsfahan'a geri dönmüştü. Bunun üzerine Tacüddevle ve kardeşi İbn-i Sînâ'yı da hapishaneden çıkardılar ve hep birlikte tekrar Hemedan'a döndüler. İbn-i Sînâ ancak bu suretle hapisten kurtulmuş oldu.

Ancak ne yaparlarsa yapsınlar, itimat telkin etmeyen, güven vermeyen, ne yapacaklan belli olmayan bu adamlara (Tacülmülk v.b.) İbn-i Sînâ artık hiç güvenemezdi. O halde geriye bir an önce onlardan kurtulmak ve Alâüddevle'ye sığınmak kalıyordu.

İbn-i Sînâ'nın Hayatında Kâkûyîler Devresi (M. 1024 -1037)

İbn-i Sînâ, büyük bir ihtimalle 1024 senesinde Hemedan' dan sessiz sedasız kaçıyordu. Beş kişiden

teşekkül eden kafile tanınmamak için derviş kılığına girmişlerdi. Sonrasını, Cüzcanî şöyle anlatıyor:

"İbn-i Sînâ'ya İsfahan'a gitmek (göçetmek) düşüyordu. Bunun için İbn-i Sînâ, beraberinde kardeşi, iki köle ve ben bulunduğumuz halde, tanınmamak için sûfî (derviş) kıyafetine bürünerek yola çıktık. Yolda birtakım güçlüklerle karşılaştık. Sonra Isfahan yakınlarındaki Taberan'a gücün ulaştık. İbn-i Sînâ'nın arkadaştan ve Kâkûyîler hükümdarı Alâüddevle'nin yakınları ve has adamları bizi karşıladılar.[İbn-i Sina'nın İsfahan'da kendi arkadaşları ile hükümdarın yakınları tarafından karşılanması hadisesi bize, İbn-i Sina'nın Hemedan'dan kaçış planından ve gününden İsfahan'ın haberdar olduğunu göstermektedir.] *İbn-i Sînâ'ya özel elbiseler ve binitler getirildi. Kunkünbet denilen mahallede Abdullah İbni Bâbî'nin evinde misafir edildi. Bu evde her türlü ihtiyaç duyulabilecek eşya ve âlet-edevât mevcut idi. İbn-i Sînâ Alâüddevle'nin meclisinde, kendi şanına yaraşır bir izzet ve ikram gördü. Burada Alâuddevle'nin emriyle cuma geceleri sarayda, muhtelif ilim dallarındaki bilginler, kendi aralarında mübahase (ilmi tartışma) de bulunacaklardı. İbn-i Sînâ da bunlardan biriydi. Münazara ve mübahase başlamıştı. İbn-i Sînâ bunların hepsine galip geldi. Bunların hiç biri İbn-i Sînâ'ya güç yetiremedi, onun karşısında bir varlık gösteremediler.*

İbn-i Sînâ İsfahan'da "eş-Şifa" kitabını bitirmekle meşgul oldu. Eş-Sifa'nm mantık kısmını ve el-Mecesti kitabını tamamladı. Daha önce zaten Öklides'i ve Aritmetik'i ve Musikiyi özetlemişti. Matematik (er-Riyaziyât) in her kitabına ihtiyaç hissedildiği her yerde ilâvelerde bulunmuştu. El-Mecesti konusunda da görünüşleri farklı on şekil ilâve etti. £1Mecestî'nin sonunda astronomiyle ilgili daha önce hiç geçmemiş şeyler ortaya koydu. Öklides (geometrisinde) şüpheler, aritmetik konusunda kıymetli yenilikler, musiki alanında öncekilerin gafil olduğu (yeni birtakım) meseleler getirdi, keşfetti.

Böylece Botanik (en-Nebat) ve Zooloji (el-Hayvan) kısımları müstesna, meşhur eş-Şifa kitabı tamamlandı. Şu sebepten dolayıdır ki, botanik ve zoolojiyi, Alâüddevle'nin Sâburhast'a gittiği sene yolda yazmıştır. en-Necat kitabını da aynı şekilde (bu) yolda yazmıştır.

İbn-i Sînâ, Alâüddevle'nin sohbet arkadaşları (nedim) arasında bulunuyordu. Bunun için bu hükümdar (Hemedan) üzerine ikinci defa hareket ettiği vakit (İbn-i Sînâ) da kendisiyle yola çıkmış bulunuyordu. Bir gece Alâüddevle'nin huzurunda eski rasatlara göre yapılmış takvimlerde görülen hatalardan bahsedilmişti. Bunun üzerine Alâüddevle, Ibn-i Sînâ'ya, yıldızların gözlenmesi işiyle meşgul olmasını emretti. Ona bu konu için gerekli olacak her şeyin temin edilmesini sağladı. Ibn-i Sînâ işe başladı, ilgili âletlerin tedarik edilmesini ve bu hususta istihdam edilecek kimselerin bulunmasını da bana bıraktı. İşe başlanıldı ve bir kaç mesele tashih edildi düzeltildi. Ancak bir yerde kalınmadığından rasatlara muntazam olarak devam edilemiyordu.

İbn-i Sînâ, İsfahan'da el-Alâî kitabını yazdı.

Ben (Cüzcanî) İbn-i Sînâ'ya yirmibeş sene öğrencilik yaptım ve onun hizmetinde bulundum. Onun acaip yönlerinden birisi de eline yeni bir kitap aldığı zaman onu baştan sona okuduğunu hiç görmemiş olmamdır. O sadece kitabın en güç yerleri ve en lüzumlu meselelerini gözden geçirirdi. Kitabın yazarının o konuda ne dediğine bakardı. Böylece kitabın ve yazarının ilmîlik derecesini anlardı."

Görüldüğü üzere İbn-i Sînâ, bal alacağı çiçeği çok iyi bilen bir arı gibi, bir kitapta nerelere bakılır, en fazla nereler okunur, bunları çok iyi biliyor. Fakat fayda ummadığı yerlerle pek ilgilenmiyor ama

her halükârda, her kitaptan, o kitabın bütün balını alıyor, götürüyor. Alâüddevle'nin huzurunda meşhur lisan âlimi el-Cübbaî ile yaptığı tartışma bize; İbn-i Sînâ'nın ilim öğrenme hususundaki üstün kabiliyeti, sür'ati ve iradesi konusunda kâfi derecede fikir vermektedir. Bu hadiseyi Cüzcanî'nin ağzından dinliyoruz:

> *"Bir gün İbn-i Sînâ Alâuddevle'nin meclisinde oturuyordu. (Lisan bilgini) Ebû Mansur el-Cübbaî de orada hazır bulunuyordu. Lisan mevzuunda bir mesele ortaya çıktı. İbn-i Sînâ mevcut bilgisiyle o mesele hakkında konuştu. Bunun üzerine el-Cübbaî İbn-i Sînâ'ya dönerek şöyle dedi: -Şüphesiz sen bir filozof (hakîm) ve hekimsin. Dil mevzuunda kendini dinletecek kadar bir şey okumadın-. Bunun üzerine İbn-i Sînâ konuşmaktan vazgeçti. Üç yıl boyunca lügat (Arap diliyle ilgili) kitaplan ziyadesiyle okudu, inceledi. Ebu Mansur el-Ezherî'nin "Tehzibü'l-Lüga" adlı eserini Horasan'dan getirtti. Bu yoğun çalışmanın sonucu İbn-i Sînâ (Arapça) dil konusunda eşine az rastlanır bir mertebeye yükseldi. Üç (adet) kaside yazdı. Bu kasidelerde, herkesin bilmediği, garip (zor anlaşılan, üstü kapalı) lafızlar kelimeler kullandı. Üç de kitap yazdı. Biri İbnu'l Amîd üslûbuyla, İkincisi es-Sâhip üslûbuyla, üçüncüsü ise es-Sâbî üslûbuyla yazılmıştı. (İbn-i Sînâ), bu kitapların ciltlenmesini ve ciltlerine de yıpranmış eski bir görünüş verilmesini emretti. Sonra da Alâüddevle'den bu ciltlerin Ebû Mansur elCübbaî' ye arzedilmesini, gösterilmesini istedi. Bu ciltler elCübbaî'ye sunuldu ve denildi ki: Biz bu kitapları av sırasında sahrada bulduk. Senin onlara bakman, onları incelemen ve içindeki konuları bize söylemen icap ediyor. Ebu Mansur elCübbaî onları inceledi fakat birçok yerlerini bilemedi, anlayamadı. Bunun üzerine İbn-i Sînâ ona:*
>
> ***-Senin bu kitapta bilemediğin her şey, lügat kitaplarından falan, falan kitabın falanca yerlerinde zikredilmiştir dedi. El-Cübbaî'ye en tanınmış bir çok lügat kitabının (adını) sıraladı.*** *İbn-i Sînâ o lafızları, terimleri el-Cübbaî'ye tavsiye ettiği bu lügat kitaplarından öğrenip ezberlemişti. El-Cübbaî ise lügat, dil araştırmaları konusunda ölçüp tartmadan, gelişigüzel davrandığından, dikkatli ve güvenilir değildi. Bununla beraber el-Cübbaî bu risalelerin İbn-i Sînâ tarafından yazılmış olduğunu ve İbn-i Sînâ'yı bu risaleleri yazmaya, ilk karşılaşmalarında ona karşı yaptığı kırıcı davranışının sebep olduğunu anlamakta gecikmedi. Bundan dolayı özür diledi, böylece hatasını tamir etmek istedi.*
>
> *İbn-i Sînâ bunlardan sonra Lisanü'l-Arap adını verdiği bir kitap daha yazdı. Lisan konusunda bir eşi bir benzeri daha yazılmamıştı. Fakat onu ölünceye kadar temize çekmedi. Bu yüzden (Lisanu'l-Arap adındaki) kitap müsvedde halinde kaldı. Hiç kimse de bu eseri temize çekmeye muvaffak olamadı."* (Kıftî, İhbar, 422-423).

Hemen yukarıda gördüğümüz üzere İbn-i Sînâ, Alâüddevle'nin huzurunda lisan âlimi Ebu Mansur el-Cübbaî ile karşılaşmıştı. Orada lisanla ilgili bir mevzu geçmişti. İbn-i Sînâ, mevcut bilgisine dayanarak o konu üzerinde konuşmuş, el-Cübbaî de:

-Sen bir filozof (hakîm) ve hekimsin. Lisan konusunda sözünü dinletecek kadar pek bir şey okumadın diyerek İbn-i Sînâ'nın konuşmasına âdeta engel olmuştu.

Maruz kaldığı bu davranış üzerine İbn-i Sînâ sadece dile, lisana lügat kitaplarına ağırlık vererek, üç yıl boyunca devamlı lisanla, Arap diliyle ilgili kitapları okudu. O derecede ki o konuda üç kaside yazdı, farklı üslûplarla üç tane de kitap yazdı. Neticede bu kitaplar el-Cübbaî'ye gösterildi. Fakat o, kitapların muhtevasındaki bir çok konuyu anlayamadı, bilemedi. İbn-i Sînâ da bu kitapların kaynaklarını birer birer el-Cübbaî'ye söylemiş ve onları (okumasını da) tavsiye etmişti.

Daha önce de temas ettiğimiz üzere, İbn-i Sînâ o eşsiz iradesi, hiç uyumayan, devamlı çalışan mesaisiyle; dimağında şimşekler çakan ateşli zekâsıyla bir ilmi, bir meseleyi ne kadar süratli, çabuk öğreniyor değil mi?

Nitekim bu hadise üç yıl gibi bir süre içinde Ibn-i Sînâ'nın lisan ilmini iyice öğrendiğini, hatta lisan âlimi el-Cübbaî'yi ilzam ettiğini (cevap veremez hale getirdiğini) onu, özür dilemek zorunda bıraktığını gös-termektedir.

Ayrıca İbn-i Sînâ yukarıda zikri geçen Lisanu'l-Arap isimli büyük bir lügat yazmıştır. Ama maalesef bu eseri kimse temize çekememiş, bu sebeple de ilim dünyası bu büyük eserden mahrum kalmıştır.

Eskiden, ilimle uğraşanların ekseriyeti bir veya bir kaç ilim dalında otorite haline gelirken, diğer ilim dallarıyla da ciddi olarak uğraşırlardı. Yani ilmi bir bütün olarak telakki ederlerdi. İbn-i Sînâ da bunlardan biriydi. Nitekim kendisi felsefe, mantık, tıp vb. ilimlerde büyük bir şöhrete sahipti, bir otoriteydi. Fakat (Arap dilinde, lisan ilminde olduğu gibi), diğer ilim dallarıyla da ciddi olarak meşgul olmuş ve eserler vermiştir.

> *Cüzcanî diyor ki: .... "İbn-i Sînâ yaptığı tedavilerle (tıp) konusunda pek çok tecrübeler kazanmıştı. Bunları el-Kanun kitabında yazmaya kararlıydı, niyetliydi. Bu tecrübeleri küçük kağıtlara kaydedip yazmıştı. Bunlar el-Kanun kitabı tamamlanmadan kayboldu. Bu tecrübeler cümlesinden olarak, bir gün başağrısma yakalanmıştı. Bu ağrının, başının üst kısımlarına inen bir maddeden neşet ettiğini, doğduğunu ve bundan başında bir şiş peyda olabileceğini tahmin etti. Bunu def etmek için bol miktarda kar hazırlattı. Karları sıkıştırttı, bir beze sardırıp başına koydurttu. Bu suretle ağrıyan yer kuvveten dirildi, takviye edildi. Neticede hastalık yok oldu, İbn-i Sînâ sağlığına kavuştu.*
>
> *Bu cümleden olarak Harizm'de veremli bir kadın (vardı). Bu kadına hiç bir ilaç verilmemesini, sadece ve yalnız şekerli gûyengûbin'i (bal ile yapılan gül mürabbası) yemesini emretti. Israrla tavsiye etti. O kadın bundan bir müddet içmiş ve şifa bulmuştu."*

Yukarıda zikredilen bu iki misalde, İbn-i Sînâ'nın tedavi konusunda edindiği tecrübelere dayanarak başağrısı ile veremli kadını nasıl tedavi ettiğini gördük.

Biz yine Cüzcanî'ye kulak verelim:

"İbn-i Sînâ Cürcan'da mantığa dair el-Muhtasaru'l-Asgar fi'l-Mantık'ım yazmıştı. İşte daha sonra en-Necat'ın başına koymuş olduğu (kitap) budur. Bu (el-Muhtasaru'l Asgar)m bir nüshasını Şiraz'da bulunan âlimler görmüş ve bunun bazı meselelerinde şüpheye düşmüşlerdi. Bu şüphelerini bir kağıda yazıp (İbn-i Sînâ'ya) gönderilmek üzere, bu âlimlerden biri olan (Şiraz) kadısına (Şeriat hakimi) verdiler. Kadı da bunu kendi yazdığı bir mektupla birlikte münazara ilmiyle iştigal eden, uğraşan (İbrahim İbn-i Baba ed-Deylemî)nin (İsfahan'da kalan) arkadaşı Şeyh Ebu'l Kasım el-Kirmani'ye gönderdi. Ve bunun vasıtasıyla İbn-i Sînâ'dan cevap istediler.

Şeyh Ebu'l-Kasım, bir yaz günü, güneşin solduğu gurup vakti İbn-i Sînâ'nın huzuruna girdi. Mektubu ve kâğıtları ona arzetti. İbn-i Sînâ, Şiraz kadısının mektubunu okuyup Ebu'l Kasım'a iade etti. İtiraz ve suallerin bulunduğu kâğıdı önüne koydu. Bir taraftan onlara bakıyor, bir taraftan da mecliste bulunanlarla konuşuyordu. Ebu'l-Kasım (oradan) ayrıldı. İbn-i Sînâ, bana kâğıt hazır etmemi emretti. Her biri on yaprak olmak üzere (fir'avni çeyreği = Rub'u firavni) ölçüsünde beş kıta (cüz, parça) kâğıt hazırladım. Sonra yatsı namazını kıldık. Mumlar (lambalar) getirildi. İbn-i Sînâ şurup hazırlanmasını emretti. Beni ve kardeşini de karşısına aldı, şurup içmeye buyur etti. O da, o meselelerin cevaplarını yazmaya başladı.

Gece yarısı olmuş beni ve kardeşini uyku bastırmıştı. Kendisi bize izin verdi.

Sabah olunca kapı vuruldu. (Açtığımızda) karşımızda Şeyh Ebu'i-Kasım'ın gönderdiği adamını, elçisini (gördük). Kendisini İbn-i Sînâ ile görüştürmemi istedi. Ben de onu İbn-i Sînâ'nın huzuruna çıkarttım. İbn-i Sînâ seccadenin üzerinde idi. Önünde de, o hazırlamış olduğum beş deste kâğıt duruyordu. Dedi ki -Onları al, Şeyh Ebu'l-Kasım el-Kirmani'ye götür ve Ona-: Cevapları, postacıyı geciktirmemek için acele verdiğimi, (Ebu'l-Kasım'ın kendisinin de böyle istediğini) söyle dedi. Onları kendisine götürünce Ebu'l-Kasım, (İbn-i Sînâ'nın) bu kudret ve sürati karşısında şaşırdı kaldı. Postacıya cevap kâğıtlarını verdi. Hayretinden de bu durumu postacılara anlatıyordu. Postacılar yola çıkmış Şiraz'a doğru hareket etmiş idiler. Bu hal halk arasında bir tarih (unutulmaz bir tarih) olmuştu." (Kıftî, İhbar, 424).

Anlaşılan İbn-i Sînâ, ilmi öğrenmekte ne kadar sür'at ve kabiliyet sahibiyse, (istenildiği taktirde) mantık meseleleri gibi zor konulara da acele cevap vermek babında da aynı sür'at ve kabiliyete sahiptir. Yukarıdaki hadise bunu pek güzel göstermektedir.

Cüzcanî'nin dediğine göre:

"İbn-i Sînâ rasat esnasında (kullanılmak üzere) daha önce bilinmeyen birtakım âletler icad etmişti. Aynı konuda bir de risale yazmıştır. Ben (yani talebesi Cüzcanî) de sekiz sene rasatla meşgul oldum. Maksadım rasatlar (deneyler) sırasında, Batlamyus'un rasatlar konusunda söylediklerinin izah edilmesi, açıklanmasıydı. Nitekim bunların bazısı benim için açıklanmış oldu.

İbn-i Sînâ el-İnsaf (isimli) kitabını te'lif etmişti. Sultan Mes'ud'un İsfahan'a geldiği gün onun askerleri, İbn-i Sînâ'nın evini yağmaladılar. Bu kitap da yağma edilenler arasındaydı. Bu yüzden o eserden artık hiç bir eser (iz) kalmamıştır" (cl-Kıftî, İhbar, 424-425)

İbn-i Sînâ'nın en büyük eserlerinden biri olan el-İnsaf yirmi bölümden meydana geliyordu. İbn-i Sînâ bu eserde Aristo'nun bütün eserlerinin bir nevi açıklamasını yapmıştı.

Cüzcanî diyor ki:

"İbn-i Sînâ, çok kuvvetliydi, bütün kuvvetleri âdeta kendi nefsinde toplamıştı. Şehvani kuvvetlerden biri olan cinsî (seks) kudret ise en kuvvetlisi, en üstünüydü. Onunla çok meşgul oluyordu. Bu yüzden de bünyesi (mizacı) etkileniyordu.

İbn-i Sînâ bünyesinin kuvvetine güveniyor, dayanıyordu. Ancak, İbn-i Sînâ, Alâüddevle, Babü'l-Kerh'te Tâş-Ferraş ile harbettiği sene kulunca yakalandı. Muharebede bir hezimet vukuunda kaçamamak korkusuyla, hastalığı süratle tedavi için bir günde kendisine sekiz defa hukne (lavman) yapıyordu. Bu yüzden barsaklarının bazı yerlerinde yaralar çıkmıştı. Ve bağırsaklarının ince zarları soyulmuştu. Bu hasta haline rağmen (Alâüddevle ile harekete mecbur kalıp, İziç tarafına doğru sür'atle yollandılar. **Yolda (İbn-i Sînâ'ya) sar'a geldi. (Kulunç hastalığının böyle sar'aya sebebiyet verdiği olur.)** *Bunun neticesinde Ibn-i Sînâ yere yüzüstü düştü. Bu halde iken bile kendi kendini tedavi ediyor, kulunç hastalığından dolayı bağırsaklardaki artıkları dışarı atmak için kendi kendine hukne (lavman) yapıyordu. Konuyla ilgili olarak bir gün, iki dânık (denk) (bir dânık =1/6 dirhem) kereviz tohumu alınmasını emretti. Bunun, kulunçtan kaynaklanan gaz çokluğunu azaltmak için, hukne suyuna karıştırılmasını istedi. Fakat kendisinin hizmetinde bulunan bazı tabipler, onun lavman (hukne) ilacına (iki yerine) beş dânık kereviz çekirdeği atmıştı. Bunu kasten mi yoksa bilmeyerek mi yaptılar? Bilemiyorum. Çünkü ben orada değildim. Bu tohumların fazlalığından dolayı etkisi de artmış, bunun sonucu olarak da hastalık azmıştı. Aslında* ***İbn-i Sînâ sar'a sebebiyle (Masruzitûs) yiyordu.*** *Kölelerinden biri kalkıp, masruzitusun içine fazla miktarda afyon atıverdi. İbn-i Sînâ da (bilmeyerek) bunu yemişti. Sebebi de İbn-i Sînâ'nın hâzinesinden çok miktarda malı çalmış olmalarıydı. (Bir gün çaldıklarımızın cezasını çekeriz diye) İbn-i Sînâ'dan korkuyorlardı. Yaptıklarının akibetinden emin olmak için onun ölmesini istiyorlardı.*

İbn-i Sînâ öylece hasta haliyle İsfahan'a getirildi. (Isfahan' da) kendi kendini tedavi etmeye çalışıyordu. O derece zayıflamıştı ki ayağa kalkacak takati kalmamıştı. Bu durumdayken bile kendini tedavi etmeye devam ediyordu. Sonunda yürümeğe muktedir duruma geldi. Ve Alâüddevle'nin meclisinde hazır bulundu. Fakat o bununla beraber ihtiyatlı davranmıyor, cinsî konularla alâkadar oluyordu. Hastalıktan da tam kurtulamamıştı. Hastalık (âdeta) bir geliyor bir gidiyordu.

Daha sonra Alâüddevle Hemedan'a doğru hareket etti. İbn-i Sînâ da onunla beraber (yola çıktı). Yolda Hemedan'a varırken o hastalık yine nüksetti. (Artık) kuvvetinin çekildiğini ve (bu inatçı) hastalığı yenmeğe yetecek gücü kalmadığını biliyordu. Bu yüzden kendi kendisini tedavi etmeyi de ihmal etti, terketti. Benim bedenimi idare eden kuvvet artık idareden aciz kaldı. Bundan sonra ilacın da, tedavinin de bir faydası olmaz demeye, başladı. Günlerce bu durumda kaldı. Sonra da Rabbına Allah'ına kavuştu. **Hemedan'a defnedildi. Öldüğü zaman 57 yaşındaydı. M. 1037 tarihinde Rahmana kavuştu** *." (elKıftî, İhbar, 425-426).*

ESERLERİ

İbn-i Sînâ'nın; te'lif. tasnif (sınıflama), araştırma, münakaşa vb. tarzında pek çok eseri bulunmaktadır. Malumdur ki İbn-i Sînâ kitap, risale (küçük kitap), kaside halinde ikiyüzyetmişaltı (276)'nın üzerinde eser vermiştir. Ayrıca musikî nâmelerini birbirine bağlayan kaideleri yani şarkıları besteleme (şarkıların makam ve ahengi) kurallarını ilk defa ortaya koyan kimse İbn-i Sînâ'dır.

Kitaplarının çoğu yabancı lisanlara tercüme edilmiştir. Baskıları da onlarca defa yapılmıştır. Hatta (el-Kanun) isimli eserinin XVI. asır boyunca otuz kere basıldığı ifade edilmektedir. (Mustafa Galib, İbn-i Sînâ, Beyrut, 1981, 28)

İbn-i Sînâ'nın muhtelif ilim dallarında te'lif ve tasnif ettiği, yazdığı eserlerin ayrı ayrı üzerinde durmak isterdik. Ancak bu, çok fazla vakit alırdı. Çünkü İbn-i Sînâ (az yukarıda da temas ettiğimiz gibi) çok çeşitli konularda çok çalışmış ve çalışmalarının mahsulü olarak da çok sayıda eser vermiştir.

Eş-Şifa, el-Kanun fi't-Tıp, el-İşârât ve'tTenbîhât, enNecât, İbn-i Sînâ'nın en başta gelen son derece meşhur eserleridir.

El-Şifa:

Fizik, metafizik, matematik ve mantık ilimlerinden bahseder. Felsefî kitaplarının hacim olarak en büyük ve madde bakımından en zengin olanı budur. Ibn-i Sînâ bu kitabını Hemedan'da ikamet ettiği (kaldığı, oturduğu) esnada yazmıştır. Latince tercümesinin ilk baskısı, Venedik 1508 baskısıdır.

El-Kanun fi't-Tıp:

İbn-i Sînâ bu kitabın ilk bölümünü Hemedan'da yazmış, fakat onu İsfahan'da tamamlamıştır. Bu eser İbn-i Sînâ'nın büyük tıp ansiklopedisidir. İlk baskısı 1593'de Roma'da yapılmıştır. Kahire baskısı 1290, Bulâk (Kahire) 1294 h.; Lucknow'da 1307, 1324 h.

Gerard de Crâmone tarafından XII. asırda Latince'ye tercüme edilmiştir. Pek çok defalar basılmıştır: Milan 1473, Padoue, 1476; Venedik 1482, 1591 (Junta), 1708. P.de Koning, onun bazı bölümlerini fransızcaya çevirdi, Leyden 1896. Latince tercümesinin bazı kısımları ayrı ayrı basılmıştır: Venedik 1433, 1520-22, 1562 (apud Juntas), 1582, 1564, 1608; Lyon 1498, 1523; Paris 1532, 1555; Bonn 1560.

El-İşârât ve't-Tenbîhât:

Konulan itibariyle eş-Şifa gibidir.

J.Forget tarafından basılmıştır. Leyde 1892. Madmazel A.-Mari Goichon tarafından; -Livre des Directives et Remaarquesadı altında Fransızca'ya çevrilmiştir. Paris 1951 J. Forget 119-137 sayfalarını Fransızca'ya çevirmiştir. Baskısı, Revve neoscolastique içinde 1894, 19-38 sayfalarda.

En-Necât:

Eş-Şifa'nın muhtasarı (özeti) mahiyetindedir. Mantık, fizik ilimleri, metafizik gibi felsefî konulan ihtiva etmektedir.

Kahire baskısı 1913; İkinci baskısı 1938.

Metafizik, kısmı, Nimetullah Kerem tarafından: Metaphysices Compendium adıyla Latinceye tercüme edilmiştir. Roma 1926.

Mantık, kısmı P. Vattier tarafından: La iogique du Fils de Sînâ, communement appele Avicenne adıyla Fransızca'ya çevrilmiştir. Paris, 1658.

Psikoloji bölümünü F. Rahman "Avicenna's Psychologie" adı altında İngilizce'ye çevirmiştir. Oxford 1952.

Yukarıda İbn-i Sînâ'nın musiki nâmelerini, şarkıları besteleme kurallarını ilk defa ortaya koyan kimse

olduğunu belirtmiştik. Onun bu konudaki bir kitabı da "Kitabu'n-fi'l-Mûsikî (Musiki Konusunda Bir Kitap) adındaki eseridir.

Aslında çeşitli bibliyografyalarda, İbn-i Sînâ'nın eserlerinin 276'nın üstünde olduğu kaydedilmiştir. Tabiidir ki bunları sağlıklı bir şekilde tespit etmek bir hayli güçtür. Binaenaleyh biz burada önce İbn-i Sînâ'nın sadakatli öğrencisi Cüzcanfnin (el-Kıftî, İhbar, 418) tespit ve tanzim etmiş olduğu bibliyografyayı (İbn-i Sînâ'nın eserlerini); sonra da İbn-i Sînâ'nın, İbn-i Ebî Useybia tarafından (Uyunu'l-Enba')'da zikredilen eserlerini takdim edeceğiz.

Kıftî'nin İhbar'ında Zikredilen Eserleri:

1- El-Mecmû' : Bir bölüm (cild)dür.

2- El-Hasıl ve'l-Mahsûl: Yirmi bölümdür.

3- El-Birru ve'l-İsm : İki bölümdür.

4- Eş-Şifa: Onsekiz bölümdür.

5- El-Kanûn : Ondört bölümdür.

Tercüme ve baskı yer ve tarihleri için Bkz. A. Bedevî, Histoire de La Philosophie En İslam (Paris, 1972), II, 603-607.

6- El-Ersadü'l Külliye : Bir bölümdür.

7- El-İnsaf : Yirmi bölümdür.

8- En-Necât : Üç bölümdür.

9- El-Hidâye : Bir bölümdür.

10- El-İşârât: Bir bölümdür.

11- El-Muhtasaru'l-Evsat: Bir bölümdür.

12- El-Alâîy : Bir bölümdür.

13- El-Kûlunç : Bir bölümdür.

14- Lisanü'l-Arap: On bölümdür.

15- Ei-Edviyetü'l-Kalbiyye: Bir bölümdür.

16- El-Mûciz: Bir bölümdür.

17- El Hikmetü'l-Meşrkiyye: Bir bölümdür.

18- Beyanü Zevati'l-Cihet: Bir bölümdür.

19- El-Meâd: Bir bölümdür.

20- El-Mebde ve'l-Meâd: Şir bölümdür.

21- El-Mübâhasât: Bir bölümdür.

İbn-i Sînâ'nın (Bazı) Risaleleri:

22- El-Kaza ve'l-Kader

23- Ei-Âletü'r-Rasadiyye

24- Garazü Katîgoryas

25- El-Mantık bi'ş-Şiir

26- El-Kasaid fi'l-Azame ve'l-Hikme

27- Fi'l-Hurûf

28- Teakkubü'l-Mevazı'ıl-Cedeliyye

29- Muhtasaru Öklides

30- Muhtasaru'n-Nabz

31- El-Hudûd

32- El-Ecrâmu's-Semâviyye

33- El-İşârât ilâ İlmi'l-Mantık

34- Aksâmu'l-Hikme

35- En-Nihâye ve'l-Lâ Nihâye

36- Ahd (vasiyet) Ketebehu Linefsihi

37- Hayy İbn Yekzan

38- Fî Enne Eb'âdeTCismi gayru zâtiyyetin lehu

39- El-Kelam fi Hindiba

40- Lâ yecûzu en yekûne şey'un vâhidün cevheran ve arazan

41- İlmu Zeyd gayru ilmi Amr

42- Resail İhvaniyye ve Suitaniyye

43- Resail fî mesâil cerat beynehû ve beyne bazı'l-Fuzâlâ

44- El-Havâşî alâ-l-Kânûn: Bu. kitaptır.

45- UyûnuTHikme: (Kitaptır)

46- Eş-Şebeke ve't-Tayr: (Kitaptır)

El-Cüzcanî'nin zikrettiği eserler burada bitiyor.

Bîbn-i Ebî Useybia'nın Uyûn'unda Zikredilen Eserleri:

1- El-Levâhik: El-Şifa'nın şerhi olduğu söylenir.

2- Eş-Şifa

3- El-Hâsıl ve'l-Mahsûl: Yirmi bölüm civarındadır.

4- El-Birr ve'I-İsm

5- El-İnsaf: Yirmi bölümdür. Burada Aristo'nun bütün kitaplarını şerhetmiştir. (Gazneli) Sultan Mes'ud (Isfahan şehrini) yağma ettirdiğinde kaybolmuştur.

6- El-Mecmû', (El-Hikmetü'l-Aruziyye) diye de bilinir.

7- El-Kânun fi't-Tıbb

8- El-Evsatü'l-Cürcânî

9- El-Mebde vel-Meâd

10- El-Ersâdü'I-Külliyye

11- El-Meâd

12- Lisanü'I-Arab: Arap dili konusundadır. Temize çek memiştir. Nüshası yoktur.

13- Danişnâme-i Alâî: Farsçadır.

14- El-İşârât ve’t-Tenbihât: En son felsefî eseridir.

15- En-Necât

16- El-Hidâye: Mevzuu hikmet (felsefe) dir.

17- El-Kûlunç

18- Hayy Ibni Yekzân: Risaledir

19- El-Edviyetü’l-Kalbiyye

20- En-Nabz: Farsça makale

21- Mehâricü’l-Hurûf: Makale

22- Risale ilâ Ebî Sehl’el-Mesihî fi’z-Zâviye

23- El-Kuvâ’t-Tabiyye

24- Et-Tayr Risâlesi

25- El-Hudûd: Kitaptır

26- Taarruzu Risaleti’t-Tabîb fi’l-kuvâ’t-Tabiiyye: Makaledir.

27- Uyûnu’l-Hikme: Kitaptır

28- Ukûsu Zevati’l-Cihet: Makaledir

29- El-Hutabu’t-Tevhidiyye: Metafizik konusundadır.

30- El-Mû’cizü’l-Kebir: Mantık konusunda kitaptır

31- El-Mû’cizü’s-Sağîr: Necat’ın mantık kısmıdır.

32- El-Kasidetü’l-Müzdevice: Mantık konusundadır

33- Tahsilü’s-Saade: Makaledir

34- El-Hindiba: Makaledir

35- El-Kaza ve’l-Kader: Makaledir

36- El-İşârâ ilâ ilmi’l-Mantık

37- Tekasimu’l-Hikme ve’l-Ulûm

38- El-Sekencebîn: Risaledir

39- El-Lânihâye: Makaledir

40- Tealik : Kitaptır

41- Havâssu hatt’il-İstivâ: Makaledir

42- El-Mübahâsât

43- Aşere Mesâil: !bn-i Sînâ’nın Ebu’r-Reyhan el-Bîrûnî’ye verdiği cevaplar

44- Hey’etü’l-Arz min es-Semâ ve kevnuhâ fi’l-Vasat

45- El-Hikmetü’l-Maşrikiyye: Kitaptır

46- Taakkubu’l-Mevazii’l-Cedeliyye

47- El-Medhal ilâ smâati’l-Mûsikî: Makaledir

48- El-Ecrâmû’s-Semâviyye

49- Et-Tedârûk li Enva'ı-Hata'l-Kebîr: Kitaptır.

50- El-Ahlâk: Makaledir

51- Risâle ile'ş-Şeyh Ebi'l-Hasen Sehl İbni Muhammed es-Sehlî: Kimya konusundadır.

52- Âletûn Rasadiyyetûn: Makaledir

53- Ğarazu Katîguryâs: Makaledir

54- Risaletü!'l-Adhaviyye

55- Haddü'l-Cism

56- El-Hikmü'l-Arşiyye

57- Ilmü Zeyd gayru ilmi Amr : Makale

58- Tedbirû'l-Cünd ve'l-Memâlik ve'l-Asâkir ve erzakuhum ve haracu'l-Memalik: Kitap

59- Münâzarât

60- Hutab ve Temcidât ve Escâ

61- Muhtasaru Öklides

62- El-Aritmatikî: Makale

63- Asru Kasâid ve Es'âr

64- Resai'l-bi'l-Farisiyye ve'l-Arabiyye

65- Muhatabat ve Mükâtebât ve Hezeliyyât

66- Tââlîku Mesâil'i Hüneyn: Tıb konusundadır

67- Mesailu iddet Tıbbiyye

68- Kavâninu ve Mualecatü't-Tıbbiyye

69- Risale ilâ Ulema-i Bağdat

70- Risale ilâ sâdıkîn

71- Cevab li iddet-i Mesâil

72- Kelâm fî tebeyyun-i mâhiyeti'l-Hurûf

73- Şerhu Kitabi'n-Nefs li-Aristotâiîs

74- En-Nefs: Makaledir. El-Fusûl olarak da bilinir

75- El-Milh Kitabı. Gramer, Nahiv konusundadır.

76- Fusûlün ilâhiyyetûn fî ısbati'l-Evvel

77- Fusûl fî'n-Nefs ve't-Tabîiyyât

78- Risâle ilâ Ebî Saîd İbni Ebi'l-Hayr es-Sufî

79- Lâ yecûzu en yekûne şey'ün vâhidün cevheren ve arazan

80- Mesail ceret beynehu ve beyne ba'zı'l-Fuzalâ fî funûniTulûm

81- Ta'likât: Ebu'l-Ferec et-Tabib el-Hemadanî'nin meclisinde sorulan sorulara Ibn-i Sînâ'nın verdiği cevaplar.

82- Makâle zekeraha fî tasanîfihi ennahâ fi'l-Memâlik ve buka'ıl-Arz.

83- Ez-Zâviyât elletî min el-Muhît ve'l-Mûmasz lâ kemiyyete lehu (özet)

84- Ecvibe li Sûâlât seelehû anhâ Ebu'l-Hasen el-Amirî

85- El-Mu'cizu's-Sağîr Kitabı Mantık Konusundadır

86- Kıyamu'l-Arz fî vasatı's-Semâ kitabı

87- Mefâtihü'l-Hazaîin kitabı: Mantık kitabı

88- El-Cevher ve'l-Araz

89- Te'vilü'r-Rüya kitabı

90- Er-Red alâ makaleti'ş-Şeyh Ebi'l-Ferec İbni't-Tayyib

91- El-Aşk risalesi

92- El-Kuvâ'l-İnsaniyye ve İdrâkatüha: Risâledir

93- Tebeyyûnû mâ'i-Hüzn ve esbabuha

94- Makâle ilâ Ebî Ubeydillâh el-Hüseyin İbni Sehl İbni Muhammed es-Sehlî.

İBN-İ SÎNÂ'NIN NAMAZ RİSALESİ

(Muhakkak okuyun)

Hamd, O (Allah)a mahsustur ki, ilâhî hitabının şerefine mazhar kılmakla insanı yüceltmiş, müstesna bir mevki vermiştir. Ve ona yanlış akide ve inançlara karşı, müdafaa ve mücadele etmeyi, doğruya dost olmayı ve yakın olmayı ilham etti.

O Allah ki, evliyasının (dostlarının) kalplerini kuvvetlendirmesi ve nurlandırmasıyla pâk ve temiz kıldı. Has (kıymetli) kullarının ruhlarını ve batınlarını (içlerini), onlara verdiği keşif ve kendisine yakınlığın lezzeti ile temizledi, saflaştırdı.

Yaratılmışlar silsilesinde insanlığı vasıta ve şaheser kıldığı için insan, bütün yaratılmışlardan üstün ve faziletli oldu. Yine bu sebepten dolayı (Allah), yaratılanlar arasında ancak beşeriyete hitap etti ve onu, ilâhî hitabına ehil ve âkil (akleden, kavrayan) kıldı.

Gökleri ve yıldızları yoktan var, unsurları, madenleri, nebatları ve sonra da hayvan cinsini yarattı. Bunların arasından insanı, konuşma-idrak-fikir; fesahat ve belagatla hususileştirdi (diğerlerinden üstün kıldı). Bu itibarla, sair ekvan, insanın bakiyyesinden yaratılmış gibi oldu.

Bu sebeplerden ötürü, daimi Hamd, Allah'a mahsustur. Çünkü kendisine yalvarılmaya layık olan ancak O'dur.

Salât, ta'zim (büyükleme) ve tekrim (ululama), Yaratılanların hayırlısı ve insana ait bulanıklıklardan arınmış ve bütün önceden gelenlerle sonra gelenlerin Ulu'su Hz. Muhammed'in ve onun ak-pâk olan âl'i ve ashabının üzerine olsun.

Allah'a hamdü sena ve Resûlüne salât ve selâmdan sonra derim ki:

Şefkatli kardeşim, Âkil dostum!

Namaz hakkında senin için bir risale yazmamı ve o risalede namazın emrolunan zahirine (dış görünüşüne) ve daha ziyade, istenen batınına (özüne) taalluk eden hakikatini açıklamamı ve namazın sayılarının şahıslar üzerine taalluk eden gerekliliğini ve lüzumunu, ruhanî hakikatlerinin kalpler ve ruhlar üzerine uygun gelmesini izah etmemi benden istedin. Bunun üzerine umduğun şeyi düşünmek ve istediğini yapmak hususunda gücümün yettiği kadar fikrimi sarf etmek bana pek hoş ve sevimli gelmiş olmakla; fayda veren bir ş&rih (açıklayıcı) gibi değil, faydalanan bir müctehid gibi bu şerhi yazmaya başladım. Ve beni doğru yolda yürütmesi için Yüce Allah'tan yardım diledim. Hatadan, ayak kaymasından, illet ve sebeplere dayanmasından dolayı paslanmış ve bulanmış fikirlerden Rabbime

sığındım. Fikrim beni yorarsa (meydana gelecek) aciz, benim şânımdır. Keremini üzerime dökerse lütuf, O'nun şanıdır. Başarıya ulaştıran, Allah'tır. Doğru yolda yürütmek de ancak O'nun işidir.

Bu risaleyi üç kısma ayırıp, üç bölümde açıkladım.

Birinci bölüm: Namazın mahiyeti.
İkinci bölüm: Namazın zâhiri ve bâtını
Üçüncü bölüm: Namazın bu her iki kısmının birden kimlerin üzerine vacib olduğu ve iki kısımdan yalnız birisi üzerine vacib olup da diğer kısmı üzerine vacib olmayanın ve Rabb'ına dua edip yalvaran namazcının kimler olduğunun izahıdır ki bununla beraber risaleyi bitirmiş olacağım.

Namazın Mahiyeti:

Burada şu mukaddime (giriş)ye ihtiyaç vardır:

Allah Teâlâ Hazretleri, hayvanı yaratma silsilesinin sonunda, yani zatında yetkin olan akıllardan, mücerred (soyut) nefislerden, gezegen ve yıldızlardan, unsurlar, madenler ve nebatlardan sonra yaratmış ve şu yapma ve yoktan yaratma son bulunca, -yaratmaya cinsin en mükemmeli ile başladığı gibi yaradılışın dahi, nev'in en mükemmelinde son bulmasını istemiştir. Yaratmaya başlayışı akıl ile olduğu gibi, sonunun da akıl ile nihayet bulması için mahluklar arasından insanı seçmiş ve yaratmaya cevherlerin en şereflisi olan akıl ile başlayarak, varlıkların en şereflisi olan akıl ile yani insan ile son vermiştir. Buna göre yaratılışın fayda ve gayesinin ancak insan olduğu ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Sonra şunu da bilmen lazımdır ki;

İnsan, başlı başına bir âlemdir. Varlıklardan her birinin kendi âlemlerinde birer mertebe ve dereceleri olduğu gibi insanın da fiilinde ve şerefinde kendine mahsus mertebe ve derecesi vardır.

Bir kısım insan vardır ki fiilleri meleklerin fiiline uygun olduğundan melek tavırlı olur. Bir kısmının işi de şeytanın işine uygun olduğundan helâk olur. Çünkü insan, tek bir şeyden hâsıl olmamıştır ki hepsine aynı hüküm verilebilsin. Aksine Cenab-ı Allah, insanı biri öbürüne benzemeyen bir çok şeylerden, çeşitli karakterlerden meydana getirmiş ve cevheriyetini, basitlik itibariyle ruha, bulanıklık (karmaşıklık) itibariyle de bedene ayırmış; zahirine duyu, batınına aktl vermiş, sonra dışını beş duyu ile en mükemmel surette süslemiş ve içini ise en şerefli kuvvetlerle sağlamlaştırmıştır.

Yiyip içmekle bozulan kısımların tebdilleri, organların sağlığına kavuşturulması, hazım, cezb ve defi (dışarı atma), perhiz hususları için tabiî ruhu ciğere ve muvafık olan şeylere uymak, olmayanlara muhalefet etmek için gazab ve şehvet kuvvetlerine bağlı olarak hayvanî ruhu da kalbe yerleştirdi. Bu ruhu, beş duyunun kaynağı, hayal ve hareketin başlangıç yeri yaptı.

Sonra insanın nefs-i natıkasını dimağın en yüksek ve en münasip bir yerine yerleştirerek fikir, duyu, hafıza ve hatırlama kuvvetleriyle onu süsleyip akıl denen cevheri de onun üzerine musallat etti. Bu şekilde akıl denen cevher, vücut şehrinin emiri ve padişahı; kuvve (güç)ler, onun askerleri, müşterek duyu da ulağı oldu. Hiss-i müşterek (ortak duyu), akıl ile duyular arasında vasıta; duyular ise vücut şehrinin kapısına konulmuş casuslardır. Bunlar zaman zaman kendi âlemlerine yolculuğa çıkarlar. Kendilerinin ve muhaliflerinin şekillerinden düşüp ve dökülen şeyleri ve topladıktan duygulan, mühürlü, kapalı ve gizli olarak yükseltip, kuvve-i akliyyeye (akıl kuvveti) arz etmek için has ulağa (müşterek duyuya) ulaştırırlar. Ulak vazifesini yapar yapmaz akıl da o duygulardan kendisine uygun olanı uyarır, seçer; uygun olmayanı ise bırakır ve atar. Binaenaleyh, insan yüklendiği bu ruhlar ve kuvve (güç)lerle beraber bu âlem cümlesinden olup, bu kuvvetlerin her biri ile varlıklardan bir sınıfa ortak olmaktadır.

İnsan, hayvanî ruh ile hayvanlara, tabiî ruh ile nebatlara ortak olup, İnsanî ruh ile de meleklere uygun olmaktadır. Bu kuvvetlerden her birinin kendine mahsus bir keyfiyet (nitelik), kendilerine lâzım bir iş ve hareketi vardır ki bunlardan birisi ne zaman diğerlerine galip olursa insan, yalnız o galip olan şey

ile, o galip olan vasıfla tanınır (tarif olunur). Nesebi, idraki ve duyusu itibariyle kendi cinsine birleşir, kendi cinsine kavuşur.

İnsanın her bir fiili için de hususî bir sevap, hususî bir fayda vardır.

Tabiî fiil, yalnız yemek, içmek, bedenin azalarını iyileştirme ve bedeni, mide ve mesane salgılarından arıtmaktan ibarettir. Diğer kuvvetlerin işinde, tabiî fiil için bir çekişme ve düşmanlık yoktur. Fiilinin faydası ancak bedene nizam, organlara ölçülülük ve cisme kuvvet vermektir. Bedenin nizamı ki etinin yağlılığı ve tavlılığında; cismin kuvvetlenmesinde ve uzuvların kalınlaşmasındadır. İşte bu nizam ancak, tabiî fiil demek olan yemek ve içmekle elde edilir. Bu fiilin sevabı, insanın ruhanî âleminde ne beklenilir ve ne de ümid edilir. Kıyamette de beklenilemez. Çünkü tabiî fiil, ölümden sonra dirilmez. Onun misali nebatlar (otlar) gibidir. Bir defa öldü mü, yıkılıp gider, yok olur ve bir daha dirilmez.

Hareket, hayal ve hüsn-ü tedbiri ile bütün bedenini korumaktan ibaret olan hayvanî fiilin gereği ve buna mahsus olan fiil, sadece şehvet ve gazabdır. Gazabı şehvetten bir şube, bir parçadır. Çünkü gazab zelil etmek, üstün gelmek ve zulmetmek ister. Bu sıfatlar, başkanlığın dalları, budaklarıdır. Riyaset (başkanlık) ise, şehvetin meyvesidir. Hayvanî ruha has olan fiilin aslı ve kökü şehvettir. Dalı ve budağı gazaptır.

Hayvanî fiilin faydası, gazap kuvveti ile bedenin korunması, şeheviyye kuvveti ile de nev'in (neslin) bekasıdır. Yani nev'i yaşatmaktır. Çünkü nev'i, devamlı doğumlarla baki kalır. Doğumlar ise şehvet kuvvesi ile muntazam olur. Beden, hıfz ile afetlerden korunabilir. Hıfz (koruma) düşmanlara galip olmak, zarar kapısını bağlamak ve bedenin zulüm ile zararlandırılmasını menetmektedir ki işte bu manalar gazap kuvvetine münhasırdır.

Bu hayvanî fiilin sevabı, emellerinin dünya âleminde meydana gelmesidir. Öldükten sonra bunun için bir sevap beklenemez. Çünkü bu hayvanî fiil de, bedenin ölmesi ile ölür gider. Hayvanî ruh kıyamette dirilmez. Zira o, diğer hayvanlara benzemektedir. Bundan dolayı Cenab-ı Hakk'ın hitabına mazhar olmak kabiliyeti de yoktur. Buna göre hitaba kabiliyeti olmayan, sevap da bekleyemez. Bu hayvanî fiilin bir feyz ve sevabı olmamasındandır ki öldükten sonra bir daha dirilmez. Ölünce, varlığı da ölmüş olur, saadeti de yok olmuş olur.

Nâtık (konuşan-akıllı) sıfatı ile sıfatlanan insanın fiiline gelince; hu fiil, bütün fiillerin en şereflisidir. Çünkü insan ruhu, ruhların en şereflisidir. Binaenaleyh insan nefsinin fiili, âlemlerdeki san'atları düşünmek ve varlıklardaki güzellikleri tefekkür etmektir. Yüce âlemi arzu etmektedir. Aşağı ve bayağı mevkileri, kötü ve adi yerleri sevmez. Çünkü o, en yüksek makamdan ve ilk cevherlerdendir. Yemek, içmek, öpmek ve cinsî münasebette bulunmak, onun şanından ve gerekli şeylerinden değildir. Aksine onun fiili, hakikatların keşfine bakmak, tam ve mükemmel bilgisi ile karışıksız ve safi zihni ile derin ve ince mânaları idrak etmek ve görmekten ibarettir. Kalp gözü ile iç âlemi levh-i mahfuzu görür, düşünür, her türlü mücadele ve gayret çareleri ile arzu ve istek hastalıklarından sıyrılır. Kâmil olan idraki ile, düzgün ve muhtevalı fikri ile diğer ruhlardan ayrılır. Bütün ömründe maksadı ve gayreti, mahsûsâtı (beş duyu ile duyulan, anlaşılan şeyler) süzmek, ma' kulâtı (akılla bilinenler) -metafizik âlemi idrak etmekten ibarettir.

Allah Teâlâ onu öyle bir kuvvet ile hususileştirmiştir ki diğer ruhların hiç birisi onun benzerine nail olmamıştır. O kuvvet, nutuk-akıl kuvvetidir. Çünkü nutuk, meleklerin lisanıdır. Meleklerin harfle söylenen sözleri ve lafızları yoktur. Belki onların kendilerine has olan nutukları vardır ki o da duyuşuz idrak, harfsiz ve sözsüz anlatmak ve anlamaktır. Binaenaleyh, insanın melekûta yani batın ve ruh âlemine nisbeti, mensup oluşu ancak nutuk vasıtasıyla muntazam olmuştur. Konuşma ve telaffuzdan ibaret olan nutuk, idrak manasına olan nutka tâbidir. Bu hakiki nutku bilmeyen kimse, hakkı ortaya çıkarmaktan ve anlamaktan aciz olur. İşte ruhun fiili, şu en kısa bir ifadeye sığdırdığımız şeydir. Bunun için pek çok izahlar varsa da biz özetledik. Çünkü bu risalede bizim maksadımız İnsanî kuvvetleri ve fiillerini açıklamak değildir. Bu mukaddimede yalnız muhtaç olduğumuz şeyi söyledik ve isbat ettik ve İnsanî ruha has olan şeyin ancak ilim ve idrak olduğunu bildirdik.

Bunun ise faydası pek çoktur. Bunlardan birisi, bir şeyi hatırlamak, tazarru (yalvarmak), taabbüd

(kulluk etmek ve tanımak) dür. Çünkü insan Rabbini bildiğinde ve kendi bilgisi (aklı) ile Rabbının varlığını idrak ettiğinde ve müdrikesinde, zihn ile Rabbının varlığını idrak ettiğinde ve müdrikesinde, zihni ile Rabbmın lütfunu gördüğü vakitte, bu mahlukların hakikatlerini anlamak hususunda gök cisimlerinde ve gezegenlerdeki yaratılışı tam olarak görür ve müşahade eder. Zira bunlar fesaddan, bozuk düzen bir yaradılıştan ve çeşitli terkiplerden uzak bulunduklarından, yaradılmışların en tam olanıdırlar. Gök cisimleri için sabit olan bekâ ve idrâke; nefs-i natıkasında (idrak eden nefs) bir benzerlik görür. Yaradanı hakkında ve O'nun şanında tefekkür eder, derin derin düşünür. Bu suretle bilir ki halk -madde âlemive emir -nefs-i natıka ve ruh âlemiher ikisi de Allah'ındır. Nitekim bu mânada Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: **"Elâ lehulhalku vel emru"** (Dikkat edin madde ve ruh âlemi Allah'ındır) ve yine bilir ki halk ve madde âlemine dökülen feyz, emir âleminden yani o ruhi cevherlerden iner. Bunu bildiğinden dolayıdır ki ruhî cevherler, mertebelerini idrak etmeye can atarlar.

O ruhî cevherlerin nisbetlerine yetişip kavuşmaya, onların mertebelerinde onlara benzemeye sabır ve kararı kalmaz; ızdırap duyar, devamlı yalvarmaya başlar, hayrette kalarak Hakk'ı zikreder. Hemen namaza ve oruca sarılır ve hayatını çokça sevap kazanmaya adar. Çünkü insanı ruh için sevap vardır. Zira İnsanî ruh, bedenin yok olmasından sonra baki kalır. Uzun zamanlar geçmesiyle çürümez. Ona çürümek yoktur. Ölümden sonra o dirilecektir.

Ben, ölüm ile ruhun cisimden ayrılmasını; ba's ile yani dirilmek ile de ferdi ruhun, ruhî cevherlere kavuşmasını kast ediyorum. Ruhun sevap ve mutluluğu, yeniden dirilmesidir. Yani ruhî cevherlere kavuşmadır. Sevap kazanması, fiiline göredir. Fiili olgun olursa çok sevap kazanır. Fiili noksan olursa, mutluluğu kısa, sevabı az olur; hüzünlü ve gamlı olarak kalır. Hayır!.... Belki hakir (bayağı, değersiz), düşkün ve sefil olarak bırakılır. Eğer hayvanî ve tabiî kuvvetleri, kuvve-i nutkıyyesine (İnsanî ruha) galip gelirse, öldükten-sonra şaşkın; dirildikten sonra ise azgın ve haylaz olur.

Kötü ve çirkin kuvvetleri az olur; ruhu, kötü fikir ve çirkin aşktan ayrılır ve zatı (özü) akıl ziyneti ile ilim gerdanlığı ile süslenir ve güzel ahlâkı ile ahlâklanırsa; lâtif ve temiz olur ve sevaba nail olup kavim ve kabilesi, hısım ve akrabası ile birlikte ahiretinde saadet içinde ebedî olarak yaşar.

İmdi, bu mukaddimeyi bitirdikten sonra deriz ki;

Namaz: Namaz, nefs-i natıkanın, gök cisimlerine benzemesi ve ebedî sevap istemek için Mutlak olan Hakk'a tapınması demektir.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdular ki: **"Namaz dinin direğidir"** Din, İnsanî ruhu şeytanın bulanıklıklarından, beşerî hatıralardan süzmek, temizlemek ve dünyaya ait kötü maksatlardan istek ve arzulardan yüz çevirtmektir.

Namaz ilk sebebe (Allah), yüce ve *en* büyük mabuda kulluktur. Bu itibar ve bu manaya göre Allah Teâlâ Hazretlerinin: "Ben insanları ve cinleri ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." âyet-i kerimesindeki "liya'budûn" kelimesini, "liya'rifûn" (bilsinler diye) ile te'vil etmeye ihtiyaç kalmaz. Çünkü ibadet, İnsanî alâkalardan süzülmüş bir ruh ile ve beşerî bulanıklıklardan arınmış, pak ve temiz bir kalp ile ve Allah'tan başka bütün bağlardan kurtulmuş bir ruh ile Vacibü'l Vücûd'u bilmektir. Bu takdire göre:

Namazın hakikati:

Allahu Teâlâ Hazretlerinin bir olduğunu ve varlığının kendi zatından olduğunu; zatı (özü) ve sıfatlarının bütün noksanlıklardan uzak olduğunu bilmek ve kıldığı namazda ihlâsın (samimi bağlılık) ortaya çıkışma ve tecelli edişine şahit olmaktır.

İhlâs ile şunu kastediyorum:

Allah'ın sıfatlarını o şekilde bilmelisin ki, o vecihde ne çokluk için bir yol ve ne de (başka sıfatlar) izafesi için çıkacak ve kurtulacak bir yer vardır. Bu dediğimi yapan ve bu bilgiyi gerçekleştiren kimse, fiilinde ve amelinde ihlâs etmiş ve namazı *kılmış olur. O kimse sapıklık ve azgınlıkta* kalmaz. Bunu

yapmayan *ve* bu bilgiyi uygulamayan kimse, iftira etmiş, *yalan söylemiş ve asî* olmuş olur. Allah Teâlâ bu iftiradan, bu yalandan ve isyandan uzak ve münezzeh *ve* mukaddestir. Alî ve kavî yüce ve güçlüdür.

Namazın Zahir ve Batına Ayrılması Beyanındadır:

Şu mukaddimeyi bildin ve namazın açıklaması ve ne olduğu hakkmdaki sözlerimi anladınsa şimdi bil ki namaz, iki kısma ayrılmıştır:

1- **Zahirî (dış). Bu kısım riyazî (hesap, ölçü, vakit ve adetle ilgili)dir. Zahire ilişkindir.**

2- **Batınî (iç). Bu hakiki namazdır ve batına lazım gelir.**

Zahirî *namaz, şer'an (hukuken) kılınması* emrolunmuş ve nasıl kılınacağı bildirilmiş olan bir takım özel fiillerdir ki kanun koyucu yani Cenab-ı Hak, onu mükelleflere farz etmiş ve onu imanın kökü ve temeli kılmıştır. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem : ***"Namazı olmayanın imanı olmaz, emaneti olmayanın da imanı olmaz"*** buyurmuştur.

Zahirî namazın sayıları bilinir, vakitleri tayin edilmiş ve isimlendirilmiştir. Şeriat, onu ibadetlerin en şereflisi kabul ederek derecesini diğer ibadetlerin hepsinden üstün saydı. İşte riyazî olan bu zahir kısım, cisimlere bağlıdır. Çünkü bu kısır namaz, şekillerden, kıraat, rükû ve secde gibi rükünlerden r. aydana gelmiştir. Cisim de toprak, su ve ateş gibi unsurlardan ve rükünlerden ve bunların dışında bir takım benzer mizaçlardan meydana gelmiştir ki bu da insan bedenidir. Binaenaleyh mürekkep (birleşmiş, terkib edilmiş) olan şey, mürekkep olan şeye bağlıdır. İşte kıraat, rükû ve sücuttan mürekkep olan, bilinen, tayin edilmiş bir dizi adetlere ve şekiller, yani namaz nefsi natıkaya gerekli olan ve gerçek namazdan bir eserdir. Bu namaza âlemin intizâmı için bedenlerin siyasâtı manasına câri olur. Namzaın bu belirlenmiş sayıları ise insanlığın kurtuluşu için İslâmiyet'in kabul ettiği hükümlerdendir. Çünkü şeriat hem ruhî hakikatleri, hem de bedenî faydaların yollarını açıklar.

Şeriat, namazı; insan ruhuna mahsus olan dua ve niyaz ile yüksek cinsine benzesin ve bu fiil ve sıfat ile hayvanlar ve diger canlılardan aynisin diye, âkil ve baliğ olan insana emretmiştir. Zira hayvanlar ilahî hitaba muhatap olmayıp, hesap ve cezaya da tâbi tutulmayacaklardır. İnsan ise ilahî hitaba mazhar ve muhatap olmuştur. Şer'î ve aklî emirlere itaatinden dolayı sevap verilir, itaat etmemesinden dolayı da cezayı hak eder, şeriat ise aklın izine tâbidir.

Kanun koyucu aklın, nefs-i natıkaya yalnızca, Allah'ı bilmekten ibaret olan hakiki namazı vacib kıldığını görünce, o namaza bağlı olarak bedene de zahirî namazı teklif etti. Ve hususi sayılardan terkib etti. Bu namazı en düzenli bir nizam ve en mükemmel bir şekilde ve gayet güzel bir şekilde tanzim ve tertip etti ki bedenler -her ne kadar mertebede ona uygun değilse de kullukta ruhlara uymuş olsun.

Yine şâri (kanun koyucu) insanların hepsinin akıllar derecelerine yükselemeyeceklerini, yüksek olan ruhî derecelere çıkamayacaklarını ve binaenaleyh onlara bir dinî hüküm ve tabii durumlarına aykırı olan mükellef tutacak bir bedenî ibadet lazım geleceğini bildi. Bu sebeple bir yol açtı ve insanları hayvanlara benzemekten korumak ve kurtarmak ve diğer hayvanlardan ayırmak için onların da görünüşleri ile ilgili ve her görenin gözünü dolduracak, hayret ve takdirini artıracak şekilde bulunan namazın vakit ve rek'atlerine mahsus olan sayılardan meydana gelen umumî bir ibadet esası kurdu. Bu hareket ve adetlere (namaza) bağlanmayı umuma emretti ve Cenâb-ı Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem: "**Ben namazı nasıl kılıyorsam, siz de bende gördüğünüz gibi kılınız**" hadis-i şerifiyle namazın rükünlerine riayeti kesin olarak bize emir buyurdular.

Namazda, aklı olanlara gizli olmayan birçok maslahat (menfaat) ve umumî bir çok faydalar vardır. Bu maslahat ve faydaları bilmeyenler, bilgisizliklerinden dolayı her ne kadar ona yaklaşamıyorlarsa da bu fayda ve maslahat apaçıktır.

İkinci kısım namaz, batınî hakiki namazdır. Bu namaz, samimi ve saflaşmış bir kalp ve bütün arzuları terkedip temizlenmiş bir ruh ile Hakk'ı müşahede etmektir. İşte bu kısım, bedenî ibadet ve hissî olan

bedenî rükünlere dâhil değildir. Ancak bu *namaz,* temizlenmiş hatıra ve baki ruhlar mecrasında cereyan eder.

Buna dayanarak Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem çok defa bu hakikati idrak etmekle meşgul olduğu için, bu durum onu bazen namazın sayısına uymaktan alıkoymuş ve bazen namazı uzatmış, bazan da kısaltmıştır.(Seferde) Akla dayalı namaz, işte bu namazdır. Bu hususun isbatında akıl, Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem'in şu hadisine dayanmaktadır: **"Namaz kılan Rabbine münacaat eder, yani Rabbı'na gizlice niyazda bulunur."**

Rabb'a dua etmenin bedenî uzuvlar ve hissî lisanlarla olmadığını âkil olan bilir. Çünkü böyle bir mükâleme (dialog) ve böyle bir dua, mekânda ve zaman içinde olan bir varlıkla olur. Hâlbuki Bir olan ve noksanlıklardan münezzeh olan Allah'ı mekân kaplayamaz. O, zamandan uzaktır. O'na herhangi bir yön tayin edilemez, sıfatlarından hiç biri değişmez ve hiç bir zaman zatı başkalaşmaz, bozulmaz. O halde duyulan, bedenî kuvvetleri ve cismi ile mekân ve zamanda bulunan, sınırlı, cisimden ve bir şekilden meydana gelen bir insan nasıl olur da bütün bunlardan uzak olan Yüce Allah ile karşı karşıya gelebilir?

Bütün sınırlar ve yönlerden münezzeh ve mukaddes, cemali görülemeyen bir zata nasıl münacaat olunabilir?

Çünkü Mutlak Varlık olan Allah, fizik âlemi için gaybî bir varlıktır, duyuların O'nu hissetmesine imkân yoktur ve bir mekânda bulunmamaktadır. Halbuki cismin âdeti şudur ki, münacaatını ve bir arada olma işini ancak gördüğü ve işaret edebildiği kimse ile yapabilir. Kendisine bakamadığı ve göremediği kimseyi, gaib ve uzak sayar. Gaip ile münacaatta bulunmak ise muhaldir. Vacibü'l-Vücudun şu cisimlerden gaip ve uzak olması ise zaruridir. Çünkü cisimler, değişmeleri ve bedene sonradan gelen arazları kabul etmektedirler. Bu değişmeleri kabul eden cisimler, mekâna ve kendisini koruyan ve saklayan bir saklayıcıya muhtaçtırlar. Cisimler ağırlıktan ve yoğunlukları sebebiyle yeryüzünde sabit ve ber-karar olabilirler.

Kendilerini zamanın çevreleyemediği ve hiç bir mekânda bulunmayan ve kesafetten, yoğunluktan uzak bulunan müfret (tek-ferdî) cevherler bile (tezat) düşmanlığı ile anılan şu cisimlerden ve sıfatlardan çekinir ve kaçınırlar. Vacibü'l-Vücud (Allah) ise bütün ferdî cevherlerden çok yüce ve noksanlıklardan münezzeh olma yönünden pek yüksektirler. O halde duyulan ve cisimleri bulunan varlıkların onunla münacaat etmeleri ve birlikte olmaları nasıl doğru olabilir?

İmdi Vacibü'l-Vücudun herhangi bir yönde ve mekânda bulunmasının apaçık bir muhal, imkânsız olduğu sabit olmuştur. Bu böyle olunca derunî mânalar ve zihnî, kalbî düşünceler konusunda, Hak Tealâ'ya zevahir-cismaniyet ile münacaat etmenin de muhaller muhali olduğu ortaya çıkmıştır. Bu taktirde Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin, **"Namaz kılan Rabbına münacaat eder"** manasındaki buyruktan; zaman ve mekandan uzak ve ayrı olan nefs-i natıkanın Hakk'ı bilmesine hamledilir. Bu nefisler, Hakk'ı akıl ile görürler ve ibadet edilmesi gereken Allah'ı, Rabbanî olan kalp gözüyle görürler, cismanî göz ile değil. Buna göre apaçık bir şekilde anlaşıldı ki; gerçek namaz, ancak kalp gözü ile müşahede ve sırf kulluktur ki bu da ilâhî sevgi ve ruhî görme (kalp gözü ile)den ibarettir. İşte bu açık ifadeden namazın iki kısım -zahir, batın olduğu anlaşıldığına göre; şöyle dememiz gerekir:

Şahısların, bir takım belirlenmiş hareketler, rükünlerle kıldıktan namazın riyazî olan zahirî kısmı; terkip edilmiş, sınırlı ve bayağı olan şu cüz'i cisimin; oluş ve bozuluş âlemimizde, faal akıl ile tasarrufta bulunan kamer (ay) felekine yalvarması, dua etmesi, arzu duyması ve beşer dili ile ona dua etmesinden ibarettir. Çünkü kamer feleği, varlıkları terbiye eden ve mahlûktan idare edendir. Ve yine zahirî namaz, namaz kılan kimsenin, bu âlemde yaşadığı müddetçe, zamanının afetlerinden korunabilmesi için kamer feleğine sığınması ve faal akıl ile kendisini muhafaza ve kulluk etmesinden ve ona benzemesinden dolayı hallerin intizamına riayet etmesini kamer feleğinden istemesi demektir.

Şekillerden ve değişmelerden ayn olan namazın hakikî, batınî kısmına gelince: Bu kısım, namaz kılanın, Allah'ın birliğini kalbi ile anlayan ve bilenin, nefs-i natıkası ile hiçbir yöne işaret etmeden ve

bedenini karıştırmadan Rabb'ına yalvarması ve dua etmesidir. Aynı şekilde mutlak varlıktan, kendisini göstermesini ve bu müşahede sebebiyle ruhun olgunlaşmasını istemesi ve onu; Mutlak Varlığı bilmesi sebebiyle saadetinin tamamlanmasını dilemesinden ibarettir.

Aklî emir ve kutsal feyiz, samevî akıldan nefs-i natıka durağına işte bu namazla iner. Ve bedenî bir yorgunluk ve İnsanî bir teklif olmaksızın, nefs-i natıka işte bu kullukta mükellef tutulur. Namazı bu şekilde kılan kimse, hayvanî kuvvetlerden ve onun tabiî neticelerinden kurtulmuş, aklî derecelere yükselmiş ve ezelî sırları ve mânaları öğrenmiş olur. Cenab-ı Allah şu âyet-i celile ile, işte bu namaza işaret buyurmuştur: "Şüphesiz namaz, kötü ve haram şeylerden meneder. Allah'ı zikretmek, en büyüktür. Allah, yaptığınız ve işlediğiniz şeyleri bilir."

Bu bölüm önceki iki kısım namazdan her birinin kime ve hangi sınıfa vacib olduğunu bildirir:

Namazın mahiyetini anlatmak, kısımlarını izah *ve* her iki kısmı açıkladıktan sonra sıra, her bir kısmın kimleri ilgilendirdiğini ve hangi kimselere sahih (uygun) ve yeterli olduğunu bildirmeye geldi.

Şimdi diyoruz ki -şefkatli dostum yukarıda kısaca izah ettiğimiz gibi insanda aşağı âlemden ve yüce âlemden şeyin mevcut olduğunu açıkça anladım. Buradan, namazın bedenî hareketlere ve ruhî hakikatlere ayrıldığı da ortaya çıkmış oldu. Bu her iki kısmın açıklamasını, bu risaleye layık olacağı surette kâfi miktarda bildirdik ve şimdi -bunu biraz daha izah ederek diyoruz ki:

İnsanlar kendisinde mevcut oian ruhî kuvvetlerin tesiriyle, farklı farklıdır. Kendisine tabiî kuvvetler (nebatî ruh) ve hayvanî kuvvetler (hayvanî ruh) galebe eden kimse, bedenine âşıktır. Bedenin düzenini, terbiyesini, sıhhatini, yemesini, içmesini, giymesini, menfaat cezbetmesini ve zararı uzaklaştırmasını sever. İşte bu kimse hayvanlar kısmından ve zümresindendir. Onun hayatı, bedeninin alışık olduğu şeylere düşkünlükle doludur. Vakitleri, şahsi işlerine bağlıdır. Yaratılışındaki hikmeti ve Hakk'ı bilmemektedir. Kendisi için gerekli ve üzerine vacip olan şu namazı kılmaya karşı tembellik etmeye hiç bir cevaz, izin yoktur. Üzerine vacib olan şeyi yapmaya cüret eden kimse, kanuni yönden sorguya çekilir ve o vacibi yapmaya zorlanır ki faal akla ve devreden feleke yalvarma, arzu ve sığınma kaybolmasın. Bu suretle faal akıl, onun üstüne kendi kereminden feyzini döksün ve varlığı azabından onu kurtarsın, bedeninin arzu ve isteklerinden kurtarsın ve isteklerin gayesine ve sonuna ulaştırsın. Çünkü o kimseden, faal aklın feyz ve merhametinden azıcık bir hayır (iyilik) kesiliverirse o kimse, kötülük ve fenalığa koşup, sürüklenir; yırtıcı hayvanlardan daha aşağı derecelere düşer.

Fakat ruhî kuvvetleri, cismanî kuvvetlerine galip gelen kuvve-i nâtıkası, arzu ve isteklerine hâkim olan, nefsi, dünya meşguliyetlerinden ve süflî (bayağı-aşağı) âlemin engellerinden sıyrılıp kurtulan kimse ise hakiki olan emir ve ruhanî olan kulluğa ulaşmıştır.

Anlattığım bu saf namaz, vaciplerin en şiddetlisi ve farzların en kuvvetlisi olarak işte bu kimse üzerine vaciptir. Çünkü bu kimse, nefsinin paklığı ve temizliği ile Rabb'inin feyzine kabiliyet kazanmış ve hazırlanmıştır. Bu kimse, yüzünü Rabb' inin aşkına çevirir ve ibadetlerinde güçlük ve zorluklara katlanırsa; bütün iyiliklerin en yüksek mertebeleri ve ahirete ait bütün mutluluklar ona ve onun tarafına koşarlar. Yani o kimse iki âlemde de mutlu olur.

O kadar ki, o kimse, cisminden ayrıldıkça ve dünyadan uzaklaştıkça Rabb'ını müşahade eder. İlâhî huzura kabul edilir. Kendi cinsinin yani mes'ut ruhların komşuluklarının lezzetiyle lezzetlenir ki bu komşular melekût (ruhlar âlemi) sakinleri ve ceberût (ilahî isim ve sıfat âlemleri) âlemlerinin şahıslarıdırlar.

İşte bu namazdır ki, en Ulumuz ve dinimizin muktedası, önderi olan Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem üzerine, peygamberimizin bedeninden soyunduğu, arzularından arındığı bir gecede (Miraç) vacip olmuştur. Bu sırada onunla beraber beşeriyet izlerinden hiç bir şehvet ve tabiat gereklerinden hiç bir kuvvet baki kalmamıştı. Ruhu ve aklı ile Rabb'ına münacaat etti ve dedi ki:

"Ya Rab! Bu gecemde garib ve anlatılmaz bir lezzet buldum. O lezzeti bana daimi olarak ver ve beni o yola sok ki, o yol beni her vakit bu lezzete ulaştırsın!" Bu niyaz ve istek üzerine

Allah ona namazı emretti ve buyurdu ki: **“Ya Muhammed! Namaz kılan, Rabb’ma münacaat eder.”** Rabb ile gizlice konuşur.

Binaenaleyh, zahirî namaz kılanların namazdan aldıkları zevk ve nasip az, batınî ve hakikatli kılanların zevk ve nasibi ise pek çok ve tamdır. Nasibi en tam olanın sevabı da en mükemmeldir.

Pek acele yazdığım bu risalede, namaz hakkında kısaca söylemek istediğim şey, bundan ibarettir. Namazın mahiyetini ve her iki kısmını izah ve açıklamaya almaktan uzun süre çekinmiştim.

Fakat gördüm ki halkın ukalâ geçinenleri namazın zahirine karşı tembellik etmekte; batını ise hiç düşünmemektedirler. Bunu görünce namazın mahiyetini açıklamaya ve anlatmaya lüzum hissettim. **Şunun için:** Aklı olan düşünsün ve namazı iyice incelesin ve araştırma konusu yapsın ve riyazî kısmının kime vacip, ruhanî kısmının da kimi ilgilendirdiğini bilsin; olgun ve faziletli akıl sahibine kulluk yoluna girmek ve namaza devam etmek kolay olsun. Rabb’ma münacaatında sözü ile değil özü ile, ten gözüyle değil can gözüyle, hissi ile değil sevgisi ile ve iç duygusu ile lezzet alsın.

Rabb’ını şahsı ile isteyip, gözü ile görmek isteyen ve kulluğunda ve münacaatında hissi ile cismi ile hareket eden kimse gururludur, aldanmıştır. O kimsede Allah’ın bilgisinden iz yoktur.

Şeriat emirlerinin hepsi, şu risalede şerh ettiğimiz şekilde cereyan etmektedir.

Hususî ibadetlerin hepsini sana bu şekilde açıklamak istemiştik. Fakat her bir kimsenin bilgi sahibi ve haberdar olması doğru olmayan şeylerden bahsetmek bize müşkil ve zor göründü. Bundan dolayı yalnızca namaz hakkında açık ve doğru bir taksim ortaya koyduk. ***Hür olana işaret kâfidir.***

Nefsinin arzu ve hevası kendisini azdırmış ve kalbi tabiat mührü ile mühürlenmiş olan kimselere bu risalenin gösterilmesini yasaklıyorum. Çünkü erkekliği olmayan, cinsî lezzeti tasavvur edemez. Anadan doğma kör, bakma ve görme lezzetine inanamaz.

Engellerin çokluğu ve boş zamanımızın azlığına rağmen şu risaleyi yalnız Allah’ın yardımı ve sonsuz olan büyük lütfü ile yarım saatten daha kısa bir zamanda yazdım. Risaleyi tetkik edenlerden ve üzerine akıl feyzi ve *adalet* nuru dökülenlerden beni mazur görmelerini ve kendilerine bir zararımın dokunmasından emin olsalar bile yine de sırrımı yaymamalarını ve herkese söylememelerini dilerim. Çünkü her hal ve şan, Yaratanla beraberdir. Benim durumumu ve şanımı ancak Yaradanım bilir, başkası bilmez.

Hamd ve sena âlemlerin Rabb’ı olan Allah’a mahsustur.

Kaynak:
İBN-İ SÎNÂ, Prof. Dr. Mehmet N. BOLAY, Türk Büyükleri Dizisi: 82
Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1988, ANKARA

İbn Sînâ Aforîzmalarından

Ord. Prof. Dr. A. SÜHEYL ÜNVER'in
ÜÇ MAKALESİNDEN DERLENMİŞTİR.

Şark'ın Türk âleminde yetişmiş, Garb'da hayatından bin sene geçmesine rağmen hâlâ ilim ve marifet ve müspet ilim araştırmalarında sönmez bir ışık olan Buhâra'lı İbn Sînâ'mızın bugün de bütün dünyada en baş düsturlarımızdan olan sözlerine burada tekrar değineceğiz.

Onun ruhunun bize hâlâ hâkim olduğu XX. asrın son beşte birinde gönlümüz onun, cidden hayat tecrübeleri süzgecinden geçmiş sözlerinin binlercesinden üzerinde işleme en güzellerinden seçmek ve bunları hayatta bizi ileriye götürecek anayasamızda yer almasını istemek yerindedir. Onları yaşayamadığımızın bir nişanesi olarak seçtiklerimizi birlikte yeniden ortaya koymayı ihmalimiz bizim için ziyandır ve acı neticeler vermektedir. Bu cihetle yeni ve lüzumlu bir seçime girdik.

İbn Sînâ'nın bu sözleri zihnî olgunluğunun meyvelerindendir. Kendi ayarında büyük mütefekkirlerin aforizmalarını yapmaları ilerlemelerinin birer ölçüsü mesabesindedir. Bunlar zaman zaman insanların doğru düşüncelerinin, kendilerinde olduğu gibi diğer insanlarda da çoğalması lüzumlu sayılmalıdır. Zira İbn Sînâ gibi büyük insanların çoğalmaları lüzumunu da hatırlatmaktadır. Onun için bu sözleri benimsemek icabeder. Biz de bu deneme ile mecbur olduğumuz bir vazifeyi yerine getirmeye çalıştık ve tam yapamadığımıza inanarak bu tecrübelerimizin en yenisini yine eskilerinden sıralamakla yetindik.

Kaynaklarımız bibliyografyamızda görüleceği üzere çok çeşitlidir. Hep el birliğiyle bu gibi kaynaklardan seçmeler yapmayı denemeliyiz. Biz yarım asrı dolduran araştırmalarımız esnasında bunları topladık. İşte bunları misal olarak sunmayı uygun bulduk, Herkes her konuda burada zikrolunmayanları toplamalı ve ayrı yazılarla bildirmeyi vatan borcu saymalıdır.

Binlercesinden çok az birkaçı :

Zaman bir ağız ise ben onun diliyim. (1)

Bana hased edenleri bir tarafa attım. Adlarını anmadım. Onların ise bütün ömürleri hased ile geçti, (1)

Bir kimse kendisinin ne olduğunu bildikten sonra kendisini bilmeyenlerin onun hakkında söylemekte oldukları sözlerin onun nazarında hiç bir önemi ve etkisi yoktur, (1)

Sana karşı bir hata eden kimse özür dileyecek olursa onun özürünü kabulde tereddüt etme... (1)

Rızk için biç kıvranma; şuraya buraya saldırma.. Herkes nasibinden fazla bir habbeye nail olamaz. (1)

Kişinin aklı bol olursa zamanındaki kıtlıktan ona bir ziyan olmaz. Kıtlığa rağmen o, aklının bolluğu sayesinde boş yaşayabilir, (1)

İyiliklerin en faydalısı sadakadır. En iyi huy herkesin eza ve cefasına katlanmaktır, kimseye ses çıkarmamaktır. Yapılan işlerin en kötüsü riyakârlıktır, insan canını dedikodudan, münakaşa ve kavgadan ve herhangi bir hale karşı infialden çekmedikçe, çekemedikçe kir ve pastan temizlenemez. (1)

Dünya dediğin budur : Kenetlenmesi kırılmak ve yapılması yıkılmak içindir. (1)

Nice sevap zannolunan şeyler vardır ki sevap değil hatadır. (1)

İnsan avunur, aldanır; günler ise durmadan geçer, ilerler. (1)

Taliin (kısmet) yüz göstermesinin ucu, kulpu, sebat ve kararı yoktur. (1)

Zenginliği bulmuş, akıl ve idraki kaybetmişlerdir. Acaba bulmuş oldukları şeyle kaybettikleri değerce bir midir? (1)

Buna ihtiyarlık derler; elbette saça, sakala kır düşecektir. İstersen saç ve sakalındaki akları kes, yol, istersen ört. (1)

İhtiyarlara hürmet eyle ve onları azizlemeyen gençlere darıl!.. (1)

Darılmada pek ileri gitme .. Tasrih ve tayini bırakıp kinaye ile söz söyleme. .. (1)

Öfkelenildiği vakit haykırılmamalıdır. (1)

İnsanın ruhu kandil, hilm aydınlığı ve İlâhî hikmet te ondaki zeytinyağı terkibidir.

Benim fazilet sahibi bir hekim olduğumu çekemiyorlar. Kendilerinin cehilleri karşısında faziletlerimi görmek onlara ağır geliyor. (1)

Onlar kendi akıllarıyla beni çekiştirmekte, didiklemekte olmalarıyla bana bir fenalık yaptıklarını zannediyorlar. Bence onların beni çekiştirmeleri, dağ keçilerinin dağa tos vurmalarına benzer. (1)

Tâun vakt-i vebada çok vâki olur ve belli yerlerde de çoktur. (2)

Çok kere kanser olup gizli kalır. Ve ona iyi gelecek odur ki seretan tahrik olunmaya. Zira dokunulursa helâke sebep olur. İlaçlanmayıp terk olunursa hastalığın müddeti uzar. Görünürde hastalık küçük ve yeni başlamış ise içeri dalacak dal ve budaklarıyla tamamen alınırsa hastalık ortadan kaldırılır. (2)

Seksüel birleşmede ileri gitmiyesin. Bu durumda ileri gitmemek sağlık yapısının temelidir. (3)

Yemek ile karnını tamamıyla doyurmadan önce yemekten elini çek. (3)

Bağırsağını üçe ayır. Biri yiyecek, diğeri içecek, üçüncüsü de hava payı olsun. (3)

Eğer tozlar ve dumanlar olmasaydı insanoğlu bin sene yaşardı. (3)

Her ne istersen sor, korkma. Her hastalığın devasını bilen ve her söylediğini anlatmaya kadir kimsenin karşısındasın. Tıbbın gizli sırlarını sana haber verir. Bukrat, (Hipokrat) Batlamyus, Sokrat, Calinos'tan sonra bu meydanın sahibi benim. (3)

Sanat tabiattan daha zayıftır. (4)

Her insanın sevinmeye ve mahzun olmağa kudreti vardır. Fakat insanların bazısı feraha ve bazısı da daima hüzne müsaittir.

Çokça âdet edinilmiş şeyler maruf olmayan sebeplerdir. Çünkü çok alışılan şeye akıl ve zekâsı ulaşmaz. (4)

Ferahın arka arkaya gelmesi ferahı hazırlar. Yine kederin arka arkaya bulunması da kederi ve sıkıntıyı hazırlar. (4)

Her kalbi kuvvetli olan çok sevinen olmadığı gibi her çok sevinçlinin de kalbi kuvvetli değildir. (4)

Kızgınlık çabuk geçerse hayalde tesiri sürmez, bozulur ve kin hâsıl olmaz. (4)

Perhiz tabiatın yardımcısı ve her türlü dert ve hastalıklardan kurtaran şifacısıdır. (5)

Fevkalâde muhtaç olmadıkça hiçbir ilaç ve şerbeti içme!.(6)

Her hastalığı yapan bir kurttur (mikroptur). Yazık ki onu görecek elimizde âlet yoktur. Temizlik bu gibi kurttan ileri gelen hastalığın önünü alır. (7)

Bukrat Hekim ne güzel demiştir: ilaç hem temizler, hem fenalık yapar. (8)

Her uzvumuzun kendisine göre bir mizacı vardır. Ruh mizacının diğer uzuvların tabiatı ile karışmaya ihtiyacı yoktur. (8)

Eğer ben insanların gönüllerinde bir tesir ve sevgi bırakmamış olsaydım benimle ilgilenmezler ve leh ve aleyhimde bulunmazlardı. (9)

Bana yan yan bakıyorlar; çünkü ben yüceliğin uğrunda çalışarak gecelerimi sabah ettim. Onlar ise sabahlara kadar uyudular. Sevmeyerek baktıklarından beni fena görüyorlar. Severek baksalardı, bende fena görmekte oldukları şeylerin iyi olduklarını anlarlardı. (9)

Ey beni hasta olmayan gözleri ile hastalandıran güzel! Senin gözlerin beni hasta ettiği gibi aynı zamanda benim hastalığımın dermanıdır. (10)

İhtiyarlığın rengi benim sakallarımın yanında bir ihtar nişanıdır ki bana yolsuz davranışlar, kötü işler yapmaya meydan kalmadığını bildirir. Bana bu akları boya diyenler oldu. Ben de onlara şöyle dedim: Ben bu ihtiyarlığı, bu ak saç ve sakalı diri olarak üzerimde taşımak istemiyorum. Bir de onları siyah boyaların altına gömüp ölü olarak nasıl taşıyayım. (10)

Sırrını herkesten sakın ve daima kuşkulu ol! Çünkü akıllı olmak demek kuşkulu olmak demektir. Eğer sen sırrını saklarsan sır senin esirin olur. Onu açığa vurursan sen onun esiri olursun.

Benim gönlümün kırılmaz sabrı, senin gönlünün de erimez sertliği var. Şu halde sevdiğim, aşk ve sevda yolunda ikimiz de iki katı taşız. (10)

Nice cansız insan vardır ki yüksek mertebelere erişmişler ve kocamanlaşmışlardır. Bunların cansız olmalarına rağmen büyümelerine şaşılmaz mı ? (10)

Dünyanın haracını kendisi alan padişah benden daha mutlu, ve hiçbir Bey benden daha bahtiyar değildir; fakat siz bu zevki bilemezsiniz. Dünya hırsı peşinde olanların gözleri bunları seçemez, onlar tek gözlüdür. (10)

Bildim ve anladım ki hiçbir şey bilinmemiş ve hiçbir şey anlaşılmamıştır. (11)

Şu anda öyle bir haldeyim ki her ne görüyorsan onu tanrım (Rabbim) diye görüyorum. (12)

Malın seni aldatmasın. Eğer malını koruyup saklarsan o başkalarınındır. ondan sarfettiğin senindir. (13)

Ey hevâ vü hevese bağlanmış nefis! Acele et ki bir nefesin himayesindesin. (14)

Rindin dünyalıktan bir yudum şarabı var. Serhoş olunca onu da elinden bırakır. Şeyhin iyi, kötü yüz bin ilişiği (muttasılı-bağlantısı) var. Muttasıl bu iyidir, bu fenadır diye ıkınır. Pek tuhafı budur ki uzağı görmeyen insanlar, rindi avam takımından, şeyhi de Huda-perest sayar. (14)

Avam topluluğu tarafından reddedilmeyip kabul edilmek için kendini eşek yapma.(Komedyen). Çünkü avâmın işi eşeklikten, hırıltıdan başka olamaz. (15)

Şarap ruhun gıdasıdır. Onun rengi uzaktan gölün rengiyle alay ediyor. Şarap içen ahmak bunu içince hemen elini kılıca veya bayrağa götürürse bunda şarabın ne günahı var. Eğer Ebû Ali İbni Sînâ gibi şarabı hikmet yoluyla içecek olursan, Hakk'a kasem olsun ki vucudun mutlak hak kesilir. (16)

Tıb ilmi iki beyte sığdırılmıştır. Ye, söylemenin güzeli de kısa söylenmesindedir. Az ye! Yedikten sonra hazmoluncaya kadar başka bir şey alma! Zira şifa yemeğin hazmolmasındadır. İnsanın sağlığını bozan yemek üzerine yemek yemektir. (17)

Belâlar seni sıkıntıya sokarsa "Elem neşrah" sûresini düşün. Zira orada her güçlük iki kolaylık arasındadır, der. Bunu düşün de ferahla.. Zira sıkıntı sürüp gitmez, sonu selâmettir. (17)

... Elinden geldiği kadar cimâi azalt.. Zira onunla rahme akıtılan hayatın suyudur. (18)

Kara toprağın dibinden (yani arzın merkezinden) ta Zühal'in evcine (ucuna) kadar cihanın bütün zor noktalarım hallettim. Her fikrin ve her cümlenin kaydından çıktım, fırladım. Her bağ açıldı fakat ecel bağı açılmadı. (19)

Günün birinde hekimlerden vukuf sahibi birine sordum: Saçımın sakalımın ağarması nedendir, dedim. O da (balgam) dandır dedi. Bunun üzerine sıkılmadan o zata "Sözünde hata ettin. Balgamdan değil, belki gamdandır" dedim. (20)

Ey feleğin hareketlerinden gafil olan kimse.! Allah seni uyandırsın, ne kadar gafilsin. Sakladığın surette malın başkası içindir. Maldan ne ki harcarsan işte o senindir. (21)

DİPNOT-BİBLİYOGRAFYA:

1. **İbn Ebi Usaybia, Tabakatü'l-etibbâ'da İbn Sînâ biyografisi şiirlerinden. Ord. Prof. Dr. Şerefeddin Yaltkaya tercümesi.**

2. **İbn Sînâ'nm Kanûn'unun Tokatlı Hekim Mustafa Efendi tercümesinden. El yazısıyla 19 cilt defter. Ragıp Paşa Kütüphanesi nüshası, vr. 49, 134, 150. Eskilerin vebai-sâri (bulaşıcı hastalıklar), tâun seyyar (Peşte) sözüne uyarcasınadır.**

3. **İbn Sînâ'nın tıbdan küçük Urcûze'si. Ord. Prof. Şerefeddin Yaltkaya tercümesinden. Türk Tıb Tarihi Arkivi N. 3, 1935. arabca asılını Beyrutlu Osman Efendi verdi.**

4. **Berthelot, La chimie des anciens, 1889, Paris, p. 260,,**

5. **İbn Sînâ'nın bir manzumesi. Köprülü Ktp. Fazıl Ahmed Paşa Kısmı N, 792.**

7. **Bursalı Hekim İbn Şerif, "Yadigâr!, cildinin metni dışında. I. Sultan Hamid Ktp. N. 1040.**

8. **Veteriner Osman Rahmi, Tababet-i Îlâhîyeden Bir Nebze. 1334 (1908).**

9. **İbn Sînâ'mn kalp ilaçları eseri, Kilisli Rıfat çevirisinden.**

10. **İşârât Şerhi bitiminde. Râgıp Paşa Ktp. N. 847.**

11., Bir mecmuadan. Ayasofya Ktp. N. 4829. M. Şerefeddin Yaltkaya tercümelerinden.

12., Şerh-i multahha'u Çağmînî. Topkapı Sarayı Müzesi III. Ahmed Ktp. N. 3003.

13. Bir mecmua sonunda, İbn... bunu ölürken söylemiştir. Süleymaniye Ktp. Reisül- küttab N. 1200.

14. Rûhü'l-beyân sahibi Bursalı İsmail Hakkı el yazısıyla. Süleymaniye Ktp. Esad Ef. N. 3369. ve Köprülü Ktp. N. 1353.

15. Bir mecmua. Süleymaniye Ktp. Lala îsmail N. 579.

16. İstanbul Üniversite Ktp. N. 235.

17. Müntehâbu Sıvânü'l-hikme. Köprülü Ktp. N. 902.

18. Şifâü'l-Eskaam dışında İbn Sînâ'nm bir şiirinden. Süleymaniye Ktp. Cârullah Ef. N. 1521. Üstadım Nazmi Tura çevirisinden.

19 Mu'cezü'l-kanûn boş yerinde. Üniversite Ktp. Yıldız kitapları N. 237.

20. Mecma'u'l-fusehâ'dan.

21. Nûnîye şerhi. Hüseyin Avni'nin. Süleymaniye Ktp. Esad Ef. N 3420. vr. 23 ve N. 3431.

22. Süleymaniye Ktp. Esad Efendi N. 3396. Boş yerinde bir kayıttan,

İBN SÎNÂ AFORÎZMASI LİTERATÜRÜMÜZ BİBLİYOGRAFİSİ :

— İbn Sînâ Hayatı ve eserleri hakkında çalışmalar. Dr. A. S. Ünver î. Ü. Tıp Tarihi Enstitüsü N 49. 1955

— İbn Sînâ'nın Güzel Sözleri. Yücel m. N 29. 1937

— İbn Sînâ Tababeti ve Fikirleri. Birim N 7. 1937

— İbn Sînâ ve Sözleri T. Tıp Tarihi Arkivi N 5 1938

— İbn Sînâ'nm manzum bir nasihati T. T T. arkivi N 14. 1939

— İbn Sînâ diyor ki. Yeniden doğuş T. T. T. arkivi N 19-20. 1944

— İbn Sînâ'nın hissi ve müspet mahiyette sözleri. İstanbul Klinik dersleri d. N 10. 1950

— İbn Sînâ Aforizması üzerine. İran'da Nisan 1954. İbni Sina hicri bininci yılı ihtifalinde Farsça ve Fransızca tebliğim. İbn Sînâ hayatı ve eserleri eserinde.

— Diğer dillerde yayınlar. İbn Sînâ Hayatı ve Eserleri.

Kaynak: İbn Sînâ Doğumunun Bininci Yılı Armağanı, Atatürk Kültür, Dil Ye Tarih Yüksek Kurumu Türk Tarih Kurumu Yayınları VII. Dizi — Sa. 80 Derleyen, Ord. Prof. Dr. AYDIN SAYILI, Türk Tarih Kurumu Basımevi 19 8 4— Ankara sh: 243-249

İBNİ SİNA- HAYATI ve ESERLERİ HAKKINDA ÇALIŞMALAR İSİMLİ ESERDEN

Aforizmaları

Kısa kelimelerden daha ufak ve daha az şeylerden dolayı bu, şuna hased eder, ve bunu, şu kendisine rakip görür. Size yükselmek ve göklerin muhitine çıkmak yaraşır. Daha ne vakte kadar bu merkeze sıkışıp kalacağız [1].

Her işte ihtiyatı elden bırakan ve düşünüp taşınmadan bir işe başlıyan kimselerin peşiman olmaları tabiidir [2].

Kişinin aklı bol olursa zamandaki kıtlıktan ona bir ziyan olmaz. Kıtlığa rağmen, o aklının bolluğu sayesinde hoş yaşayabilir [2].

Ölüyor, hâlbuki elde edilmiş bir şey yok. Bilmediğini bildiğinden başka [3].

Benim gibi bir kimsenin küfrü lâf ile, kolay olmaz. Benim imanımdan daha sağlam bir iman olamaz. Âlemde benim gibi birisi bulunsun, o da kâfir olsun. Öyle ise hiç zamanda bir müslüman bulunamaz [4].

Sevgilim geceyi çevirmek, tekrar bir gece icad etmek için siyah saçlarının örgülerini çözdü. Fakat bu siyah saçlar arasında parlayan yüzü onu geceyi çevirmekten âciz bıraktı [5].

Tanrı hem iç ve hem dışdır ve her şeye her şeyle tecelli etmiştir. [6]

Gönül (yâni akıl) bu çölde çok koştu. Bir kılı bilemedi, halbuki çok kıl yardı. Gönlümde bin güneş parladı. Nihayet bir zerrenin kemâline yol bulamadı [7].

Herkim hadiselerden ibret alırsa başı sert ata benzeyen felek ona râm olur [8]

DİPNOT-BİBLİYOGRAFYA:

1- **Ayasofya K. No. 4829 S. 5 ve 82, bu şiiri İbni Ebî Usaybia «Tabakatül Etıbba» da Farabînin olmak Üzere zapteder.**

2- **İbni Ebî Usaybia «Tabakatül'Etibba' da Ebu Ubeydi Cuzcaniden naklen İbni Sina hâl tercümesinden «Şerafettin Yalkaya».**

3- **Şehid Ali Paşa K. N. 2793 ve No. 2853 ölürken söylemiş.**

4- **İbn i Sina'nın farsça bir Rubaisi. Kilisli Hacı Abdurrahman Fazıl'ın «Kıya» risalesinden Kilisli Rıfat Bey tercümesinden. Ayrıca Köprülü K. No 489 Üçüncü Sultan Ahmed K. No. 3308 Köprülü K. Fazıl Ahmet Paşa K. No. 1680**

5- **Topkapı Sarayı Müzesi Üçüncü Sultan Ahmet K. No. 3303 (Şerhi Mulahhasul' Cagmini) de.**

6- **Hamidiye K . Lala kısmı No. E.79 da kayıtlı mecmuadan.**

7- **Halet elendi K. No. 773. Atıf efendi K. N .; 2257 Şehid Ali Paşa K. No: 2251,86 beytin birinci beyit.**

8- **Berthelot-La Chimie des Anciens. Paris 1889 p. 260.**

Buharalı İbni Sina'nın Hissî Ve Müsbet Mahiyette Sözleri

Ruhunun yüzünü kendisinin mensûp olduğu kudsî âleme çevir; işte burada ölüyorken ruhunun ebedî yaşaması bu suretle olur [1].

Ben yüksek mertebelerin en yükseğine çıkmak isterim. Aşağı bir mertebeye aslâ razı olmam. Ya istediğim bu yüksek mertebeyi isterim veya ölüm beni yere verir [2].

Tarak saçları düzeltmek için kullanıldığı halde kılların bazıları bu tarama ile yerlerinden kopar düşer. [3]

Gençliğimin hisleri ve sevgilimle vakit geçirdiğimiz yerlerin izleri yok oldu. Onlar bir vakit ne kadar terütaze, ne kadar canlı idiler. [3]

O gençliğimin izleri benim gözyaşlarımdan soldular. Ağardılar. Sevgilimle yaşadığımız yerler ise bulutların döktükleri yaşlar ile yeşillendiler. [3]

Solan gençlik, açık surette ölümünün geldiğini haber veriyor. Sevgili ile yaşadığımız yerler ise yeniden yeniye diriliyor. [3]

Bu dünyadan nefret etmiş ve ondan kurtulmağa can atmakta bulunmuş kimse burada, tuzağa tutulmuş ve harekete mecali kalmamış bir kuşa benzer. [3]

Her şeffaf ne ziyâdar ve ne de muzlimdir. Kendisinden ancak görme keyfiyeti nüfuz eder... Göz ziyadâr olan cisimleri idrâk eder, Semâ hava gibi bir cismi şeffaftır. Ziyânın kendisine vurmasıyla ziyâlanmaz ve ziya da mahrumiyetle muzlim olamaz. Semanın görünen rengi ise hakikî olmayan bir emri hayâlidir [4].

Sabah vakti ortalığın ağarması gibi ihtiyarlıktan sakalların ağarmağa başladı. Onların gecenin zulmeti gibi önce karlığı gitti. [4]

Sen artık ne zamana kadar aşk ve sevda peşinde dolaşacaksın? İhtiyarlıktan saçına ve sakalına düşen aklar gökteki şahablar gibidir. Senin gençliğin de gûya Allah'ın evinden kovulmuş bir şeytandır ki bu şahablarla recmolunmuştur [4].

Kara çamurun tepesinden zuhalin tepesine kadar cihanın hep müşkiilerini hallettim, Her nevi mekrû hiyle bağlarından fırlayıp çıktım, Her bağ çözüldü. Ancak ölüm bağı kaldı. [5].

Ahmaklıklarından na'şi kendilerini cihanın allamesi sayan bu iki üç cahil arasında bulundukça sen pek eşek ol ki bu cemaât müfrit eşekliklerinden dolayı kim ki değilse onu kâfir diye anarlar [5].

Her kim hâdiselerden ibret alırsa başı sert ata benzeyen felek ona râm olur [6].

Ey âdemoğlu, annen seni, ağlayarak doğurmuştur. Halbuki etrafında bulunanlar sevinçlerinden gülüyorlardı. Öldüğün gün senin için onlar ağladıkları zaman sen gülücü ve mesrur olmağa çalış [7].

Çokça itiyat edilmiş olan şeyler maruf olmayan sebeplerdir. Çünkü çok itiyat edilen şeye şuur lâhik olmaz.

Bir takım diğer nefsanî sebepler vardır ki bunlar ruhanî ferah ile kederden birisini hazırlarlar. [8]

DİPNOT-BİBLİYOGRAFYA:

1- **Üçüncü Ahmed K . N. 3255 de kayıtlı mecmuadan.**
2- **Nuruosmaniye K,N. 4484. 14m m**
3- **İbni Ebî Usaybia'nin (Tabakatületibba) eserinde İbni Sînâ Hal tercümesindeki şiirlerden seçilmiştir. N. 25-32 Dostlarından Ebü Sait Ebülhayra yazdığı vasiyetnamedir.**
4- **Köprülü K. N. 191 de boş bir yerde yazılıdır.**
5- **Veled Çelebi İzbudak, İbni Sina - Hekim Senâyî, gayri matbu makalesinden (40-41)**
6- **Halet efendi. K N. 773 Atıf Efendi K. 2257 Şehit Ali Paşa K. 2251.85 beyitlik pendnâme'den birinci beyit.**
7- **Reşid efendi K. 1057. Bunun aslı başkalarına atfolunmuştur.**
8- **Berthelot-la chimie des anciens Paris 1889 P. 260**

Kaynak: Tıp Tarihi Enstitüsü Müdürü Ord. Prof. Dr. A. Süheyl ÜNVER, İBNİ SİNA- HAYATI ve ESERLERİ HAKKINDA ÇALIŞMALAR Etudes sur la vie et les oeuvres d' Avicenne, İstanbul Üniversitesi Tıp Tarîhi Enstitüsü N. 49 Bürhaneddin Erenler Matbaası 1955, İstanbul sh: 111-116;136-140

THE FİFTH ESTATE / WikiLeaks: Beşinci Kuvvet (2013)

Yönetmen: Bill Condon
Senaryo: Daniel Domscheit-Berg, David Leigh, Luke Harding
Ülke: ABD, Belçika
Tür: Biyografi, Dram, Gerilim
Süre: 128 dakika
Dil: İngilizce, Icelandic, Swahili, Arapça
Müzik: Carter Burwell
Çekim Yeri: Hoeilaart, Belgium
Oyuncular Peter Capaldi, David Thewlis, Anatole Taubman, Alexander Beyer, Philip Bretherton

Özet

Wikileaks'in ilk kurulduğu dönemi ve kurucuları Julian Assange ile Daniel Domscheit-Berg arasındaki ilişkiyi anlatan yapım, bir dönem tüm dünyayı sarsan bu önemli olayı tekrar gündeme taşıyor... Yolun başında Assange'ın destekçisi ve çalışma arkadaşı olan Daniel Domscheit-Berg'in bakış açısıyla Wikileaks'in ilk günlerine dönüyoruz. Bir gecede sessizce açığa vurduğu kimi gizli belgelerle tüm dünyayı yerinden oynatan Wikileaks, kendisini yaratan mimarları da aynı ölçüde meşhur etmişti. Tarihin karanlık sayfaları açığa çıktıkça ve her seferinde daha sert yankılar buldukça Berg ve Assange arasındaki anlaşmazlıklar da çığ gibi büyümektedir. Assange ve Berg arasındaki fikir ayrılıkları iki yakın arkadaşın yollarını ayırmak ve ilişkilerinde onarılmaz yaralar açmak üzeredir.

Daniel Domscheit-Berg'in kendi kaleme aldığı kitabından uyarlanan filmin yönetmen koltuğunda Dreamgirls'ün yönetmeni, aynı zamanda Twilight serisinin son iki filmini de çeken Bill Condon yer alıyor. Başrollerinde ise son dönemin dikkat çeken yeteneklerinden Benedict Cumberbatch ve Daniel Brühl bulunuyor.

Filmden

Julian Assange:

- Evet, küresel yozlaşmaya kafa tutuyorsan, birkaç süper güce ihtiyacın oluyor. Ben, aslen bir matematikçiyim. Melbourne'de yüksek lisans öğrencisiyken istihbarata ilgi duymaya ve bilgiye ilgi duymaya başladım; Ve bilginin toplum içindeki yayılımına dair, bilgi gün ışığına çıktığında ne büyük bir değişim getirdiğine ilgi duydum. İzninizle bu tablo üzerindeki veriler ile gösterecek olusam; İki insan ve bir sır. **Herhangi bir komplonun ve tüm yolsuzlukların başlangıcı.** Ve büyüdükçe daha çok yalan ve hile. Daha çok insan ve daha çok sır. **Ancak sadece tek bir ahlak sahibi bulabilirsek tek bir muhbir. Tüm bu sırları ortaya çıkarmaya niyetli birini. O adam en baskıcı rejimleri bile devirebilir.**

- İşte sorun da bu.

-Cezalandırma. Muhbirler cezalandırılmaktan korktukları için ortaya atılmaktan çekiniyorlar. Ancak, ya o korkuyu ortadan kaldırırsak ne olur? Yirmi yıl önce ilk modemimi satın aldım ve bir birliğe katıldım. Cypherpunks'a. Özgürlük, mahremiyet ve şifre bulutları arasında gizli kalma hakkı için savaşanlara. Günümüz bilgisayar korsanları normal karşılıyor ama şu anda internette, bizim, verilerini ve kimliklerini saklamak için yarattığımız programlar sayesinde geziniyorlar. O zaman bile, bu teknolojinin, yeni bir sosyal adalet sisteminin anahtarı olacağını kesinlikle biliyorduk. Yüzlerce gönüllü bize gönderilen belgeler üzerinde çalışıyor. Ama teknolojimizi, benim bile kaynaklarımızın kimliğini bilmediğim bir noktaya getirdik. Ve muhbirin kimliğin gizliyse, korkmasına hiç ama hiç gerek yoktur. **Oscar Wilde'ın dediği gibi: "Adama bir maske ver, sana gerçeği söylesin."**

**

Daniel, Unutma, cesaret bulaşıcıdır.

**

Hikâyeleri bloglarda, Twitter'da yayınlamalıyız. Dünyayı kandırıyorlar.

- Bunu yapmalarına izin veremeyiz.

- Kesinlikle. Kaliforniya'daki tek bir hâkim, her şeyi yok edemez. Artık yayınlandı. Ama Soljenitsin'in ne dediğini hatırla. **"Gerçeğe giden yolu kimse engelleyemez."**

Ve Soljenitsin'in Twitter'ı bile yoktu. ***İfade özgürlüğünün kalesinden yapılan sansür saldırılarına karşı fazladan sunucuya ihtiyacımız olacağını kim tahmin ederdi?***

Sızıntıları iki sitemize de gönderdim. Bir bakıp Tarihi okumak yerine onu yazmak eğlenceli mi?

Evet. Ve yorum yazman gereken bir WIRED bloğu var. Bir bakalım. Evet ama eğer Julius Baer gerçekten bir siteyi sansürlemenin sorunları çözeceğine inanıyorsa, bilginin **yirmi birinci yüzyılda nasıl yayıldığını henüz anlamamış demektir.** İki sitemizin olması, bankanın sorunun üstesinden gelmesini imkânsız hale getiriyor. Elbette EFF ve ACLU'nun arkamızda olmasından memnunuz. Ama doğrusunu istersen kamuoyu zaten bizim lehimize karar verdi bile. Birkaç Fransız hacker, ücretsiz alan bağışladı. Bağlantıları Bellman'a gönder, o LISTSERV'i de patlatır.

**

Daniel:

- İnanabiliyor musun?

Pislikler için gerçek adalet.

Julian Assange:

- Harika. Harika. Vay canına. Yargıç mahkeme emrini kaldırmış olmalı. Bak, yeniden çevrimiçiyiz. Vay canına. Kazandık. Milyar dolarlık bir bankayı devirdik.

- Bu inanılmaz.

- Biliyorum.

- Bunu kutlamalıyız. Evet, kutlamalıyız. Ne bileyim bir bira falan mı söylesek?

Hayır, herkesle. **Bellman, Jay Lim, herkesle. Bu bir takım çalışmasıydı. Skype'a falan bağlanmalıyız.**

- Bilemiyorum. Aslında epey geç oldu.

- Hadi ama. Bellman'dan az önce e-posta aldım. On beş dakika önce de Jay Lim'le sohbet ediyordum. Pekâlâ. Sanırım herkesle yüz yüze görüşmenin vakti geldi. Ama burada olmaz. Hadi içeri geçelim. Anlayamıyorum.

-Burada aradığım kişi Jay Lim sen misin?

- Ve Bellman'sın.

- Evet.

- Kaç tane gönüllümüz var?

- Yüzlerce. Yüzlerce gönüllümüz var. Ne?

- Yüzlerce e-posta adresimiz var.

- Aynı şey değil. Bak, her yeni başlayan büyüklüğünü abartır. Yoksa neden insanlar bize gizli bilgi sızdırsın?

- İki ucube ve tek bir sunucu için mi yani?

- Sadece bir sunucumuz mu var?

Dış dünyanın bildiği kadarıyla, hayır. Bak, Castro sadece seksen iki kişiyle bir devrim başlattı. İnancın ve bir eylem planın olduğu sürece ne kadar küçük olduğunun bir önemi yoktur. Onlarca muhabire yalan söyledim. Julius Baer'deki kaynağımıza da. Bunlar gerekli kurgular. Julius Baer, iki kişilik bir orduya karşı olduğunu bilseydi

- Ne?

Bizi temizlerler miydi?

Onlar banka, mafya değil. O halde neden takma isim kullanıyorsun?

Hadi ama Daniel. Bu bir çare.

- Kaba bir çözüm, evet.

- Çok basit olabilirdi. Çağırabileceğim yüzlerce dostum vardı. Bu saçmalık! Dostlarını çağırabilirsin, tabii. Peki, sana hemen bir şey göstereceğim.

Nerede bu?

Aç hadi. Oku. İçinde yazanı oku. ***Üç kişiydik. Mendax, Trax, Prime Suspect.*** İsimlerini, zararsız bir çizgi roman dizisinden alan üç oğlan. Her biri örgüt üyesi. Ve federal polis sonunda bizi yakaladığında, Trax suçunu itiraf etti. Prime Suspect, aleyhimde şahitlik yaptı. Çıldırmış bir arı gibi o küçük odada ileri geri sekiz çizerek kararı bekleyişimi hatırlıyorum da. Küçük bir hücrede hayatın nasıl olacağını düşünüyordum. Stresliydi. Gerçekten, neden saçım ağardı sanıyorsun?

Bu dünyada başkalarına güvenerek asla yol alamazsın. İnsanlar, imkânsızlık mümkün olana kadar sadıktır. Mücadele ettiğimiz zorbaların adamları, paraları ve silahları var. Ve benim savaşacak ordularım yok. Tek sahip olduğum şey, bir site. Birkaç sahte e-posta adresi ve ve sensin. Benimle misin?

**

Julian Assange:

Kutsal Guardian, bizi varlığıyla onurlandırıyor.

- İzninizle.

- Elbette. Şuna bak, haber almak için nasıl çırpınıyor. Dünyanın ilgisini çekmeye çalışıyor. Onun için çalışmalıyız. Gazetecileri kovma oranlarına bakınca, başka şansın olmayabilir. Bizi işsiz bırakmaya çalışır gibisin. Sadece işinizi düzgün yapmanızı istiyorum. Yapmazsanız, birileri boşluğu doldurur. Demek senin yaptığın şey bu?

Woodward: Bak, herkes bir yığın bilgiyi alır, bir siteye yükleyerek buna haber diyebilir. Ama insanlar biraz daha anlaşılır şeyler için gazete alıyor.

-Hâlâ gazetenizi alıyorlar mı yani?

Bakın beyler, hepimiz aynı taraftayız. Ian bu, vatandaş gazeteciliği.

- Yeni bir sinir sistemi değil.

**

Anlamadığım şey, adresler.

- Ne?

- Ulusal Parti üyeleri. Yani, bu insanlar ifşa edilmeli ama kişisel bilgilerini de yayınlamışsınız. Telefon numaraları, ev adresleri.

- Belgelerde vardı.

- Evet, ama neden çıkarmadınız?

Onların aileleri, çocukları var. Birileri zarar görebilir. Düzenlemek önyargıyı yansıtır. Kaynaklarımız ve sitedeki insanlar bize güveniyor çünkü belgelerle oynamıyoruz. Julian'ın dediği gibi, **"Özgür insanlar bilgiye sahip olur." Ya da Orwell'ın dediği gibi, "Büyük Birader izliyor."**

**

Sence sitemiz savunmasız mı?

Bence başkanlara kafa tutuyorsunuz. Krallara, elebaşlarına. Güvenli bir iletişim sistemine girebilecek türden uzmanları kolayca bulabilecek adamlara. Ve inan bana, işletim sisteminiz biraz olsun güvensizse geri kalan kaynakları saptamaları ve ele geçirmeleri hiç uzun sürmez. Hey! Benden yardım iste Daniel.

**

WikiLeaks:11 Eylül 2001 günü gönderilen yarım milyondan fazla çağrı cihazı mesajının kaydını yayınladı. Sarah. Kahire'ye gidebilirsen, kendime vakit ayırabilirim diye düşündüm.

- Başkan, Birleşmiş Milletlerdeki iş için bana baskı yapıyor.

- CNN'i aç. WikiLeaks, kaynağın; devlet içinde mi, emniyet teşkilatında mı, özel sektörde mi, yoksa sivil bir vatandaş mı olduğu hakkında bilgi vermiyor. Özel yaşam uzmanları, özel yaşamların yayınladığını görmekten ve dahası, bu mesajların toplanıp sekiz yıl boyunca saklanmasından hiç hoşnut değil. Saat 8.45'te ilk uçak, Dünya Ticaret Merkezi'ne çarptı. 8.50'de ilk mesajlar, bir şeylerin ters gittiğini belirtiyordu.

WikiLeaks, bunun bazı mesajları doğruladığını söylüyor. Ve hepsinin güvenilir olduğuna inanıyor.

**

Lütfen. Ben Doğu tarafında büyüdüm. Bozuk bir lağım borusu hakkında mektup yazsanız bile izlenirdiniz. Belki de sorguya çeker, hapse atarlardı. Bence, Bay Assange sizin gibi biri olsaydı Duvar yıllar önce yıkılmış olurdu.

Çok teşekkürler. Teşekkür ederim.

Bu bayan, başarmaya çalıştığımız şeyin esasını tanımlıyor. Bireyler için mahremiyet, kurumlar için şeffaflık, muhbir olarak kişisel güvenliğiniz gizlilikle, garanti altına alınır. Elbette, korumak istediğinizde yok etmek isteyenler de olacaktır. Ancak biz Biz, kaynaklarımıza bir söz veriyoruz. İşte bu yüzden, ekibimizi güçlendirmek amacıyla sürekli nitelikli ortaklar alıyoruz. Büyük bir fikirle dünyayı değiştirebilirsiniz. Ama bunu yalnız başaramazsınız. İnsanlara ihtiyacınız var. Kendilerini riske atmaya hazır insanlara.

**

Julian Assange:

- Müthiş bir koleksiyonunuz var.

- Evet. Oldukça anarşist, öyle değil mi?

Tuhaf olan, yirmili yaşlarıma kadar biyolojik babamla tanışmamıştım. Evine gittiğimde, raflarda Kafka, Kropotkin, Soljenitsin vardı. Tüm bu kitaplarla kendimi keşfetmek için yıllarımı harcadım.

Belki birini almak istersiniz.

**

Irak Savaşı-Video, iki Reuters muhabirinin canice katledilişini gösteriyor. Burada, savaşın barbarlığına dair ilk elden kanıtımız var. Çocuklarını, okula bırakmaya giden bir adam başka birinin kaldırımda, kan kaybından ölüşünü görüyor. Bu sivile yardım etmek için duruyor. Ve bu sırada öldürülüyor. Ve aracı, Apache helikopterinin, aracın yan tarafını delip geçen ve mucizevi biçimde içerideki iki çocuğu öldürmeyen 30 milimetrelik mermilerin gücüyle, ters dönüyor.

İnternet sitesi buna, **"Sivil Cinayet"** adı veriyor. Albay Nash bu, birliklerimizin yaptığı işin doğru bir tanımı mı?

Bir çatışma bölgesinde, teröristlerin arasında muhabirlik yaparsanız ve o teröristler çatışmaya girdiğinde öldürülürseniz, bu cinayet değildir.

Çirkin görüntüler istemiyorsan, çirkin savaşlardan uzak duracaksın.

ABD Ulusal Güvenlik Başkanı hatta. Videoyu YouTube'da on iki milyon kişi izledi. Bana hala küçük bir siteden mi bahsedeceksin?

**

Bu malzemelerin masumlara zarar vermediğinden emin olmak için çok uğraştık. Bizim ortaya çıkardığımız şeyleri kötü kullananlara aşinayız.

Zararı en aza indirme sürecindeyiz, ne yapacaksak düzenli yapmalıyız. Tüm malzemeler yedi aydan daha eski, dolayısıyla bu Daniel, ikimiz de vazgeçmeyeceğini biliyoruz. Ona güvenemeyiz, durdurmamız gerekiyor. Bunu yapmak istiyorsan, şimdi yapmalıyız. Bu suiistimali yapanlar dikkati başka yöne çekmek amacıyla, haber vereni eleştiriyorlar. Dünyayı değiştirmek için iki şey gerekir. Ve kaç kişinin güzel fikirleri olduğunu bilsen şaşarsın. Ama bağlılık gerçek bağlılık, özveri gerektirir. İyi gazetecilik güçlü suiistimalcileri ifşa eder. Ve de bu sık sık tepkiye neden olur, ancak ancak devrim, geçmişle gelecek arasındaki bir mücadeledir. Ve gelecek daha yeni başladı.

**

Daniel: Saçını boyuyor, biliyor musun?

Bir keresinde görmüştüm. Bir konferanstaydık ve otel odasına çıkmıştı. Üyesi olduğu tarikat, "Aile" Çocukların saçlarını beyaza boyatıyordu. Sanırım herkesin sırları var. Yaraları var. Yaşananlar, onları şekillendiriyor. Bazılarını atlatırız ama Bazılarını atlatamıyoruz. Her şeyin mümkün olduğu bir an vardı. Dünyayı değiştirdik. O, dünyayı değiştirdi. Ama sonra, o "her şey" kendini şekillendirdi. Hep öyleydi. Ancak kendi sırlarına bu denli takıntılı olan biri başkalarınınkini ortaya çıkarmanın bir yolunu bulabilirdi.

Biliyor musun, bir zamanlar İngiliz gazeteleri Parlamento tartışmalarını yayınlayamıyordu. Sonra birkaç cesur adam broşür basıp o tartışmaları sızdırmaya başladı. Ve sanırım, adamlar asıldı. Ama halk bu broşürleri gördü. Ve erişim talep ettiler. Sonunda, çağdaş dördüncü kuvvet doğdu. Bu, tutkulu ve amaçları olan birkaç cesur adam sayesinde.

- Ve de asıldılar.

- Ve de asıldılar. Ve şimdi, kendimizi aynı durumda buluyoruz. **Yeni bir bilgi devrimi. Sonuncusundan son derece güçlü, beşinci bir kuvvet.** Görünüşe göre de seleflerini yok etmeye kararlı. Tüm eski modeller, yerlerine yeniler gelmeden ölüp gidiyor. Bu yüzden çok daha fazla cesur insana ihtiyacımız var. Sen ve Julian, tüm bu karmaşanın içinden doğruya yönelen bir yol çizdiniz. Ve evet, bu dünyanın zorbaları dikkatli olmalı. Şimdi, bunun bilincinde bir gün hepsini başımızdan def edecek bilgiyi talep etmek için yeterli gücünüz var.

**

Buna ne dersin?

Peki ya, nereden başlamalı?

Evet, çoğu iyi hikâye en başından başlar.

**

2010 yılında The Guardian, The New York Times ve üç Avrupa gazetesi, Amerikan diplomatik mesajları hakkında bir yazı dizisi yayınladılar. 2011'de söz konusu gazetelerin itirazlarına rağmen WikiLeaks, 251.287 mesajın tümünü orijinal halleriyle, düzeltme olmadan yayınladı.

Assange'a özgürlük!

WikiLeaks sitesinde, düzenlenmeden ve tümüyle ifşa edilen belgeler nedeniyle herhangi bir şahsın zarar gördüğüne dair hiç bir kanıt yoktur. Tek bir kanıt bile yoktur. Kendilerini korumak için güçlü lobileri olan büyük ve güçlü gruplarla mücadele ediyoruz. Yani, elbette her tür saldırıya uğrayacağız.

Ağustos 2010'da İsveçli savcılar, cinsel tacizle suçlayarak, Julian hakkında bir tutuklama kararı çıkardılar. Julian, söz konusu kadını tanımadığını iddia etti. Julian daha sonra her iki kadınla da yattığını itiraf etti. Ardından sığınma hakkı talep etti ve şu an Londra'daki Ekvator Büyükelçiliği'nde ikamet ediyor.

Aman Tanrım. Ana akım medyanın ön yargılı olduğunu biliyorum ama bu, çok saçma. Bu suçlamaların hiç bir dayanağı yok ve içerikleri de oldukça rahatsız edici.

Bir organizasyon olarak, elbette elbette bazı, hatalar yaptık. Belki de işe aldığımız bir kaç kişi- Bir kişi vardı ve, belki de onu işe almamalıydık. Bu, muhtemelen en büyük hataydı. 2011'de Daniel Berg, WikiLeaks yıllarıyla ilgili bir kitap yazdı. Julian, hemen dava açmakla tehdit etti.

WikiLeaks filmi mi?

Hangisi?

O mu?

Şey o film, yalan ve saptırmayla dolu ve kötü propaganda yapan, en kötü iki kitaba dayanıyor. WikiLeaks filmi değil daha çok "anti-WikiLeaks" filmi gibi.

Eğer gerçeği bilmek istiyorsanız kimse size gerçeği anlatmayacak. Sadece kendi yorumlarını anlatacak.

Yani, gerçeği istiyorsanız onu kendiniz aramalısınız. Hatta bu hikâyenin, herhangi bir hikâyenin ardına bakmak için gereken gerçek güç bu niyetinizin altında yatar. Ve siz araştırdığınız sürece, onlar için tehlikeli olacaksınız. Onların korktuğu işte bu. Sizsiniz. Her şey size bağlı. Ve birazcık da bana bağlı.

KENDİSİ OLAMAYAN İNSAN Berberi İçin Yalnızca Bir Kelledir

İnsan insanın kurdu mudur?

Çobana gereksinim duyan kuzu mudur?

İnsan doğuştan saldırgan mıdır yoksa doğası sevgi midir?

Sevgi dolu bir insan bazı şartlar altında katil bile olabiliyorsa (örneğin, çocuğunu öldürmeye çalışan birini öldüren anne).

Bu, insan gerçeğini uç noktalardaki tariflerde ve deneyimlerde bulamayız, demek oluyor.

İnsan, hümanistik psikolojinin babası **Amerikan Psikoloji Derneği Başkanı Abraham Maslow**'un dediği gibi, **"kendini gerçekleştirmek"** isteyen bir varlıktır. Kendini gerçekleştirmek ancak özgürlük içinde olabilir. Kişinin özgürlüğü ise her durumda kendisini olduğu gibi ifade edebilmesiyle mümkündür.

Kendini olduğu gibi ifade etmekten korkan insan ise uçlara yönelir. Ya aşırı katı ve saldırgan olur ya aşırı yumuşak ve pasif. Ya suçlu hep başkalarıdır ya da hep kendisidir. Seçimlerinde insan kendisini de başkalarını da nesneleştirir. Nesneler kullanılmak içindir. O zaman **Manipülasyon, insanları kendi ihtiyaçlarımız doğrultusunda kullanma yöntemlerinin adıdır,** diyoruz.

Kendini gerçekleştiren kişi insanları sever, nesneleri kullanır ama aynı zamanda nesnelere saygı da duyar. **Manipülatör, nesneleri sever, insanları kullanır ve onları nesneleştirir.**

Kendini gerçekleştiren kişi yeri geldiğinde kızar, sever, etkin olur, yumuşak olur, "kötü insan" olur, "iyi insan" olur; ama hep kendisi olur. Manipülatör ise, her insanın doğasında bulunan duygulardan ya da davranış biçimlerinden bazılarını ağırlıklı olarak kullanır. Kendini ifade etmek yerine bu duygular ve davranışlar onun için yöntem haline gelmiştir.

Yani; modern insan bir manipülatördür!

Satın almayı düşünmediğimiz bir arabayı bize satmaya çalışan oto galerisi sahibi veya oğlunun kariyerini düşünerek onun gideceği okulu dikkatli bir şekilde seçmeye çalışan sorumluluk sahibi baba bir manipülatördür.

Kendisine ait hiçbir görüşü katmadan, yalnızca başkalarından öğrendiklerini öğrencilerine aktaran bir eğitimci, büyükbabasının kendisiyle oynamasını sağlamak için çeşitli cilveler yapan çocuk, kötü diksiyonunun dikkat çekmemesi için patronuna cinsel çekiciliğini kullanan sekreter, sıkıcı olduğunu düşündüğü bir partinin sonunda basitçe davet edildiği için teşekkür etmek yerine "Mükemmel bir partiydi!" diyen konuk bir manipülatördür.

Hoşuna giden pahalı bir giysiyi ailesine aldırtmak için çeşitli yolları deneyen genç, başkalarının zamanını ve yeteneğini parayla satın alarak yalnızca kendi başına başarıya ulaşmaya çalışan "başarılı" iş adamı/kadını, bir işe başvurduğunda işin gerektirdiği özellikleri öğrenmekten önce kendisine getireceği avantajları öğrenmek isteyen kişi, çalışarak altmış beş dolar kazanabileceği yerde devletin verdiği altmış iki dolarlık işsizlik tazminatından faydalanan kişi bir manipülatördür.

Gerçek maaşını karısından gizleyerek kendi zevklerinde harcamak üzere kendisine bir bütçe oluşturan kişi, kocasına onun maddi durumunu göz önüne almadan istediği elbiseyi aldırmak için çeşitli davranışlara başvuran kadın, önemli din adamlarının incinmesini önlemek için dini vecibeleri tümüyle yerine getiriyormuş gibi görünmeye çalışan politikacı, kendiişleriyle meşgul olan oğullarının ve kızlarının dikkatlerini kendi üzerine çekmek için hastalıklarını kullanan ebeveyn, iktidara geldiğinde yeni vergiler koymak dışında her türlü sözü rahatça veren parti lideri bir manipülatördür.

Hepimiz birer manipülatörüz. İster bilinçlice, ister bilinçsizce olsun beşikten mezara kadar

kullandığımız bu manipülasyonlar doğal özelliklerimizi yitirmemize neden oluyor. Bizi nesnelere indirgeyerek kontrol edilmeye açık hale getiriyor.

Elbette kullandığımız tüm bu manipülatif davranış biçimleri kötü niyetli değildir. Ancak büyük çoğunluğu zararlıdır. Manipülasyonlar yaşamınızı, kariyerimizi mahvedebilir. Hümanistik psikoloji ile uğraşan biri için modem insanın bu manipülatif yaşam tarzı ile tüm kendiliğindenliğini yitirdiğini, kendisini direkt ve yaratıcı bir şekilde ifade edebilme özelliğini yitirerek kaygılı bir robot haline getirdiğini, tüm uğraşısının geçmişte kaybettiklerini geri getirmek ve geleceğini garantilemek olduğunu, duygularından bahsetse bile onları canlı olarak yaşamadığını görmek çok üzücü. Sorunlarından bahsetme konusunda oldukça yetenekli olmasına karşın bu sorunlarla başa çıkabilme konusunda oldukça zayıf olduğunu görmek ve yaşamını entellektüel duruma indirgeyerek kelimelerin içinde boğulduğunu görmek de çok üzücü. **Manipülatör, gardrobunda gizlediği birçok maskesi olmasına karşın, yalnızca yaşıyor olmanın gerçek zenginliğinin bile farkında değildir.**

Manipülatörleri tanımlayalım:

1-Diktatör: Diktatör gücünü abartır. Hükmeder, emir verir, otoriter davranır ve kurbanlarını kontrol etmek için her yönteme başvurur. Diktatörler karşımıza Otoriter Anne, Otoriter Baba, Despot Yönetici, "Otorite" Uzman ve küçük "Tanrı" olarak çıkabilir.

2-Zayıf: Genellikle diktatörün kurbanı rolündedir. Diktatörle başa çıkabilme konusunda oldukça yeteneklidir. Duyarlılığını abartır. Unutur, işitmez, pasif ve sessizdir. Karşımıza Evhamlı, "Tilki gibi Aptal", Kolay Vazgeçen, Şaşkın, Utangaç olarak çıkabilir.

3-Hesapçı: Kontrolünü abartarak uygular. Aldatır, yalan söyler, sürekli üste çıkar ve başkalarını kontrol eder. Karşımıza Baskıcı Satıcı, Baştan Çıkana Zampara, Poker Oyuncusu, Dolandırıcı, Şantajcı, Akılcı olarak çıkabilir.

4-Arsız: Hesapçının tam karşıtında yer alır. O da bağımlılığını abartarak ifade eder. Yönetilmek, kandırılmak ve bakım ister. Başkalarının kendi sorumluluğunu üstlenmesini ister. Günlük yaşamda karşımıza Parazit, Sulu Göz, Ebedi Çocuk, Hastalık Hastası (hipokondriyak), Önemsenme Hastası, Aciz olarak çıkabilir.

5-Kabadayı: Saldırgandır, zalim, acımasız ve kabadır. Tehditlerde bulunarak kontrol etmeye çalışır. Aşağılayan, Nefret Eden, Maço, Tehditçi olarak karşımıza çıkabilir. Kadın olanları Fahişe veya Dırdırcı Ev Kadını olarak karşımıza çıkabilir.

6-İyi insan: Bakım üstlenme, sevme gibi özelliklerini abartarak ifade eder ve kibarlığıyla öldürür. Onunla başa çıkmak kabadayıyla başa çıkmaktan daha zordur. İyi insanla kavga edemezsiniz. Kabadayı ile iyi insan arasındaki bir çatışmada iyi insan daima kazanır. Karşımıza Memnun Edici, Yumuşak Başlı, Kokmaz Bulaşmaz, Erdemli Kişi, Fedakar Kişi, Organizatör Kişi olarak çıkabilir.

7-Yargıç: Eleştirici özelliklerini abartarak ifade eder. Kimseye güvenmez, suçlayıcıdır, reddedicidir, kolay affetmez. Karşımıza Her Şeyi Bilen, Suçlayan, Utandırıcı, Öfkeli, Kı- yaslayıcı, İntikamcı, Kesinlikçi, Koşullayıcı olarak çıkabilir.

8-Koruyucu: Yargıcın karşı kutbunda yer alır. Verdiği destek sözleri sonsuzdur. Başkalarını şımartır. Aşırı ilgi gösterir. Bireylerin kendi ayakları üzerinde durmasına ve büyümesine izin vermez. Kendi ihtiyaçlarından çok başkalarının arzu ve ihtiyaçlarıyla ilgilenir. Karşımıza, Anaç Tavuk, Savunucu, Başkaları jVdma Utanan, Kollayıcı, Fedakar, Kurtarıcı, Yardımcı, Bencil Olmayan olarak çıkabilir.

Manipülatör yukarıdaki özelliklerden birini veya birkaç tipin özelliklerini abartılı bir biçimde taşır. Genellikle bu tiplerden biri bizde güçlüyse, çevremizdeki bireylere zıttını yansıtırız, onları hedef tahtası haline getiririz. Örneğin; Zavallı Kadın kendisine Diktatör bir eş seçer. Onu edilgen yollarla kontrol eder.

Kendini gerçekleştiren birey, duygularına güvenir, isteklerini ve tercihlerini serbestçe ifade eder. Başkalarının isteklerine ve kötü davranışlarına duyarlıdır ve isteyene yardım elini uzatır. Saldırganlığı

etkili ve yapıcıdır. Öte yandan manipülatör ise gerçek duygularını saldırganlıktan dalkavukluğa kadar varabilen davranışlar arkasında gizleme alışkanlığı edinmiştir. Yalnızca kendi arzularını gerçekleştirmeye çalışır. Hiç değilse bile kendini gerçekleştirme potansiyelinin farkında olmayan kişi de kısmen bir manipülatör olarak değerlendirilebilir.

Her birimiz tüm manipülatif potansiyellerimizle bir grup oluşturuyoruz. Herhangi bir grubu, hepimizin içinin dışarıya çıkmış halidir..

MANİPÜLATÖR OLUŞUN NEDENLERİ

1-Güvensizlik:

"Manipülasyonun temel nedeni, öz destek ile çevresel destek arasında yatan ebedi çelişkidir."

Örneğin işveren, işçisinin müşteriye yaklaşımında özgün tavrını ve yapısını dikkate almaz, onun müşteriyle nasıl ilişki kuracağını gösteren kuralları belirler. Her bir işçinin müşteriyle ilişkisinde, kendine özgü tarzına güvenmez. İşçinin doğal yetenekleri yerine, şirketin el kitabında belirtilen kurallara uyması şart koşulur. Bu hem işçinin bireysel onuruna hem de müşteriye bir hakarettir.

Modern toplumda çalışan da havadan kazanmaya eğilimlidir. Yeteneğini ve performansını sergilemeden haklar ve ayrıcalık talep eder. Kendi öz desteğine güvenmeyen insan kurtuluşu başkalarına güvenmekte arar. Ama başkalarına da tam anlamıyla güvenemediği için kendisine destek sağlamak amacıyla başkalarını manipüle eder. Hem de birisinin kuyruğuna takılıp onu yönlendirmek ister: Araba kullanmak istemeyen kişinin yan koltukta oturup sürücüye nasıl araba kullanılacağını öğretmeye kalkması gibi. Bu tür manipülasyonu tanımlayan tek bir sözcük vardır: Güvensizlik. Her birimizde var olan doğal dengeye güvenemiyoruz. İçimizdeki denge sade ve hissederek yaşamamızı sağlar. Kendimize olan güvensizliğin nedeni büyük ölçüde çocukluğumuza dayanır. Çocukluğumuzda bize isteklerimizi ifade etmek yerine onları kontrol altına almamız gerektiği söylendi.

2-Sevgisizlik:

Erich Fromm modern insanda ortaya çıkan manipülasyonun ikinci nedeninin sevgi açlığı olduğunu söyler. İki insan arasındaki doruk ilişkinin adı sevgidir. Sevgi, insanı olduğu gibi bilmek ve kabul etmektir. Tüm dinler, komşuları da kendimizi sevdiğimiz gibi sevmemizi söyler. Ama kaç kişi kendisini sevmeyi biliyor. Çoğumuz, kendimizi sevmeden komşumuzu sevemeyeceğimizin bile farkında değiliz.

Ne kadar mükemmel ve hatasız görünürsek o kadar sevilebileceğimizi sanırız. Genellikle bunun tam tersi olur. İnsani zayıflıklarımızı içtenlikle ne kadar çok itiraf edersek, o kadar seviliriz. Sevgi, elde edilmesi kolay bir şey değildir. Bu yüzden manipülatör umutsuzca bir alternatif arar. Başkasının üzerinde tam bir hâkimiyet kurmak ister. Gücünü, kişinin kendisi gibi düşünmesini, kendisi gibi hissetmesini, kendi istediğini istemesini sağlayarak oluşturmaya çalışır, onu bir nesneye, kendi nesnesine dönüştürmek ister.

3-Güçsüzlük:

Varoluşçular her birimizin risklerle ve yaptırımlarla kuşatıldığını söyler. James Bugental her davranışımızın suya atılmış bir taş gibi etrafımızda halka halka etki yarattığını dile getirir. Her an, bizim bilgimiz dışında, başımıza gelebileceklerin sayısı ve potansiyeli sınırsızdır. Modern insan varoluşun bu gerçeği karşısında kendisini güçsüz hisseder. Bugental'e göre pasif manipülatör şöyle düşünür: **"Başıma gelecekleri kontrol etme gücüne sahip olmadığıma göre, kontrol tümüyle benim dışımda."** Yaşamındaki bu belirsizlik pasif manipülatörü çaresiz ve güçsüz hissettirir. Kendisini tümüyle bir nesne haline getirir. Bu çaresizliğiyle otomatikman aktif manipülatörün bir kurbanı gibi görünür. Ama hiç de böyle değildir. Bu pasif manipülatörün sinsi bir tuzağıdır. Perls'in işaret ettiği gibi, etken ve edilgen arasındaki çatışmada çoğunlukla kazanan edilgen olur. Örneğin, çocuklarıyla baş edemeyen anne hastalanır. Hastalığından gelen acizliği, bir ölçüde çocuklarını kontrol etmesini sağlar.

Diğer taraftan aktif manipülatör kurbanlarının güçsüzlüklerinden yararlanır, onları kontrol ederek

tatmin yaşar. Kendi güçsüzlüklerini itiraf etmekten korkan ebeveynler sıklıkla çocuklarını kendilerine aşırı derecede bağımlı kılarlar ve çocuklarının her türlü bağımsızlık çabalarını engellerler. Genellikle ebeveyn etken, çocuk edilgendir. Ve "eğer" tekniğinin sıkça kullanıldığını görürüz. **"Eğer yemeğini bitirirsen televizyon seyredebilirsin.", "Eğer ev ödevini bitirirsen arabayı alabilirsin."** Doğal olarak modern çocuk da kısa zamanda bu tekniği öğrenir. "Eğer çimleri biçersem ne kadar para alırım?", "Eğer bugün kardeşime bakarsam hafta sonunu arkadaşımda geçirebilir miyim?"

Gerçek aktif bir manipülatör kükremeyi seçebilir: "Söylediğimi yap ve soru sorma!" Bunu işte de görüyoruz: "Şirketin yüzde elli biri benim. Bu üniformayı giyecekler! Çünkü ben öyle istiyorum." Eğitimde de görüyoruz. Bir zamanlar ders verdiğim kolejin kurucusu şöyle derdi: "Binalar mavi olduğu sürece hangi renk oldukları beni ilgilendirmez!"

4-Yakınlaşma korkusu:

Manipülasyonun bu dördüncü nedenine Jay Haley, Eric Berne ve william Glasseı'in yazılarında sık sık rastlıyoruz. Haley şizofrenlerle ilgili çalışmalarda şizofrenlerin yakın insan ilişkilerinden had safhada korktuklarıNI ve bu tür ilişkilerden kaçtıklarım tespit etti. Berne, insanların duygularını kontrol etmek amacıyla oyunlar oynadıklarını ve bu yolla yakınlaşmadan kaçındıklarını söylüyor. Glasseı'e göre bağlanma korkusu insanların temel korkularından biridir. Manipülatör, yakınlaşma ve bağlanma korkusuyla insanlarla yüzeysel ilişkiler kurar.

5-Onaylanmama korkusu:

Albert Ellis, her birimizin yetişme sürecinde yaşam hakkında bazı mantıksız varsayımları öğrendiğimizi söyler. Bunlardan biri, herkes tarafından onaylanma gerekliliğidir. Pasif manipülatör, insanlarla açık ve dürüst bir ilişki kurmak yerine herkesi memnun etmeye çalışır, çünkü yaşamını bu aptalca varsayım üzerine kurmuştur.

KENDİMİZİ GERÇEKLEŞTİRMEK İÇİN NE YAPMALIYIZ?

Birkaç yıl önce elime "Bir İnek Los Angeles'da Yaşayamaz" adlı bir makale geçti. Makale'de akrabalarını kaçak olarak Amerika'ya sokan bir Meksikalıdan bahsetmekteydi. Onlara dedi ki: "Bakın bu Amerikalılar oldukça nazik insanlardır, ancak çok hassas oldukları bir nokta vardır: onların birer ceset olduklarını hiçbir zaman hissettirmemelisiniz!" Bence bu cümle günümüz insanının "hastalığını" oldukça iyi tarif ediyor. **Modern insan ölüdür, o adeta iplerini başkasının eline vermiş bir kukladır. "Temkinli" hareket eden ama duygularını yitirmiş bir canlıdır. "Güvenilir" biridir, ancak canlı amaçlarını, arzularını, anlamını kaybetmiştir. Bu yüzden de yaşamı oldukça sıkıcıdır, boş ve anlamsızdır. Yaşamının anlamını başkalarını kontrol ve manipüle ederek kazanmaya çalışır. Ama uyguladığı manipülasyonlar yansıyarak kendisine geri döner.**

Modern insan "ölmüş", yapmacık ve insanlıktan uzak olduğunu kabul etmek istemez. İçindeki boşluğun farkına varan bazıları ise değişimin nasıl yapılacağını bilemez. Değişim risk almayı gerektirir. **"Ölü bir canlı"** olduğunun farkına varan ve insanlığını yeniden kazanmak isteyen kişi, kendini gerçekleştirmek istiyor demektir.

Bahsedilen ölülükten canlılığa (ya da manipülasyondan kendini gerçekleştirmeye) geçiş süreci psikiyatri ve psikolojinin amacı olan hastalıktan sağlığa geçiş süreci ile aynı anlama geliyor. Bu geçiş sürecinde insanın manipülasyonlarını farkına varması birinci basamaktır. Bu noktada değişim zaten başlar. Değişimin sürmesi ise insanın umutlu olmasına bağlıdır. Bu manipülasyonların her birinden kendini gerçekleştiren davranışların doğabileceğini umut etmelidir. Umut olmazsa değişiklik de olmaz. Erik Erickson'un dediği gibi: **"Derin ruhsal rahatsızlıklarla umutsuzluk duygusu arasında oldukça yakın ilişkiler bulunur."** İnsanın kendisi bir yana, çağdaş psikiyatri ve psikoloji bile uzun süre umuttan yoksun kalmıştır, ancak Freud sonrası gelişmeler hızla bu umudu yapılandırmaktadır.

Tıbbi anlamda kabul edilen sağlık ve hastalık kavramları da artık değişmektedir. Artık hastaların önemli bir kısmı psikoz ya da nevroz grubuna kolayca sokulamıyor. Gerçekte hasta, yaşamla ilgili problemleri olan ve kendisine zarar verebilecek manipülasyon paternleri geliştirmiş bir insandır.

Daha da önemlisi "Ruh hastalığı" terimi bu insanları tarif etmekte başarısızdır. Thomas Szasz **yazılarında bu insanlar için bir tıbbi tanı modeli geliştirmenin ve hastaya bir etiket yapıştırmanın anlamsız olduğunu belirtir.** Çünkü bu yapıldığında esas olarak uyumsuz davranış problemi arka plana itilir. Ruhsal problem, sanki bir bedensel hastalıkmış gibi ele alınmaya başlar. Böyle bir durum hastanın problemli yaşamaya devam etmesi için bir bahane haline de gelebilir. "Ben hastayım, yapamam."; "Beni suçlama, ben nevrotiğim"; "Takıntılarım bunlara neden oluyor üzgünüm" gibi.

Manipülatör dediğimizde, başkalarını ve kendisini nesneler olarak algılayan ve bu nesneleri sömürerek, kullanarak ve kontrol ederek kendisine zarar veren kişiyi kastediyoruz. Her insan bir dereceye kadar bir manipülatör olmasına karşın (ben de bu özelliğimi kabul ediyorum), modern hümanistik psikoloji insanın bu manipülasyonlardan kurtularak kendini gerçekleştirmesine yardımcı olabilir.

Kendini gerçekleştiren insan, kendisini ve başkalarını kendisine özgü potansiyelleri olan bireyler olarak kabul eden ve böylece kendi kişiliğini iyi ifade edebilmiş insandır.

Her birimizde hem manipülatör hem de kendini gerçekleştiren insan özellikleri beraberce yer alır. Ama biz çaba göstererek kendimizi daha çok gerçekleştirebiliriz.

Eğer modern insan "ruh hastası" değilse, problem nedir?

William Glasseı'e göre o sorumsuz biridir. İlk önce kendi sorumluluklarını üstlenmelidir. Eric Berne'e göre o bir oyuncu, Albert Ellis'e göre o mantıksız varsayımlara göre davranan biri, Everett Shostrom'a göre ise o öncelikle bir manipülatördür ve işe, bu manipülatif davranışlarının farkına varmakla başlamalıdır. İkinci olarak ona anlaşılır amaçlar sunulmalıdır. Bu amaçlar onu yaşamını tam anlamıyla geliştirecek şekilde motive etmelidir.

Problemli insanı Shostrom basitçe manipülatör olarak tanımlıyor. Bu insan hem kendisini hem de başkalarını yalnızca "nesneler" olarak algılamakta ve bu "nesneleri" sömürerek, kullanarak ve kontrol ederek kendisine zarar vermektedir. O halde amaç manipülasyonlardan kurtularak kendini gerçekleştirmektir: **Kendini gerçekleştiren kişi kendisini ve başkalarını "nesneler" olarak değil onları "özne" olarak gerçek değerleriyle algılar. Kendisine zarar veren manipülasyonlarını kendisini gerçekleştirici davranışlara dönüştürmeyi başarmıştır.**

Shostrom "hasta" ya da nevrotik değil herkesin kendisinde keşfettiği manipülasyon davranışlarından bir şeylere sahip olduğu varsayımından hareketle "etken" ve "edilgen" bireyleri ele alan oldukça kullanışlı bir **"Manipülatif Tanısal Sistem"** geliştirmiştir.

Geleneksel tıbbın amacı bir tanı koymak ve bu tanıya göre uygun tedaviyi uygulamaktır. Ancak bu psikiyatri için geçerli değildir. Çünkü sonuçta tanı ne olursa olsun uygulanan ana tedavi psikoterapidir! Glasser'in de dediği gibi **"Kızıl hastalığı, sıtma ya da frengide uygulanan hastalığa özgü tedavi yöntemleri psikiyatride yoktur. Uygulanan psikoterapi çoğu psikiyatrik durumlarda birbirine çok benzemektedir."** Bu sisteme göre kişinin uyguladığı değişik manipülasyonlar ortaya çıkarılmakta ve hastada değişim gerçekleşmektedir.

Klasik psikiyatrik tanı ise (hastaların şizofrenik, kompulsif vs. olarak damgalanması) konan tanıdan haberi olan hastada huzursuzluk ve güvensizlik yaratarak problemi daha karmaşık hale getirmekte ve tanıdan haberdar edilmeyen hastada ise korku ve kendisinden şüphe gibi olumsuz duygular uyandırmaktadır.

Profesyonel terapist, bu manipülatif tanı sisteminin nispeten basit olduğuna bakarak bu yöntemi küçümsememelidir; zira deneyim bu sistemin etkili bir şekilde değişime götürdüğünü gösteriyor. Hastada kendini gerçekleştirme yönünde köklü değişiklikler ortaya çıkıyor. Bu iyileşme, yıllarca psiki-yatrik yöntemlerle elde edilebilen vasat iyileşmelerden çok daha fazlasını sunmaktadır.

Sonuç olarak bu bilgiler ile nispeten olgun yaşta olan erişkinlerin de kullandıkları manipülasyonların farkına varmalarını ve alternatif olarak kendini gerçekleştirme yöntemlerini görmelerini sağlayacağını umuyoruz. Kendilerini bunalmış hisseden manipülatörler belki de profesyonel yardımdan daha çok fayda görebilirler. İleride profesyonel bireylerin liderliğinde sürdürülen kendini gerçekleştirme yönelimlerini geliştirme amaçlı fikirlerin yaygınlaşacağı düşünülebilir***. Eğer insan böyle bir toplulukta kendisini ifade etmeyi öğrenebilirse belki de manipülasyonlarının farkına varacak ve bunları değiştirerek daha zengin bir yaşam sürmenin kapılarını açmış olacaktır.***

"Kendiniz olmayı" veya Kierkegaard'ın dediği gibi "gerçekte olduğunuz kişi olmayı" tavsiye ediyoruz (bunun tam olarak anlamını bilen kaç kişi var acaba?). Buna şunu ekleyebiliriz:
"Ne kadar aptalca, saçma veya gülünç olursa olsun, kendim olabilirim ve kendimi sevmeliyim."

Derleme yapılan Kaynak:
Everett L. SHOSTROM, Kendisi Olamayan İnsan Berberi İçin Yalnızca Bir Kelledir Türkçesi: Dr. Kağan KOCATEPE, Kuraldışı, 1997,İstanbul

Mete TUNÇAY, “BİLİNECEĞİ BİLMEK” Yazılarından

OKUMAK YAZMAKLA İLGİLİ DÜŞÜNCELER

Kimi bilimsel araştırmalarda verilen kaynakçaların (bibliyografya listelerinin) uzunluğu, beni önce gıpta ve hayranlığa, sonra da kuşkuya sürüklüyor. Bir insan, bu kadar çok kitap okumuş olabilir mi, diye düşünüyorum. Ama türlü türlü kaynakçalar arasında ayrım yapmak gerekir. Bir kere, yazarın tümünü okumuş, hatta görmüş olmak iddiasında bulunmadan, «bu konuda şu şu kaynaklar varmış, ilgilenirseniz bulmaya çalışın» dercesine düzenlediği listeler olabilir.

Sonra, belirli bir takım olguların öğrenildiği kitapların gösterilmesi sorunu geliyor. Diyelim, bir kaynakta, başka bir yerde bulunmayan bir belgenin sureti verilmiştir. Belki o kitabın bütünü okunmadan bundan yararlanılabilir. **(Aslı başka bir kaynakta verilen belgeler konusunda ise, şöyle bir kötü uygulamaya sık sık rastlandığını sanıyorum. Gönderme yapılan ana kaynağa gitmeden, ara kaynağa dayanılarak, gidilmiş gibi yapılıyor. Bu kesinlikle yanlıştır. Hele, ara kaynakta bir aktarma bozukluğu varsa, insan kolayca yakayı ele verebilir. Ana kaynağa da gidilmesi durumunda ise, araştırıcının ilk dikkatinin çekildiği ara kaynak, birçok durumlarda -akademik nezaket- daha doğrusu namus gereği anılmalıdır. Ancak, pek harcıâlem bir olgusal bilgi söz konusuysa, böyle yapılmayabilir.)** Bir de, özgül bir yorumundan, düşüncesinden yararlanılan bir yapıtın, tümü okunmadan, yazarın o yorum ya da düşünceyi nasıl bir genel kurgu içinde, ne gibi bir bağlamda geliştirdiği kavranılmadan, bir başka kitabın göndermesiyle öğrenilip kaynakçada gösterilmesi var ki, asıl bu türden akademik ahlâksızlıkların yaygın olduğu gözlemlenebilir.

Üçbeş kitap alıp, onlardaki göndermeleri de apartarak, bir yenisini yazmak, çağımızın yaygın bir hastalığı, galiba. Kaynakçaların geometrik diziyle uzamasına, bu yöntem (!) yol açıyor.

Geçenlerde bir öğrenci benden yakın Türk tarihi konusunda bilgi edinmek için neler okuması gerektiğim sordu. Hangi kitaplara, nasıl bir sırayla başvurmasını salık verirdim. İsteğini cevaplandırmaya çalışırken, ona **«kitaplardan ancak bildiklerini öğrenebilirsin»** diye paradoksal bir söz de söyledim. **Meramım şuydu:** Bir şey okurken, kafamızdaki sorunsal yaklaşımın gelişmesi ya da değişmesi çok yavaş oluyor. Dolayısıyla, daha önce kurulmuş olan ilişki çerçevemizin dışında kalan noktaları algılayamıyoruz göremiyoruz. Bir kitabı, aradan bir süre geçince kafamızdaki sorunsal geliştikten ya da değiştikten sonra-bir daha okuyunca, ilk okuyuşumuzda dikkatimizi çekmeyen birçok şey buluyoruz onda. Bu dediğim, edebiyat yapıtlarının değerlendirilmesinde de geçerlidir; fakat bilgisel araştırmada, bunun önemli sonuçları olduğunu unutmamalıyız.

Bilmediklerimizden değil, bildiklerimizden (yani bildiğimizi sandığımız şeylerden) şüphe edelim. Bilmediklerimizi -gerekliyse- nasıl olsa inceleyip öğrenmeye çalışırız. Anlatmak istediğime, kendimden bir örnek vereyim. Ben, eski harfleri okumayı üstünkörü öğrendim. Yazmam hiç yok; okumam, yalnız kitap harflerinden; elyazısını (rık’ayı) hâlâ sökemiyorum. Arap harflerindeki sessizlerin bolluğu yüzünden, hele anlamını bilmediğim bir sözcükle karşılaşınca, «olsa olsa» yöntemim işe yaramıyor: ya sözlüğe bakıyor ya da bir bilene soruyorum. Ama bazan okuduğumu sandığım yerler çıkıyor; asıl tehlike oralarda. **Türkiye’de Sol Akımlar’ın tarihi üstünde çalışırken, Berlin Kurtuluş’unda (1919) Lem'i Nihat’ın bir öyküsünü görmüştüm.** O sayının içinde neler olduğunu bir dipnotta anlatırken, bu öykünün başlığını da -doğru okuduğumdan kuşkulanmadan-, yazıverdim: **Hür Talâk.** Belki, evlenme boşanma kolaylığının sağlanması, sosyalistlerin istediği bir şeydir, diye de düşünmüşümdür, o sıra. **Meğer, öykünün adı, Hortlak’mış.** Bilenler, pek gülmüşler. Sh:13-14

Kaynak:
Mete TUNÇAY, BİLİNECEĞİ BİLMEK, Alan Yayıncılık Birinci Baskı: Kasım 1983,İstanbul; Türkiye Yazıları, sayı 2 (Mayıs 1977)'de yayınlanmıştır.

**

DÜŞÜNCE VE ANLATIM ÖZGÜRLÜĞÜ

….

Düşünce ve anlatım özgürlüklerinden farklı olarak, düşünme özgürlüğünün kayıtlanamayacağını sık sık işitiriz. Kendi içimizde istediğimizi düşünebilirmişiz. Oysa, bu söz bir yarım-doğruya benziyor. Gerçekte, doğadan ve ortamdan gelen belirleyici etkiler, düşünme yetisinin bağımsızca yahut özerkçe kullanılmasına elvermez. Ortam etkileriyse, dolaylı olarak pekâlâ manipüle edilebilir, edilmektedir de. Düşünme yetisinin, tepki yoluyla bile olsa, belirli bir takım ekonomik, toplumsal ve siyasal koşullandırmalardan bağımsız olarak işleyebileceğini düşünemiyorum. Oysa, tam bir bağımsızlık sağlânamasa bile, düşünmenin özellikle belirleyici ve sınırlayıcı ortam koşullarından, olabildiği kadar özgür kılınmasında, kişi ve toplum açısından yararlar vardır. Hemen söyleyeyim ki, düşünme, düşünce ve dolayısıyla anlatım özgürlüklerinin kişisel ve toplumsal yararları olduğunu ileri sürerken, bunun katkısız bir «iyilik» olduğunu vehmetmiyorum. Elbette, bu özgürlüklerin de sakıncaları ve tehlikeleri de vardır; bilinçle ve sorumlulukla kullanılmazlarsa, «kötülük»lere yol açabilirler. Ancak, düşünme ve düşünce özgürlüklerinin birazdan göstermeye çalışacağım yararları, «insan» olmayla, «insanca» yaşamayla o denli yakından ilişkilidir ki, bu tür rizikoları göze almak zorunludur.

***

Düşünme ve düşünce özgürlüklerinin, kişi ve toplum açısından işlevlerini ayrı ayrı düşünebiliriz. Önce, kişi açısından bakalım. Düşünmek, yani düşünce üretmek, kişinin özünü, benliğini tanımlaması, oluşturması, gerçekleştirmesi —adına ne derseniz deyin,— kendi olması sürecinin önem-li bir parçasıdır. Yalnız başkalarına öykünerek, onların düşüncelerini papağan gibi tekrarlayarak, kendisi herhangi bir yeni düşünce ortaya koyamadan yaşayan bir kimseye «kişi» demek bile güçtür —o, daha çok, bir robottur. İzninizle, «yeni» yani «başka» ya da «ayrı» düşünmeye, iyi-kötü- nün, hatta doğru-yanlışın ötesinde bir değer verdiğimi belirtmek 'isterim. Bu, belki, «yeni »ye kendi başına bir önem tanımak oluyor. Aslında, ille de yenilikçilik sevdasında değilim. Her eskinin kötü ya da yanlış, her yeninin iyi ya da doğru olması, elbette gerekmez. (Yaşlandıkça, bunun tersine inanasım bile geliyor!) Ama, kişiliğin gelişmesi açısından, bir kimsenin kendi yanlışının dahi başkalarından apart- tığı doğrulara yeğ olduğu yadsınamaz.

Toplum açısından ise, özgürce yeni düşünce üretimi ve bu düşüncelerin yayılma olanağı bulması daha bile önemlidir. **John Stuart Mill**, ***<u>Özgürlük Üstüne</u>*** denemesinde bunu özetle şöyle savunur: Belirli bir toplum düzeni toptan ya da yer yer yanlış olabilir, der. O düzeni eleştiren ve yanlışların yerine konabilecek doğruları gösteren düşüncelerin ileri sürülebilmesi, bu bakımdan gereklidir. Hatta, tümüyle doğru kurulmuş bir toplum düzeninin bile dogmatikleşerek, kalıplaşarak yozlaşma eğilimine karşı, sürekli olarak başka seçeneklerin önerilmesi, o düzene sağlıklı bir canlılık getirecektir.

Doğru bir düşüncenin de dogmalaştırılarak değersiz hale getirilebileceği görüşüne katılıyor ve bunun haklı bir yargı olduğunu onaylıyorum. Ancak, toplum düzeninin toptan ya da yer yer doğruluğundan yanlışlığından böyle uluorta söz edilmesi, zevkimi pek okşamıyor. Doğru-yanlış kavramlarının bu bağlamda kullanılmasını uygun bulmuyorum. İnsan toplumu, ilk kuruluşundan bu yana, çeşitli yerlerde türlü çizgiler boyunca evrilegelmiştir. Ben, bu ana çizgilerde bir gereklilik izi göremiyorum. Her ne, nasıl olmuşsa, zaten onun öyle olması gerekiyordu demek, bana totolojik görünüyor. Gerekircilik (determinizm), tarihsel rastlantılarla tutulan yolların yönünde ya da tümünde değil, her bir yolun içinde, ekonomik ve toplumsal öğelerin kendi aralarındaki ilişkilerinde geçerlidir, sanıyorum. Doğru-yanlışlık da, bir toplumun insanlarının benimsedikleri amaçlarla o amaçlara hizmet edeceğini umdukları araçların uygunluğunda ya da uygunsuzluğunda söz konusu olabilir. İşte, bir

toplumda varolanı eleştirmek ve olmayanı önermek özgürlüğü, hem o topluma yeni yönelişler getirmeye hem de amaçlarla araçlar arasında işlemsel tutarlılık sağlamaya yarar.

***

Düşünme, düşünce ve anlatım özgürlüklerinin kişisel ve toplumsal yararları böylesine büyük olmakla birlikte, gerçekleştirilmeleri ve tanınmaları çok güçtür. Psikolojiden hiç anlamam, ama Hobbes'un insan doğası üstüne karamsar görüşleri insanların büyük çoğunluğu için bana haklı görünüyor: İnsanlar, sürekli bir güvensizlik duygusu içinde yaşayan, çıkarlarına bağlı, üstelik de tembel yaratıklardır. Tutucu olmalarının, yeniden korkmalarının temelinde bu özellikleri yatar.

İnsan kişiliğinin, kendinin özgürce düşünüp davranmasına da, başkasının özgürlüğünü yüreğinin kaldırmasına da pek elverişli olmayan bu özellikleri, bir takım toplumsal kuramların zaman içinde evrile devrile gelişmesine yol açmıştır. Öyle ki, bir de kurumsallaşmış bu olumsuz koşullara karşın, insanın düşünce özgürlüğünü koruyabilmesi, nerede var bir mucizedir. Demek, insanın doğasında yalnız Hobbes'un vurguladığı korkaklık, çıkarcılık, tembellik değil, bunlarla çelişen hatta yer yer bunların üstesinden gelen, kişiliğini bağımsız olarak kurma eğilimleri de bulunmakta. Elbette, bu eğilimler, kimi insanlarda başkalarından daha güçlüdür.

***

Tarih boyunca, düşünce özgürlüğünün en büyük düşmanı olan toplumsal kurama, yani dine dokunmadan geçemeyeceğim. Hemen belirteyim ki, özgürlüğe aykırılık, yalnızca dinin örgütünden, din örgütünün bağnazca uygulamalarından ileri gelmemektedir. (Ben deistler gibi düşünmüyorum.) Tanrı fikri, kendi başına, özgürlüğü olanaksız kılan bir tasarımdır. **Teslim etmek gerekir ki, insan toplumu dinsiz herhalde zor kurulurdu.** Fakat dinler, insan toplumuna bir düzen verebilmek için insanları en zayıf yanlarından yakalamışlardır. Din denilen ortaklaşa aldatmaca/hile-i şeriyye, ilk başlangıcından beri her zaman bir takım ayrıcalıklı sınıfların işine gelmiştir. Rahiplerin kendi çıkarları için dinleri uydurduklarını söylemek, belki yalnızca tarihsel bir varsayım olarak kalmaya mahkûm, dar bir görüş olurdu; ama, ne gibi aşkın esinlenmelerle kurulmuş olursa olsunlar, dinlerin hep bir takım kişileri pek dünyevî bir anlamda yararlandırdıkları, sanırım, yadsınamayacak bir tarihsel gözlemdir. Dinin içeriğinin geniş ölçüde boşaldığı, ancak bir kuru kabuk gibi göreneklerle yaşadığı günümüzde de, bütün toplum düzenlerinde böyle gelmişlerin böyle sürüp gitmelerinde çıkarı olanların, din benzeri koşullandırmaları hazırladıklarım ve kışkırttıklarım, görüyoruz.

Kanımca, eskisinin yerine bir yenisini koymaya kalkmadan, dinin özgürlükleri boğucu etkilerine karşı savaşmak, Aydınlanma Çağından bugüne önemini korumakta. **Ne yazık ki, insanlar kötü alışkanlıklarından da kolay kolay vazgeçemiyorlar.**

Sözü, günümüz Türkiye'sine, düşünme, düşünce ve anlatım özgürlüklerinin içinde yaşadığımız bu toplumda karşı karşıya olduğu sıkıntılara getirmek istiyorum. Bence, çağdaş Türkiye toplumunda, çeşitli özgürlük engellerinin ana kaynağı, kapitalist özel mülkiyet kurumudur. Benim bu yargıma karşılık, sağdan hemen itirazlar yükselecek ve örneğin denilecektir ki, kapitalist özel mülkiyet düzeninin geçerli olduğu Batı Avrupa toplumlarıyla bunun kaldırıldığı Sovyet Rusya'yı, Çin'i bir karşılaştır bakalım, hangisinde düşünce daha özgür? **Buradaki konuşmamda, başka ülkelerden söz etmeyi gerekli görmüyorum. Dilerlerse, bir işbölümü yapalım: sağcılar Komünist ülkeleri özgürlüklerine kavuşturmakla uğraşsınlar. Ben bugünkü Türkiye'nin özgürlük sorunuyla ilgileniyorum. Kanımca, ülkemizde gitgide daha etkili ve gelişkin teknolojik araçlara sahip olan tekelci özel mülkiyet, düşünme, düşünce ve anlatım özgürlüklerinin başlıca sınırlayıcısıdır. Hele, türlü reklâm ve propaganda teknikleri, aykırı yani özgür düşünen kişiyi gitgide ender bulunur ve daha az önemli bir hale getiriyor.**

***

Basın gibi kitle haberleşme araçlarına bir göz atalım.

Bunlar, düşünme, düşünce ve anlatım özgürlükleriyle, bir verdikleri, bir de vermedikleri yönünden ikili bir ilişki içindedirler. Tarih nasıl, olan değil, yazılansa; düşünce de —korkarım— düşünülen değil, yaygın anlatım olanağı bulandır. **Peki, Türkiye'de hangi düşüncenin bu olanağı bulmasına kim karar veriyor?**

Kamuoyu mu?

O dediğimiz, geniş ölçüde beş-altı kişinin çıkarı ve keyfiyle belirlenmiyor mu? Karacan'ın (Milliyet), Simavî Kardeşlerin (Hürriyet ve Günaydın), Ilıcaklı'nın (Tercüman), Nadir Nadi'nin (Cumhuriyet) günlük tirajları yüzbinlerle ölçülen gazetelerinde ne verilirse, kamuoyu odur; bunlarda ne uygun görülmez, ketmedilirse, kolay kolay kamuoyuna mal olmaz. (1983 yılı baz alınarak)

Günlük gazetelerin dışında kalan basın türleri, yani dergi gibi süreli yayınlarla kitaplar konusunda da, özel mülkiyet düzeninin sınırlayıcı etkisi kendisini göstermektedir. Bunların basılmasından dağıtılmasına dek, okuyucu için hazırlanma sürecinin çeşitli aşamaları hep büyük para işidir. Yayıncılık alanında oluşan tekellerin dışında kalan küçük işletmelerin yapabildikleri iş hacmi, devede kulak kalıyor.

Plâk, bant, film gibi konservelerinin yine geniş ölçüde özel kesimce yapılıp işletilmesine karşılık, canlı ses ve görüntü yayımı, bilindiği gibi, Türkiye'de devlet tekeli altında, TRT'nin zaman zaman özel kesimin gündelik basınını aratacak kadar kötüleşmesi, beni esas savımdan caydırmaya yeterli değil. Bence, düşünce özgürlüğünü geliştirmenin en doğru yolu, bütün kitle anlatım ve sunu araçlarının özerk kamu kuruluşlarının eline verilmesidir. Son yıllardaki uygulama bozuklukları, olsa olsa, kapitalist özel mülkiyet düzeninin egemen olduğu bir devlet mekanizması karşısında, bu tür kamu kuruluşlarının özerkliğinin daha sağlam kurulması gerektiği sonucuna götürür. Yarın burada, kurumlar yoluyla özgürlüklerin korunması konusunun üstünde durulurken, özerklik sorununun da uzun boylu tartışılacağını sanıyorum. Onun için, bu konuda fazla bir şey söylemeyeceğim. Yalnız şu düşüncemi belirtmekle yetineyim ki, özerklik siyasal iktidarın keyfî karışmalarına karşı bir savunma sağlarken, bu gibi kuruluşların ülkemiz halkına karşı sorumluluklarının bilincini taşımasının da mutlaka bir yolu bulunmalıdır.

«Halka karşı sorumluluk» metafizik bir söze benziyor. Ama, bunun yerine, örneğin «hukuka uygunluk» demek istemiyorum. Çünkü bu formülün de ya eşit ölçüde belirsiz bir hedef olarak kalma ya da —daha sık gördüğümüz üzere— biçimci bir anlamda yorumlanarak kuru bir kuralcılığa dönme tehlikesi var.

***

Bence, bir insana özgürlüğü ancak başka özgür insanlar öğretebilir. Onun için, bildirimin bu son bölümünde, yarın tartışacağımız «özgürlük için eğitim» sorununa da belki bir çeşit «girizgâh» olarak, insanları özgür kılmanın yasal ve toplumsal koşullarından kısaca söz edeceğim.

Düşünme, düşünce ve anlatım özgürlüklerinin ya da olanaklarının erişebilecekleri en geniş ölçülere kavuşturulması, salt siyasal önlemlerle sağlanamaz. Çünkü bu tür özgürlüklerin önündeki engeller yalnız hukukî-yasal nitelikte değildir. Ama özgürlük savaşımının ilk olarak yönelmesi gereken hedefler, bunlar. **Aslında, ceza yaptırımlı bir yasal kural bile, görüyoruz ki, esen rüzgârlara göre anlam değiştiriyor.** Marx'la Engels'in Komünist Manifesti, 12 Marttan önce bir iki yıl serbestti - çevirmen ve yayıncıları mahkemede aklandılar, beraat kararları yargıtayca onaylandı.

12 Martla birlikte, tekrar yasaklandı - sorumluları hapse tıkıldı. Yine, bir iki yıldır, anlaşılan serbest. Bu arada, 142. madde hep aynı kaldı. Eski barometrelerin «mütehavvil» yazan yeri gibi,

böyle oynak bir durumda, düşünce özgürlüğü elbette güvenli sayılamaz. Burada, insanlarımızı özgürlük kahramanı ya da kurbanı olmaya zorlayan faşist kökenli yasa maddelerinin en kısa zamanda kaldırılması istemini bir kez daha dile getirirken, sanırım, yalnız kişisel bir görüşümü dile getirmekle kalmıyor, Felsefe Kurumu'nun bütün üye ve konuklarının duygularım da söylemiş oluyorum.

Özgürlüğün toplumsal engellerinin gevşetilmesi, yasal çerçevenin genişletilmesiyle pek ilgisiz değildir. Ama, ondan çok daha güç ve uzun süreli bir iştir. Bir yaygın kültür işidir. Düşünce özgürlüğünün, seçkin bir mutlu azınlığın lüks işlevlerinden olduğu kanısında değilim. Başka yerlerde de söylediğim gibi, öteki insanlardan daha akıllı, daha bilgili, daha yürekli kişiler varsa —ki, bu çoğucası daha elverişli ortamlarda doğup büyümüş olmaktan ileri gelir—, ben bu ayrıcalıklı durumlarının, onlara —mânen— öteki insanların üstünde bir takım haklar sağlamadığına, olsa olsa onları öteki insanlara karşı borçlu kıldığına inanıyorum. Oysa bizim sözde seçkinlerimiz, en başta ekonomik çıkarları nedeniyle, bu ahlâk yükümlülüklerine ihanet halindeler. Toplumun yeni ve değişik düşüncelere karşı direnmesinde, seçkinlerinin olumsuz tutumlarının, hatta iki-yüzlü kışkırtıcılarının sorumluluk payı azımsanamaz, sanırım. Ne var ki, tam özgür olmayan bir toplumda, seçkinlerin de yaşayabilecekleri ancak sahte bir özgürlüktür, bunalımlardan baş alamayacak bir kendi kendilerini aldatmadır.

Özgür olmak, özgür düşünmeyle başlar; özgür düşün- meyse, ancak eşitlikçi bir özgür toplumda olanaklıdır. Sh:27-31

Kaynak:
Mete TUNÇAY, BİLİNECEĞİ BİLMEK, Alan Yayıncılık Birinci Baskı: Kasım 1983,İstanbul; 25 Ekim 1977'de, Felsefe Kurumu'nca düzenlenen, «Özgürlük Sorunu ve Türkiye» seminerine sunulan bu bildiri şimdiye değin yayınlanmamıştır.

**

BÜYÜYEN ÖZGÜRLÜK

İnsanlık tarihinin akışı iyiye mi gidiyor, köyüye mi? **Bilimsel olmaktan çok, felsefî bir soru. Çünkü, iyi ya da kötü gibi değer yargılarının bilimde yeri yok. Ama bu sorunun karşısında takındıkları tutumlara göre, insanlar ikiye ayrılıyor:** Genel olarak gidişin iyi yönde olduğuna inanan ilericiler ve işlerin hiç de öyle içaçıcı olmadığını düşünen tutucular. Gerçekten, çeşitli siyasal teorilerin temelinde, böyle bir iyimserlik - karamsarlık ayrımı yatar. Ama karma görüşler de var. Kimi, tarihin bir sarkaca benzediğini savunuyor: bir iyiye, bir kötüye giden ve gelen. Duvar saatinin sarkacı bu turu bir saniyede atıyorsa, insanlık tarihinde binlerle, onbinlerle yıl sürüyor bu gidiş geliş. Diyalektik bakış da, aslında bu fantastik tasarıma hayli yakın. Ancak bir karanlık dönemi bir aydınlık dönem, bir aydınlık dönemi bir karanlık dönem izlerken, bakıyorsunuz ilerleyivermişsiniz. Bugün dünden iyi, ama yarın bugünden kötü olabilir; ne var ki, öbür günün iyisi bugünün iyisinden daha iyi olacaktır.

Hegel, «Tarih, özgürlüğün tarihidir» demişti. Birçok konularda karışık düşünmeyi pek seven diyalektikçi Alman filozofunun bu sözüyle de, geçmişte varolmayan, ama tarihin gelecekte varetmeye çalıştığı bir özgürlük kavramını mı, yoksa özgürlük kavramının bütün tarihin akışını açıklamaya yeteceğini mi anlatmak istediği pek açık değil. Galiba, gerçekte herzaman adına özgürlük denen bir şeyler vardı. Ama, bunlar neydi ve kimlere tanınıyordu? İşte tarih, özgürlük kavramının zamanla hem kapsamının genişlediğini hem de sahiplerinin çoğaldığını gösteriyor. **Dün hiç kimse için «caiz» sayılmayan bir şey, bugün canı isteyen için pekâlâ «olabilir» kabul edilmekte. Dün birkaç kişinin ayrıcalığı olan bir şey, bugün bütün insanların hakkı sayılmakta. Yarın, bunlar soyut birer imkân olmaktan da çıkacak, herkes için gerçekleşecek.**

Güncel sıkıntılarla zorlandıkça, böyle geniş düşüncelere sığınmak insanı rahatlatıyor. O zaman zorbalarınıza kızmıyor, acıyorsunuz. Eski Taş Çağını iki milyon yıl önce yaşamıştık. Endüstri Devrimi başlayalı daha ikiyüz yıl bile olmadı. Bugün doğanın düzeninin bir parçası gibi gördüğümüz basit şeyler

için, az bir zaman önce ne kanlar akıtılmış. **Bugün uğrunda acılar çekilen nice şeyler de, yarınki kuşaklara basit gelecek!**

Özgürlük büyüyor. Bu gidişi durdurmaya hiç kimsenin gücü yetmemiş tarihte. Ne despotlar, ne kurnaz siyasetçiler gelmiş geçmiş. Hiçbiri gelişmeyi göğüsleyememiş. Zengin-fakir ayrımı yapmadan herkese seçmenlik hakkı tanınması, sekiz saatlik işgücünün kabul edilmesi, insanların derileri kara diye hayvan gibi alınıp satılmaması için ne savaşlar verilmiş. Sonunda bunlar hep benimsenmiş. Bugün yeni özgürlük isteklerini boğmaya çalışanlar da, dün karşı koydukları genel oy hakkını tanımışlar, çalışma saatlerini kısaltmışlar, köleliği kaldırmışlar. Yarın onların çocukları, hiç şüphesiz, şimdi babalarınca yadsınan haklara bir bir sahip çıkacaklar.

Özgürlüğün gelişmesinde önemli bir nokta var. Zorbalık, kişisel başına buyrukluk yerine, çoğunluklara da dayanabilir. Biz bugün halâ, ilkel azınlık zorbalarından çekiyoruz, çektiklerimizi. Ama zorbalık çoğunluklara da dayansa, yine özgürlükleri boğucu olur. Kendileri azınlıktayken zorbalıkların her türlüsünü eleştirenler, çoğunluk oldukları zaman da özgürlükçü kalabilmeli. Çünkü büyüyen özgürlüğün sonu yoktur. Bugünün en ileri özgürlükçüsü, yarın mutlaka aşılacaktır. Gerçekten özgürlüğe inanmak, bunu bilmekle olur. Sh:32-33

Kaynak:
Mete TUNÇAY, BİLİNECEĞİ BİLMEK, Alan Yayıncılık Birinci Baskı: Kasım 1983,İstanbul; Yeni Halkçı, 23 Haziran 1973'de yayınlanmıştır.

**

BİLİNECEĞİ BİLMEK, İNANILACAĞA İNANMAK

Sağcılar, Marksizme öteden beri iki ayrı düzeyde saldırırlar — dinlerine bağlı aşağı sınıfların karşısına geçince, «Marksizm din düşmanıdır» derler; dinleri hor görmeyi öğrenmiş «aydın»ların karşısında ise, Marksizmin bir din olduğunu söylerler. Maksut bir (yani, bu öğretiye kara çalmak) olduktan sonra, rivayatın muhtelif olmasında (hatta çelişik olmasında) ne beis var, değil mi?

Bu yorumlar, elbette, yarı-doğrulardır; tümüyle alındıklarında, içlerinde doğru-olmayanı taşıyan bütün önermeler gibi, bunlar da yanlıştır. Marksizm bir ideolojidir, toplumcu ideolojilerden biri ve en önemlisidir, ideolojiler, içlerinde bilgi ve inanç öğeleri taşırlar. Salt bilgi (ve bir takım varsayımlarla) bir teori oluşturabilirsiniz; ama size yön gösterecek bir hareket rehberi, bir toplumsal program yapamazsınız. İnandığınız bir değer - sistemi olmadan eylemi düşünemezsiniz. (Bütün dinler, belki birer ideolojidir; ama bütün ideolojiler birer din değildir. Bu konuyu burada uzun uzadıya tartışmak istemiyorum. Yalnız, kurulan sözde özdeşliğin tek yanlı olarak savunulabileceğini, yoksa bu ilişkinin tersine çevrilebilir nitelikte olmadığını belirtmekle yetineyim.)

Dogmatiklik, çağımızda, adı kötüye çıkmış bir tutum. Sağda solda, *«dogmatiklik bilime aykırıdır, dine özgüdür»* diye konuşup duruyoruz. Fakat işin gerçeği şu ki, inançlar, değerler konusunda *«dogmatik»* olmaktan başka bir yol da yoktur. İnandığımız değerler, *«aklî»* (rasyonel) temellere dayanmaz. Günlük dilde, gevşekçe, «*doğru*» şeylere inandığımızı söylüyoruz; oysa *«doğrıı»lar* bilgimizin konusudur, inandıklarımızsa ancak bize «haklı» görünenlerdir. Örneğin *«eşitlik»* gibi çok temel bir kavramı ele alalım. Buna inanmak, insanların eşitliğini kendimize ülkü edinmek için, doğrusunu isterseniz, elimizde hiçbir makul neden yoktur. Bilim, insanların eşit olduklarım değil, olmadıklarını gösterir. Oysa, biz insanlara eşit davranılması gerektiğine inanıyoruz. Kendimizi türlü rasyonalizasyonlarla boş yere aldatmaya kalkmazsak, bu inancımızı dogmatikçe savunmaktan, bir toplumsal ahlâk ülküsü olarak başkalarına yaymaktan, hatta sırası gelince onun uğruna döğüşmekten başka çaremiz yoktur. İnsanların eşitliğine inanmayan birini, tutarlı kaldıkça, hiç bir akıl yürütme bundan caydıramaz.

Bazı ideolojik akımların dogmatikliğinden yakınanlar, aslında bir başka şey söylemek istiyorlar. **Çünkü ideoloji olunca değer, değer olunca inanç, inanç olunca da (ama yumuşak, ama katı) bir dogmatik tutum zorunludur.** Fakat hiç de iman işi olmayan bir sorunda bilginin yerine inancı koymaya kalkışırsak, böylesi vahim bir hata olur. Hele bu yanlış yerdeki inanç, katı bir dogmatiklikle savunulursa, ona pek akıllılık demezler, akılsızlığı örtmeye ise en haklı bir ideolojinin, en parlak sloganların bile gücü yetmez. Şimdiye kadar öyle bir öğreti icat edilmemiştir. Diyelim, Tito'nun sağ olup olmadığı gibi olgusal bir sorun, elbette inanç konusu değil, bilgi konusudur. Şimdi biri kalkıp da «Ben Tito'nun öldüğüne inanıyorum» derse ve amacı, bir çeşit edebiyat yapmak değilse, onun zırvaladığına kolayca hükmederiz. Çünkü, böyle bir şeyi bilmenin bir takım yolları vardır

-Tito ölseydi, bunu hemen gazeteler yazar, radyolar söylerdi. Ne var ki, bu gibi bilgi-inanç karıştırmaları, her zaman bir bakışta farkedilecek kadar açık olmaz.

Soylu değerlere, ileri inançlara ve bilimsel çözümlemelere dayanan toplumcu ideolojileri benimseyen kişilerin, bilinecek şeyleri bilmek, inanılacak şeylere inanmak ve düşüncesizlikleriyle düşmanlarına fırsat vermemek boyunlarına borçtur. Sh:34-35

***

Yalnız başkalarına öykünerek, onların düşüncelerini papağan gibi tekrarlayarak, kendisi bir yeni düşünce ortaya koyamadan yaşayan bir kimseye 'kişi' demek bile güçtür — o daha çok bir robottur."

"Bir insana özgürlüğü, ancak başka özgür insanlar öğretebilir."

"Özgürlük büyüyor. Bu gidişi durdurmaya hiç kimsenin gücü yetmemiş tarihte. Ne despotlar ne kurnaz siyasetçiler gelmiş geçmiş. Hiçbiri gelişmeyi göğüsleyememiş.

Kaynak:
Mete TUNÇAY, BİLİNECEĞİ BİLMEK, Alan Yayıncılık Birinci Baskı: Kasım 1983,İstanbul;
Yeni Halkçı, 25 Mart 1974'te yayınlanmıştır.

**

THE AVİATOR /Göklerin Hâkimi (2004)

Okullarda öğrencilere seyrettirilmesi gereken bir film.

Yönetmen: Martin Scorsese

Senaryo: John Logan

Ülke: ABD, Almanya

Tür: Biyografi, Dram

Vizyon Tarihi: 18 Şubat 2005 (Türkiye)

Süre: 170 dakika

Dil: İngilizce

Müzik: Howard Shore

Oyuncular Leonardo DiCaprio Cate Blanchett Kate Beckinsale John C. Reilly Alec Baldwin

Özet

Vizyona girdiği sene büyük ses getiren Martin Scorsese'nin yüksek bütçeli yapımı The Aviator, bizleri ABD'nin en zengin adamlarından biri olan Howard Hughes ile tanıştırıyor. Havacılık aşığı, obsesif bir adam olan Hughes'in çalkantılı yaşamı, çalışma azmi ve başarı hikayesi iddialı bir şekilde gözler önüne seriliyor. Başrolüne Scorsese'nin esas adamı Leonardo DiCaprio'yu taşıyan film, kendisi için başarılı bir biyografik çalışma tanımını kullanmamızı sağlıyor.

ABD'nin en büyük petrol zenginlerinden olan Howard Hughes, aslında bu işlerin hiçbiriyle ilgilenmeyen biri. Onun tek bir tutkusu var, o da uçmak. Gökyüzüne olan bu ilgisi yaşamındaki her ana işlemiş. Servetinin büyük bir bölümünü harcayarak çektiği ve o zamanların en yüksek maliyetli yapımı olan Hell's Angels filmi, göklere duyduğu aşkın en büyük kanıtlarından. Daha sonra kurduğu havayolu şirketiyle dünyanın en büyük firmalarından biri olan PAN AM'a kafa tutması, bu tutkusunun aynı zamanda inat dolu bir rekabete dönüşebileceğini de gözler önüne sermekte. Azmi sayesinde kafasına koyduğunu gerçekleştirene kadar uğraşırken karşısına çıkan engeller onu durdurmaya pek yeterli olmuyor. Bu rekabetçi yapısı Hughes'a bir servet kaybettiriyor belki ama dünya havacılığına da inanılmaz artılar kazandırıyor. Sahip olduğu her şeyi gökyüzü aşkı için feda etmekten çekinmeyen bu adam, dünya havacılığının sınıf atlamasındaki en büyük rolü oynuyor.

Bu kadar büyük başarısının yanında hastalıklı bir tarafı da var Hughes'in. Öyle büyütüldüğünden midir bilinmez, Obsesif Kompulsif Bozukluk mağduru. Mikrop kapma korkusundan sürekli ellerini yıkaması, insanlarla hiçbir şeyini paylaşmak istememesi,her şeye mükemmeliyetçi yaklaşarak beğenmemesi gibi takıntıları birlikte yaşamak zorunda olduğu birer lanet gibiler. Bu aşırı kontrole dayalı paranoyalarının zamanla hayatını ele geçirmesine engel olamıyor. Hastalığı öyle boyutlara ulaşıyor ki, kafayı yemeye başlıyor Hughes. Bu kadar saplantılı ve hastalıklı bir insanın son derece başarılı bir iş hayatına sahip olması da ayrı bir tezat oluşturarak bizleri şaşırtmıyor değil hani.

Hughes'in kadınları da ayrı bir mevzu. Dönemin neredeyse bütün ünlü hanımefendileriyle ilişkisi olmuş. Katharine Hepburn, Ava Gardner ve Ginger Rogers gibi dönemin efsane isimleri bir şekilde Hughes'in hayatından geçmiş. Ancak ne yazık ki çapkınlığı dillere destan olan bu zengin adam, iş hayatındaki başarısını aşk hayatına yansıtamamış. İşe aşırı düşkünlüğü kadınlarıyla arasını açmış. Hastalığından kaynaklanan takıntılarını zaman zaman geri plana atmasını sağlayan bu gönül ilişkileri, The Aviator'da da geniş bir yer bulmakta.

Leonardo DiCaprio filmde tek başrol olarak çıkıyor karşımıza. Özellikle Hughes'in kafayı yediği sahnelerde oldukça etkileyici bir oyunculuk çıkardığını söylemek gerek. Muhteşem bir kadın olan Kate Beckinsale'i de Ava Gardner rolünde görme şansımız oluyor. Ancak The Aviator'un gerçek yıldızının kesinlikle Katharine Hepburn'ü canlandıran Cate Blanchett olduğu su götürmez bir gerçek. Hepburn'ün mimiklerini ve özellikle aksanını kusursuz bir şekilde uygulayarak unutulmaz bir performans sergileyen Blanchett, The Aviator'un o seneki Oscar töreninden başarıyla çıkmasını sağlayanların en başında yer almıştı. The Aviator aday olduğu 11 dalın 5'inde ödülü kucaklarken, Blanchett de "En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu Oscarı"na uzanmıştı.

The Aviator, Scorsese'nin hoş işlerinden bir tanesi. İş adamı, yatırımcı, yapımcı, yönetmen Howard Hughes'in çalkantılı yaşamını mümkün olduğunca derin ve ayrıntılı işlemeye çalışmış. Senaryoda Hughes'in ölümüne yer vermemiş belki –ki kendisi çok sevdiği göklerde ölmüştür- ancak genel anlamda başarılı bir iş çıkarmış. Kendisinin suç temalı filmlerini izlemeye alışmış olsak da böyle bir biyografiden alnının akıyla çıktığını söyleyebiliriz. Ünlü yönetmen Christopher Nolan'ın da bir Howard Hughes biyografisi çekmeye hazırlandığı şu zamanlarda (sonra vazgeçtiğini söyledi ancak çıkmadık candan ümit kesilmez:)) hala izlememiş olanlar için güzel bir seçenek The Aviator. Eğer biyografi de seviyorsanız ilgilinizi çekecek.

Erişim: http://pispapaz. com/2012/09/12/the-aviator/

Filmden

Hughes: Nasıl bir uçak bu?

Jack: DC-3 modelinin 21 koltuğu ve 14 ranzası var.

- Daha büyük bir şey mi istiyorlar?

50 koltuk ve 3650 metreye çıkma kapasitesi. Yo yo, 6000 metre. Düşünsene. 6000 metreye çıkmak ne sağlar?

- Daha az türbülans.

- Çünkü hava akımlarının üstünde olur. Jack, biz de bunu yapmak istiyoruz. Bugüne kadar nüfusun sadece % 1'i uçağa bindi. Çünkü korkuyorlar. Haklılar da... 2100 metrede beşik gibi sallanıyorsun. Hava akımlarının üstünde uçabilen bir uçak yaparsak herkesin kendini güvende hissetmesini sağlayabiliriz. Ülkenin, hatta dünyanın dört yanına, hava akımlarının üzerinde uçmayı başaracak bir uçak. Gelecek budur işte.

- Duydun mu beni?

- Evet. Yönetim kurulu buna destek vermezse ben de karışmak istemiyorum.

- Destek verirler mi?

- Bilmiyorum.

- Finansal durumun nedir?

- Pek parlak değil.

- Geçen yılın bütçe açığı?

- 770.000 dolar.

- Kaçtan satılıyor?

- Hisse senedinin tanesi 8 dolardan. Şimdiye kadarki en düşük fiyat, değil mi?

Ben yapabilirim.

- Ne yapabilirsin?

- Satın alırım.

- Havayolunu satın mı alacaksın?

- Tanrı aşkına birkaç bürokratın uçağı yapmamıza engel olmasına izin veremeyiz. Detayları istiyorum. Hisselerin çoğunluğuna sahip olmak kaça patlar?

Aşağı yukarı 15 milyon dolar. Çok para, değil mi?

Noah Dietrich'i ara. Hisse satın almaya başlasın.

Bekle Howard. Emin misin?

Beş dakika düşünmek istemez misin?

Çok büyük bir plan bu Jack. Bu işin peşini bırakmaya niyetim yok.

**

Kate?

Uzun zamandır, iyi kötü şöhret sahibiyim... Bunun gerçekten ne demek... olduğunu biliyor musun?

"Cehennem Melekleri" nedeniyle ben de basınla çok uğraştım. Alışkınım. Emin misin?

Howard, biz... diğer insanlar gibi değiliz. Çok rahat yanlış anlaşılabiliriz. İnsanları yanımıza çok yaklaştırmamalıyız. Değilse bizi birer canavara çevirecekler. Buraya giremezler. Burada güvendeyiz. Onlar her yere girebilirler. Kardeşim intihar ettiği zaman cenazesinde bile gazeteciler vardı. Bu işin hiçbir ahlakı yok.

Biliyor musun, bazen öyle şeyler hissediyorum ki Katie. Öyle şeyler düşünüyorum ki gerçekte var olmayan şeyler, orada olmayan şeyler hakkında çılgınca düşünceler... Evet. Bazen gerçekten aklımı kaçırdığımı düşünüyorum. Eğer aklımı kaçırırsam kör olup da uçmaya çalışmak gibi olacak. Anlıyor musun?

Bana uçmayı sen öğrettin, Howard. Her şeyi bana bırak.

**

DÖRT GÜNDE DÜNYA TURU

Tüm rekorları alt üst etti Jules Verne'in rüyalarını bile geride bıraktı. New York'tan New York'a, dünya çevresini 4 günde dolaştı Wylie Post'un rekorunu 3 gün farkla kırdı. Hughes'un Lockheed tek pervaneli uçağının inişi ile Havacılık tarihi yeniden yazıldı. Büyük havacı! Gerçek bir öncü! Lindbergh'in yarı zamanında New York'tan Paris'e, sonra da Moskova'ya uçtu. 35 saatte New York'tan Sibirya'ya. 60 saatte New York'tan, yolculuğun en tehlikeli bölümü olan Alaska'ya... İnanılmaz bir hızla yolculuğuna devam eden Hughes eve döndü. Amerikan havacılığında...

PAN AM HAVAYOLLARI BAŞKANI ...çığır açan Hughes ve ekibi...

**

. **Şuna bir göz at. XF-11, bir casus uçağı. Her santimini ben tasarladım. En yüksek hızı 450 yani her şeyle başa çıkabilecek kadar hızlı. Japonlar tasarımımı çaldıktan sonra ondan daha iyisini tasarlamam gerektiğini düşündüm.** O benim uzay mekiğim.

Çok güzel gerçekten. Pekala, neymiş bakalım?

Vay canına!

Oturma kapasitesi 60. Kanat boyu 37 metre. Dört tane çifte motor. Tavanı 7620 metre.

- Net ağırlığı?

- 86,000, kalkışta kanatlar 20 kilo. Böylece sürtünme azalıyor. Yani, yüksek uçuşta hız 340'ı buluyor. Bu da yakıt takviyesiz 4800 km'ye kadar uçuş demek.

- Ülkenin bir ucundan diğerine.

**

7 Temmuz 1946 XF-11 Test Uçuşu

Düşüyorum!

Başaramayacağım dostum!

Kahretsin!

İçerde başka birisi daha var mı?

Başkası var mı? ! Hayır.

Ben havacı Howard Hughes.

Vücudunun yüzde yetmiş sekizinde yanıklar var. Dokuz kaburgası parçalanmış. Kırık değil, parçalanmış. Burnu, çenesi ve yanağı, sol dizi ve direği de öyle. Yüzünde kemiğe kadar 60 yırtık var. Göğüs kafesi ezildiği için sol ciğeri iflas etmiş ve kalbi olduğu gibi göğüs kafesinin sağına kaymış.

Aman Tanrım! - Şu anda kan nakli yapılıyor ama...

- Kimin kanı?

- Efendim?

- Kimin kanı?

Kan bankamızdan.

- Bundan pek hoşlanmayacak.

**

12 Şubat 1947 Howard, merhaba.

- Owen, seni gördüğüme sevindim.

- Ben de öyle. İçeri gel.

- Emma yemeği hazırlayabilirsin.

- Emredersiniz. Çok güzel bir yer. Dekorasyonunu beğendim.

Teşekkürler.

Otur lütfen. Geldiğin için teşekkürler.

Özel olarak konuşmamız gerektiğini düşündüm. Yani, ofis dışında.

Teşekkür ederim Owen. Uluslararası uçuşlarla ilgili tasarıya karşı çok sert bir tavır sergiliyorsun.

- Asıl senin tavrın çok sert Owen.

- Benim tasarım Howard, elbette sert olacağım. Amerika'nın birden fazla uluslararası havayolunu... kaldırabileceğini gerçekten düşünmüyorum. Uluslararası uçuşların bir havayolunun tekelinde olması sence adil...?

Tekel mi?

Yo, yo, yo. Tek bir havayolunun, rekabet olmadan, bunu daha iyi yapabileceğini düşünüyorum. Ben sadece yolcuların çıkarlarını düşünüyorum. Tek kelimeyle harika.

Açık olalım. Adamlarım adamlarım, birçok kirli çamaşırını buldu. Basına yansırsa senin için utanç verici olacak şeyler. Seni bu utançtan kurtarmak isterim. Çok düşüncelisin Owen. Kurulum halka açık bir duruşma isteyebilir. Seni böyle bir duruma sokmak istemem. Gerçekten mi?

Dinle... Tarihte savaş vurguncusu olarak yer etmek ister misin Howard?

Bu mu istediğin Ne istiyorsun, Owen?

Sen tasarıya destek çık, ben de halka açık duruşmadan vazgeçeyim.

- Yapamam.

- Neden?

Yapamam, Owen. Tasarı TWA'in sonu olur. TWA'yı Pan Am'a sat. İyi fiyat verirler. Yerinde bir fiyat... Sonra?

Kamuya yansıtmayacak mısın?

Evet. Soruşturma kapanacak. Kimse bir şey bilmeyecek. Bu, herkes için daha iyi olacak. Owen, merak ettiğim bir şey daha var.

- Evet. Bunu yapmak istediğine emin misin, Owen?

Bana savaş açmak mı istiyorsun?

Benimle değil, Howard. devletle karşı karşıyasın. Almanya ve Japonya'yı alt ettik. Sen kimsin ki?

Juan Trippe'ye benden bir mesaj götür. Ona çiçekler için teşekkür ettiğimi söyle. Bir de kıçımın iki kanadını öpmesini!

Uzun bir liste söz konusu ama en önemli suçlama ülkemiz savaştayken, çok zor bir dönemde devleti 56 milyon dolar dolandırmış olması. Cesur, genç adamlar Normandy'de ölürken Bay Hughes namuslu vatandaşların vergilerini çalıyordu. Bu odada karanlıkta uyuyorum. Gerekirse onu Washington'a sürükleyeceğim. Bütün yalanlarını ortaya çıkartacağım.

**

Howard?

Merhaba?

Kim o?

Benim, Juan. Juan. Juan, evet. Randevumuz vardı, değil mi?

Evet. Hatırladım. Ben... çok kötü nezle olmuşum. Çok kötüyüm. O yüzden sen orada otur, sana bulaştırmak istemem. Hasta olursan kendimi asla affetmem Sana bulaştırmak istemiyorum. Sana... Teşekkürler. Peki, Howard, oturuyorum. Muhasebe evraklarını getirdim. Pan Am'ın bir senedi borsada 13 dolar. TWA ise 4 dolar.

- Eğer ki sen...

- Yapma ama. Olacak iş değil. TWA'yı satmayacağımı ikimiz de biliyoruz. Ayrıca senin almaya gücün yetmez. Sadece iç hatlarımız Pan Am'ın iki katına bedel. Borsada hisse değerimiz sizinkinin 3 katı olduğuna göre... bu iddian yersiz görünüyor. Demek istediğim... İç hattın yok. Tamam mı?

TWA'yı alırsan, tüm dünyada egemenlik kuracaksın. Satmayacağım. Bunu sen de biliyorsun. Asıl konu şu. Owen Brewster sana çalışıyor. Senatör Brewster'ı ben seçmedim. Bunu Maine'deki seçmenlere borçlusun. Juan eğer tanıklık edersem sonuçlar çok vahim olabilir. Hepimiz için. Bence, en vahimi senin açından olur. Amerika, Anzio'da kaybettiği evlatlarının acısını çekerken sen açık saçık bir film çekip uçmayan uçaklar ürettin. Adalet mi bu şimdi?

XF-11, 1 saat 45 dakika boyunca gayet iyi bir şekilde uçtu. Keşke sen de benimle olsaydın Juan. Çok heyecan vericiydi. Öyle olsa bile, o hilkat garibesi için hesap vermek zorundasın. Adı Herkül! Ve o uçacak! Umarım. Vatandaşlarımız, 13 milyon dolar karşılığında bunu hak ediyor. TWA'yı satmayacağım! Satmayacağım! Biliyorum, Howard. Biliyorum. Ama ben onu gene de alacağım.

Senatör Brewster namını yerle bir ettikten sonra Equitable'dan aldığın krediyi ödeyemeyeceksin ve başka paran kalmayacak. Duruşmalar Hughes Havacılık'ın kötü yönetildiğini ve başarısızlığını ortaya serecek ve iflas edeceksin. Ama parasız kalmayacaksın çünkü Hughes Ltd. olacak hâlâ. Belki Houston'a geri dönüp her şeye baştan başlarsın. Umarım öyle olur. O zamana kadar Pan Am TWA'yı satın olmuş olur. Ve bütün uçaklarını mavi-beyaza boyamış olur. Böylece bir Pan Am uçağıyla dönmüş olursun.

Öyle görünüyor ki beni köşeye sıkıştırdın. Pek rahat bir konumda değilim.

Senatör Brewster'ın duruşmasında daha da rahatsız olacaksın.
Her şey göz önünde olacak, Howard. Bir sürü kamera ve gazeteci. Kalabalıktan pek hoşlanmadığını duydum. Seni bu durumdan kurtarsak.

İlgine teşekkür ederim Juan. Çok etkilendim.

Büyük zevkti. Noah seni havaalanına götürür. İyi uçuşlar. İyi uçuşlar. Teşekkürler,

Howard, sen de şu nezleden kurtulup iyileş. Merak etme.

İyileşeceğim. Hoşça kal.

Eğer duruşmalara çıkarsa herkes onun ne hale geldiğini görecek. İnsanlar onu eskiden olduğu gibi hatırlamalı. Üç gün sonra Washington'da bir duruşması var. Odadan çıkarabilirsen tabii.
**

6 AĞUSTOS 1947 Brewster Senato Duruşmaları

………………

Bay Hughes Hava Kuvvetleri için 100 tane XF-11 casus uçağı üretmek için 43 milyon dolar aldığınız doğru mu?

Evet. Hava Kuvvetleri'ne kaç tane uçak teslim ettiniz?

Sıfır. Mikrofona biraz daha yaklaşır mısınız?

Sıfır. Herkül adında bir uçan gemi örneği inşa etmek için 13 milyon dolar aldığınız doğru mu?

Evet. Peki onu teslim ettiniz mi?

Etmedim. O zaman Bay Hughes, bu odaya girdiğiniz anda teslim etmediğiniz uçaklar için Amerikan devletinden 56 milyon dolar almıştınız. Doğru. Affedersiniz ama Bay Hughes o kadar para nereye gitti?

Uçaklara gitti Senatör. Hatta daha bile fazlası. Fazlası mı?

Buyrun anlatın, başka ne hırsızlıklar yaptınız?

Kendi paramı uçaklara yatırdım. Kendi paramı.

- Benim için...

- Sizin maddi durumunuz...

Bırakın konuşsun.

Buyrun, Bay Hughes.

Benim için havacılık büyük önem taşıyor. Hayattaki en büyük zevkim bu. O yüzden, bu uçaklara kendi paramı koydum. Ve milyonlarca dolar kaybettim Senatör, kaybetmeye de devam edeceğim bu benim işim. Savaş sırasında kaybetmiş olduğum devlet parasını düşündüğünüzde şunları da hesaba katacağınızı umuyorum. Lockheed, Douglas, Northrop ve Boeing gibi firmalardan da 60'dan fazla uçak ısmarlandı ve bunların hiçbiri hizmete girmedi. Savaş sırasında, hiç uçamamış uçaklar için 800 milyon dolar harcandı. 6 milyar dolar da, teslim edilmemiş silahlara harcandı. Ancak konuyla ilgili hakkında soruşturma açılan tek şirket Hughes Havacılık. İster istemez, bunun uçmayan uçaklarla değil TWA ile ilgili olduğunu düşünüyorum.

- Anlaşıldı, Bay Hughes.

- Bir saniye. Komiteye söyleyecek bir şeyim daha var. Herkül'le ilgili. Hakkımda pek hoş olmayan birçok şey söyleniyor. **Kaprisli çapkın ve hatta kaçık olduğum söylendi ama bugüne kadar yalancılıkla itham edildiğimi hatırlamıyorum. Elbette ki Herkül zor bir projeydi. Gelmiş geçmiş en büyük uçaktı. 5 katlı bina yüksekliğinde ve futbol sahası kadar kanat uzunluğuna sahip. Başlı başına bir sokak gibi. Dünya kadar emeğimi ve bütün itibarımı bu projeye adadım ben. Defalarca, Herkül uçamazsa ülkeyi bir daha dönmemek üzere terk edeceğimi belirttim. Ve bunda ciddiydim de.**

Senatör, dilerseniz bana celp gönderebilir, tutuklayabilir, hatta pes edip kaçtığımı iddia edebilirsiniz. Ama bu saçmalığa daha fazla tahammül edemeyeceğim. İyi günler.

Bunu yapmam gerekiyordu.

- Bay Hughes.

**

Bayanlar, baylar, Herkul uçtu. Hughes'un bunu planladığını sanmıyorum. Bilemiyorum. Gerçekten havadaydık. Gerçekten uçuyorduk. Bayanlar ve baylar, Hughes'un devasa uçağı bugün Los Angeles Limanı'ndan havalandı. Görünüşe bakılırsa Howard Hughes bir süre daha Amerika'da kalacak. Bunun gibi teknolojilerin geleceğin kapılarını açacağını unutmayalım.

- Bu kadar soru yeter.

- TWA ve Hughes Havacılık bugün bu deneyimi bizimle yaşadığınız için teşekkür eder.

**

- Howard?

- Geleceğe açılan yol.

- Geleceğe açılan yol.

- Yürüyelim Howard.

- Geleceğe açılan yol.

SINIRLARDA GEZİNEN BİR ADAMIN HİKÂYESİ; HOWARD HUGES

Howard Huges ilk kez dikkatimi çektiğinde Leonardo DiCaprio'nun oynadığı The Aviator, Göklerin Hâkimi filmini seyretmiştim. Filmden sonra çeşitli notlar aldım. Ama ilgim bu çılgın adamla ilgili bir belgesel izlememle pekişti ve astrolojik olarak mutlaka incelenmeli diye düşündüm…

Howard Huges, 24 Aralık 1905 de Houston Teksas'da çok zengin bir ailenin tek çocuğu olarak doğdu. Babanın serveti, petrol çıkarmada kullanılan ve kendi buluşu olan bir sondaj aletinin patenti ile olmuştu. Howard, babasından bu araştırmacı yanını, annesinden ise müthiş bir titizlik ve "mikrop korkusu"nu miras aldı. Bu iki özellik önündeki yıllarda onu sınırlarını zorlayan, delilikle deha arasında gidip gelen çılgın biri haline getirecekti. Daha 10 yaşlarında matematik ve mekanik mühendislik dallarında bir dahi sayıldı. 14 yaşında uçuşa merak sardı ve pilot brövesi aldı. 17 yaşında annesini ve bir yıl sonrada babasını kaybetti. 18 yaşında muazzam bir servetin tek varisi oldu ve bu servete konup, "Hughes Tool" şirketinin başına geçmek için, yasaların saptadığı 21 yaş sınırını beklemedi, dava açtı, kazandı. Şirketlerin başına geçti.

Sonrasında mı? Sinema ve film dünyası, uçaklar, havayolu şirketleri… Derken uzun yıllar hastalıklı takıntıları ve problemli kişiliğini parasının da yardımıyla üstün zekâsının ardına gizleyebilecekti. Tabi bir süreliğine…

Ruhu o kadar hastaydı ki, yakın çevresindeki herkes ondaki tuhaflıkları fark etmeye başlasa da problemlerinin derinliğini çok sonra anlayabildiler. Sürekli duş alması, kimse ile tokalaşmaması, ellerini kanatana kadar yıkaması dikkat çekiyor ama kimse bu konular da bir uzmana görünmesi gerekliliğini söyleyemiyordu bile.

Howard'ın en büyük sorunu ileri derecede Obsesif Kompolsif (takıntı) hastalığı olmasıydı. Ancak o yıllarda bu rahatsızlık henüz tam olarak bilinmiyor ve üstüne Huges, bu rahatsızlığı en ağır biçimde yaşıyordu. Obsesif sorunu doğuştan var olan ve çevre koşullarının yardımı ile körüklenen önemli bir ruhsal rahatsızlıktır. Howard aynı rahatsızlığa sahip bir anne tarafından büyütülmüş ve nerdeyse tüm çocukluğu mikroplarla ilgili saplantıları olan annesinin bu takıntılarını oğluna itina ile anlatmasıyla geçmişti. Ama tüm bunlara rağmen sorunun kronik bir hal alması, başına aldığı ciddi travmalarla iyice pekişti.

Howard'ın kariyer hayatı oldukça zengin bir sofra gibi o daldan o dala, sektörden sektöre geçer. Aile servetine kanuni olarak da ulaşmasından sonra iki büyük merakını birleştiren çılgın bir projeye daldı. Savaşta iki pilot arkadaşın serüvenlerini anlatan **"Hell's Angels- Cehennem Melekleri"** adlı savaş ve pilot filmi. Bu filmin olabildiğince gerçekçi olmasını, hiçbir sinema hilesi içermemesini istiyordu. Dediği oldu ve bir bölümü renkli olan bu iki saati aşkın film, perdedeki en unutulmaz hava savaşı ve uçuş cambazlığı içeren filmlerden biri olarak sinema tarihine geçti.

Dört milyon dolara yakın maliyetiyle o zamana (yani 1930 yılına) dek yapılmış en pahalı film olan yapım, belki bu maliyeti asla çıkaramadı. Ama Hughes için bunun önemi yoktu. İstemiş ve tam istediğini elde etmişti. Filmin çekimleri 4 yıla yakın sürdü zira o kadar mükemmel olsun istiyordu ki, adeta her kareyi tekrar tekrar kontrol ediyor, en küçük bir pürüzü atlamıyor, her şeyi defalarca gözden geçiriyordu. Sonuç gerçekten de mükemmeldi ve ortaya çok ses getiren bir film çıkmıştı. Ama binlerce kez tekrarladığı ve kontrol ettiği sahneler çekimleri de çekilmez hale getirmişti. Yapımcılığa bu şekilde başladı.

Ardından birçok ilginç filme yönetmen ve yapımcı olarak imza atarken, dönemin ünlü yıldızlarıyla başlayan ve tüm basına malzeme olan ilişkileri: **Jean Harlow, Bette Davis, Ginger Roger ve üç yıl boyunca fırtınalı bir ilişki sürdürdüğü büyük aşkı Katharine Hepburn, Rita Hayworth, Lana Turner, kendi keşfi olan Faith Domergue, derken güzeller güzeli Ava Gardner…**

Howards, 30 ların ortalarında birden Hollwood'tan sıkılıp asıl tutkusu olan havacılığa döndü. Kendi tasarladığı bir uçak ile o dönem için önemli bir uçuş becerisini gerçekleştirerek saatte 500 km ye ulaştı. Ardından 1938 de yine kendi tasarımı olan bir uçakla 3 günde dünyanın çevresini dolaşarak rekor kıldı. Ardından TWA havacılık şirketinin hisselerinin büyük çoğunluğunu satın aldı. 2. dünya savaşı sırasında uçak yaptı ve büyük bir servet edindi. 1948 de ise tekrar filmciliğe döndü ve 53 te tıbbi araştırma enstitüsü kurdu.

Hayatındaki tüm bu hızlı gelişmeler sırasında uçmayı hiç bırakmadı ve bu arada da çeşitli kazalar geçirdi, bizzat kullandığı uçaklar düştü, ölümlerden döndü. Ama hep hayatta ve ayakta kalmayı başardı. Ama özellikle 1946 yılında Beverly Hills'de düşüp birçok evi de harap eden büyük kazadan kurtulması adeta bir mucize olarak görülür ki bu olaydan sonra sinirlerinin iyice bozulduğu ve çılgınlığa giden döneminin de başladığı bilinir. Uçak kazaları ciddi kazalardır.

Bu kazaların çoğunda Howard Hugges'ın özellikle baş bölgesi travmaları yaşadığı bilinmektedir. Özellikle bir tanesinde alın bölgesinde ciddi biçimde yaralanma söz konusu olmuştur. Dolayısı ile zaten doğuştan gelen ruhsal sorunlarının başına aldığı bu darbelerle daha da kronik hale geldiği düşünülebilir. Kaldı ki yaşadığı dönemde tıbbi cihazlar bugün ki gibi gelişmediği için birçok sorunu anlamak çok kolay değildi. Diğer yandan son geçirdiği oldukça önemli kazada boyun ve bel omurlarında ciddi hasar meydana gelmiş ve dayanılmaz ağrılarla boğuşmaya başlamıştır. Kaza ile sinir sisteminin iyice zayıflaması da, sürekli ağrılar içinde yaşaması ve zamanla kuvvetli ağrı kesiciler ve morfine bağımlı hale gelmesiyle bağlantılıdır. Diğer yandan tıbbi araştırmalara olan ilgisi de yaşadığı bu ağrılarla alakalıdır.

Bu arada 1957 yılında Jean Peters ile evlendi ve 1971'e kadar süren bu evlilik Jean Peters'in kariyerine mal olsa da, onu ABD'nin en zengin kadınlarından biri yaptı. Howard'ın hastalığı 1958 yılıyla birlikte iyice ilerlemiş ve bu tarihten sonra çok yakınları dışında onu gören olmamıştır. Kendini evine kapatmış, tüm işlerini evinden yönetmiş kimseye görünmemiştir. O dönemlerinde günlerce karanlık odalarda çıplak olarak bir koltukta oturduğu anlatılır. Bu durum mikrop takıntısı nedeniyle diye bilinse de aynı zamanda bir türlü çözülemeyen dayanılmaz baş ve omurga ağrılarıyla da ilgilidir.

1966 sonra sağlığının artık çökme noktasına geldiği biliniyor. 5 Nisan 1976 yılında Meksika'dan Amerika'ya uçarken tutkusu olan uçakta ve havadayken 71 yaşında öldü.

Howard Hughes doğum bilgilerini araştırırken (daha çok yabancı kaynaklardan baktım) verilen saatin Hughes'in özellikleriyle örtüşmediğini düşündüm ve tekrar rektifiye (doğum saati bulma) çalışması yaptım ve yeni bir saat buldum. Buna göre Hughes'in doğum bilgileri ve Hint astrolojisine göre çözümü şöyledir; 24 Aralık 1905 Houston Teksas// Amerika saat: 21.14

Hint astrolojisine göre iki harita açarız. Birincisi Rasi dediğimiz ana harita, diğeri de Navamsa dediğimiz ek haritadır.

Howard Hughes'in yükseleni 29 derece ile Yengeç burcundadır. Haritalarda ev dediğimiz bölümlerin ve gezegenlerin ilk ve son derecelerde yerleşimleri her zaman o gezegen ve evin etkilerini zorlayan enerjiler verirler. Hughes'ın haritasında dikkat çekici bir durumda daha var ki bu da Rahu dediğimiz gezegenin yükselende 29 derece ile tam yükselen derecesinde bulunması.

Rahu, Hint sisteminde bir anlamda Uranüs yerine kullanılan özel bir gezegendir. Normal koşullarda bile yükselende oturan Rahu farklı bir kişilik verirken, sağlık açısından da daha dikkatli incelenmesi gereken haritalara işaret eder. Kaldı ki, bu haritada olduğu gibi yükselenle yaptığı kavuşum riskli bir derecede bulunmaktadır. H. Hughes'ın saplantılı kişiliği ve hayata sanrılar içindeki bakış açısında bu yerleşimin büyük rolü var.

Hint sisteminde kişilikle ilgili önemli belirtileri veren diğer bir gezegen de AY'dır. Ay bizim hayatı nasıl algıladığımızdan tutunda, iç dünyamıza, duygusal tepkilerimizden, algılamamıza ve anneyle ilişkilerimize kadar birçok noktayı aydınlatan haritalarımızın en önemli noktalarından birini oluşturur. Hughes'ın annesiyle olan yakın ama sorunlu ilişkisinin

ardındaki perdeyi de bir anlamda gezegenin yerleşimi ile araştırabiliriz. Yükselen yöneticisi olarak Ay düşüşte olduğu Akrep burcunda yerleşmiş. Satürn'den görünüm almakta. Bunun anlamı haritada sağlığımızın da temsilcisi olan yükselen yöneticisinin yara alarak sıkıntılar vereceğine işaret etmesidir ki, gezegen Ay olunca bu sorunlar ruhsal ve duygusal da olmakta.

Yükselen etkileriyle devam edecek olursak Howard'ın önemli tutkularından birisi de uçaklar ve havacılık sektörü. Bunun nedeni yükselene yerleşen Rahu 'dur. Hint astrolojisinde Rahu, pilotların, havacılık endüstrisinin temsilcisi olarak bilinir. Yükseleninde Rahu yerleşimi bulunan herkes havacılık ve uçak tutkunu olmaz kuşkusuz ama Howard'ı böylesine bir tutku ile bu konuya bağlayan öncelikle Rahu'nun derecesi ve yükselenle olan tam kavuşumudur. Diğer yandan Howard Hughes'ın hayatında Rahu'nun bu kadar yoğun biçimde etkili olması, Navamsa olarak açtığımız ikinci haritada da gezegenin yükselene yerleşmiş olması diyebiliriz. Rahu ve Ketu aksı, Hint astrolojisinde oldukça derin ve tek başına bir kitap konusu olabilecek kadar da ilginç gezegenlerdir. Dolayısı ile yaşamlarında bu gezegenin etkileri yoğun olan kişiler, farklı ve sıra dışı yapılarıyla dikkat çekerler. Gölge yönlerinde ise; takıntılara, fobilere, tiklere, psikolojik sorunlara neden olabilen enerjiler vardır.

Howard Hughes yukarda kısaca değinmeye çalıştığım biyografisinde görüldüğü gibi ruhundaki tatminsizliği işine de yansıtmış, bir konudan diğerine sıklıkla geçerek her ne kadar başarılı ve zengin bir adam olsa da, birçok konuyu kariyerinde denemiş biridir. Bunun altında kuşkusuz tatminsiz ruhu ve içsel mutsuzluğu yatıyor olsa da, astrolojik olarak baktığımızda kariyer evi yöneticisi Mars'ın değişimler (transformation) dönüşümler evinde konakladığını görürüz. Bu etkiye sahip insanlar kariyerlerinde sık değişiklik yaparlar. Öte yandan yeteneklerimizi ve hobilerimizi temsil eden 5.evde oluşan Rajayoga ve kuvvetli yerleşimler kişiye hobilerinden keyif alan ve başarılı etkiler verir. İşi ile hobilerini bir paralelde tutmasının bir nedeni olarak da bu oluşumu görebiliriz.

Kadınlarla arasının iyi olmasının sebepleri ise; ana haritada (Rasi) Akrep burcunda yerleşen ve Ay ile birleşen Venüs'ün, Navamsa da yükselende yerleşmesi olarak ifade edebiliriz. Fakat net şekilde boşanma belirtisi veren evlilik evi yöneticisinin 8 deki yerleşimi evliliğini yürütememesinin sebebi olarak gösterilebilir. Evlilik evine oturan Ketu, bu evin yöneticisinin 8. veya 12.evlerle olan bağlantısı evlilik yaşamında ve ikili ilişkilerde sorunlara sebep verir.

Gelelim onca ciddi kazaya, yaralanmaya ve aslında yıllarca çektiği ruhsal ve fiziksel sağlık sorunlarına rağmen 71 yaşına kadar ki kısa bir ömür değildir, yaşama şansının astrolojik olarak nerden kaynaklandığına…

Öncelikle bu haritada kuvvetli yogalar var. Yoga, Hint astrolojisiyle ilgili yazılarımı takip edenlerin aşina oldukları gibi, bu sistemde önemli gezegen oluşumlarına verilen addır. Bu yogaların başında yine Hint astrolojisinde oldukça değerli kabul edilen GAJEKARİ YOGA bulunmakta. Bu yoga Howard'ın tanınmış biri olmasını sağlarken hayatında birçok koruma unsurunu da harekete geçirmiş.

Hint astrolojisinde hayat uzunluğumuz ve yaşam kalitemizle beraber bu hayattan nasıl ayrılacağımızda net biçimde görülebilen teknikler içerir. Bu teknikleri ben kişisel olarak çok ekstrem durumlar dışında danışanlarıma uygulamıyorum ama mutlaka bilinmesi de gereklidir. Zira vefat etmiş kişilerin haritalarında rektifikasyon yani saat bulma uyguluyorsak ölüm şekli ve zamanıyla ilgili çalışmalarda yapmak zorundayız.

Bu çalışmayı yaparken ilk bakacağımız nokta 8.evdir. Bu ev bize yaşam uzunluğumuzla ilgili önemli ipuçlarını verir. Daha sonra yükselene ve genel olarak haritada koruyucu rolleri üstlenen güçlü yogaların olup olmadığına bakarız.

8.eve yerleşen Mars gezegeni kazalara yatkınlık verir. Satürn ise uzun ömür. Bu haritada her iki gezegende 8.evde yerleşirken, Satürn yöneticisi olduğu kova burcunda kuvvetli durumda. Mars, Howard'a birçok kaza, travma kaynağı olurken ki -bulunduğu noktada düşman burçta

çalışmakta- Satürn ise uzun ömür vermiş. Hem Navamsa da, hem de ana harita da bulunan çift etkili Gajekari yoga ise bu badireleri atlatmasını sağlamış. Ancak yükselenin sorunlu yerleşimi onu sağlıksız kılmış, Ay ve Rahu el ele vererek ruh sağlığını bozmuşlar. Ay yükselene göre 4.evinde bulunan Mars-Satürn kavuşumu onu kendi içine dönük, esneklikten uzak zor biri haline getirmiş.

5 Nisan 1976 da öldüğünde Rahu- Güneş- Satürn-Ketu dasa işlemekte imiş. Bu harita da ölüme sebep olabilecek maraka gezegenler 2 ve 7 nin yöneticileri Güneş ve Satürn'dür. Rahu ise zaten kritik yerleşimi nedeniyle başladığı dönemden itibaren (1960) ölümüne kadar sağlık sorunlarını gittikçe kötüleşen biçimde etkilemiş ve herkesten kaçar hale getirmiştir. Üstüne tüm malefiklerin harekete geçtiği bir zamanda son darbe inmiş diyebiliriz. Diğer yandan ölüm biçiminin zorlu olacağı haritasında görülmektedir. Mars ve Satürn birlikteliği karışık etkiler vermekte. Aslında Howard'ın ölüm biçimi hala bir muamma olarak gizliliğin korumakta. Öldüğünde 40 kilo civarında kaldığı ve büyük bir çoğunluğun ağırlıklı düşüncesine göre de bir süredir beraber olduğu Mormonlar tarikatı tarafından öldürüldüğü dedikodular arasında yer alır. Kişisel olarak her durumda uzun süredir acı çektiğini ve çok da doğal bir ölüm olmadığını düşünüyorum.

Howard Hughes gibi kişiler hayatlarındaki tüm çalkantılara rağmen yaşamda iz bırakan ve ölümünden 33 yıl sonra bile hala dikkat çekebilecek kadar farklı yapıdaki özel insanlardır.

Astrolog Şebnem Ekşib Ocak 2009/
sebnem@sebnemeksib.com.tr

GİZLİ SAYI " 555 "   ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Gizem dünyasında, '5 ' sayısı Ölüm sayısıdır!

Gizli güçleri kullananlar, sayıların sembolik durumlarından istifade ederek mümkün olan en yüksek çarpıma/güce ulaşmak için birçok usulden faydalanırlar. Bunlardan biride sayıyı üç defa tekrarlamaktır. Bu nedenle, '555 ' '5'inen sembolik çarpma olduğunu ' ve kelimenin tam anlamıyla "Üç Ölüm" anlamına geldiği varsayılır.

Üç tek sayıların başlangıcı sayıldığından ve olası en yüksek sembolik çarpma olduğundan, neticeleri Pagan, İncil ve Trinity üçleminde, hem de 3 sayısı Trinity olması nedeniyle, eski satanist inancında '555 ' çıkan anlamın bir sonucu , **"Hıristiyan, Trinity, Ölüm "** olabileceği varsayılmıştır.

http://www.cuttingedge.org/News/n1789.cfm :

http://www.tr.amazinghope.net/sayi-beast-666-canavarin-tanrinin-isareti-ve-muhru/
Devamını oku

555 Rakamları anlamı Washington, DC deki Washington Anıtı (Dikilitaş) O - Baal - ISK içinde masonik semboller ile bağlantılı gibi görünüyor. Tanrı Baal'in fallusu olan biçimli yapı 555 metre boyundadır. Yukarıdaki zemin yüksekliği, toplam uzunluğu 666 metre ile kombine edildiğinde bu 6.660 inç ve yapının tabanını eşittir.

İşte konuya buradan giriş yaparsak, Birleşik Devletler başkanı George Washington'ı Masonlar öldürdü. Bir teoriye göre, Washington Masonluktan ayrılarak örgütün kötü emellerini dünyaya açıklamaya niyetlenmişti. Söylendiğine göre, Masonların onun adına dikilitaş dedikleri ama kendisinin **Fallus Anıtı** olarak nitelediği ve oldukça başka bir şekilde algıladığı anıt dikme girişimlerinden rahatsız olmuştu. Ülkesinin Babası'nı susturmak amacıyla, diye devam ediyor hikâye, öldüğü gün dört kez Mason doktorlar tarafından kanı akıtılmıştı.

Masonlar anıtın on sekizinci yüzyılın son günü olan **31 Aralık 1799**'da dikilmesine çoktan karar vermişlerdi. Washington'ın itirazlarına rağmen, tesadüf eseri Satanizmde suikastı simgeleyen rakam olan 555 fit yüksekliğindeki bu 'fallik' Washington anıtı dikilmiştir.

Bazıları bu iddiayı komik olmaktan öteye gidemediğini söylerler. Kan akıtma on sekizinci yüzyılda yaygın olarak kullanılan tıbbi bir prosedürdü ve **Washington 31 Aralık'ta değil, 14 Aralık 1799'**da ölmüştü. Washington Anıtı hakkındaki tartışmalar ise onun ölümünden bir hafta sonra başlamış ve ne Satanizmin gerçekliği, ne de 5 rakamının ölümü, 555'in de suikastı simgelediğine dair bir bilgi mevcut olmasada polemiği devam etmektedir.

" Kötü ya da uğursuz üçlü 5 numaralar sayısı" 555 = 15 = 1 + 5 = 6 . 555 3 kez kullanılan ve bir sayıya indirildi zaman, o gizli bir ile **666** olur. Bunun bilinen tek anlamı aydınlanma ya da aydınlatma olduğudur. "

http://helpfreetheearth.com/news565_numbers.html : Devamını oku

Bu nedenle Vahiy kitabının Beast (canavar) sayısı 555 örtülü bir şekilde İlluminatinin sayısal kodu olan 666 dır.

http://boymeetsworldilluminati.tumblr.com/post/80089355917/danielle-fishel-the-best-love-advice-youll-ever: Devamını oku

TARİHTEN ÖRNEKLER

555K

Bir Dönemin ünlü parolası: 555-K

555K; 5 Mayıs 1960 tarihinde, Ankara'da, Demokrat Parti aleyhtarı öğrencilerin yaptığı protesto eylemi. Adını 5. ayın 5. günü saat 5`te Kızılay'da gerçekleşmesinden alan eylem Cumhuriyet tarihinin ilk "sivil itaatsizlik" eylemi olarak da anılır.

555K eyleminden kısa süre sonra, 27 Mayıs 1960 tarihinde cumhuriyet tarihinin ilk askeri müdahalesi gerçekleşmiştir.

CHP-Menderes kavgası dönemi... 27 Mayıs 1960 ihtilali öncesi iktidardaki Demokrat Parti ile muhalefetteki CHP arasındaki gerilimin doruğa çıktığı günler. Demokrat Parti, Meclis'te kurduğu ''Tahkikat Komisyonu'' aracılığıyla CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'yü TBMM'den uzaklaştırır. Bunun üzerine üniversite öğrencileri, 28 Nisan'da İstanbul'da, bir gün sonra da Ankara'da DP iktidarına karşı protesto gösterileri düzenler ve polisin sert müdahalesi sonucu büyük çatışmalar yaşanır.

İşte Demokrat Parti yönetimi de, bu olayların ardından Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes'e destek amacıyla 5 Mayıs'ta Ankara'da bir gösteri planlar. Buna göre DP'li gençler saat 5'te Atatürk Bulvarı'nda toplanacak ve o sırada Meclis'ten çıkıp Çankaya'ya gidecek olan Bayar ile Menderes'i alkışlayacaklardı. Bunu haber alan CHP'li öğrenciler aynı saat ve yerde bir karşı gösteri düzenlemeye karar verdiler. **''5'inci ayın 5'inde, saat 5'te Kızılay'da''** şeklinde planlanan karşı gösteri, **''555-K''** parolasıyla dilden dile yayıldı.

Kaynak: John Lawrence Reynolds, GİZLİ ÖRGÜTLER, Özgün Adı: Secret Societies, Çeviren: Şükrü Kanter, 1. baskı: Koridor Yayıncılık, İstanbul, sh:79

A. HİTLER İLE DİKTATÖR KİMLİĞİ

HİTLER'İN PSİKOPATOLOJİSİ

İkinci Dünya Savaşı sırasında, 1943'te, İngiliz Haberalma Örgütü'nün Hitler'in kişiliğini tanımak amacıyla Dr. Walter C. Langer başkanlığında bir bilim adamları kuruluna yaptırdığı inceleme. İlk olarak 1972'de yayımlanarak gün ışığına çıkan bu **"gizli rapor"**, Hitler'in psikopatolojik kişilik yapısını ruhbilimsel çözümlemelerle gözler önüne seriyor. Propaganda amacıyla değil, dönemin İngiliz yöneticilerini bilgilendirmek üzere hazırlanmıştır. Aslında siyasîlerin güzel bir analizidir.

KENDİ İNANCINA GÖRE HİTLER

1936'da, Rhineland'ın yeniden işgali sırasında, Hitler kendisini yönlendiren etkiyi olağanüstü bir biçimde şöyle açıklamıştı:

"İnandığım yolda, bir uyurgezerin sakınmazlığı ve inadıyla yürürüm ben."

Daha o zaman bile, uluslararası bir bunalımın ortasındaki altmış yedi milyonluk bir halkın tartışmasız önderi olabilmek için yapılan bu konuşma, dünyayı şaşkınlığa sürüklemişti. İzlediği yolun akla uygunluğundan kuşku duyan ihtiyatlı yandaşların eleştirilerine karşı verilen bir güvenceydi bu. Gene de bu sözlerde gerçeğe uygun bir itiraf payı vardı. İhtiyatlı yandaşları, Hitler'in Rhineland'ı yeniden işgal etme önerisinden yalnızca daha çok toprağa sahip olma anlamını çıkarmışlardı. Bu uyurgezer yürüyüşü, onu kimsenin ayak basmaya cesaret edemediği yollara sürüklemiş; sonunda kimsenin erişemediği bir başarının doruğuna ulaştırmıştı, ama bu yol onu aynı zamanda bir felaketin kıyısına da sürükledi. Hitler, tarihin sayfalarına dünyanın şimdiye kadar tanıdığı en sevilen ve en nefret edilen bir kişi olarak geçecektir.

Çoğu kişi duraksayıp, şu soruyu sormuştur kendi kendisine:

"Bu adam girişimlerinde gerçekten inançlı mı, yoksa düzenbazın teki mi?"

Geçmişi konusundaki en küçük bir bilgi bile böyle bir soruyu sormamızı zorunlu kılmaktadır. Dahası, onun yaşamına tanık olanların verdiği bilgilerde bile, birbiriyle çelişen pek çok nokta bulunmaktadır. Bir insanın hem bu denli içten olabilmesi hem de Hitler'in yaptıklarına benzer işler yapması inanılmaz gibi görünüyor. Gerek onunla daha önceleri ilişki kurmuş olan görüşebildiğimiz kişiler, gerekse bu konuda uzman sayılabilecek yabancılar, Hitler'in, kendi büyüklüğüne kesin bir inancı olduğu konusunda aynı şeyleri söylediler. Fuchs, Berchtesgaden'de Schuschning'e Hitler'in şöyle dediğini aktarır:

"Gelmiş geçmiş en büyük Alman'ın huzurunda bulunduğunuzun farkında mısınız?"

Bu sözleri ister söylesin ister söylemesin, şu sıralarda bunun bizim açımızdan pek bir önemi yoktur. Bu cümlede özetlenen bakış açısı, kişisel olarak görüştüğümüz tanıkların anlattıklarında da belirtilmişti. Örneğin, Rauschning'e bir keresinde şöyle demişti Hitler:

"Benim tarihsel açıdan büyüklüğüm, sizin onayınızı gerektirmeyecek kadar açıktır."

Bir zamanlar Hitler' den korktuğunu açıkça belirtmiş olan Strasser'e göre, onun şöyle dediğini öğreniyoruz:

"Yanılmam ben. Söylediğim ve yaptığım her şey tarihtir."

Bu konuda, daha başka örnekler de verilebilir. Oechsner, Hitler'in bu düşüncesini, aşağıdaki gibi özetliyordu:

"Alman tarihinde, hiç kimsenin Almanları kendisi kadar üstün duruma getirememiş

olduğu inanandaydı. Bütün Alman devlet adamları bu sanıya kapılmışlar ama gerçekte başaramamışlardır."

Bu düşünce onu, bir devlet adamı olarak sınırlamaz yalnızca. En büyük savaş tanrısı olduğuna da inancı vardı. Örneğin Rauschning'e şunları söylemişti bu konuda Hitler:

"Bana göre savaş bir oyun değildir. Generallerin bana emretmelerine izin vermem. Savaşı ben yönetirim. Saldırı için en uygun anı ben belirleyeceğim. En hayırlı an olacak bu, onu sarsılmaz bir azimle bekliyorum. Kaçırmayacağım o anı."[1]

Onun, birçok Alman saldırı ve savunma planına katkısı olduğu da bir gerçektir. Kendisini, yargı konularında da yetkili bir kişi olarak görmekteydi. Hatta, Reichstag'da bütün dünyaya karşı yaptığı bir konuşmada şunları söylemekten yüzü hiç kızarmamıştır:

"Şu son yirmi dört saat için Almanya'nın en yüce yargıcıydım ben."

Dahası, kendisini Alman mimarlarının en büyüğü olarak da görür, çoğu zamanını yeni bina taslakları, yeni kent modelleri çizmekle geçirir. Güzel Sanatlar Okulu giriş sınavlarında başarı gösterememesine rağmen, kendisini bu alanda tek uzman olarak görür.

Birkaç yıl önce, bütün sanat konularında son yargıyı vermek üzere üç kişilik bir kurul atamış, ama vardıkları sonucu beğenmeyerek onları görevlerinden alıp, bu işi kendisi üstlenmişti. İktisat, öğretim, dış ilişkiler, propaganda, sinema, müzik ve kadın giyimi konularında da bundan farklı davranmaz. Her alanda, kendisini sorgusuz sualsiz bir otorite olarak kabul etmektedir.

Kendi katı tutumu ve acımasızlığıyla da övünmektedir.

"Belki de yüzyıllardan beri, Almanya'da gelmiş geçmiş en kah tutumlu Alman'ım ben. Şimdiye kadar hiçbir Alman önderinin sahip olmadığı yetkilere sahibim. Ama hepsinden öte, kendi başarıma inanıyorum. Kayıtsız şartsız inanıyorum."

Kendi gücüne olan inancı, **"kaadiri mutlak"**lık duygusunun sınırındadır. Bu konudaki düşüncelerini açıklamaktan da kaçınmaz:

"Son bir yıl içindeki olaylar boyunca, onun kendi dehasına, içgüdülerine ve rahatlıkla söyleyebilirim ki, yıldızına olan inancının sınırsız olduğu ortaya çıkmıştır. Bütün bunlar, kendisinin yanılmaz ve yenilmez olduğuna inancını dile getirir. Bu duygu, eleştiriye ya da kendisininkiyle uyuşmayan bir düşünceye dayanamayışını da açıklar. Ona karşı çıkmak demek, kendi açısından, Lèse Majesté **(devlete karşı işlenen) bir suçtur. Her ne yönden gelirse gelsin, planlarına karşı çıkmak, tam anlamıyla kaadir-i mutlaklığının vurucu gücünü gösteren bir tepkiyle karşılaşırlar**,"

Sir Nevil Henderson diyorki;

"Onunla ilk karşılaştığımda olaylar hakkında akıl yürütmesi ve gerçekler karşısında uyanıklığı, beni etkilemişti. Ama zaman geçtikçe, gitgide akıl dışı tutumu benimsediğini, yanılmazlığı ve büyüklüğü konusunda temelsiz ama kesin bir inanca sahip olduğunu anladım."

Görülüyor ki, Hitler'in kendi büyüklüğüyle ilgili bu sarsılmaz inancı konusunda, küçük bir şüphe kıvılcımı bile ortaya çıkmamaktadır. Şimdi, bu inancın kökenini araştırma sırası geldi. Hemen hemen tüm yazarlar, Hitler'in kendisine güvenini, yıldız falına olan büyük inancına ve kendisine tutacağı yol konusunda öğütlerde bulunan falcılarla olan sürekli ilişkisine dayandırırlar. Kesinlikle söyleyebiliriz ki, bu doğru değildir. Hitler'i oldukça yakından tanıyan, görüştüğümüz bütün kişiler, bunu saçma olarak karşıladılar. Hepsinin birleştikleri nokta, Hitler'in tutumunu belirleyen olguların kaynağının yine kendisinde olduğudur. Hollanda'nın Berlin'deki elçiliğinin bir mensubu da bu görüşü paylaşıyor ve şöyle diyor:

"Führer, yıldız falına inanmadığı gibi, bu tür şeylere karşıydı da. Çünkü farkında olmadan onlardan

etkilenme korkusu içindeydi."

Oldukça anlamlı bir durum da, Hitler'in, savaştan bir süre önce Almanya'da yıldız falcılığını ve her türlü falcılığı yasaklamış olmasıdır.

Hitler'in kendi yanılmazlığı hakkındaki kanısının ve duygusunun ona bir çeşit kılavuzluk görevi yaptığı görülüyor. Yukarıda belirttiğimiz aydınlatıcı bilgiler, olasılıkla, partinin kuruluş yıllarına dayanır. Strasser'e göre, 1920'lerin başlarında Hitler, Hanussen adında, yıldız falcılığı da yapan birinden etkili konuşma ve kitle ruhbilimi konusunda düzenli dersler almıştı. Oldukça zeki biriydi bu. Strasser ve Hitler'e, kitleler üzerinde etkili olmak için, yığınlara nasıl "hitap etmek" gerektiği konusunda epey şey öğretmişti. Öğrenildiğine göre, Hitler'in Nasyonal Sosyalist hareketin özü ve izlenmesi gereken yol konusunda herhangi bir özel düşüncesi yoktu. Hanussen'in o zamanlar Münih'te epey etkin olan falcılarla ilişkisi olduğundan söz ediyor Von Wiegand. Hanussen aracılığıyla, Hitler'in de bu falcılarla ilişkisi olabilirdi. Von Wiegand şunları yazıyor bu konuda:

> **"Adolf Hitler'le ilk tanıştığım 1921-22 yıllarında o, yıldız falına inanan bir çevre ile ilgileniyordu. Yeni bir Reich ve yeni bir Charlemagne'in ortaya çıkacağı söylentileri yaygındı. O günlerde, Hitler, bu yıldız falı ve kehanetlere ne dereceye kadar inanıyordu, bunu bilmiyordum. Bunları ne yadsıyor, ne de onaylıyordu. Gene de, bu fallardan ve kehanetlerden, içindeki inancı ve o zamanki yeni, mücadeleci eylemini geliştirmek için yararlanmaya da karşı değildi."**

Olasılıkla falcılarla olan yakınlığı söylentisi gittikçe artmıştır da.

Çeşitli konularda epey kitap okumasına rağmen bu "yanılmazlık" ve "her şeyi bilirliğinin" kitaplardan doğduğuna inanmaz. Tam tersine iş, ulusların kaderlerini yönlendirmeye gelince kitapları bile yok sayar. Gerçekte, akla hiç değer vermez. Bu konuda, çeşitli yerlerde söylediği birkaç söze bakalım:

> **"Ussal yeteneklerin geliştirilmesinin önemi ikincildir."**
>
> **"Bilgi ve zekâya sahip olan okumuş kişiler, içgüdülerin yönlendirici gücünden yoksundurlar."**
>
> **"Herkesten çok şey bildiğini sanan şu reziller (aydınlar)..."**
>
> **"Akıl her şeye hükmedecek bir biçimde gelişti, yaşamın bir hastalığı haline geldi."**

Hitler'in uygulamalarına yön veren, bütünüyle farklı bir şeydi. Açıkça görüldüğü gibi, Hitler kendisinin, Almanya'ya kurtarıcı bir Tanrı olarak gönderildiğine, özel bir görevle (mission) yükümlü olduğuna inanmaktadır. Gerçi, bu özel görevin boyutları konusunda kesin bir fikri yoktur, ama Alman halkını kurtarmak ve Avrupa'ya yeni bir düzen getirmek için seçilmiş olduğundan da kuşkusu yoktur. Bu görev nasıl yerine getirilecektir?

Bu konuda açık bir düşüncesi olmamasına rağmen, attığı her adıma yön veren **"içindeki ses"**in peşinden gidiyor, onu yalnız bu ilgilendiriyor. İşte bu içsel ses, onun kendi yolunda bir uyurgezerin sakınmazlığı ve güveni içinde yürümesini sağlıyor.

> **"Bana, Tanrı'nın yüklediği görevleri yerine getiriyorum**
>
> **"Dünya üzerinde hiçbir güç Alman devletini sarsamaz şimdi; Yüce Tanrı, bu Germanik görevi başarıyla yerine getirmemi buyurdu."'**
>
> **"Bu ses buyurduğunda, harekete geçmenin tam vaktidir."**

(Germanik görev: (Germanik Task) Alman ulusunu öteki uluslardan üstün kılmayı amaçlayan metafizik inanç)

Bu özel göreve sahip oluş, Tanrı'nın koruyuculuğu ve kılavuzluğu kanısı, Hitler'e Alman halkı üzerinde bu nitelikleriyle etkili olma sorumluluğunu da aşılamıştır.

Çoğu kişi, Hitler'deki bu yazgı (kader) ve görev duygusunun, kazandığı başarılarla ortaya çıktığına

inanır. Doğru değildir bu. İncelememizin Beşinci Bölümü'nde, sarsılmaz bir inan durumuna gelmesi çok sonralara rastladığı halde, Hitler'in bu duyguyu uzun yıllar içinde taşıdığım göstermeye çalışacağız. Bu sarsılmaz inancın, son savaş (II. Dünya Savaşı) boyunca Hitler'in eylemlerine, her zamankinden çok yön vermesi zorunluydu. Bu konuda Mend (arkadaşlarından biri) şöyle diyor:

> **"Bu hususta, garip bir 'kehanet'i akla geliyor: 1915 Noelinden kısa bir zaman önce, bir gün kendisinin olağanüstü işler başaracağım söyledi. Yapacağımız tek şey, o zamanın gelmesini beklemekti."**

Daha sonraları da, kendisinin söylediğine göre, **"Tanrısal Koruma"** altındadır. Bunun en çarpıcı örneği aşağıdaki sözleridir:

> **"Birkaç arkadaşla siperde yemek yiyordum. Birden bir ses sanki bana, ‘Kalk yerinden, öte tarafa geç,' der gibi oldu. Bu o denli kesin ve açıktı ki, elimde olmadan uydum. Sanki bir askeri emirdi bu. Önce ayağa kalktım, yirmi adım kadar, elimde yiyecek olarak verilen konserve kutusu olduğu halde, siper boyunca yürüdüm. Sonra oturup yemeğime devam ettim. Kafam o anda bomboştu, yemeğimi yemeyi sürdürdüm. Biraz önce terk ettiğim yerde, içimdeki sesin sağır edici somut kanıtı, ani bir patlamayla belirdi; bir top mermisi, biraz önce birlikte olduğum arkadaşlarımın başında patlamış, hepsi ölmüştü."'**

Gazın yol açtığı ileri sürülen geçici bir körlükten dolayı Pasewalk'taki hastanede acılar içinde kıvranarak yatarken, içine doğan başka bir şey daha vardı:

> **"Yatağa çivilenmiş olarak yatarken Almanya'yı kurtarıp, onu yüce bir devlet haline getirme fikri içime doğmuştu. Bunu hemen yerine getirmeliyim."**

Anlattıklarının, daha sonra, Münihli yıldız falcılarının görüşleriyle tam bir uyum içinde olması gerekir; dahası, Hitler bu falcıların kehanetlerinin altında bir doğrunun yattığına inanıyorsa, büyük bir olasılıkla, onların kendisinden söz ettiğine de inanıyor olmalıdır.

Ama o günlerde, falcılarla kendisi ya da sahip olduğuna inandığı Tanrısal önderlik arasındaki bir ilişkinin varlığına da hiç değinmemiştir. Bu tür bir ilişkinin varlığını açıklamanın, daha işin başındayken, kendisine bir yararı olmayacağını düşünmüş de olabilir. Gene de, Von Wiegand'in belirttiği gibi, amacına ulaşma yolunda, bu tür kehanetlerden yararlanmanın da karşısında değildi. O zamanlar, gerçek kurtarıcının ortaya çıkışını haberleyen **"muştucu"** rolü, tahmin edildiği kadar önemsiz ve masum da değildi. Bu, 1923'teki, Almanya'da Nazi rejimini getirmek için bir başlangıç olarak Bavyera Eyalet Hükümeti'ni devirmeyi amaçlayan başarısız girişimin duruşması sırasında verdiği ifadede de kendisi tarafından açıklanmıştır. Şunları söylemişti bu konuda:

> **"Ne koltuk hırsım var, ne de bunun için mücadele etmek gerektiğine inanıyorum; bunu kabul etmelisiniz. Tarihe, yalnızca bir bakan olarak adını yazdırmak isteyen bir büyük adam için bunun ne değeri olabilir? Daha ilk günlerden beri aklımdan binlerce kez geçirmişimdir: Ben, Marksizmi yok edip ortadan kaldırmakla yükümlüyüm. Bu görevi yerine getireceğim. O zaman, hükümette bir unvan sahibi olmak, benim gibi bir adam için, ne ifade edebilir? Richard Wagner'in mezarını ziyaretimde, daha ilk andan itibaren kalbim övünçle doldu. İşte şurada bir adam yatıyor ki, mezar taşında şunlar kazılı: 'Burada Şehir Senatosu Üyesi, Orkestra Başyöneticisi BARON RICHARD WAGNER cenapları yatıyor.' Şununla övünüyorum ki, o ve Alman tarihindeki nice nice büyük adamlar, gelecek kuşaklara unvanlarını değil, sadece adlarım bırakmakla yetinmişlerdir. Beni bir muştucu rolü oynamaya iten alçakgönüllülük değildir; önemli olan da budur, gerisi hiçi"**

Landsberg hapishanesinde geçirdiği günlerden sonra, Hitler, artık kendisini bir **"muştucu"** olarak adlandırmayacaktır. Arada bir kendisini Aziz Matta'nın deyişiyle **"vahşet içinde bir çığlık"** ya da görevi, ulusu güçlülüğe ve zafere ulaştıracak olanın (İsa'nın) çıkışı için yol açmak olan Vaftizci Yahya olarak niteliyordu. Sık sık da, hapishanedeyken Hess tarafından yakıştırılan **"Führer"** adıyla anardı

kendisini.

Gittikçe, kaderin kendisini Almanya'yı zafere ulaştırmakla görevlendirdiği bir mesih olarak düşündüğü ortaya çıkıyordu. İncil'den daha sık örnekler getiriyor, böylece giriştiği eylem dinsel bir görünüm kazanıyordu. Konuşmalarında, İsa ile kendisi arasındaki karşılaştırmalar gittikçe çoğalıyordu. Örneğin:

> **"Birkaç hafta önce Berlin'e gelip de Kurfuerstendamm'daki bezirgânlığı, görkemi, baştan çıkmışlığı, günahkârlığı, adaletsizliği ayyuka çıkmış görmüştüm. Yahudi maddiyatçılığı beni o denli iğrendirmişti ki, çıldıracak gibi olmuştum. Bir anda kendimi, Baha'sının tapınağına girip yağmacı para babalarıyla karşılaşan Hz. İsa gibi düşündüm. Eline kırbacı alıp yağmacıları tapınaktan atarken, O neler hissettiyse, ben de aynı şeyleri hissediyordum**,"

Hanfstaengel'e göre, Hitler bu sözleri söylerken, elindeki kamçıyı Almanya'nın ve Alman onurunun düşmanları olan karanlık güçleri ve Yahudileri yok etmek istercesine, şiddetle sallıyordu. Hitler'in geleceğin önderi olduğunu ilk anlayan ve bu çabalarına tanık olan Eckart, daha sonraları

> **"Bir adam kendisini Hz. İsa ile aynı kaba koyarsa, onun yeri tımarhanedir,"**

demiştir. Bu özdeşleştirme işi, çarmıha gerilmiş İsa ile değil, öfkeli, yağmacıları kırbaçlayan İsa ile yapılmıştır gerçekte oysa. Hitler, çarmıha gerilmiş İsa'ya pek saygı duymuyordu. Bir Katolik olarak yetiştirilmesine ve savaş sırasında Komünyon törenlerine katılmasına rağmen, sonraları kiliseyle ilgisini kesmişti. İsa'yı yumuşak, zayıf ve Alman Mesihi'ne yakışmayacak nitelikleri olan biri gibi düşünüyordu. Alman Mesihi, Almanya'yı kurtarıp muzaffer kılacaksa, haşin biri olmalıydı.

> **“Hıristiyan olarak duygularım, bana yüce Tanrı'nın ve Kurtarıcı'nın (İsa'nın), mücadeleci varlıklar olduğunu bildiriyor. Yine bu duygularımın bildirdiğine göre, bir zamanlar çevresinde birkaç kişiden başka kimse bulunmayan yalnızlıklar içindeki adam, bu Yahudilerin ne mene kişiler olduğunu ortaya koydu ve çevresine topladığı kişilerle onlara 'cihat' açtı; Tanrı'nın Gerçeği (İsa), yalnızca ilahi acı çeken birisi değil, aynı zamanda bir 'mücahit' olarak da en büyüktü. Sonunda, İsa'nın nasıl öfkelenip kıyam ettiğini ve eline kamçısını alarak, o engerek ve çıyan soylarını (Yahudileri) Baba'sının Tapınağından sürdürdüğünü anlatan bölümleri, kitabından, sınırsız bir aşkla okudum. Yahudi zehirine karşı, dünyanın selameti için çarpışmak, ne müthiş bir şeydi!"**

Ve bir seferinde, Hitler'in Rauschning'e söz ettiği gibi:

"Kadınsı duyarlığı ve acıma ahlakıyla Yahudi tipi Hıristiyan inancı."

Yeni devlet dininin Hitler planının bir bölümü mü olduğu, yoksa bunun gerçekleşebilir duruma girmesinin, gelişen olayların sonucunda mı ortaya çıktığı sorunu açığa kavuşmadı. Bilinen bir şey varsa, bu devlet dini anlayışını Rosenberg öteden beri savunmuştu, ama iktidara gelinceye kadar Hitler böyle sert bir tutum takınmaya eğilimli değildi. Böyle bir değişikliği yapabilmesi için güçlü bir duruma gelmeyi beklemiş olmalıydı, yoksa kazandığı başarılar kendisine dinsel bir bağlılık duyan halkın gözünde ürkütücü görünüm kazanacaktı. Bunu yapmadı. Her şeye rağmen, bu tanrınınkine benzer rolü hiç duraksamadan benimsedi. White'm belirttiğine görene, Hitler, **"Heil Hitler, kurtarıcımız!"** diye selamlandığında hafifçe eğilir, bu gönül okşayıcı selamlamadan memnun olduğunu belli eder, buna da inanırmış. Gittikçe, Hitler'in kendisinin gerçekten **"seçilmiş biri"** olduğuna ve dünyaya, zalimlik ve şiddetten kaynaklanan yeni bir değerler dizgesi getirmek için görevlendirildiğine inancı artmakta, kendisini ikinci bir İsa olarak kabul etmektedir. Kendisinin bu rol içindeki görüntüsüne âşık olmuş, çevresini hep kendi resimleriyle donatmıştır.

Anlaşıldığına göre, bu görevi daha yükseklere tırmanmada ayartıcı bir rol oynuyor ona. Bu geçici kurtarıcı rolünden pek hoşnut değil, daha yüksek amaçlar peşinde artık: Gelecek kuşaklar için örnek yaratmak... Von Wiegand şöyle diyor:

> **"Hayati konularda Hitler, başarı ve başarısızlıklarla dolu tarihi eksiksiz olarak gele-**

cek kuşaklara bırakmak konusunda titizlik gösterir."

Bu örnek yaratma işinin de, gelişigüzel gerçekleşmesine karşıdır. Geleceği güvence altına almak için ilkelere bağlı olmak gereklidir, bu işi de tek başına yapabileceğini düşünür ve bu yüzden, **Alman halkı için kendisinin ölümsüz bir varlık olduğuna inanmaktadır.** Her şey yüce ve Hitler'in onuruna yakışır bir anıt olmalıdır. En azından bin yıl sürecek sonsuz bir yapı kurma düşüncesini içinde yaşatır. Yaptırdığı otoyollar **"Hitler otoyolları"** diye anılmalı ve Napolyon'un yaptırdığı yollardan daha uzun süre dayanmalıdır. **"İmkânsızı mümkün kılmalı"** ve ülkeye damgasını vurmalıdır.

Gelecek kuşaklar için, Alman halkının belleğinde uzun yıllar kalabilmek için düşündüğü yollardan biridir bu. İçlerinde Haffner, Huss ve Wagner'in de bulunduğu birçok kişinin belirttiğine göre Hitler, kendi **ANITGÖMÜTÜ (MAUSOLEUM)** için ayrıntılı planlar hazırlamıştı. Görüştüğümüz daha önce Almanya'yı terk eden kişiler, bu bilgiyi doğrulayacak konumda olmamalarına rağmen, gene de bunun doğru olabileceğini düşünüyorlardı. Bu **anıtgömüt**, Hitler'in ölümünden sonra **Almanya'nın Kâbe'si olacaktır.** Hemen hemen 210 metre yüksekliğindeki bu anıtın her taşı, ziyaret edenlerde ruhsal bir etki yaratmak için, ayrı ayrı ince bir biçimde işlenecektir.

1940'ta Paris'in işgalinden hemen sonra Napolyon adına yapılmış olan Dome des Invalides'e gidip anıtı incelediği de söylenir. Birçok yönden hatalı sayılabilecek bir şey bulmuştu bu anıtta: **Napolyon'u yer düzeyinden aşağıda, çukur bir yere gömmüşlerdi. Bu durumda ziyaretçiler aşağıdan yukarı bakmak yerine yukarıdan aşağı bakmak zorunda kalıyorlardı.**

"Hitler birdenbire, 'Ben asla böyle bir yanlış yapmayacağım,' dedi. 'Ölümümden sonra, halk üzerindeki etkimi nasıl sürdüreceğimi ben bilirim. Halkın yüksekte yer alan mezarıma bakıp beni anımsayacakları, evlerinde daima benim hakkımda konuşacakları bir Führer olacağım. Yaşamım ölümle bitmeyecektir asla; tersine, o zaman başlayacaktır.

Hitler'in şimdiye kadar benzeri görülmeyen ve sonsuza dek yaşayan bir anıtgömüt olan Kehlstein'ı yaptırdığına bir süre inanıldı. Hit- ler'in, bu konuda benzersiz bir tasarısı var idiyse bile bunu daha görkemli bir tasarıyı gerçekleştirmek için bırakmış olması da olasıdır. Belki de Kehlstein, büyük halk yığınlarının "huşuyla ziyaret" edip manevi yönden etkilenmeleri için pek erişilmezdi. Bütün bunlara rağmen, pek çok plan üzerinde çalışıldığı gerçek gibi görünüyor. Hitler'in planı, bu amtgömütle histerik halk yığınları üzerinde sürekli bir duygusal etki yaratma amacını güdüyor; bu duygusal etkiyle o, ölümünden sonra, başarılarını pekiştirecek ve son amacına ulaşacak...

"Şuna kesinlikle inandı ki, içinde yaşadığı ve eylemde bulunduğu o çağ açan atılganlık dönemi (bu dönemi biçimlendirme ve harekete geçirme gücünün kendisi olduğuna tam olarak inanıyordu) ölümünden hemen sonra, başlıca özelliği eylemsizlik olan uzun bir çözülme sürecine dönüşüp dünyayı sarsarak kapanacaktı. 'Bin yıllık Reich'ında Alman halkı, onun adına anıtlar dikecek, bu anıtların çevresini tavaf edip yaptığı işleri anımsayacaklar... İşte böyle düşündü Hitler. 1938'de Roma'ya yaptığı o ihtişamlı ziyaretini anlatırken bin yıldan, yani o görkemli dönemden de söz etmiş ve bugünün çalkantılarının gelecek kuşakların ilgisini çekmemesi gerektiğini söylemişti."

Birkaç yıl önce Hitler, amacına ulaştıktan sonra dinlenmeye çekileceğinden de epey söz etmişti. Olasıdır ki, Berchtesgaden'e çekilecek ve ölümüne kadar bir Tanrı gibi, Reich'ın kaderine yön verecekti. 1933'teki Birahane Ayaklanmasıyla iktidara gelişi arasındaki o verimli on yılı nasıl heba ettiğini acı bir dille anlatmıştı. Çünkü, ardılma bırakacağı işlerin tam anlamıyla olgunlaşabilmesi, onun

tahminine göre, yirmi yıl alacaktı.[132] Çekildikten sonra Nasyonal Sosyalizm'in İncil'i sayılabilecek ve sonsuzluğu dile getirecek bir kitap yazmak istediği de kimi yazarlar tarafından öne sürülmüştür. Bu konu, Roehm'ün yıllar önce yaptığı bir konuşmayı belirtirsek, daha da ilgi çekicilik kazanır:

"Bugün bile Hitler'in en sevdiği şey, dağlarda durup Tanrı rolü oynamaktır."

Bütün bu kanıtların incelenmesi, bizi, Hitler'in kendisini, dünyaya yeni bir toplumsal düzen getiren bir Yapıcı ve Almanya'nın Yeni Kurtarıcısı olmak üzere Tanri tarafından seçilmiş Ölümsüz Hitler olarak gördüğü sonucunu oluşturmaktadır. Bütün dertlere ve belalara karşı azimle yürüyeceğine, sonunda amacına ulaşacağına kesinlikle inanmaktadır. Geçmişte onu koruyan ve yolunu gösteren içsel sesin buyruklarını izlemesi, tek koşuludur onun. Bu içsel sesin kendisine yol gösterdiği kanısı, fikirlerinin doğru olduğundan değil, kendi büyüklüğüne inancından kaynaklanır. Howard K. Smith ilginç bir gözlemde bulunuyor:

> **"Ben o zandayım ki, Hitler mitiyle koşullanmış milyonların her biri, kendi içinde birer Adolf Hitler taşıyor."**

****

Hitler Kitle Psikolojisine Birçok Etmenin Önemini Kavrayarak Uygulama Yoluna Gitmiştir. Bunlar Şöyle Özetlenebilir.

1.Bir hareketin başarılı olmasında kitlelerin önemini tam olarak değerlendirmesi.
2.Gençlerin desteğini kazanmada büyük başarısı.
3.Herhangi bir toplumsal hareketin gelişiminde kadınların rolünü değerlendirmesi. (ve toplumu kadın gibi görmesi)
4.Ortalama bir Alman'ın duyarlılığını ve en temel gereksinimlerini ateşli bir dille ifade etme, kendini onunla özdeş tutma yeteneği.
5.İnsandaki en yüce eğilimleri olduğu gibi, en ilkel eğilimleri de ortaya çıkarma yeteneği.
6.Kitlelerin günlük ekmeğe olduğu gibi, politik eylem içindeki sağlam bir ideolojiye de açlık çektiğini değerlendirdi.
7. Çatışan insan güçleri canlı bir biçimde anlatabilme ve sıradan bir insan için bile anlaşılması kolay, somut imgeler yaratabilme yeteneği.
8.Halkın geleneklerini bilme ve klasik mitolojik temalarına başvurarak dinleyicilerin en derin heyecanlarını canlandırma yeteneği.
9.Coşkulu olmayan bir siyasal eylemin gerçekleştirilemeyeceğini kavraması.
10.Kitlelerin ruhsal değerler ya da toplumsal gelişim uğruna kendisini kurban etme isteğini, giderek tutkusunu anlayıp değerlendirmesi.
11. **Büyük toplantı, gösteri ve şenliklerin düzenlenmesinde, sanatsal ve darmatik ögelerin yoğunluğunun önemini kavraması.**
12. Sloganların gönül okşayıcı sözlerinin, dramatik etkisi olan ifadelerin ve ruhu derinden kavrayan özlü sözlerin değerini bilmesi.
13.Zor koşullar altında yaşayan halkın kaygı verici yalnızlık ve bir kenara atılmışlık duygusunu bilme yetisi.
14.Üyeleri arasında dolaysız bir ilişkinin bulunduğu sıra düzeni (hiyerarşisi) olan esaslı bir siyasal örgütün gerekliliğini kavrama.
15.Çevresinde kendi yeteneklerini tamamlayan yeteneklere sahip olan, kendisine adanmış denecek kadar bağlı kişiler bulundurma ve bunların bağımlılıklarını sürdürme yeteneği.
16.Hükümet ve parti içinde yeterlilik ve kararlılık göstererek, halkın güvenini kazanmanın önemini kavraması.
17.Halkın moralini oluşturmada ve sürdürmede sıradan insanın günlük yaşamını etkileyen küçük şeylerin oynadığı rolün önemini bilmesi ve değerlendirmesi.

1942) s. 59.

18. Önder, halkın saygı ve güvenini kazanmışsa , onların yönetilme , bir şey yapmaya istekli olma ve itaat etme eğilimlerini bilmesi.
19.O bunu taktik alanında bir deha olması sayesinde başarmıştır.
20.Hitler'in en önemli özelliği, belki de yüklendiği göreve olan o sarsılmaz inancı ve yaşamını bu inanca tümüyle adamış olmasıdır. Ulusların yazgısı yalnız ve yalnız ateşli tutkuların yarattığı bir fırtınayla değiştirilebilir, yeter ki bu tutkuları içinde taşıyan bir adam var olsun.
21.Hitler'in halkının koruyucu ve duygudaş ilgisini yükseltmek, kendisini halkın geleceğini ve dertlerini yüklenmiş biri olarak sunmak yeteneği de vardır.
22.Hitler toplumsal açıdan en sorumlu devlet adamlarının kararlarını ve kendisine göre ipe sapa gelmez düşüncelerini etkisizleştiren siyasal kararlar almada vicdansız davranır.
23.Hitler'in korkutma yöntemlerini kullanması ve halkın korkularını harekete geçirebilmesini sağladı.
24.İnandıkları ve temsil ettikleri her şeye şiddetle karşı olduğu kişilerden bile çok şey öğrenme yeteneği vardı.
25.**Propaganda sanatının ustasıdır o. Bir konuda birden fazla olasılık düşünmez; yapılan bir hatadan dolayı suçlanmayı kabul etmez; yapılan her hatayı düşmana yükler ve onu suçlar; halk , büyük bir yalana küçük bir yalandan daha çabuk inanacaktır ; bir yalan kırk kez yinelenirse , halk er geç inanır elbet.**
26.Bıkmaz usanmaz bir ruh vardır onda. En can sıkıcı tersliklerden sonra , yakın arkadaşlarını toplayıp hemen bunu giderme planları yapmaya başlayabilir. Başkalarını yıkabilecek olaylar, hiç olmazsa geçici olarak ,Hitler'in gücünü artırmada bir uyarıcı gibi rol oynar görülmektedir.

Hitler'in en iyi iki silahı öfke ve kötü davranıştır. Zaman zaman pek derin ruh bunalımlarına düştüğü kesin olarak bilinmektedir. İnsanlarla dengeli bir ilişki sürdürebilme gücü epey zayıftır. O, diğer insanlarla kendisi arasında önemli sayılabilecek bir mesafe bırakmaya dikkat etmiştir. Halkın özellikle arkadaşlarının dikkatlerini başka yana yönelten kurnazlıklardan bir başkası unutkanlığıdır. Bugün söylediğinin yarın tam tersini söyleyebilmektedir. Müthiş bir taklit yeteneği vardır. Hitler'in zaaflarından biri de halktan bilinçli bir şekilde gizlenen merakıdır. Bütün ilişkilerini gizli sürdürmüştür. Yirmi beş yaşlarındayken arkadaşlarının yergisine konu olan tek yanı, üst rütbedeki subaylara karşı kul-köle tavrıdır.

Hitler'de iki kişilik vardır:

Birisi oldukça yumuşak , duygusal ve kararsızdır; yöneldiği alanlar oldukça sınırlı, özlediği, hoşlandığı ve istediğinden de azına razı olan bir kişilik bu.

Öteki ise tam karşıtıdır bunun: Katı, acımasız, enerji yüklü ve karalı. Aynı zamanda ne istediğini bilen, onun peşini bırakmayan, ne olursa olsun onu gerçekleştiren kişilik.

Fry,**''Ruhsal yalnızlık , Hitler'in yazgısı olmalı''** diye yazıyor. Dünya Adolf Hitler'i güçlü olma konusundaki doymak bilmez tutkusu, acımasızlığı, zalimliği, duygusuzluğu, yerleşik kurumlara karşı nefreti ve ahlaksal kısıtlamalardan yoksun oluşu ile tanımaya başladı.

Bir deli olarak yalnız Hitler yaratmamıştı Alman çılgınlığını; bu çılgınlık da Hitler'i yaratmıştı. Tanrı tarafından seçildiği ve yerine getireceği kutsal bir görevi olduğu inancına da kaptırmıştır kendisini. Tüm kötülüklerin kaynağında yahudileri görür. Yahudiler insanlığın kanını emen en büyük asalaklardır ve büyüme yolunda olan her ulusun bulaşıcı hastalıktan kendisini koruması gerektiğini düşünür. **Dev binalar, stadyumlar, köprüler, yollar vb. inşa etme tutkusunu , yalnızca özgüven eksikliğini giderme çabası olarak yorumlayabiliriz.**

Alman halkının düşüncesi, duygusu ve eylemiyle aşırı bir özdeşleşme olmuştur. Sanki Hitler , Alman bireyinin bütün önemli işlevlerini felce uğratmış ve kendisine göre bir role uyarlamıştır onları Hitler'in izleyeceği yol kendisine ölümsüzlüğü sağlayacağı kuşkusuz olan yoldur; aynı zamanda bu yol, kendisini küçük gören dünyadan öcünü almasını sağlayacak olan yoldur ona göre.

Kaynak:

Hitler'in Psikopatolojisi Walter C. Langer Çevirmen Kemal Bak Zeki Çakılalan Yayınevi: Donkişot (8/2002)

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK HAKKINDA...

Adolf Hitler'in hayranlık beslediği devlet adamı ve askerler arasında Mustafa Kemal Atatürk de vardı. Hitler, Atatürk'e hediye ettiği zırhlı bir Mercedes ile de gösterdiği bu hayranlığını çeşitli vesilelerle hep yinelemiştir. Versailles Anlaşmasını yırtarken, Sevr'i kastederek **'Atatürk'ün 10 yıl önce yaptığını, biz şimdi yapabiliyoruz.'** deyişi ünlüdür.
Hitler'in Türkiye'de pek bilinmeyen bir kitabında da Atatürk hakkında söyledikleri çok dikkat çekici. **"Hitler'in Sofra Sohbetleri"** adlı bu kitap, Alman devlet adamının 2. Dünya Savaşı tüm hızıyla sürerken gizli karargâhındaki akşam yemeklerinde yaptığı konuşmalardan oluşuyor. İngilizce çevirinin 3. baskısında 223. sayfada şunu söylüyor:

Mustafa Kemal; bir milletin, bütün vasıtalarından mahrum edilse dahi, kendini kurtaracak vasıtaları yaratabileceğini ispat eden adamdır.

Arkasında ordusu olmayan bir kumandan uzun süre ayakta kalamaz. Atatürk de iktidarını Halk Partisi sayesinde güvenceye aldı. İtalya 'da da aynı şey geçerli.

Bizim amacımız dünyayı Nazi egemenliği altına almak ama ben Türkiye ile hiçbir zaman düşman olmayacağım yani, dünyada savaşmayacağım tek ülke Türkiye 'dir.

Benim ustam Mussolini 'dir, ama onun ustası da Mustafa Kemal 'dir.

Bütün enerjimi Atatürk'ten alıyorum. O'nun hayatı bizim feyizli ışığımızdır.

Mustafa Kemal'in ilk öğrencisi Mussolini, ikinci öğrencisi de benim.

Kemal Atatürk öldükten sonra Türkiye 'de kimseye önem verilmedi. Artık şef ve efendi yoktu, kalanların hepsi ikinci, üçüncü derecede insanlardı. Her şey yorgun Türk milletinin hazımına bağlıydı. Meclisleri her an yıkılabilirdi, mizaçsız inslardı. Kemal Atatürk'den sonra Türkiye 'yi bir takım akılsızlar yönetiyor.

[Ata NİRUN, ADOLF'un KAVGASI, Wızart Entertaınment 1. Baskı: Nisan 2014, İstanbul, Sh:122]

**

ADOLF HİTLER'E GÖRE SİYASET VE DİN İLİŞKİSİ

Her zaman vicdan yoksulu bir takım kişiler vardır ve olacaktır. Böyleleri dini kendi karanlık siyasal görüşlerine aracı yaparlar ama unutulmamalı ki, dini veya mezhebi kendileri için kötüye kullananların yüzünden din ve mezhepleri sorumlu tutmak mümkün değildir. Bu soysuz kişiler, kendi soysuz içgüdüleri adına kötüye kullanacakları başka kuruluşlar varsa, hiç çekinmeden onları da sömürürler. Böyleleri dinin kurtarılması gerektiğini öne sürüp, borçlu olunmasına direnirler. Bu insanların kavganın baş çıkarcıları olduklarını kimse anlamaz.

Ya da belleği zayıf olan kamuoyu bunları hatırlamaz ve soysuz kişi amacına ulaşır. Siyasi partilerin din sorunlarıyla hiçbir ilişkisi ve işleri yoktur. Bu tür sorunların etkileri ulusal yaşama karşı olmamalı ve ulusun ahlakına bir zarar vermemelidir. Siyasi partiler, çekişmelere dini karıştırmamalıdırlar.

[Ata NİRUN, ADOLF'un KAVGASI, Wızart Entertaınment 1. Baskı: Nisan 2014, İstanbul] *Sh:323*

VÉRİTÉS ET MENSONGES / F for Fake / Hakikatler ve Düzmeceler (1973)

Ölmeden önce seyredilmesi gereken filmlerden.

Yönetmen: Orson Welles
Senaryo: Orson Welles, Oja Kodar
Ülke: Fransa, İran, Batı Almanya
Tür: Belgesel
Vizyon Tarihi: 01 Eylül 1973 (İspanya)
Süre: 89 dakika
Dil: İngilizce, Fransızca, İspanyolca
Müzik: Michel Legrand
Nam-ı Diğer: F for Fake | F for Fake | About Fakes | Truths and Lies
Oyuncular Orson Welles Oja Kodar Joseph Cotten, François Reichenbach , Richard Wilson

Özet

Eğlenceli bir Orson Welles'in Yurttaş Kane gibi güzel fikirleri olan belgesel filmidir.

Orson Welles, belgeselde sanat, sinema dünyası ve gerçek hayatla ilgili izlenimlerine resmi geçit yaptırıyor.

Film sanat kalpazanı bir şarlatan Elmyr de Hory'nin biyografisini odaklanmıştır. Aynı zamanda ünlü hileleri ile meşhur Howard Hughes otobiyografisini yazan Clifford Irving'e, sahte bir özgeçmişi ile Yurttaş Kane bir parodi şeklinde özetleyişi, , sahte Mars işgali ve Orson Welles'i de efsane yapımcısı ve sihirbaz olarak işler.

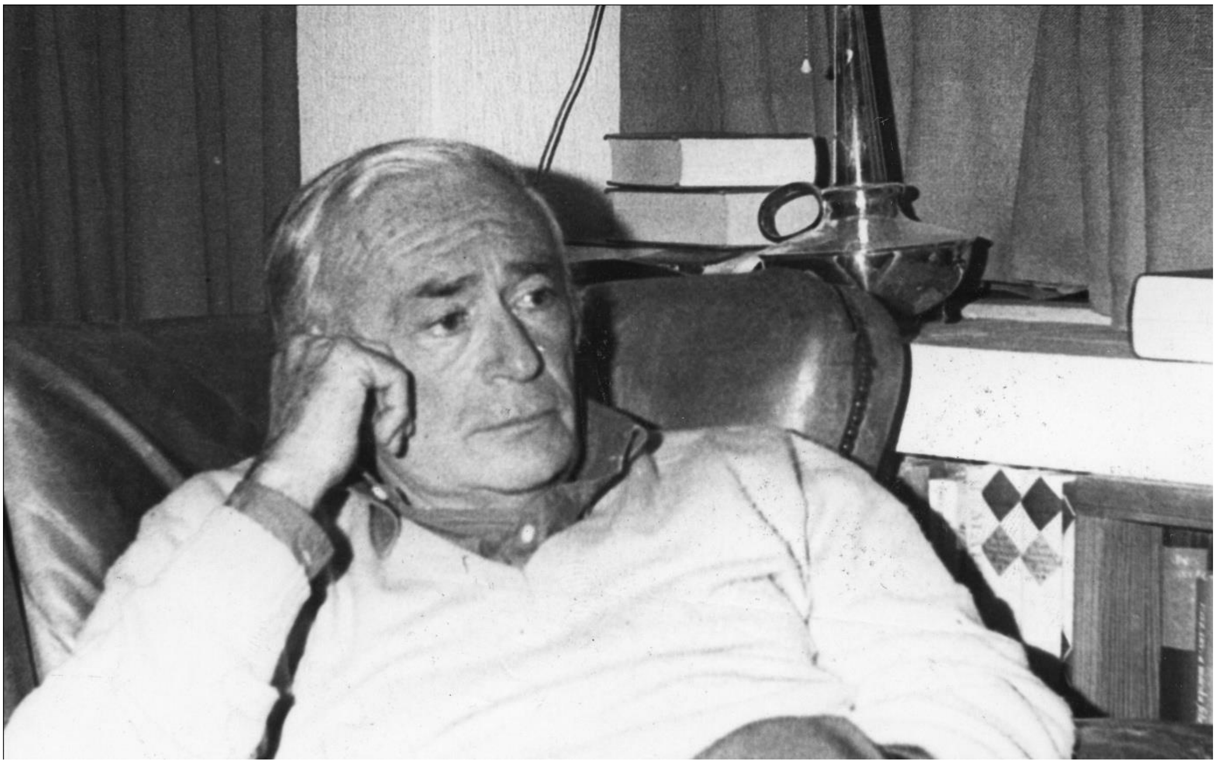
Karakterler hakkında hikayeleri işlerken sanatın doğası içindeki çatışma, illüzyon , yaşam , sahtecilik ve yapay arasındaki bağlantılarını ele alır.

Filmin son 17 dk içinde Picasso için bir dizi sahte hikâye uydurup piyasadaki Picasso tablolarının gerçekliği sorgulanır.

Filmde Oja Kodar ile bir kadının erkekleri etki altına nasıl aldığı ve gerçek ve yalan arasındaki varlığın temelinde faktör oluşunu irdeler.

Elmyr, birçok galerileri için resim yapmış bir usta kalpazan olduğunu belirtirken "sanat nedir?" diye sahteciliğin ve gerçekliğin doğasının cevabını bulmaya çalışır.

Kesinlikle harika bir belgesel filmdir. Eski olmasına rağmen seyretmeyenlerin seyretmesini şiddetle tavsiye ederim.

Elmyr de Hory (Hoffmann Elemér Albert) (14 Nisan 1905 - 11 Aralık 1976) Tüm dünyada saygın sanat galerilerine binden fazla sahte tablo sattığı söylenen bir Macar doğumlu ressam ve sanat kalpazanıdır. Clifford Irving tarafından hayatı kitaplaştırıldı. Orson Welles tarafından hazırlanan bir belgesel filmi F for Fake Sahte (1974) çok ünlü oldu. Nerdeyse 60 tane ismi vardı. "De Hory, Hory, Heury, Bory, Sury, Kury, Bury, Dury" Gerçek adı "Elmyr Ferenc Huffman" idi. İspanya'nın ciddi ve çok ılımlı bir bölgesi Ibiza adasında inzivaya çekildi. Hakkında çıkan haberlerde "Londra Ekspresi"nde "Sanat Dünyasını Haraca Bağlayan Adam Ortaya Çıktı !"; "Dünyanın en iyi sahteci ressamı Elmyr Dory-Boutin'in ...orjinal bir Modigliani tablosu çizmesi yalnızca bir saatini aldı " Fakat sahtekarlıkları onu zengin etmedi. Aslında Elmyr de Hory, sanatta uzmanlık iddiasında bulunanların foyasını ortaya çıkarmak, zenginlerin koleksiyonlarında bulundurdukları tabloların o kadar da gerçekçi olmadığını göstermekti.

"Altın yıllarında"

- Sana sattığım taklitler için.

- Evet , ama sen onlardan iyi para kazandın.

- Evet de onu bunu bilmiyor.

- Anladım. ve ne yaptı biliyor musun?

Bana bir çek verdi ama çekin karşılığı yoktu.

- Sana sahte bir çek verdi.

- Evet.

- Sahte bir resim için.

- Evet. İlahi adalet denen bir şey var.

Tüm elime geçen tek şey $250,000 'lık ufacık bir televizyon. Hatta içinde oturduğu ev bile kendisinin değil. Sanat simsarının teki onunla bir anlaşma yapmış. Birileri ilginç bir şey yapmış olmalı - bir anlaşma. - anlaşma. Aldandım. Kullanıldım. iliğimi kemiğimi sömürdüler. Şu çatısı altında yaşadığım ev bile benim değil. Adıma tek kuruşum yok. Bunca yıldır süren koşuşturmacadan sonra Sahtekarlık işindeki o son değişimden sonra, şimdi bile, Elmyr bu son sığınağında da kendini pek güvende hissetmiyor hani derler ya..

Gerçek ve sahteciliğin hakikatini inceleyenler için Hory'nin hayatı incelenmesi gereken şahsiyetlerden olduğunu düşünüyoruz.

http://en.wikipedia.org/wiki/Elmyr_de_Hory

Clifford Michael Irving (5 Kasım 1930 doğumlu) bir Amerikan araştırmacı gazeteci ve yazardır. O en iyi 1970'lerin başında Howard Hughes hakkında hazırladığı sahte bir "otobiyografi" tanınıyor olmasıdır. Yazar Clifford M.Irving , Howard Robard Hughes ile yapılan 100 röportaja dayanarak yazdığı anılarını Amerika'daki McGraw-Hill yayınevi ile bir milyon dolar karşılığında kontrat imzalamıştır. Kitap

yayınlanır. Milyarder Hughes araştırma mahsulü olan her şeyi inkâr yoluna giderek skandallarla tanınmak istemdiğinden telefonla katıldığı bir basın konferansında adı geçen anıların gerçeklere dayanmadığını ileri sürer. Sonra, Irving, gördüğü baskı karşısında Hughes'ı dolandırdığını mahkeme önünde itiraf eder. Hughes onu kınar ve yayıncı McGraw-Hill, dava eder. 17 ay süren mahkeme sonucunda, bir buçuk yıl hapse mahkûm edilir.

Bundan dört yıl sonra 70 yaşındaki Hughes, Acapulco'dan Houston'a yaptığı bir uçak yolculuğu sırasında kalp yetmezliğinden hayatını kaybetti.

http://en.wikipedia.org/wiki/Clifford_Irving

Filmin en kayda değer vurgusu, sahtenin bireye değil, paylaşıma dair olmasının altını çiziyor olması. "Eğer birileri sahteyi, yalanı kabullenecek ortamı yaratmıyorsa, yalan ve sahte var olmaz."

Belgeselden

Houdin , bugüne kadar yaşamış en büyük sihirbazdır. Ve ne demiş biliyor musun?

- "Sihirbaz yalnızca bir aktördür" demiş.

**

Bir resmin hakiki kalitesinden bahsediyorsak asıl idrak edilmesi gereken şey aslında gerçek mi taklit mi olduğu değil , İyi mi yoksa kötü bir taklit mi olduğudur. [Clifford Irving]

**

Sen bir ressamsın.

Niye insanların sahte tablolar yapmasını istiyorsun?

Çünkü sahteleri de orjinalleri kadar iyi ve alıcısı var, talep var. Eğer sanat camiasında alıcısı olmasa, sahtekarlar var olamazlardı. - yani , ne kadar çok , o kadar iyi , değil mi?

**

- Uzmanlar.

- "Sözde" uzmanlar.

-Uzmanlar günümüzün kahinleri .

- Fazlasıyla gösterişçi

- **Bizimle daima bilgisayar netliğinde konuşuyorlar. Bir şey biliyormuş gibi davranıyorlar Ama aslında bildikleri , çok yüzeysel şeyler. Ve biz de onların önünde diz çöküyoruz. Onlar, bizzat tanrının sahtekarlara armağanı. Ve bütün dünya uzmanlar ve kurumların kendilerini aptal yerine koymalarından hoşlanıyor.**

Varsayalım ki Kisling , Elmyr ve Modigliani'nin kendisi tarafından resmedilmiş üç Modigliani tablosunu yanyana koyduk. Knoedler'den Paris'e kadar kendisine uzman diyen herkese sorabiliriz. Hangisinin orjinal , hangisinin çakma olduğunu söyleyebilirlerse Eğer isim vermemiz yasak olmasaydı her biri Elmyr tarafından resmedilmiş postmodern akımın iftihar duyulan önemli eserlerinin sergilendiği ünlü bir müzeden bile bahsedebilirdik. Aslında 20. yy'ın büyük sahtekârlarından biri olan Elmyr'e dalavereleri seven bu insanlar arasında kahraman gözüyle bakılıyor ama bunu açıkca ifade etmeye cesaretleri yok.

**

Bir tabloya nasıl değer biçilir ki?

Değer fikirlere göre oluşur. Fikirler de uzmanların görüşüne göre. **Elmyr gibi bir sahtekar da uzmanları aptal yerine koyarsa o zaman uzman kime denir?**

- Sahtekar kime denir?

**

Böylece Irving'in belgeleri de, tıpkı Elmyr'in tabloları gibi doğruluğunu kanıtlamıştı. Sahte tablolar üzerinde bir uzman görüşü alıp , sonucu görmek istedim ve Elmyr'e benim için 3 resim yapmasını istedim**: iki Matisse ve bir de Modigliani tablosu -ki öğle yemeğinden önce hepsini bitirmişti- ve hatta Modigliani tablosunun kenarına , Paris'te bir kafede gibi görünmesi için bir kahve lekesi bile bıraktı.**

- Sonra ben bu üç tabloyu alıp Modern Sanatlar Müzesi'ne götürdüm. Orada bu tabloları iki saat boyunca incelediler ve kesinlikle gerçek oldukları kararına vardılar ve hatta satmak istediğimi duyunca şok oldular. Hem de, gerçekten yaşanmış bir olay.

Bu hikaye kesinlikle gerçek. Şey , Irving bu tabloları yok etmiş gibi davranıyor. Ama ben Irving karakterinde birinin 15.000$ değerinde bir şeyi yok ettiğine pek inanmıyorum. Bence tablolar şimdi iyi korunan bir bankanın kasasında 15 sene paketini açmadan bekleyecekler. Anlattığı bütün hikayeler Yıllarca kafasında kurmuş , büyütmüş ve şimdi de onlara inanacak hale gelmiş.

**

Et voila.

Güzelmiş , ama az bulunan bir şey olduğu söylenebilir mi?

Bir sürü istiridye vardır ama inci bulmak kolay değildir. **Hep bu ustalar taklit ve düzmecelere neden oluyor ve sahtekarları da cesaretlendiriyorlar -hatta şimdi şu yediklerimizde bile- Günümüzde mutfaklarda ne sahtekarlıklar dönüyor bilseniz. (Size şu diye, hangi eti yedirdiler) Çok şükür , buradaki deniz ürünleri de sahte değil.**

**

Biyografisinin yazarına göre- pek çene çalmıyorlarmış. **Ben sanat simsarlarının kendilerinin de sahtekar olduklarını düşünüyorum.** Jüriyi oluşturan baylar ve bayanlar ! Tanıkların huzurunda şunu söylemem gerek ki Sizin kararınız da -en kibar şekliyle söylemek gerekirse- pek kolay değil. Her ne kadar Clifford Irving kitabında bahsettiğinin aksine - Asla kişilere satış yapmadığım konusundaki ısrarımı sürdürüyorum.

**

- Peki ya uzmanlar?

Sahtekarlar var oldukça , uzmanların da var olmaları gerek sanırım . Ama hiç "uzman" olmasaydı kimse "sahtekar" olur muydu?

**

Bir arkadaşım -başka bir arkadaşım- bir zamanlar Picasso'ya bir Picasso tablosu gösterir ve bunun sahte olduğu söyler. Aynı arkadaş , bir yerden bulduğu Picasso tablosu olduğunu iddia ettiği resmi gösterir fakat Picasso "bu da çakma" der. Sonra başka birinden bulduğu , başka bir tabloyu da gösterir ve Picasso yine "bu da çakma" der. "Ama , Pablo," der arkadaşı "Seni bu tabloyu çizerken gözlerimle gördüm." Picasso da der ki ; "Çakma Picasso tablolarını ben de herkes kadar iyi yapabilirim."

Kendimi affettirmeye veya bir bahane bulmaya çalışmıyorum. Ruh halimi ve bir insanın acizliğini anlatmaya çalışıyorum.

Bugün hapiste olmamasının başlıca iki sebebi var: Birincisi ; Bu konuda açılacak bir mahkeme , sanat dünyasına öyle bir açıklık getirir ki A court case would bring such publicity upon the art world buna karşı çıkacak her sanat simsarı otomatikman şüpheli durumuna düşer.

Hapiste olmamasının bir diğer sebebi de -Oradayken fransız polisi bana bunu açıklamıştı- Onu tutuklayabilmeleri için , onu resim yaparken ve -Vlamincks'in , Derains'in , Picasso'nun- imzasını atarken gören iki görgü tanığı olması gerekliymiş. Yazarın imzası , resim bittikten çok sonraları atılır. Ben yaptığım hiç bir tabloya imza atmadım zaten. Bu çok önemli bir nokta. Hayır , hiçbirine imza atmadım. Yok. Hayır , hiç atmadım. Hiç atmadım. Tabii ki imzalanmışlardı. Artık her kim imzaladıysa , birisinin Elmyr'e yaptığı resimlerin birçok önemli koleksiyonda , birçok farklı imza ile sergilenerek mutlak bir ebediyete kavuştuklarını söylemeli. **Eğer bu tabloları uzun bir süre müzede veya önemli bir resim koleksiyonunda sergilerseniz bir süre sonra hakiki olurlar.**

**

Bu yapı , yüzyıllardır burada duruyor. Batı dünyasının belki de en eski yapısı. Ve üstüne bir imza bile atılmamış. Chartres. Tanrının azametinin ve insanın aczinin bir anıtı. Bugünlerde tüm sanatçılar yalnızca etten kemikten ibaret gibiler. Çıplak. Yavan , meydanda. Artık bir anıt yaratmak isteyen kimse yok. Evrenimiz, -bilim adamlarının devamlı söylediği gibi- tek kullanımlık. Bütün yaptıklarımızın içinde belki de- bu anonim eser , bu taştan orman , bu epik ilahi , bu göz alıcı güzellik , bu şehadet sancağı , bütün şehirlerimiz yok olduktan sonra öylece el değmemiş bir şekilde ayakta kalır ve nereden geldiğimizi , neyi başardığımızı bize gösterir Yaptığımız bütün taş yapıtlar , resimler , yazılar birkaç yıl -belki de bin yıl- hayatta kalıyor , sonrasındaysa miladını doldurup nihayetinde de toprağa karışıyorlar. Zaferler ve hileler Hazineler ve taklitler. Hayatın değişmeyen bir gerçeği Hepimiz ölümü tadacağız. "Gönlünüzü ferah tutun" diye sesleniyor bizlere geçmişten seslenen merhum sanatçılarımız. "Türkümüzü "kimse söylemeyecek. "Ama nolmuş söylemeyecekse?

Biz şarkımızı söylemeye devam edelim." Belki de bir kişinin adı o kadar da önemli değildir.

**

Orson Welles'in filmin sonunda uydurduğu hikâye ise şu şekildedir.

Belki de bir kişinin adı o kadar da önemli değildir. Ve filmin sonunda geldik. Oja'ya. Şimdi sizlere Oja'nın da taktıklarıyla yakın bir tarihte gerçekten yaşanmış bir hikayenin canlandıracağız. Ta en başta dediğim gibi, Oja işin içine en sonda giriyor ve biz de bu sebepten onu en sona bıraktık. Tesadüflere gelirsek- Misal , şimdi sizlere Oja'nın dedesini tanıtayım.

Oh, hayır. Vazgeçtim , ona daha sonra gelelim. Zaten film yeterince karıştı.

Oja, bildiğim kadarıyla şimdiye kadar ondan kimseye bahsetmedi. O çağımızın en büyük sanatçısının dikkatini çektiğinde- işin içine dahil oldu. ***İnsanlık tarihinin en ünlü ve şüphesiz en zengin ressamı. Picasso , çağımızın en büyük fenomenidir. Bugüne kadar hiçbir ressam çıkmamıştır ki 10 saniyeden kısa bir sürede , - elinin tek hareketiyle - onun gibi sihirli bir dokunuş bırakmayı becerememiştir. John D. Rockefeller bile bunu becerememişti. Tahmini mal varlığı : 750 milyon dolar.*** *Ama Oja onu bir dikizciye çevirmişti. Bu çok da eski bir olay değil Picasso, kendince sebeplerden dolayı* ***Toussaint köyünde*** *kendini resme verdiği sıralarda , Oja da tatil yapmak için orada bulunuyordu. Ve yanında da* ***Olaf adında iskandinav*** *bir arkadaşı vardı. Olay denen bu çocuk, memleketinin soğuk dağlarında New Orleans'ın jazz şarkılarına kendini kaptırmıştı ve bütün gün Picasso'nun penceresinin önünde elinde bir trambolinle bir şeyler çalmaya çalışıyordu. Olaf'ın trambolini sabahın köründen geceye kadar öttürüyordu ve Picasso'da kafayı sıyırmak üzereydi. Sonra...dikkatini dağıtan başka bir şey daha vardı. Çok daha dikkat dağıtıcı Oja.*

Oja , sabah erkenden sahile gidiyor. Oja , saat 10 , güneş kremini almak için geri dönüyor. ve tekrar sahile gidiyor ve öğle yemeği için tekrar geri geliyor. Buralarda herkes öğle yemeğinden sonra biraz kestirir. Ama Oja değil. Tabii Picasso da değil. Kokteyl zamanı. Akşam yemeği zamanı. Herhangi bir zaman. Pazar Oja , pazartesi Oja , salı Oja.. haftanın her günü Haftalarca Oja ,tramboline şöyle bir bakış atıyor. ve şimdi de Oja , oradan uzaklaşıyor. Ama Picasso'nun öyle bir kaçış şansı yok. Kendini kaptırmış mıydı?

Belki de yalnızca...ilham alıyordu. Orada tam olarak ne olduğunu bilemem. Ama Picasso, eli çabuk bir adamdı. Yani demek istediğim...

- Anladınız siz bu rastlaşmaların sonucu nereden bakarsanız bakın çok verimliydi. Ağaçlarda , incirler tatlandı Şaraplardaki üzümler olgunlaştı Ve Bayan Oja Kodar'ın 55x55' lik geniş portreleri işte bu güçlü fırçadan çıktı. Para.

Elmyr'in bu konuda dediklerini duyduk. Sonuçta Picasso da Oja'nın bunu babasının hayrına yapmadığını biliyordu.. Kırıntılarını önüne atarak ya da resimlerinden birisini modeline vererek. Ama Oja şartlarını sundu. Ve aydınlatıcı ışığının fiyatını belirledi. Hakkını ödeyebilmesi için, karşılığında ona bir şey vermesi gerekiyordu. Doğru olduğunu siz de biliyorsunuz. Picassodan talep ettiği bedel tam olarak şuydu : bütün resimlerin -22 tanesinin de- onun olması gerekiyordu , derhal. Onun malıydı. Kendi malıydı , isterse alıp götürürdü -ki tam olarak da böyle yaptı-.

Piyango! Ya da biz buna ganimet diyelim. Yanına kar kaldı. "Kesin zengin olmuştur" dediğinizi duyar gibiyim. Ama durun, daha bitmedi. Şu aralar, bütün Paris sis altında. O zamanlar da -bakın burası hikâyemiz için önemli- benzeri bir durum olmuştu. Paris, ağustosu yaşıyordu. Her yıl olur. Sis çöker ve hayat felç olurdu ve bu zamanda koca bir memleketi telefonla fethedebilirsin tabii eğer telefona cevap verecek birisini bulabilirsen. Ve bu da o zaman, Toussaint köyünde Picasso, sabah gazetesini açıp Paris'teki az bilinen bir sanat galerisinde Pablo Picasso sergisinin gösterime girdiği haberini okuduğu zamandı. Tam bu sırada , Riviera'da yeri göğü inleten bir fırtına kopar. ***Bizim Amerika'da büyük kasırgalara EThel , Mary Lou ve Dolores gibi isimler veriyoruz.*** *O gün , Fransa'nın güneyindeki bu fırtınaya da "Pablo." denmesi gerekiyordu. İlk uçaktan yer ayırtır ve kasırga Paris'i terk eder. V hava durumunda bir gelişme olmadığından havaalanında beklediği sırada başka bir gazetede gördüğü haber sanatçımızın sinirlerini yerinden oynatır.* ***Başlıkta "Picasso" "Yeniden doğdu !" diyordu.*** *Eleştiriler, eserlerin yenilikçi olduğundan , kudretinden ve verimliliğinden bahsediyordu. Ama kimin umrunda ?!?*

Picasso'nun değil. Hayır, Ortada olan bir şey vardı ki o da ; Bu resimlerin hiçbirinin satılmaması gerektiğiydi. ***Oja zengin olacaktı ama Pablo'ya hiçbir şey düşmeyecekti. Büyük ressamın sanat galerisine girdiği anda gözünden alevler çıktığına yemin edenler var.. Şimdi hatırlanan -ve asla unutulmayacak olan - Picasso'nun öfkesinin ne kadar büyük olduğu.*** *Sonra birden bire gözle görülür bir değişiklik oldu. Bu ünlü gözler Daha önce bakmadıkları gibi bakmaya başladılar.* ***Her bir resme tek tek göz gezdirdi. 22'sine de ancak hiçbirini tanıyamadı. Bu koleksiyondaki tek bir resim bile Picasso tarafından yapılmamıştı. Ve o da yanında durmuş bekliyordu.*** *Ona dedenin...ölüm döşeğinde olduğunu söyledin.*

- Onun varlığındna bile haberi yoktu ki.

- Kimsenin yoktu. En iyi sanat sahtekarları.. daima bir efsane olarak kulaktan kulağa dolaşmışlardır. Oja, Picasso'ya ne yaptığını anlat. Onun elinden tutup ufak arabama götürdüm. Ve onu dedenin gizli atölyesine götürdün?

Bu doğru , biliyorsunuz. Şaşırtıcı olan Picasso'nun onunla gitmesi. İşte bir kaç resim. Son zamanlarında çekmiştim ve resmini ilk kez birisine gösteriyorsun, hmm?

Asla fotoğraf çekilmedi , aile içindekiler hariç. - Bu konuda çok dikkatliydi. Bu yüzden hiç yakalanmadı.

Bak, Elmyr'e onu tanıyıp tanımadığı hiç sormadım. Sonuçta hemşeriler. Rönesans dönemimde birçok büyük ressam vardı ama yalnızca bir tane Da Vinci. Yani bütün büyük sanat sahtekarlarının içinde senin deden Da Vinci'ydi mi diyorsun?

Da Vinci tablolarından biri o kadar ünlü ki söylemeye cürret edemiyorum Ona hakettiği değeri vermek de suçunun yakalanması kadar zor iş.

- Suçu?

- Şey sonuçta o sahte Picasso tablolarının her birini kendisi yaptı.

Ve her biri de Picasso'ya büyük övgü getirdi. Ama, kibarca söylemek gerekirse , pek memnuniyet getirmedi. Bu işten böyle paçayı sıyıramayacağınızı bilmeniz gerekirdi. Picasso ile tanışmalıydım. Ve işte burada, dünyanın en az tanınan dahileri. Dedem onu gördüğüne çok mutlu olmuştu. "Picasso'; dedi dedesi.. *"Yıllardır senin resimlerini çiziyorum. Her dönemdeki çalışmalarını "* Macar aksanını tam da beceremiyorum ama - böyle bir şey olması lazım.

- Oh, evet. "Bu kız," dedi Picasso, "senin ölmek üzere olduğunu söyledi." "Ölmek üzere olan bir sanat sahtekarı da sonuçta bir 'sanat sahtekarı'dır." dedi. Picasso'nun ne dediğini senden duyalım. Bize bir

çift dolandırıcı olduğumuzu söyledi. "Oja,"dedi deden, "o kadar genç "o kadar güzel ve o kadar macar birisi ne kadar dürüst olabilirse , o kadar dürüst" *Picasso , "benim resimlerimi çaldı," dedi. "O , size bir armağan verdi senyor. Dopdolu bir yaz geçirmenizi sağladı." "22 Picasso tablosu etmez ama değil mi ve şimdi neredeler?*

" Pablo"

- " Size Pablo diyebilir miyim?

"Hayır." "Pekala , senyor "Öyle görünüyor ki damadımın küçük sanat galerisinde , "...22 tane ve her birinin ...şaheser" olduğu iddia edilen tablo var." En azından , genel kanı bu yönde " "Genel kanı bir boka yaramaz" Ya da ona bir şeyler söyledi. "Bakın bu konuda ne kadar iyi anlaşıyoruz, senyor. "Ama bu kadar canınızı sıkmanıza hiç gerek yok "Dünya üzerinde sizin adınızı bilmeyen kimse var mı ki?

Ve benimkini bilen bir kimse?

" "Sen de şu çok fazla isim kullanıp kendisininkini unutanlardansın !" "Ben , senyor "hiçbir genellemedekilerden biri değilim. "Tıpkı sizin gibi , ben de eşsiz biriyim. "Metropolitan'daki büyük Cézanne tablomu gördün mü?

"O da mı taklit , dostum?

O da sonuçta bir resim değil mi ?

" Şimdi Picasso'nun ne dediğini söyle bizlere. İspanyolca bir şeyler sövdü , sanırım. Dedeni kibirle suçladı. Kibir?

Adam hayatında bir kez olsun çizdiği bir resme imzasını atmamış. Bundan daha alçak gönüllü olunabilir mi?

"O önemli Rembrandt tablolarını ," - - Beş tanesi Şikago'da. Önemli olanlarından.

- "ve Londra'dakiler. "Brezilya'daki iki ufak Tintoretto tablosu.

- " ve Tokyo'daki.

- Büyük olan. ve Cincinnati'deki. Bütün Goya'ları , Greco'ların da çoğunu ben yaptım. " ve "Monet"i. ve Detroit'deki "Manet"i. "Yani sence ben hala "...büyük ressamlardan biri değil miyim?

" dedi deden. "Hayır mı?

Hayır "Ama işte buradasın Picasso Bir hayaletin ölüm döşeğinin başında dikiliyorsun. "Bütün hayatım boyunca bir hayalet gibi yaşadım. "Ve galerilerde , müzelerde varlığımı daima sürdüreceğim. "Sence itiraf etmeli miyim?

Neyi itiraf edeceğim?

"Şaheserler yarattığımı mı?

"O zaman hepsini duvardan indirirler. O zaman bana ne kalır?

.. "Ama ölmeden önce bir şeye ihtiyaç duydum. "İnanmaya - "Sanatın kendisinin "Gerçek olduğuna "inanmaya. Çünkü eğer değilse , senyor" - Tam burada Picasso , "maval okumayı bırak!" diyerek dedemin sözünü kesti. "Biz , yalnızca benim çizdiğim "22 tuvalin akibetini "tartışıyoruz. "Picasso, sen kendin bir çizim döneminden "diğerine o kadar kolay atlıyorsun ki "Bir aktörün kendisini role bürünmesi gibi "tıpkı bir sanat sahtecisi gibi "Seni bu kadar takdir eden şu adama "mutlu bir ölüm yaşatamaz mısın?

"En azından dünyaya "yeni bir şey yarattığımı bilerek "gidemez miyim?

"Koca bir Picasso dönemi.Bana bunu verir misin?"

"Resimlerimi ver," dedi Picasso. "Bana o 22 resmi geri ver. " "Ah," dedi deden. "Maalesef bu imkansız. Onların hepsini yaktım." Picasso , hadi eyvallah. İtiraf vakti?

- Gitme vakti.

- İyi geceler , Oja. Bu gerçek adı. Oja. Oja Kodar. O gencin gerçekten trambolin çalabildiğini sanmıyorum.. ama Oja'nın dedesi bir macardı.

- Peki deden hiç resim yaptı mı?

- Hiçbir zaman yapmadı. Bayanlar ve baylar, Oja'nın dedesini bu hikayeyi gözünüzde canlandırmak için kullandık. Ama "canlandırmak" demek doğru mu?

Demek istediğim , böyle bir hikayeyi canlandırmak kolay iş değil.

- Di mi , François?

- Evet. Ta en başta sizlere bir söz vermiştim. Hatırladınız?

Sizlere bir saat boyunca yalnızca doğruları anlatacağımı söylemiştim. ve -baylar bayanlar- o bir saat doldu.

Son 17 dakikadır söylediklerimi kafamdan uydurdum. Gerçek şu ki -bunun için bizi affedin- sahte bir sanat hikayesi uydurduk.

Tabii , bir şarlatan olarak benim işim , tüm bunları gerçekmiş gibi göstermek Neyin gerçek olduğu da önemli olduğundan değil.

Gerçek nedir biliyor musunuz?

Gerçek , sizin banyoda duran diş fırçanızdır gerçek. Bir otobüs biletidir , bir çektir bir mezardır Hatta kimi zaman , Elmyr'in de bazı pişmanlıkları vardır benim de olduğu gibi. bizler de -ikimiz de- toplumun geri kalanından çok da kötü olmadığımızdan dolayı pek gurur duymuyoruz. ***Hayır , biz profesyonel yalancılar doğruya hizmet ederiz. Korkarım ki bunun cafcaflı adı da: "Sanat" Picasso şöyle demişti bir zamanlar : "Sanat , bir aldatmacadır. "Kandırmacalar , bizi doğruya götürür."*** *Oja'nın dedesi, havada tek kelime etmeden süzülüyor -ki bu da şaşırtıcı değil- sonuçta öyle birisi yok. O , asla varolmamış yüce adamın anısına Özürlerimi sunuyorum ve hepinize yalan veya gerçek çok güzel bir akşam geçirmenizi diliyorum.*

THE HOAX/ Sahtekar (III) (2006)

Seyretmeniz gereken filmlerden

Yönetmen: Lasse Hallström
Senaryo: William Wheeler, Clifford Irving
Ülke: ABD
Tür: Komedi, Dram
Vizyon Tarihi: 22 Haziran 2007 (Türkiye)
Süre: 116 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: Carter Burwell
Oyuncular Richard Gere, David Aaron Baker, John Carter, Judi Barton, Raul Julia Jr. ,James Biberi

Özet

1971 yılında, bir İspanya gezisi sırasında tanışan iki yazar Clifford Irving (Richard Gere) ve Richard Suskin (Alfred Molina) birlikte servet kazanmak için inanılmaz bir plan yaparlar. Çok kapsamlı araştırmaların ardından Irving, toplum hayatından uzak yaşayan milyarder Howard Hughes'un izinsiz (ve elbette asılsız belgelere, hayal ürünü ayrıntılara dayalı) otobiyografisini yazar. Irving, ünlü yayınevi McGraw-Hill'i, Hughes ile yakın ilişkisi olduğuna inandırmakta, ustaca hazırladığı belgeler sayesinde zorlanmaz ve kitabı için oldukça karlı bir sözleşmeyi imzalamayı başarır. Sahte kitap yayınlandığında uzmanlar güvenilirliğinden kuşkulanmakta gecikmez. Hughes sessizliğini bozup telefonla basın toplantısı düzenlediğinde bile, yayınevi Irving'den desteğini çekmez. Uzun soruşturmalar ve neredeyse bir medya hezeyanının ardından Irving suçunun cezasını çekmek zorunda kalır.

Hakkında

Sahtekar - Kral Çıplak!

Gazeteci Clifford Irving, münzevi hayatı yaşayan havacı, kadın düşkünü ve egzantrik dolar milyoneri Howard Hughes'la yaptığı söyleşiler dizisiyle Amerikan gazeteciliğinin zirvesine ulaşmıştı. Ancak bir sorun vardı. Hughes, Irving'in adını bile duymamıştı.

Friedrich Nietzsche insanların doğruyu söylemesinin nedenini bir yalanı sonuna kadar götürecek zekaya sahip olmamalarına bağlar Ve daha önce hiçbir gazeteci yayınladığı uydurma haberlerle 1971 yılında gündemin başına oturan sofistike yalancı Clifford Irving kadar zeki ve cesur olmamıştır. Yalan dolanla dolu kitapları ve hayal ürünü haberleriyle Clifford Irving modern Amerikan kültürünün en hilebaz prenslerinden biridir. Yalan, onun için bir sanattır. Usta bir örümcek gibi kendi özgün dünyasını örer ve bunu kimseciklere fark ettirmeden gerçek dünyanın ortasına yerleştirir.

Sahtekar'ın hemen filmin başında, "Bu film gerçek olaylara dayanmaktadır" diye yazıyor olması belki de filmin sarf ettiği en komik cümlelerden biri. "Gerçek" denilen olaylar Clifford Irving adlı yazarın herkesin peşinde koştuğu ancak uzun zamandır bir münzevi hayatı süren dünyanın en zengin ve güçlü adamı Howard Hughes'la yaptığı röportajların toplandığı biyografiye dayanıyor. Ancak ne röportajlar ne de biyografi gerçek. Irving'in uydurma yapıtında sadece Hughes'un sahte itirafları yer almıyor, üstüne üstlük onunla yapılmış çok samimi söyleşiler de bulunuyor. **Irving, doğruların ve yalanların omuz omuza ilerlediği 70'li yıllar medya dünyasının kozmopolit ve fazlasıyla özgür atmosferinde, insanları kandırmak için öyle dökümanlar hazırlıyor, sesini değiştirerek kendi kendisiyle öyle röportajlar yapıyor ki, yayınevinin en titiz uzmanlarının bile denetiminden başarıyla geçiveriyor.** Tüm Amerikan halkını kandıran bu adamın gerçek diye yutturduğu hayal dünyası, sonunda Howard

Hughes'un ortaya çıkıp bu röportajların düpedüz yalan olduğunu söylemesiyle sona eriyor. Ancak bu sahtekarlığın altında medya dersi kitaplarına girecek kadar usta ve yaratıcı bir başlık gizli: Medya Yalanları. Uydurma haberleri ve hayal ürünü araştırmalarıyla medya yalanları, her zaman modern Amerikan kültürünün en önemli parçalarından birisi olmuştur. Şöhret ve servete açılan en kısa ve en cazip yollar üzerine yazılan kupürleri okumayı seven geniş kitlelere ulaşmanın en kolay yollarından birisi küçük beyaz medya yalanlarıdır. Anna Nicole Smith'ten Paris Hilton'a, günümüzde üst üste patlayan bütün skandalların çıkış noktası hiç kuşkusuz bu yüzyılın en görkemli sahtekarlık olaylarından biri olarak bilinen ve 1970'lerin başında meydana gelen Clifford Irving / Howard Hughes sahtekarlığıdır.

Sahtekar, aralarında New York yayıncılık endüstrisi, Watergate skandalı, Richard Nixon, Vietnam Savaşı ve Pop Art'ın olduğu halüsinasyonlar ve paranoyayla dolu bir dönemin Amerika'sında geçiyor ve o günlerin yapısındaki şizofreniyi çok iyi yansıtıyor. Time dergisi tarafından Yılın Sahtekarı seçilen Irving'in anlattığı olaylara dayanan filmin gerçekliğinden şüphe edebilirsiniz ama sinema da böyle bir şey değil mi zaten: Hepsi hepsi küçük yalan bir dünya...

Erişim: http://delalaydin.blogspot.com.tr/2007/06/sahtekar-kral-plak.html

Filmden

- Sahtekâr.

- Evet. Melica, Clifford "Sahtekar"ı yazan adamdı. Şu adam hakkındaki harika bir kitaptı. Adamın adı, sanatçı, yardım et. Hatırlamıyorum Kimdi o?

- Tablo taklitçisi.

- Tablo taklitçisi.

- İsmi Elmyr de Hory'di.

- Tamam. Picasso'nun, Matisse'nin, Modigliani'nin eserlerini taklit ediyordu. Doğru. Sanat olarak taklit teorisi. Sanat nedir?

Bir çeşit sanat mı?

Aslında çok yıkıcı bir eylem. Ama kitap, kitap az satmıştı.

- Evet Evet, daha iyi, daha iyi satabilirdi.

- İsterseniz bugün bundan bahsetmeyelim. Yine de, yenisi, kurgu.

- Evet.

- "Rudnick'in Sorunu".

Gerçekten, bayıldım. Harikaydı. Beni çok, çok korkuttu, aslında, gerçeği söylemek gerekirse.

- Öfkeli bir kitap.

- Ama komik. Yani ben okudum ve ben çok komik buldum. Benim için o kadar öfke dolu değildi. Benim için iyiydi. Beni güldürdü. Ama öfke de çok önemli. Öfkeye ihtiyacımız var. Bu Almanya'da çok işimize yarar.

**

- Kitabı yayımlamıyoruz.

- Kesinlikle, kesinlikle. 30.000 baskı ile, gerçekten de kitabı yayımlamamız doğru olmaz Life Dergisi'nden Brad Silber ondan nefret etti. Kitabı "Üçüncü sınıf bir Philip Roth taklidi" olarak niteledi. Harold'a söylemiş. Her şey korkunçtu Birden bire kar topu gibi büyüdü.

Cliff. McGraw- Hill kitabını yayımlamayacak. Kitap öldü. Bomba atıldı. Bitti.

**

Dışarıda daha fazla açıklama yapılacaktır. Herkes başka bir otele yerleştirilecek!

Affedersiniz, acaba Bir bana Howard Hughes'in bu otele taşınacağını söyledi.

Nedir bu?

Neler oluyor?

Otel yönetimi hafta sonu için oteli kapatma kararı aldı efendim.

- Başka otele yerleştirileceksiniz.

- Otel yönetimi mi?

Howard Hughes havuzda yalnız yüzmek istediği için gecenin yarısı herkesi kapı önüne mi koyuyorsunuz?
Benim bundan haberim yok efendim. **İşte buna güç derler.**

"Howard Hughes'un Gizli Dünyası"

**

- Şu anda 20. yüzyılın en önemli kitabı üstünde çalışıyorum. Eşine rastlanmış değil. Bunu yarın sunacağım.

- Sana ayrıntılarını yarın getireceğim.

**

Tüm makaleler aynı şeyi söylüyor. Hughes milyarlık şirketleri yönetiyor ama sadece el yazısı mektuplarla haberleşiyor. En üst düzey adamlarıyla bile konuşmuyor. Hiç kimseyle doğrudan bağlantısı yok. Bu yüzden işe yarayacak.

**

Andrea:

Milyarder Howard Hughes mu?

Sadece bize özel, izin verilmiş bir otobiyografi.

Cliff'in onunla birlikte yazmasını istiyor. Ve bizim de yayınlamamızı istiyor. El yazısı analizi. Tamam, yazı.

Hemen getirmen mümkün mü?

Cliff'in hazırladığı sahte izinde

“ Hayatının gerçeklerini, kendi ağzımdan anlatmadan ölmek bana yakışmaz. Yakışmaz. Bu yüzden anılarımı ve biyografimi yazması ve yayınlanması için gerekli ayarlamaların yapılması konusunda aracılık yapması için Clifford Irving'e yetki veriyorum. Bazı yanlış anlamalar temizlenmeden ve hayatım hakkındaki gerçekleri kendi ağzımdan anlatmadan ölmek bana yakışmayacaktır.”

- Evet, senin sözüne inanıyoruz.

- Evet. Bay Hughes bundan sonra nasıl devam etmemiz gerektiğini düşünüyor?

Ben ah, bakın bu gerçekten çok garip. Ben de durumu daha yeni kavramaya başlıyorum ama şimdiye kadar anlayabildiğim kadarıyla, dışarı çıkmayı reddediyor. Sadece kendisi arıyor, hiçbir zaman telefon kabul etmiyor. Bu iki özel söylenti doğruya benziyor. Ama, yasal gerekçeler için el yazısı kontratları göndereceğini söyledi ve başka bir sorunuz olursa bana söyleyin, bağlantı kurduğunda ben ona aktarırım. Ama bunun dışında, ne diyeceğimi bilmiyorum.

Gerçekten.

Neden sen Cliff?

Dünyada herhangi bir yazara bu işi yaptırabilirdi.

Hey, Albert, bu konuda benim de hiçbir fikrim yok. Bu şimdiye kadar başıma gelen en garip şey. En iyi tahminim, beni seviyor.

Evet. Evet, Newsweek dergisinde basılmış mektuplardaki yazılarla uyuşuyor.

Osborn şirketinin ilk inceleme sonunda fikri, el yazısı örneklerinin gerçekten ona ait olduğu yönünde.

- Tamam, evet.

- Bir saniye izin verir misin?

Evet, elbette. Evet.

- Clifford.

- Evet?

Sen ve Howard, ikiniz de ne kadar istediğinizi konuştunuz mu?

Çünkü sana bir tek teklif yapmak istiyoruz. Bugün. Konuştuk Andrea, konuştuk. Biz, bu konuyu konuştuk.

- Bir şey söyleyebilir miyim?

- Hayır.

**

Hayır, tek söylemek istediğim şu ki bu şey ortaya çıktıktan sonra bu adamın bizi dava etmesine ne engel olacak?

TWA, hissedarlar davası. Howard herhangi bir mahkeme salonuna girecek olursa onu bekleyen 137 milyon dolarlık bir ceza kararı var. Yani kitabın çıkması hiç önemli değil. Dava edemez.

- Hala sahte olduğunu söyleyebilir.

- Hiçbir konuda hiçbir şey söylemiyor. Bu adam, terlik olarak yırtılmış peçete kutularını kullanıyor. Kendi idrarını içiyor. Adam psikopat. İnterneti duydun mu?

Adamın kendi özel CIA'sı var. Acımasız danışmanlar. Danışmanları kitap hakkında hiçbir şey bilmiyor. Çünkü, onlara söylemeyecek kadar paranoyak. Ve beni yalancı çıkarmak için saklanmaktan da vazgeçmeyecektir. Çünkü adam kaçık bir münzevi. Ve, o kaçık münzevinin sözcüsü de benim. Yani ne kadar inanılmaz konuşursam o kadar inandırıcı olacağım. Buna inanabiliyor musun?

Mükemmeliyet.

**

- Yarım milyon önerdiler.

- Yarım milyon dolar mı?

Evet, 400 bin Howard için. Ve 100 bin de bizim için. Oh, ben de yarım milyon dolar bizim için dedin sanmıştım. Aptal, hepsi bizim için. Howard Hughes diye biri yok.

- Yani bu, beni dinliyor musun sen?

- Evet. Şimdi sorunumuz şu. Bu sözlü bir anlaşma. Avukatları bu işi en küçük ayrıntısına kadar inceleyecek. Bu yüzden hemen şimdi gitmek zorundayız. Bu adamın hayatı konusunda uzman olmak zorundayız.

**

Howard şartları kabul ediyor. Gizliliğin şart olduğunu söylüyor. Yoksa kitap olmayacak. Cliff. Harold, bu kitap İncil'den daha çok satacak. Rakiplerimiz ellerine geçirmek için her şeyi yapacaklardır. Ve alamazlarsa yok etmek için ellerinden gelen her şeyi yapacaklar. Ben bu kontratı hemen imzalayalım ve hemen tam ve kesin bir gizlilik maddesi devreye sokalım diyorum. Tamamen. Karılarımız bile bilmeyecek. Mantık sınırları içinde. Bundan sonra, Hughes'dan Octavio olarak bahsedeceğiz. Kitabın adı da **"Octavio Projesi"** olacak.

**

Büyük gol:

İkinci el yazısı analizine göre de Bay Hughes'un size gönderdiği mektuplar, gerçek.

- % 100. (Aslında sahte idi)

- Burada sürpriz yok. Uzmanlar işverenlerine iyi haberler vermeyi severler.

**

Cliff: Howard Hughes'dan bahsedelim.

Dick: Bana erik verdi. Howard Hughes, bana erik verdi. Howard Hughes bana Nassau'da plajda erik verdi. Hughes'la ilk kez Meksika'da buluştuğunuzu sanıyordum. Ralpf, işte olan şuydu. Bana bir telefon geldi. Gerçekten, birden bire. Ve arayan kişi, George Gordon Holmes. Howard Hughes'un çok eski ortaklarından biri. Bize Meksiko City'e gelmemizi ve telefon beklememizi istediğini söyledi. Biz de gidip bunu yaptık. Uçakla gittik. Orada işe yaramaz döküntü bir otele yerleştik. Tam on sekiz saat bekledik. Klima yoktu. Küvette yengeçler dolaşıyordu. Canları cehenneme demek üzereydim. O zaman bir zarf buldum. Kapının altından atılmıştı. Çok ender tatile çıkar ama çıktığında genelde Juchitan Dağları'nda Salina Cruz adında çok uzak bir oteli kapatır. Şöyle diyordu. Pilotu bizi Juchitan'a götürmek için bekliyordu. Ve sabahın altısında, dağların üstünde, alçaktan uçuyorduk. Endişeliydim. Ama bu pilot çok yetenekliydi. Bizi doğruca gri çakıl kaplı bir piste indirdi. Ve tam inerken, göz ucuyla gördüm bir cip vardı. Dağdan aşağı doğru geliyordu. Meksika ordusu mu?

Hayır, bu Holmes'du.

- Bay Irving?

- Evet, çok doğru.

- Evet, Bay Holmes.

- Siz kimsiniz?

506 Yazılar

Bu Richard. Benim yardımcı yazarım. Dick'i gördüğüne biraz şaşırmıştı, bu yüzden ona Dick'in benim araştırmacım ve arkadaşım olduğunu açıkladım. Bu yüzden oradaydı ve onsuz çalışmam imkansızdı. Cipe bindik. Bizi dağda sonsuz gibi gelen bir yolculuğa çıkardı. Tepenin üstüne doğru daireler çizerek tırmandık ve şeye ulaştık, otele, adı neydi Salina Cruz. Holmes bizden kendisini izlememizi istedi. Sessizdi. Kulübenin gerisinde bir oda vardı.

- Beyler.

- Okyanus manzarası bile yoktu. Önümüzü zor görüyorduk. Ve orada küçük bir adam silueti gördük. Bir yataktaydı. Keşiş gibi oturuyordu. Howard Hughes. Howard Hughes. Howard Hughes orada karşımızda oturuyordu. Kalbim, deli gibi çarpıyordu. Ve sonra, sineklikten elini dışarı doğru uzattı ve Dick'e bir şey ikram etti.

- Bir erik.

- Bir erik. Dick eriği aldı Eriği yedi. Fena değil dedi. Ve bize Meksika toprağının olağanüstü değerinden bahsetmeye başladı. Organik tarım organik besinler, vesaire İkisi orada iki eski arkadaş gibi sohbet ediyorlardı. Sonunda biraz da işten bahsetme imkanı bulduk. Sonra Dick'le eve döndük.

- Ben biraz acıktım.

- Yemek yiyelim. Evet, senin için güzel bir şey seçmek istiyorum. Latour lütfen. 61. Yemekleri sonra söyleyeceğiz.

- Oh evet.

- Ve biraz da morina alalım mı beyler?

- İyi olur.

- Evet. Biliyor musunuz, Howard Hughes havyar sevmiyor.

- Sahi mi?

- Evet, aslında onunla konuşurken bunu özellikle belirtti. Bunu hatırlıyorum, ben, bu çok ilgisiz bir konuydu. Çok garipti. Teşekkür ederim. Tam şeyden sonraydı Clifford şeyden bahsetmeyi bitirdikten sonraydı, şeyden - Kaza.

- Çok doğru, kaza.

- Beverly Hills.

- Uçağı. Bir evin çatısına düşmüştü. Bir evin çatısına park etmişti. Sırtını incitmişti ama başka yarası yoktu. İşte o zaman şey dedi, Beverly Hills'de insanlar havyar yerler dedi ama kendisi sevmiyordu. Sonra uçağı düşmüştü. Tamam, öyleyse ordöv olarak iki morina alalım. Lütfen.

- Üç belki.

- Ah, üç, tamam mı?

- Üç yapalım. Güzel. Tamam, güzel.

- Evet, iyi olur. Peki, peki iş zekası konusunda bir şeyler sezebildiniz mi?

- Sen söyle.

- Şey ah, şey demesi çok ilginç gelmişti. Bu aslında gerçekten çok ilginçti, şey dedi İnsanlar işi her zaman iş olarak düşünürler dedi, ki zaten böyledir ama aynı zamanda, işin içinde aynı zamanda zevk de vardır. Yani iş zevk demektir. Zevk aynı zamanda iş olabilir. İşin zevkleri vardır. İkisi de. İkisi de aynı anda. Bunu pek anlayamadım ama bir süre sonra düşününce şunu anladım ki, onun dehası bu. Bu sizin yazar olarak hak ettiğiniz çek. Bay Hughes'a kesilecek ikinci çek ya da Octavia'ya, özür dilerim. Ah, bunu işleme koymak biraz daha uzun sürecek.

Şey ah, anladığım kadarıyla Bay Hughes'un ödemesini almaya yetkilisiniz.

Evet. Alabilir miyim?

Teşekkürler. Ama fazla uzun sürmesin, tamam mı?

Life dergisi Howard Hughes hikayesinin dizi haline getirilmesi için tüm dünyayı kapsayacak haklarına 250 bin dolar ödemeye hazır.

**

Davayı kaybetmesi Hughes'un 137 milyon dolar kaybetmesine ve imparatorluğunun temellerinin zarar görmesine sebep olabilir. Nixon'ın Adalet Bakanlığı şimdiye kadar bunu reddetmişti. En ince ayrıntılara girmemiz gerek.

Bizi bu koruyacak. Ayrıntılar. Kan lazım. Para lazım. Gerçek, dişe dokunur, insanların ilgisini çekecek şeyler gerek.

Şu anda iktidardaki başkanı savaş suçlusu olarak eleştirmek mi istersin?

Böyle bir şeyle kültürü bile etkileyebilirsin, tamam mı?

Ben kültürü etkilemek istemiyorum. Sadece para kazanmak ve yakalanmamak istiyorum.

- Bunu gerçekçi yapmamız gerek.

- Dick, onlara üç sarı mektup verdim.

- Bana 500 bin dolar verdiler. Bu gerçekçi miydi?

- Hiç sanmıyorum.

**

- Bir kaç ay önce Ibiza'da Elmyr'ı gördüm.

- Peki eski dostumuz Elmyr nasıl bakalım?

Evet, ben arkadaşlarımla yemek yiyordum. O da barda yalnız başına oturmuş içki içiyordu. Bana geldi ve şöyle dedi. **Senin Clifford'la olan ilişkini hem bayağı hem de ahlaksız bulmuştum.**

- Ve çekip gitti.

- Yalan söylüyorsun. Bunu Elmyr söylemedi. Oh, ben mi yalancıyım?

Peki kim dünyanın en ünlü adamı hakkında sahte bir kitap yazıyor?

**

Ah, insanlar babama Büyük Howard derdi. Büyük Howard Büyük Howard parasını petrol işinde matkap uçlarını kiraya vererek kazanmıştı. Bana demişti ki, şöyle demişti, evlat Bu matkap uçları senin evinin ekmeği. Onları sakın kaybetme. Büyük Howard ben 18 yaşındayken öldü. Onun o işe yaramaz, Teksaslı kaba köylü dostları şirketini satmaya kalktılar. Beni devreden çıkarmak istediler. İtilip kakılmaktan hoşlanmam.

Şimdi, iki grup pazarlık yapar. Bir grupta aslan, diğerinde eşek vardır. Bir grup, boş tehdit ya da güçle, durumun hemen kontrolünü ele almaya çalışır, bu aslandır. On sekiz yaşında, babamın şirketini satmaya kalkan bu adamları dava ettim. Onları dava ettim, onlara saldırdım, onlara şantaj yaptım. Ben, o zaman elimden gelen her türlü yöntemi kullandım. Bir aslan olmayı öğrendim.

**

Foya meydana çıkar.

İnanılmazsın Cliff. Beyaz Saray mali yolsuzluk iddiasını reddetti.

- Son günlerde kadın gazetelerini okuyor musun?

- Merhaba.

Ev kadınları gazetesinde Howard Hughes'un otobiyografisinden alıntılar. Kitabı yazan **Robert Eaton**'un. Life'ın avukatları, kemiklerimin üstünden etleri kemirmeye hazırlanıyorlar. Tanrı aşkına söyler misin Clifford, burada neler oluyor böyle?

Hey, benim bu konudan haberim yok. Bu lanet olası Eaton'ın elinde notlar olduğunu iddia ediyor. Sendeki lanet olası el yazısı notlar. Şimdi ya bunu iki kez satıyorsun ve Robert Eaton takma ismini olarak kullanıyorsun

- Bu suçlamaya cevap bile vermeyeceğim.

- Ya da daha büyük olasılıkla senin yarı tanrı, kaçık arkadaşın, iki yazar kullanıyor. Anladın mı?

Şu anda şirketin karşısında tek başına sen varsın. Bu şu demektir. Sen hiç acımadan dava edecekler ve elindeki her kuruşu geri alacaklardır ve ayrıca sahte sözler vererek sadece bize vaat ettiğin bir kitabı başkalarına sattığın için de tazminat ödemek zorunda kalacaksın.

- Yani ikimizi de mi dava edeceklerini söyledi?

- Evet.

- İkimizi de mi?

Yani benden adımla mı bahsetti?

- Evet. O pisliğin de aynı fikri bulduğuna inanamıyorum. Ama ben parayı harcadım. Sana geri vermemiz gerekebileceğini söylemiştim. Tanrım Dick. Zaten çok büyük bir yüzde de değildi. Bak, onlara parayı öde. **Hughes'un durup dururken fikir değiştirdiğini söyle.**

- Ve ben de sana farkı ödeyeyim.

- Yapamam, ben de çoğunu harcadım. Öyleyse borç alırız. Yani bu artık bir oyun değil Cliff. Yani bu bir şekilde basının eline geçerse lanet olası Howard Hughes peşimize düşer. Ve, Intertel. Bunu hatırlıyor musun?

Bizi sodyum pentatolla zehirlerler. Bizi öldürürler ya da bağlarlar ya da öyle bir şey. **Howard, bizim peşimizden gelmeyecektir. Danışmanları gelebilir ama kendisi gelemez.**

- Oh sahi mi?

- Evet.

**

Cliff bir manevra ile herşeyin yönünü değiştirir.

. Dick, bence bir tatile çıkman gerekiyor. Pasaportun yanında mı?

Mektup sende mi?

Tamam, harika. Her şey yolunda gidecek. Evet. Alo, benim Andrea. Evet, Andrea, benim Cliff. Evet, bir şey daha.

- Shelton Fisher'ın da toplantıda olması gerek.

- Kim olduğunu biliyor musun?

McGraw- Hill'in Başkanı, evet. Toplantıda olması gerek.

- Tamam, ne yapabileceğime bakarım.

- Bunu ben istemiyorum. O istiyor. Pazarlık yok. Fisher yoksa toplantı da yok.

Bay Irving, görünüşe bakılırsa ya siz ya da ünlü sponsorunuz birine büyük bir şaka yapıyor. Bu şakada Life dergisinin bir bağlantısı olmadığını garanti ediyorum. Şimdi, neden Robert Eaton'un kim olduğunu ve sizin yazıyor olmanız gereken kitabı satmaya çalıştığını açıklayarak başlayın.

Shelton bugün mektup aldın mı?

- Anlayamadım?

- Ralpf, ben Shelton'la konuşuyordum. Ve küçük bir not, ses tonuna dikkat et. Tam iki geceyi çok inatçı bir milyarderle pazarlık yaparak geçirdim. Ve inan bana, sözlü hakaret limitime ulaştım.

- Mektupları getirir misin lütfen?

- Life dergisi, yazarların kariyerleri üstünde küçük de olsa etki yapabilmekle tanınmıştır sevgili dostum.

- Ve biz bir dava açmaktan da çekinmeyiz.

- Bu ses tonu, işte, anladın mı?

Dikkat et. O mu?

Şimdi, Shelton onu okurken elbette Howard bana yazacağını söylediği şeyleri yazmışsa senden önce gruba özetleyebilirim. Howard, Eaton'un kim olduğunu bilmiyor. O kitap bir uydurma. Ama bu şu anda önemli değil. Çünkü, McGraw- Hill'in dizi yazı haklarını Life dergisine kendisinin izni olmadan sattığını öğrendiği için şu anda, nasıl denir, kriz geçiriyor. Bir sorunun var Ralpf. Derginin sahibi Henry Luce.

- Henry Luce ne olmuş?

- Howard'ın fikrine göre Luce Pan- Am'da Juan Trippe'le anlaşmış. Adam lanet olası bir sosyalist ve kötü bir golf oyuncusu. Bu sadece, sadece küfür. Kısaca bu Luce'nin ne kadar büyük bir pislik olduğuyla ilgili üç sayfa dolusu küfür. Bunlar Howard'ın sözleri. Benim değil. Benim Luce ile bir sorunum yok. Ve pul üstündeki damga Nassau'ya ait. Bunun konumuzla hiçbir ilgisi yok. Ve biz burada mahkemeye götürüldüğü taktirde lehimize sonuçlanacak bir iş anlaşmasından bahsediyoruz. Bir iş anlaşmamız vardı. Artık yok. Ona yeniden düşünmesi için yalvardım ama başarılı olamadım. Bu yüzden, Howard'ın istediği şekilde bu 100 bin dolarlık avans çekini size iade ediyorum. Şimdi isterseniz bizi dava etmekle uğraşabilirsiniz.

- Bu arada biz başka bir yayıncı arayacağız.

- Dur, hayır, Cliff. Bay Irving, sizinle bir kontrat yaptık. Bu şirketimizin bu eserin sahibi olduğunu gösterir. Yanlış. Saatlerce ona yalvarmam sonuç vermiş olsaydı, inanın bana sizin olabilirdi. Olabilirdi, hatta bir hafta içinde genel bir açıklama bile yapabilirdiniz. Yani hatta Ralpf'ın bu işle hala bağlantısının olmasını bile kabul edebilirdi. Ama tek şartı, avansını bir milyon dolara çıkarmanızı istiyor.

- Bir sent bile eksik değil.

- Oh, tanrım.

- Ne, bir milyon dolar mı?

- Evet.

- Bir milyon dolar.

- Tamam, bence burada iyi niyet atmosferi yaratmamız çok önemli. Güven mi?

Adam bir Teksas engereği yılanı. Güvenmiş.

- Tamam, teşekkürler.

- Sen nereye gidiyorsun?

Nereye gidiyorsun?

Bekle bir dakika. Şimdi şunu iyi dinle. O kitap benim. Altına imza attınız. Ve bunun için bir milyon dolar ödemeye de niyetim yok. Bunu anlıyor musun?

Beni iyi dinleyin **"Bay lanet olası Clifford Irving".**

- Şimdi gidip ona söyleyin - Ben Clifford Irving değilim. Ben Howard Hughes'um. Howard'ın ağzı Howard'ın sözleri. Bir milyon dolar, yolun karşısına Doubleday'e geçiyorum. Seçim sizin. Shelton, seninle bir şeyi paylaşmak istiyorum Howard'ın bahsettiği alternatif fikirlerden biri şuydu. Neden McGraw- Hill'de kontrolü bana geçirecek kadar hisse almıyorum?

Sonra dedi ki, sadece baskı makinelerini tutarım ve diğer aptallardan kurtulurum. Bunu aynen aktardım. Hoşça kalın. Howard Hughes. Bir milyon dolar.

- Hepsi bu. Teşekkürler.

- Önemli değil. Oh.

**

Neden suratınız böyle asık?

Parlak planımızı yaparken Bay Howard Hughes adına yazılmış bir çeki bankaya gidip nasıl bozduracağımızı düşünmeyi unutmuşuz. Bir İsviçre bankasında kendinize, onun adına bir hesap açtırın. Biz de bunu yapacaktık. Ama sonra sosyal güvenlik numarası gerektiğini öğrendik. Ve bunun izi sürülebilir. İsviçre'de bile olsa. İnan bana, biz her türlü yolu düşündük. Çeki bir kadının bozdurmasına ne dersiniz?

Hayır, hesabı açan kişinin, çeki bozduran kişi olması gerekiyor. Howard Hughes. Bir erkek olması gerek. Yapımcısına, fikrini değiştirdiğini söyleyin. Çekin artık baş harfleriyle yazılmasını istediğini söyleyin. H.R. Hughes. Sonra, bir sahte pasaport. Sahte bir isim. Harriet Rhonda Hughes. Helga Rhinoceros Hughes gibi. Çeki ben bozdurabilirim.

Hayır, İsviçre'ye gitmeyeceksin.

Oh tanrım, bu harika bir fikir. Cliff, bu işe yarayabilir. Çeki o bozdurabilir.

- Hayır, hayır, olmaz.

- Bunu yapabilirim. O benim karım Dick, lütfen. Buna karışma. Evet, senin karın olduğunu biliyorum. Sana arada sırada bunu hatırlatan kişi benim. Biliyorsun, aramadığı zaman, o tür şeyler.

**

McGraw-Hill Yayıncılık ve Life dergisi Hughes'un otobiyografisini yayınlayacaklarını açıkladılar. Biyografiyi Clifford Irving yazacak. Irving Hughes'la pek çok kez röportaj yaptı.

McGraw- Hill müşterilerini yüzyılın en çok tartışma yaratacak kitaplarından birine sahip olmak için şimdiden sipariş vermeleri konusunda uyardı.

Telefonlar alıyorum. Telgraflar geliyor. Yayını ve dağıtımı durdurma emirleri alıyorum Bayan Tate.

Bu adama bir milyon doları yayınladığım için beni dava edeceği bir kitap için mi ödüyorum?

Belim kırılacak gibi. Ne istediniz böyle?

Bu konuda endişen varsa, belki Howard'dan bu sert tepkilere bir son vermesini isteyebilirsin. Evet. Onunla bunu konuşacağım.

McGraw- Hill, büyük tartışmalar arasında Hughes'un otobiyografisini yayınladı. Hughes'un avukatı kitabın tamamen uydurma olduğunu açıkladı.

İşte oldu, artık yalancıyız. Hughes'un avukatları bize yalancı diyor. Bunun olacağını biliyorduk.

Neden şimdi korkuyorsun?

**

İşler karışıyor

Las Vegas. Hiç şüpheye bırakmayacak şekilde inanıyorum ki Bay Hughes'un 1956 yılında Nixon'un kardeşine verdiği 205 bin dolarlık borç

Aman Tanrım.

- Dick, işlerini bitirdik. İşlerini bitirdik.

- Neyi bitirdik?

Buna inanmayacaksın. Tamam, dinle.

Rebozo Nixon'un evinin dekorasyonu için 100 bin dolar nakit aldı. Bu parayı kabul etmesi şu anlama gelecekti. TWA temyizi ve Air West konusu en önemli öncelik olacaktı. Ayrıca, 1956'da Hughes, Nixon'un kardeşine Pentagon ihalelerini alabilmek için 205 bin dolar vermiş.

Burada para aklama var. Rüşvet var. Bu son. Bunu yayınlarsak, Nixon, Başkan Nixon, yargılanır. Bunun bize vereceği gücün farkında mısın?

- Cliff, bunun bana vereceği gücü istediğimden emin değilim.

- Ama ben eminim. Cliff, bunu yayınlarsan, üstüne yağacak belanın sınırı olmaz. Ve insanlar olacak kim bilir kim Nixon'un politik düşmanları, Hughes'un danışmanları nerede yaşadığını biliyorlar.

- Evet?

- Ben bunu gördüğünü bile unutmanı söylüyorum. Boş versene. ***Bu tıpkı kutsal kitap gibi. Bize Tanrı tarafından tarihin bir parçası olabilmemiz için gönderildi. Ve sen unutmamı mı söylüyorsun?***

Dick, buraya gel. Sana bir şey göstereceğim. Bu paket Nevada'dan gönderilmiş. Bu Hughes'un eyaleti.

- Demek istediğin ne?

- Nixon'un işini bitirmemize yardım etmek istiyor. O bizim yanımızda Dick. Howard bizim yanımızda. Dillon Read hidrolik sisteminin arızalı olduğunu nasıl anladın?

Beni dinlemiyorsun Clifford. Lanet olası.

> **İyi ödenmiş bir kaç rüşvetle arızalı olmalarını ben sağladım. Neden bilgiyi savunma bakanlığına götürüp ihaleyi kendin almadın?**
>
> **Evet, o zaman ihale alabilecek durumda değildim. Bu yüzden, üretmek yerine, uçaklarını onardım. Onlarınkiyle teknolojilerimizi birleştirdim. Ve o şirketi içinden tükettim. Ve buna izin verdiler. Çünkü hipnotize olmuşlardı.**
>
> **Böyle olur Clifford. Rakibin güçlü olduğu zaman, bir fırsat bulursun, onun için bir kriz yaratırsın. Ama kısa vadeli bir avantajı kullanmak yerine, onun için günü kurtarırsın. Hiçbir şey düşmanından gelen bir jestten daha fazla karıştırmaz. Hiçbir şey insanı, daha savunmasız yapamaz.**

<u>512 Yazılar</u>

Bu Edith. Kapat, kapat.

İyi ödenmiş bir kaç rüşvetle Arayan Andrea'ydı.

Bir sorunumuz var. Sessiz olun çocuklar. Komşuları uyandıracaksınız.

Clifford, Frank McCullough ile tanıştığını sanmıyorum.

- Hayır, merhaba Frank.

- Nasılsın?

Dick Suskind. Ah, dün Chester Davis'ten bir telefon geldi.

- Hughes'un özel avukatı.

- Evet, evet. Anlaşılan, bizim saatimizle saat birde **Howard Hughes, telefonla arayacak ve bir aracı aracılığıyla konuşacakmış. Ve Bay Hughes'la konuşan son gazeteci sen olduğun için ortak kararımız telefona Bay McCullough'un bakması yönünde oldu.** Çünkü Bay Hughes'u sesinden tanıyabilecek kişilerden biri. Bay McCullough aynı zamanda şu garantiyi verdi. En azından şu an için bunların hepsi kayıt dışı kalacak. Ve Bay Daves ayrıca Ralph Graves'in de telefon geldiğinde odada olması ve hazır bulunması konusunda ısrar etti. Ki söylemek zorundayım Cliff, bu beni çok şaşırttı. Bu özellikle Hughes'la sözüm ona görüşmelerinde onu, sunuş biçimini bildiğim için geçerli. Ah, affedersiniz. Benim tuvalete gitmem gerek. Shelton bu

Ne dememi bekliyorsun?

Bu bir tuzak. Hattın diğer ucundaki adamın ne diyeceğini çok iyi biliyorsun. Bay McCullough bu yüzden burada. Sözü geçen adamın sesini teşhis etmek için. Ben tarafsızım Bay Irving. Evet, şimdi bekleyeceğiz. Ben bu saçmalığı izlemeyeceğim. Beni lobide bulabilirsiniz.

- Fazla uzaklaşma Clifford.

- Alo?

**

- Ne oldu?

- Henüz bilmiyoruz. McCullough bizden odadan çıkmamızı istedi. Konuştuğum adam Howard Hughes'du. Konuşma biçimi ve tonlamalarını taklit etmek imkansızdır. Bana seninle hiç karşılaşmadığını söyledi. Ve kitabın da sahteymiş. Bir yalan.

- Bay Irving.

- Sizi dinliyorum. Şimdi, Howard'ı tanıyorsam, bunu hiçbir zaman kesin sonuç olarak görmem. Yani kendisi gerçekten çok garip bir adamdır. Ama sunduğunuz kanıtların azlığını da göz önünde bulunduracak olursak şu anda en iyi tahminim sizin bir şarlatan olduğunuz yönünde. Bu şeyde bir parça bile gerçeklik payı varsa en küçük bir ayrıntıyı bile abartmış ya da değiştirmişsen kanunların izin verdiği en uç noktaya kadar peşine düşeceğim. Buna dolandırıcılık ve hırsızlık suçlamaları da dahil. Bundan kurtulmanın tek yolu hemen şimdi bana neler olduğunu açıklaman olabilir.

(Kalbi: Ben, güveninize ihanet ettim. Kitap ve tüm hikaye sahtedir. Tüm dünyaya yalan söyledim. Ve şimdi ne olursa olsun, artık içim rahat; demek istese de]

Irving: Elimde, o iki yüzlü pisliğin hapse girmesini sağlayabilecek kayıt dışı bazı malzemeler var! Howard ya karıncaların yara içinde bıraktığı yüzünü gösterir ya da ben elimdekileri yayınlarım. Bu kadar yeter!

Howard Hughes'u ve elindeki belgeleri getirmen için üç günün var!

Hırsızlık mı Cliff?

Mektup dolandırıcılığı mı?

Tanrım, bu inanılmaz. Bu sadece çok fazla, çok fazla.

**

- Ne?

- Artık bitti Cliff. Ben hapse giremem. Seninle ya da sensiz yarın onlara açıklayacağım. Howard Hughes aradı diyeceğim. Anlaşmadan çekilmiş. Onlara parayı geri ödeyebilirsin. Barbara'yla konuştum.

- Bu konuda o da bana hak veriyor.

- Eminim öyledir. Sen onurlu bir adamsın Dick. Değil mi?

Onurlu bir adam mısın?

Bana bir söz vermedin mi Dick?

- Sonuna kadar yanındayım demedin mi?

- Evet. Evet ya. Dünya çapında okuyucuya ulaşmak. Yolsuzluk yapmış bir başkanı alaşağı etmek. İşte son bu! Bu değil! - Bitti Cliff. Bitti.

- Evet ah, elbette.

- Hayal kırıklığına uğrattığım için özür dilerim.

**

Octavio yüz yüze görüşmeyi kabul etti. Şartları öğleden sonra gönderilecek. Bay Octavio ile görüşme ayarlamışlar. Ve buraya gelecekmiş. Bu muhtemelen benim şimdiye kadar aldığım en garip mesajdı. Ve şartlarını yerine getirmek için yardımınıza ihtiyacım var. Yarın saat birde, binanın üst dört katı boşaltılacak. 14. kattaki tüm halılar, kaldırılacak. Yerler yıkanacak ve cilalanacak. Tüm pencereler, siyah malzemelerle kapatılacak. Şu toz toplamayan türden kumaşlardan olacak.

- Bu benim pencerem için de geçerli mi, Bay Irving?

- Ah evet, ben olsam gidip kapatırdım. İşimizi garantiye almak en iyisi olur Harold. Bunlar çok hassas bilgiler. Bunları kitaba koyup koymamak konusunda hala karar vermedim.

- Bunu güvenli bir yere koysan iyi olur.

- Elbette Cliff. Tamam. Şimdi bakalım. İşte kitabın metni. Howard Hughes'un otobiyografisi. Ön söz ve yorum. Clifford Irving.

- Umarım beğenirsiniz.

- Ben de öyle umuyorum. Tamam, ben iner inmez Howard'ı buraya getireceğim. Pekala. Tamam batı ucunu kontrol et. Çapın tam olarak doğru olması gerek.

- Her şey yolunda mu?

- Evet, benim için endişelenme. İyi gidiyorsun. Evet, tam burası. Doğru. Eğer duman görecek olursanız, uzaklaştırın. Bunun binadan uçup gitmesine izin veremeyiz. Ne diyorsun?

- Ne bu?

Ver şunu.

- Bunu elle mi kopyaladın?

- Evet.

- Orijinalinden.

- Fotokopi değil, değil mi?

- Hayır. Ben, kısıtlamaların farkındayım.

**

- Nereye gidiyor?

- Bilmiyorum. Oh hayır bu gerçek olamaz. Geri dönecek miyiz?

Lanet olası binaya inmesine sadece yirmi metre kalmıştı! Bana bak, benim diyagramımda sorun yok.

- Bu benim yapamayacağım bir şey değil.

- Andrea, orijinal sende mi?

Yazdığı şeyin basit bir kopyasını çıkarabilirim, tamam mı?

- Bunu yapabilirim.

- Evet, tamam Göreceğiz, göreceğiz.

- Bunu yapabilirim.

- Doğu ve batıyı karıştırmışsın.

- Bunu neden yaptın?

Bak.

- Hayır, ben kağıt üstünde olanı yazdım. Hayır, yapmamışsın. Adam saplantılı bir dahi. Bir şeylerin istediği gibi olmasından hoşlanıyor. Neden değiştirdin?

- Batı ve doğu mu?

- Dua et ölüp kurtul, seni acınası aptal.

Yemin ederim, ben bu sayfada yazanları kopyaladım. Tam olarak. Hepsi aynıydı. Kitabın gerçek. Bu malzemenin Howard Hughes dışında birinden gelmiş olması imkansız. Konuşma dili. Kendine özgü felsefesi. Hatta Howard'la yaptığım bir konuşmanın neredeyse tamamını eksiksiz aktarmışsın.

- Ve ben bunu hiç kimseye anlatmadığımı biliyorum.

- Sahi mi?

Bu tipik Howard Hughes. Yazar ve reddeder. Evet, evet. Yani bu ben de çok, evet. Sana tam bir cehennem hayatı yaşattı değil mi Cliff. İnan bana, hiç kolay olmadı.

Hayır değildi. Ama çok fazla yardım aldım.

- Bu bir baş yapıt Cliff.

- Sahi mi?

Tam bir baş yapıt.

- Beğendin mi?

- Bayıldım. Oh evet! İzninizle izninizle.

**

Bir açıklama lütfen. Bay Hughes kitaba neden karşı. Madem kitap gerçek neden bu karşı çıkıyor?

Geçen sonbaharda, gerçekleşen ziyaretten sonra başkanın ülkemize geleceği açıklanmıştı. Batı yakası liman işçileri Evimin her yerine izleme cihazları yerleştirmiş olmalarına hiç şaşmam. Hemen burada.

Her yerde. Clifford Irving'in Howard Hughes hakkında yazdığı kitap üzerindeki tartışmalar kitabın satışından kar elde etmeyi ümit edenleri yakından ilgilendiriyor.

Benim önerim şudur ki Birleşik Devletler Senatörü olarak George Bush'u seçin. Bunun hem Teksas hem de Amerika için iyi olacağından eminim.

Kitap yayınlandığında, karşı çıkan herkes bu bilgilerin derinliği kalitesi ve gerçekliği karşısında hayranlıklarını gizleyemeyecekler. Bize verildiği şekilde aktardık. Biliyor musun öyle güzel yalan söylüyorsun ki. Yani, böyle bir kitap için böyle bir günah çıkarma için aracı olduğum için ne kadar gurur duyduğumu bilemezsiniz. Bu sadece bu adamla ilgili değil, aynı zamanda, çağımız hakkında, kim olduğumuz hakkında.

**

Buradan sonra işler karışıyor

- Howard nerede?

- Biliyor musun Clifford 19 yıldır Bay Hughes için çeşitli işler yapıyorum. Ve bir kere bile ona ilk adıyla hitap etmedim. Sen böyle formalitelerle fazla vakit kaybetmiyorsun.

- Onunla birlikte bir kitap yazdık.

- İstersen bir an için yazmadığını biliyorum ve gecenin konusu da bu değil diyelim.

- Konu ne?

Bay Hughes'un yarattığı dünya büyüktür Clifford. Pek çok alanda çalışan pek çok şirketi vardır. Yapılar, fraksiyonlar vardır. Hainler ve küçük isyancılar. Anlayacağın Clifford, Bay Hughes'un dünyada araç olarak kullandığı insanlar çoğunlukla aslında, tarih yazan insanlardır. Yani Nixon mı?

Bay Hughes sana gönderilen bu bilgileri kitabında kullanıp kullanmadığını öğrenmek istiyor. Howard, Nixon'u gömmek istiyor, değil mi?

Çünkü köpeği artık istediği numaraları yapmıyor. TWA ve Air West birleşmesi ve diğerleri Bay Hughes'un amaçları konusunda tahminde bulunacak kadar küstah değilim. Biz sadece bu sorunun cevabını öğrenmek istiyoruz. Sadece şunu söyleyeceğim Hiçbir şey bu kitabın tam olarak yazdığım şekilde yayınlanmasına engel olamaz. Yardımımı istiyorsa doğrudan benimle konuşması gerek. Howard Hughes'a koşul öne sürmeye mi kalkıyorsun?

Ben Howard Hughes'un habercisiyim.
Tanımadığın bir adama böyle ateşli bir bağlılık neden?

Hayır, ben onu tanıyorum. Ve onu görmeyi hak ediyorum. Aynı şeyi bana başkanlar söylemişti Clifford. Sana da onlara söylediğim şeyi söyleyeceğim Sorun bir kapıdan geçip geçmeme sorunu değil Clifford. Geçecek bir kapı yok. <u>Ama olsaydı Clifford bir kapı olsaydı Sen şu anda kapanış sesini duyuyor olacaktın.</u> Bay Hughes kitaptaki o bilgiyi istiyor Clifford.

Biliyordum. Şimdi, içine bu iddiaları koyarsam, Howard kitabın yayınlanmasına izin verecek, değil mi?

Anlaşma bu mu?

Peki garantimiz var mı?

Sadece güven Clifford. Demek istediğim Hughes'un yaptığı her şeyde olduğu gibi bunun da bir mantığı var. Mailor gibi biri yerine Cliff'i seçmesi çok mantıklı. Çünkü o zaman Mailor'un kitabı olacaktı. Teşekkürler.

***

Bazı köşelerden Bay Irving'in bu kitabı tamamen kendisinin uydurduğu yönünde söylentiler var.

Biz okuyanlara soracak olursanız sadece Shakespeare böyle bir şeyi uydurmayı başarabilirdi. Ve Bay Irving çok iyi bir insan olsa da Shakespeare'in olmadığını biliyoruz. Bayanlar ve baylar Bay Clifford Irving.

**

Bulmacanın en önemli parçasını Zürih'teki bir İsviçre bankası oluşturuyor. Bu bankada H.R. Hughes adına çekler bozdurulmuş. Burada adı geçen H.R. Hughes, Helga R. Hughes adında bir kadın olarak görülüyor. Normalde sessizlikleriyle tanınan İsviçre bankacıları olayla ilgili konuşurken polis şu anda bu kadını arıyor. Bay Irving! Bay Irving efendim. Çekleri kim bozdurdu?

İsviçre'deki hesap sahibi Helga Hughes adında bir kadın. Belgelerin sahte olduğundan şüpheleniyorlar. Bu aşağılık ve küçük düşürücü olmaya başladı.

**

- Ben bir yayıncıyım Shelton.

- Sen bir çalışansın Harold. Adının ne olduğu önemli değil. Bir kitaba para ödedik ve yayınlayacağız. Sadece, lanet olası baskı makinelerini çalıştır.

**

Bunu yapıyorum efendim, çünkü başkanın bir uyarıyı hak ettiğini düşündüm.

Hayır, elbette hayır. Elbette Hiç kimse. Bu öğleden sonra kuryeyle teslim edilecek.

**

- Kitapta ne var?

- Her şey. Hughes'un başkana verdiği borçlar. Borçların gerçek miktarları. Florida'da Bebe'yle olan şeyler. Demek istediğin başkan bunun gerçek olduğunu mu düşünüyor?

- Başka nasıl bilebilirlerdi?

- Bu Fisher denen adamla konuşmamız gerek. Kitabın yayınlanmasını engellemeliyiz. Hughes başkana ulaşmak için yapıyor olabilir mi?

Aslında başkan bu sabah çok kızgındı. Kitabın demokrat ulusal komitesine sızdırılmış olmasından korkuyor. Kahretsin. Watergate Oteli'nde oturmuş çaylarını içerken bu kitabı okuduklarını düşünüyor. Tamam, Hunt'ı arayacağım. Adamlarını gönderip baksın bakalım. Demokratların elinde bir kopya var mı baksın. Bu erken ortaya çıkarsa diye başkan için bir şey hazırlayacağım. Ulusa sesleniş konuşması için.

- Ne diyecek?

- Bir şeyler düşüneceğim. Henüz karar vermedim.

**

İnsan ilişkileri çok zordur. Özellikle kadınlarla olanlar. Bu yüzden onları mutlu edebilmek için kendimize olabildiğince hakim olmaya çalışırız. Onların mutluluğunun bizim mutluluğumuz olacağına inanırız.

**

- Cliff, ben senin gibi değilim. İtiraf ettim.

- Özgürlüğüne ihtiyacın var Dick. Nedir bu?

Senin fikrin mi?

Yani hayatımı lanet olası fikrin için mi mahvettin?

Bak, bunu kendim için olduğundan çok senin için istedim! En başından beri, hep öyleydi. Ve başardık Dick, lanet olsun, başardık! Şuna bak. Gel, gel.

- Şuna bir bak.

- Bu umurumda değil. Bu senin. Alabilirsin. Hepsi senin Dick. Hepsi senin.

- Al, bu senin.

- Neler oluyor burada?

İntertel. Dick. İntertel. O lanet pislikler. Kilidi kırdılar. Dün gece evime girdiler. Buradaydılar. Beni kaçırdılar. Beni bir arabaya bindirdiler. Uçakla Nassau'ya götürdüler. Ve orada, orada, beni tehdit ettiler. Beni dövdüler ve pencereden attılar, hayır dedim. Çünkü bu kitap yayınlanacak. Ve buna hiç kimse engel olamaz. Ciddi konuştum. Bana sözler verildi. Howard Hughes'a hiç kimse engel olamayacak.

- Bu Howard Hughes mu?

- Bu Howard Hughes. Clifford Irving. İntertel seni kaçırdı ve Nasau'ya mı uçurdu?

Evet, CIA, eski ajanlar, kiralık katiller! Dövüş sanatları. Haklıydın.

- En başından beri haklıydın! - Dün gece buradaydım Cliff. Buraya karıma nasıl yalan söyleyeceğimle ilgili ders almak için gelmiştim. Ne de olsa sen bu konuda bir uzmansın. Tanrı aşkına, hemen bu lanet olası pencerenin dışındaydım. Seni burada gördüm. Yerde oturuyordun. Sünger gibi içmiştin. Bana inanmıyorsun. Özellikle sen. Al lanet olası paranı.

- Al, paranı al dedim.

- Tanrım Cliff. Al dedim, al paranı, al lanet olası paranı! Alabildiğin kadarını al! Hadi, al dedim. Hadi, lanet olası paranı al ve git buradan! Canın cehenneme! Üstüme para atma dedim! Ve uzak dur benden lanet olası, uzak dur benden! Hiç kimse seni Nassau'ya götürmedi Cliff.

**

Chester Davis, Howard Hughes'un avukatı birinci hatta. Tamam. Emin misin?

Saat kaçta olacak?

Ne kadar teşekkür etsem az Chester. Başkan sana borçlandı. Elbette elimde büyük bir dosya var. Fotoğraflar ve başka kaydedilmiş malzeme. Hayatım küçüklüğümden beri eksiksiz olarak kaydedilmiştir. Elimde ciltler dolusu, odalar dolusu malzeme var. Bay Highes. Irving adında bir adamla işbirliği yaptınız - Tebrikler.

- Teşekkürler.

- Harika bir gece.

- Teşekkürler. Teşekkür ederim. Öğrenmek istediğim benim bu konuda neden hiç uyarılmadığım. Neden uyarılmadık Clara?

Elimde ciltler dolusu odalar dolusu malzeme var. Bay Hughes, Irving adında bir adamla iş birliği yaptınız Ya da onu tanıyor musunuz?

Kendisi bu biyografinin kaydını sizinle yaptığını iddia ediyor. Evet bu tarihe bu şekilde geçmeli. Keşke hala sinema işinde olsaydım. Çünkü şimdiye kadar hayal gücü bu kitaptaki kadar güçlü ya da uçuk bir senaryo görmemiştim. Yanlış anlamadıysam efendim Clifford Irving adında birini de tanımıyorsunuz. Hayır onu ne gördüm, ne de bir kaç gün öncesine kadar adını duydum. Tüm bu şeyler ilk olarak bir kaç gün önce dikkatimi çekti. O kadar inanılmaz ve hayal gücünün sınırının o kadar ötesinde ki Yani bana öyle geliyor ki Irving'in amacı para olmalı. Ama bence McGraw- Hill ve Time'ın böyle sahte metinler için anlaşmalar yapmamayı öğrenmeleri gerekiyor. Bundan çok daha kaliteli işler çıkarabilecek kurumlar olduklarını biliyorum. Bir yerde bu paranın aktarıldığını gösteren bir banka kaydı olmalı.

- Ayrıca sizin başkan Nixon'un arkadaşı Bebe Rebozo'yla.

- Yalan söylemiş. çeşitli anlaşmalar yaptığınızla ilgili söylentiler dolaşıyor. Ayrıca başkanın kendisiyle de bazı anlaşmalarınız olmuş. Bu söylentiler konusunda yorumunuz ne olacak?

Polis tarafından yapılan açıklamaya göre Clifford Irving'in karısı hakkında bir tutuklama emri çıkarıldı. Edith Irving dolandırıcılık ve imza taklidi suçlarından aranıyor. Kocası Clifford Irving'in Howard Hughes'un otobiyografisini yazdığını iddia ettiği Bayan Irving bir İsveç bankasına Howard Hughes adına yatırılan parayı çekmişti. Hughes, otobiyografinin gerçekliğini reddetti.

**

Bizi her zaman ayrıntılar ele verir.

- Sana bir şey sorabilir miyim George?

- Elbette Clifford. Ben bunun için buradayım. Bu Howard için çok kötü bir yıl oldu değil mi?

Yani şu TWA konusu, Air West satışının gerçekleşmemesi. Nixon'un kontrolünü de kaybetti. Onun maşalarından biriydi değil mi?

Bir şeye ihtiyacı vardı, onu yeniden hizaya sokmak için bir koza ihtiyacı vardı. TWA hissedarlarının açtığı davanın görülmesine devam ediliyor. Hughes'un davayı kaybetmesi ona 137 milyon dolara mal olabilir. Bu yüzden, bir gün dezenfekte edilmiş gazetesini açtı ve işte oradaydık. Küçük kitabımızla biz. Rakibin güçlü olduğu zaman, fırsat bulursun. Onun için bir kriz yaratırsın. Bir şey yapmasına bile gerek kalmadı, sadece Sadece biraz destek. Yolsuzluk belgelerini, gönderdi.

- Bebe'yle Florida'daki iş?

- Nixon'un dikkatini bu yolsuzluklara çekti.

- Başkan bunun gerçek olduğunu mu düşünüyor?

- Başka nasıl bilebilirlerdi?

Nixon paniğe kapıldı. Kitabın gerçek olduğunu düşündü. Ama kısa vadeli bir avantajı kullanmak yerine onun için günü kurtarırsın. Ve sonra Howard başkan için günü yine kurtardı. O istediğini almış oldu ve biz de gömüldük. Yanlış anlamadıysam efendim Clifford Irving adında birini de tanımıyorsunuz. Hayır onu ne gördüm ne de bir kaç gün öncesine kadar adını duydum.

Kızgın değilim George.

Hayal kırıklığına uğradım. Yani sanmıştım ki belki, ortak olduğumuzu sanmıştım. Howard ve benim. Bunu kişisel algılamamalısın Clifford. Bu şeye benzer Tıpkı bir ormanın kereste için kesildiğinde ağaçların bunu kişisel algılamamalarına. Hepsi büyük planın parçası.

- Ama rolümü iyi oynadım değil mi?

- Muhteşemdin Clifford.

- Bay Hughes sana iltifat etti.

- Sahi mi?

Sana yalan söyler miyim?

Howard Hughes yıllardır ilk kez canlı olarak konuştu ve onu çok yakında daha fazla duyabileceğimizin işaretini verdi.

**

SONUÇ

Sahtekar.

İşbirliği yaptı.

Karşılığında Dick'e ve özellikle de Edith'e ceza indirimi istiyorum.

Bay Irving, 2,5 yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Bay Susskind altı ay hapis cezası aldı.

Ek olarak McGraw-Hill'e olan tüm borçlarını ödeyecekler ve vergi dairesine ödeyecekleriyle birlikte tam miktar 1,5 milyon dolar olacak.

Bayan Irving'in cezası ertelendi ama İsviçre yetkililerinin vereceği karar konusunda söz hakkımız yok. Karardan memnun musunuz

Bay Newman?

İnsan bir anlaşma yaptığında çok da mutlu olamaz. Ve sürpriz bir gelişmeyle Nixon adalet bakanlığı Air West'in Howard Hughes'un şirketi Tool Şirketi tarafından satın alınmasını onayladı. Bu haber geçen haftaki anayasa mahkemesinin TWA hissedarları davasını reddetme kararının ardından geldi. Bu kararla Bay Hughes tam 137 milyon dolar ödemekten kurtulmuştu.

Bu olağan dışı milyarder için çok iyi bir hafta oldu.

Diğer haberlerimize göz atacak olursak, bugün beş kişi demokrat ulusal komitesinin karargahı olan Watergate Oteli'ne gizlice girerken yakalandı.

Yılın dolandırıcısı. Clifford Irving. Clifford Irving 17 ay hapis yattı.

Bu arada Edith Irving de bir yıl İsviçre hapishanesinde kaldı. 1974'te salıverildikten kısa süre sonra Cliff ve Edith boşanma başvurusunda bulundular.

Beyaz Saray danışmanları Clifford'ın kitabının Nixon'un Hughes paranoyasını körüklediğini ve sonunda Watergate skandalının patlak vermesine sebep olduğunu onayladılar.

Haçlı kralı. Aslan yürekli Richard. Yazan Richar Suskind. Dick, 1973'te "Aslan Yürekli Richard"ı yayınladı. Oğlancılıkla ilgili bölümü çıkarmıştı.

Dick Suskind 1999'da ölene kadar evli kaldı. Clifford roman yazarı olarak kariyerine, yaşadığı bu olaylarla ilgili anılarını anlattığı "Sahtekar" romanıyla devam etti.

Evet, işte onlar. Dumanında boğulma. 1972'deki telefon hoparlörlü basın toplantısı Howard Hughes'un son kez halk önünde görülüşü oldu.

Bir ölüm sertifikasına göre Hughes'un 5 Nisan 1976'da öldüğü iddia ediliyor.

Clifford günümüzde hala Hughes'un otobiyografisini yayınlatmaya çalışıyor.

AZINLIĞIN ZENGİNLİĞİ VAHŞETE DÖNÜŞMEDEN

Zenginler, fakirlerden (bir günü bin dünya senesi) beşyüz yıl sonra cennete girebilecekler. [Hadîs-i Şerif]

Çünkü kimde varsa, ona daha çok verilecek, bolluğa kavuşturulacak. Ama kimde yoksa, elindeki de alınacak. [Matta 13:12]

Büyük servet olan yerde büyük eşitsizlik vardır. **Bir kişinin çok zengin olabilmesi için en az beş yüz fakir gerekir.** Zengin ve güçlü olanlara hayranlık duyup onlara neredeyse taparken, fakir ve muhtaç durumdakileri hor görme veya en azından görmezden gelme eğilimi ahlak anlayışımızı çökerten en büyük ve en yaygın nedendir. [Adam Smith]

Birleşmiş Milletler Üniversitesindeki Dünya Gelişim Ekonomisi Araştırma Enstitüsünün yakın tarihli bir çalışmasına göre, 2000 yılında yetişkin nüfusun en zengin yüzde 1 'lik bölümü dünyadaki zenginliklerin yüzde 40'ına sahipken, en zengin yüzde 10'luk kısım dünyadaki toplam malvarlığının yüzde 85'ini elinde bulunduruyordu. Söz konusu nüfusun daha fakir olan yarısı küresel varlıkların sadece yüzde 1'ine sahiptir.

Günümüzde ise, en zengin ülke olan Katar'da kişi başına düşen gelir en fakir ülke olan Zimbabve'dekinin 428 katıdır.

"ABD'deki milyarderlerin sayısı 2007'ye kadarki 25 yılda 40 katına çıkarken, en zengin 400 Amerikalının toplam varlığı 169 milyar dolardan 1.500 milyar dolara yükseldi".

"Türkiye'de 2006'da 42 bin olan yüksek varlıklı kişi sayısı 2007'de yüzde 17.5 artarak 50 bine ulaştı. Türkiye, dünyada 'varlıklı kişi' sayısında en fazla artış yaşayan ülkeler arasında ön sıralarda yer aldı." [1]

Türkiye İstatistik Kurumunun açıklamasına göre, Türkiye'de, 2011 yılında sürekli yoksulluk riski altında bulunanların oranı yüzde 18,5'e yükseldi. Bu arada, geçen yıl en yüksek gelire sahip yüzde 20'lik gruptakiler toplam gelirden yüzde 46,7 pay alırken, en düşük gelire sahip ilk gruptakilerin toplam gelirden aldığı payın yüzde 5,8 olduğu da açıklandı.

2013 yılına ilişkin verilerin ortaya konduğu araştırmaya göre, Türkiye'de insanların yüzde 33'ü (her 3 kişiden 1'i) fakirlikle mücadele ediyor. 1 YILDA 2 KATINA ÇIKTI

2007den sonra, ekonomik krizi ve artan işsizliği takip eden kredi çöküşü yıllarında bu eğilim katlanarak arttı; kırbaç, beklendiği ve söylendiği gibi herkese eşit darbeler indirmek yerine seçimlerinde son derece acımasız ve ısrarcı oldu:

2011 de ABDdeki milyarderlerin sayısı tarihi bir rekora imza atarak 1.210'a çıktı ve bunların 2007 yılında 3.500 milyar dolar olan toplam varlıkları 2010'da 4.500 milyar dolara yükseldi. *"Sunday Times* tarafından her yıl hazırlanan, İngiltere'de ikamet eden en zengin 200 kişi listesine girebilmek için 1990'da 50 milyon pounluk bir servete ihtiyacınız vardı. Bu rakam 2008 yılına gelmeden yaklaşık dokuz kat artarak 430 milyon pounda çıkmıştı."

Bütün olarak değerlendirildiğinde, "dünyadaki en zengin 1.000 kişinin toplam varlığı en fakir 2,5 milyar insanın- kinin neredeyse iki katı".

Merkezi Helsinkide bulunan Dünya Gelişim Ekonomisi Araştırma Enstitüsü ne göre, şu anda dünya nüfusunun en zengin yüzde 1'lik kesimi daha fakir olan yüzde 50'nin neredeyse 2.000 katı

kadar zengin.
[Davies vd, “World distribution of household wealth”.]

Dünyanın hemen her yerinde eşitsizlik hızlı bir şekilde büyüyor; zenginler, özellikle de çok zengin olanlar varlıklarına varlık katarken; fakirler, özellikle de çok fakir olanlar daha da fakirleşiyor. **Elbette, bu görece bir durum; ama artan sayıdaki örnekte bir hayli kesin. Dahası, insanlar sadece *zengin oldukları için* zenginleşiyorlar. Fakir olanlar *sadece fakir oldukları için* fakirleşiyorlar.** Günümüzde eşitsizlik *kendi mantığı ve momentumuyla* derinleşmeye devam ediyor. Dışarıdan herhangi bir yardıma, itme kuvvetine, desteğe veya uyarıcıya ihtiyacı yok. İnsanlar sosyal eşitsizliği icat etmekle kalmayıp, birçok başarısız denemenin ardından, tarihte ilk defa kendi kendine devridaim yapabilecek hale getirmeye hiç olmadığı kadar yaklaştılar. Sosyal eşitsizliğin bu ikinci yönü bizi yeni bir bakış açısıyla düşünmeye zorluyor.

Joseph Stiglitz 2007deki kredi çöküşünden ve onu takip eden mali krizden önceki, kapitalizm tarihinin en başarılı yılları olduğu söylenen yirmi ila otuz yıllık dönemin dramatik sonunu şöyle özetliyor:

Tepedekilerin “işveren” rolünü yerine getirerek ekonomiye daha fazla katkıda bulunduğu gerekçesiyle eşitsizlik daima haklı gösterilmiştir; ancak **“2008 ve 2009’a gelindiğinde görüldü ki bu adamlar ekonomiyi iflasın eşiğine getirip yüz milyonlarca dolarla sıvıştılar”.** Açıkçası, bu sefer nimetlerden faydalananların topluma yaptığı katkı onları haklı çıkarmaya yetmedi; yaptıkları şey yeni iş alanları yaratmak değil, uzayıp giden “gereksiz insanlar” (işsizler artık böyle adlandırılır olmuştu) listesine yenilerini eklemekti. Stiglitz The Price of Inequality [Eşitsizliğin Bedeli] adlı kitabında ABD’nin, **“zenginlerin kapalı kapılar arkasındaki topluluklar halinde yaşadığı, çocuklarını pahalı okullara gönderdiği ve birinci sınıf sağlık hizmetlerinden faydalandığı”** bir ülkeye dönüştüğü konusunda uyarıda bulunuyor. Bu sırada, geri kalanlar ise güvensiz bir dünyada, en iyi ihtimalle ortalama bir eğitim görerek ve karneyle sağlık hizmeti alarak yaşıyor.

Peki, pek çoğumuzun inandığı şeyde, hepimizin zorla inandırılmaya çalışıldığı ve genellikle aklımızın yattığı, kabul etmeye hazır olduğumuz şeyde doğruluk payı var mı? Kısacası,

“Bir Avuç Zenginin Hepimize Faydası Olduğu” doğru mu?

Özellikle, insanların doğuştan gelen eşitsizliğini değiştirmeye çalışmanın, toplumun her bir üyesinin insan aklının alabileceği en yüksek seviyede sahip olmaya ve çoğaltmaya hak kazandığı yaratıcı ve üretici güçlerinin yanı sıra toplumun sağlığı ve esenliğine zararlı olduğu doğru mu? Sosyal konum, güç, yetkilendirme ve kazanç ayrımlarının, doğuştan gelen yeteneklerdeki ve bireylerin topluma yaptıkları katkılardaki farklılıkları yansıttığı doğru mu?

Çoğumuz çoğu zaman isteyerek (bazen neşeyle, bazen isteksizce, sövüp sayarak veya öfkeden dişlerimizi gıcırdatarak) bize sunulana kucak açıyoruz ve hayat boyu görevimiz olan, elimizden gelenin en iyisini yapmayı terk ediyoruz. Peki, yolumuzu değiştirmek için düşüncemizi; gerçeği (ve onun davranışlarımızı belirleyen katı taleplerini) değiştirmek içinse yolumuzu değiştirmek yeterli mi?

> *Sık sık hayıflanmalarına ve kendilerini kendi seçimlerinin ürünü olmayan koşullarda bulmalarına rağmen, insanlar oldukça uzun zamandır kendi tarihlerini yazmaktadır.* ***Ve tarihler toplu olarak yazılır…*** *Şu anda midemizi topluca alışverişle ve dizilerle dolduruyoruz. İnsanlarımız izleme işini televizyon seyrederek ve internette gezinerek yaptığından, statü paranoyası güçleniyor. Reklamlar daha fazlasını istememiz için yem olarak kullanılıyor; açgözlülük hepimize altın tepside sunuluyor.*

“Asıl olan ekonomidir, gerisi teferruat” anlamına gelen **“It’s the economy, stupid”** ifadesi Bili Clintonın 1992de George H. W. Bush’a karşı başkanlık kampanyasında James Carville tarafından ortaya atılmış bir slogandır. Ortaya çıkışından bu yana bu ifade tüm dünyadaki politik

söylemlerde önemli bir yere sahip olmuştur. Art arda seçim kampanyalarında veya ihtiyaç duyulduğunda başka yerlerde politikacıların konuşmalarında ya da akıl hocalarının brifinglerinde tekrar tekrar kullanılan bu ifade politika dilinin yanı sıra sokaktaki insanın da düşünürken kullandığı fakat belki de (irdelemek ve sınamak şöyle dursun) üzerine hiç kafa yormadığı inançlar bütününe de yerleşmiştir. Makul şüpheden çok ortak deneyimle kanıtlanan, hayatın apaçık bir gerçeği olan bu ifade şu anlama gelmektedir: Halkın duygulan, sevgisi veya nefreti, seçim mücadelesindeki taraflara desteği veya karşı duruşu, seçmenlerin seçim zamanı çıkarlarını tanıma eğilimleri ve sloganlar tamamen ya da çok büyük ölçüde **"ekonomik büyüme"** tarafından belirlenir. **Seçmenlerin diğer kriterleri ve tercihleri ne olursa olsun, seçimlerini belirleyen şey diğer etkenlerden ziyade, "ekonomik büyümenin" varlığı ya da yokluğudur.** Bunun neticesinde, ekonomik büyümenin derecesini yansıttığı söylenen rakamlar iktidara giden yolda adayların seçilme şanslarının en güvenilir göstergeleridir.

Longman sözlüğüne göre

"oyunuzu size en çok parayı kazandıracağını düşündüğünüz kişiye vermek"

anlamına gelen, Amerikan İngilizce'sindeki "vote with your pocketbook"

ya da İngiliz İngilizce'sindeki "vote with your wallet" deyimi de aynı beklentiyi dile getirmektedir.

NEDEN FAKİRLER BU DURUMDAN RAHATSIZ DEĞİLLER, HİÇ DÜŞÜNDÜNÜZ MÜ?

Hepimizin gerçek sevgilisi elektronik aletler oldu. Tek bir ses komutuyla harekete geçen veya iki parmak hareketiyle resimleri büyüten elektronik aletler gibi, piyasadaki teknoloji ürünleri sevdiğimiz nesnelerden beklediğimiz ancak nadiren, belki de hiç alamadığımız her şeyin ete kemiğe bürünmüş halidir. Bunların en değerli özelliklerinden biri de asla çok uzun süre piyasada kalıp kendilerinden bıktırmamaları ve başınızdan savdığınızda size musallat olmamalarıdır. Elektronik aletler sevgiye hizmet etmekle kalmazlar; diğer sevgi nesnelerine gösterilip de karşılık bulamayan sevgileri de kabul edecek şekilde tasarlanmışlardır. Sevgi için en sakıncasız nesneler olan elektronik aletler aşk ilişkilerinin başlatılmasında ve bitirilmesinde, ister elektronik ister canlı, ister hayvan ister insan olsun, sevgi yöneltilen diğer nesnelerin göz ardı edebileceği standartları ve kalıpları belirler. Tek riskleri elenmek ve reddedilmektir.

Elektronik aletlerin durumundan farklı olarak, insanın *insana* olan sevgisi bağlılık, risklerin kabulü ve gerektiğinde fedakârlık yapmak anlamına gelir; başka birisiyle hayatı paylaşma umuduyla (ve kararlılığıyla) belirsiz ve bilinmeyen, zorlu ve engebeli bir yola girmek demektir. Sevgi beraberinde apaçık bir mutluluk getirebilir de getirmeyebilir de; ancak nadiren rahatlık ve kolaylık getirir. Sevgide emin olmak bir yana, asla kendinize güvenmeyin derim... Bunun tersine, yeteneğinizi ve isteğinizi sonuna kadar kullanmanızı gerektirir ve bunu başarabilseniz bile, mağlup olabilirsiniz, yetersizliğiniz açığa çıkabilir ve özgüveniniz zedelenebilir. Hijyenik, sorunsuz, kılçıksız ve risksiz elektronik ürünler sevgiden başka her şey olabilir: Franzen'ın çok doğru bir şekilde gözlemlediği gibi, bize sundukları şey "sevginin kendimize duyduğumuz saygıya kaçınılmaz olarak sıçrattığı çamura" karşı bizi sigortalamaktır. Sevginin elektroniğe uydurulmuş halinin sevgiyle hiçbir ilgisi yoktur; tüketicilere yönelik teknoloji ürünleri insanların narsisizmini tatmin etme yemiyle müşterilerini yakalar. Ne olursa olsun, ne yaparsak yapalım veya neyi yapmaktan vazgeçersek geçelim bizim üzerimize çok kafa yordukları kesin. Franzen'ın vurguladığı gibi "kendi yarattığımız filmlerde oynuyoruz, sürekli kendimizi görüntülüyoruz, fareyi tıklıyoruz ve makine bize kendimizi becerikli hissettiriyor. .. Biriyle arkadaş olmak, bizi pohpohlayanlara sadece bir yenisini daha eklemek anlamına geliyor". Bu arada Franzen, "Sempatik olmaya çalışmak sevgiye dayalı bir ilişkiye uygun değildir" diye de ekliyor.

Sevgi narsisizmin panzehiridir ya da olabilir. Özgüvenimizi, uygulama alanında sınamaktan güç bela kaçınırken, üzerine inşa etmeye çalıştığımız bahanelerin foyasını açığa çıkarmaya gelince, sevgi baş ispiyoncudur. **Sevginin elektronik olarak sterilize edilip makyajlanmış, sahte versiyonunun sunduğu şey aslında gerçek sevgi nesnesinin yol açabileceği zararlara karşı özgüveni koruyan bir**

risk kalkanı oluşturmaktadır.

İnsana ayak uydurabilen, boyun eğen, daima itaat eden ve kullanıcının isteklerine asla karşı gelmeyen, gittikçe **"kullanıcının kankası"** haline gelen ürünlerin satışından elde edilen müthiş kârlar ve **"elektronik patlama"**, yeni keşfedilip sömürüye açılan **"bakir toprakların"** tüm işaretlerini (ve sonu gelmez bakir toprak keşiflerinin reçetesini) taşıyor.

Tüketici piyasaları bir zafere daha imza attı: İnsanların korkuları, kaygıları, arzuları ve çabalarıyla ilgili olan, şimdiye dek kırsal alan inisiyatiflerine, köy faaliyetlerine ve evde üretime bırakılmış ve dolayısıyla pazarlama açısından kârlı olmayan bir alan daha başarıyla metalaştırılıp ticarete döküldü; insanların meşgul olduğu ve faaliyet gösterdiği başka birçok alanda olduğu gibi, bu alandaki faaliyetler de satın alma çılgınlığına dönüştürülüp alışveriş merkezlerine yöneltildi.

Tekrar edeyim: **Aldatıcı iddialarının aksine, tüketici piyasalarının sömürüye açtığı en son alan sevgi değil, narsisizmdir.**

Mutluluğa giden yol alışverişten mi geçer?

Gelgelelim, aynı mesajlar ekranlardan ve hoparlörlerden her gün aralıksız sel olup akmaya devam ediyor. Mesajlar bazen göze batacak kadar açık, bazen de zekice gizlenmiş oluyor; fakat ister aklı ister duyguları ister bilinçaltındaki arzuları hedeflesinler, her seferinde, mağazalarda satılan ürünleri satın almanın, sahiplenmenin ve kullanmanın içine yedirilmiş mutluluğu (veya zevk veren duyumları, keyif, sevinç veya coşku anlarını: küçük miktarlara bölünmüş, günlük veya saatlik dozlar halinde azar azar verilen bir ömürlük mutluluk stokunu) vaat ediyor, öneriyor ve ima ediyorlar.

Mesaj daha açık olamazdı: Mutluluğa giden yol alışverişten geçer. Nasıl ki ulusun alışveriş faaliyetinin toplamı, toplumun mutluluğunun esas ve en güvenilir ölçüsüyse, kişinin bu toplamdaki payının büyüklüğü de kişisel mutluluğun esas ve en güvenilir ölçüsüdür. Mağazalarda, rahatsız edici ve zorlayıcı her şeye (kolay, konforlu ve sürekli tatmin edici bir yaşam biçimi ile aramızda duran irili ufaklı tüm dert ve sıkıntılara) karşı güvenilir bir ilaç bulabilirsiniz. **Neyin reklamını yaparsa yapsın, neyi gösterip satarsa satsın mağazalar hayatın gerçek veya varsayılan, çoktan yaşanmış veya ileride yaşanmasından korkulan her derdine deva bulunabilen eczanelerdir.**

Artık hepimiz tüketiciyiz, her şeyden önce tüketiciyiz, tüketmek bizim hakkımız ve görevimiz.

11 Eylül saldırısının ertesi günü George W. Bush'un, travmadan kurtulup normale dönmeleri için Amerikalılara seslenirken bulabildiği en iyi tavsiye "alışverişe devam edin" olmuştur.

Sosyal konumumuzu ve hayatta başarılı olmak için girdiğimiz yarışta puanımızı belirleyen başlıca kıstas, alışveriş faaliyetlerimizin ve bir tüketim objesini "daha yenisi ve iyisi" ile değiştirmekteki rahatlığımızın seviyesidir. Dertlerden uzaklaşıp memnuniyete doğru giden yolda karşılaştığımız tüm sorunların çözümünü mağazalarda arıyoruz. Beşikten mezara kadar, mağazaları yaşamlarımızın ve ortak yaşamların tüm hastalıklarını ve ıstıraplarını iyileştirecek ya da en azından hafifletecek ilaçlarla dolu eczaneler olarak görmeye alıştırılıp, bu yönde eğitiliyoruz. Böylece, mağazalar ve alışveriş tam ve gerçek anlamıyla uhrevi bir boyut kazanıyor.

Süpermarketler bizim tapınaklarımızdır, diyen George Ritzer taşı tam da gediğine koyuyor.

Burada ben de bir ekleme yapayım: Dua kitaplarımız olan alışveriş listelerimizle mağazalarda gezinerek de hac görevimizi yerine getiriyoruz. Şuursuzca satın almak ve yerlerine daha albenili olanları koyabilmek için artık yeterince hoşumuza gitmeyen eşyalarımızdan kurtulmak bize en çok

heyecan veren duygular haline geldi. Tüketmekten alınan zevkin tam olması hayatın doluluğu anlamına geliyor. Alışveriş yapıyorum, öyleyse varım. Alışveriş yapmak ya da yapmamak... diye bir mesele yok artık.

Tuzak korkuların üretilmesi

Kayıplar büyük olup, tuzak içerisindeki yaşam (her yabancıda, yoldan geçen insanda, komşuda veya iş arkadaşında kötü niyet ve gizli kapaklı entrika olanağını ve ihtimalini koklayarak) daima tetikte beklemeyi gerektirdiğinden, bedeli bozuk sinirler ile ipini koparmış, her yere nüfuz etmiş, karanlık ve belirsiz korkular cinsinden ödenir. Dünya, tuzağa düşmüş olanlara kendini, şüpheyle dolup taşan ve şüphelilerle kaynayan bir yer olarak gösterir; içinde yaşayanların tümü veya tamamına yakım aksi ispat edilene kadar suçludur ve her bir beraat bir sonraki bildiriye kadar geçerlidir, istenildiğinde temyize götürülebilir ya da her an feshedilebilir. Diğer insanlarla kurulan tüm koalisyonlar geçicidir, bir şarta bağlıdır ve talep edildiğinde çıkılmasını gerektirir. Bağlılık (uzun süreli bağlılıktan bahsetmeye bile gerek yok) sakıncalıdır; (insanlar arasındaki bağları aşırı kırılgan fakat bir o kadar da hızlı kurulur hale getiren) birlikteliklerin geçici ve esnek olması ısrarla tavsiye edilmekte olup, oldukça da talep görmektedir:

İnsanlar bir ilişkinin kapısından girmeden önce iyi niyet ve dostluktan ziyade, güvenlik kameralarına ve silahlı korumalara güvenmektedir.

Özetle, bu tuzağa düştükten sonra dünya güvene, insanlar arası dayanışmaya ve dostça işbirliğine yer bırakmaz. Aynı dünya karşılıklı güveni ve sadakati, karşılıklı yardımlaşmayı, çıkar amacı güdülmeyen dayanışmayı ve dostluğu ayaklar altına alıp karalar. Bu nedenle, başka birisinin (ama kimin?!) kuşatması altında, postaya verilmiş veya verilmek üzere olan tahliye emrini bekleyen, istenmeyen misafirlermişiz gibi, dünya gittikçe soğuk, yabancı ve itici oluyor.

Kendimizi rakiplerle, birisinin elini tutmanın kelepçelenmekten ayırt edilemediği, dostça bir kucaklaşmanın genellikle hapsedilmeyle karıştırıldığı sonu gelmez üstünlük kurma oyunundaki oyuncularla çevrili hissederiz.

“Homo homini lupus est” [İnsan insanın kurdudur] deyişinin eskiliğinden dem vurarak bu değişimi reddedersek, kurtlara haksızlık etmiş oluruz.

Aslında, kişinin tüm dünya için kendine sorumluluk yüklemesi açıkça mantıksız bir harekettir; bununla birlikte, kendi sonuçlarının sorumluluğunu da kapsayan sorumluluk yüklenme kararı, dünyanın mantığını cinayet ve intihar sonuçlarından kaynaklanan körlükten kurtarmak için son şanstır.

Tüm bunları söyledikten ya da okuyup üzerine kafa yorduktan sonra, insan, dünyanın Canetti’nin tarif ettiği “gerçek yazarlara” kucak açmadığı yönündeki akıllardan çıkmayacak kadar karamsar ve yürek parçalayan önseziyi kafasından atamıyor.

Dünya felaketlere karşı değil, peygamberlerine karşı son derece korunaklı görünürken, bu korunaklı dünyanın sakinleri de, ikamet hakları düşüncesizce ellerinden alınmadıkça, kendi bakir alanlarına dağılmış, inlemekte olan (az sayıda ve yorgun) peygamberlere dâhil olmaya karşı korunuyor.

Arthur Koestler’in bize ısrarla (boşuna, evet deyim yerindeyse, boşuna) hatırlattığı gibi, danışıklı körlük kalıtsaldır... Başka bir felaketin arifesinde, **“1933’te ve onu takip eden birkaç yıl boyunca, henüz emekleme döneminde olan Üçüncü İmparatorlukta (Nazi Almanya’sında) neler olup bittiğini bir tek sayıları birkaç bini bulan mülteciler biliyordu”;** fakat bu farkındalık onları **“sözünü hiçbir zaman dinletememiş, cırtlak sesli Kassandra’nın”** kaderine mahkûm etti. Aynı yazarın birkaç yıl sonra, Ekim 1938’de belirttiği gibi, “Amos, Hosea, Jeremiah çok iyi propaganda yaptılar ancak

halklarını sarsıp onları uyarmayı başaramadılar. Kassandra'nın sesinin duvarları deldiği söyleniyor fakat Troia Savaşı yine de başladı." [2]

Öyle görünüyor ki, felaketleri anlayıp geldiklerini (geriye dönüp bakarak, maalesef, sadece geriye dönüp bakarak...) kabul etmek için mutlaka gerçekleşmeleri gerekiyor. Tüyler ürperten bir düşünce varsa, o da budur.

Aksini ispat edebilir miyiz?

Daha iyisini yaparak tekrar tekrar denemedikçe asla bilemeyeceğiz.

Derleme yapılan Kaynak:
Zygmunt BAUMAN, Azınlığın Zenginliği Hepimizin Çıkarına mıdır? Kitabın Özgün Adı Does the Richness of the Few Benefit Us All? İngilizce'den tercüme: Hakan KESER, Ayrıntı,Birinci Basım 2014, İstanbul

[1] Türkiye'de milyonerler kulübüne son 1 yılda 6 bin 602 kişi eklenirken, milyonerlerin hesaplarında tuttukları mevduat ise 58 milyar 811.1 milyon TL artış gösterdi. Kimilerine göre olumlu gibi görünen bu veriler aslında Türkiye ekonomisindeki büyük bir çarpıklığı ortaya koyuyor.

Vatandaşlar yoksullaştıkça Türkiye'de bankalarda 1 milyon lira üzeri hesaba sahip olan mudi sayısı azalmıyor, artıyor.

Bu durum uygulanan ekonomi politikalarının zengini daha zengin fakiri daha fakir hale getirdiğini gözler önüne seriyor. Nisan ayı itibariyle son 4 aylık dönemde milyoner mudi sayısı ise 3 bin 297 kişi arttı.

Türk bankacılık sisteminde 2011 yılı Nisan ayı itibariyle 628 milyar 713.2 milyon TL'ye ulaşan mevduatın yüzde 46.2'sinin milyoner hesaplarında tutulduğu belirlendi. Yurtiçi ve yurtdışı yerleşiklerden oluşan 38 bin 83 milyoner mudi hesabında, toplam 290 milyar 477 milyon TL bulunuyor. Son bir yılda milyonerlerin hesabında tutulan mevduat 58 milyar 811.1 milyon TL artarken, milyoner mudi sayısındaki artış 6 bin 602 kişiye ulaştı. Nisan ayı itibariyle son 4 aylık dönemde milyoner mudi sayısı 3 bin 297 kişi arttı.

[2] Akalarla Truvalılar arasında yapılan, Eskiçağ şiirlerinde destansı bir biçimde anlatılan **Truva savaşı**, Yunanlı Paris'in Truvalı Helena'yı kaçırması yüzünden çıktı ve on yıl sürdü. Yunanlılar, Agamemnon komutasında denizden ***Truva'*** ya çıktılar. Uzun çarpışmalardan sonra Akhilleus'un savaştan çekilmesi, Akaların durumunu sarstı. Yunanlılar Odysseus'un önerisiyle bir tahta at yaptılar ve içine savaşçılar yerleştirdikten sonra, gemilerine binerek gider gibi yaptılar. **Truvalılar atı kent surlarından içeri alınca, gece attan çıkan Yunanlılar kentin kapılarım açarak öteki arkadaşlarını da içeri aldılar ve kenti yerle bir ettiler.**

CAHİLLERE UYANLARI, İHTAR

Önce dinî ilimleri ve fıkhı öğrenmenin gerekliliği hakkında ***Cüneyd-i Bağdâdî kaddesellâhü sırrahu'l azîz*** şöyle diyor:

"Bizim yolumuz kitap ve sünnetle mazbuttur (kayıt altına alınmış ve bellidir.) **. Kim Kur'ân'ı ezberlemez, hadîs yazmaz, fıkıh öğrenmezse (tasavvuf yolunda) ona iktidâ edilmez"**

"Ebû Ubeyd ve ***Ebû Sevr*** gibi hadîs erbabından ilim öğrendim. ***Haris al-Muhasîbî***'nin ve ***Serî ibn Muğallis'in*** (Allah ikisine de rahmet etsin) sohbetinde bulundum. İşte benim sebeb-i felâhım (kurtuluşum) bu oldu. Zîrâ bizim bu ilmimiz kitap ve sünnetle mazbuttur. Kim sülûkünden [kâmil olmadan] önce Kur'ân'ı ezberlemez, hadîs yazmaz ve fıkıh öğrenmezse ona iktidâ câiz olmaz. (mürid toplaması)" **[Subkî, Tabakatu'ş-Safiiyye, c. 2, s. 36.]**. sh:10

ALLAH TEÂLÂ'YI YÜCELTTİĞİNİ SANANLARA

İbn-u Haldun der ki:

"Bir gün ***Cüneyd,*** bir grup mütekellimin (kelamcının) yanından geçiyordu. Bunlar **Yaratıcıyı,** insanlara mahsus sıfatlardan tenzih etme bâbında münakaşa ediyorlardı. ***Cüneyd*** bunların kim olduğunu sordu: Dediler ki:

-Bunlar, **Allah'ı** yaratılmış sıfatlardan ve eksikliklerden tenzih etmek için konuşuyor, delilller ileri sürüyorlar. ***Cüneyd*** hemen şu cevabı verdi:

-Kendisinde kusur olması mümkün olmayanı, kusurdan tenzih etmek kusurdur" .

[İbn Khaldun, The Muqaddimah An Introduction to History, İngilizce tercüme; Franzs Rosenthal, London, 1958.] sh: 12

Kaynak:
CÜNEYD-I BAĞDÂDÎ, Hayatı, Eserleri ve Mektupları, hzl: Süleyman ATEŞ, Sönmez Yay. 1969, İstanbul

***

CÜNEYD-İ BAĞDÂDÎ Kaddesellâhü Sırrahu'l Azîzin Her Zaman Yaptığı DUÂSI

Ca'fer ibn Muhammed al-Huldi'nin rivâyetine göre ***Cüneyd,*** duâları arasında şu duâyı her zaman okurdu ki meali aşağıdadır:

"Allah'a dâima, kesintisiz, tükenmesiz hamdolsun. **Rabbim,** senin vech-i kerîmine, izz-ü celâline, büyük Rablığına azâmetine yaraşır şekilde sana hamd etmeye çaşırım. Her lisândan rızâna uygun tesbîh, takdis, temcîd, tehlil, tahmîd ve ta'zim ancak Sana mahsustur."
"Allah'ım, mahlûkatın arasından ayıklanmış, seçilmiş mübârek kulun, Efendimiz ve Mevlâmız **Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)'e,** onun **Ehl-i beyt** ine, **Ashâb** ve **Etbâ'ına, Ansâr'ına** ve **Peygamber** kardeşlerine salât ve selâm etmeni; gökler ve yerler halkından senin taâtinde olanlara da salât etmeni dilerim.
Cibrîl'e, Mîkâîl'e, İsrafil'e, Azraîl'e, Rıdvan'a ve **Mâlik'e**, **Kerubiyyun, Rûhaniyyun, Mukarrabun, Seyyahun, Hafaza, Sefere** ve **Hamele** meleklerine; diğer meleklerine, gökler ve yerler ehline, bütün kıt'alarında sence malûm olan bütün mahlûkatına; Senin râzı olduğun, sevdiğin ve onların da lâyık olduğu bir salât ile salât etmeni dilerim.

Yâ **Rabbî,** sehan, şerefin, keremin, fazlın, birr-ü ihsânın, iyiliğin, sana mahsus olan Arş'a sâhip Rablığın yüzü hürmetine! Yâ **Cevad,** yâ **Kerîm,** bildiğin bütün günâhlarımızı ve bizden sâdır olan her şeyimizi afveylemeni; yaptığımız zulüm ve haksızlıkları bizim yerimize sen ödeyivermeni; kereminle eğriliklerimizi düzeltmeni, bizden olan kötülükleri iyiliğe tebdil eylemeni diliyorum.
Ey dilediğini yok ve var eden, kitabın anası (aslı) yanında olan **Zat-î Kibriya!** Sen kendin gibisin, senin gibi bir şeyde yoktur. Geri kalan ömürlerimizde bizi tam ve kâmil olarak kötülüklerden korumanı, her kötü gördüğünü bize kötü göstermeni ve her sevdiğini bize de sevdirmeni, bizi sevdiğin şekilde kullanmanı ve bu hâlimizi bizi vefat ettireceğin zamana kadar devam ettirmeni niyaz ediyorum. Bu hususta irâdelerimizi kuvvetlendirmeni, niyyetlerimizi takviye etmeni, sırlarımızı bu iş için düzeltmeni, uzuvlarımızı bu işlere sevk eylemeni; zât'ının bizim başarımızın sâhibi ve idarecisi olmanı talep ediyoruz."
"Allah'ım, bize heybetini, seni büyültmeyi, sana ta'zim etmeyi, seni gözetmeyi, senden utanmayı, râzı olacağın her temiz söze koşmamızı bize nasîb eylemeni istiyoruz.
Yâ **Rabbî,** seçtiğin kullarına, velîlerine, taâtin ehline lütfettiğin zikr-i dâimi; sırf senin rızân için yapılan hâlis, devamlı, temiz ve sence sevimli ameli lûtf eyleyip ve ömrümüzün sonuna kadar bunu yapmak için bize yardım eylemeni diliyoruz.
"Allah'ım, ölüm bize geldiğinde bizi onda da hoş tutmanı; onu bize bağışlamanı, ikram, yaklaşma, sevinç ve gıpta zamanı eylemeni; pişmanlık, üzüntü zamanı olmaktan korumanı; bizi sevinç, ferah ve göz içinin gülmesi gibi bir neş'e içinde kabirlerimize götürmeni ve kabrimizi de Cennetin bahçelerinden bir bahçe; keremin, şefkat ve rahmetin buk'alarından bir buk'a (ülke) eylemeni talep ediyoruz.
Orada bize (suallere karşı) hüccetler vermeni; bizi korkulardan emîn eylemeni; bizi tekrar dirileceğimiz güne kadar eminlerden, huzûr içinde olanlardan eylemeni istiyoruz.
Ey insanları olacağından aslâ şüphe olmayan bir günde toplayacak olan **Zât-î Kibriya!**
Bizim o günden asla şüphemiz yoktur. O günün korkularından bizi emîn eylemeni; o günün şiddetlerinden bizi kurtarmanı, o günün büyük sıkıntısını bizden kaldırmanı; o günün susuzluğundan bizi sulamanı; bizi, **Muhammed Mustafa** sallallâhü aleyhi ve sellem'in zümresi arasında haşreylemeni istiyoruz ki; Sen Onu seçtin, ayırdın ve Onu bütün safîlerinin üstünde olan velîlerine şefâatçi eyledin ve onun zümresini korkulardan emîn eyledin.
Ey ilticâmız, barınmamız, yönelmemiz kendisine olan ve hesâbımızı gören **Zât-ı Kibriya!**
Senden niyâz ediyoruz ki ayıplama, azarlama, münâkaşa ve bekleme olmayan bir hesaba; bizi kolay bir hesâba çekmeni istiyoru.
Bize lûtfunla, kereminle muâmele etmeni; bizi kendilerine gıpta edilen o (Sırat'ı) çabuk geçenlerle beraber geçirmeni; Tartı gününde terâzîlerimizi ağır getirmeni; Cehennemin ne Hasîs ne de Zefîr sesini bize işittirmemeni; bizi Cehennemden ve Cehenneme yaklaştıracak her türlü amelden uzak tutmanı talep ediyoruz.
Onlarla arkadaş olmak ne güzel şeydir yâ **Rab!**
Cûd-ü kereminle bizi ikrâm evin olan Cennette in'am etmiş olduğun peygamberler, sıddîklar, şehîdler ve sâlihlerle beraber eylemeni, bizi dâr-ı kuds'ün ve dâr-ı hubur'unda babalarımız, annelerimiz, yakınlarımız ve çoluk çocuğumuzla beraber eylemeni; onları da bizden ayırmamanı ve en güzel bir hâlde onlarla beraber elmayı nasîbeylemeni; bizimle dünyâda ülfet eden kadın ve erkek kardeşlerimizi de bize katmanı; onları umduklarının üstünde makamlara ulaştırmanı; onlara arzu ettiklerinin fevkinde ni'metler ihsân eylemeni; onlarla bizi dâr-ı akdesinde ve dâr-ı huburunda en güzel bir hâlde birleştirmeni; bütün mü'min erkek ve kadınları şefkat ve rahmetinle kaplamanı istiyoruz.
O mü'minler ki dünyâda Seni tevhîd (birlemek) üzere ayrıldılar. Bize ve onlara velî, kâfî (koruyucu) ve kâfî olmanı diliyoruz.
Kalblerinin kurumasına, amellerinin durmasına, kendilerine gelen belâya ve ölülerine acımanı, Kötülüklerini affeyle, tevbelerini kabûl eylemeni, onlar arasında müsriflerin günâhlarını bağışlamanı, mazlûmlarma yardım eylemeni, hastalarına şifâ ihsân eylemeni, bize ve onlara râzı olduğun Nasûh Tevbesiyle tevbe etmek nasîbeylemeni istiyoruz. Çünkü sen cömertsin, yücesin, kadirsin.

"Allah'ım, mücâhidlere velî, koruyucu, kâfi ve yardımcı olur musun!
"Allah'ım düşmanlarımıza karşı şânına yakışır şekilde yardım eylersin; düşmanlarının başına kötü daireyi çevirirsin —**Allah** onların kanlarını akıtırsın— harâm olan mallarını mübâh kılarsın ve onları mü'min kardeşlerimize ganimet eylersin.
Çoban (idareci) olan kadın ve erkeği, ve müslümanların başına getirdiğin herkesi dâima ıslâh eylersin. Allah'ım, onları hem kendi nefislerinde düzeltmeni, hem de onları başına getirdiğin işlerde düzeltmeni; Onlara halka karşı şefkat, merhamet vermeni; dâima bizim onları, onların da bizi sevmelerini nasîbeylemeni istiyoruz.
"Allah'ım, sözümüzü birleştirmeni; aramızdan ihtilâfı kaldırmanı; kanlarımızı korumanı; bizden fitneyi izâle eylemeni; bizi kereminle bize söylediğin ve söylemeyip sadece senin bildiğin bütün belâlardan korumanı ve İslâm ehli arasında bize, karşı karşıya iki kılıç ve onlar arasında ihtilâf göstermemeni, onları taâtinde ve sana yaklaştıran amellerde birleştirmeni istiyoruz. Zîrâ sen buna lâyıksın ve kadirsin.
"Allah'ım, bizi aziz etmeni, zelil etmemeni; bizi yükseltmeni, alçaltmamanı; bizim lehimizde olmanı, aleyhimizde olmamanı; bizi Senin taâtine götüren Senin rızâna uygun bütün dünyâ işlerinde ve en çok sevdiğimiz âhiret işlerinde birleştirmeni diliyoruz. Çünkü biz oraya gideceğiz. Ve çünkü bütün işler ancak Seninle tamam olur ve ancak senin tevfikinle bize fayda verir.
"Allah'ım, bize senden korkmayı ve Seni tebcil, Sana ta'zim etmeyi nasîbeylemeni; Seçtiğin kullarına ihsân ettiğin ilmin hakikatini bize de lütfeylemeni; Onlara bahşettiğin âyat ve kerâmetleri bize de bahsetmeni dilerim.
Ey her şeyin hükümranlığı kendine âit ve her şeye kadir olan **Zât-ı Kibriya!**
Bize bu ihsânını dâim eylemeni çok istiyoruz.
"Allah'ım, bütün hâllerde her zaman vücutlarımıza, bütün kardeşlerimize, çoluk çocuğumuza, yakınlarımıza tam sıhhat ve âfiyet ihsân eylemeni; bu âfiyeti bütün mü'min erkek ve kadınlara teşmil eylemeni; sence en makbûl, en sevimli, sana yaklaşanlara en çok yardımı olan gerek kavli gerek fi'lî hükümlerini bizde yapmanı istiyoruz.
Ey sesleri işiten, ey gizlilikleri bilen, ey göklerin ve yerlerin hükümdarı, kulun **Muhammed'e** ve **Muhammed'in** âline **salat** eylemeni; evvel, âhir, zâhir ve bâtın (olarak salât eylemeni). Niyâzımızı işitmeni, (duâmızı) kabûl eylemeni ve Sana yaraşır olanı bize yapmanı, ey Kerîmlerin Kerîmi ve Ey merhametlilerin merhametlisi! Zâtından istiyoruz." ***[Ebû Nuaym, Hilye, c. 10, s. 284-287.]*** *sh:66-68*

Kaynak:
CÜNEYD-İ BAĞDÂDÎ, Hayatı, Eserleri ve Mektupları, hzl: Süleyman ATEŞ, Sönmez Yay. 1969, İstanbul

ENEMY/ Düşman (2013)

Yönetmen:Denis Villeneuve
Senaryo:Javier Gullón, José Saramago
Ülke: Kanada, İspanya
Tür:Gizem, Gerilim
Vizyon Tarihi:16 Mayıs 2014 (Türkiye)
Süre:90 dakika
Dil:İngilizce
Müzik:Danny Bensi, Saunder Jurriaans
Çekim Yeri:Toronto, Ontario, Canada
Oyuncular Jake Gyllenhaal, Mélanie Laurent, Isabella Rossellini, Sarah Gadon, Stephen R. Hart
Çeviri: Melih Adıgüzel

Özet

Nobel ödüllü yazar José Saramago/ 2004 The Double romanından uyarlanarak bilinçaltı gücü hakkında çekilmiş bir filmdir.

Adam Bell (Jake Gyllenhaal), güzel kız arkadaşı Mary (Mélanie Laurent) ile bile seks yapma isteği duymayan asık suratlı, dağınık bir tarih profesörüdür. Bir iş arkadaşının tavsiyesi üzerine bir film izleyen Adam, kendisini Anthony Clair isimli aktörde görür ve adamı takip etmeye karar verir. Benzer adamlar karşılaşır ve hayatları garip ve geri döndürülemez bir biçimde birbirine geçer.

Film iktidar olmanın kabuslarını taşırken " bilinçaltı korkular ", " narsizm ", " yabancılaşma ", " erotizm " ve " korku " anaforunda geçitler taşımaktadır.

Film, sadece bir adam yaşayabilir çizgisinde Helen'in örümceğe dönüşmüş şekli ile izleyiciyi kaosta bırakarak biter.

Yorum:

Tek bir kişide tamamen zıt iki karakterin ve hayatların oluşumu çevresinde, kadınların tıpkı diktatörler gibi partnerini çeşitli yöntemlerle "sex" ile uyuşturarak kontrolleri altında tutma isteklerine vurgu yapılmış..

Son sahneye dikkat..

Sinema tarihinin en karanlık ve vurucu sahnelerinden olduğu düşünülüyor.. (Çalışkan)Filmden

Kaos, henüz anlaşılamamış bir düzendir.

Kontrol. Her şey kontrolde bitiyor.
Her diktatörlükte bir takıntı vardır. Bu takıntı da kontroldür.
Eski Roma'da insanlara ekmek ve sirk verdiler.
Halkı eğlenceyle meşgul ettiler. Ama diğer diktatörlükler fikirleri ve ilmi kontrol altında tutmak için farklı stratejiler uygularlar.
Peki bunu nasıl başarıyorlar?

Eğitimden kısarak kültürü kısıtlayarak, bilgi edinmeyi yasaklayarak. Bireylerin her söylemini yasaklayarak. Şunu unutmamak çok önemli.
Bu olay tarih boyunca kendini tekrar eden bir düzen biçimi.

Hegel, **"Dünyadaki büyük olayların iki kez yaşandığını"** söylemiştir. Sonra da Karl Max **"ilk seferin bir felaket olduğunu ikincisinin ise saçmalık olduğunu"** ekledi.

Büyük düşünürlerin içinde bulunduğumuz yüzyılın geçen yüzyılın tekerrürü olacağını düşünmesi çok tuhaf. Ve ortada çok ilginç bir gözlem var. Yaratıcı bir aklın her zaman bir şeyi, bir kimseyi hatırlaması bariz olana eğilimli olmasıdır.
**

Helen: Ben... Şeye gittim... O adamı görmeye gittim.

Anthony Clair: Kimi görmeye gittin?

Ne diyorsun sen?

Telefondaki adamın iş yerine gittim.

Neden gittin ki?

Çok tehlikeli tatlım.

Öğrenmek istedim. İyi misin?

Sesiniz aynıydı. Tıpatıp sana benziyor.

Tıpatıp sana benziyor da ne demek?

Ne oluyor?

Neden bahsettiğini hiç bilmiyorum.

Bence biliyorsun. Bence biliyorsun.

**

POSTKAPİTALİST BİR EKONOMİYE DOĞRU

Selçuk Salih CAYDI
20.11.10

Eski Mısır ekonomisi, bazı bakımlardan sosyalist ekonomiye benzer. Ama Sovyet Sosyalizmi sadece 74 yıllık bir tarihe sahipken, Mısır ekonomisi üçbin yıl yaşadı. Mısırlıların kurduğu paylaşımcı ekonominin en dikkat çekici yanı, 'para' kullanmamasıdır. Parasız Mısır ekonomisinde ödeme yapma birimi, içine 77 litre kadar tahıl alabilen çuvallardı. Serbest ticaret bilinmiyordu. Üretim ve ticaretin bütün kurallarını ve fiyatları Firavun belirliyordu. Bu sayede yüzyıllar boyunca çeşitli ürünlerin fiyatları düşmeden aynı kalmıştır. Örneğin 3. Ramses döneminde (İ.Ö. 1198-1166) Mısır'da kumaş/elbise kıtlığı başgöstermiş olmasına rağmen elbise fiyatlarında bir değişiklik olmamıştır.

Halbuki bugünkü anlamda serbest piyasa olsa, elbise fiyatları alır başını giderdi. (1)

Mısırlılardan öğreneceğimiz üç şey var: Birincisi, ne üretileceğine/tüketileceğine pazarın doymak bilmeyen kâr dürtüsü değil, bizzat insanların (Mısırda: insanlar adına firavun) karar vermesidir. Böylece toplumu/çevreyi bozabilecek türde üretim/ticaret yapılamıyordu. İkincisi, 'ücret' benzeri bir fonksiyon üstlenen tahıl çuvalları, durduk yerde değer (faiz) getirmiyor, tersine çok dururlarsa bozuluyorlardı. (2) Yani faiz getirmeyip, faiz götürüyorlardı (negatif faiz). Hiç kimse tahıl çuvallarını biriktirmeye, onları borç vermeye, fazlasıyla geri almaya falan kalkmıyordu (faizsiz ekonomi). Üçüncüsü, bugünkü kapitalist (ve sosyalist) sistemin en karakteristik özelliği olan 'ücretli iş/çalışma' aracılığıyla insan hayatının (kafa ve kol gücünün, yani ruhunun), "mal"a -"parasal değeri" olan maddeye- ve oradan paraya tahvili olayı yoktu. Mısır Büyük İskender tarafından işgal edilip, ekonomiye para ve faiz zorla sokuluncaya dek sistem, sağlıklı bir şekilde binlerce yıl işlemiştir.

Bugünkü şekliyle para, ürünlerin değiş-tokuşunu sağlamak yerine, pazardan bağımsızlaşarak bizzat kendisi bir mal olmuştur ve alınıp-satılmaktadır. Dünyada para sirkülasyonunun devam ettirilebilmesi için düzenli olarak büyük miktarlarda para basılarak piyasaya sürülmesi gerekir. Çünkü borç senedi demek olan bu paraların asla tamamı, basıldığı bankaya (kaynağına) geri dönmeyip bir kısmı bir şekilde piyasada kalır. Böylece uzun vadede paranın değeri sürekli düşer. Kapitalist sisteme özgü olan bu "cins" para, biriktirilebildiği için faiz getirir. Oysa Mısırlılar gibi bütün kadim uygarlıklar paraya benzeyen -ama asla para olmayan- şeyleri sadece ürün/hizmet değiş-tokuşu aracı olarak kullandılar, faizi yasakladılar. Paranın kontrol altında tutulması sayesinde bu dünyada, binlerce yıl boyunca sefalet denen şey olmadı.

Sefalet, esasen paranın "cinsi" ile ilgili bir şeydir. Paranın pazardan bağımsızlaşıp, faiz yoluyla (faiz, faizin faizi) katlanarak büyümesi ve mal üreten sistem sayesinde (insanlar dahil) her şeyin –bir fiyatı olan- "mal" haline getirilmesiyle sefalet ortaya çıkmıştır. Sefalet'in tanımı, 'kronik parasızlık'tır. Eskiden insanlar doğayla uyum içinde yaşıyor ve asla aç/susuz kalmıyorlardı. Bir toplumda yaşayan insanın temel gereksinimleri, yiyecek/giyecek/barınak ve bu yaşamsal konuların sürdürülebilmesi için gereken güvenlik'tir. Eski toplumların hepsinde bu vardı ve bunun için asla para gerekmiyordu. Öyleyse burada altını bir kez daha çizelim: Bugün Venezüella'daki gibi, Afrika ülkelerindeki gibi, Irak ve Afganistan'daki gibi sefaletin olabilmesi için önce para/faiz sisteminin bütün ekonomik faliyetlere hükmetmesi/girişmesi gerekiyordu. Sefaletin nedeni esasen budur. İnsanlar "ücretli çalışan bireyler" halinde, kapitalist sistemin ücret (para/faiz) sistemine mecbur oldukça, dünyanın biryerlerinde sefalet de artarak çoğalacaktır. Sistem çok açık konuşmakta ve "Çalışmazsan ekmek yok!" demektedir. Herşey paraya endekslendiğinden, sefaleti (fakirliği) parasal yöntemlerle çözmeye kalkmak da, ateşe benzin dökmek anlamına gelir.

İnsanlar, bu akıl tutulmasından kurtulup, uzatmaları oynayan sistemi değiştirmek zorunda kalacaklardır. Eğer bu dünyada yüz yıl sonra da solunabilir hava, içilebilir su, yenebilir tahıl/et/meyva/sebze olmasını istiyorlarsa buna mecburlar. Burada asıl soru, sistemi reformlarla yaşatmak mı, yoksa tasfiye edip yenisinin filizlenmesini sağlamak mı ekseninde dönmektedir.

Sistemin sürdürülmesinin mümkün olmadığının iyice anlaşılmasından sonra, toplumlar yaratıcılıklarını konuşturarak bir çok alternatif yerel ekonomik modeller denemeye başlayacaklardır kuşkusuz. Ama yeni deneylere açılan kapıyı aralayabilmek için, sisteme global bazda kollektif bir şekilde indirecek en etkili darbe, para/faiz konusundaki köklü reformlar olabilir.

Faizin monoteist dinlerin kutsal kitaplarında haram/günah/yasak olduğu biliniyor. (3) Hatta İncil'de, Tanrı'nın düşmanı Para Tanrısı Mammon'a nasıl yüklenildiği de malumdur. Hz. İsa, "Aynı zamanda hem Tanrı'ya hem de Mammon'a kulluk edemezsiniz" der. (4) Faize karşı olan tavır, diğer inançlarda da vardır. (5) Seküler Friedrich Engels bile, 1878'de, sevmediği faizin kökenine dikkat çekerken, bugün kullandığımız türden "para"ya işaret eder (6). Elbette, bugün kullanılan para dışında bir de gerektiği zaman tedavüle konan başka para cinsleri de vardır. Böyle deneyimler, yerel ekonomik uygulamalara yatkın olduğundan, kapitalizmin kriz döneminde işe yarayabilir.

1929 yılındaki büyük ekonomik krizden sonra Tirol'ün (Bugünkü Batı Avusturya'da) Wörgl'de belediye reisi Michael Unterguggenberger, belediyenin borç faizlerinin 1.3 milyon Şiline dayanması üzerine duruma isyan eder ve belediye adına piyasaya, "biriktirilemeyen/faiz alınamayan cinsinden para" sürmeye karar verir (Orjinal adı: Schwundgeld). Çünkü zamanın deflasyon krizi yüzünden paranın değeri her gün yükselmekte, bu nedenle herkes parasını elinde tutmakta, harcamamaktadır. Piyasada para bulmak çok zordur, çünkü paralar yastık altındadır. Yalnız Wörgl'de geçen bu yeni para, sadece ürün/hizmet değiş-tokuşu için kullanılacaktır. Yeni para (1, 5 ve 10 Şilinlik banknotlar halinde toplam 1.600 Şilin basılmıştır), her yıl otomatikman %12 değer yitirecektir. O yüzden bu paradan elinde bulunduranlar, parayı aynı değerde tutabilmek için belediyeye, ellerindeki paranın %1 değeri kadar bir meblağı her ay ödemek zorundadırlar. Belediye, ödemeyi yapanların paralarının üzerine, özel bir 'ödedi' fişi yapıştırır. Tamamen iflas etmiş olan Wörgl belediyesi bu yolla hem belediye hizmetlerini döndürmeye başlar, hem de ekonomide müthiş bir canlanma olur. Yeni para, durdukça değer kaybettiğinden yastık altında kalmayıp sürekli ekonomide dönmek zorundadır. Ve -evet bildiniz- duruma 5 Ocak 1933'de Avusturya devletinin ulusal bankası müdahale eder ve yeni parayı yasaklar! Fakat faize yatkın olmayan yeni paranın başarısı bütün Avrupa'da dikkat çeker. Olayı yerinde incelemek ve bölgenin insanlarıyla konuşmak için Fransız başbakanı Daladier bile, 1933 Eylül'ünde Wörgl'e gelir. Daha sonra basına, insanların "altın hırsından, bu para sayesinde kurtulduklarını" söyler. (7)

Wörgl belediye başkanının bu fikri, 1930'da ölen ünlü Arjantinli/Alman tüccar, pratikten-ekonomist ve sağcı anarşist Silvio Gesell'den alınmıştır. (8) Gesell, "Doğal ekonomi" adını verdiği sistemini, Proudhon'un para konusundaki fikirlerini bir adım ileri götürerek oluşturmuştu. Proudhon'un ve anarşistlerin para konusunda eskiden beri anlamadıkları şey; paranın gücünün kaynağının parababası faizcilerin cüreti değil, herşeyi mal haline getiren kapitalist sistemin bir zorunluluğu olduğudur. (9) Para, mal üreten sistemin bir zorunluluğudur. Silvio Gesell ve hemen hemen aynı düşünceleri savunan Rudolf Steiner, bu temel mal-para ilişkisine kafa yormak yerine, sadece paranın niteliğini değiştirerek dünyanın sütliman olacağını sanmışlardır. Sağ ve sol anarşistlerin şöyle bir handikapı var: Ürünleri gene "mal" halinde üreteceğiz (parasal değerleriyle), ama "mal" olarak alıp-satmayacağız (yani parayla değil, 'yeni para' ile -veya değiştokuş edeceğiz).

Kapitalizmin, kendi başını yiyip çöküşünden önce, yaşanacak depremin dünyayı 8 şiddetinde sarsmasından ziyade, fayın birkaç kerede kırılmasından yanaysak, yıkımın/dönüşümün hızını ve şiddetini azaltmak gerekiyor. Bunun için enflasyonun hızının düşürülmesi, IMF'ye alternatif birden fazla faizsiz finans kurumunun oluşturulması, global ölçekte paranın Gesell'in önerdiği şekilde (Wörgl'de denendiği gibi) vergilendirilerek faizin cazip halden çıkarılması ve daha sonraki aşamada faizin kaldırılıp yasaklanması gibi bir dizi çoklu önlemle paranın global hükümdarlığına önemli darbeler indirilebilir. Elbette bu adımlar, postkapitalist bir çağa inanmış (ama malesef geleceği olmayan) ulus-devlet ve uluslarötesi anti-kapitalist örgütlenmelerin geniş katılımlı aktif ortaklığıyla gerçekleştirilebilir. Ama tek tek sivil toplum örgütlerinin ve devletlerin böyle bir şeyi kendi başlarına yapabilmeleri imkansızdır. Ancak koordineli bir birliktelik, onu üreten -dünya çapında- bir akım, bir moda, başarılı olabilir.

Burada özellikle altını çizmemiz gereken konu; bu önlemlerin, "depreme hazırlık" babından uygulamalar olduğudur. Deprem olacaktır, sistem mutlaka daha da şiddetli krizlere girecektir. Çünkü sistemin temelini oluşturan şey, Proudhon, Gesell, Steiner gibilerin sandığı gibi para değil, kapitalizmin icad ettiği "çalışma ve mal/meta sistemi"dir. Faiz ve ticari kredi sistemi, tarihin çok eski çağlarından beri vardı, ama asla bugünkü kadar etkili ve belirleyici olmamıştır. Çünkü paranın (faiz aracılığıyla) "mal" haline getirilmesinin ön koşulu, çeşitli ürünlerin bir "fiyat" birimine indirgenmesiyle ilintilidir. Birşeyin bir fiyatının olabilmesi için de onun bir şekilde "iş/çalışma" ürünü olması ve bu faktör üzerinden sisteme adapte olması gerekir. Yani, modern kölelik sistemini kaldırmadan, yapılacak bütün ekonomik girişimler, "sosyalizm" gibi geçici uygulamalar olmaktan öteye gidemezler. Böyle girişimler, sadece yıkımın şiddetini azaltmak için kullanılabilirler.

Şapkadan tavşan çıkaran kapitalistlerin, insanlara tarih içinde attıkları kazıkların en sivrilerinden biri de kuşkusuz, tavşanın suyunun suyu mahiyetindeki şu "paranın faizi ve faizin faizi" meselesidir. Doğmamış bebeklere, yeryüzünün yeraltı/yerüstü kaynaklarına ve katliamlara (Nazi soykırımlarına) bile "fiat" biçen rafine "Para/faiz" sistemi, tamamen kapitalizme özgüdür. Bugün, Lenin'in 1916'da yazdığı; "Kapitalizmin karakteristik özelliklerinden biri de endüstrinin muazzam büyümesi ve üretimin giderek daha büyük işyerlerinde odaklanması olayıdır" (10) sözünün çok ötesinde bir yerlerdeyiz. Şimdi o muazzam firmalar, "çeşitli endüstri dallarının kombinasyonuyla" (11) da yetinmeyip, dünyanın bütün devletlerini ve halklarını borçlandırabiliyorlar. Üstelik ulus-devletlerden de bağımsızlaşıp **"sıcak para"**larını anında istedikleri yere taşıyor, bir anda bir yeri ihya edip, sonra aynı yeri harabeye çevirebiliyorlar, üstelik bunları kısa bir zaman içinde yapabiliyorlar. Ama kapitalist sistemi, "para" ve "çalışma sistemi" diye iki ayrı kategoride değerlendirip, eski sosyalistlerin yaptığı gibi, "biz önce finanskapitale/faize çare bulalım, 'çalışma' işini de sonra düşünürüz" diyemeyiz. (12) Çünkü bu ikisi birleşik kaplar gibi birbirine bağlıdırlar ve çalışma sistemi değişmeden kaldığı sürece, tekbaşına faizin ortadan kaldırılması hiç bir şey ifade etmez. Yeni ekonomilerin yeşerebilmesi için ücretli çalışma sisteminin -yani kapitalizmin- etkisinin iyice kısıtlanması gerekmektedir. Postkapitalist çağın temel özelliği, dünyaya hakim olan eski para/iş sisteminin iyice sınırlandırılıp değiştirilmesi ve bu yoldan sefaletin de sona erdirilmesi değildir. Asıl özelliği, yüksek insani değerleri yücelten insanların mental anlamdaki değişimlerinin bir sonucu olarak, sosyo-ekonomik yapının global anlamdaki radikal dönüşümüdür.

Dipnotlar:

1. Eski Mısır ekonomisi hakkında bkz.: Eric Hornung "Grundzüge der aegyptischen Geschichte" Darmstadt 1996

2. Mısırlılar dış ülkelerle yapılan büyük ticaretlerde elbette bu çuvalları kullanmıyor, onun yerine parayla karıştırılmaması gereken 91 gramlık bakır yüzükler veya 9.1 gramlık gümüş yüzükler kullanılıyorlardı.

3. Tevrat'ta bkz.: Hesekiel 18:8 ve 9. İncil'de bkz.: Luka 6:35. Nicea (iznik) konsili 325 yılında faizi yasakladı ve faiz alanların afaroz edileceğini açıkladı. Papa 3. Alexander ve Papa Clemens, içinde "Faiz" sözü geçen bütün resmi döküman ve kanunların geçersiz sayılacağını açıkladılar. Kur'an'da faize karşı çok sayıda ayet bulunmaktadır. Örnek olarak: Bakara Suresi, 276. ayet: "Allah, faizi mahveder ve sadakaları artırır.(...)"

4. İncil. Matta 6:24

5. Örneğin Kun fu-tzu ("Yunancalaştırılmış" ismiyle Konfiçyüs!), faize karşı olduğunu anlatmak için, "Para, hayvan pisliği gibi toprağa saçılmalıdır" gibi bir cümle sarfetmiştir. Eski Hindistan'da, yalnız en düşük/aşağı kast'a faiz almak izni verilmiştir. Hinduizmin ana fikri: Yalnız en pis ve en aşağılık insanlar faiz alıp verebilirler.

6. Friedrich Engels "Herrn Eugen Dührings Umwälzung der Wissenschaft" (Anti-Dühring) Doğu-Berlin 1962. S. 371.

7. Wörgl deneyi hakkında bkz.: Fritz Schwarz "Das Experiment von Wörgl" Bern 1951. Ya da nisbeten yeni bir kitap olan: Margrit Kennedy „Geld ohne Zinsen und Inflation. Ein Tauschmittel, das jedem dient" Münih 1994

8. Silvio Gesell'in temel eseri: "Die natürliche Wirtschaftsordnung" Nürnberg 1949. Kitabın internet metni için: http://userpage.fu-berlin.de/~roehrigw/gesell/nwo/

9. Konu hakkında bkz.: Dudley Dillard "Proudhon, Gesell and Keynes" California 1940

10. Vladimir İlyiç Lenin "Der Imperialismus als höchstes Stadium des Kapitalismus" Peking 1974. S.14

11. a.g.e. Lenin S.17

12. Sosyalistler bu 'iş/çalışma' konusunda başından beri resmen uyumuşlardır ve bu yüzden de bitmişlerdir maalesef.

PARANIN FELSEFESİ VE DİNİ

Selçuk Salih CAYDI 16.11.10

Paraya karşı olan bu aşırı düşkünlük nereden geliyor? Modern zamanların giderek alçalan "kalitesi"ni belirleyen, vasatizmi ve onun arsızlığını/ahlaksızlığını dünyaya hakim kılan paranın felsefesi hakkında bin sayfalık ilk teorik temel kitabı, Georg Simmel yazmıştı.

Paranın bir din haline geldiğini ilk kez temellendiren ve anlatan düşünür Simmel'dir. Bütün bunlardan bahsederken, EN önceliğin Karl Marx'a ait olduğunu unutmuyoruz elbette. Ama Simmel, paranın toplumu ele geçirmesi ve değiştirmesini, çok yönlü bir şekilde ve Marx gibi teorik çerçevenin içinde kalmadan, onun dışına çıkarak ve yenılmak endişesi taşımadan "rahat" bir dille anlatıyor. Temel eseri "Philosophie des Geldes" 1900 yılında Berlin'de ilk piyasaya çıktığında, büyük gürültü koparmış olmalı. Simmel'in kitabında verdiği bir örnek, mıh gibi, akıldan çıkmayacak cinsten bir cümledir:

"Bankalar, artık kiliselerden daha büyük ve daha muazzam (binalar). Şehirlerin merkezi haline geldiler." Malumunuz Orta-Avrupa'da şehirler hep kiliselerin etrafına kurulur, Kilise hep merkezdir. Banka binalarının, yeni kiliseler olarak şehirlerin merkezleri haline geldiğine dikkat çekiyor.

Simmel'in bir de ünlü makalesi vardır. "Die Großstädte und das Geistesleben"

Bu orta uzunluktaki makaleyle Simmel, şehir sosyolojisinin babası sayılır. Böyle sınıflanırmaları pek sevmemekle birlikte, Georg Simmel'in 'Hayat Felsefecisi' diye sınıflandırılması hoşuma gider.

Erişim: http://konstantiniye.blogspot.com/

2012 SONRASI KEHANETLERİYLE İLGİLİ BİR DEĞERLENDİRME VE TÜRKİYE'NİN YÜKSELİŞİ

2012 Kehanetleri denince herkesin aklına önce, büyük felaketler ve savaşlar gelMEmeli. Kıyamet'i sadece korkunç felaketlerden ibaret görmek, geri/uyuklayan bir ruh halinde ısrar etmekten başka birşey olamaz. Bız burada bir uyanıştan, bilnçlenmeden ve yeni yüksek/yüce bir ruh halinden bahsedeceğiz ve yaşanması olası sürecin asıl/iyi/güzel yanına odaklanacağız. Önce bir soru:

Ruh ile madde arasındaki sınır nerededir? Galiba yüz yıllık bir soruyu sorup, yeniden yanıtlamak zorundayız. "Yüz yıllık" diyoruz zira, -aslında onbinlerce yıl önce sorulup yanıtlanmış ve kutsal yazıtlarla günümüze kadar ulaşmış bir soru/cevap olmasın rağmen- maddeyi herşey sayan modern zamanlarda rasyonel/bilimsel yoldan yeniden yanıtlanması gerekiyor. (Çünkü artık en çok 'Bilim'e "inanılıyor")

Yüz yıl önce Kuantum Fiziği, 'Madde'nin 'Enerji' demek olduğunu, 19'uncu Yüzyıldaki kökten materyalist (sonra diyalektik materyalist) **madde anlayışının gerçekle alakasının olmadığını gösterdi.** Böyle şeylerin Türkiye'de, sadece bir "genel kültür" meselesi olarak anlaşılıp kullanıldığı, sadece soyut entel muhabbetlerinde dillendirilen bir tür çok bilmişlik malzemesi sayıldığı ve sohbet bitince de, kaba 19'uncu yüzyıl materyalizmine -hem de "Sol bir marifet" sayılarak aynen devam edilmesi, asıl gerçeği değiştirmiyor: **"Madde enerji de değil, ruhun emanasyonudur"** (yani şekle bürünmesidir/yansımasıdır). **Bu gerçeğin her zaman geçerli olduğu ve bundan sonra daha da geçerli olacağını unutmamak, bunun yeni ifade biçimlerine hazır olmak gerekiyor. Burada yer alan "irrasyonal" yazılar, rasyonal ile irrasyonal arasında makul bir köprü kurulmasına katkı yapmak isteyenleri özendirmeyi amaçlıyor.**

İşte buradan, bu yazının ve burada bundan önce ve sonra burada yeralmış/yeralabilecek yazıların sebebine de gelmiş oluyoruz. 19'uncu yüzyılda kemikleşen materyalist anlayışın özü, modern "uygarlığın" da ana fikriyle ilgilidir. Maddeyi ruhtan tamamen ayrı bir kategori sayan "moderen" insan, kendi ruhu dışındaki herşeyi karmaşık mekanik bir makina olarak görmüştü. Sadece doğayı değil, hayvanları bile ruhsuz saymış, ama insanın iradesinin olduğuna bakarak kendisini bütün varoluşun üzerinde bir yere koymuştu: Doğaya hükmeden insan! Bu anlayışın en mükemmel ifadesini bilimde gördük. Bu maddiyatçı anlayış, herşeyin materyalist/mekanik yasalara göre işlediği önkabulüne dayanarak, geleceğin de şimdiden madde üzerinden hesaplanabileceğini sanıyordu. Şimdi insanın trajedisi, evdeki hesabın çarşıya uymadığını anlamasıdır. Dünya, materyalist hesaplarla geleceğe doğru tahmin edilemiyor. Genel kültüre gelince herkesin Einstein kesildiği ve kuantum fiziğini bildiği günümüzde, Alternatif Nobel ödülü sahibi **Profesör Hans-Peter Dürr'ün deyimiyle, "Madde enerji bile değil, ruhtur." Şimdi bu sözün pratik anlamının anlaşılacağı bir zaman diliminde yaşıyoruz**. Düşünsel alışkanlıklar kolay değişmez. Ama artık değişmek zorunda

Burada sadece modern veriler temelinde geleceği konuşmak mümkün değil maalesef -Sorry!..

"Bilimsel yazılar"la yetinmek hiç mümkün değil. (Konulara hem şimdi "irrasyonel" dediğimiz açıdan yaklaşıp hem de onların gerçekliğinden/doğruluğundan nasıl emin olabiliriz? İşte bu başka bir önemli konu kuşkusuz. Ama bu yazının konusu değil.)

Vishnu Puranalar'da (विष्णु पुराण) bugünün dünyası

Günümüz hakkında yapılmış en eski kehanet, aslında onsekiz adet olan Purana'ların Vishnu Puranaları arasında yer alır. Özünde tarihle ilgili olan ve yaklaşık 1500 yıl kadar önce yazılı hale getirilmiş bu eski Hint yazıtlarında yer alır. 1952'de hayata veda eden ve "Bir Yoginin otobiyografisi" adlı kitabıyla tanınan **Paramahansa Yogananda**'nın aktardığı üzere, Kali döneminin son periyoduna tekabül eden bu dönemin özellikleri şöyledir:

540 Yazılar

"Sürekli maddeleşme (herşeyin/düşüncelerin madde olarak ifadesi) olacak.

Dünyada hüküm süren Hükümdarlar, şiddet kullanmaya meyilli olacaklar.

Kamunun malını zimmetlerine geçirecekler.

Köleler ve kastsız sınıflar (iktidar) üstünlüğünü ele geçirecekler ve herkese emir verebilecek durumda olacaklar ama ömürleri kısa olacak, acıma duyguları pek olmayacak.

Mülk sahibi olanlar toprakla uğraşmayı ve ticareti bırakacaklar, onlar köle olacaklar ve başka meslekler seçecekler.

Hükümdarlar, vergi bahanesiyle, halklarını soyacaklar ve talan edecekler, özel mülkiyeti yok edecekler.

Ahlaki/etik sağlık ve adalet, günden güne azalacak -ta ki bütün dünya bozuluncaya ve nançsızlık hakim oluncaya kadar. İnançla ilgili uygulamaların tek nedeni fiziksel 'sağlık' haline gelecek.

Kadınla erkek arasındaki tek bağ, cinsel çekim olacak.

Başarıya giden tek yol, sahtecilik haline gelecek.

Yeryüzü, sadece yeraltı/yerüstü kaynakları nedeniyle değerli sayılacak. Din adamı giyimkuşamı, din adamı özelliklerinin yerine geçecek.

Sıradan bir yıkanma, arınma sayılacak, insan ırkı, Tanrısal/kutsal insanlar doğuramayacak hale gelecek.

İnsanlar soracak: "Bize kadar gelmiş eski yazıtları ne yapalım?"

Evlilik törenleri tören olmaktan çıkacak.

Dinin uygulanması da etkisizleşecek.

Hayat şekli, herkes için aynı olacak.

En fazla paraya sahip olan, halk arasında en çok para dağıtabilen, insanlara hükmedecek. Çünkü isteği zenginlik olacak -adil birşekilde sahip olsun veya olmasın.

Herkes kendini Brahman sayacak (en üst dindar kast).

İnsanlar ölümden ve aç kalmaktan korkacaklar, bu nedenle dini sadece bir gösteriş şeklinde uygulayacaklar."

Eski kehanetlerde yarının dünyası hakkında ipuçları

12'inci Yüzyıl başında hayata veda eden Kudüslü Yuhanna'nın kehanetine göre, **karanlık dönemin sonunda insanların kalp gözü açılacak, insanlar dünyadaki her canlının Tanrı'nın nurunu taşıdığını doğrudan anlayacaklar, bir hayatın içinde birden fazla hayat yaşamış olacaklar ve artık ölümden korkmamaya başlayacaklar.** Maya söylenceleri, **yeryüzünün spiritüel merkezlerinin Aktif hale geleceğini ve bunun uyandırıcı/uyarıcı etkisinden bahsederler.** Bunu kısaca, insanın güzel bir keşif yaptığı anda yaşadığı o sevinçli bilinç yükselmesine benzetebiliriz. Tabii bu yükselişin daha farklı ve mistik kaliteye sahip bir durum olacağı belli olmakla birlikte, nasıl/hangi vesileyle yaşanacağı, biraz da insanın/toplumun kendi özel/özgün yaşamıyla ilgili bir durum. Aztekler, 2012'de başlayan geçiş döneminin ardından, insanların kazanacağını tahmin ettikleri bu yeni yüce özelliklerin daha sonra kalıcı hale geleceğinden yola çıkarak, **2024'den itibaren başlayacak çağın insanını, 'Yeni bir insan ırkı'** sayarlar. Buradan, oldukça büyük bir değişiklik beklediklerini anlıyoruz. Samanyolunun merkezinden geçecek olan Dünya arınacaktır. İnka'lara göre 2012'de Altın Çağ başlayacaktır. 2013 yılında hayatta olanlardan itibaren, yeni insan ırkı oluşturulacaktır. Maorilerin söylencelerine göre, **insanları yüce duygulardan ve kutsallıktan koparan maddiyatçı aşırı tutkular ve savaşlar sona erecektir.** Bunu bir olgunlaşma olarak da okuyabiliriz. Tektanrılı dinlerin kutsal kitaplarındaki söylenceleri belki ayrı bir yazıda ele almak gekir. Ama Başmelek İsrafil'in Kıyamet borusunu üç kez çalması, 2012'nin Mayıs ve

Eylül aylarındaki (Eylül'de iki kere) üç güne tekabül eder. Uyanışın bu dönemde başlayacağı, bunun işaretlerinin görülebileceği düşünülebilir. Tabii burada Kıyamet sözcüğünün anlamı, ille de herşeyin yok olması ve herkesin ölümü falan demek değildir. Buna dikkat etmek gerekiyor. **Tibet kehanetleri de, İyi ile Kötünün savaşının 2026 sonunda İyinin zaferiyle sonuçlanacağını söylerken, insanların 2014 yılının Temmuz ayından itibaren spiritüel bir aydınlanma yaşayacaklarından bahseder.** Tabii bu yeni yükseliş halinin, coğrafi yerlerle de ilgisi olmalıdır ve Tibet, anlaşıldığı kadarıyla bu yerlerden biridir. **Türkiye'de spiritüel etkilerin görülebileceği (coğrafi) yerler arasında Bursa/Uludağ, İstanbul/Sultanahmet, Denizli bölgesi, Kazdağlarını vd. sayabiliriz.** Tibetliler, gelişmelerin seyri hakkında oldukça ayrıntılı tahminlerde bulunmuşlardır. Bunlara göre dünyanın milletlerinin birbiriyle savaştığı çok büyük bir kapışmanın ardından (böyle öfkeli anlaşmazlıkların savaşla değil diplomasiyle çözülmesi için çalışmak, her insan evladının görevi olmalıdır) **eski öğretilere yeniden kulak kabartılmaya başlanacak ve samimi/sahici inanç geri dönecektir. 'Gerçeğin Savaşçıları' geri dönecektir.** Onlara yardım edenler ödüllendirileceklerdir. **Onların dünyaya dönüşlerinden birkaç yıl sonra, 'En Yüce Olan'ın başlatacağı yeni çağın ilk işatleri de görülecektir. Bu işaretler, O'nun vereceği mucizevi işaretler ve olağanüstü insanlar şeklinde zuhur edecektir. Bu insanlar (Gerçeğin Savaşçıları), büyük yeni ruhsal/spiritüel ilimlerin kapılarını insanlara açacaklardır.** Tibet kehanetleri böyle.

Nisbeten yeni sayılabilecek kehanetlerde, sıklıkla, "Üçgün sürecek bir karanlık"tan bahsedilir. Bu kararmanın, 21 Aralık 2012'nin hemen öncesi veya sonrasında başlayacağı, o üç karanlık günde kesinlikle sokağa çıkılmaması gerektiği söylenir. 1929'da ölen İsveçli bir balıkçı, 2012 dönemiyle ilgili bir dizi felaket haberi verdikten sonra, ardından bazı siyasi değişikliklerin olacağından da bahseder, bunları ayrıntısıyla anlatır **ve mesela İran ile Türkiye'nin Ruslar tarafından işgal edileceğini söyler.** (Tabii böyle olmak zorunda değildir!)

Anna Taigi'nin gördüğü bir vizyon sonrasında 1818'de Roma'da dikte ettirdiği kehanetlere göre, kötülük, insanın elinden iktidar gücünü alınca, Tanrı'nın güçleri bizzat müdahale edecek ve düzeni yeniden kuracaklardır. Ama üç günlük bir karanlık olacak ve bunun nedeni, atmosferin kirlenmesi olacaktır. O uzun gecede şimşekler çakacak, kim camlarını açarsa ve dışarı çıkarsa ölecektir. Taigi, bu süre zarfında kutsanmış mumların sönmeyeceğini ve herkesin dua etmesi gektiğini söylüyor. Daha sonra Tektanrılı dinlerin birleşeceği kehanetinde bulunuyor. Ülkeler astrolojisiyle ilgilenenler, 26 bin yılda bir yaşanan özel bir yıldızlar kombinasyonuna dikkat çekiyorlar. Bu, çok özel bir Neptün-Uranus-Plüton kombinasyonudur ve bu denklemde Neptün spiritüel uyanışı ve yaratıcı düşünceleri, Uranus köklü değişimleri, Plüton ise geri dönüşü olmayan dönüşümü temsil etmektedir. Bu üç etkinin birbirini desteklediği bir atmosferde değişim/dönüşüm adına herşeyin olabileceğini söylüyorlar. **Eski kehanetlerde her ne kadar (**genellikle**) falaketlerle birlikte anılsa da, bu dönemin muazzam bir değişim/dönüşüm potansiyelini temsil ettiği söylenebilir.** (Peki neden ille de falaketlerden ve savaşlardan bahsedilmektedir? Bunu anlatmak/anlamak zorundayız).

Bu dönemin, herşeyden önce bir **Bilinçlenme/uyanma döneminin başlangıcı** olduğu sık sık vurgulanırken, "bilinçlenme"nin anlamına örnekler de verilir. **Mesela Hopi kızılderilileri, 2012'de baslayacak 25 yllık dönemin sonunda aydınlanarak oluşacak insana, "Yeniden yaratılmış" diyorlar.** Hintlilerin Vedik yazıtlarında, **2012'den itibaren insanın ışığa yükseltileceği yazılıdır.** (Hintliler, bu dönemde giderek bilinçlenen insanlardan birinin, Vishnu'nun son enkarnasyonu Kalki olduğunu anlayacağına inanırlar. Bu da, aydınlanmanın türüne bir örnek sayılabilir)

Eski kehanetlerde neden ille de büyük felaketler ve savaşlardan bahsedilir?

Bu konu, tayin edici önemde... Benzeri zaman kalitelerinin yaşandığı eski dönemlerde büyük değişimler hep savaşlarla gelmiştir, çünkü insanların -iktidar olmak ve "güç" kayması anlamında-değişikliklerde savaşlara başvurmaları 'normal' bir durum sayılıyordu, kehanetleri yapanlar da söze döktükleri vizyonlarını böyle dillendiriyorlardı. Burada dikkat çekici nokta, 2012'ye "benzer" zaman kalitelerinin hiç birinin bugünkü yoğunlukta yaşanmamış olmasıdır. **Karşı karşıya olduğumuz durum, insanlığın yeni bir bilinç seviyesine yükselmesiyle ilgilidir.** Belki şöyle de ifade edebiliriz: En geç

2030'ların başında, *yaşayan* tüm insanların kalp gözü açılmış olacaktır. Bunun anlamı, bir gün gelip herkesin aniden "Aha!" diye uyanması falan değildir elbette. Bu süreçte, adına şimdilik 'Bilinçlenme' diyebileceğimiz durum, ilk etkilerini muhtemelen Hazirandan itibaren gösterecektir. **Asıl sonuç bir tür yükselme olacağından, insanların makul davranıp savaşa mahal verMEme ihtimalleri yüksektir.** Gelişmeler, gerektirdiği kadar yoğunlukla, tevekkülle, akılla, sevgiyle, karşılıklı toleransla karşılanırsa, kehanetleri eski zaman mantalitesiyle yorumlayanların söyledikleri yıkım/savaş olmayabilir. Ama bu, durumu aynen şimdiki gibi muhafaza etmekte kararlı olanların direncine bağlıdır. Muhafazakar (ve maddiyatçı) zihniyetin direnci yüksek olursa, yani eski zaman mantalitesine uygun bir insan tipinin hakimiyeti değiştirilecekse, sonuç eski kehanetlere benzeyebilir. Bu, günümüz insanının tercih meselesidir -ama ben makul insanların galebe çalacağına ve onların sayesinde yükselişin daha az sancıyla yaşanacağına inanıyorum (inanmak istiyorum).

Burada en çok güvendiğim kişiler kadınlar... Haziran ayında yeni bir ivme kazanacak ruh hali, gücün dişi yanının yükselmesidir. 'Eril' (Yang) gücünün hakim olduğu ruhsal atmosfer, 2003'den beri 'Dişi' (Yin) gücün mütemadiyen yükselişiyle etkileniyor. Bu yıl 'Dişi' gücün 'Eril' güç ile eşitlenmeye başladığı önemli bir süreç yaşanıyor. Kadınların toplumsal gücünün daha da artacağı bir süreç bu. Ve kadının mücadele biçiminin de erkeklerden farklı olduğu ve savaş anlayışından uzak olduğunu biliyoruz. Eşitlenme, bu yıl sağlanmasa bile, 'Dişi' gücün etki ivmesinin oldukça yükseleceğini ve erkeklere oldukça yaklaşacağını söyleyebiliriz. (Bu vesileyle tekrarlayalım: Türkiye'nin yeni Cumhurbaşkanı veya Başbakanı kadın olmalıdır.)

Geçen yılın Aralık ayından beri, Şubat ayında yaşanabilecek önemli olaylara dikkat çekiyoruz. Bunun nedeni, İktidarın bu tarihten itibaren çok zor durumda kalabileceği bir tarafa, nitel bir değişim sürecine girilme ihtimaliydi. Önce bir tekrar. 2013 ortasına kadar yaşanabilecek olayların -zaman kalitesiyle ilintili- genel karakterini şöyle özetleyebiliriz:

1. Ülkenin şimdiye kadarki haliyle varlığını değiştirecek olaylar -ve onlara karşı kitlesel olaylar... (Türkiye'nin hayat-memat meselesi haline gelebilecek bir takım olaylar...) 2. Şimdiki yönetici elitin bütünüyle değişmesine yol açacak bir dizi olay... 3. Olayların askeri bir boyuta sahip olması... (Bunun anlamı 'savaş', ayaklanmalara 'asker müdahalesi' ve/veya 'darbe' olabilir) 4. Türkiye'nin kendi karakterine ters hareket eder hale gelmesi... (Türkiye'nin komşularıyla ve dünyanın yarısıyla papaz olması ve bunu çok düşük bir seviyeden yapması, buna örnek gösterilebilir) 5. Hükümet demokrasiyi kıstıkça ve baskılar arttıkça, şiddet potansiyeli katlanarak artabilecek bir durum... Türkiye'de baskı ve diktatörlük eğilimlerine karşı, keyfi diktatoryal idareye karşı tepki, baskıların boyutu arttığı ölçüde katlanarak artabilir; muhalefet yetersiz kalırsa veya susturulursa, tepki devletin/hükümetin içinden gelebilir demiştik. Bunun en genal anlamı, 'Değişimi zorlayan gücü engellemenin mümkün olmadığı'dır. Önce, Şubat ayının ikinci haftasında ortaya çıkan ve MİT üzerinden Başbakan'ı hedefleyen hukuk darbesini -zaman kalitesi açısından- incelemeyi deneyelim. **Sözkonusu durum Şubat ayı ortasında başlamıştır ve etkisini 2012 Aralık ayına kadar sürdürecektir.** Geçiş döneminden hemen öncesinde yaşandığı için, bir tür 'Temizlik' ve/veya, 'Yeni Çağa Hazırlık' dönemi sayılabilir. Bu etki, daha çok ikili yakın ilişkileri belirleyen bir durumdur. İktidarın hem düşmanlarıyla, hem de yakın dostlarıyla ilişkilerini belirler ve burada gerginlik ortamı sözkonusudur (hem dostlarla hem düşmanlarla).

Eskiden beri olan ve geçiştşirilen gerginliklerin ve anlaşmazlıkların ateş olup yağdığı bir durum. Burada açıklık/şeffaflık yoksa -ki yok- gerginlik bir kopma/kırılma yaşanana kadar sürebilir. Açık/dürüst olunmayıp gerginliğin tırmanması halinde, çatışmanın iki tarafı arasındaki ortaklık sona erecektir. Bu denklemde ilginç olan, devreye üçüncü bir aktörün/faktörün girmesi olasılığıdır. Bu yeni faktör, varolan durumu tamamen değiştirecek ve geleceğe uzanan doğru kapıyı açacak faktör olabilir, veya o istikamette ilerleyecek olanların işini oldukça kolaylaştırabilir. **Üçüncü Faktör'ün, Türkiye'yi tamamen dönüştürecek faktör olma ihtimali oldukça yüksektir**. Bu faktörün, iktidarla savaşarak Türkiye'yi değiştiren güçlü bir aktör olma ihtimali yüksek.

Türkiye, savaşla da ilgili olabilecek ve askeri yana sahip bu dönemden geçerek 2013 yılına geçtikten sonra, çok önemli bir çağın başlangıcını yaşayacaktır. Bu döneme kısaca, 'Yeni İstanbul/Anadolu Uygarlığı Devri' (veya 'Yeni Türk Uygarlığı Devri') diyebiliriz (Adı elbette sonra bu toprakların insanları veya dünya tarafından konacaktır). Biz burada belki, en genel çizgileriyle, bu yeni dönemin -bu topraklardaki- özelliklerinden bahsedebiliriz.

Yeni bir Anadolu/İstanbul Türk Uygarlığına doğru

Türkler, 1912'den beri, "Osmanlı İmparatorluğunun yıkılmasının verdiği eziklik" diye nitelenen bir düşük ruk halinin etkiside. Bu etki, aynı zamanda bilinçaltındaki suçluluk psikolojisiyle ve "kendine lâyık görmemek" gibi (burada açıklayacağımız) bir ruh haliyle ilgili. 1908-1922 Anadolu kıyameti ve Anadolunun kapitalizme özgü kültürel homojenlesmesi sırasında yaşananlar, Türklerin kabul ettiğinden daha derin bir ruhsal tahribat yapmıştır. Bu cinnetten sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti, bir "beklemek" devridir. Bu dönemde ülkenin yönetimi, hızla vasatizmin eline geçmiştir ve esasen 60 yıldır da muhafazakar vasat kesim tarafından yönetilmektedir. Bu durum, "Kendini birinci sınıf ülkelerden/halklardan sayamayan" bir düşük bilinç seviyesiyle ilgiliydi. Malum "Aşağılık kompleksi", kaba-saba böbürlenmelerle değil, sağlam/somut bir ruh haliyle (mantalite ile) aşılacaktır (şimdiki Hükümetin ekonomisiyle göbekten bağlı olduğu ülkelere kaba-saba böbürlenmeleri, aşağılık kompleksinin en bariz durumunu teşkil etmektedir) Yaşanan/yaşanacak yeni Bilinç Yükselmesi, Cumhuriyet döneminin bu eski "idare-i maslahatçı vasat müteahhit muhafazakar" zihniyeti aşmaktadır. **Dönemin sonunda (**yani 2013'ün ikinci yarısından itibaren**), Türkiye Cumhuriyeti ve Halkı, kaderini belirleyen bu ezik/kompleksli durumdan kurtulacaktır** -öyle görünmektedir. *Bunun somut ifadesi, ülke içinde birbirine "uzlaşmaz" düşmanlıkla "bağlı" kesimlerin, bu düşmanlıklarına son vermesi olacaktır.* Bu durum, "Üçüncü Faktör" dediğimiz faktörün yapıcı ve uzlaşıcı/uzlaştırıcı tavrıyla yakından ilgili olabilir. **Her hal-u kârda, büyük bir rahatlama ve feraha çıkma duygusu yaşanacağı kesindir.**

Bu durumun yaşanmasında, 'Dişi Güç' (Yin) diye özetlediğim -ve ayrı bir yazı gerektiren- durumun önemli bir payı olabilir, çünkü Türkiye'de 'Dişi' özelliklere sahip siyasi gücün yükselişi, olası yeni uygarlığın kurulması aşamasında önemli bir rol oynayabilir. **Bu aşamada kadınlar, kendi güçlerinin farkına varacaklardır ve eski muhafazakar mantaliteyi önemli ölçüde sınırlayıp zayıflatacaklardır.**

Türkler, T.C. üzerinden edindikleri ve yaşadıkları, kabaca "Biz Avrupalılar/Amerikalılar gibi olamayız" şeklinde karikatürize edebileceğimiz durumdan, bu aşamada kurtulacaklardır, çünkü bu durumu bilinç altında yeniden üreten (1912 sonrasından kaynaklanan) suçluluk/yetersizlik kompleksi ve ona bağlı "Kürt/Ermeni/Rum/Süryani/Alevi vs. sorunları", kimlikçilikler/ayrımcılıklar ötesi bir yerden aşılmış olacaktır. Bu konuların "sorun" olmaktan çıkışı, Türkiye'nin etrafında yaşanacakdeğişimlerle de ilgilidir. Oralar da değişeceklerdir elbette (özellikle Ermenileri yiyip bitiren 'Soykırım' konusu, Türklerin yapıcı/olumlu tavrıyla yakından ilgilidir. Ermenilerin huzura kavuşması için çok önemlidir).

Türkiye Cumhuriyeti, 2013 yılının ikinci yarısından itibaren, geçmişi nedeniyle (bilinçsizce**) çekmekte olduğu ruhsal acılardan, engelleyici kötü (**kader**) etkilerinden kurtularak, dünyada (**Atatürk dönemindeki gibi**) tam anlamıyla önyargısızca kabul edilen ve hayranlık duyulan bir yer olmak sürecine girecektir.** *Cumhuriyet döneminin engelleyici bütün bagajlarının önemsizleştiği bu dönemde, **'Türk Değerleri'** diye bir damarın canlanabileceğini söyleyebiliriz.* Bunu kısaca, 'Bu topraklara özgü değerler'in, Türk kültürel renkleriyle birlikte globalleşmesi/evrenselleşmesi gibi de anlayabiliriz (20'inci Yüzyıl'ın ikinci yarısında Japon Kültürünün evrenselleşmesi konusu, bu duruma bir örnektir. Ama bu kez, daha derin bir durum sözkonusudur).

Sözkonusu negatif etkilerin aşılması ve rahatlamayla birlikte, Türkiye'nin önünde büyük bir yükselme dönemi açılabilir. *Yaratıcılık, ülkenin yeni tip yüksek ekonomik refahı, kültürel/sanatsal patlama, Türkiye'yi hızla bir çekim merkezi haline getirebilir. Bu çekiciliğin, yeni çağın kalitelerine uygun olarak kültür/sanat, yeni alternatif ekonomi/düşünceler ve bilgi/iletişim alanında başı çekeceği ve bunda kadınların önemli bir rol oynayabilecekleri söylenebilir.*

544 Yazılar

Yaratıcı alanlarla meşgul sanatçılara hep sorulur: "Fikirlerinizi nereden alıyorsunuz?" diye. Buna yanıt vermek zordur, çünkü açıklaması zordur, rasyonel bir cevabı da yoktur zaten. Ama burada "hayalimizi" zorlayarak, bu soruyu şöyle bir "tasavvur" ile yanıtlayabiliriz belki: Anadolu, dünyanın en eski üç uygarlık merkezinden en eski olanıdır. Bu süre zarfında o eski uygarlıkların bir tür spiritüel enerji ürettiklerini, ama bu enerjinin -maddeci modern uygarlık etkisiyle- yeraltına hapsedildiğini düşünün. Şimdi, şişeye kapatılmış bütün bu ve benzeri spiritüel güçlerin önündeki kapakların açıldığını düşünün. En büyük güçlerden biri, Anadolu ve İstanbul'da olacaktır. Ama radyo yayınlarını dinleyebilmek için nasıl aynı frekansta olan bir radyo alıcısı gerekiyorsa, bu muazzam yaratıcı enerjiden yararlanabilmek için, onun dalga boyunda olmak gerekir. O dalga boyunun ilk şartı da evrensel değerlerdir ve iyi bir insan olmaktır. Bu ilk şarta sadık kalanların (özellikle kadınların), önümüzdeki dönemde, 'Uyanan İnsanlar'ın ilk dalgasına dahil olacaklarını düşünebiliriz (Elbette bunun spiritüel boyutu çok daha önemlidir ve bu yazının konusu değildir). **Yeni Uygarlık, coğrafi etkiden ziyade muhtemelen global etkide bulunan bir özelliğe sahip olacaktır.** En genel özellikleri bakımından -şimdilik- bunlar söylenebilir.

Erişim:

http://konstantiniye.blogspot.com.tr/2012/02/zaman-kalitesi-ve-2012-kehanetlerinin.html

THE OBAMA DECEPTİON: The Mask Comes Off/ Obama Aldatmacası (2009)

Yönetmen: Alex Jones
Senaryo: Alex Jones
Ülke: ABD
Tür: Belgesel
Vizyon Tarihi: 09 Aralık 2012 (ABD)
Süre: 111 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: Derek Einkauf, Rob Jacobson
Oyuncular Gerald Celente, Daniel Estulin, Alex Jones, KRS-One, Barack Obama

Özet

1962'deki Kennedy suikastından beri ABD'yi, dünyanın para trafiğini yöneten küresel güçler ve finans kurumlarının maşası olan başkanlar yönetiyor. Bunlardan sonuncusu ve en tehlikelisi(!) ise Barrack Obama. Büyük medya propagandası ile yıkıntıların üzerine bir kurtarıcı gibi sunulan Obama, imaj illüzyonunundun ibaret bir figürden öte değil. Mezun olduğundan itibaren ona ilk işi veren zengin bankerler tarafından yetiştirilip yönlendirilen Obama, gelecekteki ABD'yi federal bir devletin üzerinde yönetecek bir "üst devlet"in de temellerini atıyor. Belgeselde Obama'nın aslında ne olduğu, ne vaadettiği, neler yapacağı ve dünyayı nelerin beklediği anlatılıyor.

Belgesel Metni

Obama! Obama! Obama! Obama!

Obama: Duyduğum söylentilerin aksine, bir ahırda doğmadım. Aslında ben Kripton'da doğdum ve buraya Dünya gezegenini kurtarmaya geldim. Ortaya koyduğumuz ulusal güvenlik hedeflerine ulaşmak için sadece Askeri kuvvetlerimize bel bağlayamayız. 18 ile 25 yaş arasındaki herkes 3 aylık bir temel eğitim süresince askeri hizmet verecek. Aynı ölçüde kuvvetli ve güçlü bir sivil bir ulusal güvenlik gücüne sahip olmalıyız. Evet yapabiliriz!

Obama'nın sağlık koruma planı bütün medikal hizmetleri kapsayacak. Evet yapabiliriz!

Obama zalim bir hiledir. Wall Street için çalışıyor. Finansal Sermayenin bir ajanıdır. 700 milyar dolarlık bir rakama nasıl ulaştınız?

İşte Hazine sözcüsünün ifadesi "Herhangi bir belirli bilgi kaynağına dayanmamaktadır Sadece gerçekten büyük bir rakamla ortaya çıkmak istedik." Bu plana karşı çıkan Demokratlara ve Cumhuriyetçilere, ellerini taşın altına uzatmalarını söylüyorum. Birkaç Parlamento üyesine eğer 'Hayır' oyu verirlerse Amerika'da sıkıyönetim ilan edilebileceği bile söylendi. Bakan Henry Paulson, bir George Washington değildir. Bay Kashari, bence kimse sıkı çalışıp çalışmadığınız sorgulamıyor. Bizim sorumuz, "Siz kimin için çalışıyorsunuz?"dur.

Obama, Başkan Bush tarafından başlatılan ABD, Meksika ve Kanada arasında yürütülen güvenlik ve refah görüşmelerini devam ettireceğine söz verdi. Eski patron giderek daha çok yeni patrona benzemeye başladı. Robert Gates Savunma Bakanlığı koltuğunda en az bir sene daha oturacak. Pek çok kaynak bu toplantıdan haberdar olan kaynak toplantının Hillary Clinton'un evinde olacağını söylemişti, ama orda yapılmadı. Hepimizin görmek istediği bir dünya düzeninin yaratılmasında onlara da menfaat sağlamalıyız. Gördüğümüz kadarıyla sizler ekonomiyi batırmak, sonra konsolide etmek ve nihayet iflas ettirmek için için bir depresyona neden oluyorsunuz. Biz biliyoruz ki siz özgür insanlığın düşmanlarısınız ve bizler burada sizin tiranlığınıza karşı direniyoruz.

Obama Aldatması.

Gerçek karşı saldırıya geçiyor. Barack sanki Burger King'in müdür gibidir. Bütün Başkanlar, Bush da dahil. Mesela, kızartmalarınız soğuksa veya burgeriniz iyi pişmemişse, Burger King'e geri gider, veya Amerika'ya, veya hükümetinize, ve dersiniz ki: "Hamburgerim soğumuş, yeni patates kızartması istiyorum." Önce kasadaki elemana gidersiniz - bu aslında mahkemelerdir.

Mahkemeye derdiniz anlatırsınız. Mahkemeyle, yani kasiyerle adalete ulaşamazsanız, dersiniz ki: "Müdürü görmek istiyorum." **"Anayasa Mahkemesine gitmek istiyorum." "Başkanı görmek istiyorum."** Ve müdür çıkagelir. "Merhaba, sizin için ne yapabilirim." Böylece müdür kasiyerin kararını değiştirebilir. **Ama hiçbir zaman Burger King'in imtiyaz sahibi ile muhatap olamazsınız. Hamburgerinizle bir probleminiz varsa, imtiyaz sahibini bulmanız lazım.**

En tepeye -yada en alta- ulaşmalısınız. Biz de hükümetin gerçek mimarına ulaşmalıyız, ama bu Başkan değildir. Bu küresel çaplı bir entrikanın parçasıdır.

**

Amerikan siyaseti, Amerikan güreşi ile aynı şeydir. Ve bunla demek istediğim, kameralar ve kamuoyu önünde biz politikacılar hepimiz birbirimizden nefret ederiz.

"Rakiplerimin kıçına tekmeyi basacağım!" "Onu buradan dünyanın soruna kadar kovalayıp perişan edeceğim!"

Ama sahne gerisinde aslında biz iyi dostlarızdır ve akşam beraber yemeklere gideriz. Beraber yemekler yeriz! Ve, ve Bu sadece bir iştir. Herkesin herkesle göbek bağı vardır. Bir çeşit gösteri dünyası Bu gösteri dünyasıdır. Ve bugün siyaset meydanında olan da budur.

Aslında Demokratlar ve Cumhuriyetçiler birbirlerinin muhalifi değillerdir. Sağ ve solun bir anlamı yoktur. Asıl soru sadece, "Wall Street için mi çalışıyorsun, yoksa insanları finansörlerden mi korumaya çalışıyorsun?"dur.

Şu oldukça aşikârdır ki, bu ülkedeki politikacıların ipleri uzun zamandır devasa finansal kurumların elindedir. **Ve, bizler bu politikacıların fonlarına ve kampanyalarına bu güçlerin milyonlarca dolar bağışlayabildikleri bir sitemi kurmuş iken demek istediğim, nasıl olur da bu işlerin kötü gitmesini ummayız?**

Amerika 2009'da değişime çaresizce ihtiyaç duyuyordu. Son sekiz yıl tam bir felaketti. O kitle imha silahları bir yerlerde olmalı.

Belki bu masanın altındadır?

Bir muhafazakâr olduğunu iddia eden George W. Bush, Federal Hükümeti üç kat büyüttü, Anayasayı lime lime etti, ve ABD'nin dünyadaki imajını tahrip etti. Yok, burada silah milah yok. Sonsuz savaşlar. Bir milyondan fazla katledilen Iraklı. Ve beş binden fazla ölü Amerikan askeri. Yurtseverlik Kanunu. İzinsiz yurtiçi telefon dinlemeleri ve ajanlık faaliyetleri.

Posse Comitatis Kanununun sonlandırılışı (Federal Hükümet artık düzeni korumak için ülke çapında güç kullanırken kendisini sınırlamak zorunda değil) Kuzey Amerika Birliğinin haince yükselişi. Tam ekonomik çöküşe giden derinleşen bir ekonomik durgunluk. Bu faktörler ve diğer suiistimaller Amerikan halkında gelecekleri ve ABD'nin bekası konusunda bir panik havası yarattı. Seçkinlerin başı beladaydı. İnsanlar maskelerinin arkasındakini görmeye başlamışlardı, paravan adamlarının gerisinde, tahtın arkasındaki yöneten elit ortaya çıkmak üzereydi.

ABD tarihinde ilk kez iki partiden de nefret edilmekteydi.

Kongrenin desteği %9'a inmişti. Küresel gündem durma noktasına geldi. Ve sonra sahneye değişim vaat eden bir adam çıkıverdi, hepimizin inanabileceği bir değişim. Barack H. Obama savaşı bitirmeye ve askerleri eve çabucak getirmeye söz verdi. Anayasa'ya saygılı olacağına ve Federal Hükümetin Amerikan halkını gözetlemesini engelleyeceğine söz verdi. Aday Obama Amerikan işçilerine onları Nafta ve GATT düzenlemelerinin elinden kurtaracağına söz verdi ama şimdiden bu sözleri bozdu.

Bu filmde biz Obama'nın dediklerinin aksini yaptığını ve Bush'un hizmet ettiği aynı seçkin menfaatler için çalıştığını ispat edeceğiz.

Ki bunlar mali çöküşü ve diktatöryel bir dünya hükümetinin kuruluşunu yönlendiren aynı çıkarlardır. Bu film sağ veya sol hakkında değildir. Tarafsızdır. Daha önce yayımladığımız belgeseller Bush'u ve yönetimini eleştiren en ağır suçlamaları içermiştir.

Eğer gerçekten insanlık için bir ümit var ise, bunun kaynağı Barak Obama'yı dünyanın kurtarıcısı olarak sunan Madison-Avenue'nun sahte gerçeklik yaratıcıları değildir.

Yolumuzu tiranlıktan özgürlüğe çevirmek, yozlaşmış seçkileri yenmek için kuklalarla uğraşmayıp gezegenin gerçek güç yapısıyla yüz yüze gelmeliyiz. Artık yeni bir dünyanın orya çıktığını görüyoruz. Bir dünya ki, yeni bir dünya düzeni için gerçekten de bir olasılık mevcut.

Webster Griffin Tarpley başarılı bir jeopolitik analist ve tarihçidir. Eserleri arasında George Herbert Bush ve Barack Hussein Obama'nın gayri resmi biyografileri de bulunmaktadır.

Eylül 1990'da Baba Bush Birleşmiş Milletlerde "Yeni Dünya Düzeni" konuşmasını yaptığından beri dünyada aslında neler olup bittiği konusunda kafa karışıklığına uğradım. Yeni Dünya Düzeni aslında Anglo-Amerikan Dünya İmparatorluğu için kullanılan daha makul bir isimdir. Londra, New York ve Washington'un dünyanın geri kalanını hükmü altına almasını öngörür. İnsanları bu emele katmak veya bunda menfaatleri olduğuna inandırmak zordur, eğer buna Anglo- Amerikan Dünya İmparatorluğu dersen. Ama eğer buna Yeni Dünya Düzeni dersen, o zaman Hindistan'daki ve Avrupa Birliğindeki bazıları diyebilir ki; "peki, bunda bizim için de bir şeyler var." Ama gerçek bu değildir. bu, Anglo- Amerikan Dünya İmparatorluğudur. Aslında ESKİ dünya düzenidir. Britanya İmparatorluğu'nun Amerikan İmparatorluğuna evirilmesidir. Sonunda ortaya çıkacak **ABD-Britanya Dünya İmparatorluğudur.** Güçlü insanların kartelleri her daim gücün kumandası için mücadele ede gelmişlerdir.

Gerald Celente dünyanın önde gelen trend tahmincilerinden biridir ve **Trends Research Enstitüsü**'nün kurucusudur.

Bilgili insanlar farkındadırlar ki, bu ülkede yürütülen savaş, kurulduğu günden beri merkez bankacıların ülkeyi ele geçirmelerine karşı yürütülmüştür. Andrew Jackson gibi başkanlar bu nedenle seçilmişlerdir. Ve insanlar Thomas Jefferson ve diğerlerine bu yüzden saygı duyarlar. Ele geçirme gerçekleşmiştir ve bu bir şirket darbesidir. İngiltere Bankası'nın ajanları Başkan Andrew Jackson'a defalarca suikast düzenlemeye kalkışmıştır, çünkü O, ABD'de özel bir merkez bankasının kurulmasına direnmiştir. Bu aynı zamanda Abraham Lincoln'ın de uyardığı bir şeydir. Ve bence bu yüzden suikastla öldürülmüştür.

Lincoln şöyle diyor: "Para güçleri milleti barış zamanında avlamaya çalışıyorlar, ve savaş zamanı da millete komplo kuruyorlar. Bu, bir monarşiden daha despotiktir, otokrasiden daha küstahtır ve bürokrasiden daha bencildir. Gittikçe yaklaşan bir yakın gelecek krizi görüyorum ve bu cesaretimi kırıyor ve ülkemin geleceği için beni ürperiyorum. Şirketler baş tacı edilmişlerdir. Bunu bir yozlaşma dönemi izleyecektir ve ülkenin para gücü saltanatını uzatmak için insanların önyargıları

üzerinde çalışmaya gayret gösterecektir ta ki servet bir avuç insanın elinde toparlansın ve Cumhuriyet tahrip edilsin!"

Wall Street Ana caddeyi öldürmüştür. Bu yüzden bankalara yardım eder gözükmek çok popüler olmayan bir durum olduğu biliyorum, özellikle herkes onların kötü kararlarının sonucunda bu kadar çile çekerken. Size söz veriyorum, bunu anlıyorum. Kennedy suikastına ve Vietnam savaşının başlamasına kadar, ABD dünya kalkınmasının güçlü bir motoru idi. Suikastlar sonucudur ki, Kennedy ve diğerlerinin1960'larda öldürülmesi ile Vietnam savaşının başlaması ve Wall Street grubunun ülkedeki diğer bütün menfaat gruplarının üzerinde mutlak iktidar kurmalarının başlatılması mümkün olmuştur.

Wall Street para hakimleri haricinde kimsenin sözü geçmez. bu süreç ABD'yi bir ilerleme gücü olmaktan çıkarmış, ve çok farklı bir şeye: dünyada bir yıkım gücüne çevirmiştir.

Askeri Sınai Yapı, Wall Street çeteleri ile birlikte ülkenin kontrolünü ele geçirmiştir. Obama'nın hükümet listesine koyduğu isimlere bakarsanız göreceksiniz ki, hepsi Wall Street kökenlidir. Bu Wall Street'in içinden, Wall Street tarafından ve Wall Street için var edilen bir hükümettir. Ağır sanayiden kimse yok, otomobil endüstrisinden kimse yok, Silikon Vadisinden kimse yok, büyük petrol şirketlerinden, savunma şirketlerinden, işçi sendikalarından, kadınlardan, emeklilerden, küçük müteşebbislerden kimse yok! **Bu tamamen Wall Street hükümetidir. Obama'ya tavsiye verenler nezdinde sesi soluğu duyulanlar salt Wall Street finans oligarklarıdır.**

Varolan sadece bu. Başka hiç kimse Obama yönetiminde bir şeye kadir değildir. Şu ana dek sahip olduğumuz en Wall Street'ci yönetim budur. Ölümünden önce, **Başkan Woodrow Wilson** kamuoyundan özür dileyerek bir grup uluslararası banker tarafından aldatıldığı ve ülkenin mali sisteminin 1 913 tarihli Federal Rezerv Kanunu ile bunların eline geçmesinden duyduğu pişmanlığı itiraf etmiştir. Askeri Sınai Yapı tarafından arzulansın veya arzulanmasın, gücün felaketvari bir şekilde yanlış ele geçmesi potansiyeli vardır ve daima varolacaktır.

Dwight D. Eisenhower. Eisenhower insanları Askeri Sınai Yapının ülkeyi ele geçirdiği konusunda uyarmıştır.

Görevi bıraktıktan sadece üç yıl sonra, Başkan Eisenhower'ın hükümet sistemimize Askeri Sınai Yapı tarafından yöneltilen tehdide dair kehaneti gerçeğe dönüşmüştür.

Başkan John F. Kennedy seçkinler şebekesini öfkelendirdi. Aslında Kennedy bir kukla olması beklenen biriydi. Nazi destekçisi, içki kaçakçısı, spekülatör bir babanın oğlu olması, Kennedy'nin kurulu düzene sadık olacağının garantisi olarak düşünülmüştü. Kennedy'nin bir seks manyağı olduğunu ve bununla maniple edilebileceğini düşündüler. ama ortaya çıktı ki, yaşadığı acıların neticesinde Kennedy bir kukla olmasının ötesinde kişiliği olduğunu keşfetti ve ekonomik iyileşme, dünya barışı, uzay programı, Sovyetlerle anlaşma, Federal Rezerv Bankasının gücünü kırma ve benzeri politikalar üzerinde düşünmeye başladı. Başkan Kennedy tarafından imzalanan 11110 sayılı İdari Emirle, özel mülkiyetin elinde olan Federal Rezerv Bankasının feshi başlatıldı. Kennedy aynı zamanda sivil haklar reformunu destekliyor, ve Vietnam'dan asker çekme sürecini başlatıyordu. En son sahip olduğumuz gerçek Başkan Kennedy idi. Oligarklar acil ve kesin bir hamle yaptılar. Kennedy hükümeti hırsız baronların elinden kurtarmaya kalktığında, vahşi bir şekilde öldürüldü.

ABD'nin gelecekteki başkanlarına ve dünya liderlerine mesaj açıktı,
"Ya istediğimiz gibi hareket edersin, yada ölürsün!"

John Fitzgerald Kennedy ABD'nin son gerçek başkanı idi ve küreselleşmecilerin elinden iktidar alınana değin, asla geçek bir başkanımız olmayacak. Amerikan başkanlık sistemine dair akılda tutulması gereken bir diğer şey, bunun bir kukla makamı olduğudur. Otomatikman bir kukla makamına dönüşmektedir. Obama'nın gerçek otoriteye sahil olmak üzere gelen birisi olduğu fikrine kapılmak ki

aslında bu finansörler tarafından besbelli bir şekilde seçildiği ortadayken nahifliktir. **Amerikan başkanları, gerçek iktidar perde gerisinde kamuoyu tepkisinden uzak işleri yürütürken, siyasi öfkeyi üzerinde toplamakla yükümlü birkaç işportacıdır, hepsi o. Hip-Hop Kralı KRS One milyonlarca plak satmakla meşhurdur.** **Gençlik şiddetite mücadele yürütmekte ve sivil hakları savunmakla meşhurdur.** Eğer önceden kontrol ediyorlardı ise yani neden şimdi de kontrol etmediklerini seni ikna eden nedir?

Ülke bir ihtilalin arifesindeydi. Ortaya bir zenci adam atıverdiler. Şimdi buna döndük. Ona parayı onlar verdi. Ona paketleri onlar verdi. Ona seçim hilelerini onlar sağladı. Ona medya fahişelerini onlar ayarladı. Ona şapşal fedaileri onlar verdi. Onlar hatta Obama'yı kamuoyunda eleştirenleri hapse atmakla tehdit eden yetkilileri sağladılar. Bütün bunlar bir kukla olduğunun delilidir. Aslında diğerlerinden çok daha fazla kukladır. Bayan Clinton'un olabileceğinden çok daha fazla kukla Hatta McCain'den bile fazla kukla. Jimmy Carter'den beri sahil olduğumuz maksimum kukla O'dur. Yeni Dünya Düzeni'nin yüzüne sadece kara bir maske koydular, ve hepimiz mutlu olduk. KRS buna aldanmıyor.

Gerçek idari güç yapısında, Başkan Askeri Sınai Endüstriye hizmet eder, kendisi de uluslararası bankaların malıdır. Bir devrim olsa, insanlar Başbakanı veya Başkanı alaşağı ederler. Ama seçkinler iktidarda kalır, çünkü kamuoyu gerçek düşmanın nerde olduğunu bilmez.

1991'de Evian Fransa'da, Bilderberg Grubunun karşısında iken, ki bu dünya hükümet gücü yapısının tepesidir David Rockefeller Yeni Dünya Düzenini uluslararası bankacılık seçkinlerine hizmet eden bir sistem olarak tarif etti. Onlarca yıldır, bankacıların sahip olduğu medya, diktatöryel bir dünya hükümetinin burunları dibinde inşa edildiği ve milli hakimiyetin kasten tahrip edildiği konusunda kamuoyunu uyaran herkese saldırdı. Ve şimdi, yıllar süren inkardan sonra, medya ve seçkinler kendileri gururla bir dünya hükümetinin sadece var olmadığını, aynı zamanda aslında kendilerinin başlattıkları mali krizin de tek çaresi olduğunu duyuruyorlar. **Birden, Wall Street Journal Kuzey Amerikan Birliğinin aslında var olduğunu ve doların terk edilerek Meksika ve Kanada ile beraber yeni bir para oluşturmanın iyi bir şey olduğunu söylüyor.**

Financial Times of London, ki bir Bilderberg üyesince basılmaktadır, böbürlenerek diktatöryel bir dünya hükümetinin bizin iyiliğimiz için gizlendiğini ve ulusal güvenlik perdesi gerisinden artık ortaya çıkmasının zamanı olduğunu söyledi.

Beyaz Saray Personel Müdürü Rham Emmanuel kayıt altında dedi ki, bu krizin boşa gitmesine izin veremezlermiş. Ciddi bir krizin öylesine zayi olmasını elbette istemezsiniz. Ve bunla şunu demek istiyorum: daha önce yapamadığınız şeyleri yapmak için bir fırsattır.

Ve Henry Kissenger, ki Obama'ya üniversiteden mezun olunca ilk işini O vermiştir, Ulusal yayında ekonomik çöküşün Yeni Dünya Düzenini getirmek için büyük bir fırsat olduğunu söylemiştir. Devam ederek, Barack Obama'nın bunu dünyaya pazarlamak için en uygun kişi olduğunu söyledi. Ama Amerikan dış politikasına yeni bir atılım sağlayabilir, kısmen çünkü dünyada algılanışı oldukça fevkaladedir.

Bence görevi bu dönem içerisinde, Yeni Dünya Düzeninin yaratılabileceği bu zamanda, Amerika için kapsamlı bir strateji geliştirmektir. Bu büyük bir imkândır. Bu sadece bir kriz değildir.

Haziran 2006'da, Gölge Hükümetin gelecek yıllardaki ajansı konusunda istihbarat toplamak için takımımız Ottowa Kanada'ya gitti. Bence bu Kraliçe. Araştırmacı gazeteci ve çok satan yazar Daniel

Estelin Bilderberg grubunu 16 yıldır takip ediyor. Bilderberg içindeki köstebekleri seçkinlerin 2006'da hayal edilemeyecek şekilde petrol fiyatlarını önce 150 dolara çıkarmayı planladıklarını bildirdiler. **Aynı zamanda orta sınıfı tekrar hisse senedi piyasasına çekmeyi, sonra da mortgage piyasası balonunu patlatarak kamuoyu güvenini tahrip edeceklerini rapor etti.**

> *Şey, bu sabahki bu akşamki konferanstan elde ettiğimiz bilgiye göre, enerji krizi, petrol fiyatları hakkında konuşmuşlar. Bu öğleden sonraki konferansta, 4'de veya 4:30'da başlayan şundan bahsediyorlarmış, Amerikan delegelerinden biri ki, kim olduğu bana söylenmedi, Amerikan vatandaşlarının, bilirsin, gayrimenkul fiyatlarının azalmasından duydukları endişeler hakkında konuşuyormuş. Yani bu parayı yatırıma çevirmiyorlar. yani yapmak istedikleri her şeyin yolunda olduğu illüzyonu yaratmaya mecburlar. Yani gelecek yıl, gelecek bir buçuk yılda yapacakları, pazarı 1998-1999 seviyelerine çekmek. Önce bütün enayilerin sahip oldukları her şeyi borsaya yatırmalarını sağlayacaklar, ve sonra da ekonomiyi tepetaklak edecekler. Ekonomiyi tahrip etmeliler, zira petrolümüz bitiyor. İnsanlar yolculuk etmediklerinde(en azından söyledikleri budur) insanların seyahat edecek paraları kalmadığında, harcama yapmadıklarında, petrol ve doğalgaz israf etmeyecekler. Bu, bu akşam için planlanan oturum. Yani bu kaynak, yani sahip olduğun bu kaynak*

Aslında gerçekten Bilderberg'in üyesi olan iki kişi var ve Gerçekten üye olanlar Bilderberg'in yılardır, yıllardır, yıllardır üyesi olan ve bütün konferanslara katıla gelmekteler. **Her zaman doğru çıktılar, her zaman. Ve geçen sene petrol fiyatlarının 150 doları aşacağını söylemişlerdi. O zaman sadece 39 idi. 76'ya çıktı, yani ikiye katladı. Eğer tekrar ikiye katlarsa bu insanların dediği seviyeye ulaşacak.** Eğer İran'a saldırırlarda 150'ye varır. Her yıl, Estelin ve Jim Tucker gibi muhabirler gelecekte olacak olayları müthiş bir isabetle tahmin ettiler çünkü Bilderberg grubunun gündemini biliyorlardı.

Bilderberg grubu dünya güç yapısının tepesinde yer alır.

Üyelerini dünyanın en etkili ve zengin 125 kişisi oluşturur. İstanbul Türkiye'den Chantilly Virginia'ya kadar yakalanması zor Bilderberg Grubunun izini sürdük. Bilderberg daima bir medya karartması dayatır. Haziran 2008'de Obama'nın seçkinlerin favori kuklası olduğunu tespit ettik. Ulusal medya Bilderberg toplantısının düzenleneceği hafta sonu Obama'nın Chicago ve Orta Batı'da konuşmalar yapacağını iddia etti. Ama biz işin aslını biliyorduk. Klasik bir yemle ve aldat numarası ile Obama Kampanyası sorumluları basın mensuplarını Obama'nın kampanya uçağına doldurup Obama'nın onlara Chicago uçuşunda katılacağını söylediler. Kampanya görevlileri sonra uçağın kapısını kapadılar. **Yalaka basın uçak Obama'sız kalktığında habersizce kaçırılmışlardı.** Robert, neden bize bu toplantıdan bahsedilmesi ve neden Senatör uçak havalanmak için hazırlandığında ve kapılar kapandığında burada bizimle değildi?

Tekrar ediyorum Niyetimiz vardı, Senatör Obama'nın niyeti vardı, bazı görüşmeler yapmaya. Başkaları da Onunla bu gece özel görüşme yapmayı arzuladılar ve bu nedenle bunu yaptık. Bu görüşmeleri ayarladık, yani onlar, onlar şu anda gerçekleşiyor. Tekrar ediyorum Birden çok görüşme mi var?

Her kimse birden fazla birileri mi var ?

Bu görüşmenin detaylarına inmeyeceğim. Bunu bilmiyorum, sorularınıza bir ton farklı cevaplar getirebilirim. **Obama Chicago'ya gitmiyordu. Katılması gereken bir toplantı vardı. Gizli bir toplantı.** Başlangıçta toplantının Clinton'ların Washington'daki evinde gerçekleşeceğine inanılıyordu. Obama'nın sözcüsü bunu reddetti ama eski rakiplerin görüştüğünü de doğrulamadı. Aynı zamanda görüşmenin başlıkları konusunda da yorum yapmadı. Bir buçuk gün boyunca, büyük medya bir ördek avına çıkıp Hillary ve Obama'nın nereye kaybolduğunu bulmaya çalıştı. Üç farklı haberden sonra

şirketlerin kontrolündeki basın iki adayın da nereye gittikleri konusunda hiçbir fikirleri olmadığını itiraf etti. Ve bu güne değin, Clinton ve Obama bu konuda yorum yapmadılar. Pek çok kaynak bu görüşmeden bahsetti ve Hillary'nin evinde gerçekleştiğini bize ve başkalarına söyledi, ama görüşme orda olmadı.

2008'de ipuçları bizi Washington'un biraz dışındaki **Westfields Marriott Oteli'**ne yönlendirdi. Washington'a yeni indik. Westfields Marriott'a doğru yol alıyoruz. Yarın otel bütün haftalığına Bilderberg toplantısı için kapatılacak. Bizler bir gece öncesinden otele yerleşeceğiz. Bizi yarın otelden atacaklar. yani şimdi doğrudan canavarın midesine gidiyoruz. Otel birazdan en az 6 güvenlik teşkilatına mensup ajanlarca dolacak: CIA, Savunma Bakanlığı, Mossad, Avrupa Birliği Güvenliği. Westfields Marriott Oteline yıllık toplantı başlamadan 48 saat önce konukların atılacağı günden bir gün önce yerleştik. Bina tam da Askeri Sınai Yapının göbeğinde kurulmuş.. ki Ulusal Keşif Ofisi ve Rayteon bir taş atımı mesafedeler. Bu geceki plan, tutuklanmamaya çalışmak, güvenlikten kaçmak, içeri girmek, otel resmi olarak muhasaraya alınmadan otele gelen seçkinlerin bazılarının kamera görüntülerini almak, çünkü bazısı erken gelir ve sonra da binadan uzaklaşmak. Planımız bu. Aynı zamanda uluslararası yayın yapan bir radyo programından da telefonla bana bağlanacaklar, George Noory'nin Cost to Cost AM programına. Ve bütün hafta boyunca gelişmeler konusunda her gece benden haber alacaklar. George, şu an odada oturuyoruz. Prodüktörün Tom Danheiser bana telefonla bağlandığı anda binada yangın alarmı çalmaya başladı. Bu yüzden herkes binayı terk ediyor. Bunun bir aldatmaca olduğunu biliyorum. Bunu tam da telefon görüşmesinin olduğu ana göre zamanladılar. Kapıyı açın. Yangın alarmını duymalarını istiyorum. Kapıyı açın. İnsanların canlı yayında bunu duymasını istiyorum Dinleyen 16 milyon insanın. George, bunu duyuyor musun?

Şimdi, şimdi, şimdi bunu bir bahane olarak kullanacaklar. Burası Washington Canthily'nın dışındaki WestFileds Marriott. Bizi buradan kaçırtıp atmak istiyorlar. Çok bozuldular. Bilderberg'i haber yapan herkes 2 yıl önce tutuklanmış, sorgulanmış ve hakarete uğramıştı. Bilderberg grubunun bana öfkelendiği söylediler, beni durdurmak istediler. Bu kesin. Gittiğimiz her yerde takip ediliyoruz. Şehrin diğer yakasında operasyon merkezi olarak kullandığımız bir başka otel odası var. Oraya gitmişler, bizler hakkında sorular sormuşlar, eşkalimizi aldılar. Her yerde takip ediliyoruz. Şu an herkesin desteğine ihtiyacım var. Tanrı'ya bana komplo kurmamaları için dua ediyorum. Bir şekilde bunu kılıfına uydurmuş olabilirler, bilirsiniz, mesela Yangın alarmında binayı terk etmediler, yapacaklarımı tahmin ederler, kalıp mülakat yapacağımı bilirler yani. Ama gene**, Tom Denheise** telefonla aradığında, telefon çalar çalmaz adamalar cevap verdi. Burada dikiliyordum ki, Alarm çalmaya başladı. Şu anda çalıyor. Müşteriler otelden ayrılıyorlar. Tabi ki bir yangın falan yok. Bu tamamen bir çılgınlık. Fark ettim ki, bugün burada yüzden fazla koruma görevlisi vardı. fakat bu gece tamamen bir hayalet kente dönüştü. Ve çılgın olan da bu: 30 dakika önce bir güvenlik görevlisi bizi yürüyerek takip etti, bu olmadan 25 dakika önce ve dedi ki "Siz napıyorsunuz?" Biz dedik ki, "Etrafı gezip oteldeki sanat eserlerini inceliyoruz," " ki çoğu gerçekten takdire şayan, ama bazı görüntüler almaya da çıkmıştık. Ama dediler ki, kamera yok, tamam dedik. Dediler ki "evet gerçekten birkaç hafta önce birileri yangın alarmına bastı." Ben ve Rob, kameramanım gidiyorduk, "Neden bize yangın alarmı hakkında konuşuyorlar?" Bu bölümü unuttum George. Bu alçaklar bunu gerçekten yaptı. Nasıl bilmiyorum. Bize bir şekilde komplo kuracaklar. Ama bu inanılmaz. Şimdi tam da bu durumun içindeyiz George. Ertesi sabah. Burada kal. Kapıyı kilitli tut. Hadi gidelim. Richard, hadi buradan çıkalım. Etrafta daha fazla aylaklık etmeyelim. Buradan tam doğru zamanda çıktık. Burası çıkış mı?

(Evet) Evet şimdi tam peşimizde bir araba var. Beş, altı kez döndük fakat araba peşimizi bırakmadı. Şimdi bizi takip ediyor Bilderberg'den çıkıp geldi. Westfields'den geldi. Şimdi bir parça şaşırmış gözüküyor ama Yok daha İşte orda. İşte orda mavi arabada. Yeşilmiş Evet **Bilderberg 2008'in yapıldığı Marriott Otele tekrar yöneldik.** Son bir buçuk gündür başarıyla içeri sızdık. Bazı ilginç şeyler yakaladık. Takip edildik. Ve şimdi tekrar kodamanları, seçkinleri otele gelirken kaydetmek için tekrar geri gidiyoruz. Ve şimdi 3-4 saat içinde pek çoğunun gelme vakti. Yaklaşık 30 dakika ara verdik. Eminim bir kaçını kaçırdık ama önemli değil, çünkü burada bir sürü dinleyicimiz ve İnfo-savaşçı var ve harekete geçtiler. Ve gelecek 3 gün burada olacağız siz orada geleceğimizi tayin ederken.

Kaderlerimizi geri alıyoruz elinizden! Siz tanrı veya efendimiz değilsiniz! En az yedi silahlı Gizli Servis konvoyunun Westfields Marriott'a girdiğine şahit olduk ve uluslararası kaynaklar her iki Başkanlık adayının da konferansa katıldığını doğruladı. Her ne kadar Bilderberg Grubu 2008 toplantılarını ana görüş medyasından saklamayı başarsalar da hızla büyüyen bağımsız basın karşısında o kadar başarılı olamadılar. Her iki olayda da Yeni Dünya Düzeni karşıtı protestocular ve alternatif medya otelin etrafını çevirdiler. Her yerde teşhir ediliyorsunuz! **David Rockefeller'dan John Edwards'dan Bill Clinton'a kadar Gizlilik oyununuz sona erdi!** Sizi pislikler! Sizi çöp artıkları! İşte Bernanke (FED Başkanı) orda adamım! Bernanke, batıyorsun! Obama, senin burada olduğunu biliyoruz, Obama!

Üç günlük iş programını iptal ettin!

Senin Virginia'da olduğunu biliyoruz!

Sizi baş suçlular! Sizi Yeni Dünya Düzeni pislikleri!

Biz sizin köleleriniz değiliz pislikler! Bütün Amerika'dan cesur Amerikalılar bir araya geldiler ve içeride küresel güç simsarları içeride desiseler kurarken onları yakın mesafeden ana konferans salonunu yuhaladılar.

Sizler suçlusunuz!

Merkez bankalarını kontrol ediyorsunuz!

Para değerlerini kontrol ediyorsunuz!

Ve güzel ülkemizi ve dünyayı bir kabusa çeviriyorsunuz!

Küresel elit organizasyonel toplantılarını gizli tutmak için umutsuzca gayret etti. Şundan eminler ki eğer insanlık politikaların bir avuç güçlü özel menfaat grupları tarafından belirlendiğini keşfederse bir isyan çıkar. Bizim görevimiz bu suçluları teşhir etmektir. Federal görevlilerin federal görevli olmayanlarla özel toplantılar düzenleyip dünya politikalarını tartışmaları federal kanunlar uyarınca bir suçtur. Bu nedenle, Dış ilişkiler, Hazine Bakanlıkları ve Beyaz Saray, Savunma Bakanlığı ve diğer kurumlardan her zaman yaptıkları gibi Burada diğer ülkelerin yetkilileri ile gizli toplantılar düzenleyip ABD dış politikasını tartışarak bal gibi suç işlemektedirler. Yani, resmen, bu bir suçtur ve her gazetenin, her TV'nin bu pislikleri ve şer projelerini teşhir etmesi bir yurtseverlik görevidir. Ulusun gerçek kaderi kapalı kapılar arkasında tayin edilirken s seçim çalışmaları müthiş bir saptırma olarak kullanıldı. **Elbette aşikar ki, Bilderberg Grubu eski bir Nazi olan Hollanda Prensi Bernard tarafından kurulmuştur.**

Diğer taraftan Trilateral (Üçlü) Komisyon David Rockefeller ve Zbigniew Brzezinski tarafından kuruldu.

Bunlar Carter hükümetini yürütenler değil miydiler. Carter hükümetindeki herkes Carter'den tutun Mondale ve Volker ve Brzezinski'ye kadar, hepsi Üçlü Komisyon üyesi idiler. Rap sansasyonu Public Enemy'nin kurucusu, Profesör Griff, bize Obama fenomeni hakkındaki görüşlerini aktardı.

Barack Obama'ya mavi kanlılar tarafından yürü kulum denildi. Bazı belirli gizli örgütler ortaya çıkması için ona OKEY verdiler. Ben samimiyetle inanıyorum ki emperyalizm ve faşizmin bir makyaja ihtiyacı vardı. Ve bu makyajın bir siyahi adam kılığında olması gerekiyordu. Ve buna neden mi inanıyorum?

Kanımca doğrudan Afrika'ya girmeye çalışıyorlar. Tamam, zaten Afrika'dalar, ama bu seçkinler kendilerini 21nci, 22nci ve 23ncü yüzyıllara taşıyacak doğal kaynakların tam kontrolünü ele geçirmek istiyorlar. Dediklerimi anlıyor musunuz?

Yani, bence kara derili kalabalıkları galeyana getirmek için bir süreçten geçmeleri gerek. Gerçekten de değişimin gerekli olduğuna inanıyorlar, ama bahsettikleri bu değişim aslında insaniyetin iyiliğine yönelik değil. Muhtemelen kendileri için daha iyiye doğru bir değişim.

Bizim için hiçbir şey değişmeyecek, yani totemin tepesindeki küçük adam için. Ve kimse gündeme dikkat etmiyor. Herkes doğru pozisyonu aldıkça, doğru kravatı taktıkça, doğru gülümsemeyi takındıkça, dayatılan sloganları tekrarladıkça, ona bağlandıkça, bağlandıkça, ortalama Amerikalı yemi, oltayı hatta ipi tamamen yutmakla kalacak. Ve bizler daha güncemden dahi habersiziz.

1964 tarihli kitabında zivziv Senatör Barry Goldwater demişti ki, **"Üçlü Komisyon, ABD'nin siyasi hükümetini ele geçirmek yoluyla ticari ve banka menfaatlerinin çok uluslu konsolidasyonu için bir araç olarak tasarlanmıştır. "**

Üçlü Komisyon, şu dört güç merkezinin kontrolünü ele geçirmek ve pekiştirmek amacıyla oluşturulan hünerli ve koordineli bir gayreti temsil eder: askeri, mali, entelektüel ve dini. Üçlü Komisyonun yapmak istediği, ulus devletlerin siyasi hükümetlerinden daha üstün dünya çapında bir ekonomik güç yaratmaktır.

Sistemin yaratıcıları ve yöneticileri olarak geleceği yöneteceklerdir. Bilderberg alt birimlerince uygulanması için idari kararlar ve asal direktifler yayımlar. Üçlü Komisyon Bilderberg Grubunun gündemini alır ve Avrupa, Asya ve Amerika bölgesel masaları aracılığıyla bu kararları uygulamaya koyar. Dış İlişkiler Konseyi (CRF) ise ABD sektöründe idari yuvarlak masa işlevi görür.

FDR'nin (Rooswelt) günlerinden beri iktidara gelen her yönetimde CFR ağırlığı vardır.

Politikalarını belirledikleri ve yönettikleri yol ise çok merkezli, oligarşik bir sistemdir. Bir finans oligarkı olmanız gerek. Aklınızda tutun, bu generallerin, rahiplerin, bürokratların veya demagogların yönettiği bir topluluk değildir, sadece bankacılar yönetir. Bankerler yönetir, bankerler bu kurumları kurar. Bu kurumları Boer savaşları sonucunda ortaya çıkan Kraliyet Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün (RIIA), Clatham House, Milner Roundtable modeli üzerinde inşa ederler. Yani, daha Birinci Dünya Savaşı öncesi, Britanyalılar bu yuvarlak masaları, kurumları ve bunların yayımlarını ve konferanslarını oluşturmuşlardır. Ve işte böyle politika oluştururlar. Obama'nın yemin töreni sonrasında, Bilderberg Grubu, Üçlü Komisyon ve CFR'nin üyeleri zaten daha önce Bush yönetimi dönemince Üçlü Komisyon ve CRF üyelerince doldurulan bütün güç makamlarını işgal ettiler.

ABD idari sınıfına bakınca şunu söyleyebilirsiniz: bunlar gerçekten de işe yaramaz bir avuç başarısız ve hırsızdırlar.

Bu yöneten bir sınıf için gerçekten de sefil bir mazerettir. Ve sahip olduğumuz en büyük sorunlardan biri, Clinton'dan Bush'a, Ondan Obama'ya gitmekte olduğumuzdur. Aynı kalan ise, bu kuklalara uygulamaları için aynı yönetici seçkinlerce emirler verildiğidir, ve bu emirler de, hadi açıkça diyelim, kafadan yanlıştır. Esasında tamamen batmışlardır. Bu medeniyetin çökmesine neden olacaklardır. İcraatları ise, Wall Street'in dünya egemenliği ve yağmaya dayalı sermaye yapılarını devam ettirme fantezilerini gerçekleştirmek için önceden güçlü bir ulus-devlet olan ABD'nin varlığını kullanmaktan ibarettir ve bütün bunlar zaten gerçekleştirilemez şeylerdir. **Yani, temel sorun şudur: Ülkemizi gasp ettiler ve sizin yapmanız gereken şey onu geri almaktır.** Wall Street'i hükümetin dışına süpürmelisiniz ve ancak bu noktada refahınızı geri almak için makul bir şansınız olur ve uluslararası ilişkilerde bir nebze barış ve düzen elde edersiniz.

Ekonomist ve yazar **George Humprey** ile konuşma şansımız oldu. **Bir güç seçkini grubu yarattılar. Bahsettiğim mahallenizin köşesindeki milyoner işadamı değil. Eğer Mülti-Milyarder değilseniz üye dahi olamazsınız. Ve dostlarım, bu zengin ve fakir arasındaki bir şey de değildir. Bu; çok, çok küçük bir avuç gezegenin en kötü cürüm öğelerinin bir araya gelmesi ile bu milletin ve dünyanın iyi insanlarının manüplasyonu ve yok edilmesiyle ilgilidir. bu milletin ve dünyanın iyi insanlarının maniplasyonu ve yok edilmesiyle ilgilidir.**

Obama'ya gelince, değişim söylemiyle, ekonomik toparlanmanın beyni olarak göreve atadığı insanlara bakın. Larry Dummers. Ooo, buna bayılırım! Ne zaman Larry Summers'dan bahsedilse, hep parlak birisidir. Bir başka parlak adam işte. Bu adam 1930'larda yürürlüğe giren ve bankaların bugün oldukları bankerler olmalarını önleyen Glass-Steagall Kanununu yürürlükten kaldırılmasına yardım etti. 1990'larda Alan Greenspan, Rubin, Summers gibi bugün Obama idaresinde yeniden yer bulan bir sürü adam sayesinde bu türev balonları oluşmaya başladı. Ve fikrimce bugünkü sorunun tam merkezinde bu türevler vardır. Bunlar aynı adamlar: Hazine Bakanlığından Geithner mesela İnanabiliyor musunuz?

Şimdi de ABD Hazine bakanı GENE bir Larry Summers grubundan bir Robert Rubin çömezi ve şürekası, ki bunlar bankerlerin ve aracıların bugünkü suçlulara dönüşmesini engelleyen Glass-Steagall kanununu bozan kişilerdi zaten. Kendisi New York Federal Rezerv'in eski Başkanı !!! Ve şimdi bu adam bizim Hazine Bakanımız !!! Hepimiz biliyoruz ki, Federal Rezerv, Federal Express gibi bir şeydir. **Bizim Merkez Bankamız bir ÖZEL Bankadır. ve biz bu adama bununla yetkilendirdik! demek istediğim, bunu yapamayız**

Güpegündüz Wall Street Washington'u gasp etti. Yönetimindeki herkes statükodan yana. Atadığı herkesin niyeti Amerikan halkını kazıklamak. Atadığı herkes, Cumhuriyeti ve bu ülkenin Anayasasını devirmeye çalışan insanlar.

Hazine Bakanı, Timothy Geithner: Bilderberg Grubu ve Üçlü Komisyon üyesi.
Dış ilişkiler Bakanı Hillary Clinton bir Bilderberg ve CFR üyesi. Aynı zamanda Üçlü Komisyon üyesi Bill Clinton ile evli.
Birleşmiş Milletler Büyükelçisi, Susan Rice: Üçlü Komisyon. Ulusal Güvenlik Danışmanı, General James L. Jones: Bilderberg, Üçlü Komisyon ve CFR. Ulusal Güvenlik Danışman Yardımcısı,
Thomas Donilon: Üçlü Komisyon., CFR Özel Dışişleri Bakanlığı Elçisi,
Henry Kissenger: Bilderberg, Üçlü, CFR. Ekonomik Canlanma Komitesi Başkanı,
Paul Volcker: Bilderberg Grubu, Üçlü Komisyon, CFR. Ulusal İstihbarat Yöneticisi,
Amiral Dennis C. Blair: Bilderberg Grup, Trilateral Commission, CFR.
Savunma Bakanı Robert Gates: Bilderberg Grup, Trilateral Komisyon, CFR.
Dış ilişkiler Bakanlığı Müsteşarı James Steinberg: Bilderberg Grup, Trilateral Komisyonu, CFR.
Dış ilişkiler Bakanlığı Özel Elçisi, Richard Haas: Bilderberg Grup, Üçlü Komisyon ve CFR'nin BAŞKANI.
Obama Başkanlık danışmanı, Alan Greenspan: Bilderberg Grup, Üçlü Komisyon, CFR.
Dış ilişkiler Bakanlığı Özel Elçisi, Richard C. Holbrooke: Bilderberg Grup, Üçlü Komisyon, CFR.

Ve liste böyle devam edip gidiyor Barack Obama bu dünyadaki en mükemmel insan dahi olmuş olsa, kendi gündemlerini yürütsün diye küresel elit tarafından yetiştirilmiş ve göreve getirilmiştir. **İnsanlık Obama'nın ötesine bakmalı ve anlamalı ki Başkanlar gelip geçer, ama gölge hükümet ve onların programı olan küresel esaret devam eder. <u>İnsanlar nasıl olur da bir avuç politikacıya inanacak kadar aptal ve enayi olabiliyorlar!?</u>**!

Obama'ya oy veren bazılarının anlatmaya çalıştıkları, her şeyden önce, kayda değer bir şeydi: **Bush, Cheney ve neokonlara duydukları nefret, Cumhuriyetçileri maceraları, polis devletleri ve ekonomik depresyon nedeniyle cezalandırma niyeti.**

İkinci soru, Ekonomi alanında hissettiler ki, Bush onları bir dünya depresyonuna doğru sala bindirip sallıyordu. Bu anlamda, elbette Obama yeni Herbert

Hoover'dır (ABD'yi 1928 depresyonundan kurtaran Başkan) Bu yüzden ondan farklı bir şeyler bekliyorlar. **Ama tabi trajedi şudur ki; (ve aslında bu nedenledir ki Obama neredeyse 30 yıldır yetiştirilip hazırlanıyordu) Obama bütün bu umutları boşa çıkaracak ve aldatacaktır. Obama acımasız bir aldatmacadır.** O bir düzmece numara. O bir Amerikan Başkanından bekleyeceğiniz her şeyin mutlak bir inkarıdır. İyi niyetli insanların yüksek teknolojili propagandayla tekrar tekrar aldatıldığına şahit olmak oldukça rahatsız edici.

Bu 11 Eylülden sonra da olmuştu. Amerikan halkı toptan bir yığın psikolojisine sürüklenmiş, mantıksızca sağduyularını rüzgara salmış, ve idare kendilerinden ne isterse yapar hale gelmişti. Kamuoyu zamanla George W. Bush'un hilekâr bir haydut olduğu ve ekonominin çakıldığı gerçeğini gördüler. **Tam bu sırada, Barack Obama kurulu düzence halkın suiistimal edilmesine karşı çıkan konuşmalar yaptı. Barack Obama'nın seçilmesi ile, bütün dünya ABD artık deli adamların elinden kurtuldu diye sevindirik oldu. Ama insanlık için ne yazık ki bu bir başka kısır hileden ibaret. Bu adamdan hoşlanmayı ben de istiyorum. Kibar konuşuyor. Zeki biri. Barış insanı gibi gözüküyor. Söyledikleri kadar karizmatik Fakat biliyor musunuz: sizce bu ağaç gerçekten de meyvesine göre mi değerlendiriliyor?**

Ve siz alımlı sözleri bir tarafa bırakırsanız, bütün o belagatı, bütün o rock and roll müziğini bir kenara iterseniz, önemli olanın bu ülke insanları için ne yaptığı olduğunu göreceksiniz, tabi başta doğrular olmak üzere. Obama adı kötüye çıkmış bir yalancı.

Irak'tan 16 ay içinde askerleri çekeceği vaadini vermişti. Samatha Power demişti ki, zivziv bu yeminler onu bağlayacak ve şimdi aşikar ki bu vaatlere uygun hareket etmeyecek. Obama yüzlerce konuşmasında ve mülakatında altı ay içerisinde, **Irak'taki birlikleri yurda döndüreceğine söz verdi. Ama seçilip yemin ettikten sonra hikaye değişiverdi. Şimdi ise "BAZI" birlikleri 16 ay içerisinde geri getirmenin "YOLLARINA BAKACAKLARINI" söylüyor.** İki hafta sonra bu hikaye de değişti. Şimdi yönetim birlikleri 23 ay içerisinde geri getirmenin imkânlarına bakacakmış. E işte Obama şimdiden kıvırttı. **Daha Seçim çalışmalarının ilk günü çekileceğimizi söylerken kıvırtıyordu. Şimdi iş bir takvime çevrildi ama gene -cek -cak -cek -cak. Çünkü ona etki ediyorlar. İnsanlar artık anlıyorlar ki Irak'tan çıkamayacak çünkü daha güçlü insanlar O'nu ele geçiriyorlar.**

İlk kez aday olduğunda, hatırlayın, birlikleri çekecekti. Seçilirsem, ilk günden birlikler eve dönecek. Irak'ta askeri bir çözüm yok ve hiç olmamıştı. Irak'tan birlikleri derhal geri çekeceğim. Ve sonra bu iş 16 aya çıktı. Ve şimdi diyorlar ki, Afganistan'a 30.000 asker daha gönderecekmişiz. Bir sonraki adımı 30.000 denizciyi Afganistan'a göndermek, ..ve namlunun ucundaki askerlerin sayısını ikiye katlamak. Barack daha sonra Rusya'yı çevrelemek için Doğu Avrupa'ya füze sistemleri yerleştireceğini açıkladı. Ama Bush'un Savunma Bakanı Robert Gates'i kendi kabinesinde tutmaya devam ettikten sonra daha başka ne bekleyebilirdik ki?

Bu politikanın sonucu, eğer Ukrayna'nın Yushchenko'su, Gürcistan'ın Saakasvilli'si veya Polonya'nın Kachinsky'si veya Latviya, Litvanya, Estonya'nın bir sürü faşist ucubesi gibi IMF-NATO ajanlarıyla birlikte Rusya'nın burnunun dibinde her şeye karışırsan, bu haydutlardan birisi bir savaş başlatmaya kalktığında, kendini bunlara bağlanmış bulursun ve bu durum çabucak termonükleer Üçüncü Dünya Savaşına dönüverir. Bunlar neoconlardan beter. Bush ve Cheney Obama'yı yönlendiren Brzezinski, Soros ve diğerleri kadar ileri gitmemişlerdi. Barack Obama Yurtseverlik Kanununu yürürlükten kaldıracağına yemin etmişti, ama sonra yeniden uzatılması için oy verdi. **Obama Bush idaresinin Amerikan halkının telefonlarının ve kayıtlarının mahkeme kararı olmadan yasal olmayan şekilde izlemesini kınamıştı. Sonra da bu durumun yasallaştırılması için oy verdir. Obama, Telekom ve**

telefon firmalarına geriye dönük dokunulmazlıklar tanınmasına yönelik her gayreti ters yüz edeceği vaadinde bulundu. Ama, sonra döndü ve bunu sağlayan kanuna evet oyu verdi. Pek çok insan Obama'nın Yurtseverlik Kanunu'nun uzatılmasına ve daha geniş hükümet tarassuduna izin veren tekliflere evet oyu verdiğini bilmiyor. Daha geniş hükümet tarassuduna izin veren tekliflere evet oyu verdiğini bilmiyor. Aday Obama, çaresiz fabrika işçilerine defalarca NAFTA ve GATT anlaşmalarını Amerikan işçileri için daha adil hale getirmek için yeniden görüşmeye açacağına söz verdi. **"Bu kesin bir gerçektir ki, NAFTA bir hataydı."** Ama sonradan kampanya görevlilerinin en üst şirket yöneticilerine endişelenmemelerini, bunun sadece seçim vaadi olduğunu söyleyen yazılar gönderdikleri ortaya çıktı. Obama'nın "**Biliyorsunuz, Ben serbest ticarete karşıyım"** dediği konuşmalar elimizde mevcut. **"NAFTA ve diğer o bütün serbest ticaret safsatalarından haz etmiyorum."** Ama Austin Goldsby Kanadalı diplomatlara gidip dedi ki: "Ona aldırmayın. Sadece sallıyor. "..Bunlar sadece seçim zamanı vaadi. Hiçbir anlamı yok" Başkanlık adayı Barack Obama oy almak için Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesini kamuoyu önünde eleştiriyordu, ama Kanadalı yetkililere endişelenmemelerini söylüyordu. Orta Doğu'ya barış getireceğini söyledi. Ekonomiye denge ve şeffaflık getireceğini söyledi. Lobicilere teslim olmayacağını söylüyordu. Hükümeti temizleyeceğini söylüyordu. Çevre için çalışacağını söylüyordu Ve tek tek, daha göreve başlamasının ilk ayında yalan söyledi, aldattı ve Amerikan halkını yanılttı. ABD halkı ve dünya Obama'nın sözünün eri olduğuna umut besliyordu, görevdeki ilk haftasında Guantanamo körfezindeki ve diğer başka gizli hapishaneleri kapatacağı düşünülen bir karar imzaladı. Sonra medyanın imzalanan kararın gerçek metnini okuma şansı oldu ve sadece Obama'nın Guantanamo'yu bir yıl içinde kapatmayı DÜŞÜNDÜĞÜNÜ tespit ederek şoke oldular. Ama hepsinden kötüsü, bu kararda LA Times'ın "gizli kaçırmalar" olarak tarif ettiği uygulamanın devamını içerdiği ortaya çıktı. Bilmiyorlar Sanıyorlar ki Guantanamo'nun anında kapatılmasını kararlaştırdı, ama şimdi tutukluların yabancı ülkelere nereye gittiklerini bilmeden, tabi ki işkence edilmeleri için nakline izin verdi. İnsanlar bu maddelerin karada varolduğunu bilmiyorlar. **Obama şimdi gizli tutuklamalar, gizli hapishaneler ve daha önemlisi mahkemeye çıkarmadan süresi belirsiz alıkoyma uygulamasını devam ettiriyor.**

Bir İngiltere mahkemesi, İngiliz ve Bush idarelerinin personellerine, tutuklulara sistematik suiistimal uygulamalarını isteyen gizli emirleri yayımlayacağını açıkladığında Barack Obama İngiltere ile bütün istihbarat paylaşımını keseceği tehdidinde bulundu. Yaraya tuz basar gibi de, mevcut programın ulusal güvenlik için önemli olduğunu beyan ederek, hem Bush'un suçlarını onayladı hem de devam ettirdi. Obama Yurtseverlik Kanununun süresinin uzatılmasına evet oyu verdi, ve önceki tutumları ortadayken, gene, alıkoymaları onaylaması ile, hiçbir cürümle suçlanmayan insanları, ağızlarından doğruyu almak adıyla işkence görsünler diye göndermek niyetinde. **Eğer bu filmin yapıcıları Obama'nın her yalanını yayımlamaya kalksalardı, bu belgesel hiçbir zaman bitmezdi, zira her gün yeni yalanlar ortaya çıkıyor.** Bu yüzden, zaman içerisinde yeni ve daha büyük bir yayın yapacağız. Barack ve adamları seçim kampanyalarının ana direği olarak lobicileri ve onların bağışlarını yönetimden uzak tutacakları hususunu kullandılar. Seçildikten daha saatler sonra, Obama 180 derece dönerek Beyaz Sarayı ve Federal Hükümetin her seviyesini bu lobiciler ve onların bağışları ile doldurdu. Obama Raytheon'un (en büyük silah üreticilerinden) baş lobicisi William Lynn'i Savunma Bakanlığının iki numaralı koltuğuna oturttu. Federal Rezerv'in eski Başkanı Timothy Geithner Obama tarafından Hazine Bakanı olarak seçildi. Geithner da Hazine Bakanlığını tıpkı personel müdürü ve Goldman Sachs'ın e ski lobicisi Mark Patterson gibi diğer lobicilerle doldurdu. Obama Suudi Kraliyet ailesinin baş lobicisi George Mitchell'i Orta Doğu elçisi olarak atadı. Obama Wall Street lobicilerinin kralı olan Leon Panetta'yı CIA'nin başına getirdi. Obama, sağlık sektörünün baş lobicisi Tom Daschle'ı Sağlık ve İnsani Hizmetler Bakanı yaptı. Ve liste bu şekilde sürüp gidiyor

Sonra, idaresinin üçüncü haftasında, Obama önceki yalanlarından daha beterini söyledi. **Oscar kazanası bir inandırıcılık performansıyla, batık Banker kurtarmalarından rahatsız olduğunu söyledi,**

halbuki kendiside bir eski Wall Street yöneticisi olan Obama'nın Baş Personel Müdürü Rahm Emmanuel bu batık kurtarma operasyonunu tasarladı. Obama kurtarma paralarını cukkalayan şirketlerin yöneticilerinin maaşlarını sınırladığını söyledi. Ama iki problem vardı: bütün ana bankalar ve aracı firmalar bu sınırlamanın dışında tutuldu, ne düzenleme GELECEKTEKİ kurtarmalara dairdi, dahası güven politikası uyarınca uygulanacaktı.

İnsanları kızdıran şey, ki haklılar, yöneticiler başarısızlıkları için ödüllendirildiler. **Milyarlarca dolar kurtarma parası alan AIG, Bank of America ve CitiGroup bu sınırlama planının dışında tutuldular. Hükümetle yeni anlaşmaya oturan şirketler bundan etkilenecekler.** Ama bu da güven esasına dayalı olacak, zaten Beyaz Saray sözcüsü bunun nasıl işletileceğini anlatırken epey terledi.

Bu konuda Hazineden detaylı bilgi alacağım. Genel olarak, yakın tarihte benim gördüğüm en büyük yalancı ve en büyük hayal kırıklığı. Ve gene, baba Bush ve Clinton dönemlerinin söz tutma konusundaki nitelik bakımından oldukça düşük standartlarının dahi çok altında. Nihayette, Obama muhteşem bir aktör ve daha iyi bir yalancı. Sabıkası ortada. İnsanlara yapacağını söylediği her şeyin tam aksini yaptı. İnsanlar bir yalanın peşinen diğerini uyduracaklar Ve siz hala bunlara inanırsanız, öldürün kendinizi gitsin. Söyledikleri tek kelimeye inanmıyorum. İlk banker kurtarma kararının üstünden bir ay geçmişken, basın ABD Hazinesinden 5 trilyon dolardan fazla paranın kaybolduğunu rapor etti. aralık itibariyle, çalınan para 8.5 trilyona ulaştı. İki partinin lideri de lafı dağdan aşırıp paranın nereye gittiğini söylemekten imtina ettiler.

FED'i kaldırın! FED'i kaldırın! FED'i kaldırın! FED'i kaldırın! Bilgili Amerikalılar özel mülkiyet olan Federal Rezerv Sistemini 38 bölgesel amirlik şubesinin tamamında protesto ettiler. Bernanke ve Paulson tutuklansın. Banker kurtarma parasını çalan bütün suçlular tutuklansın. Evet! Evet! İnsanların gerçek güç yapısının karşısına dikildiklerini ve seçkinlerin George W. Bush ..veya Obama gibi paravan adamlarıyla avutulmadıklarını görmek beni memnun ediyordu. Dallas Teksas'a gidip "biz vatandaşlar" girişiminin gerçek düşmana başkaldırısını izledik.

Hey, orda korkuluğun üstündeki işçilere sesleniyorum, sigara içip içeri atlayana, sizler de Amerikan halkıyla berabersiniz, biliyorum. Ama şunu anlayın, içerdeki işçilere sorun, siz bir Federal Hükümet binasında değilsiniz. Siz şu anda özel mülkiyet olan ve o adı sahtece kullanan Federal Rezerv binasındasınız. Bu aynı benim adımın Federal Rezerv Alex Jones olması gibidir. Adım bu olsa da ben Federal Hükümeti temsil edemem. Ben bir Hükümet kurumu değilim. Ama, adımı Federal Rezerv yapıp, gidip politikacıları satın alıp daha çok güç elde etmeme, daha çok para basmama ve dünyayı satın almama izin vermelerini sağlayabilirim. Bu suçluların yaptığı da budur! Pek çok insan Federal Rezerv'in zaten Hükümetin bir parçası olduğunu sanıyorlar. Öyle değiller.

FED kamuoyunca seçilmemiş, hesap verme sorumlulukları olmayan bir avuç bankerin gizli toplantılarıyla kontrol ediliyor. Bu insanların bir çoğu hayatlarında tek sefer bile resmi bir Senato oturumunda hesaba çekilmedi veya Meclis tarafından onaylanmadı. ABD hükümetinin bir parçası olduklarını iddia ediyorlar. ABD hükümetindenmişler gibi kılık değiştiriyorlar. Ama gerçekte bu tamamen bir özel teşebbüs operasyonudur. Çakallar, sırtlanlar, leş kargaları, bunların sadakati Amerikan halkına değil, zaten içlerinden çıkıp geldikleri Wall Street bankalarınadır. Herkes parmağını Obama'ya dikmiş diyor ki, "Ekonomiyi düzeltmelisin, ekonomiyi düzeltmelisin" ama aslında Başkanın ekonomi konusunda yapabileceği çok az şey var. Federal Rezervin Başkanı en azından politikayı belirler. Bu özel mülkiyetin bir şirketidir, FED yani. Gündemi onlar belirler. Bu adamlar federal bir kurummuş gibi bir kılığa giriyorlar. Bu bir özel bankalar konsorsiyumudur ve bu da onların paravanıdır, onların Holding şirketidir. Federal Rezerv federal değildir. Bir özel bankacılık kartelinin paravanıdır. Bu kayıt altındadır (Meclis Zabıtlarında) ve şu anda şahit olduğumuz ekonomik çöküşü ..planlayanlar da bunların ta kendileridir. İşte bu yüzden burdayız. Dallas Teksas'daki Federal Rezerv Bankasının dışında gerçekleşen "FED'i bitirin" gösterisinde Ron Paul'un kardeşi Wayne Paul ile konuştuk. 1913. Federal Rezerv Yasası çıktı. Mecliste o gün sadece 3 Kongre Üyesi vardı, sadece üç. O zamanlar katılımcılarının çoğunun oyu yetiyordu. Ve böylelikle

1913'de Federal Rezerv Yasası çıktı. 20 yıl sonra 1933'de Roosevelt yönetiminde ABD iflasını açıkladı. Ve 1933'de Federal Rezerv özel bankası dedi ki, "Ey ABD, bana olan borcun karşısında ipotek olarak ne göstereceksin?"

1936'da ne mi oldu? Kimse biliyor mu?

Sosyal Güvenlik Sistemini kurduk ve o tarihten beridir sen, ben, çocuklarımız ve onların çocukları Federal Rezerve hükümetin borçlarına karşılık ipotek olarak verildi. Ve işte böylece bu günlere geldik. Bu ülkeyi iflas ettirmek 20 yıl sürdü ve o günden beridir hükümetimiz acil durum yetkileri ile hükümet etmekte. Bu ülkede kararları veren Başkan değildir. Hazine Bakanı işleri çekip çevirir ve bu makama Federal Rezerv tarafından iflası yönetsin diye getirilir. O zamandan beridir iflas halindeyiz. Yani 700 milyar dolar basıp onu dağıtacaklar, nasıl bu işten sıyıracaklar?

Federal Rezerv tarafından iflasın müdürüne dendi ki; "Yapılacak şey budur." Bu yüzden bugün bu haldeyiz. Evet, kabul etmeliyiz ki, Kongre Üyesi Ron Paul'ün Federal rezerv suç teşkilatını ..ilga etmek için Temsilciler Meclisine verdiği kanun taslağının bir türü destekçisi oldu.

1913'de ülkenim para gücü halkın elinden alındı. Anayasal imtiyazla bu hak Kongrenindir, ama Federal Rezerv Kanunu ile bu hak elden gitti. Federal Rezerv, Federal Express şirketinden daha "federal" değildir. Ama gene de ekonomide paranın yönünü nasıl kullanılacağını belirleme yetkisi var. Eğer bu yetkiyi geri alır ve Federal Rezervi Hazinenin içine katarsak, mali politikalarımızı ABD vatandaşları namına kontrol edebileceğimiz bir pozisyonda olmaya başlarız Federal Rezerv tamamen özel teşebbüstür ve Alan Greenspan PBS televizyonunda iki hafta önce Lehner News Hour kanunun, Kongrenin, hatta Başkanın, yani herkesin üstünde olduklarını söyledi. Hiçbir mahkeme bir şey yapamaz. "Amerika'yı biz yönetiriz" FED'in başkanı ile ABD'nin başkanı arasındaki olan olması gereken doğru ilişki nedir?

Şey, öncelikle FED bağımsız bir kurumdur ve bu demektir ki, hükümetin hiçbir kurumu bizim icraatlarımızı geçersiz kılma yetkisine sahip değildir. Bu hüküm varoldukça, İdare, Kongre veya başka hiç kimse işlerin bizim hükmettiğimizden farklı bir şekilde yürütülmesini talep ettiğine dair hiçbir delil yoktur. Bu nedenle, açıkçası, ne tip bir ilişkinin olup olacağının bir önemi yoktur. Greenspan'ın ne dediğine dikkat edin. Greenspan FED'in kanunların üstünde olduğunu söylüyor. Gerçekte de, uygulamada, kanunların ötesindedir. Benim bildiğim hiç kimse bugüne değin FED'i denetlemiş değildir. FED'i millileştirdiğimizde yapmamız gereken ilk şey, gidip bilançoları bulmaktır. Paraları kim çaldı?

Kim yolsuzluğa bulaştı?

Volker, Greenspan, Bernanke'ye değin bir sürü insan işin içinde. Küstahlığa bakar mısınız?!?!

Ülkeyi, memleketi repo etmek için kasten iflasa sürükleyen bir avuç banker Özel mülkiyetli bankalar kendi paramızı bize borç olarak veriyor ve kanunların üzerinde olduklarını söylüyorlar. Sizi hırsızlar, kanunların üzerinde değilsiniz!

Kanunların üstünde değilsiniz!

Kimse değildir, özel Federal Rezerv hele hiç değildir.

Woodrow Wilson'un zamanında Federal Rezervin kurulduğu günden beri Federal Rezerv üç defa darbe yaptı.

1919'daki çöküşü durdurmadılar, 1932-33'deki banka paniğini engellemediler, ve şimdi de bu türev krizine onlar sebep verdiler çünkü Alan Greenspan ile dünyanın başına türevleri bunlar bela ettiler. Ekonomimizi mal ve hizmetler ve gerçek mallar ve üretimle alakalı olmaktan çıkardılar. bu hükümet kurumu gibi kendini gösteren özel Federal Rezervdir para basmayı ve kredi sistemini kontrol eden. Bunlardır piyasadaki likiditeyi kesen. Bize borç tabanlı bir ekonomiye sahip olmamızı

söyleyen onlardı ve şimdi ne zaman ki ABD'yi avuçlarına alınca onu ortada bıraktılar ve durumlarını sağlamlaştırmak için ekonomiyi göçerttiler. Şu anda yaptıkları şey tam da budur. Yani, kendi belgelerinde var bu. Ve tabi kendi ifadelerinde İddia ettikleri, banker kurtarmak için 850 milyar dolarlık sınırlı bir güç istedikleriydi, ama şimdiden cebimizden çıkan beş trilyon doları aştı. Ve güya ekonomiyi yürür hale getirdiler.

Ama yaptıkları parayı süpürüp Federal Rezervin halihazırda elinde olmayan bankaları, sigorta şirketlerini, otoyolları, altyapıyı, medya imparatorluklarını ve savunma müteahhitlerini satın almak. Bankaların yaptığı şey kredileri kesip ekonomiyi göçerttikten sonra her şeyin fiyatı dibe vurduğunda kelepire bunları ele geçirmek ve daha sonra ekonomiye parayı yeniden sokarak değerleri eski yerine yükseltmektir. Yani önce bizi büyütüyorlar sonra kırkıyorlar, besliyorlar kırkıyorlar. Bütün dünyada bu yolla başka bazı ülkeleri kırkıyorlar. Bu kendi IMF ve Dünya Bankası dokümanlarında da var. Bu iki kurum aynı kartelin sadece dış kollarıdır. Ve daha sonra da ekonominin kurtarıcısı olarak ortaya çıkıyorlar, halbuki geçen yüzyıl boyunca önemli krizleri bunlar, ani Federal Rezerv yarattı. Neticede, illegaller, anayasaya aykırılar ve tam bir başarısızlıktan ibaretler. Ve artık başarısızlıkları aşikar oldu. Ya, yaptıkları bu işte. Sizi Clinton'un işleri berbat ettiğine inandırıyorlar.

Sonra, Kurtar bizi Bush, haydaaa, Bush de kötü çıktı.

Şimdi de Barack Obama tarafından kurtarılacağız.

Bu adam sadece yeni bir kukla.

Ama biz bu safhaya girdikçe, ekonomiyi göçertecekler, bütün parayı ve gücü ele geçirecekler, ama bir yandan da kurtarıcımız gibi gözükecekler. **Yani Obama bizi depresyondan kurtaracak adam ve ve bizi bir milyon kişilik (en az ordumuz kadar kalabalık olacakmış) yurtiçi ajanla kurtaracak Üç milyon kişilik bir çevresel ajan gücü. Yani bu insanlara ajan ve hükümet bürokratı olarak iş verecekler ve 290 milyon Amerikalıyı bunlar vasıtasıyla idare edecekler Yani bu klasik faşizmdir. Komünistler de aynısını yapar.** **Dikey entegre komuta kontrol otoriteryan sistemin işleri bunlar.** **Yani aynı gruptan bankaların zamanında Almanya'da Rusya'da yaptıklarını takip ediyorlar. Bilirsiniz, Komünist Manifesto'da vardır özel Merkez Bankası isteği, çünkü özel merkez bankalarıdır. Marx ve Engels'in ortaya koydukları şeyleri.. bu fikirleri yazdıranlarda onlar.**

İnsanlar diyor ki ,"Neden bankalar komünizmi istesin?" Komünizm hiç var olmamıştı ki. Bize tecavüz ediyorlar. Bizi konsolide ediyorlar. Bizi iş taburlarına sokuyorlar. Bizi esir ediyorlar. Ve diyorlar ki, "İşte işçi cenneti budur! Bakın! Ne güzel bir haldesiniz!" Ve sonra ulusun bütün nimetleriniz offshore hesaplara kaçırıyorlar. Küreselleşmeciler bütün ulusların dışındadır. Bu onlara güvenlik sağlar ve ülkeleri birbirine karşı kullanırlar. Şu anda karşılaştığımız ve uğraştığımız şey budur. Yani Amerika'ya klasik damardan tiranlık rejimi getiriyorlar. Ama internetimiz var. Sayımız arttı. Alternatif medya patlayarak büyüyor. Bu yüzden interneti vergilendirmek, düzenlemek hatta kapatmak istiyorlar. Ama artık onlar için çok geç.

19ncu yüzyıl, 20nci yüzyılın kurallarıyla oynuyorlar. Ama 21. yüzyıldayız, yani tiranlığa direnişin yüzyılında. Yanı müthiş bir uçuş olacak, halk ve özgür insanlık bir yanda, Yeni Dünya Düzeni öbür tarafta. Ve herkesin bu işe katılması, mücadelede yer alması önemli. hem de katıldığınız her şeyden daha fazla katılmalısınız çünkü bu hayat memat meselesi Her şey bu insanların teşhir edilmesine bağlı. **Her şey bunun yeni dünya düzeni olduğunu ve bunların suçlu olduğunu insanlara göstermeye bağlı. burada kral farelerle uğraşıyoruz, zorbalığı bütün dünyaya yaymaya çalışanlarla. Ve ya onlar yıkılacak yada biz yıkılacağız. Ya dünyaya bilimsel bir örtünün altındaki dünya çapında**

bir karanlık ve zorbalık ve baskı çağı başlayacak, yada özgürlük, bağımsızlık ve yeni bir Rönesans çağı başlayacak.

Seçim insanların elinde Tamam size neler olup bittiğini anlatabiliriz. Sizde doğru mu değil mi bakarsınız ve doğru olduğunu göreceksiniz. Ama bekleyip durmayın, araştırın. katılın Şimdi evinizden çıkın ve başkalarına ulaşın. Zamanımız kalmadı. Eğer bir çözüm arıyorsanız aynaya bakın Aynaya bakın ve göreceksiniz sizler, erkek, kadın, yaşlı genç, siyah, beyaz, fark etmez. Bu adamların kazanıp kazanamaması veya Özgürlüğün kazanması ve bir geleceğe sahip olma şansları size bağlı. **Bunlar soğukkanlı öjenikçilerdir (ırk ıslahçıları) Bunlar tanrı olduklarını düşünen gaddar insanlardır, bizim efendimiz olduklarını zannediyorlar, bizleri hayvan yerine koyuyorlar. Bunlar Lenin'i, Stalin'i, Hitler'i, Mao'yu finanse eden adamlar. Bu sürülere para desteği verenler bunlardır. Bunlar damardan kötüler ve karşı konmaları gerek. Kennedy suikastına ve Vietnam savaşının başlamasına kadar ABD dünyada gelişimin lideri güçlü bir ülkeydi.**

Suikastlarla, 1960'lardaki Kennedy suikastıyla, Vietnam Savaşının başlamasıyla ve Wall Street grubunun bütün diğer menfaatlerin üzerinde hâkimiyet kurmasıyla geldik bu günlere. Wall Street para hâkimleri haricinde kimsenin sözü geçmiyor. Bu ABD'yi ilerlemenin gücü olmaktan çıkardı, ve onu farklı bir şeye: dünyada yıkımın gücüne çevirdi. Bunun bu şekilde kalmasına mecbur değiliz. Amerikan halkının menfaati bunlarla mücadelededir Wall Street'in elinden hükümeti kurtarmakta, ve ABD'yi dünyada gelişimin gücüne döndürmededir, ki eğer Obama'nın arkasındaki adamların gücünü kırarsak bu çok kolaydır. Adam Weishaupt ve Rothschild tarafından kurulan Avrupa'nın önce gelen bankaları, Banque Nationale de Paris, The Bank of England, The Bank of Italy, geçen 200 yıl boyunca bütün mesihvari, savaş liderlerini finanse ettiler. **Napolyon, Lenin, Stalin. Adolf Hitler'i desteklediler. Franklin Delano Rooswelt'i desteklediler. Ve şimdi de Barak Obama'yı destekliyorlar.**

Bankacılık karteli 1913'de Federal Rezerv kanunu ile bir köprübaşı ele geçirmişti. 1947'de Ulusal Güvenlik Kanunu ile bir paralel gölge hükümeti kurdular. 47'den beri Ulusal Güvenlik Hükümeti bir taraftan federal ve eyalet bürokrasilerini yutarken diğer taraftan da Kongrenin anayasaya dayanan güçlerinin altını oyma ve Yönetim Erkine hâkim olma sürecini yürütüyor. Parayı basma yetkisini ve kredi sistemini kontrol ederek özel mülkiyetli Federal Rezerv Fortune 500 listesindeki pek çok şirketi satın aldı. Ve eğer sıkıştırılan şirket hisselerini satmaya yanaşmazsa, bankerler federal düzenleyicileri o şirkete musallat ederek onu ticaret dışına itiyorlar. Özel mülkiyetli ABD ve Avrupa merkez bankaları vergi mükelleflerinin parasını alarak üçüncü dünyaya %30 faizle kredi olarak veriyorlar. Özel bankalar sonra da o ülkelerin yöneticilerine rüşvet verip borçları ödememelerini sağlıyorlar. Bunların üçüncü dünyadaki kuklalarına anlaşmalar imzalatılıyor. Buna göre ülke borçlarını ödeyemediğinde bir zamanlar kamunun elindeki doğal kaynaklar ve altyapıyı ele geçiriyorlar. Ama daha da kötüsü, bu ülkeler halktan topladıkları vergileri kısır döngü içinde bu bankalara ödüyorlar. 2000 yılı itibariyle dünyada para gücünün tasarımlarının eline düşmemiz çok az ülke kaldı. Küreselleşmeciler dünya hükümetini kurma planlarının son aşamasını başlatmaya hazır hale geldiler, ki bu Batılı ulusların ekonomilerinin yıkılması idi. Son darbelerini gerçekleştirmek için, önce bankacılık düzenlemelerini kaldırttılar, mesela 1990'ların sonunda **Glass-Steagal kanunu** gibi. Bu onların paravan şirketlerine bütün dünyaya sınırsız kredi dağıtmalarına izin verdi ve ve dünyada görülmemiş devasa piramit dolandırıcılığı şemalarını kurdular. Bu dolaplar kontrollü devasa medya tarafından tamamen yasalmış gibi lanse edildi. Muhteşem karları nedeniyle özel yatırımcılar, şirketleri, eyalet ve yerel idareler neleri varsa bunlara yatırdı. Yani yemi yuttular: yemi, zokayı. hatta oltayı Güven ortamını tahrif etmek için bankerler kendi yarattıkları bu dolapları kötülemeye başladılar. Sonra da, merkez bankaları birden borsa balonları şişirmek için kullanılan itibari para musluklarını kestiler. **Kongre ve kamuoyu da finans oligarklarına boş çek vermeyi reddedince de, bankerler finansal terörizm saldırısı başlattılar.** Dediler ki eğer talepleri reddedilirse dünya yeni bir büyük depresyona girermiş, bu da güveni daha çok azalttı. Borsalarda anında tarihin en büyük düşüşleri oldu. Ama bu bile Kongreyi offshore bankalarına boyun eğmelerine yetmedi. Oklahoma Senatörü Inhofe ve Kaliforniya Kongre üyesi Brad

Sherman pek çok milletvekili gibi, Beyaz Saray ve Hazine Bakanlığı tarafından eğer kurtarma kanunu geçmez ise ülkede olağanüstü hal ilan edileceği tehdidine maruz kaldılar Bu kanunu anca bir panik havası yaratıp devam ettirerek geçirtebilirler. Mevcut havayı haklı kılacak bir şey de yok. Pek çoğumuz özel görüşmelerde eğer kanunun aleyhinde oy kullanırsak, Pazartesi gökyüzü yırtılacak, piyasalar daha ilk gün iki-üç bin puan birden düşecek, ikinci gün bir kaç bin daha düşecek denildi, hatta bazı milletvekillerine eğer "hayır" oyu verirlerse olağanüstü hal ilan edileceği dahi söylendi. Ben buna korku tüccarlığı derim, hem de gerekçesiz. Kurtarma planının nihai metni 3 Ekim 2008'de oylanmadan dakikalar öncesine kadar Kongre üyelerinden gizlendi. Federal Rezerv tam şeffafiyet taahhüt etmişti, her kuruşun hesabı verilecekti güya. Bu plana karşı çıkan demokrat ve cumhuriyetçilere sesleniyorum, elinizi taşın altına sokun, ülke için doğru olanı yapalım, zira zaman bu zamandır. Bir kriz ihtimalinin bir felakete dönüşmesini engellemek için. Kanun geçtikten sonra kamuoyu öğrendi ki aslında bu, Wall Street tarafından gerçekleştirilen finansal bir hükümet darbesidir. Kanun bankerlere sadece 700 milyar dolar vermiyordu, Bu aynı zamanda bir boş çek idi. **Şubat 2009 itibariyle 9,7 trilyon dolar bir kara delikte kayboldu.** Kanun çıktıktan 24 saat sonra Hazine Bakanı Henry Paulson, parayı kötü kredileri satın alarak mortgage piyasasını kurtarmakta kullanmayacaklarını açıkladı.

Kongreye gittiğimizde, yapılması gerekenlerin likit olmayan varlıkların üzerine gitmek olduğunu sanmıştık. Durum kötüleştikçe gerçekler de değişti. Olgular değiştiğinde strateji veya yaklaşım değiştirdim diye asla özür dilemem. Paulsen bu arada, aslında bütün dünyadaki bankacılık sisteminin çöküş sebebinin ve Londra'daki ve Wall Street deki pek çok bankanın batmasının sebebinin mortgage krizi olmadığını itiraf etti. Dedi ki: **"Şey, toksit varlıkları satın alacağız ama sub-prime mortgage konusunda endişelenmeyeceğiz." Bahsettiği şey mortgage değil, türevleriydi. Türevler bu krizin merkezindedir. Dahası, paranın nereye gideceğinin sır olduğunu söyledi. "Fikrimce bankacılık kurumları özgürlüklerimiz konusunda ordulardan daha tehlikeliler. Eğer Amerikan halkı özel bankaların paralarını basma yetkisine sahip olmalarına izin verirlerse, önce enflasyonla sonra da deflasyonla, bankalar ve özel şirketler vatandaşların bütün özgürlüklerini çocukları bir gün uyanıp dedelerinin fethettikleri bu kıtada evsiz kaldıklarını görecekleri güne değin özgürlükleri gasp edeceklerdir. Para basma yetkisi Bankaların elinden alınıp, asli hakları olan vatandaşlara geri devredilmelidir.** - Thomas Jefferson, ABD'nin üçüncü Başkanı. Bakan Paulson yanında Başkan yardımcısı ve FED Başkanı Bernanke'yi de alıp geldi, ve aşındırıcı türev ürünlerinden derhal kurtulunması yolunda acil bir ihtiyaç olduğu yönünde güvenceler verdi. Bilirsiniz işte, farklı isimler altında, mesela dillere pelesenk, sub-S geri zekalı krediler, falan filan zırvalarıyla Bunlar hakkında konuşup durdular, sanki kendileri ne mal olduklarını bilmiyorlar. de parayı alır almaz da "Ne öğeleri?

Ne mezadı?" deyiverdiler. Şimdi Hazine bütün bu önceki laflarını kanun metninden kesip attı. Ve şimdiki durum şudur; bankalar kurtarmadan cukkaladıkları paraları birleştiriyorlar. Bu paraları başka bankaları satın almakta kullanıyorlar. Birden Hazine bankalara sinyal gönderdi **"Unutun krizi, istediğiniz paraları size vereceğiz, ve bunla istediğinizi yapın." Eğer spesifik olarak belirmezseniz, olacağı budur. Bay Kaşgari kimse sizin çok çalışıp çalışmadığınızı sorgulamıyor. Bizim sorumuz şu: "Siz kimin için çalışıyorsunuz?" Kanunun geçmesi sürecinde Başkan Bush ve Senatör Obama, Kongre'yi taslağı okuyacak zaman dahi olmadan kabul etmeye razı etmek için bir ikili gibi çalıştılar.** Amerikan halkının %98'i kanuna karşı iken, her iki partinin liderliği de kanundan taraftı. Ve ben barak Obama hakkında şunu söylemek isterim ki, her ne kadar Amerikan halkının çok da istemediği bir kanun idiyse de, onları inandırmak için bunun doğru karar olduğuna dair güven vermek konusunda benle beraber gayret etti. Şimdi aramızda bulunmayan bir şahsiyete de teşekkür etmek isterim, ki kendisi Barack Obamadır ve sadece bizlerle değil, sadece davamızın üyeleriyle değil, demokratlar safından da bu tasarının geçmesi için oy toplamamız için sayısız görüşme yapmıştır. Bankaların idareciler sonra da medya da çıkıp kurtarma paralarını istifleyip daha küçük, sağlıklı bankaları ve sigorta şirketlerini satın almakta kullandıklarını böbürlendiler. Planları bir rüya gibi işliyordu. Sonraki adım, merkez bankacıları Federal Hükümete bizim paramızdan faiziyle Başkan Obama'nın güya kurtarma paketi için 787 milyar dolarlık bir borç verdiler Ve tıpkı banker kurtarmada olduğu gibi Kongre'ye 1070 sayfalık paket planını okumak için bir saatten az süre verdiler.

Kampanya süresince Kongre'nin ve halkın okuma şansı olsun diye 5 gün bekleyeceğini vaat etmişken, destek paketinin çok önemli olduğunu ve kimsenin görüp okumasına gerek olmadan krizin felakete dönüşmemesi için derhal gedmesini istedi. Hiçbir şey yapmamak veya azıcık yapmak daha büyük kayıplara neden olacak, daha çok iş, hatta gelir ve hatta daha çok güven kaybedilecek. Bunlar bir krizi bir felakete dönüştürebilecek zararlardır ve ben bunun olmasına karşı çıkıyorum Cuma gününde gangster üslubuyla kanunun geçmesinin peşinden, Başkan Barack Obama dört günlük bir tatile çıktı ve kanunu onaylaması için hiçbir acelenin olmadığını söyledi. Harcama kararı, Eyaletleri daha da federalize etmek ve her iki partiye de bağışlar yapan zenginlere vefa ödemek için yapılan bir darbe kararıydı. Dünya daha da çok depresyona kaydıkça, bankerler yarattıkları yangından mal kaçırmayı kutluyorlardı. Bence bu "görevin zorlukları" tabiri fasla büyütülüyor. Evet Kelly Neden ben, of zorluklar. Neden mali çöküş benim devrimde olmalıydı?

Bu çok dokunaklı, değil mi?

kendine acıma?

Ve bence yeni seçilen Başkan Obama kendine üzülme hissi ile dolmayacak. Sınırsız itibari paraya erişimleri ile şimdi artık kontrollerinde olmayan dünya ekonomisinin bütün sektörlerini satın alabilirler. Bir yüzyıldan fazladır, Anglo-Amerikan derin devleti dünya sistemini ..bu noktaya getirmeye çalıştı: yapay olarak çıkarılmış küresel iflas. **1991'de düzenlenen Üçlü Komisyonuna hitaben yaptığı konuşmada David Rockefeller seçkinlerin en büyük hedefini ortaya koydu.**

Entelektüel elitin ve dünya bankerlerinin ulus üstü hakimiyeti, geçen yüzyıllarda uygulanagelmiş milli bağımsızlıkla karşılaştırıldığında elbette tercihe şayandır. Bankerler dünyayı rehin almışken ültimatomlarını yayımladılar. Küresel ekonomiyi yeniden harekete geçirmek için tek çözüm, kurulacak yeni bir Dünya Bankası tarafından yönetilecek küresel bir hükümetin kurulması imiş. Birdenbire yüzlerce meşhur yayın organında çözüm ilan edildi, insanlığın tek kurtuluşu.

Time dergisi "Yeni Dünya Düzeni" başlıklı bir makalede, yeni süper bankanın dünya para değerlerini kontrol edeceği, faiz oranlarını belirleyeceğini ve, **"ABD gibi kötü ülkelerin kafalarını uçuracağını"** yazdı. "Bretton Woods 2" olarak adlandırılan ve merkez bankaları yöneticilerinin ve maliye bakanlarının katıldıkları bir toplantıda dünya hükümeti planının örtüsü, çöküşü hazırlayan bankerlerce açıldı. Daha önceden bağımsız olan ülkeler artık vergilerini doğrudan bankacılık karteline ödeyeceklerdi. İnsan aktivitelerinin her alanını kapsayan yüzlerce yeni karbon vergisi işin sadece başlangıcı Şimdi elitlerin tek yapmaları gereken, darbelerinin son aşamasını kabullendirmek ve Obama'nın vazifesi de bankerlerin gündeminin engelsiz ilerlemesi için kamuoyunu kandırmak. ABD tarihinde daha önce hiçbir zaman bütün basın bir Başkanın desteklemek için böyle birleşmemişti. Basın bütün çekincelerinden vazgeçip Obama’nın başını üzerine bir yanılmazlık tacı yerleştirerek O'nu insanlığın kurtarıcısı ilan etti. Seçkinler sahip oldukları her şeyi Obama'nın karizmasına yatırdılar ve zorbalık programını insanlığa satmasını ümit ediyorlar. Evet, Amerika ve Avrupa arasında farklılıklar olmuştur. Gelecekte de olacağından şüphe yok. Ancak küresel vatandaşlığın zorlukları bizi birbirimize bağlıyor. Washington'daki bir liderlik şansı bu zorlukları ortadan kaldırmayacaktır. Bu yeni yüzyılda, Amerikalılar ve Avrupalılar beraberce daha fazlasını yapmak zorundalar, daha azını değil. Milletler arasından ortaklık ve işbirliği bir seçim değildir, tek yoldur. Hepimizin görmeyi isteyebileceği bir dünya düzenini yaratmak için onlara da bir menfaat sağlamalıyız. Gerçekte, Obama George W. Bush'un politikalarını devam ettirmekle kalmıyor, radikal bir şekilde bunları genişletiyor. Başkan Bush'a milletimize verdiği emeklerden dolayı teşekkür ediyorum.

Bu film, Barack Obama'nın gündeminin iddia ettiğinin tam tersi olduğunu belgelendirmektedir. Şimdi Barack Obama'nın ve O'nu kontrol edenlerin gerçek gündemini ifşa edeceğiz.

BİR! ABD'yi Dünyanın Bankası olarak bilinen offshore özel süper bankanın tam düzenleyici kontrolüne sokmak.

Sera etkisi yaratan gazların engellenmesi şemsiyesi altında yüzlerce yeni vergi geliştirilmekte. Yeni vergiler doğrudan özel bankacılık konsorsiyumuna ödenecek. Üretici düzeyinde, çiftlik hayvanlarının dışkısı ve yellenmesi vergilendirilecek. Tüketici düzeyince, her et ürünü kırmızı et, kümes hayvanları, domuz eti ve balık. Bütün araçlar yaptıkları kilometre belirlensin diye uydudan izlenmelerini sağlayacak kutularla donatılacaklar. Motor yağı ve doğalgaz da dahil olmak üzere bütün fosil yakıtlara ilave vergi binecek. Bütün plastik ürünlere karbon vergisi eklenecek. Dış ortam ısıtıcıları ve şömine ve ocaklar vergilendirilecek. Kömürle çalıştırılan santrallerden üretilen elektrik vergilendirilecek. Tavan-ticareti ile vatandaşların binlerce ürün için Al Gore ve diğer seçkinlerin hizmetleri için özel vergiler verecekler. Ampuller, su, çöp toplama, havayolu, tren, otobüs, gemi seyahatleri için, ilaç, çelik üretimi, madencilik, tekstil, çamaşır yıkama, asfalt gibi pek çok ürüne ilave yeni vergiler getirilecek. Ama ekonomimizi gerçekten dönüştürmek için, güvenliğimizi korumak ve gezegenimizi iklim değişikliğinin tahribatından kurtarmak için, nihayetinde temiz, yenilenebilir ve karlı bir enerji yapmalıyız. Bu nedenle bu Kongre'den bana pazar-tabanlı karbon kirleticileri için tavanlar belirleyen ve daha çok yenilenebilir enerji üretimini destekleyen yasa tasarıları göndermesini istiyorum İhtiyacımız olan budur. İnsan tabanlı küresel ısınma kavramı bir hiledir. Diğer bir ifadeyle, gezegenin daha da ısındığı fikri, ve insan aktivitelerinin bir şekilde buna neden olduğu, sahte bilimsel bir aldatmacadır. Bu büyük bir yalandır, bir ucube fikir. Nazileri hatırlayın, onlarında IRK BİLMİ vardı, ırk hijyeni. Dediler ki Aryan kanı diğer bütün kanlardan farklıdır. Bu elbette tam bir aptallıktı, fantastik bir saçmalık. Bugün de buna benzer bir şey var. **İnsanlar tarafından neden olunan küresel ısınma.** Ve buna cevap da karbon vergileri ve tavan-ve-ticaret şemaları imiş, tabi Al Gore ve Prens Charles'a göre, ve temelde bütün dünya bankacılık topluluğu, dünya oligarşisine göre. Yapmak istedikleri, bankerlerin dünyayı yönettikleri, finansçıların dünyayı yönettiği ve geri kalanların masada kalan ufakları topladıkları mevcut sistemi ebedileştirmek. Aklınızda tutun, tavan-ve-ticaret şemaları ve küresel ısınma karbon vergileri ile kutup ayılarını kurtaracağınızı sanıyorsanız, bilin ki insan ırkını yok edeceksiniz. Muazzam ölçülerden soykırıma neden olacaksınız. Ölümler yüzlerce milyonlarla, hatta milyarlarla sayılacak. Küresel ısınma fikri Afrika'da gelişme olmasın demek, Güneydoğu Asya'nın fakir bölgelerinde gelişme olmasın, ve hayatınız boyunca hiçbir ekonomik canlanma olmasın demek. Bu nedenle sahte bilimsel küresel ısınma hilesini teşhir edip mücadele etmeli. Bir bokta daha. Bunun sahte olduğunu anlamak için bir iklimbilimciye dahi ihtiyacınız yok. Ben bir tarihçiyim.

Size geçen bin yıl boyunca "Sıcaklık Orta Çağı" adı verilen ve her türlü üzümün ve yarı tropik meyvenin kuzey yarımkürenin oldukça kuzey bölgelerinde yetiştiği o oldukça sıcak geçen bir zaman yaşadık. Bu 1100, 1200'lerde başladı. Bu da güneş lekelerinin en çok görüldüğü çağla aynı zamana çakışıyor. Şu anda da başka bir çağa giriyoruz, biraz ısınmanın olacak, ama Sıcaklık Orta Çağı limitlerinde kalacağımız bir çağ. 1600 ila 1650'ler arasında Kuzey Avrupa'da bir buz çağı yaşandı. Kuzey denizi dondu. Alman, Hollanda ve İngiliz limanları buzla doldu. Bu an, zamanın en az güneş lekeleri anı ile, Sprörer minimumu ve Maunder minimumu ile çakışıyor. Yani, bunun büyük bir oranda güneş aktivitesi ile alakası var. Diğer gezegenlerinde, sadece dünya değil, şu an artan güneş hareketliliğine bağlı olarak azıcık ısındığını görüyoruz. Ama gene de halen minimum içindeyiz. Ama oligarkların iddia ettikleri ayan beyan bilimsel vaka, düzme bilimsel bir saçmalıktır ve reddedilmelidir.

İKİ! Sosyal Mühendisler Obama çılgınlığının sıra sürede biteceğini biliyorlar, bu yüzden insanlık tarihinin en baskıcı **polis devleti kontrol şebekesini kurmak için** acele ediyorlar. 20.000 savaş tecrübesine haiz düzenli ordu birliği ABD sokaklarında devriye gezmek için konuşlandırıldı. FEMA ülkenin her bölgesinde devasa kamplar kuruyor ve Kongre de Ulusal Acil Durum Merkezleri, HR 645 gibi yerel hükümetleri ve polisi federal kontrol altında birleştirecek kanunlar çıkarıyor. Ve hepimizin bildiği gibi, bunları TV'den izledik, ayaklanmalara karşı hazırlanıyorlar. Bu bütün ülkede kurulan alıkoyma merkezleri ile, ekonomik felaketler ve gıda ayaklanmalarına karşın eyalet polislerinin eğitim görmeleri ile, neler olacağını biliyorlar ve ona göre hazırlanıyorlar. Bu yüzden insanlar da hazırlanmalılar. Hazırlık yapmayan herkes başına gelecekleri hak ediyor. Çünkü sorunlara işaret eden yeterince bilgi mevcut. Bu yüzden de önleyici tedbirleri almak zorundalar. Bir sonraki adımda, Obama Savunma Bakanlığına 1401.10 sayılı DOD emrini çıkarmasını emretti. Bununla emri altında olacak bir milyon kişilik bir sivil ordu kuruyor. Eşzamanlı olarak, Obama usaservice.org'u faaliyete geçirdi. **Bu yeni web sitesi görünüşte bir federal kurum olarak kuruldu ama gerçekte bu site ABD hükümetinden bağımsız olarak doğrudan Obama'nın efendilerinden emir alacak tamamen özel bir ordunun devşirme aracı olarak kullanılacak. Barack Obama Bush tarafından imzalanan 51 sayılı Başkanlık kararını feshetmeyi reddetti. Direktif açık bir şekilde Başkana diktatöryel yetkiler vermekte ve Kongre'yi bir törensel hüviyete indirgemekte. Belirlediğimiz güvenlik hedeflerini başarmak için salt askeriyemize güvenemeyiz. En az onun kadar etkili, onun kadar güçlü ve ez az onun kadar finanse edilen, bir sivil ulusal güvenlik gücüne ihtiyacımız var.**

Başkan Obama ve Personel Şefi Rahm Emmanuel defalarca söylediler ki, 64 yaş altı bütün Amerikalılar zorla federal hizmete alınacaklar. Vatandaşlık bir salahiyet programı değildir. Belirli sorumluluklar beraber gelir. 18-25 yaş arası herkes 3 ay sürecek temel askeri eğitimi alacaklar ve sivil savunma anlayışı kazanacaklar. Yani bu her zaman üniforma içinde bir askerlik olmaz zorunda değil. Generallere danıştığımız zaman ortaya çıkan şey, askeri kuvvetlerimize için sivil mukabil bulmaya ümitsizce muhtaçlar. Yani bu mecburi olacak, öyle mi?

Öyle olmaz zorunda, 18-25 yaş arası herkesten isteneceği ve üç ay süreceğine göre. Yani bir noktada, belirli bir zamanda, yapmak zorunda olacaksınız. Açıkçası burada oturup düzenlemeyi mükemmelleştirecek değilim. Ama bu süreci işleteceğiz, üzerinde çalışacağız. Mesela okul yaz tatilinde yapabilirsiniz. (Evet herhangi bir zamanda yapabilirim) Lise sonrası yapabilirsiniz. Fanatik bir kitle hareketi ile bir demagogu bir araya getirirseniz, bir şahsiyet kültçüsünü, ki bu adam bir avuç ekstrem bankerin ve finans oligarkının programını dayatmaktadır, buna faşizm derler. **Obama'nın geçiş dönemi sitesi change.org orta ve lise okul talebelerinin Federal Hükümete hizmet etmeye zorlanacaklarını duyurdu. Faşizm galeyana gelmektir, sokakların çalkalanmasıdır: Tam da Obama'nın etrafında şu aralar gördüğünüz holiganların, kabadayıların, gayretkeşçesine idealist öğrencilerin, sağa sola üşüşen delikanlıların galeyanıdır. Polis gücü ve ordunun nüfusu kontrol edemeyecek hale geldiği zaman toplumu esir etmek için kullanmanın yolu bu. Yani bence bu, bence bir solcu liberal dahi olsanız artık gözlerinizi açma vaktidir bu. 18-24 arası bütün genç Amerikalılar paramiliter bir yurtiçi güvenlik gücüne katılmak için askere alınacak. Eğer Obama yolunu bulursa, yetişkinler ve yaşlılar da anayurdun iyiliği için farklı formdaki hizmetlere alınacaklar.**

ÜÇ! Amerikan halkını silahsızlandırmak. Obama'nın Kongredeki adamları Anayasanın 2nci maddesini (silah bulundurma hakkın) hükümsüz kılacak ondan fazla düzenleme taslağı teklif ettiler. HR1022 ile yeni Başsavcı Eric Holder'a istediği herhangi bir silahı yasaklayabilmesi için diktatöryel yetki verildi. 2008'de Anayasa Mahkemesi nezdinde görülen "Columbia Eyaleti Heller'a karşı" davasında Holder Amerikan halkının tamamen silahsızlandırılması ve sadece askeriyenin ateşli silah bulundurmasını savundu. HR257, YMCA ve Genç Olimpik Atıcılık Klüpleri de dahil bütün gençlik atıcılık sporlarını yasaklıyor. HR 45 ile bütün silah sahiplerinin federal psikolojik tarama, ruhsat alma, ateşli silahlarını saklayabilsinler diye deneme süresi gibi zorunluluklara sokacak.

Beyaz Saray Baş Personeli Rahm Emmanuel düzmece uçamazlar listesinde bulunan Amerikalıların silah almalarını engelleyecek mahkeme dışı planı kendi teşhir etti. Yani uçamazlar listesinde iseniz, belki de terörist olduğunuz bilindiğindendir, Amerika'da silah alamazsınız. Her ay 25.000 Amerikalı uçamazlar listesine ekleniyor, sayı şimdiden bir milyonu geçti ve hiçbiri bir suçla suçlanmadı veya hüküm giymedi. Normandy Park'dan beş yaşındaki bir çocukla ilgili kimlik karışıklığı haberi. Uçağa binemedi çünkü aynı isimli birisi Federal Hükümetçe aranıyordu. KING-5'ten Mimi Jung SeaTac havaalanından bildiriyor. Mimi Lauri, beş yaşındaki birinin bir tehdit olarak algılanması çok garip, ama geçen hafta Matthew Gardner LAX'a gitmek için havaalanına geldiğinde olan tam da buydu. Her beş yaşındaki kadar Matthew Gardner olabildiğince zararsız. Ama geçen hafta annesi ile uçağa binmeye kalkınca, Matthew bir suçlu muamelesi gördü. Eğer bu saçma uçamazlar listesinde iseniz, silah sahibi olma hakkınız iptal ediliyor, çünkü Amerikan ailesinin bir ferdi değilsiniz. Siz bu hakkı hak etmiyorsunuz. Eğer bu terörist listesinde iseniz size hak hukuk yok. Ve bu Matthew Gardner bir anaokulu çocuğu olsa da, TSA çalışanları tam vücut araması yaptılar. Bütün eşyamızı aradılar. Her şeyi tek tek dağıttılar. Nadia Counter muhtemel bir ulusal güvenlik tehdidiymiş gibi davranılmasının kolay olmadığını söyledi. Çocuğumu kucağıma alıp, "Tamam çocuğum bir şey yok" demek istedim, ama bana ona dokunmamam gerektiği, onun bir güvenlik riski olduğu söylendi, ve beni ondan bir şey alıp almadığımı kontrol etmek için bir daha aradılar.

DÖRT! İfade özgürlüğünü düzenleyen Birinci Maddeye getirilen muazzam sınırlamalar. Başkan, Kongre ve FCC, sadece radyo konuşmalarını ve gazeteleri sınırlamayan, aynı zamanda internette Orwell-vari "Dürüstlük Doktrini" uyarınca internet üstünden ifadeyi düzenleyecek planları olduğunu açıkladılar. Obama makinesi aynı zamanda Kongreye de Birinci Maddeyi budayacak güya "nefret konuşması" karşıtı gaddar kanunları geçirmesi için baskı yapıyor.

BEŞ! Yurttaşların ne çeşit sağlık hizmeti alabileceklerini dikte edecek şekilde sağlık hizmetlerini federalleştirecekler. Britanya sistemine göre modellenmiş şekilde bu plan bakımın karneye bağlanması ve sakatlar ve yaşlıların erişebilecekleri tedavilerin sınırlandırılmasını da içeriyor.

ALTI! Obama halihazırda, Rusya, Çin ve İran'ı kuşatmak ve Afrika'yı Africom aracılığıyla işgal ve hakim olmak üzere deniz ötesine daha çok kuvvet göndermek için Savunma Bakanlığının bütçesini artırmaya gayret ediyor. Barak Obama hakkında ne düşündüğünüzü öğrenmek için telefon alacağız. Bu adam Yehuda İşkaryot'un keçisi mi, bir perde adam mı, bir hain mi?

Georgia'dan Anthony'ye bağlanalım. Antony, Obama hakkındaki fikrin ne?

Barak Obama'nın yüzünü kamuoyu ilişkilerinin parçası olarak kullanacaklar, çünkü hikaye eskinin vampir öykülerine benziyor. Bir vampir birisinin evine zorla giremez. Bu bir çeşit metafizik kanununa aykırı. Yani vampir ev sahiplerini kapıyı açmaları ve onu davet etmeleri için ikna etmeli Yani insanlar Barack Obama'ya bakacaklar ve kendilerine benzeyen ve kendi yanlarında olduklarını düşündükleri için "Tamamdır, işte benim müttefikim, kapıyı açıp bu adamı içeri alayım." diyecekler. Ve tabi sonra Amerikan imparatorluğunun bir paravanı olan Obama, sahip olacağı ABD Donanması, bütün ABD Ordusu, Bütün ABD Deniz piyadeleri ve Africom Komutası ile. Elbette her yeri yeni Irak'a ve Afganistan'a çevirecek. Irak ve Afganistan'da yaşanan gördüğünüz her operasyon Afrika'nın yoksul ülkelerine de yayılacak. Evet, evet katılıyorum ve ne utanç vericidir. Size katılıyorum. **Bu adama bakıyorlar ve yakışıklı, gülümseyen bir Afrikalı suratı görüyorlar. Bilirsiniz, "Hey, ben her şeyimle Kenyalıyım" der gibi. Ama aslında tamamen bu bir zoka Aynı hikaye, ABD'de Kızılderili şeflerinin yaptığı gibi, halklarını beyaz adama satmaları gibi Kitaptaki en eski hile bu.** Ve bu yolla ABD'de bugüne değin en çok aşağılanmış azınlık gruplarını pasifize edersiniz. Diyor ki, **"Hey, fedakarlık için hazır olun.Yaşam standardınızı kaybetmeye hazırlıklı olun."** Ve insanlar diyecek ki "Evet Obama, Seni seviyoruz."

John McCain gibi adamlarla bunu başaramazlardı. Obama temelde 2 şeyi yapıyor. Birincisi, fikir şudur: **Çinlileri Afrika'dan sepetle. Çinlileri petrol buldukları Sudan'dan sepetle. Doğal kaynaklar elde ettikleri Zimbabwe'den sepetle. Bir başka hammadde kaynağı Kongo'da iç savaş başlat. ABD istihbarat topluluğunun bir kolu olan El Kaide, şimdilerde Cezayir, Tunus ve Fas'ta aktif.** Odinga çevresinde Kenya'da istikrarsızlaştırma yaratmaya ihtiyacın var. Bu adam Obama'nın kuzeni. 2 çocuğu var. Geniş anlamda bunlar Obama'nın yeğenleri Birinin adı Raouli diğerini ki Winnie, Adı Güney Amerika'da siyasi cinayetlere ve rüşvete batmış Winnie Mandela'dan geliyor. Kısacası bu Odinga Kenya'da bir istikrarsızlaştırma operasyonudur. Ve Kenya'daki Hıristiyanları bastırmak için Odinga İslami İttifakı diye bir örgütü var. Bu Etiyopya'ya da uzanıyor. Aynı zamanda Uganda, Kongo, Tanzanya ve bölgedeki bir sürü ülkeye de uzanıyor. Yani, Afrika'nın tamamı ABD ve Çin arasında savaş meydanına dönüşüp ateşe düşecek, tabi ABD OBAMA liderliğinde Çin'i jeopolitik gerekçelerle sepetleyecek.

YEDİ! Aile çiftlikleri üzerinde hayvan kimlik kartı ve tesis kimlik kartı uygulamaları ile federal kontrolü radikal biçimde artırmak.

SEKİZ! Güvenlik ve Refah Ortaklığı aracılığıyla ABD'nin Kanada ve Meksika ile birleşmesini hızlandırmak. Aynı zamanda elde kalan federal yetkileri de seçilmemiş yarı hükümetvari Dünya Ticaret Örgütü türünden organlara transferini hızlandırıyor.

DOKUZ! Obama Başkan rolünü inandırıcı bir şekilde oynayıp Amerikan halkını tek sorumlu kendisi immişçesine kandırmalı.

Bu küresel ana plan açısından çok önemli, zira 4 ila 8 yılda Obama tıpkı Bush gibi Yeni Dünya Düzeni'nin korkunç planının bütün kınamasını üstlenmeli. Ondan sonrada elitler törensel güç koltuğuna yeni bir kukla koyacaklar ve ondan yeni bir kurtarıcı inşa edecekler, tabi o da eskiyene dek. Yani bu süreç tekrarlanıp duruyor.

Programlarının işlemesi için Başkanlık sisteminin bir tiyatrodan başka bir şey olmadığını ortaya çıkmaması elzemdir. Çünkü eğer insanlar fark ederlerse, piyonları bırakıp şaha vezire bakarlar. Düzenbazlık sistemiyle, seçkinlerin mücrim planları sonsuza değin işleyebilir, çünkü insanlar küreselleşmeci gündemi araştıracaklarına bütün siyasi enerjilerini medya temsilini tartışarak harcıyorlar.

ON! Obama'nın görevi halkın menfaatine uymayan politikaları pazarlamaktır. Ne de olsa derebeylerinin bir sürü çerçisi var. Onun en önemli görevi suçlu Oligarklar, onlar ekonomiyi talan ederken, savaşlar başlatırken ve işkence yaparken kovuşturmadan korumaktır Onlara "O Nesli" deniyor ve Barack Obama'nın Beyaz Saray galibiyetinin anahtarılar. Evet yapabiliriz! Evet yapabiliriz! Evet yapabiliriz! Kampanyası süresince Obama interneti kendinden önceki bütün adaylardan fazla kullanarak, milyonlarca destekçisinin enerjisini yönlendirdi. Şimdiki soru şu; bu genç, hevesli, enerjik orduyla şimdi ne yapmalı?

Bu kaynak Obama'ya ve idaresine pek çok insanın iletişim bilgisini sunuyor. yani yeni bir kanun çıkaracağı zaman, bu insanlarla bağlantıya geçebilir. Kennedy-vari. John Kennedy seçildiğinde ben de bunlar gibi hissediyordum. Haykırmalar, gülücükler, göz yaşları. .Bu hayatımın en iyi günü. Obama'nın zaferinin kapsamı buydu ve ene etkileyici yönü. Obama'yı basketbol oynarken gördüm ve dedim ki, "Biliyor musunuz? ben onu bir lider olarak görüyorum ve elinde tuttuğu da dünyanın ta kendisidir." Dünyanın sonsuza değin değiştiği günün anısına tarihten bir parça edinin. O'nun güven verici gülümseyişi ve kibar gözleri hepimiz için bir ilham kaynağı.

Özetle, Barack Obama Madison-Avenue mamulü geçici bir hevestir. Boyalı basın tarafından dayatılan bütün bu çılgın Obama tapınmacılığı bilimsel bir

şekilde tasarlanmıştır ve kamuoyunu yığın psikolojisi ile kitlesel coşkuya kaptırılıyor.

Eğer Yeni Dünya Düzeni kamuoyunu bir kaç yıl daha oyalayabilirse, seçkinler polis devleti kontrol şebekelerini kurmayı tamamlayabilirler. Pek çok kez gerçekleri bilmek istemeyiz. Bu doğru. Gerçekleri bilmek istemeyiz. Şey hissine kapılırız Bu temelsiz hoşnutluk hissine kapıldığınız bu durumu hissederiz. Ama siyahi bir adam görevde ve her şey yoluna girecek. Hayır hiç bir şey düzelmeyecek. Evet. Demokrat Partinin gündeminin ne olageldiğine, ne olduğuna ve ne olacağına bakmadan göremezsiniz, Obama başkan olmuş olmasın.

Ve bu gerçek. Barack Obama mükemmel Truva atıdır.

Ve insanlara sonunda masada bir yer kaptıkları hissi veriyor, ama aslında onlara ihanet ediyor. Mortgage borcumu ödemek konusunda endişelenmemeliyim. Oooo, sizi görmek ne büyük nimet bay Başkan. Bana zaman ayırdığınız için teşekkürler ederim. Hayatımda hiçbir zaman, bunun olabileceğini düşünmemiştir. Ne yazık ki, pek çok Obama destekçisi gözlerinin önündeki gerçeği göremiyorlar, çünkü şimdiden bütün kişiliklerini ve yapay olarak yaratılmış kült hareketine adamışlar. Tarih boyunca, defaten tekrar etti. İnsanlar şahsiyet kütü kitle hareketlerine idraklerini teslim ettiler, ve şimdi bu gene tekrarlanıyor. Bu belgeselde sunulan deliller gerçektir, ve tarihin örettiğini yok sayanlar, bunu hepimizin mahvı pahasına yapıyorlar.

Bu filmde yer alan bilgiler kadar ürkütücü olan şey ise, küreseL gündemi durdurmak için yapabileceğimiz pek çok şey olduğu gerçeğidir.

Öncelikle Obama kültünün aslında ne olduğunu teşhir edeceğiz: Üzücü bir hile.

İkinci olarak, hepimizin 21 saat 7 gün propaganda bombardımanına tabi tutulduğumuza uyanmak. Her bilgiyi soruşturmalıyız, ister siyasi partiler ister medya veya bu film olsun. Seçkinlerin kullandıkları hilelere dikkat edin, tıpkı sahte bayraklı terör saldırıları ve diğer krizler gibi. Anayasayı ve Özgürlükler Belgesini tekrar keşfedin. Gerçek özgürlük kültürünü destekleyin.

Enternasyonalistlerin 50 eyaletin bağımsızlığını tahrip etmeyi istemelerinin bir nedeni var. Bunun hakimiyetleri karşısındaki en büyük tehdit olduğunu biliyorlar. Federal Hükümet yabancı menfaat odaklarınca tamamen gasp edilmiştir ve 25 eyaletten fazlası bu gerçeği fark etmiş ve Yeni Dünya Düzenini eyalet düzeyinde bloke etmek için Onuncu Madde yetkilerini kullanıyorlar. Ama daha önemlisi, ABD'de ve dünya çapında küresel gündeme karşı büyük bir uyanış yaşanmakta. Özgür insanlar bir araya gelip yozlaşma ve zorbalığa "hayır" diyorlar, dünya hükümetine "hayır." İşte bu tahammülün özüdür ve savaşları tahammül kazanır. Ne kadar insanı öldürdüğünüz değil, nereye kadar dayandığınızdır önemli olan. George Washington neredeyse bütün savaşlarını kaybetti, ama dayandı. Britanyalılardan daha fazla dayandı. Ve işte savaşlar böyle kazanılır: tahammülle. Bunu izleyen herkes, her biriniz, en az bu ülkeyi kuran dedeleriniz kadar önemlisiniz. En az 1770'lerde bağımsızlığın, cumhuriyetin gerçek özgür ülke fikrinin felsefesini oluşturan Özgürlüğün Çocukları hareketi kadar önemlisiniz. Dünyada milyarlarca insan var. Ve her şeyi değiştirmek için bir insan yeter.

Sen O musun?

Sınıfındaki herkes korkup kaçabilir. Bütün okulunu vahşi çocuklar ve getirilen silahlarla yangın yerine dönmüş olabilir. Ama sen O musun?

Tabiat bereketin yolunu izler. Tabiat bir sürü şey ortaya koyar, aradığı birisidir! Yani, "hadi birbirimizi öldürelim, hadi birbirimizi aşağılayalım" diyen trende mi kapılacak ve tabiatın planının, yani fazlalığın parçası mı olacaksın?

Ama fazlalıktan fazla olduğunu düşünüyorsan, kendin için daha çok şey yapabilirsin.

Sen O musun?

Bunu herkes başaramaz ama senin kendini kurtarma şansın var.
Binlerce hatta yüzlerce yıl geriye bakmamıza gerek yok, bugünkü durumun vahametini görmek için. Bolşevik Rusya'ya bakabiliriz. Bolşevik ihtilaline, halkın devriminin, pozitif değişimin yönetimi ele geçirişine. Ve **Lenin'in ve sonra Stalin'in** iktidara gelişine.

Gerçek şu ki, 1925-1940 arası kırk milyondan fazla Rus, iyi Ruslar, Hıristiyan Ruslar, kendi ticaretleri, gelirleri olanlar, eğitimli olanlar, hepsi yok edildiler. Çünkü kendi ticaretleri vardı, çünkü eğitimliydiler, çünkü Tanrının kanununa inanıyorlardı.
Almanya'ya da bakabiliriz. Almanya çok kötü bir ekonomik durumdaydı ve **Adolf Hitler** adında çok karizmatik bir lider geldi. Yolları yaptırdı, insanlara daha iyi bir hayat sözü verdi ve, 10 yıl içinde milyonlarca insanın yok edildiği tamamen kamulaştırılmış, merkezileştirilmiş, diktatöryel bir durumun oluştuğunu görüyorsunuz.
Ve gene Mao'nun Çin'ine gidebilirsiniz. **Mao** iktidara geldi, Değişim vaat etti, daha iyi bir yaşam, ve beş yıl içinde 60 milyon Çinli yok edildi. Bunu artık okul kitaplarında öğretmiyorlar, ve üzerinden de o kadar zaman geçmedi. Ve Tanrıya dua ediyorum ve Amerika'da da olmasın diye.

Ve eğer siz, arkadaşlarınız ve hepimiz harekete geçip "hayır" dersek olmayacak da. Bu ülke çok değerli, çok harika. Bir kurban olarak terk edilemeyecek kadar güzel. Bir kez bizi geri bırakan hükümetin zincirlerinden kurtulduğumuzda güzel günler gelecek. **Amerikanın diğer ülkelerde olmayan en büyük özelliği girişimci ruhudur. Diğer ülkelerde varolmayan kabiliyetimiz yenilikçiliğimizdir.** Eğer İtalya'da doğmuş olsaydım bugünkü gibi bir kanaat önderi olamazdım, çünkü tek taraflı düşündüren bir kültüre hapsolabilirdim. **Bizi kudrete kavuşturacak ve eğer Büyük Birader tazyikini artırmaz ise, bizi özgür kılacak ifade özgürlüğüne ve düşünce özgürlüğüne sahibiz.** İnsanlık bir dönüm noktasındadır. Küreselleşme güçleri mutlak despotizme doğru ilerliyor. Aynaya bakın ve maliyeti hesaplayın. Ve karar verin, tarihin tekerrür etmesine izin mi vereceksiniz?

Ya da, her yerdeki özgürlük aşıkları ile bir arada dik durup, dünya diktatörlüğünün tamamlanmasına engel mi olacaksın?

****

Aldananlar ve aldatanlar dünyasında kim haklı?
Hz. Ali kerremallâhü veche buyurdu ki
” MAZLUMUN GÜNAHI ZALİMDEN FAZLADIR“

ALLAH TEÂLÂ MAZLUMLARIN HAKKINI MUHAKKAK TAHSİL EDER

HAYATIN GÖRMEK İSTEMEDİĞİMİZ TARAFLARINDAN

ANLAYANLAR İÇİN

AMERİKA'NIN ÇÖKÜŞÜ... BU DEFA GERÇEK!